1976
Zb 0711/68
1963

Budapest, 1892. 1. évfolyam 1. sz. Vasárnap, május 22.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

BUDAI FŐKÖNYVTÁR

Programmunk.

Ha két testvér, kinek külön-külön háztartása van, egy családdá egyesül, az mindenesetre nyereség mindkettőre: ha a javakban egyenlően, illetőleg arányosan részesül mindegyik.

Igy egyesült Budapestté Pest és Buda, a két testvér-város. A testvérek közül Pest volt a gazdagabb, — Buda a szegényebb, és mondjuk azt is mindjárt ki: a szerényebb. Mig az amúgy is gazdagabb, fényesebb Pest az egyesités óta nap-nap után emelkedett fényben, jó módban, —. addig Buda, a mostoha testvér, nemcsak, hogy nem élvezhette az egyesülés áldásából az őt megillető részt, de sok esetben még az ő rovására is történik az az emelkedés a Duna balpartján.

De nehogy általánosságok közt mozogjunk, beszéljenek az elvitázhatlan tények.

A főváros egyesülése óta Buda igyekezett megfelelni annyagi és erkölcsi kötelezettségeinek.

Ez utóbbiak közül első helyen állt és áll ma is a magyarosodás. Nyugodt lelki ösmerettel mondhatjuk, hogy e téren szép eredményt értünk el már is. A főváros ezen részében, még csak két évtized előtt is, alig hallatszott magyar szó — ma pedig alig találkozik ember, a ki magyarul ne tudna, vagy legalább olyan, a ki, bárha töri is a haza nyelvét, ne szivesen beszélne magyarul; és el fog jönni nemsokára az az idő is, a mikor csak elvétve fogunk hallani német szót. Hiszen magának a „Budai Hirlap"-nak megszületése ott, a hol az „Ofner Zeitung"-nak meg kellett szünnie, bizonyitja állitásunkat és e lap felvirágzása fogja e bizonyitékot a leghathaósabban megerősiteni. Es mi hisszünk e felvirágzásban! Hisszük, hogy a budaiak hazafisága lelkesen fogja felkarolni a „Budai Hirlapot" melynek programmjában mindenek felett az első pont: A magyar kultura, a magyar nyelv terjesztése minden téren, a társadalom minden rétegében.

Ehhez képest a „Budai Hirlap" kötelességszerüen fel fog karolni minden oly törekvést, minden oly intézményt, a mely társadalmi téren ilyen hazafias irányban működik, vagy ilyen hazafias célt kitüzve létesül a jövőben. De fel fogja karolni azt az intézményt is, mely e szent célnak első sorban van hivatva szolgálni: az iskola ügyet.

Az iskolai, főleg a népiskolai mizériák a főváros e részében napról-napra szembeötlőbbek és a mostani állapot tarthatatlan! A budai népiskolák annyira túltömöttek, hogy az iskola köteles gyermekek csak felváltva látogathatják az iskolát, és a megfelelő helyiségek hiánya, a tanerők túlságos igénybevétele mellett igy is csak hiányosan részesülhetnek a kellő nevelésben! Ezen hiányokat feltüntetni, a baj orvoslásának égető szükségére az illetékes körök figyelmét esetről esetre felhivni, fontos feladata lesz a „Budai Hirlap"-nak.

Mig igy a budai lakosság erkölcsi kötelezettségének igyekszik megfelelni és pedig fokozott buzgósággal, addig anyagi kötelezettségeit is híven teljesitette. Az adóhivatalok statisztikája bizonyitja, hogy dacára a súlyos terheknek és kedvezőtlen viszonyoknak, a főváros dunajobbparti három kerületében az adóhátralék aránytalanúl kevés a többi kerületekhez viszonyitva. És ezzel szemben a főváros nem csak, hogy nem tesz eleget a lakosság anyagi érdekeinek emelésére, de sőt sok esetben egyenesen oly intézkedéseket tett, melyeknek a lakosság kárát vallja.

Vége, hossza nem volna, ha fel akarnók sorolni mindazt, a mi e keretbe tartozik! Elég, ha csak nehány példát hozunk fel.

Mennyi kárt okozott az a csodálatos elv, melynél fogva az intéző körök minden közhivatalt, minden intézetet a Duna balpartján koncentrálnak. Ennek köszönhetjük, hogy a vallás és közoktatási miniszteriumot, a törvényszéket, a büntető járásbiróságokat áthelyezték a pesti oldalra. Hogy valamikor Budán technika is volt, arra úgy is alig emlékszünk már. Ennek az elvnek köszönhetjük, hogy a felsőbiróságoknak épitendő palota számára szintén a pesti oldalon keresnek helyet, és hogy a felsőbb állami tanitónő-képző intézet nagyszabású internátusával egy szük, lármás és minden tekintetben alkalmatlan helyen szorong még ma is. Csak ha tekintetbe vesszük e felsorolt intézetek és hivatalok alkalmazottainak, azok hozzátartozóinak nagy számát, csak akkor szerezhetünk magunknak hozzávetőleg fogalmat arról a nagy kárról, mely e lakosság elvonása által Budát érte. És e kárnak részese mindenki: a jómódu háztulajdonos épen úgy, mint a szegény kézműves.

Mindezekhez járul az a súlyos helyzet, melybe a budai lakosság tekintélyes részét képező bortermelők és szőllőmüvesek jutottak a filloxera pusztitása következtében, a mely súlyos helyzetükön enyhiteni, könnyiteni, a károsultaknak uj megélhetési módot nyujtani égető szükség lenne!

Csoda-e, ha az igy anyagi gondokkal küzdő lakosság oly kevés figyelmet fordít a közügyekre, hogy még a saját érdekeit is elhanyagolja e téren. Innen van az, hogy Buda annyira hátramaradt minden téren, mintha nem is a fővároshoz tartoznék, és a pesti ember jogosúlt gúnnyal mondja, mihelyest a hidra lép: „megyek a vidékre." Tényleg igen sok vonás emlékeztet itt Budán egyikmásik elhanyagolt vidéki város siralmas állapotaira:

A kövezet vagy teljesen hiányzik, vagy nehány főbb utca kivételével a legprimitivebb;

a világitást, most amidőn már a villanyos világitás kerül szóba — legtöbb utcában a petróleummécsek szomorú pislogása eszközli;

a közlekedés annyira korlátolt, hogy mig a pesti oldalon villany-, gőz- és lóvasút keresztül kasúl járja be az utcákat, addig ide át nálunk mindössze két irányban közlekednek a pesti forgalomból kimustrált lóvasúti kocsik minden szorosabb menetrend nélkül, meseszerü időközökben és mindössze két utcán keresztül döcög nagyritkán egy-egy omnibusz;

az egészségügyi intézkedéseket fennen gúnyolja ki a hiányos csatornázás ott, a hol ilyen egyáltalán van, és semmi sem jellemzőbb, mint az a tény, hogy míg a pesti oldalon tucatszámra vannak a klinikák, városi, egyleti és egyéb kórházak — addig Budán egy rendes kórház épitésének ügyét már tiz esztendő óta „bizottságolják", s a betegek szalmazsákokon vannak összezsúfolva a szegényházból átalakitott és „fővárosi (!) szt. János közkórház" cimet viselő rozoga, egészségtelen házban;

az ugynevezett szabályozás, amennyiben az az utcákra vonatkozik, alig ösmeretes Budán, a hol pedig ösmerik, mint a Gellérthegyen, ott e fogalom össze van forrva a ház- és telektulajdonosok megkárositásával: ezért félnek a budaiak a Naphegy-szabályozástól annyira!

Oly kérdések ezek, melyek a lakosságnak legéletbevágóbb érdekeit érintik, oly kérdések, melyeknek hivatott szószólója eddig nem volt. A Budai Hirlap lesz hivatva e kérdéseket tárgyalni, azokat szőnyegre hozni. Nem lehet nekünk panaszunk a pestiekre, vagy a fővárosi törvényhatóságra! Miért törődtek volna azok többet a mi bajainkkal, mikor mi magunk sem törődtünk? A hol nincs panaszos — ott nincsen orvoslás sem!

A „Budai Hirlap" elmondhatja magáról, hogy ez irányban hiányt pótol, oly hiányt, melyet a főváros három kerülete sinylett meg!

FŐVÁROSI KÖNYVTÁR BUDAPEST

És ne vádoljon bennünket senki sem, hogy mi pártikuláris érdekeket képviselünk! Ezek az érdekek épen ugy érdekei az egész fővárosnak, mint azok az érdekek, melyeknek a Duna balpartján oly lelkes képviselői vannak. Az egyes részek betegsége az egész testre kihat — azok orvoslása az egész testnek érdekében áll!

Mi teljes tudatában vagyunk annak, hogy Buda elválaszthatlanúl összeforrt Pesttel, hogy ezen összeforradást meglazítani lehetetlen, és bűnös szándék volna, — de épen ezen tudat serkent arra, hogy másokkal is megértessük: a Duna jobbpartján is Budapest, az ország fővárosa terül el, melynek épen ugy kell emelkednie, haladnia, mint a túloldalnak, ha azt akarjuk, hogy e főváros világvárossá legyen.

De a „Budai Hirlap“ épen azért, mert érzi, hogy a főváros egy és oszthatatlan, és hogy minden, a mi a főváros érdeke, Budának is érdeke — és minden, a mi a főváros hátrányára van, a budai részt épen úgy sújtja, mint a pestit: foglalkozni fog az összes fővárosi ügyekkel és kérdésekkel, segíteni fog tőle telhetőleg a főváros szekerét tólni akkor, ha látja, hogy azon tiszta, hamisítatlan portéka van — ha pedig észreveszi, hogy e szekéren az önérdek csempészett portékája van, akkor megfogja suhogtatni a korbácsot és szétfog ütni a csempészek között; az ütéseknek pedig súlya lesz, mert a korbács nyele mindig a bizonyitékok erős fájából való, sudara pedig a kiméletlenség acél sodronyából fonott lesz!

Ez a „Budai Hirlap“ programmja!

Ennek keresztülvitelére vállalkoztunk annak dacára, hogy gyengeségünk tudatában vagyunk, bizva a polgárság lelkes támogatásában.

Lelkes hazaszeretet, amely megalkuvást nem ösmer, — feltétlen tárgyilagosság, melynek soha személyek érdekében vagy személyek ellen szava nem lehet, —

teljes pártatlanság, be nem folyásolhatój függetlenség, — ezek lesznek azon vezérelvek, a melyeket kitüzött programmunk megvalósitásában követni fogunk.

Ezt igérjük olvasóinknak most, a mikor lapunkat szives figyelmükbe, pártfogásukba ajánljuk.

Andreánszky Jenő.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	**4**	frt	**40** kr.
6 hónapra	**2**	„	**20** „
3 „	**1**	„	**10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket legkésőbb f. h. **26-áig** sziveskedjenek beküldeni. Uresen maradt iveket pedig legkésőbb **Junius 3-áig** kérjük visszaküldeni!

A május hó 22-dike után beérkező gyüjtőiveken levő megrendelőknek a már megjelent példányokat azonnal megküldjük.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

A halott rablók.

Az egész ország felzúdult azon kegyeletlenségnek hallattára, a melyet szabadságharcunk legkimagaslóbb hősének, Klapka Györgynek holttestével elkövettek. A vérlázitó eset többféle alakban került a nyilvánosság elé. Az alábbiakban közöljük az esetnek minden részletében hü leirását, melyet egy fiatal hirlapiró, ki mint szemtanú volt jelen, irt meg a „Budai Hirlap“ számára:

Már esteli 9 órakor elterjedt az a hir, hogy Klapka György holttestét a központi honvéd egylet megbizásából el fogják még az éj folyamán szállitani a kerepesi temető halottas házába. Valóban megdöbbenve vettem tudomásul ezt a hirt dr. Nagytól, a megboldogultnak titkárától. Jelentést tettem erről a szerkesztőségben, a hol senkisem hitte el, hogy valósággal, még ez éj folyamán fog a halottszállitás megtörténni. Igy terjedt el a hir csakhamar szélesebb körben is.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCZÁJA.

Brown úr Budán.

(A „Budai Hirlap“ eredeti tárcája.)

A keleti expreszvonat prüszkölve robogott be a központi pályaudvar indóházába. Béla úr, egy tekintélyes fővárosi napilap munkatársa, már ott várta vendégét a perrónon. A vendég Sir Williám Brown — magyarosan Brown Vilmos úr — érdekes jelenség volt. Magas szikár alakja, hirtelen szőke pofaszakálla, vizszinü szemei elárulták volna Anglia szülöttjét még akkor is, ha az angol túristák feltünő világos öltözete, sisak-kalapja az elmaradhatatlan fátyollal nem bizonyitottak volna rá.

Brown úr Konstantinápolyon keresztül egyenesen az egyiptomi pirámisok és datolyafák árnyékából jött Budapestre, hogy világkörútjában a magyar metropoliszt is megtekintse. Bélával Londonban ösmerkedett meg és akkori igéretéhez képest előre értesitette idejöveteléről.

A két fiatal ember kölcsönös szivélyes üdvözlések után Brown egyenes kivánságára gyalog ballagott végig a kerepesi-uton. A világlátott ánglius látható érdeklődéssel szemlélte a kerepesi-út palotáit és figyelemmel hallgatta útitársának magyarázó szavait, néha néha jegyzeteket is tett kezében tartott jegyzőkönyvébe. Különösen bámulatra ragadta őt az a gyönyörű perspektíva, mely a kerepesi-úton, a hatvani utcán és a Stefánia hidon át akadálytalanúl kilátást enged a Rudasfürdőig és a mögötte meredező Gellérthegy sziklafaláig.

Végig sétáltak a hosszú egyenes úton, át a Stefánia hidon: Budára.

— Kedves Williám, már most tőled függ merre menjünk. Ime a Gellérthegy, amott pedig a várhegy. Mindegyikről gyönyörü kilátástélvezhetsz.

— Melyik van közelebb?

— A Gellérthegy.

Több beszédre nem volt szükség; mentek egyenesen a gellérthegyi fogaskerekü vasúthoz, mely felvitte őket a hegy tetején lévő nagyszabásu vendéglőhöz. A „szép kilátáshoz“ cimzett, elegáns restauráció a legkeresetebb vendéglők egyike a fővárosban, melyben a kitünő ételeken és italokon kivül a világ legszebb panorámájában gyönyörködnek a vendégek.

A fiatal emberek is nekiültek a villásreggelinek, miközben Brown messzelátójával szemlélte a lábai alatt elterülő világváros kimagasló épületeit. A hatalmas országháztól kezdve, melynek lépcsőzetes lábát a Duna habjai locsolják, gótives csúcsai pedig az égnek emelkednek, le az elevátorig sorban szemügyre vette a palotákat.

— Ez a régi Lloyd épület, emez lejebb a börzeépület. Itt a Stefánia-hidtól jobb felé eső parkirozott téren a nemzeti szinház palotája áll. Ezelőtt „haltér“-nek hivták, az ott tartott halpiac miatt . . .

— Itt a város közepén! halpiac? . . . Hm. De ez már igen régen lehetett, nemde?

— Nem oly régen, mint talán hiszed. De menjünk lejebb. Amott az elevátoron tul láthatod a nagy kikötőt, melyben épen most horgonyozik a Duna-flottilla. Azok az árbócok pedig a fekete tengerről jövő kereskedelmi hajókéi: felfelé nem jöhetnek, mert habár az összekötő vasúti hid alatt még csak el tudnának jönni, de a Gellérthíd alatt már nem férnek át . . .

Igy folyt tovább a beszélgetés jó ideig, és még akkor sem szakadt félbe, mikor a vendéglő zenepavillonjában megszólalt a mindennapos cigányzene.

Az elköltött villásreggeli után a Gellérthegy túlsó oldalára ment át Brown kisérőjével és onnan gyönyörködött a Kelenföld felé elterülő gyárvárosban, melynek nagy kiterjedésü kéményerdeje meglepte őt.

— Ezek a gyárak az utolsó országos kiállitás óta, mely szintén e helyen volt, épültek — magyarázta Béla meglepett barátjának.

Ezután még a Gellérthegy tetején épülő Pantheon óriási méreteit csodálták meg, mire a gyönyörüen parkirozott szerpentin úton lehaladva felültek a villanyos vonatra s azon a várhegy tövéig mentek. A királyi palota, diszes épületei, melyek a Krisztinaváros fölé kilenc emeletnyi magasságban emelkednek, nagyon megtetszettek Brown úrnak, a ki sietett kijelenteni, hogy ehhez hasonló fekvésü fejedelmi lakot még nem látott.

— Ez Budapestnek Fauburg-Saint-Germainje, — kalauzolta Béla utitársát, — azelőtt főuraink palotái szétszórva épültek a Józsefvárosban, míg az udvarlak kiépülése után ide a várba költözködtek fel.

— Tényleg a legalkalmasabb hely főuri paloták számára, — hagyta helyben Brown úr — az udvar közelében, fenn a hegyen, a hol igazán csak olyan embernek való lakni, a kinek fogata van. Vajjon az udvar itt van jelenleg . . .?

— Amint a palota tetején lengő nem-

Tiz óra után az István főherceg szállóba érkezvén, ott találtam: Gilibert Rozália asszonyt, a tábornok távoli rokonát és öreg napjaiban gondos ápolónőjét, dr. Nagy Károly titkárt, Gonda Józsefet. Trausch Györgyöt, Müller Gabriella asszonyt, Szakács József, 48-as honvédet és többeket a szálloda személyzetéből. Mindenki izgatottan kérdezte, hogy mi lesz? mi fog most történni? Mert senki határozott értesitést nem kapott. Nagy titkár hasztalanúl futott mindenfelé, a holttestet seholsem fogadták el, mindenütt vissza utasitották. Ily körülmények között azután nem csoda, hogy megdöbbenéssel fogadták azt a négy munkást, a ki egy kátrányozott, hullaszállitó kocsival az az István főherceg szálló Béla utcai hátsó kapujánál megjelent. A munkások kijelentették, a mindenfelől hozzájok intézett kérdésekre, hogy ők egyebet nem tudnak, minthogy a temetkezési vállalat küldte ki őket, hogy minden feltünést kerülve szállitsák ki a tetemet a kerepesi temető hallottas kamrájába.

A megbotránkozás kiálltásai hallatszottak erre, és a jelenlevők közül többen sirva fakadtak. Az ősz tábornok ott feküdt ágyában, úgy a hogy meghalt, érintetlenül. A délután folyamán senkinek sem jutott eszébe, hogy megmosdassa, átöltöztesse, és a temetkezési vállalat sem intézkedett. Igy elhagyatva pihent a holttest egész esti 10 óráig a szállodában. És ekkor berontott a négy munkás ember, az ágy mellé helyezte a koporsót és bele akarta tenni a holttestet úgy, a hogy volt. A jelenlevők nem tudták az első pillanatban, hogy mit tegyenek. Többen azt tartották, hogy nem kell megengedni az elszállítást. „Le kell zárni az ajtókat" mondották. De végre is, a határozott felsőbb rendelet ellenére senki sem mert tenni. De azért még sem engedtük úgy elvinni a drága halottat, a hogy ágyában feküdt, hanem hozzáfogtunk megmosdatásához, öltöztetéséhez. A körülállók zokogása által kisérve, folyt le ez a szomorú, későbbi jeleneteiben megrázó hatású aktus, a melyet soha életemben nem fogok elfelejteni. Mintha a szemrehányás redői jelentek volna meg az ősz tábornok halaványarczán akkor, a mikor ollóval vágtuk le testéről a ruhát. Annyira meg volt már merevedve a holttest, hogy másképpen nem lehetett volna levetkőztetni. De legalább olyanok végezték e munkát, a kik ismerték és tudták, hogy Magyarország egy históriai alakjával van dolguk és kegyelettel bántak a holttesttel. A körülállók halkan imádkoztak. Gilibert Rozália, a ki az agész napot szótlanul a halott mellett töltötte, néma fájdalmát nem birta tovább kiállani; midőn a szomszédszobába ment, hogy a tábornok fekete ruháját behozza, borzasztó sikoltással összerogyott. Mindnyájan odafutottunk és alig tudtuk magához téríteni. A szegény asszony magához térvén, szivgörcsöket kapott és őrültként kiáltotta a tábornok nevét, kérve, könyörögve, majd szitkozódva, hogy n e v i g y é k, n e r a b o l j á k e l. A rémes sikoltozásra összefutott a szálloda személyzete, a vendégsereg és elterjedt a hir, hogy Gilibert Róza megőrült. Elképzelhető, hogy éjnek idején a szegény asszony sikoltozása, a szolgák rohanása, a kiáltozás, az egész szállodát összecsődítette. Borzasztóbbat, rémesebbet nem hallottam, nem olvastam sohasem. Orvosért küldtek, de míg az orvos megérkezett, azalatt már nem birtunk a szivgörcsös asszonynyal. Kiragadta magát kezeinkből és megüvegesedett szemekkel támolygott a már lefedett koporsóhoz és rávetvén magát, kibontott hajjal, rémületes vonásokkal jajveszékelt, majd csendesen zokogni kezdett és végre kimerülve, aléltan omlott a koporsó mellé. A négy munkás erre felemelte a koporsót és a folyosóra vitte ki. Éppen akkor vendégek érkeztek a vasútról a kik közől többen annyira megrémültek a koporsó láttára, hogy sikoltozva menekültek a sötét menet elől. A mellékkapuhoz vezető folyosón csak nehány szobán keresztül lehet jutni. Képzelhető e szobák lakóinak a megdöbbenése, midőn az előzetes nagy lárma és izgatott lótásfutás után egyszerre egy koporsóval kopogtattak be hozzájuk. Az egyik szobában egy külföldi vendég, megértvén hogy miről van szó, meg is jegyezte, hogy ilyen csak a középkorban történhetett, legfeljebb Oroszországban történhetik. Mikor leértünk és a koporsót betették a kocsiba, akkor előállt M i k á r Zsigmond a honvédegylet titkára és a kisérethez csatlakozott, mely öt idegen emberből állott. Künn szakadt az eső és hideg csipős szél fujt. Felöltőinkbe burkolódzva követtük a kocsit, mely lépésben haladva a Béla-utcából a Ferenc-József téren át a Fürdő-utca és váczi-körúton végig a kerepesi-út felé haladt. Még a munkások is mélyeb megindulva, zokogva követték a kocsit, a mely Magyarország szabadság-harcának egyik legdicsőbb katonáját vitte dicstelenül ki a városból. Az a sötét kocsi egy keserű szemrehányásként meredt felénk, korcs utódok felé, a hűvös éjszakából. Ekkor találkozott a menet H o r v á t h Gyula országgyülési képviselővel és N á d a y Ferenccel, a nemzeti szinház művész tagjával, a kik megdöbbenve és a megbotránykozás kijelentésével vettek tudomást a történtek felől és szintén hozzánk csatlakoztak. Künn a temetőbe megérkezvén, csak nagy nehezen juthatott be a szegény halott koporsója a halottas házba. De onnan visszahozta a városba az ország felzúdult közvéleménye. A közvélemény erélyes fellépésére nem merték elrabolva tartani, visszaadták a nemzetnek, mert Klapka holtteste a nemzeté! És azután következett egy másik, egy impozás temetés elégtételül a megsértett nemzeti kegyelet köteles érzésének, egy olyan temetés, a melyen csak a magukba szállt hazafiak vettek részt, rang és pártkülömbség nélkül. Nem volt ezen a temetésen miniszter, mágnás, hivatalnok, katona: mind honfiak voltak, mind egyforma kegyelettel, egyforma gyásszal sziveikben, kisérték utolsó utjában a haza egyik leghivebb fiát. (Cs. A.)

zeti szinü zászló mutatja: igen, itthon van, — felelte Béla bizonyos önérzettel.

Időközben egy szobor előtt állottak meg Gránittalapzaton emelkedett egy meglehetősen zömök bronz alak. Díszmagyar ruha volt rajta, fején kócsagos kalpag s a hóna alatt egy . . . paruplí. Szája nyitva volt, mintha épen beszélne vagy kiabálna.

— Kinek a szobra ez? kérdé Brown úr kiváncsian.

— Oh ez egy nagy alak, sietett a felelettel Béla, még él, és már is szobrot emeltek neki . . .

— Ah! Tehát valami nagy hazafi?

— Igen, igen. Ő ásatta le a bástya sétányt másfél méterrel, és ő volt az a nagy férfiú, aki, midőn látta, hogy a pestiek tömegesen temetik halottaikat a budai németvölgyi temetőbe, kisütötte rájuk, hogy ezt azért teszik: „mert olcsóbb és jobb levegő is van" — és e felfedezését a főváros közgyülésének sietett is bejelenteni. Ezenkivül rendesen ott szokott lenni minden processzion diszmagyarban és másutt is, mindenütt . . . A tisztviselők nem régiben választották meg tiszteletbeli hivatalnoknak, pedig már régen megérdemelte volna e kitüntetést tőlük . . .

— Isten éltesse! — kiáltott fel Brown úr, fellelkesülve a nagy férfiu érdemein. — És miféle tér ez?

— Most Károly-térnek hivják és arról nevezetes, hogy ide szokták állitani a legnépszerűbb szobrokat. Nem régiben vettek meg tőlünk a bécsiek drága pénzen egy vasszobrot, amely szintén itt állott, és akkor még teret is Szt. György-térnek hivták.

— Nem rosz. Valósággal amerikai ötlet a szobrokat eladni. De csodálom, hogy megtudtatok tőle válni? . . .

— Oh nagy önmegtagadásunkba került. De hiába: az üzlet az első!

— Helyes. Mi angolok már régen ezt tartjuk.

A palotákkal körülvett Disztéren végighaladva, melynek közepén az impozáns honvédemlék áll egy kis parknak a közepén, lementek a Mátyástemplom melletti széles Mátyáslépcsőn a vizivárosba.

Itt is volt mit néznie Brown úrnak. A széles, gyönyörüen kiépült főutca, az ott lévő „budai vigadó" stilszerü épülete, mind megannyi érdekes látványosság volt.

Mire a villanyosvasút segitségével végig haladtak a vizivároson, el az országháztól átvezető Ferenc-Nándor hid mellett, Ó-budán keresztül, melynek aszfaltozott és szökőkuttal ellátott főterén a második kőből épült budai szinház áll, (tudvalevőleg az első a krisztinavárosi Horváth-kert fái közül emelkedik ki s a „régi" operaház mintájára épült) lassanként dél lett. Az óbudai dohánygyárból éppen akkor özönlöttek ki a munkások és Brown úrnak fogalma lehetett a gyár nagyságáról, a mikor a munkások e nagy tömegét látta.

Igy érkezett ki Brown úr társával a római fürdő ligetébe, a hol ebédhez ült a két jó barát.

— Délután aztán átmegyünk majd a pesti oldalra, — szólt Béla poharát kocintásra emelve: a te egészségedre!

— Köszönöm! mondá Brown úr és az uj budai bort látható élvezettel hörpintette le.

Szt. A.

A hét eseményei.

Vasárnap május 22. A B a l d á c s y alapitvány közgyülése d. e. 10 órakor a kálvintéri Baldácsy teremben. A P e t ő f i társaság utolsó ülése d. e. 11 órakor. A tisztviselőtelepi kaszinó közgyülése d. u. 5 órakor. A budapesti jótékonysági egyesület zászló felavatási ünnepélye. A gyógyult elmebetegek segitő egyesülete közgyülése d. e. 10 órakor a Ferenciek bazárjában levő „Ügyvédi kör" helyiségében, A Szent Imre önképző egyesület évzáró közgyülése d. e. 11 órakor a „Budapesti katholikus kör" helyiségében, IV. Koronaherceg utca 17. sz.

Hétfő május 23. A z országos nőképző egylet közgyülése d. e. 11 órakor az egylet disztermében. M ü v é s z estély esti 8 órakor az epreskertben (VI. Bajza-utca 19. sz.)

Kedd május 24. d. u. 5 órakor térzene a budai kioszk előtt.

Szerda május 25. A fővárosi szegény gyermekkert-egyesület rózsaünnepélye az uj menedékház alapja javára az Erzsébet-téren. J o g á s z majális a margitszigeti alsó vendéglőben. Kezdete esti 8 órakor. A „H u n n i a Magyar B i c y c l i K l u b Budán (Kelenföld) zártkörü tavaszi mulatságot rendez esti 7 órakor. Kedvezőtlen idő esetében a mulatságot e hó 28-ára halasztják.

Csütörtök május 26 A „M a g y a r A t h l e t i k a i C l u b" tavaszi viadala az Orczy-kertben d. u. $2^1/_2$ órakor.

Péntek május 27. d. u. 5 órakor térzene a várbeli bástyasétányon.

Szombat május 28. M é r n ö k majális a svábhegyi Eötvös nyaralóban. M a g y a r turista egylet budapesti osztályának majálisa a zúgligeti Fácán vendéglőben.

A koronázási jubileum.

Húszonöt éve annak, hogy dicsőségesen uralkodó királyunk megkoronáztatott.

E húszonöt év alatt sokszor volt alkalma a nemzetnek a legjobb uralkodó előtt rajongó szeretetének, tiszteletének és hűségének tanújelét adhatni, de kedvezőbb alkalom erre a mostaninál bizonyára nem kinálkozott még. S a nemzet ez alkalmat felösmerte és teljes lelkesedéssel igyekszik azt felhasználni: tanúbizonyság erre az egész országban folyó készülődés.

A főváros természetesen első helyen igyekszik a fontos történelmi örömünnepet minél fényesebben megülni. A kiküldött előkészitő bizottság minden eszközt felhasznál arra, hogy az ünnepet külsőleg is oly fényessé, oly széppé, oly kápráztatóvá tegye, a milyen a pompájáról hires magyar nemzethez illő — és a mely külsőleg is visszatükrözze azt az ünnepies örömteli hangúlatot, mely minden magyar ember szivét kell, hogy ez ünnepen betöltse. A főváros e mozgalmában kifogják venni a maguk részét a budaiak is. Kifogják venni dacára annak a visszataszitó pártoskodásnak, melyet egyes emberek még ilyen alkalmakkor sem képesek háttérbe szoritani. Mert tényleg visszataszitó pártoskodásra mutat az, hogy az ünnepélyt rendező bizottságba a budai kerületekből csakis olyan bizottsági tagokat ajánlottak és igy persze választottak be, a kik az elmult képviselőválasztás alkalmával jó kormánypárti korteseknek bizonyultak — de kihagyták azon férfiakat, a kiket a kerületekben a polgárság bizalma, minden társadalmi és más közérdekü mozgalmaknak élére szokott állitani, nem kérdezősködve politikai hitvallásuk felől. Kihagyták csupán azért, mert politikai hitelveik az ellenzéki pártokhoz vezettésöket az alkotmányos küzdelem alkalmával. Nincs szándékunkban kietlen thémát tovább feszegetni de megkellett említenünk, hogy rámutassunk arra a beteges állapotra, a mely nálunk uralkodik, és a mely megengedi azt, hogy egyes klikkek kényeik kedvük szerint pártoskodó gyülöletüket még ott, és akkor is — a hol, és a mikor az legkevésbé van helyén. Feledjük el, hunyjunk szemet e magasztos alkalommal az ily kicsinyes és méltatlan versengés előtt és igyekezzünk mi is, igyekezzék minden egyes polgár, tőle telhetőleg, minden erejének megfeszitésével az ünnepély fényét emelni, királyunk iránti hódoló ragaszkodásunknak minél méltóbb kifejezést adni!

Az ünnepélyességek programmja a napilapokból eléggé ösmeretes, e helyen csak a Budán végbemenendő részleteit az ünnepnek emlitjük fel:

Junius 6-án, hétfőn érkezik meg a király délután fél három órakor. A fogadására alakult főuri bandérium és a diszfogatok a lánchidon Albrecht-úton végig felkisérik a várba. A felvonulást természetesen legjobban az Albrecht-úton lehet majd látni és a várhegy azon pontján, melyek az Albrecht-útra kilátást nyujtanak. Az Albrecht-úton már készitik is a nagy állványokat. A gróf Andrássy-féle kertben, honnan mint egy erkélyről, közvetlenül van kilátás, szintén egy nagyszabásu néző állványt építenek. E helyen a közönség szórakoztatására a várakozás tartama alatt még zenéről, cukrászdáról és hideg ételek kiszolgálásáról is gondoskodnak a vállalkozók.

Este 9 órakor a fáklyásmenet fog az esküterről átjönni ugyanazon uton haladva, egészen fel a királyi palota udvaráig, a hol a budai dalárda szerenádot ad a királynak. A dalárda, mely most ideiglenesen rendkívül megnagyobbodott, Sellei Gyula karmester vezetése alatt már megtartotta az első próbát a vigadó egyik termében. A szerenád müsora a következő: 1. Üdvözlet. Szövegét irta Vidor Pál, zenéjét Serly Lajos. 2. Dal. Szövegét és zenéjét irta Ernő száz herceg. 3. Himnusz Erkel Ferenctől. Ezentul minden kedden és szombaton próba lesz a vigadóban.

Junius 7-én kedden este lesz a főváros kivilágitása, melyből Buda is kiveszi a maga részét. A lánchidon, szent Gellérthegyen és a Dunán levő hajókon tüzijátékok lesznek. A három határhegyen, Svábhegyen és Széchenyihegyen örömtüzeket gyujtanak és tüzijátékot rendeznek, Villanyos fénynyel lesznek kivilágiva: a Mátyás-templom az ó-budai városháza, a II. ker. főreáliskola és a Ganz-gyár. Fényesen ki lesznek világitva a korzó és a Margithid és a lánchid is. A Gellért-hegyen óriási betükkel: „Éljen a király!“ Éljen a haza!“ „Éljen az alkotmány!“ mondatok lesznek láthatók, a határhegyen örömtüzek lesznek gyújtva. Az Albrecht utat a rendelkezésre álló gázlámpákon kivül még 300 lámpionnal világitják ki. — Azonkivül a várba felvezető Ferencz József kaput is fényesen diszitik és kivilágitják.

Junius 8-án szerdán, délelőtt 10 órakor lesz az ünnepélyes isteni tisztelet lesz a várbeli helyőrségi templomban, hol Vaszary Kolozs hercegprimás fényes segédlettel fogja a „Pe Deumot“ és a nagymisét tartani az esztergomi kincstárban lévő legdrágább ornatusában, mialatt a kóruson az operaház művészei és művésznői fogják az ének és zene részeket előadni.

Délben 12 órakor fogadtatás lesz a királynál. Ez alkalommal a következő testületek fogadtatni: a főrendiház elnökének vezetése mellett; a képviselőház, a képviselőháy elnökének vezetése mellett; a törvényhatóságok küldöttségei együttesen a miniszterelnök vezetése mellett; Budapest főváros törvényhatósági bizottsága a főpolgármester vezetése mellett. Délután 2 orakor népünnepi lesz a vérmezőn, is a városmajorban. A vérmezőn ökörsütés és borkiosztás lesz, mely alkalommal a rendőrségen kivül az előljáróság és az egyetemi ifjuság fogja fentartani a rendet; A városmajorban pedig különböző ingyenes mutatványokat és versenyeket (dijmászás, céllövészet, versenyfutás stb.,) fognak rendezni. Ugyancsak ezen a napon a budai árvaházak lakóit megvendégelik.

Junius 9-én, csütörtökön estély lesz a királynál.

*

A „Budai Hirlap“ a nagy nemzeti ünnep alkalmából diszkiadásban fog megjelenni.

*

Az ünnepélyek tartamára az iskolákban nem fognak tanitani.

*

T. olvasóinkat felkérjük, hogy a kivilágitás vagy diszités egyes érdekesebb részletéről lapunkat mielőbb értesiteni sziveskedjenek, hogy lapunk legközelebbi számában e részletekre már előre figyelmeztethessük a közönséget.

Irodalom és művészet.

Budai szinészet.

A szinészet mindenütt a kultura terjesztésének egy hathatós eszköze, Magyarországon meg épen missziót teljesitett, és teljesit ma is sok helyütt.

Hogy a fővárosnak mennyire mostoha gyermeke Buda, itt is szembeötlő. A várszinháztól, melyhez szintén lesz annak idején nehány komoly szavunk, eltekintve, ezideig csak a krisztinavárosban levő „Budai szinkör“ képviselte (az is csak nyáron) a szinészetet a Duna jobb partján. Ezidén akadt egy merész vidéki szinigazgató, a ki Ó-Budán ütötte fel a sátorfáját és pedig, a mint látszik elég szives fogadtatásban részesül az ó-budaiak részéről. A pesti oldalon van két országos és egy fővárosi szinház, fényes, megfelelő palotákban. Ezen felül a főváros szükségesnek találta a városligeti arénát, a melyet berakott téglafalakból egészen csinosan ujra felépittettek és elég jól felszerelték és a melyhez a sürü lóvasuti közlekedés, az omnibuszok stb. a hozzáférhetést is igen könnyüvé teszik, évi 6000 frttal szubvencionálni. Ez ellen nincsen szavunk. Elvégre is Feld Zsigmond, a városligeti direktor derék ember, nagy családja is van, mint német igazgató nem exisztálhat a fővárosban, szintársulata pedig olyan gyenge „erőkből“ van összeállitva, hogy azt a fővárosi közönség még nyári szinpadon sem veszi be, és igy alig jár valaki a muzsák e szellős hajlékába: mindezeket tökéletesen akceptálják, le is vonjuk a konzekvenciát, hogy t. i. ezért kell a városligeti szinkört 6000 frttal szubvencionálni.

Hanem az már csakugyan eredeti, hogy ezzel szemben Budán, a hol semmiféle szinház nincsen, a hol a krisztinavárosi szinkörbe oly körülményes sőt rossz időben alig lehetséges, eljutni, a hol inkább is van szükség magyar szinészetre, mint a városligetben, — ott a főváros megelégszik azzal, hogy 4000 frt szubvenciót ad. Hanem hát ez még nem minden. Egy sereg szinigazgató megbukott ugyan de bizonyosan a saját hibájából, mert a mióta Krecsányi Ignác költözött be a szinkörbe, azóta ez is szebb estéket lát. Az első évben ráfizetett ugyan, mert a vidéki szinészetnek a renoméját nagyon is elrontották elődei, de azzal a szivós kitartással, mely jellemzi őt, szorgalommal, helyes müsorral és tisztességes társulattal sikerült neki immár állandó közönséget teremteni a budai szinkörben és csak ő tőle függ, hogy e közönséget továbbra is megtartsa. De arról már csakugyan nem tehet sem a mostani sem más szinigazgató, hogy a főváros egy rozoga deszkabódéba kvártélyoza be őket, a melyen már több a lyuk, mint a számozott ülőhely és a melyet ugy szögeznek össze minden tavasszal, hogy szét ne essék. Évről évre megjelenik a lapokban a tavaszi hir, hogy a főváros egészen ujjá alakitja a budai szinkört és a mikor kiváncsiak vagyunk látni az ujitásokat, kiderül, hogy az nehány elkorhadt fapadnak a kifoldozásából, egy pár meglazult lécnek a megszögezéséből és abból áll, hogy ott a hol az egyes festéket a néző publikum kabátjával már nagyon ledörzsölte, ott ujból rákennek egy kis festéket. És amennyi pénzbe került csak tiz év óta is ez a foldozás annyiból már rég szépen uj szinkört lehetett volna épiteni. Rajta leszünk, hogy ez az állapot az 1892-diki szezonnal megszünjék.

Sokkal sürgősebb az ó-budai szinészet ügye. Ó-Buda minden esetre az a része a fővárosnak, a hol eddig a magyar nyelv csak igen lassan nyert tért, vagy legalább is azt hittük. És ime most egy magyar szintársulat képes e városrészben megélni, sőt a társulat igazgatója a saját pénzén épit magának egy fabódét, hogy legalább ne a kávéházban kelljen forongnia Nem volna helyén való, ha az ügyet a főváros is felkarolná, és legalább némi segitségben részesitené. Hol vannak a III-dik kerület városi képviselői? Vagy talán azt várják, hogy a kerület országgyülési képviselője kérjen a belügyminisztertől egy kis segitséget a fővárosi szinészet segélyezésére? . . . Inkább hisszük, hogy kikerülte a figyelmét ezen ügy és azért ajánljuk azt a kellő figyelembe

* **Ó-budai nemzeti szinészet.** Ezen hangzatos cim alatt hirdeti színi előadásait az a szintársulat, mely Károlyi Lajos vezetése alatt hirdeti a nemzeti kulturát Ó-Budán. Ma még szerényen megvonulva egy kávéháznak nagytermében folynak az előadások és az ó-budaiak várva-várják azt a napot, melyen az uj szinkörbe bevonulhatnak, melyet Károlyi igazgató költséget, fáradságot nem kiméive épittet a saját szakállára. Tudósitónk a társulatról ezeket irja: A 26 tagból álló társulat már május 7-én érkezett meg Ó-Budára és ott a Bródy-féle kávéház nagytermében kezdte meg és folytatja előadásait. A társulathoz több jónevü szinész és szinésznő van szerződtetve. Fő vonzerejét minden esetre Pajor Emilia asszony képezi, kit a főváros közönsége már régebbről előnyösen ismer. Hangja és közvetlen játéka által már is az ó-budai közönség kedvenczévé vált, mely az ovációival valósággal elhalmozá. A társulat többi tagjai közől kiválnak még Eintner Ilka drámai hősnő, Geröffyné drámai szende; Medgyesy Erzsi és Kun Aranka naivák, Károlyi igazgatóné társalgási szinésznő. A férfiak részéről pedig Nyitrai

komikus, Bérczi, Szathmáry, Bánfalvy Béla, Károlyi Lajos, Kiss Sándor népszinmü énekes és Tóth Antal érdemelnek említést. A társulat jövő héten fog először az ujonnan épített „arénában“ játszani és egész nyáron át Ó-Budán fog maradni.

* **Abudai szinkörben** e hó eleje óta működik Krecsányi Ignác szintársulata. A közönség igen szivélyesen fogadta a népszerű szinigazgatót és társulatának régibb tagjait is kedves ösmerősökként üdvözölte. A régiek közül többen elmaradtak. Igy leginkább nélkülözi a közönség kedvencét Hentallerné Pauli Mariska asszonyt, a ki tavaly teljesen meghóditotta magának Budát, és bizony nem ismer tőle, hogy hűtlen lett hozzánk! Helyette Serédi Saroltát szerződtette az igazgató, akit a fővárosi közönség a népszinházból már ismer és a kit a társulat egyik téli állomáshelyén, Pozsonyban — egy ottani sajtó nyilatkozata szerint — szép sikert aratott. A közönség rokonszenvesen fogadta és az előjelek után itélve ő is szivesen látott tagja lesz a szinkörnek. Eddigi szerepléseivel tisztességes sikert vívott ki magának. Csupán a „Szegény Jonathán“-ban nem tudott úgy gyújtani, mint elődje, a ki, ezen legjobb szerepében mindig extázisba hozta a publikumot: a híres „zenekar kuplé,“ melyet tavaly minden alkalommal hatszor, nyolcszor kellett megismételni, hatástalan maradt. Ledofszky Mariskát tüntető melegséggel fogadták. Závodszky Teréz, Németh János Komjáthy, Follinusz, Kovács, Gyöngyi, Gireth régi kedvencek. Az új tagok közül Pintér a társulat új népszinműénekese, ki a vidék legjobb baritonistái közé tartozik, szép hangjával, csinos szinpadi alakjával máris megnyerte a sziveket. P. Szép Olga a legbájosabb naiva, a kit még eddig a színkörben nem láttunk és szerződtetése határozott nyereség a társulat számára. Balogh Etel az új drámai szende feltünően csinos és jó szinésznő. Szigeti Lujza is az új tagok közé tartozik, kellemes hangja van s ügyes játéka. Valóságos „mentővára“ a műsornak, a ki már két izben („Kornevillei harangok“-ban és a „Koldusdiák„-ban) vette át a hirtelen berekedt primmadonnák nehéz szerepét minden előkészület nélkül és derekasan állta meg helyét mindkét esetben. Berzsenyi J. az új komika rokonszenves szinpadi jelenség és jóizlésü szinésznő, a ki nem túloz, a mi rendes baja szokott lenni a vidéki komikáknak. Réthey tehetséges, törekvő szinész. Hegedüs, az új apaszinész, oly jól tölti be fontos szerepkörét, hogy senki sem látja meg rajta a 22 éves fiatal embert. Kassay Károly, a kit tavaly még a karban láttunk, ambiciózus, tehetséges segédszinész, a ki szerepkörét teljes megelégedésre tölti be, és ha a még nem neki való szerepekben (mint pl. Jonathán) kudarcot is vall, az inkább az igazgatóság rovására irandó, a mely ilyen szerepet játszat és énekeltet vele. Orbán Árpád karmester képzett zenész, a ki feladatának teljesen megfelel. Az énekkar és a zenekar több új taggal erősödött meg.

* **A „Pokrócz Ádám“** cimü élclap társszerkesztője lett Erdélyi Gyula irótársunk, kit nem csak az irodalomban, de a budai körökben is jól ismernek humoráról. A „Pokrócz Ádám“ budai dolgok felett is fog élcelni. Mutatványokkal szivesen szolgál a kiadóhivatal: Mária-utca 7. sz.

A szájkosár.

(Budai korzó-historia.)

Ti bizonyosan ismeritek, kedves barátaim, azt a bánatos özvegyet, ki fekete gyászruhába öltözve minden nap délelőtt 10 és 11 óra között a budai korzón sétál egy hatalmas, göndörszőrü bernáthegyi kutyával. Ti bizonyosan ismeritek őt, és én nem hiszem, hogy egyitek is ne nézett volna utána, midőn utólérhetlen bájjal haladt végig a sétányon, — sőt valljuk meg az igazat, kiváncsiak is voltatok reá, és az ő nagy kutyájára, mely mérges tekintetével, vigyorgó ördögi pofájával sok szerelmes szeladon lelkesedését lehütötte. — Nos hát én is nagyon kiváncsi voltam, és egy szép napon, mikor már ez a kutya-historia nagyon felcsigázta kiváncsiságomat, lassan sétálgatva a kioszk előtt lestem a szép fekete ruhás ösmeretlent és csunya fekete kutyáját. A már sokszor megvigyázott időben csakugyan megjelent pórázon vezetve a szájkosárral ellátott ebet, mely ma nekem, — lehet, hogy csak a félelemtől, — még ijesztőbbnek, még mérgesebbnek tettszett.

Kalapom leemelve közeledtem hozzá óvakodva a fogait csikorgató fenevadtól és eme kis de helyzetszerü dikciót intéztem ő nagyságához:

— Nagyságos asszonyom! Nem tekintve a veszélyt, hogy kutyájával lehuzat, bátorkodom kegyedet megszólitani: egyrészt, hogy megmondjam mennyire vágyódom a kegyed ismeretségére, másrészt pedig, hogy megkérdjem, minek hordozza magával ezt a csunya nagy állatot, mely minden önhöz való közeledést meghiusit?

Itt elhallgattam és félénken tekintgettem a fenevadra, mely úgy látszott, közelebbi ismeretségbe akart jönni lábravalómmal. Ő nagysága először is oly tekintetet vetett rám, a milyen a Mihály arkangyalé lehetett, midőn első szüleinket a paradicsomból kikergette, azután kissé remegő, de annál neheztelőbb hangon felelt:

— Hogy merészkedik ön egész ismeretlenül egy tisztességes nőt megszólitani, anélkül, hogy annak komoly okát tudná adni?

— Oka az, hogy szeretem asszonyom! — felelén merészen.

— Szemtelen!... ez az egyedüli szavam önhöz!

— De kérem!...

— Távozzék rögtön!... különben szabadon bocsátom a Don-t!

— De engedelmet kérek ez igaztalanság lenne őszinte érzelmeimért cserébe...

Ő nagysága erre még egyszer végig nézett, szemeiben sötét fény lobbant fel, „Don“ pedig morogni kezdett.

— Tehát nem hagy el?

— Csak ezt ne kivánja tőlem!!

— Akkor ám lássa maga! — Ezzel lehajolt a borzasztó állat szájkosarához.

„Most végem van,“ gondolám és rémülten néztem segitség után: lábaim felmondták a szolgálatot, már szinte láttam magam véresen, összemarczangolva az aszfalton, összeszorült torkom csak alig-alig adta ki e hangokat:

— Asszonyom!.... az Istenért!... mit csinál...?

Ő felnézett rám, kaczéran, mosolygó szemekkel, s halk hangon suttogá:

— Megerősitem a Don szájkosarát, nehogy valahogy... leessék!

Vő-Zsi.

Egy kis statisztika.

A legszebb tudományok egyike, mert biztos alapja van, a statisztika. Néhány száraz szám többet mond, mint ezer meg ezer szó, mert minden beszédet, okoskodást lehet lebeszélni, megcáfolni, csürni-csavarni, de a 2×2, valamint a 2+2 mindig 4 marad.

Az év elején lezajlott képviselőválasztások közül a legérdekesebbek egyike mindenesetre a főváros első kerületének választása volt, melyből a kerületnek kétszer is kijutott. A képviselő jelöltek személyisége, a kerület fontossága egyformán e kerületre terelte a közfigyelmet nemcsak a fővárosban, de az egész országban. Száz meg százféle kombinációt hallottunk a „hivatalos“ és „nem hivatalos“ szavazatok szokásos számitgatásai alkalmával, de ezek igen kevesen vannak tisztában azzal az érdekes kérdéssel, hogy hogyan is alakultak ezen számarányok a választásokkor?

Érdekesnek tarjuk tehát, hogy a kerületben szavazottak statisztikáját, a foglalkozás szerint csoportositva hivatalos adatok alapján összeállitva közöljük. Ime az érdekes statisztika:

A kerületben összeirt 2266 választó közül szavazott az első választásnál összesen: 1076 szavazó; a második választás alkalmával: 1567 szavazó és pedig:

A szavazók foglalkozása.	Az I-ső választás alkalmával szavazott:		A II-ik választás alkalmával szavazott	
	Mátyus Arisztid nemzetipárti jelöltre	Fejérváry Géza br. szabadelvüpárti jelöltre	Mátyus Arisztid nemzetipárti jelöltre	Falk Miksa dr. szabadelvüpárti jelöltre
Ház és telek tulajdonos	203	101	295	152
Kereskedő	52	15	58	23
Iparos	87	5	129	16
Korcsmáros	20	—	34	—
Kávés	5	1	8	1
Sütőmester	6	—	11	—
Fővárosi tanár és tanitó	9	12	14	12
Állami » »	6	13	5	21
Országos tébolydai orvos	—	5	—	5
» » hivatalnok	—	6	—	5
Orvos	4	2	7	6
Tőkepénzes	2	—	3	2
Magán hivatalnok	2	4	4	10
Nyug. honvéd tisztek	—	2	—	2
Bank, földhitelintézeti és takarékpénztári hivatalnok	7	5	7	12
Papok	—	4	3	6
Ügyvéd	—	1	2	2
M. K. áll. rendőrségi alkalmazott	—	7	—	12
Törvényszéki és kuriai biró, hivatalnok	2	12	1	25
Posta és távirda tisztviselő	1	30	1	56
Dunagőzhajózási hivatalnok és alkalmazott	5	11	2	12
Déli vasuti hivatalnok és alkalmazott	6	18	7	54
M. K. állami vasuti hivatalnok és alkalmazott	1	26	3	38
Állami intézeti, nyomdai stb. hivatalnok és alkalmazott	3	62	7	102
Áll. vincellérisk. tanár és tanitó	—	4	—	3
Miniszteri tisztviselő	3	286	20	336
Fővárosi » »	10	10	25	8
Összesen:	434	642	646	921

Hirek.

A Budai „Menház“. A János kórház szomszédságában épülő „Menház“ minden tekintetben felülmulja a fővárosban eddig létesitett ily célu intézeteket. A külsőleg is csinos, tágas egy emeletes épület 185 embernek fog menedéket adni. Egyik utcai homlokzata két nagy bejárattal külön a nők és férfiak számára, a másik pedig egy nagy bejárattal bir, a mely népkonyhába és melegedőbe vezet. Belső berendezését illetőleg van hat nagy háló terme, három fürdő szobája, egy nagy váró terme, azonkivül a már emlitett népkonyha és tágas melegedője. Termei magasak, szélesek, hat-hét ablakosak. Mindenütt légfutás, gázvilágitás van bevezetve és a mi igen fontos, különösen egészségi szempontból a helyiségek szellőztető készülékkel van ellátva. Az épületet már augusztus elsején átadják a közforgalomnak.

Uj lovag Budán. A király Osztoics Mihály, első kerületi előljárót, a ki már tizenkét esztendő áll e kerület élén érdemeinek elismeréséül a Ferencz József-rend lovag keresztjét adományozta. A kitüntetett előljárónk lakása valóságos búcsújáróhely lett e kitüntetés óta: nagyszámú ösmerősei, jó barátai sietnek hozzá üdvözleteikkel. Osztoics ez alkalomból több csokrot is kapott hölgyösmerőseitől.

Örökös bucsú járja a vizivárosi Fazekas-téren, legalább azt kell hinnünk, mivel az ott felütött falusi panorámás sátrak kora reggeltől késő estig nyikorgatják rosz, síp- és zongora-ládáikat. Élénken sajnáljuk az ott lakókat és több rendbeli felszólalásaikat teljesen méltányoljuk. Tessék az ilyen látványosságokat a városmajorban elhelyezni, ott van azoknak a helye.

Eljegyzés. Dr. Kovács József, pénzügyi fogalmazó eljegyezte Münzberger Melaniet.

— Hersich Géza pestvidéki aljegyző eljegyezte Ruby Antal kuriai biró leányát Annát.

A csodálatos óra. A krisztina-városi templom toronyórájáról van szó: úgy jár, a hogy épen a szél a mutatóit előre vagy vissza tólja. A krisztina-városiak sohasem tudnák, hogyan állanak idő dolgában, ha ezután a csodálatos óra után indulnának, melynek úgylátszik más a hivatása, mint az időt mutatni. Azt meg épen lehetetlen megtudni, hogy hányat ütött az óra tulajdonképen, mert az ütések száma és a mutatók állandó ellenségeskedésben állanak egymással. Vajjon a főváros büdzséje nem birná-e el még azt a költséget, a mibe az óra reparálása kerülhet?

A Rákosou telkek eladók a kerepesi-út mentén 2840 négyszög öl, a körvasut és tó mentén pedig 5982 négyszöl szántó: vendéglőnek, ipartelepnek egyarant alkalmas. — Cim a kiadóhivatalban tudható meg.

Fővárosi ügyek.

A főváros rendkivüli közgyülése.

1892. Május hó 18-án.

A főváros törvényhatósága közgyülését Ráth Károly főpolgármester d. u. 4 órakor nyitotta meg és először is Klapka György haláláról emlékezett meg lendületes szép szavakban. A közgyülés erre elhatározta, hogy a súlyos csapás felett jegyzőkönyvileg fogja részvétét a családdal tudatni, a boldogult tábornok ravatalára koszorút helyez a főváros törvényhatósága nevében, a halott számára diszsirhelyet jelöl ki a Kerepesi-út melletti temetőben és végül, hogy testületileg részt fog venni a temetésen.

Ezután Gerlóczy Károly a következőkben válaszolt dr. Rácz Károlynak a múlt közgyülésen hozzá interpellációjára: A mult közgyülésen dr. Rácz Károly kérdést intézett hozzá az iránt, hogy mily stádiumban a Christen-féle téglavető gödör betöltésének ügye, mily kilátás van arra, hogy a hatóságok az ezen ügyben folytatott tárgyalásokat végre befejezzék, és mikorra remélhető, hogy a gödör betöltése tényleg eszközöltetni fog. A Christen-féle téglavető gödör betöltése iránt hosszas tárgyalások folytak, melyeknek eredményeként a tanács az 1891. év julius havában azt a határozatot hozta, hogy a gödör betöltése az 1893. év végével eszközöltessék, mely határidőig az I. kerületi polgári kör jégpályája onnan eltávolitandó lesz. A tanács egyuttal felhivta a mérnöki hivatalt arra, hogy a betöltésre szükséges javaslatokat és műszaki véleményeket terjeszsze elő. A mérnöki hivatal e felszólitásnak meg is felelt és az ügy tanulmányozása után, figyelembe vévén a Preuszner József által előterjesztett nézeteket, egy oly tervezetet mutatott be, melylyel az ügyet a legcélszerűbben, úgy a szépészeti, mint a közlekedési igényeknek megfelelően el lehet intézni. E tervezetet a középitési bizottság általános helyesléssel fogadta, és miután a tanács is elfogadta, f. é. január 14-én a törvény értelmében a tárgyalás es hozzájárulás végett a fővárosi közmunkák tanácsához tette át. A mint szólót informálták, ez ügyet még május hó folyamán a közmunkák tanácsa műszaki osztálya elé fogják terjeszteni és igy remélhető, hogy a fővárosi közmunkák tanácsa ez ügyet még jun. hó elején el fogja intézni. Ha azonban a fővárosi közmunkák tanácsánál ez ügy elintézése netalán további halasztást szenvedne, úgy szóló kötelességének fogja ismerni az ügy elintézését hivatalos úton megsürgetni.

Dr. Rácz Károly köszönettel tudomásul veszi a h. polgármester válaszát és csak azt az óhajtást fejezi ki, miszerint a tanács törekedjék oda, hogy a Christen-féle gödör tényleges betöltését, ha csak lehetséges, még az 1893. év lejárta előtt eszközölje.

A közgyülés a h. polgármesternek az interpellációra adott ezen válaszát tudomásul vette.

Kun Gyula tanácsnok válaszolt Wellisch Alfréd multkori interpellációjára az „épitési szabályrendelet“ tervezet ügyében. Előadta, hogy a közgyülés e tervezetet letárgyalta és a közmunkák tanácsának adta át hozzájárulás végett. A közmunkák tanácsa erre magának vindikálta az épitési rendszabályok megállapitását. Az ügyet a belügyminiszterhez terjesztették fel és ez a fővárosi közmunkák tanácsa mellett döntött; de a közgyülés ebben nem nyugodott meg, hanem a jogügyi bizottságnak adta ki a kérdést véleményadás végett. Most sürgetik az ügy elintézését. A interpelláló és a közgyülés tudomásul vette a feleletet. Ezután Ullmann Pál dr. interpellált a lóvasuti és villányos vasutí-társaságok ügyében. Utalva arra, hogy a lóvasuttársaság kocsijainak egy része ronda és piszkos, konduktorai pedig nagyobbára szánalmas külsejüek és gorombák, továbbá, hogy ugy a lóvasuti, mint a villanyosvasuti kocsik egyes vonalokon annyira túl vannak tömve, hogy e kocsikon a közlekedés nemcsak egészségtelen, hanem életveszélyes is, kérdezi a h. polgármestert, hogy van-e neki személyes tudomása e botrányos állapotokról és hajlandó-e esetleg a rendőrség közvetitésével intézkedni az iránt, hogy e rendellenes állapotok mennél előbb megszünjenek.

Gerlóczy h. polgármester válaszában elösmeri, hogy az interpellációban foglalt panaszok valóban jogosak és az interpellációt a leghelyesebben akként véli elintézendőnek, hogy azt megfelelő tárgyalás és gyakorlati javaslatok megtétele végett a fővárosi törvényhatóság kebelében müködő állandó vasuti albizottsághoz fogja áttenni.

A h. polgármester e válaszát ugy az interpelláló, mint a közgyülés tudomásul vette.

A következő interpelláló Csorba Ferenc volt, a ki kiemeli, hogy körülbelül egy éve a törvényhozás egy törvényben kimondotta, hogy az 1895. évben a nemzet 1000 éves fennállásának megünneplésére Budapesten egy országos kiállitást rendez. Az 1895. év tavaszától immár alig három év választ el és mégis, legalább köztudomás szerint, még a kiállitási intézkedések alapfeltételét képező tény, t. i. a kiállítás helyének megállapítása sem történt meg. A kiállitás helyének megállapítása döntő jelentőséggel fog birni a főváros fejlődésének irányára és számos nyomós ok teszi szükségessé, hogy a kiállítás helyét illetőleg mennél előbb megállapodás jöjjön létre. Szóló kérdezi h. a polgármestert, hogy hajlandó-e a fővárosnak óhajtását a kiállitás helyének mennél előbb való megállápitása iránt az illetékes helyen kifejezésre juttatni és hajlandó-e szorgalmazólag lépéseket tenni az iránt, hogy a kiállítás helyének megállapítására vonatkozó tárgyalások mennél előbb megindittassanak és befejezést is nyerjenek.

Gerlóczy Károly h. polgármester az interpellációra azt válaszolta, hogy hónapokkal ezelőtt vegyes bizottsági tárgyalások folytak oly célból, hogy tekintet nélkül a tervezett millenniumi kiállitásra egy állandó kiállitási hely biztositassék, ez alkalommal szóba jött a tervezett millenniumi kiállitás helye is, és a vegyes bizottság abban állapodott meg, hogy ez a hely bizonyos bővitésekkel alkalmas lesz a millenniumi kiállitás céljaira is. A vegyes bizottság e határozatát tárgyalás végett a fővárosi közmunkák tanácsához tette át. Hogy ott az ügy mily stádiumban van, azt szóló nem tudhatja, de megjegyzi, hogy a közgyülés épen a néhai kereskedelmi miniszter felszólalása folytán egy állandó előkészitő bizottságot küldött ki, mely már meg is kezdte volna működését, ha nem jött volna közbe néhai Baross miniszter betegsége, majd pedig elhalálozása. Épen e gyászos esemény folytán szóló nem tartja időszerűnek most a kiállitás helyének megállapitását megsürgetni. Ha pedig a sürgetés szüksége majd egyáltalában fenn fogna állani, úgy célszerűbb lesz, ha az interpelláló úr egy külön inditványt terjeszt be ez iránt, hogy a sürgetés ne a polgármester személye részéről, hanem az egész közgyülés nevében történhessék.

Az interpellacióra adott ezen választ úgy az interpelláló, mint a közgyülés tudomásul vette.

Ezután a napirend során mindenekelőtt Haberhauer János tanácsnok adta elő a szent Rókus-kórház helyett épitendő uj kórháznak dr. Müller Kálmán kórházi igazgató által beterjesztett épitési programmját.

Dezsényi József utal a főszámvevő legutolsó kimutatására, mely szerint a főváros által fölvett 25 milliós kölcsönnél már akkor is 1,574.000 frt hiány mutatkozik, ha csupán azon munkákat veszszük tekintetbe, melyek részint már a kivitelre kerültek, részint a közgyülés és jóváhagyólag a belügyminiszter által elhatároztattak. Ehhez jönnek a végleges vizmű előállitási költségei, melyek legalább 6 millióra rugnak, továbbá a vásárcsarnokoknál fölmerülő 1 milliónyi költségtöbblet, a budai uj kórháznak 1 millióra rugó épitési költségei és igy tehát a 25 milliós kölcsönön kivül már eddig is 10 milliónyi ujabb kölcsön szüksége forog fenn. Tekintve azt, hogy a főváros büdzséjéből már eddig is 25%-ot a kölcsönök amortizációjára kell forditani, szóló lehetetlennek tartja, hogy a főváros most ily roppant költséggel egy kiválóan országos jellegü intézetet létesitsen. A fővárosi közkórházakban ápolt betegek közül csak 14% budapesti illetőségü és a betegek ápolása a községi alap állandó megterhelését képezi. A belügyminiszter nem régen kijelentette az országyülésen, hogy a kormány a betegápolási ügyet rendezni és ezt alig fogja másképen tehetni, mint ugy, hogy az állam a kórházakat átveszi. Tekintve tehát azt, hogy a főváros pénzügyi viszonyai nem engedik meg a tervezett kórház épitését és tekintve, hogy a betegápolás különben is a községi alapnak egy jogtalan és jelentékeny megterhelését képezi: szóló azt inditványozza, miszerint mondja ki a közgyülés, hogy újabb kórház épitésébe nem bocsátkozik.

Ráth Károly főpolgármester megjegyzi, hogy az új kórház épitését a közgyülés már elhatározta, és csak azt lehetne inditványozni az, hogy a pénzügyi és gazdasági bizottság véleményét kérje ki az épitési programmra vonatkozólag.

Dr. Rácz Károly nem járulhat Dezsényi József inditványához, mert bár az ő beszédéből sokat helyesel és bár maga is kivánja a fővárosban egy állami kórház létesitését, mégis tekintettel arra, hogy a Rókus-kórházban uralkodó állapot tovább nem tűrhető és hogy ezen rossz állapoton segiteni emberbaráti kötelesség: kész a kórház épitéséhez okvetlenül szükséges összeget megszavazni. Inditványozza azonban, hogy mondja ki a közgyülés azt, bogy az előterjesztést visszaadja a tanácsnak azon megbizással, hogy e tárgyban a pénzügyi és gazdasági bizottság véleményét is kérje ki és ezzel együtt terjessze újra a közgyülés elé.

Dr. Adler Zsigmond, ki Dezsényi inditványa ellen és a kórházi igazgató programmjának elfogadása mellett szólt, továbbá Herzog Péter felszólalása után, ki dr. Rácz inditványához járult a közgyülés az előadó Haberhauer tanácsnok meghallgatása után 126 szavazattal 74 ellenében elhatározza, hogy az épitési programmot dr. Rácz inditványához képest véleményadás végett a pénzügyi és gazdasági bizottságok elé terjeszti.

Ezután a közgyülés felszólalás nélkül fogadta el a tanács azon előterjesztését, hogy a III. kerületi kórház-utcában 134 ezer forint költséggel iskolát épitsenek, majd kijelölte ama intézeteket, melyeknél a főváros pénzkészletei elhelyezhetek.

A 25 millió forintos kölcsön ügyében kiküldött bizottságot felhatalmazza a közgyülés hogy a még ki nem bocsátott 10 millió forint, értékü kötvénynek alkalmas időben való kibocsátása iránt intézkedjék. Ó-budai evang. egyházközségnek 1500 forint segélye kérdésénél Kossuthányi Géza utal arra, hogy a budai és ó-budai ágostai evangelikus egyházközség nemcsak német nyelven végezteti az összes egyházi functiókat és a hitszónoklatokat, a mi még menthető, mert a hivők talán csak a német nyelvet értik, hanem az iskolában a tanitást is német nyelven eszközölteti. Szóló inditványozza, hogy a közgyülés csak azon esetben szavazza meg a segélyt, ha e hitközségnél az az iskolai nyelv ezentul a magyar lesz.

Dr. Heltai Ferenc teljesen égyetért az előtte szóló intentióval, de azt javasolja, hogy még ezuttal feltétlenül adja meg a közgyülés a segélyt, de fejezze ki óhajtásként, hogy ezentúl a hitközség oktatási nyelv gyanánt a magyar

nyelvet használja és a jövő évben csak akkor adja meg ismét a segélyt, ha a hitközség ezt az óhajtást már teljesitette.

A közgyülés az előterjesztést dr. Heltai inditványa értelmében fogadta el.

Haberhauer János tanácsnak előadta végre a tanács előterjesztését a budapesti önkéntes mentőegyesület részére a folyó évre 10.000 frt segélyösszeg megszavazása és kiutalványozása iránt.

Dr. Heltai Ferenc készségesen hozzájárul a 10.000 frtnyi segélyösszeg megszavazásához, mert a mentőtársulat működését oly üdvösnek tartja, hogy ha ez az intézmény nem léteznék, a fővárosnak kellene megalapitania és ezért esetleg, ha a szükség ugy kivánja, nagyobb álláspontból kiindulva, vizsgálta, hogy mi az oka annak, hogy a közönség e nagymértékben közhasznú intézményt nem részesiti a megérdemelt anyagi támogatásban, és ennek okát abban találta, hogy a mentő-egyesület pénzügyi administratiójában nem észlelhető az az önzetlenség, mely a közjótékonyságtól fenntartott intézményeknél joggal megkivánható. Igy az egyesület palotája túlságosan luxurious módon épült, az egyesületi igazgató ingyen pompás lakást és az egyesületi bevételekből 800 frt kocsiátalány kap. Szóló inditványozza, hogy a főváros az egyesület pénzkezelését ezentúl szigoruan ellenőrizze és az ellenőrzés módozatai iránt a közgyülésnek javaslatot tegyen.

Dr. Rácy K. a felhozott kiadásokat szükségesnek mondja Heltai inditványt ellenzi, mert ezt csakhamar oda vezetne, hogy a fővárosnak egészen át kellene vennie a mentő-egyesületet és akkor sokkal tetemesebb áldozatokat kellene a fővárosnak e czélra forditani; kéri dr. Heltait, hogy vonja vissza inditványát.

Dr. Heltai Ferencz kéri inditványának elfogadását.

Haberhauer János tanácsnok felvilágositásul megjegyzi, hogy a főváros a mentő-egyesület házára 52.000 frtot szavazott meg azon kikötéssel, hogy a ház a főváros nevére iratik és hogy azt a főváros bármikor visszaveheti. Az épület azért lett oly luxuriosus, mert az egyes vállalkozók és iparosok, tekintettel az egyesület jótékony czéljaira önként nyujtottak többet mint a mennyire kötelezve lettek volna. A mit dr. Heltai inditványozott, az fővárosnak szerződésileg biztositott joga és kötelessége; a tanács ennek meg is fog felelni és a közgyülésnek a vizsgálat eredményéről évenként jelentést tenni.

Dr. Heltai Ferencz az előadó tanácsnok felvilágositása és igérete után visszavonta inditványát. Erre a közgyülés az előterjesztés értelmében a 10.000 frtnyi segélyt megszavazta.

Ekkor elnöklő Ráth Károly főpolgármester a közgyülést bezárta és folytatását.

Klapka György temetésére való tekintettel 20-dikán, péntekre választotta el.

*

Budapest 1892. Május 20.

A főváros törvényhatóságának folytatólagos közgyülésén Ráth Károly főpolgármester elnökölt.

A közgyülés hozzájárult ahhoz, hogy a városligeti fasor — a villatulajdonosok kérelméhez képest — akként ritkittassék meg, hogy jobbról és balról az ellenkező számu fákat vágják ki.

Több utcában tervbe vett vizvezetéki csőfektetés költségeinek megszavazása után, Matuska Alajos tanácsnok tett előterjesztést a fővárosi marhavásáron létesitendő vásári és huspénztár intézmények ügyében. A javaslat lényege az, hogy „vásári és hus-pénztár“ elnevezés alatt oly intézmény létesüljön, a melynek utján egyfelől az eladás közvetittessék, másfelől pedig a mészárosnak hitele s a magáneladóknak előleg nyujtassék. Az ide vonatkozólág legkedvezőbb ajánlatot tevő bankkal, vagy hitelintézettel lenne a szerződés megkötendő.

Weitzenfeld Jakab hozzájárul az előterjesztéshez. Heltai Ferenc kivánja, hogy mivel az ügy nincs kellőleg világossá téve, utaltassék vissza a tanácshoz, hogy főleg abban a kérdésben tegyen javaslatot, vajjon nem lenne-e leghelyesebb, ha e vásárpénztár obligatoriussá tétetnék.

Matuska tanáasos kijelenti, hogy az ügy bizottsági tárgyalása alatt maga a mészáros-ipartestület elnöke, Shiller György sem kivánta a kötelezővé tételt; kéri tehát az előterjesztés elfogadását.

Fenyvessy Adolf, Dégen Gusztáv és Szabó Alajos fölszólalása után a közgyülés a tanács javaslatát elfogadta azzal, hogy a vásárpénztár szervezésére négy pénzintézet hivassék föl, úgymint: a leszámitoló- és pénzváltóbank, a pesti kereskedelmi bank, a hitelbank, és a kereskedelmi és iparbank.

A főváros Duna-balparti sertés-közvágóhid és sertésvásár helyének s építési programmjának megállapitása tárgyában ugyancsak Matuska tanácsnok tett előterjesztést.

Delmedico Ágoston kéri a tanács javaslatának mellőzését s indítványozza: utasittassék a tanács szakértőkből álló önkét összehivására s azután a pénzügyi és gazdasági bizottság meghallgatása után tegyen ujabb előterjesztést a közgyülés elé, mert az építési programm megtartása veszélyezteti a kisiparosok érdekeit, sőt tönkretételökre vezethet.

Fenyvessy Adolfnak az a nézete, hogy a mennyit a tanács most javasol, a közgyülésnek el lehet, sőt az ügy sürgősségénél fogva el is kell fogadnia; a részletek megállapitása úgyis a szakkörök s illetékes forumok föladata lesz.

Baumann Antal különösen a hentes iparosok közül azokra nézve tartaná károsnak a sertés-közvágóhid és vásár létesitését, a kik kisebb üzlettel birnak; csatlakozik Delmedico inditványához.

Aigl Nándor, Heltai Ferenc és többek felszólalása után a közgyülés egyhangulag elfogadta a helyre vonatkozólag tett javaslatot; az építési programmra nézve szótöbbséggel elfogadták azt az inditványt, hogy a szakértőkkel tartott értekezlet alapján állapittassék meg. A sertésvásárra nézve pedig kimondotta a közgyülés, hogy a terület biztositása mellett a berendezésnek munkálatai későbbre halasztandók.

Megszavazta a közgyülés az uj szénavásárra emelendő mérlegházra megkivántató 6776 frt 19 krnyi költséget.

A magyar kir. honvédségi Ludoviceumban levő tisztképzőtanfolyam alapitványi helyeire a következőket jelölte a közgyülés: Hollóssy Tihamér, Kállay Aladár, Révi Kálmán és Stromfeld Aurél.

A főváros helyőrségéhez tartozó ujabb gyalogsági zászlóalj számára kaszárnya lesz épitendő a II. ker. retek- és fillér-utczák közt fekvő négy fővárosi telken. A közgyülés az idevonatkozó terveket és költségvetést elfogadta.

A lipótvárosi templomnál a múlt évben teljesített munkák fölülvizsgálatáról s a jövő évi munkaprogrammról és költségvetésről szóló jelentést tudomásul vették s ugyancsak tudomásul szolgál a józsefvárosi templom belső részek restaurálására vonatkozó előterjesztés.

A III. ker. polgári leányiskolával kapcsolatban női ipar-tanfolyam létesitéséhez a közgyülés hozzájárult s az e célra szükséges 456 frt költséget megszavazta; jövő évtől kezdve a budgetbe 360 frt lesz fölveendő.

Elfogadták azt a szabályrendelet-tervezetet, a mely a részvénytársaságokat arra kötelezi, hogy az évi jelentéseik egy példányát a fővárosi statisztikai hivatalnak beküldjék.

Végül Császár Jenő azon inditványát, hogy a főváros Baross emlékszobrára és családjának adandó nemzeti ajándékra tekintélyes összeget forditson a tanácsnak adták ki.

Ezzel a közgyülés véget ért.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési képviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője: **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és pedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton képtár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek, tere 5 sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi archépcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

Nyilt-tér.*)

Dr. Szeitl István

volt irgalmasrendü kórházi főorvos

tudatja t. barátai és ismerőseivel hogy lakását II. ker. Battyányi-utca 1. szám alá helyezte át.

Rendel d. e. 9—10. d. u. 3—4-ig.

*) Az ezen rovatban foglaltakért nem vállal feleőséget a Szerkesztőség.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Sz. J. Az igéret szép szó, ha megtartják, ugy jó. **Ismeretlen.** Nem tudjuk, hogyan érti ön a zóna- előfizetési dijakat. A közölt pontokról, már is egész halmaz cikket, panaszt és felszólalást kaptunk.

W. G. Ön figyelmeztet arra, hogy a „Fővárosi lapok“ megemlékezve a „Budai Hirlap“-ról azt irta, hogy az az ellenzéki érdekeket kivánja szolgálni. Lapunk élén olvashatja programmunkat, és ehhez még csak azt jegyezzük meg, hogy nekünk sarktételünk az: a politikát sohasem belekeverni községi vagy magánügyekbe Lehet két ember politikailag a legelkeseredettebb ellenfél, azért, mint magán emberek tisztelhetik, becsülhetik egymást, még barátok is lehetnek, feltéve természetesen, hogy elvek és nem magánérdekek állanak szemben egymással. Épen ugy kell, hogy a politikai pártállások háttérbe szoruljanak a fővárosi kérdésekben és ezek eldöntésénél ne a politikai hitvallás ossza táborokra a városi képviselőket, hamem tisztán a szönyegen levő kérdésben legjobb meggyőződésük szerinti véleményük. Egyébiránt lapunk társadalmi lap és mint ilyen a sajtótörvény értelmében nem is foglalkozhatik politikával, mi tehát sem ellenzéki, sem más politikai párt érdekeit nem mozdithatja elő és ez nem is lehet célja. Van elég politikai napilap, mely e feladatot teljesiti. A „Fővárosi Lapok“ ugy látszik abban a véleményben van, hogy mivel ő, mint társadalmi és szépirodalmi napilap bizonyos politikai párt érdekeit, sokszor nem is leplezve szolgája a „Budai Hirlap“ is meg fogja azt kisérleni. Tisztelt laptársunk elfeledi azonban, hogy a „Budai Hirlap“ bizonyára nem részesülne azon jóindulatu elnézésben, melyben ő részesül, és melyet tőle mi nem is irigyelünk. **—y. Károly.** Nem közölhető személyeskedés. **F. L.**

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRŐHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A
„BUDAI HIRLAP“
apró hirdetései
által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,
nélkülözheti a közvetitőket.
Ezenkivül: birtokeladás, ü. feleladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi és egyéb pályázat, lakáskiadás és lakás bérbevételi hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a
Budai Hirlap apró-hirdetései
által célt lehet elérni.
Családi jelentésekre;
eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre
és minden efféle
közleményekre
a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.
A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés ugy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

LAKÁSOK.

Vár, disztér 17. sz. házban nov. 1-től. I-ső emeleti lakás: 4 utczai, 2 udvari szoba, nagy előszoba, konyha stb. évi 750 frtért, — továbbá aug. 1-től földszinti lakás: 4 utczai (bástya sétányi) szoba konyha stb. évi 420 frtért kiadó.
1—1.

A
„Szalonbetyár“
(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Robert**)
Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban.
2—1.



Gerenday A. és fia
akad. szobrász
márványmű gyára
BUDAPESTEN,
Mária Valéria-utca 2. sz.
gyári telep és műterem
Kerepesi-ut 90.
FENNÁLL 1848

HALÁCSY

Atelier Parisien
BUDAPEST HARISBAZÁR
Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.
a körondben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, mü- és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.
Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethü olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

Fogorvos COHN Fogorvos
ajánlja magát mindennemü
FOGMŰTÉTEKRE,
Tömésekre (Plombálás).
Egyes valamint egész fogsorok készitésére.
Mérsékelt árak részletfizetésre is.
BUDAPEST, { II. Jégverem-utcza 2. sz. / II. Fő-utcza 7. sz.

A legfinomabb bel- és külföldi
kelméknek dús választékát
ajánlják
Berger J. és Társa
férfi szabók.
BUDAPEST, II. fő-utca 1. sz.
Lánczhid-palota.
Megrendelések mérték után pontosan eszközöltetnek.



HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája
Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.
Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint:
művek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.
Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a
fali-óralap,
a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott
szintábla
a szinek szemléltetésére.
Ára 1 frt.

KRISZTINAVÁROSI SÖRCSARNOK
A BUDAI SZINKÖR ÁTELLENÉBEN.
Naponta kitünő zene **Csillag** és **Szandner** vezetése alatt álló zenekar által
Jó ételek! Pompás italok! Dreher-féle sör! Olcsó árak!
Trenner Lajos
vendéglős.

ELSŐ
TABANI SÖRCSARNOK
WIMMER FERENCZ
vendéglős.
!! Különlegesség !!
Naponta zene **Kaltenecker** és **Ottó** zenészek által és **Wimmer Ferencz** személyes közreműködésével.
Mindenféle kitünő ételek és italok. Kiszolgálás. Jutányos árak.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 2. sz. Vasárnap, május 29.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz

Hirdetések díjszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

A Kuria palotája Budán.

A koronázási emlékünnepély alkalmából lázasan dolgoznak mindazon útak, terek és útcák díszitésén, melyek a királyi palotához vezetnek. A díszitő bizottság legjobban a palota tőszomszédságában van megakadva. A várbeli Ferenc-József kapútól kezdve a Dísztéren és Szent-György útcán át vezet az az út, a melyen a király palotájába szokott hajtatni. És épen ezen a helyen a régi Budavárának —úgy látszik, elpusztíthatlan — viskói éktelenkednek, azon modern módositással, hogy csaknem minden ilyen viskóban egy pálinkamérés van elhelyezve. A díszitőnak, ha ezen szemetszúró dísztelenségen változtatni akar, csak egy módja van erre: az egész házsornak az útcára néző homlokzatát nemzeti szinű posztóval bevonni! Persze igy is csak ezen egy ünnepélyes alkalomra lenne elfödve a nyomorúság. A bajon gyökeresen csak az fog segíteni, ha e házsort lebontják.

A király-útját eléktelenítő vityillók lebontása és azoknak helyére egy megfelelő díszes középület épitése már többször szóba került. Legutóbb a felsőbíróságok számára épitendő új palota tervezésénél hozták szóba e helyet, mint a palota számára legalkalmasabbat.

Valóban illőbb helyet az ország legfelsőbb itélőszékének nem képzelhetünk, mint a királyi lak szomszédságában. A környezet is megfelelő: egyrészt József főherceg palotája, másrészt a honvédelmi miniszterium volnának legközelebbi szomszédjai. A vár csendje, melyet csak ritkán zavar meg egy egy kocsi robogása, biztositja a szükséges nyugalmat, melyet a mostani pesti kuriális épület közelében úgy igyekeznek legalább némileg biztositani, hogy a kúria-utcát a tanácskozási időben — lánccal elzárják. A lánccal elzárt utca olyan speciálitása a fővárosnak, melyet minden idegen, ki azon környékre vetődik, méltán megcsodál!

De ha a király és udvara iránti tekintetek, — a melyeket pedig figyelmen kivül hagyni tiszteletlenség és illojálitás volna — nem elegendők, akkor is ezer ok szól a mellett, hogy ezen középületet a várban épitsék fel.

A „Budai Hirlap“ már a múltkor érintette azon súlyos veszteséget, melyet a főváros első kerülete a kultuszminiszteriumnak, a büntető járásbiróságnak a fenyitő törvényszéknek és a műegyetemnek áthelyezése által szenvedett.

Ebbe a lajstromba tartozik a főváros egyesitése után Pestre áthelyezett egész polgári adminisztráció, a volt budai törvényszék, a statisztikai hivatal és a bányakapitányság is, melyeket mind Budától, és illetve az első kerülettől vettek el minden kárpótlás nélkül.

És most, a mikor arról van szó, hogy némi kápótlásban részesüljünk, mit tapasztalunk? Azt a szükkeblűséget, mely az intéző köröket mindannyiszor jellemzi, valahányszor Buda emeléséről, méltán követelhető jogairól van szó!

Mit hozhatnak fel a kuriának a várban való elhelyezése ellen?

A pesti fiskálisok egy hosszú és minden komolyabb argumentum nélkül szükölködő felterjesztésben, amelyet az igazságügyminiszterhez intéztek ez ügyben, igyekeztek ellenvetéseiket megtenni. A tartalmatlanság e pusztaságából, mint egy ürespóznariki ki a legnyomósabb argumentum: „messze van!“

Tehát a pesti ügyvédek kényelme szempontjából nem épülhet a kuria a budai oldalon, a várban. Mintha bizony a t. fiskális urak nem számitanának fel igy is, úgy is kocsipénzt a feleknek! Avagy a budai ügyvéd mit szóljon ahhoz, hogy az összes törvényszékek, úgy polgári, mint büntető bíróságok, — a melyeknél pedig bizonyosan több dolga van minden ügyvédnek — oda át Pesten vannak? Oly argumentum ez, melylyel bővebben foglalkozni azzal a veszélylyel jár, hogy az indok cáfolásával épen oly nevetségesekké leszünk, mint amazok az indokolással. És az ellenérvek ezen semmiségével szemben a nyomós indokok egész sora támogatja a budaiak kérését, jogos kivánságát. Lapunk más helyén*) közöljük teljes terjedelmében azon kérvényt, melyet az első kerület bizottsági tagjai ez ügyben annak idején a miniszterelnökhöz intéztek. Ezen érdekes okmány lelkiösmeretes pontossággal felkarolja

*) Lásd a 4-dik oldalon.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCZÁJA.

Budai gavallérok.

(A „Budai Hirlap“ eredeti tárcája.)

A sors úgy hozta magával, hogy át kellett jönnöm Budára, a várba lakni.

Azelőtt csak egyszer évenként rándúltam át, Szent István napján, a mikor tudtam, hogy sok ember van ide át. Mert én irtóztam attól a csendtől, mely ide át van, és a melyet az igazi budai ember olyan nagyra becsül. Féltem végig menni a csendes, elhagyott útcákon, a hol lépteim zajára a kis ablakokból fejkötös öregasszonyságok fejcsóválva néznek utánam, vagy hálósipkás öreg bácsik összevont szemöldökkel vetik reám neheztelő tekintetüket. Szentül meg voltam győződve, hogy Budavárában csak akkor van fiatal ember a mikor én megyek végig rajta Ha láttam is néha, hogy egy előttem menő katonatiszt kardcsörtetésére egy-egy ablakfüggöny mögött csinos női fej jelenik meg egy percre, azt hittem, hogy az bizonyosan — pesti látogató, mint én. Nem is csoda, hogy mikor elkerülhetlen sorsom ide tette át lakhelyemet, úgy éreztem magamat, mint a kit számüztek.

Lassanként aztán jobban megösmerkedtem új hazámmal. Láttam, hogy bizony van itt igen sok csinos, fiatal lány — sok gyönyörüséges, szép menyecske — és végre készséggel beösmertem, hogy nem csak a törökök előtti időkben lehetett szó a hires budai szép nőkről.

Már most csak az volt még hátra, hogy a budai társaságba is bejussak. Azt hiszem, hogy a nemzeti kaszinó lovasbandériumába sokkal könnyebb bejutni, mint a budai társaságba.

Legjobb lesz, gondoltam magamban, ha egy budai gavallért mintának választok és attól megtanulom az itteni bon-tónt.

Megpróbáltam. Először is igyekeztem este nyolc órakor aludni menni, reggel nyolc órakor felkelni és azután egész nap lehetőleg álmos arcot vágni, hellyel-közzel ásitani és panaszkodni, hogy milyen rövidek az éjszakák. Ez a szolidság kifejezésére szolgál. Azután naponként bizonyos órában a bástyasétányon végig jártam, a mi lelkiösmeretességemet, pontosságomat volt hivatva szembeötlővé tenni. A bástyán sétaközben a dajkák és olyan szolgálók előtt, a kik gyerekeket őriztek, meg álltam, velük nyájasan csevegtem és bókoltam. Ezáltal mig egyrészt elment a hirem, hogy kitűnő családapa lesz belőlem, mert a gyereket szeretem, — másrészt a budai szeladonok és Don-Juanok veszedelmes gárdájába sorozott be a zsöneszdoré. Gavallér hajlamaimról úgy adtam anyagot a szóbeszédre, hogy a verkliseknek hatost adtam, a fiakkereseknek köszöngettem, a cigányzenéről lelkesedve nyilatkoztam és előttem teljesen ösmeretlen hölgyek keresztneveit emlegettem. Életrevalóságomról és jókedvemről tanúságot tett az, hogy néha átmentem Pestre és olyankor egy afrika-utazónak is becsületére váló rutinnal meséltem kalandjaimról, melyek odaát elmaradhatlanok. Tudományos képzettségemet és műveltségemet előnyösen igazolták azok a hatalmas könyvek, a melyeket délelőttönként a várkertbe cipeltem, a hol különben aludni szoktam volt, hacsak legyeket nem fogdostam.

Nézeteimet is a benszülött gavallérokhoz alkalmaztam. Minden nőt, a kit egy férfi társaságában láttam, mennyasszonynak deklaráltam; a kit több férfi társaságában láttam, azt veszedelmes kokettnek, — a kivel pedig épenséggel Pesten találkoztam és férfi kiséretében láttam, azt határozottan romlottnak, könnyelműnek bélyegeztem. A fiatal embereket, a kik szin-

mindazon kérdéseket, melyek ez ügygyel kapcsolatban felmerülhetnek, és világosan tünteti fel azon szellemi és anyagi előnyöket, a melyek a kuriának a várban való áthelyezéséből egyrészt magának a felsőbiróságnak, — másrészt pedig Budának és illetőleg a várnak jutnának osztályrészül.

A ki ezen kérvényben felhozottakat fontolóra veszi, a ki elfogulatlanúl itél e kérdésben, annak okvetlenül felmerül lelkében a kérdés: hát, ha az áthelyezés ennyi előnnyel jár, és ha azzal mindenki nyer: a kuria is, — Buda is, — miért nem tesznek eleget a budaiak kérésének? Mi gátolja e minden tekintetben célszerű terv keresztülvitelét?

Bizony, bizony ezen a kérdésen mi budaiak gondolkozunk és gondolkoztunk legtöbbet. Elfogadható feleletet pedig nem birunk erre találni... Talán nincs is?

Hogy a kormánynak valami különös oka volna, a kuriát odaát Pesten tartani, az alig hihető. Hiszen egyik félhivatalos lapja, a „Pester Lloyd“ csak nem régiben elég melegen karolta fel e kérdést a mi javunkra. Az első kerület jelenlegi képviselője, Falk Miksa dr. pedig annak idején megtartott programmbeszédjében szintén ily irányú nyilatkozatot, sőt igéretet is tett. Falk oly közel áll a kormányhoz, hogy az esetben, ha a kormánynak e kérdésben valami határozott ellentétes nézete volna, ő bizonyára nem nyilatkozhatott volna úgy, a hogy azt tette. Az ügyvédeknek memoranduma pedig e kérdésnél alig jöhet szóba komolyan.

A főváros közgyülése tudvalevőleg a budaiak javára nyilatkozott, a közmunkák tanácsa pedig a múlt hó 15-dikén tartott ülésében a legmelegebben ajánlotta ez ügyet a kormány figyelmébe.

A kérdés még nincsen eldöntve. Hisszük, hogy a döntésre hivatott tagjai a kormánynak megfogyják hallgatni ezen, igy minden kompetens oldalról támogatot kivánságot, melynek teljesitését a józan, számitó ész és a méltányosság egyformán parancsolják.

A budai evangelikusok magyarsága.

Lapunk multkori számában a fővárosi közgyülésről szóló tudósitásunkban közöltük azt, hogy a főváros közgyülése a budai és illetőleg ó-budai evangélikus egyháznak 1500 frtnyi segélyét Kossuthányi Géza törvényszéki biró és Heltai Ferenc főv. bizottsági tagok felszólalása után azon óhajtás kifejezése mellett szavazta csak meg, hogy ezentúl a hitközség iskoláiban a magyar nyelvet használja, mert ellenkező esetben a jövőben nem kap segélyt a fővárostól. Tudósitásunk ide vonatkozó része szószerint volt ez:

„A budai és ó-budai evangelikus egyházközségnek 1500 forint segélye kérdésénél Kossuthányi Géza utal arra, hogy a budai és ó-budai ágostai evangelikus egyházközség nemcsak német nyelven végezteti az összes egyházi funkciókat és a hitszónoklatokat, a mi még menthető, mert a hivők talán csak a német nyelvet értik, hanem az iskolában a tanitást is német nyelven eszközölteti. Szóló inditványozza, hogy a közgyülés csak azon esetben szavazza meg a segélyt, ha e hitközségnél az iskolai nyelv ezentul a magyar lesz. Dr. Heltai Ferenc teljesen egyetért az előtte szóló intencióival, de azt javasolja, hogy még ezüttal feltétlenül adja meg a közgyülés a segélyt, de fejezze ki óhajtásként, hogy ezentúl a hitközség oktatási nyelv gyanánt a magyart használja, és a jövő évben csak akkor adja meg ismét a segélyt, ha a hitközség ezt az óhajtást már teljesitette. A közgyülés az előterjesztést dr. Heltai inditványa értelmében fogadta el.

Számtalan felszólalás érkezett lapunkhoz ez ügyben, mely felszólalások a legelkeseredettebb hangon itélik el Kossuthányi Géza felszólalását, mint a mely minden alapot nélkülöz.

Kitüzött programmunknak megfelelően nemcsak örömest vesszük a felszólalásokat tudomásúl, de az ügy fontosságát tekintve a közönség tájékoztatása végett kötelességünknek ösmerjük úgy az evangelikus egyházi hatóság, mint a budapasti királyi tanfelügyelőségtől beszerzett adatok alapján is konstatálni, hogy **1866 óta az evangelikus iskolákban csakis magyar nyelven tanitanak.**

Az egyház hazafias vezetőinek néhai Hunfalvy János dr. felügyelőnek és Scholz Gusztáv lelkésznek, ki a 60-as években mind segédlelkész működött e hitközségnél, az akkori német világban meg is gyült a bajuk a „Stadthaltereiráth“-al, mely ismételten megcitálta őket és bezárással fenyegette az esetre, ha nem törlik el iskolájukban a magyar nyelvet. De a fenyegetés nem rettentette vissza a derék hazfiakat és ők megtartották a haza nyelvét tanitási nyelvül.

És most a főváros közgyülése egy sértő határozatával akarja arra szorítani a budai evangélikusokat, a mit azok már 26 esztendő óta a saját hazafiságukból kötelességüknek ösmernek. A főváros közgyülését nem érheti szemrehányás, mert az Kossuthányi felszólalása után, ki évek hosszú során át nemcsak budai lakos, de az iskolaszéknek is tagja is volt, nem is gondolhatott arra, hogy a biró úr ily súlyos váddal merjen fellépni anélkül, hogy ez ügyben helyesen informálva, vagy csak távolról is tájékozva lett volna. Egyedül őt terheli a felelőség.

Hisszük és reméljük, hogy a főváros közgyülése multkori határozatát, mely a budai evangelikusok hazafiságát oly mélyen sérti, megfogja változtatni. Epen úgy elvárjuk, hogy Kossuthányi Géza könnyelmü felületességével elkövetett hibáját jóvá teendi és a közgyülésnek új határozat hozatalára maga fog alkalmat szolgáltatni.

Ugyanez ügyben felkérettünk a következő levél közlésére:

Nyilt levél Kossúthányi Géza törvényszéki biró úrhoz!

Kedves barátom!

A „Budai Hirlap“ f. évi 1-ső számában, a főváros közgyüléséről szóló tudósitásban azt olvastam, hogy Te tisztelt barátom, a budai ágostai evangelikus egyháztól a szubvenciót azért tagadod meg, mert egyrészről az isteni tisztelet kizárólag német nyelven végeztetik, főképen azonban azért, mert iskoláiban a német tannyelv használtatik.

A mi az első vádat illeti erre megfelelni nem az én hivatásom; de már a mi a másodikat illeti, arra nekem is van egy pár szavam, nem csak, mint az egyház jegyzőjének, de mint boldogúlt édes atyja emlékét kegyelettel őrző fiúnak is.

Kedves barátom! Abban az iskolában a tannyelv egyesegyedül a magyar, s ha Te ennek dacára jónak látod ezt tagadni, ekkor egyszersmind boldogúlt atyám dr. Hunfalvy Jánosnak, az egyház majdnem 25 éven át volt felügyelőjének szeplőtlen hazafiságát sérted, mert feltételezed, hogy a német tannyelv használatát türte volt.

De mert ez nem volt, és nincs igy, a nyilvánosság előtt emelt vádadra hivatkozva, itt a nyilvánosság előtt felhivlak, hogy állitásodat határozott tagadásommal szemben bizonyitsd be: — mert ez a fő; ráfogni nagyon könnyű!

Budapest, 1892. május 27-én.

Hunfalvy Géza.

---

házba jártak, vagy pláne még vendeglőben is megfordúltak kicsapongó lumpoknak festettem, a melyik meg épen hangosan mert beszélni azt krakéler szinében tüntettem fel.

Az a nő, kivel én foglalkoztam, és unatkozott — feltétlenül ostoba volt; a ki pedig végig hallgatott, talán még el is mosolyodott — az bizonyosan belém szeretett, s ebbeli gyanúmat siettem is menten kifejezni barátaim előtt .... csakhogy erre ritkán volt eset.

Mint telivér budai gavallér ugyanis nem jártam nők társaságába. Miért nem? kérdi talán valaki.

Azért nem, mert az igen bajos. Vannak ugyanis lányos házak, a hol fiatal embereket szivesen látnak, és van olyan, a hol fiatal embereket egyáltalán nem látnak. Ezen utolsó helyről nincs mit mondani, nem mehetünk el. De oda sem mentünk el, a hol szivesen láttak volna, mert mi tudjuk ám, hogy miért hivnak meg! Megakarják az embert házasitani.

Igen! Igen!

Igaz úgyan, hogy esetleg még csak 22—24 évesek vagyunk, sem állásunk, sem jövedelmünk, sem semmink, de azért ösmerjük mi már a mamákat: vadásznak, horgásznak reánk! Csak is azért hivhatnak meg bennünket lányos házhoz.

Az olyan naiv gólyát, a ki azt hiszi hogy azért is meg lehet valakit hivni társaságba, hogy ott mulasson és másokat mulattasson, — hogy egy fiatal ember tulajdonképen csak szerencséjének tarthatja, ha tisztességes nők társaságába meghivják, — az olyast mi mosolyogva lenézzük.

Igy történt, hogy én és a magamfajtája nem igen került nőktársaságába.

Ez volt föleg az ok, a miért lemondtam a budai gavallérság elökelő poziciójáról és inkább nem voltam budai gavallér, inkább nem utánoztam a mintát, csakhogy nők társaságába juthassak.

Igaz, hogy azóta a budai gavallérok megvetésükkel sujtanak, ha nem találkoznak velem, — az is igaz, hogy méltó haragjukban, ha találkoznak velem, a zsebükben tüget mutogatnak felém — de én mindezt kiállom, mert belátom, hogy nem születtem annak a mi szerettem volna lenni: budai gavallér.

Szkijen.

Irodalom és művészet.

Mit ir Országh Sándor.

Dr. Országh Sándor, miniszteri tanácsos, a fővárosi közmunkák tanácsának és a fővárosi törvényhatósági bizottságnak tagja egy füzete került ki a sajtó alól. A füzet czime: „A főváros jobbparti részéről“ célja az, hogy Budán a jelenlegi állapot tarthatlanságát kimutassa, annak előidéző okait elősorolja és végül a szerző nézeteit előadja, miként lehetne a jobbparti városrészek felvirágzását előmozditam:

Országh Sándor a közügyeknek elökelő munkása, a budai közéletnek pedig tehetsége, gazdagsága és szereplései által annyira feltünő alakja, hogy már ezen a réven is érdekes a brosür. De kétszeresen érdekessé teszi azt a tartalom. Ujat nem igen mond. Mindaz, a mit elmond, már meg volt irva, meg volt beszélve másutt is, — mindazon pikáns részletek, melyekkel találkozunk a füzetben, közszájon forognak: hallotta is már azokat mindenki — csak hogy nem Országh Sándortól és nem igy.

Az a tény, hogy egy a kormányhoz oly közel állott személyiség teljes nyiltsággal vádolja a kormányt a budai részek szisztematikus tönkretételével, — teljes kiméletlenséggel lebbenti fel a nyilvánosság előtt a fátyolt sok, eddig homályos dologról — a vádaknak súlyt, a leleplezéseknek pedig autentikus szint ad.

A füzet tartalma a dolgok alapos ösmeretéről, irálya pedig arról tesz tanubizonyságot, hogy irója nézeteinek nyilvánitásakor nem igen nézi azt, hogy fölfelé nem e fogják nagyon fájlalni az üteseket, a melyekkel egyáltalán nem fukarkodik.

Elöttünk csak egy nem egészen világos. Ha Dr. Országh Sándor mindazokat a dolgokat, melyket most a nyilvánosság elé visz, tudta, tapasztalta: miért nem irta meg, vagy nem mondta el azokat hasonló nyilvánossággal annak idején, a mikor még változtatni lehetett volna egyik másik dolgon, és azon a helyen, a hol ily felszólalásokra bő alkalma volt, a hol az ily felszólalásoknak — különösu ha azok oly kompetens helyről jönnek, mint Országh Sándortól — bizonyára több eredményük lett volna akkoriban, mint most, itt, és igy. Avagy erre vonatkozólag, is abban nyugodjunk meg, hogy: tempora mutantur et nos mutamur in illis . . . .?

A füzet kerületek szerint tárgyalja a budai mizériákat.

A I-sö kerületben a Tabánról szólva sürgeti az uj hidépitését. E tekintetben a „Budai Hirlap“ mai cikkével ellentetben a vámháztéri hidat tartja első sorban épitendőnek. A propeller közlekedést legalább 11 óráig kivánja meghosszabbitani. A Krisztinavárosi érdekek között első helyen szintén az uj hid épitését emliti. A másik fontos kérdés e város résznél tárgyal egy uj létesitendő uj középiskola kérdése. A miniszter már régebben algimnáziumot tervez a vérmező ut és várfok utca sarkára, nehogy a krisztinavárosi és tabáni gyereknek a várba és a viziárosba kelljen iskolába mennie. Ezen tervezetet Országh Sándor épen az emlitett város részek érdekében ellenezte és aggályast a miniszter előtt is kifejezte, hogy az ügy mégis ezen városrészek hátrányára dült el, azt a szerző Schwartzer Otto dr.-nak tudja be. Az erre vonatkozó része a füzetnek igy szól:

„A miniszter úr ellenkezésem folytán kegyes volt Klamarik miniszteri tanácsos úr elnöklete alatt egy értekezletet összehivni, melyben a II-ik kerület részéről Darányi Ignácz és Rupp Zsigmond tisztelt barátaim az I. kerület részéről pedig dr. Schwartzer Ottó tisztelt barátom és csekély személyem vettünk részt. Hogy Darányi és Rupp urak, kik első sorban a II-ik kerület érdekeit tartották szem előtt, a jelezett pontban megnyugodtak, természetesnek találtam, de hogy Schwartzer Ottó barátom, a ki oly jól ismeri a Krisztinaváros és Tabán érdekeit és igényeit, szinte hozzájuk csatlakozott, előttem ma is megfoghatatlan. Én ugyanis azon óhajnak adtam kifejezést, hogy az uj algymnasium a Krisztina-város és Tabán összefolyási pontján, tehát a Krisztinavárosi templom és Szarvas-tér közötti vidéken állittassék fel, mert ez képezi e két városrész leginkább lakott területét és a vártól eltekintve, ez képezi az I-sö kerület középpontját. E helyhez a tabáni és krisztinavárosi gyermekek határozattan gyorsabban és kényelmesebben jutnának mint a Viziárosba. De azon hely a jégpályával szemben, az I-sö kerületnek úgyszólván legszélsőbb pontján, mely a külvidéknek képezi már kezdetét, s melyre az uj iskola terveztetik, ez úgy a Krisztinavárostól, mint a Tabántól, de még a vártól is sokkal messzebre esik, mint a jelenlegi viziárosi középtanodák s igy az ott felállitandó iskola szolgálhat bárkinek, de az I-sö kerületi ifjuság legnagyobb részének szolgálni nem fog.

A krisztinavárosi szinkör fentartását kiválóan fontosnak és szükségesnek mondta Országh dr. A vár szomoru helyzetével, hanyatlásával foglalkozva igy kiállt fel:

„És sajátságos, különösen a kormány intézkedései azok, melyek e hanyatlást előidézték.“

Részletezi ezután az egyes hivatalok áthelyezésének történetét és ezen rész a füzetnek legérdekesebb része. A közlekedési miniszterium áthelyezésének oka az volt, — a füzet szerint — „hogy az akkori miniszter, Gorove István úr sajnálta lovait mindennap a várhegyen felhajtatni. Ily ok elött persze meg kell hajolni; meet hiszen nem az egyén alkalmazkodhatik a hatósághoz, melytől diszt és anyagi jutalmat nyer, hanem a hatóságnak kell követnie az egyén kényelmi igényeit.“ A kultusz miniszterium áthelyezését tárgyalva, többek közt a következő érdekes részleteket közli:

„Már boidogult Trefort Ágoston miniszter úr idejében propagáltatott ez áthelyezésnek eszméje némely urak részéről, kik elég kegyesek voltak ugyan e miniszteriumnál szolgálatot vállalni az állással járó diszt, tekintélyt és fizetést is elfogadni, de kiknek egyéni kényelme kivánatossá tette, hogy a miniszterium a pesti oldalra tétessék. Ezen törekvésükben nem akadályozta őket egyáltalában azon körülmény, hogy a miniszterium összes tisztviselőinek $^{9}/_{10}$-ed része a budai várban és annak környezetében, olcsó és megfelelő lakásokkal birt, s hogy ezekre nézve az áthelyezés még anyagi csapást is képezett. De hát ki fogna gondolni néhány 100 kisebb tisztviselő érdekével, midőn egy pár nagy úr kényelméről van szó?

Trefort idejében ez urak nem értek célt, de alig hunyta be szemeit a miniszter, folyt az aknamunka szakadatlanúl! De hát valami okot arra, hogy a miniszterium áthelyeztessék, mégis kellett keresni, s az ok megtalálódott. Konstatálták, hogy a budavári országház oly rozzant, oly rossz állapotban van, hogy annak bedőlésétől kell tartani, és hogy oly nagy, oly gyökeres átalakitásokat, illetőleg ujjáépitést igényel mely százezrekbe kerül. Ha nem lett volna a főczél az, hogy a miniszterium a pesti oldalra tétessék, abból, a mi az épületről állittatott, legfeljebb az következett volna, hogy az épületet bármily nagy költséggel helyre kell állitani s abban a miniszterium ismét megmaradt volna talán századokon át. De nem oda Buda! Az az egész rozzantság, azaz egész rosz állapot, az a nagy helyreállitási költség nem volt egyéb mint mese, mint egyszerű valótlanság. A miniszteriumot e mesének őrve alatt, nyakra-főre átvitték a pesti oldalra egy teljesen czélszerűtlen épületbe, csakhogy ott legyen. De mi történt az országházzal, melyből, mert életveszélyes volt, rögtön ki kellett menni, s melyet csak százezrek áldozatával lehet fentartani? Egyszerűen helyreállitották és pedig igen szépen körülbelül egy fél év alatt 15—16000 frtnyi költséggel. Ebbe ażután elhelyeztetett a pénzügyi közigazgatási biróság. Tehát vagy igaz volt az épülettel járó életveszely, akkor talán nem volna szabad oda áthelyezni a pénzügyi biróságot, mert egy ily biró élete, talán annyit szinte megér mint egy miniszteri tanácsos élete. Vagy pedig egyszerüen ijesztgető mese, igaztalan ürügy volt az egész, hogy a miniszterium a pesti oldalra vitessék, egyszerűen néhány ember kényelme végett. De nézzük, mibe került ezen néhány úrnak kényelme az államnak.“

Ezután a költségeket részletezi, és összehasonlitja és ezen végeredményre jut:

„S igy a közoktatásügyi miniszteriumnak a pesti oldalra átvitele került az államnak egyszersmindenkorra 23,000 frtnyi helyreállitási költség többletébe és kerül azóta évenként 19,500 frtnyi bértöbbletébe. Igaz, hogy ezen intézkedés egy városrészre nézve valóságos csapás volt, igaz, hogy igen sok tisztviselő lakásából kizavartatott és ez által anyagi kárt is szenvedett, igaz, hogy az állam úgy az átvitelnél, valamint azóta is, evenként ezrekkel károsodik, de ki fog ilyen apróságokkal törödni, midőn eléretett azon nagy czél, hogy néhány nagy úr nagyobb kényelemnek örvend!! Végtelen tisztelője vagyok a közoktatásügyi miniszter úr államférfiui bölcsességének, de ezen ügy elintézésénél engedett oly befolyásoknak, melyeknek nem volt szabad engednie. A mit annak idejében Gorove Istvánról, illetőleg lovairól mesélt a hir, azt Csáky Albin grófnál feltételezni sem szabad s igy annál érthetetlenebb, hogy tudta ezen intézkedést s az avval járó költségeket, mindenki által tisztelt nevével fedezni.“

A kúria palota ügyében oda konkludál, hogy csakis Szilágyi Dezső igazságügyminisztertől függ a kúriának Budára való áthelyezése, a mi, hogy megtörténjék, Országh dr. szavai szerint, már azért is kivánatos, hogy legalább: „25 év óta először a kormány oly intézkedésével is találkozzunk, mely nem a városrész kárára, hanem javára szolgál, megállitva a pusztitást és méltó környezetet teremtve a kir. várlaknak!“

A II-ik kerületben, hogy fejlödését biztositsuk, ki kell épiteni a Dunapartot és pedig azon mód, a hogy az Andrássy-utat s a körutat építették. Ki kell ugyanis sajátitani az egész házvonalat, a kisajátitott vonalat ujra fel kell osztani alkalmas épitési telkekre és épitési kötelezettséggel kell ismét értékesiteni. Általában nagy súlyt fektet a füzet irója e kerületben az utakra, melyeket nyomorultaknak mond. A budai körut kérdését tárgyalva követeli, hogy a pesti nagy körutra engedélyezett adómentesség a budai köruti szakaszokra is megadassék. A vizvezeték is kibővitendő. A körutat éktelenitő Christen-féle gödör betöltendő. A János-kórház helyett uj, modern kórház épitendő. Az elipsz rendezendő, vizvezetékkel és gázvilágitással látandó el. A Corvin-téri katonai raktár helyébe bálokra, hangversenyekre, gyülésekre alkalmas terem épitendő.

A III-ik kerületre nézve legnagyobb fontossággal bir, — Országh dr. szerint — hogy mihamarabb hidat nyerjen, mely a pesti partrészekkel közvetlen kapcsolatba hozza. Kivánatos volna még, ha a polgári iskolát az ipari tanfolyamon kivül egy gazdasági tanfolyammal is kibővitenék s ha e kerületben szegényházat és egy gyermekkórházat épitenének. A Zsigmond-utca külső részeinek mielőbbi kövezését szintén a sürgős teendők közé számitja.

Végül elösmeri, hogy a főváros, bár nem oly mértékben, mint kellene, gondoskodik a budai oldalról is, azután igy szól:

„Sajnos, de egészen másképen állunk az igen tisztelt kormánynyal. A kormány az előadottak szerint nemcsak hatalmasan támogatta a balparti részeket, a mit helyesen tett s a miért csak köszönettel tartozunk, de tett olyan intézkedéseket is, melyek a balparti részek emelkedésében számba nem vehetők, ellenben a budai részeket határozottan kárositották, s elmulasztotta oly intézkedések tételét, melyek a budai részeket is emelték, s igy az egész főváros javára szolgáltak volna.“

A füzet azon remény kifejezésével végződik, hogy mindez meg fog változni s a Dunajobbpartján lévő városrészek sürgös bajain ezentul segiteni fognak az intéző körök.

*

A „Budai Hirlap“ első száma általános érdeklődés tárgya volt. Szerkesztőségünkbe számos üdvözlő, buzditó levél és gratuláció érkezett, melyek mind hangsulyozzik lapunk szükségességét. A sajtó is rokonszenvesen fogadta a „Budai Hirlap“ megjelenését. A „Budai Hirlap“ legközelebb a kornázási emlékünnep alkalmából ünnepi kiadásban jelenik meg.

Ó-budai színészet. Ó-budán Károlyi Lajos szintársulata iránt folytonos érdeklődést tanusit a közönség! Igaz ugyan az is, és az igazgató dicséretére legyen mondva, hogy műsorában a legjobb cimü darabok vannak felvéve, melyek hivatottak arra, hogy a közönséget a szinházba vonzzák. Igy a múlt héten „A Csókon szerzett vőlegény," „Fedóra," „Válás után," „Ripp van Winkle," „Falu rossza," és „Eleven ördög." ment telt ház előtt. Különösen tetszett az eleven ördög cimszerepében Pajor Emilia asszony, kinek ez legjobb szerepei közé tartozik. Medgyesy Erzsikét kedves játékáért tisztelői virágcsokorral lepték meg. A Falu rosszában Kún Aranka mutatta be magát Boriska szerepében előnyösen. A többi szereplők is mind oda hatnak, hogy egybevágó játékuk által az előadás egyöntetüséget előmozdítsák. Jövő héten már az új arénában fognak játszani.

Művész estély az epreskertben. Sikerült estélyt rendeztek művészeink, f. hó 23-án az epreskertben az árvamegyei inségesek javára. Az ünnepély várakozáson felül jól sikerült a borsos belépti dij dacára, anyagi tekintetekben is. A napi sajtó részletes tudósításokat hozott az estélyről és mi csupán azt akarjuk mondani, hogy talán jó volna megismételni szerényebb belépti dij mellett, hogy ekként a kevésbé tehetősek is gyönyörködhetnének, egy ilyen ünnepélyben. A rendezőség különben mindent megtett, hogy a nagyszámú közönség igényeinek kellőképpen megfelelhessen és célját úgy tapintatossága, mint igért programmjának pontos beváltása által el is érte.

A budai szinkörben az elmult héten változatos volt a műsor A „kis doktor" cimü felmelegitett ócskaságon kivül „Trikosch és Cacolet"-ben, ebben a mulatságos francia bolondságban kacagtatta a közönséget: Gyöngyi Izsó és Kovács Mihály. „Rip van Winkle"-ben Ledofszky Mariska Lisbetjét ösmerjük régebben. Pintér, mint Rip-Rip szintén ösmerös tavalyi vendégszerepléséből. Az epizód szerepek is igen jó kezekben voltak. Csütörtökön a „Kis Madaram" került szinte igen jó előadásban. Serédi Sarolta igen ügyes „Kis madár" volt, meg is tapsolták dalait. Pénteken a „Peleskei Nótárius" kalandos utazását nézte végig a publikum, ma szombaton pedig Lukácsy Sándor uj kiállitásos darabját a „Kurta szoknyások"-at adják elöszőr. Erről az ujdonságról lapunk jövő számában referálunk. Közönség szép számmal volt egész héten át, vasárnap és áldozó csütörtökön pedig zsúfolva volt a szinkör.

A hidkérdéshez.

Régi óhaj, hogy újabb hid építtessék, még pedig az eddigi tapasztalatok felhasználásával, az elkövetett hiba elkerülésével nem a város valamelyik szélén, hanem ott, a hol lehetőleg megfelelhet a kitüzött célnak, a mi nem lehet egyéb, mint a két városrész szoros egyesitése. A budai hidoszlopnak tehát, ha előlegesen csak egy újabb hid készülne, a Rudas-fürdőn alúl semmi esetre sem szabad épülnie, ha mellékteknteknek a közérdeket feláldozni nem akarjuk.

Ezt bőven vitatni annál fölöslegesebb, mert azok is a kik megmagyarázhatatlan okokból ezt a hidat el akarják odázni, ennek a hidnak legégetőbb szükségessége ellen semmi okot sem tudnak felhozni. Kétségtelen, hogy ezen rudasfürdői hidon kivül még más hidnak, sőt hidaknak épitését is elvárjuk, de hogy első sorban a rudasfürdői épitendő, az ellen komoly szó nem férhet.

A pénzügyminiszternek egy évet meghaladó idő előtt tett kijelentése szerint mind a belvárosrudasi, mind a vámháztér-lágymányosi hid épitését az idei tavasznak elején meg kellett volna kezdeni. Azt az örvendetes kijelentést is tette volt akkor a pénzügyminiszter, hogy mind a két hidra meg van a pénz-fedezet.

Ezek dacára sem épül még egyik hid sem, de sőt Kováts József országgyülési képviselő ide vonatkozó, mintegy 6 hét előtt tett interpellációjára sem siet a kormány a várva várt választ megadni, és a közönség aggodalommal tekinti a hid sorsát, annál inkább, mert a közmunkák tanácsának oly irányú felfogásáról értesült, a mely szerint a rudasi hidért „lelkesülő" közmunka tanács elegendőnek tartja, ha ez a hid a 90-es évek dereka táján, a század vége felé adatik át a közforgalomnak, nem zárván ki azt, hogy előbb is történjék valami: gyaloghidi közlekedés teremtése!

Kötelessége a publicisztikának az ügyet sürgetni, tolmácsolni a közönség élénk kivánságát, mert hiszen a fél milliónyi lakosságot meghaladó főváros érdeke, fejlődési képessége forog szóban. És ha van olyan fővárosi kérdés, a melynek fontossága kihat az egész országra, úgy okvetlen olyan Budapest közlekedési viszonyainak kérdése, különösen, ha az olyan forgalmi vonalat érint, a mely a két a természettől elválasztott városrészt, egy várossá forrasztja. És ennek a feladatnak ma hasonlíthatlanul fokozottabb mértékben felelhet meg a Dunán vert hid, mint évtizedik előtt, a mikor még közúti vasút hiányában a hidon csak gyalogszerrel, kocsin, vagy lóháton lehetett átkelni.

Nem csoda, ha látva a hosszas gyülésezéseket, halogatásokat, a polgárság csüggeteg lesz, és egyéb magyarázatát nem tudván adni a dolognak, magánérdekek rugóit kutatja.

Nem mellőzhető körülmény, hogy a belváros-rudasi hid mind a tiz fővárosi kerületre nézve nagyobb horderejü bármely más tervbe vett áthidalásnál, mig a vámháztér-lágymányosi hid a város egyetlen részére sem helyez nagyobb előnyöket kilátásba. Tehát nem három, négy városrész, hanem az egész főváros érdekei követelik meg a rudasi összeköttetést. Hiszen a hid, természetesen a rajta keresztül vezető vaspálya támogatásával, a főváros távol eső részeit egybekapcsolván, a főváros közlekedési rendszerének igen nagy hézagát tölti ki, hibáját igazítja meg, s a tervezett hidoszlopok körüli első tekintet meggyőz arról, hogy a két város egyesitésének összehasonlithatlanúl nagyobb lökést ad, mint a másik, melyet a vámház táján terveznek s a mely így főleg a Ferencvárosnak látszik érdekében lenni. De épen a jelenlegi vasúti hálózat a Ferencvárost már is szorosan egybeköti azon vonallal, mely a hídon át folytatódnék a kerepesi-út sarkán levő vasúti kereszteződésekből kiindúlva. Tehát már a vasúti hálózatnak a Duna jobbpartjára való kiterjesztése céljából is a népes, eddig a Duna által egymástól elszakított részeket szelő vonal kétségtelen hasznosabb sikerű más vonalnál. A hol pedig nagy folyamon kell a közlekedési vonalat átvezetni, ott kétszeresen meg kell gondolni, hogy okvetlenül a legcélszerűbb ponton vihessük a pályát; mert ha egyik utcán vezetett vasút nem felel meg elegendően céljának, a közeli utcában is könnyen épithető új vonal, de a Dunán át csak ott, a hol hid van.

A mi az egész város forgalmát, iparát emeli, annak haszna kihat az egész területre, az egész lakosságra. Ugyan micsoda hasznot húzna abból a Ferencváros, ha a többi fontos városrészek elnyomorodnának, vagy meg volnának fosztva attól az előnytől, attól a fejtöréstől, a melyre hivatvák, ha a központi indóháztól a Rudasfürdőig s onnét a fogaskereküig futnának megszakítás nélkül a sínek a pesti élet egyik, főüterén és a budai oldal nagy részén keresztül? Hiszen a vámháztér-lágymányosi hidnak főfeladata az volna, hogy a budai részekhez könnyebben hozzáférhetővé tétessék, és viszont a budai lakosság hozzájuk gyorsabban eljuthasson; már pedig erre nézve mindegy akár a pesti, akár a budai parton kell egy darabig haladnia a vaspályán, vagy másképen akár személynek, akár a tehernek. Az az aránylag csekély forgalom, a mit a Gellérthegy egy része és a lágymányos nyújthat elenyésző csekély nemcsak, ha az egész fővárost, hanem akkor is, ha csak a Ferencvárost veszszük tekintetbe. De sőt ha előnyt nyújtana is a ferencvárosiaknak a vámháztéri hid elsőbbsége ennek a városrésznek lakossága sokkal jobban kell, hogy becsülje a főváros érdekeit, sem hogy a főváros kilenc tizedrészének kárán, a főváros fejlődésének megakadályozásával akarna boldogúlni.

Még azt akarjuk megemlíteni, hogy a belvárosi hid minden irányú fontossága mellett még közegészségügyi tekintetek is szólnak, mivel a Krisztinaváros egészséges levegőjű vidékeit igen közel hozván Pesthez, az itteni állandó lakhatást lehetővé teszi minden foglalkozást üzőnek. A mint azt egy orvosi szaklap, a „Közegészségügyi Szemle" múlt évi juliusi füzetében nyometékosan fejtegette.

Azt hiszszük nincs ok a csüggedésre. Meg vagyunk győződve, hogy a kormány válasza a Kováts-féle interpellációra nem lesz más, mint az, hogy a belvárosi hid még a nyár folyamán épülni fog. Oly sürgős e kérdés, hogy azt elodázni hacsak hónapokra is, a főváros érdekeit sértő súlyos mulasztás volna.

(*A—di A—l.*)

Az első kerületi fővárosi bizottsági tagok kérvénye a várban épitendő kuriai palota ügyében.

Nagyméltóságú m. kir. Miniszterelnök Úr!

Midőn a főváros I. kerületének küldöttsége f. é. február havában Excellenciád előtt tisztelgett és aggodalmának adott kifejezést a vár jövő állapota fölött, mely a kir. törvényszék bűnfenyítő osztálya és a m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterium elhelyezése folytán még szomorúbbá válland, Excellenciád biztositani kegyeskedett e küldöttséget, hogy a várat, már mint a fejedelmi palota környezetét is elejteni nem lehet, s hogy a minisztertanács el is határozta, hogy a m. kir. Kuria fog a várban a kir. lak közelében elhelyezést találni.

Excellenciádnak és a magas kormánynak ezen szándéka, mindeddig más fontos országos érdekek által háttérbe lett szoritva, miután azonban a vár állapota már jelenleg is tarthatatlan, magunk is foglalkoztunk a kir. Kuria áthelyezésének eszméjével és most egy alázatos javaslattal bátorkodunk Excellenciád elébe lépni, hogy így ezen kérdésnek tárgyalása és tanulmányozása meg legyen indítható.

Hogy a m. kir. Kuria a budai várban át legyen helyezhető, itt e célra egy alkalmas a kir. lak közelében fekvő területet kell megszerezni, s azon egy új a kuria céljának megfelelő épületet kell emelni. Legalkalmasabbnak kinálkozik e célra azon 4 házból álló tömb, mely szemben a m. kir. honvédelmi miniszteriummal a fehérvári kapú és József főherceg palotája közt terül el.

Ezen 4 ház a fővárosi közmunkák tanácsa műszaki osztályának kisajátítási becsüje szerint kerülne 140,000 frtba. A telektömb, ekként az állam tulajdonává leend, mely a tervvázlat szerint — a szabályozás folytán eleső részlet számitása után 697 □ ölnyi területtel birand. Ezen telektömb, mely 3 oldalra utcai homlokzattal bir, a honvédminiszterium felé József főherceg

palotája felé és a bástya-sétány felé hivatalokra kiválóan alkalmas, mert abban csupán világos, szép helyiségek lesznek előállíthatók. Nagy előnye még az is, hogy ezáltal a kir. palotához vezető út szabályoztatnék és hogy a várnak azon részén van, mely legközelebb fekszik a főváros alsó és pesti részéhez. A 697 □ ölnyi telektömbből elesnék egy nagy tágas és világos udvarra 160 □ öl és így a tényleges beépített terület volna 537 □ öl. Ha az épület magas földszint és 3 emeletre építtetnék ezen 537 □ ölnyi terület 4-szeresen lesz kihasználható s így rendelkezésre áll 2148 □ öl, mely mértékből helyes arányban lépcsők, folyosók stb. által elfoglaltatik 600 □ öl és igy helyiségekre marad 1548 □ ölnyi terület.

A kir. Kuria mai személyzetét véve fel, a kimutatás*) szerint a hivatalos helyiségek igénybe vesznek. 1040 □ ölet az ugyanott előállítandó hivatalos lakások pedig 508 □ ölet, tehát összesen 1548 □ ölet. Külön kiemeljük azonban, hogy úgy a hivatalos helyiségek mint a lakások tekintettel a jövőre, bőven vannak számitva, úgy hogy a menynyiben később személyszaporitás állana be az bizonyos mértékig magában az épületben találna elhelyezést. Megjegyzendő továbbá, azon nagy baj, — mely eddigelé nagy és alkalmas térnek hiányából valamint abból származik, hogy a birák helyszűke miatt otthon kénytelenek dolgozni s igy a legfontosabb irományok és okmányok mindig az utcán kóborolnak, el van hárítva, mert egyrészt 10 igen szép nagy tanácskozási terem, két igen nagy rendkivüli terem és azonfelül még egy nagyszerű díszterem állanak rendelkezésre, azonkivül pedig minden birónak és minden jegyzőnek külön megfelelő hivatalos szobája leend.

Az elnök és másodelnök állásuk és tekintélyükhöz illő nagy és szép lakásokkal azonkivül még néhány tisztviselő és a kellő számú szolgaszemélyzet megfelelő lakásokkal birnának. Oly intézkedés, mely ezen legfőbb birói méltóságokra nézve csak kivánatos lehet, és tekintélyüket növelendi. Ha hozzáteszszük még, hogy a kir. lak közelében nyugalom és csend uralkodik és igy e hely a harmadfokú bíróság ép oly fontos mint magasztos munkálkodására nézve kiválóan alkalmas és hogy az új épületben minden egyes biró megtalálja azon kényelmet, melyet méltón igényelhet, s melyet jelenleg sajnosan nélkülöz úgy véljük, hogy a m. kir. Kuria részére alkalmasabb hely nem is képzelhető.

Áttérünk most a pénzügyi kérdésre. A szükséglet a már emlitett négy várbeli háznak beszerzésére, valamint a szabályozás után fenmaradó telek beépitésére magas földszinttel.

---

*) **Kimutatás a m. k. kuria elhelyezésére szükségelt helyiségek térfogatairól**

a) Hivatalos helyiségek:

1.	Egy nagy díszterem:	50 □ öl
2.	Két nagyobb tanácsterem á 30 □ öl:	60 » »
3.	Tiz nagy tanácsterem á 15 □ öl:	150 » »
4.	Az elnök részére 2 szoba és 1 előszoba:	30 » »
5.	A másodelnök részére 2 szoba és 1 előszoba:	30 » »
6.	Két tanácselnök részére 7 szoba és 7 előszoba:	70 » »
7.	Hatvannyolc biró részére 68 szoba á 7 □ öl:	476 » »
8.	Elnöki titkár részére egy nagy szoba:	10 » »
9.	Tizenkét jegyzői szoba á 6 □ öl:	72 » »
10.	Segédhivatali főigazg. részére 1 szoba:	8 » »
11.	Három aligazgató részére 3 szoba á 6 □ öl:	18 » »
12.	Kiadóhivatal részére 3 nagy szoba á 10 □ öl:	30 » »
13.	Levéltár részére 3 nagy szoba á 12 □ öl:	36 » »
	Összesen:	1040 □ öl

b) Lakások.

14.	Az elnök lakása: 1 szobaszalon, 8 kisebb és nagyobb szoba, konyha, előszoba, closet, fürdő stb.	120 □ öl
15.	Másodelnök ugyanaz valamivel kisebb	100 » »
16.	A segédhivatali főigazgató lakása	60 » »
17.	Egy segédhivatali igazgató lakása (épületi gondnok)	50 » »
18.	Egy postás, és a különböző emeleteken 5—6 hivatalszolgának lakása:	178 » »
	Összesen	1548 □ öl.

Ezen 1548 □ ölnyi terület a magas földszint és három emeleten talál elhelyezést, egészen mellőzvék a földszint alatti helységek, melyekben fáskamarák, lithographia, stb. volnának elhelyezhetők.

három emeletnyi magasságú monumentális jellegü új palotával a folyamodványhoz mellékelt költségkimutatás**) B. pontja szerint összesen: 515,900 frt. kerekszámban **516,000** frt. Ezzel szemben áll a költségkimutatás**) A. pontjában részletezett fedezet: a mostani kuria épületének (IV. Ferenciek tere), valamint telkeinek összes értéke: **540,000** frt.

E szerint az állam tulajdonát képező két telek, mely később értékesíthető volna, teljesen és bőven fedezné a budai várban emelendő kuriális épület összes költségeit. De e mellett még nem csekély megtakaritásnak is helye volna, mert az elnök és másodelnök díszes természetbeni lakásokat, úgy szinte egy-két tisztviselő és 5—6 szolga szintén természetbeni lakásokat nyervén, az illetőknek eddig fizetett lakbér pótlékai megtakaríttatnának. Még egyet tartunk megjegyzendőnek. A budai oldalon a lakások köztudomás szerint 20%-kal olcsóbbak levén a birák és tisztviselők ez által kedvezőbb anyagi helyzetbe jutnának, mely még azáltal is fokoztatik, hogy eddigelé a birák otthon levén kénytelenek dolgozni, e célból egy szobával nagyobb lakást kellett tartaniok, mely baj egészen megszünik, mert minden biró és tisztviselő megfelelő hivatalos helyiséggel birand. A kivitel akként volna eszközölhető, hogy a pénzügyminiszter úr a szükségelt 515—520,000 frtnyi összegnek az általa kezelt alapok valamelyikéből leendő kölcsönadására felhatalmaztatnék, mely kölcsön a kuriális telkek eladása után, tehát rövid nehány év alatt ismét vissza volna térítendő. Hogy ezen a legfőbb törvényszék helyes és célszerű elhelyezése a budai vár lételének biztositása és a kir. palota környezetének szabályozása és emelése céljából egyaránt sürgős és nagyfontosságú kérdés mihamarább meg legyen oldható, mindenekelőtt szükséges volna, hogy az emelendő új épület részletes programmja és annak alapján egy építési terv és költségvetés dolgoztassék ki, mely azután a magas kormány előterjesztésének és illetőleg a törvényhozás határozatának tárgyát képezné. Addig is azonban szükséges volna, hogy a szóban álló 4 ház mihamarább megvétessék, mert megvagyunk győződve, hogy azok jelenleg a közmunkatanács műszaki osztálya által jelzett árakon alúl is megvolnának szerezhetők. Kegyelmes Úr! Tisztelettel esedezünk, hogy a m. k. kuria ekként leendő elhelyezésének ügyében a tárgyalásokat mihamarább megindítani s ezáltal nemcsak a kir. várlak szomszédságának szabályozását lehetővé tenni, de egyszersmind egy egész városrésznek, az utóbbi időkben bekövetkezett intézkedések folytán lételében megtámadott budai várnak jövő felvirágzását biztosítani méltóztassék. Excellenciádnak:

alázatos szolgái: A főváros I. kerületének számos bizottsági tagjai.

) **Kimutatás a jelenlegi kuria (IV. Ferenciek tere) telkeinek és épületeinek értékéről, valamint az épitendő uj kuriai palota költségeiről.

A) a jelenlegi kuria értéke:

I. A kuria 300 helyrajzi számú telke összesen: 747 □ öl
Ebből az útra elesik 217.50 □ öl; ennek értéke
□ ölenként 400 frt = 87000 frt
A fenmaradó telek 529.50 □ öl; ennek értéke
□ ölenként 550 frt = 291225 frt
Összesen: 378225 frt

II. A 203 helyrajzi számu telek összesen: 392 □ öl
Ebből az útra elesik: 142 □ öl; ennek értéke
□ ölenként 300 frt = 42600 frt
A fenmaradó telek: 250 □ öl; ennek értéke
□ ölenként 450 frt = 112500 frt
Összesen. 155100 frt

A lebontandó házak anyagának értéke mintegy 6675 frt
Összes érték **540,000** frt

B) A várban letesitendő uj kuriai-palota költsége.

1. A kisajátitandó 4 ház értéke a közmunkák tanácsa műszaki osztályának becslése szerint mintegy = 140,000 frt.
2. Az épitési költségek:
Az egész új telek leszen mintegy: 697 □ öl
Abból beépithető: 537 □ öl
Magas földszintet és három emelet véve
□ ölenként 700 frtal = 375.900 frt
Összes költség **515,900** frt.

Különfélék.

A térzene, mely hetenként kétszer van Budán, igen szép és nagyszámú közönséget csalt ki a budai kioszkba és a várbeli bástya-sétányra. Ez útóbbi helyen az elmúlt években nagyon is kevés közönsége volt a térzenének. De a mióta a térparancsnokság a zenekar számára egy diszes zenepavillont állitott a bástya egyik rondellában, azóta e sétánynak a képe is megváltozott. Igazi randevuhelye lett az előkelő hölgyközönségnek, mely szivesen keresi fel a páratlan szép fekvésü sétányt. Annyi bizonyos, hogy ha a pesti oldalon volna ehhez fogható szép sétahely, a pestiek jobban méltányolnák, mint mi. A gyönyörü kilátás, a kényelmes és elég nagy számú padok, a kitünő friss levegő egyaránt alkalmasak arra, hogy még zene nélkül odavonzzák a közönséget. De a térzene ezen látogatottsága csökkeni fog, mihelyst a melegebb napok beállanak, mert ilyenkor az oda tüző napsugarak kiállhatatlanná teszik az ott tartózkodást. Ha a katonai térparancsnokság már a zenészekről gondoskodott egy fedett, árnyékos helyiségről, talán nem fog akadályba ütközni az sem, hogy a közönségre való tekintettel a térzenét nem, mint mostan a legmelegebb időben, délutáni 5 és 7 óra közt, hanem a nap lenyugta után 7 órától kezdve játszatja. Ajánljuk a közönség ezen méltányos óhajtását a térparancsnokság figyelmébe.

Egy érdekes távirat. Egy párisi autográf-gyüjtő drága pénzért szerezte meg azt a táviratot, melylyel Lambert ellentengernagy és szent Ilona szigetének kormányzója bejelentette első Napoleonnak, a fogoly francia császárnak halálát. Az érdekes távirat szószerint így hangzik: „Szent Ilona 1821. május 15. Felség! Van szerencsém jelenteni, hogy Bonaparte Napoleon tábornok folyó hó 5-én meghalt és 9-én eltemettetett. Lambert.“ Ez a katonásan rövid jelentés tudatta annak a férfiunak a halálát, a ki az egész világot megreszkettette.

A világ legnagyobb szökőkútja a chicágói világkiállitáson lesz látható. A vizmedencének átmérője 47 méter és 41 centiméter, tehát körülbelől olyan nagy, mint a Fazekas-tér. Az oszlopok, melyek a medence körül épülnek, félszer akkorák mint a lipót-városi bazilika legmagasabb pontja. A szökőkút alakjai közöl a legnagyobb 8 méter, a legkisebb 4 méter magas lesz. Éjszakán át a vizsugarakat s az egész kutat villanyos fénynyel fogják megvilágítani.

Legelő a Várban! Az iskola tértől kezdődő terület egészen a Bécsikapuig, mely magában foglalja a fortuna és Verbőczi utcát és köves talajánál fogva kitünő juhlegelő az I-sső kerületi elöljáróság, jóvoltából bérbe adandó. A terület fent emlitett célra annál is inkább alkalmas, mivel a múlt ősz óta sem legeltetve, sem pedig kaszálva nem volt, és igy a termékeny talajon a legbujább pázsit tenyészik. A kik a legelőt használni óhajtják, legjobban teszik ha Osztoics Mihályt, a Ferencz József rend lovagját és az első kerület elöljáróját keresik fel.

Nyári tánczmulatságot rendez az „I-sső kerületi polgári kör“ e hó 2-án, (csütörtökön) a svábhegyi Eötvösnyaralóban. A rendező bizottság melynek élén dévai Szöllösy István és Muchmayer Ferenc állanak, harmincöt tagból áll, közöttük a következő hölgyek: Csatth Dalma, Ferry Aurora, Illés Gyuláné, Novák Mariska, Romy Béláné Drné, Schneider Eleonora, Szabó Gizella, Szabó Irma, Szathmáry Margit, Szöllösy Istvánné, Szuly Gizella, Wladár Martonné Drné, Záborszky Ilona, Zsák Hugóné, Már e diszes névsor is garanciát képez a mulatság biztos sikerére. Jegyek a rendező bizottsági tagoknál kaphatók egy forintért betudva a svábhegyi fogaskerekü vasút, valamint a lóvasút viteldiját.

A hét eseményei.

Vasárnap május 29. Zászló szentelési ünnepet tart a budai vérmezőn az Este hadastyán betegsegitő és jótékonysági

egyesület. A fővárosi kereskedők betegsegélyző pénztára d. u. 3 órakor tartja alakuló közgyűlését a zenekedvelők nagy termében. Terézvárosi kasinó 8 órakor reggel kirándul Visegrádra.

Kedd május 31. d. u. 5 órakor térzene a várbeli bástyasétányon.

Szerda junius 1. „A kis dednevelők országos egyesülete“ a mátyásföldi nagy vendéglő helyiségben, társasjátékokkal egybekötött majálist rendez.

Csütörtök junius 2. Az I. ker. polgári kör majálisa a svábhegyi Eötvös nyaralóban.

Péntek junius 3. d. u. 5 órakor térzene a budai kioszk előtt.

Szombat junius 4. „Budai ifjak“ táncestélyt rendeznek az Eötvös nyaralóban. Az iparosok Nefelets társaskör a társasvacsorával egybekötött táncmulatságot rendez saját helyiségében (Soroksári utcza 12.) Az erdélyrészi kör évzáró közgyülést tart az üllői uti Macskási-féle vendéglő külön helyiségében.

A »Pesti Hirlap« a hidkérdésben.

A „Pesti Hirlap“ mai (szombati) vezércikke a hidkérdéssel foglalkozik. A cikk irója a vámháztér-lágymányosi hid mellett nyilatkozik. Elősorolja ennek a hidnak a nagy előnyeit az általa közvetlenül és közvetve érintett városrészekre stb. Ezen előnyöket mi is ösmerjük, mi is kivánjuk a vámháztéri hid épitését, de csak az eskütéri után.

De lássuk, hogy a „P. H.“ cikkirója mit hoz fel az ellen, hogy a rudasfürdői hid épitessék első sorban. A cikk ide vonatkozó része szószerint ezt mondja:

„Kijelenthetjük már eleve, hogy a hidkérdésnek olyatén megoldását, miszerint az eskütéri hid épitése megelőzze a vámháztérit, nem tekintjük szerencsés gondolatnak. Azért nem, mivel a fővárosi forgalom érdekei nem mellőzhetők addig, mig az eskütéri hiddal kapcsolatban a belváros rendezése is meg fog történni majdan. Lássuk csak, mi minden képezi mulhatlan előföltételét az eskütéri hid épitésének és a forgalom ide terelésének.

A szabályozási terv szerint lebontandó lesz a régi városháza és a plébániatemplom. Kisajátitandó lesz egy nagy házcsoport, a kigyótér és a Dunapart között. Kiszélesitendő és rendezendő lesz a kerepesi-ut nyugoti torkalatától az uj hídig vezető vonal. Fölépitendő lesz maga a hid pesti és budai hatalmas följáróival, a mi mindkét oldalon a rakodó partok átalakitását teszi szükségessé.

Ezen terv nehézségeit le fogjuk győzni pénzzel és erős akarattal, de legjobb esetben csak évek sora mulva. Indokolják ezt e sajátszerű viszonyok.

Megengedjük, hogy az eskütéri hidat följáróival együtt el lehet készitcni harmadfél év alatt. De valjon el lehet-e készülni addig a szabályozással is?

E terv gyors kivitelének két nagy akadálya van: a régi városháza és a plébániatemplom lebontása. A kik ezt a föladatot oly könnyünek képzelik, elfeledik, hogy a régi városháza lerombolásának kérdése szoros kapcsolatban áll az uj városháza fölépitésének ügyével. A főváros hivatalainak tetemes része a régi városházában van elhelyezve. Hol szállásolja el e hivatalokat a főváros, ha elveszti régi széképületét? E lerombolás, igaz, az uj központi városháza fölépitésének ügyét siettetné, csakhogy a fővárosnak e célra nincs még se telke, se pénze. Általában az uj városi széképület ügye annyira embryoban van még, hogy legjobb esetben is két évtized fog eltelni, mig a főváros uj palotája fölépül.

És nem hasonló eset forog-e fönn a belvárosi plébánia-templom körül? A csákány gyorsan elvégezheti ugyan bontó munkáját, de egyelőre még csak a telket sem látjuk, mely az uj plébánia-templom felépülhetne. Már pedig az uj egyháznak meg kell lennie, mielőtt a régit lebonthatnók.

Mindezen és még egyéb nehézségek azt bizonyitják nekünk, hogy a kedvezőbb eshetőségek számbavételével is évek sora fog letelni addig, mig a belváros szabályozása ténynyé válik és a kocsiforgalom a majdan megnyitandó széles utvonalon az eskütéri hidhoz vonulhat.

Méltányos és igazságos volna-e e nagyszabásu, általunk is örömmel üdvözölt, de csak hosszabb időszak eltelte után megvalósitható városrendezési terv kedvéért továbbra is csorbitani a fővárosi forgalom érdekeit? Méltányos és igazságos volna-e leszoritani a napirendről e terv kedvéért a vámháztéri hid épitését?«

Igazán nem értjük ezt az okoskodást. A felsorolt szabályozási tervek a rudasfürdői hid épitésének helyére befolyással oly értelemben, hogy a mennyiben ez a szabályozás tervben van, a hidnak már most is úgy és ott kell épülnie, a hogy és a hol teljesen bele fog illeni majd egykor a végrehajtott szabályozás keretébe. Ezért nem épülhet a hid sem lejebb sem feljebb, mint épen azon a ponton, a mely a meghosszabitott kerepesi-útnak, illetve hatvani utcának irányába esik.

De az a körülmény, hogy a szabályozás végrehajtása a jövő kérdése még — nem alterálhatja e hidnak mielőbbi sürgős felépitését. A belvárosi plébánia templom egészen nyugodtan maradhat mostani helyén és a városházát sem kell romba dönteni a hid miatt. Mind a két épület elég messze fekszik a folyammedrétől, hogy a hid feljárónak épitésénél akadályul ne szolgáljanak. Legfeljebb a kegyes tanitórendiek épülete, a mostani központi tűzőrség és a körülötte levő házak állanak útban a feljáró kiépitésénél.

Ha a „Pesti Hirlap“ cikkirója azt állitja tehát, hogy az emlitett szabályozás végrehajtása a „mulhatlan előfeltétele“ a rudasfürdő-eskütéri hid épitésének akkor ugyanazon a jogon volna a vámháztéri hid épitésének előfeltétele „nagy jövőjü“. Kelenföld ezen jövőjének a bevárása. Ugyanezen a jogon a körutat csak ugy lehetne felépiteni, hogy ha egyik házat a másik után épitené fel szép sorjában, a hol pedig egy nem szabályozott utca esnék közbe, ott fenakadna az épitkezés mindaddig, a mig az utca szabályozva nincsen.

A központi indóházat a kerepesi-út szabályozása előtt, a Margithidat a Lipót és Terézkörút kiépülése előtt felépiteni e szerint mindenesetre szarvashiba volt . . . De nem akarunk a szélsőségekbe menni, csupán a cikkiró argumentumainak tarthatlanságát akartuk ezekben jelezni.

Hogy azután a rudasfürdői hid sürgössége mennyire előbb való a vámháztérinél, azt mai cikkünk részletesebben meg beszéli. (—gh.)

Hirek.

Királyi Pál †

Az egész országra nézve súlyos veszteség Királyi Pálnak, a nemzeti párt érdemes elnökének a halála. De a legsúlyosabb csapást a főváros szenvedte e jeles polgárának halála által. Királyi Pál egész tevékeny élete a főváros érdekének, szellemi és anyagi jólétének előmozdítására irányitott törekvés volt. Nemes szive, közmondásos becsületessége, észbeli tehetségei, gazdag tapasztalatai és vas szorgalma oly tulajdonságai voltak, melyek őt méltóvá tették azon nagy tiszteletre, melylyel iránta mindenki viseltetett, — és azon feltétlen bizalomra, melylyel polgártársai minden ügyben legelső sorban is ő hozzá fordultak tanácsért, támogatásért. Benne mindazon intézmények és társulatok, melyek a hazafiság, a tudományosság vagy humanitás érdekeit szolgálják, legbuzgóbb vezérharcosukat veszitették el. A tisztelet és szeretet, melyben az élő részesült — a halottat is elkisérte ma délután három órakor utolsó útjában.

A király bevonulása alkalmával József főherczeg is részt fog venni a diszmenetben. Négy pazar fénynyel kiállitott díszhintó, négyes fogattal, drága paszomántos ruháju kocsissal és inasokkal, fogja a főherczeget és családját vinni. A diszhintókat, szerszámokat, szóval az egész felszerelést külön e czélra készitteti a főherceg. A hercegprimás is bejelentette, hogy diszfogaton vesz részt a menetben. Az előkészületek nagyban fognak. A diszitések különösen az Albrecht uton és a várban igérkeznek igen fényeseknek. Az Albrecht ut kezdetni óriási diadalkapu emelkedik az ut fölé, az ut mentén pedig hatalmas zászlóárbócokat helyeztek el. Ez a része a király bevonulási utjának a legszebb képet fogja mutatni azoknak, a kik a jobbról, balról emelkedő tribünökön fognak elhelyeszkedni, vagy pedig a várhegy oldalát fogják megszálni. Az ilyenek legjobban teszik, hogy ha már reggel fogják helyeiket elfoglalni, mert bizony megeshetik, hogy valaki drága pénzen vesz majd helyet, és nem fog a sok néptől hozzaférni. Az ingyenes nézők, valószinüleg már az éjszakát is ott künn fogják tölteni. Az Albrecht ut kanyarulatánál épült nézőtérnek az az előnye megvan, hogy az utolsó pillanatban is hozzálehet férni az Ilona utcából. Erre a helyre szóló jegyek ára, mely eredetileg 5 frt volt, már is 15 frtra szökött fel. Az Andrássy grófok számára, kikek kertjében ez az állvány épült, egy diszes páholyt rendeznek be e helyen.

A nyári meleg teljes erejével beköszöntött. Nem csak az elegáns nyári toalettek hirdetik azt, de a Duna-uszodák megnyilása is. A budai oldalon is elkészült már a „Margit-uszoda“, mely a főváros e nemü intézetei közt első helyen áll. Az uszoda, mely ez idén a lánchid felett az Andrássy-palota előtt áll, egész ujonnan, igen izlésesen van berendezve és a kellő kényelemmel felszerelve.

Keleti Károly az országos statisztikai hivatal főnöke, közéletünknek egyik legkimagaslóbb alakja, napok óta súlyos beteg. Meghült és tüdőgyulladást kapott. Orvosai biztos reménylik, hogy erős szervezete győzedelmeskedni fog baja felett. Lapunk zártakor vett értesülés szerint, a betegnek ma egész nap erős láza volt.

Hétkrajcáros pör. Egy fiatal ember a napokban beszált a propellerbe, a matróz elszakitja azt a kis papirosszeletet, a mely beszállójegy gyanánt szolgál és a maradékot vissza akarja adni. „Nem kell!“ — „De kérem az rendelet az igazgatóságtól; meg kell tartani a jegyet!“ — „Hát én nem tartom meg.“ Ezzel a fiatal úr helyet foglalt. A matróz hiába akarta rátukmálni a jegyet, nem fogadta el. A kiszálláskor kérik tőle a jegyet: „Odaadtam már.“ — „Kérem a jegyet vagy tessék ujból fizetni: most ez szabály“ — „Sem jegyet nem adok, sem újból nem fizetek. Hanem hozzon ide egy rendőrt, az előtt majd igazolom magamat, és aztán bepörölhet a gazdája a 7 krajcárért.“ Rendőr épen kéznél volt és felirta a fiatal ember nevét a matróz számára. Érdekes lenne megtudni, vajjon a propeller igazgatóság, a mely arról híres, hogy a közönséget, melytől pedig elég pénzt zsebel be, semmibe sem veszi, a hét krajcár erejéig meginditja-e a keresetet? Annyi bizonyos, hogy ebben az esetben csakis a publikum a hibás. Ha az igazgatóság talál olyan hülye közönséget, a mely szekaturáit eltüri, félszeg rendeleteivel törődik, úgy jól teszi ha ehhez hasonló intézkedésekel zaklatja az utasokat. A magunk részéről nagyon kivánatosnak tartanók, ha a fenti fiatal emberhez hasonlóan minél több ember találkoznék, a ki nem röstel szólani és úgy tesz, a hogy ez a fiatal ember. Akkor talan megjönne a propelle-

reseknek is az eszük és beszüntetnék a közönség ezen inkomodálását. Mire is való az? A hajóslegények ellenőrzése egy csöppet sem nyer ezáltal, és talán csak nem fél attól a igazgatóság, hogy a Duna közepén valaki jegy nélkül fel talál kapaszkodni hajóira?

A legujabb párbaj sajnálatra méltó áldozata Karsai Sándor dr. állapota igen sulyos. Mint kompetens helyről értesülünk, a golyó által a lőcsatornába került rohafoszlányok nem voltak mind eltávolíthatók és igy ezek ott genyesedést okoznak: az ezzel járó sebláz és azon körülmény, hogy a tüdőt is érte a lövés nagyon is kevés reményt nyujtanak a szerencsétlen fiatal ember felgyógyulásához, bárha jelenleg még a körülményekhez képest elég jól érzi magát.

A honvéd szobor helyén, a várbeli disztéren jelenleg fiakker állomás hely van. A középitészeti bizottság pénteken délután tartott ülésében azt határozták el, hogy az uj bérkocsi állomás-hely kijelölése végett a közrendészeti bizottsághoz fordúlnak tanácsért. Tehát a honvéd szobor megint szóba került. Évekkel ezelőtt már egyszer szóba hozták. Akkor valamelyik napilap meglehetős erős hangon kérdezősködött ezen szobor ügye felől. Volt is hatás! Néhány nap mulva deszkákkal, gerendákkal terhelt szekerek jöttek a disztérre. Egy sereg ács azután neki állt, a kövezetet felszakitotta és a tér közepén egy két méter magas deszkapalánkkal egy jókora négyszöget elkeritett. Másnap a napilap konstatálta, hogy felszólalását aszoborbizottság megszivlelte, ezután mindenki elégedten nézte az uj palánkot. És nezhette éveken át. Az eső megbarnitotta a deszkákat, a fü és gaz felburjánzott a palánkon belül és az emberek három évi gondolkodás után rájöttek arra, hogy az a palánk még nagyon is korai sőt fölösleges elcsúfitása a térnek és mikor ezt belátták, akkor szépen lebontották, a kocsik ismét feljöttek a deszkákért és gerendákért, az elrongált kövezetet megigaztották és marádt minden ugy, a hogy azelőtt volt. Vajjon nem küldik-e el tulságos jókor a flakkereseket? Vagy talán már tényleg felfogják állitani a honvéd-emléket?

Nyilt-tér.*)

Nyilatkozat.

Alólirott ezennel kijelentem, hogy a Hegedüs Gyula úrral szemben elkövetett levélbeli sértéseimért, — minthogy az ezen sértéseket előidéző okot Hegedüs Gyula úr elenyésztette, — bocsánatot kérek.

Budapesten, 1892. Május hó 25-én.

Boronkay Andor s. k.

Előttünk:

Dr. Váli Béla hirlapiró, s. k. Bihari Lewicki Béla s. k. mint Boronkay Andor úr megbizottai.

Andreánszky Jenő s. k. Károlyi Gyula s. k. mint Hegedüs Gyula úr megbizottai

Nyilatkozat.

Alólirottak kijelentjük, miszerint a Boronkay Andor és Hegedüs Gyula urak között fenforgott becsületbeli ügy a mai napon előttünk lovagias úton elintéztetett.

Kelt Budapesten, 1892. Május hó 25-én.

Dr. Váli Béla, hirlapiró s. k. Bihari Lewicki Béla s. k. mint Boronkay Andor s. k. megbizottai.

Andreánszky Jenő s. k. Károlyi Gyula s. k. mint Hegedüs Gyula úr megbizottai.

*) Az ezen rovatban közlöttekért nem vállal felelőséget: a szerk.

A közönség köréből.

Alólirott hálás köszönetemet nyilvánitom dr. Szkalnitzky Henrik orvos urnak (lakik I. ker. Krisztina-utca 6. sz.), ki 8 éves leányomat Emmát veszedelmes sarlachból gyógyította ki.

Erdélyi Gyula s. k.
I. ker. Pálya-utca 9. szám.

Tekintetes szerkesztő úr!

A „Budai Hirlap“ első száma megemlékezik a csodálatos krisztinavárosi óráról. Nekünk várbelieknek is jutott ilyen csodálatos óra. A régi városház tornyán levő óra, mely az időt volna hivatva jelezni, krisztinavárosi kollegája példáját követi és összevissza mútogatja az időt és üt két órát kilenckor, egy órát tizenegykor stb. Az I-sö kerületi előljáróság, mely ezen pompás óra alatt székel bizony gondoskodhatna ennek a megigazitásáról.

Tisztelettel

Egy várbeli.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője: **Horvátb Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminisster fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfön és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és pedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton képtár. Hétfön és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum, (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfön kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek, tere 5 sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfön 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzoleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	**4**	frt **40**	kr.
6 hónapra	**2**	„ **20**	„
3 „	**1**	„ **10**	„

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Uresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakornok. Az uj törvény-javaslat szerint a pénzügyminiszteri segédfogalmazók, pénzügyi fogalmazók és dohányjövedéki fogalmazók egy létszámot fognak képezni. Rangosztályuk a tizedik, alapfizetésük 800 frt, lakpénz és helyi pótlékuk 350 frt, illetőleg a pénzügyi fogalmazóknak a városok szerinti lakbérszabás szerint 350, 245 vagy 175 frt lesz. A törvény julius 1-én lép életbe. — **Ökvegy.** Helyesen lett kiszabva; mert bold. férje 1500 frtnyi fizetése után — az 1885. XI. törvénycikk értelmében — tényleg csak 480 frt nyugdijra tarthat igényt. Nevelési járulékot csak akkor kaphatna, ha legalább három, még anyai ellátásban álló gyermeke volna. — **R.** Megengedik, de csak kivételesen és akkor, ha igazolja, hogy számviteli teendőkkel hosszabb ideig foglalkozott. Különben fordúljon Dr. Bochkor Károly egyetemi tanárhoz (Vár, Verbőczy-utca, pósta-épület). — **Homo novus.** Önnek bizonyára van tehetsége, csakhogy nem az irodalomhoz. Próbálkozzék más téren. — **Stefike.** Kegyed azt kérdezi, hogy közölni fogjuk e a tárcacikket, melyet nekünk küldeni fog? Hogy ne? — ha jó lesz. Az pedig természetes, hogy hölgyektől épen olyan szivesen, ha nem szivesebben vesszünk be közleményeket lapunkba, mint férfiaktól. — **F. L. Ó-Buda.** Nagyon köszönjük szives ajánlatát és azt örömmel fogadjuk. Azt azonban ne kivánja, hogy önnek mintegy monopóliumot biztositsunk lapunkban az ó-budai dolgokban. Lapunk mindenki számára nyitva áll, ha az ügy melyben felszólal méltányos és közérdekü.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRŐHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A
„BUDAI HIRLAP“
apró hirdetései
által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,
nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, háztadás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap
apró-hirdetései
által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;
eljegyzésit hirekre, hymen hirekre, eskövőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre
és minden efféle
közleményekre
a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanúl levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Kerestetik
egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ cimre. 3—1.

Egy hónapos,
udvari, egy ablakos szoba, egy vagy két úr számára azonnal kiadó a várban. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 4—1.

A
„Szalonbetyár“
(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—2.

A Rákoson
telkek eladók akerepesi-út mentén 2840 négyszög öl rét, a körvasut és tó mentén pedig 5982 négyszögöl szántó: nyaralónak, vend églönek, iparteleppnek egyaránt alkalmas. — Cim a kiadóhivatalban. 5—2.

Választási emlék.
Az első kerületben lefolyt választásról egy működvelő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgalmasabb jeleneteiről. Öt ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—1.

Csász. kir. szabadalmazott legujabb találmányu

ágybetéteim,

melyek nagyon gazdaságosak, kitünő fekvésüek, nem kell reájuk semmi egyéb csak a lepedő, két-három részben összehajthatók, hazamos ideig kitartók, srófkvintre lábakkal is készittetnek, mindháromféleképpen bámulatos olcsók. Ágymérték szerint rendelhetők. Továbbá minden más uj és javitási munkát a legszolidabban készitek el helyben és vidékre. — Tisztelettel

VIG PÁL
műkárpitos és diszitő
Budapest, VI Rózsa-utcza 52.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.
8—1.

Fogorvos COHN Fogorvos
ajánlja magát mindennemü
FOGMŰTÉTEKRE,
Tömésekre (Plombálás).
Egyes valamint egész fogsorok készitésére.
Mérsékelt árak részletfizetésre is.
BUDAPEST, { II. Jégverem-utcza 2. sz. / II. Fő-utcza 7. sz.
9—2.

A legfinomabb bel- és külföldi
kelméknek dús választékát
ajánlják
Berger J. és Társa
férfi szabók.
BUDAPEST, II. fő-utca 1. sz.
Lánczhid-palota.

Megrendelések mérték után pontosan eszközöltetnek.
7—2.

HEISLER J.
kő- és könyvnyomdája
Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint:
művek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrációk, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a
fali-óralap,
a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott
szintábla
a szinek szemléltetésére.
Ára 1 frt.

Fedett tekepálya
a várhegy oldalán, árnyékos kertben kiadó zártkörü társaságnak, úgy mint a gyümölcsös kertnek egy része is külön kiadatik. Ugyanott egy 15 éves Aloe eladó! Cim a kiadóhivatalban. 7—1.

A koronázási ünnepélyre
a várban Junius 1-től 10-dikéig egy két szobából álló urasági lakás (első emeleti erkélyivel, 7 utcai ablakkal, négy ágygyal és két divánnal) kilátással Ö felsége felvonulási utjára, — valamint a diszistentiszteletthez vezető utra: jutányos áron kiadandó. Cim a kiadóhivatalban. 8—1.

KRISZTINAVÁROSI SÖRCSARNOK
A BUDAI SZINKÖR ÁTELLENÉBEN.
Naponta kitünő zene **Csillag** és **Szandner** vezetése alatt álló zenekar által
Jó ételek! Pompás italok! Dreher-féle sör! Olcsó árak!
Traversz Lajos
vendéglős.
10—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 3. sz. Vasárnap, junius 5.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

1867—1892.

Huszonöt esztendő története megmutatta a nemzetnek, hogy I. Ferencz József nemcsak dicsőségesen uralkodó királya népének, hanem szerető, jóságos atyja is.

Huszonöt év története meggyőzte a királyt, hogy a magyar nemzet nemcsak hódoló csodálattal tekint fel a trónra, de lelkesedő szeretettel, rajongó hűséggel érez együtt felkent fejedelmével.

Öröm és bánat váltják fel egymást az életben; a királynak és a nemzetnek életében is az öröm derűje és a bánat sötétsége váltakoznak.

Búban, örömben osztozkodtak: király és nemzet.

Az öröm, a boldogság, mely a koronát körülragyogta — öröm, boldogság volt nekünk is. A gyász, a bánat, mely elhomályosítá nem egyszer a korona fényét — gyász és bánat volt nekünk is.

A nemzet mindig együtt könnyezett a királylyal: akár az örömnek, akár a fájdalomnak könnyeit látta szemében csillogni.

A magyar királyra méltán irígykedve tekinthetnek más hatalmas fejedelmek, kiknek hatalma fegyvererőn nyugszik, és e hatalomtól való félelem szerzi meg népeik rettegő tiszteletét és szolgai hódolatát. A Szent István koronája viselőjének hatalma a népnek erejében gyökerezik, és a nép szive biztosítja számára az őszinte tiszteletet, mely önként hódol a trón zsámolyánál!

Ez a természetes, szép viszony uralkodó és népe között.

Ilyen a viszony a magyarok királya és népe között.

E szép viszony fenállásának negyedszázados öröm ünnepét ünnepeljük a legközelebbi napokban.

A király eljön Budapestre, az ország szivébe és tapasztalni fogja, hogy e szív attól a túláradó örömtől, mely az egész ország minden részéből a lelkesedés erein át ide tódúl, mily lázasan, mily hevesen dobog.

Káprázató fény és pompa, egy daliás népnek gazdag csillogása, lelkesült tömegek egetverő örömújjongása fognak külső kifejezést adni a szeretetnek, melylyel királyunkhoz ragaszkodunk és a boldogságnak, melytől most szívünk repes.

És a külsőségeknek e zaja közben az egész országban millióknak és milliónak szívből jövő buzgó imája fog az égbe szálni:

A magyarok Istene, kinek kegyelme e szép ünnepet megérnünk engedte, adjon a legjobb királynak örömökben és boldogságban gazdag, hosszú életet: népeinek boldogítására, szeretett hazánk javára és dicsőségére!

Éljen a király!

A koronázási jubileum.

Már csak egy nap választ el az ünnepségektől és az egész városban sietnek befejezni a diszitéseket, kivilágitási előkészületeket és a tribünök felállitását.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCZÁJA.

A koronázás 1867-ben.

Eloszlottak a borús felhők Magyarország felől, melyek 19 évig szállongtak felette, kisütött a hazafiúi lelkekben a nap, s derűs sugara bearanyozta a még futó felhőket. A nemzet nagy örömre készült: királykoronázásra!

Sok körülmény egyesült, hogy ezen koronázást különösen neveztessé tegye; — ez volt az ünnepélyes szentesitése egy új államszerződésnek Magyarország és királya között. Először volt végrehajtható a koronázás Pest városában, mely nagy nézőtérül szolgálhatott a nagyszerü látványhoz összesereglett néptömegnek.

Éppen ezért már előre nagyszerű intézkedések történtek arra nézve, hogy ezen ünnepély úgy külső fényre, mint belső értékre nézve a lehető legfényesebb legyen. Igy már április hó: elején megkezdették a tanácskozásokat a szertartások felett: a hercegprimás, az ország főméltóságai és a miniszterek, április 10-én pedig gróf Szapáry Antal is mint főudvarmesteri helyettes, a koronázás előkészületeivel bizatott meg. — A hercegprimás arany olajtartó edényt készittetett, melyben a felkenésre szükségelt szentelt olaj foglaltatott. — A koronázási domb épitését április 26-án kezdették meg, melyhez a királyság minden részéből küldtek földet, és pedig többnyire történelmileg nevezetes helyről.

Május 8-án délutáni 4 óra 38 perckor érkezett meg a királyi pár a fővárosba, s a fogadtatás, melyben részesültek, felülmúlta szivélyesség és fényre nézve a többi hasonló alkalmakat. Az útat, melyen haladtak Buda és Pest lelkesedett népe virággal boritotta. Diadal iveket, oszlopokat állitottak fel, cimerekkel és lobogókkal ékesitették fel a házakat. Az ünnepségek első napján junius 6-án két nappal a koronázás előtt, átvitték a királyi lakosztályba a koronázási jelvényeket, a végből, hogy a király testéhez illően elkészittessenek. — Másnap 7-én történt meg a korona szekrényének elszállitása a koronázási templomba, mely alkalommal a palotától egészen a templomig két sor katonaság volt felállitva. Erre elkezdődött a menet: Egy század huszár, a korona átvételével megbizott küldöttség tagjai és az országbíró saját kocsijukon, a hatfogatú udvari kocsi a korona szekrénynyel: a kocsi mindkét oldalán 3 udvari szolga diszöltönyben, hat magyar testőr és tizenkét koronaör ment. A várkaputól a templomig a kocsit két részről kisérték még Pest és Buda polgármesterei és egy hatósági küldöttség. Közvetlen a kocsi előtt ment egy csapat cs. és kir. testőr; ezután következett egy hatfogatú udvari kocsiban két cs. és kir. megbizott, kik hátúl ültek, mig a két korona őr elől ült.

A küldöttség többi tagjai lóháton követték csillogó díszruháikban a menetet, melyet egy század huszár zárt be. Menet közben Pest és Buda összes harangjai zúgtak s a katonaság mely az utcát megtöltötte folytonosan tisztelgett. Megérkezvén a templomba a korona szekrényt a bejárástól jobbra lévő kápolnába vitték s annak ajtaját az országbiró lepecsételte.

Másnap junius 8-án reggel a kápolna ajtaját ünnepélyesen felnyitották, a koronát a jelvényekkel együtt kivették s a szekrényben elhelyezték. Az érsekek, püspökök és a többi egyházi szertartást végező egyházi férfiak diszöltönyben az uralkodó pár fogadására a főajtóhoz mentek.

Hét órakor megindúlt a palotától a koronázási menet mely következőképen alakult: Elől ment egy század huszár, ezután két udvari fullajtár lóháton, a cs. és kir. udvari inasok az udvari trombitások és dobosokkal gyalog födetlen fővel, két udvari pitvarnok lóháton, a nemes apródok az udvarmesterekkel lóháton, a kamarai pitvarnok lóháton, az asztalnokok, rendek és kamarások vegyesen lóháton, a mágnások, titkos tanácsosok, országnagyok, miniszterek mind lóháton, a cs. és kir. rendek lovagjai a nagy és közép keresztesek rendjelekkel a rend rangfokozata szerint lóháton, az arany gyapjas rend lovagjai lóháton, a miniszterelnök Andrássy Gyula gróf lóháton, a cs. és kir. testőrség századosaik vezénylete alatt, a hirnökök, a magyar kir. főudvarmesteri helyettes, a főher-

A főváros azon utcáin, a hol a bevonulás történik, egész fasort állitottak fel árbócokból, melyeken zászlók és cimerek vannak. Feldiszitették mindazon helyiségeket is, a hol az ünnepségek lefolynak. A kép, melyet a főváros nyujt, már ma is impozáns, pedig igen sok diszitést csak a bevonulás napján eszközölnek.

De meglátszik amugy is a fővároson az ünnepségek hatása a tetemesen megnagyobbodott forgalomról. Rengeteg sok az idegen Budapesten: külföldi utasokkal, jó képü vidékiekkel az ember lépten nyomon találkozik. Minden jel arra mutat, hogy az ünnepségek fény és pompa tekintetében minden eddigit felül fogják múlni.

Most csak még azért kell imádkoznunk, hogy a jövő héten derült szép idő is legyen!

Az ünnepségek.

A bevonúláskor több mint kétszáz egyesület és intézett fog sorfalat képezni az út mentén. A résztvevő tagok száma meghaladja a 30000-et. A király bevonulásakor négyfogatu, nyitott kocsit fog használni. Érkezésekor, midőn ő felségét a főváros lakossága fogja üdvözölni, a király minden gárda- vagy udvari kiséret nélkül fog bevonulni.

A Budapesti polg. lövész egyesület a jubileum alkalmából 5-én, 6-án, 7-én, 8-án, és 9-én, nagy öröm- és disz-lövészetet és ezzel egybekötött kerti-ünnepélyt rendez, melyre az ország összes lövész-egyleteit meghivta. A lövészet sorrendje ez: Junius 5-én, Pünkösdvasárnap déli 1 órakor díszebéd katona zene mellett (egy teriték 2 frt) 2 órakor az ünnepélyes disz lövészet megkezdése, mely 12 mozsárlövéssel jeleztetik és alkonyatig tart. Junius 6-án, hétfőn a disz lövészet folytatása reggel 8 órától déli 12 óráig. Délután szünet. Junius 7-én, kedden reggel 8 órakor a lövészet folytatása déli 12 óráig, ekkor társasebéd. Délután 2 órától lövészet alkonyatig. Délután 4 órától katonai zene előadásai mellett nagy kerti ünnepély. Junius 8-án, szerdán, délelőtt szünet. Délután 2 órától alkonyatig lövészet. Junius 9-én, csütörtökön, a lövészet folytatása 8 órától 1 óráig, ekkor társasebéd. Délután 2 órától 5 óráig a lövészet befejezése; ezután a lövések osztályozása és a dijak ünnepélyes kiosztása. — A király bevonulása alkalmával (6-án) a lövészek az Albrecht úton a Ferencz József kapú előtt fognak sorfalat képezni zászlójuk alatt. A gyülekezés délután 2 órakor a várban (Szentháromság tér) Érchegyi Ferenc fölövész mesternél lesz. A lövészek fekete szalonruhában lövész jelvénnyel jelennek meg.

A „budapesti (budai) kereskedelmi társulat“ a fogadtatási ünnepélyen, valamint a fáklyás menetnél is részt vesz. A fogadtatásra a gyülőhely II. kerület Fő-utca 2. számú budai takarékpénztár épület udvarán Junius 6-án délután 2 órakór, a honnan délutáni 2½ órakor az Albrecht úti Ferenc József-kapú előtt kijelölt helyre együttessen felvonulnak. Az nap tartandó fáklyás menetre a gyülőhely Freyberger Pál elnöknél, II. kerület, Fazékas tér 2. szám alatt este 7 órakor van.

A tabáni I-ső magyar asztaltársaság a bevonulásnál szintén sorfalat fog képezni. A gyülekezési helyiség a tabániak részére délután pont fél egy órakor Döbrentei-utca 4. szám alatt a Diwald-féle vendéglő lesz és onnan további csatlakozás végett a társaság saját zászlója alatt felvonul a II ker. Jégverem-utca 2. szám alatti (Massion-féle ház) Meditz János-féle vendéglőbe.

*

A fáklyásmenet förendezőjévé a nagy bizottság Szcerbovszky Szaniszló tüzoltó főparancsnokot rendelte ki, a ki a városi tüzoltóság tagjaival este 6 órakor elzáratja a városházter és az esküter, a hol a fáklyavivők gyülekeznek. E két térségre csakis az igazolványnyal birókat bocsátják be. Fáklyavivésre 2500 fővárosi polgár jelentkezett, közöttük 600 egyetemi hallgató. A menetet Szcerbovszky főparancsnok rendezi és inditja el. A gyülekezés, este fél 8 órakor, a IV. ker. városház-téren és eskü-téren történik. A fáklyákat, a melyek viaszból vannak készitve és kézvédőkkel ellátva, ugyanakkor a városház-tér több pontján fogják kiosztani. A fáklyák átvétele után a résztvevők kijelölt helyeiket elfoglalják és az első kürtjel megadása után a fáklyákct meggyujtják, a második kürtjelre pedig a menet megindul. A menetben az egyes sorok között egy katonai lépés (75 cm.) távolság tartandó. A fáklyásmenet két katonai zenekar részvétele mellett, 10 perccel azután, a midőn a király a nemzeti szinházat elhagyja, hogy a királyi várpalotába visszatérjen, — zeneszó mellett, négyes rendben (azaz négy fáklyás egy sorban) fog a főpolgármester vezetése alatt a városházterről és esküterről, az Albrecht uton, és Szent-György-utcán át a Szent-György-térre vonulni, a hol a menet pedig a palota-téren gyülekezett dalárokhoz csatlakozik és ezekkel a palotatéren azzal az ablakkal, vagy balkonnal szemben áll föl, a melyen a király megjelenik. Itt a sorakozás megtörténvén, a dalárkar három dalt énekel, a melynek befejeztével az egész menet — az adott kürtjelre — megfordul és a Szent-György-téren s Szent-György-utcán keresztül visszavonul a disztérre, a hol a fáklyákat eloltják és a menet föloszlik

*

A Te Deum alkalmára a várbeli helyőrségi templom teljesen átváltozott. A szentély falait bécsi díszitők bibor damaszttal vonták be, s jobb felén helyezték el a bécsi Hofburg kápolnájából hozott tronust, a melyen ő felsége foglal helyet. Az ünnepi istentisztelet délelőtt 10 órakor lesz. A templomba csakis névre szóló meghivokkal szabad a belépés. A meghivókat a miniszterelnökség adta ki. Fél tizkor az asszisztáló püspöki kar és papság a főbejáratnál ünnepiesen fogadja a hercegprimást. A bevonúláskor az orgona megszólal s az énekkar az Ecce sacerdos magnust zenditi rá. A primás magára öltvén egyházi ornátusát, a főkapúhoz megy s ott fogadja ő felségét, kinek templomba ekkor a férfikar Zsaskovszky Elegit Eum Dominus éneket énekli harsonák kiséretében. A király elfoglalván helyét a trónon, a primás intonálja a Te Deumot, mire a Gregorian karéneket Bogisich átiratában a vegyes kar előadja. Erre következik Liszt koronázási miséje. Graduáléra az O salutaris hosta és offertoriumra az Ave Maria kerül előadásra. Mind a kettő á capella vegyes kar Liszt Ferenctől. Evangélium után Vaszary Kolos hercegprimás az oltár lépcsőjéről rövid ünnepi beszédet mond, melynek tartására ő felsége a király maga adta meg az engedélyt. A mise befejeztével a király Erkel Ferenc himnuszának hangjai mellett vonúl ki a templomból. Az egész szertartás déli fél 12 órakor ér véget. Az ének és zenerészeket a budavári főegyházi, továbbá az operai ének- és zenekar adja elő Erkel Sándor operai karnagy vezénylete alatt, mig az orgonán Vavrinecz Mór főegyházi karnagy játszik. A Benedictusban Krancsevits játsza a hegedü szólót. A mise magánszólamait pedig Henszler Helén, Kaczér Margit, Takács Mihály és Szirovatka operaházi tagok éneklik.

*

Az udvarnál való fogadás alkalmával, a hol a jelenlevők mind ő felsége vendégei lesznek, az összes udvari gárdák és az egész udvari szolgálati személyzet különös pompa kifejtése mellett fognak szerepelni. A kir. palota termeit az ünnepi alkalomra az udvari díszitők gyönyörüen díszitették. A lépcsőházakban és az előcsarnokokban déli növényekből és nyiló virágokból valóságos tüntérkerteket csináltak. Pompásan van ékesitve a királyi palota Szent Zsigmond-kápolnája is. A szomszédos Stöckel-palotában az udvar vendégei részére rendeztek be a lakásokat. Az udvari lóvaglóiskolát és istállót pedig külsőleg is szépen kitatarozztak. A várpalota kertje szintén rendben van. A külső

---

cegek, Lipovniczky püspök, a magyar kir. főlovászmesteri helyettes lóháton. Ezek után jött a király, magyar tábornoki egyenruhában, rendjelekkel feldiszitve és föltett kalpaggal, lóháton. Két oldalról kissé hátrább a testőrség kapitányai, hátul a magyar kir. főkamarás és e mellett balra a cs. és kir. első főhadsegéd. A csatlós gyalog ment. Két oldalt ment fedetlen fővel Pest és Buda hatósága. Ezenkivül a mellék kiséretet hat magyar testőr képezte gyalog.

Ezek után következett a királyné, magyar öltönyben és magyar fejdiszszel a nyolc fogatú diszkocsiban, két oldalt ment három cs. és kir. csatlós, födetlen fővel, hátúl lovagolt főudvarmestere, a szolgálattevő kamarás, és négy nemes ifjú; ezt követe egy hatfogatú udvari kocsi, melyben a királyné főudvarmesternője ült, aztán négy hat fogatú udvari kocsi, melyben tizenkét palota hölgy ült, a magyar testőrségi osztály és a cs. és kir. testőrség lóháton. A menetet fél század gyalogság és egy század huszár zárta be. Megérkezvén a templomhoz a hercegprimás és a nagyszámú papság fogadta a királyt és királynét s a szentelt vizzel telt medenczét tartotta eléjük, miből azok magukat meghintették.

Elfoglalván kijelölt helyeiket, majd a primás által megáldatván a király felállott székéről és az oltár elé térdelt az ott elhelyezett vánkosra, s lette az esküt. Ezek után következett a felkenetés, mely czélból a hercegprimás a királyt jobb karján és vállai közt szentelt olajjal felkente.

Most mondotta csak a hercegprimás a nagy misét trombiták harsogása és dobok dübörgése között egészen a lépcsőimáig, a mikor a király ismét az oltár elé térdelt, meghajtá fejét a primás előtt s átvette tőle jobbjába Szent-István kivont pallosát, miután előbb felöltötte a Szent-István palástját. Ezután a primás ismét visszadugta a kardot hüvelyébe és a szolgálattévő kamarások körül övezték vele a fejedelem derekát; ekkor kihúzta a király a kardot, megtette vele a szokott vágásokat: egyet előre, egyet jobbra, egyet balra, azután ismét vissza tólta azt hüvelyébe és letérdelt a legfelső oltár lépcsőre. Most tette fejére a miniszter elnök és a hercegprimás a koronát, majd jobbjába adták a jogart és az ország almáját, majd a trónhoz vezették, mig a főméltóságok a trón körül fogtak helyet. Erre a miniszterelnök három harsány „éljen“-t! kiáltott, mit a templomban lévő nép lelkesen ismételt.

Ezután következett a királynénak a felszentelése, és megkenetése, a királyéhoz hasonló módon. Majd, midőn ez véget ért, s fejére tették a házi koronát, a miniszterelnök és a hercegprimás jobb válla fölé tartá a Sz.-István koronáját, ekként öt Magyarország törvényes királynéjának ismervén el. Ezek után a misét tovább folytatták s végül megkezdődött a kivonúlás, midőn a király fején a szent koronával, a királyné pedig a házival az említett sorrendben hagyták el a templomot s a helyőrségi templomba hajttattak. Ekkor történt a pénzszórás is, melynél ezen ünnepélyre készitett kisebb és nagyobb arany és ezüst érmeket szórt a nép közé a pénzügyminiszter lóhátról.

A helyőrségi templomban a király az eléje terjesztett urakat Szt. István kardjával arany sarkantyús vitézekké ütötte s ezután a sekrestyébe vonúlt. A templomból a menet az úri utcán, disztéren, Ferencz-József kapún keresztül az Albrecht úton és a lánchídon át Pestre ment, itt a Ferenc-József téren keresztül a Dunapart hosszában a plébánia templomhoz ért (a mai esküterre), a hol már fel voltak állitva az ország négy része szerint az összes vármegyék bandériumai, Szatmármegye kivételével, mely nem küldött bandériumot.

A király itt leszállt lováról és felsietett az emelvényre. A néptömeg zúgó morajja elnémult és a koronás király jobbjának három újját az ég felé emelve, baljával a feszületet szivéhez szoritva mondotta el a hitlevélben foglalt s a hercegprimás által felolvasott esküdt. Az esküt a nép halotti csendben, födetlen fővel hallgatta végig s csak midőn a miniszterelnök jelt adott az üdvriadalra, akkor tört ki elementár is erővel az éljenzés, melyet sem a puskák sortüze, sem a citadella ágyúinak szakadatlan dörgése nem birt túlszárnyalni.

Az eskü letétele után szép rendben, vonúlt

diszben nem lesz hiány, de a palota alkalmasint szűk lesz az óriási vendégsereg befogadására. Az udvartartás személyzete már 2-dikán érkezett meg.

*

Az operában már elkészültek a diszelőadás rendezésével. A tizenkét kép oly tarkaságot visz a szinpadra, akárcsak egy néprajzi kiállitás s be fogja mutatni az ország összes népeinek viseletét, valamint a megyék cimereit stb. A zenerészek is rendkivül változatosak, a képekben egymást váltja fel a népdal, csárdás, románc, ballada és himnusz.

A rendőrség intézkedései.

A rendőrfőkapitány az ünnepélyes bevonulás alkalmából részletes intézkedéseit hirdetés alakjában hozta a közönség tudomására. Bárha a terjedelmes hirdetést mindenki olvashatja, s a napi lapok is hozták szolgálatot vélünk teljesiteni közönségünknek, ha e hirdetményből a budai oldalra vonatkozó részeket könnyebb tájékoztatás végett mi is közöljük:

1. A bevonulási útvonal: Lánchíd, Albrecht-út, Szent György-utca, Szent György tér, Palota-tér.

Ezen útvonalak és járdák, valamint a mellék utcák betorkolása déli 2 órától fogva kordonokkal el lesznek zárva. A kik tehát az érintett útvonalakat szegélyező házakba, vagy a felállitott tribünökhöz, vagy végre a fővárosi hatóságánál bejelentett és ez által elfogadott testületek számára fentartott járdákhoz akarnak jutni, kéretnek, hogy már 2 óra előtt keressék fel helyeiket, mert 2 órától fogva a bevonulási útakon a kocsi- és a gyalogközlekedés beszüntettik.

Kivéve vannak csak azon megismertető jelvénynyel, vagy igazolvánnyal ellátott fogatok, melyek Budáról a vasúti fogadáshoz hajtanak és ezen utjokban az Albrecht útat, lánchidat, és fürdő-utcát érintik, hogy a váci-körútra juthassanak.

Figyelmeztetik a t. cz. közönség, hogy a bevonulási útvonal járdaférhelyek aránylag felette csekély volta, a korlátok szükséges korai felállitása és a díszmenet elvonulásáig tartó idő húzamos volta miatt gyermekek, gyönge, vagy beteges személyek ezen helyeken, melyek a nagy közönség által tömegesen fognak elfoglaltatni, veszélynek lennének kitéve, mi annál súlyosabban esik latba, mert a gyors segélynyujtás — melyről lehetőleg gondoskodva van — nehézségekbe fog ütközni.

Figyelmeztetnek továbbá mindazok, a kik arra nézve, hogy épületeik előtt korlátokat, asztalokat, székeket stb. kitegyenek, hatósági engedélylyel birnak — hogy a bevonulási útvonal mentén a bevonulás napján a járdákat okvetlenül szabadakká kell tenni, és hogy a járdákra, miután a közönség használatára bocsátandók — semmi sem rakható ki, a mi a járdák a közönség részéről való teljes elfoglalását gátolhatná. Szigorúan tiltatik továbbá az épités, vagy javitás alatti házak állványaira nézőket bocsátani, ha erre szemle alapján külön engedély ki nem adatott.

A tribünök akár közterületen, akár magántelkeken állittattak fel és akár magánhasználatra, akár kereseti célokra szolgálnak, csak hatósági megvizsgálás folytán, a fővárosi mérnöki hivatal által kiállitott használati engedély alapján adathatnak át céluknak.

Minden ebbeli igazolvány junius 5-ének délutáni 7 óráig annál bizonyosabban bemutatandó az illetékes ker. kapitányságnál, mert minden más tribüne, állvány stb. az ünnepélyek alatti használatba vétele meg fog akadályoztatni.

Az indóházba való belépésre jogositó igazolvánnyal vagy jelvénynyel ellátott fogatoknak a vasuthoz való útiránya következőleg állapittatott meg.

Budai oldalról: a várból az Albrecht út, lánchid, fürdő-utca, váci körút, Podmaniczky utca, indóház; a budai többi részekből a főutcán illetve lánchid-utcán, vagy alagúton át a lánchidra s innen tovább a fönjelzett irányban.

2 órán túl a fő-utcában és a lánchid-utcában csak az e célból kiadott megismertető jelvénynyel vagy igazolvánnyal ellátott kocsik közlekedhetnek.

A lovasbandérium, ő felsége fogata előtt vonul fel a jelzett úton Budára. Azon kocsik, melyek a díszmenetbe besoroztattak, az udvari fogatok után hajtanak fel.

A lánchid junius 6-án délután 2 órától a díszmenet fel és visszavonulásáig lesz elzárva. A kocsiúton való közlekedés ez idő alatt csak jelvénynyel, vagy az indóházhoz való belépésre jogositó igazolvánnyal fog megengedtetni, a lánchidi gyalogutak pedig 2 órakor csak azok által foglalhatók el, a kik erre jegyeket fognak nyerni.

Az alagút, a gőzsikló-közlekedés és a hidfőhöz való própeller-járat fél egy órakor fog beszüntettetni és csak a díszmenet visszaérkezte után fog ismét megindittatni.

3. A díszmenetnek a várpalotától visszavonulása: Midőn ő felsége a várlak terén a lovasbandériumot megszemlélte — mely idő alatt a díszmeneti fogatók a Zsigmond-kápolna sarkán megállanak — a bandérium a kápolna melletti kapun és kerten át a várútra fordul és a Szt.-György-téren, szinház-utcán át a Ferenc József kapun távozik és a fogatok követik. Az elvonulás után a szarvas-téren várakozó kocsik felrendelhetők, melyek szintén az Albrechtúton távozhatnak.

*

A 7-diki kivilágitás alkalmából a főkapitány következő rendeletet adta ki:

1. Ő császári és apostoli királyi felsége a kivilágitás megszemlélése céljából, a miniszterek, a főpolgármester urak kiséretében a kir. várpalotából 9 órakor a lánchidnál a pesti oldalra jön és itt a Mária-Valéria-utca, eskütér, vámház-körut, Kálvin-tér, muzeum-körut, kerepesi-ut, Erzsébet- és Teréz-körut, Andrássy-ut és a fürdő utcza bejárása után az Albrecht-uton át a palotába visszatér.

2. Az előre láthatólag ez időben bizonyos forgalmi helyeken bekövetkezendő tömeges közlekedés érdekeire és balesetek lehető megelőzése czéljából, valamint ő felségének körutjára való tekintettel esti fél 9— fél 11 óráig a közlekedés megszüntettetik:

a) a villamos vasutnál: az egész IV. és V. kerületben, a Kálvin-téren, valamint az Erzsébet- és Teréz-körutnak a népszinháztól az oktogonig terjedő vonalrészen;

b) a közuti vasutnál: a kerepesi-utnak a népszinháztól a Károly- és muzeum-körutra nyiló torkolatáig terjedő vonalrészén, a Károly-körutnak a kerepesi-ut torkolatától a Károly-laktanyáig terjedő vonalrészén és az egész muzeum-körúton, valamint a Kálvin-téren és vámház-körúton.

3. Ő felségének és kiséretének a kivilágitás megtekintése után a várba történt visszatérése után kezdetét veszi a tüzijáték, mely a dunai hajókon, a lánczhidon és a Gellért-hegyen rendeztetik. A tüzijátékot megelőzőleg és pedig azonnal, mihelyt ő felsége és kiséretének a várba visszatérő fogatai a lánczhidon áthaladtak, a lánczhid a kocsi- és gyalogközlekedésre nézve nézve teljesen elzáratik s mindaddig elzárva tartatik, mig a tűzijáték befejezte után a hidra netán hullott utolsó szikrák is elaludtak.

Miután a közönség szabad mozgása és a kivilágitás akadálytalan megtekinthetése érdekében terek és utczák elzárása ez alkalommal teljesen mellőztetni fog, — azon kérelemmel fordulok a t. cz. közönséghez, hogy az udvari és kisérő kocsik előtt lovagló néhány rendőr közeledtére, az uttest közepén készségesen utat engedjen, hogy ő felsége és kiséretének fogatai utjában akadály ne álljon.

Budapesten, 1892. évi junius hó 1-én.

Török János,
kir. tan. főkapitány.

---

a menet a koronázási domb felé. Odaérkezve a király gyors vágtatással nyargalt fel a dombra, s ügyesen forgatva ágaskodó fehér paripáját megtette a hagyományos vágásokat kardjával a négy világ táj felé, annak a jeléül, hogy minden oldalról jövő ellenség elől megfogja védeni a haza földjét. A királyné a Lloyd épület előtt elhelyezett állványról nézte végig a szépjelenetet.

Innen a menet visszafelé indúlt apalotába, a hol ekkor már a koronázási lakomához az előkészületeket megtették. A lakomán afőpohárnok szolgált fel fényes segédlettel, átnyujtván a királynak és királynénak az étkeket és a bort.

Ezzel aztán a hivatalos, ünnepélyes szertartás véget is ért, már csak a hódolatnak bemutatása következett a többi napokon, s a koronázási ajándékoknak átnyújtása.

Az ünnepély negyedik napján junius 9-én nagy fogadtatás volt a palotában, melyen a külföldi államok képviselői mutatták be hódolatukat. Délután volt a nagy koronázási díszebéd a vigadóban melyen körülbelül 900 meghivott vendég vett részt. Ugyan ez nap estéjén az egész várost fényesen kivilágitották s a királyi pár fél tiz-től tiz-óráig a nép örömrivalgásai között tekintette meg a fényárban úszó fővárost. De legmagasztosabb ténye e napnak az volt, hogy ezen kelt ama legfelsőbb határozat, mely szerint a politikai vétkesek minden vád alól fementettek és a számüzöttek engedélyt nyertek hazájukba vissza térni.

A koronázási ünnepélyek 5-ik napján a királyi pár az országos és városi küldöttségeket fogadta. — Közvetlenül erre következett a koronázási ajándéknak, valamint Pest és Buda városok termény ajándokainak átadása.

A koronazási ajándék 50—50,000 aranyból állott, melyet két, külön e czélra készitett szekrénykében nyujtottak át. A királyi pár ez ajándékot tudvalevőleg a volt honvédek árvái, özvegyei, munka s kereset képtelenné vált rokkantjai javára adta oda. A termesztményi ajándékok átnyujtása következett ezután, mikkel Pest és Buda városa tisztelte meg uralkodóját. A menet a maga valóságában impozáns volt! Elől fehérbe öltözött leányok mentek virág és gyümölcs kosárral kezükben; azután a pesti és budai bandérium tagjai lobogókkal. Ezeket követték az ajándék vivők: a cukrászsegédek és tanulók cukros süteményeket vittek fejükön, továbbá a koronázási dombnak művészi kivitelü utánzatát és a Szt. István koronáját, fehér tésztából és cukorból, a sütők kosarakban süteményeket, a gazdák vajat és szinmézet, a hentesek feldiszitett sódarakat vittek, a halászok pedig két óriási élő halat emeltek rúdon. Azután vezették azt a remek fakó csikót, melyet a tronörökösnek szántak ajándékul. Majd a mészárosok robogtak elő, lóháton fehér, feltürt ingekben, kék mellényben, és fehér magyar ránczbe szedett gatyában, fejükön árvalányhajas pörge kalappal. Előttük báránykákkal és borjúkkal megrakott diszes kocsi haladt, utánuk az ünnepélyesen feldiszitett, aranyozott szarvú ökröt vezették, melynek hátát vörös takaró fedte. Ezután a kádárok következtek két nyolz akós, ezüsttel abráncsozott tölgyfa hordót vivény, melyekben vörös és fehér bor volt. A kertészek szekerének még a kerekei is virágokkal voltak diszitve, mellett e falusi lányok, nagy szalma kalapokkal, kezükben a kerlészet jelvényeivel mentek. A pesti lisztipar termékeit, nagy képekkel diszitett lisztes zsákokat vitték a legközelebbi szekéren: az egyes malmok nevei lobogó zászlókra voltak felirva, melyeket lovasok vittek: a lovasok és malom munkások nemzeti öltönyben kisérték a kocsit. A budai menet semmiben sem különbözött a pestitől rendezés és diszitésre nézve. Fényes bandériumok zárták be a menetet.

A következő napon a koronát a plébánia templomból, hol három napig közszemlére volt kitéve visszavitték, és a szekrénybe visszatették. Ezen nap estéjén a királyi pár elutazott.

A fényes ünnepélyek elmultak de emlékük fel maradt irva a nemzetnek lelkébe lángoló betükkel és ma, 25 év mulva éppen oly lelkesedéssel fonja a kéz, — a nemzet keze — a jó király homlokára a dicskoszorút, mint fonta akkor, midőn országlásának fényes eredményeit előre még nem látta, s midőn csupán a bizalom, melyet belé vetett, vezette azt.

V—i.

Felsülésem.

A napokban a következő levelet kaptam:

„Kedves Öcsém! Most az ország minden részéből vándorolnak föl az emberek, hogy jelen legyenek a jubileumos ünnepélyeken; én is elhatároztam, hogy a feleségemmel felrándulok pár napra a fővárosba, mert mint a lapokból olvasom, sok lesz ott ez alkalommal az érdekes látni való.

Arra kérlek, légy szives számunkr. valami alkalmas lakásról gondoskodni, különös tekintettel arra, hogy a hatodiki felvonulást, lehetőleg ennek az ablakából nézhessük. Végy számunkra a nemzeti szinházba és az operába jegyeket. Mi már pénteken ott leszünk, hogy előzőleg a város feldiszitését megszemlélhessük. Várj a hajó állomásnál reánk. Ölel bátyád."

Képzelhetik Önök, mennyire megrémültem én, mikor ezt a levelet elolvastam! Megfelelő lakásról gondoskodni most, mikor egy ablakért száz forintot kérnek, jegyeket venni az operába, s a nemzeti szinházba, ehhez az én igénytelen személyem elenyészőencsekély. Istenem menynyire naiv gondolkozásuak ezek a falusi emberek! Az én vágyaim netovábbja csak egy szerény tribünjegy, még ezt sem tudok szerezni. És ők mindjárt egész lakást akarnak! Szöknöm kell elölök! De ki tudja, mikor lehet szükségem az én kedves bácsim jóakaratára, kár volna haragját magamra vonni. — Ezt nem tehetem.

De ha ennyire kegyetlen velem szemben, — boszút állok! Rábeszélem őket, hogy a meddig itt lesznek, mindig Budán tartózkodjanak!

Pénteken lementem a hajóállomáshoz; tudva azt, hogy megbizatásomnak egyik oldalról sem tettem eleget, — izgatottan vártam a hajó érkezését. Végre a Gellérthegyi citadellában felhúzták a vaskosarat, mely a hajó közeledését jelzi. E közben a „Fiume" gyors evezőcsapásokkal igyekezett elérni a tabáni kikötőt. Ábrázatom komoly jelleget öltött, — vártam a történendőket. Közelebb mentem a parthoz, végtelen gyötrött a kiváncsiság: Hátha nem jönnek? — Csalódtam. A mint a hajó kikötött, elsőnek pillantottam meg az én kedves nénimet, a ki olyanforma barátságos mosolylyal közeledett felém, mintha ezzel akarta volna kifejezni hálás köszönetét eddigi szives szolgálataimért. Kölcsönös üdvözlés után, az első kérdése: „Hová megyünk, hol vettél lakást?

— Még nem vettem kedves néni, de ez nem baj, itt van egy szálló a közelben, a hol mindig lehet szobát kapni.

Fölültünk egy bérkocsira, s odahajtattunk a szállodához. Kapús nem volt, befutkostam az egész szállodaépületet, mig végre egy szobaleányfélét találtam, a ki egy Dunára néző ablakból a propeller közlekedést tanulmányozta.

— Nyisson kérem szobát.

— Azonnal, csak a kulcsokért megyek.

Negyedórai várakozás után, sikerült egy szobát elfoglalnunk, melynek ablakai a Dunára nyiltak. Néni megvolt elégedve a kilátással, örült, hogy innét majd a lánchidon átvonuló menetet is láthatja. Én addig, mig a néni holmiját rendezgette, hozzáfogtam azoknak az előnyöknek a fejtegetéséhez, a melyek Budát e néhány napra látványosságok tekintetében — Pest elé helyezik. A kedves néni argumentumait látható megelégedéssel tette magáévá. A vacsora után végre bucsúztam rokonaimtól, azon határozott igérettel hogy holnap fel fogom keresni őket.

— Van e jegy a szinházakba? Ezzel fogadtak.

— Bocsánatot kell kérnem, hogy nem szerezhettem kedves bácsi, mert a nemzeti szinházba csak a belügyminiszter úr ő Excellenciája kegyes meghivásával lehet bejutni, az operába pedig már akkor sem volt jegy mikor becses levelét megkaptam.

Bácsi és néni fejcsóválva fogadták szavaimat. Reggelizés után összejártuk a várat, majd pedig a városmajorba vezettem őket a várfok utcán lefelé; nénire e közben nagyon jó benyomást tett a környék idillikus szinezete s miután konstatálta, hogy itt ez út is, a járda is hasonló az ő falujokbelihez, mint mondá, — egészen otthon érezte magát. A budaiak városligetjéhez érkezve több épitésektől elhordott kisebb nagyobb rakás törmeléken keresztül juthattunk csak be.

Kedves vendégeimet először is egy patakféléhez vezettem, a melynek partjain hattyúk helyett mezitlábas suhancok hüsöltek a mi épen annyira tetszett nekik, mint az ördögmalmok, Paprika jancsik, panorámák, cirkuszok stb. stb. Érdekkel nézte a mutatványokat, elbájoló sipláda-zeneszó mellett. Még arra is rátudtam venni őket, hogy tegyenek egy utazást a szibériai hullámos vasúton.

Ők nagyon meg voltak elégedve a budai látnivalókkal, csak azt jegyezték meg, hogy náluk, ha vásárkor az itteniekhez hasonló látványosságokat hoznak a faluba, akkor azokat a főpiacon állitják fel, nem a falun kivül. Mikor aztán a lóvasúton bejöttünk és a fazékas téri putrikkat és bódékat meglátták, akkor teljesen megnyugodtak, hogy itt is úgy van mint náluk, és csak a mi a falúban nem fér már el, azt teszik ki — a városmajorba.

Mikor hazaérkeztünk a bácsi igy szólt:

— Kedves öcsém! Igazán nagyon jól gondoskodtál rólunk. Mert bizony mi falusiak csak mégis szeretjük az otthont, féltünk is attól, hogy a fővárosban nem tudjuk kiállani azt a nagy városias életet, tehát, igy már rendén van minden. Itt Budán teljesen otthon vagyunk, közel leszünk az ünnepélyhez, meg a várostól sincsen messze. . . .

— Holnap átmegyünk a városba fejezte be néném a búcsúzást a lánchidra mutatva.

Igy dölt dugába hosszú tervem.

És most még az is megeshetik, hogy a néniék annyira jól fogják magukat érezni, hogy végkép itt telepednek le!

Felsülésem tökéletes!

Irodalom és művészet.

Zenei élet Budán.

Budapest virágzó s mondhatni magas fokon álló zenei élete hatalmas tényezőként szerepel a főváros kulturalis fejlődésében. A zenét nálunk úgy egyesek mint testületek nagy mértékben művelik; 25 év lefolyása alatt számos egyesület alakúlt, mely a magas fokon álló zeneirodalom alkotásait a fővárosi közönséggel megismerteti. A külföld hirneves zenészei örömmel rándulnak le hozzánk hangversenyezni, s joggal mondhatjuk, hogy hangversenyeink, — előadó művészek és műsor tekintetében, a kontinens bármely városával kiállják a versenyt; fájdalom, hogy e dicsőségben Buda nem osztozhatik.

A filharmonikusok, zenekedvelők és vonós négyes társaságok zsúfolt termekben tartják hangversenyeiket és az évről évre szaporodó hangversenyek közül alig van egy, mely a közönség pártolását nélkülözte volna.

Mi történik ezalatt Budán?

Az első díjjal kitüntetett „budai dalárda" csakis a „Fácán" szerény helyiségeiben tarthatja tánccal egybekötött hangversenyeit, a budai zene akadémia pedig meghivott vendégeknek csakis díjtalan hangversenyeken mutathatja be életrevalóságát. Azt hiszem, hogy e módszer nagyon is vidékies szinezetre vall — de a dolgon egyelőre segíteni nem lehet

Ha a dalárda elejtené az obligát táncmulatságot, a zeneakadémia pedig belépti díj mellett hangversenyezne, akkor az eredmény nagyon is kétes kimenetelű volna. Pedig e két egyesület alapítása volt a fejlődésnek indúló zenei élet első mozzanata Budapesten. Ezelőtt 25 esztendővel nyilvános ünnepélyt a budai dalárda szereplése nélkül képzelni sem lehetett, s a budai polgárok lelkesedéssel beszélnek a régi jó időkről, a diszes ünnepélyekről, melyeket a volt népszinházban rendeztek és melyek kimagasló pontját az országszerte híres budai dalárda előadása képezte.

A mai viszonyok ily egyesületek fentartását rendkivül megnehezitik. A budai dalárda nem képes megküzdeni a működő tagok közönyével s épp ily helyzetben van a zene akadémia is, melynek énekkarát kiegészíteni a budai dalárda férfi kara volna hivatva. — Azok, kik zenei képzettségüknél fogva leginkább volnának hivatva az egyesületek működését támogatni, távol maradnak, és csak mint szigorú kritikusok akarnak jó akaró tanácsaikkal lendíteni ez ügyön.

A legfőbb hiba mindenesetre abban rejlik, hogy Budán hangverseny céljaira alkalmas terem nincsen s ennek létesítését szorgalmazni és elősegíteni épen a szóban lévő két egyesületnek állana leginkább érdekében. A zene akadémia rendelkezik vagy 30.000 frtnyi tőkével; nem tudom, hogy ez összeget bérházzal kapcsolatos redut épitésébe befektetni nem volna e jövedelmezőbb, mint a kamatoztatás jelenlegi módja. A Corvintéren lévő katonai raktár épület egy redut céljaira fekvésénél fogva is rendkivül alkalmas terület; egy részvény társaság alakítása, élén a budai zene akadémiával és a dalárdával, azt hiszem, nem volna nehéz feladat.

Hogy mily befolyással volna Buda társadalmi viszonyaira egy redut építése, azt hiszem fölösleges fejtegetni s elég ha megemlítem, hogy a redut építése által megszünnének mind azon nehézségek, melyek mindannyiszor fölmerülnek, valahányszor nagyobb hangverseny vagy bál rendezése kerül szóba.

Visszatérve azonban Buda zenei életére, nem hagyhatom említés nélkül a múlt évben alakúlt „budai zene kedvelők egyesületét". Igaz, hogy ezen egyesület fenállásáról és működéséről még csak a fejlődés stádiumát lehet konstatálni, a mennyiben létezéséről csakis egy zártkörű hangverseny tanúskodik: mindazáltal örvendetes jelenség, hogy a zenei élet Budán egy tényezővel ismét szaporodott és reménylem, hogy az idei hangverseny idény beálltával a „Budai Hirlap"nak bővebben lesz alkalma működésével foglalkozni.

Mint specialitást figyelemre kell méltatnom a budai dalárda egy néhány tagja által alapított „Kakuk" dalárdát és a Hoppe Rezső karnagy által alapított „Harmoniát". Az előbbi az I-ső ker. polgári kör estélyeiről előnyösen ismeretes, az utóbbi pedig a tél folyamán a sörcsarnokban vivta ki a közönség elismerését.

Azt hiszem, nogy a közel jövő megtogja változtatni Budának zenei életében fenálló provinciális viszonyait: az első feltétel mindenesetre a tagok szorgalmas működése és egy alkalmas helyiség épitése.

— *r. R.*

*

* **A budai dalárda** az újpesti zenemüvelő egyesület által fentartott zeneiskola javára a rákospalotai parkvendéglő helyiségeiben f. é. junius hó 11-én (szombaton) este nagy hangversenyt rendez, melyre az előkészületek mindkét egyesületnél nagy buzgalommal folynak. A palotai parknak bekeritett és ezen alkalomra fényesen kivilágitandó részébe való belépni csakis külön e célra kiadott jegyek előmutatása mellett lehet: a jegyek 50 krért egyesület tagjainál, a palotai parkvendéglősnél és a hangverseny napján esti 6 órától kezdve a pénztárnál válthatók. Hangverseny után tánc lesz. Az újpesti zeneiskola még alig három negyed év óta áll fenn, és máris 63 tanitványa van, a mi életrevalóságát, szükségességét eléggé mútatja. A budai dalárda hivatásának megfelelően jár el, ha ily intézményt felkarol és jó

hirneve biztositja a sikert. A táncestély a legkedélyesebbnek igérkezék. mert igen sok budai szép lány készül a kis kirándulásra — és igy persze a fiatalemberek sem fognak elmaradni tőlük.

* **Király himnusz-t** irt Kőmives Imre színész a „Lekaszálták már a rétet“ kezdetü ösmerős népdal szerzője. Most előfizetést hirdet a himnuszra, melynek ára: zongorára alkalmazva vagy négyes hangra alkalmazva 60 kr. egyszerü példány pedig 40 kr. A megrendelések a szerző cimére (VII. István út 31 a szám, ajtó 6) intézendők.

* **A jubiláris ünnepre** már két emlékkönyv jelent meg. „Koronázási emlékkönyv“ cim alatt Kovács Dénes dr. és Sziklay János dr. 8 sürün nyomatott ivre terjedő s igen szép rajzokkal diszitett alkalmi művet adtak ki, a mely 1 frtért bármely könyvkereskedésben megszerezhető. A diszmü tartalmát Jókai, Falk, Rákosi Jenő, Vadnay, Czobor Béla dr. Endrődy Sándor, Marczali H, Koltai Virgil gazdagitották jeles, alkalmi dolgozatokkal. A másik „A koronázási örömünnepe“. Ezt a magyar tanitók országos bizottsága adta ki. A füzetet több szép illusztrácziő disziti. Ára 30 kr.

* **A budai szinkörből**. Lukácsy Sándor „Kurtaszoknyásai“-ról kevés a mondani valónk. A közmondáshoz tartjuk magunkat „semmit, hacsak jót nem beszélni a halottakról.“ Ez az „élet kép“ pedig, melyben élet egyáltalán nincs, de annál több képtelenség — a halottak közé tartozik. A közönség jó izlése nem hagyta élni — le kell venni a műsorról. Kár volt az igazgatónak oly sok pénzt költeni a darab kiállitására, mely igazán meglepően szép és fényes volt. Élvezetes est volt a szerdai, a mikor a „Szini tanoda“ cimü bohóságon mulatott a közönség, mely már ösmerte a népszinházból, hol tavaly igen sokat adták. Az előadás igen jó volt. Szigeti Lujza ügyesen játszott és jól énekelt, egyik indulóját háromszor kellett megismételnie. P. Szép Olga szerepében tökéletes volt. Berzsenyi I., Kovács, Gyöngyi és Giréth jó kedvvel játszották halás szerepeiket és jókedvük fokozottan ragadt a közönségre is.

A Horváth kertben.

Van-e budai ember, ki nem ismerné a Krisztinaváros azon kedélyes sétahelyét, melynek „Horváth kert“ a neve?

Sürü magas fái, illatos jázmin bokrai, zöld pázsitjai, tarka virágágyai és kényelmes padjai a legszebb sétatérré teszik egész Budapesten. Az ősz óta csinos vasrácsozat emelkedett körülötte, a régi rozzant palánk helyett, s csak a szinkör ormótlan fabodéja nem illik bele e szép kertbe.

De azért annak is meg van a maga vonzó oldala. A hátúl elkerített tágas udvar estefelé élénk képet nyujt a szinészek és szinésznők tarka csoportozataival, külömböző kosztümjeikben. Van is dolga a rendőrnek, hogy a gyerekeket az udvarra vezető kis ajtótól elzavarja! Pedig gyerek az van a Horváth kertben mindég elég.

A kisebbje ott visit és tömi tele egymás száját, orrát homokkal a „játszóhelyen“, a hol beteg gyermekeknek a felirás szerint tartózkodni tilos, azért el is viszik Karcsit a pajtársai rögtön, mihelyst az orrát betörték — játékból.

A fák árnyékában fiatal mamák vigyáznak apróságaikra, a kik vidám lármával futkosnak körül. Ilyen változatos a kép nappal.

Mikor aztán a budai hegyekről az esti szellő megérkezik és haza tereli a kicsikéket s a fák árnya még fokozza az esti homályt — akkor sem marad néptelen a Horváth kert.

A kanyargó út porondján halad az ifjú házaspár: még csak alig egy hete, hogy egybekeltek, nappal nem járnak még ki, de ilyenkor estefelé elhagyják édes kis fészküket, hogy egy kis illatos tavaszi levegőt szivhassanak. Karon fogva mennek és nem igen kerülik a világosabbb helyeket.

Amott egy sötétebb padon is egy ifjú pár ül szorosan egymáshoz simúlva, kézben a kéz — és amint egyegy cuppanásból következtetni lehet — ajk az ajkon . . . Ezek nem házasak.

Ott sétál az aréna mellett Emilia is Károlylyal.

Emilia csinos varrólány, nincsen pénze de van műérzéke és szereti a zenét, azért igy kivülről élvezi az előadást, melyet a szinkör szellős deszkafalain át egészen jól lehet hallani. Károly fiatal jogász gyerek, nincsen műérzéke a zene iránt és szereti Milikét, ő is hallgatja a zenét és nézi — a mennyiben az a homályban lehetséges — Emiliát . . .

— Édes Milikém! . . . szeret? . . .

— Igen, igen. de kérem most hadd hallom a zenét. De szép is ez a kurtaszoknyások zenéje: hallja most ján a „remény-valcer“ . . .

— Úgy rémlik előttem, mintha ezt már régebben ösmerném.

— No hiszen látszik, hogy nem zeneértő! Mindössze is a zenét hallhatta a „Királyfogás“-ban, de a szöveg az egészen más. Nem hallja? „A remény, a remény“ . . . a királyfogásban pedig azt éneklik: „A szökés párosan . . .“ Oh nagyon szép darab ez a kurtaszoknyás! . . .

E percben a bokrok sürűjéből egy férfi lép ki:

— Kedves Nagysád! Kegyed az egyetlen! Kegyed méltányos! Itt van, fogadja kérem el . . . — s ezzel egy papirost nyom a meglepett lány kezébe és elrohan.

— Ki ez? mi ez?

— Krecsányi! Hálás, mert hallotta, hogy magának tetszik az ő újdonsága. Ez pedig egy szabadjegy — — bemehet vele egy szinházba!

— És ön?

— Én nem. Köszönöm. De majd megvárom.

Emilia bemegy a szinkörbe.

Károly a sörcsarnokba megy át. Ő nem műértő, de meg attól is tart, hogy a szinházban véletlenül meglátná őt a szép Melanie, kinek a jogászmajálison esküdözött szerelmet.

Az előadásnak vége. A kocsik elrobognak, a Horváth kert lassanként néptelen lesz, csak egyes rohanó alakok: vacsorához sietö szinészek látszanak még.

Milike is kijönn és Károly karján indúl hazafelé:

— Nos . . .?

— Kivülről sokkal szebb! Tudja, az ember csak a zenét hallja, hát azt hiszi, hogy a „Királyfogás.“ Odabenn kiábrándúltam — ezt a darabot jobb úgy élvezni, a hogy mi szoktuk . . .

Tördesy Kálmán.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	**4**	frt	**40** kr.
6 hónapra	**2**	„	**20** „
3 „	**1**	„	**10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Uresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

Hirek.

A várbeli elemi iskola zárvizsgálatai tárgyában az iskolaszék e hó 6-án Gombár Tivadar dr. elnöklete alatt tartott ülésében határozott. A vizsgálatok Junius hó 20—22-ik napjain tarttatnak meg a következő sorrendben: A fiúiskolában: Az I. osztályban junius hó 20-án, (vizsgálati biztos: Vézinger Károly,) a II. osztályban junius hó 20-án, (v. b. Scheich Károly) a III. osztályban junius hó 21-én, (v. b. Kemény Ferenc dr.) a IV. osztályban junius hó 21-én, (v. b. Hoffmann Sándor.) A leányiskolában; Az I. osztályban junius hó 22-én, (v. b. Lász Károly,) a II. osztályban junius hó 22-én, (v. b. Hirsch István,)a III. osztályban junius hó 22-én, (v. b. Baróthi Lajos,) a IV. osztályban juniushó 22 (v. b. Hegedüs János dr.), az ismétlő osztályban junius hó 14-én. (v. b. Lász Károly.) — A vizsgálatok reggel 8 órakor kezdődnek. A torna utólsó leckeóráin, a III. osztályban junius hó 18-án délután 4 órakor, Klempa István dr. a IV. osztályban junius hó 17-én Appl Lajos dr. lesz a v. biztos. A kézimunkák a vizsgák tartama alatt külön tanteremben lesznek kitéve.

Csinos kis patália zavarta fel e napokban a vár csendjét. Egy azszonyság látta jónak ezt a patáliát rendezni. Egy szépségéről ösmert fiatal lánynak szólt az a reprodukálhatlan áradata a szitkoknak, melyet a felbőszült nő az egész háznép, sőt később, mikor a nagy lármára az útcáról is bejöttek, az utcai nép füle hallatára, a csinos szőke fejecskére zúdított. A hallgatóságnak szeme-szája elállt azokra, a miket kénytelen kelletlen hallott. Hogy mi bőszitette a nyelves asszonyságot annyira fel, azt senki sem tudja, ő maga nem tartotta szükségesnek ez iránt a publikumot felvilágosítani. Igy persze a legmesszebb menőbb kombinációkat engednek meg magukban az emberek és a pletykának, a mi ebből a nem mindennapi skandalumból keletkezett, se vége, se hossza. A fiatal hölgy a méltatlan támadásért a törvényhez fordult elégtételért, becsületsértés és rágalmazás cimén tévén feljelentést a rendőrségnél. Igy aztán a rendőrség, vagy a járásbiróság előtt is szóba fog kerülni az egész pikáns história. Tanúként több előkelő várbeli hölgy fog szerepelni, a kik akaratlanúl kénytelenek ez ügyben tanúskodni.

Lóvaspálya budai zugligeti vonalán a budai körvasút kiépitése következtében a forgalom junius 1-étől kezdve csak átszállással lesz lehetséges. Az átszállás a Pálffy-téren történik.

Szokatlan látvány ejtette szerdán a vár csendes lakóit rémületbe. Hiányosan öltözött, nagyrészt mezitlábos, gyanús alakok verődtek össze egy nagy csapattá. A rémületet növelte az, hogy a csapat tagjai fel voltak fegyverezve. Minden egyes gyanús alak egy-egy kisebb nagyobb bicskát, konyhakést szorongatott jobb öklében. A gyilkoló szerszámok vészt hozóan csillogtak — ott, a hol nem voltak rozsdások. A lakosság nyugtalankodni kezdet s a rendőrség a túlnyomó erővel szemben nem mert fellépni. A Nándor kaszárnyában azokat a katonákat. a kik még nem lettek öngyilkosokká, konszignálták és éles töltényekkel látták el. A félelmetes csapat ekkor hirtelen rávetette magát a gyönyörü várbeli legelőre, melyről csak a multkoriban emlékeztünk meg és azt

teljesen elpusztitotta. Avandalizmus annyira ment az embereknél, hogy egyetlen füszálat sem hagytak meg, s a hol kései nem voltak elegendők ott karmaikkal tépték ki gyökerestül a pázsitot. A kerületi előljáró üldözi a tetteseket, természetesen — lóháton.

A budapest III. ker. önképző egylet f. évi junius hó 15zén a Romai fürdő parkhelyiségeiben hangversennyel egybekötött zártkörü nyári táncvigalmat rendez; a hangversenyen Pajor Emilia, Aitner Ilka és Medgyesi Erzsike úrhölgyek, valamint Nyitrai Sándor, Szathmáry Károly és Tombor Aladár urak szivességből működnek közre.

Esküvők. E héten vezette oltárhoz Jaczkó Manó dr. Héger Gizellát, Héger János számtanácsos leányát. — Ma volt az esküvője ifj. orczi Orczy Gyula műépitész, fővárosi mérnöknek Gombár Ilonkával, Gombár Tivadar dr. királyi tanácsos leányával.

Válasz Hunfalvy Géza úr »nyilt levelére.«

Kedves Barátom!

A „Budai Hirlap“ 2. számában közzétett nyilt leveledre vonatkozólag mindenek előtt megjegyzem hogy a városi közgyűlésen egyház községtek vagy iskolátok nemcsak meg nem támadtatott de egyátalán szóba sem hozatott, mit abból is gyanithattál volna, hogy védelmére senki sem kelt pedig viszonyaitokat ott többen is ismerték legalább ugy, mint én.

Sajnálom ennélfogva hogy nyilt leveled, közzététele előtt, ha az egyátalán nyugtalanitott, az ügyállásról tőlem szóval nem kértél felvilágositást, mert erre elég közel vagyunk egymáshoz, s mert akkor megmondhattam volna, hogy felszólalásom tárgya kifejezetten az ó-budai fiók egyház helyzete és 1000 frt segélye volt, melyet egyházatok előljárói kezéhez a főváros, kizárólag az ó-budai fiókegyház céljaira utalványoz s kezelésével egyházközségeteket bizza meg.

Többen beszéltünk ugyanis azon állapotról hogy ó-budán az iskolás gyermekek hitoktatását egy különben kifogástalan jellemü magyar tanitó a többnyire idegen származásu szülők által kényszerhelyzetbe hozva kénytelen német nyelven végezni; ezen akartunk segiteni a nélkül, hogy a segély megtagadása gondolatunkban lett volnä; módot akartunk nyujtani az illető szülők figyelmeztetésére, s hogy a segélyhez kötött feltétel eszköz legyen, annak megértetésére, miként Magyarország fővárosa segélyezi ugyan az arra szorult hitközségeket, de ez esetben vannak elengedhetetlen kivánalmai is.

Hogy a tömör kivonatot szolgáltató hirlap tudósitás erre nézve részletes tajékozást nem nyujtott arról nem tehetek, de nyilt leveled végkijelentésének igazságát irányomban is legyni.

Hasonló körülmények közt mindig igy tennék mert azt a hazafiság megköveteli, s felszólalnék még akkor is, ha mások hibának, felületességnek vagy könnyelmüségnek tartanák, mert saját meggyőződésemet csak akkor rendelem alá a mások véteményének, ha annak téves voltát felismerem, mi ez esetben fent nem forog.

Kosutányi Géza.

*

Kosutányi úr levelére a magunk részéről csak kettőt jegyezünk meg. Először is azt, hogy az ó-budai fiok-egyház teljesen a budai egyháznak van alárendelve, a pénzt is ez utóbbi kapja és igy, ha a pénzt a közgyülés ama bizonyos „óhaj“ kifejezésével adja, az az óhaj csakis annak szólhat, a ki a pénzt elfogadja: a budai hitközségnek. Ez egyébbiránt a hitközség dolga. A másik megjegyzésünk a tudósitásra vonatkozik, mely tökéletesen reprodukálta azt, hogy mit mondott Kosutányi úr, és igy levelének azon része, mely azt mondja: „anélkül, hogy a segély megtagadása gondolatunkban lett volna“ nem vehető komolyan. Épen Kosutányi gondolt arra, mert inditványának a kritériuma volt: a segély kiadását mindaddig megtagadni, mig a magyar oktatási nyelvet be nem hozzák az iskolában. Tudósitásunk, mely egyébiránt a hivatalos „Fővárosi Közlöny“ tudósitásával is megegyezik, tehát elég világos és érthető volt: az abból vont következtetéseinket pedig Kosutányi úr nem cáfolta még ezen levelével.

Fővárosi ügyek.

A főváros közgyülése.

1892. junius 1-én tartott.

Ráth Károly főpolgármester a közgyülést d. u. 4 órakor megnyitván, bejelenti először is be. Királyi Pál országgyülési képviselőnek május hó 25-én bekövetkezett halálát. Meleg szavakkal emlékezik meg a kitünő férfiú érdemeiről és végül inditványozza, hogy a közgyülés a főváros közönségét és törvényhatóságát ért ezen sulyos veszteség feletti legőszintébb fájdalmának és az elhunyt kitünő polgártársunk iránti köztiszteletnek a mai jegyzőkönyvben kifejezést adjon, a boldogultnak emlékét megörökitse és hogy a gyászba borult rokonsághoz egy, a főváros fájdalmát méltóan tolmácsoló részvétiratot intézen. (Általános helyeslés.)

Majd igy szól: „Hasonlóképen a hazafiui fájdalom legbensőbb érzetével egy további igen szomorú elnöki kötelességet teljesitek, midőn a főváros egy másik szintén köztiszteletben, és szeretetben állott, kitünő polgárának és a törvényhatósági bizottság egyik buzgó tagjának dr. Keleti Károly miniszteri tanácsosnak, az országos statisztikai hivatal első szervezőjének és lelkes vezérének, a magyar tudományos akadémia igazgató és rendes tagjának május hó 30-án bekövetkezett halálát a tisztelt közgyülésnek ezennel bejelentem.

A boldogult köz- és törvényhatósági, valamint társadalmi és egyleti életünknek szintén egyik kiváló alakja volt és a részvét, melyet e kitünő férfiú halála előidézett, általános.

Sokkal ismeretesebb volt egyébiránt a főváros ezen kitünő polgára is, sokkal ismeretesebbek tevékenysége, hazafisága, tudományossága és a közügyek, különösen az országos statisztika terén évek hosszú során át szerzett kiváló érdemei, mintsem hogy ezeket ez alkalommol részletezni szükséges lenne.

A boldogultnak tudományossága, polgári erényei és a tudomány és különösen a statisztikai terén kifejtett rendkivüli buzgalma mindenkit tiszteletre ragadtak és nemcsak a magyar tudományos akadémia előtt elismerésre találtak, hanem koronás királyunk Ő Felsége által is többször kiváló kitüntetésre méltatva lettek.

Mindezeknél fogva azt hiszem, hogy ezen gyászeset alkalmából szintén a főváros közönségének fájdalomérzetét tolmácsolom és a tisztelt közgyülés egyetértő nézetével találkozom, midőn azon kettős inditványt bátorkodom előterjeszteni:

1. hogy a tisztelt közgyülés a főváros törvényhatóságát ért ezen újabbi sulyos veszteség feletti őszinte fájdalmának és az elhunyt jeles férfiú iránti köztiszteletnek a mai jegyzőkönyvben kifejezést adni és a boldogultnak emlékét megörökiteni méltóztassék:

2. inditványozom továbbá, hogy elhunyt jeles polgártársunk gyászbaborult özvegyéhez és családjához egy, a főváros fájdalmát tolmácsoló részvétiratot intézni méltóztassék. (Általános helyeslés.)

Tiszteletteljes inditványaim a t. közgyülés egyetértő helyeslésével találkozván, a határozatot ez értelemben mondom ki.

A Királyi Pál és dr. Keleti Károly elhalálozásával a törvényhatósági bizottságban megüresedett rendes tagsági helyekre Fanda József IV. kerületi és Dulovits Béla I. ker. póttagok hivatnak be.

Kullmann Lajes főjegyző felolvasta özv. Baross Gábornénak a közgyüléshez intézett levelét, melyben a főváros részéről néhai férjének elhalálozása alkalmával kifejezett részvétért köszönetet mond. Ezután bemutatta az Emke elnökségének a fővároshoz, mint alapitó taghoz intézett meghivóját, a f. hó 7-én Budapesten tartandó közgyülésére. A törvényhatósági bizottság ezen gyülésre képviselői gyanánt Rózsavölgyi Gyula tanácsnok vezetése alatt Kléh István, Gelléri Szabó János, Dezsényi József, Szelestey Géza és dr. Ullmann Pál bizottsági tagokat küldötte ki.

A napirend előtt dr. Heltai Ferenc interpellációt intézett a h. polgármesterhez. A lapokban megjelent főkapitány rendelete ügyében, mely kimondja, hogy az utcák, melyeken át a bevonulás fog történni, már d. u. fél 1 órakor teljesen el fognak záratni minden közlekedés előtt. Még nem volt rendelet, mely a főváros egész közönségét kivétel nélkül annyira megbotránkoztatta volna, mint ez az ukáz (Általános zajos helyeslés.) Szóló kérdezi a polgármester urtól, hogy bir-e tudomással e rendeletről és ha tudomása van róla és — mint szóló biztosra veszi — nem helyesli azt, hajlandó-e a rendőrfőkapitánynál e rendetet kellő módositása iránt közbenjárni és ha a rendőrfőkapitány erre nem leune kész, fogja-e feladatának tartani ez iránt egyenesen a belügyminiszterhez fordulni?

Gerlóczy Károly h. polgármester az interpellácziora válaszolva kijelentette, hogy e rendeletet a hirlapokban olvasta. Már számosan jelentkeztek szólónál s kifejtették előtte ezen rendelet czélszerüsége iránti aggodalmaikat. Szóló még a délelőtt folyamában egy hivatalnokot küldött a főkapitányhoz, hogy megtudja tőle, akként értelmezi-e a rendeletét, hogy a tribünökön is még fél 1 óra előtt foglalandók-e el az ülések? A főkapitány erre azt a választ küldötte, hogy rendeletét alapos megfontolás után és a belügyminiszter jóváhagyásával adta ki, és hogy rendelete szerint fél egy órán tul a tribünökre sem bocsáttatik senki. A főkapitány ezen válaszának megérkezése után megjelent szólónál a fővárosi tiszti főorvos és hivatalos minőségben kifejezte aggodalmait ezen rendelet ellen és hangsulyozta, hogy e rendeletet közegészségi szempontból szerfölött veszélyesnek tartja, tekintve azt, hogy e rendelet értelmében óriási néptömegeknek 4—5 órán át kellene a legnagyobb hőségben várakozniok és még annak lehetőségétől is meg lennének fosztva, hogy ezen idő alatt frissitőkhöz jussanak. A tiszti főorvos e hivatalos kérelmére még az interpelláczió megtétele előtt kötelességének tartotta az ezen rendelet ellen felmerült aggályokat legközelebb az illetékes helyen tolmácsolni. Szóló kötelességének fogja tartani még a holnapi nap folyamán a belügyminiszterhez személyesen fölterjesztést intézni ezen sérelmes és közegészségi szempontból annyira veszélyes rendelet kellő módositása iránt és reméli, hogy e lépésekben a főpolgármester ur ő méltósága kegyes támogatására számithat. (Élénk eljenzés.)

Elnöklő Ráth Károly főpolgármester erre kijelentette, hogy állásának egész tekintélyével, tőle telhetőleg, támogatni fogja a h. polgármesternek a rendelet kellő módositása iránti fáradozását. (Általános zajos éljenzés Dr. Heltai Ferencz hálás köszönettel tudomásul veszi a h. polgármesternek válaszát. Dr. Kollár Lajos, Weizenfeld Jakab és Del Medico Ágoston ugyanezen ügyben jelentettek volt be interpellációkat, de a h. polgármester fenti válasza után az interpellációtól elállottak. Erre a közgyülés elfogadta a választ.

Viola Imre tanácsnok előadta továbbá az ó-budai izraelita hitközség részére f. évre 1000 frt segély megszavazása ügyében a tanácsi előterjesztést, mit a közgyülés elfogadott.

Kun Gyula tanácsnok előadta a jogügyi bizottság és a tanács előterjesztését az épitési szabályrendelet ügyében.

Dr. Havass Rezső hosszabb beszédben inditványozza, hogy keresse meg a közgyülés a belügyminisztert az iránt, hogy a közgyülésnek még 1890. március 12-én hozott határozatának megfeleljen és a fővárosi közmunkák tanácsa határkörének pontos körülirása iránt intézkedjék.

A közgyülés a tanács előterjesztését elfogadta dr. Havass Rezső inditványát pedig kiadta a tanácsnak.

Márkus József tanácsnok előadta a pénzügyi bizottság és a tanács előterjesztését a köz-

úti vasúti kongresszus költségeire 1.000 frt megszavazása tárgyában, mit a közgyülés többsége elfogadott.

Maygráber Ágoston és Egyessy Kornélia felebbezése ügyében Pártos Béla felszolalása után a tanács javaslatát ajánlja elfogadásra, mert az engedélyesekkl a szerződés még sem volt kötve és igy ezek oly jogot akartak másra átruházni, melylyel még nem is birtak. A közgyülés Maygráber Ágoston volt ezredesnek személye iránti tekintetből adta meg az engedélyt és most kitünik, hogy az az engedélyből olyképen akar kseftet csinálni, hogy azt jó haszonnal eladja.

A közgyülés a tanács előterjesztését fogadta el.

Márkus József tanácsnok előadta végre a bizottmányi és tanácsi előterjesztést a gácsi gyapjúszövet és finomposztó gyár kérvényére a szolgaszemélyzet ruházatához szükséges posztóneműek szállitása iránt fennálló szerződésnek további három évre leendő meghosszabbitása tárgyában, és a tanács előterjesztését a fővárosi központi pénztáruál az 1891. évi november hóban tartott váratlan rendes vizsgálat eredményéről.

Hermann Béla jegyző előadta a bécsi és szentendrei úti vámházak épitése ügyében érkezett belügyministeri leiratra készült bizottmányi és tanácsi előterjesztést.

Nagy Lajos tanácsnok előadta a bizottmányi és tanácsi előterjesztést az államvasutak budapesti telepeinek szüretlen vizzel való ellátása tárgyában; továbbá Jandek János megjutalmazása iránt.

Kullmann Lajos főjegyző előadta a tanács előterjesztését a népszinházi alapitvány 1891. évi zárszámadásai bemutatására kitüzött határidő be nem tartásáról; továbbá Diviaczky János VIII. kerületi esküdtnek községi biráskodási teendőkkel leendő megbizatása iránt.

A közgyülés mindezen előterjesztéseket hozzászólás nélkül változatlanul elfogadta.

Kulmann Lajos főjegyző előadta továbbá a pénzügyi bizottság és a tanács előterjesztését a VIII. és V. ker. elöljáróságnál alkalmazott két kisegitő dijnoknak, valamint a tanácsi kiadóhivatalban ideiglenesen alkalmazott három dijnoknak fizetésére megkivántató költség fedezete tárgyában.

Dr. Rácz Károly elfogadja az előterjesztést, de ismétli azt, a mit már néhány év előtt a budget-tárgyalásnál mondott, hogy nem helyes eljárás oly állásokat, melyekre mindig szükség lesz, rendszeresitett tisztviselők helyett dijnokokkal tölteni be. A dijnokok, kiknek jó része családos ember, igen rosszul vannak szituálva, rosszabbul, mint a közönséges napszámosok, mert minden felmondás nélkül bármikor elbocsáthatók, és legjobb esetben is csak 2 frtnyi napidijjal biró dijnokokká lehetnek. Ily dijnokokkal vannak megtöltve az összes fővárosi hivatalok, és ezekre bizzák néha a legfontosabb ügyek elintézését; ez pedig semmi esetre sem egyezhetik meg a közszolgálat érdekeivel. Szóló kéri a tanácsot, hogy tanulmányozza e kérdést és tegyen minél előbb előterjesztést az állandó dijnokok által betöltött állásoknak rendes tisztviselői állásokká való átalakitása iránt.

Scheich Károly teljesen osztja dr. Rácz Károly nézetét ez ügyben és pártolja ennek inditványát.

A közgyülés erre elfogadta a tanács előterjesztését. Kullmann Lajos főjegyző előadta továbbá a tanács előterjesztését Zsigmond Mihály nyug. vámfelügyelő kegydijazási ügyében érkezett belügyminiszteri leiratra.

A közgyülés Dezsényi József. Hindy Kálmán és Scheich Károly inditványára elvetette a tanács előterjesztését és elhatározta, hogy fentartván ez ügyben hozott határozatát, ujabban fel fog irni a belügyminiszterhez és kérni fogja előbbi határozatának megerősitését, mely szerint Zsigmond Mihály nyugdija kegyelemből, tekintettel nagyszámú családjára és arra, hogy szeme világát a szolgálatban vesztette el, kivételesen az egész fizetése, vagyis 600 frt erejéig volna kiegészitendő; a belügyminiszterhez intézendő ujabb fölterjesztéshez hivatalos bizonyitvány fog csatoltatni arról, hogy Zsigmond Miály tényleg a szolgálatban vesztette el szeme világát.

Kullmann Lajos főjegyző előadta ezután a tanács előterjesztését több fővárosi alkalmazottnak ellátása tárgyában.

A közgyülés ezt az előterjesztést hozzászólás nélkül elfogadta.

Kullmann Lajos felolvasta végre Csepreghy János inditványát a Nap-utcának a Losonczy-utcával való összeköttetése iránt.

A közgyülés ezt az inditványt véleményes előterjesztés végett kiadta a tanácsnak.

Ráth Károly főpolgármester a közgyülést $6^1/_4$ órakor bezárta.

A hét eseményei.

Vasárnap. Junius 5-én. A magyarországi könyvnyomdászok és betüöntők egyesületének „Ébredés“ dalköre társas kirándulást rendez Vácra és az azzal szembe levő Pokolszigetre. A budapesti vas és érecsztergályosok betegsegitő egyesülete táncmulatsággal egybekötött alapitó ünnepet rendez a „Szépjuhásznehőz“ cimzett vendéglőben, a rendezésben közreműködik a budai munkások dalosköre és a Törekvés dalegyesület. Az újpesti szigeten népünnepet rendez annak bérlője, a mentőegyesület javára. A budapesti kereskedő ifjak társulata kirándulást rendez Esztergomba, a hol este táncmulstság lesz. A budapesti kereskedő fiatalság önképző és betegsegitő egyesület a kovácsi patakhoz kirándulást rendez Baross Gábor szobra javára.

Hétfő. Junius 6-án. A király bevonulása délután fél három órakor. Délelőtt 10 órakor a magyarországi üvegkereskedők országos értekezletet tartnak az iparosikör nagy termében Este 9 órakor a fáklyás menet fog az esküterről átjönni a budai palota udvaráig a hol a budai dalárda fog szerenádot tartani. Este 7 órakor a nemzeti szinházban diszelőadás. A fáklyás menet után az E. M. K. E. tagjai tartanak ismerkedési estélyt a Hungária-szállóban.

Kedd. Junius 7-én. Este a főváros kivilágitása. Délelőtt 10 órakor az E. M. K. E. közgyülése és 3 órakor a diszlakomát tartják az egyesület tagjai a Vigadó nagy termében. Este diszelőadás a népszinházban.

Szerda. Junius 8-án. Délelőtt 10 órakor lesz az ünnepélyes isteni tisztelet a várbeli helyőrségi templomban. Délben 12 órakor fogadtatás lesz a királynál. Délután 2 órakor a vérmezőn ökörsütés és borkiosztás lesz, a városmajorban pedig ingyenes mutatványokat és versenyeket fognak rsndezni.

Csütörtök. Junius 9-én. Estély lesz a királynál.

Péntek. Junius 10-én. Délután 5 órakor térzene a kioszk előtt.

Szombat. Junius 11-én. A házépitő tisztviselők kaszinójában táncmulatság lesz. Este a budai dalárda nagy hangversenyt rendez a rákospalotai parkban az uj-pesti zeneiskola javára.

Különfélék.

Az I-sö ker. polgári kör juniálisa csütörtökön pompásan sikerült. A rendező bizottság buzgólkodása élén fáradhatatlan elnökével Szőllősy Istvánnal, válogatott és nagyszámu közönségett hozott össze az Eötvös nyaralóban, a hol kevéssel 8 óra után már megkezdték a táncot, melyet csak akkor hagytak abba, mikor a nap már jó magasan ragyogott. Jóval múlt el már öt óra, mikor a társaság a legkitünőbb animóban, s a legszebb emlékekkel szétoszlott. Mondanunk sem kell, hogy a jótékony célnak is csinos összeg jut a mulatság eredményeképen.

„1 fl.“ Ez a felirás, mely rendesen kirakatokban látható és a melyet mindenki „egy forint“-nak olvas, éktelenkedik a Ferenc-József kapú felett; két nagy fehér körtáblán holmi zöldséggel körülvéve vörössel festett monogrammból ezt lehet kibetüzni. Kiváncsiságból megkérdeztük az ott dolgozó munkásokat, mit jelentsen a felirás, s azok aztán felvilágositottak, hogy az „disz“, ő felségének a monogramja: **I. F. J.** Egyáltalán a Ferenc-József kapú, mely pedig diszitésre a legalkalmasabb, objektum skandalózusan van felcicomázva. Nehány zászló, egy pár méter kiszáradt fenyőgalyakból való füzér és a fentebb leirt két tábla rontja el a különben már magában véve is szép kaput. A diszitők oly gyönyörüen dolgoztak mindenütt a városban, hogy csakugyan megbocsájthatatlan hiba volt ezt is nem reájuk bizni. Nem tudjuk kinek az intézkedése folytán adták át e munkát Krauze Nándor kárpitosnak, a ki lehet, hogy jó kárpitos meg talán zászlókat is jokat tud csinálni, de az bizonyos, hogy a diszitéshez sem izlése, sem gyakorlata, sem arra való anyaga nincsen.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője: **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és pedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton képtár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek, tere 5 sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

Szerkesztői üzenetek.

K. J. Siófok. Ajánlatát köszönettel fogadjuk. Lap megy. — **W—r. F.** — **c.** Levélben válaszolunk. — **h—r,** A „visszaemlékezés“ tárcának nagyon is rövid. Azonfelül túlságosan érzelgős. Valami vigabbra tessék megprobálkozni. — **N. N. Budapest.** Az ön nézete nem irányadó. Dicséretét épen annyiba veszszük mint kifogásait: semmibe. — **Budai leány** levele legközelebbi számunkban megjelenik. — **Kritikus.** A szkijen álinév nem a szerkesztő jelzése, — bár az (talán véletlenül?) nevében teljesen bele illik. Nemcsak ön, de mások is azt hitték, — s csak véletlenség, hogy mi nem vettük észre jókor. — **Benes János.** Késön érkezett.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRÓHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A
„BUDAI HIRLAP“
apró hirdetései
által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,
nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések.

szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap
apró-hirdetései
által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;
eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre
és minden efféle
közleményekre
a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Címmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapu-tér 7.**

Kerestetik
eg rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ cimre. 3—1.

Egy hónapos,
udvari, egy ablakos szoba, egy vagy két úr számára azonnal kiadó a várban. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 4—1.

A
„Szalonbetyár“
(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—2.

A Rákoson
telkek eladók kerepesiút mentén 2840 négyszög öl rét, a körvasut és tó mentén pedig 5982 négyszögöl szántó: nyaralónak vendéglőnek, iparteleppnek egyaránt alkalmas. — Cim a kiadóhivatalban. 5—2.

Választási emlék.
Az első kerületben lefolyt választásról egy működő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgalmasabb jeleneteiről. Öt ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—1.

Csász. kir. szabadalmazott legujabb találmányu

ágybetéteim,

melyek nagyon gazdaságosak, kitünő fekvésüek, nem kell reájuk semmi egyéb csak a lepedő, két-három részben összehajthatók, huzamos ideig kitartók, srófkvinire lábakkal is készittetnek, mindháromféleképpen bámulatos olcsók. Ágymérték szerint rendelhetők. Továbbá minden más uj és javitási munkát a legszolidabban készitek el helyben és vidékre. — Tisztelettel

VIG PÁL
műkárpitos és diszitő
Budapest, VI Rózsa-utcza 52.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.
8—2.

Fogorvos **COHN** Fogorvos
ajánlja magát mindennemü
FOGMŰTÉTEKRE,
Tömésekre (Plombálás).
Egyes valamint egész **fogsorok** készitésére.
Mérsékelt árak részletfizetésre is.
BUDAPEST, { II. Jégverem-utcza 2. sz. / II. Fő-utcza 7. sz.
9—3.

A legfinomabb bel- és külföldi
kelméknek dús választékát
ajánlják
Berger J. és Társa
férfi szabók.
BUDAPEST, II. fő-utca 1. sz.
Lánczhid-palota.
Megrendelések mérték után pontosan eszközöltetnek.
7—3.



!Pünkösdi mulatság!
Junius hó 6-dikán Pünkösd-Hétfőn
az **„ARAD VÁROSÁHOZ“** cimzett
nyári vendéglőben és kávéházban
Budaörsi-út szemközt a déli vasut-alagútjával.
(Novák Ignác tulajdona.)
Kitünő zene mellett táncmulatság lesz!
Pontos és gyors kiszolgálás, pompás ételek és hamisitatlan italokról gondoskodik **HORVÁTH ANTAL** üzletvezető.
A táncban résztvevők **40 kr.** belépti-dijat fizetnek. **Nem táncosoknak szabad a bemenet.**
12—1.

Novák Ignácz
cement munka vállalkozó,
földtermény-készitő.

Aranyérem. Aranyérem

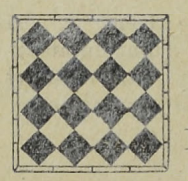

BUDAPEST,
I. kerület, budaőrsi-út 285.

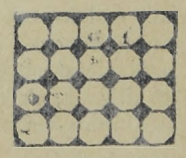

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:
udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit** (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes agyag; tűzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

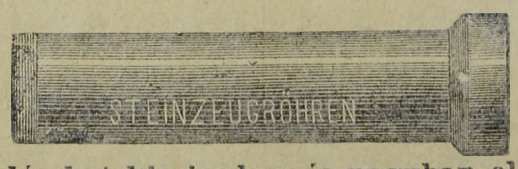

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök. 11—1

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Varkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 4. sz. Vasárnap, junius 12.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz

Hirdetések díjszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Hanyatlásunk oka.

A magyar embernek másodtermészetévé vált az, hogy a politikai kérdésekkel azonositja magát. Bár az érdeklődés csak a nagyobb és jelentőségteljesebb kérdések megvitatásánál nyilvánul láthatólag — de kisebb és jelentéktelenebb dolgok csupán kisebb körökben, vagy csendes poharazás közben lesznek megvitatva, anélkül, hogy ezzel nagyobb eredmények reprodukálását elérni szándékukban volna.

Az oly ügyek a melyek az ország, egyes kerületek, politikai vagy talán az egyes társadalmi ágak érdekeit érintik, nemcsak a rendesen megszokottól eltériteni képesek az egyéneket, hanem láthatólag belemennek azon társadalmi körökbe is — heves harcot és szakadást idézve elő — a mely körök másképen is az összeség érdekeit megvédeni vagy előmozditani lennének hivatva. Nagy hibája a magyar embernek tehát az, hogy egyes társadalmi kérdésekben nem az összeség, hanem az egyes kasztok, vagy pedig egyesek érdekeivel azonositja a maga érdekeit. Ezen állapotok teremtik azon visszás helyzetet, hogy az összerő elfecsérésével egységes társadalmi élet, egységes működés létre nem jöhet.

Tovább menve e kérdés megvitatásánál az egyének tevékenységét inkább a politikai, semmint a társadalmi kérdések abszorbeálják.

Az országos kérdések megvitatása köztudomásulag más faktorok kezébe van letéve, mintsem, hogy az azokba történt beleszólás egyesek részéről bármi kompetenciát is megállapithatna; országos kérdések megvitatása tehát csak másodlagos kérdés lehet ott, a hol egységes és életképes társadalmi élet nem existál.

Nem az állapitja meg a társadalmi körök életképességét, hogy fenállásukat az évek számaival igazolni tudják, de az életképességet csak ott lehet konstatálni, a hol az egyesek műveltségi nivója annyira emelkedett, hogy a társadalmi kérdések megvitatásánál nem az önzés, nem egyesek, nem egyes kasztok, hanem az összeség érdekeit tartják szem előtt.

A társadalom alkotja az államot, egészséges állami intézmények csak ott lehetnek, a hol a társadalmi érdek is egységes.

A duna jobbparti kerületekben egységes társadalmi élet fel nem lelhető. Társaságok, kisebb körök, a melyek inkább a napi vagy alkalmi események megvitatását gyakorolják előszeretettel, vannak szép számmal, — de egységes társadalmi életet nem tapasztalunk.

A körök és kaszinók, a melyek hivatása inkább az összeség érdekeit előmozditani, csupán csak a politikai és nem a társadalmi kérdések megvitatását tűzik ki célul, — bár politikai akciót kifejteni alapszabályaik tiltják. És ennek mi az eredménye? Az, hogy a felizgatott pártszenvedélyek azon csekély összetartó társadalmi kapcsot is széttörni képesek, a melyeknek egysége a kört alkotta.

Tapasztalatok bizonyitják, hogy a budai kerületekben nem a társadalmi szükségek kényszere alatt keletkeztek különböző körök, de a pártszenvedélyek, az elégületlenség s a hiu törekvés a hegemonia után egyesitett kisebb csoportokat ilyenekké.

A „Budai Hirlap“ első száma jelezte már azon kérdéseket, melyek megvitatása a kerületek égető szükségét képezik. Nem politikai kérdések azok, hanem társadalmiak.

A társadalmi egység hiánya Pest városa fölényét megszerezte Buda felett. Közintézetek, hivatalok stb. a melyek Buda városa egykori fénykorának tanújelei voltak, a tespedt társadalmi élet folytán, az ifjú Pest városát diszitik.

Nem a természeti fekvés, a mely Budának előnyt ád, de a kifejlett társadalmi élet az, a mely joggal megkövetelte, hogy mindazon faktorok, a melyek egy fejlődő város társadalmi igényeit kielégiteni hivatva vannak, Pest városa tulajdonául elismertessenek.

Buda városa, a melynek évezre-

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCZÁJA.

A szerelem sötét verem.*)

Kora tavaszszal, tehát nem nagyon régen egyszerre komoly gondolkozásba estem. Ilyen féleképen okoskodtam.

Azt mondják, hogy a tavasz új életre fakasztja a természetet. Nekem is van természetem, akárhányszor mondták már, hogy „nagyon rosz természetem“ van, illő tehát, hogy én is „új életre fakadjak“ Egy nőtlen ember új életre igen könnyen fakadhat, csak meg kell nősülnie. Én pedig nőtlen ember vagyok. A konzekvencia ebből elég világos. Jóbarátaim jó példával járnak előttem. Aladár, ki a legkicsapongóbb lump volt a kompániában, már másfél év óta csak a redutkázéházba jár, de oda sem azért, hogy kártyázzék, vagy billiárdozzon, hanem hogy egy csésze kávét megigyék és kivárja, mig kis felesége végig lapozza az összes képes és képtelen újságokat! Béla barátom, a kivel együtt mondtuk ki a szentenciát, hogy az ember főleg abban különbözik az ökörtől, hogy nem vizet, hanem bort iszik, és hogy felette kompromittáló olyan folyadékot meginni, amiben rendszerint mosdani szokás, ez a Béla barátom most ebédre, vacsorára egy fél pohár vizet iszik! Azzal exkuzálja magát, hogy a felesége gondolatait akarja kitalálni; t. i. annak a pohár viznek a másik felét drága nőcskéje issza meg előbb! Minden bizalmam Sándor barátomba volt helyezve. Ő arról volt nevezetes, hogy igen szépen tudott költeni. Ne tessék hinni, hogy pénzt; oh arról köztünk nem lehetett volna nevezetessé! Költeményeiben részint véghetetlen, hervadhatatlan örök szerelmet zengedezett szőke, barna, vörös, fekete és néha zöld istennőknek, tündéreknek, „rózsák“-nak és „babák“nak — részint pedig kesergetta „hűtlen“ felett, ki elhagyta, = átkozta a hitszegőt, a ki megcsalta — és siratta a kegyetlent, a ki itthagyta őt reménytelen szerelmével e puszta földön, maga pedig a mennybe szállt — hétköznapi kifejezéssel: elpatkolt. De ez mind csak költészet volt, a valóságban Sándor hagyta el a „hűtelent“, őt átkozta a „hitszegő“ s őt siratta a „kegyetlen“, a kit a faképnél hagyott. Ő róla meg voltam győződve, hogy megmarad ilyen költői lénynek, a ki száll virágról virágra, de egy virágnál sem időzik soká, már csak azért sem, mert igy elesnék egy csomó kesergő poemától. Aztán meg az igazi költő ideáljáról a mi szépet, jót tud, azt egyszerre elmondja mind, úgy hogy a következő verse már teljesen felesleges, ha csak az ideál nem más: ergo vagy költő valaki, vagy hű szerelmes. A végső csapást épen Sándor mérte rám, felkért vőfélynek a saját esküvőjére. Hát még ő is! Beláttam, hogy nincs más hátra, mint magamnak is megnősülni s igy új életet kezdeni.

Az igaz, hogy csak dijnok vagyok és havonként harmic forint a bevételem, de hát az mellékes! A szerelem tudvalevőleg mindent pótol s igy kell, hogy pótolja a kosztot, kvártélyt s más földi haszontalanságokat is, marad tehát a harminc forint szivarra és apró meglepetésekre jövendőbelim számára. A számitás elég világos.

Tehát csak az kellett még, hogy szerelmes legyek. Egy újság „Apró hirdetései“ közt megtaláltam azt is:

„Előkelő, csinos, némi vagyonnal rendelkező fiatal nő szerelem után sóvárog, házasság nincsen kizárva. Levelek „Sóvárgó“ cimen a kiadóhivatalba.

Tudtam, hogy jó izlésem van, s most Önök is tudhatják, ha megmondom, hogy a Sóvárgóba rögtön beleszerettem. Rögtön irtam egy szép levelet rózsaszinű papirosra, bevallottam szerelmemet s kijelentettem, hogy a házasság nem csak hogy nincsen kizárva, de sőt már az égben meg is van kötve, hát csak siessünk a földi formalitásokon is túlesni. Aláirtam pedig e szép nevet: Romeo. Poste-restante.

Megjött a felelet is „Holnap délután 4—5 óra közt találkozunk a városligeti Stefánia úton. Ismertető jel egy ibolya mell-csokor. Önnek egy szegfű a gomblyukban. Sóvárgó Juliája.“

A holnap megjött. Én már két órakor a városligeti Stefánia úton cirkáltam a szegfűvel. Gyönyörű szép meleg nap volt. Minél közelebb jött a 4 óra, annál izgatottabb lettem. Óh a szerelem, az egy kimondhatatlan magasztos érzés. Bennem pedig úgy nőt percről-percre ez a magasztos érzés, mint egy vizbe dobott császárzsemlye. Végre 4 óra lett.

*) Töredék a „Budavári Casino“ egyik estélyén tartott felolvasásból.

dekre terjedő történelmi tradiciója van, a mely már a török hóditás idejében Magyarország kulcsának tekintetett, a polgárság közönye folytán veszti el hegemoniáját, s feljajdúl ha a kormány szukceszive veszi el tőle azokat az intézeteket, a melyek évszázadokon keresztül hivatva lettek volna Budának országos, s ezzel kapcsolatban társadalmi érdekeit emelni.

A mikor mindezek meg voltak, a polgárság boldog megelégedéssel vált csendes szemlélővé, konzervativ természeténél fogva a régi megszokottól eltérni hajlandó nem volt, egy újitás valóságos szentségtörés, a kegyelet barbár megsértése lett volna, és ezért a mikor ezeket egyenként elveszíti csak panaszkodik de nyilt akcióba lépni, vagy pedig csendes de folytonos tevékenységet kifejteni, természeténél fogva képtelen.

A viszonyok talán kényszeritőleg fognak hatni a polgárságra, hogy e közöny megtöressék. Annyi el lett érve már, hogy saját kárán okulva az érdeklődés, illetőleg az érzék mind eme kérdések megvitatása iránt, feléled, a minek természetes következménye az lesz, hogy nem egyesek, nem egyes klikkek és pártok, hanem az összeség érdekeit előmozditani legelső kötelességének fogja tartani.

Ez feleletem Ország Sándor dr. „A főváros jobbparti részéről“ cimű röpiratára; nem a röpiratban felhozottak, de a polgárság közönye, saját hibája a fő oka hanyatlásunknak.

Dr. Wladár Tivadar.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre . . . . . 4 frt 40 kr.
6 hónapra . . . . . 2 „ 20 „
3 „ . . . . . 1 „ 10 „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Uresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

A második műszaki ezred.

A vérmezőn tartott népünnepély véres verekedéssel végződött.

Kik verekedtek?

Katonák a polgárokkal. Ezuttal a várbeli Nándor kaszárnyában elhelyezett műszaki katonák csinálták a galibát.

Ez a 2-dik műszaki ezred az utolsó időben hiressé lett — öngyilkosságai által. A sajtó a feltünő nagy számban történt öngyilkosságokra ezen ezredben figyelmessé lett, és nem egy izben tárgyalta a tisztek kegyetlen szigorát, mely halálba kergeti az „üldözött“ legénységet. A szerdai népünnepélyen a zsenisztá megmutatták, hogy a szigor, melylyel a tisztikar féken tartja őket, nagyon is szükséges. A király különös kegye folytán az egész helyőrség szabadságot kapott az emlitett napon s a katonák siettek is felhasználni az alkalmat és a mindenfelé rendezett népmulatságokon résztvenni. Kisebb veszekedések voltak mindenfelé, de a vérmezőn egész csata folyt le, és csak a zseniszták tömeges letartóztatása — a jókor érkezett katonai őrjáratok által — vetett véget a dulakodásnak és vérengzésnek. Az is bizonyos, hogy akkor délután és este alig láthatott az ember józan műszaki legényt, de annál több volt a botrányosan részeg, még az altisztek között is.

A második műszaki ezred legénysége tehát a legeklatánsabbúl szolgáltatott igazságot a sajtó által megtámadott tisztikarnak. Ezt a legénységet a legkülömbözőbb elemekből ujoncozák és a monarchiának mindenféle nemzetisége képviselve van köztük. A legkevesebb még a magyar. Hogy az ilyen heterogén alkotórészekből álló csapatban a fegyelem fentartása a legnehezebb, az bizonyos. Hiszen más más nációra, más más bánásmóddal lehet hatni — de viszont az meg kivihetetlen hogy egy csapattestben egyik vagy másik rész más bánásmódban részesüljön, mint a többi.

A műszaki tisztek képzettség és müveltség tekintetében a hadsereg elitjét képezik. Nem is hihető tehát józan ésszel, hogy épen ezek a tisztek kergetik halálba embertelen, dúrva bánásmóddal embereiket.

Hogy az ilyen csapatban rendet és fegyelmet csak is a kérlelhetlen szigor képes fentartani, az bizonyos. Hogy a sok között akad olyan is, a kit a szigor elkeserit, és a ki elkeseredésében öngyilkossá lesz — érthető.

De a sajtónak egy nagy része valóságos élvezettel hajhássza az úgy nevezett katonai áfféreket és nincs az a szúnyog, a mit elefánttá ne fújnának fel rögtön, mihelyst katonáékról van szó!

Hogy a sajtó ellenőrzési jogát a katona-

Leültem egy padra és néztem, kerestem a járókelők között az ibolyacsokrot. Kissé meghökkentem. Minden második nőnek a keblén ott kéklett az ibolyacsokor!

Erre nem gondoltam. Igy most csakugyan bajos lesz az ibolyacsokorról ráösmerni szerelmem tárgyára. Fel is tettem magamban, hogy felkérem, máskor inkább egy napforgót tüzzön ki, azt egynél sem láttam.

Egyszerre egy feltünő alak kötötte le figyelmemet. Csinos barna hölgy volt. Fekete ruhát viselt, melyen egy gyönyörü ibolyacsokor izléses ellentétet képezett élénk szinével. Kezében divatos fekete napernyőt tartott, melyről fodros csipkék lebegtek. Arcának előkelő vonásait az átkozott fekete pettyes fátyol annyira elfödte, hogy csak koralszinü sóvárgó ajkait láthattam.

Ez az! Csinos, előkelő, fiatal! A hogy meg volt irva a „Kis hirdetésben“. Hogy némi vagyonnal kell rendelkeznie, a divatos öltözködés eléggé elárulta. És a sóvárgó ajkak!?! Nem lehet kétség. De ha mindeme külső jelek nem győztek volna is meg, szivem hangos dobogása elárulta, hogy „Ő“ van közelemben.

Utána siettem.

Egy lóvasutra szállt fel, miközben egy pillanatra a legformásabb piciny kis lábacskát is megláthattam. Ilyen lábacskája csak előkelő, csinos, fiatal, vagyonos hölgynek lehetett.

Szembeültem vele s gyönyörködve merültem el nézésébe. Tekintetem, úgy látszik zavarba hozta: elpirult. Nem akartam megszólitani a lóvasuton, sokan voltak a kocsiban. Tehát csak bámultam. Ő elforditotta kissé fejét és mosolygott. Oly biztatónak tünt fel előttem e bájos mosoly!

Végre leszállt. En is. Egy magányos utcába tért be. Itt az idő! Hozzáléptem. A leglágyabb hangon, a milyennel csak a szerelmes tud epekedni, szóltam hozzá:

— Júúlia!

Ő kissé megrezzent s aztán sietve ment tovább. (Ahá kacérkodik!)

— Júúúlia!

Rám sem figyelt, tovasietett. Én utána: — Oh Julia! Ne tagadja — Kegyed az — Kegyed Julia — a sóvárgó Julia — én vagyok Rómeo! . . .

E közben eléje kerültem kissé, úgy hogy arcába láthattam, persze csak a fátyolon keresztül. Hirtelen megállt s kissé remegő hangon igy szólt:

— Ah uram ez már mégis sok . . .

Azzal átsietett az utca utolsó oldalára — én utána. Valóságos hajsza kezdődött. Ugy sietett, hogy nekem futnom kellett. Végre az utcasarkon utolértem s épen ujból meg akartam szólitani, amikor hirtelen az ott ácsorgó rendőrhöz fordult:

— Kérem szabaditson meg ennek az urnak a tolakodásától, úgy látszik, hogy eszelős . . .

Elhülve bámultam a harag és izgatottságtól kipirult arcocskát, még a fátyolt is fellebbentette, mikor a rendőrhöz lépett.

A rendőr hivatalos komolysággal belenyúlt a zsebeibe: az egyikből kivett egy nagy jegyzőkönyvet, a másikból egy kicsiy plajbászt. A jegyzőkönyvet felnyitotta, a plajbászt pedig megnyalta:

— Kérem a panaszos Naccsága nevét, lakását, foglalkozását, vallását, korát, családi és vagyoni viszonyait . . .

— De arra semmi szükség En csak arra kérem, hogy szabaditson meg ettől a furcsa úrtól . . .

— Mán én tudom mi a kötelességem. Hogy hivják a Naccságát . . .?

A hölgy zavartan hallgatott, boszantotta rendőr ügyetlensége. Időszerünek láttam megszólalni:

— Hagyja rendőr „úr“ . . . Bocsánat Nagysád, te talán tévedtem . . .

— Én is azt hiszem,

— Eh, ne papoljon maga most. Majd a kapitányságnál előadhatja az enyhitő körülményeit. Kérem Naccsága? . . .

— Nem szükséges. Hozzám fordult és szinte parancsoló hangon igy szólt:

— Reménylem meglimél ezután.

— Mégegyszer bocsánat Nagysád! . . . De ha szabad egyet kérdeznem: mire magyarázzam azt a biztató mosolyt, a melylyel a lóvasuton szerencséltetett?

— Mosolyt??? Erre ujból elmosolyodott. — Eh Uram ön oly bambán nézett rám folyton, hogy nem birtam ki tovább, kitört belőlem a nevetés. Ezzel otthagyott és sietve befordult az utcasarkon.

Én a rendőrt akartam otthagyni. Elém állt.

— Hallja! El ne merjen szökni, mert megkötözöm. Hogy hivják?

Megmondtam a nevemet.

— Igazolja magát.

— Én? Hogyan? . . .

— Valami irása nincsen?

— Most épen nincs nálam.

— Akkor hát a törvény nevibe! Előre. Aztán ne próbáljon megszökni, asszondom!!

ságnál történő dolgokra kiterjeszti, az nemcsak jogos — de kivánatos is. A ki a hadsereg sorsát szivén viseli és e mellett nem elfogúlt, hanem elegendő tág látkörrel bir a dolgok megitélésére, annak el kell ösmernie, hogy a sajtónak hivatása, sőt kötelessége a nyilvános ellenőrzés gyakorlása a hadsereggel szemben is. A miszticizmus és az eltusolási rendszer sehol sem vált be, legkevésbé a katonaságnál.

A hadsereg intézménye az egész nemzetben gyökerezik, annak érdeke kell, hogy a nemzet érdeke is legyen, és ezen érdekek védelmére megóvására van hivatva a sajtó nyilvános ellenőrzési joga.

De másrészt a sajtóra e jog gyakorlásánál az a kötelesség háramlik, hogy az idevágó dolgokat teljes objektivitással birálja meg, — a hol megrovandót talál, rójjon meg, — a hol dicsérni való van, ott dicsérjen, — a hol pedig egyes dolgok nem látszanak elég világosaknak, ott tartózkodjék itéletet mondani és szoritkozzék mindaddig a tények puszta közlésére, mig a szóban forgó ügy oly tiszta képet nem nyújt, mely az elfogúlatlan itélet alapjául szolgálhat. Meg kell tartania ezenfelül a sajtónak a helyes mértéket is, és minden felmerülő kérdéssel érdeme szerint kell elbánnia. A nagy életbevágó (és itt az életbevágó alatt a nemzet s az alkotmány életébe vágokról szóltunk) kérdések felett nem szabad könnyedén átsikamlania — a kisebb fontosságúakat pedig nem szabad nagyitania, felfújnia. Az ilyen erőszakoskodásnak semmi célja nincsen, az csak lehetőleg rontja az intézmény népszerűségét és ezzel ártunk önmagunknak.

A műszaki ezred tisztikara, — nézetünk szerint, — igazságtalan támadásoknak volt kitéve az ezredben előfordúlt öngyilkosságok miatt a sajtó nehány közege által. Az e héten történt katonai verekedés nyujtott alkalmat arra, hogy mindezeket elmondjuk. Az ezred évek óta itt van állomáson Budán: a tisztek a legelőkelőbb polgári körökben mindig szivesen látott vendégek és a viszony a polgársággal a legszivélyesebb. E szivélyes viszony megzavarása egyike volna azon számos baklövéseknek, melyeket a hadsereg kisebb és nagyobb kérdéseiben tettek, és a melyek mindezideig nem engedték meg azt, hogy a válaszfal, mely a katonaságot a polgárságtól oly ridegen elkülönzi, meg szünjék.

Már pedig okvetlenül zavarja a jó viszonyt az, ha az egyik, vagy másik fél ellen — ez esetben például a katonatisztek ellen — izgatnak.

A második műszaki ezred tisztikarának akartunk az elmondottakban védelmére kelni igaztalan megtámadtatásuk alkalmából.

(—*s.*)

Bizony bekisért a kapitánysághoz

A kapitány előszobájában átadott egy másik rendőrnek, hogy vigyázzon „erre a jó madárra“ — ő maga bement jelentést tönnyi. Egy félóra mulva a kapitány becsöngetett; a rendőr bevezetett.

Máltás Hugó kapitány egy barátságos arcú úr. Szánalmasan nézett végig rajtam:

— Nem szégyenli magát?

— Én kérem?

— Ne beszéljen. Szégyelje magát fiatal ember! Ugy látszik a külseje után, hogy az intelligensebb osztályhoz tartozik és mégis ennyire sülyed!! Dolgozzék!

— De kérem . . .

— Hallgasson. Ösmerjük már a kifogásokat: nem kap foglalkozást . . . lári-fári! Tekintettel fiatal korára nem fogom a törvény teljes szigorát alkalmazni. Ő felsége a király nevében elitélem önt utcai koldulás miatt 24 órai elcsukásra. Javuljon meg! Dolgozzék!

— De bocsánat kapitány úr, itt tévedés van . . .

— Mondtam, hogy ne beszéljen! Semmi tévedés! A 972. számú rendőr jelentése itt van: világos! Önt utcai koldulással vádolta egy ösmeretlen panaszos nő, kivánva letartóztatását. Szót se. Rendőr vigye le . . .

Huszonnégy óráig volt alkalmam azon gondolkozni, hogy igaza volt a költőnek mikor megmondta, hogy „a szerelem sötét verem.“ Csakugyan sötét verembe juttatott engem a szerelem és én beláttam, hogy ez a verem nemcsak sötét, hanem kissé . . . . . hűvös! is!

Szt. A.

Irodalom és művészet.

H-né Pauli Mariska, a budai szinkör tavalyi kedvelt primadonnája e hó 12-dikén Pécsett fogja vendég szereplését megkezdeni. Az általunk annyira méltányolt legjobb szerepeiben, mint: Molly, Eleven ördög, Suhanc stb fogja bemutatni művészetét.

„A koronázás emléknapja“ cimen Rákosi Jenő a népszinház számára alkalmi allegóriát irt, melyet elő is adtak. Igen nagy becsesel bir e kis mű, mert a külsőség sablonjat levetve szép gondolatokban ad kifejezést az ünnepi alkalomkor a nemzet szivében támadt érzelmeknek. A béke angyala és a rongyos ember, a visszavonás és izgatás szelleme találkoznak és igyekeznek egymást meggyőzni. A nép nem akarja hallgatni a rongyos ember gyülölködő beszédjét, hiába hivatkozik az az adóexekucióra, lutrira és minden az államhatalom ellen izgatásra alkalmas dologra — nem hederitenek rá, ott hagyják a faképnél. A nép pedig Budapest diszitett utca-terén várja a királyt a zászlós és a költő tolmácsolják érzelmeit a legszivhezszólobb szavakban. A jelenet végén tablók vannak: a király márványszobra (melyet Solymossy igen ügyes maszkban mutatott be a népszinházban), az angyal diadala a lábainál fekvő rongyos ember felett és a Szent István koronája. A személyzet a hymnust énekli mialatt a függöny legördül. Az allegória igen tetszett.

A budai szinkörben a héten meglátszott az ünnepségek hatása: Nem sok közönség volt. Hétfőn „Dobó Katicá“-t adták és pedig ünnepnap lévén szépen telt ház előtt. Az utolsó felvonásban sikerült tablót rendezett Krecsányi a jubiláns ünnepi alkalomból: a király és királyné voltak a tabló központjai, körülöttük védangyalok voltak, előttük pedig a magyar nép alakjai hódoltak. Kár, hogy a világitás nem volt tökéletes. Kedden a „Szini Tanodát“ nézte végig valami ötven ember. Persze akkor volt a kivilágitás és mindenki künn járt az utcán. Szerdán diszelőadás volt. A szinkör egész épülete körül volt teremtetézve szines lámpákkal, ugy, hogy valóban meglepően jól festett a hatalmas bódé. „Bukov“ a székelyek hóhérja kegyetlenkedett az elég számos közönség előtt, mely Bukov személyesitőjét Berki Ferenczet ellenszenves szerepe daczára tapsokkal tüntette ki, a mit az ügyes színész meg is érdemelt. A többi szereplők szerepeikben már ösmerősek a budai közönség előtt és Závodszky Terézt, valamint Komjáthyt ez alkalommal is nagy ovácz ókban részesitették, minden felvonás végén többször is kitapsolták. L.-né Kétszery E. anyaszerepében igen jó volt. Még a kis Óváry Rózsiról kell megemlékeznünk, a ki oly ügyesen és olyan bátran játszotta el a neki való kis gyermek szerepet, hogy felnőttnek is becsületére vált volna. Megtapsolták őt is. Csütörtökön a „kurta szoknyások“-at adta volna be Krecsányi a közönségnek, ha lett volna erre a darabra: igy az üres padok előtt énekelt Serédi és siránkozott Gyöngyi. Pénteken a „Czigány báró“ járta Krecsányi igen helyesen cselekedett, hogy ezt a jó operettet ismét előadatja s ha a pénteki előadáson a koronázási ünnepségek utolsó napján, a mikor az ünnepi programm különben is estére szólt, kevés volt is a közönség, azt ne tulajdonitsa a darabnak. Ismételje meg mielőbb. Nem tudjuk, hogy a tavalyi jó müsor kedveltebb darabjai, mint pl. „A papa felesége“ miért kerültek a sutba?

Ó-Budán ma Szombaton nyilik meg az ujonnan épitett szinkör, mely a közönség kényelmének tökéletesen megfelel. Megnyitó előadásul „Tündérlak Magyarhonban kerül szinre, melyet allegorikus kép előz meg, egy prológgal Palágyi Lajostól. Az ó-budai önképző körben a szintársulat segélyezése érdekében szinibizottmány létesült mely már a legközelebb meg tartja alakuló közgyülését. A szintársulathoz közelébb az igazgató Szabó Bandi, volt népszinházi jeles szinészt szerződtette.

A Burgtheater Duse Eleonórának. Tegnap búcsúzott el a bécsi közönségtől Duse Eleonóra. A szinház a legutolsó helyig megtelt és az összes lapok a legnagyobb elragadtatással irnak az előadásról, melyen a „Kaméliás hölgy“ került szinre. A közönség valósággal elárasztotta virágokkal a szinpadot s minden felvonás után alig győzték felnyujtani a legváltozatosabb formáju virágadományokat. A bucsuestét felhasználták a Burgtheater tagjai, és művészekhez méltóan mutatták ki tiszteletüket az olasz művésznő iránt Wolter Sarolta, a Burgszinház hires tragikája, egy virágpárnát küldött babérkoronával, melynek szalagján e szavak olvashatók: Nagy pályatársamnak, Duse Eleonórának — Wolter Sarolta. A burgszinház tagjai pedig nyilt szinen koszorut adatak át Duse asszonynak és Andó-nak. A koszoruk szalagjain a küldők: Baumeister, Sonnenthal, Levinszky, Hartmann és neje, Thimig, Hübner, Devrient, Schratt, Levinszky-Precheisen, Reinhold, Römpler és Pospischil nevei. A darab végén vagy harminczszor hivták ki Dusét. A lelkesült közönség a szállodáig kisérte a művésznőt és folytonos „Evviva Duse“ kiáltások közt állottak ott vagy éjfélig. — Duse asszony budapesti vendégszereplését a népszinházban október 20-án kezdi meg s tiz estén át játszik.

Operai vizsga. Az orsz. m. kir. zene- és szinművészeti akadémia operai osztályának záróvizsgálatát junius hó 31-án tartják a kir. operaházban. Ez alkalommal: Mignon, Álarczos bál, Carmen, Troubadour, Büvös vadász, Ernani, Kegyencznő, Próféta, Gioconda, Hamlet, Aida cz. dalművekből fognak részleteket előadni.

A hét eseményei.

Vasárnap. Junius 12. a nemzeti tornaegyesület kirándulása, Visegrádra. A résztvevőket reggel 7 órakor a bécsi hajó állomásról, a bombatéri s ó-budai állomásokról külön hajó viszi. Az asztalos legények délelőtt 10 órakor nagy gyülést tartanak a Buzalka-féle táncteremben.

Hétfő. Junius 13. Az 1848—49 honvédegyesületek tagjai délután 5 órakor értekezletet tartanak.

Kedd. Junius 14. Az 1848—49 honvédegyesületek országos közgyülése délelőtt 10 órakor az ujvárosháza közgyülési termében. A kegyesrendiek főgymnáziumában érettségit tett ifjuság táncmulatságot rendez a Margitsziget alsó vendéglőjében. Térzene délután 5 órakor a bástya-sétányon.

Szerda. Junius 15. A magyar turista egyesület indulása a Magas Tátrába esti 7 órakor. A budapesti kávés-segédek egyesületének rendkivüli közgyülése az iparos kör helyiségeiben esti 9 órakor. A „Magyar Egyesület“ ismerkedési estélye este 7 órakor a zugligeti Fácán vendéglőben.

Péntek. Junius 17. Térzene délután 5 órakor a budai kioszk előtt.

A koronázási jubileum.

Lezajlottak fővárosunkban a látványosságokban oly gazdag ünnepségek, melyeket a hálás nemzet szeretett királyának örömünnepére, megkoronáztatásának huszonöt éves jubileumára rendezett.

A nagyszámban idetezeglett idegenek alig tudtak eltelni a sok fény, a sok pomp láttára, melynek keretében az ünnepek lefolytak. De bizonyára még sokkal inkább elragadta őket e külsőségeknél az a lelkes, szivből fakadó szeretet, melylyel a nemzet alkotmányos uralkodóját körülvette.

A király szemeiben megcsillantak az öröm könnyei, a mikor a vérmezőn tartott szemléről a várba lovogolva a lelkes nép áthatolt a rendőri kordónokon s közvetlen közelébe férközve ujjongva, éljenezve kisérte a fejedelmet. Ő is megérezte a meleget, mely szivekből feléje sugárzott, ő is látta, hogy az nem ceremonia, nem előre elkészitett óvációs hanem a szeretetnek, a ragaszkodásnak magasztos kitörése ... Ez volt a legkevésbé látványos, de a legszebbjelenet az ünnepi napok alatt.

A király elutazott, a nép elkisérte őt a pálya-udvarig és a szivélyes bucsú morajja, mely a nép ajkán kélt bizonyára még soká fog fülében csengni — szivében pedig örökké.

Első nap.

Junius 6.

Már kora reggeltől kezdve sürű tömegekben tódult fel a várba a nép. Főleg idegenek jöttek fel, hogy a diszitéseket lássák, és hogy jó helyet kapjanak. Jó helyet kapni! Ez volt a jelszó, a kitüzött cél, melyet mindenki, kinek keze lába van elérni igyekezett. A pesti oldalon a népáradat még javában járt kelt a reggeli s délelőtti orákban — mikor már Budán megszállották a legjobb helyeket. Mert Pesten legfeljebb jó helyek vannak, de Budán vannak a legjobb helyek. Mintha tribünnek teremtették volna, úgy magaslik a várhegy oldala a rajta kanyargó Albrecht-út fölé. A máskor elhagyott, csendes tájék most élénk képet nyújt. Az egész hegyoldalt ellepte a nép. A fűbe telepedve, vagy a földön guggolva, ezer meg ezer ember táborozik. Gondos családapák hatalmas kosarakat szorongatnak térdeik között, melyekből kilátszik a libacomb és a borosüveg. A reggelit már itt tartotta a család, mert kora hajnal volt még, mikor letelepedtek. Most az ebédhez fognak, teljes bugalommal vágva a hideg libasültet, melyet egy-egy korty jó borocska segit a torkon lemenni. Ideje is, hogy megebédeltek, mert a déli harangszó még nem szünt meg, mikor már akadt nézni való. A fogatok kezdtek átjárni Pestre és ezentúl két órán át sürüen robogtak a diszruhás alakokkal. Magyar tábornokok vörös-arany öltözetben, osztrák tábornokok fehérben és csillogó diszmagyarba öltözött főurak felváltva érdekes látványosságot nyujtottak. Lassanként megtelik az Albrecht-út két oldala is emberekkel s a bosnyák-bakák, kik a kordont alkotják, eltünnek a mellettök szorongó tömegben. Egy tompa dördülés a Gellérthegyen egyszerre élénkséget önt a nagy néptömegbe.

— Itt van! Megérkezett!

— Dehogy! Csak Dunakeszin ment át, azért lőttek . . .

— Hányat fognak lőni?

— Sászegyet.

— Harminchármat.

— Huszonegyet . . . Jézusom! Mi volt ez? . . . Ez az utolsó felkiálltás arra az óriási dördületre hallatszott, melylyel a Dunán horgonyozó monitorok először feleltek a citadellának lövésére. E perctől kezdve azután egy jó darabig semmit sem lehetett hallani a folytonos ágyúzásnál, mely csakugyan megrendítette az embert hatalmas szavával. A király akkor csakugyan Dunakeszinél jött át a határon. Nemsokára ismétlődött a lövöldözés, és ekkor mindenki izgatottan készült a nézéshez. A tribünön ülő elegáns hölgy gukkerjét srófolja, az alatta tolongó szobaleány a nyakát nyújtra hosszabbra.

— Most lépnek a hidra!

— Már az első itt van! Károlyi Pista!

— Hiába, elegáns ember. Festői szép alak így lóháton!

Kár, hogy olyan blazirtan nézi a világot.

— Nini: Zichy Jenő! Éljen!!! Jól fest. Hogy mosolyog. Úgy integet a buzogányával, mind egy fecherrel.

— Ki az a vékonylábú gyerek?

— Valami mágnás lehet. Kár a szép ruháért!

— Ejha! Ez pompás! Kicsoda?

— Csekonits gróf. Gyönyörüen néz ki! Azt mondják, hogy az ékszer a mi rajta van, másfél milliót reprezentál . . .

— Én elhiszem. Tessék csak a kalpagján levő forgót nézni. Nagyszerü!

— Mi baja van annak a lónak? Nézze csak a farkát?

— Az ám! Fals fark. Ugy toldották meg, mert rövidre vágott farkkal nem szabadott a bandériumba beállitani.

— Jaj de furcsa. Ott is egy — nézze csak, még elveszíti a farkát. Többet is látni.

— Hát ez a csatlós, nézze mekkora bajuszt ragasztott. Ez sem igazi ám!

— Ejnye be kuruc egy alak. Ki az?

— Melyik?

— Az ott sötétkékben, az anynyal, azzal a buzogánynyal. Most köszönti az éljenzőket.

— Hát Ugron Gábor!

— Már megint éljeneznek valakit.

— Talán a király jön már?

— Nem a. Hiszen lóháton van. Most már látom. Apponyi. Éljen! Éljen!!

— Éljen!! De azért jobb szeretem az országgyülésen látni, mint igy lóhátom. Nem neki való az.

— Micsoda sárga lovasok jönnek ott? Hogy éljenezik őket . . . a király kocsija.

— Csakugyan a király jön. De miért nem éljeneznek jobban az emberek. Éljen! Éljen!!

— Miért? Hát nem látja ki ül mellette?

— Az ám. No az kár.

— Nini, hogy könyököl a király háta mögött . . .

— Milyen jó szinben van a király. Csak kissé komolynak látszik.

— De azért bizony már megőszült egészen.

— Az nem határoz, csak egészséges legyen. Éljen!

— Most jönnek a diszkocsik. A primásé az első. De szép! . . .

— Nagyon sötét szinü. Az a sötétkék olyan mint a fekete, aztán még ezüsttel van kiverve, a lovak is feketék ezüsttel . . . jó, hogy a cimer a kocsiajtón egy kis élénk szint ad. Nagyon komor pompa . . .

— Beh gyönyörü. Kié lehet ez?

— A pannonhalmi főapáté. Ez a primás utódja: Fehér Ipoly.

— Azok a szőke fürtösök, a kik kisérik: leányok — fogadni mernék rá. Fiúnak nincs oly bájos arcza . . .

— Mégis fiúk azok. Látja a hajfürtök alatt a kis szakállt. Ugye-? Mondom!

— Ki ül abban a fekete-sárga hintóban?

— Kék-sárga az. Az Andrássy grófok szine.

— Hogy csillog ezen a fogaton is minden!

— Az ám! Károlyi Sándor grófé! Tegnap hallottam, hogy egy-egy huszárjának a ruhája hatezer forintba került.

— Már káprázik a szemem. Szinte jól esnék a szemnek, ha valami közönségesebb jönne . . .

— Nem jó az ördögöt a falra festeni. Ott jön egy közönséges fiakker, cilinderes kocsissal.

— Nem fiakker az. Tisza Lajos grófnak a fogata.

— Bizony az elég snasz. A gróf úr nem szeret reszkirozni.

— Itt jön a városi kocsi. Ráth meg Gerlóczy ülnek benne . . . Ott a második, meg a harmadik is. A városi tanácsosoké . . .

— Hát ez az aranysisakos úr kicsoda?

— A tüzoltófőparancsnok: Szcerbovszky.

— Mennyi fogat! Milyen szép magyar ruhák!

— Sohse lesz vége ennek. Már ötnegyed órája vonulnak . . .

— Itt a vége; a huszárok zárják be a menetet.

— Hogy kavarodnak az emberek! Vége a rendnek! A kordon sem látszik már.

— Talán nem is tudnak majd visszajönni.

— Dehogy nem. Majd csinálnak helyet...

— A rendőrök?

— Dehogy, majd a közönség.

— Bajos lesz.

— Amott jön már vissza a bandérium.

— Csakugyan. Nézze milyen tiszta lett egyszerre az út

— Már az igaz. A mi közönségünk jobban tartja fenn maga a rendet, mint száz rendőr. Hogy felszorultak a járdára.

— Most ujból kezdődik a látvány!

— — — — — — — — — —

Este a nemzeti szinház előtt vagy tizezer ember várja a királyt. Zuhogó esőben, esernyőkkel felfegyverkezve éneklik a Szózatot. Végre vége az előadásnak. Óriási lelkesült éljenzés mindenütt, a merre csak megy.

— Jó estét. Benn volt a szinházban?

— Benn. Onnan jövök.

— Nos?

— Ah kérem, botrány!

— Mi az? hogy-hogy?

— Az a „Szent korona.“ Egy unalmasság az egész, és milyen izléstelenségekkel van teli...

— Ne monnja. Csodálom mert Várady elég szellemes ember arra, mert jót irjon.

— Ma nem mutatta meg. Ott hagyta a király az előadást. Nem volt egyetlen egy taps sem.

— Pedig a király megszokta tapsolni, ha valami tetszik neki.

— A mai előadás ugyan nem tetszhetett senkinek sem!

— Hát a közönség?

— A páholyok fényesek voltak, szebbnél szeb hölgyek fényes estélyi öltözetekben. De a földszint üres volt. Egész padsorok álltak üresen.

— Hogy-hogy?

— A belügyminiszter osztogatta szét a

jegyeket és olyan ügyesen csinálta a dolgát, hogy a kiknek volt jegyük, azok elmaradtak, a kik pedig bementek volna, azokat elutasították.

— Mi lesz a fáklyás zenével?

— Elmarad az eső miatt péntekre.

— Helyes. Mára úgy is elég volt.

Második nap.

Június 7.

A hideg szél vigan lengeti a zászlókat, a katonaság felállt a diszszemlére. Az egész várhegy, bástya meg vannak rakva emberekkel s a vérmező körül is sűrű kerités van emberekből; a tribünöket is ellepték a nézők.

— Most jön a király, azért fujják a „Gotterhalte"-t.

— Dehogy, hiszen az Lobkovitz herceg, a hadtestparancsnok. Szép fekete lova van! Most végignézi a csapatokat.

— De most már csakugyan a király jön! Hallja a nép zúgását. Hogy éljenez! Vajjon ma miért nagyobb a lelkesedés?

— Nincs a király mellett senki. Higyje el kérem, az hangolta le az embereket tegnap is, hogy a királyt nem látták egyedül. Itt van már. Éljen!!!

— Nagyszerű! Festői látvány! Ez a fényes kiséret! Mennyi egyenruha, arany, ezüst, gyémánt . . . A király milyen szépen lovagol. De a paripája is gyönyörü szép. Milyen büszkén lépked, szinte tudja, hogy királyt visz a nyeregben.

Nini, hiszen Albrecht főherceg is vele van. Ő az úgy-e?

— Persze, hogy ő. Kezében a marsall-bot.

— Milyen bolondok az emberek, azt beszélték, hogy beteg, sőt már azt is hallottam, hogy . . . . .

— Ugyan kérem az csak olyan kacsa. A bécsiek ugratták ki, hogy megijesszék az ünnepélyekre készülő magyarokat.

— Hiába mégis hunccut . . .

— Az a vörös tollas valami külföldi attasé lehet. Bizonyosan olasz. Igen, igen: olasz. Most oda lovagol a főhercegnő kocsijához, látja?

— Igen. Melyik főhercegnő az?

— Mária Terézia. Az attasé leszállt a lóról, oda megy a főhercegnőhöz.

— Nem a! Csak a lovaihoz megy, most fogja meg a kantárszárakat, hogy ne nyugtalankodjanak. Ez túlságos udvariasság volna egy attasétól. Talán még sem az?

— Az bizony valószinü. Dehát kiösmerné itt ki magát? Talán valami udvari szolga.

— Bocsánat, hogy beleszólok: az az udvari zsandárok — trombitása.

— Vagy úgy! Köszönjük. Hát az a vörös húszár ott a király mögött?

— Az az angol attasé.

— Ugy-e kérem az József főherceg ott a honvéd ezred előtt?

— Az. Ott van mellette a kis hadnagy, a fia: József Ágost főherceg.

— Hát az a világos lilaszinü tábornok ott a főherceg mögött?

— Az a huszárja.

— Ah igen?! Köszönjük.

— Tessék! Most itt áttörték a kordont és a nép betódúl a fentartott tribünökre.

— Nem törték biz' azt. Hanem nagyon kevés a közönség a tribünökön, s az ilyen üres tribünök igen rosszúl festenek, hát most benépesitik, hogy mire erre kerül a király, megteljenek. Vagy nagyon spóroltak a jegyekkel, vagy az idő riasztott vissza sokakat. — valószinü, hogy mindkét körülmény közrejátszott.

— Most mi lesz?

— A defilé.

— Miért áll olyan messze a vérmező közepére a király? Valamit magyarázott most a hadtestparancsnoknak . . . ? Errefelé intett.

— Valószinüleg ezt a nagy pocsétát akarja kikerültetni a legénységgel. Ugy van! A hadtestparancsnok segédtisztjei már vágtatnak a kiadott parancscsal. Ő felsége mindenre gondol.

— Hogy kihuzzák magukat bakáék! Milyen feszesen léptetnek.

— Ezek a ludovikások. Jól csinálják! A király int . . . jó napjuk van a kicsinyeknek!

— Ezek is feszesek a kik most jönnek.

— És fezesek. Ezek a bosnyák legények.

— Ohó! Ezek a bakák elhibázták a dolgot, úgy mennek, mint a kifli . . . a király már szól is Lobkovitznak. Ezek alighanem kikapnak.

— Annál szebben mennek a tüzérek: lovak, ágyúk, kerekek mint a lénia, olyan egyenes sorban.

— A király is megelégedetten mutat rájok.

— Hiába! Csak mégis legszebbek a huszárok, milyen szépen mennek!

— Vége a szemlének. Már a szekerészek is elmentek.

— Hogy tódúl a nép a király felé! Milyen éljen zúgás!

— — — — — — — — — —

— Ez a gyalázatos idő mindent elront. Milyen isteni látvány innen a várhegyről a dunasor! Egy szines tüztenger. Csupa fény, ragyogás, vakitó világosság. Ennél nagyszerübbet a tündérregék sem képesek kigondolni!

— Vajjon lesz e tüzijáték? — Szinte lehetetlen ilyen zúhogó esőben!

— Itt a felelet! Ez pompás! Nézze a hajókról felszálló rakétákat! Egy csillageső!

— Oda nézzen a Gellérthegyre! Az még csak a valami! Tüzeső az égből! Egy csokor aranyos tüzkalászokból!

— Ide balra tessék nézni uraim. Ez a legszebb! A lánchid szines tüzbombákat okádik a vizbe.

— Azt sem tudom már hová nézzek. Mindenfelé tüz, ropogás, forgó napok, hülló csillagok, világitó szines tüzgömbök, vörös, zöld fény . . . .

— Páratlan látvány!

— Hallják Pesten azt a zúgást. A merre a király megy, mint az orkán úgy harsog a nép! Nem látjuk, hogy merre megy és mégis tudjuk az áthangzó zajtól, hogy hol jár!

— Meglepő a másik oldalán a várnak is a látvány a krisztina városra. Minden viskónak az ablaka ragyog a fénytől. A karácsonyi palota gyönyörüen van kivilágositva. A szinkört is kirakták szines lámpákkal — legalább ötszáz világit rajta: kék, fehér, vörös, zöld, — mindenféle szinben. Aztán egyre másra gyújtogatják a bengáli tüzeket ott is: hol egészen vörös, hol zöld az egész tájék. Kitesznek magukért a budaiak is!

— Meghiszem azt!

— Hát még a villanyos sugarak a Gellérthegyről, Mátyástemplomról és a Ganz-gyár tetejéről. Valósággal csatáznak a Pestről átsugárzó fénykévékkel. A Mátyástemplom a legerősebb, az a központi pályaudvarig kihat. Hogy villámlik egyik városrészről a másikra át! Igazán frappáns!

— Mennyi nép! Egészen feketék az utcák az esernyőktől. Ugy látszik az eső nem hüti le a lelkesedést.

Harmadik nap.

Junius 8.

Az ünnepi nagymisére robognak a diszfogatok. A palotától kezdve a helyőrségi templomig a házak feldiszítve, fellobogózva; katonai és rendőri kordonok teljesen feleslegesek, a kevés közönség keresztül is járhat rajtuk minden akadály nélkül. Az ablakokból csinos hölgyek néznek ki, s az utcán is föleg hölgyközönség sétál. A nagy tömeg úgy látszik tartott a tolongástól és a lánchid előtt, az Albrecht-út elején áll ember ember hátán, úgy nézi a diszfogatokat. Idefenn a várban pedig csaknem több a kordont képező rendőr és katona, mint a néző. Tolongásról szó sincsen.

— Ah! Hát ön is itt van? Épen aprópora jön! Senkit sem ismerek itt, és nagyon szeretném, ha vezetőm lenne, a ki a viszonyokkal ismerős.

— A legnagyobb örömmel, ajánlkozom Nagyságodnak!

— Hát merre tanácsolja, hogy menjünk?

— Legjobb ha itt az uri-utcában maradunk; nézze ezeket a gyönyörü gobbelineket itt a Hunyady gróf házán. Érdekes diszités!

— Ezek a perzsaszőnyegek is csinosak a a 36 számu házon, de mondja csak kérem, miért nincsen a 31 számu házon semmi disz?

— Ugy látszik, hogy nem telik . . . Épen az elébb hallottam, hogy a lakók gyüjtenek egy zászlóra, a melyet majd az ötvenéves jubileumra a háziurnak fognak prezentelni.

— Elegáns lakók!

— Emez itt a prímás palotája buzavirággal diszitve. Egyszerű de nemes izlés!

— Hallja! Már kezdik az éljenzést — hihetőleg a király jön.

— Csakúgyan udvari kocsi.

— Éljen! Éljen!

— Nagyság kérem, ha szabad ajánlanom jöjjön most le a disztérre, várjuk ott meg a kivonulást.

— Az bizony jó lesz!

— Ki-é ez a szépen feldiszített ház itt a kaszinó-utca sarkán?

— Máltás Hugó rendőrkapitányé, aki ezt az egész felvonulást olyan ügyesen elrendezte!

— Ugy látszik, hogy már jönnek vissza.

— Igen, itt jönnek!

— Hogy éljenezik Apponyit!

— Lám éppen utána jön Tisza Lajos is!

— Hallotta, mit mondott ez a zsinóros ruháju ember itt mellettem Tisza felé!

—Bocsánat nem hallottam. Elfoglalt nagyon a kaszinó erkélyén levő szép hölgysereg!

— Azt mondta, hogy: „Mit hajlong hiszen nem magának de Apponyinak éljeneznek! Nem Szegeden vagyunk most!"

— Nagyon jó!

— No de a végét nem várom be. A legtöbben ugy is a fogadtatáshoz mennek. Isten Önnel!

— Kezeit csókolom! Jó mulatást kivánok!

— — — — — — — — — —

A délutáni népünnepélyről a vérmezőn legszivesebben hallgatnánk. Nem ünnepély volt az, hanem a botrányos kihágásoknak egy válogatott sorozata. A fehérruhás leányok által kisért ökör levágása, s a potyabor kiosztásának megkezdése után folytonosan nőtt a zavar és rendetlenség. Az igen nagyszámban jelen volt zseni katonák először segitettek rendet csinálni, a mi abból állott, hogy ők itták meg a bort, a cibilséget pedig ellökdösték. Eleintén csak szóváltás, veszekedés halatszott mindenfelé a hol műszaki katona megfordúlt, később azután a derék vitézek verekedésre fogták a dolgot és úgyanezek adtak munkát a mentőknek és a rendőrség által előhivott katonai őrjáratoknak, mely több, mint 30 embert elfogott és bevitt a kaszárnyába.

Hallatlan módon garázdálkodtak a katonák. A polgár embereket szidták ütötték és lökték, végül pedig súlyos késeikkel támadtak rájuk és az őrjárat megérkezéséig több embert könnyebben, súlyosabban megsebesitettek. Mikor az őrjárat először megjelent, az egyik verekedő kivont késével még akkor is hadonázott. Le akarták tartóztatni, de részeg fővel ellentállt az őrjáratnak, mire leteperték, kését elvették és nagy ügygyel-bajjal behurcolták. Alig ment el az őrjárat, a verekedés ujra megkezdődött. A lóvasrendőr, a kit utána szalasztottak, elérte az őrjáratot, a mely megerősödve tért vissza s nagy nehezen összefogdosott vagy harminc verekedő katonát.

Ezalatt már a mentők is akcióba léptek. Igen sok könnyebb sérültet láttak el, de volt komoly dolguk is a csatatéren maradt sebesültekkel. Sikosi János molnár a fején kapott mély vágást, Adler Mihály kovács a balkezén, Lamperer Gusztáv kőmüves az egész balarczán végig, Kronavetter Nándor kőmüves jobb szeme fölött, Rátkay András czipész a fején, egy ismeretlen napszámos a jobb csuklő-

ján, Molnár Flórián munkás pedig a jobb kezén jókora horzsolt sebet. Stuli Ferencz pékmester feleségét, továbbá Godányi Katalint, Breitner Nándor asztalost és Reisz Ferencz vincellért egy ismeretlen, munkásforma emberrel együtt ájultan szedték fel a földről. Valószinüleg az ütések következtében veszitették el eszméletüket. Ezeket részint haza kisérték, részint pedig a Szent-János kórházba szállitották.

Az ökörsütés körül is riadalom volt. A mészároslegények óriási csontokkal dobálták a népet, sőt egyikük az uton sétálok közé hajitott egy jókora darab húst, mely egy katonatiszt feleségének az arcába esett.

Ehhez hasonló jelenetek az egész idő alatt ismétlődtek.

A tömeg egyszerre csak futni kezdett. Egy embert üldöztek, a ki tőle telhetőleg igyekezett menekülni.

— Fogjátok meg!

— Rendőr!

— Tolvaj! órát lopott!

Egy rendőr is utána vetette magát a menekülőnek, a ki látva, hogy nem tud szabadulni, egyenesen neki ment az ördögároknak és beleugrott. Ott van az ördögárok iszapfogója s az üldözött ember csipőig érő iszapban tipródott az árok közepén. A parton állók hiába kérték, a rendőr hiába „szólitotta fel“ hogy adja meg magát, bizony nem jött ki. Végre a rendőr is fogta magát, s utána gázolt az iszapba. De minthogy egymaga nem tudott boldogúlni egy tűzoltó is belement az árokba, a honnan szerencsésen kihúzták a tolvajt. A kapitányságnál megmotozták, de órát nem találtak nála, hanem azért ott tartották a hüvösön. Mindeneket egybe foglalva: a kinek a fejét benem törték, sem a ruháját össze nem piszkolták, sem a húsdarabokról csepegő forró zsirral a kezét meg nem égették, sem meg nem lopták, sem vörös borral a ruháját le nem locsolták (mert ezt is praktizálták a zseniszták) — az nem is volt ott a népünnepélyen.

A király látogatását hiába várták, a rossz idő elmosta azt is.

Ilyen körülmények között nem csoda, hogy az egész sokadalomnak, oly hamar vége szakadt. Kilenc óra után teljes homály és csend borította a vérmezőt.

A mig a nép igy mulatott a vérmezőn, azalatt a városmajorban is akadt mulatság. A különböző látványosságok, cirkuszi és bűvészi mutatványok, többféle versenyek e nelyen folytak le. Főleg a szamár verseny mulattatta a közönséget, de azért a taliga versenynek is elég nézője volt.

Este az operában volt a diszelőadás. A mit a nemzeti szinházban elpuskáztak — itt helyreütötték. Pompás látvány volt a fényes társaság, a hozzá való keretben. Maga az előadás is igen jól sikerült, főleg az utolsó képpel értek el nagy hatást. Ebben a képben a szinpad a lánchidat ábrázolja. A monumentális mű egész hosszában látszik s tulsó oldaláról diszmenet közeledik. Diszmagyarban lovagolnak be az opera szóló-énekesei, majd magyar szabásu ruhákban az énekesnők, a balletkar. A szinpad jobb sarkában gyönyörű szoborcsoport áll. Zala György művészetének remeke. Bibor baldachin alatt áll a király mellszobra. Két szárnyas nemtő lebeg fölötte a Szent István koronáját és egy pergamenttekercset nyujtva feléje, melyen e szavak olvashatók: Isten áldja meg királyunkat. A talapzat alján hatalmas oroszlán nyugszik s ott van a béke istennője is, egyik kezében pálmaágat, a másikban Erzsébet királyné relief képét tartja.

Jobbra és balra a szoborcsoporttól diszbe öltözött honvédszakaszok állottak, mig az egészet diszruhás hölgyek és urak vették körül. Fehér ruhás leánykák virágokat szórtak a talapzatra s három hölgy óriási babérkoszorút helyezett oda. A zenekar most rázenditette a himnuszt.

S ekkor következett az est leghatalmasabb jelenete. Alig zendült meg az „Isten áldd meg a magyart“, mozgás támadta földszinten. A hazafias lelkesedés villamos szikrája futott át a ragyogó tömegen és nem vezényszóra, nem udvari szokásból, hanem a szivek sugallatára egyszere felállott a közönség s a király páholya felé fordult. Ott állott Magyarország koronás királya, a főhercegek, a főhercegnők is állva hallgatták azt a szent éneket, mely vigaszunk volt mindig és diadalmas énekünk lesz örökké . . .

Az előadás után az egész uton hullámzó néptenger éljenezte a királyt.

Negyedik nap.

Junius 9.

Derült szép nap volt. A városban mindenfelé jártak keltek az idegenek. Esti hat órakor megkezdődött a felvonúlás a királyi palotába az udvari estélyhez. Még nyolc órakor négyes sorban torlódtak egymás mellett és egymás hátán a kocsik az Albrecht úton egészen a kanyarúlatig. Kényelmesen nézhettük a nyitott kocsikban ülő diszruhás vendégeket. A legnagyobb torlódás a Ferenc-József kapú előtt volt.

— Vigyázzon! Megálljon! Sorra várjon!

— Baj van. Eltörött a kerék.

— Tessék, ez már a második keréktörés.

— Hány kocsi mehetett fel?

Négyszáz ötvenig olvastam őket, de van itt ötszázná! is több!

— Ideje már, hogy a királyi palota új feljárója kiépüljön: nagyon szűken vagyunk erre!

— Vajjon lesz-e ma még valami?

— Hogyne. Az egyik monitoron 11 órakor tüzijátékot rendeznek megint.

— Bizonyosan a multkorról maradt nedves rakéták száradtak meg s azokat eregetik majd fel.

— Valószinű.

— Gyerünk hát a Dunapartra.

— — — — — — — — — —

— Ejnye de kényelmesen nézhetjük ma a tüzijátékot.

— Nem tudta a közönség. A rendőröket csakugyan kár volt kirendelni, magukban ácsorognak a part mentén.

— Legalább ők is jól látják.

— Nem hiszem, hogy valami nagyon vágyódnának utána. Ki vannak már merülve szegények.

— Első eset, hogy a rendőröket is sajnálják. Eddig mindig a közönséget kellett sajnálni ő miattuk, de ez egyszer kitettek magukért legalább máig csak elismerés illetheti őket tapintatos magaviseletükért. Eddig még minden rendben ment.

— Kezdődik már!

— Az ám. Nagyon szép! Gyönyörü lehet a királyi palotából. Vajjon nézi-e a király?

— Hogyne. Be van jelentve előre s úgy tudom az ablakból nézi végig

— Innen látni is a palota ablakaiban az alakokat. Vajjon melyik a király?

— Nem lehet kivenni. De biztosan ott van.

— Ez a legszebb! A magyar cimer a koronával: csupa szines sistergő, durrogó lángokból.

— Most bengáli tüzzel világítják meg az egész monitort. Olyan, mintha vörös tüzből volna építve az egész hajó.

— Most meg már nemzeti szinü.

— De sajnálhatja, a ki nem látta a mai tüzijátékot.

— Bizony sajnálhatja. Kevesebb volt ugyan, mint kedden, de azért a mit produkáltak szép volt.

— És a mi fő, igen kényelmesen néztük.

Ötödik nap.

Junius 8.

— Kétezer ötszáz fáklya. Hogy hemzsegnek egy hosszú kigyóvonalban végig a pesti korzón.

— Az eleje már Budán van, és még a vigadónál is jönnek.

— A király is kinéz. Látja? Itt a gukker, azzal egészen jól láthatja. Valaki áll mögötte.

— Siessünk fel a várba.

— — — — — — — — — —

— Vajjon elférnek-e az udvaron?

— A budai dalárda meg a többi dalár is együtt van már. Lehetnek vagy háromszáz hatvanan.

— Ott áll Országh Sándor diszmagyarban.

— Miért jött diszmagyarban?

— Ő a budai dalárda elnöke. Ma az ő napja van.

— Hát ő is fog énekelni?

— Hogyne! A mióta nem képviselő, azóta szólókat énekel. Azelőtt nem énekelt, hanem inkább táncolt . . .

— Persze, persze; a magas muzsikára járta.

— Kicsoda ez a honvéd huszár alezredes

— Ez a legfőbb rendőr az országban: Jekkelfalússy miniszteri tanácsos.

— Hát akkor miért nem visel rendőri uniformist?

— Kérdezze meg tőle. Én ezt hiszem külömben, hogy a kisebb sarzsikra annyi aranyat pazaroltak, hogy a megkülömböztetés kedvéért Jekkelfalussyt színaranyba kellene foglalni. Az pedig drága.

— Most jönnek a Szt-György téren végig.

— Elől a főpolgármester meg Gerlóczy. Vajjon Gerlóczy miért nincsen mentében?

— Melege van bizonyosan; talán félti is a viaszcsöppektől

— A király kilépett az erkélyre. Köszönt az éljenzőknek. Látja a háta mögött az árnyékot? . .

— Éljen a magyarok királya!!!

— Éljen a jó király!!!

— Éljen a királyné!!!

— Csend! A kis Selley már felkapaszkodott az emelvényre. Pszsz! Szszsz!

— Igen jól énekelnek. Csak valami jobbat választottak volna. Ebben az „Üdvözlet“-ben semmi lendület nincsen.

— Az igaz, hogy elég színtelen.

— Most jön a Dicsének.“

— Ez már jobb, hatásosabb.

— Most mi is énekeljünk! Isten áldd meg a magyart . . .

— A legimpozánsabb ez volt mégis. Éljen a király! Éljen az uralkodó család!!!

— Remek egy látvány lehet ez a fáklyatenger onnan az erkélyről. A király már bement a terembe.

— Ott egy udvari küldönc! Most szólt Országhnak, meg Selley karmesternek. Ráthhoz és Gerlóczyhoz is oda ment.

— Ezeket bizonyosan felhivatta a király.

— Országh még keres valakit. Az alelnököket, Rózsavölgyi Gyulát és Jahl Nándort is magával viszi. Emich Gusztávot is felhivták.

— Hát az mit keres?

— Ő a fáklyászene rendezőségének elnöke.

— Már lejöttek. Nézze, Országh hogy dikciózik!

— A király szavait mondja el.

— Hogy mondja?

„Sohasem feledem el a szép napokat, melyeket most itt átéltem.“

— No mi sem!

— Álljunk fel valahol a tömegbe, hadd kiáltsunk a többivel mi is még egy búcsú „éljen“-t.

Hirek.

Az elutasitott hercegprimás. A hercegprimás a szerdai nagy mise után tudvalevőleg nem volt a király fogadtatáson jelen. Ezt több napi lap azzal kommentálta, hogy a főpap a mise alatt annyira kimerült, hogy kimentette magát és nem ment el. A dolog egészen másképen áll. A primás igen jól érezte magát — hála Istennek! — a mise után, és egyenesen a királyi palotába hajttatott. A mikor a kocsi a bejárat elé állt s a huszár leugrott a bakról, hogy a kocsiajtot kinyissa, az ott ácsorgó szolgálattevő udvari tiszt, a ki észrevette, hogy a kocsisnak nincsen meg a vörös karszallagja, melyet az udvarhoz hajtó fiakkerek ismertető jelül kaptak, rászólt a huszárra:

— Wer sind Sie?

— Ő Eminenciája a hercegprimás! — felelte készséggel a magyar huszár.

— Das könnt' a jeder sag'n. — volt a lakonikus válasz s ezzel a kocsit elútasitotta. Természetes, hogy ezen előzékeny és ildomos fogadtatás után a hercegprimás haza hajttatott és dacára a nyomban következett mentegetőd-

zéseknek, melyek a „végzetes tévedést“ rendkivül sajnálták, nem is ment többé vissza.

Mindenesetre érdekes, hogy a magyar király udvarának szolgálatában olyanak állanak, a kik nem hogy a hercegprimást, az ország első zászlós urát nem ösmerik — de még a cimeres diszfogatot, a melyet pedig minden gyerek ösmer, sem képesek felösmerni, és azt, a kit a szabályok és törvények értelmében még a palota őrségének is „fegyverbe“ szólitva, tisztelegve kellett volna fogadnia — egyszerűen elutasitják.

Megjegyezendő, hogy a hercegprimást ugyan azon diszfogaton vitték a palota elé, melyen a bevonuláskor ült, csak annyi volt a különbség, hogy négy ló helyett kettő volt befogva, és gyalog csatlósok nem jártak a kocsi mellett.

Nincsen éjjel kocsi a krisztina városban! Ezzel a panasszal fordulnak lapunkhoz. Tényleg ez olyan baj, a melyen okvetlenül kell segitenie a rendőrségnek. A sörcsarnok előtt van fiakker és konflis állomás is — de már 8 órakor se hire, se hamva a kocsiknak. Pedig akárhányszor igen sürgös szükség van éjnek idején kocsira, és ilyenkor a krisztinavárosi ember vagy kénytelen át rohanni a vizivárosba, vagy a várba fel. Azt hisszük nem vagyunk követelők, ha a rendőrséget figyelmeztetjük erre a nagy hiányra. Egy egész városrészre mégis csak lehetne legalább egy éjjeli inspekciós kocsit kirendelni!

A krisztinavárosi iskolaszék az alattalevő iskolákban az évi zárvizsgálatok sorrendjét már megállapitotta. Zárvizsgák lesznek: a lipótmezei vegyes elemi iskolában junius 11 és 23-án; krisztinatéri elemi iskola fiu és leányosztályaiban junius hó 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, és 25-dikén; a zúgligeti elemi iskolákban junius hó 11, 14, és 15-én; az istenhegyi iskolában junius 14 és 20-án; a Mayerféle árvaházban pedig junius hó 18-án. A vizsgálatokou a következő iskolaszéki tagok fognak felváltva elnökölni: Ujhelyi Sándor Niedermann Gyula dr. Szénássy Sándor dr, Perthl Géza, Beiwinkler Károly, Gyertyánffy István, Romy Béla dr. Horn Ede, Jankovics János, dr. Illés Gyula, Kratzer Nándor, Stolcz István, Szöllösy István, Miklós Gergely, Bertsik József és Kertscher István. A krisztinavárosi iskola leánytanulóinak kézi munkái junius 21 és 22-én, mint a leányosztályok záró vizsgálatának napján d. e. 8—12-ig a tornateremben lesznek közszemlére kitéve. Az ünnepélyes „Te Deum“ és a bizonyitványok kiosztása junius 26-án reggel 9-kor lesz.

A budai ifjak táncestélye e hó 4-én igen jól sikerült. Az Eötvös nyaraló táncterme szűknek bizonyult a közel száz táncos pár befogadására s csak az egyre emelkedő jókedv felejtette el a táncosokkal a szorongás kellemetlenségeit. A jelen volt asszonyok: Grawatsch Rezsőné, Láng Józsefné, Rohrerné, Uferbach Lajosné, Baranyai Antalné, Betüs Jánosné, Mayer Józsefné, Horváth Miklósné, Fabián Antalné, Krepelka Józsefné, Wilke Gottliebné, Mingovits Istvánné, Harmathy Józsefné, Raditz Sándorné, Uhl Antalné Jagerman Károlyné, özv. Bauer Józsefné stb. Leányok: Karperu Zelma, Sziroka Amilia, Raditz Olga, Uhl Emilia, Eisinger Géza, Binder nővérek, Eckhardt Paula, Matusek Erzsi, Rálly Gizella, Németh Juliska, Baumgertner Anna, Paradeiser Justina, Jankó nővérek, Koller nővérek, Loisch Katicza, Wabricska Terka, Schneider Eleonora, Durigó Anna, Bosnyákowits Katicza, Mayer nővérek, Uferbach Mariska, Baltzár Irén, Dregály Augustine, Knotte Luiza, Jancsó Vilma, Springer Fáni és Irma, Fábián Etelka, Homolka Miczi, Zdarek nővérek, Silberer Irma, Hernád Róza, Wilke Ilka, Bauer Linus, Dobrovits nővérek, Gyurmann Emma, Waldmüller Ilona (Szeged), stb.

Népgyülés van ma délután Ó-budán. A népgyülés célja egy hidnak az épitését sürgetni Ó-Budára. A gyülésre elvárják a kerület képviselőjét Horváth Gyulát is.

Budának az is elég jól lesz! A diszitésekről a jubiláris alkalomból Fittler Kamill mintarajziskolai tanár a „Budapesti Hirlapban“ egy cikket irt. Sok érdekes, szakavatott megjegyzést tesz a cikk irója a diszitések izléstelensége ellen. Ha azonban feljött volna Budavárába, még több ilyen megjegyzést is tehetett volna. A Ferencz József kapuról már multkor megemlékeztünk. A nagymise szinhelyét, a várbeli helyőrségi templomot úgy elcsúfitották, hogy általános megbotránkozást keltett. A templom falairól ugyanis helyenként lehult már a vakolat. Ez bizony nem szép, s azért úgy akartak segiteni a dolgon, hogy fehérrel bevonatták az egész falat a bejárás oldalán. Ez igen jó őtlet, mert a fehérszin a reá alkalmazandó diszitéseknek a legkitűnőbb alapul szolgálhat. Csakhogy a kire ez a munka bizva volt, egy olyan silány, egészen átlátszó szövettel vonta be a falat, hogy nemcsak a vakolattól megfosztott helyek látszottak át rajta, de a falnak egyes, piszkos, az eső által barnitott foltjai is átütöttek, s igy még csunyábbá volt bevonva, mint amúgy. A diszités hasonló volt a Ferencz József kapu diszitéséhez. Hogy nemcsak mi akadtunk fenn ezen, ezt bizonyitja a czikknek ez a jellemző passzusa, mely a hivatalos diszitésről szólva ezt mondja: „A budairól nem is szólok; a rendezők talán azt gondolták magukban, hogy Budának az is elég jó lesz — legyen tehát az ő akaratjuk szerint. És még csak nem is haragudhatunk ezét — mert Fittler urnak igaza van

Budapest fő- és székváros. A „Budapesti közlöny“ mai számában olvassuk: „Ő császári és apostoli királyi felsége a magyar kir. miniszterelnök előterjesztésére 1891. évi junius hó 10-én kelt legfolsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Budapest főváros, mint magyar székvárosa, ezentúl „Budapest fő- és székváros“ elnevezést használhassa.“ A pestiek rengetegül örülnek a király e kegyének. Budára nézve e kegy épen oly örvendetes ugyan, mint Pestre, csakhogy Buda már a múltban volt székváros. Nemcsak a cimet használhatta, de tényleg széke volt a magyar királyoknak, a mint azt Mátyás király idejében az egész világ tudta. Dehát, elégedjünk meg egyelőre a cimmel — és reméljük a többit a közel jövőben.

Árad a Duna. Az ausztriai nagy esőzések hatása már nálunk is meglátszik a Dunán. Nehány nap óta ugyanis a Duna rohamos áradásnak indult; ma délben a vizállás már 4 méter 56 centiméter volt, tehát a Duna tegnap óta 27 centimétert áradt. Az áradás még egyre tart, ugy, hogy erős emelkedés várható a Dunán. A mérnöki hivatal már meg is tette az óvintézkedéseket és elkészittette a lokomobileket és gőzszivattyukat. Mihelyst a viz öt méternyi magasságra emelkedik, elzárják a zsilipeket és megkezdik a szivattyuzást. Három-négy nap mulva nagyobb foku áradás várható, azért a vizrajzi osztály figyelmezteti mindazokat, a kik ily vizállás mellett kárt szenvedhetnek a Duna mentén, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket és gondoskodjanak esetleg veszélyeztetett termésük megmentéséről.

Az előzékeny propelleresek az ünnepségek alkalmával beállott óriási forgalom alkalmával nem adták vissza az utasoknak az elszakitott czédulákat megőrzés végett. Persze, hogy ez az előzékenység azért volt, mert hogyha még be is kellett volna szakitani a jegyeket, meg vissza is adni s aztán ujból elvenni a kiszálláskor, — akkor nem győzték volna az emberek; ez pedig érzékeny veszteség lett volna a propellereseknek. Majd ha kisebb lesz a forgalom ismét és nem az ő bevételük csökkentéséről, legfeljebb a közönség kényelmetlenségéről lesz szó — akkor ujból behozzák a „zaklatási rendszert.“

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője: **Horvátb Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és pedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton képtár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek, tere 5 sz.) naponként 8-12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája(nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

Szerkesztői üzenetek.

—**d Károly**. Köszönjük figyelmeztetését. Hogy Schwartzer Ottó dr. kir. tanácsos úr Országh Sándornak röpiratára a »Magyar Hirlapban« felelt, azt mi is láttuk. Hogy ezt miért tette, tessék tőle megkérdezni. Elvégre is mi nem tehetünk arról, ha a kir. tanácsos úr nem minket választott bizalmának letéteményesévé. Lehet az is, hogy a »Budai Hirlap« kevés volt neki ez alkalomra, mert elvégre is lapunkat főleg és csakis budaiak olvassák: azokra pedig — úgy látszik — nem tartozik a dolog. Abban egyébiránt téved, hogy Ő Nagysága lapunkat nem pártfogolja. Sőt igen! Több izben kijelentette, hogy vállalatunkat rokonszenvvel kiséri és támogatja. Talán épen azért féltette lapunkat attól, hogy az ő cikkét nem birnák el még gyenge vállai. — Az ön által F—e urra vonatkoztatott kombinációk minden alapot nélkülöznek, az ügyet mi teljesen ösmerjük, s annak minden mozzanatát figyelemmel kisérjük. — **Panaszos**. Lásd a mai »Hirek« rovatát. — **T—y. K—n**. Mint látta, az 1867-iki koronázás már meg volt irva. Köszönjük. Hogy közleményei némi javitást igényelnek, az ne riassza önt vissza. Mindenkinek az izlése más, és mi a magunké szerint cselekszünk. Más, régi, neves irók czikkeit is megszokták változtatni, röviditeni stb. a lap szelleméhez képest. Tehát csak folytassa bátran! — **Többeknek**. Panaszaikat a lap kézbesitését illetőleg köszönettel vettük, és kérjük ezentul is mindig azonnal bejelenteni, ha valami rendetlenséget tapasztalnak. Intézkedtünk már.

A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket, mint a melyek közönségünket is érdeklik.

A szerk.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRŐHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A
„BUDAI HIRLAP“
apró hirdetései
által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,
nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü. feteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap
apró-hirdetései
által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;
eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre
és minden efféle
közleményekre
a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Címmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapú-tér 7.**

Kerestetik
egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendök: „Állvány“ cimre. 3—1.

Inteligens
fiatal ember egy szellemes **budai hölgygyel** óhajt levelezésbe bocsájtkozni. Komoly szándék céloztatik. Levelek a kiadóhivatalba »G a g a« névre küldendők. 9—1.

A
»Szalonbetyár«
(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—4.

A Rákoson
telkek eladók a kerepesiút mentén 2840 négyszög öl rét, a körvasut és tó mentén pedig 5982 négyszögöl szántó: nyaralónak vendéglőnek, iparteleppnek egyaránt alkalmas. — Cim a kiadóhiv. 5—4.

Választási emlék
Az első kerületben lefolyt választásról egy működő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgalmasabb jeleneteiről. Öt ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—3.

Csász. kir. szabadalmazott legujabb találmányu

ágybetéteim,

melyek nagyon gazdaságosak, kitünő fekvésüek, nem kell reájuk semmi egyéb csak a lepedő, két-három részben összehajthatók, huzamos ideig kitartók, srófkvintre lábakkal is készittetnek, mindháromféleképpen bámulatos olcsók. Ágymérték szerint rendelhetők. Továbbá minden más uj és javitási munkát a legszolidabban készitek el helyben és vidékre. — Tisztelettel

VIG PÁL
műkárpitos és diszitő
Budapest, VI Rózsa-utcza 52.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.
8—3.



HEISLER J.
kő- és könyvnyomdája
Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint:

müvek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrációk, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a

fali-óralap,

a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott

szintábla
a szinek szemléltetésére.
Ára 1 frt.

Korcsma megnyitás
Eschenbach Gy. Gegely
bor és sörháza
II. Krisztina körut 35 szám alatt, a Retek utcza sarkán a városmajornál.

Ajánlom jó hegyi bóraimat és Kőbányai részvénytársulati sört. Továbbá jó izléses magyar konyhámat.

Az én husz éves prakszisom abba a szerencsés helyzetben jutatott, hogy a t. vendégeimet pontosan és megelédésre szolgálhatom ki.

Eschenbach Gy. G.
vendéglős.

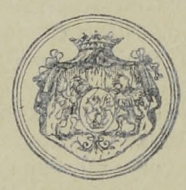

Aranyérem.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.

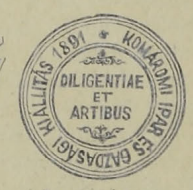

Aranyérem

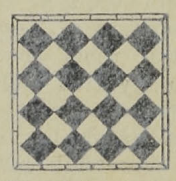

BUDAPEST,
I. kerület, budaőrsi-út 285.

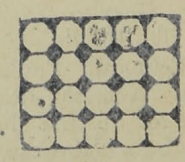

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok. kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom
és
saját kőbányámból:
Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit,** (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes agyag; tüzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.



Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.
Árjegyzéket bérmentve küldök. 11—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 5. sz. Vasárnap. junius 19.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz

Hirdetések díj-zabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Városatyák.

A polgárra nézve megtisztelőbb kitüntetés alig képzelhető, mint az, hogy polgártársainak bizalma őt beválasztja a törvényhatósági bizottságba.

És a mikor a polgárok egyeseket ezen megtiszteltetésben részesitenek, teszik azt abban a meggyőződésben, hogy a kit a megtiszteltetés ért, az megérdemli a bizalmat, melyet belé helyeztek és meg fog felelni az ezen tiszttel járó kötelességeknek is.

Mi a fő- és székváros bizottsági tagjainak kötelessége? Van e arra szükség, hogy a „Budai Hirlap“ mondja el?

Bizony úgy látszik, hogy a tisztelt városatyákra ráférne a felvilágositás!

Az utolsó közgyülésen a leglényegesebb, legmesszekihatóbb kérdések egyike volt napirendre kitűzve: a fő- és székváros világitása.

Hogy egy városnak a világitása tényleg a leglényegesebb kérdések egyike — azt talán szintén csak a városatyáknak kellene külön fejtegetni.

És mit láttunk?

A mikor az egész világitási rendszer megváltoztatása forog szóban, és a közgyülésnek évtizedekre szóló határozatot kell hoznia, — akkor, a tisztelt városatyáknak jóformán két harmadrésze hiányzik!

Tehát két harmadrésze a törvényhatósági bizottsági tagoknak nem törődik azzal, hogy e kérdés hogyan dől el.

Két harmadrésze, a törvényhatóság tagjainak rászorúl arra, hogy kötelességei felől a „Budai Hirlap“-ból értesüljön.

Két harmadrésze a városatyáknak nem tudja azt, hogy a bizalomnak, melynek letéteményese, meg is kell felelni.

Egy kis meleg időjárás képes visszatartani attól, hogy kutyakötelességét teljesitse.

Nem állitjuk, hogy ez a kérdés igy nem nyert helyes megoldást; de ha helyesen lett megoldva úgy több mint kétszáz városi képviselő erről nem tehet, — ha pedig helytelenül történt volna a megoldás akkor több mint kétszáz képviselőt a felelőség tizszeresen érné.

Az iskolásgyereket megbüntetik, ha iskolát kerül. Pedig az éretlen gyerek és talán akarata ellenére küldik az iskolába.

A városatya önként vállalkozik kötelessége teljesitésére, a mikor a polgárok választását elfogadja, s a mandátumot azoktól átveszi. Mit érdemel hát akkor az érett ember, a férfiú, ha saját maga által felvállalt kötelességének nem tesz eleget?...

Lesznek, és bizonyosan vannak városatyák, kiknek körülményeik, foglalkozásuk olyanok, hogy a közgyülésekre elmenniök lehetetlen. Az ilyenek köszönjék meg a megtiszteltetést, ne fogadják el, ne vállaljanak fel oly kötelezettséget, melynek nem áll módjukban megfelelni.

A közügy csak nyer és a polgárságot csak hálára kötelezik az illetők, mert helyet adnak egy másiknak, a ki képes megfelelni feladatának minden tekintetben.

Nem olyan kitüntetés a törvényhatósági bizottsági tagság, mint a királyi tanácsosság! A királyi tanácsostól ugyan soha senki sem fogja kivánni, hogy a királynak tanácsot adjon.

De már a bizottsági tagság nem puszta cim, hanem fontos bizalmi állás, mely teendőkkel, kötelességekkel jár.

Ezt tessék a tisztelt városatyáknak meggondolni.

Az olyan közöny, az olyan csekély foka a kötelességérzetnek, mint a mely e héten is nyilvánult a közgyülésen, kell, hogy a polgárokat elkeseritse, bizalmukban megingassa.

És nem erről az egy esetről szólunk!

A tapasztalatok sajnosan bizonyitják, hogy e közgyülés még a látogatot-

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Hátúl.

A Horváth kert nyugati oldalán, a szinkör végében nyilik egy kis ajtó a tágas udvarra: a szinkör udvarára. Maga az ajtó egy spárgán lógó fatúskó által rögtön behuzódik, ha magára hagyják: ez az antik mechanizmus pótolja a modern önbecsukó, automát ajtók komplikált masinériáját.

A krisztinavárosi templom tornyában nyolcat harangoznak — az első felvonásnak vége van.

Szinészek és szinésznők sietnek ki az udvarra friss levegőt szini. Épen valami népszinmű „megy“ — hogy a műkifejezéssel éljünk.

A kép tarka és érdekes.

Lenn az udvar szélén, egy padról hatalmas füst felleg kél: a kardalnokok sietnek felhasználni a rövid időt és elszivják cigarettáikat. Békésen ülnek egymás mellett az előbb még ellenségeskedő felek. Az üldözött betyár szivesen szolgál egy kis tüzzel a pandurnak, ki az imént utána tüzelt. A másik nevetve beszélget a körülállókkal: egészen elfelejtette, hogy ő tulajdonképen már nem is él, az első felvonás végén lőtték agyon a pandurok.

Az udvar közepén álló hatalmas fa árnyékában — ez az első rendü tagok üdülő helye — áll Pintér Imre, a népszinmű énekes. Csinos barna fiú, a kin pompásan áll a lobogós újjú ing és a ráncba szedett gatya. A szürét az öltözőben hagyta — nagyon meleg lenne idekinn. Bizalmasan tegezi az ifiúrt, Komjáthyt, pedig azért ment világgá, mert a szeretőjét elcsalta tőle. Komjáthy elegáns lovagló öltözetben áll előtte és nyugodtan türi a bizalmas megszólitást, sőt még a tegezést sem veszi rosz néven, pedig a szinpadon azzal vált el a legénytől, hogy „hátrább az agarakkal paraszt!“

Közzel hozzájuk komoly diskurzusba merülten állt két másik alak. Senki sem hinné, hogy már puszta megjelenésük is óriási derültséget kelt odabenn; Kovács Mihály és Gyöngyi Izsó a közönség kedvelt kómikusai a beszélgetők.

Az udvarnak fedett üvegfolyósóján is képződnek kisebb csoportok. Ott ülnek egymásmellett az elválaszthatatlanok: Gireth Károly és a felesége A férj a társulat jeles „natúrbúrs“ szinésze (nem tudom, hogy magyarul jó lesz-e a „természet-legény“ forditás) arról nevezetes, hogy a társulatnál ő tudja magát legjobban és legjellemzőbben kifesteni — ezt pedig nagy fáradság árán cselekszi, mert minden felvonás előtt meg kell ujitania a festést, csinos kis felesége a felvonás közben rendesen lecsókolja az arcáról az — úgylátszik — édes festéket.

Az udvar rendes látogatói a szinész nép közé vegyül. Ezeknek már csak keresztnevüket ösmerik a társulat tagjai.

Ott gubbaszkodik egy rozzant széken Gabika, egy nyalka honvéd önkéntes. Nem büszkébb a káplári csillagjaira, mint arra a mosolygó szempárra, melyről tudja, hogy csak neki mosolyog és a melynek erősen szőke tulajdonosnője — bizonyosan helyszükén — vele egy széken ül.

Kálmán és Pali versenyt kurizál a kis Paulának, a ki a testvérek között testvériesen osztja kegyteljes mosolyait — és ha Kálmánt balkezének meleg szoritása villanyozza fel, meglehet felőle győződve, hogy a jobb kezet Pali szorongatja. Hanem hát azért van két keze az emberfiának, hogy a jobb kéz ne lássa, mit művel a bal.

Kornéliának egy hordárral van baja, levélkét kapott és feleletet küld:

— A vacsorámat rendeltem meg; — mondja lehetőleg közömbös hangon a feléje irányuló kiváncsi tekinteteknek feleletül. Felesleges, úgy is tudja mindenki.

Ferike magában ül és ábrándozik; nagy fekete szemei az alkonyuló égbe tekintenek: bizonyosan légvári vagy legalább is palotai ábrándképek vonulnak el előttük. Ábrándozásában még a női öltözőből kihangzó csetepaté sem zavarja.

Az pedig elég hangos. Hajnalka és Lúcsia intéznek el holmi lovagias ügyet. A „rózsás“ karmoknak és „lágy“ kacsóknak nagy szerep jutott a kis összekülömbözésben, a mint azt a

tabbak közé tartozik. Csak a szönyegen forgó kérdés fontossága volt képes ekkora érdeklődést (!) kelteni, s rendesen felényire sem látogatott a közgyülés.

Ezen az állapoton változtatni kell!

Akár kényszeritő körülmények, akár — mint legtöbb esetben — kényelemszeretet és hanyagság tartja vissza a képviselőket: egyformán hiba s a tényen nem változtat.

Első esetben az illetőnek magának kell a konzekvenciákat levonnia — a másodikban meg kell érttetni a bizalomra méltatlannal, hogy vagy igyekezzék megfelelni a bizalomnak, vagy mondjon le arról a diszes állásról, melyre nem méltó.

Mindkét esetben a közérdek meg lesz óva.

Közérdekeket szolgálván, igérjük, hogy mi ezen téren is megfogjuk tenni a magunkét.

Figyelemmel fogjuk kisérni a közgyülésre járó budai törvényhatósági bizottsági tagokat, és a hol feltünőbb mulasztást tapasztalunk, a nyilvánosság előtt fogunk tapasztalatainkról beszámolni

Talán kissé szokatlan lesz az ellenőrzés e módja, de hisszük, hogy a polgárság, melynek érdekeit minden téren megvédeni és előmozditani célunk és kitüzött feladatunk — intenciónkat megértve, megelégedéssel fogja azt fogadni.

A
„BUDAI HIRLAP“
társadalmi hetilap, megjelenik
minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	4 frt	40	kr.
6 hónapra	2 „	20	„
3 „	1 „	10	„

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Uresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

Irodalom és művészet.

*__A budai szinkörben__ e héten változatos, jó műsor volt. Vasárnap Koslovszky A. tanár mutatta be délután fél 4 órakor a diorámáját Az érdekes ködfátyolképek előadására nagy közönség gyült egybe — főleg gyermekekből. De a felnöttek is valóban gyönyörüséggel nézték a meglepő és szép képeket, melyek részint az éjszaksarki expediciót, részint Moszkva égését mutatták be oly élethü képekben, melyek a modern fizikának legszebb vivmányai közé számithatók. Este a „Becsület szegénye“ került szinre, melyet sok igyekezettel, de kéves hatással — a mi nem a szereplők hibája — adtak elő. Hétfőn az „Üdvöské“-t adták. Ledofszky Máriska a cimszerepben teljesen kielégitette a közönséget. Barcs Aranka a herczegnő szerepében nemcsak jól énekelt de játéka is közvetlen és kedves volt. Pintér Imre a pásztor szerepében kitünő diszpozició mellett énekelt és aratott tapsokat. Kovács, Giréth, Gyöngyi igen jók voltak, bárha a rögtönzésekkel kissé takarékoskodhattak volna: ezek nem mindig sikerültek. Jó lenne, ha szemelőtt tartanák azt, hogy sok a jóból is megárt, pedig néha még jók sem voltak rögtönzéseik és nagyon is vidéki szinben tüntették fel az előadást. Kedden „Viola, az alföldi haramia“ drámája folyt le a szinpadon. Komjáthynak a cimszerep igen jó alakitása s partnerje Závodszky is hatásosan játszott, Kovács, mint Peti cigány nevettette és ríkatta a közönséget, Gyöngyi, Gireth, Kassai, Lénárdné egészitették ki az együttest. P. Szép Olga kis szerepében is rokonszenves volt. Réthey és Berki szintén kitettek magukért: ez utóbbi intrikus szerepében kiállhatatlanul tökéletes volt. Németh János a gyámoltalan herceg szerepében jó volt. Szerdán „Lili“ ment. A cimszerepet Serédi Sarolta játszotta. Főleg a második felvonásban volt jó, a hol az életvidor asszonykát adta — bárha gesztusai túlságosan szabadok voltak. Mint nagymamának, nem sikerült alakitása. Környezetében Réthy, a tudatlan férj szerepében jellemzően játszott, Kovács pedig legjobb szerepeinek egyikét játszotta el és puszta megjelenésével is derültséget keltett. Kassai is ügyesen játszott. Csütörtökön a „Vereshaju“ — Szigethy Lujza — kötötte le a közönség figyelmét és vivott ki tapsokat. Vele együtt Závodzky Teréz, Komjáthy, Barcs Aranka és P. Szép Olga osztoztak a sikerben, Csillag Vanda, Szemes Borcsa szerepében lépett fel, de az a malőr érte, hogy énekét magasabban kezdte, mint a hogy a zenekar intonálta; a zenekar nem igyekezett hozzá alkalmazkodni, a miből az lett, hogy a kezdő szinésznő nótáit sokkal magasabban énekelte, mint a hogy a kiséret játszotta. Ha a kezdőnek hibául is tudjuk be helytelen intonálását, a zenekartól kétszeres hibának kell tartanunk, hogy nem tudott nyomába jönni — mert utóvégre is a kiséretnek kell, hogy az énekhez alkalmazkodjék. A kinos disszonanciának a rendező vetett végett azzal, hogy az ismétlés előtt küldte be a következő szereplőt. Pintér Imre ezuttal is szépen énekelt, s a közönség megujrázta dalait. Pénteken „Nőemencipáció“-ban

---

tulságosan kipirult arcok s a patakzó könnyekkel versenyt futó vércseppecskék bizonyitják.

Beljebb a primadonnák öltözője körül is csoportosulás van. Itt a huszár-attilla dominál, s csak a stafázs kedvéért feketélik egy egy civil kabát. Várakozó álláspontot foglalnak el, mert ő nagyságáék még öltözködnek. Végre egyenként megjellenek ők is. A várakozók nagy serege kisebb „udvarokra“ oszladozik.

Ledovszkynak gratulálnak minden oldalról a szőke parokához, mely „pompásan“ áll s ő mosolyogva fogadja a hizelgő bókokat.

Serédi Sarolta ma nem játszik. Csak vizitelni volt benn az öltözőben s most, hogy a holnapi próbával is tisztába jött, siet be a szinkörbe: egyszerü piros selyemköpenyegében legalább is kelt oly feltünést a páholyokban, mintha a szinpadon jelenne meg. A kövér katona doktor rendületlenül nyomában van és mérgesen néz az ujságirókra, a kik sietnek a páholyhoz hódolatukat bemutatni.

Szigeti Lujza összehasonlitásokat tesz a világos és sötétszinü tiszti attillák között és végül a sötét mellett dönt. De ekközben ráér értekezni azzal a nagy karimájú fehér kalapos úrral is, a ki egy csomó kottát mutatva eléje megbeszéli vele, hogy honnan kezdjék majd meg az elmaradhatatlan ismétlést. Persze, hogy ez a karmester.

Barcs Aranka egy fiatal orvosnak panaszolja el krónikus szivbaját, aki rendkivül sajnálja, hogy nem ő a baj oka: „Legyen ön inkább bajnok, — mint bajok!“ Szójátszik vissza Aranka.

Balogh Etel, a legszebb asszony a társulatnál a fekete tábla előtt áll, nézi a kiirt próbákat és sóhajtva tapasztalja, hogy csupa operett és ujra operett: neki a drámai szinésznőnek nagyon kevés a dolga itt a nyári szinkörben. Ha néha néha nem kapnának Závodszkyval egy egy népszinműben, vagy életképben szerepet, akár el is mehetnének nyaralni valami szebb vidékre. Most is mindaketten játszanak.

Závodszky Teréznek nagy jelenete van a következő felvonásban. Hozzá nem mer ilyenkor közel menni senkisem: vészt jósló, sötét tekintete a legbátrabbakat is megremegteti.

Bessenyey komika létére, még nagyon is fiatal arra, hogy hiú ne legyen, nem csoda hát, ha most, elcsúfitva, nem jön ki a világosudvarra

Kétszery egy jóságos anya mosolyával nézegeti, hogy szinpadi leányának hogy udvarolnak. Nem csoda, hogy mosolyog, mert B. bácsi jó párti! Az öreg gigerlinek vastag aranyóralánca, melyet nyaka körül hord, a gyűrűk sokasága, melyektől az újai sem görbülnek és bizonyosan a pénctárcájától duzzadt zsebe elég ok arra, hogy jó partinak tartsák. Tetemes kopaszsága, pomádés szürke bajusza elenyésző külsőségek, melyek enynyi belső érték mellett szóba sem jöhetnek. A kinek e percben mondja, hogy: „Édes Nagysádkám!“ az oly naiv érdeklődéssel hallgatja a koros Rómeo szavait, hogy egy tizennégy éves bakfisnak is becsületére válnék. Csak mikor kitör belőle a kacagás, akkor ösmerjük fel a legezüstebb csengésü hangról Szép Olgát; a naiván felülkerekedett az asszonyi huncutság s a bácsi is észreveszi magát és egyszerre eszébe jut, hogy ő „az Olgácskát már pólyásbaba korában is ösmerte, talán dajkálta is.“ Igy aztán az udvarló egyszerre jóságos atyai baráttá lesz.

Réthey a legkomolyabb szinészek egyike az udvar túlsó oldalán sétál fel s alá gondolatokba merülve. Vagy valami nagyobb jelenetre készül, vagy egy új szerepe felett gondolkozik. Ilyenkor nem szereti, ha háborgatják.

Egyenes ellentéte neki Füredi, az arcfintorgatások atyamestere. Minden csoporthoz ellátogat egy-egy megjegyzést kockáztatva, melynek nyomában néhol pirulás, néhol egy kis apprehenzio, — de mindenütt hahota keletkezik.

Egyszerre megharsan a bejárat előtt a Mariskák kórusa. Sietek megjegyezni, hogy e kórus egy kövérebb és egy soványabb Mariskából áll. A kövérebb és barna hajú Mariska a szendeségnek mintaképe és szereti a krúmplicukrot, ellentéte a másik, a ki kötekedő, sárga hajú és inkább a savanyú bonbonoknak ad előnyt. Ennek a kis kórusnak igen éles a hangja és mindenki odanéz a mikor megszólal:

— Kezeit csókolom!

— Kezeit csókolom! hangzik rögtön az ajtóhoz közelebb álók ajkán.

— Kezeit csókolom! terjed tovább végig az udvaron szájról szájra és csakhamar az egész

Serédi Sarolta elemében volt, jól játszott és jol énekelt. Kovács, Gyöngyi, Berki, L. Kétszery Etel, Berzsenyi Julia s Gireth segittettek neki az előadást élvezetessé tenni. Vasárnap délután fél négy órakor ismet a ködfátyol képeket mutogatják, melyeket a legmelegebben ajánlunk a közönség, — főleg a családapák — figyelmébe. Egyébként ez az előadás a jövő héten tekintettel a jó fogadtatásra, melyben részesült, többször is ismétlődni fog, a mint azt a műsor mutatja. A szombatra kitűzött „Hoffmann meséi" helyett, Ledofszky rekedtsége miatt a „Szabinsnők elrablása" kerül szinre.

* **O-Budai szinészet.** Csütörtökön volt végre-valahára az ujonnan épült szinkörnek a megnyitása, melyet ez alkalomból ünnepélyesen feldiszitettek. Az épület maga elég nagy, szinpadja is elég tágas, s a közönség kényelméről lehetőleg gondoskodtak. Megnyitó előadásúl „Tündérlak Magyarhonban" került szinre melyet egy Szathmáry Károlytól nagyon ügyesen és tetszetősen rendezett Allegória előzött meg, a szintársulat összes tagjainak közreműködésével Aintner Ilka asszony mint Génius elszavalta Palágyi Lajosnak egy a szinkör megnyitására irt alkalmi odáját s a függöny a Himnus dallama közben gördült le — Aintner Ilkát az ó-budai szinpártoló egyesület szép csokorral lepte meg. — Ezután következett a Tündérlak Magyarhonban, melyben Pajor Emilia asszony, mint Marcsa bájolta el hangjával és ügyes játékával a közönséget, mely tapsaival éppen nem fukarkodott. — Gyuri szerepét jó komikummal és vig kedélylyel játszotta Szabó Bandi, ki szintén sok jól megérdemelt tapsot aratott. Az öreg tábornok szerepét Szathmáry Károly játszotta, gyámleányait pedig ügyesen és kedvesen Geröffyné és Medgyesi Erzsike s mind a ketten kivivták a közönség tetszését. A két fiu szerepében Bánfalvy és Bérci ügyeskedtek. A kisbiró rövid szerepét hatással játszotta Nyitrai. Pénteken ugyanezt adták. Szombaton pedig Nánit.

* **Nyári hangverseny.** A III. k. ünképzőkör tagjai sikerült hangversennyel egybekötött táncvigalmat rendeztek a Romai fürdőben — A hangverseny változatos programmja Szathmári Károlyt, az ó-budai szinészet jeles tagját dicsérte. — A hangversenyben résztvettek Aintner Ilka, ki a „Magyar hölgyet szavalta. — Medgyesi" Erzsike ki a „Kis szorakozottat deklamálta el és Pajor Emilia asszony, kinek három ének száma is volt, már az első dalánál is, a Traviatta opera nagy magándalánál fokozott lelkesedés volt tapasztalható, e lelkesedés nőttön nőtt a Rip-Rip levélariája után. Végkép meghóditotta a közönséget szép magyar dalaival, miket kétszer kellett megismételnie. — A programm utolsó száma komikus roszszulléte miatt elmaradt, de helyette Szabó Bandi énekelt szép bariton hangon, néhány magyar dalt. Ezt is megismételték. A rendezőség a közreműködő a hölgyeket szép virág bokrétákkal lepte meg. — A hangverseny után tánc következett, melyet elpusztithatlan jókedvvel jártak egész kora reggelig. — Az első négyest 60 pár táncolta. Ott voltak asszonyok. özv. Szathmáriné, Pajor Emilia, Geröffiné, Károlyi Lajosné, Medgyesiné, Kertész Aladárné, Greiner Antalné, Resák Ferencné, Bsillag Jakabné, Günther Pálné, Klein Lipótné, Messinger Mórné, Weisz Samuné, Moskovics Samuné, Breitner Adofné, stb. Lányok: Csatár Róza, Csillag n. Medgyesi Erzsike, Kohn növ. Lövi növ. Götzler Katicza, Weinberger Berta, Lang Lina, Scheidler növ. Weiszberg Jeanett, Silbermann Róza, Jászai Jolán, Jugl Lenke stb.

* **Bahánné Budán.** A mióta Feleky társulata Budán megbukott, a budai közönségnek nem volt alkalma Blahánét ideát Budán láthatni, és hallhatni. Krecsányi igazgatónak sikerült a nagy müvésznőt három előadásra megnyerni. Blaháné Kedden Szerdán és Csütörtökön fog felépni Náni, Molly (Szegény Jonathánban) és Rózsi („A Cigány"-ban) szerepekben, tehát legjobb forszszerepeiben. Az igazgatóság figyelmezteti a közönséget; hogy ezen előadásokra az egyleti kedvezményes jegyek az utalványokkal csakis déll 12 óráig kaphatók, azontúl nem fogadei utalványokat a pénztár.

* **A budai zeneakadémia** záré vizsgálatai ma Szombaton, d. u. 4 órakor kezdődnek s junius 23-ig tartanak. Végül, junius 29-én, d. e. 11-kor a medve utcai Fácán vendéglőben megtartják a növeneék hangversenyt.

* **A budai szinkör műsora.** Vasárnap: Szellő Judith. Hétfő: „Hoffmann meséi". Kedd: Blaha Lujza 1-ső vendégjátékául: „Náni". Szerda: Blaha Lujza 2-dik vendégjátékául „Szegény Jonathán". Csütörtök Blaha Lujza utolsó vendégjátékául „A cigány" Péntek: Koslowszky A tanár nagy dioráma mutatványai és „A szerelmi varázsital" Szombat: „Az erényőrök" Vasárnap: „Az erényőrök.

A hét eseményei.

Vasárnap. Junius 19. A „Fiume"-féle siketnémák magán intézetében 10 órakor lesznek az évzáró vizsgálatok. A Stefánia pesti szegénygyermekkórház egyesület d. e. 10 kor tartja rendes évi közgyülését. A magyarországi tanitók árvaház egyesülete d. e. 10 órakor tartja évi közgyülését az alkotás utcai árvaházban. A felső nép és polg. iskolai tanitók és tanitónők orsz. egyesületének választmánya reggeli 8 órakor tart ünneplést a Pedágogiumban. Az első budapesti lövész hadastyán egyesület női osztálya táncmulatsággal egybekötött alapitó ünnepet rendez a köbányai régi sörházban. A budapesti katolikus kör Szent László szentté avatásának 700. évfordulója alkalmából emlék ünnepet rendez a vármegye házába. Megelőzőleg a kör tagjai testületileg vonulnak az egyetemi templomba a hol Vaszary Kolos Magyarország hercegprimása ünnepi szent misét mond. A Hunnia magyar bicykli klub két csoportban Esztergomba és Leányfalvára kirándulást rendez. A magyar turista egyesület budapesti osztálya kirándulást rendez a Hárs hegyre.

Kedd. Junius 21. Térzene délután 6 órakor a bástyai sétányon.

Szerda. Junius 22. A budapesti magyar zeneegyesület délután 6 órakor közgyülést tart a váci köruti 16 sz. helyiségében.

Csütörtök. Junius 23. A magyar atletikai club évi rendes közgyülését tartja a nemzeti lovarda emeleti helyiségében.

Péntek. Junius 24. Térzene délután 5 órakor a várkerti kioszk előtt.

Szombat. Junius 25. A zene tanárok országos egyesülete nyári táncmulatságot rendez a zúgligeti Fácán vendéglő helyiségeiben.

---

udvarban szinész, katona, cibil, újságiró, primadonna, tűzoltó, rendőr, diszitő: mindenki hangoztatja:

— Kezeit csókolom!!!

A legfessebb direktorné jelent meg alatvalói között. Mögötte a kiséret: a társulat legujabb csillag-ja hóditó világos toálettben, egy sereg ujságiró, imádó és idegen szinészek.

Az igazgatóné mosolyog. Mindenki számára van egy mosolya. Hiveinek leereszkedő, kegyteljes mosolylyal köszöni meg a fogadtatást, a bókolóknak egy-egy gúnyos, kedveltjének egy jóságos mosoly jut. Belépése után ő a központ, köréje gyülekeznek a legtöbben és vele is maradnak mindaddig, a mig ő itt marad.

Leghátúl az udvarban is élénk mozgás van.

Bedécs bá', a társulat jeles szabója öltözteti itt a statisztákat. Orrára tett szemüvegén keresztül éles szemmel mustrálja a gondjaira bizott hadat, mely szépen rendben várja, hogy felöltöztessék, a mi meg is történik annak rendje és módja szerint. A kövérek feszengenek szűk ruháikban, a soványak pedig csak úgy lógnak a bő bugyogókban, a miket a termetes mester magára szab, hogy jól pászoljanak. Hivatásának teljes öntudatában működik és nem hederit a laikus csoportra, mely őt csodálja.

Stoikus nyugalommal nézi őt a társulat büszkesége Németh János. Ő méltányolja leginkább Bedécs művészetét és a jeles férfiú, mihelyest meglátja, siet neki legujabb remekét bemutatni:

— Ide bézen, a Débetor, bács'a szeb róhada'p.

A körülállók nem értik a franciás kiejtést, de a megszólitott tudja, hogy ez annyit tesz: „Ide nézzen Németh úr, micsoda szép ruha darab" — és rendithetetlen flegmával hagyja rá, hogy:

— Biz az gyönyörű Bedécs mester. És jól is fog állani, mert tudom, hogy megint magára szabta.

— Begh'szemaszt! (Meghiszem azt!)

Az udvar kellő közepén egyik kezében könyvet tartva, a másikkal szürke üstökét simogatva, kifogástalan Ferenc József kabátban áll a direktor. Mint győztes hadvezér nézi a nyitott szinpadon dolgozó diszitőket. Előtte fiatal nő áll esdő tekintettel. És ő megérti e tekintetet: zsebéből plajbászt, papirszeletet vesz elő és ráfirkant valamit; a nő hálásan mosolyogva veszi át kezéből a potya jegyre szóló utalványt.

Körülötte van Kassai, a társulat második baritonistája és különös kedveltje az igazgatónak, adjutánsa. A titkos drámairó, a ki hetenként átlag két új drámát nyújt be hozzá és most is szivszorongva várja a kezében lévő könyvről — az ő darabja! — a legfelsőbb itéletet, szintén tántorithatlanul nyomában van mindenütt. A szinházi cupringer — szinházi ügynöknek irja magát — bizalmas közléseivel felfedezett új tehetségekről, rendkivüli talentumokról épen olyan állandó környezete, mint a masamódlány, a ki pirulva vallja be előtte, hogy megúnta a kalapcsinálást és hivatottságot érez a szinpadra. Krecsányi pedig a cupringert meghallgatja, a drámairót biztatja, az új tehetségnek pedig más társulatot ajánl: udvarias, kedves mindenkivel, nem utasit el senkit

Egy sarokban szerényen meghúzódva, a hatalmas súgókönyvet kebléhez szoritva áll a súgó és gyönyörködik a társulat testes balett-„mesterének" Szentesnek piruettjeiben.

A szinpad elkészült. Berky az apaszinész már ráragasztotta az ősz bajuszt saját hatalmas bajúszára, melytől szinész létére sem tudott megválni; Follinusz a rendező végig néz még egyszer mindent s aztán megelégedetten adja ki a parancsot:

— Mehetünk!

A gondos ügyelő Fekete Dolfi meghallja a szózatot az udvaron: sietve végig járja az öltözőket és kikiált az udvarra is:

— Kezdődik a második!

Azután rohan az ügyelő asztalhoz és megnyomkodja a villanyos csengők gombjait.

Az öltözőkben, a súgólyukban s az előcsarnokban megszólal a csengetyű csillingelése: a súgó bebujik a lyukba, a szinészek hirtelen búcsúzva szaladnak a kulisszák közé, a vendégek sietnek kifelé az udvarról és mire a zsinorpadláson is megszólal a csengetyű s a függöny mozgásba jön — hátúl minden üres és csendes.

Dzsinn.

A hidkérdéshez.

Falk Miksa és Tolnay Lajos orsz. képviselők e hó 12-én délelőttre a vámház-körut és Gellért-kőpart között tervezett Duna-hid épitése ügyében a ferencvárosi kör helyiségébe értekezletet hivtak össze, melyben az I., VIII., IX. és X. kerület nehány polgára vett részt.

Az értekezletet Falk Miksa nyitotta meg, röviden körvonalozva az összejövetel előzményeit. Elmandvtta, hogy az I. kerületi polgárság a mult hó 29-én a vámház s a Kelenföld között épitendő hid ügyében értekezletet tartott, a melyen ő is megjelent s kijelentette hogy az igényeket az eskütéri hid egyedül kielégiteni nem lesz képes s ennélfogva jogosult a törekvés, hogy mind a két hid kiépittessék. (Zajos helyeslés.) Az eskütéri hid épitése már elhatározott dolog s ennek ellenében a küzdelem nem kecsegtet sikerrel. Oly értekezlet összehivása vált tehát szükségessé, a mely azokat a gyakorlati lépéseket megállapitsa, a melyek a vámház kelenföldi hid épitése érdekében teendők. Ezért hivta ő és Tolnay Lajos össze a mai értekezletet. (Zajos helyeslés.)

Ezután elnökké egyhangulag F a l k Miksát választották meg, jegyzővé pedig H i n d y Kálmánt.

Tolnay Lajos hosszabb beszédében fejtette ki a vámháztéri hid fölépitésének szükséges és sürgös voltát. Nagy örömmel hallotta — ugymond — a főváros polgársága a miniszter ama elhatározását, hogy a főváros területén két Duna-hidat szándnkozik már legközelebb épiteni; egyet a vámház-körut folytatásában, a másikat pedig az eskü-tér közelében. Nézete szerint mind a kettőre égető szükség van. Örömmel látta azt is, hogy az eskütérre tervezett hid a belváros olyan rendezésével lesz kapcsolatba hozva, a mely nemcsak a főváros diszére fog szolgálni, hanem a nehézkes belvárosi közlekedést is lényegesen könnyiteni fogja. A belvárosi polgárok egy része, midőn mindezektől értesült, értekezletet tartott s kimondotta, hogy a két hidat csak együtt és egyszerre óhajtja kiépitve látni. A szóló ez álláspontot a fővárós érdekei ellen valónak tartja. A szóban levő két hid ugyanis egymást kiegésziti, de egymást pótolni sohassm fogja. Az eskötéri hid mindig csak a személyforgalmat — ideszámitva a személyeket szállitó kocsikat, ló- és villamos vasutat is — fogja közvetiteni; ellenben a teherforgalmat akkor is csak a vámházköruti hidra kell terelni, ha a kerepesi-ut folytatásában az eskütéri hidig épp oly széles utca alakul is, mint a kerepesi-ut maga. Budapestnek ma is egyik legveszélyesebb forgalmi csomópontja az, a melyen a kerepesi-ut a belső körutba szakad; hogy tehát az uj hidra menő teherforgalom minden tartozékával, a melyen többek közt a marha- és sertéshajtás stb. még mesterségesen ide is tereltessék, azt ő gyakorlatilag kivihetetlennek tartja. A Duna jobb és balpartja közti teherforgalomnak a Margit- és vámház-köruti hidakon kell lebonyulnia és nem lehet megengedni, hogy a belváros vagy a budai oldal Duna mellett levő szűk utcái, szükség nélkül, teherforgalommal terheltessenek meg. Ha tehát ez igy van, pedig igy kell lennie, akkor kétségtelen, hogy a vámház-köruti hid nagyobb fontosságu, mert sokkal közelebbről érdekli az ipart és kereskedelmet, mint az eskü-téri. Különben is a följárók elkészitése a vámházköruti hidnál alig ütközik valamelyes nehézségbe s a hiddal együtt elkészülhet. Ellenben az eskütéri hid feljárói addig el nem készülhetnek, amig a tervezett kisajátitások végrehajtva nincsenek s az utban álló épületeket le nem bontják. Már pedig a plébánia templom, a kegyesrendiek épületei és a régi városháza addig le nem bonthatók, a mig azok helyett uj épületeket nem állitanak. Erre pedig 4—5 év szükséges. Ha tehát a két hid egyszerre épittetnék, akkor egyik sem készülhetne el 7—8 év leforgása előtt és ez sem a főváros érdekeivel, sem a kormány álláspontjával nem lenne összeegyeztethető. Mindezek után azt az óhajtását fejezi ki, hogy a kit hid ügye külön tárgyaltassék s a vámházköruti hid, a melynek létesitése semmi akadálylyal nem jár, a legrövidebb idő alatt kiépitessék. Az együttes épités egyik igen lényeges akadályául végül felhozza még az eskütári hid nagy költségeit, mint a hol egyedül a kisajátitásokra 10 millió szükséges, a hid épitésére 2 és fél millió s a feljárók egyenletessé tételére 1 millió.

A tetszéssel fogadott beszéd után Légrády Károly szólalt fel, hangsúlyozva, nogy a vámházköruti hid épitése felel meg a főváros általános érdekeinek.

Wagner Jenő dr. a Ferencváros fejlődése érdekében kivánja, hogy az ötödik hid a Boráros téren épittessék.

Csiky Kálmán nem tartja helyesnek, hogy akkor, a midőn a vámháztéri hid ügyének előmozditása céljából jött össze az értekezlet, olyan dissonáns hangok emelkednek, mint a milyennel Wagner Jenő dr. szegült ellene az általános óhajtásnak. (Zaj. Ellenmondások.) Ha külön érdekek vannak, akkor legjobb lesz külön értekezletet összehivni. (Ugy van!) Egyébként az a hite, hogy el fog jönni a Borárostéri hidnak is az ideje.

Medvey Zsigmond nem ellenzi a Boráros-térről épitendő hid eszméjének kivitelét sem, de első teendője mégis a vámházi hid épitése.

Szóltak még: Kiss István, Kovács József, Bálint Ferenc, Gyurmin J., Hecht Ernő dr., Peringer Ferenc, s aztán Tolnay Lajos, inditványát azzal egészíti ki, hogy nagy bizottság küldessék ki, a melynek a miniszterhez intézendő felirat megszerkesztésén kivül általában az ügy fejlesztése legyen kötelessége. (Helyeslés.)

Falk Miksa elnök ezek után határozatilag kimondja, hogy az értekezlet nemcsak kivánatosnak, hanem mulhatatlanul szüségesnek tartja oly ötödik hid épitését, a mely a Ferencvárost a Duna jobbpartjával összekapcsolja, óhajtja továbbá az értekezlet, hogy e hid ügye egészen önállóan tárgyaltassék és semmiféle más hasonnemü tárgygyal összeköttetésbe ne hozassék. Elhatározza az értekezlet, hogy a kivánnalmait memorandumba foglaltatja, hogy közölhetők legyenek az illetékes személyekkel és hatóságokkal. Egyebekben — ugymond az elnök — határozatot hozni nem lehet, mert az értekezlet tagjai erre nézve mandatumot nem kaptak senkitől.

Végül megválasztotta az érdekezlet a nagybizottságot.

Törvényszéki csarnok.

A fekete sárga zászló.

Olvasóink még emlékezni fognak arra, a fekete sárga zászlóra, melyet az első kerületben az első választás alatt körülhordaztak.

Az ártatlan kortes tréfát tudvalevőleg a rendőrség nagyon komolyan vette, és egy nagyképü itélettel megbirságolta annak elkövetőit „az uralkodó ház szineinek meghurcolása, a honvédelmi miniszter személyes megsértése, utcai botrány stb. cimen.

A famozus itélet ellen az elitéltek természetesen fellebeztek a főkapitánysághoz, és jogi képviselőjük W l a d á r T i v a d a r dr. ügyvéd előtt most hirdették ki a másodfokú itéletet, mely az elsőt helyben hagyja

Wladár dr. első fellebezésében többek közt a rendőrségi illetékességét is kétségbe vonta, de erre a főkapitányság itélete jónak látta nem reflektálni.

Wladár dr. újból bejelentette a fellebezését az itélet ellen s igy, az ügy a belügyminiszterium elé fog kerülni.

A terjedelmes fellebezés többek közt ezeket mondja:

„Bizonyitéknak vehető-e egy rendőrközeg jelentése a midőn a m. kir. Curia 67. számú döntvénye alapján az, h a t ó s á g i t a g n a k nem tekinthető, mert kizárólag a felsőség rendelkezéseinek és meghagyásának teljesitésére illetőleg foganatositására, hivatott de saját tényében és hatáskörében tapasztaltak bizonyitására hivatva nincsen“.

„Feltétlen hiteles bizonylatot csak egy hatósági személy tehet.“

„A főkapitányi itélet hallgatagon mellőzte a kerületi kapitányság illetékességére és hatáskörére már a korábbi fellebezésben felhozott indokokat, ámbár az evidens dolog, hogy a honvéd miniszter vádat nem emelt, igy vádhiányán a kapitányság m a g á n v á d b ó l ü l d ö z e n d ő c s e l e k m é n y e k e t h i v a t a l b ó l e l b i r á l u i j o g o s i t v a n i n c s.“

„De evidens dolog az is hogy a ker.kapitányság vádhiányán a t ö r v é n y s z é k e k h a t á s k ö r é h e z t a r t o z ó c s e l e k m é n y e k f e l e t t i s m o n d o t t i t é l e t e t.“

„A jogtiprás tehát itt kettős, mert 1) vád emelve nem lett, 2) vád hiányán a törvényszékhez tartozó cselekményekre is h a l l g t a g o n mondta ki illetékességét.“

A fekete-sárga szinre nézve a felebbezés további pontjai a következőket tartalmazzák:

„A fekete-sárga szinnek Magyarországon közjogi jelentősége nincsen, az csupán mint a német-római császárság maradványa az egykori nagyhatalom emléke gyanánt jogosulatlan s törvénytelen uton honosult meg egyes intézményeinkben.“

„Nem egy, de több alkalommal tiltakozott hevesen a magy. törvényhozás ezen szin alkalmazása ellen, s ha már talán egy n é m e l y k ö z ö s ü g y j e l l e g é t foglalja magában, Magyarországon c s á s z á r i szin gyanánt sohasem fogadtatott el. Egy i n t é z m é n y közös volta lett tehát közelebbről megjelölve vele, s nem pedig mint a legmagasabb család szinei, melyeknek Magyarországon törvényes biztositékai nincsennek.“

A ker. kapitány itélete nemcsak a honvéd miniszter úr személyét de a legmagasabb udvar szineit is sértetteknek találta. Erre nézve a felebbezés azt mondja:

„De kizártnak tekintendő a sértés mert a zászló körülhordozása által a miniszter úrnak egyes kérdésekben tanusitott politikai m a g a t a r t á s á t akarta csupán jelezni. Hogy ezen magatartást épen a v á l a s z t á s o k során óhajtatott akként jelezni, kizártnak és absolute lehetetlennek látszik még csak azon feltevés is, h o g y a s é r t é s á z u r a l k o d ó h á z s z i n e i e l l e n i n t é z t e t e t t v o l n a. A cselekményeket az i n t e n c i o minősiti, nem pedig a magyarázat.“

A felebbezés további folyamán élesen támadja meg azon biróságokat a melyek a szubordináció érzetével parancsszóra hoznak itéletet, s kéri az itéletet, vád, illetékesség és hatáskör hiányán megsemmisiteni.

Fő- és székvárosi ügyek.

A fő- és székváros közgyülése.

1892. Junius 15.

R á t h Károly főpolgármester a közgyülést d. u. 4 órakor megnyitván, bemutatta a koronázás 25-ik évfordulója alkalmából tartott jubileumi ünnepély rendezésére kiküldött fővárosi nagy bizottság előzetes jelentését, mely a főváros törvényhatósági bizottságának Ő Felsége által f. hó 8-án történt legmagasabb fogadtatásáról szól. A közgyülés állva hallgatta végig Ő Felségének a törvényhatósági bizottság elnöke által történt üdvözlésre adott válaszának Kullmann Lajos főjegyző által történt felolvasását és azt örvendetes tudomásul vévén, a beszédnek a mai közgyülés jegyzőkönyvében szó szerint való megörökitést határozta el.

K u l l m a n n Lajos főjegyző felolvasta ezután gróf Szapáry Gyula miniszterelnök következő leiratát:

„Budapest főváros közönségének. Ő cs. és apostoli királyi Felsége miniszterelnöki minőségemben tett előterjesztésemre f. évi junius 10-én Budapesten kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Budapest főváros mint magyar székvárosa ezentúl „Budapest fő- és székváros“ elnevezést használhasson. Miről a főváros közönségét örvendetes tudomásul és megfelelő további intézkedés végett ezennel értesitem. Budapesten, 1892. junius 11-én. Gróf Szapáry Gyula s. k.“

A közgyülés e leiratot öévendetes tudo-

másul vette és a szükséges intézkedéseknek, igy a feliratok, nyomtatványok, pecsétek megváltoztatása stb. megtétele végett kiadta a tanácsnak.

Egyszersmind elhatározta a közgyülés, hogy midőn Ő felsége legközelebb ismét Budapestre fog jönni, küldöttség útján fogja kifejezni köszönetét ezen elhatározásáért és azután ugyancsak küldöttségileg fog köszönetet mondani gr. Szapáry Gyula miniszterelnöknek Ráth Károly főpolgármester bejelentette ezután, hogy Ő Felsége a budapesti szegények számára magánpénztárából 5000 frtot adott. A közgyülés ez adományért jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét; az adomány kiosztása iránt a szokásos intézkedések elnöki uton megtörténtek.

A főpolgármester szomorú elnöki kötelességet teljesitett azután, bejelenté, hogy Buzeczky Pál, a törvényhatósági bizottság egyik kitünő régi buzgó tagja, a főváros egyik köztiszteletben és közszeretetben állott polgára, ki a törvényhatósági életben főleg mint a számvizsgáló bizottságnak éveken át volt elnöke szerzett magának nagy érdemeket, elhalálozott. A közgyülés az elnöklő főpolgármester előterjesztésére egyhangúlag elhatározta, hogy Buzeczky Pál halála fölött érzett mély fájdalmát a közgyülés jegyzőkönyvében fejezi ki és hogy a boldogult gyászba borult családjához részvétiratot intéz.

A törvényhatósági bizottságban Buzeczky Pál elhalálozásával, ki az I. kerületben választatott meg, megüresedett rendes tagsági helyre a legtöbb szavazatot nyert póttag, Frey Alajos hivatik be.

A napirend előtt négy interpellació terjesztetett elő. Del Medico Agoston utalt arra, hogy Ő Felségének f. hó 6-án megtartott ünnepélyes bevonulása alkalmából több helyütt a járdán is állitottak fel tribünöket, holott ezek a közhasználatra vannak szánva és ennélfogva a járdák ilynemü elfoglalása a személyes szabadság megsértését involválja. Minthogy pedig ezzel az eljárással a közönség azon részének, mely nem vásárolt drága pénzen tribünjegyeket, részben lehetetlenné teszik a felséges király iránti loyalitás kimutatását: szóló kérdi a h. polgármestert, miszerint van-e tudomása arról, hogy a járdákat több helyen tribünök részére foglalták le és hajlandó-e intézkedni az iránt, hogy hasonló eljárás a jövőben ne történjék?

Gerlóczy Károly h. polgármester ezen interpellációra válaszolva kijelentette, hogy tudomása van arról, miszerint az illető bizottság és a rendőrség az ünnepély előtti utolsó napokban az Erzsébet és Ferenc József téren a járdán tribünök nem képezték üzérkedés tárgyát, hanem az egyiket a képviselőház készittette saját költségén az országgyülési képviselők részére, a másikat pedig a belügyminiszterium saját költségén az ország törvényhatósági bizottságai küldöttségeinek elhelyezése végett. Hogy a jövőben hasonló alkalmakkor mily eljárás fog követtetni, arra nézve ma egyáltalában nem nyilatkozhatik, megjegyzi azonban, hogy mennél több idő áll rendelkezésre egy nagy ünnepély rendezésére, annál kifogástalanabb módon lehet a szükséges intézkedéseket és munkálatokat elvégezni.

A közgyülés a h. polgármester e válaszát egyhangulag tudomásul vette.

Tenczer Pál emlékeztet arra, hogy a közgyülés még f. é. április hóban számos tanitói tanitónői és igazgatói állás szervezését határozta el, de mindezideig a kormánytól semmiféle válasz sem jött a főváros határozatára, mely még április hóban expediáltatott. Minthogy pedig az azon állásokra pályázott 400 folyamodó a pályázat elintézéséig egyrészt el van zárva annak lehetőségétől, hogy másutt folyamodjék, másrészt a megválasztandóknak augusztus 1-ig az illető iskolák közelében kellene lakást venniök: szóló kérdezi a h. polgármestert, nem volna-e hajlandó a közgyülés emlitett határozatának jóváhagyását megsürgetni?

Gerlóczy Károly e kérdésre kijelentette, hogy meg fogja az ügyet sürgetni, s e választ úgy az interpelláló, mint a közgyülés tudomásul vette.

Fektor Ferenc elmondotta, hogy a múlt hó elsején a fővárosi Erzsébet szegényház gondnoka megőrült és az ezen megválasztott hivatalnokot ért e szerencsétlenség után a tanács megtagadta a nejétől az esedékes fizetését. Kérdezi a h. polgármestert, mint a tanács elnökét, hogy van-e erről tudomása és hogy hajlandó-e intézkedni az iránt, hogy e beteg tisztviselő családja részére az esedékes fizetés kiutalványoztassék.

Ezen interpellatiora Horváth János tanácsnok, h. alpolgármester adta meg a választ a következőkben: A tanács, a mint arról a szerencsétlenségről értesült, mely az Erzsébetszegényház gondnokát m. hó elsején érte, azonnal 100 frtnyi segélyt szavazott meg a nejének. Ezen elmebetegségbe esett hivatalnoknak, mint más betegségben szenvedő tisztviselőnek is jár a fizetése, de a törvény értelmében, minthogy elmebetegség esete forog fenn, a fizetés csak az árvaszék által kinevezendő gondnoknak adható át, miért is a tanács már megkereste az árvaszéket az iránt, hogy ezen elmebajba esett tisztviselő részére gondnokot nevezzen ki s a fizetés már e hó folyamán utalványozható lesz. A közgyülés a választ tudomásul vette.

Csikváry Jákó arra utalt, hogy a zuglói és az Istvánuti lóvasuti vonalak belső végpontja a muzeum körúton, a nemzeti szinházzal szemben van s ugyan e pontig a másik oldalon járnak legújabban a vágóhidi kocsik is, minek következtében e különben is rendkivül élénk forgalmú helyen igen gyakran veszélyes kocsitorlódás áll elő. Másodszor felhivta a figyelmet arra, hogy az üllőiuti lóvasuti végállomástól a tisztviselő telepre menő szárnyvonal felépitménye, valamint az ezen vonalon közlekedő kocsik rendkivül mizerabilis állapotban vannak. Kérdezte a h. polgármestert, hogy bir-e tudomással ezen emlitett közveszélyes és türhetetlen állapotokról és hajlandó-e megszüntetésük iránt intézkedni?

A h. polgármester a legközelebbi közgyülésen fog válaszolni.

Ezután Mérő János szólalt fel és fölemlitette, hogy a legutolsó közgyülés óta egy örvendetes esemény történt, mely a törvényhatósági bizottság minden egyes tagját igen kellemesen érintette és ez az, hogy Ő Felsége a koronázás 25 éves jubileuma alkalmából Ráth Károly főpolgármestert a Lipótrend középkeresztjével tüntette ki (Zajos éljenzés.) Ő Felsége a legmagasabb elhatározása őszinte hazafiúi örömmel töltötte el a főváros minden egyes polgárát, mert a kitüntetés Ráth Károly főpolgármester személyében oly hazafit ért, a ki fényes egyéni tulajdonságainál és a főváros felvirágoztatása körül szerzett kiváló érdemeinél fogva e magas kitüntetésre minden tekintetben méltó és mert e kitüntetésben a legfelsőbb hely bizalma oly férfiú iránt nyilvánult, ki iránti bizalmát a főváros közönsége is már több izben fényesen nyilvánitotta. (Hosszantartó élénk éljenzés.) Szóló az egész törvényhatósági bizottság érzelmeit tolmácsolja, midőn őszinte örömmel szivből üdvözli a főpolgármestert e legmagasabb kitüntetése alkalmából és inditványozza, hogy a törvényhatósági bizottság üdv- és szerencsekivánatainak a közgyülési jegyzőkönyvben adjon kifejezést.

A közgyülés egyhangú lelkesedéssel fogadta Mérő János szavait, mire Ráth Károly főpolgármester a mély meghatottság hangján válaszolt. Megjegyzi, hogy az alkotmányos élet legmagasztosabb élvezete birni a polgártársak bizalmát és szeretetét; e jutalomban részesiti szólót a közgyülés, midőn a legfelsőbb helyről jött ujabbi kitüntetése alkalmából szerencsekivánatait iejezte ki. Szóló mélyen érzi azon kitüntetés nagyságát, melyben a közgyülés részesiti és keble mélyéből méltányolja azt. Szólót mélyen meghatották Mérő Jánosnak a közgyülés tetszésével találkozott meleg szavai és midőn hódolatteljes hálával leborúl Ő Felsége kegyelme előtt, tudja, hogy a fő- és most már székváros közönségének mély hálával és köszönettel tartozik mert bár nyugodt öntudattal tekinthet vissza a közpályán évek hosszú során át kifejtett müködésére, ezen újabb legfelsőbb kitüntetést, első sorban azon diszes és fontos állásnak köszönheti, melyet Ő Felsége legkegyelmesebb kijelölése folytán a fővárosi törvényhatósági bizottság megtisztelő bizalma alapján immár 19 év óta van szerencséje betölteni. Valamint eddig, ugy ezenttől is oda lesz irányulva törekvése, hogy e bizalomnak megfelelve a haza, a főváros és szeretett polgártársai érdekeit előmozditsa és csekély erejéhez és tehetségéhez képest kötelességeinek eleget tegyen. Végre kéri a közgyülést, hogy fogadja szive mélyéből eredő benső köszönetét a rokonszenv e nyilatkozásáért és tartsa meg őt továbbra is szives jóindulatában. (Hosszantartó, zajos éljenzés és taps.)

Pártos Béla nem tarthatja indokoltnak, hogy a tisztviselői telepen szükséges 8 tanteremből és óvoda céljára szolgáló helyiségből álló egyemeletes iskola épitésére ily aránytalanul nagy összeg forditassék. Szóló a pénzügyi bizottság által fölvetett kérdésre válaszolva azt kétségtelennek mondja, hogy az óvoda felállitása már most törvényes kötelességét képezi a fővárosnak. Ezután kéri a közgyülést, hogy határozza el azt, miszerint a tisztviselői telep viszonyaihoz mért egyszerü és olcsóbb terveket készittet el a mérnöki hivatal által.

Okolicsányi Gyula, minthogy a szakértők a bemutatott terveket és költségvetést teljesen indokoltaknak találták, kéri a közgyülést, hogy fogadja el a tanács előterjesztését.

Rózsavölgyi Gyula tanácsnok felszólalása után Tolnay Lajos dr. szintén a tanács javaslatát pártolja meleg szavakban, mire a közgyülés 111 szavazattal 46 ellen a tanács előterjesztését fogadta el.

Horváth János tanácsnok előadta a pénzügyi bizottság és a tanács előterjesztését a II. ker. Rókus-utcai Dégen-féle házteleknek a községi szeretetház részére leendő megvétele iránt, melyet a közgyülés hozzászólás nélkül egyhangulag elfogadott

Végre dr. Nagy Lajos tanácsnok előadta a villamos világitás behozatala tárgyában kiirt pályázat eredményéről készült bizottmányi és tanácsi előterjesztéseket.

Szabó M. Ferenc hangsulyozza, hogyha egyedül a beérkezett ajánlatokban kitüntetett számszerinti adatok után indulnánk és egyedül az anyagi érdekek volnának mérvadók, akkor csakhamar tisztába lehetne jönni arra nézve, hogy mely ajánlat a legkedvezőbb. De a fennforgó kérdésben a dijtételek csak másodsorban jöhetnek tekintetbe és azért szóló nem arra fekteti a fősúlyt, hogy mely ajánlat az olcsóbb — mert valamennyi ajánlkozó összes árai csak maximalis árak és minden vállalkozó, ha a koncessiot megkapja — saját vállalata érdekében arra fog majd törekedni, hogy árait és feltételeit a lehető legkedvezőbbre szabja, csakis igy biztosithatván a villamos erőnek mentől kiterjedtebb fogyasztókört. A fő mindenesetre a villamvilágitás kérdésnek technikai szempontból való helyes megoldása. A pályázók a villamvilágitás különböző rendszereire alapitva adták be ajánlatukat, de Budapest fővárosa nem szolgálhat experimentumul egyes rendszerek kipróbálására. A rendszer elbirálása tehát voltaképen a legfontosabb kérdés, mert a felajánlott rendszerek közt azt a rendszert szükséges kipuhatolni, mely tényleg már is alkalmazásban van és mint olyan tökéletesnek is bizonyult. A gáztársulat ajánlata sok irányban nagyon homályos.

Egger úr maga se tudja, mely rendszert fogna alkalmazni és ebbeli elhatározását a főváros határozatától teszi függővé, az Egger-féle ajánlattal tehát komolyan számolni nem lehet.

Siemens és Halske cég pedig csakis a Duna balparti kerületek ellátását célozza, mely álláspont azonban már eleve elfogadhatlan, másrészt pedig motorikus erőt csakis vasútvonalainak vezetékhálózata mentén szolgáltatna.

Ganz és Társai ajánlata magyarán kimondja, hogy mit is akar voltaképen. Annak bizonyitásául, hogy mily rohamosan haladt Ganz és Tsa rendszerre szóló csak azt akarja felemliteni, hogy Amerikában a villamosság bölcsőjében a leghatalmasabb cégek minden heves támadása ellenére nagy elterjedtségre tett szert ez a rendszer. A váltakozóáram transformatorokkal mindenütt kivívta magának a győzelmet, és e rendszer alkalmazásával már is több mint 100 központi állomás épült. Ebben a nézetben még megerősit az a tény, hogy mind az ajánlattevők az esetre ha az egész város területének ellátása forog szóban, — a váltakozó áram alkalmazását igérik. Mindezeknél fogva szóló elfogadja a tanács előterjesztését, azon kikötéssel, hogy a

gáztársulat is, az egész város területének villamos energiával való ellátására köteleztessék.

Baranyavári dr. Ullmann Pál azt állitja, hogy a legolcsóbb árakat szabja, tekintve, hogy mind a négy konkurráló vállalat legelső rangú cég, hogy mind a négy cég minden tekintetben teljesen megbizható, szóló a következő alternativ inditványt terjeszti elő: Mondja ki a közgyülés, miszerint mind a négy pályázó cégnek a légszesztársaság ajánlata értelmében a villanyvilágitásra és erőátvitelre megadja az engedélyt. A mennyiben pedig a közgyülés ezt az inditványt nem fogadná el, mondja ki a közgyülés, miszerint felhatalmazza a t. tanácsot azon esetre, ha a Ganz és társa cég nem volna hajlandó a légszesztársulat ajánlatának alapjára helyezkedni, a másik két ajánlattavő céggel névszerint Schuckert-Egger és Siemens és Halske cégekkel a tárgyalásokat megindítani és az illetőkkel, a kik a légszesztársaság ajánlatát elfogadják, a szerződést a közgyülés jóváhagyásának fentartása mellett megkötni.

Del Medico Ágoston hangsulyozza, hogy a bizottmány és a tanács üzleti szempontból a leghelyesebben jár el, midőn azt javasolja, hogy a közgyülés a koncessziót egyrészt a légszesztársaságnak adja meg, melynek ajánlata az egyenlő műszaki alapon nyugvó három offert közül pénzügyi szempontból a legkedvezőbb, másrészt pedig ugyanezen pénzügyi alapon a koncessziót megadni javasolja a Ganz és Társa hazai cégnek is, melynek ajánlata technikai szempontból áll első helyen. Ennélfogva kéri a közgyülést, hogy fogadja el a bizottmány és a tanács előterjesztését.

Dr. Rácz Károly elfogadásra ajánlja Dr. Ullmann Pál azon inditványát, miszerint a koncesszió a légszesztársulat ajánlatának alapján mind a négy vállalatnak adassék meg és inditványozza, hogy a villamos világitás ügyében működő bizottság még a pénzügyi, jogügyi és középitési bizottság 3—3 tagjával egészittessék ki.

Weitzenfeld Jakab azon nézetben van, hogy a szóban levő kérdés inkább csak luxuskérdés. A tanács előterjesztésének mellőzésével dr. Ullmann Pál inditványát fogadja el.

Báró Lipthay Béla, ki a villamos világitás tagja volt, megjegyzi, hogy dr. Ullmann Pál első inditványa elfogadtatnék, ez azt jelentené, hogy szabad a vásár, de ez nem tenné az árakat olcsóbbakká, mert egy-egy utcában ugy sem lehetne másféle vezetéket lerakni, hanem a társulatok megosztanák egymás között az utcákat és mindenik a saját területén ugyszólván monipoliumot gyakorolna. A tanács előterjesztése mellett, ennek kiegészitése gyanánk, elfogadásra ajánlja azonban dr. Ullmann Pál második inditványát.

Báró Kass Ivor azt a nézetét fejezi ki, hogy a villamos világitást és a villamos erő átvitelét városi jövedékké kellene tenni, mert legkevésbé szolgálja a közgyülés a közönség érdekeit, midőn 2 vagy 4 társulatnak ez iránt monopoliumot ad, másrészt ma még be sem látható, hogy hová fejlődhetin az elektro-technika 35 év alatt és ezért ezt az erőt nem egyes társulatok, hanem a főváros részére kellene lekötni.

Búsbach Péter elfogadja a tanács előterjesztését u dr. Ullmann Pál és b. Lipthay által ajánlott pótinditványnyal.

Minthogy a közgyülés az idő előrehaladottsága és a nagy hőség miatt felette türelmetlen lett, több szónok már nem beszélhetett és ez inditványozók nem éltek zárszóval. Ekkor Ráth főpolgármester a vitát bezárván, föltette a kérdést, vajjon elfogadja-e a közgyülés a vegyes bizottság és tanács előterjesztését, igen vagy nem?

A szavazás körülbelül 20 bizottsági tag kivánságára, névszerint történt. Igennel, vagyis a bizottság és a tanács előterjesztése mellett szavaztak 108-an, nemmel, vagyis ellene 25-en. Ezután a közgyülés egyhangulag elfogadta dr. Ullmann Pál és dr. Rácz Károly pótló inditványait. — A közgyülés kimondotta tehát, hogy a villanyvilágitásra az erőátvitelre nézve a légszesztársulattal és ezzel egyidejüleg azonos alapokon a Gaoz és társa céggel köttessék a közgyülés jóváhagyásának fentartásával a szerződés és felhatalmazta egyuttal a tanácsot arra, hogy azon esetre, ha a Ganz és társa cég nem lenne hajlandó a szerződést a légszesztársulattal azozon alapon megkötni, ezen az alapon a többi vállalattal is megindithassa a szerződés megkétése iránti tárgyalásokat.

Elhatározta egyuttal a közgyülés, hogy a villamos világitás ügyében működő vegyes bizottság még a jogügyi, pénzügyi és középitési bizottságnak három-három tagjával egészittessék ki.

Ekkor esti 8 óra lévén már, elnöklő Ráth Károly főpolgármester a többi tárgyak elintézését péntek délután 4 órára halasztotta el és a közgyülést bezárta.

*

1892. Junius 17.

Ráth Károly elnöklő főpolgármester a folytatólagos közgyülést d. u. 4 órakor megnyitja.

A napirend első tárgya a szemétnek vasuton való elszállitása volt, melyhez Adler Zsigmond szólt hozzá elsőnek. Ő — ugymond — nem pénzügyi hanem tisztán közegészségügyi tekintetben tartja fontosnak a dolgot. Annak a sok szemétnek, melyet elődeink a város közelében leraktak, mink isszuk meg a levét. (Nagy derültség.) Nézete szerint az a fődolog, hogy a szemetet minél előbb s minél távolabbra szállitsák el a főváros határától. E feladatnak ifj. Cséry Lajos nem lesz képes megfelelni, már csak azért sem, mert a vasutra még engedélye sincs Javasolja, hogy tartsák fönn a közgyülés előbbi határozatát, vagy — ha ezt el nem fogadnák, akkor a tanács uj tárgyalásokat kezdjen a lajosmizsei vasuttársasággal. (Helyeslés. Ellenmondások.)

Medrey Zsigmond hozzájárúl Adler inditványához.

Polónyi Géza abban a sajátságos helyzetben van, hogy harcot kell folytatnia a főváros érdekében a közgyüléssel, mert a közgyülés egy része jóhiszemű tévedésből, a másik része pedig más okokból a főváros megkárositására törekszik. (Hosszantartó zaj. Fölkiáltások: Rendre! Eláll! Eláll! Az elnök folytonosan csenget.)

Polonyi Géza tovább akarja beszédét folytatni, de a zajos „Eláll“ kiáltások miatt nem tup szóhoz jutni.

Az elnök: Kérem a bizottsági tag urat, hogy a közgyülést ne sértegesse. (Helyeslés. Taps.)

Polónyi Géza: Engem, midőn jogaim gyakorlásáról van szó, nem terrorizálhat senki. Beismerem, hogy heveskedtem, de állitásomat be fogom bizonyitani. (Eláll! Eláll!) Ha nem nngedik meg, hogy itt bebizonyitsam, be fogom bizonyitani a biróság előtt, azért kérem hallgassanak meg csendesen.

Az elnök: Ne tessék okot adni a csend megzavarására!

Polónyi Géza: Nem a közgyülés itt jelenlevő tagjairól beszélek, meg fogom nevezni, kit értettem

Kérem, olvaesák fel a pályázati feltételeket, hogy meggyőződhessenek a közgyülés tagjai, megfelel-e azoknak a Cséry ajánlata. Ha megfelel — és pedig megfelel, — akkor erkölcsi okokból el kell fogadnia a közgyülésnek azt az ajánlatot, mint olcsóbbat, és teljesen megbizhatót. (Helyeslések.) Nem fogadhatom el alaposnak azt az állitást, hogy a lajosmizsei vasut előbb lenne képes a kifuvarozást megkezdeni, mert — ha egyéb akadály nem volna — az eddigi vállalkozóknak föl kell mondani. A felmondási idő hűrom hónap, mely alatt a másik vasut is elkészülhet. A másik ajánlat azonban pénzügyi tekintetben sem kedvezőbb. Ily körülmények közt joggal kivánhatom, hogy a közgyülés a legszigorúbban ragaszkodjék az árverési feltételekhez; ezt követeli a fővárosnak anyagi érdeke, de ezt követelik az erkölcsi okok is. Mert az, hogy ha az egyik ajánlattevő egyszer 8, aztán 5 s végre 2 frt 40 kros ajánlatot tesz, nem lehet ok arra, hogy a másik pályázót, aki megfelel a pályázati feltételeknek, elutasitsák. Előhozza ezután ama hirlapi közleményt, mely arról szól, hogy a lajsmizsei vasuttársaság részéről megkisérlették a Cséry Lajossal való paktálást. A kérdéses hirlapi közleményt oriási zaj közben fel is olvassa.

E közlemény elmondja, hogy megbizottak magyarázatot kértek Virava József dr.-tól, a ki rágalomnak nyilvánitotta Polónyi azt az állitását, hogy a lajosmizsei vasut meg akart Cséryvel alkudni. A megbizottak egyértelműleg megállapitották, hogy való igaz, hogy Tolnay Lajos ifju Cséri Lajosnak azt az ajánlatot tette, hogy ha nem ad ajánlatot, a szemétnek felét az ő birtokában ingyen fogja a lajosmizsei vasut szállitani. (Nagy mozgás.) Végül ajánlja Polónyi a tanács javaslatának elfogadását. (Helyeslések.)

Virava József dr. multkori nyilatkozatára hivatkozva kijelenti, hogy ő csak feltételesen mondotta, hogy Polónyi állitása rágalom, t. i. ama feltétel alatt, ha azt be nem bizonyitja.

Adler Zsigmond személyes kérdésben kérdésben szólal fel, azt kivánta, jelentse ki Polónyi, hogy nem általában mindazokra vonatkozik gyanusitó kifejezése, a kik a tanács javaslata ellen vannak.

Polónyi erre kijelenti, hogy ez nem volt szándékában.

Heltai Ferenc pénzügyi tekintetben azt tartaná helyesnek, hogy a közgyülés előbbi határozatát fentartsa, vagyis, hogy a szemét kifuvarozást, a köztisztaság kezelésével együttesen adják bérbe.

Rácz Károly dr. főleg az ellen kel ki, hogy ifjabb Cséry Lajos a belügyminiszterhez intézett föllebbezésében a másik vállalatot pártoló bizottsági tagok t klikk-uralommal vádolta, azt mondva a többek közt, hogy ezek előtt első a magánérdek és semmi előttük a főváros közérdeke. Csodálja, hogy a tenáos elnöke ez iratot egyszerűen vissza nem utasitotta.

Hindy Kálmán visszautasitja Polónyi Géza vádjait, mint a melyek általánosságban vannak tartva a bizonyitó erővel nem birnak. Ha Tolnay tett volna is ajánlatot Csérynek, azt mint üzletember tette, az az ő becsületét nem érintheti. (Helyeslés.)

Az elnök első sorban Adler Zsigmond halasztó inditványát teszi szavazás tárgyává, a közgyülés az inditványt 75 szavazattal 66 ellenében elvetette.

Következett a tanács előterjesztése fölött való szavazás, vagyis a fölött, vajon elfogadja-e a közgyülés ifj. Cséry Lajos ajánlatát s megköttessék-e vele ez iránt a szerződés vagy sem. Több bizottsági tag inditványára névszerinti szavazás volt, eredménye a következő:

Igennel, vagyis a tanács javaslatának elfogadása mellett szavazott 82 bizottsági tag, ellene 45 s igy a Cséry-féle ajánlat el van fogadva. E határozatot fölterjesztik a belügyminiszterhez

Az elmebeteg megfigyelő osztály végleges elhelyezése ügyében tett tanácsi előterjesztést a közgyülés elfogadta; e szerint annak kijelentése mellett, hogy a főváros nem köteles ily osztályt föntartani, feliratilag kéri föl a belügyminisztert, hogy ilyennek létesitése iránt a saját hatáskörében intézkedjék.

A liptómegyei illetőségüek gyógyitási költségeinek hátraléka ügyében ujból feliratot intéznek a belügyminiszterhez, kérve, hogy a törvény hatalmával szoritsa a megyét a több mint 100.000 frt megfizetésére.

A kültelki fogyasztási és italmérési adó biztositása iránt létrejött egyezségeket a közgyülés dr. Melly Béla előadása alapján jóváhagyta.

A Kőbányán épitendő templom ügyét Rózsavölgyi Gyula tanácsnok terjesztette elő. A tanács, noha elismeri a Lechner-féle terv szépségét, de mivel a benne érvényre juttatott Monier-rendszer még teljesen kipróhálva nincs, javasolja, hogy ennek mellőzésével a mérnökhivataltól régebben készitett terv fogadtassék el kivételre.

Kaas Ivor báró a Lechner Ödön tervét melegen ajánlja elfogadásra, mert a nevezett épitész ebben szakit a régi sablonnal s valóban szép müvet óhajt alkotni. A templom, a terv szerint, más vázzal, egészen majolika boritással készülve s már csak azért is nagyon kivánatos

volna a keresztülvitele, mert ez idő szerint a nemzeti motivumokat stilszerüen leginkább a majolikában lehet alkalmazni. Kivánja, hogy az ügy, ujabb előterjesztés végett, utaltassék vissza a tanácshoz.

Sigray Pál nem tartaná helyesnek, ha a Lechnerféle szép tervet csak azért nem fogadnák el, hogy a Monier-rendszer kipróbálva nincs, hiszen akkor semmi ujat alkotni nem lehetne, ha mindig csak járt utakon kivánunk haladni. A költségkülömbözet sem oly nagy, hogy az akadályul szolgálhatna, mert egy-egy nagyobb ház is belekerül 400.000 frtba.

Burg Ferencz, mint a X. kerület polgára, megköszöni a több oldalról mutatkozó rokonszenvet és jóakaratot: de abban a nézetben van, hogyha a Lechner-féle terv keresztülvitelét erőszakolják, a templomépités ügye ismét nagy hátráltatást szenved. Kéri a X. kerületre való figyelemből a tanács javaslatának elfogadását.

Kauser János a tánacs javaslata mellett. Pártos Gyula pedig a Lechner féle terv elfogadása érdekében szólalt föl. Kaas Ivor báró ragaszkodik ahhoz, hogy az ügy a tanácshoz visszautasittassék. A többség elfogadta a tanács javaslatát.

Az orsz. magy. nőiparegyesület részéről föntartott nőipariskola ügyében kimondotta a közgyűlés, hogy a két nőipariskola átvételére magát ez idő szerint indittatva nem érzi.

Több kisebb jelentőségü ügy elintézése után a közgyűlás véget ért.

Budai kisasszonyok.

(Levél a szerkesztőhőz.)

Tisztelt Szerkesztő ur!

Nem vagyok ugyan szokva a tollforgatáshoz, sőt mióta a felsőbb leányiskolát Zirzen Jankánál elvégeztem, betűimet ritkán látta más, mint a naplóm, de ha megengedi kedves szerkesztő úr, most egy nehány megjegyzést fogok tenni a budai kisasszonyokra, úgy mint tette Szkijen a budai gavallérokra!

Midőn ezelőtt két évvel kikerültem a fentebb említett jeles intézetből azt gondoltam, hogy elég készültséggel birok arra, hogy a társaságba megjelenjek és hogy abban forogni tudjak! Mennyire tévedtem, a következmények mutatták meg!

Időközben ugyanis a papát magasabb állami szempontból Budára helyezték át s én nekem szakitanom kellett azzal a világgal, melyben eddig voltam, s mely eddig szerénytelenség nélkül mondhatom, becéztetett! Minthogy azonban olyan leány vagyok, ki meg tudja fontolni azt, hogy nem én tőlem függ a társaság, hanem én a társaságtól; csakhamar kezdtem megismerkedni a budai viszonyokkal s úgy a mint lehetett magamat belétalálni azokba!

Mikor kellőképpen belészoktam új helyzetembe, hozzá simultam a társasághoz, melyben éltem, és melyben Budán az egyedüli szórakozást találtam, lassanként én is tökéletes budai kisasszonynyá lettem, annak minden jó tulajdonságával.

Ha most végigmegyek a Bástyán és látom, hogy az Ilka új ruhában sétál, képes vagyok megesküdni, hogy nem maga varrta, és csak azért fogják rá, hogy háziasabban neveltnek tünjék fel.

Ha egyik leányismerősömet fiatal emberrel látom együtt ülni vagy sétálni, pláne beszélgetni is, akkor az épen olyan bizonyos, mint kétszer kettő négy, hogy egy pár lesz belőlük! Innen van azután az, hogy nekünk budai leányoknak rendesen nem akad kisérőnk, dacára annak, hogy a sétány telve van jó ismerősökkel.

Ha a kaszinóbálon, valamelyik komolyabb fiatalember velem táncolja a második négyest vagy pláne a szupécsárdást: biztosra veszem, hogy tetszem és hogy táncosom komoly szándékkal van irányomban; igyekezem tehát mentül kedvesebb, elragadóbb lenni.

Különös gondot forditunk arra, hogy jól értesüljünk mindenről a mi utcánkba történik, hogy kinek ki mit mondott? hogy Béla úr már negyedszer megy végig Irmával egy utcán, — — hogy László úr 11 óra óta sörözik, és hogy Árpád úrnak tegnap párbaja volt melybe szerencsére csak egyik karja sebesült meg. Ez nekünk olyan speciális tulajdonságunk, mint Románnak a Péter temploma, s a verebeknek a csiripelés.

Egy kitünő jó tulajdonsága van a budai ablakoknak s ez az, hogy mindenikre zsalukat lehet nyárára tenni! Hogy milyen kitünő tulajdonság ez, csak itt a várba tapasztaltam. Esténként, úgy 10 óra tájban, midőn jól nevelt vári hölgy már visszahúzodik a bástyáról, kiülünk az ablakba és a sötét ablak mögül vizsgáljuk az utcát.— A fiatal emberek persze mit sem sejtve szállingóznak haza felé maguk közt beszélgetve és ilyenkor meg tudjuk nemcsak a véleményeket. miket rólunk formálnak, — hanem egyuttal azt is, hogy ki mikor megy haza és igy melyik a szolid köztük és melyik a lump.

Mindezekkel azt hiszem tisztelt szerkesztő úr, hogy felsoroltam a budai kisaszonyoknak legjobb tulajdonságait; ha valahol hibáztam tessék az a betudni az irásban való járatlanságomnak.

Igy fejlődöm, hogy idővel jó budai asszony illetve mama váljék belőlem, kikről ha soraim nem untatják, a legközelebbi alkalommal fogok szólni.

Rövid akartam lenni, és lám milyen hosszadalmas lettem mégis!

Ezer bocsánatot kérve, hogy ennyire igénybe vettem drága idejét maradok a tisztelt szerkesztő úrnak,

hű olvasója.

Jolán.

Hirek.

A legjobb céllövő. A koronázási jubileum alkalmából a budapesti lövész egyesület melynek lövöldéje tudvalevőleg ideát Budán van nagy lövészversenyt rendezett. A tisztelt lövészek — úgy tetszik, — ezt nem tartották valami fontos eseménynek, mert különben talán értesitették volna lapunkat a versenyt eredményéről. Vagy talán azt röstelték, hogy a vidékiek lefőzték? . . . Nem tudjuk. Tény az, hogy mi e verseny esedményéről Szabadkáról értesülünk Minthogy, hisszük, hogy közönségünket érdekelni fogja, ki a legjobb lövész, szószerint közöljük a szabadkai „Szabadság“ ide vonatkozó hirét, mely egyedül nyujt tájékozást a verseny eredményéről. A hir igy szól: A mi hősünk. A király koronázásának negyedszázados jubileuma alkalmából a bpesti lövészegyesület nagy diszlövészetet rendezett melyre az ország különböző vidékéről sok jeles lövő összejött fegyvereiket összemérni. A verseny 5. 6. 7. 8. és 9-én tartatott, melyen Tamassy Lajos városunk szülötje jelenleg győr-kis-megyeri lakos panonhalmi apátsági kasztnári s részt vett, ahol mint más hasonló alkalmakkor — még külföldön is, — most is legyőzte az összes lövőket, úgy puskával mint pisztolylyal. S igy a legelső dijat 20 darab aranyat elnyerte. Fogadja ez uton üdvözletünket!

Régiségekben Budavára nagyon is bövelkedik. Ezuttal eszünk ágában sincsen a valódi régiségéről szólani, hanem arról a talmi régiségről melylyel a helyőrségi templom éktelenkedik. A mióta várbeli plébánia. is ebben a templomban lelte helyét, és igy két gazdája is van: úgy látszik, hogy senki sem törödik vele. A templom falai piszkosak, a vakolat négyszög méternyi területekről lehulott és a nyers téglák látszanak ki mindenféle. A sok századok óta fenálló Salamon tornya Visegrádon hozzáképest vadonat ujnak tetszik. Annyi bizonyos, hogy a legutolsó faluban több gondot forditanak az Isten házára, mint itt a várban — és nem türik el, hogy egy régi bagolyvár romantikus mintája szerint porlódjék el. Már akár a helyőrségnek, akár a fővárosnak — de valamelyiknek mindenesetre — illenék, hogy legalább annyira takarozzák, mint a mennyire a kaszárnyákat szokás évről évre rendbehozni.

Emlékkönyvekbe iratni nehány év óta épen olyan divattá lett, mint a régi jó időkben, — emlékkönyvekbe irni pedig épen olyan nagy feladat most is, mint lehetett hajdanta. Régi elcsépelt verseket a sirig tartó barátságról a nefelejtsről és más efféle emlékkönyvekben bőven található témákról irni há átlan dolog: újat pedig nagyon is bajos. E tekintetben az amerikaiak igen jó példát mutatnak. Egy amerikai a következő épen oly rövid, mint hasznos dolgokat irta egy hölgynek az albumába: 1. Tudd meg, hogy az a legnagyobb urnő, aki annyira a maga asszonya, hogy még a szakácsnőjére, szobaleányára sem szorul rá. 2. Ha boszant, hogy kezed a munkától durva lett s attól félsz, hogy urad oly bárgyú, hogy téged ezért megcsal, a helyett, hogy hálásan csókolná meg azt a kezet: mosd meg citromlével (ne az uradat, de a kezedet; ámbár annak sem fog ártani.) 3. Tintafoltokat selyem- és gyapjuszövetekből terpentinnel távolits el. 4. Soha se tégy el uborkát oly edénybe, a melyben előbb zsir volt. 5. A halakat előbb forró vizbe áztasd, mert úgy könnyebben megtisztithatod a pikkelyeitől. 6. A kemény hús vizébe egy kis ecetet tégy, mert igy puha és izletes lesz. 7. Ha tojásfehéréből gyorsan akarsz habot verni, tégy hozzá egy kanálnyi sót. Annál hamarább fog habzani, minél hidegebb. 8. Az avas vajat mosd meg jól vizben, egy kevés sót és porrá tört czukrot tégy bele s az ismét jóizü lesz. Az ujonan festett edényekbe tégy vizben egy marok szénát, ez elveszi a festékszagát. 10. Tégy sassafrashéját az asztali gyümölcs közzé, hogy attól a férget távol tartsad. Ajánljuk az új zsánert azok figyelmébe, akik emléksorokon törik fejeiket.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője: **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és pedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton képtár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek, tere 5 sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

☛ **A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.** ☚

A szerk.



HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

müvek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a

fali-óralap,

a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott

szintábla

a szinek szemléltetésére.

Ára 1 frt.

Csász. kir. szabadalmazott legujabb találmányu

ágybetéteim,

melyek nagyon gazdaságosak, kitünő fekvésüek, nem kell reájuk semmi egyéb csak a lepedő, két-három részben összehajthatók, huzamos ideig kitartók, srófkvintre lábakkal is készittetnek, mindháromféleképpen bámulatos olcsók. Ágymérték szerint rendelhetők. Továbbá minden más uj és javitási munkát a legszolidabban készitek el helyben és vidékre. — Tisztelettel

VIG PÁL

műkárpitos és diszitő

Budapest, VI Rózsa-utcza 52.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

8—4.

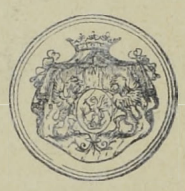

Aranyérem.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.

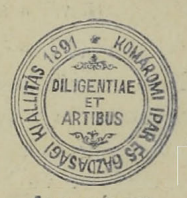

Aranyérem

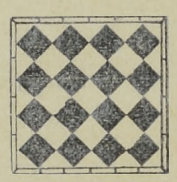

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

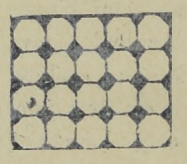

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkutakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok. kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes agyag; tüzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.

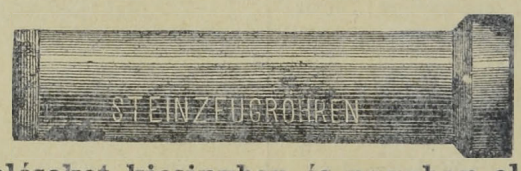

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

☛ **Árjegyzéket bérmentve küldök.** ☚

11—3.

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü. leteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői,** gazdasszonyi és egyéb pályázat, lakáskiadás és lakás bérbevételi hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapú-tér 7.**

Kerestetik

egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ cimre. 3—3.

Dudának

levele van a kiadóba Gagától. 11—1.

A

»Szalonbetyár«

(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—5.

Szép budai né. nivel

óhajt levelezésbe lépni a csinos Pubika. — Levelek a kiadóba e czim alatt! 10—1.

Választási emlék

Az első kerületben lefolyt választásról egy működvelő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgalmasabb jeleneteiről. Öt ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—4

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 6. sz. Vasárnap, junius 26.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

A Gellérthegy szabályozása.

Egyike azon kérdéseknek, melyek egy évtizednél tovább foglalkoztatják a fő- és székváros törvényhatóságát, anélkül, hogy a megoldás felöl tisztában volna bárki is.

Gellérthegyszabályozás cimén időnként történnek ugyan a hegy oldalán kisajátitások, de ezekben sincsen köszönet. Az eljárás eddig az volt, hogy a fő- és székváros minden szorosabb terv nélkül egy csomó házat kisajátitott, a lakosokat — kik többnyire a szegényebb osztályhoz tartoznak, egyszerűen kiakolbolitotta és azok aztán azzal a pár forinttal, a mit kaptak, mehettek világgá.

Sokszor felhangzott már a panasz a „szabályozás“ ellen a gellérthegyi kisházak lakói részéről, de bizony azokat vagy nem hallgatták meg, vagy pedig biztatással segitettek a bajukon: a mi minden esetre a legolcsóbb gyógyszer, de a legkeservesebb azoknak, a kik segitségre várnak.

Pedig erre a szabályozásra igen nagy szükség van, nemcsak szépészeti szempontból de ennél sokkal fontosabb indokból: az omlatag Gellérthegynek időnként ismétlődő hegycsuszamlásai által életveszélylyel fenyegetett lakosság megvédése céljából.

Valahányszor egy-egy kisebb hegycsuszamlás történt, kiküldtek egy szakértő bizottságot. Ezek a bizottságok aztán kirándultak a Gellérthegyre, konstatálták azt, amit úgy is tudott mindenki, hogy t. i. a hegyről igen szép a kilátás és hogy az omlás megtörtént. Ezt a bizottság hűségesen jegyzőkönyvbe foglalta és azután re bene gesta várták a — legközelebbi hegyomlást.

E héten a Gellérthegy meggondolta magát és egy jókora szikladarabot rázott le ismét magáról.

Lapunk más helyén olvashatók e sziklavonulás részletei. Itt csak azt ismételjük, hogy a legcsodálatosabb véletlennek tulajdonitható, hogy a hegyomlás nem okozott nagyobb katasztrófát és hogy a kisebb anyagi káron kivül, mely az omlás utjába eső házakat érte, más, nagyobb baj nem történt.

Hálát adhatunk a gondviselésnek, mely igy intézte a dolgot, hálát adhatnak a „szakértők“ is, mert igy legalább nem terheli a lelkiösmeretüket a felelőség, melyet — bár nem kétkedünk a a jóhiszeműségben — magukra vállaltak.

De a dolog ennyiben nem maradhat. A hálaistenkedés helyén van ugyan, de nem elég arra, hogy a jövőben hasonló, de talán kevésbé szerencsésen végződő katasztrófáknak elejét vegyük.

Itt sürgősen tenni kell.

A történtek bizonyitják, hogy a Gellérthegy oldalában lakó polgártársaink élete napról-napra kockára van téve — nem is szólva esetleges anyagi megkárosodásukról.

Elvárjuk a fő- és székváros törvényhatóságától, hogy végre valahára oly intézkedéseket fog tenni, a melyek ilyen szerencsétlenséget megakadályozhatnak.

Azok a szakértők, kik eddig e kérdésben „megnyugtatólag“ nyilatkoztak, valahányszor hasonló alkalommal kiküldettek: nem elegendők.

A mérnökök — mert ezekből kerültek a szakemberek — a mint bebizonyitották, nem értenek a dologhoz. Ezt tőlük egyébként nem is várhatja senki. Az ő feladatuk, melyet bizonyosan jól is fognak megfejteni, a veszélyes helyeken a szükséges óvintézkedések keresztülvitele, de e helyek felismerése nem az ő szakmájukba vágó feladat, ennélfogva azt nem is oldhatják meg.

Vannak jeles szaktudósaink, geologusok, a kikre ezt a feladatot rá lehet, és kell bizni.

Tessék a fő- és székváros törvényhatóságának ezekkel a Gellérthegyet alaposan megvizsgáltatni és az adott vélemény alapján mindazon a helyeken,

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

A vizsga.

A kis Alíszra feladják a fehér ruhát, szőke hajába kék szallagot fonnak, s aztán megy a mamával iskolába.

A kisasszony ünnepélyes komoly arccal fogadja a mamát és barátságosan megsimogatja Alísz arcát:

— A legkedvesebb tanitványom volt!

— Oh leányom is nagyon szereti a kisasszonyt! Már tegnap sirt is szegényke, hogy ezentúl nem lesz a jó kisasszony alatt . . . úgye Alíszka?

Alísz fátyolozott hangon, halkan mondja rá az „igen“-t, szemeiből két nagy könnycsepp gurul végig arcán. A kisasszony mégegyszer megsimogatja kis kedvencét s aztán helyére ülteti:

— Csak bátran Alíszka! Feleljen hangosan, ha majd a nagyságos úr kérdezi.

A nagyságos úr azonban még nincsen jelen.

A kisasszony barátságosan mosolygó arcáról egyszerre eltünik a mosoly. Nyogodt, csaknem szigorú tekintettel fogadja egy másik tanitványát, a kis Terkát. Ezt is a mamája hozza:

— Eljöttem kedves kisasszony, hogy megköszönjem a sok fáradtságot és vesződséget, a mit az én leányom okozott kegyednek . . .

Terka a legrosszabb az egész osztályban semmit se figyel, nem is tanúl s emelett rendesen valami galibát is csinál. A kisasszonynak nem csak vele, de a mamájával is sok baja volt az egész évben, mert a mama sehogysem tudta belátni, hogy az ő okos kis leánya miért nem kap olyan bizonyitványt, mint a másik: az az „alamuszi“. Aztán hogy is lehet egy „kis elevenségen“ annyira fenakadni! Szóval a házi nevelés az iskolaival sehogy sem vágott össze — s most a kis Terka bizony megbukott. De ezt még a mama nem veszi bizonyosnak, ő még bizik a „nagyságos úr“-ban, a ki az ő urával pertú, és a ki az utcán már messziről szokta köszönteni:

— Kisztihand knéfrau!

A kisasszony hidegen hajtja meg magát a gyönge szülő előtt:

— Kötelességem volt.

— De azért higyje el édes kisasszony, hogy jó leány az én Terkám. Sajnálja is, hogy nem lesz már jövő évre szerencséje a kisasszonyhoz.

— Más iskolába tetszik adni?

— Nem én! Vagy talán jövő évre is a kisasszony alatt lesznek a gyerekek?

— A többi nem, de a Terka itt marad nálam.

— Hogy-hogy? Talán csak nem bukott meg?

— Sajnálom, de én előre megmondtam, hogy ez lesz a vége . . . . de bocsánat, dolgom van.

A kisasszony másfelé fordúl. Ujabb mama, ujabb tanitvány. Ez a legpajkosabb valamennyi között, de jól tanúl.

— Köszönöm türelmét kedves kisasszony! Ez a rossz lány bizony meg sem érdemeli, hogy olyan jó hozzá.

— No majd jobb lesz ő is! Ugy-e Margit? Hiszen most már nagy lány lesz! Nem is illik olyan csintalannak lenni, mint egy fiúnak. Ülj le a helyedre és jól vigyázz!

Margit, ki szemeit félig lesütve hallgatta a kisasszonyt, szépen leül a maga helyére. A kisasszony a mamához fordúl:

— Szeretem a kis lányt, igen jó szivű, okos lányka. Az a kis elevenség pedig jól áll neki. Természetesen a korlátok közt kell tartani. Én is köszönöm Nagysádnak, hogy odahaza támogatott engem.

— De hiszen az természetes!

— Igen, de tessék elhinni, hogy sok szülő nem képes ezt belátni és csak árt gyermekének.

A kisasszony e szavainál akaratlanúl is a Terka mamáját kereste szemeivel.

Végre itt a nagyságos úr.

Az életben ugyan nem jár neki ez a titulus, de most, hogy az iskolaszék kiküldte őt vizsgálati-biztosnak, egyszerre nagyságos urrá lett.

A nagyságos úr különben épen olyan ember, mint a többi halandó. Most a vizsgálatokra ugyan egy cvikkert vásárolt magának, de azzal nem sokra megy, mert nem tart az orrán.

a hol csuszamlásoktól tartani lehet, rögtön a kellő óvintézkedéseket megtenni.

Oly sürgősuek tartjuk ez ügyet, hogy meggyőződésünk, miszerint itt a szokásos „bizottságolás“-nak helye nincsen.

A legközelebbi közgyülésen bizonyára fog találkozni bizottsági tag, a ki ez irányban sürgős inditványt fog tenni.

Ezt az érdekelt polgárok joggal elvárhatják választott képviselőiktől, de elvárjuk mi is, elvárja mindenki, a ki előtt embertársainak élete nem közömbös.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre . . . . . **4** frt **40** kr.
6 hónapra . . . . . **2** „ **20** „
3 „ . . . . . **1** „ **10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Üresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

Uj részvény társaság.

E hó 15-dikén alakult meg a „Krisztinavárosi kaszinó épület részvény társaság“. A társaság száz forintos részvényeket bocsájt ki és egy diszes házat épit a krisztinavárosi kaszinó számára. A gyülés lefolyásáról a következő értesitést kaptuk:

A krisztinavárosi kaszinó épület részvény társaság a közmunka tanács üléstermében tartotta alakuló gyülését. Az alapitók: Rupp Imre, miniszteri tanácsos, Hansdorfer József, Dr. Mezei Sándor, Garancsy Mihály, Peringer Ferencz, Schumi Rezső és Országh Sándor dr. a kidolgozot alapszabály tervezetet előterjesztették, melyet a megjelent 23 részvényes egy pont módositásával (átiratási dij 1 frt helyett csak 50 kr) változatlanul elfogadott.

A részvény társaság vezetésére hét igazgatót és öt felügyelőt választottak. Az igazgatók között vannak: Rupp Imre, Mezei Sándor, dr. és Ország Sándor dr. A felügyelők között vannak: Adamasky Péter, Kranz Ede, stb.

A megalakult részvény társaság határozatilag kimondja, hogy az alagút utca és krisztinatér sarkán, a budai szinkörrel szemben levő sörcsarnok telkéből 176.30□ ölnyi telek megvétetik 20.000 frtért. E telekre a már kidolgozott tervezet szerint egy szép két emeletes házat emelnek és pedig valószinüleg még ez év október havában fogják az épitkezést megkezdeni.

Az épület elég szépnek igérkezik: földszintjén egy nagyob szabásu vendéglő lesz, és két kisebb üzlethelyiség; az első emeletet a kaszino foglalná el, melynek 120□öl alap területü táncterme két emelet magas lesz; a második emeleten két utcai és egy udvari lakás lesz.

A tervezet szerint az egész épület, telek és minden költséggel együtt 110.000 frtba jön, melyet 600 darab névre szóló 100 frtos részvényből 60.000 frt és felveendő amortizációs kölcsönből: 50.000 frt fognak fedezni.

A ház jövedelmét következőleg számitják:

1. A vendéglő, bére . . . . . 4.200 frt
2. Földszinten két kétnyilású bolt (400 és 350) . . . . . 750 frt
3. A kasino bére . . . . . 1.500 frt
4. A II-ik emel. nagyobb lakásbére 550 frt
5. A II-ik emeleti két kisebb lakás bére (400 és 200) . . . . . 600 frt

összes jövedelem 7.600 frt

Az évi kiadások:

1. Az 50.000 frt kölcsön törlesztés és kamatja . . . . . 2750 frt
2. Adó (az adomenteségi idő alatt) 610 frt
3. Vizvezeték . . . . . 180 frt
4. Világitás . . . . . 110 frt
5. Tüzbiztositás . . . . . 25 frt
6. Fentartás . . . . . 450 frt

összesen . . 4.125 frt

Ezt levonva a jövedelemből marad évi 3475 frt tiszta jövedelem, melyből a 60.000 frt részvény tökére 5% osztalékot szándékoznak fizetni és a még fenmaradó 476 frtot az épület fentartására felvett s az első években nem szükséges 450 frtal együtt a társaság javára gyümölcsözőleg fogják kezelni.

A részvények 2300 frttal túl voltak jegyezve, melyet töröltek.

A megválasztott igazgatóság és felügyelőség tiszteletbeli állás és fizetést nem élvez. Minden megválasztandó igazgatónak az alapszabályok szerint legkevesebb tiz, a felügyelőnek pedig öt részvényének kell lennie. Az alakulás 90 évre történt.

Az országgyülés fizetése.

Magyarország törvényhozó testülete a politikai kérdések lebonyolitása közben arra is talál időt, hogy önmagára gondoljon.

A képviselőházban inditványokat nyujtottak be, melyek a képviselők anyagi helyzetének emelését célozzák. Nem tudjuk még, hogy és miként fog az országgyülés határozni, de a kérdés annyira jellemzi társadalmi viszonyaink beteges voltát, hogy azt szó nélkül nem hagyhatjuk.

— Belépésekor a gyerekek felállanak, a kisasszony egy hivatalosan komoly meghajlással üdvözli, az egybegyült szülők is üdvözlik a nagy férfiút, a ki leül a számára fentartott székre, felteszi a cvikkert és mialatt a vizsgát megkezdik körülnéz az auditoriumon. A Terka mamája is ott ül, magasra nyújtja a nyakát és várja a „Kisztihand“-ot. De a nagyságos úr ma nem lát olyan jól, mint máskor, — talán a cvikkertől — és a Terka mamáját még akkor sem veszi észre, mikor az már harmadszor a legszélesebb és egyszersmind legbizalmasabb mosolylyal integet feléje köszöngetve. Csak negyedszerre veszi észre a feltünő manövert, de akkor is csak egy méltóságteljes fejbiccentéssel viszonozza azt.

A vizsga folyik ezalatt. A gyermekek pompásan felelnek s a kisasszony egy tekintetével bátorságot kölcsönöz a félénkeknek. Kérdései egyszerüek, világosak — a feletek pedig épen olyanok.

A hallgatóság dacára a 35 foknyi hőségnek derült képet mutat: a mamák boldogan mosolyognak a kis leányok felé, s a papák is megelégedetten bólingatnak a fejükkel minden felelet után. A Terka mamája boszusan ráncolt szemöldökkel ül helyén.

— Még csak fel sem szólitja a leányomat — mondja szomszédnőjének.

A kisasszony, ki néha a szülőket is nézi, hogy lássa, kik vannak jelen, kinek a leánykáját kell felszólitania — észreveszi a komor tekintetet. Eszreveszi azt is, hogy a Terka a pad alatt babrál valamivel. A jó mama cukerlit vett neki, a mai ünnepélyes alkalomra és ő azt bontogatja ki papirjából; egy másik darab már a szájában van.

A kisasszony feltesz egy könnyü kérdést és felszólitja a Terkát, az felugrik helyéről, a cukerlijét leejti a földre, a szájában lévőt le akarja nyelni.

— Vedd ki a cukrot a szájadból!

Kiveszi. De bizony felelni nem tud, a kérdést sem hallotta.

— Igy volt ez egész éven át, — mondja a kisasszony a nagyságos ur felé — Leülhetsz!

A Terka vállvonogatva ül vissza a helyére, a nagyságos úr fejét csoválja, a mama piros lesz, mint a pipacs; a többiek is mind ő reá néznek: hol sajnálkozó, hol kárörvendő tekintetekkel találkozik.

Ezek a kárörvendő tekintetek felbuzditják a Terka mamáját, fel kel, oda megy a nagyságos úrhoz és hosszasan elreferálja neki, hogy az ő leánya milyen okos és jó, hogy a kisasszony milyen keveset gondol vele, lám most is még csak egyszer szólitotta fel, pedig az Alíszka már háromszor is felelt. Denique a nagyságos úr legyen olyan szives és akadályozza meg az igazságtalanságot, a mely a Terkával történik.

A felelet kielégitően biztató s a Terka mamája bizonyos önérzettel ül vissza a helyére. A vizsgálati biztos pedig oda szólitja a tanitónőt és súg neki valamit.

A kisasszony jól látta a mama mozdulatait, tudta is, hogy mi fog ebből keletkezni.

— Terka! Figyelj most ide, a nagyságos úr lesz kegyes téged kikérdezni. Méltóztassék kérem, elnök úr személyesen meggyőződni!

A kisasszony ezután elkezdte forgatni a balkeze ujján a gyürűt és nyugodtan nézi végig azt, a mit előre látott; szavainak hatását.

A Terka mamájának arcán az aggodalom és öröm vegyes érzelmei, de főleg a feszült várakozás látszik.

Az auditorium meg van lepve és egymás között helyeslik és dicsérik a kisasszony igazságos eljárását.

Terkát nagyon kellemetlenül érinti a kitüntetés, és zavartan rángatja a ruháján levő szallagokat.

Ő nála csak a nagyságos úr van nagyobb zavarban. Az erek megdagadtak halántékain, vastag izzadság cseppek hullanak komolyan összeráncolt homlokáról, a cvikker lecsúszik az izzadságtól síkos orráról és több izben helyeztetik oda vissza, — a kezébe vett irkákat lapozza és köhécsel. Végre egy erősebb, határozott köhécselés után megszólal és kérdez valamit.

A kérdés zavart és homályos. Talán csak a kisasszony sejti, hogy mit akar vele tulajdonképen mondani; egy észrevétlen mosoly után a leglágyabb hangon biztatja Terkát:

— Ne félj leányom. Csak gondolkozzál kissé s aztán felelj bátran!

Az inditványok egyike a képviselői napidijak lefoglalhatlanságát óhajtja törvény által biztositani.

Ezt az inditványt mi teljesen méltányoljuk. A képviselő anyagi függetlenségének, mely pedig szükséges tulajdonsága minden törvényhozónak, teljes — vagy legalább elegendő biztositékát látjuk ebben.

Ha a fizetés nem foglalható le, arra nem hiteleznek. A kinek nincsen hitelezője, annak nincsen adósága.

A képviselő tehát, mindenét elpazarolhatná, de képviselői napidijai biztosak volnának: s ez épen elegendő a képviselői tiszt betöltésére.

Ugyanezen elvből kiindúlva ohajtanók a birák fizetésének lefoglalhatlanságát is kimondani a törvény által — természetesen itt állandó fizetésről, kenyérkeresetről lévén szó, a birák fizetését annyira kellene felemelni, hogy vagyoni helyzetük rendes körülmények közt megfeleljen ezon állásnak, melyet a társadalomban elfoglalnak.

Hangsulyoztuk itt a kifejezést: „állandó fizetés.“ Mert a képviselőház elé egy másik inditvány is került, mely a képviselőknek a napidijak helyet rendes évi átalányt más szóval fizetést követel.

Hát ez abszurdum. A képviselőség nem hivatal, mely kenyér keresztül szolgál — hanem bizalmi állás. Hogy igen sokan egyszerű üzletnek tekintették a mandátumot, melyet bizonyos összegért megvásároltak, (Választási költségek) hogy azután nyerjenek vele, mint biztos tőkével, — azt tudjuk.

De ez abúzus és nem szabad, hogy törvényileg szankcionálva legyen!

A képviselők napidiját átváltoztatni fizetéssé, annyit tesz, mint teljes szabadságot adni nekik, hogy az ülésekre akár egyszer se menjenek el, hanem húzzák a rendes fizetést, amiért a „nagyságos képviselő ur“ cimet elfogadni és viselni méltóztatnak.

A képviselői állás tekintélyének csökkentése, nem pedig mint azt többen tartják — emelése volna ez az ujitás.

Itt tehát állandó fizetésről szó sem lehet józan gondolkodás mellett!

Egyébként úgy látszik, hogy maguk a törvényhozók is ilyen nézetben vannak e kérdést illetőleg — legalább a szabadelvű párt tegnapi értekezletéről szóló tndositásokból azt olvassuk ki.

A harmadik inditvány a képviselők napidijának felemelését célozza.

A milyen abszurdum az előbbi, épen olyan méltatlan ez az inditvány.

A képviselőknek napidijai elég tisztességesek. Hogy a mai viszonyok között azokból nem lehet uraskodni, az bizonyos — de ez nem is szükséges.

A képviselői dignitásnak teljesen megfelel a mai jövedelem — viszonyitva a többi társadalmilag egyenlő fokon lévő állásokhoz.

Annak felemelése csak akkor lenne indokolható, ha a viszonyok más állásoknál is javulnának.

Azok, a kik a tudományukkal, szellemi munkajukkal, hivatalokban, vagy mint tanitók keresik keserves kenyerüket, ma anyagilag úgy vannak szituálva, hogy a legszükségesebbre is alig telik, — az állással pedig, melyet kénytelenek reprezentálni, épen nincsen arányban a fizetés seholsem!

A hivatalnakok „fizetés javitása“ jövő hó elsején lép életbe. Tudjuk, hogy ez mily keveset — a legtöbb esetben épen semmit nem — jelent, de a pénzügyminiszter kimutatta, kogy egyelőre lehetetlen a helyzeten segiteni: nincs rá pénz.

És most, mikor a ház asztalára az ország minden részéből érkezett fizetés javitási kérvények, melyeknek jogosultságát senki nem tagadhatta, érveik helyességét mindenki beösmerte, elintézetlenek maradnak — illetőleg azzal a végzéssel kerülnek vissza a kérvényezőkhöz: „nem lehet!“ — most gondolnak az országgyülés tagjai a maguk fizetésének emelésére:

Annyira meglepő, annyira frappáns ez a mozgalma a képviselőknek, hogy szinte megdöbbenünk rajta.

Oly rideg eguizmus, oly leplezetlen haszonlesés nyilatkoznék az esetben, ha a képviselők önmagukat igy megajándékoznák, hogy nézetünk szerint e javaslat törvénynyé nem is lehet.

Az egyes pártok politikai állása e kérdésben teljesen közömbös és igy azok tagjaira csakis az ildomosság, a méltányosság és az igazság érzete gyakorolhatnak befolyást: ezek pedig azt kivánják, hogy a képviselő urak ne vágják zsebre azt a mit a hivatalnokoktól és tanitóktól megtagadtak. (*H.*)

Terka persze hallgat és olyan vörös lesz, mint a rák. De elpirúl az Alíszka és a Margit is, ők sem tudnának felelni, ha ezt a kérdést kapnák — s ez a tudat piritja őket el.

— Hát menjünk tovább. — mondja a nagyságos úr nehány percnyi kinos pauza után s aztán Terka mamája felé fordulva vállának vonogatása, szemöldökeinek felhuzása és kezeinek az érthető mimikája által mutatja, hogy ő megtett mindent, nem tehet róla. A mama mérgesen elmegy. A Terkát leültetik s a vizsga tovább folyik.

A vizsgálat után a nagyságos úr egy kis beszédet tart a kisasszony fáradozását megköszöni, módszerét dicséri és kitüntetésképen kezet is fog vele.

Azután jön a bucsuzás. A kis lányok többnyire könnyes szemekkel mondanak Istenhozzádot a jó kisasszonynak; a mamák meleg kézszoritásokkal hálálkodnak; a kisasszony mindeniknek mond valami kedveset, a legkedvesebb tanitványait meg is csókolja búcsúztatónak s aztán haza vitteti az asztalára rakott szép virág csokrokat és cserépvirágokat, melyeket a tanitványok hoztak el neki.

A gyerekeket elviszik cukrászdába s ott aztán a Terkával is találkozunk, a kit a mamája szintén elvitt. Egészen jókedvű és esze ágában sincsen olyan fanyar képet vágni, mint a mamájának. Minek is. Hisz a fagylalt épen oly jól izlik neki is, mint a Margitnak, meg az Alíszkának. *Szt. a.*

A vak.

Ő méltósága, vigan beszélget kollegáival a kaszinóban:

— Olyan asszonyka nincs több a földtekén, mint az én kis feleségem. Olyan jó szive van, mint a vaj. Nem volnék képes megtagadni egyetlen kérését sem, mert tudom, hogy csak jót akar. Képzeljétek most mit csinál? A multkor egy szerencsétlen vak emberrel találkozik, megsajnálja és most attól vesz zongora leckéket! . . .

— Hiszen úgy tudom, hogy a feleséged igen szépen zongorázik.

— Hát persze! De az a vak, annyira önérzetes fiatal ember, hogy semmiféle alamizsnát el nem fogad. Keresete pedig most nincsen: az én kis feleségem drága pénzen vesz tőle zongora leckéket — igy segiti . . . Nincsen több olyan angyal a világon!

A tanácsos úrnak boldogultságtól ragyog az arca és a homloka — az a magas, magas homlok, mely az egész fejtetőre kiterjed.

— — — — — — — — —

A másik kaszinóban arról a különös dologról beszélnek, hogy Gyula úr egy idő óta fekete szemüveget visel. Pedig rendesen cvikkert szokott viselni hóditó hadjárataiban. Mert tudnivaló dolog, hogy Gyula úr állandóan hóditó hadjáratot visel a szép nem ellen és a legveszedelmesebb don Zsuán a Duna jobb partján.

— Azt hiszi, hogy jól áll neki!

— Affektálás az egész!

— Ugy hallom, trachomája van!

Igy foly a találgatás a fiatalság körében. Végre megjelenik maga Gyula:

— Szervusz kedves barátaim! . . . Ne is törjétek a fejeteket. Bolondság az egész! Képzeljétek a kis X-né sehogy sem fogadhatott; a vén cerberus nagyon óvatos. Kénytelen voltam vak klavirmeiszternek felcsapni és most naponként zongora órákat adok az asszonykának . . .

Az a pikáns mosoly, melylyel Gyula úr fekete szemüvegét törölgetni kezdte, bizonyitja, hogy milyen kedvesek ezek a lecke órák ő neki. A ki véletlenül mind a két helyen megfordúlt, az aztán töprenkedik azon, hogy melyik is a — vak? *J—zsi.*

A hét eseményei.

Vasárnap Juniús 26. A Hunnia kerékpáros klub kirándul Dunapentelére és Ercsibe; reggeli 4 órakor indulnak a Kálvintérről. A magyar turista egyesület kirándul Visegrádra, onnét a Rókahegyen át Tahi-Tótfalu és Leányfalu érintésével a szentendrei szigetre a Horányi csárdához megy. Reggel 6 órakor a központi pályaházból, vagy délután 3 órakor a szent-endrei vonattal indulnak. A fővárosi iparosok köre kirándul Visegrádra. A Koburg herceg hadastyán egyesület táncmulatsággal egybekötött alapitó ünnepet rendez a városligeti Klemens-féle vendéglőben. A józsef-városi kisdedóvóegyesület délelőtt 11 órakor tartja ez évi rendes közgyülését a Kun-utcza 3. sz. házában. Az új munkás önképző kör alakuló gyülést tart délután 3 órakor a stáció-utcai 47. sz. házában.

Hétfő Junius 27. A budapesti II. ker. áll. főreáliskola végzett ifjusága bucsúestélye a margitszigeti alsó vendéglő helyiségeiben.

Kedd. Junius 28. A II. ker. kereskedelmi iskola végzett növendékei jótékony célu táncmulatsággal egybekötött búcsúestélyt rendeznek, a polgári lövölde termeiben. A mérnök és épitész egyesület Rába szabályozása megtekintése végett kirándul. Indulnak: reggel 7 órakor a központi pályaudvarból Új-Szőny-Győr felé. A budai ref. egyház helyi bizottsága délután 6 órakor ülést tart a Baldácsi teremben (Kalvin-tér 7.) Térzene délután 6 órakor a bástya-sétányon.

Szerda Junius 29. A magyar testgyakorlók köre este nyolcadfél órakor a Lukács-fürdő vözlaui férfi-uszóházában női és férfi úszó-versenyt rendez.

Péntek Julius 1. Térzene délután 5 órakor a várkerti kioszk előtt. A magyar vöröskereszt-egyesületi sorsjegyek huzása délután fél 3 órakor lesz a Csekonics-féle palotában (IV. Kecskeméti-utca 10.)

Budai mamák.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Tekintetes Szerkesztő úr!

Multkori levelemben igértem, hogy a budai mamákról fogok önnek nehány sort irni. Most beváltom igéretemet.

Hogy milyen a budai mama, azt igy egyszerre nem lehet megmondani. A hány ház annyi szokás: pedig a házi szokás rendesen a mamától függ. Bizony a mamák nagyon sokfélék.

Itt van Ediltrud mamája. (Készakarva választottam ki a kalendáriumból a legkülönösebb neveket, nehogy valaki magára vegye.) A papa méltóságos úr, a mama persze méltóságos asszony. Ez igen nagy baj, mert a mig még tekintetes, no meg nagyságos asszony volt, addig jól találta magát a társaságban. De most már csak a méltóságos asszonyok társaságát tartja magához illőnek: ilyen pedig kevés van.

Ezért sétál a mama Ediltruddal mindég külön. Még a templomban is azt szeretné, ha a méltóságos asszonyok számára egy külön mise volna, vagy legalább egy külön pad.

Ediltrúd számára ő válogatja ki a társaságot. Ez is nagyon bajos. Egy méltóságos asszony leányához csak méltóságos fiatal emberek társasága való. Hála Istennek, a hivatalnokok között van sok olyan mágnás, a kinek a bárói vagy grófi koronája teljesen épségben maradt, de a kinek ősei elég kiméletlenül utódaikra nem gondolva, a főúri vagyont elköltötték. Ezek igen derék, müvelt emberek, a mi már abból is látszik, hogy hivatalba járnak és dolgoznak tisztességesen. A mama előtt egyébiránt csakis a rang, és pedig nem a hivatalos rang számit. Ezeket ő maga köré gyüjti, a bálokon asztalához ülteti és gyakran emlegeti neveiket — persze teljes cimükkel. Ha siklón vagy propelleren jár, nem mulasztja el sohasem Ediltrúdnak hangosan megjegyezni:

— Kedves fiú az a báró! — vagy:

— Már régen nem volt nálunk Kékvéry gróf.

A bálokon, a hol az arisztokrácia külön kottériát képez, olyan közel ül ezekhez, hogy azt higyjék, ő is oda tartozik. A fiatal emberekre a legnagyobb dicséret az, hogy „jó családból való fiu.“ Különben igen nyájas és ha a régibb időkből számazó barátnőinek, a kikkel még mint iskolás lány lett pertú visszaköszön, rögtön megjegyezi, hogy az „egy elszegényedet rokonunk.“

Majálisokra nem igen viszi a lányát, mert az csak olyan: polgár lányoknak való mulatság. — Ezt ő bizonyosan onnan tudja, mert mikor még otthon volt édesatyánál, egy jónevü kereskedőnél, akkor ő is eljárt ezekre a polgári mulatságokra,

A Brigitta mamája, a kinek férje egy kisebb hivatalnok, eljár ugyan a majálisra, de ott a szomszédnőjének rendesen elpanaszolja, hogy „a társaság vegyes.“ Ő különben a fősulyt a háziasságra fekteti. Akár a Bombatéren van piac, akár a várban, ő Brigittával okvetlenül együtt jár bevásárolni és ha fiatal ember ösmerősükkel találkoznak, akkor elbeszéli, hogy milyen kitünő háziasszony az ő leánya!

— Jobban tud bevásárolni, mior én! — Ez a legnagyobb dicséret.

Ha ozsona kávéra vendégük van, akkor Brigittának nagy fehér kötényt kell felkötni és a kávét meg a tejet neki kell behozni. A sütemények, ha jók, azzal kinálja:

— Ezt Brigitta sütötte. Oh, ő nagyon ügyes az ilyenekben!

Ha a sütemény nem sikerült, akkor nem meri kinálni az urakat, mert itthon nem volt idő és igy a cukrászdából kellett hozni: „az pedig soha sem olyan, mint az otthoni!“

Hanem a Brigitta mamája más leányok sorsa iránt is érdeklődik:

— Szegény Kunigunda! Igazán nem szép Eduárdtól, hogy elhagyta.

— De hiszen nem udvarolt neki, hát hogyan hagyta el?

— Ugyan kérem, hiszen láttuk. Mondtam és mindig Brigittának, hogy nem értem azt a lányt! Pedig elég csinos volna. De nem is ő az oka, hanem az anya, minek engedte a házukhoz járni.

— Úgy tudom, hogy Eduárd Nagysádékhoz is jár.

— Ah, az egészen más. Kedves fiatal ember, hát miért ne lássuk szivesen.

Aztán az én lányomat nem kell félteni, az nem olyan természetü. Én is olyan voltam lánykoromban mint ő . . .

— Hallotta már nagysád, hogy Rozamunda kisasszony mennyasszony?

— Vajjon kit fogtak meg? . .

— Holnap lesz különben Anatólia esküvője is.

— Nem értem az anyját. Ilyen fiatal lányt férjhez adni. Nem lesz az boldog házasság. Hogy fognak azok megélni? Miből? Hiszen a lánynak pucra több kell, mint a férjének a fizetése: úgy van nevelve. Lássa az én lányom mindent maga var. Ez a ruha igy, a hogy látja, az utolsó gombig itthon készült. Még a szövetjét is magunk csináltuk; mindent, mindent. Az egész ruha nem kerül egy forintba, pedig a boltban száz forintot is elkérnek ilyen ruháért. Brigitta pedig legalább husz évig elhordja, ő maga szokta modernizálni a ruháját. És milyen ügyesen! A multkor, hogy a váci utcában mentünk — nem sétálni voltunk, a Monaszterl[boltjából kirohantak a segédek és úgy nézték a ruháját!

— Ma igazán megharagudtam Brigittára Képzelje, mit csinál? Neki áll felsikálja a konyhát, mire haza jöttem, már a lépcsőket is megsikálta. Ha egy perccel később jövök az utcát is felsikálja. De azt már nem engedem. Hála Isten; nem szorultunk rá. Hanem olyan az a lány, hogy egy percnyi nyugta nincsen. Sokszor úgy elgondolom, hogy milyen más lány, mint a többi. Lássa itt szemközt a Kordula kisasszony egész nap az ablakon van és a tisztekkel kokettiroz. Pedig azok inkább rávolnának szorulva arra, hogy a kisasszony valamit dolgozzék. Különben az anyja az oka, minek engedi? Az én lányom azt se tudja még, hogy mire való az ablak — azt hiszi, hogy csak a portörlő kirázásra való!

De lalán már untatom is a kedves szerkesztő urat a mamák beszédjeivel; pedig volna még sok!

Van olyan mama is, a ki nem beszél. Annak nagyon okos a lánya és azután beszél. Hozzá is teszi rendesen: „a lányom mondta.“ Van mama, a ki az erkölcsökre fekteti a fősulyt. Az nem viszi a lányát a Dunapartra sétálni, mert ott mezitláb is járnak a munkások. Regényeket nem szabad olvasni — azokat a mama maga olvassa.

Vannak fess mamák is Bádán. Ezek egyformán, öltözködnek a lányukkal és folyton azt hajtogatják: úgy-e, milyen vén asszony vagyok már: milyen nagy lányom van!“ Persze a fiatalembereknek erre bókolni kell.

Van olyan mama a ki az egész fiatalságot összecsöditi. Első látásra meghiv minden fiatal embert, azt se nézi kicsoda, micsoda. Ezek a jó vig mamák. Olyan is van, a ki bezárja a lányát és a fiatal embert még csak az ajtón se ereszti be. Ha deputáció jön meghivni a kisasszonyt, akkor is csak a kezét dugja ki az ajtón a meghivóért, be nem ereszti. A ki be akar jutni, annak már a gravirozott jegygyürüt kell előbb az ajtó nyiláson benyujtani; ilyen azonban nem igen akad a fiatal emberek között Ez a mama elvből nem jár mulatságra. A reálisták meghivóját azzal dobja az asztalra:

— Mit ugrálnál ilyen gyerekekkel. — Ha a jogász majálisra hivják:

— Az csak vén lányoknak való. Azokat viszik vásárra, mert félnek, hogy különben ülve maradnak.

Ha gazdag a fiatal ember: — Úgy sem vesz el!

Ha szegény: — Úgy sem vehet el!

A jukker mama minden majálison krenchenen, bálon ott van. Csak mikor a zenészek is bepakolnak, akkor megy el. Addig csendesen alszik egy sarokban s ha felébred, örül, hogy a lányának a ruháját összerongyolták:

— Majd szét szedték a lányomat!

Végül vannak közönséges mamák is, a kik másokkal nem törödnek, a lányaikat nem dicsérik fel, — bizonyosan nincs miért! — a fiatalembereket szivesen látják, de megválogatják. . . de ezek, mondom olyan közönségesek, hogy ezekről nem érdemes irni

Be is fejezem soraimat, és mivel a szerkesztő úr olyan szives és leveleimet a „Budai hirlapba“ kiteszi, hát majd irok egy levelet legközelebb a budai szerelmesekről is!

Maradok a tisztelt szerkesztő urnak hü olvasója:

Joldn.

Irodalom és művészet.

A budai szinkör nagyhete.

Egy nagy hét gyásznapok nélkül: csupa húsvét vasárnapokból! A szinkör iránti közöny helyett egyszerre a legázasabb érdeklődés feltámadása!

Már a vasárnap is jól kezdődött. Pintér Imre „Szellő Judit“-ja, melyről alább számolunk be, telt házat vonzott.

Hétfőn, a kitüzött „Hoffmann meséi“ helyett a „Szabin nők elrablását“ meglehetős közönség nézte végig. De a pénztárnál már ekkor sürü tömeg tolongott jegyekért a keddi előadásra.

Soha találóbb elnevezést müvésznőnek nem adott a lelkes közönség, mint Blaháné Lujza asszonynak, a mikor a „Nemzet csalogányá“-nak keresztelte el. Valóban ő az! Senkinek ajakáról nem cseng oly édesen a mi szép nyelvünk, mint az övéről, senkinek hangja nem szól úgy a szivekhez, mint az övé!

Mit irjunk róla? Hiszen az egész országban nincsen magyar ember, a ki legalább egyszer ne gyönyörködött volna az ő páratlan müvészetében! Egy szerencsétlen német embernek, a ki most látta először Blahánét, úgy jártak a csodájára, és pénzért akarták mutogatni.

A mi feladatunk csak az lehet, hogy a tényeket szárazon regisztráljuk. Örömmel konstatáljuk, hogy a budai közönség a legmagyarabb müvésznő csodálatára soha nem tapasztalt lelkesedéssel özönlött a szinkörbe, melynek minden zuga úgy megtelt, hogy annak a bizonyos gombostünek még a karzat legmagasabb pólcán sem akadt volna helye. Mikor elfogytak a földszinti és páholy jegyek, akkor vetélkedve küzdött a legintelligensebb publikum is egy karzati jegyért s az előadások alatt ott szorongott a vasalt ingü gavallér a munkás blúz mellett, s a fejkendők eltüntek az ellegáns női kalapok között. És ez az össze zsúfolt szorongó közönség nem törödött a rengeteg hőséggel, hanem gyönyörködött, lelkesült.

Kedden Náninak, a legkedvesebb svábleánynak nótáit és egy sváb leányról soha fel nem tételezhető kecscsel eljárt lendlerjeit ujrázták, tapsolták vég nélkül. Szerdán „Szegény Jonathánban“ Mollynak kedves csicsergése, édes kupléi, bájos mozdulatai idéztek elő olyan tapsvihart, hogy féltettük a rozoga aréna falait az összedüléstől. Csütörtökön „A cigány“ leánya, Rozsi renditett meg tragédiájával és csalt könyeket szemeinkbe azokkal a gyöngyörü, mélabus nótákkal, a melyeknek a szépségét igazán csak akkor érezzük, ha Blahánétól halljuk. Szigligetinek ez a mesteri népszinmüve már régebben nem került szinre a fővárosban s a pestiek is tömegesen zarándokoltak át, hogy Blaháné legnagyobb alakitásainak egyikét élvezhessék — de persze legnagyobb részt hiába, mert nem volt jegy. A rendőrség volt kénytelen beszüntetni az állóhelyek kiadását, mert a pénztárt valósággal ostromolták ezekért is.

A nagy művésznőt láthatólag kellemesen lepte meg az a szivélyes fogadtatás, az a tomboló lelkesedés, melylyel a budaiak ünnepelték. Ennek a behatása alatt engedett az igazgató kérésének és eredetileg csak három fellépésre tervezett vendégjátékát még kettővel megtoldotta: ma, szombaton „Az igmándi kispap“ és vasárnap „A tolonc“ népszinművekben lép fel és búcsúzik tőlünk.

Krecsányi igazgató lekötelezte a budai közönséget azzal, hogy sikerült neki Blahánét e vendégszereplésére rábirni, mely bizonyára az egész szezónnak legkimagaslóbb és felejthetetlen eseménye marad.

De dicséret illeti a társulat tagjait is, a kik nemcsak a legnagyobb igyekezettel, de a legnagyobb elismerésre méltó sikerrel tették tökéletessé a műélvezetet. A közönség meggyőződött arról, hogy a társulat igen jó erőkből áll, kik még Blaháné mellett is megállják a helyüket.

„Nániban“ Kovács és Giréth, mint Kreutzer papa és Szepi olyan tőrűl metszett sváb tipusokat mutattak be, a melyek teljesen beváltak a Náni familiájának. P. Szép Olga minden tudálékossága mellett is szeretetreméltó bakfis volt, a ki Follinusznak, az ős jogoncnak mulatságos anzágolásait a legnaivabb csodálkozással hallgatta. L. Kétszery Etel, Kassai, Berki, Füredy osztoztak a sikerben.

Az első felvonás után mulatságos epizód történt. Még alig gördült le a függöny, egy libériás inas, kezében egy fecherre kötött pompás csokorral, hirtelen felmászott a karmesteri állványon és a súgólyuk fedelén keresztül a szinpadra és egy ideig ott habozott, háttal a közönség felé, a leeresztett függöny előtt, mígnem annak nyilása meglebbent és ő besurrant a nyiláson, szembetalálva Blahánét, ki akkor akart a lámpák elé lépni a zúgó tapsokra és meglepetten a váratlan találkozástól mosolyogva vette át a neki szánt megemlékezést, A csokrot P—y D—s országgyülési képviselő felesége küldte fel ügyes inasával a művésznőnek.

Ezen előadáson Blaháné Tamássy Józsefnek, a népszinház volt jeles művészének javára vendégszerepelt. Blaháné sohasem feledkezik meg régi partnerjéről, kivel együtt aratták a legszebb babérokat. A hajdan legdaliásabb Göndör Sándort, a kit népszinmű alakitásaiban máig senki sem ért utól, tudvalevőleg szélütés érte nehány év előtt, s azóta szegényesen éldegél csekély nyugdijából Ujpesten. Blaháné minden évben talál alkalmat arra, hogy egykori pályatársát segitse. Tamássy ott volt az előadáson, s az első felvonás után meghatottan köszönte meg régi szinpadi kedvesének szivességét — azaz, hogy csak akarta megköszönni, mert az bizony kikérte magának a köszönést: „különben rögtön megszököm és itt hagyom az előadást“ — szólt mosolyogva a jószivű művésznő.

A „Szegény Jonathánban“ is a lehető legjobb volt az ánszámbl. Pintér Jonathánja igen jó volt. Ledofszky kitünően disponálva énekelte Harriet szerepét, a Blaháné megjelenését türelmetlenül váró közönség meg is ismételte második felvonásbeli primadonna-dalát. Németh János, ki minden szerepét lelkiösmeretesen, precizen szokta elénekelni, ez alkalommal lehetőleg még jobb volt, mint egyébkor. Gyöngyi, mint impresszárió hihetetlen virtuózitással hadarta el szerepét s ügyes kuplékat énekelt. Egy a Karsai-féle párbajra célzó rögtönzését a közönség megtapsolta. Mikor t. i. a 3-dik felvonásban megakadályozza a Jonathán és a lengyel gróf közötti pisztoly-párbajt, ezzel lépett közbe: „Megálljon gróf úr, ne lőjje meg ezt az embert, hiszen nem akar résztvenni a diszbándériumban!“ — Barcs Aranka a grófnő szerepében szépen énekelt és diskréten játszott. A többi sem adott okot a panaszra.

„A cigányt“ Gyöngyi Izsó játszotta, s ha egyszer másszor nem is találta el a természetes hangot, nehéz műszerepét mégis elég jól töltötte be: nyilt szinen is megtapsolták. Pintér Imre Gyuri szerepében elemében volt: látszott rajta, hogy méltó akar lenni Rózsijához, s ez az igyekezete sikerült is neki. Ledovszky Mariska Évije meglehetős volt, bárha népszinműi keretbe az ő egyénisége nem illik be. Az első felvonásban hamisan is intonált egy dalt, de csakhamar belejött a rendes kerékvágásba. A kar ez alkalommal meglehetősen fegyelmezetlen volt, s nem egyszer került rosz viszonyba a zenekarral: ez pedig a társulatnál ritka dolog, mert rendesen igen szépen, egybevágóan működik az ének és a zenekar. A második felvonásban egyik páholyból épen Pintér éneke alatt fájdalmas sikoltás hallatszott, a mi feltünést és mozgást okozott a nézőtéren; egy hölgy kapott görcsöket. Rögtön kivitték és felélesztették, úgy, hogy az eset nem hatott zavarólag.

Tegnap, pénteken Müller Kedves kis operettjét „A szerelmi varázsitalt“ adták. Németh János Péter hálás szerepét teljesen kiaknázta, s nemcsak művészi énekével de kifogástalan játékával is kiérdemelte a tapsokat, melyek a búcsúdal után nyilt jelenetben felhangzottak. Szigethy Lujzának Rózsi, a szép bérlőné szerepe jutott. Hogy e szerep hogyan került hozzá, az csakugyan érthetetlen. Vagy az igazgatóság a kosztümök szerint osztja ki a szerepeket: s talán azért adta oda e koloratúr szerepet a népszinműénekesnőnek, mert az egy falusi mennyecskét ábrázol? . . Szigethy Lujza néhányszor már igen ügyesen kisegitett, ha az operett primadonnák közül valamelyik betegeskedett: de tegnap a két énekesnő ott volt a szinkörben és nézte, hogyan küzd Szigethy az ő szerepkörük nehézségeivel. Szigethy elég fényesén revánsirozta magát Ledofszkyn, és sem többet, sem kevesebbet nem rontott szerepén mint Ledofszky előtte való nap népszinműi szerepében: most kvittek. A publikum issza meg a levét. Már most csak azt várjuk, hogy Harriet szerepét Bognárnak, a társulat baszistájának osszák ki, Pintér bariton szerepeit pedig Serédinek. — Barcs Aranka kis szerepében kedves volt, Kovács az elbizakodott borbélyt adta a nála megszokott ügyességgel.

*

Szellő Judith.

Pintér Imre népszinműve.

A múlt vasárnapi premier teljesen kielégitette a közönséget. „Szellő Judith“, amint az alább olvasható, meséjében semmi ujat nem mutat fel, de a feldolgozás oly ügyes, hogy az egész estén át a legélénkebb érdeklődéssel lessük a szinpadon történteket. Az egymást kergető epizódok annyi leleményességgel aknázzák ki a szinpadi hatást, hogy a mesével nem is érünk rá a felvonások alatt foglalkozni, hanem mulatunk, nevetünk, a mig csak a függöny egy egy csattanós jelenetre le nem gördül. A darab meséje röviden ez: Szellő Judith fogadott leánya Galamb Mihálynak és egyuttal kedvese a földesúr fiának, Andornak, a kitől gyermeke is születik. Andor, apja kivánságára, szakit Judittal, a ki kétségbeesésében a gyermeket kiteszi az erdőbe, maga pedig feleségül igérkezik egy juhászhoz, Hajnal-hoz, a ki már régóta szerette. A gyermeket azonban megtalálják az erdőben, és be akarják vinni a faluba, mikor Judith, a ki megbánva tettét, gyermeke keresésére indul, szembe találkozik a falubeliekkel, és sikoltva rohan gyermeke ölelésére. Nevelőapja, Galamb, Judith gyalázatán felháborodva, a gyermek apja után tudakozódik, mire Hajnal vallja magát a gyermek apjának. Az öreg Galambot Baloghék leánya, Katica s annak szeretője, Rózsa Gyuri békitik ki s az ő bocsánata teszi tökéletessé Hajnal és Judith boldogságát, kik egymáséi lesznek, valamint Katica és Gyuri is. Andorról a darab végén tudjuk meg, hogy öngyilkossá lett a városban holmi sikkasztás miatt. A legsikerültebb az első felvonás, mely igen érdekesen exponál. A második felvonás, bár kacagtató epizódokban a leggazdagabb, a cselekménynyel nincsen semmiféle összeköttetésben, mindössze annyi történik benne, hogy Judith elhatározza magában a gyermek kitételét. A harmadik felvonásnak első változása, mely az erdőben történteket tárja elénk igen hatásosan végződik: a gyermekét megtaláló anya megható öröme, a leánya gyalázatán felbőszült apa kitörései és Hajnalnak rövid lelki tusája, melyben kedvesének nyilvánvalóvá lett gyalázata feletti keserüségén a szerető nagylelkűsége diadalmaskodik és ő az apaságot gyors elhatározással magára vállalja: olyan ügyes drámai csoportositása az indulatoknak, a mely valóban megrendítően hat a nézőre. Az utolsó változás, melyben a bonyodalom kifejlődik, hidegen hagy, sőt az urfi öngyilkosságáról szóló hir megérkezése kellemetlenül érint: semmi szükség nincsen rá. A költői igazságszolgáltatásnak ilyen forszirozott és mégis banális kimérése nem elégithet ki. Egészben véve a siker tagadhatatlan s a szerző meg lehet elégedve az eredménnyel. Minden felvonás után többször hivták ki. A siker elérésében igen nagy része volt a szereplőknek is. Závodszky Teréz a cimszerepet jól átgondolva játszotta s annak drámai kitöréseiben teljes hatást ért el. Méltó párja volt Komjáthy, a ki Hajnalt személyesitette. Serédi Sarolta mint Katica rokonszenves parasztbakfis volt. Éneke nem gyujtott, de annak csakugyan nem ő volt az oka, hanem a zene, mely teljesen szintelen s a hol markánsabb, ott erős reminisz cenciákkal találkozunk. Hanem azért a közönség hálás volt az énekesnő igyekezetéért és megtapsolta. Pintér nem hiába irta meg Gyuri szerepét: magának irta: énekére ugyanaz áll a mi Serédire. Follinusz egy elzülött zengert adott sok humorral. L. Kétszeri Etel jó mama volt. Giréth mint részeges kántor igen mulatató volt. Réthey az úrfi hálátlan kis szerepét játszotta.

* **Matinét** rendez holnap, azaz vasárnap d. e. fél tizenegy órakor a „II. kerületi Polgári Kör“ helyiségében II. ker. Bombatér 3. sz. I. em. Knabe Gizella okleveles zongora tanitónő növendékeivel. A matinén Mambriny Gyula, Perényi Vilmos, Kiss József, és Scharl Gyula is közreműködnek szivességből.

* „**Közegészség**“ cimen a közegészségnek szolgáló havi lapot inditottak meg. A lap előfizetési ára egy évre: 1 frt.

* **Zenevizsga**. A Szentesy-féle zenetanintézet e hó 22-én és 23-án tartotta vizsgálatait, melyek a hallgatóságot arról győzték meg, hogy az intézett növendékei a zenében alapos oktatásban részesülnek. A vizsgálatokat hangverseny követte, melyen az intézet két tehetséges tanulója: Tóth Elemér és Tóth Árpád hat zongora számot adtak elő szép technikával és jó felfogással. A két fiatal ember jövő évben az intézetnél mint tanitó fog működni.

* **Ó-Budai szinészet.** Az elmult héten a szintársulat egymásután adta a legjobb darabokat örvendetes érdeklődés mellett. Vasárnap és hétfőn a „Fenegyerekeket„ adták, telt házzal és sürű tapsokkal. Különösen Nyitrai és Medgyesi tetszettek a kalaposmester és felesége szerepében. Bánfalvy, és Bárczi szintén hatással játszottak. Meg kell még említenünk Füredinét is, ki kardalnoknő létére elég ügyesen énekelt egy szólót. Kedden „Szép Heléna“ ment a czimszerepben Pajor Emiliával, ki csakugyan megérdemelte a „szép“ előnevet, nemcsak a gyönyörű megjelenéséért, de szép hangjáért és játékáért; bizonyitotta ezt különben az a tapsvihar is, a mi a második felvonásban kitört a nagy szerelmi jelenet után Párist Gálosi a nemzeti szinház tagja ját-

szotta ügyesen. Nyitrai (Calchas) Szatmári (Menelaus,) Tóth (Agamennon) szintén tetszettek. Szerdán a „Szabin nők elrablását“, csütörtökön pedig „Magdolnát“ adták elő, melyben nagy kár, hogy Aintner Ilka olyan túlerős hangon deklamált, máskülönben az előadás jó volt. Szabó Bandi játéka igen tetszett, énekét is megtapsolták. Pénteken nem volt előadás. Ma, szombaton pedig a Cigánybáró megy Pajor Emiliával a cimszerepben. (J—zsi.)

Hirek.

A Gellérthegy.

A Gellérthegy tövében lakókat nagy veszedelem fenyegette e hó 22-én, melytől csak az isteni gondviselés mentette meg őket. 21-dikén óriási vihar dühöngött a főváros felett, s úgylátszik ennek a következtében lazult meg a Gellérthegynek egy hatalmas sziklatömbe, mely azután leválva helyéről, másnap a mélységbe omlott. A borzasztó sziklaomlás este 8 óra felé történt a Gellért-rakodópart ama része fölött, melyen szerencsére kevés az épület s csak igy érthető, hogy egyetlen egy áldozata sem volt. A 17. és 22. számú üres telek fölött indult meg az oriási szikla s mennydörgéshez hasonlitható robogással rohant alá a hegyen, magával sodorván temérdek követ s akkora port vervén föl zuhantában, hogy távolról sürü füstfelhőnek nézték. Utja közepén átugrott egy hatalmas hasadékot s neki zúdult egy kiálló szirtfoknak. — Itt aztán darabokra tört, a melyeknek nagyobb része az emlitett üres telkekre zuhant, pár mázsás kő azonban egy régi, de szilárdul épitett kis ház tetejére esett. A tetőzetet természetesen összezúzták a hatalmas szikladarabok, sőt a falat is megrongálták, de a kunyhó tökéletes megsemmisitéséhez már nem volt elég erejük. Több emberélet menekült meg igy a biztos haláltól. A viskóban Müller János napszámos lakott, a kinek családja a katasztrófa percében éppen a szobában volt.

A gondviselésnek köszönhető az is, hogy az üres telkekre zuhanó óriás sziklák más szerencsétlenséget is nem okoztak. Ez a telek szolgált nevezetesen a környékbeli gyermekeknek játszóhelyéül s pár perccel a hegyomlás előtt is öt gyermek játszott ott éppen, de időközben összevessztek valamin s az egyik mérgében mellbe lökte társát, s hogy kikerülje a büntetést, futásnak eredt. A meglökött rögtön utána iramodott, valamint a többiek is, hogy segitsenek neki az elfogásban. S ez volt a szerencséjük, mert nyomban rá sziklák tömege boritotta el az egész telket, mely ha ott éri őket, elpusztitja valamennyit.

A hegyomlás után egy leányt találtak az utcán aléltan. Kezdetben azt hitték, hogy valami kődarab sértette meg, de aztán elmondta a leány, hogy az ijedelemtől, mely a rettenetes dörgéskor elfogta, elvesztette eszméletét.

A veszedelem multával egész sereg ember bámulta a leomlott sziklákat s csakhamar kijött oda pár rendőrtisztviselő, sőt még a mentők is, kiknek azonban nem akadt dolguk. A rendőrség a térparancsnokságot is értesitette az esetről, hogy helyszini szemlét tarthasson a végből, nem fenyegeti-e esetleg veszedelemmel a citadellát is a hegyomlás.

A hét folyamán eltákaritottak az utból a szikladarabok egy részét. De a lezuhant tömbök egynémelyike akkora, hogy előbb fel kell darabolni, s csakazután lehet majd elszállitani.

Hitoktató mint germanizátor. Ó-Budáról, hol a magyarosodás oly szépen halad előre megbotránkoztató dologról értesitenek! A mult héten tartották ugyanis a községi elemi iskolában a vallástanból a vizsgálatokat és a szorgalmasabb tanulókat szent képekkel jutalmazták meg, — melyeket német(!) versek éktelenitettek el. Már, ha olyan emberek cselekednek ilyen germanizáló dolgokat, kiknek éppen főkötelességük és feladatuk volna azt a nemzédéket megmagyarositani, mely már oly szépen indúl a magyarosodás felé, ez mégis csak több mint a mennyit szó nélkül eltürhetünk! Reméljük, hogy a III. kerületi iskolaszék utána fog nézni a dolognak, és az ilyen memzetietlen törekvéseknek egyszer és mindenkorra elejét fogja venni önérzetes fellépésével és hogy fog tudni érvényt szerezni a Magyar egyesület jelszavának: „Nyelvében él a nemzet!“

Kaszáló verseny a várban. Az első kerületi elöljárósági épület előtt óriási néptömeg tolong, a legnagyobb része kaszával és sarlóval van ellátva. A megszorult rendőrök nem tudják mit csináljanak a tömeggel, mely folyton a kerületi elöljárót kiabálja; szava oly rémesen hangzik, mint a keresztyének vérét kivánó pogányoké s a tömeg egyre szaporodik. A rendőrkapitány már katonákért akar küldeni, de előbb egy jó gondolata támad és kiállva az erkélyre fennhangon kérdi, hogy ki a vezető? Erre egy jó képü szőlőmunkásnak a nevét kiáltják ki, hogy az a vezér! „Jöjjön hát fel ide az emeletre barátom“! szól a kapitány. Az öreg felmegy hozzá. „Hát mondja öreg mit is akarnak maguk itt tulajdonképen?“ „Hát a verseny kaszalásra jöttünk!“ A kapitány kérdőleg néz a beszélőre. „No igen is, kérem alássan: tegnap az egész Budát összejárta a nir, hogy ma reggel jöjjünk fel ide a várba az elöljáróság épülete elé, mert a kerületi elöljáró úr nagy verseny kaszálást fog tartani az Iskolatéren elterülő réten. Azt is mondták, hogy három dij lesz kitüzve a legjobb kaszások számára. Hát kérem alássan, itt volnánk — és miután már régen várunk, bizony egy kicsit nyugtalankodunk!“ „Hja, hát e miatt jöttek barátim! Ez már egészen más! Mondja meg a többieknek is, hogy magukat valaki rútúl felültette, mert azt a rétet ott Isko'a-téren az elöljáró úr régen lovagló-legelőnek szánta — ott kaszalásról szó sincsen!“

Figyelmeztetés. Lapunk mai számában a „Hasznos tudnivalók“ rovata ismét gazdagabb. Azt hisszük, hogy olvasóinknak szolgálatot teszünk, ha időnként közöljük a Duna jobb partján lévő közlekedési eszközök menetrendjeit, melyek mindenesetre igen hasznos „tudnivalók.“ Ma csak a lóvasut, fogaskerekü vasut és a propellerek menetrendjét közöljük, a többi közlekedési vállalat menetrendje Julius 1-től változást szenvedvén, azokat jövő számunkban közöljük majd. A menet rendeket minden hónap első vasárnapján fogja a „Budai hirlap“ közölni.

Bucsú estélyt rendez a budapesti II. kerületi állami főreáliskola végzett ifjusága hétfőn, e hó 27-én a margitszigeti alsó vendéglőben. A reálisták búcsú estélye évek óta szivesen látogatott nyári mulatsága a budai közönségnek és hihető, hogy a kilenc tagból álló rendező bizottság (Rimanoczy Béla elnök, Kobek Kornél pénztárnok, Brunner Vilmos ellenőr, Cimponeriu Dénes, Gruber Lajos, Höffler Foherr, Kosutány Gyula, Soltész Sándor és Takách Bela) buzgalmát siker fogja koronázni.

B. Schwartzer Otto dr. királyi tanácsos arcképét az I-ső kerületi polgári kör, melynek Schwartzer dr. tudvalevőleg elnöke, ma (szombaton) este fogja ünnepélyesen leleplezni. A kör termét erre az alkalomra babér és narancsfákkal szépen feldiszitették. A leleplezést kedélyes társasvacsora követi.

Diszünnepélyt rendezett a budai főgyimnazium „Vörösmarty“ önképző köre f. hó 22-én szerdán a főgymnázium disztermében. A terem teljesen megtelt az ünnepélyre előkelő hallgatósággal, mely szivesen adózott tapsokkal a közreműködőknek. Nagyszámban voltak jelen hölgyek is. A dalkör által énekelt „Szózat“ és Lengyel János elnöki megnyitó beszédje után, melyből a kör ez idei tevékenységéről nyertünk hü képet, Belányi Imre olvasott fel „Mella“ cimü elbeszéléséből egy tetszetős részletet. Vornics Kornél és Racsay Géza Ch. Dancla IV. hangverseny szimfoniáját adták elő dicseretre méltó készültséggel. Féry Pál Vörösmarthy fölött olvasott fel emlékbeszédet Maderspach V-ról, Ugyan e szerzőtől olvaso ttfel, Fináczy Béla, egy ügyes értekezését Lord Byron Manfrédja felett. Mind a két felolvasás tetszésben részesült. Kolos Jenő és Mattyasovszky Miklós szépen szavaltak. Féry Pál saját szerzeményü értekezését II. József-ről, érdekkel hallgatta a közönség. Mambriny Gyula Hubay egyik „Csárda jelenetét“ hegedülte el igen szépen. A zárbeszéd után a pályadijakat osztotta ki az intézet igazgatója. Az ünnepélyt a Rákoczy induló hangjaival fejezték be.

Fuit! Ezt lehet irni szegény Geröffi Andor szinigazgató fejfájára, kit 23-án temettek el az irgalmasok kórházából, s kit bizony kevés ember kisért ki a temetőbe. Az ó-budai kollegák, kik majd mindnyájan az ő igazgatósága alatt tanultak ki, elzengték sirja mellett a búcsú dalt, azután egy két rög és a hajdan oly jó hirnévnek örvendett igazgató csak volt! Hanem egyet azért szó nélkül nem hagyhatunk, s ez azon végtelen indolencia melyet a másik két szinkör tagjai tanusitottak és a központi szinészegyesület. Nemcsak hogy semmi emlékeztetőt nem tettek a koporsóra, de még arról sem gondoskodtak, hogy legalább képviselve legyenek a temetésen, dacára annak, hogy a temetésre meghivták mindegyik társulatot. Bizonyos, hogy ha a szegény direktor valami jubiláris bankettet rendezett volna, feljegyezhettük volna a társulatok ‚élénk részvételét‘: egy sem hiányzott volna. Igaz hát mégis a közmondás: „Addig a barátság, míg zsiros a konyha....! „A népszinház tagjai közül az öreg Vasvári Kovács kisérte pályatársát örök nyugvóhelyére.

Esküvő. A budavári helyőrségi templomban e hó 23-án (csütörkön) délután 6 órakor vezette oltárhoz Schlauch Lajos dr. kir. törvényszéki jegyző Kuhn Mátyás m. kir. honvédelmi miniszteri főszámtanácsos, a Ferenc-József rend lovagkeresztese stb. leányát: Jankát.

Különfélék.

Angol ujság Budapestről. Abból az alkalomból, hogy a király Budapestet fő- és székvárosnak ismerte el, rokonszenves hangon irt cikket közöl a Times Budapestről. Uj európai metropolis cim alatt. Különösen érdekes cikk azon része, mely összehasonlitásokat tesz Bécs és Budapest, jelenlegi helyzete, fejlődése és fekvése között. A cikk e része igy hangzik: Bécsbe való visszatérte előtt a császár szentesitette azt, hogy Budapest ezentúl a királyi székváros elnevezést viselhesse. Ez intézkedés következtében Bécs megszünik a kettős monarchia egyedüli metropolisa lenni, mert e tisztet ezentúl meg fogja osztani Budapesttel. Tényleg azonban ez csupán elismerése annak, a mi már évek óta megvolt. A császár évenkint több hónapot tölt Budapesten, a mely különben is székhelye lévén a királyi kormánynak, minden tekintetben és minden feladatra nézve a testvér-királyság fővárosa. A magyarok valóságosan aggódó lelkiismeretességgel igyekeztek Pestet felruházni a főváros minden szükséges tulajdonságaival s Bécs bizonyos tekintetben mögötte maradt Pestnek. Budapest utcáin több az élet, mint Bécsben. Üzletei és fogadói pedig majdnem ugyanolyan előkelőek. Az osztrák főváros a legroszszabbul kövezett város, aránylag egész Európában. A főutcák és körutak a kezdetleges kileuchüvelykes gránitkövekkel vannak burkolva és ennél a burkolatnál rosszabb kocsiut alig képzelhető. Budapest társadalmilag is fölötte áll Bécsnek s a magyar fővárost sok idegen szivesebben választja tartózkodási helyül, mint Bécset. Budapest különböző irányokban szépen állapitott meg jogait a fővárosi szabadalmakhoz s a kik mind a két várost ismerik, megértik, hogy Budapest mindig igyekezett eltérni attól az uttól, a melyen Bécs haladt. Kevés metropolisnak van oly jó fekvése, mint Budapestnek, olyan széles hajozható folyam mellett, a minő a Duna, mely közepén folyik keresztül. Igaz, hogy e tekintetben Bécsnek is kedvezett a szerencse, a mennyiben a Duna a város egész hosszában elhaladt a város külső része mellett, de Bécsben meglepő közömbösséget mutatnak azok iránt az előnyök iránt, a melyek e kedvező körülményből felhasználhatók volnának. Ott aránylag kevés a hajózás s ugy látszik, hogy a város inkább a Dunától távolodva, mint hozzá közeledve, terjed. A bécsiek maguk sincsenek megelégedve a város hatóságával, a melynek azt vetik szemére, hogy idejét meddő veszekedésekkel tölti, a helyett, hogy a város fejlődésére ügyelne. Minthogy azonban

ezt a sérelmet már évek óta hangoztatják s minthogy a városi képviselet itt is, mint másutt, választott testület, a bécsiek csak önmagukat vádolhatják, ha nincs oly városi képviselő testületük, a mely csak az ő érdekeit veszi szemügyre. Budapest arisztokráciája azelőtt az esztendő egy részét Bécsben szokta tölteni. Most kevesebbet jár Bécsbe, mint azelőtt tette, mert saját fővárosa oly vonzóvá és oly mulattatóvá vált, akár csak Bécs. Kétségtelen, hogy ebben közrejátszik a hazafiság kérdése is, és az arisztokrácia kötelességének tartja, hogy tőle telhetőleg hozzájáruljon ahhoz, hogy saját fővárosa érdekeit előmozditsa, a telet Budapesten töltvén. Várni lehetett, hogy Budapestnek hivatalosan fő- és királyi székvárosi jeleggel való felruházása Bécsben némi féltékenységet fog kelteni, de mondhatjuk, és ez a bécsi sajtónak becsületére válik, hogy legkisebb nyoma sincs náluk ennek az érzésnek s ebből az alkalomból egyhangúlag üdvözlik az új metropolist.“

Szerkesztői üzenetek.

T — i K — u. A Mátyás templom dolga nem vált be. A „közönyösség“-ről irt cikke kifogástalan ugyan, de oly dicshimnusz a „Budai Hirlap“-ra, hogy azt mi nem közölhetjük. Elvégre is nem dicsérhetjük önmagunkat! Hadd tegye azt más: a közönség. **Furosa pap.** Nem személyeskedünk. Ha megtörtént is a dolog, épen nem látunk benne semmi olyat, a mi megrovásra okot szolgáltathatna. **Szinházlátogató.** Komjáthy János nőtlen. **H — l.** Csakis olyan intézetek vizsgáiról hozunk tudósitást, melyek a vizsgálatra meghivják a szerkesztőséget. — **Egy hivatalnok.** Az özvegy nő historiája, ki évi 4 frt neveltetési pótlékot kap gyermekei számára és a ki felségfolyamodványt adott be ezen ügyben nagyon mesés és szerfelett homályos. Ilyen dolgot lapunk csak úgy közölhet, ha hiteles adatok alapján teheti azt. Az, amit ön mond, hogy t. i. nem közli a nő nevét, „nehogy kellemetlenség érje“ — mireánk nézve az egész közleményt haszna vehetetlenné teszi. Egyébként, ha szerkesztőségünkben az ilyen diskretebb dolog szóba is jön, azért „kellemetlenség“ abból nem származhatik, mert innen ugyan ki nem szivárog semmi, a nem a nyilvánosság elé való. A bizalom, melyel a közönség egy lap szerkesztősége iránt viseltetik, erkölcsileg kötelezi azt, hogy e bizalomnak teljesen meg is feleljen. Mi is minden körülmények között megfelelünk e kötelességünknek. **L. V.** Nem egyforma: 4—20 frtig változik az ára, a szerint, amint kisebb vagy nagyobb. 2. Abszurdum. 3. 1876-ban történt. — **Padillo.** Sajnálatunkra elvből semmiféle költeményt nem közlünk. Egyébként a levelében igérteket, ha azok nem versek, szivesen látjuk. — **H—E.** Budapest. Az elmúlt boldog időkről szóló elbeszélését nem lehet közölnünk nem pedig épen azért, mert sok benne a valószinüleilenség! Már kérem, hol gondol egy olyan hölgyet, plane tanitónőt, ki oly kevéssé tud magán uralkodni, hogy a fogadás szenvedélyétől annyira elkapassa magát, hogy 10 pohár bort megigyék! Ezt megteszi egy angol zsokénak a felesége de nem egy úri családból származó hölgy! Máskülönben is az egészen uralkodó pathetikus hang a történettel nem igen egyeztethető össze. Próbálkozzék valami vigabb dologgal, az talán sikerül. — **bsr.** A „Budai Hirlap“ mulatságokról csakis az esetben számol be, ha a rendezőség annak idején erre felkéri s a szerkesztőséget, mint ilyent külön meghivja. Ha ezt a rendezőség elmulasztja, mint tette a II. ker. katholikus főgymnázium végzett ifjusága, akkor a „Budai Hirlap“ sem vesz tudomást róluk. Nem mindig megy a hegy — Mohamedhez! Köszönjük tehát szives tudósitását, de — elfelejtjük közzé tenni. Az, hogy a laphoz tartozókat, vagy azok családjait meghivták, nem változtat a dolgon: az privát ügy.

Hasznos tudnivalók.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. 6 ó.-tól.— esti 9 óráig.

Fazekastér—Vigadó: „ 6 „ — „ fél 10 „

Hidfő—Vigadó: „ 7 „ — „ 10 „

Hidfő—Eskütér: „ 7 „ — „ fél 10 „

Tabán—Vigadó: „ 5 „ — „ 10 „

Rudasfürdő—Eskütér: „ 5 „ — „ 10 „

Sárosfürdő—Vámhántér: „ 5 „ — „ 10 „

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 órától esti 11 óráig terjed a közlekedés.

Kedvezőtlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

| Hétköznap | | |

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzoleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

☞ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☜

A szerk.

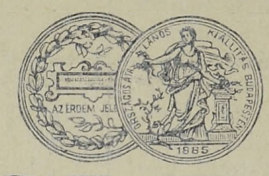

HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

müvek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a

fali-óralap,

a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott

szintábla

a szinek szemléltetésére.

Ára 1 frt.

Csász. kir. szabadalmazott legujabb találmányu

ágybetéteim,

melyek nagyon gazdaságosak, kitünő fekvésüek, nem kell reájuk semmi egyéb csak a lepedő, két-három részben összehajthatók, huzamos ideig kitartók, srófkvintre lábakkal is készittetnek, mindháromféleképpen bámulatos olcsók. Ágymérték szerint rendelhetők. Továbbá minden más uj és javitási munkát a legszolidabban készitek el helyben és vidékre. — Tisztelettel

VIG PÁL

műkárpitos és diszitő

Budapest, VI Rózsa-utcza 52.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

8—4.

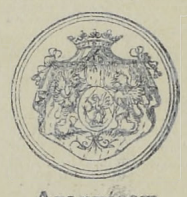

Aranyérem.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.



Aranyérem.

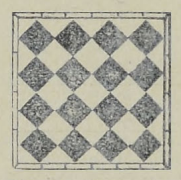

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

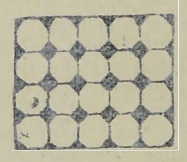

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyak-csövek, Mettlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes agyag; tüzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy őrölve.

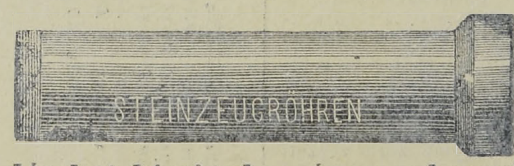

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

☞ Árjegyzéket bérmentve küldök. ☜ 11—4.

APRŐHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések.

szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

. . és minden efféle

közleményekre

a **„Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.**

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyeg illeték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdet sek a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapú-tér 7.**

Kerestetik

egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ cimre. 3—4.

A

»Szalonbetyár«

(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—6.

Tisztességes mellék-jövedelemhez

juthat felnőtt, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhivatal.

Választási emlék

Az első kerületben lefolyt választásról egy mükedvelő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgalmasabb jeleneteiről. Ot ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—5

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 7. sz. Vasárnap, julius 3.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre **4** frt **40** kr., 6 hónapra **2** frt **20** kr., 3 hónapra **1** frt **10** kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.
Hirdetések dij-zabály szerint.
Egyes szám ára 10 kr.

Az öngyilkos.

Lázasan és dicséretre méltó buzgósággal folyik a magyarositás az ország minden részében a mióta a nemzet annak tudatára ébredt, hogy erőssé csak úgy lehet, ha minden izében magyar lesz. Résztvesz e hazafias munkában minden tényező, mely arra hivatva van. Magyarositanak a kisdedóvok s aziskolák, melyek a jövő generációt nevelik, — magyarositanak az e célból alakult egyesületek, — magyarosit minden polgára a hazának, a ki szivén viseli a nemzeti ügyet.

Hogy ezen örvendetes áramlat ellen azok, kiknek más a törekvésük, kik visszaélve a szabad sajtó és szabad szólás jogával nemzetellenes, úgynevezett nemzetiségi eszmékért rajonganak — minden tőlük telhető eszközzel és módon megkisérlik az ellenállást: az érthető.

Nincs mit csodálkoznunk azon, ha az ország szász-, vagy oláh-lakta vidékeiről arról értesülünk, hogy azok, a kik, mióta a magyar nemzet földjén megtüri őket, folytonosan és minden alkalmat felhasználva elárulják a hazát és ránk vicsorgatják méregfogaikat, most is, — hiven önmagukhoz — fellázadnak és megkisérlik a harcot a nemzeti géniusz ellen.

Elég szomorú látvány ez, de nem váratlan.

De feltételezni azt, hogy az ország szivében, a fő- és székvárosban, mely természetszerűleg, mint minden hazafias mozgalomnak, a magyarositásnak is fő tűzhelye, találkozzanak olyanok, a kik nyiltan fel mernek lépni a nemzet legjogosabb aspirációi ellen: bizonyára senki sem merte volna.

A miénk, Budáé a dicsőség: budai ember akadt erre a merész szerepre.

Nem kivánunk a dolognak nagyobb súlyt tulajdonitani. Egy fecske még nem csinált soha sem tavaszt — egy bagoly még nem jelent sötétséget, éjszakát. Egy ember után nem itélhet senkisem egy egész városrész felett. Egy ember nem fog ártani a legszentebb ügynek.

De hivatásunknál fogva, lehetetlen, hogy az eset felett napirendre térjünk.

Hiszen maga a tényállás nagyon is kisszerű. A magyar egyesületet jellegés vignettáit mindenhová felragasztja emlékeztetőül, a hol idegen nyelven irt, vagy nyomtatott hirdetést, közlést, felirást stb. lát.

Lapunkhoz is érkezett panasz hazafias magyar emberektől, a kiknek tulajdonát — a nélkül, hogy arra ok lett volna — ilyen vignettákkal beragasztották. Bizonyosan nem az egyesület tagjai követték el a csinyt, hanem pajkos gyerekek vagy olyanok, a kik boszantani akarták az illetőket.

De ez ellen felszólalni, vagy épenséggel a magyar egyesületet felelőssé tenni, annyit tett volna, mint ártani az ügynek.

Megtámadni a magyar egyesületet a vignetták felragasztásáért a fő- és székváros közgyülésén, az egyesület felől nyiltan és leplezetlenül kicsinylőleg, ellenszenvesen nyilatkozni, a felszólalást még indokolni azzal, hogy a fő- és székvárosnak szüksége van az idegen nyelvű felirásokra, ha világvárossá akar lenni — annyit tesz, mint használni az ügynek.

Semmi sem lehet ugyanis nagyobb hasznára a magyarositásnak, mintha annak belső, titkos ellenségei kimutatják a foguk fehérjét. A nyilt ellenség ellen mindig könnyebb a harc.

De itt harcról szó sincsen. A főváros közgyülésének egyhangu határozata elegendő lecke volt az illető számára, ki nemcsak elég bátor, de elég botor is volt nyiltan kimutatni magyar ellenes érzelmeit.

De az eset tanulságos lecke a budaiak, — főleg az első kerületbeli polgárok számára is.

Kicsoda a felszólaló?! Egy ösmert nevű úr, a kit mint a kerület vezetőinek egyikét szokás emlegetni.

Nem akarjuk a kerület hazafias polgárságát azzal megsérteni, hogy az illető tényleg vezetője volt a kerületnek. A magyarosodás örvendetes haladása e kerületben a legnyomósabb bizonyiték arra, hogy itt a magyarosodásnak ilyen inkarnátus ellensége tényleges vezérszerepet nem játszhatott.

De az tagadhatatlan, hogy a most oly siralmas nevezetességü ember mindig a felszinen úszott, minden lében kanál volt. Nem a processziókon és küldöttségekben való részvételről beszélünk most: az még dicsérni való, — bárha minél

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Vakáció.

A Gézát jól lehordták, amiért csak „elégséges“ bizonyitványt hozott és például állitották eléje Pistit, a ki „jeles“-rendü lett. Pistit elvitték a szinkörbe, megengedték neki, hogy vasárnap ő csináljon étlapot és a mama azt főzte, a mit a derék fiú kért: Megylevest, egresmártást, cseresznyerétest és dobos tortát. Ettől azután a Pisti beteg lett egy napra, de legalább jóllakott a kedvenc ételekkel. Igaz, hogy Géza is beteg lett épen úgy, mint Pisti, de annak úgy kellett! — miért nem tanúlt jobban. Az Irénke is kikapta a bizonyitványát, ez persze igen jó. Haza hozta a kézimunkáját is, a melyikre azt irták, hogy: csinosak. Olyan szürkék voltak a csipke minták, mint a mákosmetélt: nagyon soká voltak kiállitva.

A gyerekek tehát már kezdhették a vakációt. De a tulajdonképeni vakáció csak akkor kezdődik, ha a papa is megkapja a maga vakációját.

A papa hivatalban van és szabadságért folyamodott. Nem tudni még, hogy mikor kapja meg. Igen bajos a dolog. A méltóságos úr, a nagyságos urak és még a tekintetes urak is mind Julius-Augusztusban szeretnének vakációzni. Először is akkor van legmelegebb, másodszor pedig a gyerekeknek is akkor van a vakációjuk; de azért mégis csak megcsinálják a beosztást, melynél legjobban jár a méltóságos úr, — legrosszabúl a tekintetes úr.

A méltóságos úr felmegy Tátrafüredre. A nagyságos úr kimegy Budakeszire és elhiszi, hogy ott igen olyan jó, mint Füreden, csakhogy olcsóbb. A tekintetes úr sétálni megy a városmajorba és tiz órakor kel fel; ez az ő vakációja.

A Géza és Pisti papájának a vidéken lakik a bátyja: odaviszi a családját. A fiúknak matróz-ingeket vesznek és Gigerli öveket, az Irénkének mosóruha készült, a nyári kosztüm tehát készen van.

Az óvatos papa egy csomó angol tapaszt vásáról a bevert fejek, — egy migrénstiftet pedig a mama számára.

A nagybácsi igen örül a gyerekeknek. Konstatálja, hogy nagyobbak lettek is, hogy pápista szinben vannak. Hiába! A rosz városi levegő! No de majd lesüti őket most idekinn a falusi nap.

Irma kisasszony, ki kezében oklevelével a mult ősszel először hagyta el otthonát, hogy egy vidéki városban nyert tanitónői állását elfoglalja: szintén befejezte a tanévet. Már alig várja, hogy hazasiessen — de előbb még egy nyári táncmulatságon búcsúzik vidéki ösmerőseitől. Azután hazajön és két hónapon át ismét Irma Nagysád, a kinek szigorú tekintetétől nem fél senki, már csak azért sem, mert a vakáció alatt nem is tudna szigoruan nézni.

A professzor úr is megirta már a bizonyitványokat, ki is osztotta, a jegyzőkönyvét, melytől a diákok annyira félnek, feltette a szekrény tetejére, a sötét ruhát világos nyári öltözékkel cserélte fel s aztán siet ki még abból a városrészből is, a melyikben tiz hónapon keresztül nyelte a port, meg a sok mérget. Ő neki és a törvényszéki biró úrnak csakúgy kijár a vakáció, mint az iskolásoknak: folyamodni sem kell érte.

Ennek a törvényszéki és iskola szolgák is hasznát veszik. Ők ilyenkor nyáron a legnagyobb urak: semmi dolguk.

Kivétel csak a főreáliskola szolgája képez: ő neki nincsen tökéletes vakációja, mert a vakáció alatt is kell — lőni.

A csillagászatilag pontos időt ez az iskola-

többen vállalkoznának erre, különösen a szent István napi körmenetkor! Másról beszélünk.

Nem volt az a kérdés, a mihez hozzá ne szólott volna. A legszigorúbban vett szakkérdésekben is tett nagyképű nyilatkozatokat. Vagy másoktól ellesett s ilyenkor helyes, de felesleges volt, a mit mondott — vagy pedig sületlenség: mind a két esetben nevettek rajta az okos emberek.

És tagadhatatlan az is, hogy a beavatatlanok könnyen elhihették, hogy ez az úr az I-ső kerület vezetője. Sőt még az sem tagadható, hogy szájaskodásával még a saját, kerületbeli polgártársai között is bizonyos tekintélyt szerzett — legalább annyit, hogy három évtizeden át állandó városi képviselővé tette magát.

Dicséretére szokták felhozni, hogy becsületes, szorgalmas ember. Nincs jogunk, sem okunk ezt tagadni. De a becsületesség minden férfiúnak, minden polgárnak erkölcsi kötelessége, mely jutalmat nem követelhet. A szorgalom pedig szintén szép és dicsérendő tulajdonság, de megtermi a maga gyümölcseit, hol házak, hol más anyagi javak alakjában. Oly tulajdonságok, melyek nem qualifikálnak a képviselőségre.

Kiváló képességek, lelkes hazaszeretet, mely mindig és minden téren tesz és tud tenni a nemzeti ügy érdekében: ezek a városatyaságra qualifikáló tulajdonságok.

Az a kiről szó van, a legutolsó közgyűlésen „hazafias“ érzelmeiről elég nyilt bizonyságot tett. De hát a képesség? A bizonyság tétel külső formája, a felszólalás módja tanuskodik arról, hogy a ki a fő és székváros közgyűlésén így mer, vagy csak így tud beszélni, milyen fokán áll a műveltségnek, az intelligenciának.

Ennek az embernek kell, hogy ez legyen utolsó szereplése! Eddig nevetséges alakja volt a törvényhatóságnak, most önmagát tette lehetlenné: öngyilkossá lett.

Harminc évig képviselte az első kerületet!!!

A polgárság lehetetlen, hogy a konzekvenciákat le ne vonja, legalább a jövőre nézve: nemcsak választani kell a képviselőket, de meg is válogatni, a saját érdekében, a saját reputációja kedvéért.

Nehogy pedig a személyeskedés vádjával illethessen bárki is, nyiltan felszólitunk mindenkit: cáfolja meg a mondottak bármelyikét, ha tudja — természetesen adatokkal; mutasson ki a szóban forgó városatyáról csak egyetlen olyan képességet is, mely polgártársai fölé emeli az illetőt s öt a polgárság, a kerület érdekeinek képviselésére hivatottá, érdemessé, alkalmassá teszi.

Kötelességünknek fogjuk ösmerni, minden ilyen irányú felszólalást közzétenni, mert bennünket programmunkhoz hiven most is csak az objektivitás, az igazságosság vezethet, tollunknak csakis ezen szempontok figyelembe vételével szabad élesnek, hegyesnek lennie.

Tehát csak rajta!

---

szolga állapitja meg, s adja tudtúl ágyúszóval Budának.

A multkor két úr állt a reáliskolával szemben és várta a lövést. Az órajukat akarták megigazitani. Csak vártak, csak vártak!

Már a vizivárosi plébániában delet harangoztak, s a lövés még mindig nem hallatszott.

Egyszerre lelkendezve rohan az iskola szolga:

— Hová olyan sietve?'

— Elfeledtem elsütni az átkozott ágyút! Már delet harangoznak és még nem volt lövés.

— Hát csak siessen. De itt van egy jó szivar. Fogja!

— Köszönöm, alázatos szolgája! Akkor elébb rágyujtok. Szabad kérnem egy kis tüzet ...

— Tessék! Hát nem pontban tizenkettőkor lőnek?

— Dehogy nem! Hanem még most csak a plébániában húzzák a harangot, az apácáknál majd csak aztán ... hát még a barátoknál! ... Akkor is csak tizenkettő lesz még!

S azzal szépen rágyujt a szivarjára még egyszer megköszöni s csak azután siet — lőni.

X.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	. . . . .	**4** frt	**40** kr.
6 hónapra	. . . . .	**2** „	**20** „
3 „	. . . . .	**1** „	**10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Üresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

A tanév végén.

E héten tartották meg a budai oldalon levő tanintézetekben a legtöbb vizsgálatot és szerencsésen be is fejezték azokat. A vizsgálatok lefolyásáról s a tanév eredményéről eddig a következő tudósitásokat vettük:

A várbeli iskolaszék csütörtökön Gombár Tivadar dr. elnöklete alatt tartott ülést. A kiküldött vizsgálati biztosok tettek jelentést a vizsgálatok eredményéről. E jelentések szerint az összes elemi osztályokban a vizsgálatok annyira kitünőek voltak, hogy az iskolaszék a tantestület minden egyes tagjának elismerő okmányt fog kiállitani. Aziskolaszéknek 1891—92. iskolai évről szóló jelentéséből a következő adatokat emeljük ki: összesen 452 tanuló volt, és pedig 223 fiút és 229 leányt. Anyanyelvre nézve: magyar 422, német 30. Illetőségre nézve: 345 budapesti és 107 vidéki. Tandijat fizetett: 209. Tandijmentes volt: 243. Iskolalátogatás történt: 113 esetben. Meghalt ez évben: 7 leánynövendék. A tanulók előmenetele: 185 fiú és 166 leány a magasabb osztályba lép fel, azonban 27 fiú és 34 leány az osztály ismétlésére szoritanak. A jutalom-könyvek beszerzésére hozzájárultak: Hoffmann Sándor iskolaszéki tag 10 frttal és Scheich Károly 5 frttal. Az „Országos Magyar Iskolaegyesület“ 12 drb szép és hasznos könyvet bocsátott rendelkezésre azon idegen ajkú növendékek részére, kik a magyar nyelvben a legjobb eredményt mutatták fel. Hirsch Istvánné úrhölgy 5 frtot adott, oly szegény sorsu tanulók számára, ki a kézi munkában kitünő eredményt mutattak fel.

A II. ker. országúti iskolaszék hatásköre alá tartozó iskolákban a vizsgálatok köv. sorrendben folytak le:

Junius hó 20-án a fő v. közs. szeretetházban. A vizsgálatokon Horváth tanácsnok, Hampl S. ker. előljáró, Bauer József tőv. biz. és isksz. tag, Lipovcsevics plébános és számos előkelő vendég volt jelen kik meggyőződtek az intézetben uralkodó rend és pontosság fölött, a legnagyobb megelégedéssel távoztak. Horváth tanácsnok lendületes beszédben fejezte ki megelégedését az int. igazgatójának és működő tanszemélyzetének, üdvözölte egyszersmind a gyermekeket és búzditotta őket továbbra is szorgalomra és kitartásra. — A II. Török-utcai iskolában a vizsgálatok junius hó 18-án vették kezdetüket, és pedig a róm. katholikusok hittanvizsgájával, mely mint minden évben, az idén is fényesen sikerült. Az isksz. tagok közül ott voltak Lipovcsevics, Bauer J. Rétfalvy, Prokesch J., Krobanek és az érdeklődő szülőknek nagy serege. — Junius 28-án d. u. 4 órakor a felsőbb osztályok torna vizsgálatai folytak le. A fiúk precizitás és fegyelem tekintetben kifogástalanok, oly pontosan és ügyesen végezték gyakorlataikat, hogy a jelenlévő és elnöklő Bauer J. isksz. tag többször örömmel felkiáltott: „Beh jó katonák lesznek.“ Az isksz. tagjai közül még Rétfalvy, Skrobanek, Klemm és igen sok szülő volt jelen. Junius hó 21-én az összes leány-osztályok, 22-én pedig az összes fiú-osztályok vizsgáztak a legkitünőbb eredménynyel, különös járatosságot és haladást mutattak a magyar nyelvben, miért is a „Magy. isk. egyes.“ a gyermekek közt több könyvet osztott ki. A vizsgálatokon elnöklő isksz. tagok közül különösen Bauer József, Christián J., Rétfalvy Gy., Skrobanek és Deutsch igen szép és lélekemelő beszédeket tartottak a gyermekeknek, egyszersmind megköszönve az isksz. nevében az illető osztály-tanitók fáradozását. A vizsgálatokat minden osztályban ének fejezte be és a gyermekek örömmel eltelve távoztak haza, mert hiszen a legtöbb szépen felelt és iparkodott és igy munka után édes lesz a nyári pihenés.

Az első ker. polgári leányiskola a tanévről értesitőjében számol be. A részletes értesitő érdekesebb adatai ezek: Az intézet tanárai közül Baróti Lajos, Csapodi István dr., Gruber Nándor, Póra Ferenc igazgató, Sajóhelyi Béla és Varga Bálint dr. működtek irodalmi téren az év alatt.

Ünnepély három izben volt az iskolában: Az első szeptember 21-én Széchényi István gróf emlékére, a második március 15-dikén, a harmadik pedig junius 6-án a koronázási jubileum alkalmából. Az „értesitő“ az ünnepélyekről szólva többek közt ezt mondja: „Az iskolai ünnepélyek sorába tartoznak az iskolai hang-

versenyek is. Eddig tiz éven át minden évben tartottunk legalább egy ilyen hangversenyt csekély belépti dij mellett. A tiszta jövedelemből szereztük be azon drága készülékeket, melyeknek segitségével a szemléltető oktatás egészen új módjának lettünk alapvetőivé és úttörőivé. Sajnos, hogy e hangverseyekről a jövőre le kell mondanunk azon akadályok következtében, melyeket az iskola falain kivül keresendő tényezők elénk gördítettek."

Érdekes volna tudni, melyek azon tényezők, a melyek ezen minden tekintetben előnyös éz szép ünnepély elé akadályokat gördítenek. Vajjon leküzdhetlenek-e az akadályok? .... Ezt a kérdést az értesitő nem világitja meg kellőképen, pedig az bennünket is érdekelne.

Az intézet tanulói a felvidéki éhinségesek javára 22 frt 31 krt adakoztak össze, mely összeget rendeletése helyére juttatta az igazgató.

A szegény sorsú tanulók részére 6 kiadó cég 146 db. tankönyvet 126 frtnyi értékben ajándékozott az intézetnek, még pedig: Wodianer és fiai 54 dbot; a Franklin-Társulat 15 dbot; Singer és Wolfner 11 dbot; Eggenberger 26 dbot; Dobrovszky és Franke 30 dbot; Lauffer Vilmos 10 dbot. Erczhegyi Ferencz főv. biz. tag ez idén is 20 frt értékű rajz- és irószereket külött ajándékba a szegény sorsú tanulók számára. Ezenkivül az intézet könyvtárát és gyüjteményét is többen gyarapitották ajándékaikkal.

Az évfolyamán a következő tanerők működtek az intézetben: Póra Ferencz igazgató, magyar és német nyelv. Baróti Lajos magyar nyelv történelem és ének. Csapodi István, dr. egészségtan. Forberger Alberta női kézimunkák, számtan, csillagászati földrajz és természettan. Krónich Melania testgyakorlás. Sajóhelyi Béla természetrajz, földrajz, vegytan és természettan. Staudinger Zsófia magyar nyelv, német nyelv, történelem és földrajz. Ujházy Irma értekezleti jegyző, rajzolás és szépirás. Varga Bálint dr. francia nyelv. Nemes Antal dr. a várbeli r. k. plébánia segédlelkésze, hitoktató. Raics Demeter, gör. kel. káplán-hittanár. Steuer Lajos, a jobbparti ág. h. evang. hitközség hitoktatója. Kecskeméthy István, dr a jobbparti helv. h. evang. hitközség segédlelkésze, hitoktató, és Frank Leó, a jobbparti izr. hitközség hitoktatója.

A statisztikai adatok szerint az év elején beiratkozott 304 tanuló ebből maradt az év végén 275. Születési hely szerint volt 192 budapesti, 102 vidéki és 10 osztrák születésü. Vallás szerint volt 227 római katholikus, 1 görög kath., 3 görög keleti, 22 helvét, 21 ágostoi evangelikus, 1 unitárius és 29 zsidó Nyelvismeret szerint volt 91 csak magyarúl, 181 magyarul és németül, 25 magyarul, németül és franciául és 7 magyarul és tótul beszélő tanuló. Tandijmentes volt az első félévben 80, a második félévben 77. Ösztöndijat hatan kaptak a III-dik és IV-dik osztályu tanulók közül összesen: 430 frt értékben; a legnagyobb ösztöndij 100 frt, a legkisebb 50 frt volt. A testgyakorlás alól 22 növendéket mentettek fel; ezekből a IV-dik osztályra esik 15, tehát a felénél több, a mi mindenesetre feltünő és magyarázatot igényelt volna az értesitöben.

Jutalomban, illetve dicséretben részesültek a következő növendékek: 1. Gizella-alapitványi ösztöndijban részesült: Grosz Mária, IV. oszt. tanuló és Gold Karola, III. oszt. tanuló. 2. Ary Leona-féle jutalomdijban részesült: Gröger Aranka, III. oszt. tanuló. 3. Kitünő és jeles előmenetelükért, valamint jó magukviseletéért az évzáró ünnepély alkalmával jutalomkönyvet és dicséretet kaptak: Fodor Vilma és Sajóhelyi Etelka, I. osztályú tanulók, Tichtl Adrienne és Bagoly Vilma, II. oszt. tanulók, Berzeviczy Gizella, Koller Edith, Mocsáry Viola. III. oszt. és Balassa Berta Königstein Adél, Palmer Irén, Roth Etel, Seidl Margit, IV. oszt. tanulók. 4. A magyar nyelvben tett rendkivüli haladásukért, valamint jó magukviseleteért az „Országos Magyar Iskolaegyesület" jutalomkönyveit nyerték: Schäffler Stefánia, II. oszt. és Wenzel Vilma III. oszt. tanuló. 5. Dicséretet nyertek: Rónay Kynga, Arányi Olga, Koffler Emilia, Nagy Ilona, Kratzer Mária, Ticht Izabella, Borosnyay Szeréna, Deutsch Margit, Gratzl Mária, Jankovics Mária, Mocsáry Malvin és Singer Ida első osztályú tanulók, — Bún Blanka, Korizmits Róza, Ordódy Paula, Ács Judith, Bányay Zsuzsánna, Novák Ilona, Deutsch Irma, Rónay Deli, Schedel Etel, Tomicsics Janka, Veisz Lenke, Bárczay Anna, Dittrich Ilona, Dvonts Hermin, Eberling Margit. Frim Aranka, Hackel Aranka, Kirchgaesser Alice, Koffler Kamilla, Kónyi Janka, Máltás Angéla, Pichler Melania, és Zsigmondovics Irén II. oszt. tanulók, — Königstein Irma, Andaházy Klára, Arányi Blanka, Baltzár Szidónia, Bochkor Mária, Deáky Emilia, Jesch Mária, Kertscher Mária, Mendelényi Mária, Nazarcsák Gizella, Tereba Vilma és Wohlrab Flóra III. osztályú tanulók. — végül Kasics Margit, Rázsó Margit, Cimponeriu Eugenia, Eitlsperger Mária, Heyduck Anna, Iró Lujza, Lucs Franciska, Nyiri Etel, Palugyay Irén, Pogány Teréz és Shvoy Erzsébet IV. osztályú tanulók.

Az értesitő végül figyelmezteti a szülőket, hogy az intézetbe a jövő tanévben a törvények értelmében csak oly növendékek vehetők fel véglegesen, kik a sikeres oltást, illetőleg újraoltást, vagy pedig törvényszerű mentességüket kifogástalan bizonyitványnyel igazolni képesek.

Az I. ker. polg. kör ünnepélye.

Az I-ső kerületi polgári kör mult hó 25-én, szombaton ünnepélyt rendezett elnöke Schwartzer Ottó dr tiszteletére.

Az ünnepélyre az adott alkalmat, hogy Pósa G. megajándékozta a kört Schwartzer Ottó sikerült olajfestményü arcképével, melyet most lepleztek le.

Fél nyolc órára a körtagok legnagyobb része együtt volt a teremben. Szép számban voltak hölgyek is. Ott láttuk többek közt: Schwartzer Ottóné drnét, Szőllössy Istvánnét, Zsák Hugónét, Romy Béláné drnét, Szuly Gyulánét, Turnovszkynét és leányát, Muchmayer Irmát, Szuly Gizellát stb.

Kasics Péter honvédelmiminiszteri osztálytanácsos, a kör alelnöke röviden előadta az egybegyülés célját és egy öt tagból állá deputációt küldött az ünnepeltért, ki csakhamar meg is jelent a jelenvoltak zajos éljenzése közben.

Ekkor Kasics következő szavakat intézte az ünnepelthez:

„Szeretett elnökünk! Tisztelt ünneplő közönség! Mai családi ünnepélyünk a barátság, a tisztelet, a szeretet ünnepe. A barátságé, mert igaz barátunk az ünnepelt, a tisztelet és a szereteté, mert mi őszintén tiszteljük és szeretjük őt. Ha viszzatekintünk az utolsó évtized társadalmi életére és mozgalmaira, lehetetlen föl nem ismernünk azt a nagy és örvendetes haladást, melyet a magyar szellem, a magyar szó, a nemzeti eszme ebben a kerületben tett. E haladás egyik főtényezője — tagadhatlanul — az I. ker. polg.kör volt, és ma is az, főkép pedig annak élén a mi fáradhatlan, lelkes elnökünk. (Éljenzés). Az ő vezetése, az ő hazafias buzgólkodása meglátszik mindenütt, a hol valamely nemes, a közjóra nézve üdvös ügynek előmozditásáról van szó. A hol önzetlen működésre van szükség, ott látjuk őt az első sorban. Tudjuk mi jól, hogy ezért az önzetlen tevékenységért legszebb, mert benső elégtételt nyujt neki az a férfias öntudat, hogy kötelességén felül használt és szolgált polgártársainak, hogy mindenkor eszményi célok vezették, hogy a jót magáért a jóért cselekedte. Hiszen ismerjük az ő szilárd jellemét, ismerjük és tiszteljük őt, — hogy a klassikus költő szavával éljek — mint „justum ac tenacem propositi virum," ki sem jobbra, sem balra nem hajlong. Tudjuk azt is, hogy az ő fenkölt gondolkodásának nincsen szüksége arra, hogy bárhonnan is elismerésben avagy búzditásban részesüljön. A ki, mint ő, az eszmék magasztos útján halad, az eszmékből meriti erejét, buzditását. De a szeretet és baráti ragaszkodás gyöngéd érzelmei bizton megtalálják az utat az ő nemes szivéhez. E szeretet jogán szólunk ma hozzád, e szeretet jogán üdvözlünk és ünneplünk ma téged, mélyen tisztelt elnökünk. Ebben az esztendőben üli meg 10 évi fennállását társas körünk. Örömmel és büszkeséggel tekintünk visszae 10 évre, a magyar szellem ujabb fellen dülésének korszakára.

E fölötti örömünk belkörünkben legméltóbban megörökiteni hisszük mai kebelbeli ünnepélyünk által, melylyel szeretetünket akarjuk nyilvánitani iránted, a magyar nemzeti eszmék kiváló harcosa s körünknek lankadatlan, buzgó vezére iránt. Hálás elismerésünknek is ezzel kivánnunk kifejezést adni, azért, hogy társas körünk épen a te ügy buzgóságodnak köszöni nagyobbrészt folytonos haladását és virágzását.

Egyszerű és szerény a mi elismerésünk, külsőleg sem fényes, sem csillogó; de fény és melegség árad reá abból az érzelemből, a melyből ered, a barátság és szeretet forrásából!

Mi azt akarjuk, hogy akkor is, midőn a közjóra irányuló más tevékenységed miatt meg nem jelenhetsz körünkben legalább képedben légy közöttünk. Mi azt akarjuk, hogy a ki e terembe lép, méltán kifejezve lássa iránted való ragaszkodásunkat és hálánkat külsőleg is.

Csak érdemeid elismerése ez polgártársaid részéről. Ezért szántuk mai ünnepélyünket neked, hogy körünk nagy termét a te sikerült arcképeddel feldiszitsük. — És most, tűnj elő, művészi alkotás! varázsold szemeink elé ünnepelt vezérünk arcképét, kinek teljes szivből kiáltjuk: Sokáig éljen Schwartzer Ottó!"

A szónok ez utolsó szavai alatt Szőllössy István leleplezte az arcképet, a jelenvoltak pedig éljeneztek.

Schwartzer Ottó dr. a meghatottság látható jeleivel kezdett beszélni. Ösmeretes ékes szólásával köszönte meg polgártársainak e kitüntető szeretetét és ragaszkodását. Majd áttérve a kerület közügyeire, különösen a magyarosodásra, igérte, hogy ezután is legszentebb kötelességének fogja tartani polgártársaival válvetve szolgálni a hazát és a fő és székváros érdekeit. Figyelmeztette polgártársait, hogy sohase tévesszék szem előtt, miszerint minden igaz ügynek legjobban úgy használhatnak, ha összetartanak és kérte őket, hogy ez összetartásra igyekezzenek ne csak a kör tagjai, de a kerület összes polgárai, — őt pedig tartsák meg továbbra is szives barátságukban.

A lelkes éljenzés bizonyitotta, hogy az ünnepelt férfiú szavai viszhangra találtak a hallgatók szivében, kik azután egyenként kezet fogtak vele.

A szép ünnepély után a hölgyek eltávoztak, a férfiak pedig a teritett asztalokhoz ültek, és kedélyes poharazás és vig eszmecserék közt maradtak együtt késő éjfélig. Pohárköszöntőkben nem volt hiány és mondanunk sem kell, hogy azok legtöbbje a kör ünnepelt és szeretett elnökét éltette.

A fő- és székváros közgyűlése.

1892. Junius 28.

Ráth Károly főpolgármester a közgyülést d. u. 4 órakor megnyitván, mindenekelőtt Viola Imre tanácsnok válaszolt azon interpellációra, melyet a mult közgyülésen Csikvári Jákó intézett a tanácshoz egyrészt a zuglói és Istvánuti lóvasut ügyében, és ugy az interpelláló, mint a közgyülés tudomásul vette a tanácsnok válaszát.

Ezután a napirend előtt még három interpelláció volt.

Gyárfás Sándor utal arra, hogy a főváros III-ik kerületében az elemi iskolák látogatására kötelezett gyermekeknek több mint 18 százaléka az iskola küszöbét át nem lépte soha és a tanköteles gyermekek önként iskolába lépett 82 százalékának is több, mint egyharmada az, mely már az alsóbb osztályokból lassanként teljesen kimaradván, a népoktatás jótéteményeit csak igen hiányosan élvezte, nem is emlitve azt, hogy a III. kerület 12—15 éves gyermekeinek alig egy négyedét teszi ki azok száma, kik vagy a középtanodákba léptek, vagy pedig a helybeli polgári fiu- és leányiskolákat, avagy pedig mint iparostanoncok — az uj ipartörvény életbelépte óta — az ipariskolákat látogatják, igy tehát ezeknek három-negyede és a leánygyermekeknek mondhatni 90 százaléka e korban a kultura jótéteményeit nemcsak nem élvezi, hanem ennek még a multban érzett melegét is teljesen elfeledi és igy a fővárosnak ezekre forditott kulturáldozatai is elveszetteknek tekintendők.

Szóló kiemeli, hogy a III. kerület lakosságának több, mint 80 százaléka nem magyar, hanem idegen ajkú s igy világos az, hogy az itt tanitással foglalkozó egyének a tannyelvet tekintve hazánkra nézve speciális kulturmisziot is teljesitenek és mert e kettős feladat sikeres megoldása csak mar teljesen kipróbált mintaerők által, de ezek által is csak akkor foganatositható, ha a növendékek a nyelvanyag átgyurásának percétől fogva egész a végkifejlés eléréséig egy és ugyanazon szakerő vezetése s behatása alatt állanak: azt kellene feltételezni, hogy a tanács ezen elveket érvényesiti a III-ik ker. tanügy vezetése és a tanitói állások betöltésénél. Mindez azonban nem igy történik, mert a III. ker. tanitói állások betöltésénél évről-évre a legnagyobb hullámzásokat tapasztaljuk és ezenkivül az ide delegált tanitók nagy része kezdőkből és oly egyénekből áll, kiket büntetésből helyeztek ide, úgy, hogy a III-ik kerületet a tanitók személyét illetőleg büntetési telepnek, köznyelven strafkoloniának nevezik.

Nem tartozik szóló hivatásához azon okok kutatása, melyek miatt a népoktatási törvényt teljes végrehajtása 24 éven át csaknem rendszeresen mellőzték, de mert a III-dik kerület lakossága önhibáján kivül a végelszegényedésnek néz eléje s igy jövőre csak értelmi, szellemi és erkölcsi tőkéjére támaszkodhatik, a miknek megszerzése pedig csak alapos és rendszeres nevelés útján érhető el: ezeknek folytán, mint a III-ik kerületnek egyik szerény képviselője azon tisztelteljes kérdéseket intézi a h. polgármesterhez: 1. Nem tartja-e már az időt elérkezettnek arra, hogy a hazánkban 24 év óta érvényben álló népoktatási törvény intézkedései a jövő tanév kezdetén teljesen és feltétlenül végrehajtassanak? 2. Nem tartja-e szükségesnek, hogy a III-ik kerület tanitói állásai az általuk teljesitendő kulturmiszió fontosságára való tekintettel már a jövő tanév elején csupa kipróbált szakerőkkel töltessenek be és hogy az ide helyezett szakerők a tanitás sikerének teljes biztositása céljából legalább egy nevelési ciklusra ott állandósittassanak? 3. Szándékozik-e a jelzett irányokban a szükséges intézkedéseket haladék nélkül megtenni?

Gerlóczy Károly h. polgármester az interpellációra nem adhat azonnal kimeritő választ, de kötelességének tartja azonnal legalább ideiglenes választ adni, nehogy valaki azt gondolhassa, hogy a főváros a közoktatás terén törvényes kötelességeit nem, vagy csak hiányosan teljesiti. Szóló nem tartja szükségesnek hangsúlyozni azt, hogy a főváros törvényhatósága nemcsak törvényes kötelességeit törekedett teljesiteni a népoktatás terén, hanem annál sokkal többet is tett. Annak oka, hogy a népoktatási törvény a főv. területén nincs még a utolsó betüig végrehajtva, abban rejlik, hogy ily nagyszabású intézménynek létesitése mindenütt a világon évtizedeket igényel.

A III. kerületi bajokat jól ismeri, de megjegyzi, hogy a III. kerületben jelenleg két iskola épitése van folyamatban és hogy a főváros a III. ker női iparoktatás érdekében sem kimél áldozatot. Szóló igéri, hogy intézkedni fog az iránt, miszerint a III. kerületi iskolaügyei tüzetesen megvizsgáltassanak és a hivatalos nyomozások folyamán fölmerülő szükséghez képest a kellő előterjesztések megtétessenek. — Arról szólónak egyáltalában nincs tudomása, hogy a tanitókat büntetésképen helyeznék a III. kerületbe. A tanács a tanitók választásánál a közoktatási bizottság kijelölése alapján gyakorolja törvényes jogát és szóló egyetlenegy oly esetet sem ismer, melyben a tanács oly egyént választott volna meg tanitói állásra, ki nem birt a szükséges qualifikációval. Ezek után szóló kéri a közgyülést, hogy ezen előleges választ vegye tudomásul.

A h. polgármester e választ az interpelláló és a közgyülés tudomásul vette.

Pártos Béla megjegyzi, hogy a legkevesebb, a mit a polgárok a hatóságoktól elvárhatnak, az, hogy életbiztonságukat lehetőleg megvédjék. A napokban pedig megtörtént, hogy a Gellérthegyről egy több mint 1000 métermázsa súlyú kőszikla omlott le és csak egy igen szerencsés véletlennek köszönhető, hogy az azon hely körül játszadozó gyermekeket maga alá nem temette. A gyermekek őrangyala ez esetben megmentette a gyermekek életét, de szóló azt hiszi, hogy a hatóságoknak kötelessége lenne az őrangyalt támogatni. Szóló ezen eset kapcsán a következő kérdéseket intézi a h. polgármesterhez: 1. Van-e tudomása a h. polgármesternek arról, hogy folyó évi junius hó 21-én esti 8 óra tájt a Szent-Gellért hegy oldaláról több száz métermázsányi kődarab az élet és testi biztonság legnagyobb veszélyeztetésével leomlott? 2. Igaz-e az, mit a lapok széltében irtak, hogy a főv. tanács már évek előtt a Gellérthegy sziklafalai megvizsgálását elrendelte és hogy e rendelet kellőleg még mai napig sem foganatositttatott? 3. Szándékozik-e a h. polgármester haladéktalanul intézkedni, hogy a Gellérthegy összes sziklafalai a főv. mérnöki hivatal által azonnal megvizsgáltassanak és az élet és testi biztonságra veszélyes részek legott megfelelő módon eltávolittassanak?

Gerlóczy Károly h. polgármester elmondja, hogy ő a sziklaomlás napján esti 10 órakor megjelent a helyszinén és személyesen meggyőződött a szikla leomlásáról. A tanács figyelmét már a hetvenes években fölkeltette az a körülmény, hogy a Gellérthegyről egyes szikladarabok leomlottak és azért elrendelte, hogy a Gellérthegy geologusok és bányamérnökök által tüzetesen megvizsgáltassék. A szakértők egyhangulag azt mondották, hogy ily sziklaomlások minden hegységnél előfordulnak. A szakértők a vizsgálat közben többször életüket is kockaztatták, de a hegy geologiai formaciója folytán lehetetlen volt minden részét pontosan megvizsgálni, mert ehhez igen komplikált szerkezetü állványok és lajtorják felállitása lett volna szükséges, mi igen nagy költségeket igényelt volna. A szakértők kijelentették, hogy nem lenne célszerü a meglazult sziklákat lebontani, mert ez az eljárás még nagyobb veszélyeket idézhetne elő, hanem azt javasolták, hogy a Gellérthegy állapota folytonos figyelemmel kisértessék, a Gellérthegy alján lévő házak kisajátittassanak, egyes helyeken pedig, hol veszély mutatkozik, a házak lakói még a kisajátitási eljárás folyamata alatt hatóságilag kiszállásoltassanak. E szakértői vélemény alapján a tanács a Gellérthegy alatt levő összes házak kisajátitása iránt a közgyülésnek előterjesztést tett és az a kisajátitásokat még 1886-ban el is rendelte és miután a határozathoz a fővárosi közmunkák tanácsa is hozzájárult, a kisajátitási eljárás megindittatott. Hogy a szakértőknek, nevezetesen Schubert, a fővárosi mérnöki hivatalban alkalmazott bányamérnöknek szakvéleménye, kia vizsgálatokat elismerésre méltó buzgalommal és gondossággal vezette, mily alapos és helyes volt, fényesen bizonyitja a napokban történt sziklaomlás is, mert e szikla épen oly telekre zuhant a melyen volt ház lerombolását a legsürgősebben szükségesnek jelezte. A már kisajátitott házak mind azonnal lebontattak, a többire nézve pedig az eljárás folyamatban van. A legutóbbi sziklaomlás megtörténte után a tanács junius 24-én ülést tartott és sürgősen arra utasitotta a mérnöki hivatalt, hogy a gellérthegyi sziklák állapotát azonnal tüzetes vizsgálat alá vegye és tegyen jelentést arról, vajjon nem mutatkozik-e szükségesnek akár a gellérthegyi serpentin-út elzárása, akár egy vagy több ház lakóinak kiszállásolása további sziklaomlások által támadható kár és balesetek czéljából. Továbbá elrendelte a tanács a leomlott szikla eltávolitását és tekintettel a Gellért-rakpart 18—25. számu telkeire tóduló közönségre, utasitotta a mérnöki hivatalt, hogy e telkeket fakorláttal zárassa el és egyáltalában minden intézkedést tegyen meg, melyek közbiztonsági szempontból szükségesek. A mint a mérnöki hivatal jelentése be fog érkezni, a tanács e jelentés tartalmához képest a szükséges további intézkedéseket is haladéktalanul meg fogja tenni.

Pártos Béla s a közgyülés is egyhangulag tudomásul vette a h. polgármesternek válaszát.

Nagy zajt keltett Scheich Károly felszólalása, amelyben a Magyar Egyesület tagjainak ama szokása ellen szólalt fel, hogy a német cégföliratok fölé oda ragasztják az egyesület jelmondatát viselő kis cédulát: „Nyelvében él a Nemzet.“

A fő- és székvárosnak — ugymond a fölszólaló — egyik érdeke az is, hogy benne az idegenek jól érezzék magukat. Ennélfogva szükséges, hogy a kereskedések német nyelven is kiirják a cégeiket (Zajos ellenmondások! Menjen Németországba!) Van a fővárosban egy egyesület, a Magyar Egyesület (Zajos éljenzés). Scheich Károly: Nem bánom éljen . . . de az egylet föltette magában hogy a magyarositást ő veszi a kezébe. (Zajos éljenzés.) Én ugyan a fővárosi törvényhatóságnak 30 év óta vagyok tagja s tudom, hogy ezek és egyéb tényezők miként eszközölték a magyarosodást, de nem ugy, ahogy a Magyar Egyesület kierőszakolni akarja. (Hohó! Elál! Zaj.) Pedig a német nyelv tudása szükséges; (Zaj) ezt onnan is tudjuk, hogy a kormány is kötelezővé tétette a német nyelv tanitását, hogy igy minden magyar emberből mivelt embert képezzen. (Derültség. Zaj. Hohó!) Most ez a Magyar Egyesület, azonkivül, hogy a tagjai csak magyar korcsmába mennek, (Zajos helyeslés) még azt is elhatározta, hogy a német bolt feliratokra cédulákat ragaszt. (Helyeslés.) Az én firmámra ne ragasszanak semmit! (Derültség.) Hol szerezték azt a jogot, hogy az én firmámra . . (Nagy zaj. „Elál!“ Az elnök csönget.)

Az elnök: Méltóztassék a fölszólalónak megengedni, hogy befejezze a beszédét.

Scheich Károly: Kérdem, hol vette a Magyar egyesület a jogot, hogy a német firmákra cédulákat ragasszon. Kérek felvilágositást a polgármester urtól. (Nagy zaj.)

Gerlóczy Károly h. polgármester az interpellációra röviden csak azt válaszolja, hogy a magyar egylet alapszabályait a belügyminister jóváhagyta és hogy ennélfogva a magyar egylet a fővárosban törvényes alapon működő testület. Szólónak semmiféle tudomása sincs arról, hogy a „Magyar egylet“ alapszabályaiban körülirt hatáskörét bármiben is túllépte volna és ennélfogva a magyar egylettel szemben semmiféle hatósági intézkedés megtételét sem látja szükségesnek. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

A közgyülés a h. polgármester ezen válaszát egyhangulag tudomásul vette.

A napirend előtt még Radocza János személyes kérdésben szólalt fel. Szóló a mult közgyülésre való megjelenésben akadályozva lévén, a napilapok és a „Fővárosi Közlöny“ tudósitásából azt vette ki, hogy dr. Rácz Ká-

roly felszólalásában többek között azt mondotta, hogy a Radocza és társai által a közgyülés határozata ellen beadott fölebezésben a többséget sértegető kifejezések foglaltatnak. Szóló minden kifejezést, mely bárkit is sérthetett volna mielőtt a fellebbezést aláirta volna, közölte.

Faller Ferencz jegyző előadta az esztergomi főkáptalani helynöknek a fő- és székvárosi róm. kath. templomokban tartandó magyar istentiszteletek tárgyában kelt leiratára készült bizottmányi és tanácsi előterjesztést.

Morlin Imre elfogadja az előterjesztést azt inditványozza, hogy intézzen a közgyülés a főmagasságu hercegprimáshoz köszönö iratot és kérje őt ebben arra, hogy ez ügyben továbbra is hasonló irányt követni kegyeskedjék.

A közgyülés az előterjesztést Morlin Imre inditványával együtt elfogadta.

Faller Ferencz jegyző előadta továbbá a tanács előterjesztését az Onderko János-féle iskolai alapitványra vonatkozó okirattervezet tárgyában; továbbá F. Sörös Lujza fővárosi tanitónő nyugdijazási ügyére vonatkozólag; végre Dienes Mária végkielégitett fővárosi elemi iskolai tanitónő kérvényére végkielégités helyett évi kegydij megszavazása iránt.

A közgyülés mindezen előterjesztéseket hozzászólás nélkül változatlanul elfogadta.

Kullmann Lajos főjegyző előadta a tanács előterjesztését néhai Királyi Pál arcképének lefestése és mellszobrának elkészitése tárgyában.

Mátyus Arisztid lendületes szép bel szédben emlékszik meg Királyi Pál érdemeiről.- Beszédjét igy végzi:

— Tisztelt közgyülés! Ha majd az idő gyógyitó keze bánatunkat elenyésztette s már csak a visszaemlékezés örömét érzendjük, valahányszor a hideg márvány Királyi Pál nemes és jóságos arcvonásait fogja e teremben visszasugározni, mi vagy utódaink bizonynyal új erőt s kitartást meritendünk kötelességünk teljesitésében e kiváló hazafi s kitünő polgár példájának emlékéből. Azt hiszem ennéltogva, hogy a t. közgyülés óhajának felelek meg, midőn inditványozom, hogy az elkészitendő mellszobor a közgyülési teremben helyeztessék el. (Általános helyeslés.) De vigyük át a Királyi Pál emléke iránti kegyeletet polgártársaink közé is, mit legcélszerűbben az által érhetnénk el, ha a belváros egy utcáját még pedig, lehetőleg a Lövész-utcát, melyben Királyi Pál lakott, az ő nevéről nevezzük el. Ezért inditványozom, hogy fejezze ki a közgyülést ezt óhajtásképen a fővárosi közmunkák tanácsa előtt, melynek hatáskörébe az utcák elnevezése tartozik, és mely bizonyára készségesen fog megfelelni a főváros törvényhatósági bizottsága ez óhajtásának. (Általános helyeslés.)

Erre a közgyülés a tanács előterjesztését Mátyus Arisztid inditványaival kiegészitve elfogadta.

Rózsavölgyi tollnok előadta a pénzügyi bizottság és a tanács előterjesztését Haggenmacher Henriknek telekvétel iránti kérvényére.

Weitzenfeld Jakab a felhozott közgazdasági érdekekkel szemben hangsulyozza, hogy egy sörföződének létesitése és üzemben tartása a legjövedelmezőbb iparágak egyike, úgy, hogy a főváros szempontjából nem lehet indokolt e célra telket kedvezményes áron átengedni.

Mátyus Arisztid hajlandó Haggenmacher Henriknek sörgyár létesitésének céljára telket átengedni, de csak oly föltételek alapján, melyek mellett a főváros érdekeit megóvalátja, továbbá azt inditványozza, hogy a közgyülés Haggenmacher Henrik részére az általa kért teleknek csak felét, vagyis 12.250 négyszögölet engedjen át, még pedig négyszögölenkint 6 frtjával.

Dr. Rácz Károly pártolja Mátyus inditványát.

Ezzel a vita be lévén fejezve, elnöklő Ráth Károly főpolgármester konstatálván, hogy 100-nál több bizottsági tag van jelen, mindenekelőtt Mátyus Arisztid halasztási inditványát bocsátotta szavazás alá és miután az 58 szavazattal 54 ellen elvettetett, fölteszi azt a kérdést, vajjon hajlandó-e a közgyülés Haggenmacher Henriknek serfőzde létesitésére az általa kért 25.500 négyszögölnyi területet átengedni. A közgyülés e kérdésre egyhangulag nemmel szavazott. Elnöklő Ráth Károly főpolgármester erre azt a kérdést bocsátja szavazás alá, vajjon hajlandó-e a közgyülés Mátyus Arisztid inditványa értelmében 12.250 négyszögölnyi területet átengedni. A közgyülés túlnyomó többsége e kérdésre is nemmel szavazott és kimondotta, hogy Haggenmacher Henriknek egyáltalában nem ad el telket az általa jelzett célokra.

Ezután Kullmann Lajos főjegyző felolvasta Heinrich Istvánnak, a szavazatszedő küldöttség elnökének jelentését, mely szerint a közigazgatási bizottságba Poór Imre dr. a kijelölő választmányba Kléh István, a népszinházi bizottságba b. Kaas Ivor, a fővárosi számvevőség és központi pénztár működésére felügyelő bizottmányba pedig Engelbach Alajos választtattak meg.

Amtmann Géza tollnok előadta a VII. ker. Szegényház-téren épitendő új róm. kath. plébánia-templom ügyében készült bizottmányi és tanácsi előterjesztéseket, melyeket a közgyülés változatlanul elfogadott.

Horvát János h. alpolgármester előadta a bizottmányi és tanácsi előterjesztést a m. kir. belügyminister leiratára a népszinház tűzbiztonsága és a fővárosi központi tűzoltósági épület céljaira a népszinház mögött szükséges telkek kisajátitása tárgyában, melyet a közgyülés elfogadott.

Horvát János h. polgármester előadta a tanács előterjesztését Virava József dr inditványára a Przibram mezőváros határában történt bányaszerencsétlenség által sujtott özvegyek és árvák segélyezése tárgyában.

Virava József dr kéri a közgyülést, hogy szavazzon meg a przibrami szerencsétlenség által sujtottak számára 4000 frtnyi segélyt, mert Bécs 5000, Prága pedig 3000 frtot szavazott meg.

Azonban a közgyülés a przibramiak részére a tanács előterjesztése értelmében egyhangulag csak 1000 frt segélyt szavazott meg.

Több segélyre és a Rökk-féle alapitvány okirattervezetére vonatkozó tanácsi előterjesztéseket a közgyülés hozzászólás nélkül változatlanul elfogadta.

Ekkor elnöklő Ráth Károly főpolgármester a közgyülést bezárta és a napirenden levő többi tárgyakat a junius 30-án tartandó folytatólagos közgyülésre halasztotta el.

*

1892. junius 30.

Ráth főpolgármester megnyitván a közgyülést, Matuska Alajos tanácsnok a központi vásárcsarnok tervpályázata ügyében tett előterjesztést. A tanács a pályázati föltételek tervét azzal a javaslattal terjeszti a közgyülés elé, hogy a pályázat a részletes tervekre és költségvetésre irassék ki s az nemzeti legyen; két pályadijjal négy-négyezer forinttal, három pályadij pedig két-kétezer forinttal s a pályázat határideje hat hónapban állapittassék meg.

Pártos Gyula a tanács előterjesztését nem fogadja el, mert az nem felel meg a főváros közérdekének és érzékenyen sérthetné hazai iparunkat és mert bizalmatlanságot fejez ki a hazai szakerők irányában. De elhibázott dolognak tartaná azt is, ha a pályázatban többet kivánnának, mint a mennyi a célnak megfelel s ezért nem helyesli, hogy részletes tervek készitését követelik, valamint a részletes költségvetések elkészitését is. Mindez akadályául szolgálna annak, hogy esetleg tehetséges, de kevés anyagi eszközzel rendelkező épitész is részt vegyen a pályázatban. Nem tesz ugyan kifogást az ellen, hogy a pályázat nemzetközi legyen, de megkivánja, hogy a jury ugy legyen összeállitva, hogy — abba külföldi szaktekintélyek is beválasztatva — mindenki bizalmát birja. Meg van győződve, hogy ha hazai pályázatot hirdetnek, de helyes alapokon, akkor legalább is olyan jó és annyi terv érkezik be, mint ha a tanács-tervezte módon lesz internacionális pályázat kiirva. A tanács javasolja, hivassanak föl a hazai technikusok a pályázatra, de a jurybe külföldi szaktekintélyeket is hivjanak meg s csak ha ez nem vezetne sikerre, akkor lesz helye a nemzetközi pályázatnak, vagy pedig annak, hogy valamely szaktekintély bizassék meg a kivitellel. Ismétli, hogy kizárólag hazai erőkkel is lehet elfogadható tervhez jutni. (Helyeslés).

Rácz Károly dr fölhozza azt az elterjed hirt, hogy a közélelmezési csarnok épitése már régóta a párisi Eiffel-cégnek van igérve. Azért hozza fel ezt — ugymond — hogy helye legyen itt a megcáfolásnak, mert ilyesmit elhinni ő sem akar. Egyébként a mellett van, hogy a pályázat kizárólag hazai legyen s kivánja a birálók nevének előzetes közhirré tételét. Inditványozza, hogy csak a tervvázlat és költségvetés kivántassék s csak hazai erők hivassanak föl pályázatra, a jury tagjainak megnevezésével.

Weitzenfeld Jakab a tanács javaslatához járul.

Fenyvessy Adolf a nemzetközi pályázat kizárása mellett van: az esetre pedig, ha ezt a kivánságát a közgyülés nem fogadná el, inditványozza, hogy a tervek kidolgozásával a főmérnök bizassék meg s esetleg arra az időre, a mig ez a nagy munkálat elkészül a mérnöki hivatal illető osztálya megerősittessék uj alkalmazottakkal.

Thék Endre Pártos Gyula inditványát pártolja, mert attól tart, hogy ha a pályázat nemzetközi lesz s az épitéssel valamely külföldi szakembert biznak meg, az egyszersmind külföldi iparosoknak fogja adni a munkák javarészét s igy ismét meg fog történni az, hogy a milliókra menő költségeket a külföldi ipar viszi el a hazai elől.

Szóltak még: Csepreghy János, Kauser József és Lechner Lajos épitészeti igazgató s aztán Pártos Gyula élt a zárszó jogával, mindenekelőtt tiltakozva Kauser és mások ama föltevése ellen, hogy a magyar épitészek félnek a nemzetközi pályázattól s aztán ismételten fönntartva tette inditványát.

A közgyülés 47 szavazattal 40 ellen elfogadta a tanács ama javaslatát, hogy a pályázat internacionális legyen, de csak tervvázlatra szóljon. A pályázati határidő négy hónap lesz s a mennyiben a munkálat ezzel kisebbé válik, a pályadijak is változtatva lesznek: ki fognak tűzni ugyanis három kétezer frtos és kétezer forintos dijat. A zsüri tagjai a következők lesznek: a polgármester (vagy a közélelmezési ügyosztály vezetője) mint elnök a főmérnök, a főszámvevő, Fenyvessy Adolf fővárosi bizottsági tag, Fodor József dr, egyetemi tanár, Ziegler Győző műegyetemi tanár, Hauszmann Alajos műegyetemi tanár, Pucher József épitész, Bernárd Győző a magyar államvasut főfelügyelője, Kherndl Antal műegyetemi tanár, Paál Károly kereskedő, továbbá a fővárosi közmunkák tanácsának küldötte; a külföld részéről: Blanckenstein H. berlini középitészeti tanácsos, Licht Hugó Lipcse város középitési igazgatója, Mayer Ferdinand Páris város volt főmérnöke és végre a Berlin városa részéről kijelölendő hatósági közvetitő. A hazai szakértők dija — ha nem fővárosi bizottsági tagok — 10.0 frank, a külföldieké 30.0 frank. — A közgyülés utasitja a tanácsot, hogy a pályázat kiirása iránt intézkedjék.

A központi vásárcsarnok vasuti összeköttetése biztositására a szabályozás módositásához és ujabb telekcsoport kisajátitásához, a tanács javaslata szerint hozzájárult a közgyülés.

A fővárosi közkórházak költségelőirányzatát elfogadták, azzal, hogy a betegápolás dija mind a három kórházra egyenlően egy forint 5 krajcár lesz.

A Rókus-kórház helyébe épitendő uj kórházzal kapcsolatban a város belsejében egy központi gyüjtőkórház is lesz létesitendő. Ennek helyéül a Rókus-kórház halottas kamrája telkét s a vele szomszédos Dulánszky-féle telket jelölték ki, a mely két telek együttvéve 1466 négyszögölet tesz ki.

A budai körút meghosszabbitásának ügyére vonatkozó tanácsi előterjesztést Vosits Károly tanácsjegyző adta elő. Rupp Imre felszólalása után a közgyülés hozzájárul ahhoz, hogy a körút szélessége — a közmunkák tanácsának javaslatához képest — tiz ölben állapittassék meg; a további intézkedéseket az e célból kiküldött vegyes bizottság fogja teljesiteni.

Hozzájárult a közgyülés ahhoz, hogy a

VII. ker. Almássy-tér gyermekparkká alakittassék át.

Kijelölték a pénzbeli fedezetet a fővárosi alkalmazottak részére megszavazott drágasági pótlékra vonatkozólag.

A budakeszi kincstári erdőterület egy részének megvételére vonatkozó szerződéstervezetet a közgyűlés elfogadta.

A pesti evang. tót egyház az iránt folyamodott a tanácshoz, hogy a kerepesi-úton levő s a fővárostól kapott telkét bérházzal teljesen beépithesse. Ezzel szemben a tanács azt javasolja, hogy a telek beépitése megtagadtassék s a terület egy része közsétánynyá alakitta-sék át.

A közgyűlés az épitési engedélyt elvben megadta kivánva a terveknek annak idején leendő bemutatását.

A József-utcai Jézus Szent Szive-templom előtt létesitendő tér tervéhez a közgyűlés hozzájárult; a költség 18.000 forintra rug.

Több csekélyebb jelentőségü ügy elintézése után a közgyűlés véget ért.

A sajtó Scheichről.

A keddi közgyülésről szóló tudósitásunkban megtalálja az olvasó Scheich Károlynak, az első kerület bizottsági tagjának a „Magyar Egyesület“ elleni támadását. A feltünő eset élénken foglalkoztata a budaiakat, a kiknek most nyilt csak fel a szemük, hogy kicsoda is tulajdonképen az a Scheich? . . .

A fő- és székvárosi sajtó is érdeme szerint foglalkozott az esettel. Érdekesnek találjuk reprodukálni a tekintélyesebb lapok nyilatkozatait, melyekkel az esetet kommentálják. Feltünő az, hogy a legtöbben kómikus oldaláról fogják fel a dolgot, és Scheichről úgy irnak, mint egy általában nevetséges alakról, a kit nem is lehet komolyan venni.

A „**Budapesti Hirlap**“ ezt irja:

„Nagy vihart támasztott Scheich Károlynak interpellációja. Az öreg úr arra vállalkozott ma, hogy megtámadja a magyar egyesületet. Tekintettel az agg korral járó fogyatkozásokra, csöndes részvétét kérünk a számára.“

Az „**Egyetértés**“:

„Scheich Károly bizottsági tagnak, a német szinészet bátor védőjének, fáj a Magyar egyesület működése, az ő saját külön hazafiságát fájdalmasan érintik a Magyar egyesületnek „nyelvében él a nemzet“ jelmondatot viselő cédulái, melyeket szentségtörő kezek a német cégtáblákra mertek felragasztani. Mellesleg megjegyezve, Scheich úrnak sem ártana többet tudni magyarul akkor, a mikor hivatkozik arra, hogy évtizedek óta bizottsági tagja a fővárosnak, de az ő saját külön felfogása és hazafisága megérdemelt méltatásban részesült a zúgó ellemondásban, mely felszólalását követte és Gerlóczy polgármesternek átalános helyesléssel kisért válaszában.“

A **Magyar Hirlap**“:

„A hét svábszelleme megszállta Scheich Károlyt és felszólalásra késztette a „Magyar Egyesület“ ellen. A sürü „Eláll“-kiáltások ellenére megállott zordonan és elkeseregte, hogy a „Magyar Egyesület“ apró cédulákat ragaszt német szövegü cégtáblákra. A polgármester válaszát, hogy nézete szerint a „Magyar Egyesület“ nem vétett alapszábalyai ellen és nincs ok a közbelépésre, Scheich egyhangulag nem vette tudomásul, a közgyülés azonban tapssal és éljenzéssel fogadta.“

A „**Budapest**“:

„A harmadik érdekes dolog a „Magyar Egyesület“ ügye volt. Ez nem volt ugyan napirendre tüzve, hanem Scheich Károly, a nagy hazafi s budavári gyógyszerész rántotta elő. Dühös támadást intézett a hazafias célokért küzdő egyesület ellen s csak kicsi hija, hogy kerékbetöretését nem követelte az egyesület vezetőinek és tagjainak, a miért azok „merészkedtek“ a német cégtáblákra apró cédulákat ragasztani, melyeken az egyesület jelszava olvasható: „Nyelvében él a nemzet! A közgyülés nagyon jól mulatott az ok nélkül való kifakadásokon s a hazafi sziv eme megnyilatkozásán, de amikor azután látta, hogy Scheich ur komolyan akarja vétetni szavát, hát lehurrogta irgalom nélkül. Scheich urnak sikerült igy magát közmulatság tárgyává tenni s egyu tal alkalmat adni annak bebizonyitasára, hogy a „Magyar Egyesület“ nemcsak igen hézagpótló egyesület, hanem buzgón és sikerrel is működik.“

A „**Pesti Hirlap**“ tudósitója igy irja le a jelenetet:

„Következett a harmadik interpelláció; Scheich bácsi a gazdája. Már ülés előtt is beszélte az öreg, hogy ma nem fog hallgatni. Pedig jobban tette volna.

Mint egy elmult, elfeledett korból derekasan hátramaradt burger szólalt föl. Beszédében csak az volt az örvendetes, hogy egyhangu visszautasitásban részesült.

Az öreg néha tud kedélyes lenni; ma nem tudott. Jól neki támaszkodva a padnak, olyan hangon, mint mikor nagyokat mond az ember, kezdi Scheich Károly:

— Tisztelt közgyülés!

— Halljuk! Halljuk! kiáltják azok, a kik sejtették, mi következik.

— Mi most főváros, székváros és világváros akarunk lenni.

— Vagyunk is!

— És aztán azt a célt akarjuk elérni, hogy az idegenek, a kik idejönnek hozzánk, ha mindent látni, tudni akarnak, hát azt meg is értsék. Ennek következtében történik minálunk az, hogy ha valami kereskedés van, mivel a magyar nyelvet nem lehet világnyelvnek mondani, csak saját nyelvünknek egészen . . .

— Örüljünk, hogy a mienk! kiáltja Morlin.

Scheich megható konzekvenciával feledkezve meg róla, hogyan kezdte a mondatot, folytatja:

— Német nyelven is szokták felirni a cégre, hogy . . .

Kitört a zaj viharos erővel.

— Menjen Németországba! Menjen Ausztriába! kiáltották össze-vissza! Kiáltották azok is, kik a német szinházat megszavazták.

Mikor aztán elpanaszolja az öreg, hogy az oly cégtáblákra, melyeken magyar mellett német szöveg is van, intő cédulákat ragasztat a magyar egylet, oly elementáris erővel tör ki az „eláll“, hogy percekig sem lehet mást hallani.

— Nem állok el, ha egy óráig kiabálnak is.

És nem állt el. De a zaj sem csillapult; a Ráth Károly kérelmére sem. Járt a Scheich bácsi szája, de senkisem hallhatta, miről szól, Annyi valószinű, hogy nem Hungaria szellemehez fohászkodott. Végre aztán mégis elmondta! hogy hát feleljen neki a polgármester arra, mily jognál fogva ragasztat az a fránya egylet olyan csunya cédulákat az ő firmájára. Felelt is Gerlóczy. Hej, ha mindegyik válaszát ily örömmel, ugyszólván vaktában, már előre elfogadnák, akkor soha kellemetlen perce nem volna a közgyülési teremben. Nem beszélt sokat. Szép röviden, velősen elmondta, hogy az interpellációra különös intézkedés nem szükséges.

— Helyes, helyes! Éljen! ujjongott a közgyülés.

— Méltóztatnak tudomásul venni? kérdé Ráth Károly, lehetőleg megőrizve komolyságát.

— Hogyne!

Különben nem vették komolyan a germánizü interpellációt és csakhamar figyelemmel hallgatták Radocza Jánost...“

A hét eseményei.

Vasárnap. Julius 3. Az üvegesek és üvegkereskedők egyesülete délelőtt 10 órakor tartja alakuló közgyülését a terézvárosi polgári kör helyiségeiben. A magyarországi tanitók árvaházi egyesülete közgyülése a tanitók alkotás utcai árvaházában lesz. A III fővárosi katona hadastyán egyesület hangversenynyel egybekötött jotékonycélu nyári táncmulatságot rendez a városligeti Weisz Leander-féle vendéglőben. A Lyra dalegyesület tagjai hangversenynyel egybekötött táncmulatságot rendeznek Harasztiban a hol este tüzijáték is lesz. A Hunnia magyar kerékpáros club tagjai Gödöllön át Hatvanban rendeznek kirándulást. A társaság reggeli 4 órakor indul a városligeti Széchenyi szigetről. A magyar turista egyesület budapesti választmánya Esztergomba rendez kirándulást. Indulás a nyugati pályaudvarból a reggeli 6 órai vonattal. A budapesti férfi dalegyesület Tatára rendez kirándulást, hol hangversenyt ad az ottani tüzoltó egyesület javára. A társaság reggel 6 órakor indul a központi személy-pályaudvarból. A veszprém-megyeiek budapesti köre a zugligetbe rendez kirándulást. A társaság délután 2 órakor indul a Zrinyi utcai Mokka kávéházból.

Kedd. Julius 5. Térzene 6 órakor a várbeli bástyasétányon.

Péntek. Julius 8. Térzene 6 órakor a budai kioszk előtt.

Szombat. Julius 9. Szinész kirándulásban résztvevők indulása Bécsbe a szinész kiállitásra.

Irodalom és művészet.

„Az erkölcsőrök“.

Először a budai szinkörben 1892. julius 1-én.

Egy tizenkilenc éves fiatalembernek, Schwimmer Aurél szerzeményét mutatták be a szinkörben. Az erkölcsőrök zenéje elejétől végig kellemes, dallamas muzsika, melyet szivesen hallgattunk meg. Új gondolat, frappáns, effektust csináló piész nincsen az egész darabban egyetlen egysem. A melódiák ösmerősöknek tünnek fel előttünk anélkül, hogy a szerzőt a plágium vádja terhelné. A második felvonásban egy duett (Enriko és Konfucsio), két szóló (Rozináé és Anunciatáé) s egy ügyes kuplé (Konfucsio), az első és második felvonások hatalmas finálei — ezek a kimagaslóbb zenerészek. Hanem a mi nemcsak elismerést érdemel, de legkiválóbb tulajdonsága az operettnek, az az instrumentáció, mely sok teljesen szintelen, karakternélküli részt vonzóvá, kellemessé tesz. E szép hangszerelés Scharf Róbertnek zenei képességéről tesz fényes tanúbizonyságot. Nagy hibája az operettnek a sok zene, melyből bátran kilehetne hagyni egy harmadrészt: az is untig elegendő volna egy operettben. A finálék például módnélkül elhúzódnak és gyakori ismétlésekben bővelkednek.

Még ennél is nagyobb baj a semmis libretto, melytől igazán sajnálja az ember a zenét. Egy minden érdekesebb cselekmény nélküli primitiv mese, melyet azonban az iróknak (mert ketten is vannak: Rössel Sándor és Zappert Bruno) sikerül úgy összekuszálni, hogy a végén csakugyan meg vagyunk akadva azzal, mi is történt hát tulajdonképen és miért? Megpróbáljuk a mesét vázlatben előadni: Anunciata hercegnő (Ledofszky) az erkölcsök javitására szigorú ukázt ád ki, mely a szerelmi légyottokat betiltja. A rendelet végrehajtását egy erkölcsőrségre bizza, melynek élén Konfucsio az erénybizottság elnöke (Kovács Mihály) áll, a ki azonban „minden kötény után fut“ és maga hajhássza leginkább a szerelmi kalandokat. A hercegnő, hogy rendelete hatásáról meggyőződjék, álarcosan elmegy a florenci karneválra és itt férjével, a herceggel (Németh János) találkozik, a kinek Petronella főudvarhölgy (Berzsenyi), Rozina, a szép divatárus leány (Barcs Aranka) nevében levélben légyottot ad. A herceg Rozinát gondolja az álarc alatt és szerelmet vall a hercegnőnek, ki férjét felismeri. Két erkölcs-őr, a ki ordót akar szerezni megcsípi a hercegi párt és le akarja álcázni, a mikor Enriko, a fess gárdahadnagy (Serédi Sarolta) bajtársaival szétveri az őröket, a hercegnőt megszabaditja és kedvese Rozina boltjába viszi; a herceg is megmenekül.

A második felvonás Rozina divatárus boltjában játszódik végig. Ide jön Konfucsio is, a kit Enriko tesz bolonddá, majd nőnek, majd parasztasszonynak, majd meg nagymamának öltözködve. Elbolonditja Enriko Acsido minisztert (Gyöngyi) is, a ki egy színésznővel (Szigethy Lujza) szintén a boltba jön, sőt az erkölcsöröket is. Ezek előtt Konfucsio úgy óvja meg inkognitóját, hogy ruhapróbáló babának áll ki a boltban. A boltba jön a herceg is, Petronella is. Petronellát és Acsidot elfogják az erkölcsörök, a többiek Rozina és Enriko segitségével megszöknek. A harmadik felvonásban a hercegi pár kibékülten jelenik meg (valószinüleg a kulisszák közt kötnek békét, hogy a bonyadalmat meg lehessen oldani). Acsidot elcsapják, Konfucsiot nyugdijazák s elvétetik vele Petronellát, Enrikot kapitányá nevezik ki és összeadják Rozinával s ezzel a függöny legördül.

A szereplők mindent elkövettek, hogy szerepeikeit lehetőleg kiaknázzák. A női szerepek közül a legérthetőbb Rozináé, a ki az egyetlen, a ki tudja, hogy mit csinál. Barcs Aranka kedves és ügyes volt e szerepben és szép mezzoszoprán hangja is érvényesülhetett. Serédi a már fentebb emlitett kettősben ért el szép hatást; egy későbbi éneke alkalmával olyan mozdulatokat és ugrásokat tett, a melyekért sürün szokták megtapsolni — Karolát, az orfeumi énekesnőt. Komoly szinpadra ez nem való: még operettben sem. Ha a darabban elő is van irva ez az indián-tánc, — mely minden kecs és szépség nélkül való — Serédi azt bátran elhagyhatta vagy megváltoztathatta volna a maga jó izlése szerint: a közönség csak hálás lett volna ezért. Sokféle és izléses toálettekben játszik, ez szerepének leghálásabb tulajdonsága.

Ledofszky szépen énekelt és fényes toálettjei voltak. Játékra neki sem volt alkalma.

A férfiak közül egyedül Kovácsnak van valamire való szerepe. Folytonos mókái, néha jobb, néha rosz szójátékái tudtak csak némi élénkséget kölcsönözni a darabnak. Kupléinek zenéje szép, jól is énekelte, de szövegük elcsépelt, rosz.

Németh Jánosnak csak azért van szerepe, mert tenor nélkül nincsen operett. A mit elkellett énekelnie, azt jól énekelte: egy kettőse után Ledofszkyval nyilt szinen is megtapsolták. Belépőjével is hatást ért el. Játéka épen úgy nincsen mint Gyöngyinek, ki szintén teljesen felesleges alak és mindössze annyiban tartozik a darabba, hogy Konfucsiónak haragosa — de haragja csak annyira terjed, hogy örül amannak a kárán. Szigethy Lujza méltó párja Gyöngyinek: a mi kevés énekelni valójuk van, azt kifogástalanúl elénekelték.

Berzsenyi komika szerepében épen nem volt mulattató, éneke gyenge. Füredi és Gireth, a két erkölcsőr szerepében mókázott, s az első felvonásban olyan jóizű nevető duettet csaptak, hogy a közönség is velük nevetett, végül pedig tapsviharban tört ki. Egyebet a legjobb akarattal sem csinálhattak szerepeikben. Kassai erkölcsőrkáplárnak még ez sem jutott.

A szépszámú közönségnek a zene tetszett s azért a szöveg érezhető fogyatkozásai dacára elég rokonszenvesen fogadta az ujdonságot.

Különös dicséretet érdemel a zene- és énekkar, mely még eddig nem tapasztalt készültséggel, teljesen egybevágóan játszott és énekelt, a mi persze első sorban Orbán karmester érdeme.

A szerző mindegyik nőszereplőnek csinos rózsacsokorral kedveskedett. Serédi és Ledovszky még ezenfelül is kaptak virágkosarakat. (szt.)

* **Blahánné** Lujza asszony mult szombaton az „Igmándi kispap"-ban, vasárnap pedig a „Tolonc"-ban lépett fel. Bárha már ezen két fellépése is programmonkivüli volt, a budai közönség meleg fogadtatása és a lankadatlan érdeklődés, melylyel minden egyes fellépése találkozott, arra birták a nagy müvésznöt, hogy még kétszer lépjen fel. Igy azután Kedden a „Piros bugyelláris"-ban láttuk öt remekelni, Szerdán pedig a „Parasztkisasszony"-ban vettünk bucsut tőle. A bucsu a fogadtatáshoz mérten szivélyes volt, s midőn a függöny legördült az utolsó felvonás végén, a közönség nyolcszor egymásután hivta ki tapsaival és éljenzéssel kedvencét, ki — mint maga mondá — a legszebb emlékekkel távozott körünkből. — A keddi előadás az I-ső kerületbeli szegényiskolás gyermekek javára jövedelmezett csinos összeget, melyet Blaháné is száz forinttal gyarapitott. A krisztinavárosi iskolaszék gyönyörü babérkoszoruval lepte meg a müvésznöt. Szöllössy István iskolaszéki alelnök pedig felvonásközben egy küldöttség, élén köszönte meg Blaháné jótékonyságát.

* **A budai szinkörben** hétfőn „Az én fiam ostoba" cimü német eredetü vigjátékot adták elő. A szereplők: P Szép Olga, Závodszky, L. Kétszery, Komjáthy, Gyöngyi, Follinusz (a darab forditója) és Berky egybevágó jó előadást produkáltak, melyen a közönség jól mulatott. Csütörtökön „Hoffmann mesei" vonzottak előkelő közönséget az arénába. A főbb szereplök: Németh, Ledofszky és Kovács már két év óta ösmerösek előttünk e jó szerepeikben. Uj volt Pintér, ki nehéz hármas bariton szerepében teljesen kielégitette az igényeket. Miklos szerepét Barcs Aranka énekelte és pedig oly biztonsággal, mely a fiatal énekesnönek becsületére válik. A szinkörben még hozzáfogható Miklóst nem hallottunk. De nemcsak éneke volt kifogástalan, hanem játéka is: a prózai részt oly értelmesen ejtette ki, ahogy énekesnő ritkán, s ez a darab megérthetését nagyban könnyitette. Ledofszkytol sokkal jobb Olimpiát hallottunk már; mint Antonia jó volt. Szigethy Lujza az anya szellemének nehéz énekét teljes megelégedésre énekelte. Kár, hogy az igazgató e jelenet szinpadi rendezésére nem fordit gondot. A megelevendő képet ugy szokták csinálni, hogy az illető énekesnő a kép formájába lép. Itt egy óriási nagy lyukról csikorogva megy fel a kép vászna s a lyukban, (virágos szoba diszlettel a háttérben!) majd elvész az anyja szerepét játszó énekesnő alakja. Csekélység ez, de épen azért könnyü volna rajta segiteni és legalább megóvná e szép jelenetet az igy elkerülhetlen komikus hatástól.

Hirek.

A reálisták bucsuestélye a Margitszigeten pompásan sikerült. A rendezők igen helyesen, nem arra törekedtek, hogy minél több embert csődítsenek össze, hanem arra, hogy meghivott vendégeik jól mulassanak. Ez a törekvésük teljesen sikerült. Válogatott társaság gyült egybe és az az ötven pár, mely az első négyest táncolta a legkitünőbb animóval járta a körtáncokat is, mert — a mi majálisoknál ritkaság — épen elegendő hely volt arra, hogy folytonos karambolok és ebből kifolyó bocsánatkérések nélkül lehetett táncolni. Természetesen a csárdás volt ez alkalommal is a legkedveltebb tánc, és Radics Béla bandája ugyancsak kitett magáért, hogy jó renoméját a budaiak előtt is biztositsa s ezt el is érte. A rendezők a táncosnőket igen csinos, izléses táncrendekkel lepték meg, melyek bizonyosan mindenkor kedves emlékeket fognak felelevenitni azokban, kik a mulatságon résztvettek. Mikor — úgy reggel 3 óra után — a táncnak vége szakadt s a hölgyeket a többi vendégekkel együtt haza szállitotta a külön hajó, az érett ifjak összeültek és vig poharazás közben búcsúztak egymástól nyolc évi együttlét után.

A budai nyilvános rendelő intézetben mely csak nem régen nyilt meg, máris igen élénk a betegforgalom, a mi legjobban bizonyit az intézet szükségessége mellett. A mult Junius hóban **90** betegnek **450** esetben rendeltek. Mütétet **11** esetben végeztek az intézet orvosai.

„Magyar" és „Nemzeti." Hogy nemcsak egyes csökönyös németek akarnak germanizálni, hanem nagyobb intézetek melyek magyar pénzből élnek, szintén üzik ezt a mesterséget, arról két eklatáns példával szolgálhatunk. A „Magyar (!!!) általános hitelbank" egyik előkelő budai füszerkereskedőnek, W—r F—cnek német szövegü zárlevelet küldött. A derék kereskedő nem röstelte a fáradságot, hanem szépen boritékba zárta az okmányt és visszaküldte. Egy csatolt levélben tanulságos leckét is adott a germanizáló intézetnek figyelmeztetve azt a saját nevére és arra, hogy a magyar fő- és székvárosban vagyunk. A német irományt egyenesen „merényletnek" nyilvánitja és „határozottan visszautasitja" az erélyes hangu levél De hogy mindez falra hányt borsó volt, arról W. ur nehány nap mulva sajnosan győződött meg, a midőn is ugyanezen intézett ugyancsak ő neki egy német utalványt küldött. A csacsi ha ütik — mint látszik — megcsökönyösödik. — Ehhez hasonló esetet ir a „Budapest," mely közli, hogy Szentiványi Kálmán országgyülési képviselőnek a „nemzeti" bank küldött egy sült német „Interims Bestättigung"-ot. A két hangzatos nevü intézet vezetősége csakugyan — botot érdemel e tüntető germanizálásért.

Halálozás. Iglói Szontágh Albert kir. tanácsos, nyugalmazott m. kir. kataszteri központi felügyelő mult ho 30-án, 74 éves korában meghalt. — E hó 1-én halt meg Bartha Lajos m. kir. államnyomdai művezető felesége, született Wrubel Karolina életének 56-dik évében. Véghső László belügyminiszteri fogalmazó az elhunytban anyósát gyászolja.

Az 1848/9-diki emlékkiállitás, melyet állandósitottak, folytonos látogatottságnak örvend. Az érdekes gyüjtemény tél óta igen becses ereklyékkel szaporodott szabadságharcunk korából. A kiállitási bizottság elhatározta, hogy a Kossuth születése napját megünneplő községeket és egyesületeket Kossuth Lajos arcképével fogja megajándékozni. Mindama községek és egyesületek, melyek Kossuth-ünnepet fognak rendezni s ennek folytán a Kossuth-képet elfogadni szándékoznak, tudassák ezt az előljáró neve- és pecsétjével ellátott levélben e hó végeig a fővárosi vigadóban levő 48-as kiállitás rendezőségével. A 48-as kiállitás rendezősége ez alkalommal is kéri a községeket és egyesületeket, hogy küldjenek 48—49-iki ereklyéket. A rendezőség mindent megvásárol vagy képekért becserél.

Szerkesztői üzenetek.

Jolán. A »budai szerelmesek«-et megkaptuk: beválták. Mai lapunkból azonban kiszorultak a sok közgyülés miatt. — **»Több egyetemi polgár«.** Sokkal kisebb alak, sem hogy arra érdemes lenne! Még elbizná magát! — **J—zsi.** A hölgyek névsora s a tudositás ugy látszik vidékre volt szánva: azért utaztak el azok is. Kérünk életjelt mielőbb!

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V. Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és pedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton képtár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

☞ **A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.** ☜

A szerk.



HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

müvek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, köröszvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a

fali-óralap,

a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott

szintábla

a szinek szemléltetésére.

Ára 1 frt.

Csász. kir. szabadalmazott legujabb találmányu

ágybetéteim,

melyek nagyon gazdaságosak, kitünő fekvésüek, nem kell reájuk semmi egyéb csak a lepedő, két-három részben összehajthatók, huzamos ideig kitartók, srófkvintre lábakkal is készittetnek, mindháromféleképpen bámulatos olcsók. Ágymérték szerint rendelhetők. Továbbá minden más uj és javitási munkát a legszolidabban készitek el helyben és vidékre. — Tisztelettel

VIG PÁL

műkárpitos és diszitő

Budapest, VI Rózsa-utcza 52.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

8—5.



Aranyérem.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.



Aranyérem.

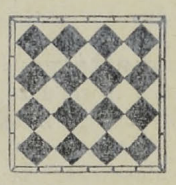

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

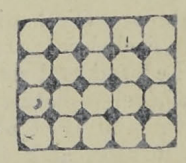

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok. kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tűzmentes agyag; tűzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.

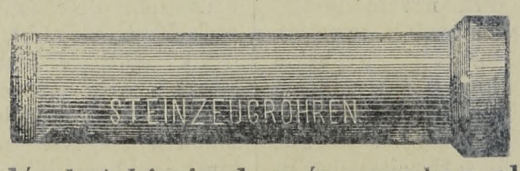

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

☞ **Árjegyzéket bérmentve küldök.** ☜

11—5.

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 3 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulácziókra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ **apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.**

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre díjtalanül levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Kerestetik

egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ cimre. 3—5.

A

»Szalonbetyár«

(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—7.

A főváros

II. kerületében, Retek-utcában egy még 11 évig adómentes ház kedvező feltételekkel eladó. Hol, megmondja a kiadóhiv.

Választási emlék

Az első kerületben lefolyt választásrról egy működvelő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgalmasabb jeleneteiről. Öt ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—5.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 8. sz. Vasárnap, julius 10.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

A budai vigadó.

A régi Budából maradt reánk a medve-utcai „Fácán“ vendéglő, mint olyan helyiség, melynek „nagy terme“ az egyedüli nagyobb szabású zárt helyiség a Duna jobb partján.

Hogy ez a félreeső helyen fekvő, alacsony, rozoga, a kellő mellékhelyiségek nélkül szükölködő lokalitás a legszükségesebb követelményeknek sem felel meg, azt tudják mindazok, a kik abban valaha megfordultak.

És dacára ennek, még a jóhirű „Budai dalárda“ is kénytelen volt hangversenyeit, ünnepélyeit, — ha ilyeneket egyáltalán akart tartani — a „Fácán“-ban rendezni, a mely még az odavaló vasárnapi cseléd-bálok közönségének igényeit sem képes kielégiteni. Mert Budán nincsen helyiség bálok, hangversenyek, felolvasások, értekezletek, szóval semmiféle társadalmi összejövetel számára, melyen nagyobb számú, müvelt publikum szokott résztvenni.

Hogy az ilyen összejöveteleknek befolyása mily nagy az összes társadalmi életre, azt fejtegetnünk felesleges; de hogy azok ilyen körülmények között kénytelen, kelletlen elmaradtak s csak egy számba sem vehető minimumra redukálódtak, azon megint nem csodálkozhatunk egy csepet sem.

Társadalmi életünk szembeötlő pangásának egyik fő fő oka egy vigadó-terem hiánya.

Ezt a nagy hiányt érezte és érzi Budán mindenki, a ki társadalmi életünk fellenditésén fáradozik, vagy annak háttráltató okait kutatja.

Érezzük és éreztük ezt mi is!

A „Budai Hirlap“ már 3-dik számában: „Zenei élet Budán“ cimü cikkével rámutatott e visszásságra, sőt annak megszüntetésére konkrét tervvél állt elő, a „Zeneakadémiá“-nak egy redut felépitését ajánlva a corvintéri katonai raktár helyén.

Régebben foglalkoztak már a budai vigadó ügyével főleg a második kerület vezérférfiai, de az első jelentőségteljes lépés most történt meg: e héten az első és második kerület bizottsági tagjainak egy küldöttsége a helyettes polgármesternek memorandumot nyujtott át, egy budai vigadó felépitését kérvén a fő és székváros törvényhatóságától.

Kétszeres a mi örömünk e tény felett.

Örvendünk először is annak, hogy ez az égető kérdés végre a megfejtés legelső stádiumába lépett. De örvendünk azért is, mert látjuk, hogy a közügyek iránt az érdeklődés fokozódik, az arra hivatottak közül többen tenni akarnak és tesznek a budai viszonyok javitására.

A kik ez ügyben fáradoznak, azokat csak dicséret és hálás elismerés illetheti polgártársaik részéről.

Csak azután hajtsák is végre azt, a mit megkezdtek!

Ők épen olyan jól tudják, mint mi, hogy a polgármester úr nyájas fogadtatása és biztató szavai nem elegendők az üdvösségre. A polgármester minden deputációt nyájasan fogad és biztató szavakkal bocsájt el. Ez nem is lehet másképen: a mesterségéhez tartozik.

Ők legyenek rajta, hogy a budai vigadó ügye ne kerüljön bele abba az útvesztőbe, melyben már annyi szép eszme és terv van elt metve.

Sürgessék az ügyet, hiszen módjukban áll!

Ne engedjék ezt is a végtelenségig elbizottságolni, mint a hid-ügyet.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Csalódás. *)

Hányszor olvastam kis barátnőim emlék könyvébe beirva a költő örök igaz szavait: „Csalódj, mert csalódni kell!“

Soká azt hittem, hogy ez túlzás, vannak, vagyunk boldog emberek, kik nem ösmerjük a csalódást.

Ma megtörve beösmerem, hogy én is csalatkoztam, csalatkoztam legszebb ábrándjaimban.

Első éves jogász voltam. Csak a ki jogász volt, az képes megitélni, hogy mit jelent az: első éves jogásznak lenni!

Mikor először életemben beléptem a Fiume kávéházba, s a pincér hajlongva kérdezte: Mit parancsol Nagyságos Ur? — mellem feszült, arcomat a boldogság pirja futotta át, diadalmasan körülnéztem, elegen hallották-e mikor azt mondták nekem: Nagyságos úr!

Vagy mikor első alkalmam nyilt bemutatni magam, hangom reszketett az öröm és izgatottságtól e nagyhorderejü szavaknál:

— Én Cvibak Bandi jogász vagyok!

Hát még mikor először éreztem az oriási külömbséget, mely abban rejlett, hogy volt középiskolai tanáraim jóakaratú intése: „Cvibak, maga szamár, megint nem tudja a leckéjét“ helyt adott a büszke önérzettel fogadott profeszori szózatnak: „Uraságod — szamár!“ . .

Boldog voltam. Amúgy is költői fantáziám a legszebb képeket láttatta velem. A novellák állandó alakját „a fess jogászt“, a ki az Ilonkának tetszik — magamban éreztem megtestesülni. Csak az Ilonkát kerestem hozzá, és azt is megtaláltam. Az igaz, hogy nem Ilonkának hivták.

Csinos szőke leányka volt, mindennap délben tizenkét órakor végig ment a koronaherceg utcán, kezében egy nagy fekete téka s azon ezüst betükkel tündökölt a sokat mondó szó: „Muzik.“ A konzervatoriumba járt zongorázni. Ez az! Egy angyal, a ki csak zenével, költészettel foglalkozik, épen, mint a novellabeli Ilonka! Mindennap meglestem és ha meglátam, utána mentem egészen a koronaherceg utca végéig. Dehogy mentem volna tovább! Szentségtörő tolakodásnak tartottam volna, a a milyent csak a novellákban tipikus intrikusok szoktak elkövetni, a kik aztán rendesen meg is lakolnak.

Csikorgó hideg volt, mikor őt legelőször megláttam — — a csikorgás megszünt, a hideget a tavaszi enyhe szellő elfujta és én még mindig csak öt lépés távolságból imádtam és követtem ideálomat. Pedig napról napra jobban szerettem, imádtam öt! de azért megszólitani nem mertem.

Végre is a véletlen segitségemre jött.

Márciusban történt. Reggel verőfényes szép nap sütött — délben egyszerre elkezdett esni az eső. Nálam esernyő volt — ő ellenben esernyő nélkül sietett hazafelé;

Elszántan utolértem:

— Megengedi Nagysád, hogy elkisérjem? . . . . . oly rossz idő van . . .

— Az ám. Nem hoztam esernyőt . . .

— Pedig most meg sem lehetne várnia, mig eláll az eső.

— Csakugyan nem. Pedig milyen szépen sütött már a nap.

— Borzasztó szeszélyes az időjárás, tegnap is be volt borúlva délben.

— Igen, de nem esett az eső még sem.

Ez alatt én dobogó szivvel tartottam föléje az égi vizeket elháritó készüléket. Már a koronaherceg utcát elhagytuk, a Dorottya utcán mentünk szótlanúl . . . . . Ajkamat haraptam zavaromban, nem tudtam mit beszélni. Végre is ő szólalt meg:

— Ugy-e ön jogász.

— Igen kérem. Pardon! Bemutatom magamat: Cvibak Bandi jogász.

— Köszönöm. De nézze már megint kisüt a nap.

— Hanem azért mégis esik!

— Igen. Az ördög veri a feleségét. . . .

— Az ám!

Az akadémia utcában egy ház előtt megállt:

— Köszönöm itthon vagyok!

— Oh kérem! Szabad tudnom becses nevét Nagysád?

— Rézi . . . . . Elpirulva halkan ejtette ki a nevet és azzal bement a ház kapuján.

Megbüvölve néztem utána s aztán haza mentem.

Az igazat bevallva a Rézi név kissé zavarba ejtett. Semmiféle regény vagy novella hősnőről nem olvastam, a ki Rézi névre hallgatott volna. Sokkal jobb szerettem volna, ha Melindának hivják, — vagy Melani-nak. Oly szépen lágyan lehet kiejteni ezt a nevet: „Oh Melání . . . !“

*) Töredék egy felolvasásból.

Ne sajnálják a fáradságot és fejezzék be azt, a minek kezdeményezésével már is hálára kötelezték Buda lakosságát.

Hadd épüljön fel mielőbb a budai vigadó!!!

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre . . . . . **4** frt **40** kr.
6 hónapra . . . . . **2** „ **20** „
3 „ . . . . . **1** „ **10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kikuek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Üresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

A tanév végén.

A II. ker. polgári leányiskola értesitőjét is megkaptuk. E szerint az elmult tanév alatt 317 tanuló iratkozott be, ezek közül az évet befejezte 290. Meghalt egy növendék.

Az értesitő ezután foglalkozik a jövő évben az intézetnél megnyiló női kereskedelmi tanfolyammal. Ezen tanfolyam tudvalevőleg a főváros három polgári leányiskolájában fog a tanács határozatához képest életbe lépni. Annak szervezetére s a felvételre vonatkozólag értesitőben többek közt ezt olvassuk: „A női kereskedelmi tanfolyamnak feladata: nőknek alsóbbfokú kereskedelmi foglalkozásokra való előkészitése. E feladat szerint az ily tanfolyam az alsófokú kereskedelmi iskolákkal lép párhuzamba, s mint ilyennek ugy a tanitandó tárgyak, mint az elérendő cél tekintetében szerényebb intézménynek kell lennie. Tanitandó tárgyak: könyvvitel, kereskedelmi számtan, kereskedelmi számtan, kereskedelem- és váltóisme, irodai munkálatok és levelezés, áruisme kereskedelmi földrajzzal, szépirás. Mint rendkivüli tantárgy a magyar és német gyorsirást is fogják tanitani. A tanitás ideje teljes 8 hónap, október 1-től május 31-éig. A tanfolyamba oly leány-növendékeket fognak felvenni, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola 4 osztályát vagy a felső népiskolát legalább elégséges eredménynyel végezték és 18 évesnél nem idősebb leányok, a kik felvételi vizsgálaton igazolják, hogy van kellő előképzettségök a tanfolyam sikeres elvégzéséhez. E vizsgálat tárgyai: Magyar nyelvtan és magyar fogalmazás, számtan és földrajz. Egyes figyelemre méltó esetekben, a tanári testület és kir. tanfelügyelő ajánlatára, a vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével, 18 évnél idősebb nőket is fel fognak venni.

Az év alatt három ünnepélyt tartottak: a Széchényi ünnepet, a március 15-diki és a koronázási emlékünnepet. Ezenkivül az iskola növendékei egy sikerült hangversenyt is rendeztek. A hangverseny erkölcsi sikerével vetekedik az anyagi, a mennyiben 117·47 frt tiszta hasznot eredményezett, a mely összeg a fővárosi központi pénztárában a már meglévő 300 frt ösztöndij-alaphoz fog csatoltatni. A összeg gyarapitásához felülfizetésekkel járultak: dr. Darányi Ignácz országgyülési képviselő 5 frttal, Rupp Zsigmond kir. közjegyző 5 frttal és Frey József főv. bizottsági tag 1 frttal. Az árvamegyei éhinségeseknek az intézett 14 frt 75 krt gyüjtött össze. Az intézet növendékeit elvezették többször az Andrássy-úti stereorámába, hol összesen 350 képet láttak; ezenkivül megnézték a diorámát és a vigadóban kiállitott „világ-órát“ is.

A tanári karból irodalmi téren működtek: Balásy Dénes, Csapodi István dr. Erdődy Imre, Gyulai Elek, Tahi Antal és Turcsányi Dezső.

A tantestület a következő tanerőkből állott: Kozma Gyula (igazgató. A lefolyt tanévben szabadságon volt), Balásy Dénes (magyar nyelv, földrajz és francia nyelv), Csapodi István dr. (egészségtan), Ekkert Antalné (magyar nyelv, női kézimunka és történelem), Erdődy Imre (számtan, természettan, csillagászati, földrajz és francia nyelv), Gyulay Elek (ének és zongorázás), Janecz Erzsébet német nyelv és történelem), Kereszty István (francia nyelv), Kronich Melánia (kézimunka), Richter Emilia (torna és kézimunka), Schmidt Stefánia (német nyelv és földrajz), Tahi Antal értekezleti jegyző (szabadkézi rajz és számtan), Tausz Ferencz (természetrajz és vegytan), Turcsányi Dezső (magyar nyelv, történelem és számtan), Vajda Pál (szépirás), Milakovszky István (kath. hittan), Kecskeméthy István dr. (ev. ref. vallású hittan), Steuer Lajos (ágostai hitvallású hittan), Raics Döme (gör. kel. vallású hittan), Kurzweil Lipót (zsidó hittan).

Az intézet statisztikája kimutatja, hogy a beiratkozott 317 növendék között volt 221 budapesti, 90 vidéki, 13 horvát és 3 osztrák születésü. Vallás szerint volt 237 róm. katholikus, 3 görög keleti, 28 református, 22 ágostai evangelikus és 27 zsidó. A tanulók közül csak magyarul tudott 98, magyarul és németül 207, magyar-német-románúl: I, magyar-német-szerbül: 4, magyar-német-francia és angolúl: 5, magyar-német-hollandúl: 1, magyar-német-lengyelül: 1. A francia nyelv tanulására beiratkozott 83, ebből kimaradt: 27. A növen-

---

Próbáltam a Rézivel is: „Oh Réézi“ — és igy beleszoktam lassanként a helyzetbe: egy fél óra múlva a Rézi név volt a legtökéletesebb előttem. Az érzelem minden hangján hangoztattam a nevét, és irtam is egy gyönyörü verset hozzá, az elejére már nem emlékszem, a végét azonban még tudom:

„Nap, hold, csillag mind azt nézi
Boldog vagy-e édes Rézi!“

Nem kivánom önöket tovább is legszentebb érzelmeimnek vására vitelével mulattatni: rövid leszek.

Az érdekes megösmerkedés után mindennap elkisértem Rézit haza. Igen szellemes leányka volt, a mit különben az első beszélgetésből bárki rögtön észre vehetett. Végre egy nagy nap köszöntött be: Március 15-ike. Ez a jogászok Húsvét-hétfője: az igazi feltámadás ünnepnapja.

Oriási tisztesség ért: beválasztottak az ötszázas bizottságba rendezőnek, sőt mi több, az ablakbizottságnak is tagja lettem. Sietek megmagyarázni, hogy az ablakbizottságnak a feladata volt az egyetem most már nem létező régi épületében az ünnepély szinterére nyiló ablakokat hölgyeknek kiosztani.

Azonkivül az egyetem téren levő házak utcai ablakokkal biró lakóihoz is el kellett menni, és őket felkérni, hogy dekorálják az ablakokat. Ez meg is szokott történni, persze nem egyformán, hanem hát úgy — emeletje válogatja:

Igy az első emeleten az ablakokból nehéz szönyegek lógnak le; a másodikon már a szőnyegek mellett ágyteritők is lengenek a szélben; a harmadik emelet ablakaiban pedig egy vörös paplan meg egy zöld firhang közé akasztott lepedő a legalkalomszerűbb nemzeti szinü dekorációt adja . . .

Rézinek ezen készülődések alatt rosz napjai lehettek. Kétszer is elmaradtam a kisérgetéstől! No de kárpótoltam őt egy harmadik emeleti ablak-jegygyel. T. i. az egyetem ablakainak kiosztásánál bizonyos fokozat volt. Szónokok és egyetemi profeszorok családjai: első emelet. Színésznők, szónokok távoli és dalárda tagok közeli rokonai: második emelet. Rendezők ideáljai és egyébb vegyesek: harmadik emelet.

Rézi a mamájával jött el, a kinek rengeteg nagy vörös fülbevalói voltak — akkor azt hittem hogy korálok, ma tudom, hogy pecsétviaszból készültek. Rézinek a nyakára egy nemzetszinü szallag volt kötve, a mamának pedig a mantillja volt egy piros fehér zöld szallaggal megkötve: szóval hazafias, helyesebben honleányi jelenségek voltak.

Az ünnepély lefolyt rendesen. Mi ugyan egy kukkot nem halottunk a szavallásból, meg szónoklásból — de azért az ünnepély nagyon tetszett a Rézinek is, meg a mamájának is, a kinek Rézi be is mutatott.

Mikor elmentek, a Rézi mamája meghivott vasárnapra magukhoz. Kezet akartam csókolni örömömben, de a mama nem engedte, a miből valóságos birkózás lett, mely végre is az én győzelmemmel végződött: sikerült az egyik ócska kesztyűt oly hévvel ajkaimhoz szoritani, hogy még este a szabadság-banketten is mind azt hittem: kesztyübört eszem — pedig nemzeti borjú paprikás volt.

Vasárnap délután legszebb sárga kesztyűimet felhuztam, gomblyukamba egy szegfűt, fejembe pedig egy szivart dugtam, nyitott fiakkert béreltem, és az ismert ház elé robogtam.

Megvoltam akadva; nem tudtam hol lakik Rézi. De hiszen a nevére emlékszem, én töltöttem ki az ablakjegyet: Pepicseknek hivják. A kapuban találkoztam egy fatális alakkal:

— Mondja csak barátom, hol laknak Pepicsek úrék . . .

— Á Pépicsék . . . . mindjár linksz az udvar — szólt az ipsze vigyorogva. Én odaadtam a finom szivaromnak a végét és benyitottam a jelzett ajtón, az ipsze pedig utánam jött. Hátrafordultam:

— Ön talán a házmester?

— Igen kirem.

— No jó, hát már most mehet . . . Kezeit csókolom Rézi Nagysád . . .

— Jó napot Cvibak úr!

A házmester is bejött és otthonosan rágyujtott a szivarvégre:

— Áhá a Cvibák — ti Herr fun Cvibák. . . . Kársámádiner!

— Bemutatom édes Apámat . . .

Ez a váratlan fordulat nagyon meglepett. Magamhoz térve meglepetésemből siettem kezet szoritani Pepicsek úrral. Csak a szivar véget rösteltem borzasztóan.

Pepicsek úr ajánlotta magát és elment látogatóba — valószinüleg a szomszéd házmesterhez.

Rézivel ketten maradtunk. Leültetett. Elmondta, hogy a mamája a Fránclival elment, mit tudom én már ma, hogy hová.

Én nem kérdeztem, hogy ki a Fráncli — ő pedig nem szólt. Az egyedüllét Rézivel na-

dékek az év alatt összesen 1399 darab női kézimunkát produkáltak.

Az év végével következő jutalmakat osztottak ki: 1. Gizella alapitványi 100 frtos ösztöndijban részesült: Pollácsek Klotild IV. oszt. és Bartus Gizella II. oszt. tanuló. 2. A győri kir. árvaalapitványból 100 frt ösztöndijat nyert: Kecskeméthy Mária IV. oszt. tanuló. 3. A m. kir. pénzügybirósági alapból 60 frt ösztöndijat nyert: Speidl Mariska II. oszt. tanuló. 4. Az általános tisztviselő segélyalapból 40 frt ösztöndijat nyert: Tolnay Aranka II. a) osz. tanuló. 5. „A II. ker. polgári leányiskola jutalomdij-tőkéje“ cimű alapitvány ez évi kamatait (40 frt 26 krt) a magyar nyelv és a hazai történet tanulásában tett kitünő előmenetelért: Kudlár Lujza IV. osz. tanuló nyerte. 6. Az „Országos Magyar Iskolaegylet“ a magyar nyelvben tett kiváló előmenetel jutalmául: Lasemovics Sarolta I. osztályú, Husák Olga, Becker Hilda, Friereich Ilona és Katona Mariska II. osztályú, továbbá Mudrony Mariska III. osztályú tanulókat könyvekkel ajándékozta meg. 7. Jutalomkönyveket kaptak még: Brunner Ilona, Dekker Emilia, Deutsch Ljuba, Eiser Ernesztin, Haidekker Olga, Hettyey Izabella, Ladányi Etelka, Machnik Ilona, Schanovetz Józsa, Stössel Gizella IV. osztályú. Huzly Gizella, Papp Irén, Stuklik Janka, Fritz Erna, Jenny Edith, Kende Róza, Biscara Mariska, Hankó Ilona III. osztályú. Roth Gizella, Glodeák Gizella, Scholtz Anna, Deutsch Jetti, Durigó Ilona, Kemény Mariska, Schiffter Ilona II. osztályú és Haidekker Irma, Hettyey Margit, Kocsis Elza, Fah Zsófia, Scheller Margit I. osztályú tanulók.

A Gizella-alapitványi ösztöndijakat, ugyszintén a „jutalomdij-tőke“ kamatait és a jutalomkönyveket Darányi Ignácz dr. adta át a jutalmazottaknak. Az „Országos Magyar Iskolaegylet“ ajándékát Petz István, a II. ker. választmány tagja osztotta ki.

Az orvostanhallgatók segélyegylete ez évi tevékenységéről részletes „beszámolóban“ ad számot. E szerint az egylet ez idén Csáky Albin gróf kultuszminisztert és Eötvös Loránd báró rektort disztagokká választották. Az egyletnek volt 18 disztagja, 32 alapító-, 16 pártoló- és 216 rendes tagja. Havi segélyben 260 esetben részesitett szegeny sorsú orvosnöveudégeket 1300 frtnyi összeggel. Szigorlatokra kölcsönképen 38 esetben: összesen 1970 frttal adtak ki. Az egyesület vagyona 38464 frt és 33 kr. — Az egyleti könyvtár 113 kötettel és 42 füzettel gyarapodott ajándékozás útján, 53 kötetett és 5 füzetet pedig vétel útján szereztek be. Az egylet önképzéssel is foglalkozni a tanév alatt több vitatkozó estélyt, felolvasást rendezett, pályázatokat irt ki s pályadijakat osztott szét: tagjai számára pedig alkalmas olvasó helyiséget rendezett be. A beszámolót Kétly László, az egylet titkára szerkesztette.

Fő- és székvárosi ügyek.

A pálinkamérések. A közgyülés még tavaly olyan határozatot hozott, hogy a pálinkamérések és zsibárosüzletek a sétahelyekül használt vagy nagy forgalmu terekből és utcákból, a kevésbbé járt mellékutcákba helyezendők át s egyuttal meghatározta ama utcákat és tereket is, a hol egyáltalán nem maradhatnak meg az emlitett üzletek, továbbá ama utcákat, a hol a régi üzletek fenmaradhatnak ugyan, de ujak már nem nyithatók. A belügyminiszter, kihez e határozatot a pálinkások felebbezése következtében felterjesztették, most arról értesitette a fő- és székvárost, hogy a tervezett intézkedést ugy közrendészeti, mint közforgalmi és közerkölcsiségi tekintetekből is teljesen helyesli és szükségesnek tartja ugyan, a közgyülési határozatot azonban ilyen alakban még sem hagyhatja jóvá, mert célszerűbbnek tartja, ha a főváros ezt az ügyet nem egyszerű határozattal rendezi, hanem szabályrendelettel. Mert nem helyes a közgyülésnek az a felfogása, hogy a tervezett intézkedést az ipartörvény alapján akarja megtenni, miután itt nem az ipartörvény, hanem a városrendészeti tekintetek a mérvadók, e tekintetben pedig önkormányzati joga alapján teheti meg a főváros az intézkedéseket. Általánosságban megjegyzi még a miniszter, hogy a kincstár és a főváros financiális érdekeivel ellenkeznék, ha az alapjában véve üdvös célzatu intézkedést nagyon kiterjesztenék. A részletekre térve át, helyesnek tartja azt, hogy iskolák, templomok, nyilvános, köz- vagy müintézetek közelében általában ne lehessen pálinkamérést és zsibárus üzletet nyitni vagy fentartani, de szükségesnek látja méterekben meghatározni azt a távolságot, melyen belül ily üzleteket felállitani nem lehet. Meg kivánjá továbbá határoztatni, hogy az I. csoportba sorolt utcákból — a melyekben t. i. a régi üzletek sem maradhatnak meg — mennyi idő alatt költözködjenek át a szóban levő üzletek, és az átköltözési időt ugy kivánja megállapittatni, hogy az illető üzleteknek elég idejök maradjon a régi helyiségek felmondására és uj helyiségek kibérlésére. A kerepesi utat, melyet a közgyülés ama utcák közé — a második csoportba — vett fel, melyekben a régi üzletek megmaradnak, de ujak nem nyithatók, a miniszter egészen a személypályaudvarig az I. csoportba kivánja bevétetni, mert nagyon kivánatos, hogy e nagyforgalmu utcából az illető üzletek mielőbb eltávolittassanak. Az utcák második csoportjából — hol t. i. uj üzletek nem nyithatók, de a régiek fenmaradhatnak, — kivétetni kivánja a Király-utcát, Stáció-utcát, Mária-Terézia teret (hol azonban a templom miatt nem lehet pálinkamérés) és a II. kerületi főutcát, mint a melyek nem sétahelyül szolgáló diszutak, s ez utcákra nézve semmi korlátozást nem kiván fenntartani. A II. csoportba tartozó utcákra nézve kimondatni kivánja, hogy azokban a most fennálló üzletek csak addig maradhatnak fenn, mig jelenlegi tulajdonosaik személyesen, vagy megbizottjaik által gyakorolják. Végül meghatározandónak tartja, hogy ezen ügyben, mely hatóságot illese a büntetés joga, s felhivja a fővárost, hogy észrevételeinek szem előtt tartásával készitsen szabályrendeletet és azt megerősités végett terjeszsze fel.

---

gyon jól esett. Elhatároztam magamban, hogy szerelmet vallok.

— Kedves Rézi Nagysám! . . .

— Mi tetszik kérem?

— Ne higyje azt, hogy . . — Beszédemet félbeszakitotta az ajtónyilás és egy cselédnek a belépése:

— Hol a házmester úr?

— Nincs itt.

— A Nagysága hivatja.

— Majd felmegyek én . . Cvibak úr kérem ne haragudjék: majd sietek.

Magam maradtam. Rézi távozásával költői fantáziám helyt adott a nyugodt megfontolásnak. Körülnéztem. Egy szük udvari szobában voltam, a melynek fele egy függönynyel elválasztva konyhául szolgált. A butorzat egy zerüvolt. A falakon az uralkodó ház tagjainak szines arcképei és nehány ujságból kivágott rablógyilkos jelenet volt felragasztva. Az ajtó mellett egy sor szögön külömböző nagyságu kulcs lógott, — a legszélső óriási nagy volt — bizonyosan a kapukulcs.

Elkezdtem tünödnit helyzetemen. Egy házmester lánya! Az én ideálom. Végig gondolkoztam a regényhősökön: tudtam olyanról, a ki cigánylányt vett el, pedig gróf volt; olyant is, a ki szegény de szorgalmas varrólányt vett el . . . de házmesterleány? . . . . olyan nem volt. Azután eszembe jutottak a tegnapi ünnepélyen hangoztatott szent elvek:

Szabadság! Testvériség! Egyenlőség!

Fellelkesültem, és beláttam, hogy Pepicsek nekem testvérem, velem egyenlő — s mindketten szabadok vagyunk. Éreztem, hogy ezzel a nemes gondolkozással lefőzöm a regénybeli grófot, a ki a cigányleányt elvette, — és megnyugodtam.

Csak a szivarvéget rösteltem, és nagyon szerettem volna, ha Pepicsek úr is visszakinált volna egy szivarvéggel, legalább mutathattam volna, hogy én sem vagyok gögös és egyenlőnek tekintem őt magammal.

Egyébként ez mind mellékes! Csak Rézi szeressen. Ez pedig kétségtelennek látszott előttem. Hiszen már a szüleinek is szólhatott: innen a papa öröme s a mama szives meghivása! . .

Rézi visszajött. Elbeszélte nekem, nogy az első emeleten a tanácsosné szerdán mosatni akar, de nem lehet stb. stb. — Két órai diskurzus után a ház viszonyaival tisztában voltam. De azért örömmel hallgattam — hiszen az „Ő“ ajkairól pergett a szó.

Öreg este lett, mikor a mama hazajött egy fiatal emberrel. Igen becsületes képe volt és egy rosz kalapja.

Meghajtottam magam:

— Én Cvibak Bandi jogász vagyok.

— Örülök. Madrác Fránci tapecirer — Kezet fogtunk.

Későre járván az idő indulni akartam hazafelé. Ekkor jött meg Pepicsek papa. Meghivtak vacsorára. Rézike is oda jött hozzám:

— Maradjon itt kedves Cvibak Úr!

— Ne vesse meg a szegény emberek főztét, Rézi maga fogja megcsinálni a vacsorát — biztatott a mama.

— Na pleibnsz ta — szólt jóindulatúlag Fráncli.

Mindez azonban nem tartoztatott annyira, mint az a bizonyos szivarvég. Igen! Ezt jóvá kell tenni — nagylelkü leszek, megvacsoráltatom magam.

Rézike fözött, Fráncli beszélt, Pepicsek oltogatta a lépcsőházban a gázt s a kapút bezárta — denikve a szoáré megkezdődött.

Rendkivül kellemesen folyt volna a társalgás; Pepicsek höstetteit mesélte katonakorából; trombitás volt a prágai ezredben. Csak egy kellemetlen volt a dologban. Alig beszélt Pepicsek papa nehány szót. „Csingilingilingi“ megszólalt a csengetyü a fejünk felett. Az öreg felkelt, levette a nagy kapúkulcsot és morogva ment kapút nyitni. Ez egy óra alatt legalább husszor ismétlödött! Végre menni készültem.

A család össze nézett. A mama, a ki legjobban tudott magyarúl végre elő állt:

— Kedves Herr von Cvibak. Köszönjük a vizitát. A Rézi lányom nagyon szereti magát, mindig is mondja, hogy milyen fess jogász . .

Meghajoltam s zavartan vártam mi lesz ebből — szentül hittem, hogy az anya szerelmet vall a lánya nevében:

— Igen kérem és a Fráncli is mondja. Nahát, ha nem haragszik, egy nagy kérésünk lenne.

— Oh kérem, hölgyeim . . . tessék! . .

— Tudja, maga olyan fess, és van egy igen elegánt szalonkabátja. Legyen olyan szives és legyen a Rézinek a brautfürerje, ő a jövő héten esküszik a Fránclival . . . . .

Nem irom le mit éreztem, mikor kitámolyogtam az ajtón, csak arra emlékszem még, hogy nagy zavarban voltam, adjak e Pepicsek papának kapúpénzt, vagy nem . . . végre is kezet szoritottam vele.

Másnap levelet irtam Rézinek, nagyon sajnáltam, hogy nem jöhetek el az esküvőre, de elutaztam.

Igy csalódtam! (szt.)

A pesti tanitónőképezde ügye.

A főváros legélénkebb, legzajosabb pontján, szük helyiségekben szorong az az állami intézet, mely a polgári iskolai tanitónőket és a nevelőnőket képezi és képesiti. Az intézethez tartozó gyakorló iskola is ugyanazon épületben van elhelyezve, úgy hogy nehány száz serdült és gyermek leány lakik és él évről évre az intézeti falak között.

Az Andrássy-út, melyen jelenleg a képezde áll — már az élénk forgalom okozta állandó zajnál fogva sem alkalmas hely ilyen intézet számára.

Valósággal azonban csak akkor tünik szembe az intézet jelenlegi helyének tarthatatlansága, ha annak közegészségi viszonyait vizsgáljuk.

Mert az csakugyan nem közömbös dolog, hogy az a nehány száz fiatal leány, ki amúgy is szellemileg eléggé meg van erőltetve — micsoda higénikus viszonyok között él 4—5 éven keresztül.

Szinte csodálkoznunk kell azon, hogy egyáltalában talélkozik még szülő, ki gyermekét oda küldi.

Nem is szólva a talajról, melynek fertőzött volta állandó kutforrása a város e részében uralkodó rosz egészségi viszonyoknak, tényleg ez Budapestnek legegészségtelenebb része.

A nagyrészt még hiányos csatornázás, e városrész nagyszámu, szegény és igy zsúfolt lakossága, a környéken történő sürű épitkezésektől származó por, az éjszaki állandó légáramlat által az ujpesti és azon irányba eső nagy gyártelepekről hozott füst és szenny — mind arra valók, hogy a levegőt rontsák, a benne élést veszélyessé tegyék. Ezenfelül az intézet déli homlokzata piacra néz, melyen az élelmi szerek hulladékai, — kezdve a zöldségtől a hús- és halnemüekig — bizonyosan nem a levegő javitását és tisztitását eszközlik.

Hogy ezek nem agyrémek, hanem nagyon is létező mizériák, azt szomorúan bizonyitja e városrész lakosságának nagy halandósága, s a folytonosan uralkodó járványos jellegü betegségek (főleg gyermek bajok!) melyek az intézetből is kiveszik részüket, úgy, hogy azt csaknem minden évben be kell egy időre zárni épen a járványok miatt. Ehhez járul még a hely szüke is, mely oly fokú, hogy a szükségképeni és szabályszerű térfogat sem jut a benlakók mindegyikére.

Mindezeket meg kellett látnia a hivatalos felsőségnek is. Évek hosszú sora kellett ahhoz, hogy meglássa — de mégis meglátta.

A bajon tehát segiteni kell.

Igaz, hogy az illetékes körök a segitséget nem találják oly sürgősnek, mint például mi, de azért mégis keresnek módot a segitségre.

Úgy értesülünk, hogy ez a segitség kétféle képen is van tervezve.

Először is tervbe van véve a nevelőnőképezde elkülönitése a tanitóképezdétől s Marosvásárhelyre való áttétele.

Ha a terv valónak bizonyul, úgy ez lenne a legnagyobb baklövés tanügyi téren a jelen évtizedben, mely a nevelőnőképzés még fiatal ügyét a legalaposabban tökretenné. Nevelőnőket — vidéken képezni: még gondolatnak is annyira abszurdum, hogy annak komolyságában — jó értesülésünk dacára — kénytelenek vagyunk kételkedni, s épen azért ezzel tovább foglalkoznunk felesleges.

A segitség másik része: egy uj intézeti épület emelése megfelelő helyen. Ez az, a mi bennünket érdekel.

Itt is ostobaságot készülnek csinálni. A zuglóban találták fel az arra való helyet, oda tervezik az uj intézeti épületet.

A zugló egészségügyi tekintetben nagyon kevéssé áll a mostani hely felett. A mostani zugló még nehány év előtt szemétlerakodó hely volt: a talaj tehát fertőzött. Fekvésénél fogva Budapest legmélyebb pontja, a hol épen ezen mély fekvésnél fogva, a rendszeres, jó csatornázás úgyszólván ki van zárva; ellenben nedvesség tekintetében a városligeten is túl tesz. A levegő, melynek áramlata részben Ujpesten át ér ide, már ezen oknál fogva sem lehet tiszta, jó levegő. Hogy micsoda előnynyel járna az intézet oda telepitése, azt valószinüleg az sem tudná megmondani, a kinek agyában ez az eszme megszületett.

Ilyen intézetnek a helye csakis Budán van!

Akár a naphegy felé eső részen, akár a retek-utcában, akár a lövölde körüli térségen — de más száz felé is — lehetne alkalmas telket találni.

A budai hegyek ozóndús friss levegője, a pompás talaj, — a fekvés, mely a székváros központjától nem messzire és dacára annak a forgalomtól elég távolra helyezné az intézetet, — a jó csatornázásra ideálisan alkalmas viszonyok, — mindmegannyi tényező a legjobb egészségi viszonyok elérésére.

Nincsen alkalmasabb hely messze földön hasonló intézetek számára, mint Budának a hegyek felé eső része. Csak előnyeiről beszélhetünk: hátrányáról nem tudunk, nem tud más sem.

Az intézetnek tehát határozottan érdekében állana, ha Budára kerülne.

Hogy azután Budára nézve is mily rendkivüli nyeresség volna, ha egy ily nagyszabású intézet itt épülne fel, azt nem szükséges részleteznünk.

Nem tudjuk, hogy hol vannak a tervek elbirálás végett, — de bárhol kerül is e fontos ügy szóba, ha a kérdést az intézet előnyére, javára akarják megfejteni, úgy arra csak egy mód van: a képezdét Budára áthelyezni.

Budai szerelmesek.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes szerkesztő úr!

Bizony magam sem hittem, hogy olyan nehéz feladatra vállalkoztam, mint a milyen a budai szerelmesek leirása.

Én Istenem! Hiszen olyan sokan vannak! De az természetes is: a hol sok a fiatal lány, meg a fiatal ember — ott sok a szerelmes is. Mi budaiak megszoktuk már, hogyha egy fiatal embert és egy leányt többször látunk együtt, hát azokat szerelmeseknek tartjuk. Sokszor az illetők még nem is tudják, mikor már mi kimondtuk rájuk az itéletet: ezek szerelmesek. Igy akárhányszor mi magunk hozzuk össze a párokat. Ugy szoknak egymáshoz! Itt van mindjárt a Bella meg a Béla esete.

Bella és Béla egy utcában laktak. Egyforma idősek voltak s a papájuk egy kávéházba járt. Egyszerre lettek beoltva, egyszerre kapták meg a kanyarót és egyszerre jártak iskolába: Béla a reáliskolába, Bella a polgáriba. Ez már mind nagyon gyanus volt. Mikor már együtt láttuk őket majálisozni, senki sem kétkedett benne, hogy szerelmesek egymásba. Addig beszéltük, addig bizonyitgattuk, hogy azok, mig utoljára ők maguk is elhitték. Ekkor aztán Béla Bellának tavasszal ibolyát, nyáron rózsát, őszszel cukkerlit, télen régenyeket vett — magának pedig mindig több és több bátorságot. Először csak kisérgette Bellát, később már meg is mondta előre, hogy kisérni fogja őt, utoljára már apprehendált és szemrehányásokat tett, ha Bella nem ő vele ment. Végre is ugy megszokták az együtt járást, hogy megegyeztek s most már az egész életen át együtt fognak menni.

Egészen más a Sárikának és az Ivánnak a dolga. A Sárika egy csinos tizenhét éves lányka, Iván pedig egy már huszadik évét betöltött jogász, a kinek már a szeme forgásából is látszik, hogy milyen szerelmes Sárikába.

Na, a Sárikán már kévésbé lehet észrevenni, hogy őt is érdekli Iván. Jobban vigyáz magára.

A multkor együtt voltak a reálisták majálisán.

Iván már korán délután rohant a virágkereskedésbe és egy szegfücsokrot vásárolt. Mikor aztán estefelé — véletlenül — találkoztak a hajón, a Sárika fehér szerb vászon ruháján igen jól állt a haragos piros szegfű: egy kicsit ugyan lankadtak voltak már a virágok, de az ilyen melegben nem is csoda.

Mivel a Budai Hirlapba le akartam irni a budai szerelmeseket, figyelemmel kisértem őket, és egynehányszor hallottam is mit beszéltek. Igen érdekes volt! Legalább nekem nagyon tetszett.

A hajon először is megállapitották, hogy szép idő van és valószinüleg sokan lesznek a Margitszigeten. Mivel azonban nagyon hammar egyetértettek, Iván más hurokat pengetett!

— Szabad kérnem a négyest?

— Melyiket?

— Kérem a másodikat.

— Azt nem adom . . . hanem az elsőt, azt szivesen.

— Köszönöm. Kivel táncolja a másodikat? Ebben a kérdésben kiérzett egy kis szemrehányás, de Sárika megnyugtatta a fehér Othellót:

— Majd a ki kéri. Nekem mindegy. Hát maga kivel fogja táncolni?

— Senkivel. — A tompa hang, melyen Iván e jelentőségteljes nyilatkozatot tette, bizonyosan meggyőzte Sárikát arról, ugy legjobban szeretne a második négyes alatt halva lenni. De azért mégis megkérdezte:

— Miért nem?

— Tudja, hogy ha Kegyeddel nem táncolhatom hát akkor nem táncolom.

Sárika hallgatott s óvatosan nézett a mamára, nem e hallotta Iván szavait. De a mama a szomszédnőjével volt elfoglalva és bizonyosan nem hallotta a beszélgetést.

A szigeten azután csakugyan együtt tán-

colták az első négyest. Beszélni ugyan nem sokat beszélgettek, de azért látszott rajtuk, hogy igen boldogok.

— Jaj csak jó hosszu volna a négyes!

— Igazán szeretné?

— És Nagysád még kérdezi!?

— Hát hogyne. Miért szereti a hosszu négyest?

Ez olyan kérdés volt, a mire Iván csak a következő figura alatt tudott felelni:

— Mert igy tovább lehet a Kegyed karja az enyémben.

Sárika erre a vallomásra elpirult. Bizonyosan esze ágában sem volt, hogy Iván miért szeretné a hosszu négyest. (. . ?)

A körtáncok alatt minden második tur Iváné volt. Most jött a második négyes. A szünet alatt karon fogva sétáltak és mikor a zene az ágit megadta, a rendezők pedig „tessék a négyesre felállani!“ kiáltással rohantak végig a termen Iván kebléből egy akkora sóhaj tört ki, hogy a gázcsillár lángjai táncoltak bele. Sárika megértette a sóhajt, és sietett rá felelni.

— Csak már vége volna ennek a négyesnek. Iván most ujból sóhajtott, a megkönnyebbülés sóhaja lehetett ez:

— Kivel táncolja?

— Azzal az unalmas Arturral.

Iván erre nem felelt, de ha jól láttam egy kissé magához szoritotta a Sárika karját... de lehet az is, hogy rosszúl láttam.

Az „unalmas“ Artur eljött s a párok felállottak.

Sárika szemei táncközben Iványt keresték: meg is találták. Ott ült a verandán, mindjárt az ablak előtt. Fejét kezére támasztotta és olyan fájdalmas tekintettel nézett a táncolókra, hogy egy leölt csirkének is becsületére vált volna. Előtte egy fél krigli sör bizonyitotta, hogy ő most bújában — iszik. A férfiak tudniillik ha örülnek, akkor is isznak, ha búsúlnak, akkor is; a budaiak rendesen sört.

Sárikának nagyon tetszhetett igy Iván, mert nemcsak ő maga gyönyörködött benne, hanem Laurának is jelentőségteljes szemjátékkal odairányozta a figyelmét. Laura odanézett s aztán megelégedetten bolintott a fejével, mikor pedig az „Été“ alatt találkoztak Sárikával, odasugott:

— Szegény Iván! . . .

— Nem árt neki. Különben sem tehetek róla.

Egyébiránt Laura és Sárika a legbizalmasabb barátnők és hiven beszámolnak egymásnak mindenről. Az ő beszédjüket nem érti más, csak ők ketten.

— Te Laura, majd aztán mondok neked valamit . . .

— Tudom már mit! Ugy-e: É—Em. . .?

Sárika örvendezve hunyorit szemeivel, a mi azt jelenti, hogy: kitaláltad. Megint máskor:

— Te Sárika emlékszel? . . .

Sárika félig kérdőleg, félig értelmesen néz — Laura visszanéz, oldalt néz, az ajkát a fogai közé veszi s aztán jelentőségteljesen mosolyog. Ezt Sárika megérti, mert örvendetesen vissza mosolyog és Laura sietve hozzá teszi:

— Te ne szólj semmit!

Én azt hiszem, hogy ezt Sárika annál is inkább megtarthatja, mert bizonyosan ő maga sem tudja biéonyosan, hogy az a nagy cirkusz, a mit Laura szép arcán végig nézett, mit jelent tulajdonképen. Talán ő is másra gondol. az is — de azért az egyetértés teljes.

— Láttam ma „őt.“

— Melyiket? A „Gét“ — vagy a: Tudod mármelyiket.

— Azt!

Én ebből ugyan nem tudnám kisütni, hogy melyiket is látta hát, — de a kinek mondták, az érti.

Laura sóhajt. Sárika már tudja, hogy miért?

— Fogadjunk, hogy tudom mire gondolsz.

— Persze, hogy tudod! Jaj Sárikám, ha tudnád! Vasárnap! . . .

— Azt is tudom. Ugy-e az!

Laura szentimentálison bolint „igent.“

— — — — — — — — — —

Hanem azt meg kell adni, hogy vannak budai szerelmesek, kik ideálisan gondolkodnak.

Fotográfiát nem adhatnak egymásnak, mert a budaiak a fotográfiát még mindig olyan ritkaságnak tekintik, a mit az ember csak egyszer szerez be az életben: a vőlegénye számára. Másnak adni, budai felfogás szerint, frivól kacérság!

E szerelmesek közt gyöngéd ajándékok járják.

A Nóra medallionjában nehány sárga szőrszál rejlik — az „Ő“ bajuszából. Kázmér notic-könyvében piros selyemszállal van átkötve nehány barna hajszáll — „Ő“ tőle valók.

Árpád minden este, mielőtt aludni megy, kinyitja az iróasztala titkos fiókját és egy kis hajfonadékot vesz elő, szemeit ábrándosan az ég felé forditja, (Ezt senki sem tudja oly meghatóan, mint ő!) a drága emléket szivéhez, azután ajkához szoritja: Gabriellától kapta egyszer, mikor búcsúztak, mert Gabriellának el kellett menni Pestre bevásárolni. Az igaz, hogy Jóska, a ki nagyon hecces fiú, észrevette a szőrös emléket és azt felcserélte egy épen olyan barna, csakhogy a szakácsné fejéről való „emlékkel“ és igy Árpád azt dédelgeti. De hát azt Árpád nem tudja, lakótársa Jóska pedig el nem mondja.

Aranka rendkivül édesen szokott aludni egy kis kapricvánkoskán. A héját ő maga hímezte ki, de nem az a becses, hanem a tartalom. Zoltán három esztendeig ennek a vánkosnak a számára — nyiratkozott.

Egészen más a dolog, ha a szerelmesek tisztában vannak egymással, s a világ is tud róluk, mint például a Ricike és Muki dolgáról. A budaiak már hat esztendő előtt kikürtölték, hogy jegyesek. De ez nem igaz, még nem azok: de lesznek. Ők most élik át az ugynevezett „veszekedési korszakot.“ Ez igen szép idő és én irigylem érte a Ricikét.

Mukinak ugyanis megvannak a maga nézetei arról, hogy mi áll jól Ricikének, mit illik tenni, vagy nem tenni, hová illik neki menni, vagy nem menni, stb.

— Ki kisérte tegnap délelőtt?

— Az Aladár. Találkoztam vele, és ő elkisért.

— Minek engedte?

— De Istenem, hát miért ne? Aztán meg nem kergethetem el: olyan udvarias fiú.

— Úgy! Hát akkor csak kisértesse magát vele. Ne hozzam most is ide?

— Ne tréfáljon Muki!

— Csak gondolom, hogy talán fáj a szive utána. Gratulálok Nagysád! Jó izlése van!

— Pedig hiába gúnyolódik, mert Aladár kedves fiú, régi jó ösmerősünk és én nem fogom őt megsérteni a maga szeszélye kedvéért! . . .

— Legyen nyugodt Nagysád, nem fogom a szeszélyemmel szekirozni.

Ezt Muki olyan nyugodt hangon mondja, mint a Verne-féle regény jéghideg angoljai; azután veszi a kalapját, köszön és flegmával elmegy. Az igaz, hogy ennek a flegmának a macska adja meg az árát, a mely az ajtó küszöbén heverész, s a melyet Muki dühösen oldalba rúg. Szegény cirmos. Csodálkozva néz nagy sárga szemeivel a goromba támadóra, s aztán fejcsóválás közben huzódik a pamlag alá.

Ricike sir. Muki pedig három napig nem megy el hozzájuk, és ez alatt az idő alatt jószivű közvetitők mesélik neki, hogy milyen bús a Ricike. Három nap mulva óriási erőfeszitéssel sikerül a tragédiát megakasztani és a feleket kibékiteni. Megbocsájtanak egymásnak,. és ilyenkor két napig olyan előzékenyek, nyájasok, hogy az ember bámul azon, hogyan tudnak a harmadik napon megint összepörölni. Hogyne tudnának! Hiszen enélkül nem is volna tökéletes a boldogság: nem lehetne kibékülni.

Egészen mások a „gyöngéd szerelmesek.“ Ezek boldogok és igyekeznek a világnak is kimutatni boldogságukat. Persze szabad már nekik, mert a jegygyűrű ujjukon van. Cucus és Cicus a nevük. A Cicus a nő. Még beszélni sem mernek olyan durván, mint mi közönséges halandók. A Cicus kávéjába cukrot akar:

— Cucus adon egy tis cutlot a Cicusnat! (Mennyivel szebb az, mint ha azt mondaná: „adjon egy kis cukrot.“)

Egy kis szél fúj:

— Cicus! Nem fázit alanosz? (Nem fázik aranyos.)

Képzelem, hogy ha ezek igy folytatják, s az Isten családdal fogja majd őket megáldani, hogyan fognak akkor a gyerekek beszélni! Különben Cucusból a legjobb férj készül, és Cicus igyekszik ezt bebizonyitani. Oly jól áll neki mikor parancsolgat! Hát még, mikor néha apportiroztatja a zsebkendőjét, vagy a legyezőjét! Igazán meginditó.

Vannak még olyan szerelmesek is, a kik különállók. Itt van Vilma. Az mindig szerelmes és mindig szerencsétlenül szeret: de a mellett pompás jó szinben van. Ideálja rendesen nem tud az ő szerelméről. De különben tud mindenki. A holdvilág az ő kedvenc világitása, a temető felé szeret sétálni, s a koporsó-kereskedés előtt van az ő kedvenc kirakata, a mákos nudli pedig a kedvenc eledele. Csak addig szerelmes különben, a mig boldogtalan. Ha az áldz sors úgy hozza magával, hogy a hadnagy urat, a kiért epekedett, bemutatják neki és az égre-földre kezd udvarolni neki, akkor az ő epekedő szive — más ideált keres, és talál.

Ilyen titkos szerelmes Zoltán is, a ki vagy egy kóristáné után epekedik, a kit csak a szinpadon lát, vagy egy gróf kisasszony után, a kit csak a kocsijában lát néha-néha. Ő irja különben a legszebb szerelmes verseket, melyeket, ha majd kiadja, ez alatt a cim alatt gyüjtheti össze: „a köztemető.“ Minden versben van legalább egy sir, és egy fejfa, — a „kihült szivről, mely már nem dobog“ a „halvány halottról, mely már nem enyeleg“ és a „néma ajkakról, melyek már nem csevegnek“ — nem is szólva. A sirok diszitéséről különben kellően gondoskodva van: szomorú füzek, árvácskák, nefelejtsek, hervadt rózsák, ibolyák és más alkalmi virágok minden siron vannak, vagy legalább lesznek, mert a költő versében utolsó kivánságaként meghagyja, hogy: „ültess“, vagy „ültessetek sirhalmomra“ . . .

Hanem ez már annyira megható dolog, hogy a szemem tele lett könnyel és én nem látok irni. A kedves szerkesztő úr is bizonyosan könnyezik és igy az olvasás rosz volna a szemének. Úgy is sokat irtam már, hát be is fejezem soraimat és maradok a szerkesztő úrnak

hű olvasója

Jolán.

Állandó szinház Budán.

A szinházügy már számtalanszor képezte vita tárgyát úgy a sajtóban, mint a törvényhatóság tanácskozásain. A negyedik szinház különféle tervezgetései elégszer foglalkoztatták az intéző és érdeklődő köröket; volt szó vigszinházról, nép- és drámai szinházról, sőt a hirhedt — német szinházról is, de mindekkor még csak szóba sem jött fő- és székvárosunk azon része, a mely szorosan véve tulajdonképeni székhelye felséges uralkodónknak; még csak nem is gondoltak arra, hogy Budán is lehetne már, sőt talán kellene is egy állandó szinházat létesiteni. — Avagy tán nem birunk eléggé jogos alappal e követelésre?

E fontos kérdés megérdemli, hogy véle behatóan foglalkozzunk.

Bizony sajnos, de úgy vagyunk, hogy mig fő- és székvárosunk baloldali része, az ifju Pest óriási léptekkel halad minden tekintetben a fejlődés utján, addig a jobboldali rész, a vén Buda marad, marad az ő egyhanguságában és lesz hova tovább a fővárosnak csupán csak egy küljobban mondva mellék-városa.

Mint mindenben, úgy szinház dolgában is hátramaradt Buda. Hogy a jelenlegi várszinház éppenséggel nem felel meg az igényeknek már fekvésénél, külsejénél és csekély terjedelménél fogva sem, arról tán szólanunk is feleleges.

Ha a pesti résznek népesedés tekintetéből 4 szinház kell, ugy a 100 ezer lakosu budai rész is igényt formálhat magának egy szinházra, akkor, midőn már majd minden nagyobb vidéki város siet e közmüvelődés tekintetéből oly nagy fontosságu követelménynek eleget tenni. Van ugyan jelenleg két nyári szinkörünk, de ezek korántsem, elégiti ki a követelményeket. De maga a tény, hogy itt nyáron át is két szinház tud megélni, legjobban bizonyitja, hogy mennyivel inkább el kellene a téli szezonra legalább egy.

És ha megkövetelik az egyöntetüségi, a népesedési és a közmüvelődési érdekek a budai állandó szinházat, mindezeknél inkább sürgeti azt a nemzeti érdek, a magyarosodás érdeke. Mert bizony ha fő- és székvárosunk minden izében magyar akar lenni — s bár mielőbb azzá lenne! — elodázhatatlanul szükséges a jobboldali részen is egy állandó magyar szinház működése, mely e téren a leghatalmasabb eszközök egyike s igy valósággal missziót van hivatva betölteni. Pest 20 év alatt teljesen magyarrá lett, mire eltagadhatatlanul nagy hatással volt egyéb tényezők mellett müintézeteinek, szinházainak magyarsága; Budán ellenben, még mindig találkoznak Scheichek, kik eléggé bizonyitják, hogy itt még sok a kivánni való magyarosodás tekintetében s igy a magyar szinházra is nagy szükség. Főleg azért méltánylandó különösen az ó-budai szinészet, habár működése, mint a budai szinköré is, csak időleges s igy hatásuk sem lehet állandó.

Az igaz, hogy Budának területi és fekvési szakadozottsága nagyon megnehezíti a szintár helyének alkalmas megválasztását. Hanem az ezuttal még mellékes kérdés, melyre még nagyon is ráérünk visszatérni majd akkor, ha egyszer ténynyé fog válni az állandó budai szinház.

E—gh.

*

Szivesen adtunk helyet lapunkban a fenti cikknek, bárha azzal nem értünk is egyet. A mi meggyőződésünk szerint a budai oldalon egyelőre elégséges a mostani szinház is; csak a várszinházban kellene télen naponként előadásokat tartani s a szinkört egy modernebb épülettel felcserélni. A várszinházat illetőleg óhajtásainkat s jogos követeléseinket majd a nyári szünidő lejárta után fogjuk előadni, (Szerk.)

A közönség köréből.

A „Budai Hirlap“ tekintetes szerkesztőségének!

Tudva, hogy b. lapja a budai érdekek szolgálatában áll, s hogy hasábjaiban mindenkor szivesen ad helyt méltányos panaszoknak, a következő panaszt azzal a tiszt. megjegyzéssel bátorkodom beküldeni, hogy azt b. lapjában közölni sziveskedjék:

Egy Bécsből látogatóba jött ismerősömmel szerdán e hó 6-án délután kirándulást tettünk a budai hegyek közé, honnan sem lóvasútat, sem omnibuszt nem tudtunk kapni s igy gyalog jöttünk be fél 11 órakor a Bombatérig, abban a biztos reményben, hogy onnét már csak bérkocsival hazajuthatunk. Mily nagy volt azonban boszankodásunk, midőn ide érve, sem a szabályrendeletileg előirt inspekciós-kocsit, sem rendőrt nem találtunk, ki panaszunkat meghallgatta volna. Már most azt kérdem, nem-e lehetne a budai bérkocsi tulajdonosokat arra szoritani, hogy éjnek idején legalább is egy kocsi álljon a közönség rendelkezésére, — hisz annyit tán a budaiak minden szerénységük dacára is megkivánhatnak maguknak.

Hazafiui üdvözlettel:

Budapesten, 1892. julius 7-én.

Egy budai kiránduló.

A budai vigadó ügye.

Az első és második kerületbeli törvényhatósági bizottsági tagoknak egy küldöttsége f. hó 7-dikén, Csütörtökön a fő és székváros helyettes polgármesterének egy memorandumot adott át a Corvintéren lévő szertár helyére épitendő vigadószerű épület tárgyában.

A küldöttség, melyet Andaházy László, dr vezetett, tagjai voltak: Darányi Ignác dr, Rupp Zsigmond, Ludvich Endre, dr, Gombár Tivadar dr, Petsits Márk dr, Piscara Eckermann Ede és Érczhegyi Ferenc.

Gerlóczy Károly h. polgármester igen szivélyesen fogadta a küldöttséget és a leghatározottabbaa megigérte, hogy a budaiak kérelmét, mint jogosat és szükségeset pártólni s annak teljesitését tőle telhetőleg siettetni fogja.

A memorandum kivonatban igy hangzik:

Tekintetes Tanács!

Fő- és székvárosaink jobbparti részei — fővárosaink egyesitése óta — rohamosan hanyatlanak; és ha „ős Buda“, hazánk egykori fővárosa, ma már csak mint egyszerü szerény városrész a 10 kerület között talán még nem a legeslegutolsó helyet foglalja el, ezt legnagyobb részt annak köszönhetjük, hogy szerencsénkre még ott áll várhegyünk ormán a királyi palota.

Hanyatlásunk okai; a természetesek úgy, mint a mesterségesek legnagyobbrészt ismeretesek. Elégséges ok nélkül elhelyezték a budai részekről az egyik ministeriumot, városi hivatalt, közintézetet sat. a másik után. Ennek legközvetlenebb következménye gyanánt az üres lakások száma ijesztő módon felszaporodott, a sajátságos helyi viszonyainknál fogva amugy sem virágzott kereskedelem és forgalom majd nem teljesen szünetel, a vagyonosodás forrásai elapadtak; az épitési kedv szunnyadozik, kulturalis életünk néhány országos hirű egyletünk minden erőfeszitésének dacára nem fejlődik, és köz- és tarsadalmi életünk elposványosodik.

Nem panasz képen hozzuk fel mindezt, csak indokolni kiványuk, mennyire szükséges, hogy jobbparti városrészeink további hanyatlásának gátat vessünk.

A budai részek nélkülözik a pesti városrészeknek a fő- és székvárosi vigadó nyujt.

Ne vessék nekünk ellen, hogy hisz a fő- és székvárosi vigadó a budai társadalomnak is nyitva áll! Több évtizednek tapasztalata mutatja ugyanis, hogy bár csak a Duna választja el egymástól a budai részeket a pestiektől, a budai közönség középosztálya a pesti vigadónak jótéteményét igénybe nem veszi, mert nem veheti. Ennek indokolását bátran mellőzhetjük!

A budai városrészekben pedig egyáltalán nincsen helyiség nagyobb teremmel, mely kulturális és társadalmi életünk központjául szolgálhatna.

Szegényes, majdnem lealázó ennek folytán egyebek közt azon helyzet, a melyben (hogy a mondottak igazolására csak a legjellemzőbb adattal szolgáljunk) kulturalis és különösen művészeti célu egyleteink, ezek közt elsősorban a már jelzett két országos hirű régi budai egylet küzdenek nehéz hivatásukban.

A budai zeneakadémia és a budai dalárda: mint hajléktalan, valóságos vándor szereplésre van kárhoztatva.

Gyakorlataikat és előadásaikat hol az egyik, hol a másik helyiségben tartják, és milyenek ezek! Sőt nagyobb, ünnepélyesebb előadásaikra még székhelyeiket is elhagyni, illetőleg a pesti városrészekbe átvándorolni kénytelenek.

Ez megszoritja működésének körét és sikerét, sőt elvonja ennek áldását épen azon köröktől amelyeknek az első sorban eredetileg szánva volt, és a melyek arra szorultak is.

Alkalmas központ hiányában társadalmi életünk fejlesztésének legtermészetesebb eszközeiről; tudományos és művészi előadásokról, nagyobb szabású táncestélyekről, bálok — és ünnepélyekről is kénytelenek vagyunk lemondani.

Igaz, tudjuk, hogy e részben első sorban a társadalom maga volna hivatva segiteni, de társadalmunk erre nem képes, és millió és millió vagyont pusztitó elemi csapásnál fogva is, mely a budai köröket az utolsó években sujtá jövőre sem lesz képes.

De ha áll az, hogy fő- és székvárosunk közönsége nem lehet közönyös az iránt, vajjon megvannak e a humanisztikus kulturális és különösen művészi célu egyletei és intézetei sikerdus müködésének garanciái, és nem lehet közönyös az iránt sem, vajjon meg vannak e a társadalmi élet helyes és üdvös fejlődésének föltételei is, — akkor egy mellőzhetetlen nemes kötelesség kárúl magára a fő- és székváros közönségére és ez az: hogy maga vegye a helyzet orvoslását kezébe és adjon a budai társadalomnak is az emlitett céloknak szolgáló hajlékot.

Erre a legkedvezőbb alkalom kinálkozik, ha a fő- és székváros a második ker. Corvintér és Fazekastér sarkán álló katonai szertár épületét a kincstártól megveszi és annak helyére egy vigadószerü épületét emel Budának.

Nem álmodunk oly pompás — fényes és drága palotáról,- amilyet a pesti részek köszönhetnek a fő- és székváros nagylelküségének, hanem korlátolt igényeinknek megfelelő, egyszerü szerény és olcsó épületet!

Kérjük a tek. tanácsot az egész jobbparti városrészek nevében és érdekében, méltoztassék méltányos és fontos ügyünket felkarolva és a fennebb jelzett alkalmat, a melynél kedvezőbb alig fog valaha kinálkozni, felhasználva fő- és székvárosi törvényhatósági bizottságnál azon javaslatott tenni, hogy a kérdéses katonai szertár telkén vigadószerü épület megfelelő, nagy teremmel és a hozzá szükséges mellékhelyiségekkel közköltségen felállittassék.

Ezen kérelmünket a fentebb előterjesztett szomorú helyzetünkből meritett indokokon kivül még a következő különös indokokkal is támogatjuk:

1. ször: A szóba lévő telek nemcsak a második kerületnek, hanem mondhatni általában a budai részeknek központjában fekszik és pedig oly helyen, a melyen egy nagyobb épület a város szépitéséhez is nagy mérvben hozzájárulna, mert főhomlokzata a Fazékas térre, tehát a Duna felé nézne.

2-odszor. Hogy a pénzügyi szempontot is megvilágitsuk, már előleges számitás alapján is kétségkivülinek tartjuk, hogy a befektetendő tő-

kének dús kamatja biztositva lenne nemcsak azon bérleti összegekkel, amelyeket az emlitett kulturális és művészi célu egyesületek eddig (részben a pesti vigadó bérlőinek is) fizetni kénytelenek, de ezenkivül az év folyamán rendesen tartatni szokott nagyobb szabásu mulatságok, különösen bálok jövedelmeivel, és az egyéb mellékhelyiségeknek (boltok, kávéház, vendéglő.) bérösszegeivel is, — annálinkább, mert az ottani környék nemcsak mint központ, hanem egyéb tekintetben is a legélénkebb közlekedésnek örvend, és mert ily vigadószerü épület a jövedelem tekintetében Budán minden verseny nélkül állana, — úgy, hogy nem ajándékbeli áldozat az a mit kérünk, hanem csak biztosan jövenelmező tőkének céljainkuak is megfelelő elhelyezése

3-adszor: Mindezek még az is járul, hogy a kérdéses épületben szükség esetén egyik-másik városi hivatal is elhelyezhető lenne.

Szabadjon végül egy kiváló szakértőnknek a helyszini viszonyokat is feltüntető tervét 1. alatt csatolnunk, hogy a tekintetes tanács további magyarázatok nélkül is felismerhesse: vajjon mennyire is járulna a kérdéses épület az egész környéknek szépitéséhez.

Ismételve ajánljuk méltányos ügyünket a tekint. Tanács szives pártfogásába! Fentartjuk magunknak, bizalmi férfiaink utján az ügy érdekében teendő különös javaslatok és kérelmek előterjesztését.

Maradtunk teljes tisztelettel a fő- és székvárosi törvényhatóság I. és II. kerületi bizottsági tagjainak nevében: Aláirások.

Irodalom és művészet.

A budai szinkörben a hét „Sneider Fánival“kezdődött szép közönség előtt Serédi Sarolta jó kedvvel és nagy ügyességgel adta cimszerepét; dalait megújrázták. L. Kétszery Etel pompásan játszott, s e tekintetben Réthey-vel együtt minden momentumát a bohózatnak hatásossá, mulattatóvá tették. Kedden „Hoffmann meséit“ láttuk jó előadásban, szerdán Serédi mutatta be újból csodálatos ugrándozását „Az erkölcsörök“-ben. Csütörtökön „A kis herceg“ bájos zenéjü operett vonzott szép közönséget. Az első felvonás elején az énekkar sehogyan sem tudott együtt maradni a zenével — de azután helyrehozta a hibát a női kar a „Folyik az orra vére“ kezdetü énekszámmal, mely annyira jól ment hogy meg kellett ismételni. Ledofszky, Serédi, Krecsányné és Pintér szép sikert arattak énekkel úgy mint játékkal. Pénteken „Quasimodo, a notre damei harangozó“ előadására a szinkör egészen megtelt. R. Balogh Etel Esmeralda, az üldözött cigányleány szerepében nemcsak igen szép cigányleány volt, de a szereppel járó nehéz feladatot közvetlen, szívhez szóló játékával, a nagy drámai jelenetekben tanusitott mérsékelt s azért mégis megragadó, hatásos kitöréseivel bravurral oldotta meg. A közönségnek úgyszólván ez alkalommal volt először alkalma meggyőződni a művésznő kiváló tehetségéről. L. Kétszery Etelről, Berky-ről és Réthey-ről is csak dicsérettel emlékezhetünk meg. Főleg az ő érdemük, hogy az előadás a legsikerültebbek egyike volt e szezonban, s a drámai személyzetét a társulatnak igen előnyösen mutatta be a közönségnek. A rémes dráma sikere és hatása Balogh Etelén kivül az ő szerepeikben van letéve és ők azt teljesen érvényre juttatták. Komjáthy és Kovács szintén jól játszottak és igy a sikerben nekik is van részük. De dicséretet érdemel a rendezés is. Az utolsó előtti képben a notre-dame templom ostroma oly frappansul volt inszcenirozva, hogy a közönséget a szó szoros értelmében megrenditette. A tetszészaj minden kép után fokozott mértékben tört ki a szereplők részére s az emlitett kép után a rendezőség részére is. Ma, szombaton premier lesz: Lorényi népszinművét „A pásztor tűz“-et adják először.

Kovács Mihály jutalom játéka a jövő hét szerdáján lesz. A budai közönség kedvelt komikusa „Az utolsó zsidó“ cimü darabot választotta jutolomjátékául, mely előreláthatólag zsufolt ház előtt fog végbemenni. A darabban különben a társulat legjobb erői szerepelnek.

„**A szalonbetyár**“ cimü énekes bohózatot, melynek társszerzője lapunk szerkesztője: Andreánszky, a budai szinkörben elő fogják adni. A bohózatnak zenéjét Wladár Róbert irta, a budai társaságban igen ösmert és kedvelt Wladár-család tagja. Az előadás iránt előre láthatólag nagy lesz az érdeklődés.

Hirek.

Hihetetlen! A héten egy budai deputáció járt a polgármesternél. A deputáció már menni készült, csak Országh Sándor drnak hiányzott valakije. Hiába kereste monoklijával hü árnyékát, nem látta. A budai deputációk önkéntes törzsalakja elmaradt! Bizonyosan a „Magyar egyesület“ vignettáit kaparta le a firmájáról — azzal volt elfoglalva. Végre is a deputáció a súlyos hiány dacára elment rendeltetése helyére és a mi hihetetlen — el tudott lenni, el tudta dolgát végezni ő nélküle!

A korytniczai fürdő ez idén rendkivül nagy látogatottságnak örvend. Az igazgatóság által hozzánk beérkezett névszerinti kimutatás szerint e hó 4-dikéig összesen 376 fürdő vendég fordult meg a magas Tátra e gyönyörü fürdőjében.

Honvédemlék—Brüsszelben. Zala György már teljesen elkészitette a honvédemléket, melyet a várbeli Dísz-téren fognak felállitani és a remek szobor jelenlegBrüsszelben van, a hol érebe öntik. Az emlék, mely 36 000 frtba kerül, egy honvédet ábrázol harci jelvények között, kezében lobogó zászlóval, melyet egy geniusz megkoszorúz. A talapzat több lépcsőből fog állani és márványból készül. Ha a jelenleg oly dísztelen Dísztér közepét, hol a szobor állani fog, parkirozni is fogják, úgy az mindenesetre a legszebb terek egyike lesz Bpesten. Az ünnepélyes leleplezés ez év November 1-én, hallottak napján lesz.

Hasznos tudnivalók.

A lóvasút menetrendje.

1 Lánchid — Ó-Budai vonal: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhidfőtől	5	—	a Lánchidfőtől	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

2. Lánchid — Zugligeti vonal: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás**.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchidtól	6	12	a Lánchidtól	9	42	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	

3. Károlykaszárnya — zugligeti vonal: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károlykasz.-tól	6	—	a Károlykasz.-tól	9	—	a károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1|2 10-ig 10 » 1|2 10-1|2 3-ig 20 » 1|2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 » 1|2 9—3-ig 20 » 3—7 1|2-ig 15 » 7 1|2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

☞ Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 órától esti 11 óráig terjed a közlekedés. ☜

Kedveztlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

Városmajor indulás	Svábhegy indulás	Széchényi-hegy érkezés	Széchényi-hegy indulás	Svábhegy érkezés	Városmajor
Hétköznap					
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	Svábhegy — Városmajor
6.17	6.47	7.17	7.47	8.17	Városmajor — Széchényi-hegy
6.21	7.21	7.21	7.21	8.21	Városm. — Svábhegy és vissza
6.22	7.22	7.22	8.22	8.22	Széch.-hegy és vissza
6.30	7.—	7.30	8.—	8.30	Svábhegy — Városmajor
6.55	7.25	7.55	8.25	8.55	Svábhegy — Széchényi-hegy
8.30	9.—	9.30	10.—	10.30	Városmajor — Svábhegy
9.17	9.47	10.17	10.47	11.17	Városmajor — Széchényi-hegy
9.21	10.21	10.21	11.21	12.21	Városm. — Svábhegy és vissza
9.22	10.22	1 .22	12.22	1.22	Széch.-hegy és vissza
9.30	10.—	10.30	11.30	12.30	Svábhegy — Városmajor
9.55	10.25	10.55	11.55	12.55	Svábhegy — Széchényi-hegy
11.—	12.—	1.—	2.—	2.30	Városmajor — Svábhegy
11.17	12.17	1.17	2.17	3.17	Városmajor — Széchényi-hegy
11.21	12.21	1.21	2.21	3.21	Városm. — Svábhegy és vissza
11.22	12.22	1.22	2.22	3.22	Széch.-hegy és vissza
11.30	12.30	1.30	2.30	3.30	Svábhegy — Városmajor
11.55	12.55	1.55	2.55	3.55	Svábhegy — Széchényi-hegy
1.—	2.—	2.30	3.—	4.—	Városmajor — Svábhegy
1.17	2.17	3.17	3.47	4.17	Városmajor — Széchényi-hegy
1.21	2.21	3.21	4.21	5.21	Városm. — Svábhegy és vissza
1.22	2.22	3.22	4.22	5.22	Széch.-hegy és vissza
1.30	2.30	3.30	4.30	5.30	Svábhegy — Városmajor
1.55	2.55	3.55	4.55	5.55	Svábhegy — Széchényi-hegy
4.30	5.—	5.30	6.—	6.30	Városmajor — Svábhegy
5.17	5.47	6.17	6.47	7.17	Városmajor — Széchényi-hegy
5.21	6.21	6.21	7.21	7.21	Városm. — Svábhegy és vissza
5.22	6.22	6.22	7.22	8.22	Széch.-hegy és vissza
5.30	6.—	6.30	7.—	7.30	Svábhegy — Városmajor
6.25	6.55	7.25	7.55	8.25	Svábhegy — Széchényi-hegy
7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	Városmajor — Svábhegy
7.17	7.47	8.17	8.47	9.17	Városmajor — Széchényi-hegy
7.21	7.21	8.21	8.21	9.21	Városm. — Svábhegy és vissza
7.22	7.22	8.22	8.22	9.22	Széch.-hegy és vissza
7.30	8.—	8.30	9.—	9.30	Svábhegy — Városmajor
7.55	8.25	8.55	9.25	9.55	Svábhegy — Széchényi-hegy
9.30	10.—	10.30	11.—	11.30	Városmajor — Svábhegy
9.47	10.17	10.47	11.17	11.47	Városmajor — Széchényi-hegy
9.21	10.21	10.21	11.21	11.21	Városm. — Svábhegy és vissza
9.22	10.22	10.22	11.22	11.22	Széch.-hegy és vissza
9.30	10.—	10.30	11.—	11.30	Svábhegy — Városmajor
9.55	10.25	10.55	11.25	11.55	Svábhegy — Széchényi-hegy

Egyes jegyek Hétköznapon:

Városmajor — Svábhegy	30 kr.	Svábhegy — Városm. és vissza	40 kr.
Városmajor — Széchényi-hegy	40 kr.	Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	10 kr.
Városm. — Svábhegy és vissza	40 kr.	Széchényi-hegy — Városmajor	30 kr.
Városm. — Széch.-hegy és vissza	50 kr.	Széchényi-hegy — Svábhegy	10 kr.
Svábhegy — Városmajor	20 kr.	Széch.-hegy — Városm. és vissza	50 kr.
Svábhegy — Széchényi-hegy	10 kr.	Széch.-hegy — Svábhegy és vissza	10 kr.

Tiz éven aluli gyermekekért félár fizetendő, olyanok 2 év alatt és karon tartva dijmentesek.

Vasár- és ünnepnapon:

Svábhegy — Városm. és vissza	60 kr.	Városmajor — Svábhegy	40 kr.
Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	50 kr.	Városmajor — Széchényi-hegy	60 kr.
Szechényi-hegy — Városmajor	60 kr.	Városm. — Svábhegy és vissza	70 kr.
Széchényi-hegy — Svábhegy	70 kr.	Széch.-hegy — Városm. és vissza	30 kr.
Széch.-hegy — Városm. és vissza	30 kr.	Svábhegy — Városmajor	10 kr.
Svábhegy — Széchényi-hegy	10 kr.	Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	10 kr.

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyit a van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Láncz hidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavassi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társalatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.

A szerk.

HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint:

müvek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrációk, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a

fali-óralap,

a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott

szintábla

a szinek szemléltetésére.

Ára 1 frt.

Csász. kir. szabadalmazott legujabb találmányu

ágybetéteim,

melyek nagyon gazdaságosak, kitünő fekvésüek, nem kell reájuk semmi egyéb csak a lepedő, két-három részben összehajthatók, huzamos ideig kitartók, srófkvintre lábakkal is készittetnek, mindháromféleképpen bámulatos olcsók. Ágymérték szerint rendelhetők. Továbbá minden más uj és javitási munkát a legszolidabban készitek el helyben és vidékre. — Tisztelettel

VIG PÁL

műkárpitos és diszitő

Budapest, VI. Rózsa-utcza 52.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen küldetnek.

8—6.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.

Aranyérem. Aranyérem.

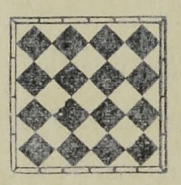

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

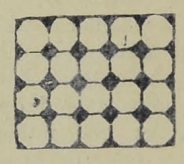

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok. kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes agyag; tüzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.

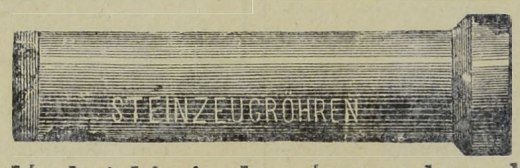

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök. 11—6

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb pályázat, **lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre díjtalanúl levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Kerestetik

egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ cimre. 3—6.

A

»Szalonbetyár«

(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—8.

A főváros

II. kerületében, Retek-utcában egy még 11 évig adómentes ház kedvező feltételekkel eladó. Hol, megmondja a kiadóhiv.

Választási emlék

Az első kerületben lefolyt választásrról egy működő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgaimasabb jeleneteiről. Öt ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—6.

Liviának

levele van a kiadóhivatalban. Gagától. 12—1

Egy fiatal hölgy

keres állást mint társalkodónő egy idősebb magános hölgy mellé, vagy egy gyermek mellé mint nevelőnő. Cim a kiadóhivatalban. 13—1

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 9. sz. Vasárnap, julius 17.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre **4** frt **40** kr., 6 hónapra **2** frt **20** kr., 3 hónapra **1** frt **10** kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.
Hirdetések dijszabály szerint.
Egyes szám ára 10 kr.

Kolera Budapesten.

Még nincs itt — de jöhet.

Legalább is annyi a lehetőség erre, mint a valószinűség arra, hogy nem fog idejönni.

Nem habozunk kijelenteni, hogy félünk egy eshetőleges kolera-járványtól Budapesten.

Félünk nemcsak azért, mert mindig okosabb félni, mint megijedni, de félünk azért, mert fő- és székvárosunk teljesen készületlen a harcra egy csak közepes fokú járványnyal szemben is!

Nem lehet célunk a közönséget ijesztgetni, feleslegesen felizgatni — de kötelességünknek ösmerjük az illetékes hatóságokat felriasztani abból a bámulatos nyugalomból, abból az érthetetlen tétlenségből, melyet e tekintetben tanusitanak.

Komoly szavunk van a napisajtóhoz is, mely azon — szerintünk — téves elvből kiindúlva, hogy a kedélyeket le kell csillapitani s a közönség aggodalmait inkább el kell oszlatni, mint öregbiteni, nem mutat reá azon megdöbbentő viszonyokra, a melyek fő- és székvárosunkban a közegészség terén általában, de különösen a járvány elleni óvintézkedések tekintetében uralkodnak.

A sajtónak legszebb joga, sőt kötelessége a nyilvános ellenőrzés gyakorlása által a közérdeket szolgálni.

Igy feladata a sajtónak most is rámutatni azon veszélyes állapotokra, melyeket a hatóságok vagy nem tudnak, vagy nem akarnak észrevenni, de a melyek a fő- és székváros lakosságát állandó veszedelemnek teszik ki, — feladata e bajok haladéktalan orvoslását sürgetni, sőt követelni, — feladata ily módon magát a hatóságot támogatni.

Tudjuk jól, hogy a napilapok a fontos politikai események megfigyelése és megbirálása által nagyon igénybe vannak véve, — de tudjuk azt is, hogy a feladat, melyről mi szólunk, nem kevésbé fontos, és nem kisszerű.

Az Oroszországból érkező hirek azt bizonyitják, hogy ott a kolera mind nagyobb mérveket ölt.

Orvosoknak, hirneves professzoroknak különböző a véleményük a felől, vajjon a járvány Európában el fog-e terjedni? A legtöbben ugyan úgy vélik, hogy „ez idő szerint nem valószinű“ — de ezen megnyugtatónak tetsző nyilatkozatok is kommentálva vannak, s a kommentárnak, bármilyen szóhalmazból áll is, a tartalma mégis csak ez: „nem lehet bizonyosat mondani, lehetséges az is, hogy hamarább itt lesz a veszedelem, mint hinnők.“ Igy a mi orvosi kapacitásainkat is megkérdezte a „Magyar Hirlap“ s a feleletek egytől egyig a fenti értelemmel birnak.

Egyébbiránt ezek a szakszerű nyilatkozatok, — bár érdekesek és tanulságosak — csak teoretikus jelentőséggel birnak.

Épen olyan teoretikusak az egészségügyi bizottságban a tiszti főorvos, valamint a polgármester nyilatkozatai, hogy az intézkedéseket megtették, s a kolera készen fog találni.

A milyen jóhiszeműek ezek a nyilatkozatok, olyan kevés a valódi értékük.

Igenis! Az intézkedéseket megtették, — de azok sehol nem foganatositatnak. Hiszen ha az a sok rendszabály, rendelet és parancs mind végrehajtatnék, a melyeket az egészségügy érdekében egyrészt egyszersmindenkorra kiadtak, és kiadnak másrészt ez alkalommal is — akkor bizonyára nem lenne okunk panaszra, félelemre.

De nincsen úgy!

A polgármester, a tiszti főorvos rendel, — az ügyosztály, a kerületi előljárók, kerületi orvosok stb. stb. megkapják a rendeletet és — nem hajtják végre, vagy csak igen hiányosan.

Lapunk más helyén a közigazgatási bizottság üléséről szóló tudósitásunkban a várbeli csatorna nyilások egészségügyi szempontból szükséges javitása tárgyában a polgármester által tett nyilatkozat a legszembeötlőbben igazolja állitásunkat. Ezen ügyben a polgármester még ez év Február 29-dikén adott ki egy „rendeletet, melyben a II-dik ügyosztályt a szóban forgó munkálatok, „sürgős foganatositására“ utasitja. Ma, Julius havában még semmi sem történt! Ha a „sürgős foganatositás“ ilyen a t. tanácsnál, a központban, — akkor elképzel-

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Vidéki levél.

Tisztelt szerkesztő úr! Kedves Principálisom!

Ön a multkori levelében sürget, hogy adjak már magamról valami életjelt! Istenem! Hiszen ezt a szerkesztő úrnak olyan könnyü irni! De bizonyosan fogalma nincs arról, hogy milyen nehéz ennek a kivitele.

Mert, kérem alázatosan, ugyan mit is irnék? Vezércikket? Ahhoz épen semmiféle tehetségem nincsen, hogy másokat szidjak s a haza állapotán keseregjek. Ujdonságot irjak hát? Ezt sem lehet, mert nem vagyok fennt Budán, innen Kutya-Bagosról pedig csak olyanokat irhatok, hogy „a Bundás Nagy Máté Károly Bodri kutyája tegnap a kukoricában leledzvén nyulászati szempontokból, községünk éber kerülője által agyonlövetett“ — pedig azt hiszem, a „Budai Hirlap“ olvasói egyáltalában nem törődnek sem Kutya-Bagossal, sem Bundás Nagy Máté Károlylyal, sem az agyonlőtt Bodrival, sem községünk éber őrével. Igy hát ezt a szakot sem kultiválhatom! A szinházról szintén nem irhatok, mert kritikáim — előre tudom, hogy mind befagynának s úgy járnék véletlenül, mint egyik laptársunk kitünő tudósitója, ki nem ment el a szinházba s igy nem tudta, hogy az előadás a közönség részvéthiánya miatt elmaradt, de mégis megirta kritikáját mely igy kezdődött: „A szorongásig telt ház előtt adták ma a városi szinházban „A rab szerelme, vagy az őrült bakter“ cimü eredeti ujdonságot ...“ — Kritikáimmal tehát szintén nem akarom lapját blamirozni!

Hátra marad tehát még a tárcacikk! — Ez jutott eszembe akkor, mikor utolsó levelét olvastam, tisztelt szerkesztő úr! „Tárcacikket fogok irni!“ mondám magamban olyan páthoszszal, hogy a szolgáló, ki épen jelen volt a szobában kiszaladt a konyhába s elhiresztelte hogy az úrfi megbolondult, mert már magában kiabál és kezeivel hadonázik!

Mikor azután végleg elhatároztam magamat és leültem a papiros elé, meg voltam akadva azzal, hogy milyen tárgyról irjak? Első gondolatom természetesen szerelmi história volt, de el sem tudtam kezdeni, miután én nekem ilyesforma esetem soha sem volt! Vérző szivvel bár, de letettem róla és neki kezdtem egy útleirásnak. Hanem bizonyosan valami baja van az agyamnak; mikor szerelmes históriát kellett volna irnom, az útleirásón járt az eszem, — most meg folyton folyvást szerelmes históriákról gondolkoztam és lelki szemeim előtt sorba végig futottak azok az elbeszélések, regények, novellák, rajzok s az Isten tudja még mik, a melyekben szerelem a hősöket tettre inditó ok s melyeket én mind mohó vágygyal olvastam végig. Elég az hozzá, hogy az útleirás sem sikerült!

Igy nem sikerült még egy egész csomó más kisérlet sem és már már kétségbe estem szerkesztő úrtól függő sorsom felett, midőn egy egészséges eszme villant meg agyamban! Természetes, közvetlen impressziók nyomán fogok irni, mint teszik azt Zola Emil és a naturalisztikus irók! Lám, Zola csak kimegy egy hajdani csatatérre, s megir egy olyan nagy regényt, mint a „Háború“. Én is ki megyek majd a szőllőbe, és csak megtudok irni egy olyan kicsi dolgot, a miből kitelik egy tárcacikk?

Fogtam tehát botomat, kalapomat, egy irónt és egy csomó papirt és mentem ki a szőllőbe! Mikor keresztül haladtam az erdőn, a réten, elbóditott a friss szamóca-illat és kegyetlenül csipett a marha bögöly (Az külömben egy nagyon érdekes természetrajzi rejtély, hogy miért csip épen engem a marha bögöly?)

Kiértem a szőllőbe. Mondanom sem kell, hogy a természet szépségei által végképen el voltam ragadtatva s épen az iráshoz akartam kezdeni, mikor eszméimet rendezendő az égre nézek és megpillantok egy gyönyörű cseresnye fát telve olyan pirkadó gyümölcscsel, mely mellett elhomályosult volna a legszebb, a legbájosabb női ajak is! . . . Tisztelt szerkesztő úr! Kedves principálisom! Nézett e maga fölfelé eszméit rendezendő, éhesen, fáradtan, szomjasan, egy olyan cseresznye fára, a mely csiklandó gyümölcscsel van tele? Ha nézett, úgy bizonyára értheti azt, hogy rögtön lehánytam magamról a mellényemet, kabátomat s koromhoz nem illő ügyességgel és gyorsasággal termettem fenn a fán!

hető, hogy az amúgy is kényelmes kerületi elöljáróságok miképen értelmezik a „sürgős“ szót intézkedéseikben.

Ez csak egy eset ugyan, csakhogy ilyen esetet százával lehetne felsorolni.

Hogy ezeket a viszonyokat nemcsak mi ösmerjük, hanem hogy azok a kormány előtt is a maguk valóságában ösmeretesek, semmi sem bizonyitja jobban, mint a kormány azon nézete, hogy Budapest fő- és székváros egy esetleges kolera járványnyal szemben csakis úgy képes annyira a mennyire megküzdeni, ha egy teljhatalmu kormánybiztos küldetnék ki. E végből — értesülésünk szerint — már elhatározott dolog, hogy a legelső gyanús jelekre a kormány azonnal kifogja küldeni teljhatalmú biztosát.

De nézetünk szerint ez nem elég. Mert egy erélyes kormánybiztos sokat tehet ugyan, de mégsem ütheti helyre hónapok sőt évek mulasztásait. Azonfelül az igazat bevallva nincsen is valami különös bizodalmunk az országos egésségügy élén álló férfiakban, mikor azt látjuk, hogy ilyen komoly és mindenesetre aggályos időben magának a közegészségi ügyosztálynak a vezetője — szabadságon van!

Épen mindezeket tudva, azt hisszük, hogy magának a nagy közönségnek, és főleg a sajtónak mindent el kell követnie, hogy a hatóságokat mulasztásaira figyelmeztesse, s azokat intézkedéseik végrehajtásában támogassa és segitse.

A „Budai Hirlap“ e célból rovatot fog ezentúl vezetni, melyben egyrészt a maga részéről tapasztalt hiányokat és mulasztásokat fogja felsorolni, másrészt pedig helyt fog adni minden oly panasznak, mely e térre tartozik, s melynek alaposságáról meggyőződött. Hiszszük, hogy a közönség ez irányú tevékenységünket — az ügy fontosságához mérten — támogatni fogja.

Bárha az egész fő- és székvárost tartjuk szem előtt: első sorban természetesen és hivatásunknak megfelelően a budai „Egészségügyi mizériák“-kal fogunk foglalkozni.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	. . . . .	**4** frt	**40** kr.
6 hónapra	. . . . .	**2** „	**20** „
3 „	. . . . .	**1** „	**10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Üresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

Egészségügyi mizériák.

Nem kevesebb, mint 73 gyár van az ujpesti út mentén. Minden gyárban átlag háromszáz munkás dolgozik. Hogy a gyárak körüli levegő nem valami egészséges, az természetes, és azon bajos is volna segiteni. De az már a hatóság mulasztása, hogy e rengeteg ember nem kap jó vizet inni. Az egész környéken szüretlen, mocskos vizet isznak. Pedig már jó ideje, hogy a tanács elhatározta, miszerint az ujpesti uton legalább öt olyan közkutat fog felállitani, melyből a munkások szűrt vizet ihatnak. De ez az öt kút sohasem fog elkészülni! Legalább mostanig semmi kilátás nincsen erre.

*

A várbeli jó levegőt elrontja a rossz kanálisok büze. Érezték azt a jó várbeliek már a télen és kérték a polgármestert, hogy intézkedjék. A polgármester átküldte a mérnöki hivatalnak az ügyet vizsgálás végett. A mérnöki hivatal a megejtett vizsgálat után jelentette a polgármesternek, hogy a büzös csatorna nyilásokon csak is az ugynevezett „büz-elzáró-burás-rácsokkal“ lehet segiteni. Ilyeneket már régebben alkalmaztak is a várban: összesen 25 darabot. Ezek közül, a mérnöki hivatal véleménye szerint a kerületi elöljáróság hanyagsága folytán, mely nem gondozta a rácsokat tizennyolc darab hasznavehetetlen. Ezek a buzás rácsok az Úri-, Országház-, és Verbőczy-utcákban, Szt György- és Szt Háromság-téren és a Bástyasétányon vannak elhelyezve. Ugyan ezen utcákban még 23 nyilt csatornanyilás van és minthogy ezek épen olyan büzösek, mint a többiek — szintén burás rácsokkal látandók el ugy, hogy összesen 41 darab burás rács kellene. A jelentés megjegyzi még azt is, hogy hasonlóan büzös nyilt kanálisok vannak a Fortuna és Tárnok-utcákban, valamint a Disz-téren is, de minthogy „ezek iránt még eddig panasz nem merült fel“ — a mérnöki hivatal — elég naivúl! — ugy találja, hogy ezekre nézve nem szükséges intézkedni. Csakugyan mulatságos dolog, hogy a hatóság, bár egészségtelennek, rosznak tartja a csatorna nyilásokat, addig nem véli szükségesnek a bajon segiteni, a mig a lakosság békén tűr és nem panaszkodik. De hogy a panasznak is milyen az eredménye, az legjobban abból tünik ki, hogy dacára a polgármester sürgös rendeletének a 41 szükséges burás rács — mint azt egyébként a legutóbbi közigazgatási bizottsági ülésből látjuk (Lásd az erre vonatkozó tudositást!) — csak most, tehát 7 hónap mulva lesz talán elhelyezve (?), ha ugyan az akták nem fognak még vagy egy évig pihenni egyik irósztalfiókban.

Oh szerkesztő úr! Mondhatom, életem legszebb pillanatait töltöttem e fán! S lám, a kaján sors megirigyelte tőlem e perceket, s midőn ideálom (mert a cseresznye valósággal ideálom!) ajakomon csüngve esdett csókomért, egyszerre egy rekedtes, végtelenül borizú hang megszólalt alattam:

— Ahá, itt a gazember a ki a cseresznyét lopja! No várj csak majd adok én neked!

A szörnyü szózatra, mely hogy költői hasonlattal éljek, olyan hatással volt reám, mint a tiszta kék égből lecsapó istennyila, lenézek, hát Jézus Máriám! ott látom a csőszt, ki már felső ruháimat és kalapomat kezébe keritette! No ne neked naturalisztikus irány! A cseresznyékkel folytatott ideális édelgés igy változott egyszerre siralmas naturalizmussá. Diktumfaktum: le kellett szállnom a fáról, bár ideálom most még jobban kacsintgatott, felém s ezer szerencse, hogy két o. é. forintok lefizetésével sikerült menekülnöm a bajból! (A két forintról a nyugtát, mint a hirlap számára tett kiadást, ide mellékelve küldöm s kérem alázattal kiegyenlitését. *)

Ilyen kaland után kénytelen voltam lemondani arról, hogy a szőllőben folyó életről irjak, de eszembe jutott a rét, a mező s a mi vágyakozásomat rendkivül felcsigázta: a nádas és a felkelő nap!

Ah a nádas! Álmaimnak netovábbja az ő sejtelmes, rejtelmes, édes suttogásával! Egész éjszaka nem hagyott nyugodni a gondolat, hogy mily szép lesz az a tárca, mit én a nádasról és a felkelő napról fogok irni.

Igy nem csoda, ha már két órakor felöltözve siettem ki a nádas felé, hogy impressziókat szerezzek! Távol keleten a szürkülő égbolt már kezdett sárgás tónusba átmenni. A láthatár szélén huzódik végig egy feketés zöld sáv: a nádas. A mezőnek csendjét csupán a nagy suholynak szárnysuhintása és az ébredező fecskék szaggatott csicsergése zavarja.

Jó darabig mehettem igy, s már közel is voltam a nádashoz, mikor a nap felkeltét megelőző szél megindult, megzörgetve a magban álló vadsáskát s összeütve az érett búzakalászok fejeit. Ezek lágy, zizegő hangot adva felköltötték az ott lakó fürjeket, melyek a házigazdának élénk „pitty-palatty“-ozással fizették meg a szálláspénzt.

Rendes körülmények között nem szokásom ugyan az ábrándozás és elmélkedés, de most arra az ideális gondolatra jöttem: „Vajha mi emberek is csak igy fizetnénk házbért! Milyen hálás és szives pittypalattyozást vinnénk véghez!

E kis reflexióm után tovább bandukoltam a nádas felé. Az ég alján már megjelent az a bizonyos vörös stráf is, mely a hajnalt jelzi, a vadkacsa és lúd megkezdte huzását, mikor odaérkeztem a nádashoz, a rég óta óhajtott, kedves szép helyre! Épen helyet akarok foglalni egy zsombék tövében, mikor valami vékony zizegő hangon nótázni kezd a fülembe: először csak egy, azután öt, végül száz meg száz.

A zene eleinte — mondhatom — tetszett; de mikor a zenészek a belépti dijat a véremből akarták rajtam megvenni, és a kezemet, fejemet ellepték azok a kis ragadozók, a miket a közönség szúnyog név alatt ismer, kezdtem magamat nem jól érezni!

Szivart kerestem, de nem találtam s igy elébb utóbb a vértanuk sorsára jutottam volna, ha — meg nem szököm. Már akkor úgy telve voltam szunyog impressziókkal, hogy harmadnapig borogattak mindenféle ezer jó füvel, s a kezem úgy feldagadt, mint a pampuska, — fejem pedig, mint egy dézsa: akkora lett.

Ezek után persze tisztelt szerkesztő úr sem csodálkozik azon, hogy semmit sem irok. Lemondtam a tárcairásról, le a naturalisztikus irány követéséről, le én mindenről, csak arról az előlegről nem, a melyet a tisztelt szerkesztő úr lesz oly kegyes, jelenlegi szánalomra méltó beteges helyzetemet tekintve, kiutalványozni! *)

Majd ha ismét felmegyek a mi kedves fő- és székvárosunkba, majd fogok akkor irni cikkeket a falusi életről, s azokról a bájos szép szinü impressziókról, miket itt szereztem. De addig én innen egyébről nem irhatok mint az aratásról és a jó jégbe hütött borról, sörről.

Azért is maradok a tisztelt szerkesztő úrnak, az én kedves principálisomnak

alázatos szolgája:

J—zsi.

*) Természetesen! (Szerk.)

*) Szivesen! (Szerk.)

Az ördőgárok, melynek régi iszapfogója még mindig használatban van, hála a helyes intézkedésnek, oly penetráns büzt és gözt áraszt magából a vérmező felé, hogy az arrafelé épült házak lakói nem tudnak már hová lenni a rosz levegőtöl. Hiszen csak a 70-es évek óta igérik az árok szabályozását és helyreigazitását!

*

A Rácvárosban tudvalevőleg vagy igen hiányos a csatornázás, vagy egyáltalán nincsen s a szennyes folyadék a nyilt utcákon csörgedezik a hegyoldalról lefelé. A rekkenő melegben oly kiállhatatlanul büzösek ezek a folyókák, hogy még a légvétel is nehezére esik az embernek. Legalább annyit kellene megtenni az elöljáróságnak, hogy ezeket a lefolyásokat naponta legalább kétszer a lehetőségig fertőztelenitené. Ha kerül is némi költségbe a fertőztelenitő anyag és munka, — ugy hisszük — ilyenkor nem jöhetnek tekintetbe ily kérdések.

*

A várbeli paróchia valóságos bacillus-tenyészde. „Már ha az utcán elmegyünk mellette — irja egy panaszos — megcsapja orrunkat az irtózatos büz. Oka ennek az, hogy a szomszédos ház csatornája illetőleg pöcegödre utat talált magának törni a paróchiába és a szenny már évek hosszú sora óta szivárog felfelé a paróchiális falakon. Az egyik földszinti szobában ujnyi vastag réteget képez a falakon kivált salétrom. A büz pedig épenséggel tűrhetetlen. Tudtommal Bogisics prépost úr szóval és irásban is fordult már a kerületi elöljárósághoz, mely ugyan elrendelte a szomszédos ház pöcegödrének tisztitását, de sem e ház hiányos csatornájának helyreállitására, sem a pöcegödör megszüntetésére nem szoritotta a háziurat. Ennek magyarázata az, hogy a háztulajdonos maga Országh Sándor dr., a kinek ily dolgokkal a kerület elöljárója bizony nem merne elöhozakodni.“ — Hát ebben igaza lehet a panaszosnak! Figyelmeztetjük erre az elöljáró urat, valamint arra is, hogy a lovag legszebb erénye a bátorság!

*

Ezen rovatra felhivjuk úgy a hatóság, mint a közönség figyelmét. Amaz vonja le belőle a konzekvenciákat és segitsen a bajon, — emez pedig forduljon teljes bizalommal lapunkhoz. Minden az egészséget veszélyeztető állapotról kérünk sürgős információt. Elég egy levelező lap, melylyel szerkesztőségünket a helyre figyelmeztetik, s kiküldötteink személyesen szerzik be az adatokat. A rovatot jövőre folytatjuk!

Uj hidat!

(A legujabb hidak.)

Péterzél Bábi a legbékésebb kofa volt a Bombatéren mindaddig, mig egy napon a szomszédja, Tyukkos tojás és túrókereskedő igy nem szólott:

— Hernsz szé Bábi! (A „hernsz szé“ megszólitás a rohamosan terjedő magyarosodás dacára is szokásos a Bombatéren és annyit tesz, hogy: „hallja.“) Az eskütériek, a tabániak, a borárustériek, a vámháztériek, a lágymányosiak, a rudasfürdőiek, mind hidat fognak kapni, csak mi nem. Hát nekünk nem kell? Dehogy nem! A maga lánya itt lakik vizávi ugye?

— Nahát. Házmesterné abban a dunaparti nagy házban . . .

— Lássa! Az én fiam meg szinte vizávi lakik Pesten és sokszor szeretne átgyünni hozzám, de a lánchid nagyon messze neki. Tudja mit, tartsunk egy gyülést a hidügyben.

— Recht hamsz! Tartsunk ülést. A frau Náni is elfog jönni, meg a Butter Hánzi is.

— Én majd elmegyek a nagyságos Tárányi képviselőnkhöz, hogy ő is gyüjön el . . .

— A Falk nagyságához is menjen el!

— Hiszen az nem a mi képviselőnk.

— Alézánc! De ő még eddig minden hidértekezleten elnökölt, vagy legalább ott volt. Már vagy harminc hidkérvényt aláirt.

— Á kuádá méncs! Jó ember! Hát csak hivjuk meg azt is!

A gyülést egybehivták a bombatéri Petzféle vendéglő helyiségébe s azon a bombatéri érdekelteken kivül is számosan megjelentek.

Tyukkos előadó hangsulyozván a bombatéri hid fontos és elkerülhetlenül szükséges voltát: a kormányhoz, fővároshoz és a közmunkák tanácsához kérvényeket óhajt beadni a hid haladéktalan felépitése tárgyában.

Csupor Ágoston fazekastéri lakosnak nincs kifogása a bombatéri hid ellen, de ennél sürgősebbnek véli a fazekastéri hidat, már csak azért is, mert ő ott lakik s a feleségének fájos lába van, tehát senkisem követelheti, hogy a szegény asszony egész a Bombatérig felmenjen.

Fjakka Sányi bérkocsis elvben helyesli a bombatéri, valamint a fazekas téri hidakat, de minthogy ő a Jégverem utca sarkán van állomáson, mely különben is élénk forgalmi központtá fog még emelkedni — oda követel hidat.

Falk Miksa, kit belépésekor zajosan megéljenezteka jelen voltak, mint az épitendő Dunahidak állandó érdekcsoport elnöke, leghelyesebbnek találná, ha úgy Fjákka a jégverem utcai, mint Csupor a fazékastéri hid ügyében külön értekezletet hivnának egybe. A következő két vasárnapra eddig úgy és csak harmincnégy hidgyülés van tervezve, a mi tekintettel a part hosszára és azon különböző pontokra, a hol hidak épitését kérvényezni lehet és követelni kell — nagyon is kevés.

Hidászy József dunaparti ügyvéd úgy tudja, hogy a pesti oldalon is mintegy ötvennyolc hidügyi gyülés lesz, melyet a pesti rakpart különböző pontjainak érdekeltjei tartanak kérvény szerkesztés céljából. Szóló nézete szerint leghelyesebben úgy oldatnék meg a feladat, ha egy monstre összülést hivnának egybe vagy a Vérmezőn, vagy a Rákoson, s ott olyan hid felépitését sürgetnék, a mely a Dunát egész hosszában áthidalná s az Elevátortól a Margithidig terjedne, minden pontját a két partnak összekötvén. Igy azután mindenki ki lenne elégitve és a kormány is tudná, hogy mit csináljon, meg a város is.

Falk Miksa helyesli a tervet, de azért megmarad álláspontja mellett, mert nézete szerint még akkor sem ártana a nagy hidon keresztbe kisebb hidak pártolását — igérni.

A gyülés erre az ügyek tanulmanyozása végett negyven bizottságot küldött ki, melyek minden vasár- és ünnep-napon kötelesek ujabb hid eszmékkel és hid-tervekkel előállani és e célból értekezleteket és gyüléseket egybehivni.

Falk Miksa minden uj hid eszméjének felkarolását kilátásba helyezvén, valamint az eddigiek számára partfogását igérvén, az ülést feloszlatta.

Danubiusz.

Uj szabályrendelet.

A fő- és székvárosi tanács VIII-dik ügyosztálya uj szabályrendeletet dolgozott ki a sertések szállitása, továbbá az élelmezésekre szolgáló kisebb álő állatokkal való bánásmód s a levágott szárnyas állatok kezelése iránt.

E szabályrendelet két régibb szabályrendelet egyesitéséből és kiegészitéséből áll és legközelebb kerül a közgazdasági és közélelmezési bizottság elé. Összesen 9 §-ból áll, melyeket minthogy a mindennapi életre vonatkozólag több fontos intézkedés van bennük, fel közölünk. A szabályrendelet tervezete igy hangzik: **1.** §. A sertések a fő- és székvárosba s annak területén csak kocsin szállithatók: azonban a sertéseknek a kocsihoz való, vagy bármi más megkötése vagy lekötése tilos. A lábon hajtás tiltatik. **2.** §. A fő- és székváros területén egyszerre kettőnél több borjút, juhot, bárányt, kecskét s a kisebb szárnyas állatok közül négy párnál többet, összekötött lábakkal, akár közakár magánfogyasztás, illetőleg használat céljából szállitani vagy vinni és mindezek állatokat tekintet nélköl a mennyiségre, ily állapotban bárminő célra is tartani tilos. A marhavásárra vitt borjuk és bárányok lábai azonban azon idő alatt, mig a vásár tart s a mérlegelés eszközöltetik, legalább öt centiméter szélességű hevederrel (Gurten) összeköthetők, mely állapotban az állatok mindenkor szalmára fektetendők. Libák, pulykák és nagyobb szárnyas állatok összekötött lábakkal egyáltalában nem szállithatók s azok házalás esetében csakis hónaljalatt vihetők. Halakat keresztül füzve bármi célból szállitani, vinni vagy tartani tilos. **3.** §. A 2. §-ban meghatározott mennyiségen felül borjúk, juhok, bárányok, kecskék, csakis fedett s oly kocsikban szállithatók, hogy az állat abban álhasson. Az állat lábainak biztonsága végett a kocsiknak szilárd fenékkel kell birnia és sem ezen, sem a kocsi oldalainak alsó részén nyilásnak vagy hézagnak lenni nem szabad. Az oldalak felső részén két harmad rész szélességben a deszkák, illetőleg lécek között tág hézagok hagyandók, hogy az állatot kivülről látni lehessen s a kocsit levegő járhassa át. **4.** §. Bárminő szárnyas állatok a 2. §-ban meghatározott mennyiségen felül csak ketreces vagy fonott kocsikon, illetőleg ketrecekben vagy kosarakban szállithatók, illetőleg vihetők a fő- és székváros területén. Ezeknek úgy ketl készitve lenniök, hogy az állat kivülről jól látható és megkülönböztethető legyen. **5.** §. Az állatok kellő etetésben s itatásban részesitendők, miről az eladó, szállitó vagy tulajdonos gondoskodni tartozik. **6.** §. Levágott szárnyas állatokat csak lekoppasztva és kiüritve (eventrálva) szabad áruba bocsátani. **7.** §. A levágott szárnyas állatok kosarakba helyezve vihetők az elárusitásra, úgy azonban, hogy egy kosárba a kosár nagyságához képest legfeljebb 4—15 db. tehető. Az elárusitásánál vagy a raktározásaál a leölt szárnyas állatokra vagy azok húsára kosarak vagy egyéb nehéz tárgyak helyezése tilos. **8.** §. Ezen szabályrendelet áthágása kihágást képez, mely 2 forinttól 50 forintig terjedhető s a fő- és székvárosi szegényalap javára forditandó pénzbüntetéssel, az ezt képező összeg behajthatlansága esetében pedig 5 napig terjedhető elzárással büntetendő. Az elzárás időtartama az 1870: XL. t.-cz. 22. §-a értelmében határozandó meg. **9.** §. Ezen szabályrendelet megtartására a vásárigazgatóság, a közvágóhidi és marhavásári igazgatóság s a fő- és székvárosi rendőrség ügyelnek fel s áthágásait ez utóbbi bünteti.

Budakesz.

Midőn tavaly nyáron a Szepességben utazgattam s a Tátra legszebb részeit felkerestem, egy „menházi üdülés“ alkalmával élénk eszmecserém volt egy külföldi turistával.

Nem akarom az egész párbeszédet részleteiben előadni, mert sok keserű volt benne.

A külföldi, a ki hozzánk jön, nem tudja, midőn megitél bennünket, hogy fejlődésünk története igen rövid, alig egy negyedszázad: azt sem tudja, hogy ez idő alatt nemzetünknek egész törekvése, minden munkássága oda irányult, hogy a Széchényi által megjövendölt szebb jövőnek, egy fényes korszaknak mindenekelőtt méltó központot teremtsen.

Igaz, hogy jól esik rámutatnunk a nemzet e büszkeségére és elmondanunk: hogy az a 25 év előtti kis formátlan, ócska háztömeg, az akkori főváros, ma már Europa legszebb városainak egyikévé változott át. Még akkor sem képzelődünk, ha azt reméljük, hogy egy ujabb negyedszázad leteltével a fejlődő világváros a monarchia közép- s a kelet gyú-pontja lesz.

De igaza volt annak az idegennek, a midőn azt mondta, hogy azért a természet által oly bőkezüen megáldott ország többi kis gyöngyeit nem kellene elhanyagolnunk s mondhatom, igen örültem, hogy ugyanannak az idegennek nem jutott eszébe a határos megyék székvárosait felkeresni, mert akkor mást is mondhatott volna.

Igaz pedig e vád, mert látjuk, hogy mindenre alakulnak nálunk részvénytársaságok, csak ilyenre nem, holott az állam még kedvezményeket is biztosit az ilyen befektetéseknek. Egy ember tőkéje nem elég az ily vállalkozás megkezdésére s óriás vesztesége az hazánknak, hogy legszebb helyein, a Tátrában vagy Erdélyben, nem akad egy hatalmas konzorcium, mely nagyobb tőkével világfürdőket létesitene, s a mely a mellett, hogy gazdagon jutalmazná részvényeseit, még a nemzeti tőkét is gyarapitaná.

A mit pedig nagyban és általánosságban az országnak e tekintetben jelentősebb helyeire most elmondtunk, az helyi érdekeink szempontjából a fő- és szék város környékére is áll.

A mérték, melyet itt alkalmaznunk kell természetesen kisebb lesz, mint a már emlitetteknél, mert az elérendő cél is inkább csak helyi érdekű, mint országos és a tevékenység jutalma sem lehet oly nagy és jelentékeny, mint amazoknál.

A főváros környékét szemügyre, véve azt hiszem senki sem fog elfogultnak tartani, ha egyedül Budával foglalkozom. A jobb parti hegyek, erdők és az úgynevezett kulturális gőzrétegtől ment üde levegő: ezek azon tényezők, melyek a budai oldalnak megadják az előnyt a pesti felett.

Ezen — bár egyedüli — előnyünket elismerik a pestiek is, mert szabad idejükben és nyáron át itt hüsölnek és pihenik ki fáradalmaikat.

Buda környékének sok szép pontja van és mindenütt találunk árnyas helyeket és jó levegőt; de különösen nevezetesek: a Svábhegy, Jánoshegy, és az annak lábainál fekvő Budakesz. A Svábhegy azért, mert fogaskerekü vasutjával könnyen és kényelmesen megmászható és nyaralóiból a legszebb panoráma élvezhető, — a Jánoshegy gyönyörű erdös oldalaival, mert dominálja az egész vidéket és ormáról a szélrózsa minden irányában gyönyörködhetünk Budapest és környékének szépségeiben és változatosságában, — és végül Budakesz, mert a legelőnyösebb fekvésű és a legjobb levegője van. Ez utobbival akarok bövebben foglalkozni abban az irányban, a mint azt fentebb röviden jeleztem.

Budakesz egy minden oldalról erdökkel körülvett és hegyekkel határolt völgyben fekszik. Ebből laikus módra is biztosan következtethetjük, — amint hogy úgy is van — hogy levegője élenydús, jó, szélmentes és csendes. Nem egy fő- és székvárosi orvos, ismervén a falú e kedvező viszonyait, betegeit üdülés végett ide küldi, s azok a jó levegőn meggyógyulnak.

Ha már most mi fővárosiak tudjuk azt, hogy van itt közelünkben alig két órányira egy olyan hely, melyet nem ok nélkül klimatikus gyógyhelynek tartanak, s a hol sokan, a kik máskülönben a fürdök drágasága miatt egészségöket helyre állitani nem képesek felgyógyulhatnának miért nem törödünk vele?

A fő- és székváros halandósági statisztikája elég szomorú bizonyitéka kedvezőtlen egészségi viszonyainknak. Nem volna e tehát jótétemény, ha közelünkben egy nagy szanatórium épülne betegeink részére, és ha egy szép, nyaraló, mulató, a főváros emelkedéséhez méltó, módern izléssel berendezett kis gyarmatunk volna?

Budakesz jelenleg levegőjén kivül semmit sem nyujthat a városiaknak. Van valami „szépitési egyesülete“, mely már évek óta erőlködik, de az erdőkben elhelyezett padokon és nehány nyaralón is egy primitiv fördő-bódén kivül semmit sem hozott létre.

Lesz-e vállalkozó, részvénytársaság vagy pénzintézet, mely e háladatos munkába belekezd, vagy fog-e a fő- és székváros, vagy maga az állam megvalósitani egy oly eszmét, mely kivitelében nemcsak anyagilag jutalmazna, hanem emelné a jobb part forgalmát, kiterjesztené a világváros határait és javitana egészségi viszonyainkon?

Oly kérdés ez, melynek megoldására ez idő szerint reményünk alig lehet. Ezen a téren is tisztán a privát vállalkozásra kell egyelőre számitanunk.

Mindenek előtt a jelenleg komplikált és nehézkes közlekedésen kellene javitani, illetőleg rendes, célszerű közlekedésről gondoskodni.

A fogaskerekü vasut kiépitése ezen irányba, bár tervezik, nagy akadályokba ütközik. A Lipótmezőre tervezett villanyos vasútnak elágazásáról Budakesz felé, tudtunkkal eddig szó sem volt, pedig ez nemcsak szükséget pótló de busásan jövedelmező vállalkozás volna. Hiszen a mai silány omnibuszok, minden hátrányaik dacára is oly kelendőségnek örvendenek, hogy tulajdonosaik az anyagi eredménnyel teljesen meg vannak elégedve, s még inkább azok volnának, ha a kellő tőkével rendelkeznének vállalatuk kiterjesztésére, nagyobbitására.

A Budakeszire való közlekedés megteremtése hatalmas eszköz volna azon szép jövő elérésére, mely e falura kétségtelenül vár.

I—n.

Fő- és székvárosi ügyek.

A közigazgatási bizottság julius 11-én tartotta rendes havi ülését Ráth Károly főpolgármester elnöklete alatt. — Jankovich János dr. miniszteri tanácsos és kir. adófelügyelő jelentése szerint a III. oszt. kereseti adókivetési tárgyalások junius hóban befejeztettek. — Gebhardt Lajos dr. tiszti főorvos jelentése szerint a főváros közegészségi állapota a május havihoz képest juniusban javult, a mennyiben ugy az általános halálozás, mint a ragályos megbetegedések száma jelentékenyen (33%-kal) csökkent. Élveszületett junius hóban 1469, meghalt katonák nélkül és az utról jött és itt elhalt egyének levonásával 1155 és igy a születési esetek 314-gyel multák felül a halálozásokat. Junius hóban a főváros összes nyilvános és magánkórházaiban gyógykezeltetett 6.597 fekvő és 8.921 járó beteg: a kerületekben a ker. orvosok által 2.254 részint fekvő, nagyobbrészt járóbeteg összesen 17.772, azaz 3001-gyel kevesebb mint május hóban. A lakhatási engedélyek tárgyában 65 ügydarab érkezett; a lakhatási engedély megadadott 35, részben megadatott 5 és megtagadtatott 25 esetben. A köztisztaság a csatornázatlan és kövezetlen utcákban nagyon hiányos volt. A vizvezetéki viz az V., VI., VII., VIII. kerületek külső részében sokszor zavaros, a közkutak vize mindig élvezhető volt. Az állategészségügy nem volt kedvezőtlen. A rendőrfőkapitány, ker. tanfelügyelő, kir. főmérnök, kir. ügyész, árvaszéki elnök és t. főügyész jelentései csupán az ügyforgalmat feltüntető szokásos statisztikai adatokat tartalmazzák. — Gombár Tivadar dr. fölemliti, hogy évek óta panaszkodott az illetékes közegeknél a miatt, hogy a várbeli utcai csatornák nyilásai vagy épen nem, vagy a célnak meg nem felelő szifónokkal vannak ellátva, és miután e panaszokkal célt nem ért, végre a h. polgármesterhez fordult, ki egy rendeletében arra utasitotta a mérnöki hivatalt, hogy a várbeli csatornák nyilásait tüzetesen megvizsgálja és a vizsgálat eredményéről jelentést tegyen. A mérnöki hivatal e rendeletnek megfelelve, február közepén beadta jelentését, mely szerint konstatálta, hogy 25 burás rács közül csak 7 van megfelelő állapotban és hogy a hasznavehetetlen 18 szifón pótlásán kivül még legalább 23 szifónt kellene alkalmazni. A h. polgármester e jelentés folytán elrendelte a közegészségi szempontból szükséges munkálat végrehajtását, mely összesen csak 842 frt költséget igényel. Minthogy azonban máig tényleg semmi sem történt ezen irányban, kéri a h. polgármestert, legyen szives intézkedni az iránt, hogy az általa elrendelt ezen munkálat sürgősen végrehajtassék. — Gerlóczy Károly h. polgármester kijelenti, hogy nem tudta, miszerint az általa kiadott utasitás nem lett végrehajtva és hogy az ügy állásáról tudomást fog szerezni és majd intézkedik az iránt hogy a szükséges munkálat haladéktalanul megtörténjék. — Rémi Róbert felhivja a h. polgármester figyelmét arra, hogy a várhegyi alagút bolthajtásán át nagy mennyiségű és valószinüleg a várbeli csatornáktól eredő igen büzös folyadék szivárog át és arra kéri, hogy e közegészségi szempontból veszélyes állapot lehetőleg megszüntettessék. — Gerlóczy Károly h. polgármester erre kijelentette, hogy az alagút bolthajtásán észlelhető folyadék-szivárgás okának kideritésére tüzetes szakértői vizsgálatot fog elrendelni, és intézkedni fog az iránt, hogy e bajon, a mennyire lehetséges segittessék. — Ezután Haberhauer János tanácsnok azon kétrendbeli interpellacióra válaszolt, melyeket a múlt ülésén Havass Imre kir. főügyészhelyettes intézett a h. polgármesterhez az üllői-úttól jobbra a városliget közelében történt szemétlerakás és az u. n. illatos árok állapota ügyében. A közigazgatósági bizottság Havass Imre, Rémi Róbert és Wagner Jenő felszólalása után tudomásúl vette az interpelacióra adott választ. Ezután a közigazgatási bizottság több fölebbezést intézett el, melyeket katona-, cseléd-, adó- és közegészségi ügyekben adtak be.

A közmunkák tanácsa 1892. julius báró Podmaniczy Frigyes elnöklete alatt a szünidő előtti utolsó rendes ülésén a villamos világitás és erőátvitel ügyében a tanács tárgyalás alá vette a fő- és székváros határozatát és azt elfogadta. A várba vezető új út folytatólagos kiépitésére beérkezett ajánlatok közöl a tanács Holtzsbach A. és fiai czég legolcsóbb ajánlatát fogadta el és ennek alapján a munka kivitelével a nevezett céget megbizta. — A tanács, mint közigazgatási bizottság engedélyt ad, illetve kötelezi a svábhegyi fogaskerekü vasut részvény-társaságot arra, hogy a város majori gyalogút folytatásában a vasúton aluljárót épitsen. Ezzel egyszerre épitendő, még pedig a fő- és székváros költségén, de a vasút-társulat által az ördögárok új vonala számára szükséges áteresz is, melynek költségét addig is, mig a fő- és székváros jövő évi költségvetésében arról gondoskodhatik, a tanács fogja előlegezni. Ez alkalomból megsürgeti tanács a fő- és székváros hatóságát, hogy az ördögárok szóban forgó correkcióját, mely már az 1875-diki felhőszakadás után megépitendő lett volna, legkésőbb a jövő évben hajtsa végre. — A Logody-utca és a várbeli új út között tervezett lépcsőhöz igénybe vétetik az alagút részvény-társaság egy terület szalaga, melyet az a közcélra való tekintetből kártalanitás nélkül enged át. Ezt a tanács köszönettel veszi és miután a kérdéses lépcső épitésével az alagút Krisztina városi kapuzata felett levő plató hozzáférhetővé válik, a társulat kivánságára az parkszerüleg rendezendő lesz és felhivja a tanács a fő- és székvárost, hogy erről a lépcső kiépitése után gondoskodjék. — Végül a Gellérthegyen illemhely felállitására és a II. ker. bimbódomb-utcában vizvezeték létesitésére vonatkozó tervet elfogadták.

A mérnöki hivatal az idei épitkezésekről összeállitotta jelentését. E szerint az

elmult félévben Bpesten összesen 375 uj ház épitését fejezték be. 466 pedig még épülő félben van. A felépült házak közül 270 földszintes, 38 egyemeletes, 26 kétemeletes, 29 háromemeletes, 4 négyemeletes, 6 pedig emelet ráépités. Az épülőfélben levő házak közöl 218 földszintes, 70 egyemeletes, 64 kétemeletes, 89 háromemeletes 13 négyemeletes, 12 pedig emelet ráépités. Az épitkezéseknek tehát több, mint: fele nagy ház. Budán az első kerületben (Vár, Krisztinaváros és Tabán) 109, a második kerületben 50, a harmadik kerületben pedig 67 új ház épült az idén.

A budai vigadó ügye hihetetlen gyorsasággal került a fő- és székvárosi Tanács asztalára. E hét elején tartott üléséből tudtuk meg. hogy a fő- és székváros megvette a II. kerületben a Korvin-tér és a Fő-utca sarkán fekvő katonai raktárépületet a kincstártól 55.000 frtért s az épületet a jövő tavasz birtokába is veszi. A törvényhatósági bizottságnak I. és II. kerületi tagjai által a budai vigadó tárgyában beadott, s lapunk múlt számában közölt kérvényt a tanács tárgyalta s a kérelmet teljesen megokoltnak találván, megbizta Márkus Józsefet tanácsnokot, hogy a mérnöki hivatal közben jöttével a szóban forgó középépület terveire. költségvetésére és jövedelmezőségére nézve tegyen konkrét előterjesztést.

Irodalom és művészet.

„Pásztortűz."

Először a budai szinkörben 1892. julius 9-én.

A budai szinkörnek tagja volt tavaly Kazaliczky, a ki mint színész szép sikereket aratott a szinpadon. Most mint szinműiró mutatta be magát a „Pásztortűz" cimű népszinművével, melynek „Lorényi" álnév alatt ő a szerzője. Meggyőződhettünk ez alkalommal arról, hogy Lorényi bár jó színész, — a „Pásztortűz" bizony épen nem jó népszinmű

A meséje a darabnak ez: Lexi, egy mészáros legény (Komjáthy), szerelmes Borisba (Serédi), de, mert annak az apja kikosarazza, az öreget egy fokossal, melyet az erdőben talál, agyon üti. Állitólag csak megakarja ütni, de tulságosan „svungba" jön s az öreg szörnyet hal. A fokos Árva Józsi bojtáré (Pintér), a ki ennek a révén gyanúba kerül. Becsukják, sőt törvényt is ülnek felette és halálra itélik. A törvényszéki tárgyalási terem kályhájából akkor pottyan ki egy kéményseprőlegény (Kovács), a ki a gyilkosság után átvette Lexitől a meggyilkoltnak egy gyürűjét, melyet a gyilkos, hogy a hatóságot félrevezesse a rablás által, az agyonütött embertől elrabolt. A gyürű a kéményseprőlegénytől kerül Árva Jozsihoz, és azt nagy bajba keveri, mert nem tudja a kéményseprőlegény nevét, kitől a gyürűt kapta. Igy a fekete legény vallomásával megmenti az ártatlanul elitéltet a haláltól. Lexi, ki ezalatt a lelkiösmereti furdalásoktól gyötörve tökéletesen megörül, szintén eljön a törvényszék elé és bevallja a gyilkosságot. Árva Jozsi ott a törvényszéki teremben kapja deréken Borist, a kit szeret és feleségül vesz és a kiről fölöslegképen kiderül az is, hogy a kéményseprőlegény testvére. Lexinek régi, elhagyott kedvese Tera (Balogh E.), kinek fia is van, szerencsésen férjhez megy. Ennek a kis fiúnak, — kit Lexi nagyon szeret, és a kit atyai szive meg akar óvni attól a gyalázattól, hogy apja nevéhez gyilkosság fűződjék, — köszönhető, hogy a bűnös önmagát nem jelenti fel, bárha az ártatlanul szenvedő Árva látásakor már-már hallgatni akar lelkiösmerete szavára és mindent bevallani. Peczkés, (Kassai) jó pajtása Lexinek és tud a gyilkosságról, de hallgat, a miért aztán börtönbe kerül a darab végén.

Ez a mese van feldolgozva a Pásztortűzben és pedig nem valami szerencsésen. Tagadhatatlan ugyan, hogy az egyes jelenetekből kitünik a szerzőnek jártassága a szinpadon és a szinpadi hatás ösmerete. de általánosságban a cselekmény vontatott. a helyzetek erőltetettek. A harmadik felvonásbeli törvényszéki tárgyalás a valónak még csak szinével sem bir, oly képtelenségek vannak benne: azonfelül még csak nem is kacagtató.

A szereplők közül Komjáthy, Serédi és Balogh E. minden lehetőt elkövettek a darab érdekében. A többi szereplőről ezt nem mondhatjuk: játékuk kedvetlen, vontatott volt, a mi még rosszabbá tette az amúgy is elég gyenge darabot. Kivételt képezett Bognár. a ki egy pandúr szerepét — az egyetlen egészséges alakot a darabban — oly jóizű humórral adta, hogy jelenléte a szinpadon folytonos derültségben tartotta a közönséget, mely meg is tapsolta az ügyes alakitást. — A „Pásztortüz" aligha fog még egyszer lobogni a budai szinkörben.

* **A diurnisták** cimű életkép, a budai szinkör ujdonsága ma, szombaton kerül szinre először. A darab főhőse „Sanyaró Vendel" a „Borszem Jankó" pompás karikatúr alakja, kit Follinusz Aurél fog személyesiteni. A darabban a társulat összes komikusainak nagy szerepük van és igy valószinű, hogy jól fogunk mulatni az este. — „A Szalon betyár" bohózatból is már nagyban folynak a próbák. A darabban a főbb szerepek: L. Kétszery Etel, Berzsenyi Julia. Barcs Aranka, Pintérné Szép Olga. Follinusz (szalonbetyár) Gyöngyi. Kovács, Réthey. Komjáthy, Giréth, Kassai, Berky és Füredy kezeiben vannak.

* **Az ó-budai szinkör**-ből azt a hirt vesszük, hogy ott a viszonyok kezdenek rosszra fordulni. A közönség jóakarata dacára is, oly élvezhetlen előadásokat produkált a társulat a legutóbbi napok alatt, hogy a publikum lassanként kezd elszokni a szinkörbe való járástól. Ehhez járul még az is, bogy Pajor Emilia a társulattól eltávozott s igy az most énekesnő nélkül szükölködik. Bizony az ó-budaiak több figyelmet érdemelnének az igazgató részéről is, meg a szinészek részéről is.

* **A budai szinkörben** e héten változatos volt a műsor. Vasárnap adták másodszor és utoljára a „Pásztortüzet". Hétfőn „Schneider Fáni" ment. — Kedden „Bocacciot" láttuk igen jó előadásban. A cimszerep Serédinél jó kezekben volt. Egyet azonban nem hagyhatunk szó nélkül, a mi már régebben is feltünt a művésznőnél. Különös ambiciója, hogy a t betüt th-nak, a k betüt pedig kh-nak ejti ki. Hogy ez csak rosz szokás. és nem talán nyelv hiba, azt már azért is egész nyugodt lelkiösmerettel állithatjuk, mert, mikor a népszinházhoz jött Serédi, akkor egészen rendesen beszélt. Kevés fáradsággal lehetne erről leszoknia, persze csak úgy, ha ő nincsen arról meggyőződve, hogy ez neki — jól áll. — Szerdán Kovács Mihálynak a kitünő kómikusnak volt a jutalomjátéka. „Az utolso zsidó" a cime annak az unalmas, hosszadalmas darabnak melyet Kovács jutalomjátékúl választott. De ez a szerencsétlen választás is bizonyitotta, hogy Kovácsot mennyire szereti a közönség, mert a rosz darab dacára a szinkör egészen megtelt. Kovácsnak csakis az első két képben van valamire való szerepe; a többi képekben már nagyon is alárendelt az ő szerepe és jó gondolat volt legalább nehány ügyes kuplé-betéttel fűszerezni a meglehetősen iznélküli darabot. A közönség minden alkalmat felhasznált, hogy Kovácsot kitüntesse: már megjelenésekor tapssal és éljenzéssel fogadta, kupléit addig ismételte, a mig csak tudott ujabbat, a felvonások végén pedig többször is kihivta a lámpák elé. Szép babérkoszorút nyujtottak fel a jutalmazottnak a zenekarból, öltözőjében pedig barátai lepték meg szép emléktárgyakkal. — Csütörtökön „Szép Heléná"-t, — pénteken pedig „II. Rákoczy Ferenc fogságát" adták. Mind a két előadáson szép közönség volt jelen.

* **Gyöngyi Izsónak**, a budai szinkör kedvelt tagjának jutalomjátéka a jövő hét végén lesz. A jutalmazandó a „Párisi élet"-et, Offenbach e kedves operettjét választotta előadásul, melyben hatféle szerepet is játszik (A braziliai, Frick cipész, a table d'hotemajor, Prosper inas, Pamsabl herceg és Punta di chatadores.) Az operettben e társulatnak miud a négy énekesnője játszik.

A tanév végén.

A III. ker. polgári leányiskola értesitője az iskolai év eseményeiről szólva Baross miniszterről meleg szavakban emlékszik meg. Elmondja, hogy Barossnak köszönheti a III-dik kerület a polgári iskola létesülését, azután ezt irja:

„De más alkalommal is tettekkel fejezte ki e jeles hazánkfia kerületünk polgársága iránt érzett rokonszenvét. Igy pl. hogy csak egyet emlitsünk, a jelen isk. évet megelőző szünidőben, kerületünk csapássujtotta lakossága anyagi viszonyainak némi javitása végett iskolánk helyiségében állami kezty ű varró-tanfolyamot nyitott, mely a munkásnők 4 heti kiképzése után mint kesztyűvarró műhely ma is folytatja a működését s benne 40—50 nő talál szorgalmához és ügyességéhez képest megfelelő kenyérkeresetet. Intézetünket egy izben látogatásával is megtisztelte s kiváló örömére szolgált látni, hogy kerületünk lakossága a női ipar iránt mily fogékonyságot tanusit; a kezty ű telep fentartását tárcája terhére legalább 5 évre biztositotta s ezen intézmény fejlesztésére hivatott felügyelő bizottság egyik tagjául dr. Göőz Józsefet nevezte ki. Nem ok nélkül mondhatjuk, hogy Baross Gábor kereskedelmi minister úr a női kézimunka és nőipar-oktatás terén iskolánknak ezentúl még hathatósabb pártfogója leendett volna. A keresk. miniszteriumban tartott értekezlet alkalmával intézetünk igazgatója megbizatást nyert, melynek értelmében az isk. év végeztével általa ajánlandó 2 növendékünk a kezty ű tüzésre a kereskedelmi miniszteriumtól nyerendő segélypénzzel gyámolitva megtanittatik, hogy ezen keresett, sőt mondhatni, hazánkban teljesen verseny nélkül álló munká-nemben biztosabb jövedelmi forrást találjanak. mintha postai, távirdai, telephoni, vagy tanitónői hivatalra képeznék ki magukat Ime, Baross Gábor szelleme még most őrködik iskolánk felett!"

Az intézeti tantestület a következő tanerőkből állott: Dr. Göőz József igazgató (magyar nyelv és történelem), Csapodi István dr. egyetemi m. tanár, (egészségtan) Földesi Klára (magyar nyelv, történelem és német nyelv) Hortobágyi Antal (német nyelv), magyar nyelv, világtörténelem és földrajz, Magyar László (számtan, természettan és csillag. földrajz) Maurer Rezső (természetrajz, földrajz, vegytan, és ásványtan), Noseda Gyula (ének), Tellér Gyula (rajz és szépirás), Tiborcz Ida (kézi munka és számtan), Váli Károly (francia nyelv), Szép Lajos (róm. kath. hittan), Varga Zsigmond (ref. hittan), Martin Konrád (ág. ev. hittan), Schwarz Ármin és Kurzweil Lipót (zsidó hittan).

A tanári testület tagjai közül irodalmilag működtek a lefolyt évben a következők: Göőz József dr. Csapodi István dr. Hortobágyi Antal és Magyar László.

As intézet szeptemberben Széchényi emlékezetére, Március 15-én és a koronázási jubileum alkalmából iskolai ünnepélyeket rendezett, melyeken alkalmi beszédek, szavalatok, hazafias dalok éneklése képezték a programmot. Ezenkivül november hó 19-én, a királyné névnapján szintén alkalmi oktatásba részesültek a tanulók történelmi tanáraik részéről.

Az intézet statisztikája kimutatja, hogy a beiratkozott 228 növendék között volt, 160 budapesti, 65 vidéki, 2 osztrák és 1 külföldi születésü. Vallás szerint volt 141 róm. katholikus, 16 református, 9 ágostai evangelikus és 62 zsidó. A tanulók közül csak magyarul tudott 32 magyarul és németül 192 magyar-németromán ul: 1, magyar-szerbül: 1, magyar-németfranciául német-lengyelül: 1. A francia nyelv tanulására beiratkozott 83. ebből kimaradt: 27. A növendékek az év folyamán összesen 1579 darab női kézimunkát készitettek el.

Jutalmakat a következő tanulók kaptak:

1. Gizella-alapitványi 100 frtos ösztöndijban részesült: Kozáry Koruélia III. oszt. tanuló. 2. Pindlmayer Teréz-féle alapitványból 79 frtnyi nevelési pótlékot kap: Eklér Margit III. oszt. tanuló.3. A magy. kir. pénzügybirsági alapból 60 frt ösztöndijat nyertek: Beszédes Anna II. oszt. és Steiner Szidónia, IV. oszt. növendék. 4.eA „Buda-Ujlaki első magyar asztaltársaság" 300 frtos alapitványának f. évre esedékes kamatait kapták: Poór Ilona

IV. Molnár Gizella IV. és Louis Adél II. oszt. tanulók. 5. A Dr. Degen Gusztáv orsz. képviselő úr által ajándékozott 1 darab aranyat kapta: Tholt Margit II. oszt. tanuló. 6. Az igazgató által jutalmazásokra gyüjtött összegből egy-egy db. tiz frankos aranyat kaptak: Zsigmond Teréz IV, Pauer Irma III, Hummel Róza II. Freudenberg Frida, Guttmann Janka, és Falk Berta I. oszt. tanulók. 7. Az Országos Magyar Iskola Egyesület ajándékából a magyar nyelvben tett kiváló előmenetel jutalmául könyvet kaptak: Mottl Ida III. Strobl Mariska, Ligethy Kamilla, Mottl Mária, Herrmann Gizella, Zehetner Margit, Lippert Lujza, Falk Berta, Hiermayer Hedvig, Petersen Selma, Holtzbauer Lujza, Breitner Katalin, I-sö oszt. tanulók. 8. Budapest fő- és székváros tanácsa ajándékából jutalomkönyveket kaptek: Szabó Margit, Engel Malvin, Fekete Lenke, és Weiss Malvin, I-sö, Heverle Paula, Bauer Vilma, Duschek Margit, Benedek Erzsébet, Aranyossy Matild, Unterberg Elza, és Winkler Sarolta, II-dik, Benedek Margit, Zinhóber Irma, Végh Juliska és Schwarz Aranka III-dik, Klein Leonóra és Gross Berta IV-ik oszt. tanulók. 9. A tanári testület ajándékából jutalom könyveket kaptak: Holló Sarolta, Hummel Róza, Város Gizella, Görtler Mária és Louis Adel II-ik, Nyomárkay Elvira. Szende Vilma és Vörösvári Aranka, III-dik, Poór Ilona és Fekna Gizella IVdik oszt. tanulók. k) Szorgalmaért és kiválóan példás magaviseleteért dicsérettel tüntették ki: Zinhóber Irma III. oszt. tanulót.

A hét eseményei.

Vasárnap, Julius 17. Az „Egyetértés“ budapesti férfidalegyesület hangversenynyel egybekötött nyári mulatságot rendez a svábhegyi Eötvös-nyaraló helyiségében. A magyarországi könyvomdászok és betűöntők jótékonysági köre javára a városligeti Klemens-féle kerti helyiségben hangversenynyel egybekötött táncmulatság lesz. Belépti dij személyenkint 50 kr., a pénztárnál 70 kr. A budapesti cipészipar-testület segitő pénztára javára táncmulatság lesz a mátyásföldi Magyar-féle vendéglőben. Lesz dijtekézés, versenyfutás férfiak és nők részvételével és tombolajáték. Rosz idő esetében aug. 14-én lesz a kirándulás. — A budapesti asztalos segédek önképző betegsegélyző és temetkezési egyesület működvelő előadást rendez az egyesület kerti helyiségében (Baross-utca 47. szám.) A magyar turista egyesület budapesti osztálya a hármas határhegyre tesz kirándulást délután négy órakor az ujlaki templomtól. — A Hunnia magyar bicycle klub kirándulást rendez Tétenybe. Indulás délután 3 órakor az egyesület helyiségéből. — A mentő egyesület javára női és férfi uszóversenyt rendeznek a Nemzeti uszodában. A verseny délelőtt 10 órakor kezdődik. Lesz kitartóverseny 2 dijjal, ugrók versenye 2 dijjal, gyors uszás 2 dijjal, gyermekverseny, buvárverseny és vigaszverseny a hölgyek részére.

Kedd. Julius 19. A Neptun budapesti evezős-egyesület bécsi és szegedi diadalai örömére lakomát rendeznek a Margitsziget alsó vendéglőjében. — Térzene délután 6 órakor a bástyai sétányon.

Csütörtök. Julius 21. A budapesti mészáros legények önképző körük javára rendeznek táncmulatságot a városligeti Klemens-féle vendéglőben. — A budapesti pincéregyesület táncmulatságot rendez a Széchényi-teri vendéglőben. A mulatság jövedelmét a szakiskolájuk javára forditják a pincérek.

Péntek. Julius 22. Térzene délután a várkerti kioszk előtt.

Különfélék.

Hol nyitják meg a chicagói kiállitás. A chicagoi kiállitást az öreg Veraqua spanyol márki, Kolumbus Kristóf egyenes utódja fogja megnyitni. A márki Madridban lakik és olyan öreg, hogy nem birná ki a nagy útat az óceánon át. A kiállitást tehát ugy nyitja meg, hogy Madridban megnyom egy elektromos gombot, mely összeköttetésben áll a tenger alatt Amerikával. Mikor a márki Madridban ezt a gombot megnyomja, a chicagói kiállitásban akkor indulnak meg az összes gépek. E szerint tulajdonképpen Európában fogják megnyitni a chicagói kiállitást.

A hold egy méternyire tőlünk! A franciák tudvalevőleg 1900-ban ujabb kiállitást akarnak rendezni és mint a rendezés mesterei, mindenekelőtt valami szenzációs ujságon törik a fejüket, a mely az utolsó kiállitás Eiffel-tornyának méltó versenytársa lehetne. Deloncle képviselő a napokban oly tervvel lépett elő, a mely terv, ha megvalósulna, egygyel szaporitaná az ismert világcsodák számát. Oriás teleszkopról van szó, a melyen át egy méter távolságból szemlélhetnők a holdat, mig eddig, a legjobb csillagászati teleszkopok segitségével is, csak 60 kilométer távolságból szemlélhettük azt. Deloncle számitásai szerint a teleszkopnak átmérője 3 méter lenne, kristálylencséje pedig 8000 kilót nyomna. A számitásokat, Deloncle állitása szerint, nagynevű tudósok eszközölték.

A legnagyobb gyöngyök. A leg szebb gyöngy az, melyet háromszáz év előtt Tavernier francia utazó adott el a perzsa sahnak, 3.375.000 frankért s mely máig is a perzsa uralkodók tulajdona. Egy másik keleti uralkodónak egy 12.25 karátnyi gyöngye van, mely átlátszóan tiszta s 1 millió frank értékü. Jucszupov herczegnő keleti gyöngyét, melyet 1620-ban IV. Fülöp spanyol király 80.000 aranyért vett meg, 1,125.000 frankra becsülik. XIII. Leo pápa gyöngye 500.000 frankot. Frigyes császárnőnek 32 gyöngyből álló nyakéke 875.000 frankot ér. Fekete gyöngyökből a legszebb gyüjteménye a mi királynénknak van.

Sulyos pénzbirság. A szegedi szeszgyár ellen két év előtt feljentést tett egyik tisztviselője a pénzügyigazgatóságnál és a pénzügyminisztériumnál az államkincstár megrövidítése végett elkövetett nagy visszeélések miatt. A vizsgálat csakugyan kideritette, hogy a szeszgyár vezetősége egy pénzügyőri szemlész közvetitésével, fölbontotta a szeszmérő próba szesztartóit s meghigitotta az ott lévő szeszt. A miniszterium ezért egy millió forint pénzbirsággal kivánja sujtani a gyár igazdatóját. Ha a minisztérium a birságot tényleg kiszabja, akkor az iránt, a törvényszék utján indit keresetet; viszont a gyár is viszontkeresetet indit ama károk miatt, a melyeket a gyári munkálatoknak a vizsgálat ideje alatt történt beszüntetése által szenvedett. Kétségtelen, hogy nagy, szenzációs pör van készülőben.

Hirek.

Az új hid ügye annyira elhuzódik, hogy már a legnevetségesebb témák közé tatozik. Jellemző erre vonatkozólag a „Budapesti Hirlap“ egyik ujdonsága, mely „Budai hirek“ cim alatt igy mulattatja olvasóit a mi rovásunkra: „Egy budai barátunktól, ki néha-néha megszólal lapunkban a budai részek dolgában, kaptuk a következő sorokat: A pesti ember csak maga magát tartja fővárosinak s bennünket budaiakat, mint afféle vidékieket csak arra tartott érdemesnek, hogy vasárnaponként átjöjjön a mi kis kocsmáinkba bort inni. Attólfélünk, hogy mióta a filloxera itta el a pestiek elől a borunkat, még ez az érdeklődés is meg fog szünni. Hiszen a negyedik, meg az ötödik, sőt a hatodik dunai hid képét is azért csillogtatják csak a szemünk előtt, hogy édes álomba szenderitsenek a jövő századig, a mikor majd csak lesz egyikből-másikból valami. A belváros pl. azt kivánja, hogy épitsék meg az esküténi hidat. A miniszter erre nézve vizsgálatokat tétet, mert csak ennek a hidnak lehetnek nehézségei, „a vámháztéri ugyis magától értetődik“. No hál' Isten, könnyen járunk Pestre, olcsó lakásainkba behurcolkodnak a pesti hivatalbeliek, a kik könnyen átjárhatnak az esküténi hidon. Gellérthegyünk déli oldalán épült villavárosunk, hogy fog emelkedni, ha meg lesz a vámháztéri hid! Egyszerre azonban előállanak a pestiek, hogy nekik bizony a vámháztéri hid nem kell, nekik a Borárus-téren kell egy hid, mely még az esküténél is sürgősebb. Várbeli képviselőnk is ott elnökösködött, mintha nem is mink választottuk volna meg Fejérváry helyére, hanem az a rengetek sok béka, a ki ott kuruttyol abban a nagy pocsétában, melybe a Ferencvárosból bele akarják vezetni a Borárus-téri hidat. Nekünk budaiaknak ott egyebünk nincs, mint ez a békatermő elzért Dunaágunk. Ugy látszik, az óbudai vasuti hid előbb elkészül, mint a két belvárosi. Ott legalább már épitik a hozzávaló körvasutat. Hanem evvel a körvasuttal is megboszantnak egy kicsit. Olyan magas töltést huztak legkedvesebb üdülő helyünk, a Császárfürdő parkja elé, hogy csak a margitszigeti fák csucsait látjuk, a Duna eltünt szemünk elől, ha nem harangoznának, mikor a hajó közeledik, bizony a hajójárást is a töltésről leshetnénk, mert látni ugyan nem látunk belőle semmit. Igy keseritették meg azt a büszkeségünket is, hogy ime nekünk szegény budaiaknak is lesz körvasutunk, nemcsak a boldog pestieknek.“ És ezért a gúnyolodásért még csak nem is haragudhatunk, mert hiszen tényleg igy állunk!

Anna-bál. A Császárfürdőben ősi idők óta hiresek az Anna-bálok. Mint minden évben, ez idén is meg tartják e kedvelt nyári táncmulatságot a gyógyudvarban. A bál jövedelmét a „Magyar Iskola Egyesület“ hazafias céljaira forditják. A báli iroda III. ker. Fő-tér 3. szám alatt, az ó-budai városház épületében van, oda kell jegyek és meghivók végett fordulni.

Kossuth 90-ik születésnapja. Az orsz. függetlenségi párt elhatározta, hogy a Kossuthnak adandó albumot, mely a párt összes tagjainak arcképét fogja tartalmazni, mindnyájan aláirják. Az albumot a pártkör tisztikara fogja átadni Kossuth Lajosnak Turinban, de a tisztelgő küldöttséghez valamennyi függetlenségi képviselő csatlakozni fog. Az album rendkivül diszesen lesz kiállitva. Cimlapjának ékitményein a szines rajzok egyike Hungáriát ábrázolja, pajzsán 1848—1849 felirattal, a másik kép Kossuth kormányzóvá választását tünteti fel, a harmadik képen Kossuth kormányzóvá választását tünteti fel, a harmadik képen Kossuth fegyverre szólitja a népet s a negyedik Budavár bevételéről szól. Az album hátsólapján a korona és országcimer látható.

Uj kaszárnya Budán. A II. kerületi retek-utcában uj kaszárnyát fognak épiteni egy vadász zászlóalj elhelyezésére. A katonaügyi bizottság most irja ki a pályázatot az épitkezésre. A pályázatot még e hó folyamán fogják kihirdetni és az összesen hat hét alatt jár le. Az épitkezést csakis egy vállalkozónak adják ki.

Uj tanfelügyelő. A hercegprimás kinevezte Komlóssy Ferenc drt., volt országgyülési (antiszemita) képviselőt s a tanügy legavatottabb szakférfiainak egyikét Esztergom egyházmegyében főtanfelügyelővé.

Tűz volt ma, Szombaton délután 3 óra tájban. A Svábhegy oldalában gyuladt ki egy széna kazal. A kivonult tűzőrség csakhammar eloltotta a tüzet.

Az iskolákat Budán lehetőleg olyan helyre épitik a hol nagy a forgalom és igy a folytonos kocsizörgés is elég nagy arra, hogy a tanárok és tanitók még a saját szavukat se hallják. Egyik fővárosi lapban igy elmélkedik egy budai ember: „Büszkeségünk a Batthyány utcában a II. kerületi leányiskola uj épülete. Csak tanitani lehessen benne a kocsizörgéstől, mert hát mi vizivárosiak nem merünk faburkolatot követelni, úgy, mint a pesti iskolák előtt van. A III. kerületnek is épitettek diszes iskolát, csak az a kár, hogy olyan élénk ott a kocsijárás, hogy mikor nyáron ablakot kell nyitni, nem hallja a tanitó a saját szavát. Igy járhatunk az élénk forgalmú Batthyány-utcában is.“

Nyári kirándulást rendez az „Egyetértés“ budapesti férfi-dalegylet és a „VII. kerületi I. nemzeti asztaltársaság“ vigalmi bizottsága f. évi julius hó 17-én a svábhegyi Eötvös-nyaraló összes helyiségeiben. A kirándulás dal- és tánc-estélyivel lesz egybekötve. A kirándulás programmja ez:

Reggeli 6½ órakor: Találkozás a városmajorban. Indulás 7 órakor a fogaskerekü vasuttal. (Közös reggeli 20 krral). — 9½—12 óráig: Kirándulás a Széchényi hegyre, a hol társasjátékok és egyéb mulatságok rendeztetnek. — 1 órakor: Társasebéd (étlap szerint is). — 4 órakor: Nők versenyfutása (50 méter 2 dijjal) és urak versenygyaloglása (1000 méter 2 dijjal). — 5 órakor hangverseny a teremben utána tánc 11 óráig.

Szerkesztői üzenetek.

H—n L—s. Ön védelmébe veszi Scheich urat a vignetták miatt és azt állitja, hogy neki joga van a firmáját megvédeni. Senki sem tagadja. De azért cikkét „Legyünk igazságosak“ nem közöljük. Ezt nem is igértük. Mi cikkünkben („Az öngyilkos“-vezércikk a „Budai Hirlap“ 7-dik számából) szószerint ezt irtuk: „Nehogy pedig a személykedés vádjával illethessen bárki is, nyiltan felszólitunk mindenkit: cáfolja meg a mondottak bármelyikét, ha tudja — természetesen adatokkal; mutasson ki a szóban forgó Városatyától csak egyetlen olyan képességet is, mely polgártársai fölé emeli az illetőt, sőt a polgárság, a kerület érdekeinek képviselésére hivatottá, érdemessé, alkalmassá teszi. Kötelességünknek fogjuk ösmerni, minden ilyen irányú felszólalást közzétenni....“ stb. A mint láthatja és láthatta volna már régebben is, itt szó sincs a vignettákról. Ez egy nyilt pályázat arra nézve, hogy ki tud Sch. ur érdemei, képességei felől. Ezekről ön sem tud semmit, vagy legalább jelen cikkében nem emlékezik meg róluk. De nem tud más sem, mert pályázatunk mindeddig meddő: Sch. urnak nincsen egyetlen olyan embere sem, a ki védelmére kelhetne, természetesen! Hiszen ott a súlyos feltétel: „adatokkal.“ Jó barát talán akadna, de adat . . . aligha. Hanem azért a pályázat továbbra is fennáll s arra ön is pályázhatik még. — **S. Eördögh Gyula.** Mint látta cikkét, mely elég érdekes — készséggel közöltük. Az igért közleményeket örömmel vesszük. Költeményeket nem közölhetünk. — **Egy budai kirándulo.** A lóvasutra vonatkozó panasza alaptalan, amint azt a lapunkban közölt menetrendből is láthatja: az ön által mondott időben már nem jár lóvasut és ha mégis talált ön a fogaskerekünél egy lóvasutat, a mely nem akart elindulni, úgy az bizonyosan egy megrendelt külön kocsi volt. Panasza második részének, mely teljesen jogosult, készséggel adtunk helyet lapunkban. — **Almássy József.** Becses cikkét nem használjuk, mert túlságosan hosszú, megrövidíteni pedig nem lehet. Különben is általánosan ösmert dolgot tárgyal. A kéziratban, melyet kivételesen vissza fogunk származtatni, több megjegyzést fog találni, melyeket figyelembe kell vennie, ha lapunk számára irni szeretne. Jóakaratát köszönjük. — —r R— késik az igért Kneipp — cikk? — **Kivánesi.** Keresztény és asszony. Elvált-e-él a férjétől, ki Kolozsvárt van és előkelő hivatalt visel. **183.** Szó sincs róla. **F. G. tanár** Szives figyelmeztetését köszönjük. Hogy B. K-nak „Budapestnek vesznie kell“ cimü nevetséges öklendezéseivel lapunk nem foglalkozott, azt ön is, ki helyesen itélte meg ezt az égbe kiáltó szamárságot, természetesnek fogja találni. Hiszen arra csak egy találó kritika van, az melyet valaki ezen fércet hirdető falragaszra irt: Bizony meg kell vesznie. — B. K. kezdte meg!“ A szerző ösmeretlen előttünk. úgy halljuk, hogy tanitó. (!!!) A „Haza és Külföld“-ben olvastuk szintén a birálatot, de egyáltalán nem értjük, és nem helyeselhetjük, hogy egy különben komoly vállalat ennyi tért szentel és komoly kritika tárgyává teszi, sőt helyesli a tendenciáját (!!!) ennek az agyrémnek. Dehát az a „H. és K.“ dolga, ha ő neki tetszik az ily irányú „irodalmi működés“ — ám tessék. Nézetünk szerint ez esetben csak a rendőrség és az elmegyógyász hivatottak foglalkozni (közbiztonsági tekintetből) a — szerzővel. No még az illetékes iskolaszék is elcsaphatná az ilyen tanitót!

Hasznos tudnivalók.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. **6** ó.-tól.— esti ½**10**-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ **6** „ — „ fél **10** „
Hidfő—Vigadó: „ **7** „ — „ **10** „
Hidfő—Esküter: „ **7** „ — „ fél **10** „
Tabán—Vigadó: „ **5** „ — „ **10** „
Rudasfürdő—Esküter: „ **5** „ — „ **10** „
Sárosfürdő—Vámháztér: „ **5** „ — „ **10** „

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 órától esti 11 óráig terjed a közlekedés.

Kedveztlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

Hétköznap

Városmajor indulás	5.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	11.30	12.—	12.30	1.—	1.30	2.—
Svábhegy indulás	6.17	7.17	8.17	9.17	10.17	11.17	12.17	1.17	2.17	2.30	3.17	3.30	4.17	4.30	5.17	5.30	6.17
Széchényi-hegy érkezés	6.21	7.21	8.21	9.21	10.21	11.21	12.21	1.21	2.21	3.21	3.21	4.21	4.21	5.21	5.21	6.21	6.21
Széchényi-hegy indulás	6.22	7.22	8.22	9.22	10.22	11.22	12.22	1.22	2.22	3.22	3.22	4.22	4.22	5.22	5.22	6.22	6.22
Svábhegy indulás	6.30	7.30	8.30	9.30	10.30	11.30	12.30	1.30	2.30	3.30	4.—	4.30	5.—	5.30	6.—	6.30	7.—
Városmajor érkezés	6.55	7.55	8.55	9.55	10.55	11.55	12.55	1.55	2.55	3.55	4.25	4.55	5.25	5.55	6.25	6.55	7.25

Városmajor indulás	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	11.30	12.—	12.30	1.—	1.30	2.—	2.30	3.—	3.30
Svábhegy indulás	7.17	8.17	9.17	10.17	11.17	12.17	1.17	2.17	3.17	3.30	4.17	4.30	5.17	5.30	6.17	6.30	7.17
Széchényi-hegy érkezés	7.21	8.21	9.21	10.21	11.21	12.21	1.21	2.21	3.21	3.22	4.21	4.22	5.21	5.22	6.21	6.22	7.21
Széchényi-hegy indulás	7.22	8.22	9.22	10.22	11.22	12.22	1.22	2.22	3.22	4.—	4.22	5.—	5.22	6.—	6.22	7.—	7.22
Svábhegy indulás	7.30	8.30	9.30	10.30	11.30	12.30	1.30	2.30	3.30	4.30	4.30	5.30	5.30	6.30	6.30	7.30	7.30
Városmajor érkezés	7.55	8.55	9.55	10.55	11.55	12.55	1.55	2.55	3.55	4.55	4.55	5.55	5.55	6.55	6.55	7.55	7.55

Városmajor indulás	8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	11.30	12.—	12.30	1.—	1.30	2.—	2.30	3.—	3.30	4.—
Svábhegy indulás	7.30	8.17	9.17	10.17	11.17	12.17	1.17	2.17	3.17	3.30	4.17	4.30	5.17	5.30	6.17	6.30	7.17
Széchényi-hegy érkezés	7.21	8.21	9.21	10.21	11.21	12.21	1.21	2.21	3.21	3.22	4.21	4.22	5.21	5.22	6.21	6.22	7.21
Széchényi-hegy indulás	7.22	8.22	9.22	10.22	11.22	12.22	1.22	2.22	3.22	4.—	4.22	5.—	5.22	6.—	6.22	7.—	7.22
Svábhegy indulás	7.30	8.30	9.30	10.30	11.30	12.30	1.30	2.30	3.30	4.30	4.30	5.30	5.30	6.30	6.30	7.30	7.30
Városmajor érkezés	8.—	8.55	9.25	10.25	11.25	12.25	1.25	2.25	3.25	4.25	4.55	5.25	5.55	6.25	6.55	7.25

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

☞ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☜

A szerk.



HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint:

müvek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrációk, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Ugyanitt megrendelhető az iskolák számára a

fali-óralap,

a római számok és az óra szemléltetésére. Hátlapján különböző szinekből összeállitott

szintábla

a szinek szemléltetésére.

Ára 1 frt.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városházter, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethü olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

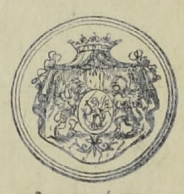

Aranyérem.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.

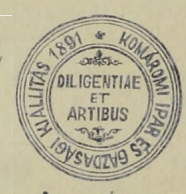

Aranyérem.

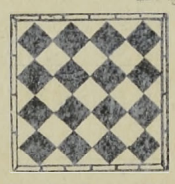

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

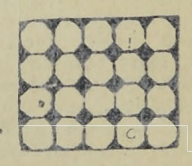

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkütakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes agyag; tüzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.

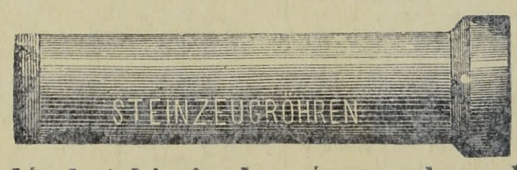

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

☞ Árjegyzéket bérmentve küldök. ☜ 11—7.

APRŐHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajczárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a czim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Czim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető czimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A czim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Kerestetik

egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ czimre. 3—7.

A

»Szalonbetyár«

(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—9.

A főváros

II. kerületében, Retek-utcában egy még 11 évig adómentes **h á z** kedvező feltételekkel **e l a d ó**. Hol, megmondja a kiadóhiv.

Választási emlék

Az első kerületben lefolyt választásról egy működő fényképész igen sikerült felvételeket eszközölt a választás legmozgalmasabb jeleneteiről. Öt ilyen felvétel van. A fényképek ára darabonként 30 kr. Kaphatók e lap kiadóhivatalában. 6—7.

Egy fiatal hölgy

keres állást mint társalkodónő egy idősebb magános hölgy mellé, vagy **e g y** gyermek mellé mint nevelőnő. Cim a kiadóhivatalban. 13—2

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 10. sz. Vasárnap, julius 24.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

A kiállitás ügye.

Évek óta, mint befejezett tényt tekintettük azt, hogy 1895-ben, vagyis a honfoglalás ezredik évfordulója alkalmával fő- és székvárosunkban kiállitás lesz.

Csak a körül folyt a vita, vajjon nemzetközi vagyis világkiállitás, avagy országos kiállitást rendezünk-e? Most aztán egyszerre még az is kérdés tárgyát képezi, vajjon egyáltalán lesz-e kiállitás?

A miniszterium a kereskedelmi és iparhatóságokat felhivta véleményadásra.

A vélemény az, hogy igenis legyen kiállitás, mert az mindenképen kivánatos.

De hol?

A városligetnek még mindig akad pártolója. Pedig hát ott csakugyan nincsen helye a kiállitásnak.

Először is a városligetet, mely az 1885-diki kiállitást még alig heverte ki, ilyen célra nem is szabadna felhasználni. A pesti oldal egyetlen üdülőhelyét tönkretenni már csak egészségügyi szempontokból sem szabad. Azonfelül a hely már nem is elegendő nagy egy országos kiállitás elhelyezésére. Arról nem is akarunk szólani, hogy egy ugyanazon a helyen kiállitást rendezni nem is politikus dolog, mert az uj helynek a vonzereje, már épen ujdonságánál fogva is nagyobb.

A kiállitás számára az egyetlen alkalmas, — de azt is hangsulyozhatjuk, hogy: rendkivül alkalmas hely a Kelenföldön, illetve a Gellérthegyen és környékén — tehát Budán van. A „szép fekvésről“, a „festői panorámáról“, melyet e hely által a kiállitás nyerne és nyujtana, ezuttal nem kivánunk szólani. A ki ösmeri a szóban forgó területét Budapestnek, az úgy is tudja, — a ki pedig nem ösmeri, annak hasztalan igyekeznök azt lefesteni: toll arra nem képes!

Sokkal fontosabb ennél az a körülmény, hogy a térségnek meg van minden szükséges kelléke ahhoz, hogy kiállitási terület gyanánt felhasználják.

Elég nagy még egy világkiállitás elhelyezésére is. Közel esik a város centrumától, úgy hogy például a városháztérről közelebb van, mint a városliget.

A most még hiányzó közlekedés a legkönnyebben létrehozható, minthogy sem utcák, sem más épitkezések utjában nem állanak, s igy mindig a legegyenesebb összeköttetéseket lehet létesiteni.

A vasut mentén fekszik s az összekötő hid által a Duna balpartjáról jövő vonatoknak épen úgy állomás helye, mint a jobb parton közlekedőknek. A vonatok úgyszólván a kiállitási területen állanának meg.

Viz és jó levegő bőven van s igy a legegészségesebb helyek egyike, a mi kiállitásnál, melyen ezer meg ezer ember fordul meg naponta, — nem is emlitve a kiállitási alkalmazottak százait, kik állandóan laknának ott — nagyon figyelemre méltó előny.

Épitkezésekre úgy a talaj minőségénél, mint könnyen hozzáférhetőségénél fogva szerfelett alkalmas a Kelenföld.

Mindezekkel szemben azok, a kik ellenzik e helynek kiállitási terület gyanánt felhasználását, csak egyet tudnak felhozni, — a mi csakugyan, nagy baj! — t. i. azt, hogy: Budán van!

Ha nem Budán volna e hely, más terület szóba sem kerülne. De, hogy Budán még kiállitást is csináljanak, az csakugyan lehetetlen és kivihetetlen! Ezt látjuk és halljuk az egyes felszólalóktól ez ügyben, és bizony kevés örömünk telhetik abban, mennyi ellenségünk van, a ki még, ha a közérdek és a célszerűség valamit a mi javunkra itélne is oda, — ellene van már csak azért is, mert épen Budának, nekünk előnyünkre lehetne!

Pedig az általános célszerűség és haszon mellett épen reánk nézve, a dunajobbparti városrészekre nézve, kiszámithatatlanok azon előnyök, melyekben ezáltal osztályrészünk volna!

A forgalom emelkedésével a most egészen elhagyott városrészekben uj élet pezsdülne fel, a balparttal létrejövő sürű érintkezés és közlekedés közelebb, egész közel hozná Budát Pesthez. Buda nem maradna többé „vidék“, provincia, hanem fő- és székvárossá emelkednék, úgy, mint a pesti oldal.

S a kiállitás után ezen előnyök, ez a jó hatás állandó maradna. A Kelenföld egyszerre azzá lenne, a mivé kellett volna már eddig is lennie és a mire teremtve van: Budapest gyárvárosává

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCAJA.

Az én nagybátyám.

— Igaz történet. —

Nagy Tamás, a ki — mint látni fogják — a maga nemében valóban páratlan férfiú, honnan-honnan nem nagybátyámmá deklarálódott. Egyéb jelességei mellőzésével csupán arra hivatkozom mindenek előtt, hogy bizony már ide-oda tizenhat éve tapossa a tövises házas élet rózsáit, akarom mondani, a rózsás* házas élet töviseit, melyeket nemcsak az a három vásott fiú és két pajkos leánygyermek hintenek élte utjára, hanem leginkább még valami . . .

Gondolják csak el, mennyi az a tizenhat év! egy olyan asszony mellett, kinek — eltekintve, azaz hogy rátekintve Tamás bátyám kopaszodó fejére — meg van most már az az egyedüli — — hogy is mondjam csak, rosz oldala, — ah az épenséggel nem, hanem hibás jó oldala, hogy még mindig nagyon bájos, üde és fiatal, a mi pedig tiszteletben őszülő fejét nagy kalamitással fenyegette.

Azért mindjárt ne gondoljanak ám kedves olvasóim afféle köznapi családi drámára!... Hisz még azt a bizonyos harmadik főszereplőt, a kinek ily előzmények után okvetlen meg kell jelenni, háta mögött hozva a féltékenység zöldszemü szörnyetegét, be sem mutattam. Nos, a sorsnak e kiszemelt flótása pedig — legalább Tamás bátyám szent meggyőződése szerint, szerény magam valék.

Mint vidéki „gólya“ vágytól előre szegzett nyakkal repültem fel én is a „szárnyas keréken“ a hetedik menyországnak képzelt fő- és székvárosba, az egyetemre. S im! alighogy lábamat az igéret e földre teszem, megragad egy eddig még soha nem látott és ismert nagy bácsi, derék Nagy Tamás, és visz, visz az ő népes fészkébe, hogy ott majd pesti jogász gyerekké csiszolódom, aminek fejében nevelője leszek ama zabolátlan három gyereknek és két lánynak.

Tamás bátyám iránt az igy egyszerre kigyult rokoni szeretetem és tiszteletem saját bemutatása folytán kellett, hogy őt azonnal minta férfiúképen állitsa előmbe. S ezért később is eltekintéssel voltam a holmi gyerek perpatvaroktól, hol különben az igazságot ugyancsak eléggé kézzel foghatólag fül és hajczibálások, őszinte náspángolások és esetleges tányérhajigálások közt szolgáltatta valaki, minthogy a gyerekek nevelését kizárólag magának vindikálta.

De hogy Ella nénikémről is mondjak valamit, kit örömmel ismertem el nénémnek, ő Tamás bátyám rövid bemutatása szerint, még mindig olyan gyerekes, tapasztalatlan és együgyü, akinek szintén elkél az oktatás; s igy holmi általunk vitatott magasabb thémákba semmi beleszólása, a mitől Ella néni is tartózkodott bátyámnak kissé erősen magyaros kitételei miatt is.

Mind e külsőségektől eltekintve, miket én csak a köznapi megszokáson alapulóknak tarthattam, belenyugvék helyzetembe, mert hisz műveltem és — művelődtem. Sőt olykor-olykor valami homályos vágy is támadt bennem hasonló kiterjedt családiasságra, hol minden előfordulhat, csak unalom és néma egyhanguság nem. Az a folytonos kedves zsivaj, lárma, dörömbölés, törés-zuzás, lótás-futás, veszekedés minden nap más változatosságban! . . . Ma ez törte be az orrát s annak a keze fáj, holnap a másik a lábára fog sántitani, s amannak a feje lesz bekötve; ma az egyik a tányérral jött összeütközésbe, holnap a másiknak borzas üstöke ragad bátyám markába, is igy tovább napról-

Ez a jövő zenéje, melyet a dolog természeténél fogva, mint valót és mint elkerülhetlent látunk — s a mely igy egyszerre megvalósulna, oly gyorsan, hogy még csak el sem tudjuk azt most képzelni.

Buda nyomorúságának vége szakadna, — az elszegényedés helyét újból a régi jó mód foglalná el, — szóval erkölcsi és anyagi tekintetben egyaránt kivánatos és örvendetes volna a kiállitási hely kérdésének ily irányba való eldöntése.

Csak ne soká késsenek vele! Hadd legyen elég időnk az elkészülésre!

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	**4**	frt	**40** kr.
6 hónapra	**2**	„	**20** „
3 „	**1**	„	**10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Üresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

Fő- és székvárosi zálogházak.

A szegény ember bizony nem mehet a hazai takarékpénztárba vagy a földhitelintézetbe pénzért, ha kölcsönre szorúl. Arra pedig nagyon is hamar rászorulhat: betegség a családban, vagy halálozás, az azzal járó temetés és más körülmények a legtakarékosabb embert is oly rendkivüli kiadásokba keverhetik, hogy szük keresményéből egyszerre nem telik. Ezért sokszor áldásos intézmény a zálogház.

De nem a mostani formájában!

A mostani zálogházaknak ugyan meg van határozva a törvény által a szedhető maximális kamat, de tudjuk azt, hogy a törvényt könnyü kijátszani. A törvényes legmagasabb kamat mellett mindenféle cimeken és ürügy alatt annyi a költség, hogy a szegény ember még jól jár, ha 20—25%-os pénzt kap.

Igy a szegényebb néposztály sokkal drágábban jut pénzhez, mint a módosabb: a mi elég viszás állapot.

Ezen a bajon úgy lehetne segiteni, ha a zálogházi intézményt maga a hatóság venné kezébe. A „Főváros“ cimü lap erre vonatkozólag figyelemre méltó cikket közöl, melynek tendenciójával teljesen egyetértünk s melyet épen ezért szószerint átveszünk a következőkben. A cikk „A zálogházak intézménye“ cim alatt ezt mondja:

„A zálogházaknak tudvalevőleg az az egyetlen feladatuk, hogy a szegényebb sorsu emberek, a kiknél időről-időre következetesen beáll a szükség, ez esetekben ne legyenek kénytelenek uzsorásokhoz fordulni, hanem olcsó kamat mellett vehessenek föl időleges szükségleteik fedezésére kisebb-nagyobb összegeket.

A fővárosban fennálló állami zálogházak s magánintézetek tudvalevőleg nem bizonyultak elégségeseknek ezen cél megvalósitására, a főváros rendkivül nagyszámu alsóbb néposztályának igényeivel, szükségleteivel szemben.

Mennyivel inkább terjed, növekedik a főváros terjedelmében, iparában, kereskedelmében, annyival kevésbbé fognak a mai állapotok a célnak megfelelők lenni, már pedig a munkások, kisiparosok nagyon is rá vannak szorulva arra, hogy a zálogházi intézmény céljának megfelelően, valóban segitségükre legyen.

Előbb-utóbb tehát mindenetre szükségessé s elodázhatatlanná válik, hogy a főváros saját zálogházat állitson fel a budapesti lakosok részére és segedelmére.

Tudvalévő dolog, hogy a magánzálogházak nyitására már azért kellett megadni az engedélyt, mert a fennálló állami zálogház, mely a magánzálogházaknál kisebb kamatokra dolgozik, a fővárosi viszonyokhoz mérten nem volt elégséges.

Rögtön megszünnék azonban ez a szükség, ha a főváros egyelőre csak a VI, VII VIII. és IX-ik kerületekben, a melyekben legtöbb a munkás, vagy szegénysorsu nép, fővárosi zálogházakat létesitene. Ez nemcsak a lakosságra, hanem pénzügyi szempontból magára a fővárosra is hasznos lenne.

A főváros ugyanis évente milliókra rugó összegeket helyez el helybeli nagyobb pénzintézeteknél három és fél százalékra. Ha ezen összegek egy részével a felállitandó állami zálogházakat látná el — azt véve fel, hogy ezek után hat százalékot kapna s a kezelési és fenntartási költségek két százalékot tennének ki — a jelenlegi magánzálogházaknál olcsóbb kamatot számithatna s a saját tőkéjét is jobban kamatoztatná.

Végül, ha a főváros elvileg kimondaná, hogy a fővárosi zálogházaknál a nyerészkedés ki van zárva, a kamatláb természetesen fokról-fokra, évről-évre alacsonyabb lehetne s idővel a magánzálogházak megszünését vonná maga után üdvös eredményképen.

Nagy jótéteménynyé, valóságos áldássá válhatnának ilyenképen a fővárosi zálogházak a munkás és szegényebb iparos osztályra. Hiszen hány oly mesterség van, a mely az évadhoz van kötve, a mely főkép csak őszszel s tavaszszal, vagy a vásárokon hozza be a jövedelmet s a mely mellett az iparos természetesen rászorul az olcsó kölcsönre, a kész munkára való előlegre. Mert, ha valamely kölcsönnél, ugy a zálogkölcsönnél fő az olcsóság, a lehető legkisebb kamat. Magas kamat mellett a zálogkölcsön mit sem lendit a szegény ember sorsán.

Felvetettük ez eszmét, melynek életrevaló és üdvös voltáról meg vagyunk győződve s addig is, mig erre a fontos ügyre részletesebben rátérünk, felhivjuk az illetékes közegek figyelmét. A kivitelre nézve végre már most is fel-

---

napra. Hát lehet-e itt szó egyhanguságról, némaságról?! . . .

No de hát magam is „gólyá“-ból pesti jogászgyerekké alakultam, nemcsak saját véleményem, hanem Tamás bátyámé szerint is, kinek azonban hogyan-hogyan nem az effajta jogászgyerek a háznál — nem hiszem, hogy tapasztalatai folytán, — de nem sokára veszedelmes fráternek tünt fel.

Valami bogár furakodott Tamás bátyám fejébe, mely rohamosan rágta le eme lombos családi életnek számára már gyéren viruló őszi rózsáit.

Pedig én csak igazi rokoni szeretettel csüngtem kedves Ella nénémen, a ki iránt ily szeretettel nem viseltetnem istenkáromlás lett volna, mert hisz ő igazán mindig jó volt mindenki iránt s igy én irántam is. S lám e rokoni szeretet őszintéségében kétkedett nagybátyám: a leghitetlenebb Tamás.

A zöldszemü szörnyeteg megjelent. Rohamosan felforgatva, dúlva mindent, belebujt bátyám köntösébe sőt úgy cibálta, a hogy akarta. Csak e szörnynek tudhattam be ama mind gyakoriabbá vált családi zivatarokat, melyeknél rendesen hatalmas szidási zápor, vizes kancsó, poharak s egyéb ily tárgyakkal együtt szokott megeredni.

Sanda kaján szemekkel hunyorgatott a mi összeférhetőségünkre; mert hát hogy is férhettem én össze Ella nénémmel oly rövid ismeretség után? — holott ő tizenhat év alatt sem képes erre! . . .

— Az a naplopó jogász gyerek a hátam mögött biz' Isten . . . . No de majd a végére járok! . . .

S mig ama sürű zivatarok után a szivárványokat igyekezett Ella néni legalább előttem családi életük egére kideriteni, azalatt felhagyta magát Tamás bátyám ama csúf szörnyeteggel csábitani az átelleni padlásra, melynek ablakából azután órák hosszát árgus szemekkel figyelhette, mint fog enyelegni az az alig kinyilott mákvirág az ő régi hitestársával.

Történetesen pedig az a padlás bőrök száritására szolgált; padlaján egy tágas nyilás volt hagyva, melyen át szállitották fel a bőröket. Valami gonosz kobold pedig egyik nap délutánján azon nyilást egy terjedelmes marhabőrrel takarta el. Én azalatt lenn az ablaknál épen valami szellemes, humoros csevegést olvastam fel Ella nénikémnek, miközben ugyancsak nagyokat kacagtunk ugy, hogy nyakkendőm is lepattant galléromról, melyet Ella nénikém fölém hajolva figyelmes gondoskodással azonnal helyreigazitani törekszik, ami persze a folytonos kacagás közt nem oly gyorsan sikerült.

Hát egyszer csak jajveszéklő szitkozódás és átkozódás közt Tamás bátyám szétdult arccal, zihálva vonszolja be lábát és derekát s az orrából csorgó vértől elfuló hangon szórja:

— Jaj, az az átkozott nyilás! . . . És te pernahajder, te tintanyaló! . . . jaj lábam, derekam! . . . hát azt hiszitek, hogy nem láttam mindent onnan a padláslukból! . . . jaj! . . . hogy nyaljátok, faljátok ti itt egymást! . . . Hogy a menydörgős villám ütött volna közétek! . . . Dejszen ütök én is! . . . Jaj a kezem! . . . végem . . . meghalok! . . .

No, azért épenséggel nem halt ugyan meg, hanem hát alaposan kigyógyult mindenféle hütlenségi tetten érési mániából, aminthogy a helyzet tisztázása után én is megelégeltem ám a nevelősködést, melyből annyi tapasztalatot szereztem, hogy mégis legtanácsosabb csak mindvégig távoli tisztelője maradni minden családos nagybátyának.

S. Eördögh Gyula.

emlithetünk annyit, hogy a felállitandó fővárosi zálogháznak minden kincstári adó- és bélyegilletéktől mentesnek kell lennie, nem nyereségre állittatván az fel.

A felvetett eszme méltó a megfontolásra, méltó a kivitelre."

Jó tanácsok.

Pénteken reggel egy fő- és székvárosi szolga állitott be Vasas Mátyáshoz. Vasas Mátyás becsületes munkás ember, ki a Ganz-féle gyárban dolgozik és a kinek a feleségén meg a négy gyermekén kivül még az a jó tulajdonsága van, hogy a legtörvénytisztelőbb emberek egyike, a ki a felsöbbségnek minden kivánságát, minden parancsát vakon teljesiti. Mikor például a hatóság a jubiláris ünnepélyek alkalmával felhivta plakátokkal a lakosságot a lelkesedésre: Vasas kötelességének tartotta minden munkát abbahagyva lelkesedni. Mikor a vizpazarlástól óvta a tanács az embereket, Vasas félholtra verte a fiát, mert egy pohár vizet nagyon melegnek talált és kiöntötte.

Tehát ehhez a jó, engedelmes Vasashoz jött be a fő és székvárosi szolga, egy nyomtatott papirost adott a kezébe és azzal elment.

Vasas látva a papiros tetején a fő és székvárosi cimert, rögtön tudta, hogy a hatóságnak rendelete van az ő számára. Tisztelet teljesen homlokához, majd szivéhez szoritotta a tisztelt papirost és feltéve szemüvegét elolvasta annak tartalmát. A papiroson pedig ez állt:

Óvszabályok a cholera ellen.

1. Szigorú mérsékletesség követendő ételben, italban, munkában és élvezetben. Kerülendő a gyakori és sok étkezés, részegeskedés, testi és szellemi munkában való megerőltetés, éjszakázás és nemi kicsapongás.

2. Az étkezést illetőleg maradjon mindenki szokott tápszerei mellett, ha t. i. azok eléggé táplálók s könnyen emészthetők. A vacsorát — mely igen bőséges ne legyen — lefekvés előtt néhány órával kell elkölteni.

Legfontosabb, s minden egyes alkalommal szigoruan szem előtt tartandó szabály az, hogy a kezek étkezés előtt szappanal, esetleg kefével gondosan lemosassanak,

A hasmenésre hajlandók igyekezzenek makk-kávét, chocoládét — ha borivók, jó minőségü vörös bort — inni, és kerüljék mindazon étkeket, melyek náluk hasmenést szoktak előidézni.

Mint hasmenést, sőt esetleg komolyabb megbetegedést keltő tápszer, a nyers forralatlan tej élvezete egyáltalán kerülendő.

A gyümölcsök csak meghámozva élvezhetők; az apró vagy nem hámozható gyümölcsfajták mellőzendők, vagy legalább is az élvezet előtt szűrt tiszta vizben igen gondosan lemosandók.

Az utczákon árultatni szokott hűsitő italok, főleg (az u. n. citronátok), ha azok nyitott vagy csak rosszul záró fedővel takart edényben tartatnak, de még inkább a felszeletelt gyümölcsök (dinnye) és különösen a savanyitott ugorka-lé élvezete feltétlenül kerülendő.

Italul legcélszerűbb szűrt vizvezetéki vizet, avagy jóminőségü bort, valamint friss ásványvizet használni. A rossz bor vagy tökéletlenül forralt sör ártalmas

Igen káros, s azért mellőzendő az olyan viz, mely szemét, hulladék, ganéjlé és árnyékszék közelében levő kutakból származik. Sőt a viz hűtésére használt jég is ártalmas, ha tisztátlan helyről gyüjtetett.

A tisztátlan avagy gyanus, nemkülönben a szűretlen vizvezetéki viz, mint élvezetre alkalmatlan, sőt veszélyes, fellétlenül mellőzendő, — mindazonáltal, ha netalán mégis elkerülhetetlen volna ivóvizül való használása, az esetben előbb Pasteur-szűrőn át szürendő meg, s esetleg felforralandó.

3. Célszerű naponta mérsékelt testmozgást tenni a szabadban.

4. A ruházat védje a testet az idő viszontagságai ellen. Kik könnyen meghülnek, s hasmenésre hajlandók, viseljenek hasukon és lábaikon meleget tartó kelmét (flanell).

5. A lakhely száraz, világos, tágas és jól szellőztethető legyen; nedves, homályos és dohos levegőjü szobákban való lakás, kivált ha még azokban sokan vannak együtt, felette ártalmas, és ezért a lakosság saját érdekében törekedjék a hatóság ez iránybeli törekvését előmozditani.

6. A tisztaság úgy a testre, mint a ruházatra, ágynemüre és lakásra nézve szigoruan fentartandó; azért gyakran kell mosakodni, időnként óvatosan fürdeni, a ruhát és ágynemüt gyakran szellőztetni és tisztával felváltani; a lakásban, a lakás körül szeunyet nem szabad megtürni.

Ártalmas a tartózkodás oly helyeken, melyeknek levegője rothadó állati és növényi hulladékok büze által van megfertőztetve; legveszélyesebb a többi közt a vermek, ganéjdombok, árnyékszékek, éjjeli edények, ha azokban megbetegedettek ürüléke (széke vagy hányadékai) öntettek stb.

7. Az egészség fentartásának feltételeihez tartozik még: kedélynyugalom, bátorság, jó kedv; ellenben ártalmas a nagy félelem, aggodalom és bizalmatlanság.

8. Óvakodul, kell a betegek ürülékeivel, szenynyes ruháival túlságosan érintkezni; azért a betegek ápolása közben a tisztaságra a legnagyobb mérvben ügyelni kell, — azoknak ürülékeit, valamint az általuk beszennyezett tárgyakat azonnal el kell távolitani, — a kevésbé értékesek elégetendők, az értékesebbek pedig 5 százalékos carbol-oldatban több órán át áztatandók s a butornemüek kellőképen ugyanezzel lemosandók.

9. Jelentéktelennek látszó hasmenés eseteiben is azonnal orvosi tanács veendő igénybe, az ugynevezett praeservativumoknak orvosi vélemény nélkül való alkalmazása helyett.

Budapesten, a törvényhatósági egészségügyi bizottmánynak 1892. évi julius hó 4-én tartott üléséből.

Dr. Gebhardt Lajos s. k. tiszti főorvos.
Gerlóczy Károly s. k., h. polgármester, elnök.

Mikor Vasas elkészült az olvasással, legelőször is rosszul lett és csak az volt a szerencséje, hogy — mint emlitettük — reggel, s igy üres gyomorra vette be a zamatos hatósági nyomtatványt, különben menten megkapta volna a kolerát.

Mikor magához tért teljesen, akkor igy sóhajtott fel tiszteletteljesen:

— Mily szépen gondoskodik a hatóság a mi egészségükről! Oh, és azok a gonosz ujságok, még azt merik irni, hogy nem tesz eleget!

Erre azután még egy párszor elolvasta az óvszabályokat — egy jó gyomor sokat meg bir, Vasasnak pedig jó gyomra volt — és összegyüjtvén feleségét és gyermekeit kiadta családapai rendeleteit az óvszabályok értelmében a következőképen:

— Feleségem! Gyermekeim! A hatóság bölcsesége intézkedik a kolera ellen. Az intézkedés itt van a markomban, nagyon szép és jó..

— Mutassa édes apám, ha szép! — szólt a legidősebb fiú, a ki, mióta a vizpazarlásért elpáholták, nem tudja elképzelni, hogy a hatóságtól valami szép és jó is származhatik.

— Azt nem teszem fiam, az nem a te gyenge gyomrodnak való. Most pedig hallgassátok meg és úgy tegyetek, a mint parancsolom, mert én a szabályhoz tartom magamat. Először is a szabály első pontja értelmében fogjátok magatokat mérsékelni az étkezésben ...

— Hisz úgy is alig van mit ennünk ...

— Fogd be a szádat és mérsékeld magad! De nemcsak az étkezésben más mindenben is mérsékelni fogjátok magatokat. Te pedig feleség, el fogsz tőlem válni, nehogy a szabály első pontja ellen vétkezzünk. De előbb egy csomó suroló kefét fogsz bevásárolni és egy métermázsa szappant.

— Hát az minek lesz?

— A második pont értelmében ezentúl mindig meg fogjuk egymást surolni a kosztolás előtt. Hánykor is szoktunk mi vacsorázni?

— Nyolc órakor.

— Nos igen; ezentúl vacsora után nem fogtok lefeküdni, hanem csak nehány óra múlva ... tehát 12 órakor.

— Jézus Mária! Hát addig mit csináljunk!

— Mátyás, kedves apjukom! Gondold meg, hogy korán kell felkelnünk ...

— Szót se! Benne van a második pontban,

— Tudtam, hogy nincsen abban a papirosban semmi jó! — morgott a legidősebb fiú.

— Dehogy nem! Feleség, te tudom, hogy szereted a csokoládét, az esküvőnkkor is azt ittunk — ezentúl csokoládét fogsz inni. Te Gyuri makk-kávét kapsz. Nekem pedig majd jóminőségü vörös bort fogtok hozni, talán jó lesz a bordói. Inni egyikünk sem fog mást, mint jóminőségü bort. Azt hiszem, hogy a nyolcvanas elég jó lesz ...

— Matyikám édesem, hisz a kis Annuska nem birja azt a bort!

— Persze, hogy tisztán nem. De a második pont szerint ásványvizzel fogja inni, még pedig frissel! Ugy majd elbirja! Ezenkivül be fogsz szerezni egy Pasztőr-féle szürőt is ...

— Micsodát?

— Azt. Magam sem tudom mi az, de kell, a második pontban meg van irva. Hogy a 3-dik pontnak eleget tegyünk, mindennap mérsékelt testmozgást fogunk végezni. Ezenkivül felmondjuk a mostani szük, homályos lakásunkat és majd a vigadó nagy termébe fogunk hurcolkodni, az 5-dik pont ezt kivánja. Mindennap elmegyünk a császárfürdőbe és ott óvatosan fürödni fogunk.

— Hogyan?

— Ovatosan! Itt van a 6-dik pontban. Ebben a pontban vannak felsorolva azok a veszélyes és legveszélyesebb helyek is, a hol tartózkodni nem szabad, és a kit egyik vagy másik helyen megcsipek, azt megpofozom. Majd a helyeket megsugom. Azt pedig a 7-dik pont szerint megparancsolom, hogy jó kedvüek legyetek — különben baj lesz! Kedély nyugalom is legyen bőven, aszondom!

— Még van valami parancs?

— Hogyne. A 8-dik pont. Megtiltom hogy ezentul mindenféle disznósággal tulságosan érintkezetek. — egy kicsit nem bánom, érintkezhettek — de jaj annak! a ki tulságba megy! És most menjetek és teljesitsétek parancsaimat.

— Igenis papa!!!

— Matyikám, édesem — hiszen ez isszonyu sok pénzbe kerül! Hogy fogjuk mi a pénzt beszerezni? Vagy az is benne van a pontok között?

— Hm ... hm. — Vasas még egyszer végig nézte gondosan az óvszabályokat, végre is igy szólalt meg:

— Igazad van feleség. Erről nem szól a szabály. De nem baj! Majd elmegyek Gerloczy nagyságos Urhoz és Gebhardt nagyságos Urhoz, ők adták ki a szabályt, bizonyosan ők adják a hozzávaló pénzt is. Addig még itt maradhattok a régi lakásban és ugy kosztolhattok, mint rendesen.

Vasas erre felvette ünneplő ruháját és elment a nagyságos Urakhoz a szükséges pénzért. Feltette magában azt is, hogy külön megfogja köszönni az atyai jó tanácsokat:

— Lám! lám! Hogy intézkedik a hatóság az egészségünk érdekében! Most már jöhet a kolera! — igy morfondirozva baktatott a derék munkás a városházára.

Vajjon kapott e pénzt? ... Bizonyosan!

Történeti hangverseny.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Kolozsvár 1892 julius hó 20.

Beszámolót akarok tartani, arról a fényes sikerről, ami Káldy Gyulát és társaságát érte eddigelé az ország külömböző nagyobb városaiban; különösen pedig arról a lelkes fogadtatásról amivel a missziót teljesitő művészi gárdát nálunk Erdély fővárosában fogadták.

Két esten át hallottuk azokat a dallamokat, a melyeknek nagyobb része születésük után itt, városunkban hangzott legelőször, a hol a magyar szónak és magyar énekeknek elöször emeltek templomot. Bámuljuk azt a lelki erőt amivel Káldy Gyula e mai peshedt világban, a holt idény kellő közepében, neki mert menni az országnak; amivel kezébe merte venni a vándorbotot, hogy meghóditson bennünket azoknak a daloknak, a melyek mellett ösapáink mulattak, azoknak a daloknak a melyeknek hangjaira otthon hagyta az apa gyermekét, a fiu anyját, a férj hitvesét — hogy megvédelmezze azt, ami mindnyájunknak legdrágább — a hazát.

Ebből a fuvalomból éreztünk mi is valamit, bennünket is elragadtak azok a végtelen szilaj, bánatos nóták, azok a harci riadók, s az a mély hangu tárogató, a melynek hangjai eszünkbe juttaták a mult küzdelmeit, keserveit és tört reményeit.

Egy kicsi félhomály, egy kicsi langyos melegség és egy kicsi fényesség — majd mélységes csend, melyben még a parányi öntudatlan gyermek is elandalodik: s ekkor az a nagy ellentét, a melylyel megszólal a Bethlen Gábor kuruc tábori nótája kesernyésen:

»Szegény legénynek olcsó az vére:
Két, három fillér egy napra bére,
Azt sem tudja elkölteni, mégis végtére:
Két pogány közt, egy hazáért ömlik ki vére!«

Hogy megérthessük ezt, hallani kell! Dicséretére válik közönségünknek, hogy lelkesedni tudott és bebizonyitotta azt, hogy van szivének mély rejtekén egy húr, a mely rezgésbe tud jönni a mult dicső, bár fájdalmas emlékeinek hallatára.

Szives örömest adózunk hálával Káldy Gyulának a budapesti magyar zeneiskola igazgatójának, hogy művész gárdájával a mi fészkünket is felkereste és hogy bennünket is részesitett a régi magyar nóták élvezetében. Egész sorozata van már a városoknak, a hol a társaság eddig hangversenyezett, igy: Kecskemét, Szeged, Szabadka, Miskolcz, Kassa, Eperjes, Sátoralja-Ujhely, Debreczen, Szathmár, Mármaros-Sziget, Zilah, Szilágy-Somlyó, Deés, Szamos-Ujvár. Mindenütt osztatlan lelkesedéssel fogadták. Voltak egynémely városban áldomások, bankettek is tiszteletükre, tisztelgések, polgármesteri üdvözlések, elhalmozták őket a magyar ősi vendégszeretet kényeztetéseivel, épúgy mint hajdan a vándorhegedüsöket. Tárva, nyitva minden magyar városnak a kapuja előttük, és diadal kiséri mindenütt az utjukat.

Káldy Gyula maradandó emléket szerzett magának a régi magyar nóták átirásával, hangszerelésével és betanitásával. A lelkes előadás pedig a közreműködőknek — tanitványainak érdeme.

De a lelkesedés osztatlan tapsait Káldy Platz Mariska k. a. érdemelte ki leginkább, kinek behizelgő, kedves, lágy hangja nagyon sokáig fog még csengeni emlékezetünkben. Káldy kisasszony, mint értesülünk októbertől kezdve a budapesti népszinházhoz van mint szubrett szerződtetve, és hiszük, hogy mint a zeneiskola jelenleg legtehetségesebb tagjáról még sok szépet fognak róla irni a lapok. Élénk temperamentuma, bájos alakja és kedves hangja biztositani fogja számára azt a szerepkört, a melyre hivatva van.

Csiszér Irén és Kulifay Izabella neve azt hiszem nem ismeretlen önök előtt; e két igen tehetséges fiatal hölgy a tavasz folyamán az I. kerületi polgári kör hangversenyén be akart mutatni egyes részleteket a régi magyar nótákból, és őszintén szólva, igazán sajnálhatják, hogy akkor e számok a műsorról lemaradtak.

Kolozsvári Etelka kisasszonyt mint régi ismerőst fogadtuk, és örömmel konstatáljuk haladását.

Megkell még emlékeznem Veress Sándor és Mayer Adolf operaházi tagokról, kik az elért sikernek mindenütt és mindenkor jelentékeny tényezői voltak.

Az előadásokat mindkét este zsúfolt ház előtt a nyári szinkörben tartották. A második előadás a Rákóczy hamvak hazaszállitása költségeinek fedezése javára tartatott, s a kegyeletes cél iránti tekintetből is, oly szorongásig tömve volt a szinkör, a minőt még Kolozsvár nem látott. Taps és ujrázás volt bőven.

A függöny lehullott és számunkra már csak egy szép álomnak a maradandó emléke maradt vissza.

A társulat innen Tordára, Nagy-Enyedre Gyula-Fehérvárra, Dévára, Aradra és Nagy-Váradra megy. Kiváló tisztelettel

Cs. Á.

Különfélék.

Külföldi vasutak. A mióta a zónarendszer meghonosult nálunk, évről évre emelkedik a személy- és pódgyász-forgalom. De, hogy a mi vasutaink forgalma milyen csekély a külföldi vasutakéhoz hasonlitva, az legjobban akkor tünik ki, ha a legfejlettebb államnak, Angolországnak vasuti statisztikáját nézük. Az angol vasutak 1891-ben — a bérletjegyek tulajdonosait be nem számitva — kerek 900 millió utast szállitottak vagyis 2·75-ször annyit mint a mennyi egész Európa lakosainak száma. Darabárut 220 és tömeges árukat (ásványnemüeket) 80 millió tonnát továbbittottak, mi mellett kerek 520 millió vonatkilométert vagyis a föld és hold közötti távolságnál 3-szor, a föld kerületénél pedig 113-szor nagyobb utat tettek meg. Az angol vasutak hossza 30,000 kilométernél több. Másrészt azonban ugyancsak a vasuti statisztikából tudjuk meg azt is, hogy a mi vasutainkon előforduló szerencsétlenségek és balesetek száma aránylag is jóval kevesebb, mint a külföldieké. E téren az amerikai vasutak az elsőség, mert ösmeretes, hogy a vasuti üzem biztonsága Amerikában igenis sok kivánni valót enged, daczára annak, hogy törvényhozás és a judikatura e részben igen szigoruan bánik el a vasuttársaságokkal. Erre való tekintettel nem lesz érdektelen a „Railroad Gazette“ nyomán reprodukálni azon adatokat, a melyek az amerikai vasutakon előfordult balesetekre vonatkoznak. Az emlitett szaklap szerint balesetek száma 1890 ben összesen 2146 volt. A legjelentékenyebb balesetek voltak az oaklandi májusban, a quincy-i augusztusban és a stoemakersvillei szeptemberben, mely három alkalommal 58 ember vesztette életét. A mi a balesetek okát illeti ezeknek legnagyobb részét a vasuti alkalmazottak szolgálatban elkövetett mulasztása képezte. Ezen okokat részletezve, az 1890. évre a következő kimutatást nyerjük: 495 esetben két szemközt jövő vonat ütközött össze egymással, 323 esetben keresztezéseknél történt az összeütközés, 38 esetben sintörés, 44 esetben a sinek meglazulása, 38 esetben hid vagy áteresz megromlása. 33 esetben a váltó megromlása, 37 esetben keréktörés, 59 esetben tengelytörés, 54 esetben helytelen váltóállitás, 56 esetben pályatesten levő marha, 18 esetben a pályatest alámosása, 28 esetben földcsuszamlás, 26 esetben szándékos pályatestrongálás, 6 esetben jég és hó volt a kisiklás oka. A vasuti balesetek egyéb okai között szerepel 21 kazánrobbanás, 15 kocsiégés, 21 kapcsoló készülék törés.

Egy amerikai hirlapiró cikkében a következőképen jellemzi a külömböző nemzeteket: „Egy ujonnan felfedezett vidékre a spanyol mindenekelőtt templomot épit, a francia szinházat, az angol versenyistállót, a német korcsmát, az amerikai lapot alapit, melyben saját magának csinál reklámot s végül az olasz hátára fekszik, s a hasára sütteti a napot. „Rólunk az amerikai nem emlékezik meg.

Fő- és székvárosi ügyek.

A sütőipar szabályozása. A sütő-, cukrász- és mézeskalácsos-ipar gyakorlása tárgyában szabályrendelet-tervezetet készitett Matuska Alajos tanácsnok. E szerint a fő- és székváros területén csak oly műhelyekben gyakorolható a sütőipar, a melyek a fönnálló fővárosi épitőszabályzatnak megfelelnek. A műhely nem lehet egyszersmind hálóhelyiség is. A földolgozandó anyagnak a tisztaság és közegészség szempontjából kifogástalan minőségünek kell lennie. A főváros területén csak annak szabad kenyeret vagy akármi néven nevezendő süteményt, valamint cukrászati és mézeskalácsos cikkeket, cukorkákat stb. elárusitásra készitteni, a kinek arra iparhatósági igazolványa van. A háziipar fogalma azonban e cikkekre ki nem terjeszthető. A föntebb elősorolt cikkek csak bejelentett, állandó boltokban, vagy a hatóságtól kijelölt helyeken elárusithatók. Minden sütő köteles szembetünő helyen árjegyzéket kifüggeszteni. A magánosoktól átvett tésztanemüek nem tökéletes kisütése, vagy elégetése következtében okozott kárért a sütő felelős. A kenyér suly szerint a sütemény pedig darabszámra árusitandó. A darabos péksütemény minimális sulya és minősége, valamint a kenyér maximális ára és a burgonya hozzáadásának menyisége a budapesti sütők stb. ipartestületének előljárósága részéről a fővárosi tanács jóváhagyása mellett negyedévenkint, vagy ha a liszt ára 1 forint 50 krral változik, kissebb időközönként lesz megállapitva, a darabos süteményeknél a két krajcáros egységárhoz, a kenyérnél pedig a megfelelő lisztárhoz arányitva. A kenyérnél a burgonya keverék csak 25%-ot tehet. Az ismételárusitóktól a fönmaradt süteményt visszavenni és ismét fölhasználni vagy eladni nem szabad, vagy esetleg csak mint régi süteményt lehet eladni. A főváros belterületén kenyérrel, péksüteménynyel, cukrászati és mézeskalácsos cikkekel, cukorkákkal stb. házalni, a házaltatóra s a házalóra alkalmazandó büntetésen kivül, a cikkek elkobzásának terhe alatt tilos és csak pereceket szabad az utcán eladásra kinálgatni. Az egyes fogyasztóktól megrendelt süteményt a termelő, vagy eladó, a megrendelőre cimzett számla mellett, csomagolva kézbesitheti, de csakis oly tanoncok, vagy bejelentett segédek utján, a kik nála tényleg dolgoznak s a kik az ipartestülettől erre igazolványnyal birnak; mindezek hiányában a szállitás házalásnak tekintendő s büntetendő. Az ismét eladókhoz való szállitásnál a csomagolás nem szükséges, de szintén számla vagy szállitó könyvecske mellett történik. A cukrászok a megrendelt süteményt nem kötelesek csomagolni. E szabályrendelet áthágása kihágást képez s 2 forinttól 50 forintig terjedhető pénzbüntetéssel, vagy nem fizetés esetén öt napig terjedhető elzárással büntethető. A szabályrendelet végrehajtására a fővárosi rendőrség és a vásárigazgatóság ügyel föl és áthágóit az előbbi bünteti.

Az 1895-diki kiállitás.

A budapesti kereskedelmi és iparkamra f. hó 19-én, kedden délután tartott ülésén felelt a

kereskedelmi miniszternek ama kérdésére, hogy nem volna-e célszerü a millenniumi kiállitást egyelőre elhalasztani s hogy meg van-e a készség az iparosokban a szükséges áldozatokra. Az ülésen, mely nagyon látogatott volt Ráth Károly elnökölt. Rövid megnyitó beszédében ismerteti az előzményeket. A kiállitási törvényjavaslat meghozatalakor nem kérdezték meg a kamarákat s most van először alkalma a kamarában képviselt iparosságnak nyilatkozni e kérdésben. Azt hiszi, hogy a megjelentek nyilatkozata elég mérvadó lesz a felvetett kérdés eldöntésére.

Légrádi Károly szólt először a kérdéshez. Azt mondhatja, hogy 1895-ben nem lehet megtartani a kiállitást, hacsak nem akarunk fiaszkót. (Ellenmondás.) Kellő előkészület nélkül, alkalmas hely megválasztása nélkül nem fogunk még olyan kiállitást sem rendezhetni, mely az 1885-it is megközeliti. A főváros elhatározta, hogy a városligetet többé kiállitási célokra át nem engedi. Lehet, hogy ezt a határozatot megfogja változtatni a főváros, (Ugy van!) de ennél alkalmasabb, meglepőbb helyet kell keresni a millennium számára, hogy legyen valami, a mi ide vonzza a közönséget, ugy a hazait, mint a külföldit. Ez a hely egyedül a Gellérthegy és lágymányos mellett elterülő remek hely lenne az, melyen egy világraszóló, káprázlató kiállitást lehetne rendezni. Véleménye az, hogy 1897-re halasszák el a nemzeti kiállitást. (Éljenzés.)

Marton Alajos azt hiszi, hogy a Gellérthegyi igazán remek terv kivitele nem két-három, hanem tiz évi halasztást kiván. Határozott, erős akarattal és egy kis buzgalommal létesithető már 1895-ben, és olyan nagy arányban, mely felül fogja mulni az eddig látott nemzeti kiállitásokat.

Kalmár Péter már a miniszter által fölvetett kérdésben is azt a kérdést látja, hogy: Uraim, álljanak el a kiállitástól! — s igy preokkupálja az iparosság véleményét is. Örömmel látja, hogy az iparosság nem engedte magát befolyásoltatni. Véleménye az, hogy ha 1895-ről nem lehet elhalasztani a millenniumot ugy, tartsuk akkor mindenesetre a kiállitást is.

Csepreghy János szerint a tegnapi ánkét elég helyes feleletet adott a fölvetett kérdésre. Ha millennium lesz, akkor nem képzelhető kiállitás nélkül. Ebben egyuttal meg van oldva az idő kérdése is, mert a kiállitás csakis akkor tartható meg, a mikor a millenniumot ünnepeljük. Az iparosokra áldozatokkal fog járni a kiállitás mindenesetre, de lelkesedéssel fogják viselni a terhet. Különben ez nem csak anyagi kérdés, hanem figyelembe kell venni az erkölcsi hasznot is, melylyel minden kiállitás jár az iparosságra, a mennyiben szellemi nivóját mindig egy-egy fokkal emeli.

Ráth Károly elnök megjegyzi, hogy tegnap Gerlóczy h. polgármester az ánkéten kijelentette, hogy a mennyiben a kormány kivánja, a városligetet a fő- és székváros át fogja engedni.

Révai Mór az előtte szólók véleményében osztozik. 1895-ről kár volna elhalasztani a kiállitást, mert kellő lelkesedéssel és buzgósággal sokat lehet még csinálni. Örül, hogy az ország első kamarája, mindjárt a miniszteri ánkét után, fog egyhangú lelkesedéssel a mellett nyilatkozni, hogy a nemzeti kiállitás 1895-ben megtartassék (Zajos helyeslés.)

Boross Soma, Czettel Gyula, Kanczer Kalmán hasonló értelemben nyilatkoznak.

Törley József azt hiszi, hogy meg kell sürgetni az intézkedéseket, mert a folytonos habozás ártana a dolognak.

Ungár Miklós nemcsak az országos kiállitás mellett van, hanem véleménye az, hogy világkiállitást is lehet rendezni, melynek bizonyára meg lenne a maga vonzó ereje.

Thék Endre azt ajánlja határozati javaslat alakjában: mondja ki az értekezlet, hogy a kiállitást a millenium alkalmával mindenesetre megtartani kivánja és felkéri a minisztert, hogy a kiállitás idejét minél előbb és minél hamarábbra állapitsa meg s annak helyéül a városligetet jelölje ki. Az iparosság örömmel és lelkesedéssel fog részt venni a nemzeti kiállitásban. (Zajos helyeslés és éljenzés.)

Ráth Károly elnök, összegezvén a tárgyalások eredményét, azt hiszi, hogy a kamarai értekezlet a Thék Endre határozati javaslata értelmében nyilatkozott, meglehetős egyhanguasággal, mert csak a helyre és időre nézve voltak egyes eltérő nézetek. Végül kijelentette, hogy a mai értekezlet kompetens volt a kamarai kerület összes iparosságának nevében is nyilatkozni, mert képviselte az iparosság minden rétegét. (Élénk helyeslés!) Ezzel az értekezlet véget ért.

Irodalom és művészet.

„A diurnista“

Először a budai szinkörben Julius 16-án.

A ki jól akar mulatni, sokat akar nevetni, a ki nem azért megy a szinkörbe, hogy okuljon, hogy nagy eszméknek, szép gondolatoknak akár a költészet, akár a zene által kifejezésében gyönyörködjék és azok felett elmélkedhessék — az nézze meg Kövessy Albert-nek úgynevezett életképét: „A diurnistát“; nem azért mondjuk, hogy „úgynevezett“, mintha a darabban nem volna elég „élet,“ — mert az ellen bizony nem lehet panasz, a folytonos sürgés forgás oly pezsgő „élet“-et varázsol a szinpadra, hogy alig vagyunk képesek mindent figyelemmel kisérni — hanem azért, mert inkább bohózattal van dolgunk, s a diurnista nem az élet hü visszatükrözése a szinpadon, de a nevettető bohóságoknak mulatságos sorozata.

Ha azon gondolkodunk, hogy mi is tulajdonképen a meséje „A diurnistának“ akkor nagy zavarba jövünk és végre is csak ezt mondhatjuk:

Sanyaró Vendel, az éhes, koplaló diurnista szive szerelemre lobban Kecskési Zizi iránt, udvarol neki a maga módja szerint és végül elveszi feleségül. Kecskési Zizinek az apja egy szegény nőszabó, a kinek Zizin kivül még négy leánya van. Az első felvonás végén a szegény ember megtudja, hogy gazdag örökséghez jut és e feletti örömében egész családjával táncra kerekedik. Igy gördül le a függöny az első képre, mely a szabó kőbányai szegényes otthonában játszódik le. Az örömhirt különben Kecskési egy Csengey nevü svindlertől tudja meg, a kit épen ezért nagyon szivesen bemutat a családjának. A második felvonásban a szinpad egy fő- és székvárosi tért varázsol szemeink elé. A megnagyobbitott szinpad a legtarkább képet mutatja. Az állomásukon álló fiákkerek, a rohanó hordárok, levélhordók, kézi kocsikat toló munkások, utcai dendik, setáló hölgyek, városi és falusi alakok, gyerekek, pék, konstábler — szóval az utca naponként látható alakjai folytonosan járnak kelnek a szinpadon keresztül. Az előtérben előhozakodik Sanyaró Vendel és megkezdi nyögéseit. Megösmerkedik Csalogány kisasszonynyal is, egy foglalkozás nélküli, de igen fessen öltözött és annál kokettebb masamód lánynyal is, a kinek Csengey udvarlói közé tartozik. Megjelenik a Kecskési család is a jómódnak minden külső, látható jeleivel, Csengey kiséretében. A leányok mindegyikéhez udvarló csatlakozik egyikhez mentő, a másikhoz festő, a harmadikhoz egy gazdag bérkocsisnak, Hubernek a fia, a ki apjával együtt jön elő, s végül a legidősebbhez, egy kis lányt affektáló vén kisasszonyhoz, Sanyaró Vendel közelit. Csengey megkéri az egyik leány kezét, ezt meghallja Csalogány kisasszony — ki időközben Kecskésit, a kalandokra vágyó női szabót egy 36 frtos vacsora erejéig megtréfálja, — nagy skandalumot csap, mire vége a második képnek. Mindenesetre ez a legmulattatóbb, legváltozatosabb a négy közül. A harmadik kép a városligeti népligetet mutatja be zajos vurstl-práteri látványosságaival és mulató publikumával. Amott Paprikajancsi mulattatja a körülállókat verekedéseivel, emitt a „Várieté“ szinház magnétikus kisasszonya csalogatja a közönséget. Egyik helyen célbalövöldöznek, a másikon a panorámás kiáltja ki csodálatos látnivalóit. Hogy tökéletes legyen a népies mulatság, egy akrobata is kiáll és egy nyalka parasztlegénynyel birokra kél: persze a magyar fiú jól odateremti a „németet.“ Eközben régi ösmerőseink: a Kecskési familia, Csalogány kisasszony, Huberék, Csengey és Sanyaró is megfordulnak a szinpadon. Az utóbbi melegen udvarol Zizi kisasszonynak a kinek a társaságában oly jól érzi magát, — saját szavai szerint, — mintha a disznótoron volna. Az utolsó, negyedik képben Csengey kibékül Csalogány kisasszonynyal és azzal együtt megzsarolják 5000 frttal Kecskésit. A lányok férjhez mennek udvarlóikhoz, még Sanyaró is megkéri Zizi kezét s meg is kapja. Csengey és a divatárusleány is egy párlesznek: ez a befejezés.

A mint a fentiekből is látszik, a tartalom kevés, s az is összefüggéstelen. De annál ügyesebb a feldolgozás. Minden egyes alak, minden egyes jelenet valami ujabb kacagtatót, valami ujabb mulatságost állit elénk, a nélkül, hogy a jó izléssel csak egyszer is komoly összeütközésbe kerülne. Egy ártatlan mókázás az egész darab, a melyet szivesen mulatunk végig. Ezért adhatták a darabot már eddig is oly sokszor, és fogják még adni ezután is.

Hogy a sikerben az oroszlány rész a pompás, jó előadásé, az is bizonyos. A főalak Sanyaró Vendel Follinusz-nál oly jó kezekben van, hogy jobbat, s a „Borszem Jankó“ eme karikaturájának megfelelőbbet képzelni nem tudunk. Minden nyögése, minden mozdulata derültséget, nevetést keltenek, kuplei pedig, melyeket az utolsó képben énekel igen ügyes, szellemes dolgok. Gyöngyi Izsó mint Kecskési szabómester, szintén tipikus alak, a ki hálás szerepét kellően kiaknáza. Belépő éneke, de főleg a 3-dik képbeli „mekegő dala“, melyet a „Madarász“ operett ösmert és kedvelt dallamára („Mikor még dédem ifjú volt“ . . .) énekel karkisérettel, igen hatásos, jóizű dolgok. Méltó e kettőhöz L. Kétszey Etelka, a ki Zizi kómikus szerepében pompás alakot mutat be s különösen a Sanyaróval való tét-á-tétjei alatt sokat nevettet. Berzsenyi J. mint Kecskésiné, bár kis szerepe van, mégis mulattató. Nyelvelése az első képben még eddig minden este hatást ért el. A négy leány: Balogh Etel, Barcs Aranka, P. Szép Olga és Várnay Paula kis szerepeikben jó kedvvel, vigan játszanak és csinos egyforma ruháikban, kedves, vonzó jelenségek. Csalogány kisasszony szerepében Serédit láttuk eleinte, ujabban pedig Ledovszkyt. A szerep nem olyan, hogy azzal nagyobb hatást el lehessen érni, de a benne előforduló pajzán kuplék mindig megteszik a hatásukat, különösen ha olyan rutinnal és csintalanul éneklik, mint a hogy Seréditől láttuk és hallottuk. Serédinek a toálettjei is feltünő izlésesek és fényések. Ledovszky Mariskának temperamentuma ilyen szerepbe nem való, innen magyarázható, hogy bár szépen énekelt s tisztelői meg is tapsolták, — ebben a szerepben Serédié az elsőség. Réthey mint iparlovag, Kovács, mint fiakkeres, Kassai, mint Kovács fia, Giréth, mint festő, Komjáthy mint mentő, kis szerepeik dacára úgy ügyes maszkjuk, valamint jókedvü, eleven játékuk által biztositották a darab minden egyes mozzanatának nevettető hatását. Füredy, mint birkozó Herkules jó alak.

* **Az ó-budai szinkörben** az állapotok mindig cifrábbak lesznek. Legujabban a társulat tagjai kérvényt adtak be a fő- és székvárosi tanácshoz, melyben kérik, hogy az igazgatónak megszavazott segélyből a tanács számukra biztositsa a fizetést, melyet Károlyi igazgatón sehogy sem tudnak megvenni. Ez a derék igazgató, dacára annak, hogy elég jól ment a dolga, a tarsulat tagjait egyszerűen nem fizette, s azok szegények most pénz és kenyér nélkül várják a segitséget a tanácstól, mely egyébként rögtön elrendelte az ügy megvizsgálását s majd a vizsgálat eredményéhez képest fog határozni.

* „**Rapsodie hongrois**“ egy uj zongoramű cime, melyet Dienzl Oszkár irt és a melyről, ugylátszik, a szerző feltételezte előre, hogy befogja járni egész Európát, mert csak is igy értelmezhető az, hogy a szerző a diplomaták nyelvén találta szükségesnek és illőnek a

címlapot kiállitani. De ha nem ebből az indokból került a francia felirás a kottára, akkor higyje el nekünk a szerző, hogy a „magyar rapszodia“ felirással ért volna műve legalább is annyit, mint most, — sőt jó izlésü magyarembernek még többet is, mert azt bizony boszantja az ilyen oktalan negligálása az anyanyelvnek. Ilyen módon ezt a rapszódiát magyar ember irta, német nyomdában nyomták (a mi ellen semmi szavunk), olasz nyelvüek benne a zenei műkifejezések (a mi ellen szintén nem lehet kifogás) és francia a címe (a mi már nagy baj). A tót és román nyelv bizonyára feledékenységből maradt ki e nemzetközi kottából. Maga a szerzemény különben mint azt zenei referensünk mondja — szép reményekre jogositó tehetségről tesz tanubizonyságot. Különösen sikerült az első rész.

* **A szinkör jövőheti műsora.** Vasárnap, Hétfőn, Kedden, Szerdán, és valószinüleg Csütörtökön: „A diurnista.“ A vasárnapi előadás alkalmával Sanyaró Vendelt a dijnokok ovációban fogják részesiteni s egy óriási koszorut rendeltek meg és ezt át fogják neki nyujtani. Mint értesülünk a dijnok egyesület Follinuszt, Sanyaró pompás személyesitőjét egyleti disztagnak, tehát disz-dijnoknak fogja megválasztani épen úgy, mint annak idején a betüszedők Blahánét disz-betüszedővé választották a „Suhanc“ előadásáért. Pénteken: Szombaton: Ledofszky jutalom játékául: „A gascognei nemes.“

* **A szalonbetyár** első előadása Augusztus hó 5-én, Pénteken lesz.

* **A budai szinkörben** péntekig mindennap „A diurnista“ ment telt házak előtt. Pénteken „A két árva“ került szinre. A szinkörben a borongós, kedvezőtlen idő dacára szép számu közönség gyült egybe, a mi ujból azt bizonyitja, a mit már a „Notrédamei toronyőr“ előadása alkalmával konstatáltunk, hogy a társulat drámai személyzete elég jó hirben áll arra, hogy előadásai érdeke'jék a közönséget és a direktor bizony helyesen cselekednék, ha gyakrabban adna drámákat és főleg vigjátékokat is. Az előadás különben igen jó volt. A két árva: R. Balogh Etel és P. Szép Olga szenvedései, lelki küzdelmei és gyötrelmei oly megrázó közvetlenséggel hatottak a közönségre. hogy minden szem könnybe lábadt, a felvonások végén pedig — de nem egyszer nyilt jelenetekben is — valóságos tapsvihar zúdult fel. L. Kétszery Etel a vak lánykát gyötrő vén koldusasszony szerepében oly tökéletes alakitást mutatott be, és maszkja is oly kiállhatatlan, rossz indulatú boszorkánynyá tették, hogy valósággal meggyülöltük. Závodszky Teréz elegáns Panline grófnő volt és kifogástalanul játszott. A férfiak is teljesen kielégitettek játékukkal, Komjáthy és Réthey szerepeiket teljesen kidomboritották, amaz elég visszataszitó Jaques, ez pedig elég rokonszenves Pierre volt. Berky a rendőrminisztert adta s annak erőszakos, de alapjában jóindulatú egyeniségét jol kidolgozva juttatta évvényre. A kisebb szerepekben főleg Barcs Aranka tünt fel, a kiről már uem egy izben emlékeztünk meg, mint igen tehetséges énekesnőről, s a ki ma meglepett bennünket ügyes drámai alakitásával. Dallamos. szivhez szóló hangja, szép kiejtése és természetes játéka egyaránt alkalmasak arra, hogy hatást érjen el — s e hatás nem is maradt el. Kassai a fiatal Vandrey lovag inkább passziv szerepét lehetőleg kiaknázta: jól játszotta. Ugyanezt mondhatjuk Berzsenyi J-ról, valamint Gyöngyiről is. — Ma, szombaton van Gyöngyi jutalomjátéka, mely bizonyosan zajos estét fog a szinkörben csinálni tekintve azt a rokonszenvet, melylyel a közönség a jeles szinész iránt viseltetik.

* **Ledofszky Mariska jutalomjátéka** a jövő szombaton lesz a szinkörben. Ez alkalommal „A gascognei nemes“ kerül szinre.

Egészségügyi mizériák.

A Naphegy, azt hinné az ember, a legegészségesebb pontja Budapestnek és irigység fog el, ha az ottani nyaralókra gondolunk. Annál csodálatosabb, hogy még onnan is kapunk panaszokat, melyeknek alaposságáról meg kelle győződnünk.

A hegy tetején, a Budenz villa közelében egy nagy lyuk tátong, melyet szemétlerakodó helyül használnak. Hogy a szinültig szeméttel telt gödör, hacsak kissé melegebben süt is a nap, milyen büzt gerjeszt, az elképzelhető. Minthogy szemetet csakis a hatóság által e célra kijelölt helyeken szabad és lehet lerakni — a Naphegy pedig nem tartozik ezek közé: sürgősen felhivjuk a hatóság figyelmét ezen viszszás állapotra. Ugyancsak a Naphegyen, a Poldini-féle nyaraló közelében, pedig épenséggel egy trágya dombbá avatták fel és használják a helyet.

*

A belügyminiszter a fő- és székvárosi tanácshoz e héten leiratot intézett, melyben ugyancsak megmossa annak fejét. A leirat többek között szemére hányja a tanácsnak, hogy a vizvezetéki mizériák elháritására nagyon egyoldalu intézkedéseket tett, mert csak az utcai locsolás korlátozását rendelte el, a közönséget pedig figyelmeztette, hogy ne pazarolja a vizet. A miniszter utal arra, hogy az utcák locsolása egészségügy és tisztaság szempontjából rendkivül fontos s korlátozásának káros következményei lehetnének. A miniszter aztán felszólitja a tanácsot, hogy jelölje meg azokat az utcákat, melyek direkt a Dunából locsolhatók s gondoskodjék, hogy ezek az utcák a Dunaparton felállitott gőzszivattyuk utján locsoltassanak. Végül a dorgatorium a leghátározottabban felelőssé teszi a fő- és székvárost a vizkalarnitásokért, melyről megjegyzi, hogy nemcsak ebben, hanem egyéb közügyekben tanusitott lanyha és erélytelen eljárása az oka annak, hogy a végleges vizvezeték még nem létesült. A tanács csütörtöki ülésében tárgyalta a miniszter leiratát. A tanács utasitotta a második ügyosztályt, jelölje meg azokat az utcákat, melyek direkt a Duuából locsolhatók, s egyuttal meghagyta, hogy az utcák öntözését ne korlátozza. Az ideiglenes vizmü kibővitésére vonatkozólag fel fogják a belügyminisztert világositani, hogy a tanács és illetőleg a fő és székváros törvényhatóságát nem terheli felelőség s azt nyugodt lelkiösmerettel elháritja magáról, mert a városi képviselőtestület már 1888-ban helybenhagyta a vizvezeték tervét, de annak végrehajtását a közmunkatanács ellenállása meghiusitotta.

*

A hatósági egészségügyi intézkedések megbizhatóságát jellemzi a következő faktum: a polgármester teljesen megnyugtatólag kijelentette az egyik bizottmányi ülésen, hogy az esetleges járvány alkalmára Budán a régi kolera barakok teljesen megfelelhetnek céljuknak, mert oly állapotban vannak, hogy bármikor használatba vehetők. Csaknem ugyanazon időben értesiti a hatóság egyik budai társaskört, mely folyamodott a barakok eltávolitásáért, hogy tekintettel a kérelem indokaira és tekintettel arra, hogy a barakok már oly rozoga állapotban vannak, hogy rendeltetésöknek úgysem felelhetnének meg, azok sürgős eltávolitásáról mielőbb gondoskodni fog. — Szóval most csakugyan nem tudjuk, van-e használható kolera-barak Budán, vagy nincs?

A hét eseményei.

Vasárnap. Jul. 24. A magyar turista egyesület budapesti osztályának tagjai Mihalovics Béla dr. vezetése alatt Pilisre rándulnak. A társaság reggeli 6 órakor indul az óbudai főtérről Pomázon Pilis-Szentkereszten át Dömösre, onnét pedig csónakon Nagy-Marosra. A kirándulókhoz délután egy másik csoport csatlakozik, mely Marinovich Imre dr. vezetése alatt 2 óra 20 perckor indul a nyugati pályaudvarról. A szünidei gyermek telep egyesület javára szini előadással egybekötött nyári mulatságot rendeznek a városligeti Weisz Leander-féle vendéglőben. Lesz még tekeverseny, virágbazár, világposta és tréfás tombola játék. Az iparosok Nefelejts társas köre a Baross-utca 93. szám alatt lévő helyiségében nyári ünnepet rendez. A fővárosi cipészek köre dijtekézéssel s különböző tréfás játékokkal egybekötött táncmulatságot rendez a mátyásföldi Mátyáskirályhoz cimzett vendéglőben. A magyar testgyakorlók köre gyalog- és kerékpáron, Hidegkútra rendez kirándulást, melyre vendégeket is szivesen lát. A társaság délután 2 órakor indul a kör Markó-utcai helyiségéből. A budapesti reformátusok közművelődési betegsegitő és temetkezési egyesület választmánya délután 3 órakor gyülést tart. Uszóverseny lesz délután 3 órakor a Scholz-féle uszodából Promontorra.

Kedd. Julius 26. Térzene délután fél 7 órakor a bástya-sétányon. Az országos magyar egyesület javára Anna bált rendeznek a Császárfürdőben.

Péntek. Julius 29. Térzene délután fél 7 órakor a várkerti kioszk előtt. Az önkéntes mentő egyesület javára a fővárosi ifjak köre mükedvelői előadással egybekötött táncestélyt rendez a zuglói Schätz-féle vendéglőben.

Szombat. Julius 30. A magyar társaskör hangversenyt rendez a Lukácsfürdő termében. A hangverseny után táncmulatság lesz.

Hirek.

A városi tűzoltó főparancsnokság most készült el az e félévről szóló kimutatásával, melyből a következő adatokat közöljük. A főváros területén ez év első felében 194 tüzeset s 45 vaklárma fordult elő és pedig januárban 47, februárban 28, márciusban 34, áprilisban 34, májusban 26 és juniusban 24. Legtöbb tüzeset, szám szerint 42, a Józsefvárosban, legkevesebb, 7—7, az I. és II. kerületben volt. Az összes tüzek közül 100 eset okozott említésre méltó károkat.

Nevezetes sirásó. Lévésen Csanádmegyében e héten halt meg egy Rátky Frigyes nevü, nyugalmazott gazdatiszt, a ki arról volt nevezetes, hogy szabadságharczunk két vértanujának: Damjanich és Lahner honvédtábornokoknak ő volt a sirásója. A gyászemlékü október 6-dikán, a kivégzés után, a 13 vértanu közül Damjanichot és Lahnert még azon az éjjelen a aradi várban szintén fogva levő Csernovits Péter mácsai birtokára szállitották. Itt a földesur levélbeli intézkedésére Rátky Frigyes, a gazdatiszt, maga mellé vévén egy bérest, még az éjjel megásta a két halottnak a sirt. De ebbe a sirba nem temették bele a vértanukat, mert Csernovits ugy intézkedett, hogy várják meg őt. Két nap mulva meg is jött, akkor az általa megjelölt helyen Rátky nagyobb közös sirt ásatott, melyben szabadságunk vértanui ma is nyugszanak, ama diszes emlékkő alatt, melyet a későbbi birtokosnő Károlyi Ella grófnő kegyelete emelt nekik. Temetésüknek most elhunyt

utolsó szemtanuja mindig könnyes szemmel emlékezett meg sirásói szerepléséről. Az öreg ki hetvenkilenc évet ért nagy részvéttel kisérték sirjába.

Negyvenöt mázsa — arany! Sulyos szállitmányt vontatott fel négy ló nagy nehezen a várba szerdán reggel. A kocsi erős katonai fedezett kiséretében nyikorgott fel az Albrecht uton végig a várba egyenesen a központi állampénztár elé. Ott azután hivatalosan átvették a szállitmányt, mely a milyen sulyos, épen olyan értékes volt: nem kevesebb mint negyvenöt métermázsa aranyat tartalmazott. A drága ércet hatalmas téglákban Londonból küldték ide. Érkezéséről csak a beavatottak tudtak. A kincs egész utjában katonai fedezet alatt állott s midőn kedden este megérkezett a józsefvárosi pályaudvarba oda is rögtön katonaságot rendeltek ki, mely egész éjjel őrizte, mig másnap reggel fel nem hozták Budavárába.

A bástya zene lapunk felszólalása következtében a térparancsnokság rendelkezésére fél 6 óra helyett fél 7 órakor kezdődik és fél 8 óráig tart, úgy hogy a bástya sétányt akkor már nem érik a lenyugvó nap sugarai. Ennek az előzékeny intézkedésnek meg van az a haszna, hogy a katonazene azóta nem játszik a Pannáknak, Zsuzskáknak és udvarlóiknak, hanem igazán előkelő, szép közönségnek A várbeli bástya sétény oly séta hely, melyhez fogható Budapesten csakugyan nincsen és elég csodálatos, hogy eddig meglehetősen elhagyott volt. Most azonban kedden csakúgy hemzseg a járókelőktől s a szemnek valósággal gyönyörüség végignézni az elegáns hölgytoálettek tarka képén. Nemcsak a várból, de Budának egyébb részeiből, sőt Pestről is felrándul a publikum. Hétről-hétre több és több a látogatója a bástyazenének s mondhatni, hogy ez a mostani nyári szezonban a legkellemesebb szórakozások közé tartozik. Hogy ott, a hol annyi s ép hölgy gyülekezik össze — a férfiak sem hiányoznak, az természetes. Az eddig „népies“ mulatságok közé tartozott bástyazene ma a budai előkelő hölgyvilágnak legdivatosabb, és szivesen látogatott gyülekező helye. Kár, hogy hetenként csak egyszer van rá alkalom!

A nagy sziklát, mely a Gellérthegyről omlott le, már elszállitották. Napokig tartott, mig az óriási kőtömböt annyira fel tudták darabolni, hogy el lehetett szállitani. A mig ott hevert a Rácvárosban, sok kiváncsi jött, még Pestről is át, hogy megcsodálja s igy most Budán egy látványossággal kevesebb van.

Nyilt-tér*)

Nyilatkozat!

A „Pesti Hirlap“ tegnapi hasábjain a szinügyet illető hirekkel szemben dr. Mittelmann Bernát ur nyilatkozatot tesz közzé, melyet szó nélkül nem hagyhatván, kérem azt becses lapjába felvenni.

Ó-Budán, „Önképző ifjusági kör“ van, mely a szinészetet lelkesen fel karolta eddig, de mely fájdalom, az események folytán visszavonult. A „Szinpártoló egyesület“ csak alakulóban volt, de még tényleg nem létezik. A Doktor úr pedig vállaira akasztva annak elnöki köpenyét, be áll szerecsen mosni, és idő előtt iparkodik a szinigazgató eljárását rehabilitálni.

Tény, hogy a főváros részéről a vizsgálat megindult, az is tény, hogy az még napokat fog igénybe venni: és ime! Dr. Mittelmann úr, be sem várva a vizsgálat eredményét, mi után az igazgatóval egy fedél alatt lakik, egy maga ki áll a sikra, és bizalmat szavaz a közönség nevében Károlyinak — s azt hangoztatja, miszerint jó irányban intézkedett akkor, midőn a közönség kedvence ellen fordult, és ezért a közönség hálás!

Kedves Doktor úr! Ez oly állitás, melyet maga sem hisz, és mely a vizsgálat végén ki is fog derülni, mert most már, miután neve alatt akarta félrevezetni a közvéleményt, nem fogunk tartózkodni annak a kimondásától sem, hogy önnek privát érdekéből fakadt és illetéktelen beavatkozása a kútforrás, mi a dolog idáig jutását előidézte. — Nem fogunk tartózkodni attól, hogy nyilvánosság elé hozzuk a közönséggel szemben történt visszaéléseket is.

Ennyit a vizsgálat előtt, a többit azután!

Ó-Buda 1892 julius 21.

Szathmáry Károly s. k.

*) Az ezen rovatban megjelenő közleményekért nem vállal felelőséget a szerk.

Szerkesztői üzenetek.

F. G. tanárnak. Az önnek szóló szerk. üzenetet úgy látszik zokon vette a »Budapestnek vesznie kell« szerzője: Brichta Kálmán tanitó és, hogy az abban foglaltakat sajátkezü irásával megerősitse, a következő levelet intézte hozzánk, a levél közlését kivánva tőlünk. Mi e kivánságnak készséggel adunk helyt — bizonyára önt is érdekelni fogja! — s szószerint adjuk a levelet:

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes szerkesztő Ur! Becses lapjának legutóbbi számában olvastam egy feleletet a szerkesztői üzenetek közt, mely engem szinte fanatikus gyülölettel támadott meg. Nagy vehementiával tört röpiratomra s »nevetséges öklendezések«-nek nevezett soraimat bombasztikusan ostorozta.

Engedje meg tekintetes Szerkesztő úr, — ha igazságos ember — hogy néhány sorral reflektáljak az ön törvénytelen ukázaira.

Röpiratom, mely nem irodalmi mű akar lenni, hanem csupán egy fénykép, teljes hiv képmását mutatja Budapest erkölcsi romlottságának.

Hogy röpiratomban nyilt homlokkal ostoroztam korunk hitetleneinek erőszakos garázdálkodásaikat, azt senki sem veheti roszz néven tőlem, mert azon aljas teremtések, kik gazságaikban s gyalázatos tetteikben mértéket nem ismernek, nem érdemlik meg, hogy az ember kicsinyitse, avagy takargassa szörnyű bűneiket, de igenis kell, hogy ép oly mértékben zúditsuk fejökre a vádat, mint a minőben ők követik el barbárságaikat!

Hogy tanitói tekintélyemet egy cseppet sem sérti röpiratom tartalma avagy irány, arról bizonyos lehet tekintetes Szerkesztő úr, mert mindig jobb. dicsőségesebb a kloakán kivül lebegni, mint a unak büzhödt örvényében lubickolni.

Elmém, mely ön szerint »agyrémes« dolgokat hoz létre, hála Istennek igen egészséges és közel a jövőben »Gyujtó szikrák« czimű röpiratot fog produkálni, mely szintén reá fog törni azon hisztriokra, kik paleontológiai állatként röhögő tömegnek mutogatják a szűzek becsületét!

Máskülönben maradok a tekintetes Szerkesztő úrnak tisztelője:

Brichta Kálmán, s. k. főv. tanitó.

Igy a levél. Már most ebből tisztelt tanár úr, önnek is be kell látnia, hogy mi Brichta úr ezen alapos cáfolatára kénytelenek vagyunk visszavonni »törvénytelen ukázainkat« és bizonyára ön is alá fogja irni azon ujabb »törvényes ukázunkat«, hogy Brichta úr tökéletesen épelméjü tanitó, a ki »a kloakán kivül lebeg« és ön is velünk együtt teljes bizalommal fogja várni a »Gyujtó szikrák« cimü uj röpiratot és dicsérni fogja a »hisztriók« üldözőjének eszét anélkül, hogy a »paleontologiai állatként röhögők tömegébe« állana. Minden jó lélek dicsérje az Urat — Brichta úr »igen egészséges elméje« pedig hadd »produkáljon« ezentul zavartalannl tovább!! — **B-a, S.** várjuk az igéretket. — **Jolán**. Igéretét köszönettel veszsük és várjuk a küldeményt. Mindenesetre kérnők, hogy szerdáig beküldje hozzánk. Kézcsók és köszönet. — **Z. F.** Olvassa figyelmesebben lapunkat! Hisz mi ezelőtt 3 héttel megirtuk! — **L.** Már mi is hallottuk. A halottkém ellen felhozott vádjai oly természetüek, hogy csak is az esetben adhatunk helyet azoknak lapunkban, ha bizonyitékokkal rendelkezik, s azokat nekünk is rendelkezésünkre bocsájtja. Látogasson meg d. u. 2—5 óra között.

Hasznos tudnivalók.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. 6 ó.-tól.— esti ½10-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ 6 „ — „ fél 10 „
Hidfő—Vigadó: „ 7 „ — „ 10 „
Hidfő—Esküter: „ 7 „ — „ fél 10 „
Tabán—Vigadó: „ 5 „ — „ 10 „
Rudasfürdő—Esküter: „ 5 „ — „ 10 „
Sárosfürdő—Vámházter: „ 5 „ — „ 10 „

A lóvasút menetrendje.

1 Lánchid — Ó-Budai vonal: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhidfőtől	5	—	a Lánchidfőtől	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

2. Lánchid — Zugligeti vonal: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchidtól	6	12	a Lanchidtól	9	42	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	

3. Károlykaszárnya — zugligeti vonal; azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	6	—	a Károly-kasz.-tól	9	—	a károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 „ 8—1|2 10-ig 10 „ 1|2 10-1|2 3-ig 20 „ 1|2 3—5-ig 15 „ 5—7-ig 10 „ 7—9-ig 15 „
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 „ 1|2 9—3-ig 20 „ 3—7 1|2-ig 15 „ 7 1|2—9-ig 10 „ 9—végig 15 „

4. udoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi- Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	4	50	a Ludoviceumtól	9	30	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	30	

5. Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	7	30	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	05	

Megjegyzés: **Ünnep- és vasárnapokon**, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonal t kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V. Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzoleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon át.

☞ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☜

A szerk.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethű olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

müvek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.

Aranyérem. Aranyérem

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok, kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes agyag; tüzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.

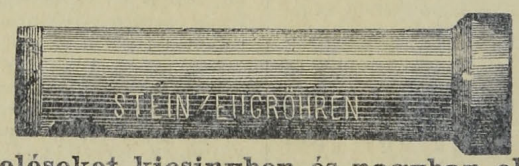

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

☞ Árjegyzéket bérmentve küldök. ☜ 11—8.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

APRÓHIRDETÉSEK.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü. leteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulácziókra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajczárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Kerestetik

egy rövid (legfeljebb fél méter hosszú) könyvállvány kéz alatt megvételre. Ajanlatok az ár és méretek feltüntetésével a kiadóhivatalb. küldendők: „Állvány“ cimre. 3—8.

A

»Szalonhetyár«

(énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—10.

Iszkának M.-Sziget.

Már egészen elfelejtett minket budaikat? Első hétre igért levelet! s most nem sokára egy hónapja lesz, hogy eltávozott! Levelét epedve várja egy tartalékos ulánus hadnagy. 15—1.

Tisztességes mellék-jövedelemhez

juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—2.

G. R.-nek. Pozsony.

Máig, péntekig türelemmel vártam. De most már türelmetlenül vár hirt, a legjobb szived. 16—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest. 1892. I. évfolyam 11. sz. Vasárnap, julius 31.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések díjszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Budai dolgok.

Az elmúlt héten két esemény vonta magára a közfigyelmet.

Az egyik a budai kereskedelmi társulat 200 éves fenállásának ünneplése, a másik a lövészegyletből kiinduló mozgalom, mely Buda emelését célozza s az ez ügyben kibocsájtott felhivás.

A kereskedelmi társulat emlékünnepe érdekes és tanulságos volt. Ezt a tanulságot az egylet 200 éves története szolgáltatja.

Nemcsak az derült ki, hogy Budának kereskedelme sokkal régibb, mint Pesté, — hogy Buda hajdan az egész ország kereskedelmi központja volt, — hogy Pest fellendülését, kereskedelmét egyenesen Budának köszönheti: hanem nyilván valóvá lett az is, hogy Buda, melyet nagy szivesen neveznek német, meg sváb városnak, — a magyarosodás terén már akkor is agitációnális működés szinhelye volt, a mikor sem „Magyar egyesület," sem „Iskola egyesület," sem más a magyorosodást célzó intézmény még nem létezett.

Épen a kereskedők voltak azok, kik minden külső presszió, minden felszólitás nélkül, tisztán a maguk jó szántukból és saját szivük hazafias sugallatát követve társulatuk révén a magyarositást előmozditották.

Ennek az egyesületnek fényes multja elég garancia annak jövendő működésére. A 200 éves jubileum alkalmából szivesen üdvözöljük a testület jelenlegi tagjait, mert meggyőződésünk, hogy a budai kereskedők magyar kereskedők, a kiknek nemcsak pecsétjükbe, de szivükbe is bele van vésve jelligéjük: „Honunk jóléte a mi jólétünk." Az a szerénység, melylyel e tekintelyes egyesület e nagy fontosságú ünnepélyét megülte, lebilincseli figyelmünket.

Manapság, a mikor valóságos mánia a legnevetségesebb titulusok és hallatlan ürügyek alatt őt, tiz, tizenöt, husz stb. éves jubileumokat nagy garral megülni, álmélkodva látjuk, hogy az a testület mely nemcsak intelligencia tekintetében elsőrangú, de a mely emellett anyagilag is minden más egyesületnél hatalmasabb vagyont reprezentál tagjaiban, fenállásának kétszáz éves jubileumát egy igénytelen kirándulás és vacsora alakjában ünnepli meg, úgy, hogy a meghivottak csak lassanként, a hallott pohárköszöntőkből tudják meg, mily nagy fontosságú és lélekemelő ünnepélynek lettek részeseivé.

De ez a szerénység, ez a feltünést kerülő szolidság méltó a testület komolyságához, méltó a minden kereskedőhöz legjobban illő, s azt leginkább dicsérő reálitáshoz.

Ők nem a világnak akarták zajos ünnepléssel elvitázhatlan dicsőségüket hirdetni, hanem maguk akartak egyesületük e szép ünnepe alkalmából az egyesület multjáról megemlékezni, hadd ösmerje meg a most élő és a testülethez tartozó ifjabb generáció e tradicionális multat, és okuljon, lelkesüljön annak példáján a jövőben.

A másik fontos esemény a lövészegyletből kiinduló mozgalom.

A mozgalom célja elég világosan van azon felhivásban körvonalozva, melyet lapunk más helyén megtalál az olvasó. Röviden e három szóban foglalható össze: budai érdekek előmozditása.

Tehát ugyan az a cél, mint a melyet a „Budai Hirlap" tüzött ki és szolgál. És e mozgalom tényleg szoros kapcsolatban van „Budai Hirlap"-pal. A „Budai Hirlap" kitüzött célját azzal éri el, hogy a polgárság figyelmét a közügyekre felhivja, érdeklődésüket felkelti.

Ime az eredmény!

Alig két hónap óta áll fenn a

A „BUDAI HIRLAP" TARCÁJA.

Jéghegyek.

Bálból jöttem hazafelé.

A lánchidon valóságos orkánként süvöltött a hideg északi szél; a táviró sodronyok óriás éol hárfaként zengtek a sötét éjszakába. Alig vártam, hogy átérjek Budára.

A Főutcán csupán a széltől kergetett hó zizegése zavarta meg az éj csendjét. Távolból egy piros lámpa pislogó fénye biztatón hivogatott: egy éjjeli kávéház csábtüze volt. Föltettem magamban, hogy a hidegtől elzsibbadt tagjaimat egy csésze téával kissé felmelegitem.

A kávéházban egy cimbalmos kegyetlenül verte régi hangszerét s egy elkeseredett honfi rettentő hamisan tercelt a nótához:

»Befújta az útat a hó.«

No ez egyben igaza volt! Bementem. Uram fia! az öreg Lázár bácsi dúdolt keservesen. Maga mellé telepitette a kaszirnőt, az asztalt tele rakatta mindenféle rendű és rangú italokkal és dalolt tele torokkal. Szerettem volna visszavonulni de már késő volt: észrevett az öreg.

— De uram öcsém — kezdé nagy páthoszszal — nem addig a'! csak fél egyre jár az idő. Egy óraig itt maradunk! Addig játszik a cigány, akkor azután majd együtt megyünk haza!

— A cigány kalapálását ugyan örömest elengedem.

— El-e? Csitt cigány! — azzal a cimbalomra dobott egy ötöst.

A cigány megelégedetten födte le hangszerét s behúzodott az ablak sarkába aludni. A kaszirnő észrevétlenül elsompolygott az asztal melől; csak ketten voltunk vendégek a kávéházban.

— Honnan jön édes uram öcsém?

— Bálból. Gyönyörü közönség; Budapest legszebb asszonyai és leányai mind ott vannak. Soha sem láttam bálon oly sok szépséget, mint a main. Ott vannak különben a fiuk is.

— Az én fiaim? — Kérdé az öreg kiváncsian.

— Igen. Gyula is ott van a feleségével.

— Jól folyhat dolga, hogy ily költséges mulatságra is telik — jegyzé meg az öreg gúnyosan.

— Nincs semmi baja. Gyula praktikus ember: az apja fia. Mindent oly szépen tud beosztani, szolidan él, kedves kis lakása van s a kis fizetésből néha még mulatságra is telik. Ugyan már miért is nem békül ki vele édes urambátyám?

— Soha, a mig élek! Miért dacolt velem? Miért nösült akaratom ellenére? Látni sem akarom; miattam a feje bubján is táncolhat, de tőlem egy árva fittyinget sem kap. Egy fittyinget sem! — tette hozzá nyomatékkal.

Elgondolkoztam egy percig. Boszantott, hogy az öreg Lázár, a ki különben a legderekabb ember a világon, igy dühöng a fia ellen, a kinek a házasságát ellenezte csak azért, mert a Gyula felesége szegény leány volt.

— Bizony kedves uram öcsém, nem érdemeltem én ezt attól a fiától! . . .

— Mit?

— Mit? Hm . . . hm, hát . . .

— Hogy megnősült?

— Dehogy! Hiszen nősülhetett volna, de nem akaratom ellenére!

— Hát miért ellenkezett urambátyám? Utóvégre Gyula nem urambátyámnak nősült, hanem maga magának! De meg csakugyan . . .

— Hagyjuk öcsém uram ezt a dolgot — szakitott félbe az öreg.

— De már, ha belekezdtem elmondom! Azt akarom csak mondani, hogy csakugyan nem is tudom, kit szánt hát a Gyulának feleségül? Talán azt a gazdag korcsmáros lányt? Hisz az nem Gyulának való volt! Soha se nyit az korcsmát. Máshoz meg nem ért az istenadta. Nem is lehet egy napon emliteni a Gyula müvelt feleségével! . . .

— Jó, jó! Meglehet. De semmije sincsen. Gyulának sincsen: kettős a nyomoruság.

— No ne féljen urambátyám, azok bizony nem nyomorognak! Gyulának elég szép fizetése van és támaszkodva némileg édes atyja vagyonára . . .

„Budai Hirlap“ — és nyugodt lelkiösmerettel állithatjuk, hogy már is szép eredménnyel dicsekedhetik.

Az érdeklődés a közügyek iránt tagadhatatlanul és szemmel láthatólag felébredt és azok nem is remélt mértékben foglalkoztatják a polgárokat.

A tétlen álomból felébredtünk!

Ennek a felébredésnek a szimptómája többek között a lövészek mozgalma is.

Dicsekvés nélkül magunknak vindikáljuk, hogy az impulzust a lövészek tőlünk kapták.

Hiszen tudták azelőtt is mindazokat, melyeket mi megirtunk, — a lövész egylet sem tegnap alakult meg — de hiányzott az az orgamum, mely a gondolatnak formát adjon, szavakba öntse. Csak mikor az egyes emberek elolvassák a saját gondolataikat más által leirva, és úgy tapasztalják, hogy hiszen ők is abban a nézetben vannak, csak olyankor szokott az a nagyon is érthető óhajtás felébredni az emberekben: hogy ha már mások is úgy gondolkoznak, mint én, ugyanaz a bajuk és ugyanigy gondolják a segitséget is — akkor hát egyesüljünk, gyünk!

De végre is, nem az a fontos, hogy miként keletkezett e mozgalom, s ha valaki a „Budai Hirlap“ hatását erre nézve tagadásba venné, csakugyan nem kardoskodnánk ellene egy percig sem, nekünk elég a nyugodt öntudat s a józan polgárok elismerő szava — ismételjük nem is az a fontos, hanem maga a tény s a körülmények, mélyek közt az történt.

A lövész egyesület, melynek tagjai között van a budai közéletnek legtöbb ösmert alakja, s melynek tagjai úgy nagy számuk által, valamint a képviselt intelligencia és vagyon által elég alkalmas ily mozgalom megindítására.

Azért tehát máris elösmerés illeti a kezdeményezőket.

Vajjon az irány, melybe a mozgalmat terelni akarják, vajjon a megválasztott mód helyes-e, praktikusan kivihető-e? arról most még itéletet alkotni, véleményt mondani korai volna.

Korai már csak azért is, mert a felhivás a mozgalom célját eléggé világosan kifejti, de épen nem tájékoztat azon mód felől, melylyel e célt elérni törekszik, még a mozgalom szervezésének körvonalozása, az egyletek által kiküldendő képviselőkből, városi bizottsági tagokból előljárókból stb, összehivandó gyülés tervezete sem nyujt erre nézve támpontot.

De hisszük, hogy a kik a mozgalmat megindították kész tervvel fognak előállani annak idején.

A magunk részéről éber figyelemmel fogjuk kisérni a mozgalom minden egyes mozzanatát s ott, a hol helyén valónak fogjuk találni esetleges észrevételeinket, helyeslő vagy helytelenitő itéletünket megmondani kötelességünknek fogjuk tartani.

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	. . . . .	4 frt	40 kr.
6 hónapra	. . . . .	2 „	20 „
3 „	. . . . .	1 „	10 „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kiknek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Üresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

Hirek.

Hogy házasodnak Bupapesten. A fővárosi statisztikai hivatal érdekes kimutatást tett közzé: a házasságok statisztikáját. Megtudjuk ebből, hogy 1874-ben, mikor Buda és Pest városok egyesittettek, 2525 házasságot kötöttek a főváros területén; 1891-ben már 4389-re rugott a házasságok száma, Vegyes házasság ezen 4389 házasság közül volt 864. A statisztika bizonyitja azt is, hogy a vegyes házasságra való hajlandóság sokkal nagyobb a protestánsoknál, mint a katholikusoknál. Ezer eset közül kath. vőlegény protestáns menyasszonyt vett 108-szor, ellenben protestáns vőlegény kath. menyasszonyt vett 566-szor. Érdekes az a körülmény is, hogy a vegyes házasságoknál nagy szerep jut a nemzetiségi kérdésnek. A magyar protestáns vőlegény inkább választ kath. magyar menyasz-

---

— De hiszen az én vagyonomra ugyan ne támaszkodjék! pattant fel az öreg. — Elég hosszu ideig tartottam, neveltem. Azt hiszem megérdemlem, hogy most ugy táncoljon a hogy én fütyülök. Ö nem akart! Semmi közöm többé hozzá! Nincsen fiam!

— Ne mondja ezt uram bátyám! Hiszen Gyula a legkedvesebb fia volt.

— Igaz! — sóhajtott fel az öreg — Egykor úgy oda volt nőve a szivemhez. hogy azt hittem ő a legjobb, legkedvesebb előttem. De most! A mi sziveink közé jéghegyek emelkedtek, a miken át nem érezni a fiúi sziv melegét! . .

Az öreg kissé elérzékenyült s egy pár könnycseppet morzsolt szét. Én magam is furcsán éreztem magamat, a jéghegyeknek a hidege kellemetlenül érintett. Bántott a gondolat, hogy egy alaptalan előitélet miatt a legszebb családi viszony megszünt: apa és fiú között szakadás állt be. Gondolataimban annyira élénken foglalkoztam ezzel, hogy csak akkor rezzentem fel, a mikor már hangosan gondolkodtam:

— Lehetetlen, hogy ez igy maradjon!. . .

Elhallgattam. A kávéházban mély csend uralkodott; a kaszirnő fejét tenyerébe hajtva szunyókált. A pincér és a cigány egymással szemben aludták az igazak álmát. Az utcán zúgott a szél teljes erővel: szinte össze borzadtam a haza menetel gondolatától.

— Tudja mit öcsém uram, — szólt kis vártatva az öreg — igyunk meg még egy pohár pezsgőt, azután menjünk haza. A kisasszony is velünk tart bizonyosan! Kisasszony kérem!!! Már aludni tetszik?!

— Hát mit csináljak? — szólt álmosan a frájla, a ki ugy látszik több figyelemhez volt szokva az öreg részéről, mint a mennyi ma kijutott én miattam, s azért reám épen nem barátságos szemekkel nézett. — Hiszen önök elég jól mulatnak!

— No ne apprehendáljon, csücsükéljen ide hozzánk és hozzon egy kis itókát is!

— Az már más! — szólt a kisasszony felvillanyozva és rögtön előhozta a pezsgős üveget. Ugy látszik, hogy az öregnek, legalább e helyen ez volt az „itókája,“ nem is kellett külön rendelni.

— Hát kegyed honnan tudja, hogy pezsgő kell? — kérdeztem, csak azért, hogy mondjak valamit.

— Gavallérok ilyent szoktak! Lázár ur rendesen azt iszik — szólt a kaszirnő olyan hangon, melyből kitünt, hogy Lázár ur milyen nagy gavallér ő előtte.

— No nem mindig — szólt Lázár úr, ki ugy látszik kisebb gavallérnak szeretett volna előttem feltünni — csak mikor magácska itt megtisztel az asztalomnál . . .

— Tehát mindennap! — erősité „magácska.“

— Igyunk hát! Éljen a kisasszonyka, a kávéház szép angyala! . . . Hát öcsém miért nem iszik többet? Talán nem szereti a pezsgőt?

— Bizony nem. Gyalázatos rosz ez! Ha húsz krajcár volna a literje, a kutya se inná! De mert hat forint egy üveggel, hát isszák. Isten ucscse bűn igy szórni a pénzt — kezdtem a prédikációt, örülve, hogy egyszer én is leckéztethetek valakit — abból a pénzből egy szerény család elél egy hétig.

— Igaza van, — szólt az öreg elkedvetlenedve. Ugylátszik észrevette, hogy Gyulára céloztam.

Fizetett. Haza mentünk. A kaszirnő dühös pillantássokkal nézett utánam.

Nehány hónap mulva találkoztam Lázár bácsival. Kocsiban ült és boldog mosolylyal biztatott, hogy ülnék föl melléje ha nincs sürgősebb dolgom.

— Merre törekszik édes uram bátyám?

— Megyek Gyuláékhoz. A kis menyecskét megkocsikáztatom kissé; sápadt szegényke s a jó friss levegő csak hasznára lesz. No meg azt a kis porontyot is megnézem; tegnap tartottam a keresztvizre.

Az öreg egész boldog volt, szinte megifjodott. Tehát mégis csak elolvadtak a jéghegyek!

Permethy S.

szonyt, mintsem hogy protestáns német vagy tót nővel lépjen frigyre; viszont a német vagy tót protestáns férfi szivesebben keres a nagyszámu katholikusok közt hasonló ajku hitvest, mint protestáns hitsorsosai közt. Az özvegy embereknek és asszonyoknak nem kedvez a statisztika, legalább ezt bizonyitja, hogy a legényvőlegények és hajadon-menyasszonyok száma évről-évre szaporodik. Úgy a vőlegények, mint a menyasszonyok többsége 24—29 éves korban lép az oltár elé. 1891-ben a legfiatalabb vőlegény 20 éves, a legfiatalabb mennyasszony 15 éves, a legidősebb vőlegény 79 éves s a legidősebb menyasszony 76 éves volt. Legkorábban nősülnek a statisztika szerint a katholikusok és a zsidók, az evangélikusok legkésőbben.

Iskolai hirek. A nyári nagy szünidőben több fő- és székvárosi polgári és elemi iskolában nyári, vagyis szünidei tanfolyamot akartak az illető vezető tanférfiak tartani. A tanács egyrészt a tiszti főorvos véleménye alapján egészségügyi szempontból, másrészt pedig, mivel e tanfolyamok a nyári nagy szünidő tulajdonképeni céljával sem egyeztethetők össze, egyszer s mindenkorra kimondotta, hogy a szünidőben semmiféle ismétlő oktatás tartását, vagy szünidei tanfolyam létesitését nem engedi meg. — A várbeli iskolatéri elemi iskola épületében a nyár folyamán az összes tantermeket renoválják és a légszeszt is bevezetik. A polgári leányiskolában pedig a jövő tanévben megnyitják az V-dik osztályt. — A tanács a budai zsidó hitközség kérelmére kimondotta, hogy az I-ső és II-dik kerületbeli községi iskolákba az ujlaki orthodox zsidóhitközség nem küldhet hitoktatókat.

Faburkolatot fog kapni a Batthyány utca azon része, melyen a II. ker. polgári iskola uj épülete áll. Legalább az iskolafelügyelő bizottsága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a tanácstól, kérni fogja a faburkolat lerakását és alig hisszük, hogy a tanács e kérelmet, mely nagyon is jogosult meg fogja tagadni. Ugyancsak ezen az ülésén a bizottság a Könyök-utca elzárását is kivánatosnak tartotta, melyet kertté átalakitva akar az iskolaépülethez csatolni, úgy hogy az óra közökben a gyermekek e kertben sétálhatnának.

Mellőzött budai iparosok. A II. kerületi polgári és elemi leányiskola számára szükséges munkálatokra beérkezett ajánlatokat az iskolai bizottmány e hó 19-diki ülésén akarta tárgyalás alá venni, — mivel azonban kitünt, hogy csakis a pesti iparosokat hivták fel ajánlattételre, a budaiak mellőzésével, — a bizottság elhatározta, hogy a budai iparosokat is értesiti és felszólitja ajánlattételre s a munkák kiadását épen ezért későbbre el is halasztották.

Különfélék.

Templomi csapszékek. Egy newyorki anglikán lelkész Rainsford dr. a korcsmák ellen (!) azt találta ki, hogy ő is korcsmákat rendez be. A világi korcsmák ellenében egyházi korcsmákkal akar konkurrálni. A templomok mellékhelyiségeiben kedélyes szobákat rendez be, ahol a vendégek sört és bort ihatnak s lapokat és egyéb szórakozást találnak. Csak a pusztitó pálinka lesz e templomi csapszékekből kizárva s ezenfölül szigoruan fognak felügyelni, hogy ott senki se rugjon be. Rainsford ily módon akarja tönkretenni a pálinkamérőket s egyszersmind a közönséget a templomba vonzani. Még vasárnapokon is nyitva akarja hagyni bizonyos ideig az egyházi korcsmákat.

Tornastatisztika. Két francia orvos, évek során át eszközölt megfigyelések alapján figyelemre méltó statisztikát állitott össze azon hatásról, melyet a rendszeresen folytatott tornázás a test fejlődésére gyakorol. E szerint 100—100 tornász közül 5 hónap alatt a mellkas 76 tornásznál 2·5 centim. a felső kar izom 82-nél 1·28 cent., az alkaré 62-nél 0·57 cent., a felső lábszár 36 tornásznál 0·82 centiméterrel erősbödött, illetőleg terjedelemben nyert. Az izomfejlődés természetszerű következménykép a test ereje is fokozódik. Az általános emelési képesség 100 tornász közül 86-nál 28 kilogrammal. Az izom fejlődésével természetesen annak munka ereje is fejlődik, ellenben a test zsirja, tehát összsúlya 7½ kgmmal fogyott. A mi a testgyakorlásnál előforduló szerencsétlenségeket illeti, 9 megfigyelések szinhelyéül szolgált tornatéren 6 év alatt 8000 férfiu közt 30 ficam, 2 csonttörés és 19 egészen alárendelt természetű sérülés fordult elő. Igy tehát átlag egy év alatt a testi sérülés sem jut 8000 emberre, vagyis körülbelül egy sérülés 1000 tornászra.

Koldusok lapja. Tavaly a párizsi lapok és jótékonysági egyletek felszólaltak Párisban nagyon is elharapódzott koldulás ellen. Ez alkalommal felfedeztek egy szaklapot, mely a koldusok érdekeit védte és már két éve óta fenállott. Egy lap ára 20 szantim volt, de a fő jövedelmét a lapnak a hirdetések képezték, melyek igen érdekesek voltak. Igy például: „Egy vak kerestetik, a ki flótázni tud.“ — vagy: „Egy sánta kerestetik egy látogatott fürdő számára; előnyben részesül a kinek jobb karja hiányzik.“ Némelyek kauciót is követeltek. Husz-harminc ilyen fajta hirdetés volt a lap minden egyes számában. Ezenkivül gazdag emberek menyegzői, keresztelések, temetések és más efféle családi ünnepségek jelezve voltak a lapban, mint bő kereset forrás a tisztelt abonensek számára. Hirdettek egész közvetitő intézeteket is, a melyek a koldusoknak jó helyeket szereztek. Ilyenek főleg fürdőhelyeket és oly helyeket jelölték meg, a hol sok publikum forog.

A vasminiszter pohara. A képviselőházi büffé bérlője, — irja a „V. L.“ — annak idején monogrammal ellátott poharakat készittetett. Ilyen pohara volt a büffétben Baross Gábornak is. Ezt a poharat, melyből a megboldogult miniszter inni szokott, a bérlő most elküldi özvegyének, Illavára. Tisza Lajos gróf, ki éppen oda utazik, vállalkozott rá, hogy átadja a poharat. A napokban Wekerle — a kinek elmondották a dolgot — betérve a büffétbe, mosolyogva megkérdezte a bérlőt, hogy neki is haza fogja-e küldeni a poharat. A bérlő mély bók kiséretében válaszolta: „Remélem, kegyelmes uram, hogy még sok ideig nem lesz arra szükség.“

Irodalom és művészet.

* **„A Szalon-betyár“** első előadására páholyokra, valamint zsölleszékekre már a jövő hét elején elő lehet jegyezni. Az előadás, mely iránt főváros szerte nagy az érdeklődés, pénteken lesz. Olvasóink számára lapunk utolsó oldalán hozzuk a szinlapot.

* **A budai szinkörben** egész héten „A diurnista“ járta. A vasárnapi előadás alkalmával egy óriási koszorút nyujtottak fel Follinusz Sanyaró Vendelnek — kolbászokból. A koszoru belsejében egy rengeteg, legalább egy méter átmérőjü sóskifli volt beakasztva. Szines szallagok diszitették a ritka koszorút, melyet állitólag a dijnokok vettek gyüjtés utján a dísz-dijnok személyesitőjének. Sanyaró kacagtató mohósággal nyult a „koszoru“ után e szavakkal: „Még ilyen vasárnapom nem volt!“ A közönség mindennap megtöltötte a szinházat. Ma, szombaton Ledofszky Mariska jutalomjátékául „A gascognei nemes“-t adják.

* **Az óbudai szinkörben** szerdán a „Koldus diák“-ot adták. Két vendégénekesnő lépett fel; a címszerepben Szentesi Vilma, a ki elég jó volt, bárha a kiejtésre nem ártana jobban ügyelnie és Vida Etelka, a ki Laura szerepében szép sikert aratott. Mindkettőt megtapsolták. Jók voltak Károlyiné, Pelsőcziné, Váradi és Nyitrai Sándor is. Közönség szép számmal volt.

* **Serédi Sarolta jutalomjátéka** jövő héten szombaton lesz a „Nap és Hold“ operettben.

A hét eseményei.

Vasárnap. Julius 31. A tornászó ifjak köre kirándulást rendez Esztergomba. Reggel 5 órakor indul a társaság a magyar államvasutak pályaházából. A budapesti Acélhang dalegyesület hangversenynyel egybekötött nyári mulatságot rendez a rákosfalvai Zöldiké-hez cimzett vendéglőben. A budapesti önkéntes tűzoltó testület délután a Kun-utcai gyakorló téren diszgyakorlatot tart s ez alkalommal a testület diszes ezüst jelzőkészüléket nyujt át Herman Ödön mászó-osztály parancsnoknak, a ki e napon üli tűzoltói működésének 20 éves jubileumát. Este a Mikádó vendéglőben lakomát rendeznek, mely egyuttal ismerkedési estélye lesz az orsz. tüzoltói kurzusra érkező vidéki tűzoltóknak. A házépitő tisztviselők egyesülete délután 5 órakor rendkivüli közgyülést tart régi kaszinójában. A budapesti hegyvidéki turista-egyesület évi rendes közgyülése lesz az istenhegyi Eötvös nyaralóban. A Balaton kultur-egyesület központi (budapesti) igazgató választmánya délután 3 órakor ülést tart Balaton-Füreden, melynek főtárgya a választmány munkaprogrammja lesz. A Hunnia magyar kerékpáros klub tagjai kirándulást rendeznek Visegrádra. Két csoportban indulnak. Az első reggel 5 órakor az Oktogotérről, a másik délután 3 órakor az egyesület helyiségéből kél utra. A magyar izraelita kézmű és földmüvelési egyesület egykori növendékeiből kikerült mesterek délelőtt 11 órakor tartanak gyülést Holló-utcai helyiségükben. Az első magyar női betegsegitő egyesület délután 3 órakor rendkivüli közgyülést tart a Hajó-utcai Herzman-féle Orfeumban.

Kedd. Augusztus 2. Térzene délután fél 7 órakor a bástya sétányon. A magyar turista egyesület rendes társas estéjét a koronaőr-utca 6. számu házában, a „Politikus szatocshoz“ cimzet vendéglőben tartja meg.

Péntek. Augusztus 5. Térzene 6 órakor a várkerti kioszk előtt.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V. Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napont.

Fontos mozgalom Budán.

Egész csendben indult meg e hó elején egy fontos mozgalom a főváros jobbparti részén, mely hivatva van nagy hullámokat vetni, és jótékony mozgásba hozni azt a fatalisztikus nyugalmat, mely a budai életet hosszú idő óta jellemzi. Egyes apróbb jelenségek már nyilatkoztak e tekintetben, de ezek oly szerény keretekben mozogtak, hogy csak csekély hatásuk lehetett.

Nem igy a szóban forgó mozgalom, mely a budapesti polgári lövészegyesület julius 8-diki választmányi üléséből indult ki. Ott ugyanis inditvány tétetett az iránt, hogy a lövészegyesület vegye kezébe a budai oldal fejlődésének ügyét. A kellőképen indokolt inditvány közhelyesléssel találkozván, az inditványtevőt felkérték egy e tárgyban való felhivás megfogalmazását, s annak e hó 26-án, a lövészegyesületi választmány által kiküldött tizenhat tagú bizottság eléterjesztésére. Kiküldettek e bizottságba Biscara Endre, Darányi Ignác dr., Delmedico Ágoston, Eckermann Ede, Érczhegyi Ferencz, Freyberger Pál, Gombár Tivadar dr., Hampel Sándor, Kollár Lajos dr., Kugler József, Országh Sándor dr., Rupp Zsigmond, Szabó M. Ferenc, Sitz Károly, Tatay Adolf dr. és Toldy László dr.

A kiküldöttek az I. II. és III. kerület valamenyi fővárosi bizottsági tagjaihoz, országos képviselőjéhez és előljáróihoz, valamint a budai oldalon levő összes társas egyletekhez és körökhöz egy felhivást intéztek, mely elég érdekes arra, hogy egész terjedelmében közöljük:

T. C.!

Immár huszonöt esztendeje, hogy hazánk alkotmánya visszaállittatott, és törvényhatóságaink, ezek között városaink is visszanyerték közigazgatási autonomiájokat.

Ez utóbb lefolyt 25 esztendő folyamában, 1872-ben az országgyülés törvénynyel, t. i. az 1872: XXXVI. trvcikkel, rendezte az ország fővárosának ügyét, egyesitvén Budát, Ó-budát és Pestet, s e 3 várost Budapest név alatt az ország fővárosának deklalrálta, legutóbb pedig, t. i. f. évi junius 8-án dicsőségesen uralkodó, szeretett királyunk, hivatalosan is székvárosának jelentette ki Budapestet.

De, ha tagadhatatlanul sok is történt e most lefoly 25 év alatt a főváros felvirágoztatása, fejlesztése érdekében, úgy szintén tagadhatatlan, hogy a főváros jobbparti része vajmi csekély mértékben élvezi e fejlesztés előnyeit, mert vajmi csekély mértékben lett részese ezen fejlődésnek.

Igaz, hogy a főváros egyesitése következtében annak jobbparti része, t. i. az egykori Buda és Ó-buda, elveszitette egykori különálló városi jellegét, s a törvény értelmében ma már csak alkotó része az egységes fővárosnak, s mint ilyen nem kivánhatja azt, hogy külön városnak tekintetvén, a város fejlesztésében neki külön mértékkel mérjenek. De, mig egyrészt ezzel elismerjük azt, hogy nem kivánhatjuk helyi érdekeink kielégitését az összeség rovására, úgy viszont épen ezen elismerésből következik az is, hogy az sem jogosult, hogy a főváros más részei, a mi rovásunkra előnyben fejlesztésben részesitessenek. Mert, amidőn mi elismerjük azt, hogy a mi helyi érdekeinknek háttérbe kell szorulniok az egyetemességet érdeklő közérdekek előtt, úgy másrészt azt kivánhatjuk, hogy a mi jogos érdekeink ok nélkül ne áldoztassanak fel a többi városrészek helyi érdekeinek.

És, ha léteznek jogos helyi érdekek akkor a főváros budai részére nézve is léteznek ilyenek, s ezek nem ignorálhatók egyrészt azért, mert a főváros fejlődésének nem szabad egy pontra irányulnia, mert nem helyes az, hogy mindaz, a mi a fejlesztés körébe vág, kizárólag csak egy részen halmaztassék fel, mert az észszerű fejlesztésnek egyenletesen meg kell oszlania az összes részek között, különben egy oly sajátszerű ellentét létesülne egyugyanazon városban, hogy mig annak egyik része csupa fény, pompa és gazdagság, addig a másik része romlásnak és elszenvedésnek indulna. Ha a főváros tovább is ily osztozkodás szerint fejlődnék, akkor maholnap a keleti városok siralmas képét nyujtaná. De, ha a budai részről van szó, itt még a história és az ennek alapján létrejött jogosultság is tekintetbe veendő. Sok századon keresztül ez a rész, az egykori Buda volt országunk fővárosa, és a királyok székhelye; lehetetlen tehát az, hogy most megszünvén kizárólag az ország fővárosa lenni, oly mostoha elbánásban részesüljön, mint részesült az utóbb lefolyt 25 esztendő alatt.

Nem irigykedünk, nem féltékenykedünk mi az egykori Pestvárosára; jól tudjuk, hogy a közélet, főkép az ipar és kereskedelem tekintetéből a pesti rész van különösen hivatva arra, hogy legnagyobb gyártelepe és kereskedelmi gyúpontja legyen az országnak, sőt a Duna egész folyammedrének, sőt még azt is elismerjük, hogy legtöbb középületünk számára a pesti oldal alkalmasabb mint a budai. De épen ezért jogos azon kivánságunk, hogy azon középületek, intézmények és intézetek, melyekre nézve nem fontos az, hogy a messze elterülő pesti sikságon emelkedjenek és létesüljenek, s melyeknek élete és munkássága nincs azon folytonos mozgékonysághoz és sietséghez kötve, mely főkép az adminisztráció és az üzleti élet szempontjából a pesti oldalon természetszerüen kifejlődhetik, a budai oldalon helyeztessenek el, s ez által a budai oldal fellendülésének is tápot nyujtsanak.

Nem akarunk azon középületek intézetek és intézmények hosszas felsorolásába bocsátkozni, melyeket nézetünk szerint a budai oldalnak kellene juttatni; ez, egy részletesen kidolgozandó terv keretébe való, csak rá akartunk mutatni azon elvre, melynek kalauzolása mellett a budai oldal jogosult fejlesztésének módját kontempláljuk.

Az által, hogy a főváros hivatalosan is a királyi udvar székhelyének jelentetett ki, e fejlesztés munkáját most már kezdeményeznünk kell. Mert, ha, mint fentebb emlitettük ma már nem létezik sem Pest, sem Buda, sem Ó-Buda, hanem csak az egységes Bpest, úgy viszont el-tagadhatatlan tény, hogy a király tulajdonképeni lakhelye nem a pesti hanem a budai oldalon van. Ő felsége ez irányban már régebben meg is tette a kezdeményezést az által, hogy a királyi palota ki- illetőleg ujjáépitési munkálatait megkezdette. És, ha a budai oldal van hivatva arra, hogy királyunk tényleges lakóhelye legyen, a főváros ezen oldalának többi részeiben is fejlődnie kell, s azok nem maradhatnak meg továbbra is azon defolált állapotban, melyben manapság sinylenek.

Mi tehát kötelességünknek tartjuk minden irányban oda hatni, hogy a főváros budai része is beavassék a fejlesztés és szépités munkájába; kötelességünknek tartjuk ezt annyival inkább, mert a budai oldal az egyesités dacára sem veszitette el bizonyos tekintetben régi, históriai individualitását; köteleségünknek tartjuk ezt annyival inkább, mert meg vagyunk győződve, hogy az ország fővárosának saját érdekében egységesen és egyenletesen kell fejlődnie, nehogy a fény és pompa közvetlen szomszédságában a romlás, az árnyék, a pusztulás foglaljon helyet; Kötelességünknek tartjuk végre azért is, mert a mit a természet a lapályosan fekvő pesti oldaltól megtagadott, a vegetáció, az egészségesebb égalj, stb. a budai oldalon megvannak, s nem csak az ez oldalon, hanem a tulsón lakóknak is hasznos és előnyére válnak.

Mindezek folytán elhatároztuk egy oly irányú mozgalom megindítását, mely hivatva lenne tervet készíteni, programmot állitani fel mindazokról, a mik a fentebb vázolt cél elérésére szükségesek. És ezért célunk e mozgalom körébe bevonni mindazon elemeket, melyek e cél iránt lelkesednek. Meglevén pedig győződve arról, hogy T. C-ed nem partikularizmusból, nem a helyi érdekek jogosulatlan ápolásának céljából, hanem fő- és székvárosunk egységes és egészséges fejlődése iránti érdeklődésből szivesen fog e cél elérésének szolgálatába állani: felkérjük válaszszon tagjai közül tiz oly lelkes férfiút, kik a fentemlitett mozgalomban tevékeny részt kivánnak venni, s kik velünk együtt a folyó év őszén összegyülnének a szükséges teendők megvitatására.

Felkérjük tehát T. C-edet sziveskedjék f. évi október 1-éig kiküldöket, a budapesti polgári lövészegyesület választmányát értesiteni, hozzájárul-e az általunk felvetett mozgalom megindításának eszméjéhez, s hozzájárulás esetében, miről nem kételkedhetünk, méltóztassék a budapesti polgári lövészegyesület választmányával tudatni azon t. polgártársaink neveit és lakásait, kiket az összehivandó értekezletbe ki fog küldeni, hogy őket annak idején összehivhassuk. Megjegyezzük még, hogy a főváros I. II. és III. kerületének összes fővárosi bizottsági tagjai, országgyülési képviselői és előljárói szintén meg fogván hivatni, a 10—10 tag nem ezek sorából választandó, hanem a T. C-ed többi tagjainak sorából, és pedig úgy, hogy tekintet legyen az értelmiségre, és a termelés és foglalkozás minden főbb ágaira, hogy a kitüzendő kérdéseket minden oldalról megvitatni s megbeszélni lehessen.

Bpesten, a bpesti polg. lövészegyesület által kiküldött megbizottak értekezletéből. 1892 julius 26-án.

Fő- és székvárosi ügyek.

A menhely.

Horváth János hely. alpolgármester a pesti hazai első takarékpénztár-egyesület által a fő- és székvárossal közösen felállitandó menhely tárgyában érdekes előterjesztést intézett a tanácshoz.

Az előterjesztés bejelenti, hogy a menház a Kun- és Alföldi utcában még ez évben kész lesz.

Azután az intézeti szabályok mielőbbi elkészülésének fontosságát hangsulyozva a jelentés azt mondja:

„Az emelendő épület külön helyiségeket tartalmaz a férfiak, a nők, a férfi és nőgyermekek részére, továbbá mindazon helyiségeket, melyek az alapitó egyesület célzatának megvalósitására szükségesek.

Ezen menház tehát kettős irányú rendeltetésével, hogy t. i. földszinti helyiségeiben hajléktalanoknak feltétlenül menedéket nyujt, emeleti helyiségeiben pedig kórházakból kikerült lábbadozó betegeknek, kik még munkaképtelenek, táplálkozást és ruházatot ad, a külföld hasonló intézeteitől eltér, a mennyiben ott a hajléktalanok menháza kizáróan csak ezen célra van berendezve.

A főváros szóban forgó menházának jelzett kettős irányu rendeltetése kétféle, egymástól természetszerüen eltérő kezelési rendszert tételez föl, a mennyiben kétségtelen, hogy a lábbadozó betegeknek nyujtandó segélyezés célja, mérve, minősége és rend-zere külön megállapodások tárgyát kell, hogy képezze.

Mielőtt ezen megoldandó kérdésre áttérnék, szükségesnek és indokoltnak tartom a Berlinben, a Böschingstrassén létező kizáróan magánjótékonyságból föntartott „Hajléktalanok menhelyének“ szervezetét és intézeti működését tüzetesen megösmertetni, mert ezen menhely mintájára rendeztetett be a boroszlói, drezdai, bécsi, rigai, lipcsei, hamburgi stb. menhely és igy berendezésének és kezelés: rendszerének célszerűsége a gyakorlati tapasztalat által igazolva van, masrészt azért, mert vezérelvei ugyanazok, melyek a takarékpénztári egyesület alapitó oklevelében kifejezvék. Jelesül:

1. Vezérelvül szolgál a teljes anonimitás. Tehát a teljesen szabad bemenet és kilépés, a nélkül, hogy a rendőrség az épületbe csak be is léphetne, ott bár-

miféle nyomozásokat eszközölhetne vagy a bejelentési kényszert az intézetre kiterjeszthetné.

„Abban a pillanatban — mondja az intézetről szóló egyik közlemény — midőn a rendőrség a menhelybe lépne, az egyesület az intézet kapuit bezárná.“

A teljes anonimitás ezen elve és kizáratása minden, bármiféle rendőri zaklatásnak határozott kifejezést nyer a mi alapitó okleveünkben is.

A berlini menyhelyben azonban ki van kötve, hogy egy-egy személy a menhelyet havonként csak öt izben veheti igénybe. E megszoritásnak azon fontos oka van, hogy védeszközül szolgáljon a munkakerülők ellen, kik e korlátozás nélkül a menyhely vendégszeretetével rutul visszaélnének.

Az idevágó ellenőrzés szempontjából az intézet gondnoka „Hausvater“ az egyesektől csak azok korát, nőtlen vagy nős állapotát tudakolja és azt is megkérdezi, hogy hány izben volt már a menhelyben.

2. A második vezérelve a berlini menhelynek, az illetők foglalkoztatása.

Ugyanez van kimondva a takarékpénztár egyesület alapitó oklevelében is.

Berlinben e foglalkoztatás abból áll, hogy egyeseknek kivánságukra varró vagy iró eszközöket és könyveket adnak.

3. Harmadik vezérelve a berlini menhelynek az, hogy minden látogatója ne csak tető alá jusson, de éjjelre tiszta ágyat, este és következő reggel pedig egy-egy adag rántott levest, kávét és kenyerét kapjon.

Az egyesület ugyanis abból indul ki, hogy a nyomor és inség által elcsigázott testű embernek, kit legtöbb esetben éhség is gyötör, este és reggel egy adag meleg leves vagy kávéra, éjjelre pedig olyan fekhelyre, melyen magát kipihenheti, okvetetlen szüksége van, mert e nélkül munka után nem láthat.

A cél ugyanis az, hogy ilyen szerencsétlen és elhagyott egyénekben az önbizalom és a remény ébren tartassék, az által, hogy a menhelyben megfürdőt kap, elkülönitett tiszta fekhelyre tesz szert és éhségét csillapithatja.

Ez itt azért emlittetik, mert szerzett információ szerint a takarékpénztári egyesület által alapitott menhelyben a hajléktalanok részére egyéb a puszta deszkafekhelynél nem nyujtatnék, a melyen fáradt és éhes ember sem meg nem erősödhetik, sem magát kipihenni nem képes, mely körülmény nagyon fontolóra veendő, kivált ha tekintetbe vétetik az, hogy a menhelyet fáradt aggok, gyönge testű nők és gyermekek is igénybe fogják venni.

Ha külföldön, a hol a magányjótékonyság által fentartot hasonló intézetek berendezésére nézve hosszú évek tapasztalatai utmutatásul szolgálnak, s ahol éber figyelem fordittatik arra, hogy ezen intézetek regiéje minél kevesebbre rugjon, mégis szükségesnek, sőt elkerülhetetlennek tartják, hogy a menhelyre szoruló egyén amúgy is szomorú sorsával egy éjjelre legalább azzal kibékittessék, hogy üres gyomrát meleg levessel és egy darab kenyérrel, eltörődött testét pedig álommal fölüditse, közel fekszik a föltevés, hogy a takarékpénztár-egyesületi menhely hasonló berendezést követel.

De a pihenésre és alvásra szolgáló külön fekhelynek, mely ércsodronyú matráccal és alsó és felső pokróccal ellátott katona vasnyoszolyából áll és a meleg levessel való ellátásnak nemcsak az a célja, hogy az egyes egyén fizikailag gyámolittassék, hanem az is, hogy az intézetben a köztisztaság és a közegészség fentartassék és a közlakosság ez irányú érdekei is megvédelmeztessenek.

Nem szorul bővebb megokolásra, hogy a menhelybe tóduló egyének kigőzölgése, piszkos férges ruházatuk, általában pedig a rajtuk lévő szenny párolgása, főleg akkor, midőn őszszel és télen bőrig átázott és többnyire fölpálinkázott állapotban betérnek, miazmatikussá teszik a levegőt. Ezen egyének testileg is el lévén csigázva, a menhely helyiségeit, azon esetben, ha nem lesz arról gondoskodva, hogy ruhájukat letehessék, hogy e ruházat megszárittassék és fertőtlenittessék, az egyének pedig előbb megmosva és esetleg fürösztve, éjjelen át tiszta fekhelyen pihenhetnek, nagyon könnyen különféle járványos betegségek fészkévé válhat, annál inkább, mert köztudomású, hogy a nyomorban sínlő, rosz táplálkozású egyén különféle megbetegülések iránt sokkal fogékonyabb.

A külföldi menhelyekben ezen kérdés helyes megoldása okozott legtöbb gondot s a köztisztaságnak a szellőztetés és a fertőtlenités teljesen kielégitő módon való föntartása az intézet kezelésének és berendezésének legnehezebb problémája, melynek megnyugtató megoldása a műszaki higienia sok fejtörést okozó föladványai közé sorolható.

Az itt Budapesten létesitendő menhelynél ezen kérdések helyes megoldása még aktuálisabb fontosságú, mert az alapitó oklevél szerint az épület emeleti része lábbadozó betegek menhelye lenne.

Egyáltalában az a körülmény, hogy ez a menhely az európai nagy városokban épült hasonló intézetektől eltérően „lábbadozó betegek“ menhelyévé is designáltatott, de még egyéb fontos közegészségi tekintetek is, okvetlenül megkövetelik, hogy ezen intézmény berendezése és használatba vétele iránt a tiszti főorvos szakvéleménye előzetesen és pedig minden irányban tüzetesen meghallgattatván, észrevételei és javaslatai idejekorán figyelembe vétessenek, nehogy később az intézet megnyitása után helyrehozhatlan s az intézett gyakorlati használhatóságát kockáztató hiányokkal kelljen küzdeni.

Meghallgatandó a tiszti főorvos ur az intézetben berendezendő orvosi és közegészségi fölügyelet módjára nézve is, miután ez az intézeti kezelés nagyon fontos része, nemcsak az előforduló hirtelen megbetegülések, de egyáltalában az általános közegészségi állapot szemmeltartása végett is.

A nálunk tervezett menhely sikeres létesitése érdekében célszerűnek mutatkozik a berlini hasonló intézetek berendezéséről rövid áttekintést adni.

A tisztán közjótékonyságból föntartott „Hajléktalanok menhelye“ a Böschingstrássén egy éjjelre átlag 350 egyénnek nyujt menedéket és nyáron 7, télen este 8 órakor nyittatik ki.

A tolongás oly óriási, hogy az utcai közlekedés biztositása végett az intézet udvarát üvegtető alá kellett venni, a honnan a várakozók az egyes osztályokba engedtetnek.

Az arc és a kezek megmosása végett az emberek az udvarról egyenesen a mosdóhelyiségbe mennek. A kik fürdeni akarnak, sorrendben hármasával megfürödhetnek.

A föltétel csupán a kor feljegyzéséből áll. Ez statisztikai célokra szolgál.

Mosakodás és fürdés befejeztével mindenki rántott vagy rizslevest kap és egy-egy darab kenyeret s egyidejűleg a kellően világitott, télen egész éjjel fűtött és folytonosan szellőztetett hálótermekben ágyat kap.

Az ágy a legegyszerűbb vaságy, tömör vasrudakból, drótszövettel és két könnyen mosható pokróccal ellátva.

Az ágyak konstukciójára nagy gond fordittandó, hogy poloskák el ne lepjék s hogy könnyen, de azért minden részükben tisztithatók legyenek.

Itt van alkalmuk az illetőknek lábbelijöket és ruhájukat kifoltozni s a hirdető lapban közzétett ajánlatok alapján munka és foglalkozás után látni.

Minden teremben vizvezeték van, melyből inni lehet. A folyosókból klosettek nyilnak.

Megbetegülés esetében az első segélyt egy az intézetben folytonosan tartózkodó orvos nyujtja. Az intézetben házi gyógyszertár is van.

Este 10-ig a tisztességes modorú társalgás meg van engedve. Azontúl mindenkinek le kell feküdnie.

Az intézeti termek falai és menyezete olajfestékkel vannak bevonva. A hálótermek és klozettek naponta koncetrált karbololdattal gyökeresen ferlőtlenittetnek, a falak lemosattak, az ágyak, takarók sűrűn tisztittatnak s a szellőztetésre nagy gond fordittatik.

A rend föntartása végett a termek a fölvétel tartama alatt az intézet hivatalnokai által inspiciáltatnak. Éjjel minden teremben, a férfiaknál férfi, a nőknél nő felügyelő hál, ki az alvókat nyáron reggeli 5 és télen 6 órakor fölkelésre szólitja.

Fölkelés után mindenki köteles megmosakodni s azután kávét s egy darab süteményt Schrippe — zsömlye forma) kap és ezzel kisebb csapatokban kibocsáttatnak.

A mint az intézet kiürül, az összes háló, mosdó és fürösztő helyiségek, a lépcsők, folyosók és klosettek alaposan megtisztittatnak s minden ablak estig nyitva tartatik.

A fürdőhelyiségekben, deszkafalakkal elkülönitett helyen egyszerre négyen fürödhetnek, a mosakodó helyiségben egyszerre huszan mosakadhatnak.

A fürdőhelyiség összeköttetésben áll a fertőtlenitő kemenczével, melyben az illetők alsó és felső ruhái a férgektől megtisztittatnak.

Gőzgépzőgép ellátja a fürdőkádakat és a fertőtlenitő kemenczét forró gőzzel, mig az egész épület fütése a pincéből meleg légáramlattal történik.

Az intézetben betegszoba is van, melyből a beteg másnap a menhelybeli orvos utalványára a közkórházba küldetik.

Az épület földszinti részében van a konyha, a gondnok (Hausvater) lakása s az alagsorban a felügyelők lakásai.

A férfiak termeihez a gondnok mellett 4 fölügyelő és egy fütő, a nők termeiben a gondnoknő mellett 2 fölügyelőnő van alkalmazva.

A fürdőviz a gőznek közvetlenül a kádakba való bevezetése által melegittetik föl.

A fertőtlenitő szekrény gőzfütéssel van ellátva. Ez egy falazott kamra, melynek falai és menyezete a hő lekötése végett faréteggel vannak ellátva. Ily módon 70° hőség állittatik elő, mely minden férget megöl.

A ruhák a kamrában fölakasztatnak s a kettős vasajtó bezáratik. A ruha csak nehány perczig marad a szekrényben. Ekkor kinyittatik a fris levegőt vezető csatorna szelentyűje, hogy ugyanazon percben a menyezetről a forró gőz bevezettessék. Ezen kezelés folytán a levegő a kamrában teljesen szabad, az ajtók kinyithatók s a ruhák kivehetők. Büznek, penetráns szagnak semmi nyoma s a ruha meg sem pörkölődik, a mi direkt fütőrendszernél alig kerülhető el.“

Ezután a berlini intézet házirendjét közli a felterjesztés, valamint a gondnoknak szóló utasitást, melyekből érdekesebbek a következők:

„A menhelybe lépőktől azok neve, állása stb. nem tudakolható s jogukban áll erre nézve minden felvilágositást, bárkitől kéressék, megtagadni.

Rögtöni kiutasitás terhe alatt és föltétlenül tiltva van a kártyázás, dohányzás és szeszes ital fogyasztása.

A menhely ingyenes.

A gondnok köteles a menhely igazgatósága (bizottmány) által elrendelt intézkedéseket pontosan végrehajtani.

Ittas egyének, vagy olyanok, kik nagy lármával jelentkeznek, ugy hogy méltán csendzavarástól lehet tartani, a gondnok által visszautasitandók. Az eljárás a gondnok tapintatára és belátására van bizva. Elváratik, hogy a középutat követi és tulságos szigort és bánásmódot nem használ, mert ez a menhely céljával ellenkeznék.

Csendzavarók és olyan egyének, kikről csak a bemenet után tűnik ki, hogy ittasok, lehető csendben és minden bántalmazás mellőzésével kivezetendők.

A menhelyben alvók viszonyairól a gondnoknak sem kérdezősködni, sem adatokat szolgáltatni nem szabad.“

A felterjesztés még röviden ismerteti a berlini „Städtisches Obdach“ és „Familien Obdach“ intézetek szervezetét is és végül igy szól:

„Ezek után kérem a tek. tanácsot, méltóztassék a szóbanforgó menhely intéző bizottmányának megalakitása iránt a tek. közgyülésnek előterjesztést tenni; magát a bizottmányt pedig a tisztifőorvossal mint annak állandó tagjával kiegészitni.

Méltóztassék egyidejüleg a tiszti főorvos urat fölhivni, hogy a szóban forgó menhely berendezése, különösen pedig azon emberbaráti és physikai szempontból nagyon fontos kérdésre nézve, közegészségi szempontból határozottan nyilatkozzék:

a) üdvös és célszerü-e menhely éjjeli hálótermeit puszta kemény fapritsekkel, alsó- és felső takarók, szóval rendes fekhely nélkül berendezni;

b) remélhető-e, hogy rendes fekhely hiányában e menhely éjjeli pihenőül szolgáljon és föntartható lesz-e abban az annyira kivánatos köztisztaság és antiseptikus állapot, ha a szennyes, átázott, elférgesült ruházat éjjelre az illető testéről le nem jön, miután ruhátlanul az éjt a fapritsen ugy sem töltheti?

c) megfelel-e czéljának a tervezett menhely azon esetben, ha az abban menedéket keresők este és reggel egy adag levest és egy darab kenyeret sem kapnának, szóval semmiféle istápolásban nem részesittetnének? Különösen megfigyelendő ez az aggok, nők és gyermekek szempontjából;

d) a mennyiben az alapitó oklevél szerint ezen menhely az európai hasonló intézektől eltérően, emeleti részében lábbadozó betegek részére, munkára való képtelenségük idejére, teljes ellátást nyujtandó, menedékház is lesz, milyen legyen ennek berendezése és kezelése hygienikus szempontból?

e) mily módon rendeztessék be e menhelyben az orvosi szolgálat, figyelemmel arra az intézet alsó része egész éjjel, felső része pedig a lábbadozók által éjjel-nappal igénybe fog vétetni;

f) végre mik legyenek azon alapkellékek, melyek szerint ezen intézet a közegészségügyi profilaxis mai állása és követelményei szerint berendeztessék.

A bizottmány megalakulása után a tanácskozmány substratumául ezen tisztelet teljes előterjesztésem és a tervek megtekintése mellett fönti kérdésekre beérkezendő tiszti főorvosi vélemény fogna szolgálni, mely tanácskozmányban egyuttal megállapitandó lesz a létesitendő menhelynek a rendőri kutatásra és a bejelentési kötelezettségre vonatkozó exterritoriális volta s a bejelentési kötelezettségnek a lábbadozó betegekre való kiterjesztése is.

Ugyancsak itt lesz megállapitandó a gondnok s a felügyelők minősitése is, még pedig nézetem szerint helyesen ugy, ha a gondnok a m. kir. honvédség kiszolgált jelesebb képzettségü és kifogástalan magaviseletü őrmestereiből, a fölügyelők pedig az altisztek sorából választatnának s ilyenek kijelölésére a honvédparancsnokság kerestetnék meg.

Felügyelőnőkül csak tisztességes házaséletet élő idősebb férjes nők (kiknek férjei rendszeres kenyérkeresetben vagy alkalmazásban vannak) volnának alkalmazandók.

A nők és leányosztály s a konyha vezetésére gondnoknőre lesz szükség.

Berlinben e gondnok és gondnoknői tisztet egy házaspár tölti be.

Budapesten, 1892. julius 5-én. A IX. ügyosztály vezetője: Horvát János s. k., tanácsnok.

200 ÉV.

A „Budapesti (budai) kereskedelmi társulat“ f. hó 28-án, csütörtökön társas kirándulást rendezett a budai hegyek közé. A társaság tagjai a fogaskerekü vasut alsó indóházában találkoztak délutani fél öt órakor s a Svábhegyen át felrándultak a Normafához. Este 8 órára volt megrendelve a társas vacsora az Eötvös nyaralóban, a melyre számos vendéget hivott meg a társulat. Csak mikor az izléses diszszel teritett asztalakon kitett arany szegélyes étrendeket olvasták el a vendégek, akkor tudták meg, hogy a szerény meghivás egy nagy fontosságu emlékünnepélyre szól tulajdonképen, t. i. a társulat két száz éves fennállásának jubiláris ünnepélyére.

Általánosan örvendetes volt ez a felfedezés mely mindenkit rendkivül meglepett. Igy egy kedélyes, fesztelen társas vacsora keretében a legszebb ünnepek egyike folyt le.

A társulat elnöke Freyberger Pál, alelnöke Ott Lajos és pénztárnoka Mauks János fogadták a vendégeket, a kik között volt Darányi Ignác dr. a II. kerület országgyülési képviselője, Rupp Zsigmond királyi tanácsos, Dömötör Gedeon vizivárosi plébános, Joób Károly takarékpénztári főnök, Hampel kerületi előljáró stb.

Az izletes vacsora Balanek Antal vendéglős konyháját dicsérte. Az étrend a következő volt:

A BUDAPESTI (BUDAI) KERESKEDELMI TÁRSULAT 200 EVES FENNÁLLÁSÁNAK MEGÜNNEPLÉSE ALKALMÁBÓL RENDEZETT TÁRSASVACSORA

ÉTRENDJE.

Eötvös villa 1892. Julius 28.

Fogas.
Remoulard mártással.
Vesepecsenye.
Eötvös villa módra.
Stiriai jérce.
Francia saláta.
Almáslepény.
Gyümölcs.
Sajt.
Tétényi fehér óbor
Budai vörös
Törley »Talisman.«

A harmadik fogás után felkelt Darányi Ignác dr. képviselő és elmondotta az első pohárköszöntőt. Szóló ecsetelte azon meglepetést, melyben ő és a többi vendégek részesültek, midőn csak itt az Eötvös nyaralóban értesültek arról, hogy a mai összejövetelt mily emlékezetes, ünnepélyes alkalomból rendezte a kereskedők társulata. Kétszáz év előtt alapitották e társulatot és az életképességének e hosszu idő alatt a legkülömbözőbb viszontagságok között elég életjelét adta. A szabadságharc leverését követő tespedési korszak után az ujjászületés korszaka derült fel hazánkra, akkor e társulat is legszentebb kötelességének ösmerte a maga körében és a maga erejétől telhetőleg felélesztени azon tényezőket, melyek a nemzeti jólétnek kutforrását képezik. Hozzáfogott a kereskedelem emeléséhez és magyarositásához és jelligéje gyanánt vallotta, hogy „A Haza jóléte — a mi jólétünk.“ A kereskedő osztály sorsa elválaszthatatlan szoros kapcsolatban van az ország sorsával és azon körülmény, hogy most itt e helyen a szabad természet ölében e társulat 200 éves emlékünnepét üli, legjobban bizonyitja, hogy a magyar kereskedők tudatában vannak annak, hogy egy szabad és hatalmas országban csak szabad és öntudatos kereskedők lehetnek. Szóló kegyelettel emlékszik meg az elődökről, kiknek még porait is áldjuk s végül annak a férfiúnak az egészségére üriti poharát, a ki, mint a megtestesült kötelességérzés, igazán példányképe, a jó magyar kereskedőnek: s ez Freyberger Pál, ki a budai kereskedelmi társulat élén áll, és a ki multjához és őseihez hiven ma is a legbuzgóbb, legbecsületesebb előharcosa a magyar kereskedelemnek.

Freyberger Pál mélyen megindulva köszöni meg a kitüntetést, melyben az imént részesült. Becsületesség és őszinte nyiltság azon elvek, melyeket ő teljes életében vezérelveinek vallott és úgy tetteiben, mint szavaiban mindenkor követett. Ez alkalommal is e vezérelveknek hódolva szólal fel, hogy nehány szóval a budai kereskedelem multjára visszapillantson. Budának a törökök uralma alól felszabaditása után, tehát 1686 után, a kereskedelem, mely a török világban úgyszólván teljesen pangott, ujra fellendült és pedig oly örvendetesen, hogy már 1692-ben annyira megerősödött, hogy a kereskedők érdekeik elömozditására egyesületet, társulatot alakitottak. Ekkor született meg a most jubiláló „budai kereskedők társulata.“ A budai kereskedelemnek itt kezdődik a fénykora. Budai kereskedők látták el úgyszólván az egész országot árúikkal. Az egész Dunántúlnak kereskedelmi központja csakhamar a Duna bálpartjára is kiterjeszkedett. A budai nagy kereskedő házak hajói járták be az egész Duna folyamot, a felső Duna mentén fekvő külföldi ipar termékeket ezek hozták le Magyarországba — viszont a nyers terményeket ezek vitték ki ugyanazon az úton. A Dunának sajátságos és ma is tapasztalható folyása, mely a budai oldalon nagyon is rohamos, és igy a kikötést felette megnehezité, a Budán székelő kereskedőket arra birta, hogy áruikat a pesti parton rakják ki. Ezért az akkor még igénytelen Pest mezővárosban a budai kereskedők áruik számára raktárakat épitettek, üzleteket alapitottak és még a budai kereskedő Buda fővárosában lakott, üzleti személyzete, raktárai és áruházai a túloldalon, Pesten voltak. Már akkor a budai kereskedők kiterjesztették összeköttetéseiket az egész nagy magyar alföldre, sőt Erdélyt is ők látták el kereskedelemmel. De a pesti raktárak nagyobbodásával azoknak fentartása a budai kereskedőknek nemcsak nagy áldozatokba került, de egyrészt a személyzet hűtlensége által, másrészt pedig a Pesttel való nagyon is körülményes közlekedés által mindinkább nagyobb nehézségekbe ütközött, úgy, hogy a kereskedők tassanként kénytelenek voltak lakóhelyüket is átteni Pestre. Igy időmultával mindig több és több kereskedő tette át székhelyét Pestre, úgy, hogy Pest Budának köszönheti azon fellendülést, melyet a kereskedelemnek oda összpontositása által nyert. Ily módon fejlődött, nőtt Pest, mely természeti viszonyainál fogva alkalmasabb gyúpontja a kereskedelemnek, Buda rovására. De azért a budai kereskedők társulata továbbra is fenmaradt és teljesitette hivatását. Mikor 1861-ben az elnyomatás korszaka után Magyarország ifju erővel ébredt fel tespedéséből, s a nemzet minden tényezője részt vett az ujjáalkotás munkájában, e társulat és kivette a maga részét a hazafias munkából. Ebben az esztendőben mondotta ki a társulat azt, hogy ügykezelése, hivatalos nyelve ezután kizárólag a magyar lesz. A régi latin felirású pecsét helyébe a magyar felirású lépett, és a pecsét közepén a kétfejü sast felváltotta a magyar cimer. Ilyen fényes multja van e táásulatnak, s a budai kereskedelemnek. Ma Pest a kereskedő város, és senki sem zógolódik ez ellen, mert mindenki belátja ennek a természetességét, szükségességét De ha Pest gazdagságát a budaiak nem irigylik, viszont azt elvárhatják, hogy az a Pest, mely megerősödését, felvirágzását Budának köszönheti, legalább ne vonja meg Budától azt, a mi méltán megilleti Az a körülmény, hogy a királyi várlak Budavárában van, már maga is elegendő ok arra, hogy a jelenlegi elhanyagolt Buda emelkedjék, gyarapodjék. Ezt első sorban is úgy lehet előmozditani, ha a pestiek ott, a hol alkalom nyilik erre, — mint a városi közgyülésen — Budát támogatni, kereskedelmét emelni igyekeznek, ha meg fog szünni az a sajnálatos elv, mely most uralkodik, és a melyet a „Budai Hirlap“ Julius 24-diki számának vezércikke oly találóan jellemez, a midőn azt állitja, hogy a leendő ország-

gos kiállitást a pestiek csak azért nem akarják Budán elhelyezni: mert épen Budán van! Épen a tervezett kiállitás a legjobb alkalom arra, hogy Budának jóléte és fejlődése az épitkezések s a kereskedelem terén előmozditassék s a legjobb és leghathatósabb eszköz ennek az elérésére a zavartalan együttműködés és összetartás a fő és székváros mindkét partján lakó polgárok, s a mérvadó személyek között. Ezen mérvadó és kompetens tényezők egyetértésére és jó akaratára üriti a szónok poharát.

Kollár Lajos dr. sok érdekes dolgot halott és látott már az est folyamán, a mi a multra vonatkozik, ő tehát a jövővel akar foglalkozni. Nincsenek aggodalmai a jövőt illetőleg, mert itt látja Darányi Ignác drt, a kiről ő és ügyvéd társai azt tudták, hogy kitünő ügyvéd, de a kiről a II-dik kerületben azt is tudják, hogy évtizedek óta a leghathatósabban mozditja elő a kereskedelem érdekeit. Ezést Darányi dr. országgyülési képviselőt élteti, mint a kereskedelem legbuzgobb pártfogóját.

Érczhegyi Ferenc megemlékezik az I. kerület képviselőjéről, ki fürdőhelyen időzik s annak egészségére üriti poharát.

Szakáll László a budai kereskedők veteránjára Mauks Jánosra emel poharat, ki nem csak mint szakember birja a kollegák elismerését, de a ki a magyarositásnak egyik legbuzgóbb előharcosa.

Ott Lajos elmondja, hogy a mai ünnepély eszméje Érezhegyi Ferenctől ered, de az csak kedélyes vacsora akart lenni. Hogy mégis ily szép ünnepélylyé nőtte ki magát az estély, azt szóló a diszes vendég seregnek tulajdonitja s azért a vendégeket élteti.

Rupp Zsigmond visszaemlékszik azon szép ünnepélyre, mely ugyane helyen folyt le és a mely Eötvös József báró emlékezetének volt szentelve. Akkor a nagynevü férfiúnak fia Eötvös Loránd báró reminiszcenciákat beszélt el egy pohárköszöntőjében a Svábhegyről, melyben nagy szerepe volt egy Hanzi nevü szamárnak, mint a hogy régebb időben a szamaraknak fontos szerepük jutott a Svábhegyen, a menynyiben azok pótolták a mostani vizvezetéket, azok hozták fel hátukon az ivóvizet. Szóló ugyan nem fia egy ily nagynevü férfiúnak, ő maga is csak szerény tagja a társaságnak, de azért engedjék meg — úgymond — hogy ő is reminiszcenciákat tartson abból a régi időből, a mikor még ő és bátyja gyermekkorukban két csacsin szoktak volt lovagolni: a „Villámon“ meg a „Pajkoson.“ Egyszer ő is ráült a tüzesebb „Villámra“ s az őt egy fordulónál levetette. Épen akkor sétált arra Eötvös József báró, a ki barátságos, jóságos szavakkal vigasztalta őt és intette, hogy csak maradjon meg a szelídebb „Pajkos“-nál. Egy más alkalommal ő képeket szinezett ki és a nagy nevü férfiú nézte, hogyan pingálgat. Egy alaknak a ruháját elfeledte kifesteni és Eötvös báró erre figyelmeztette s megkérdezte, hogy miért nem festi ki azt is. Ő erre gyermekes szomorusággal elpanaszolta, hogy a ruhát lila színűre szeretné kifesteni, de ilyen szine nincsen. Erre Eötvös báró megtanitotta őt arra, miként lehet a szinek keveréséből lila színt előállitani. Csekély dolgok ezek, de azért neki élénken emlékezetébe vésődtek, mert ahhoz a férfiúhoz füződnek, a ki a vallásszabadságnak az egyenlőségnek, a tolleranciának volt egész életen át hirdetője. Ez a tolleranciа meg van a most ünneplő kereskedőkben is, kik sem vallás különbséget nem tesznek az egyesek között, sem a más foglalkozásuak iránt nincsenek türelmetlenséggel, mert ime most is, ez alkalommal is e tollerancia nyilvánult: a kereskedők nem vették körül magukat kinai fallal, nem különözték el magukat, hanem szivesen látják őt is, másokat is vendégekül, a kik pedig nem kereskedők. A tolleráns házigazdák egészségére, céljaik, törekvéseik sikerére emel poharat.

Hampel Sándor előljáró rövid humoros szavakkal Mauks János, Ott Lajos és Kollár Lajos dr. egészségére üriti poharát, mint az egyesület főbb tisztviselőire,

Wolf Márton nem fél attól, a mitől többen tartanak, hogy t. i. az új Duna-hid felépitése által a budai kereskedők károsodni fognak, mert a vevők könnyebben juthatván Pestre, ott fogják szükségleteiket fedezni. Ő ezt a nézetet megszégyenitőnek tartja a tisztességes kereskedőre, mert meggyőződése, hogy lelkiösmeretes munkásság és becsületes kiszolgálás azután is épen úgy megfogják teremni gyümölcsüket, mint most. Kivánja, hogy ez a lelkiösmeretes kötelességérzet a budai kereskedőkben ezentúl is úgy meglegyen, mint volt eddig.

Kollár Lajos dr. ujból szót emel és tagadja, hogy Mauks és a többi tisztviselők az igazi házigazdák. Az igazi házigazda, a kinek szivessége folytán az egyesület gyülései, összejövetelei számára helyiséget nyer. Jób Károly az „Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár“ budai főnöke ez a szives házigazda: szóló azt élteti.

ifj. Löw György miniszteri tisztviselő Kollár drt élteti.

Rupp Zsigmond egy nagy hatalmasságnak, a sajtónak jelenlevő két képviselőjét élteti: t. i. Rolhauser Lajost, a „Pester Lloyd“ munkatársát, a ki annak idején szép cikkeivel a lövész egyletnek nagy hasznára volt és Andreánszky Jenőt, a „Budai Hirlap“ felelős szerkesztőjét, a ki már annál is inkább közel áll a társasághoz, mert speciális budai érdekek képviseletét tüzte ki célul. Szóló Andreánszky vállalkozását annak idején a legmelegebben üdvözölte, sőt egy buzditó levélben meg is igérte a „Budai Hirlap“ támogatását tőle telhetőleg. Most is kivánja, hogy Andreánszky lapja minél inkább gyarapodjék, mert Budának szüksége van e lapra.

Rothauser Lajos megköszöni a maga részéről a szives megemlékezést és élteti a társaságot.

Andreánszky Jenő, a nagyhatalmasságnak, melyről Rupp királyi tanácsos megemlékezett csak szerény képviselője, mégis feljogositva érzi magát annak nevében a megemlékezésért köszönetet mondani. Mint a „Budai Hirlap“ szerkesztője biztositja a társaságot, hogy kitüzött célt ezentul is szem előtt fogja tartani s a budai érdekeket minden irányban, politikai és egyéb tekintetek mellőzésével fogja képviselni. Kitüzött programmjához képest örömmel üdvözöl minden egyes embert, minden egyesületet, vagy egyesületek szövetkezését, mely azon elvek szolgálatában áll, melyeket lapja volt és terjeszteni igyekszik. Igy egyik sarkalatos programmtétele a „Budai Hirlap“-nak a magyarositás minden téren. Épen ezért kedves kötelességének tartja a kereskedőkre emelni poharát, mint a kik a magyorositást a legerélyesebben hirdetik és terjesztik még akkor is, ha az látszólag anyagi érdekeikbe ütközik. Élteti a budai magyar kereskedőket és az ünneplő kereskedelmi társulatot.

A társaság a lelkes éljenzéssel fogadott pohárköszöntők után kedélyes poharazás közben együtt maradt és élvezettel hallgatta Purcsi Jancsi békés-csabai cigány jó magyar nótáit. Éjfél után egy órakor vonult le a társaság a fogaskerekü vasuti állomásra, a hol külön vonat várakozott reájuk. Utközben vig danolással szórakoztak a jókedvü utazók, a kik a kedélyes szép ünnepélyre bizonyára szivesen fognak visszaemlékezni mindenha.

☞ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☜

A szerk.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

A PRŐHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A
„BUDAI HIRLAP“
apró hirdetései
által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,
nélkülözheti a közvetitőket.
Ezenkivül: **birtokeladás, ü. feleladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérb vétel** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a
Budai Hirlap apró-hirdetései
által célt lehet elérni.
Családi jelentésekre;
eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre
és minden efféle
közleményekre
a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapú-tér 7.**

Mariskának. Tiszolcz.
5-ikén a nagy napon Önre fogunk gondolni. Gondol-e néha az itthagyottakra? Ha együtt vagyunk mindig emlegetjük. Nem is szeretek már arra menni a hol mindig elcsevegtünk, olyan hidegek azok a bezárt ablakok. Szivből üdvözli a főnök. 17—1.

K. E.-nek. Uri utca.
Úgy-e édes kis lelkem, eljön a megjelölt helyre értem? Hogy együtt mehessünk a vizivárosi bucsúra. Már előre örülök hogy együtt töltjük majd a délutánt. Csókolja, addig is az öregje. 18—1.

Levelezésbe
óhajt lépni egy 17 éves fiatal leány egy csinos barna fiatalemberrel. Hogy miért? Majd kiderül. Kérem a levelet „Sárika“ cimen a kiadóhivatalba. 19—1.

Egy tágas 2 ablagos
utcai szoba I emeleten külön bejárattal a várban kiadó. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 20—1.

Tisztességes mellék-jövedelemhez
juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—3.

BUDAI SZINKÖR
a Krisztinavárosban.

Pénteken, 1892. évi augusztus hó 5-en:

Először
A SZALONBETYÁR

eredeti énekes bohózat irta Andreánszky Jenő.
Zenéjét szerzé Wladár Robert.

SZEMÉLYEK:

Karvaj Mihály, gazdag kecskem. polgár	Gyöngyi Izsó	Fogadós az „Arany szarvashoz“ — —	Bartha István
Zsófi, ennek felesége — — — —	Berzsenyi Julia	Pincér az „ „ cimzett fogadób.	Szentes János
Irma, Ilona } leányaik — — — —	Barcs Aranka, P-né Szép Olga	Háziszolga „ „ „ „	Keleti Márton
Czirok Demeter, dazdag körösi polgár	Kovács Mihály	Zsebelő Muki, betörő — — —	Füredy József
Ambrus, orvos, ennek fia — — —	Giréth Károly	Rendőr tisztviselő — — — —	Bognár János
Dr. Mézay Adám, ügyvéd — — —	Kassai Károly	Detektiv — — — — — —	Ernyei Emil
Béldi Nagy Ákos, ennek barátja —	Komjáthy Ján	Egy szállodai pincér — — — —	Juhay József
Peske Alfréd, iparlovag — — —	Folinusz Aurél	Egy fürdő-szolga — — — —	Balogh István
Kracfusz Karolina — — — —	L-né Kétszery E.	Egy rendőr — — — — —	Molnár János
Vasgyuró Szilárd, athléta, sport-férfiu	Réthey Lajos	Egy kocsis — — — — — —	Vörös Sándor

Szállodai és fürdő vendégek, turisták, fürdő-szolgák, pincérek, rendőrök, nép.

Történik: az első felvonás: az Arany szarvas fogadóban, Budapesten; a második felvonás: Uj Osztendé fürdőhelyen; a harmadik: egy előkelő budapesti szállodában.
Idő: 1885-dik kiállitási év.

Helyárak: Két proscenium páholy 5 frt, nagy páholy 4 frt, kis páholy 2 frt 50 kr., zsöllyeszék 1 frt 20 kr., elsőrendű zártszék 1 frt, másodrendű zártszék 80 kr., harmarendű zártszék 60 kr., földszinti állóhely 40 kr., körszék 50 kr. első sor a többi 40 kr., karzati zártszék 40 kr., karzati számozott ülőhely 30., karzat 20 kr., katonajegy őrmestertől lefelé és gyermekjegy 30 kr. Egy szinlap ára 10 kr.

Jegyek válthatók délelőtt 9—12. d. u. 3 órától kezdve az előadás végeig a szinkör pénztáránál, **Schedl János** füszerkereskedésében, viziváros fő-utcza 3. szám, és Pesten **Patzik-Kertész Lujza** szivardőzsdéjében, szervita-tér.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Varkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 12. sz. Vasárnap, augusztus 7.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Semmi.

Ezzel a rövid, de sokat mondó szócskával felelhetünk arra a nagyon is fontos és mindnyájunkat érdeklő kérdésre, hogy: mi történt Budapesten arra nézve, hogy a kolera járvány ellen lehetőleg felkészülve küzdhessünk, ha — a miben már kételkednünk sem lehet — hozzánk beköszönt.

Semmi . .? Hiszen a napilapok nap nap után hasábszámra hozzák a különféle hatóságok működéséről a tudósitásokat!

Igaz.

Érdekes tanulmány a napilapokban a kolerára vonatkozó közleményeket elolvasni és összehasonlitani.

A lap vezércikke éles szavakkal ostorozza a hatóságok tétlenségét. Szemükre veti, hogy a legnagyobb fokú mulasztásokat követik el és konstatálja, hogy nem állanak feladatuk magaslatán.

Egy két oldallal beljebb pedig ugyanazon lap hir-rovatában egész serege van nap-nap után felsorolva a hatósági intézkedéseknek.

És azért a vezércikkekben kifejezett panasz és figyelmeztetés mégis jogosúlt! Épen az emlitett hatósági hirek bizonyitják legjobban, hogy tulajdonképen komoly intézkedésekről szó sincsen; az eddigi intézkedések ugyan nem fogják meggátolni a járványt!

Miben állanak ez intézkedések?

A kerületi előljáróságok kirándulásokat tesznek a külvárosok zsufolt házaihoz: Konstatálják a zsufoltságot, legalább azon helyeken, a hol a lakók elég bolondok bevárni a hatósági vizitet, melyről már napok előtt értesültek és igy kellő módon fogadhatták. A vizit eredménye egy jegyzőkönyv, mely azután megkezdi körutját a bizottságokhoz, a rendőrséghez, és ki tudná felsorolni még, hová nem. Száz eset közül kilencvenkilencben marad minden a régiben. De azért arról gondoskodva van, hogy a lapok az ilyen exkurziókról bőven értesüljenek. Mindenki olvashatott ily értesitéseket.

De mást is olvashattuk. Bizottmányi üléseket, a miken kedvezően hangzó jelentéseket tesznek. Igy csak nehány nap előtt olvashattunk, hogy Ó-Buda, egészségügyi intézkedések szempontjából valóságos mintavárosrész: valósággal pedig tudjuk, hogy Ó-Buda most is csak olyan, mint volt ezelőtt, nem történt bizony ott semmi! Az utcák most is épen olyan porosak, piszkosak, mint előbb, — egy szemernyi vizzel többet nem locsolnak el most sem, mint ezelőtt, — a csatornák nyilásai, (a hol van csatorna) ma is oly primitiv, rosz szerkezetüek, mintha csak a levegő megfertőzésére volnának csinálva, — a hol csatorna hijján a házakból az utcákra nyilt folyókák vezetik ki a házakból a szennyes folyadékot, melyek ott patakká egyesülve haladnak tovább, ott ma sem látjuk a nagyon is szükséges fertőztelenitő szereknek még a nyomát sem.

Ezenkivül a hatóság egy utasitás félét adott ki, mely a kolera ellenes „óvrendszabályokat“ foglalja magában. Ez az iromány elég mulatságos olyan emberek számára, a kik keresik még a legkomolyabb dolgoknak is a humoros oldalát, de haszna épen nincsen. Érthetetlen, még intelligens ember számára is: felesleges dolgokat tartalmaz, a szükségeseket pedig kihagyja.

Szóval mindez semmi!

A tagadhatatlan jó akarat mellé hiányzik a szükséges szakavatottság: ezt tapasztaljuk lépten nyomon.

A kerületi előljárók lehetnek a legderekabb emberek a világon és a maguk dolgát rendes körülmények között el is végezhetik — most képtelenek megfelelni feladatuknak. Adhatnak mellé jük nem hét, (mint elrendeltetett) de még hetven hasonló jóakarattal biró, becsületes embert — az mind semmi.

Két ember van ez idő szerint kerületenként, a ki érti dolgát: a kerületi orvos és rendőr orvos.

Ezek képviselhetik komolyan az egészségi hatóságot.

De ez lehetetlen. Egyébb, rendes elfoglaltságuktól eltekintve — a kerületek oly nagyok, oly kiterjedtek, hogy azokat egy-két embernek lehetetlen még csak felületesen is ellenőrizni.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Halál előtt!

Csöndesen udvariasan kopogtattak, az ajtómon, — Szabad!

Az ajtó megnyilt és a legutolsó divat szerint öltözködve belépett egy csontváz; legalább a fejéről, ott, hol az elegáns párizsi cilinder nem takarta, annak néztem látogatómat.

Nyakában bő galléros köpönyeg csüggött, testéhez fekete kabát simult, lábszárait, melyeknek zörgését szinte hallani véltem, elegáns, bő pepita födte, úgy, hogy láttatni engedte a finom fekete selyem harisnyákat, melyekre kivágott lakk cipő szorult; finom ingének plisszirozott eleje volt kacér kicsike fehér nyakkendővel!

— Van szerencsém jó estét kivánni Uram! Szólt udvariasan meghajtva magát s levéve fejéről a cilindert láttatni engedte sima magas homlokát.

Már-már azt feleltem udvarias köszöntésére, hogy hozott az ördög, de meggondolva magamat, udvariasan felálltam s kérdőleg tekintettem reá.

— Uraságod bizonyosan meg van lepetve látásom által. Bocsánatot kérek, hogy ily későn, bejelentetlenül léptem be: van szerencsém magam bemutatni: én Csontossy, köznapiasan szólva, a halál vagyok!

— Ha szabad tudnom mi vezette önt hozzám kedves Csontossy úr, — szóltam helyet mutatva neki a mellettem lévő széken.

— Uram! Mint ön bizonyosan tudni fogja én világfiakért is szoktam feljárogatni erre a világra, hogy egy kissé az alvilágban is megmutassák azokat a szokásokat, a melyek most a jó társaságban divatosak!

— Csak nem én értem jött talán?

— De sőt épen! Uraságod most a kiszemelt áldozat — mondá mialatt leveté paletóját és helyet foglalt az általam mutatott széken,

— Ezzel Csontossy úr azt akarja mondani, hogy készüljek a halálra?

— Ha úgy tetszik . . .!?

— Megengedi, hogy előbb végső intézkedéseimet megtegyem és toálettemet befejezzem?

— Kérem alássan. Csak tessék!

Felkeltem székemről, ruhaszekrényemhez mentem, kivettem belőle a selyem ingemet, a mit Ő hímzett, azokkal a parányi kacsókkal, melyekre keztyűt mindig extra kellett csináltatni, oly kicsinyek voltak, — kivettem frakkomat, nadrágomat, mellényemet, fehér nyakkendőmet, lakkcipőimet, melyek annyi silány diadalnak és unalmas mulatságnak voltak igaz tanui, klakkomat, mely oly sok hiú legyezgetésre szolgált, hol önmagamnak, hol másoknak, és kezdtem lassanként felöltözni abba a toálettbe, mely fényes, ettikettes, nagyszerü mulatságokon volt rajtam és a mely most utóljára volt használandó általam azon a fénytelen, de magasztos és nagyszerű ünnepélyen, melyet temetésnek neveznek . . .

Könnyen megbarátkoztam a halál eszméjével. Én Istenem! Hiszen én már igen gyakran foglalkoztam azzal a magas problémával, a mit az egyszeri rektor igy fejtett ki, hogy: ritka ember kerüli ki a halált! . . .

Toálettemet elvégezve ismét irósztalomhoz ültem, kinyitottam a fiókját s előszedtem a különféle szallagokkal összekötött leveleimet, s még egyszer átnéztem őket. Lassan futott el előttem a múlt, mint egy tünő árny.

Ezek az Ilka levelei, ezek a Katáéi; ezeket kaptam a Mariskától . . . aztán jöttek a többi emlékek is: legyezők, száraz virágok, arcképek, miknek megfizethetlen értékük volt akkor — ma értéktelen kartónok! Elégettem mindent: ne kutasson utánam senki s badarságaimat ne bámulja meg idegen!

Csontossy ezalatt csendesen ült székében bár nehányszor türelmetlen mozdulatot tett cson-

A fő- és székváros tehát ne takarékoskodjék, hanem adjon a hatósági orvosok mellé kellő számú szaksegédeket, orvosokat — és ügyeljen arra, hogy a szükségeseknek jelzett intézkedések, vagy óvszabályok azonnal végre is hajtassanak.

Még van idő! Fel kell használni!

A

„BUDAI HIRLAP“

társadalmi hetilap, megjelenik

minden vasárnap.

Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre . . . . . **4** frt **40** kr.
6 hónapra . . . . . **2** „ **20** „
3 „ . . . . . **1** „ **10** „

Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal d. e. 10—1 óráig és d. u. ½3—5 óráig.

Az előfizetési összeget **póstautalványnyal** lehet a kiadóhivatalnak megküldeni, vagy a **hirlapkihordó** által kézbesitendő nyugtatvány ellenében lefizetni, ha a lapot egy levelező lapon megrendeljük.

Felkérjük mindazokat, a kikuek előfizetési **gyüjtő-iveik** vannak, hogy a gyüjtőiveket, melyeken előfizetők vannak, mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy az előfizetők lapjukat megkaphassák.

Üresen maradt iveket szintén kérjük beküldeni.

Minden a lap kihordására vonatkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

☛ **Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kivánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.** ☚

A kiadóhivatal.

Irodalom és művészet.

„A szalonbetyár.“

(A budai szinkörben először 1892 augusztus 5-én)

Szép közönség töltötte meg Pénteken a szinkörnek földszintjét és páholyait, hogy a „Szalonbetyárt“ megnézze.

Ha a felvonások alatt és után sürűen felhangzó tapsok után itélnünk lehet úgy a „Szalonbetyár“ teljes sikert aratott.

Teljes elösmerés illeti a szereplőket, a kik látható jó indulattal és ambicióval igyekeztek szerepeiknek jóoldalait feltüntetni és a legapróbb részletekig lelkiösmeretesen kidolgozni.

A „Budai Hirlap“ olvasóközönsége csak természetesnek fogja találni, hogy ez alkalommal lapunk birálatot nem mond. E helyett reprodukáljuk a napi sajtónak nyilatkozatait. A „szalonbetyárt“ a jövő hét folyamán Pénteken adják ismét.

A sajtó egyes organumai igy irnak a „Szalonbetyár“ első előadásáról:

„Magyar Hirlap“: „A budai szinkörben Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő Szalónbetyár cimü érdekes bohózata került szinre ma este először. A meglehetős rutinnal összeszött darabban egy kecskeméti meg egy kőrösi polgár akad össze folytonos háborusággal, a minek természetesen egy svihák, az u. u. szalónbetyár veszi ideig-óráig hasznát. A kecskeméti bugrist Gyöngyi, a kőrösi parasztot Kovács, a cimszerepes iparlovagot Follinusz elég élénk tetszés mellett játszották. Az arenai bohózat legmulatságosabb figurája különben egy fővárosi atléta, a ki minden sportban odahaza akar lenni. Réthey épp oly mulatságos volt benne, mint a tipikus vén lány szerepében Kétszery asszony. A bohózat szerzőit az első felvonás után a lámpák elé hivták. Az arena közönsége egyébként mindvégig jóizüen mulatott.“

„Budapesti hirlap“: „A Szalonbetyárt, Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő eme mulatságos bohózatát adták ma este a budai szinkörben. A darabot, melyet csaknem egészen átirtak a szerzők, ujdonságszámba vette a budai közönség, mely ez alkalommal szinültig megtöltötte a tágas arénát. A sikerrel meg lehetnek elégedve a szerzők. A közönség valóságos tapsviharral adott tetszésének minden sikerültebb jelenetnél kifejezést. A tapsból kijutott az előadóknak is, a kik közül legjobban kitünt Barcs Aranka, továbbá Gyöngyi, Kovács, Réthey, Follinusz és Kassai. A darab alkalmasint állandóan műsoron marad.“

„Egyetértés“: „A budai szinkörben ma este Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő Szalonbetyár-ja került szinre — először. A darabot, melyet a mult nyáron a városligeti szinkörben többször adtak, nagy közönség nézte végig, mely sokat mulatott a darabban előforduló mulatságos helyzeteken. A Szalonbetyár-t Follinusz adta, mig a kőrösi és kecskeméti ember szerepei Kovács és Gyöngyi kezében voltak, a kiknek jóizü alakitásain sokat nevetett a közönség. Komjáthi, Barcs A. és Szép Olga jól működtek közre. A darabhoz Krecsányi szép diszleteket készittetett. A közönség sokat tapsolt a szereplőknek és a társszerzőket is többször a lámpák elé hivta.“

„Pesti hirlap“ „A szalonbetyár“ c. bohó életkép aratott ma sikert a Krisztinaváros szinházában: Vladár Róbert csinos zeneszámait mind meg kellett ismételni s ha szintén divatban volna: igy járt volna Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő prózájának jó nagy része is, ámbár a hős, vagyis az orcátlan világcsaló kalandjait helyenként hosszadalmasan tárgyalja. A mások zsebére fürdőt alapitó elegáns gazembert elég jól adta ugyan Follinusz Aurél, de még sem birta az érdekeltség középpontjává tenni; a „Hozom“ kupléja tetszett legjobban. Kitünően alakitotta a kőrösi atyafit Kovács Mihály s a vele versengő kecskeméti civist Gyöngyi Izsó; a nyegle athléta: „Vasgyúró világbajnok“-ból a nagytehetségü Réthey igazi kabinet-alakot formált, a mint érdemrendeit csörgeti, nagyzol és rrácsesol. A nők közül L. Kétszery E. mint koros hajadon, Barcs Aranka (dalaival is), a férfiszereplők közül még Komjáthy, Kassay, Giréth, Füredi váltak ki a mulattató darab sima összjátékában. — A szerzőknek négyszer kellett megjelenniök a függöuy előtt.“

„Budapest“: „Szalonbetyár cimü bohózat került ma szinre a budai arenában. A darab, melyet Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő irt, ma sem tévesztette el hatását. A szépszámú

---

tos lábaival, midőn egy-egy levélnél, emléknél, vagy arcképnél hosszasabban elmerengtem.

Végre készen voltam.

Megirtam a szükséges leveleket s éjjeli szekrényemből kivettem a buldog revolvert, zóna jegyemet a másvilágra. Mialatt új töltéseket tettem belé s megpróbáltam ravaszának rúgóit, vajjon elég erősek-e, vendégem látható érdeklődéssel fordult felém.

— Megengedi ugye bár Uram, hogy közelebbről megtekinthessem e fegyvert, mely úgy látom a maga nemében egészen új, s melynek az lesz most a rendeltetése, hogy önt kivégezze?

— Kérem!

— Nagyon szép és jó munka. Vajjon szabadna-e tudnom történetét, miután, mint látom egy női név van belé vésve! Nem veszi indiskrécionak, ugyebár?

— A világért sem! Ha még van időnk, szivesen elmondom történetét.

— Nagyon kérném! Egy kis időm van még = szólt kivéve remontoár óráját.

— Ugy hát hallgasson meg!

Szőke magas termetü asszony volt, a ki a férjét nem szerette. Akkor kezdtem feltünni a világban, ha ugyan a báltermek és hangversenyek jogigényt tarthatanak e kifejezésre. Akkoriban még meg volt ideálizmusom is, és a hajam is.

Nagyon természetes, hogy szivesen borultam le előtte, mikor erre alkalom kinálkozott, bevallottam neki szerelmemet épen úgy, mint a többiek előttem és — utánam. Ő pedig meghallgatott engemet is, épeu úgy mint amazokat. Ah! Akkor tudtam még szeretni forrón, lángolón, szivem teljes hevével! Mily kár, hogy az ily szenvedélyek csak rövid ideig tartanak, hogy oly mulandók, oly vissza nem hozhatók! Nos, mint mondám, ily szerelemmel szerettem én őt! Ideálizmusom megtalálta tárgyát, megtalálta azt, a kit keresett és oly soká várva-várt, s a kit oly sokszor álmodtam meg lázas éjszakáimban. Ah, ha én férje és nem udvarlója lehettem volna Helénnek, — mert igy hivták, a mint e fegyverről is olvashatja — mennyire boldog, megelégedett lehettem volna! Legalább akkor igy gondolkoztam, ma már, biztosithatom, másképen gondolkozom.

Egy nap, — röviden akarok szólni, mert látom, hogy már türelmetlen — azon napok egyikén, melyeken őt láthattam, együtt voltunk s ő mosolyogva hallgatta szerelmes suttogásomat. Esküdözéseim közepette azt találtam mondani, hogy szerelmét vesztve el veszek magam is! Helén lángoló arccal kelt fel helyéről, szekrényéből kivette ezt a piciny szerszámot, átnyujtotta nekem és megkért, hogy ha meg akarok majd egyszer halni, akkor őt is öljem meg. Átvettem e pisztolyt melyre ő vésette rá a rajta olvasható szavakat:

„Gondolj reám! Helén!“

Mintha csak ez a pisztoly lett volna összes szerencsétlenségem okozója, mintha ez hozta volna rám mindazt a bajt, bút, melyet hosszú életemben átszenvedtem! Nemsokára kezdtem tapasztalni, hogy Helén hidegebb hozzám, mint azelőtt, hogy szerelmem nyilatkozatait nem fogadja azzal a hévvel, azzal a viszonzással, a mivel tette azt előbb. Először elnéztem, házi bajaira fogtam, később szemrehányást tettem neki, s akkor már hamar következett — az elválás.

Kiadta az utamat. Mikor megtudva a szörnyű valót haza támolyogtam, valami kegyetlen végzet, valami névtelen kiváncsiság úgy vezetett iróasztalom felé, úgy vonzott oda, hogy nem birva ellentállni kinyitottam fiókját s benne a legelső, a mi szemembe tünt, a fényes csillogó revolver volt rajta a felirás: „Gondolj reám! Helén!“ Az a pisztoly olyan ékesszólóan tudott nekem mesélni arról a boldog multról, erről a sivár jelenről és úgy csábitott, hogy végezzek! Végezzek magammal is és vele is: hisz ő maga kivánta egykor!

Sok álmatlan éjjelt töltöttem el, de ez az első csalatkozás éjjele a legnehezebb volt! Miért

közönség jól mulatott, a nótákat megismételte s szerzőket minden felvonás után hivta. Az előadás összevágó volt. Follinus, a cimszerepben jeleskedett, Berzsenyi Julia, Gyöngyi és Kovács Mihály alakitásukkal a közönséget állandó derültségben tartották. Barcs Aranka szépen előadott dalaival sürü tapsokat aratott. A Wladár Robert által szerzett dalok igen tetszettek."

„Pesti Napló": „A budai szinkörben ma „A szalonbetyár" cimü, a fővárosi életből meritett énekes bohózat első előadását tartották. A darab a mult nyáron a városligeti szinkörben került először szinre. A társszerzők, Andreánszky Jenő és Nagy Ernő, darabjukat a tegnapi bemutatóra átdolgozták, a mi csak hasznára vált. Ha röviden akarnók jellemezni a darabot, azt mondhatnók, hogy a szerzők Goethe mondását tartották szem előtt: „Wer vieles bringt, wird manchem etwas bringen." Van a darabban két vidéki vagyonos polgár, az egyik kecskeméti, a másik kőrösi, s a szerzők iparkodnak kizsákmányolni a két város hagyományos gyülöletét, nem feledkezve meg arról a nem éppen uj viccről sem, hogy a gyorsvonat Nagy-Kőrösnek csak fütyül, Kecskemétnek meg is áll. Van egy Bauern-fänger a leggonoszabb fajtából, ez a szalonbetyár, van egy vén lány a szokásos tipus szerint, de nehány sikerült vonással, vannak csinos vidéki leányok és kedves fővárosi fiatal emberek. Megjelenik András bácsi is, és ha többet nem is, de azt elmondja, hogy rőndnek muszáj lönnyi. Mindez alakok, ha nem is éppen ujak, elég ügyes cselekvény keretében jelennek meg és többször sikerül nekik a közönséget megnevettetni. Utoljára hagytuk a legjobb alakot, igen sikerült karrikaturáját a modern sportsmannek. Ez, ugy látszik, a szerzők alkotása, legalább szinpadon nem emlékszünk, hogy már láttuk volna. Vasgyuró Szilárd az universális athléta, aki egy nap csak 27 óráig üz sportat, ülni nem tud, Európa határain belül kocsira vagy vasutra nem ül, csak biciklire, hanem a falu végén, ahová vasuton érkezett meg, biciklijével a pocsolyába fordul, halálosan fáradtan érkezik meg és minthogy vacsorára nyers hust nem kap, egy óriással (igy nevezik a városligetben a nagy kiflit) elégiti ki étvágyát. — Ez egy alak már biztositana némi sikert a darabnak. Persze, hogy a szerzők felhasználják a fővárosi jeünesse dorée egy-egy felkapott mondását is (hozom stb.). Különösen nagy gondot forditottak arra, hogy a felvonások zajos jelenetekkel végződjenek. A hatás nem is hiányzott, taps volt bőven s a szerzőket minden felvonás után többször kihitták. Nehány estét bizonyosan jól be fog tölteni a darab. A szereplők közül dicsérettel emeljük ki Barcs Arankát (Karvaj Irma), ki nehány dalt nagy tetszéssel adott elő, meg is ujrázták; Gyöngyi Izsó és Follinus játékát, különösen pedig L. Kétszery E. és Réthey Lajos erős komikus alakitását; az előbbi a vén lányt, az utóbbi az athlétát játszotta. Közönség elég szép számmal volt jelen."

„Fővárosi lapok": „A szalonbetyár", mely a tavalyi saisonban a városligeti szinkör műsor-darabja volt, tegnap a budai szinkörben mutatta be magát, még pedig tetszetősebb formában és környezetben. A társ-szerzők: Andreánszky Jenő és Nagy Ernő átdolgozták, egy kissé megröviditették, egy-két coupletnak helyi vonatkozásu szöveget irtak, a szinészek animóval játszottak és igy ismét meg volt a zajos hatás. A darab egy szélhámos fürdőalapitásból meriti komikumát, bonyodalmát, melyet a „sza-lonbetyár" indit meg. A szereplők közül első sorban emlitendők: Gyöngyi (Karvaly Mihály) és Kovács (Czirok), kik két veszekedő alföldi parasztot játszanak, a kiket a véletlen minduntalan összehoz. Főllinusz a cimszerepben mulattatta a közönséget, coupletjeit sokszor megismételtették, jóllehet, hogy a hangot, mint ő maga is mondta, csak — hozza! Réthey egy szájhős sporttérfiut mutatott be tulzott maszkban; P. Szép Olga asszony és Barcs Aranka k. a. kedvesek voltak az utóbbi egy pár csinos keringőt is énekelt Wladártól tetszés mellett. L. Kétszery E. asszony, a ki vén leányt ad, nyilt szinen kapott tapsot, melyet valóban meg is érdemelt. Komjathi a darab egyetlen komoly szereplője, a mai nyegle fiatalságról mondott beszédével kapott méltó tapsot. A szerzőket, (kik mindnyájan budaiak) minden felvonás után kihivták, csak a zeneszerző Wladár Róbert nem akart a lámpák előtt megjelenni. A nézőtér szépen megtelt."

„Kis Ujság" „A budai szinkörben ma este Andreáuszky Jenő és P. Nagy Ernő „Szalonbetyár" cimü bohózata került szinre telt ház előtt. E darab tavaly a városligeti szinkörnek volt kasszadarabja s ma is megtette hatását Berzsenyi Julia, Gyöngyi, Kovács kacagtató alakitást nyujtottak. Barcs Aranka szépen előadott dalaival zajos tapsokat aratott, miből Follinusznak is bőven kijutott. A szerzőket minden felvonás után kihivták."

„Pester Lloyd": „A krisztinavárosi arénában ma egy énekes bohózatnak, a „Szalonbetyár"-nak volt a premierje. A darab, mely Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő uraknak együttes műve, maró szatirája az iparlovagságnak, mely orcátlan vakmerőséggel lép fel, és ennek folytán még bizonyos szerepet is merészel játszani. A darab egész sorozata a sikerült epizódoknak, melyek a közönség érdeklődését mindvégig lekötik. Kitünően játszottak; főleg ki kell emelnünk Follinusz urat, ki a cimszerepet játszotta. A szerzőket többszörösen a lámpák elé hivták.

* **Németh János jutalomjátéka** a jövő csütörtökön lesz. Németh János a budai szinkör legrégibb tagja és disztingvált játéka, jó tenor hangja első fellépésétől fogva biztositották számára a közönség rokonszenvét. Egyik másik szerepe, mint pl. Hoffmann mindig szép közönséget biztosit a szinkörnek. Jutalomjátékául Németh a „Mártha" operát választotta, a mi a jeles énekes művészi ambicióját legjobban jellemzi, mely e kedves dalműt előbbre helyezi minden lármás operettnél. A társulat már tavaly is aránylag elég tisztességes eredménynyel próbálkozott meg operákkal s az idén is általános érdeklődéssel tekint a közönség az előadás elé. Ugy maga az opera, mint a jutalmazandó művész érthetővé teszik ezen érdeklődést és bizonyos, hogy a közönség szép számmal fog megjelenni az előadáson, melynek érdekességét még az is fokozza, hogy Mártha szerepét Purmann H. kisasszony fogja énekelni, a sopron-győri szintársulat kedvelt primadonnája, ki Pauli Rikárdnak legtehetségesebb tanitványainak egyike és a ki e szerepében már igen szép sikereket aratott a vidéken.

* **Szőllő gazdák** számára irt egy könyvet Páter Béla, a kassai gazdasági tanintézet tanára. A müvecske cime; „A peronospora viticola és a black-rot." Függelékül hozzá van csatolva a „White rot" nevü szőlőbetegség leirása is, mely az elmult évben már Magyarország több helyén is pusztitott. A mű tartalma a következő: Bevezetés. A peronospora élete; annak tenyészése, szaporodása, gyors elterjedése. A peronospora hatása a szőlőre; a peronospora pusztitó hatása a levélre, a hajtásokra, virágokra s a rügyekre. A különféle szőlőfajok viselkedése a peronospora iránt. A peronosporás szőlők bora és annak kezelése. A peronospora elleni védekezés. A permetezés célja. Mikor és hányszor permetezzünk? A permetezés szüksége és hatasa. A permetező szerek. A szerek használata. A permetező készülékek. A permetezett szőlők bora. A Black rot és White rot. Hatósági intézkedés. A müvecske julius hó folyamán jelent meg Kassán, egy szines táblával és több a szöveg közé illesztett ábrával.

* **A budai szinkör heti műsora:** Vasárnap: „Angyal Bandi, a puszták királya." Hétfő: „A falu rossza". Kedd: „Grizeldisz." Szerda: „A diurnista." Csütörtök: „Mártha." (Németh János jutalomjátékául.) Péntek: „A szalónbetyár." Szombat: „A tüzről pattant leány." Vasárnap: „Huszárcsiny."

* **Az ó-budai szinkör** igazgatója, Károlyi Lajos megerősitette társulatát. Közelébb szerződtette Szentesi Vilma asszonyt primadonnául, ki a kolozsvári, debreceni, szegedi közönségnek is tetszett a maga idejében. Az uj primadonna ma lép föl a „Vereshaju" cimszerepében. E szerződéssel meg lesz oldva a primadonna-válság, melyről Pajor Emilia asszony távozása óta annyit olvastunk a lapokban, s melylyel kapcsolatban „Budai Hirlap"-ban is volt egy nyiltéri „Nyilatkozat."

* **A szinészeti gyakorló iskolában** a jövő tanévre e hó 20-dikától naponkint délelőtt 10—12 és délután 3—5 óráig tartják meg a beiratásokat az intézetnek Teréz-körut 25. számu helyiségében.

* **Képkiállitás.** Jakobey Károlynak, a mintegy két év előtt elhunyt akadémiai festőnek hátramaradt müveit a műcsarnokban kiállitották. A kiállitás, mely csütörkön nyilt meg a műcsarnokban, nagy látogatottságnak örvend. A látogatók a két napon eddig 19 festményt vásároltak meg a gyüjteményből.

* **Kossuth Lajos „iratai"** negyedik kötetének bevégzésével van elfoglalva, melylyel kissé megkésett. Már nagyon nehezére esik a munka, de azért a kötetet nemsokára befejezhetni reméli. Ruttkayné úrnő irta ezt Vajda Emil tanárnak, ki „Kossuth Lajos élet- és jellemrajza" cimü terjedelmes munkáját megküldte Kossuthnak. Majd ha pihenhet, Kossuth is elolvassa a művet.

---

nem vizitelt akkor tisztelt Csontossy Uram, miért nem tette akkor tiszteletét, oh akkor örömest követtem volna önt! A vége az lett lelki küzdelmemnek, hogy nem öltem meg sem őt, sem magamat!

Azóta végig élveztem mindent, a mit a „Fen de sziékl" nyujthat, és ha ma belenézek ennek a pisztolynak a csövébe, bizony nagyon sajnálom, hogy annak az asszonynak nem teljesitettem a kivánságát: jobb lett volna nékem is, meg talán ő néki is! . . .

— — — — — — — — — — — — —

Csontossy úr leverve csont ujjával sodort cigarettájának hamvát, elegánsan, mint mindig, meghajtotta magát és könnyedén szólt:

— Ha úgy tetszik Uram, mehetünk.

Én felemeltem a pisztolyt. Mint a gyorsvonatról egy tájkép, úgy futott el előttem még egyszer az egész múlt minden gyönyöreivel, fájdalmával; a ravaszt meghúztam és — felébredtem.

Szemközt még most is mosolygott felém a csontváz ijesztő koponyája, melyet levélnyomó képen szoktam használni, előttem hevert a könyv, ama fejezetnél kinyitva, hol elaludtam.

Felkelve székemről, nagyot nyujtózkodtam s bár álmom életem történetével szoros kapcsolatba volt mégis megkönnyebbülve sohajtottam fel:

— Ah! mégis csak jobb igy! Szép az élet!

J—zsi.

A hét eseményei.

Vasárnap. Augusztus 7. A IV. kerületi társaskör kirándul Visegrádra; indulás reggel 8 órakor hajóval a Petőfitérről. Este táncmulatság versenytekézés és tüzijáték lesz, a hajó éjjeli fél 11. órakor indul vissza Budapestre. A Hunnia magyar kerékpáros klub tagjai Gödöllőre rendeznek kirándulást s részt vesznek a Fehérkeresztegyesület mulatságán s ünnepiességén. A társaság 2 csoportban reggel 6 órakor és délután 2 órakor indul. A „Dicső Szent-Mártoni önkéntes tüzoltóegyesület javára tánccal egybekötött hangversenyt rendez Tornay Schiller János hegedümüvész a vármegyeház disztermében Dicső Szent Mártonban.

Kedd. Augusztus 9. Térzene délután fél 7 órakor a bástya-sétányon.

Penték. Augusztus 12. Térzene délutáni 6 órakor a várkerti kioszk előtt.

Szombat. Augusztus 13. A zsidó legény egyesület könyvtár alapjának javára hangversenynyel egybekötött nyári táncmulatságot rendez a Villa Bellevue vendeglő összes helyiségeiben. Budai fiatal emberek nyári táncmulatságot rendeznek, a budai lövölde összes termeiben.

A vekker óra.

— Szerzetes koromból. —

Néha eszembe jut az én rövid szerzetesi életem, és ilyenkor ismét a kis cellában képzelem magam, melybe mint novicius kerültem. Képzeletemben most is ott vagyok, a mint elzárva a világtól elég időm van elmélkedni egyhanguvá vált sorsomon, s a mint fülembe cseudül a csengetyü összehivó hangja, mely megszakitja mélázásomat.

Ott állnak sorban a noviciusok, köztük magam is. Olyan szépen áll rajtuk a vadonat uj reverenda! — S tetszik magamnak is ez uj, de különös uniformis; csak tükör volna, hogy legalább hiuságomat is kielégithetném! De ilyen profán jószágot a szigoru szerzetesi élet nélkülöz.

Előttünk áll a mágiszter ur, atyai tekintetével méregetve bennünket magyarázza a rendszabályokat és kiosztja a „hivatalokat". Hivatalokat?! — Bizony „hivatalokat", mert hát ilyenek is vannak, a melyekre palyázat nélkül tehet szert az ujdonsült szerzetes. Persze, hogy nem olyan „zsiros hivatal", hanem csak — „honor", melylyel ugy van a novicius, mint a falusi biró — kénytelen a megtiszteltetést elfogadni.

Hogy csak néhányat emlitsek, ott van a „fenesztrátor", az ablak betevő (igen tekintélyes hivatal!), a „pulzátor", csengetyüs: egész diktátori hatalommal, az „excitátor" pedig, a zárda élő vekkerje, a legkellemesebb hivatalt tölti be.

Már mindenegyiknek akadt gazdája az excitátorságon kivül, melynek nagyrabecsült birtokosa, mint tudva van, naponkint hajnali négy órakor tartozik otthagyni Morfeusz ölelő karjait, hogy fél óra mulva változatos cibálások között talpra állitsa társait.

A mellettem álló hasonszörü társ „bátorkodik" tőlem megkérdezni, hogy mely diszes rang szerencsés tulajdonosa lettem.

— Eddig még egygyé sem, de a legkevésbé sem óhajtom a felkeltés szép és megtisztelő mesterségét gyakorolni.

— Ön tehát civilkorában nem szokta korán üdvözölni a felkelő napot?

— De igen, ugy néha, különben rendesen csak déli 10 és 11 óra között.

Ezt egy kissé hangosabban találtam kimondani, s midőn visszafordulok, legnagyobb ijedelmemre a mágiszter ur — kiről szabad legyen megjegyeznem, hogy igen kitünő és derék férfiú, s ezért részünkről a „majszter" cimre promoveáltatott — mondom, a mágiszter ur két villámotszóró lélektükrével találkozik tekintetem. A szemek kifejezése csakhamar kárörvendővé, majd egészen nyugodttá vált s atyai nyájassággal szólnak hozzám az ajkak:

— Fiam, te pedig excitátor léssz.

Mintha villám csapott volna mellém, olyan volt e szavak hatása. Édes álmam fél órával megröviditve!

Mellettem álló társam majd, hogy meg nem pukkadt nevettében: e látszott arcán az erölködés, a mint a kitörő kacajt visszafojtani igyekezett.

Én hősies elszántsággal bátorkodom egy ellenvetést kockáztatni, melynek sikertelenségéről különben is meg voltam győződvé:

— Kérem alázattal, méltatlannak érzem magam e kiváló megtiszteltetésre, félek, hogy nem leszek képes megfelelni, mert hisz magamnak is szükségem volna excitátorra.

— Majd hozzá szokol, fiam: különben is biztositásul adok egy vekker-órát.

Le voltam főzve.

Midőn este lefekszem, ágyam mellett a kis asztalon pompázik az átkozott jószág, melynek dicső feltalálóját hamarjában nem a legdicsőbb cimekkel látom el. Végre is elalszom. Álmom az édes otthonba vezet. Ott sétálok a jólismert kertben, együtt vagyok a régi vig czimborákkal, örvenedve a drága szabadságnak, — mig nem a vekker hátborzongató zakatolása a rideg valóra ébreszt. Még az édes félálomban kinyitva szemeimet nagyot ásitozom, kinyujtom karomat és — leütöm a még folyton berregő masinát, a mely szörnyü csörömpölés közt száz darabra törve legott elhallgatott. Bizony erre kiment a szememből az álom, s csak a vekkerre és a mágiszterre gondolok s szent borzalom fut végig tagjaimon.

Kivánszorogva fekhelyemből szétnézek, vajjon nem látott-e meg valamely áruló szem; de társaim csak ujra bizonyitják az excitátorság elkerülhetetlen szükségét, a mennyiben zavartalanul folytatják horkolásukat.

Nagy sietséggel összeszedem a vekker darabokat, s jól elrejtem; azután, tisztemnek, bár kelletlenül is, eleget tévén, két kezembe szoritva a martir óra romjait nagy elszántsággal indulok a mágiszter urhoz.

Remegve állok meg az ajtó előtt hallva már előre az isszonyu dorgatoriumot, melynek csakhamar elkerülhetetlen tanuja leendek.

Ekkor egyszerre örömsugár derül fel, szomoruságomnak szörnyen sötét egén.

„Igaz", gondolám magamban, „most reám zudul a dorgatorium árja, s az excitátorság mellé más cim is kijut, de méltó s örvendetes lesz a kárpótlás: — mint méltatlantól, elvétetik tőlem az excitátorság."

Ugrottam már is örömömben s a megváltó vekker darabokra hálás tekintetet vetek. E gondolattól megedzve bátrabban lépek be a majszter, akarom mondani mágiszter urhoz s lehorgasztott fővel, bünbánó arccal előadom a katasztrofát.

— A vekkerrrt törted el?

— Igen is, kérem — (Mentegetődzi nem mertem, félve, hogy megbocsát)

Egy tekintet a korpuszdeliktire, a másik meg reám: és ráncba szedődik a mágiszter homloka. (No most!!!)

— No hát tudd meg fiam, hogy — nem baj, itt van egy másik vekker.

S én ismételten lefőzve szomoruan kitámolygok egy uj és ép vekkerrel.

Tiro.

Különfélék.

A perzsa sach mint — szamár. A perzsa sah a minapában megharagudván tisztviselőire, megparancsolta titkárjának, hogy irja össze minden szamár nevét, a ki Perzsiában hivatalt visel. A titkár hozzálátott a nagy munkához és több napi tollkoptatás után egy rengeteg lisztát készitett el, melyet azután térden állva nyujtott át a hatalmas sachnak. A sach megütközve látta a liszta fején saját nevét, de miután miniszterei és hadvezérei is mind ott diszelegtek, és a végén a titkár neve is, a mi jó kedvét nagyban növelé, nem haragudott meg, hanem kiváncsian kérdezé a titkártól, hogy mivel érdemelte meg ő, a sah, a szamár nevet? — Semmi egyébbel, — volt a merész felelet, — mint, hogy a multkor tömérdek pénzt adtál kétes hirü embereknek, hogy a külföldön lovakat vásároljanak. Se pénzt, se lovat nem fogsz látni! — De hát ha mégis visszatérnek és elhozzák a lovakat? — ellenveté a sach — akkor a te nevedet ki fogom törülni, oh hatalmas uram, s helyébe a lókupecek nevét fogom irni.

A kérők. Régi dolog, hogy az emberek beszédjéből a mesterségükre, foglalkozásukra lehet következtetni. Főleg fontos, döntő pillanatokban ritkán tagadja meg valaki önmagát. Kétségtelenül a legfontosabb pillanatok egyike az ember életének az, a midőn szive választottja előtt nyilatkozik és azt megkéri. A különböző foglalkozású emberek különböző foglalkozásu emberek különböző módon nyilatkoznak ilyenkor. Igy például a diplomata kérő bizonyosan igy szól: „Engedje meg, hogy szövetséget kössünk éltünk végéig." A katona: „Te szivem megsebzéd!" vagy: „Jöttél, — én láttalak — te győztél!" Az orvos: „Beteg a szivem, csak te gyógyithatott meg." A kertész: „Csak egy „igen"- szó ajkidról, és éltünk útja rózsás és virágos lészen." A kőmüves: „Épitsük együtt kicsiny kunyhónkat." A tengerész: „Szép hölgyem, vitorlázunk át együtt az élet tengerén." Az ékszerész: „Ha szeretsz, éltünk arany láncokkal lesz egymáshoz füzve." A bölcs: „Engedd szivet mélyét kikutatnom, hogy szemeidbe tekintve megtaláljam boldogságomat." A szobrász: „Ha szived nincs márványból, úgy engedd meg, hogy képem benne lakjék." A pék: „Akarod, hogy megoszszam veled kenyeremet éltem jó és rosz napjaiban?" A halász: „Szeress, és mint a hal a vizben, oly boldog leszek!" A tanitó: „Járjuk ki együtt az életiskoláját!" A tüzoltó: „Szivem egy lángtenger, csak te olthatod el e lángot." A kártyás: „Mutyizzunk!" A hegedüs: „Ha szivében megrezgett a szerelem húrja — úgy legyen enyém!" A suszter: „Koptassuk együtt az élet rögös útján cipőinket." A professzor: „Hadd tanitsam meg én arra, hogy milyen a szerelem." A cukrász: „Ha én édesithetném meg életét..!" A lakatos: „Nálad van szivemhez a kulcs, most megnyitottad." A vadász: „Ámor nyila sohasem téveszt célt: engem is eltalált." Az ujságiró: „Én szerkesztek, légy kiadóm!" Kerületi előljáró: „Lovagod leszek a sirig!"

Mennyi ujságpapiros fogy? Erre a kérdésre egy francia statisztikus felel meg, a ki ki kiszámitotta, hogy a világon most épen 4000 papirosgyár van; ezek a gyárak összesen 952 millió kilogramm papirt produkálnak, melyből 300 millió klgrot a hirlapok használnak fel.

Fő- és székvárosi ügyek.

Az utazó hallottak.

Sok mindenféle bajaink közé tartozik a temető ügy is. A németvölgyi temető, mely csak alig nehány év előtt nyilt meg, nemsokára megtelik s uj temetőről kell gondoskodni. Az uj temető tudvalevőleg a Farkasréten lesz.

Addig, mig ezzel rendbe jönnek, a fő- és székvárosi tanács azt határozta el, hogy a budai halottakat, illetőleg a szegényebbeket és azokat, kik kórházakban haltak el — Pestre, a kőbányai temetőbe utaztatja át! A határozat igy szól:

„A tanács a temető bizottmány javaslatához az abban kifejtett indokoknál fogva hozzájárul s tekintettel arra, hogy az uj temetőhöz vezetendő út elkészitése oly munkával jár, mely hosszabb időt vesz igénybe s igy a hatóság ki lehet téve annak, hogy most a németvölgyi temető közeli megtelésekor az uj temetőbe még temetkezni egyáltalán nem fog lehetni, a maga részéről is szükségesnek tartja ideiglenes intézkedéseket tenni arra nézve, hogy a megnyitandó temető azon részében, mely a megtörtént kisajátitások folytán immár augusztus hó 1-én birtokba vehető — a temető végleges megnyitása előtt is már temetkezések történhessenek.

Mindenekelőtt azonban a németvölgyi temető gyors betelésének ellensúlyozására a tanács a temetőbizottmány javaslatára elrendeli, hogy a szent János-kórházból, megfigyelő osztályról, a tébolydából és az irgalmasok kórházá-

ból kiszállitott u. n. grátisz hullák továbbá azon hullák, melyek 1 és 2 frtos sirhelyeken szándékoltatnak eltemettetni, ezután mind a X. ker. új köztemetőbe vitessenek át a fenti kórházakból kivitt ily hullák a németvölgyi temetőbe eltemethetők nem lesznek, ez alkalommal a tanács ujból is kimondja, hogy a főváros balparti részéről a Dunajobbparti temetőkbe való temetkezéseknek semmi szin és feltétel alatt helye nem lehet.

Hogy a Farkas-réti új temetőben a temetkezések ideiglenesen — a temetőnek végleges megnyitása előtt — legalább folyó évi november hó 1-től eszközöltessenek, a tanács legszigorubban és személyes felelősség terhe mellett utasitja a mérnöki hivatalt, hogy helyszini eljárás utján a németvölgyi temető-gondnokság közbenjöttével azon ingatlan részeket, melyek a kisajátitási egyezségek 3-ik pontja értelmében folyó évi augusztus 1-én a fő- és székváros hatósága által már birtokba vehetők, magán a létesitendő területen jelölje meg s az eredményről tegyen a tanácsnak jelentést.“

Talán nem szükséges hosszasaabban fejtegetnünk ezen félszeg intézkedésnek jogosulatlanságát

Hogy jön a szegény budai ember ahhoz, hogy épen ő vigye ki halottait a világ végére drága pénzen? Mert, hogy a tanács az 1 és 2 frtos sirhelyek lakóit nem a maga költségén fogja utaztatni, az több, mint bizonyos.

Tetszett volna a tanácsnak jobbkor gondoskodni az uj temetőről, vagy tessék addig, a mig az megnyilik a német völgyi temetőben helyet csinálni: ha az 1 és 2 frtos sirhelyek elfogytak, tessék a drágább helyekre temettetni ugyanezért a pénzért!

A szegényebb sorsu lakosság érdekében követeljük, hogy ezen határozata a tanácsnak vonassék vissza és a tanács másképen intézkedjék a budai temető ügyében!

A köztisztaság gondozása. A főváros köztisztaságának javitása érdekében a tanács üdvös intézkedést léptet életbe augusztus elsejétől kezdve. A bel- és a Lipótvárosban ugyanis a mellett, hogy éjjel az összes utcákat megöntözik és kisöprik, egész napon át ambuláns utcaseprők fogják a szemetet összeszedni és eltakaritani. Ezt az ujitást egyelőre azért hozták be éppen e két városrészben, mert a személy és kocsiforgalom e városrészekben a legnagyobb. Boldog pestiek! Vajjon mi nálunk Budán mikor fogják igy gondozni az utcákat? Egyelőre megelégednénk azzal is, ha legalább naponként egyszer, becsületesen söpörnének és locsolnának.

Nyomor a fővárosban.

Ilyen cim alatt a „Magyarország“ cikket közöl, melynek intenciója teljesen megegyezik a miénkkel. Érdekesnek tartjuk e cikket olvasóink számára reprodukálni;

„Sorba jönnek a jelentések — irja az emlitett lap — hogy Budapest fővárosban a kerületi elöljárók éjnek idején bejárják azokat az utcákat, hol túlzsúfolt lakások vannak s betekintve e lakásokba, megteszik a szükséges intézkedéseket.

Derék elöljárók, kik hiven teljesitik elvállalt kötelességüket, — fogja gondolni, a ki e jelentésekről tudomást vesz.

Azonban e dicséret méltatlanokat érne. A fővárosi kerületek elöljárói nem talán buzgó kötelességérzetből adják reá a fejüket az éji szemleútra. A kényszerüség készti őket a cselekvésre, — mert fenyeget a kolera. Bezzeg, ha ez a keleti rém nem ijesztene, a túlzsúfolt lakások éppenséggel semmi gondot nem okoznának a mi hivatalos köreinknek.

Rosszul, nagyon rosszul van ez igy. A kötelességnek elmulasztását jelenti, hogy azok, a kiket illet, csak a végszükség esetében jutnak feladatuk tudatára. Mert valóban mélyen elszomoritó állapotokat deritenek fel a razziák, melyekre a hivatalos közegek valahára rászánták magukat.

Mem hivja-e ki a legkiméletlenebb birálatot a tények sorozata, melyek napvilágra kerültek? Hiszen kitünt, hogy nemcsak a főváros külrészeiben, de még a legélénkebb forgalmu központban fekvő utcákban is vannak házak, melyekben a pince- és más lakásokban ember ember hátán szívja a megfertőztetett levegőt. Csak odúnak nevezhető, dohos levegőjü pincelakásban tiz és husz ember: férfiak, nők, gyermekek vegyesen hajtják fejüket álomra. És talán könyörületből kapják e szerencsétlenek a nyomorúságos fekhelyet? Dehogy. A lelketlen háziurak és bérlők megfizettetik magunknak jól az éjjeli tanyának csúfolt térséget s van lelkük kitenni oly sok embertársukat a biztos pusztulásnak.

Elgondolni is borzasztó, hogy bármely kismérvü járványos betegség esetén, hogyan pusztulnának el halomra e közveszélyes tanyák nyomorult lakói. Hanem azért ezen állandó járvány-fészkek csak most, az utolsó órában foglalkoztatják a hivatalos és nemhivatalos elméket.

A müvelt és modern világban azt tartják, hogy a kormányzati és közigazgatási bölcseség éppen abban rejlik: megelőzni a bajt. A szükséges óvintézkedéseket idejében kell megtenni, mert .annak már semmi foganatja, ha nyakunkra nőtt a vész.

Sajnos, nálunk ebből a bölcsességből kevés van meg. Lanyhaság, sőt közöny az, a mivel lépten-nyomon találkozunk. Pedig nagy ideje volna már egyszer a szegény-ügy általános rendezésére gondolni.

Különben a vád nemcsak a hivatalos tényezőket, de társadalmunkat is terheli. Szemünk előtt történnek a dolgok, van módunkban közvetlen tapasztalatokat szerezhetni, hogy a nyomor minő széles kiterjedést öltött. Szegény emberek panaszait minduntalan halljuk, hogy egészségükben, lételükben fenyegetve vannak a nyomor tanyáin, de azért a baj orvoslására nem történik semmi.

Ha támad valahol nagyobb vész vagy pusztulás, hát megmozdul koronként a társadalom, de ez csak szalmaláng. Kitartó és következetes tevékenységre nincs meg a hajlandóság. Ám a nyomor nem tűr megalkuvást, ki segélyre szorul, igényli az istápolást.

Szó sincs róla, vannak nekünk a fővárosban is nagy számmal jótékony egyleteink, társulataink; áldott szivek buzgólkodnak a nemes munkában: segiteni a szenvedőkön, — csakhogy a rendszert nem látjuk.

Tagadhatatlan, hogy az éhezőn segiteni kell, azt, a ki beteg részesitsük gyógykezelésben: de a figyelmet azokra is ki kell terjeszteni, a kiknek egészségét veszélyeztetik a nyomor tanyái, hol a romlott levegővel a halál csiráit szivják magukba.

Olcsó és egészséges munkáslakásokról kell gondoskodni, mert ezek hiánya végzetesen megboszulhatja magát. Ebből az áldásos munkából pedig vegye ki a társadalom is a maga részét s cselekedjenek a jótékony elmék és kezek.

Elég volt már az üres szavakból és biztatásokból. lássuk immár — a tetteket!

Egészségügyi mizériák.

Ellenőrző bizottságok.

A polgármester belátta, hogy a fő- és székváros területén működő egészségügyi hatósági közegeknek fizikai lehetetlenség megfelelni a rengeteg teendőknek és azért úgy kivánt segiteni a bajon, hogy a kerületi elöljárók mellé „ellenőrző bizottságok“ alakitását rendelte el, melyekbe a kerületi orvoson, halottkémen és állatorvoson kivül hét polgárt kiván behivni. Ezeknek a qualifikációjára nézve a polgármester rendelete azt mondja, hogy azoknak oly „ügybozgó egyéneknek“ kell lenniök, „a kiknek egyénisége biztositékot nyujt arra, hogy az elvállalandó teendőket kellő buzgalommal és szorgos körültekintéssel teljesiteni fogják.“

Nézetünket ezen intézkedést illetőleg lapunk élén mondottuk el. Közöljük még azon „utasitást“, melyet a tanács az ellenőrző bizottsági tagok számára adott ki:

Utasitás

a kerületi egészségügyi ellenőrző bizottsági tagok részére.

1. A közegészségügyi és köztisztasági rendszabályok végrehajtásának ellenőrzése céljából a fő- és székváros összes kerületi elöljáróságai mellé egy-egy kerületi egészségügyi ellenőrző bizottság alakittatik.

Ezen bizottságoknak tagjai a kerületi elöljárók, mint elnökök, a kerületi orvosok, kerületi halottkémek, a kerületi mérnökök s a kerületükben működő hatósági állatorvosok, azokon kivül minden kerületben az arra alkalmas polgárok köréből egyelőre 7—7 ellenőrző bizottsági tag kéretik fel a kerületi elöljáróság által; ezen ellenőrző bizottsági tagok létszáma a kerületi elöljáróságok által a körülményekhez képest szaporitható, illetőleg számuk a szükség mérvéhez képest felemelhető.

2. A bizottság a kerületi elöljáró elnöklete alatt s az ő összehivására üléseket tart s azon megállapitja a teendőket.

3. Minden kerület több apró járásra osztandó fel s minden ilyen járásban az elrendelt egészségügyi és köztisztasági rendszabályok keresztülvitelét egy-egy egészségügyi ellenőrző bizottsági tag ellenőrzi. Az ellenőrző bizottság tagjai igazolványokkal lesznek ellátva, hogy szükség esetén magukat legitimálhassák.

A kerületi ellenőrző bizottsági tagok főhivatása az, hogy a reájok bizott járásban levő összes házakat vizsgálják meg s azokról a hatóságilag megállapitott I. sz. nyomtatványokon jelentést tegyenek. Ilyen jelentések kivétel nélkül minden házra nézve, akár kifogásolhatók, akár nem, készitendők.

Minden ház a fentemlitett nyomtatványban jelzett kérdések szerint vizsgálandó meg s az eredményhez képest a nyomtatvány egyes rovatai kitöltendők. A feltett kérdésekre atandó feleletek vagy beirandók a nyomtatványba vagy a már előre nyomtatott feleletek közül a megfelelő aláhuzandó.

4. Az ellenőrző-bizottsági tagok jelentései alapján, esetleg a kerületi orvos meghallgatása után a kerületi elöljáróság határozatot hoz s hogy a hozott határozat végrehajtassék, az ismét kiadandó lesz az illető bizottsági tagnak, ki a határozatot ellenőrizvén, annak eredményéről az arra hatóságilag megállapitott II. sz. nyomtatványon jelentést tesz, melyre szükség esetén a kerületi elöljáróság ismét határozatot hoz.

5. Az ellenőrző bizottsági tagok jelentései másolatban minden egyes házra nézve a t. főorvosi hivatalnak is megküldendők, akár tartalmaznak azok kifogást, akár nem. Ha a kifogást tartalmazó jelentésekre határozat hozatik, a kerületi elöljárróság a jelentés másolatával a hozott határozat másolatát is tartozik a tiszti főorvosi hivatalnak bemutatni, minden egyes esetben.

6. Az ellenőrző bizottság kerületében az utcák, udvarok tisztántartására felügyel, intézkedik különösen az iránt, hogy a szerves hulla-

dék és rothadó anyagok a konyhakertekből, a zöldséghulladékok a házak és azok környéke mellől azonnal eltávolittassanak. Felügyelet alatt tartja a kerületében levő tehenész és sertésüzleteket, intézkedik az iránt, hogy a tisztasági és egészségügyi szabályok azokban pontosan betartassanak.

7. Kiváló figyelmet forürleta kedti azon részére, mely egészségügyi tekintetben különös kifogás alá esik.

8. Különös figyelmük és intézkedésük tárgyát kepezik a túlzsúfolt, egészségtelen és pincelakások.

9. Figyelemmel kiséri a nagyobb gyári vállalatok közegészségügyi viszonyait, gyakori helyszini vizsgálatok utján, az azokbau dolgozó munkások egészségi állapotáról, lakás és táplálkozási viszonyairól meggyőződést szerez s tapasztalatairól a ker. elöljáróságnak jelentést tesz.

10. Ugy a nyilvános, valamint a magán épületekben a hatóságilag megállapitott fertőtlenités pontos foganatositását éber figyelemmel kiséri.

11. Valamely nagyobb hatásu, de felsőbb elbirálást igénylő közegészségügyi ártalmak megszüntetése iránt, a mennyiben azok orvoslása föltétlenül szükséges, indokolt javaslatokat tehet.

Magától értetik, hogy ezen kizárólag a közegészségügy érdekében kiadott eljárási utasitás a kerületi esküdtek törvényes hatáskörét semmiben sem érintheti.

*

„Az I. kerületi ellenőrző bizottság — irják lapunknak — lovag Osztoics elöljáró elnöklete alatt megalakúlt e hó 5-én, Pénteken. A bizottság részletesen megbeszélte a teendőket, melyek a kerület kiterjedt fekvésénél fogva elég gondot fognak adni. A bizottság egyelőre három csoportra osztotta fel a kerületet s ezen csoportok élére Schwartzer Ottó dr. kir. tanácsos, Hegedüs János dr. Dévay Szőllőssy István gyógyszerész, Szelestey Géza és Eiszdorfer Gusztáv lettek a bizottság által kijelölve. A csoportok a jövő hét folyamán fogják magukat kibőviteni s a munkát felosztani.“ Ez az értesités is élénken illusztrálja azt, a mit már annyiszor elmondottunk s elmondtuk lapunk élén ma is, hogy t. i. a „bizottságolás“ öl meg nálunk minden jó szándékot. Ime megalakult az ellenőrző bizottság, s már is „csoportokat“, vagyis kisebb bizottmányokat küld, s azok majd megint „felosztják a munkát“, vagyis újból albizottságokat küldenek ki, — majd a jövő héten. Mire a bizottság a legutolsó albizottságot is kiküldi, addigra talán majd a kolera veszély is elmúlik.

*

„Adtál uram — büzelzáró burás rácsokat, de nincs benne köszönet!“ — Ezt kiáltják a várban az Úri-utcai és Országház-utcai lakók. Ez utcákban t. i. két héttel ezelőtt tett felszólitásunkra végre megemberelte magát a tanács, és hozzá fogott a kanálisoknak a szükséges burás rácsokkal való ellátásához. Legelőször is a régi törött rácsokat kiszedték, s a kanálist teljesen nyitva hagyták. Azóta rohamosan haladt a munka!!! Már el is hozták a rácsokat és odatették a kanálisok mellé. Nehány napig igy állottak — bizonyosan szoktatni kellett a rácsokat először a budai levegőhöz. Hisszük, hogy nehezen szokták meg, különösen a csatorna nyilás mellett, hiszen még a lakók sem tudták megszokni, pedig azok évek óta már csak hozzá szokhattak volna! E hét végén kezdték csak elhelyezni a csatornanyilásokra az új rácsokat, de olyan kevesen és oly lassan dolgoznak, hogy szép lesz, ha a jövő hét folyamán valamennyivel elkészülnek: addig a kanálisok teljesen nyitva ontják az illatot.

Hirek.

A napokban egy naptól piros arcú jól megtermett magyarruhás csapat volt látható Bpest fő- és székváros különböző utcáin, terein, középületeiben, a dunaparton, városligetben, a várban — uramfia! még a zugligetbe is jutott belőlük.

A Jászságból kerültek fel ide, hogy igy aratás után kiszórakozzák és hasznos tapasztalatokkal és kitünő fő- és székvárosi levegővel és hamisitatlan Wein-féle vizzel — tele szivják magukat.

Az egyik csapat — úgy látszik turistáskodásában is politikus marad — az országházát akarja megnézni: hogy hát milyen is az, a mire a haza tiz milliót akar áldozni és fog bizonyára tizenötöt — mert már igy van az minden épitkezéssel ezen a világon. Ott találtam őket a Sándor-utca Muzeum kert felöli oldalán sorjában állva és nézegetve szép csendesen először a régit, hogy annál inkább tessék aztán az újj.

Gyalogszerrel indult neki a kis harcias csapat a nem épen kurta útnak nem kis feltűnést keltve az ős szittya csizmákkal, pörge fekete kalapokkal és az ünneplő kék kvándlival.

Hozzájuk csatlakoztam, de összes rábeszélő tehetségem nem volt elég, hogy betereljem őket a Hatvani utcába, pedig csak egyetlen egy érvök volt temérdek sok csábitó igéreteimre, de azt aztán megdönthetetlenül zúgták felém: mán itt vótunk.

— Menjünk hát, kérem, a Károly kaszárnya felé: mán ott is vótunk.

— Nohát akkor okvetlen a Kerepesi útra kell mennünk: ott is vótunk.

— De hiszen itten csak nem maradhatunk, vagy vissza felé csak nem indúlhatunk, mint a rákok — dörögtem az ellenzékeskedők felé.

Végkétségbeesésemben támadt ezután egy mentő gondolatom: be vonúltunk mindnyájan a Szikszayba, onnan kijövet már hittek nekem. Meglehetős tekintélyre jutottam; mehettünk most már akármerre. Kocsikra ültünk; csakhamar a dunapartra jutottunk. Állást foglaltunk az épülőfélben lévő kolosszussal szemben. — Nem titkoltuk el meglepetésünket, gyönyörködve és bámúlva szemléltük a hatalmasan imponáló, lassan de biztosan növekedő kőhalmazt.

— Hát oda át — mutat egyik jól értesült atyámfia a budai oldalra — mikor kezdik azt a híres nagy lépcsőt épiteni Igazságos Mátyás király templomától bele a Dunába.

. . . Adós maradtam a válasszal.

Nem is igen jutottam aztán egyhamar szóhoz.

Minden oldalról ostromoltak kérdésekkel: — hol lehet megnézni az országház előtti új hid plánumát? — ki állitja össze a millennium ünnepi programmját? — mikor lesz készen a Pantheon? — lesz-e világkiállitás? stb. stb . . .

Az volt a szerencsém, hogy ebédre a zugligetbe adtunk rande-vut a disznó-főhöz.

Nosza elérkezettnek láttunk az időt, rápipáltunk és kissé lehangolva de biztató reményekkel indultak neki kocsijaink a tanúlságos és sok élvezetet sejtető útnak.

A fogaskerekünél stációt tartottunk. Szakszerű magyarázataim köztetszésben részesültek. A temető mellett szomorú emlékezések között emlitettem fel Janszky úr zengzetes nevét. Egy jóindulató szélroham e pillanatban fujta tele fejem összes szelelő részeit és igy nem tudtam jól megérteni a válaszokat . . . másodszor nem mertem már kérdezni.

Csakhamar a lóvasuti diszes „induló-ház“ mellett is elhaladtunk. A gyönyörü vidék és hosszas kocsikázás jó hatással voltak kedélyünkre és étvágyunkra egyaránt.

A Fácánnál megpihentünk és bekebeleztünk egy-egy spriccert.

Akadtak már köztünk kislelkűek, a kik midőn a kocsikat elküldtük, nem akartak onnan kimozdúlni többet és erőnek erejével mindjárt ebédet is akartak rendelni. De mi nem tántorodtunk meg. Kitüzött plánum szerint neki indultunk az árnyas hegyoldalnak. Útközben keveset beszélgettünk — mindenki azon gondolkozott, hogy mi minden jókat fog ő majd össze ebédelni.

De ember tervez . . . a végzet útjai kiszámithatlanok . . . a disznófő még hasonlónak soha nem volt tanuja . . . Szegény fejem az elmuláshoz volt közel. Nincsen az a bukott miniszter a kit jobban lehessen nézni, mint a hogy engem kereszt-tüzbe vettek a megalázó és megvető pillantások midőn Kolumbusként felkiáltottam álá: Föld, föld! . . . Disznófő! disznófő!!

Ebből a thémából indultak ki a gyöngéd vonatkoztatások egész láncolatos sorai és kérem miért? csak azért, mert a disznófőnél nem tudom mióta — nincsen korcsma.

Hogy miként jöttünk haza, elmondom legközelébb.

Nesztor.

A kövezés az iskola téren. A várbeli iskola tér hiányos kövezésenek javitását a tanács elrendelte. A munkát már be is fejezték, de hogy hogyan? végeztek, arról csak annak lehet fogalma, a kinek alkalma volt arról meggyőződni. Nehány uj követ illesztettek be itt, ott, a többit a régi kövekkel csinálták. Ezenfelül a most lerakott kövezet egyes hézagai akkorák, hogy az ember lába beleékelödik, ha balsorsu keresztül viszi e téren. Ezt a hiányos slendrián munkát nem szabad akceptálni, mert az nemcsak szépségi szempontból hiányos, de egészségi szempontból meg épen káros. Öntözni ugy sem szokás, mert a kerületi elöljáró e helyett — lovagol, és igy a hasadékokban gyülemlő por és piszok, valóságos meleg ágyai a bacillusoknak. Már egyizben hangsulyoztuk és ismételjük most is, hogy iskolák előtt és alatt a kőburkolat a legcélszerütlenebb: minden arra menő kocsi zörgése félbeszakitja a tanitást, elvonja a gyermekek figyelmét. Faburkolatot kell a várbeli iskola elé is csinálni! Avagy csak a pesti iskolák részesülnek ebben a kitüntetésben? Minden esetre jó lesz utána nézni s a kövezők hanyagságát el nem türni!

Nyári táncmulatságot rendez nehány budai fiatal ember e hó 13-án a budai lövölde összes termeiben, mely tekintve a rendező bizottság áldozatkész törekvését sikerültnek igérkezik. A rendező bizottság élén állanak: Dr. Csepreghy Vilmos, J. Schiller György mint elnökök, és Meistel Sándor, mint titkár.

A kiállitás ügyében biztos forrásból azon értesitést vesszük, hogy a mérvadó körök az általános óhajnak engedve, a kiállitás megtartását 1895-re kivánják tenni és az is már, mint bevégzett tény tekinthető, hogy a kiállitás helyére nézve is megállapodásra fognak jutni, minthogy a kiállitásnak Budára áttételének eszméje mindinkább tért hódit, s annak célszerüségéről mindinkább meggyőződnek az intézők. Ennélfogva egészen bizonyosra vehetjük, hogy az 1895-diki kiállitást Budán fogják megtartani.

Társas kirándulást terveznek az I. kerületi polgári körben. A kirándulás hölgyek részvétele mellett 13-dikán volna megtartandó, a mikor az egybegyült társaság kocsikon kimenne a Kamara erdőbe. Itt volna az étkezés zene, s esetleg egy kis tánc mellett a szabadban. Az eszme viszhangra talált a körtagok között és igy bizonyosan meg is fog valósulni:

Meghalt idősb Szebeny Pál, nyugalmazott, pénzügyi titkár, életének 86-dik évében. A boldogultban Szebeny Viktor, királyi járásbiró, a budai előkelő társaságnak ösmert és kedvelt alakja édes atyját siratja.

A várbeli Wellisch Zsiga-féle kávéházat teljesen renoválták, ugy, hogy az most a legelegánsabb kávéházak egyike a budai oldalon. Minden ragyog a tisztaságtól, minden új — csak a kiszolgálás maradt a régi jo.

Szerkesztői üzenetek.

R.-Gyaur. Az »Imperante« cikkecske tévedésen alapúl s igy nem közölhető. Lapunknak jogi dolgokban s kérdésekben kompetens barátja erre vonatkozólag adott szakvéleményében ezt mondja:

„Magyarországban alkotmányos uralkodónak csak az tekintetik, a ki magát a 1723: 2 Tcz. **9** §. szerint, a törvényesen előírt módon megkoronázza.

Köztudomásu dolog az hogy ő felsége 1867-ben lett alkotmányos módon Magyarország királya, igy azon feliratok a melyek a megelőző időkből, különösen a Bachkorszakból származnak, Magyarországon ő felségét, mint alkotmányos királyt meg sem nevezhetik. — Törvény sértés lett volna az, ha 1857-ben a mikor a kérdéses tábla készült, ő felségét alkotmányos királynak tüntette volna fel. Az Imperante szó, mely imperans-ból való jelen körülmények között, de az egésznek is értelmét tekintve, nem címet jelent, hanem cselekvést; t. i. azt mondja: »I. Ferencz József uralkodása alatt« nem pedig I. Ferencz József császársága (imperatore!) alatt. — De maga az Imperator szó eredetileg szintén csak uralkodót jelentett s annak csupán 1804-ben adatott a »császár« értelmezés. — Miután tehát törvényeink csupán a koronázás idejétől tekintik ő felségét alkotmányos királynak, a megelőző időből származott feliraton az hogy »Regnante Francisco Josefo I. már közjogi értelemben, de alkotmányunk sarkalatos törvényei értelmében, nem lehet alkalmazható.“

Ebből tehát az következik, hogy az »imperante« szó ön által helytelenül dedukáltatott az imperator főnévből, mi tényleg császárt jelent — mert az az impero igének ragozott participiális alakja, mely,ige pedig parancsolni, uralkodni jelentéssel bir. De másrészt még ha imperatore; tehát tényleg császársága alatt« állna is a szóban forgó táblán, az időt tekintve, melyben az készült, csakis igy lehetne helyes, törvényes — és ellenkezőleg a „rege« vagy »regnante«, a menynyiben az Magyarországra vonatkoznék, volna a törvénysértő és közjogunk sarkalatos elveibe ütköző felirás. — **J—zsi.** Reméljük, hogy küldeményünk megkapódott! Felelet ne soká késsék! — **Zs.** Tévedni tetszik. Igenis Wladár Róbertnek már több rendbeli szerzeménye került a nyilvánosság elé, sőt a szinpadra is. Igy, hogy csak egy példát hozzunk fel a mult évben oly sok előadást ért »Fenelányok«-nak egyik fő vonzó erejét képezte a Kovács Mihály által énekelt kuplé, melyet minden este 6—8-szor is megismételtettek — szintén Wladár Róbert szerzeménye. — **Zulu.** Az kérem lehetetlen! Ne is próbálja. — **J. Z.** Megkaptuk!

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája) nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán. és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavassi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzoleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napont.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. 6 ó.-tól.— esti ½10-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ 6 „ — „ fél 10 „
Hidfő—Vigadó: „ 7 „ — „ 10 „
Hidfő—Eskütér: „ 7 „ — „ fél 10 „
Tabán—Vigadó: „ 5 „ — „ 10 „
Rudasfürdő—Eskütér: „ 5 „ — „ 10 „
Sárosfürdő—Vámházter: „ 5 „ — „ 10 „

A lóvasút menetrendje.

1 **Lánchid — Ó-Budai vonal**: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhidfőtől	5	—	a Lánchidfőtől	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

2. **Lánchid — Zugligeti vonal**: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budaikörút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchidtól	6	12	a Lánchidtól	9	42	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	

3. **Károlykaszárnya — zugligeti vonal**: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károlykasz.-tól	6	—	a Károlykasz.-tól	9	—	a Károlykaszárnyától: Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1|2 10-ig 10 » 1|2 10-1|2 3-ig 20 » 1|2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	a Zugligetből: Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 » 1|2 9—3-ig 20 » 3—7 1|2-ig 15 » 7 1|2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. **Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig**: azaz **Üllői-uti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	4	50	a Ludoviceumtól	9	30	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	30	

5. **Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal**: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v. nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	7	30	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	05	

Megjegyzés: **Ünnep- és vasárnapokon**, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 órától esti 11 óráig terjed a közlekedés.

Kedvezőtlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

MENET-ÁRAK:

Egyes jegyek Hétköznapon:

Városmajor — Svábhegy	**40 kr.**
Városmajor — Széchényi-hegy	**50 kr.**
Városm. — Svábhegy és vissza	**60 kr.**
Városm. — Széch.-hegy és vissza	**70 kr.**
Svábhegy — Városmajor	**30 kr.**
Svábhegy — Széchényi-hegy	**10 kr.**

Egyes jegyek Hétköznapon:

Svábhegy — Városm. és vissza	**60 kr.**
Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	**10 kr.**
Széchényi-hegy — Városmajor	**40 kr.**
Széchényi-hegy — Svábhegy	**10 kr.**
Széch.-hegy — Városm. és vissza	**70 kr.**
Széch.-hegy — Svábhegy és vissza	**10 kr.**

Tiz éven aluli gyermekekért félár fizetendő, olyanok 2 év alatt és karon tartva dijmentesek.

Hétköznap

Városmajor indulás	Svábhegy indulás	Széchényi-hegy érkezés	Széchényi-hegy indulás	Svábhegy érkezés	Városmajor
6.—	6.30	6.55	7.25	7.55	8.25
7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
10.—	11.—	12.—	1.—	2.—	2.30
3.—	3.30	4.—	4.30	5.—	5.30
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	
6.—	6.30	6.55	7.25	7.55	8.25
7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
10.—	11.—	12.—	1.—	2.—	2.30
3.—	3.30	4.—	4.30	5.—	5.30
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	
6.17	6.47	7.17	7.47	8.17	8.47
7.17	7.47	8.17	8.47	9.17	9.47
10.17	10.47	11.17	11.47	12.17	12.47
1.17	1.47	2.17	2.47	3.17	3.47
4.17	4.47	5.17	5.47	6.17	6.47
7.17	7.47	8.17	8.47	9.17	9.47
6.21	6.51	7.21	7.51	8.21	8.51
7.21	7.51	8.21	8.51	9.21	9.51
10.21	10.51	11.21	11.51	12.21	12.51
1.21	1.51	2.21	2.51	3.21	3.51
4.21	4.51	5.21	5.51	6.21	6.51
7.21	7.51	8.21	8.51	9.21	9.51
6.22	6.52	7.22	7.52	8.22	8.52
7.22	7.52	8.22	8.52	9.22	9.52
10.22	10.52	11.22	11.52	12.22	12.52
1.22	1.52	2.22	2.52	3.22	3.52
4.22	4.52	5.22	5.52	6.22	6.52
7.22	7.52	8.22	8.52	9.22	9.52
6.25	6.55	7.25	7.55	8.25	8.55
7.25	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55
10.25	10.55	11.25	11.55	12.25	12.55
1.25	1.55	2.25	2.55	3.25	3.55
4.25	4.55	5.25	5.55	6.25	6.55
7.25	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55
10.25	10.55	11.25			

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: Ing (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—1.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethü olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.

Aranyérem.

Aranyérem

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat ugymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok. kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit**, (szikviz gyárnak,) hegyi kréta; **tüzmentes agyag; tüzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.

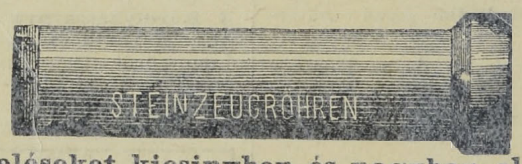

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

11—9.

APRŐHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü. leteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **páyázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajczárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapú-tér 7.**

„Gaga“! „Duczi“!

Miért nem ir? Epekedne várja levelét. Lívia. 21—1

Egy lakás kiadó

a várban 280 frtért. 2 utcai, egy udvari szoba, konyhával. Cim a kiadóhivatalban. 22—1.

Egy 28éves fiatalember

nösülni óhajt. Egy fiatal kellemes külsejei, 10.000 frt hozománynyal biró hölgyet keres. Arckép, level »Ceasar« név alatt a kiadóhiv. cimzendők. 23—1.

Liviának

levele van Ducitól. 24—1

Egy tágas 2 ablakos

utcai szoba I emeleten külön bejárattal a várban kiadó. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 20—2.

Tisztességes mellék-jövedelemhez

juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—4.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 13. sz. Vasárnap, augusztus 14.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések díjszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

A Szent István napi körmenet.

Egy hét választ el bennünket még Szent István napjától, attól az ünneptől, mely törvény által is, de az ősi hagyományok folytán már régebben is nemzeti ünnep gyanánt ünnepeltetik.

A legelső magyar király emlékének szentelt emez ünnep tényleg elég nagyfontosságú arra, hogy az egész ország megülje.

A magyar birodalom, a magyar királyság konszolidálása, az első királynak ünnepélyes megkoronáztatása alkotmányosságunk szimbolumával, a szent koronával — ezek azon emlékek, melyek Szent István napjához fűződnek.

Az országban uralkodó vallás, a római katholikus, nagy egyházi ünnepet is ül e napon. De még az egyházi ünnepen is meglátszik, meg is kell, hogy lássék: hogy az legelső sorban magyar ünnep.

Ma, a mikor az egész nemzet azon fárad, hogy minden izében magyar legyen, erre a tisztán magyar ünnepre sokszorosan nagyobb figyelmet kell forditanunk.

Ha egy nemzet, egy egész ország ünnepel, akkor ennek az ünnepnek lélekemelőnek kell lennie belső jelentőségében és fényesnek, nagyszerűnek külső formájában.

Erről a külső formáról akarunk néhány szót szólani.

A Szent István napja régi szokás szerint a legjobb alkalom arra, hogy a vidék legalább egyszer az évben felránduljon Budapestre. Az idő a lehető legalkalmasabb. Az aratást, cséplést ilyenkor már befejezték mindenütt, a gazda ember az őszimunkák megkezdése előtt ráér egy kis pihenőre, ünneplésre.

Maga az ünnepség Budán, a várban megy végbe.

Ős Buda vára ilyenkor, egyszer egy évben megnépesül, a különben elhagyott utcákon ember ember hátán tolong, hogy láthassa a Szent Jobbot, a mint azt az ország főpapsága, az országnagyok, a nemzet szine java kisérik fényes processzióban.

Legalább igy képzeli ezt a jó vidéki mielőtt a körmenetet látta volna — legalább igy kellene ennek lennie!

És a valósagban?

Valljuk meg az igazat, hogy ha az a két katonai diszszázad, mely a körmenetet kiséri, ki nem volna vezényelve — ha a koronaőrség szokatlan és élénk szinü egyenruhája nem élénkitené egy kissé a képet: ugy az nem sokkal több látványosságot nyujtana, mint akár a krisztinavárosi búcsú.

Legalább igy volt ez évek óta.

Magyarország boldogult hercegprimása kevés súlyt fektetett a külsőségekre, legkevesebbet Szent István napján. A kik hajdanában az ország első főpapját fényes diszhintón, mely elé hat fehér ló volt fogva, látták a templomba menni a főpapság és az alsó papság nagy sokasága által kisérve, azok nehezen tudtak hozzászokni ahhoz, hogy a boldogult Simor egy özönviz előtti fekete batárban, mely előtt két öreg, fekete ló kocogott — jött a templomhoz. A körmenetben a hercegprimás kiséretében a szükséges asszisztáló papságon kivül mindössze nehány buzgó klerikust lehetett látni: az egyházi pompának se hire, se hamva nem volt.

Ha már az egyház feje nem tulajdonitotta Szent István napi körmenetnek nagy fontosságot, úgy nincs mit csodálkoznunk azon, ha a világiak még épen semmibe nem vették.

Az épen itt időzött miniszterek közül egy, kettő, ha részt vett a körmenetben: eseményszámba ment. Nehány tisztviselőt a minisztériumokból kirendeltek, — a polgármesterek is sorsot húztak, hogy melyik menjen el, — egy pár buzgó városatya csatlakozott még ezekhez és ezzel be is fejeztük a hatóságok, a hivatalos Magyarország képviseletét a legnagyobb magyar ünnepen, melyből talán csak az egyetem régi magyar viseletü szolgáit, a dékáni és rektori jogarakkal hagytuk ki.

A katholikus legényegyletnek, — a legtöbb taggal biró egyletek egyikének — nehány tagja, (a mennyi épen elég volt, hogy a zászló ne magában legyen) talán még vagy két, három betegsegélyző egyletből egy-egy négy, öt tagú deputáció — és ezzel felsoroltuk mindazokat, kik a körmenetben résztvettek.

Igy volt ez évek óta.

— — — — — — — — —

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Leánykéröben.

. . . . Azzal a szilárd elhatározással léptem a szalonba, hogy ma megteszem az utolsó lépést! S miért is ne tenném meg? A leánynyal már tisztában vagyok . . . van ugyan egy riválisom, de hát az csak — egy törvényszéki aljegyző és végre is — jó gyerek! Reménylem, ha választásra kerül a dolog: az „öreg úr“ nem fogja megtagadni jó izlését!

Meglehetős belső felindultságom és szívdobogásom dacára — nyugodt külsőt erőltetve magamra, diskréten kopogok a dolgozószoba ajtaján s egy mélyhangú „szabad“ után szemközt állok leendő apósommal; — úgy látszik ebéd utáni szendergésében zavarhattam meg, mert akkor tette le kezéből a „Budapesti-Szemlé“-t.

— No, ez rossz jel, gondoltam magamban, — de egyúttal vigasztalódtam is, látva, hogy az „öreg úr“ szokott előzékeny modorával, mosolyogva kinál meg üléssel. — Eleinte köznapi dolgokról és eseményekről beszélgettünk, végre neki buzdúlva, előadtam idejövetelem tulajdonképeni okát.

— Mint tudni méltóztatik, én segédfogalmazó vagyok a belügyminiszteriumban.

— Igen fizetés nélkül!

— Hm! Igen, de nehány hét, — és ő excellenciája kegyes kinevezése által tiszteséges exisztencia lesz számomra biztositva . . . . ma holnap beüt a fizetés felemelés is . . . . egy kis protekció és menni fog! — Ezzel egyet pödöritettem serkedő bajuszkámon . . .

— Nos, ez igen szép, — őszinte szívből sikert kivánok.

— Főnökeim szeretnek, birom kollégáim becsülését, — a hölgyeknél deli táncos és ügyes társalgó hirében állok, — szóval pályám bizonyos! Ezeket előre bocsájtva, bátor leszek kérelmemet előadni . . . .

— Valóban kiváncsi vagyok.

— Mikor Isten az első embert teremtette: Ádámot — oldalbordájából . . .

— Ohó barátom, csak nem akar itt nekem a bibliából mesélni?!

Bocsánat, — ezt bevezetésül mondtam — . . . . de ha Méltóságod parancsolja, rögtön a dologra térek.

— Hallgatom barátom, csak beszéljen.

Én egy alkalmi sóhajt jól-rosszul elnyomva folytattam:

— Innen-onnan kilenc farsangot elveztem át mostanáig, s felesleges emlitenem, hogy ez idő alatt számtalan szebbnél szebb, bájosabbnál bájosabb hölgy fordult meg szemeim előtt, — s nem tudott csak egy is lebilincselni! — De most rab vagyok, rabja Méltóságod legkedvesebb lányának, az aranyos Bibiskének, kihez hogy örökre, elválaszthatatlan láncokkal lehessek hozzá fűzve — ezt kérem én Méltóságodtól!

— Tudja kedves barátom, ez mind igen szép, s ha az én személyemről lenne szó, szivesen mondanék „igent“ de hát ebben a leányom fog határozni . . . . előbb vele fogok beszélni, s a választ rövid időn fogom kedves öcsémmel közölni. — Addig is Isten áldja! A viszontlátásig . . . .

Mosolyogva, barátságos kézszoritással biztatva bocsátott el az „öreg úr“, én pedig ezernyi gondolattal fejemben, rohantam a szabadba . . . .

Több mint bizonyos, hogy az enyém lesz. Hisz mindig mosolygott, ha tur-ra kértem, s most is érzem puha kacsóinak villanyos érintését, mikor a tánc alatt összekerültünk . . . . Persze! Persze! . . . Vigan dudorászva, fütyörészve értem a Stefánia-útra, hol egy csendes padon a világ legboldogabb emberének álmod-

Magyarországnak új hercegprimása ez idén fog legelőször pontifikálni Szent István napján.

Mi hisszük, hogy ő benne meg van a helyes érzék arra is, hogy az egyháznak, melynek ő a feje, ezt a nagy ünnepét külsőleg is lehető legfényesebbé fogja tenni.

Az egykori szerzetes, ki egyszerűséghez, szerénységhez volt szokva, érezni fogja, hogy most, mint az ország főpapja ez egyszerűséggel — legalább ilyen alkalommal — szakitania, s az azzal járó kényelmet feláldoznia kell.

Neki hatalmában áll az ünnepet az egyház részéről az azt megillető fénynyel és pompával megtartani Az ő hivó szavára köréje fog gyülekezni tényleg a főpapság, hogy kivegye részét az ünnepen. De meg fog jelenni a hivatalos Magyarország is, — ha ő úgy akarja, ha ő kivánja, — oly módon, mely méltó hozzá. És igy lesz ez a fő és székváros hatóságával és más hatóságokkal is.

Az egyesületek pedig, melyek ilyen alkalmakkor kiszoktak vonulni, szintén úgy igyekezzenek, hogy önmagukhoz méltóan vonuljanak ki és ne egy pár szál ember lézengjen a nagy zászlók körül, hanem legalább annyi vegyen részt a körmenetben, a mennyi az illető egylet nagyságát, tekintélyét kellően reprezentálja.

Igy fogjuk Szent István ünnepét külsőleg is fényesen megünnepelni, méltóan azon tradiciókhoz, azon emlékekhez, melyek ez ünnephez fűződnek és a melyek az első magyar király névnapját országos, nemzeti ünneppé emelik.

A magyarfaló fegyvergyár.

Olyas dologról értesülünk, a mely kétségkivül mély fölháborodást fog kelteni országszerte, mély és jogos fölháborodást.

A magyar pénzen fentartott és ez időszerint a magyar kir. honvédelmi miniszter által becézgetett második kibocsátásu magyar fegyver- és gépgyárról szól a nóta.

Arról van szó, hogy ennél a vállalatnál a melynek születése oly keserves volt és fenntartása oly hosszu és elkeseredett vitákra adott alkalmat a magyar parlamentben, rendszeresen és következetesen üldözik a magyar munkásokat.

Alig mulik el a nap, a melyen ne bocsátanának el egy csomó munkást, a kiknek az a szerencsétlenségük, hogy magyar földön születtek és ne alkalmaznának helyökbe Steyrból és Berlinből ide hozatott német munkásokat.

A gyárban közel 1200 munkás van alkalmazva. Ezeknek a munkásoknak túlnyomó része magyar volt, most azonban már csak egy negyedrészük van meg.

A legutóbbi hetekben elbocsátott magyar munkások száma megközeliti már a háromszázat.

Ezek a kenyér nelkül maradt szegény emberek Erzsébetfalván és a külső soroksári uton, a hol a gyár van, laknak. Rendesen Erzsébetfalván a „Jó szivhez“ cimzett korcsmában gyülnek össze és beszélik meg bajaikat, nem éppen dicséretes dolgokat mondva a magyar fegyver- és gépgyár igazgatóságáról.

A szegény emberek legnagyobb részét azzal az ürügygyel bocsátották el, hogy nincs munka, de várjanak addig, mig lesz s akkor szivesen visszaveszik őket. Másnap azonban már német munkásokat alkalmaztak helyökbe és az elbocsátottak belátták, hogy hiába várnak.

Egy csomó munkásnak meg lázitás cimén mondottak föl. Az igazgatóság ugyanis gyári-betegsegélyző pénztárt akat létesiteni. Néhány munkás ezzel szemben arra szólitotta fel a többieket, hogy ne menjenek ebbe bele, hanem csatlakozzanak a kerületi pénztárakhoz, vagy az általános munkás betegsegélyző-egylethez. Ez is alkalmas ürügyül szolgált az igazgatóságnak arra, hogy néhány magyar munkást elbocsásson. Különösen a német munkavezetők üldözik lépten-nyomon a magyar munkásokat, hogy a kiturtak helyébe a magúk pereputyját alkalmazhassák.

Az elbocsátott erzsébetfalvai munkások elhatározták, hogy még egy ideig türelemmel lesznek, hátha meggondolja magát a gyár igazgatósága és felhagyva a magyarüldözéssel, vissza fogadja őket. Ha azonban nem történik semmi se, küldöttséget menesztenek Lukács Béla kereskedelemügyi miniszterhez, a kitől remélik, hogy a magyar munkások érdekében közbe fog lépni az igazgatóságnál.

A gyárban még megmaradt magyar munkások közt is nagy az elkeseredés, mely alighanem sztrájkra fogja vezetni. Mig ugyanis a magyar munkások többnyire csak 1 frt 70 kr. napszámot kapnak, addig az ausztriai és németországi munkások fizetése 3—4 frt egy napra.

A rendőrség is neszét vette a munkások elégületlenségének és komolyabb zavargásoktól tart, mert a munkásügyek referense megbizásából néhány nap óta detektivek járnak Erzsébetfalván, — hogy megfigyeljék a munkások hangulatát, a mely most ugyan még békés, de ha mihamarabb nem történik valami, aligha nem komolyabb rendzavarásokra fog vezetni.

„M—g.“

A hét eseményei.

Vasárnap. Augusztus 14. A magyar turista egyesület budapesti osztálya rendez kirándulást Mária Remetére. Indulás délután 3 órakor a Szép Ilona-kertből. A kirándulást Marinovich Imre dr. vezeti. Az első budapesti lövész hadsegitő-egyesületnek fennállása 10 évfordulója alkalmából táncmulatsággal egybekötött alapitó ünnepe lesz a kőbányai régi sörházban. Kedvezőtlen idő esetén hétfőn 15-iken tartják meg a mulatságot. Az első magyar női betegsegitő egyesület javára táncmulatságot rendeznek a zuglói Schätz-féle sörcsarnok termében. A 36 tagból álló hölgy bizottság élén Agnely Béláné urhölgy buzgolkodik a mulatság sikere érdekében. A ifjabb Ráday Gedeon fővárosi aggharcos jotékony-egyesület zászló ünnepet rendez. Ez alkalomból este hangverseny és táncmulatság is lesz a VI és VII. ker. kör termében. A zászló anya tisztségét Eggenberger Teréz urhölgy vállalta magára. A budai kat. legényegyesület szini előadást rendez saját helyiségében: Apor-utca 4 vagy Fő-utcza 6. sz.

Hétfő. Augusztus 15. A Petőfi magyar asztaltársaság táncmulatságot rendez a rákosi Sárga csikó vendéglőben. Lesz dijtekézés is. A mulatság jövedelme jotékonycélra lesz forditva. A budai kat. legényegyesület második szini előadása.

Kedd. Augusztus 16. Térzene délután fél 7 órakor a bástyai sétányon.

Csütörtök. Augusztus 18. Tábor mise délelőtt 9 órakor a vérmezőn a király születése napja alkalmából.

Péntek. Augusztus 19. Térzene délután 6 órakor a várkerti kioszk előtt.

Szombat. Augusztus 20. A Szent István napi körmenet reggel 7 órakor indul a várkápolnából, 9 órakor nagy mise a helyőrségi templomban. A budapesti hirlapszedők köre rokkant alapja javára, hangversenynyel, szavalással, szini előadással és dij tekézéssel egybekötött táncmulatságot rendez a medve-utcai Fácán vendéglőben. Közremüködik a Typographia dalos kör s a budai mükedvelők köre. A mulatság délután 5 órakor kezdődik.

Hirek.

A fő- és székváros egyik kerületében — a világért sem árulom el, hogy melyikben — összeült az ellenőrző bizottmány. A behivottak közt ült egy köpcös, szürkefejü úr is. Úgy első látásra azt hitte volna az ember, hogy egy nyugalomba vonult patikárius az illető. De hát, a mint rögtön látni fogjuk, a látszat csal.

A szóban forgó szürke fejü úrnak — nevezzük őt Kari-nak — a zsebe folyton telve van a „Magyar Egyesület“ vignettáival és Kari úr valóságos szenvedélylyel ragasztja a „Nyelvében él a nemzet“ jelligés cédulákat a német firmákra, felirásokra. Még létrát is visz magával sétáiban, hogy a magasban lógó cimtáblákhoz is hozzáférhessen, mert hiába! Kari ur sokat tud, sőt ő maga állitja, hogy mindenhez ért és mindent tud, — de repülni még sem tud . . .

Talán azért is nem repült még ki a közgyülési teremből? . . . Ne kutassuk!

A bizottmány, mint emlitettem összeült és nyugodtan várt az elnökre t. i. az elöljáróra.

Hogy milyen rosz elnevezés az „elöljáró“ is mennyivel helyesebb, illendőbb lenne az „előllovagló“ az különösen akkor derült ki a napnál is fényesebben, midőn a bizottmány elnöke megérkezett: prüszkölő paripán, páncélosan, sarkantyúsan állitott be az elöljárósági épület udvarára. Egy fő- és székvárosi szolga odarohant és megfogta a paripát, annak lovagja pedig lepattant a mén hátáról azzal a könnyed, délceg eleganciával, a mely a született lovagokat jellemzi, és felsietett az ülésbe.

Az ülés legfontosabb momentuma épen az volt, mikor a jelenvoltaknak be kellett látniok azt, a mit fentebb mi is mondottunk, hogy t. i. a látszat csal.

Kiderült ugyanis, hogy micsoda is hát tulajdonképen Kari úr?

Maga az előllovagló mondotta ki:

— Nagyságos Úr!

Az ülés folyamán legalább tizszer halottam, és halották a többiek is, a mint Kari úrról per Nagyságos Úr beszélt.

---

tám magamat . . . . Lehunyt szemeim előtt olyan édes képek gomolyogtak, hogy akármelyik piktor megirigyelhette volna tőlem! . . .

Bárcsak most is ott álmodhatnám.

Harmadnap türelmetlenül, izgatottan futottam át a lapokat, — semmi! A „hivatalos“-ban a riválisom alügyészi kinevezése egy kicsit meglepett, de meg nem ijesztett. Végre az egyik lap himen rovatában a következő sorok ragadják meg figyelmemet:

„Dr. Seprűs Gábor kir. alügyész tegnap jegyezte el Kányay Soma kir. törvényszéki elnök szeretetreméltó és bájos lányát — Bibiskét.“

Váltig dörzsöltem kidülledt szemeimet, megtapogattam égő homlokamat, — nem változtatott a dolgon semmit.

Forgott velem a világ, s olyan különösen néztek rám az emberek! Hivatalomba érve első dolgom volt kérvényemet beadni 2 hónapi fizetés előleg és hat heti szabadság idő iránt . . . .

Majd Olaszhon mosolygó éghajlata talán meggyógyit, — vagy az adriai tenger mellett elmélkedhetem a női mosoly és kézszoritás valódiságáról.

Dr. Hódy Lajos.

Most legalább tudjuk, hogy micsoda: Nagyságos Úr!

Az előllovagló tette meg azzá, hivatalosan úgy szólitotta meg.

Eddig azt hittem, hogy csak a király nevezhet ki valakit nagyságos urrá — és a pincér osztogathatja minden szamárnak a „nagyságos“ titulust; most már tudom, hogy ehez a kerületi előljárónak is jussa van, az is teheti. Meg is tette.

Kari ur persze azt egész természetesnek találta, hozzá szokott.

Egy ideig az előllovagló naponként elküldte a hivatalszolgát hozzá, s annak az volt a kötelessége, hogy igy szóljon:

— Alázatos szolgája nagyságos úr!

Eleinte Kari ur körülnézett a szobában és kereste a nagyságos urat, sehogysem tudta megszokni, hogy ő az. De idővel nemcsak hogy megszokta, de most már el sem tudna lenni nélküle. Ezért kellett az ülésen hivatalosan publikálni; maga Kari ur kivánta igy:

— Talán a többiek is megszokják és mindenki úgy fog szólitani! . .

Csakugyan volt is látszata, az egyik ellenőrző bizottsági tag úr zavarában elmenetkor tényleg megnagyságolta.

Az előllovagló erről meg is emlékezett hazamenetközben igy szólván Karihoz:

— Szikszt án gimpl ha'má so!

— Hab iz nét kszakt!? I p i n h a l t k s e i d!

— I—á! (A mi félreértések kikerülése végett annyit jelent, hogy: én is.)

Dongó.

Hajtóvadászat. Mi budaiak csakugyan telhetlenek vagyunk! Folyton panaszkodunk azon, hogy mi mindenünk hiányzik és kellene, de ott, a hol a fő- és székváros kegyeivel halmoz el, kitüntet, ott hálátlanul hallgatunk. Igy például elégszer megbeszeltük már, hogy milyen nagy bajunk az nekünk, hogy nincsen becsületes kórházunk, hogy a János-kórház egy régi, rozoga, düledező épület, mely mindenfélének jó lenne, csak kórháznak nem. De az előnyeit bölcsen elhallgattuk. Azt például egy szóval sem emlitettük még, hogy ez a kórház valóságos éldorádója a betegeknek, mert itt nem csak gyógykezelésükről gondoskodnak, — a mi minden közönséges kórházban m gtörténik hanem még a szórakozásukról, mulattatásukról is. Igy például az elmult héten egy nagyobb szabásu hajtóvadászatot rendeztek a kórházban, melyen a betegek szemmellátható szenvedélylyel vettek részt. A vadászatot az intézet egyik derék és ugy látszik a sport terén is képzett segédorvosa vezette és pedig oly eredményesen, hogy mintegy fél órai izgalmas hajtás után a 17 számu betegszobában sikerült a „Hallali“ és a vadásztársaság diadallal álta körül az elejtett vadat: egy ritka nagyságú — p a t k á n y t. A társaság elhatározta, hogy a szép példányt odaajándékozza annak a bizottságnak, a melynél az uj budai kórház ügye megrekedt és a mely igy lehetővé teszi a budai betegeknek azt, hogy továbbra is e vadakban oly dús, pompás vadászterületen maradhassanak.

A krisztinavárosi búcsú a múlt Vasárnapon és Hétfőn igen élénken folyt le. Délelőtt a templomban nagy mise volt, melyről jövet az emberek a templom környékén, valamint az Alagút-utca mentén egymás mellett felállitott vásáros bódék körül forogtak. Délután még mozgalmasabb, tarkább lett a kép: ember ember hátán tolongott az utcákat egész szélességükben elfoglalva, beszélgetés, kiabálás, nevetés, gyermektrombitálás, fütyülés, a ringlispilek csöngetése, a sipládák nyikorgása egybe olvadva folytonos zsivajt okozott, melyből egyre-másra vált ki a „snellferkeifer“ licitálása, az amerikai gyorsfényképész kiabálása s egyik másik berugott atyafinak a kurjongatása. A sportkedvelő aranyifjúság egy léggömbkereskedő körül csoportosult és azzal mulatta magát, hogy egymás után eregette szélnek a vörös, fehér, zöld és kék szinü léggömböket, mindegyiknek légi útját fokozott érdekkel szemmel kisérvén. Estefelé megnépesültek a korcsmák, melyek kivétel nélkül tánchelyekkel és zenével kedveskedtek a vendégeknek és mialatt az utcákon mindinkább elcsendesült a zaj, odabenn annyival növekedett a jó kedv. Jóval éjfél után éneklő, tántorgó csapatok népesitették be az utcákat: ment ki hazafelé, ki pedig a vérmezőre — aludni. Hajnal hasadtával a vérmező egy elhagyott csatatérhez hasonlitott: a halottak helyét alvók, a sebesültek helyét pedig az álmukból felocsúdott, de még mindig mámoros bucsúsok töltötték be, kik feltápászkodva inogtak hazafelé, hogy szokatlan kemény fekhelyüket a megszokott puha ágygyal cserélhessék fel.

Lerombolják a várba vezető u. n. „s z é k e s f e h é r v á r i k a p u t“. A királyi palotához vezető uj ut mentén szükséges szabályozás ugy hozza magával, hogy az ős Budavárának hajdani harcias jellegét és dicsőségét hirdető hatulmas boltozatu kapu utban van és azért le is bontják. A kapuval együtt annak egyik nevezetessége is el fog tünni t. i. a boltozat alatt egyik falba hatalmas betükkel olvasható: „Török Bálint 1508. Ez a felirás állitólag csakugyan Török Bálintnak kezeirása, mely, mint az évszám is bizonyitja, azon időből való, a mikor Török Bálint a törökök fogságában sinylődött. A kapu alatt természetesen az átjárás most el van tiltva és e helyett a bástyasétány elején, mindjárt a kapu felett rögtönöztek egy lejáratot a Tábor-utcába. Ez a lejárat elég vékony gerendákból és deszkákból készült és épen azért figyelmeztetjük a rendőrséget, hogy a közeli napok alatt nagyobb lévén a forgalom — főleg az augusztus 18-diki katonai parádé alkalmával — forditson különös figyelmet erre a lejáróra és vagy zárja el egészen, (Hisz van még ut lefelé!) vagy pedig csak korlátolt számban engedje rajta egyszerre átmenni a közönséget, nehogy valami szerencsétlenség történjék.

A Szent István napi nagy mise a budavári helyőrségi templomban reggel nyolc órakor lesz és azon V a s z a r y Kolozs hercegprimás fog pontifikálni. Tavaly, a mikor a primási szék még üresedésben volt, a kormány Császka György mostani érseket kérte föl a nagy mise megtartására. Vaszary Kolos mint hercegprimás, most először vesz részt a nemzeti ünnepen. A mise alatt a kórus Bogisich Mihály átiratában két Szent-Istvánról szóló régi szép egyházi éneket fog előadni. A hercegprimás asszisztenciáját fővárosi és vidéki lelkészekből állitják össze.

A nedves palota. Nemrégiben épült fel irja a „B. H.“ — a budai Fő-utcán a pénzügyigazgatóság négyemeletes palotája. Négy héttel ezelőtt költözött belé a hivatal és most már — mint halljuk — azt rebesgetik, hogy ki kellene ujra hurcolkodni, mert az uj palota annyira nedves, hogy a hivatalszobák falairól csurog a viz. Hogy a vizkúra ilyen formában alkalmazva, nem éppen egészséges, azt sajnosan vallják most a pénzügyigazgatóság tisztviselői.

Szőllő irtás katonai fedezet mellett. A Fertő lapályának dülő soproni hegyek is áldozatul estek már a filloxerának. Mint az ország sok vidékén, ugy itt is növeli a bajt, hogy a szőllősgazdák, jobbára soproni polgárok, még mindig nem hisznek a filloxera veszedelmes voltában s megrontójukat látják abban, a ki a hajdan oly szépen jövedelmező szőllőtőkéket ki akarja vágatni. Mert a szőllőhegyen megkezdték már a filloxerás szőllők kiirtását. Kétszeresen nehéz a munka most, a mikor a pusztuló tőkéken már kezd érni egy-egy fürt szőllő. Igy történt, hogy a soproni gazdák életükkel és vérükkel akarták megoltalmazni a filloxerát. A hét elején történt, hogy mikor Vetter Pál filloxera-biztos egy csendőrrel és a szőllőpásztorral a hegyet járta, eléjük állott több gazdaember s nem akarta megengedni, hogy a biztos a szőllők közé menjen és az irtásra az intézkedéseket megtegye. Szó szót ért s a filloxera védelmezői csakhamar 80 főre felszaporodtak s olyan dühvel fenyegetőztek, hogy Vetter kénytelen volt előlük elmenekülni. M é g a z n a p d é l u t á n s z á z h o n v é d e t r e n d e l t e k k i a h e g y b e s e z e k f ö d ö z e t e m e l l e t t k e z d t é k m e g a s z ő l l ő k i r t á s á t. A filloxera védelmezői biróság elé kerülnek.

Választási utóhangok. Az első kerületi választások alkalmával körülhordozott f e k e t e - s á r g a z á s z l ó ügyében ma, szombaton délelőtt hirdették ki a belügyminiszterium határozatát. A belügyminiszter, kihez fellebbezés utján került ez ügy, az I. ker. kapitányság és illetőleg a főkapitányság itéletét indokainál fogva helyben hagyta. A vádlottak jogi képviselője Wladár Tivadar dr. ügyvéd, a ki előtt az itéletet kihirdették, perújitással él.

A „**Budai Hirlap**“ legközelebbi száma — tekintettel a kettős ünnepre — Vasárnap helyett már Szombaton, e hó 20-án, tehát Szent István napján fog megjelenni.

Jégeladás. A kolera elleni gyógykezelésnek tudvalevőleg a j é g egyik leghatásosabb és legszükségesebb kelléke és minthogy a jellegi viszonyok között annak beszerzése nem mindig lehetséges, kolera esetén pedig sürgősen szükséges, a tiszti főorvosi hivatal a jégbeszerzés ügyében a jégmüvek igazgatójával s több előkelő kereskedővel és iparossal értekezett. Az értekezleten a jégmüvek részéről kötelezőleg kijelentették, hogy kolera esetén a jégraktárakat nemcsak nappali, hanem éjjeli szolgálatra is be fogják rendezni; az üzletemberek szintén éjjel és nappal kiszolgáltatják a jeget, a főváros egész területén kilogrammonkint két krajcárjával, Kőbánya és B u d a k i v é t e l é v e l, a h o l a z á r a k é t é s f é l k r a j c á r l e s z. A jeget az önként vállalkozott huszonhét kereskedő, kávéház és vendéglőtulajdonos, hentes, mészáros stb. csak orvosi rendelvényre köteles kiszolgáltatni s ingyenes, vagy folyó árra szóló jég-utalvány kiállitására minden magánorvos is jogositva lesz. A jégtársaság kész a hatóságnak két nagy jégszekrényt a rendelkezésére bocsátani, a melyek közül az egyiket — a főorvos-helyettes javaslatára — a v á r b a n, s a m á s i k a t Ó-B u d á n fogják elhelyezni, a kerületi előljáróságoknál. A jégelárusitó helyiségek ajtainál csengetyüket készittet a hatóság, nehogy a közönség a házmesterekkel való kellemetlenségeknek legyen kitéve s ezenkivül az elárusitást szines lámpák fogják jelezni „J é g e l a d á s“ felirattal.

Arany-kincs. Tegnap kora reggel lópatkók csattogása verte fel a várbeli utcák csendjét. Egy csapat lovasrendör ügetett a pénzügyminisztérium ódon épülete felé. A kapu előtt megállapodott a csapat, vezetőjük leszállott lováról s odalépett a kapushoz, a kivel halkan nehány szót váltott. A kapus szavára megnyilt a minisztérium belső kapuja s a rendörök belovagoltak az udvarra és odabenn négyszöget formáltak. A diszes kiséret azoknak az aranyrudaknak szólt, a melyekből most Körmöcbányán a koronákat fogják verni. Ezek a gyönyörü rudak napok óta itt feküdtek, azaz, hogy pihenni méltóztattak a központi állampénztár helyiségében. Tegnap kezdték meg az elszállitásukat. Alig hogy a rendörök elhelyezkedtek, berobogott négy üres postakocsi, melyek mögött rögtön becsukódott a minisztérium kapuja. Mihelyt ez megtörtént, elkezdték az állampénztár földszinti helyiségéből kihordani a jól megvasalt, nehéz faládákat, melyekben az aranyrudak voltak. 3. 700,000 forintot érő aranyat raktak fel lehető gyorsasággal a kocsikra. Az aranyat az államvasut szállitotta megfelelő födözet alatt Körmöcbányára. A tegnapi jelenet ma ismétlődött a minisztériumban: ma ismét 500,000 forintnyi aranyat szállitottak el. Ha még soká tart ez a kincshordás, a m. kir. posta kocsisai nagyzási mániába esnek és követelni fogják, hogy Espoirt, a győztes versenylovat szerződtessék a postához, mert csak az a ló méltó arra, hogy a kincsesládákká változott postakocsikat vontassa.

Olcsó jegyek a déli vasuton. Augusztus hó 13-án, Nagyboldogasszony ünnepe alkalmából a déli vasut Budapest állomásáról a magyar vonal Siófoktól kezdő állomásaira, valamint Fiume, Trieszt és Velencze, nemkülönben a bécs-trieszti, karintiai és tiroli vonal jelentékeny állomásaira a Budapest déli vasuti indóházából este 9.45 órakor induló 207. számu személyvonatnál rendkivül mérsékelt áru menettérti-jegyek fognak kiadatni. Ezenkivül a magyar vonal állomásairól igen mérsékelt áru menettértijegyek lesznek Budapest Bécs között a déli vasutra kiszolgáltatva. E menettértijegyek tizennégy napig érvényesek és a visszajövetkor az utazás kétszer, tetszés szerinti állomásokon félbeszakitható. A Budapestről szóló jegyek naponta válthatók a déli vasut városi irodájában (V. nádor-utca 17.) és az állomás személypénztárainál.

Fő- és székvárosi ügyek.

A fő- és székvárosi közigazgatási bizottság 1892 augusztus 8-án tartotta rendes havi ülését.

A főpolgármester szabadságon lévén, Gerlóczy Károly h. polgármester elnökölt az ülésen, ki is azt megnyitván, bejelentette, hogy Jankovich János volt budapesti kir. adófelügyelő valóságos miniszteri tanácsossá neveztetvén ki, megszünt a közigazgatási bizottság tagja lenni, a kir. adófelügyelői teendőket egyelőre Hammer Károly pénzügyigazgató látja el. A közigazgatási bizottság jegyzőkönyvileg örömét fejezte ki a felett, hogy ő Felsége Jankovich Jánost ismét előléptetésben részesitette, sajnálja azonban, hogy ez által Jankovich Jánostól a közigazgatási bizottság megválni kénytelen. A közigazgatási bizottság Jankovich Jánoshoz, ki levélbelileg bucsuzott el a bizottságtól, átiratot intéz, melyben köszönetét és elismerését fejezi ki a közigazgatási bizottságban kifejtett működéseért és egyszersmind üdvözli előléptetése alkalmából.

Ezután az egyes szakelőadók terjesztették elő julius havi jelentéseiket.

Gerlóczy Károly h. polgármester jelentése szerint julius hó folyamán egy fegyelmi eset fordult elő, hat külföldi illetőségű budapesti lakos honosittatott és egy helybeli illetőségű egyén bocsáttatott el a magyar állam kötelékéből.

Lukács Emil főkapitányságí titkár a rendőr-főkapitány jelentését terjesztette elő, mely tudomásul vétetett.

Hammer Károly kir. tanácsos, pénzügyigazgató és h. adófelügyelő jelentése szerint a házadó utáni ált. jöv. pótadó-munkálatok julius hó folyamán befejeztettek, továbbá a IV. oszt. keresetadó kivetése néhány nap alatt be fog fejeztetni és az I. oszt. kereseti adólajstromok jelenleg még folyamatban levő felülvizsgálása is a befejezéshez közeledik.

Barts József kir. főmérnök jelentése szerint a fő- és székváros on átvonuló öt államút, valamint az azokon levő műtárgyak julius hóban igen jók voltak.

E jelentések hozzászólás nélkül tudomásul vétettek.

Dr. Schermann Adolf h. tiszti főorvos jelentése szerint a fő- és székváros közegészségi állapota julius hóban a junius havihoz viszonyitva kedvező volt, a mennyiben a halálozás némileg apadt, (junius 30 napja alatt meghalt 1155, julius 31 napja alatt 1132.) A betegesedés pedig általában, de főleg a ragályos betegségi esetek száma jelentékeny csökkenést mutat. Nevezetesen csökkent a vörheny, a roncsoló toroklob és a kanyaró. A heveny-gyomorbélhurut, a mely a nyári hónapokban mindig sürübben mutatkozik, az utóbbi 3 év hason havaihoz a következő számadatokat mutatja:

Meghalt gyomorhurutban:

az 1889. évi julius hóban	.	.	.	306
az 1890. „ „ „	.	.	.	236
az 1891. „ „ „	.	.	.	233
az 1892. „ „ „	.	.	.	227

Ezek szerint a heveny gyomorbélhurut a f. év ezen havában a halálozás tekintetében kedvezőbb, mint az előző három év megfelelő havaiban.

Julius hóban élve született 1541, meghalt katonák nélkül és az útról jött és itt elhalt 59 egyén levonásával, 1132 és igy a születési esetek 409-cel multák felül a halálozásokat.

Julius hóban az összes nyilvános- és magán-kórházakban kezeltetett 6,847 fekvő és 7,497 járó beteg, a ker. orvosok által 2,068 részint fekvő, nagyobb részt járó beteg, összesen 16,412, azaz 1360-nal kevesebb, mint a mult hóban.

A köztisztaság a csatornázatlan és követlen utcákban némileg javult.

A vizvezetéki viz az V., VI., VII., és IX. kerületek külső részeiben szüretlen, zavaros, a közkutak vize élvezhető volt.

Az állategészségügy nem volt kedvezőtlen.

Ezután részletes jelentést tett, tekintettel a külföldön fellépett kolerajárványra a tiszti főorvosi hivatal előterjesztésére a h. polgármester által elrendelt óvóintézkedésekről.

Dr. Gombár Tivadar igen helyesli az óvóintézkedések elrendelését, de nagyon kivánatosnak tartja, hogy a rendeletek nemcsak a papiron maradjanak, hanem tényleg végre is hajtassanak, és hogy azok, kik e rendeleteket megszegik, érzékenyen megbüntettessenek.

Gerlóczy Károly h. polgármester kijelenti, hogy őt hónapok óta naponta órákon át foglalkozik a közegészségügyi intézkedésekkel és személyesen szerzett meggyőződés alapján mondhatja, hogy e rendeletek a ker. elöljáróságok által, melyek ezuttal kiváló buzgalmat és tevékenységet fejtenek ki, tényleg pontosan végre is hajtatnak. A mi emberileg lehetséges a kolera elkerülésére, az mind megtörténik.

Tenczer Pál elismeri, hogy a h. polgármester minden lehető óvintézkedést megtett és megtesz. Szóló sokat vár a ker közegészségi bizottságok működésétől, de csak akkor, ha ezek célszerüen alakittatnak meg és azért szóló jobban szerette volna, ha a ker. közegészségi bizottság tagjait nem a ker. elöljárók, hanem a tanács nevezné ki.

Gerlóczy Károly h. polgármester bejelenti, hogy a ker. közegészségi bizottságok már megalakultak. A ker. elöljáróságok a törvény értelmében az I. fokú közegészségi hatóságot képezik és a ker. járványbizottságok megalakitása az ő törvényes hatáskörükbe tartozik. Ezen ezuttal változtatni nem lehetett, de a h. polgármester személyesen befolyást gyakorolt az elöljáróságokra oly irányban, hogy a ker. közegészségi bizottságok erre alkalmas egyénekből alakittassanak meg.

Dr. Schermann Adolf h. tiszti főorvos hangsulyozza, hogy a tiszti főorvosi hivatal az általa megejtett vizsgálatok alapján elrendelt intézkedések végrehajtását 4—5 nap mulva ellenőrzi és ha a rendeletek végre nem hajtattak, az illetők 2—300 frtnyi, sőt még nagyobb pénzbirsággal büntettetnek.

A közigazgatási bizottság erre a t. főorvosi jelentést tudomásul vette.

A fővárosi tiszti főügyész, a kir. ügyész, a kir. tanfelügyelő és az árvaszéki elnök jelentései, melyek csupán a szokásos statisztikai adatokat tartalmazzák, egyszerűen tudomásúl vétettek.

Ezután a közigazgatási bizottság még számos föllebbezést intézett el, melyeket csupán magánérdekkel biró egészségügyi, katona-, cseléd és adóügyekben adtak be.

Emelik a Dunapartot. A Dunapartoknak a fő- és székváros egész hosszában kilenc méterig való felemelésére vonatkozó terv legközelebb kerül végrehajtásra. A tanács a tervbe vett munkákat vállalkozóra bizza s e célból pályázat kiirását határozta el. Lehet az összes munkákra és lehet egyes munkacsoportokra pályázni, a pályázat eredménye lesz mérvadó arra nézve, hogy melyik ajánlatot fogadja el a fő- és székváros. De a tanács magával a partemeléssel a főváros árvizvédelmét megoldottnak nem találja. A szakkörökben a főváros biztonsága iránt méltán aggodalmat keltenek a felső dunai szabályozások, melyek kivétel nélkül a meder szükitését célozzák s a felső Dunaszakaszon egymásután készülő uj hidak szintén hozzájárulnak ahhoz, hogy a folyó felduzzadjon és a viz lefolyása gyorsittassék. Ezzel szemben a főváros alatt elterülő Dunaszakasz szabályozása lassan halad, alig számbavehető költségek azok melyeket az állam e célra fordit, s ennélfogva megtörténhetik, hogy a kilenc méteres partok Budapestnek kevesebb biztonságot fognak nyujtani, mint ezelőtt a nyolc méteres és még alacsonyabb partok nyujtottak. Ennélfogva a főváros az alsó Dunaszakasz szabályozását, mint sürgősen végrehajtandó feladatot, ujból a kormány figyelmébe készül ajánlani és e célból fölterjesztést intéz a földmivelési miniszterhez.

Különös vállalkozó. Az omnibusz-közlekedés biztositása végett hirdetett pályázaton tudvalevőleg csak egy vállalkozó vett részt, a belga Vandershueren Polydor, ki kész szerződési tervezettel állott elő, melynek alapján azután a tanács tárgyalásokba is bocsátkozott vele. A belga vállalkozónak most váratlanul egy versenytársa jelentkezett. Boweros A. Brüszszelből tizezer forint biztositékot tett le a központi pénztárnál és egy kérvény mellett az omnibuszvállalatra vonatkozó lepecsételt ajánlatot nyujtott be a tanácshoz, kérve, hogy ajánlatát csak a közgyülés szine előtt bontsák fel. Az uj vállalkozó különös kérelme felett, melynek okát nem adja, a tanács még nem határozott.

Különfélék.

Amerikai konyha recept. Mariage: Végy egy fiatal embert és egy ifjú hölgyet. A fiatalember jó ha érett, de a leány még gyenge legyen. A fiatalembert tedd az asztalhoz, öntsd le egy pár pohár újborral, ha még finomabban akarod, egy üveg pezsgőt is rá tölthetsz. Ha nem elég meleg tégy hozzá még egy üveggel. Ha pirosodni kezd vidd a társaságba, és tedd a hölgyecske mellé. Adj hozzájuk egy maroknyi téát, hogy mindegyikre legalább három csésze téa jusson, és igy hadd őket felforrni. Nyáron pedig tedd őket a jó levegőre, esetleg az ablakhoz, gárnirozd a hölgyet virágokkal és zongoráztasd vagy énekeltesd. Ha a fiatalember sohajt: jó jel. Onnét ültesd őket a sakdeszkához és tartsd egész estén gyenge tüzön. Tedd ezt háromszor vagy négyszer meg velök, mindég lassú tüzön tartsd őket, nehogy kiforrjanak egyhamar, de arra is ügyelj, hogy a tüz elegendő legyen, ne hogy megfaggyanak. Ezresekkel körülteremtettézve tálald fel. Ecetet ne tégy hozzá, mert ez étel úgy is hamar savanyúvá válik.

Egy játékos a ki — nyer. Monaké, a hirhedt játékbarlang, mely annyi könnyelmü embernek üritette már ki a zsebét, most az egyszer megjárta egy játékossal, a kinek szintén elszedte a vagyonát. A história, melyben sok a komikum, azon kezdődött, hogy ez év elején egy nyugalomba vonult gazdag francia kereskedő költözött át Bordeauxból Nizzába s minthogy ez utóbbi hely csak ugrásnyira van Monakótól, az öreg francia gyakran átjárogatott a játékbarlangba s ezeknek a gyakori kirándulásoknak az előrelátható vége csakugyan az lett, hogy az öreg ur elvesztette a vagyonát a zöld asztalnál. A kifosztogatott jóizlésü játékosok ilyenkor golyót szoktak röpiteni agyukba, — ez már bevett szokás Monakóban, — de az öreg francia azt gondolta magában, hogy mégis csak jobb lesz a bank költségén élni, mint megöngyilkolni magát. A bank tudvalevőleg pár száz frank utiköltséggel szokta kiszurni a szemét azoknak a játékosoknak, a kiknek az utolsó fillérig elszedte a pénzét és igy az öreg francia is utiköltséget kért. A bank háromszáz frankot kinált neki, ezt a csekélységet azonban méltóságán alulinak tartotta elfogadni, hanem háromezer frankot követelt, különben nyilvános botránnyal fenyegetődzött. A bank megszeppent s csak hogy megszabaduljon kellemetlen vendégétől, kifizette az összeget. Az öreg francia visszautazott Nizzába, ott szép hölgyek

társaságában nyakára hágott a háromezer franknak s egy hét mulva megint ott volt Monakóban és — utiköltséget kért. Most már nem elégedett meg egy potom botránycskával való fenyegetődzéssel, hanem kijelentette, hogy ha a bank nem ad neki ujra utiköltséget, ő a játékteremben, az összes játékosok szemleláttára ingyen utazik ugyan, de a — másvilágra. De a játékbarlang emberei sem mai gyerekek s ugylátszik hozzá vannak szokva az efajta fenyegetődzésekhez, mert megtagadták kérését. Az öreg ur francia kedélyességgel Alice monakói hercegnőhöz levelet intézett, melyben felpanaszolta előtte nagy veszteségeit és öngyilkosságot emlegetett, mire a hercegnő szive annyira megindult hogy huszezer frankot fizettetett ki neki a bank által. Ez a szép május havában történt, mely tudvalevőleg a szerelem hónapja s a melyben talán épen azért nagyon fogy a pénz. Hat hét mulva a kedélyes francia megint Monakóban volt — utiköltségért s megint levelet intézett a hercegnőhöz. Az eredmény ujabb huszezer frank volt. Ez annyira megtetszett az öreg urnak, hogy azóta vagy ötször ismételte meg a pumpot, ugy, hogy a mult hónapi pump-részlettel épen tizenötezer frankkal kapott visszza többet, mint a mennyit a banknál vesztett. A derék francia, minthogy ujra elfogyott a pénze, most megint Monakóban van — utiköltségért. A bank embereit már a hideg leli puszta látására s most azon törik a fejüket, hogy mi módon rázzák le nyakukról. Még utóbb beválasztják az igazgatótanácsba.

Olcsó székek.

A „Főváros“ egy cikket közölt legutóbbi számában „Egy szó a húskérdéshez“ cim alatt. A „huskérdés“ olyan kérdés, mely mindenkit érdekel és azért nem hagyhatjuk szó nélkül az emlitett cikket.

Maga a cikk igy hangzik:

„Mióta a husvizsgálatot a főváros területén szigorubban kezdik végezni, mind gyakrabban és élesebben merül föl az a kérdés, hogy vajjon az egyes husfélék mikor, mily föltételek és mily minőségük mellett zárandók ki a fogyasztásból? és viszont mily minéműségnek kell megfelelniök, hogy közfogyasztásra alkalmasoknak tekintessenek.

A felelet látszólag egyszerű e kérdésre: A hus egészséges állatoktól származott legyen és ne legyen megromolva. Csakhogy a gyakorlati életben még sem ilyen egyszerü az. Az állatok egészséges és beteg állapota nem föltétlen valami, és ezernyi átmeneti állapot van a kettő között, valamint hogy a romlotság foka is igen sokféle, ugy, hogy a leggyakorlottabb szakértő is sokszor kerül az életben oly helyzetbe, hogy valamely hust nem tekinthet az emberi egészségre föltétlenül ártalmasnak — de viszont minden elővigyázati intézkedés nélkül, csak egyszerűen, mint más teljesen kifogástalan hust, közfogyasztásra bocsáthatónak sem itélhet.

Nagyon ismert példa az ilyen esetekre, a kis mértékben borsókás sertések husa.

A borsókás sertés nem egészséges. Ha a vizsgáló szakértő valamely sertésben borsókát talál, ezen állat husát mint nem egészséges állattól származót a közfogyasztásból kizárandónak kell itélnie. De sokszor van eset reá, hogy az ilyen állatnak csak egyetlen testrészében igen kevés (egy-két szem) borsókát lehet találni. Ha ez az egy kis borsókás rész eltávolittatik, a többi hus egészen egészségesnek látszik. Bizonyossággal nem állapitható meg, hogy a megmaradt részek tényleg egészen oly tiszták és egészségesek-e, mint egy más sertés husa, a melyben egyáltalán nem volt borsóka látható, mert hogy ezt föltétlen bizonyossággal meg lehessen állapitani, annyira apróra össze kellene metélni a vizsgálandó egész husmenynyiséget, hogy az azután e miatt nem volna többé használható; igy azután a gyakorlati életben természetesen megtakaritják a vizsgáló szakértők ezen haszontalan vizsgáló eljárás fáradságát és mihelyt csak kis fokig is borsókásnak találják valamely sertés husát, azt a közfogyasztás alól föltétlenül kizárják. Ha ilyenkor a hus tulajdonosa a borsókás részt kimetszi és olyan szakértő véleményét kéri ki a megmaradt husrészekre vonatkozólag, a ki nem tudja, hogy az eltávolitott részben nehány szem borsóka volt — akkor ezen szakértő a husst kifogástalannak találja és a tulajdonosnak látszólag igaza van, midőn az első szakértő itéletét igazságtalannak, helytelennek tartja.

Igy van ez, nemcsak a borsókás sertéshussal, hanem sok más hussal is, a mely valamely betegséggel csak kis mértékben megtámadott állatból származik (tüdővész a szarvasmarhánál, gümőkor stb.)

A szakértő gyakran helyesebbnek itélné a kifogás alá eső husst nem föltétlenül megsemmisiteni, hanem megengedni, hogy a kellő elővigyázat mellett és oly feltétel alatt, hogy az, a ki az ily husst megveszi, eleve már tudomást szerezzen arról, hogy a kérdéses hus nem egészen kifogástalan — kiméressék.

De nem áll hatalmában a célszerünek vélt elővigyázati feltételeket és korlátozásokat megszabni, mert az ügy mostani szervezése csak azon két szélsőség között enged választást, hogy a husst vagy föltétlenül elkobozza, (technikai feldolgozásra utalja) vagy korlátlanul kimérni engedje.

Nagyobb külföldi városokban, méltányolván azon fölfogást, mely szerint a közérdek is károsul, midőn oly hus vonatik el a közfogyasztás alól, mely bizonyos elővigyázat mellett emberi táplálékul szolgálhatna, megtették a szükséges intézkedéseket arra, hogy a föltételesen fogyasztásra bocsátható hus el ne vesszen a fogyasztó közönségre nézve.

Ilyen intézkedés pl. az, hogy olyan hus, a melynek csak az a hibája, hogy esetleg nem eléggé jól megsütve vagy főzve talán betegséget okozhatna, (minő pl. a kevéssé borsókás sertés husa stb.) mely tehát jól megfőzve vagy kisülve az emberi egészségre való ártalom nélkül volna fogyasztható, hogy az ilyen hus hatósági ellenőrzés alatt főzethető meg, és ily állapotban kimérhető olyan üzletekből, a melyekről köztudomásu, hogy ilyen kevésbbé értékes hus árusitásával foglalkoznak.

Az ilyen üzletek Németországban „Freibank“ (szabad mészárszékek) névvel jelölik. Az elnevezés maga igen elavult, mert valószinüleg a céhrendszer idejéből származik, a mikor a céhbeliség tényleg oly korlátozásokat jelentett, a melylyel szemben az a mi a céh korlátain kivül esett (minő a szabadszék intézménye is volt) „szabadnak“ volt jelezhető; de ha az elnevezés elavult is, magának az intézménynek nagyon meg van a maga jogosultsága a mostani időkben is. Sőt most talán inkább, mint az előtt, mert ki tagadhatná, hogy az emberiség folytonos szaporodása mindinkább szükségessé teszi, miszerint az őstermelés produktumaival, különösen pedig azokkal, a melyek a táplálkozásra szolgálnak, takarékosabban bánjunk el.

A szabad székek intézménye tehát nálunk is igen kivánatos és a közszükségletnek megfelelő intézmény volna, és feljebb elnevezéseül lehetne valamely más megfelelőket pl. a reklámos korszellemnek is megfelelőleg „olcsó székek“ elnevezését használni.

Természetesen ezen „olcsó székek“ nem épen csak arra szolgálnának, hogy az állat kisebb foku betegsége miatt csak föltételesen kimérhető husok ezekbe utaltatnának. Vannak husviszonyainknak sok egyéb mizeriái is, a melyeken ilyen intézményekkel segiteni lehetne.

Köztudomásu, hogy milyen egészségtelen konkurrenciát csinál a fővárosi mészárosok egy része a tisztességesebb mészárosoknak azzal, hogy a legsilányabb, sovány rosz marhát vásárolja olcsó pénzen, az ilyen állat husát azonban adja ép oly drágán, mint a tisztességes mészáros a legjobb husst. Nálunk nagyon hálás talaja van az ilyen egészségtelen konkurrenciának, mert a vevő közönség szokás szerint általában a cselédségre bizza a hus bevásárlását, a cseléd pedig nem ott veszi a husst, a hol jobbat kap megfelelő áron, hanem a hol a mészárostól borravalót kap. De ha magok vásárolnák is asszonyaink a husst — nem igen ismerik ők a különbséget jó és rossz hus között — megvennék ugyanolyan áron, vagy az érték-különbségnek épen nem megfelelő csekély árkülömbséggel a rosszat a jobb helyett, a minek eredménye: hogy a rossz minőségü marhát vágó mészáros jobb üzletet csinál, hogy jó marhát vágni itt Budapesten nem fizeti ki magát, az az egynehány ember is, tehát a ki ismeri és keresi a jó minőségü husst alig tud ilyenhez hozzájutni. Az is köztudomásu, hogy a bikának kemény rostos husát ökörhus helyett kimérni, kecskének kellemetlen szagu rosszabb minőségü husát ürü-hus gyanánt adni, mindennapos dolog a fővárosi mészárosok között.

Az ilyeneknek husát igen célszerü volna a visszaélések elkerülése végett „olcsó székekből“ kiméretni.

A bivaly-husst, a melyet régebben szintén ökörhus gyanánt vásároltuk, mióta a hatóság a hus-kimérést „szabályozta“, épen nem kapjuk olcsóbban, mint előbb, az eredmény csak az, hogy ilyen husst csak ritkán kapunk, de tudva kapjuk — drágán. Ugy hallatszik, hogy az anyatejtől elválasztott borjuk husát ezután (ugy mint két év óta a bivalyhust) külön e célra szolgáló üzletekből lesz szabad kimérni. Eddig az ilyen borjut Budapesten levágni sem volt szabad, a vidékről levágottan behozottak husát borju-husként mérték ki — pedig sokkal rosszabb és sokkal olcsóbb az a borju-husnál.

Hát ilyen formán „szabad szék“ intézménye nem is ismeretlen nálunk, csak hogy ezen nálunk ismeretes alakjában ez is mint sok más, csak afféle fél intézmény. A bivalyhus nehány év óta csakis oly székből mérhető ki, a melyben meg van jelölve, hogy ott bivalyhust mérnek, a rugott borjuk husa pedig közel jövőben lesz ilyen korlátoltan kimérhető. Mindkettő azért, mert kevesebb értékü, mint az a hus a mely helyett a nem realis üzletemberek ezen husst kimérni szokták. Mi más ez mint egy csonka szabad székintézmény? Vajjon nem ugyanugy érdemes-e korlátolni a bikahusnak, — a nagyon lesoványodott silány minőségü marhák — a kecskék és a kisebb fokig beteg (borsikás stb.) sertések husának kimérését is mint a bivalyét és a rugott borjukét?

Bizony nem csak érdemes, de szükséges is. Szükséges volna, hogy a hentes és mészáros ne veszitse el egy egész állatnak csaknem teljes értékét akkor, mikor némi hatósági intézkedéssel ezen kártól megóvható volna, szükséges, hogy a nagy fogyasztó közönségre nézve ne veszen kárba a megmenthető érték, és szükséges volna, hogy minden silányabb minőségü hus olyan székből méressék ki, a melyről mindenki tudja, hogy ott csak olcsóbb hus található.

Ezen szükségletnek van hivatva megfelelni a szabad székek intézménye, ezért mondható, hogy ezen intézmény helyes szervezés mellett egyike azon leghatósabb eszközöknek, a melyek husviszonyaink javitására szolgálhatnak.

Természetes, hogy a helyes szervezés ebben is, mint minden intézménynél a legfontosabb kérdés. Ez azon hatóság feladata, a mely általában a közélelmezés ügyeinek rendezésével foglalkozik.

Ezen szervezésnek itt még vázlatába sem bocsátkozhatunk, mert tullépnők vele ezen cikk szük korlátait, de annyit mégis megemlitünk, hogy azzal lehetőleg kapcsolatban, minden esetre azonban folyományképen az általános közvágohidi kényszer, a hatósági húsbélyegzés és a husosztályozás is napirendre veendő volna, melyről egy izben már lapunk megemlékezett.

Egyelőre megelégszünk azzal, hogy az egyáltalán nem uj eszmét megpenditettük.

*

Kevés szavunk van ez „eszméhez“. A cikk maga elég őszintén megirja a valót semhogy a mi részünkről szükségesnek találnók, ujból kifejteni, hogy a mostani rendszer mellett is, csak igen lelkiösmeretes vizsgálat képes sok esetben a beteg állat husát megkülönböztetni az egészségestől és tényleg a borsókás sertéshuson kivül igy van ez „sok más hussal is, a mely valamely betegséggel csak kis mértékben megtámadott állatból származik“. Tökéletesen igazat mond az idézett lap cikkirója, csak a konzekvencia nem helyes, melyet belőle levon.

Nem vitatjuk azt, hogy szükséges-e az

„olcsó székek“ felállitása a bivaly, bika és rugott borjuhus kimérésére, de azt igenis állitjuk, hogy még ha ezek létre is jönnének, hallatlan merénylet volna a borsókás és más betegnek talált husfélék kimérését megengedni, sőt mintegy hatóságilag szankcionálni

Igy is az Islen a megmondhatója annak, hogy mennyi mindenféle betegség ragad reánk a beteg állatok husa révén és hogy például a tüdővészesek közül hány százalék jutott ilyen uton bajához. A hatóságilag megfőzött, is igy a „F—s“ szerint nem ártalmas beteg hus kimérése valóságos abszurdum. Hiszen tudjuk, hogy minden egyes betegedést előidéző csira vagy bacillus más-más hőfok mellett veszti el életképességét, sőt némelyik a főzés közben elért legmagasabb hőfoknál még egészen jól érzi magát.

Bennünket is gondolkodóba ejtettek a cikkben felhozottak és a magunk tapasztalataiból tudjuk, hogy tényleg sok baj van a beteg állatok husával. Hiszen nem egyszer láttuk, hogy a vásáron áruló henteseknél egy darab hust elkobozott az ott „működő“ hatósági közeg, mert annyira tele volt borsókával, hogy szabad szemmel is messziről meg lehetett látni — de csak azt az egy darab hust kobozták el, a többi, ugyanazon sertésből való hust, mely pedig feltétlenül egészségtelen és rosz kellett hogy legyen, ott hagyták; megelégedtek azzal, hogy nehány vágást tettek a husba és e vágásokban nem találtak borsókát.

De épen mivel ezeket tudjuk és tapasztaltuk, inkább a szigorubb, több szakértelemmel eszközölt ellenőrzést tartjuk szükségesnek, nem pedig még külön intézkedéseket a rossz hus kimérésére!

Ez a mi nézetünk a „húskérdés“ ezen pontjára nézve.

Irodalom és művészet.

A Budai szinkörben Szombaton Serédi Sarolta jutalomjátéka volt. A „Nap és Hold“ operett ment nagy közönség előtt. Az énekesnőt tisztelői zajosan megtapsolták és virágokkal valósággal elhalmozták. Ezen kivül ékszert és egy ezüst evő készletet is kapott. Mig Serédi személyes barátai igy igyekeztek őt kitüntetni, addig a közönség Ledofszky Mariskáról sem feledkezett meg és a kedvelt énekesnőt csaknem tüntető tapsokkal jutalmazta ügyes énekéért, sőt meg akarta ismételtetni az éneket, a mit azonban Ledofszky kiméletből és figyelemből nem tett meg — Vasárnap „Angyal Bandi“ betyárkodott telt ház előtt. Hétfőn „A falu rosszát“ adták elő gyér közönség előtt. Kedden egy ócskaságot elevenitett fel Krecsányi, mely azonban nagyon kevés embert érdekelt, ugy hogy bizony kár volt „Grizeldisz“ betanulásával fáradni. Szerdán „A diurnista“ sopánkodott. Csütörtökön volt Németh Jánosnak a jutalomjátéka. A nézőtért a szinkörben eddig páratlanul szép közönség töltötte meg, hogy ovációkban részesitse a kedvelt művészt és élvezze az első opera előadást az idei szezonban. „Márthát“ adták, még pedig elég tisztességes sikerrel. A jutalmazott ez uttal is bebizonyitotta, hogy képzett, jó énekes, a ki szerepét nem csak elfujja, de átgondoltan, minden műanszot érvényre juttatva el énekeli. Flotow örökké bájos dalműve épen azon szerzemények közé tartozik, melyek nem a zajos hangszerelés, vagy a komplikált együttesek által hatnak, hanem a hangok egyszerüsége által könnyebben felfogható, dallamos, fülbemászó zenéjük által, mely a szivhez szól. A finom árnyalatok érvényesitése e zenénél az előadó főfeladata és Németh e feladatának tökéletesen megfelelt. A közönség rokonszenves tapsokkal fogadta a jeles tenoristát megjelenésekor, a zenekarból pedig művészi kivitelü ezüst babérkoszorut nyujtottak fel neki, melynek arany szallagján e felirás van: „Németh János énekművésznek — a közönség,“ és „Budai szinkör 1892 augusztus 11-én“. Az előadás folyamán még többször is talált alkalmat a publikum, hogy Némethnek szép énekét tapsokkal jutalmazza; a felvonások végen pedig többszörösen kihivták a lámpák elé és megéljenezték. A cimszerepet Pourma Henriette, a győr-soproni szintársulat primadonnája énekelte. Kellemes, bár nem nagy terjedelmü hang, melyet igen könnyen kezel az énekesnő, s a melynek főleg magas fekvéseiben tiszta, szép csengése van — gondos iskola és zenei képzettség — ezek a vendégművésznő jó oldalai. Hibája a rosz szájtartás, minek folytán a kiejtés legtöbbször érthetetlen. A közép fekvésü hangok elmosódottak, nem tiszták, a mi különösen eleinte volt észrevehető, a mikor a művésznő láthatólag küzdött a trémával is. A közönség, mely az egész előadás alatt nagyon is érdemszerint tapsolt, eleinte meglehetős hidegen fogadta az énekesnőt, s csak mikor az lassanként belemelegedve a Lionellel való kettősében hangjának szépségeit érvényre juttatta, akkor tört ki a taps, mely az „Utolsó rózsa“ kifogástalan és szép eléneklése után még fokozódott, ugy, hogy Pourma teljesen meglehet elégedve a sikerrel. Nancy szerepében Barcs Aranka érvényesitette rendkivül kellemes althangját. A fiatal énekesnő, bár még nem rendelkezik a kellő iskolázottsággal látható ambicióval igyekezett a ránehezedő nem könnyü feladatnak megfelelni és ez annyira sikerült neki, hogy a fonó-quartettben például teljesen megállotta helyét, a mi már magában véve is szép eredmény. A „vadászdalt“ pedig oly ügyesen énekelte el, hogy méltán aratott vele tapsokat. Szembetünő volt ügyes, kifejezéses játéka, melyről a nehezebb énekszámokban sem feledkezett meg. Csupán testtartása ellen van kifogásunk. Rossz szokása, hogy egy kissé mindig meg van hajolva — erre pedig semmi szükség nincsen és könnyü is lesz róla leszoknia. Pintér Imre, a kinek érces baritonhangja felől mindig jó véleménynyel voltunk, ez alkalommal meglepett bennünket. Hangjának egyes operettekben feltünő nyersessége mintha eltünt volna: teljes erejében is csiszolt, kellemes zengzésü volt. Szóval meglátszott, hogy nagy gonddal és lelkiösmeretességgel készült szerepére és hogy hangja magasabb művészi feladatok sikeres megoldására teljesen alkalmas: hajlékony, idomitható. Kovács Mihály kis szerepében precizen énekelt és diszkréten játszott. A zenekar meglehesős jó volt, az énekkar az erdei jelenet finaléjában tett ki magáért leginkább, máskülönben gyenge volt: főleg a női kar. Orbán Árpád karmestert minden körülmények között dícséret illeti meg, mert, hogy érti dolgát és a hol lehet ott produkál, az bebizonyodott a szólistáknál, a kiken a szakavatott vezetés nagyon is meglátszik. Ha mégis egyik-másik helyen az előadáson egy kis bágyadtság tünt fel a gyakorlott szem előtt, az annak a meseszerüen ügyetlen rendszernek tulajdonitható, mely a próbák beosztásánál épen nem számol a fizikai lehetőségekkel. Igy régi rosz szokás a szinkörben a főpróbákat az előadás napján tartani, a mi még kisebb operetteknél is helytelen beosztás, de operánál valóságos abszurdum: tizenkét óra lefolyása alatt a „Márthát“ kétszer elénekelni oly feladat, mely még egy teljesen pihent személyzetet is komoly próbára tenne, hát még a szinkör személyzetét, mely nagyon is igénybe van véve előadással és próbákkal. Semmi józan ok nincsen ennek a szisztémának a fentartására és mi ajánljuk annak a megváltoztatását úgy, a hogy az más müintézetnél racionális és humánus szokás. Nem tudjuk, hogy kitől függ a próbák beosztása, de azt már nem átaljuk kimondani, hogy akárki rendelkezik is eképen, az a személyzet, mely kétszer énekel el 12 óra alatt egy operát — bolond. — Pénteken a „Szalonbetyár“-t adták nem nagy közönség előtt. — Ma szombaton „Tüzről pattant leány“, holnap, Vasárnap pedig a „Huszárcsiny“ megy.

* **Komjáthy Jánosnak** a budai szinkör hős szerelmes szinészének jutalomjátéka a jövő hét szerdáján lesz. Ez alkalommal az „Arany ember“, Jókai Mórnak a nemzeti szinházban oly sokszor szinrekerült drámája kerül előadásra és minthogy a társulat egész drámai személyzete el van foglalva a darabban, igy már ezen a réven is a legérdekesebb és élvezetesebb esték egyikének igérkezik a szerdai.

* **„Botrány.“** A „Magyar Hirlap“ mult vasárnapi számában Serédi Sarolta jutalomjátékáról referálva epés hangon ir a budai szinkör igazgatója, Krecsányi ellen, a miért az állitólag elég tapintatlanul megengedte a szinkör primadonnájának, Ledofszky Mariskának, a ki „ambiciózus, de beteges hangú,“ a „M. H.“ szerint, hogy a „Nap és Hold operettben betétet énekeljen és ezáltal tüntetést provokáljon maga mellet. A lóláb nagyon is kilátszik abból a mérges közleményből, és mi nem is foglalkoznánk vele, ha bennünket budaiakat is nem érintene a cikk „iró“-ja. A referens nrnak lehet, hogy zokon esett az, hogy Ledofszkyt megtapsolták, azt sem vitatjuk, hogy a mint a „M. H“ irja, Serédi“ tapintatos okos asszony“ — ezt a referens bizonyosan jobban tudja, mint mi — de azt már mégis tagadni merjük, hogy Serédi asszony tapintatosságának köszönhető, hogy a közönség „botrányt“ nem csinált a szinkörben. A budai közönség egyáltalában nem szokott botrányt csinálni. Megesik ugyan néha, hogy egyik másik énekesnőnek az orfeumszerü ugrándozásain megbotránykozik, de akkor sem ad hangos kifejezést megbotránykozásának. Az, hogy Ledofszky éneke tetszett, olyan „botrány“, mely évek óta, a mióta Ledofszky tagja a szinkörnek, sokszor ismétlődött már, és valószinüleg fog ismétlődni a „M. H.“ referensének ellenére is. Elvégre is a közönségnek meg van a maga itélete, melyet sem az udvarias referens nem fog befolyásolhatni azzal, hogy Ledofszky hangját „beteges“-nek mondja — (A mivel szakértelméről és itélőképességéről mindenesetre eklatáns bizonyitványt állitott ki) sem más. A referens közleménye végén nagyképüen kijelenti, hogy a budai szinkörben uralkodó „vidéki állapotokat megúnta,“ s egy füst alatt a társulatot a „ripacsék“ megtisztelő cimmel is illeti. Hát ez megint nem bánthatja a társulatot, sem az igazgatót — hanem csak a közönséget, mely ilyen ripacs társulatot pártol, annak előadásait szivesen látogatja és igy lehetővé teszi annak a társulatnak, hogy Budán megélhessen. Ez a közönség pedig évek óta figyelemmel kiséri a társulatnak és igazgatójának buzgólkodását, tevékenységét és ha van kifogása egyik másik dolog ellen, akkor módjában van azt az igazgatóval és a társulattal éreztetni és azt meg is szokta cselekedni: igy, például, nagyon zokon vette ez idén a közönség az igazgatótól, hogy a tavalyi kedvenc primadonna helyet ez idén mást hozott magával és ennek ugy ad kifejezést, hogy az olyan darabok előadásaira, melyek a mult évi primadonnával mindig telt házakat csináltak („Szegény Jonathan“ „Fenelányok“ stb) az idén nem igen megy el minden okosság, tapintatosság stb dacára. Végül még egy kéréssel fordulnánk a „M. H.“ főszerkesztőjéhez és ez az, hogy becsülje legalább annyira a budai szinkört, mely itt a magyarosodásnak egyik faktora, hogy előadásaira elfogulatlan, ahhoz értő embert küldjön, a ki tényeket regisztrál és birálatot mond, és nem engedi magát befolyásoltatni bizonyos „tapintatosság“ meg „okosság“ által.

Kossuth Lajos születésnapja.

Az egész országban készülnek, Kossuth Lajos kilencvenedik születésnapjának megünneplésére. Az ünnepélyességek egyik kimagasló pontja a terv szerint egy nagyszabásu küldöttség menesztése lett volna Magyarország volt kormányzójához Turinba.

Ez a monstre deputáció most alig hanem el fog maradni, mert Kossuth fia Kossuth Ferenc Helfy Ignác országgyülési képviselőhöz levelet intézett, melyben arra kéri a képviselőt, hogy a tervezett küldöttségnek, mely édes atyját vagyon is felizgathatná és

igy könnyen megrendithetné egészségét, eszméjét ejtsék el. A levél szószerint igy hangzik:

Nápoly, 1892. jul. 23.

„Igen tisztelt képviselő ur! Arról értesültem, hogy édes atyám 90-ik születésuapjáról ünneplésekkel szándékoznak megemlékezni a hazában és hogy tervben van egy nagy küldöttséget meneszteni Turinba. Szem előtt tartva azt, hogy midőn néhány év előtt tisztelői tömeges látogatással örvendeztették meg atyámat, az elérzékenyedés oly káros hatással volt reá, hogy hónapokig sinylette e hatást; attól kell tartani, hogy most, midőn aggkora meg előbbre haladt, az izgatottság igen károssá válhatnék. Házi orvosa (kivel a dolgot megbeszéltem) határozottan ellene van az ilynemü felindulásnak; kérném tehát önt, mint családunk egyik legjobb barátját, hogy hasson oda, miszerint kimaradjon az ünneplések sorozatából ezen tervezett küldöttség. Mentül nagyobb a ragaszkodás édes atyámhoz, annál inkább át lesznek hatva azok, kik e ragaszkodással viseltetnek, azon óhajtól, hogy atyám becses egészsége (melyet a jó Isten eddig megtartott) ne legyen kockáztatva semmi által, még a ragaszkodás nyilvánitása által sem. Nyugtasson meg kérem ezen körülmény felett, ha teheti és fogadja a távolból meleg baráti kézszoritásomat.

Kossuth Ferencz.

☞ **A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.** ☜

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V. Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton pénztár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig. és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzoleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napont.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. **6** ó.-tól.— esti ½**10**-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ **6** „ — „ fél **10** „
Hidfő—Vigadó: „ **7** „ — „ **10** „
Hidfő—Eskütér: „ **7** „ — „ fél **10** „
Tabán—Vigadó: „ **5** „ — „ **10** „
Rudasfürdő—Eskütér: „ **5** „ — „ **10** „
Sárosfürdő—Vámházter: „ **5** „ — „ **10** „

A lóvasút menetrendje.

1. Lánchid — Ó-Budai vonal: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra (reggel)	perc	Utolsó vonat	óra (este)	perc	Közlekedés
a Lánzhidfőtől	5	—	a Lánchidfőtől	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

2. Lánchid — Zugligeti vonal: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budaikörút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás.**

Első vonat	óra (reggel)	perc	Utolsó vonat	óra (este)	perc	Közlekedés
a Lánchidtól	6	12	a Lánchidtól	9	42	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	

3. Károlykaszárnya — zugligeti vonal: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra (reggel)	p.	Utolsó v.	óra (este)	p.	Közlekedés
a Károlykasz.-tól	6	—	a Károlykasz.-tól	9	—	a Károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 „ 8—1|2 10-ig 10 „ 1|2 10-1|2 3-ig 20 „ 1|2 3—5-ig 15 „ 5—7-ig 10 „ 7—9-ig 15 „ a Zugligethől Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 „ 1|2 9—3-ig 20 „ 3—7 1|2-ig 15 „ 7 1|2—9-ig 10 „ 9—végig 15 „
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	

4. Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra (reggel)	perc	Utolsó vonat	óra (este)	perc	Közlekedés
a Ludoviceumtól	4	50	a Ludoviceumtól	9	30	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	30	

5. Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v. nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra (reggel)	perc	Utolsó vonat	óra (este)	perc	Közlekedés
a városligetből	6	—	a városligetből	7	30	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	05	

Megjegyzés: **Ünnep- és vasárnapokon**, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

☞ Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 óráról esti 11 óráig terjed a közlekedés. ☜

Kedvezőtlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

Hétköznap

Városmajor indulás	Svábhegy indulás	Széchényi-hegy érkezés	Széchényi-hegy indulás	Svábhegy indulás	Városmajor érkezés
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
6.17	7.17	7.17	7.21	8.17	8.21
6.21	7.21	7.21	7.22	8.21	8.22
6.22	7.22	7.22	7.30	8.22	8.30
6.30	7.30	8.—	8.—	8.30	9.—
6.55	7.25	7.55	8.25	8.55	9.25
7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
7.17	8.17	8.17	8.21	9.17	9.21
7.21	8.21	8.21	8.22	9.21	9.22
7.22	8.22	8.22	8.30	9.22	9.30
7.30	8.—	8.30	9.—	9.30	10.—
7.55	8.25	8.55	9.25	9.55	10.25
8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30
8.17	9.17	9.17	9.21	10.17	10.21
8.21	9.21	9.21	9.22	10.21	10.22
8.22	9.22	9.22	9.30	10.22	10.30
8.30	9.—	9.30	10.—	10.30	11.—
8.55	9.25	9.55	10.25	10.55	11.25
9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	11.30
9.17	10.17	10.17	10.21	11.17	11.21
9.21	10.21	10.21	10.22	11.21	11.22
9.22	10.22	10.22	10.30	11.22	11.30
9.30	10.—	10.30	11.—	11.30	12.—
9.55	10.25	10.55	11.25	11.55	12.25
10.—	10.30	11.—	11.30	12.—	12.30
10.17	11.17	11.17	11.21	12.17	12.21
10.21	11.21	11.21	11.22	12.21	12.22
10.22	11.22	11.22	11.30	12.22	12.30
10.30	11.30	11.30	12.—	12.30	1.—
10.55	11.25	11.55	12.25	12.55	1.25
11.—	11.30	12.—	12.30	1.—	1.30
11.17	12.17	12.17	12.21	1.17	1.21
11.21	12.21	12.21	12.22	1.21	1.22
11.22	12.22	12.22	12.30	1.22	1.30
11.30	12.30	12.30	1.—	1.30	2.—
11.55	12.25	12.55	1.25	1.55	2.25
12.—	12.30	1.—	1.30	2.—	2.30
12.17	1.17	1.17	1.21	2.17	2.21
12.21	1.21	1.21	1.22	2.21	2.22
12.22	1.22	1.22	1.30	2.22	2.30
12.30	1.30	1.30	2.—	2.30	3.—
12.55	1.25	1.55	2.25	2.55	3.25
1.—	1.30	2.—	2.30	3.—	3.30
1.17	2.17	2.17	2.21	3.17	3.21
1.21	2.21	2.21	2.22	3.21	3.22
1.22	2.22	2.22	2.30	3.22	3.30
1.30	2.30	2.30	3.—	3.30	4.—
1.55	2.25	2.55	3.25	3.55	4.25
2.—	2.30	3.—	3.30	4.—	4.30
2.17	3.17	3.17	3.21	4.17	4.21
2.21	3.21	3.21	3.22	4.21	4.22
2.22	3.22	3.22	3.30	4.22	4.30
2.30	3.—	3.30	4.—	4.30	5.—
2.55	3.25	3.55	4.25	4.55	5.25
3.—	3.30	4.—	4.30	5.—	5.30
3.17	4.17	4.17	4.21	5.17	5.21
3.21	4.21	4.21	4.22	5.21	5.22
3.22	4.22	4.22	4.30	5.22	5.30
3.30	4.—	4.30	5.—	5.30	6.—
3.55	4.25	4.55	5.25	5.55	6.25
4.—	4.30	5.—	5.30	6.—	6.30
4.17	5.17	5.17	5.21	6.17	6.21
4.21	5.21	5.21	5.22	6.21	6.22
4.22	5.22	5.22	5.30	6.22	6.30
4.30	5.—	5.30	6.—	6.30	7.—
4.55	5.25	5.55	6.25	6.55	7.25
5.—	5.30	6.—	6.30	7.—	7.30
5.17	6.17	6.17	6.21	7.17	7.21
5.21	6.21	6.21	6.22	7.21	7.22
5.22	6.22	6.22	6.30	7.22	7.30
5.30	6.—	6.30	7.—	7.30	8.—
5.55	6.25	6.55	7.25	7.55	8.25
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
6.17	7.17	7.17	7.21	8.17	8.21
6.21	7.21	7.21	7.22	8.21	8.22
6.22	7.22	7.22	7.30	8.22	8.30
6.30	7.—	7.30	8.—	8.30	9.—
6.55	7.25	7.55	8.25	8.55	9.25
7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
7.17	8.17	8.17	8.21	9.17	9.21
7.21	8.21	8.21	8.22	9.21	9.22
7.22	8.22	8.22	8.30	9.22	9.30
7.30	8.—	8.30	9.—	9.30	10.—
7.55	8.25	8.55	9.25	9.55	10.25
8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30
8.17	9.17	9.17	9.21	10.17	10.21
8.21	9.21	9.21	9.22	10.21	10.22
8.22	9.22	9.22	9.30	10.22	10.30
8.30	9.—	9.30	10.—	10.30	11.—
8.55	9.25	9.55	10.25	10.55	11.25

Egyes jegyek Hétköznapon:

Városmajor — Svábhegy	30 kr.	Svábhegy — Városm. és vissza	60 kr.
Városmajor — Széchényi-hegy	40 kr.	Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	10 kr.
Városm. — Svábhegy és vissza	40 kr.	Széchényi-hegy — Városmajor	40 kr.
Városm. — Széch.-hegy és vissza	50 kr.	Széchényi-hegy — Svábhegy	10 kr.
Svábhegy — Városmajor	20 kr.	Széch.-hegy — Városm. és vissza	70 kr.
Svábhegy — Széché.-hegy	10 kr.	Széch.-hegy — Svábhegy és vissza	10 kr.

Tiz éven aluli gyermekekért félár fizetendő, olyanok 2 év alatt és karon tartva dijmentesek.

MENET-ÁRAK:

Egyes jegyek vasár- és ünnepnapon:

Városmajor — Svábhegy	40 kr.	Svábhegy — Városm. és vissza	60 kr.
Városmajor — Széchényi-hegy	50 kr.	Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	10 kr.
Városm. — Svábhegy és vissza	60 kr.	Széchényi-hegy — Városmajor	40 kr.
Városm. — Széch.-hegy és vissza	70 kr.	Széchényi-hegy — Svábhegy	10 kr.
Svábhegy — Városmajor	30 kr.	Széch.-hegy — Városm. és vissza	70 kr.
Svábhegy — Scheéchényi-hegy	10 kr.	Széch.-hegy — Svábhegy és vissza	10 kr.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—2.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethü olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

Novák Ignácz

cement munka vállalkozó, földtermény-készitő.

Aranyérem. Aranyérem.

BUDAPEST,

I. kerület, budaőrsi-út 285.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat úgymint:

udvarfolyósói betonirozásokat, konyha granitterasso terakatokat, betoncsatornázásokat és nedves falak helyre állitását, továbbá szökőkútakat, cement lapok minden szinben és nagyságban, keramit lapok. kőagyak-csövek. Metlacher lapok, mosaik lapok minden szinben és nagyságban, Kufsteiner hidraul és Perlmoser-Portlantcement.

Saját találmányom

és

saját kőbányámból:

Vörös dolomit (carbolhoz szükséglendő), granit-terassohoz szükséglendő apró kövek; budai tégla; **Dolomit,** (szikviz gyárnak.) hegyi kréta; **tűzmentes agyag; tűzmentes tégla** (minden alakban) **sárga föld** darabonkint vagy örölve.

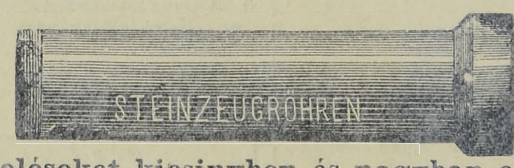

Megrendeléseket kicsinyben és nagyban el fogadok.

Árjegyzéket bérmentve küldök.

11—10

APRŐHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü. leteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői,** gazdasszonyi és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanül levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—5.

Egy lakás kiadó a várban 280 frtért. 2 utcai, egy udvari szoba, konyhával. Cim a kiadóhivatalben. 22—2.

Qui veut se donner

la peine de s' exercer avec moi dans la conversation française? Offerts sont prié sous »Français« a l'administration. 25—1.

Ilonkának. L. Szt. Miklós.

Kérem legalább a liptói sziveket ne rontsa meg úgy amint a budaiakat, kik mind vágyva várják visszajövetelét. Egyik imádója a sok közül mondá ezt a b. főnökének. 26—1.

Ácsinak. Homorod Szt.-Márton.

Hogy mulat Erdélyben? Unokája már visszajött Mármarosból. Hát maga mikor szándékozik hazafelé? Üdvözlik a legjobb hugai Olga és Jolán 27—1.

Vig és szellemes

levelezésbe óhajt lépni egy ifjú hölgy a ki szomorú és felvidulni óhajt. Levelek a »Búsulónak« cimen kéretnek a kiadóhivatalba. 28—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 14. sz. Vasárnap, augusztus 20.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések díjszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Negyedév végén.

Három hónapja annak, hogy a „Budai Hirlap“ megszületett.

A születés hirét Budán örömhir gyanánt fogadták és a fiatal apának siettek mindenfelől gratulálni; dicsérték, magasztalták az ujszülöttet, szép és nagy jövőt jósoltak neki, a hogy ez a szülőkkel szemben már szokásos. De a mikor nem kellett attól tartani, hogy a szülő meghallja, a mikor az emberek egymás között beszélgettek az ujszülöttről, akkor bizony nem volt oly egyhangú az itélet és a vélemény a „Budai Hirlap“ felett.

Ha voltak is, a kik biztak életrevalóságában, voltak olyanok is, a kik épen nem hosszú életet jósoltak neki.

Mi pedig szemmel tartva a kitüzött célt, igyekeztünk az ujszülött gyermeket nevelni, gyarapitani. E munkánkban lelkesitett a hivőknek biztató, buzditó szava — reméltük, hogy nem fognak csalódni azok, kik biztak bennünk és vállalatunk életképességében. De tettre, kitartó munkára sarkalt a kétkedők bizalmatlan tekintete is, ambiciónkká lett, hogy megmutassuk, miszerint kételyeik alaptalanok voltak, s a csecsemő, melynek korai halálát ők előre látták, életképes, növekedni, gyarapodni fog.

Ma, egy évnegyed elmultával elmondhatjuk: hogy reményeinkben nem csalatkoztunk, ambiciónk pedig nem csökkent.

Es ez természetes, mert reményeink nem voltak vérmesek, ambiciónk pedig nemes. Reményeink melyeket a „Budai Hirlap“ jövőjéhez füztünk, a polgárok józan gondolkodásában, a közügyekért buzduló lelkesedésében és azon meggyőződésünkben gyökerezik, hogy a „Budai Hirlap“-ra szükség van és szükség lesz a jövőben is.

Amidőn zászlót bontottunk, programmunkat előadtuk, az irányt, melyben működni, munkálkodni kivánunk megjelöltük, az elveket, melyek e munkálkodásunkban vezetni fognak, kifejtettük: akkor a közönségnek, melynek bizalmát, támogatását kértük — igéreteket tettünk.

A közönség van hivatva megitélni azt, vajjon mi igéreteinknek eleget tettünk-e, és igy előlegezett bizalmát megérdemeltük-e? Betartottuk e programmunkat? Követtük e a kijelölt irányt? Ragaszkodtunk e azon elvekhez, melyeket a magunkéinek vallottunk? Egy negyed esztendő elegendő idő arra, hogy mind e kérdésekre egyedül hivatott biránk: a nagy közönség megfeleljen.

És ez a felelet, ez az itélet igazságos lesz — épen azért nem is félünk attól.

Tudjuk igen jól és érezzük, hogy a „Budai Hirlap“-nak meg vannak a maga gyengéi.

Mint minden kezdő vállalatnak egy kis időre van szüksége, a mig megállapodik, — a mig az egyes hiányokra figyelmessé tétetvén, azokat pótolja. De tudjuk azt is, hogy a közönség ösmeri azon nehézségeket, melyek egy ily vállalat kezdetén fenforognak és épen azért nem csak elnéző leend hibáink iránt, hanem azokat maga is segiteni fogja kijavitani, helyre ütni.

Ezt tudjuk, mert tapasztaltuk nem egy izben az elmult évnegyed alatt is — ezt reméljük a jövőben is.

Az elmult negyedév alatt a „Budai Hirlap“, a Budai kérdéseket minden téren és irányban felkarolta. Részletesen beszámolni lapunk tevékenységéről e helyen lehetetlen, de felesleges is, és azért mi csak röviden érintjük azon nagyobb fontosságu kérdéseket, melyekben a „Budai Hirlap“ állást foglalt.

Igy a kuriai palota hová helyezése kérdésében kimutattuk annak szükségét, hogy az az elhagyott várba helyeztessék; a hidkérdésben több izben is felszólaltunk és az eskütéri hid mellett foglaltunk állást. A kiállitásnak reánk nézve oly nagyfontosságú helyi kérdésében határozottan kivántuk — és pedig első sorban, a közügynek, a kiállitásnak magának érdekében, hogy az Budán rendeztessék.

Eme nagy fontosságú kérdéseken kivül minden Budát érdeklő kérdéssel és ügygyel foglalkoztunk. A fő- és székvárosi ügyekre különös figyelmet fordítottunk, a közgyülésekről úgyszólván szószerinti tudósitásokat hoztunk.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Az én darabom.

Ide s tova öt esztendeje, hogy a fővárosi szinkörök állandó látogatója lévén, számos kellemesen eltöltött est után merész elhatározás fogamzott meg agyamban. Elhatároztam ugyanis, hogy eddigi tapasztalataim után, a szinházlátogató közönség száj ize szerint irok egy darabot, mely méltó versenytársa leend a most divatos „fene“ irodalomnak.

A cime okvetlenül „fene“ cim lesz, mert e nélkül ma napság csak halva született darabok látnak napvilágot.

A szereplő alakok egytől-egyig oly megrögzött fene emberek lesznek, hogy viselt dolgaiktól a közönséget megeszi a fene.

Célom megvalósitásához anyósomat szemeltem ki leghathatósabb munkatársul, kinek fene ideákban gazdag életét az úr Isten tartsa az emberi kor legvégső határaig. Azt hiszem ily kondicióban darabot irni nem nagy mesterség!

Egy napon hivatalomból haza érve oly szándékkal ültem iróasztalomhoz, hogy darabom vázlatát részletesen kidolgozom. Asztalomon feküdt a fővárosi tanács udvarias hangú felszólitása, melynek értelmében én, mint első rendű vizpazarló 10 frt pénzbüntetés lefizetésére különbeni végrehajtás terhe mellett köteleztettem.

Első pillanatban azt hittem, hogy a fene megesz; később azonban kiderült arcom boruja. Szerettem von' a főváros valamennyi szürt és szüretlen, vizi sprilijét megölelni. Kitűnő epizod alak jutott eszembe, mely a 10 frtot minden körülmények közt megérte. Azonnal megirtam jellem rajzát. Fővárosi kefekötő-mester, ki a vizet életében ivásra soha sem használta, mint első, másod és harmadrendű vizpazarló; évenkint több izben pénzbirsággal sujttatott. A szerencsétlen ember a darab folyamán, e fölötti bánatában melankóliába esik és leissza magát. A darab végén kisül, hogy névrokonság esete fordult elő; a kefekötő viszsza kapja pénzét s örömében ujra leiszsza magát.

Alig, hogy első alakom jellemének rövid vázlatát leirtam, az udvarról felhangzott egy kintorna nyögdécselése. A „fenelányok“ indulóját játszotta.

Bármily rossz reprodukcióban is hangzott ez induló, mindazáltal elfogott az irigység érzete. Beláttam, hogy ily induló valóságos „sláger“ volna az én darabomban is.

Sokáig ültem gondolkodva iró asztalomnál, semmi új, megkapó eszme nem jutott eszembe; nem tudtam menekülni e fene lányok befolyása alól. Szüntelenül szemeim előtt lebegett a kecses napernyő játék, mely mindenkor megtette hatását. A közönség tapsolt, ujjongott, ujrázott a végtelenségig.

Ilyen belépőre volna nekem is szükségem.

Áttanulmányoztam a hazai és külföldi élclapok valamennyi alakját a főváros köz- és magánszolgálatában álló összes egyenruházott egyéneit; egyikében sem tudtam feltalálni azt a fene gondolatot, mely az én darabom keretébe legjobban illet volna. A szobacicák, mosónék, kávénénikék igaz, néha fene dolgokat művelnek, mindazáltal viselt dolgaik nem ragadták meg magas röptü fantáziámat.

Hej! mily könnyü dolga van az állatkert igazgatójának, ki ugylátszik a „fene“ epidémia befolyása alatt ez évben az exotikus népek gyönge nemét mutatta be. Micsoda kosztüm és milyen induló! Ilyet még nem pipált vén Európa egyetlen szinpadja sem.

Elővettem végre a lefolyt hét napilapjait s onnan kerestem mentő gondolatot és alkalmas mesét. A leánygimnázium még leginkább felelt volna meg izlésemnek, nem tudtam azonban tisztába jönni valjon mellette vagy ellene

A közmivelődést, magyarosodást előmozditó intézetek és egyletek működését figyelemmel kisértük és azokról olvasóinknak pártatlan birálatainkban beszámoltunk.

Ily módon igyekeztünk tisztünket betölteni.

Ezen az úton kivánunk és fogunk haladni a jövőben is. A mi változás lesz lapunkban, az csak előnyére leend.

Igy főleg a hirszolgálatot szervezni fogjuk oly módon, hogy minden bármily csekély fontosságunak látszó eseményről is, mely a Duna jobb partján történik, olvasó közönségünk értesüljön. A fő- és székvárosi közgyülésekből csak is a budaiakat érdeklő ügyekben fogunk kimeritő, szószerinti tudósitásokat hozni, egyébb ügyekkel csak kivonatosan fog foglalkozni lapunk.

A második évnegyednek ilyen szándékkal indulunk.

Ha a közönség úgy véli, hogy e lap szolgálja a budai érdekeket — szolgálja önzetlenül, pártatlanúl: ha a közönség úgy találja, hogy e lapra szükség van, hogy az hasznára van Budának emelkedésére: ha megtudta nyerni e lap a közönség tetszését és bizalmát: — akkor nem kell kérnünk pártfogását, támogatását, megadja azt úgy is szives örömest.

Ebben bizva folytatjuk becsületes igyekezettel munkánkat!

Budai mulató helyek.

Levél a Szerkesztőhöz.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Ne nehezteljen, hogy csak ma válthatom be igéretemet, de szolgáljon mentségemül az, hogy a nagy hőségben igazán nem voltam képes irni. Aztán nagy gondot okozott nekem az is, hogy tulajdonképen miről is irjak?

A „budai gavallérokon“ kezdte Szkijen és én hivatva éreztem magamat először a budai kisasszonyokról, majd a budai mamákról és végül a budai szerelmesekről irni.

Igy már most végkép kifogytam a budaiakból, mert a papák azok csak olyanok — ha nem még jobbak a más papáknál, s igy őket békében hagyom. Ennél sokkal többet lehetne a budai gyerekekről irni, de ezt azért nem teszem, mert nagyon megharagudnának rám az ifjú mamák, hogy minek avatkozom az ő dolgukba?

Hanem igenis áttérek a budai mulató helyekre, persze csak olyanokat emlitve, a hol, mint úri hölgy magam is forogtam.

Kezdem a szinházon.

Télen a várszinház járja, a hol az abonensek dominálnak: Legnagyobb része olyan a publikumnak; ezek már úgy ösmerik egymást, mint a rosz pénzt. Mindegyik tudja, hogy a másik hol ül, ki a szomszédja és a mi fő, hogy miért a szomszédja egyik a másiknak. Mert abban már nagy politika rejlik és nagy „tapintatosság,“ hogy olyan abonensek kerüljenek egymás mellé, a kik egymás iránt érdeklődnek. Talán a szinpadon történő dolgok nem is érdeklik annyira a közönséget, mint a nézőtéren történök. Egy egy szinházi bluz nagyobb feltünést kelt, mint Jászai Mari Elektrája, és az a körülmény, hogy Zoltán úr ezidén nem bérelt Ilonkáék melletti zártszékre, mindenesetre több fejtegetésre ad okot, mint Ibszennek egy új drámája.

Vannak abonensei a várszinháznak, a kik évről évre rendületlenül ugyanazon helyen ülnek, és évről évre ugyanazt a müsort élvezik végig.

Egy jóképü öreg úr, a mióta a várszinház csak fennáll, minden esztendőben ugyanazon helyre abonál: az előadáson pontosan megjelenik, előveszi zsebéből az esti-lapot és azt olvassa végig. Ha a függöny legördül és felharsan a taps egyik másik művésznő vagy művész remeklése után, akkor az öreg ölébe veszi az estilapot és tapsol a többivel.

— Csak azt szeretném tudni, kedves bátyám, hogy minek is tapsol maga, a mikor nem tudja, hogy miért?

— Ugyan hagyja el! Hadd örüljön szegény párája neki! Hadd gyüjön elő!

Mikor aztán a „szegény pára“ (Jászay, vagy Helvey, vagy Nagy Imre stb.) már csakugyan „előgyütt,“ akkor az estilap ismét előkerül.

Nagy gondot okoz annak a kiválogatása, hogy melyik darabba nem illik a lányokat elvinni. Az ilyen darabot azután Pesten, a nemzetiben szokás bemutatni: ott kevesebb az ösmerős, tehát nem árthat a lánykának annyira a darab.

Az is fontos kérdés különben hogy a felvonás közökben az urak közül, ki melyik páholyban vizitel és kivel beszélget.

Nyáron már egészen más. A budai szinkör közönsége változatos. Itt a fiatalság uralkodik, persze csak a férfinem, s azért a mamák és nővérek nem is szeretik nagyon a szinkört, a menuyasszonyok meg épen idegesek lesznek, ha azt hallják, hogy vőlegényük a szinkörbe jár.

Az ó-budai szinkörről nem beszélek mert nem ismerem és azt hiszem, hogy nem sokat vesztek vele.

Télen a különféle kaszinók rendeznek mulatságokat, melyek elég kedélyesek szoktak lenni de a budai szellem ott is meg van. Az emberek már mind ösmerik egymást, de nagyobbrészt csak látásból. Tudjuk mindegyik táncosné hány éves? ki volt az udvarlója előbb? melyik hagyta ott? ki mostan a favoritja? stb.

A korcsolya téren meg úgy vagyunk, mint nyáron a bástya zenénél. Legtöbbnyire ugyanaz a publikuma. Egyébiránt a jégre nem jó járni a lányoknak, legalább, ha egy mama szavai után itélhetünk, akkor nem. A télen ugyanis hallottam, a mint egy budai mama igy nyilatkozott:

Én bizony nem engedem a lányaimat korcsolyázni, mertigy bizonyosan nem mennek férjhez. Mert ugyan hogy is venne el egy jóra való fiatalember egy lányt, a ki mindennap két órára elmegy hazulról! Micsoda házi asszony lesz majd abból!

A mi a zenéket illeti t. i. a bástya zenét vagy a kioszk előtti zenét, azt mondhatom, hogy ez a legcélszerübb mulatságok közé tartozik. Először is nem kerül pénzbe, másodszor pedig nem okoz költséget és végre, hogy a legfontosabb érvet is elmondjam, az embernek nincsen foglaljak állást. Egy nehány sikkes gimnazista megfelelő keretben, azt hiszem zajos hatást érhetne el.

Már, már kezdtem belé melegedni a mese szövésbe a mint hirtelen feltárult szobám ajtaja s kedves munkatársam az én anyósom vészt lövelő tekintettel rohant felém.

Szemeiből ki olvastam, hogy fene idéa foglalkoztatja becses agyvelejét.

És csakugyan. Vékony betükkel irott levelet dörzsölt orrom alá s vért fagyasztó rövidséggel kérdezte:

— Mi ez?

— Ez? Egy levél, — feleltem naivul.

— Levél? És maga ezt csak oly könnyedén veszi, és maga azt hiszi, hogy ezzel a felvilágositással megnyugtatta ama szegény siró angyal kétségbe esett szivét és egy szerencsétlen anyának végtelen fájdalmát. Maga szörnyeteg!

Tessék elhinni, hogy én valóságos kérdő jellé kuporodtam össze. Kezembe vettem szó nélkül a levelet, hiába néztem és forgattam, a megszólitás „kedves angyalom“ nem illet reám az aláirás „örökké hü Melánie“ előttem teljesen ösmeretlen volt.

— De hát mi közöm voltaképen ehhez a levélhez, — szóltam végre türelmetlenül?

— Mi köze hozzá? Nézze meg az embert; talán csak nem fogja eltagadni, hogy bünös, hiszen most húzta ki Jolán bünösségének ezen irott tanujelét tulajdon kabátja zsebéből!

— Az én zsebemből ezt a levelet?! No ez már sok! Ezt már el nem tűrhetem! Bementem, a mellékszobába, hogy feleségemtől megkérdezzem részletesen az egész történetet, nőm a pamlag sarkában ült és sirt; választ nem adott, hiába szólaltattam meg szivem legérzőbb húrjait. Megfogtam kezét, megcsókoltam: mind hiába!

Elvégre is megtettem minden tőlem telhetőt, anyósom csúfnevekben kiapadhatatlan lexikonja azonban kihozott rendes flegmámból. Ártatlanságom tudatában védtem magam és végre is goromba lettem s olyan „fene“ csetepatét rögtönöztem, melynek párját még a szinpadon sem láttak.

Felhuztam azt a szerencsétlen kabátot és bosszút lihegve elrohantam a kaszinóba.

Ujra meg ujra elolvastam Meláni levelét. Igaz bensőséggel irt sorok voltak; eszembe jutott boldog ifjuságom és az én szerelmem.

Valjon ki lehet e boldog férfiú, kinek szerelme összefüggésben áll az én szenvedésemmel?

Igy elmélkedve kutattam kabátom zsebeit, egyszer csak egy levél boriték akadt kezembe.

Mi a kő? Tekintetes Boldizsár Árpád úruak. Az Öcsém neve. Hogy jutott ez hozzám?

Ekkor vettem szemügyre kabátomat, s ó, én oktondi, öcsém kabátjával, melyet nyilván kuglizás alkalmával cseréltem föl, parádéztam egész nap. Ő tehát az a boldog halandó kit Meláni „angyalá“-nak nevez s én vagyok ama szerencsétlen, ki megiszom az ő boldogságának üröm cseppjeit.

Rohantam haza. — Feleségem boldog volt a felfedezéstől, sirt örömében, csókolt, ölelt csakhogy ne haragudjak. Szegény anyósom a kimerültségtől elfáradva, korán lefeküdt. Hála Istennek! Nyugodnék bár az emberi kor legvégső határáig.

Álmomban a nap eseményeit ujra végig játszottam, csakhogy szinpadon. Anyósom kitünően játszott s óriási sikert aratott.

Mikor fölébredtem, föltett szándékom volt az eszmét földolgozni. Kitünő tárgy egy „fene“ bohózathoz s legalább bosszút állok anyósomon.

Fájdalom ez az eszmém is dugába dölt.

Nem régiben olvastam, hogy a városligeti szinkörben előadásra elfogadták a „fene anyósok“ cimü bohózatot. Az én ideám. Hogy a fene enné meg:

Már látom nem irok én soha sem darabot.

De legalább elviszem anyósomat a városligeti szinkörbe, hadd nézze meg a „fene anyósokat“ talán talál magához hasonlót.

Permethy S.

nek mellette kiadásai. A zenei élvezet a legnemesebbek egyike és akár az operában hallgatom azt drága pénzen, akár a bástya sétányon sétálva, akár a kioszkban fagylaltozva, akár pedig a kioszk körüli vasrácsozatra gubbaszkodva — mindig egyforma a hang varázsereje!

Nagy előnyben van Buda Pest felett a kirándulások tekintetében. A Svábhegy, Zúgliget, Jánoshegy, Lipótmező, Margitsziget: mind közelebb van és mégis e helyeken mindig több a pesti publikum, mert a budai publikum megtartotta még azt a régi jó nyárspolgári szokást, hogy csak vasárnap szeret kirándulni a zöldbe, csak ilyenkor akar mulatni menni. Azért hétköznapokon a kiránduló helyeken csak pestieket találunk.

Hanem most látom csak, hogy kissé hosszadalmas lettem azért is hamar végzem soraimat és üdvözlettel maradok

hű olvasója
Jolán.

Irodalom és művészet.

* **A budai szinkörben** a héten a legzajosabb est a szerdai volt. ekkor adták a Komjáthy János jutalomjátékául az „Arany embert“ Jókai drámája alkalmat adott arra, hogy a társulat drámai személyzete magát valósággal kitüntesse. A fő- és székvárosi közönség a nemzeti szinháznak ezen állandó műsor darabját az ország első műintézetében oly gyakran látta a legkitünőbben előadni, hogy azon tapsok, a melyeket a budai szinkör tagjai: Komjáthy (Timár), Závodszky (Athália), R. Balogh (Timea), P. Szép Olga (Noémi), Kétszery (Terézia). Réthey (Krisztyán), Gyöngyi (Ganicsár), Berki (Trikálisz) és Kassay (Kadisa) az egyes nyilt jelenetekben s a felvonások végén kaptak a közönségtől — nem számitva a jutalmazottat ünneplő lelkes fogadtatást — nem csak az igyekezet elismerése de a tényleg elért művészi siker és hatás megérdemlett eredménye voltak.

* **Pepi** cimü háromfelvonásos bohozatot adták először csütörtökön este. Megyeri Dezsőnek, a kolozsvári szinház bonvivánjának e darabja már Kolozsvárott „Az első pör“ cimen szinre került. A bohózatban egy fiatal ügyvédről van szó, a kinek nincs pöre s a ki egy levél révén féltékenységi galibába keveredik feleségével. A darabot kis közönség nézte s egyes mulatatóbb helyzeteken jóizüen nevetett.

* **A budai szinkör heti műsora**: Vasárnap »A plebános szakácsnője« Hétfőn »A diurnista“ Kedd: »Nap és hold« Szerda: Kossuth Lajos névnapjának előestejére diszelőadásul; Március tizenötödike, költemény Szávay Gyulától: Szavalja: Komjáthy János. Allegoria 1848-ból és »Budavár bevétele« Vahot Imrétől. Csütörtökön: Ugyanaz. Pénteken: »Az arany ember« Szombat: „Donna Juannita“ (Kassay Károly jutalomjátéka) Vasárnap: »A tót leány«

A kolera gyógykezelése.

Az osztrák belügyminiszterium felszólitására Nothnagel és Kahler, bécsi egyetemi tanárok egy kis utasitást dolgoztak ki a kolera gyógykezelését illetőleg. Ez az utasitás az „Österr. Sanitätswesen“ legujabb számának mellékletén jelent meg. Tartalmából közöljük a következőket:

A koleramegbetegedés: tulajdonképeni okozója a Koch-féle kommabacillus, mely a legtöbb esetben a szájon keresztül jut a gyomorba és belekbe. A bacillus a beteg testből a váladékok utján távozik s képes a szervezetben hosszu időn át megtartani élet és ragályozó képességét.

Ebből önként következik, hogy miként védekezhetnek az egyesek a kolera ellen; a védekezési rendszabályok ezekben foglalhatók össze:

A kolerabetegek bármely váladékának érintése kerülendő.

A kezeket kolerajárvány idején, evés vagy ivás előtt fertőzteleniteni kell.

Ivásra és házi célokra csakis forralt viz használandó.

A gyomormüködés legcsekélyebb megzavarásától — akár szellemi akár testi megerőltetés, lelki felindulás, emészthetlen vagy szokatlan tápszerek, túlsok evés, túlsok alkohol élvezete által — nagyon óvakodni kell.

Könnyü emésztési bajoknál ajánlatos az étkezés után sósavat használni (8—10 csepet egy pohár felforralt vizben).

Rendkivül kerüljünk minden alkalmat, a hol meghülhetnénk.

Minden kolerajárvány alkalmával a hasmenés gyógyszeréül szolgálnak a csersavbeöntések és opium készitmények; mellesleg jó vörös bor, vagy konyak, rum és arak nyujtandó forralt vizben. Ha a kolera roham kifejezetten lép fel, az orvos tanninoldatot rendel a belekbe beönteni.

A kolera betegség kifejlődésében a legveszedelmesebb az u. n. Stádium ászfiktikum t. i. az az állapot, mikor a vér megsürüsödése akadályozza a légzést s az életveszély közvetlenül fenn forog. Az orvos ez ellen bőr alá fecskendezéseket rendel. A befecskendezésre szolgáló folyadék következőleg készül:

Két liter lepárolt és sterilizált vizben 6 gramm Natrium carbonicumot és 8 gramm Natrium chloratumot oldunk fel s az oldatot 40° C. melegben tartjuk. Sulyos esetekben a bőr alá fecskendezést valószinüleg ismételni kell majd; ez rövid időközökben történjék, csakhogy minden alkalommal más más beszurási helyen. A hatás abban nyilvánul, hogy az érlökés ismét kitapintható, a vizeletkiválás ujra beáll s a beteg szubjektiv érzülete javul. E hatás néha már az első, de többnyire csak a második és harmadik befecskendezés után lép fel. Sajnos azonban — csak mulékony Ily esetben u. n. fiziologiai konyhasót fecskendünk be a viszerekbe, vagy pedig a következő oldatot: Aquae destill. 1000, Natrii chlorat. 5. Natrii sulfur 10.

Magától értetődik, hogy e mellett az addig alkalmazott tüneti eljárást is folytatni kell. Belsőleg jégdarabkákat, jégpezsgőt, nehéz borokat (10—20 csepp aetherrel) téát konyakkal s kámfor-olajjal való bőr alá fecskendezéseket adunk. Továbbá meleg fürdőket, nagyon erélyes és hosszantartó dörzsöléseket (szeszes anyagokkal vagy jégvizbe mártott kompresszekkel) és a végtagok folytonos melegitését kell elrendelni. Nagyon fájdalmas izom-görcsöknél morfiumbefecskendezés ajánlatos.

Különfélék.

Lefőzte! Németország egyik városában egy apa kitagadta fiát adóságai miatt s a kitagadott fiú el is hagyta szülői házát és városát. Egy kis idő multán az apa a következő táviratot kapta: „Fia Leo, ma reggel egy szerencsétlen párbajban elesett. Mit tegyünk holttestével?“ Az atya visszatávirozott: „Temessék el!“ és 300 frtot küldött távirati uton a temetési költségek fedezésére. A kedves fiú, ki maga küldte apjának a halálát hirdető sürgönyt, zsebre vágta a pénzt és abból egy ideig vigan élt De a pénz csakhamar elfogyott, és akkor ő ismét levélben fordult apjához: „Édes átyám! Ép most jutott tudomásomra, hogy egy gazember az én halálom cimén tőled 300 frtot kicsalt; a nyomorult azonfelül még tőlem is kicsalt 100 frtot, és azóta eltünt. Tudósitlak tehát, hogy még életben vagyok, és reméllem, hogy szülői házam ismét nyitva lesz számomra. Én most épen igen rosz helyzetben vagyok: egy szerencsétlen üzlet egész összegyüjtött vagyonomba került. Kérlek légy szives 200 frtot küldeni örökké hálás fiadnak Leónak“. — Az apja erre ezt sürgönyözte vissza feleletül: „Kedves fiam! Én egyszer már eltemetelek, holttesteddel tovább nem törődöm. Maradok Apád.“

A régi Róma nyomai. Rómában, az Angyal-vár hidjának környékén nemrég utcarendezés közben régi épületek nyomaira bukkantak. Tovább folytatták a kutatást s ennek a révén kiderült. hogy a fölfedezések régészeti szempontból nagyon fontosak: a régi Rómának egyik legszebb része, a Forum Hadriani került napvilágra. Most folytatni fogják a kutatásokat.

Hirek.

Lapunk szerkesztője Andreánszky Jenő e hó 16-án négy hétre az őszi fegyvergyakorlatokra behivatott s ennél fogva a szerkesztői teendőket lapunk segédszerkesztője Soltész József végzi.

„A **Budai Hirlap**“ mai száma közbejött technikai akadályok folytán csupán fél ivre terjed. A legközelebbi és következő számok, mint rendesen, egy egész ivre fognak terjedni.

Spriccelt sör. Buda és környéke valamikor hires volt jó boráról. Most, hogy filoxeráék Budának e nevezetességét elpusztitották, vannak a kik azon fáradnak, hogy Budát ujból nevezetessé tegyék. Ilyen buzgó ember a Pozsony-hegy (Szent János-hegy) tetején levő vadászlak bérlője, a ki a kirándulókat „spriccelt“ sörrel itatja meg. Több ilyen megspriccelt és helyesebben megbliccelt kirándulótól érkezett hozzánk panasz, a kik saját szemeikkel győződtek meg arról, hogy az emlitett helyen a fél pohár sörbe szódavizet tröccsentenek, és úgy adják a vendégeknek. Minden esetre a legbotrányosabb visszaélés ez a közönség jóhiszeműségével, annál is inkább, mivel amúgy is elég drágán mérik odafenn az italokat. Figyelmeztetjük a kirándulókat, hogyha sört isznak, nézzenek a kiszolgáló személyzet körmeire, nehogy megbliccelteссenek.

A „Tabáni I-ső Magyar asztaltársaság“ folyó évi augusztus hó 24-én I. ker., Tabán, Kereszt-utca 4. sz. a „Három pintér“-hez cimzett özv. Kopper Károlyné vendéglőjében Kossuth Lajos névnapja alkalmából hangversenynyel és közös vacsorával összekötött kedélyes ünnepi estélyt rendez. Az ünnepély esti 7 órakor, a közös vacsora esti 8 órakor kezdődik. Egy vacsorajegy ára 45 kr.

Szőllőcsőszök. E napokban Müller Lipót, Lindmayer Ferenc, Schahinger Mátyás és Trübswetter Ferenc budai bortermelők Gerlóczy Károly polgármesternél voltak és arra kérték, hogy az idén is ideiglenes szőllőcsőszöket vegyen fel a fő- és székváros a szüret befejezéseig és hogy a régi évi csőszök közül egy nehányat, kik már tudja Isten mióta szolgálnak és munkaképtelenekké váltak, uj erőkkel váltassa fel. A polgármester megigérte, hogy a kérésnek eleget fog tenni. A ki ismeri a budai szőllőcsőszök siralmas, botrányos voltát, kiváncsian néz Gerlóczy Károly polgármester igérete elé.

A
„BUDAI HIRLAP“
társadalmi hetilap, megjelenik
minden vasárnap.
Előfizetési ára a házhoz szállitva:

Egy évre	**4** frt **40** kr.
6 hónapra	**2** „ **20** „
3 „	**1** „ **10** „

Figyelmeztetjük tisztelt előfizetőinket, hogy a következő számmal új előfizetést nyitunk és kérjük mindazokat, a kik a lapot postán kapják, előfizetésüket posta utalványnyal a kiadóhivatalnak megküldeni és minél előbb az előfizetést megujitani, nehogy a lap szétküldésében fönnakadás történjék.

Minden a lap kihordására vo-

natkozó panaszt azonnal kérjük tudomásunkra hozni.

Nyáron az egész fürdő-évad alatt előfizetőink kívánságára a lapot bárhová utánuk küldjük, még akkor is, ha többször változtatnak tartózkodási helyet.

A kiadóhivatal.

A hét eseményei.

Szombat. Augusztus 20. A Szent István napi körmenet reggel 7 órakor indul a várkápolnából, 9 órakor nagy mise a helyőrségi templomban. A budapesti hirlapszedők köre rokkant alapja javára, hangversenynyel, szavalással, szini előadással és dijtekézéssel egybekötött táncmulatságot rendez a medve-utcai Fácán vendéglőben. Közreműködik a Typographia dalos kör s a budai műkedvelők köre. A mulatság délután 5 órakor kezdődik. A magyarországi tanitók országos bizottsága délután 5 órakor az érsek-utcai elemi iskola tanácskozó termében igazgató tanácsi ülést tart. A Hunia magyar kerékpáros klub országuti versenyét tartja meg Budapest és Dunaföldvár között.

Vasárnap. Augusztus 21. A magyarországi tanitók egyesülete alakuló közgyülést tart. A budai Margit uszodában délelőtt 11 órakor úszó verseny lesz. A programm a következő: Hölgyek versenye, hölgyek ugróversenye, gyermekek versenye, juniorok versenye, gyors uszás, kitartó uszás, háton uszás, ugróverseny, vigasz verseny. A versenyeket kedvezőtlen időben is megtartják.

Kedd Augusztus 23 Térzene délután fél 7 órakor a bástyai sétányon. A fővárosi kereskedő ifjak önképző köre hangversenynyel egybekötött mulatságot rendez a Margitsziget alsó vendéglőjében. A hangversenyben Bodó Alajos, Ujvári Károly, Ledolfszky Mariska és König Regina fog közreműködni.

Szerda. Augusztus 24. A Vörösmarty asztaltársaság ünnepi beszédekkel, alkalmi versek szavalásával s énekkel ünnepli meg Kossuth Lajos nevenapját. Az ünnep este 7 órakor kezdődik s a Szentkirályi utcai Biró-féle vendéglőben lesz.

Péntek. Augusztus 26. Térzene délután fél 7 órakor a várkerti kioszk előtt.

Iskolai hirdetmény.

Az I. ker. (várbeli) polg. leányiskolánál az 1892—93. tanév kezdetével megnyilik az V. osztály felsőbb leányiskolai jelleggel. Ezen osztályba felvétetik minden oly tanuló, ki a polg. iskola IV. osztályát jó sikerrel végezte és a francia nyelvből elegendő készültséggel bir.

A beiratások rendje a következő:

Szeptember első és második napján beiratnak volt tanitványaink tekintet nélkül jelenlegi lakóhelyükre, továbbá az I. kerületben lakó első osztálybeli tanulók.

Szeptember harmadikán beiratnak oly tanulók is, kik nem laknak az I. kerületben, feltéve, hogy az illető osztályban van még hely.

A beirás mind a három napon 9—12-ig tart.

Most itt első izben beiratkozó tanulók tartoznak keresztlevelet és oltási bizonyitványt is felmutatni.

A javitó-, pót- és felvételi vizsgálatok szeptember 2-án, délután 4 órakor fognak tartatni.

A tandij alól való felmentésre csak oly tanulók fognak ajánltatni, kik e kedvezményre úgy magaviseletüknél mint szorgalmuknál fogva érdemesek.

Azon esetre, ha a most folyamatban lévő épület átalakitási munkálatok a beirások kezdetét nehány nappal késleltetnék, a beirások első napja az iskola kapuján és a napi lapokban közzé fog tétetni.

Budapesten, 1892. augusztus 17.

Póra Ferencz
igazgató.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRŐHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A **„BUDAI HIRLAP“ apró hirdetései** által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap apró-hirdetései

által cél lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnőtt, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—6.

Egy lakás kiadó a várban 280 frtért. 2 utcai, egy udvari szoba, konyhával. Cim a kiadóhivatalban. 22—3.

Egy fiatal hölgy keres állást mint társalkodónő egy idősebb magános hölgy mellé, vagy gyermek mellé mint nevelőnő. Cim a kiadóhivatalban. 13—3.

A. Pistának.
A kétszeres ünnephez a legjobb szerencse kivánatokat küldi a leghivebb barátja.

A **»Szalonbetyár«** (énekes bohózat, irta Andreánszky Jenő és P. Nagy Ernő, **zenéjét szerzé Wladár Róbert**) Zenekivonata énekhangra, zongora kisérettel kapható 60 krért a kiadóhivatalban. 2—10.

Vig és szellemes levelezésbe óhajt lépni egy ifjú hölgy a ki szomorú és felvidulni óhajt. Levelek a »Búsulónak« cimen kéretnek a kiadó. hivatalba. 28—2

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—3.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 15. sz. Vasárnap, augusztus 28.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Felsőbb leányiskola a várban.

A budai szülőknek egy régi óhaját teljesitette a fő- és székváros tanácsa, midőn számos érdekelt szülő kérelmére a várbeli polg. leányiskolát V. és VI. (felsőbb leányiskolai) osztályokkal kibőviteni határozta. A tanács nem zárkózhatott el az általunk felhozott nyomós okok elől s a kérelem teljesitése által nagy mértékben kötelezte le magának a szülőket.

Ismeretes dolog, hogy a leányok, kik 6 éves korukban kerülnek az elemi iskola első osztályába, 14 éves korukban végzik el a polgári iskolát, vagyis épen abban az életkorban, a melyben az itélő képesség kezd erősbödni s mely ennélfogva legalkalmatosabb komolyabb tanulmányok folytatására. A leánykák magok is érzik ezt és nagyon nehéz szivvel, könnyes szemekkel mondanak Isten hozzádot az iskolának. Százszor meg százszor kérdezték, sürgették: mikor lesz már V. meg VI. osztály?

A gondos szülő nem határozhatta el magát arra, hogy leányát a pesti oldalon lévő felsőbb leányiskolákba küldje tudatában annak, mennyi erkölcsi és egészségi veszélynek van kitéve a hosszú úton; valakit pedig kisérőül felfogadni annyira megdrágitja ezen különben is drága iskolák látogatását, hogy le kell róla mondani.

Igy történt aztán, hogy sokan önként ismételték a IV. osztályt, vagy pedig beléptek, ha úgyan sikerült, a tanitónőképezdébe, holott nem is volt szándékuk a tanitói pályára lépni s mind e helytelen lépés csak azért történt, mert nem volt hozzáférhető felsőbb leányiskola.

Ezeknek előre bocsátása után áttérhetünk azon kérdésre: Mi a felsőbb leányiskola célja és alapelve?

A felsőbb leányiskola célja, alkalmat nyujtani arra, hogy benne társadalmunk női tagjai élethivatásukra szükséges általános müveltséget szerezhessenek.

E cél elérésére, mind a tanrendszernek és a tantervnek megállapitásánál, mind az egész oktatás meneténél, mind a növendékek felvételénél a következő alapelvek szolgálnak irányadókul:

1. Az iskola növendékeinek lelkét a jó, a szép és az igaz iránt valósággal megnyerni iparkodik s gondosan kerüli mindazt, mi csak álműveltséget eredményezne.

2. Kerüli továbbá a müveltség minden luxusát is és csak azt tanitja, a minek ismeretére nem csupán néhány növendéknek, hanem általános müveltségük érdekéből mindazoknak szükségük van, kik ezen tanintézetbe lépnek.

3. A nevelés, oktatás és tanitás mind célját, mind módszerét, mind a tananyagot illetőleg a positiv életviszonyokhoz és mindenek előtt a női egyéniséghez s ennek jogosúlt sajátlagosságaihoz alkalmazkodik.

4. A tantárgyak s a tanitandó ismeretek mennyiségére és mértékére nézve még a következő szempontok irányadók, u. m.:

a) hogy csak az és annyi tanittassék, a mit és a mennyit az egyes tanfolyamokban a rendelkezésre levő idő alatt s a növendékek előképzettsége szerint, kellő alapossággal lehet megtanitani, még pedig úgy, hogy a tanulók a tanultakat értsék is és adandó alkalommal megfelelő biztossággal alkalmazni is tudják.

b) A főcél nem az, hogy a tanulók különféle tárgyakból sokféle ismeretet szerezzenek: hanem az, hogy a tanfolyam bevégeztével egy bizonyos körü, kerekded egészet alkotó s részeiben összhangzó műveltséget nyerjenek; úgy, hogy ezen összhangzatos műveltségükből, mint alapból, majdan határozott életnézetük és szellemi önállóságuk fejlődhessék ki, s hogy magasabb műveltségü, a hazát szerető s hivatásukat minden körülmény közt jól felfogni s betölteni tudó nőkké váljanak.

c) A módszert illetőleg tekintetbe veendő a tanulók szellemi felfogásának nemükből eredő sajátlagossága s gyöngédebb testi szervezetük, melyek következtében főleg a felsőbb osztályokba járó növendékekkel szemben, nem léphetni fel oly mérvű követelésekkel, mint minőkkel hasonló korú fiúk irányában fellépni szoktak. A tárgyak tanitásánál mindig különösen kiemelendő az, a mi a nőknél a már különben is nagyobb mértékben feltalálható szép- és erkölcs-

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

A bugyeláris.

A felső magyarországi h . . . i fürdőben, napok óta egy ujonan érkezett vendég képezi a beszéd tárgyát a fürdő fiatalsága közt.

Mintegy 28—30 év körüli férfi lehet. Magas férfias alakja, fényes barna haja, nyilt — egy kissé ugyan sápadt arca, azonkivül elegáns megjelenése, kiváncsiságot keltő zárkozottsága, mind magára vonta a figyelmet.

De hát ki lehet?

E kérdés különösen élénken foglalkoztatjá a fürdő három fiatal hölgyvendégét: Erzsikét, Annát és Ellát. A gyanutkeltő kérdezősködést félretéve igyekeztek megtudni kilétét, később a fürdőszemélyzettől megtudták, hogy p . . . i ügyvéd.

De mért oly zárkozott? Mért nem érintkezik senkivel; mért nem volt ott a szombati hangversenyen, mért nincs soha a közös társalgóban? És mégis meg kell őt ismerni, de hát hogyan?!

A találékony Annácska fejében legelőször támadt a kisegitő gondolat. — Holnap — szólt — mikor a reggeli sétákon rendesen találkozunk vele, egyikünk elejti előtte zsebkendőjét vagy a napernyőt, ő udvariasan fölemeli, mi megköszönjük, — neki csak kell rá valamit válaszolni! Igaz ugyan, hogy ez nagyon is rövid párbeszéd volna, de még mindig elegendő alkalom arra, hogy esetleg bemutassa magát.

Az inditvány lelkesült örömmel fogadtatott a barátnők részéről, s a három lány avval a megnyugvással tért pihenni, hogy holnap bizonyosan meg lesz kötve az ismeretség,

Igen ám! csakhogy majdnem minden nőnél hiányzik a vállalkozási képesség. Már két nap mult el anélkül, hogy történt volna valami. Ha a sétánál jönni látják, vége a lányok bátorságának, merésznek találják a kivitelt.

— Ha ma sem végzünk semmit — duzzog Annácska — úgy mano vigyen minden ismerkedést, ott a fenyvek közt már is látszik alakja, néhány lépés csak s itt van; Ella rajtad a sor — mondja sietve — te mégy el mellette!

Már egész közel van s Ella arcán még mindig az a kétségbeejtő vonakodás; egy gyors elhatározás tehát s Annánál nem lévén egyébb, pénzes tárcája csörömpölve hull az ügyvéd lábai elé. De óh átkozott véletlen! A tárca könnyű zárja fölpattan s a nemrég fölváltott 5 frtos 20 krajcárosai szerteszéjjel gurúlnak a park lejtős utján. E nem tervezett véletlenre, a két leány nevetését visszatartva tovasietett, mi Annácska fülig elpirúlva szedte össze pénzét, az ügyvéd segédkezése mellett, ki most szörnyű boszankodására csakugyan segitett neki s kinek ez idő alatt volt alkalma alattomban Anna szép kék szemébe nézni s végtelen zavarán gyönyörködni.

Kitörő kacaj fogadta Annát visszatértekor, ki bosszúsan csak azt rebegte: Legalább ott, hagyott volna a faképnél. Átkozott bugyeláris!

* * *

A Stefánia-villa ajtaján kopogtatás hallatszik s egy közönyös „szabad“ kiáltásra fölnyilik az ajtó s Anna meglepetve látja maga előtt a tegnapi lovagot, Halmi László ügyvédet — mint a hogy ez magát a mamának is bemutatja. Nyugodtan beszéli el, hogy a sétáról visszatérőben a tegnapi találkozás helyén egy ezüst forintot talált még a porban s ezt kimondhatatlan örömére szolgál személyesen átadhatni. Anna arcán sem volt már látható a tegnapi zavar, nyugodtan szemléli az ügyvédet. Mily szép ily közelről! Milyen szépen beszél!

A séták ezóta más alakot öltöttek, a leánykákhoz csatlakozott mindig László is. Mily kellemes séta esik ott a hüvös fenyvesben s mily kellemesek ezek, különösen Annára nézve!

érzéket táplálni s helyes irányban fejleszteni alkalmas.

d) Hogy a tanulóktól az egészséges fejlődésre szükséges üdülési idő el ne vonassék s hogy továbbá idejük maradjon a ház körül is forgolódni: szükséges, hogy a tanulás súlypontja az iskolába essék s ott a tananyag annyira feldolgoztassék, hogy a tanuló által végzendő házi munkául, annak átismétlésénél vagy a már jól megtanultaknak egyszerű alkalmazásánál egyéb ne maradjon.

A fentebbiekben előadott célnál és alapelveknél fogva a teljes I-ső rendű felsőbb leányiskola hat évig tartó tanfolyamból áll, ugyanannyi osztálylyal.

Rendes tantárgyak: hit- és erkölcstan, magyar nyelv és irodalom, német nyelv és irodalom, francia nyelv és irodalom, történelem (világ- és hazai történelem), földrajz, számtan és mértan, természetrajz, vegytan, természettan, gazdaságtan, egészségtan, a neveléstan alapfogalmai, ének, rajz, irás, női munkák és testgyakorlás.

Rendkivüli tantárgy: angol nyelv és irodalom.

Világos mindebből, hogy a felsőbb leányiskola oly tanulóknak való, kik általános miveltségre akarnak szert tenni.

A kik valamely kenyér kereseti pályára (tanitói, postai, távirdai, vasúti, kereskedelmi szolgálati), azok legcélszerűbben járnak el, ha a polgári iskola negyedik osztályából lépnek át az illető szakiskolába vagy szaktanfolyamba.

Tapasztalásból tudom, hogy a közönség nagy része nincsen kellőképpen tájékozva ezen iskolák egymáshoz való viszonya iránt, s ezért nem véltem felesleges dolgot mivelni, ha a szülőknek némi tájékoztatással szolgálok.

Póra Ferencz.

De hát mért is nem tart ez igy örökké?.. Mért tart a boldogság mindig rövid ideig? . . . Mért kell valakitől elválnunk mikor az a válás oly nehéz? . . . Pedig ez már napról-napra közeledik; Lászlónak holnapután már menni kell, elbúcsúznak hogy aztán soha-soha többet ne lássák egymást! . . Ah! ő bizonyára nem gyötri úgy magát, mint én, vagy csak úgy mutatja? Hiszen ő mindig olyan nyugodt s aztán a férfiak olyan jól tudnak szinlelni.

Ilyen gondolatokkal tépelődik Anna szobájában, mikor az ajtón újra egy kopogtatás riasztja föl álmodozásából. László lép be most is, mint amaz első nap, ugyanazon csöndes, nyugodt külsővel, mint akkor; csak szemei ragyognak, fénylenek jobban valami mondhatatlan lángtól.

— Anna — szólt erős határozott hangon = mielőtt örökre búcsut vennék öntől, feleljen egy kérdésemre; — szeret-e engem úgy a hogy én szeretem s akar-e az enyém lenni?

Anna támolyogva nyujtja kezét neki, arcán két könycsepp gördült végig: az öröm könnyei, szeme előtt gyorsan vonultak el az első találkozás pillanatai, eszébe jutott az a boszúság s ez a boldogság, ajkai önkénytelenül rebegték: áldott bugyeláris!

Iszka.

II. kerületi mizériák.

Az iskola utcában ujonnan épitett polgári iskola f. é. szeptember havában rendeltetésének ünnepélyesen át lesz adva.

A nagy költséggel berendezett s a kor követelményeinek megfelelő épület közegészségügyi viszonyairól kellően gondoskodott a főv. rendőrség, a mennyiben alig 5 ölnyire az iskolától fekvő 44 számu házat bérbe vette egy körülbelül 40—50 lóra berendezendő lovas rendőri laktanyának, egybekötve toloncházzal.

Bár mennyire helyesnek is találtatnék a bérbeveendő épület, de annak helyrajzi fekvése a szomszédság s különösen az iskola érdekeit nagyban sérti.

Igy első sorban is köztudomású dolog hogy a fővárosi rendőrségi toloncházak a fertőző betegségek fő fészkei, ehez hozzájárul az örökös istálló szag, a millió légy s a trágya dombok, mindmegannyi oly faktor, a mely a fertőző bajok tovaterjedésének biztos módozatait képezik.

Az iskola, a mely magasságánál fogva is a vegetatiot lehetetlenné teszi s oldal falával a déli szelet feltartja, nyitott udvarával és torna helyiségeivel, a mely a kaszárnyával közvetlenül érintkezik állandó tanyáját fogja képezni az ott megrekedt penetráns levegőnek, s már a köztapasztalat is ellene szól az eszmének, mert az észak felől elzárt épület a meleg déli levegőnek kitéve, a szomszédos istállóknak és trágya domboknak nehéz és fojtó kigőzölgését állandóvá fogja tenni.

S a kerületi előljáróság és a kerületi orvos összetett kézzel vesz tudomást a közönség s különösen a szülők érdekeinek ily nemü veszélyeztetéséről, s bár mint első foku közegészségügyi hatóságok egykoron a lovas katonai kaszárnyáknak épitését csupán a városon kivül tehetőknek ajánlották, ez esetben fejet hajtanak a rendőrség teljhatalma előtt, s kötelességeik mellőzésével a kerület egészségügyi viszonyainak javulását a budai jó levegőtől várják.

Elvárjuk, hogy a kerületi hatóságok kötelezettségeik tudatára ébrednek s hogy a kerületi orvos, a kinek véleményezése ily kaszárnya épitésénél első sorban lett volna kikérendő, a szülők s a közönség érdekeinek szem előtt tartásával a felsőbbek hatalma s különösen a tulajdonos, mint város atya közbenjárása által, befolyásoltatni nem engedi magát.

Hirek.

A „**Budai Hirlap**“ mai számával új évnegyedbe lép.

Közönségünknek elég alkalma volt megösmerkedni a „Budai Hirlap“ irányával, céljával, előnyeivel.

Dacára a kezdet nehézségeinek lapunk az első évnegyedben már is oly mérvü elterjedtségnek kezd örvendeni, mely nemcsak annak életrevalóságát jellemzi, de egyszersmind biztositék arra nézve is, hogy az a jövőben is fennállhat és szolgálhatja a budai érdekeket.

Magának a budai közönségnek is érdekében áll a „Budai Hirlap“ fentartása s ennélfogva annak támogatása is minden tekintetben úgy anyagi, mint szellemi tekintetben.

Fizessünk elő a „Budai Hirlap“-ra, keressük fel annak hirdetési rovatait és hirdessünk abban mindent, a mi a budai közönséget érdekelheti, a mire figyelmessé tenni szükséges.

De támogassuk a „Budai Hirlapot“ szellemileg is minden alkalommal. Bármi történjék is Budán, értesitsük róla a „Budai Hirlapot“, illetőleg ennek utján a budai közönséget.

A „Budai Hirlap“ szerkesztősége helyt ad minden oly közleménynek, mely, ha csak részben, hacsak egy kisebb körben is, érdekli a budaiakat. Szivesen helyt ád igy mindennemü egyesületekben előforduló mozgalmakról, azok üléseiről szóló közleményeket és azokat dijtalanul közzéteszi, hacsak a hirdetés jellegével nem birnak. Minden panasz, minden felszólalás — ha csak a személyeskedés jellegét nem viseli magán — helyet talál a „Budai Hirlap“-ban.

Minthogy lapunk minden hatóságnak, minden közintézetnek megküldetik, az azokat érdeklő felszólalások, panaszok, a közönségnek jogos óhajtásai a „Budai Hirlap“ révén tudomásukra jutnak, a mi már magában véve is elég arra, hogy a panaszon segitsen, a felszólalást figyelembe vegye s az esetleges óhajtásnak a mennyiben az jogos, eleget tegyen.

Célunk az, hogy idővel a „Budai Hirlap“ és olvasói között szoros kapcs létesüljön, mely egy közös cél elérésére kösse össze a lapunkat és közönségét: a budai viszonyok javitására, Buda emelésére minden téren és tekintetben. A közönségnek be kell idővel látnia, hogy az egyedüli hivatott organum érdekének emelésére épen a „Budai Hirlap“ mely tisztán és csakis ennek a kitüzött célnak köszönheti létjogát — viszont a „Budai Hirlap“ is tudja, hogy ő e kitüzött célt csak ugy érheti el, ha közönségére támaszkodik, s annak minden óhajtását a lehetőségig teljesiti, kivánságainak eleget tesz.

Épen azért hivjuk fel a budai közönséget arra, hogy tekintse a „Budai Hirlap“-ot sajátjának, mely ő érte van s melyet igénybe venni mindenkor joga és alkalma van. Éljen ezen jogaival és használjon fel minden alkalmat arra, hogy vele élhessen!

Támogassa e lapot erkölcsi, szellemi téren és terjessze, hirdesse azt, hogy anyagilag is biztositsa fenállását.

A szerkesztőség.

A „Budai Hirlap“ ez idő szerint a legolcsóbb heti lap.

Előfizetési árak:

Egy évre (házhoz szállitva)	**4 frt**	**40 kr.**
Hat hóra („ „)	**2** „	**20** „
Három hóra „ „	**1** „	**10** „

Egyes szám ára 10 kr.

Figyelmeztetjük a budai kereskedőket és vállalkozókat a Budai Hirlap hirdetési rovatára, melyben az összes lapok között aránylag a legcsekélyebb árak mellett lehet hirdetéseket közzétenni.

Egyes egyesületeknek, vállalatoknak csekély díj mellett állandó rovatot nyitunk lapunk hirdetési hasábjain, melyben minden közlemény közölhető az illető egylet vagy vállalat részéről.

Előfizetéseket valamint hirdetéseket elfogad a „Budai Hirlap“ **kiadóhivatala (I. Bécsikapu-tér 7. I. emelet.)** naponta délelőtt **11**-től **1. óráig.**

Hirdetési megrendelések és előfizetések igen könnyen eszközölhetők pósta utján is.

A kiadóhivatal.

A sok álmatlan éjszaka melyet ujságíróknak az uborka szezón okozni szokott ez idén nagyon sokáig várat magára. Mihelyt azonban az amerikai ujságok ember fölötti dolgokról, vagy soha meg nem történt, de a chicagói kiállításon látható csodákról kezdenek irni, legbiztosabb jele, hogy az uborka szezón elérte tető-

pontját. Nálunk dacára. hogy ez idén a hőség hatványozottan deprimálólag hatott az emberek cselekvési képességére, mégis akadnak jóravaló lelkek, kiknek segedelmével megteltek az ujságok hasábjai. — A takarék pénztárak becsületben megőszült könyvelőinek elhunytával hiányokat fedeznek föl; hogy mily tökéletességre emelkedett a vidéki takarék pénztárak könyvelési rendszere bizonyiték arra Csaba, Böszörmény és Nyiregyháza. — Az uralkodott hőség dacára két napra befagytak a jégművek vermeinek zárai s a közönség ha az undorodásig meleg sört nem akarta inni, kénytelen volt a szintén jó meleg vizvezetéki vizet inni. A milleniumi kiállitás helyét még mindig keresik. A városligethez félve mernek hozzányúlni, a pékerdő és a népliget erre a célra alakult bizottság által absolute alkalmatlannak találtatott. Kiváncsiak vagyunk, hogy a többi kombinacióba vett területek megszemlélése mily mértékben fogja előbbre vinni a már tengeri kigyóvá fejlődő ügyet. — Az országos dalár ünnep a közönség általános megelégedésével végződött; Pécs és Eger egyenlő mértékben osztozik a dicsőségben, a király himnusz ügye azonban ez alkalommal sem jutott a végleges megoldás stadiumába.

Az iskolákban nehány nap mulva a szülők legnagyobb örömére s a tanulók legnagyobb fájdalmára megkezdődik a tanitás. Budán az uj gymnasium megnyitása teszi fontossá az új iskolai évet, Szent István napján a felrándult idegeneket ez évben bőven kárpótolta a kedvező időjárás. Múlt évben felöltő és esernyővel, ez évben gyöngyöző homlokkal követték az impozáns körmenetet.

Úszóverseny f. hó 21-én úszóversenyt tartottak a Margit uszodában, melynek egyes programm számai mind a legjobban sikerültek. A szép idő is kedvezett a versenynek és a sok néző közől bizony kevés akadt volna, ki a meleg nyári napot tekintve, ne szeretett volna együtt versenyezni az u. n. szabadúszókkal. — Hölgyeknek úgy mint uraknak volt verseny száma s mindenki teljes erejéből igyekezett, hogy Neptun-isten kegyeit kiérdemelje. A fürdőigazgatósága szép tisztelet-dijakkal tüntette ki a győzteseket.

Estély a Szt. Lukácsfürdőben. A Szent Lukácsfürdő termeiben sikerült estélyt rendeztek f. hó 14-én O' Donell grófné védnöksége alatt. — A táncmulatságot hangverseny és műkedvelői előadás előzte meg, melyben Márkus Ilona és Sponer Emilia Úrhölgyek igen előnyösen mutatták be tehetségüket; férfiak közől pedig Csokonay Árpád és Beck Vilmos tüntek ki. Előadás után virradatig folyt a tánc melyhez a zenét Banda Marci bandája szolgáltatta. Abból a bálstatisztikai adatból, hogy az első négyest 92 pár táncolta eléggé kitünik mily látogatott volt az estély!

Hiányos öntözés. Több oldalról vettük a panaszt, hogy a Hunfalvy és Ilona utcákat nem öntözik kellő képpen és a kellő időben, a mi hihetőleg az öntöző kocsisok hanyagsága miatt történhetik. — A ker. elöljáró úrnak szives figyelmébe ajánljuk e tényt, miután éppen ezen az utcákon a legnagyobb a közlekedés a viziváros és a Vár között s a szegény hivatalnokok kénytelenek a késői és hiányos öntözés miatt nem csak az akták de ezen utcák porát is nyelni!

A milleniumi kiállitás. Az ezred éves ünnep alkalmából rendezendő kiállitás helyszini szemléjét a fő- és székvárosi helyettes polgármester több szakférfiu kiséretében f. hó 23-án kezdte meg. Először a kerepesi ut mentén a Ferenc József kaszárnya és a kerepesi ut vasuti feljárója közt levő térséget, mely a pékerdő bevonásával a kőbányai utig terjed, azután a kőbányai ut és a vasuti töltés közt lévő területet szemlélték meg, melybe a népliget is bevonandó lenne. A bizottság ezuttal még nem mondott véleményt, úgy látszik azonban, hogy ezen területek szabályozása és befásitása oly nagy költséget igényelne, hogy a kiállitás céljaira ez idő szerint felhasználni aligha fogják; végleges véleményt a bizottság azonban csak a lágymányosi terület megszemlélése után fog mondani.

A budai új gymnasium helyiségeinek (várfok utca 14 szám) átalakitása már javában folyik. Az egészséges fekvésű földszintes ház udvara fákkal van beültetve, ennek folytatását $^3/_4$ holdnyi árnyas kert képezi, mely körülmény higienikus szempontból rendkivül előnyösnek mondható. Az osztály helyiségek tágasak, előttük füthető folyosó huzódik. Az iskola helyiségek teljesen el vannak különitve a magán lakásoktól. Kár, hogy iskola céljaira bérelt házban magán lakók is laknak. Az intézet igazgatója dr. Jancsó Benedek.

A lánchid jubileuma. f. hó 24-én ötven év emlékei elevenedtek fel, mely napon gr. Széchenyi István a budapesti lánchid alapkövét letette, fontos lépés volt ez a főváros kulturális fejlődésében és csak a végtelen odaadás, mely gr. Széchenyi egyéniségét jellemzi győzhette le amaz akadályokat, melyeket az akkori korszak nehéz viszonyai a hid épités elé gördítettek. Eredetileg a lánchidat az Eskü- és Vigadó tér között akarták épiteni; azonban az akkori kezdetleges műszaki rendszer mellett a jobboldali pillér lerakása sehogy sem akart sikerülni s igy addig kutattak mig végre a lánchid a mostani helyére jutott. A fővárosi lakosságnak régi óhaja, hogy a gyalog járók által fizetett hid vám teljesen törültessék. Nem igen valószinü azonban, hogy az állam, akkor midőn ujabb nagy áldozatokra készül, egy hamar a közönség ohajának megfeleljen. A hídvám tényleg a fővárosi közönség meglehetős nagyfoku megadóztatása.

A krisztinavárosi sörcsarnok, mely a régi Buda nevezetességei közé tartozott f. hó 23-án végleg elzárta kapuit a szomjas halandók előtt. Nemsokára helyére diszes kaszinó épül. Kőbül épült része a negyvenes években a szinkör raktárát képezte; az alagút furása alkalmával állott először Gambrinusz szolgálatába s azóta hosszú ideig a budapesti mulatozó közönség kedvenc mulató helye volt. Az utóbbi években gyakran cserélt gárdát, vonzerejét pedig számos okok miatt mindinkább veszitette. Nemsokára csak emléke marad meg különösen azok előtt, kik kellemes estéket töltöttek el falai között.

Uj épitkezések Budán. A várba vezető uj út munkálatai serényen folynak, s valószinüleg az egész út vonal a tél beálltáig készen lesz. Ezen munkálat mely már eddig is közel fél millió forintot igényelt a maga nemében páratlan szépségü lesz. A régi vár számos történelmi emléke áldozatul esett ez uj út vonalnak; a bástya leghatalmasabb rondellája, már is romokban hever s ugyan ily sorsra jutott a fehérvári kapu is. — Attól tartunk csupán, hogy a közlekedést ez uj útvonalon a nap heve, mely csaknem az egész nap folyamán ezen hegyoldalt érinti, kellemetlenné sőt talán elviselhetetlenné fogja tenni. — A Mátyás templom épitése is, ős Budának igaz örömére már befejezéséhez közelg. A belső diszités és a festés mesteri kezekre vall. Most állitják össze a nagy orgona diszes szekrényét.

A hadgyakorlatok áldozata. A budapesti I-ső honvéd gyalogezred az őszi gyakorlatok megtartása végett mult Szombaton indult Budapestről a süly-sápi táborba. Az ezred legénységének és tisztjeinek ugyancsak kijutott a szent István napra való mulatságból! A hosszú útat, mely folytonosan homokon keresztül vezet 42°—46° (Reamur) hőségben tette meg két nap alatt Maglódon és Pécelen keresztül. A déli órákban oly rekkenő volt a hőség, hogy a legénységen — többnyire tartalékosok — az amugy is sulyos felszerelés által még siettetett kimerülés erőt vett és egyre másra hullottak az út szélén. Egy részét kocsikon vitték tovább az erősebbnek felszerelékét rakták kocsira, hogy tovább mehessenek. A Maglód-felé ment második zászlóaljanak egy halottja is van. Weisinger Zsigmond budapesti kereskedő, egy rendkivül erős testalkatú ember valószinüleg röstelt a „maródik" között lenni, s azért minden erejének megfeszitésével marsirozott egészen Süly-Sápig. Ott azonban mintegy 100 lépésnyire a végcél, a tábor előtt a kimerültség erőt vett rajta és összeesett egyik ház előtt. A ház lakói bevitték s a megérkezett orvosok is azonnal segitségére siettek de már hasztalanúl nem tudták többé eszméletre tériteni s dacára minden kisérletnek egy óra mulva kiadta lelkét a napszurás tünetei között. Több napszurási eset is fordúlt elő, de ezeknél szerencsére sikerült az illetőket életre hozni. A nagy hőség iránti tekintetből az ezredparancsnokság elrendelte, hogy a gyakorlatok csak reggeli fél 9-ig tartanak és délután csak fél 6 óra után kezdődnek és akkor is hátibőröndök nélkül gyakorolnak a honvédek.

Különfélék.

Az utazók. Egy francia, ki életét utazással töltötte el azt állitja, hogy minden ember elárulja nemzetiségét utazásában. Igy például azt mondja: az angol nem tér el a megszokott rendes életmódjától, ha csak nincs valamely körülmény által arra kényszeritve. Ha, gyomra nincs a kellők ondicióban, és ha állása pénzviszonyai nem engedik meg a megszokott kényelmet, az utazást nem tartja élvezetnek. A vidék és természet iránti érdeklődés csak másod sorban van meg nála. — A német ellenben mindent látni akar. és elérni utazásának célját. Türelmetlensége és a sok kérdezősködés által nem élvez semmit. — Az osztrákokról és magyarokról azt mondja, hogy kedélyesebbek és nyugodtabban élveznek mindent. A francia a földrajzzal soha sincs tisztában, államokat. hegyeket, folyókat és azok neveit folyton elcseréli, ritkán tudja, hogy éppen hol van, és sohase hogy hova utazik, de amellett mindig jókedvü és szereti a vig társaságot. Mindenféle zavarba keveri önmagát, de egy jó ötlettel könyen eltréfálja a dolgot, és a mellett nagyon jól mulat. — Ha az amerikai utazik, annál mindig irón van, mindent feljegyez és rögtön kiszámit, mindenkitől tanácsot kér, a mit azonban soha sem követ. Reggeli nélkül nem tud élni, a mi fő étkezését teszi. — Az olasz az utazásnál feltünő csöndes, de a mellett jó kedvü, ha nem is oly mozgékony mint a francia; tanácsokat mindig és mindenkitől elfogad és azokat jobbára követi is Az orosz legtöbbnyire nagy családdal utazik, rendkivül udvarias a szolgai személyzettel szemben, jól fizet, de sokat ront és bemocskol ezáltal valóságos réme a szállótulajdonosoknak.

Arizona Kicker gorombaságairól hires amerikai lap segédszerkesztőjére vonatkozólag a következő felvilágositással szolgál tisztelt olvasóinak: „Tudatjuk a közönséggel, hogy az a Tom J. Kelly nevü egyén, a ki eddig lapunknál dolgozott, már nem áll összeköttetésben a Kicker-rel Ez a fickó pár hét előtt ideszemtelenkedett a keletről, a hol mint zsurnaliszta működött. Mi segédszerkesztőnek szerződtettük őt s ő megigérte nekünk, hogy szerkesztőségünk tisztességét, ha kell, saját élete kockáztatásával megvédi. Két hét előtt szerkesztőnk távollétében belépett hozzánk Brisbanne ezredes ur, a ki különben Amerika legarcátlanabb frátere, és a segédszerkesztőnket ugy leszidta, mint egy kölyköt. Tulajdonképpen rögtön el kellett volna kergetnünk ezt a gyáva maflát. De ő ugy rimánkodott, hogy megbocsátottunk neki. Mult vasárnap azonban az történt meg vele, hogy egy postatiszt orrba rugta és szemen köpte. Mi éppen szerkesztőségünk ajtajában állottunk, mikor segédszerkesztőnk rémülten arra futott: Természetes, hogy ezek után rögtön kirugtuk a himpellért, a ki olyan buta, hogy nem tudja revolverét használni, mikor egy postás az orrmányát tettleg bántalmazza. Nem türnők meg tovább lapunknál az ilyen gazembert, még ha ő fizetne is nekünk hetenként 50 dollárt."

Jófogás. A biztositási ügynökök egy jó fogásáról irnak a „Kecskeméti Lapok." Kecskeméte úgyanis, egyes városrészekben a lakosok udvaraikon névtelen levelet találnak, melyek fenyegetéseikkel állandó rettegésben tartják a házigazdákat. E leveleket éjjelenkint láthatatlan kezek dobálják az egyes udvarokba és különböző kezekre vallanak ugyan, de tartalmuk rendesen ugyan az. Értesitik ugyanis a háztulajdonosokat, hogy házaik felett a veres kakas lebeg, legfeljebb három nap alatt fel fog gyujtatni, s rendszerint ezen misztikus szavakkal végződnek: „Ha ég oltom, ha nem ég gyujtom." A megrémült tulajdonos aztán lélekszakadva rohan a biztositó intézetbe, hogy pár forintért lehetőleg kártalanitsa magát, ha háza tényleg a tűz martalékává leend. Hir szerint e héten szokatlanul sok tűz elleni biztositás történt Kecskeméten s igy a fogás sikerült.

Menjünk Amerikába!

Országos ünnep volt Amerikában, s a rákövetkező nap vasárnap volt. Nevezetes a dolog pedig azért, mivel az amerikai „intéző köröket", a melyek pedig különben nem szükölködhetnek épen a józan érzékben, e két napon tüntetőleg hagyta cserben a bölcsességök. Esett pedig a dolog a következőképen. Rettenetes hőség volt ezen a két napon, még talán valamivel melegebb, mint az előzőkön és a következőkön. Az emberiség hallatlanul szenvedett és csak ugy epekedett minden legkisebb enyhülés után.

Rendes körülmények között a hatósági belátás, mely — ismételjük — igen szépen van kifejlődve boldog Amerikában, mindent elkövetett volna, hogy tőle telhetőleg könnyitsen az emberiség szenvedésein. Meg lévén azonban irva, hogy a hivatalos ész e két napra fogyatkozásba essék, tőn a hatóság hajmeresztőt: kizárta a jeget a forgalomból, vagyis nem engedte meg adását vevését, sőt még szabad használatát is megakasztotta, szóval az emberiséget abban a szörnyüséges melegben a jég nélküli állapot martyriumára kárhoztatta.

Gyöngének érezve tollunkat le kell mondanunk arról, hogy a jó amerikaiak szenvedéseit ecseteljük.

A dolog azonban nem maradt ennyiben. Van ugyanis Amerikában egy lap, a mely a maga nyers szókimondásáról hires: az Arizona Kicker. Ez a lap emancipálva magát a sok üres emberi feszélytől, a legleplezetlenebbül mondja el véleményét az emberi gyarlóságok felől. Ez a lap szóvá tevén az intézkedést és az általa okozott állapotokat, rettenetesen neki ment a hatóságnak. Kellő figyelemmel a tartózkodóbb európai karakterre, eltekintünk attól, hogy a cikk hangját a maga teljességében reprodukáljuk, csak annyit árulunk el, hogy az intézkedés mindennek el volt nevezve, csak józan eszünek nem.

Azt hiszik már most, tisztelt olvasók, hogy a jó amerikaiak — a hatósági tekintély iránt velök született alázat cimén — megbotránkoztak a lap hangján?!

Ellenkezőleg, a mi az amerikai népben vélemény alkotási és nyilvánitási bátorság van, — az mind a szókimondó lap pártjára állott.

Elvégre azonban mindebben semmi különös nincs — mindez másutt is megtörténhetik, hihetetlenül hangzik azonban, pedig komoly emberek beszélik, hogy az amerikai hatóságok ilyen szerencsétlen intézkedések esetén, az általános felzúdulásokon okulnának. Avagy tényleg hiszik ezt, tisztelt olvasók? Én nem, én budapesti vagyok.

Martyr.

Fő- és székvárosi ügyek.

Központi vásárcsarnok. Budapest fő- és székváros tanácsa a központi vásárcsarnok tervére vonatkozó nemzetközi pályázatot irt ki. A pályázat főbb feltételei a következők: A vásárcsarnokok tervére vonatkozó pályázati föltételeket a tanács elfogadta. A pályázat nemzetközi és nyilt, azaz névaláirással ellátott. A pályázó köteles bemutatni a tervezett épület minden emeletsorának alaprajzát és egy általános helyzettervet, a mely a vasúti összeköttetést, valamint az alagút esetleges helyzetét és irányát tünteti fel. Be kell mutatnia az összes homlokzatrajzokat s a metszetrajzokat. Mellékelendő a magyar nyelven szerkesztett tervmagyarázat, a melyben az épitésnél fölhasználandó anyagok fölsoroltassanak s az előforduló szerkezetek leirassanak és a tervezett helybeosztás, valamint a forgalom tervezett elrendezése megokoltassék. Melléklendő a magyar nyelven szerkesztett költségvetés. A pályázati tervek mértéke $^1/_2$ cm = 1 méter. A pályamüvek Budapest fő- és székváros főmérnök-középitési igazgatójának irodájában (Uj városháza, II. em. 23. sz. alatt) átvételi elismervény mellett, legkésőbb 1892. évi december hó 15-dikén déli 12 óráig adandók be. A pályázatra jelentkezőknek a pályázati föltételek s ennek mellékletei a főmérnöki hivatalban rendelkezésre fognak állani. Pályadijban csak oly tervezet részesülhet, a mely teljesen programmszerünek találtatván, mellette az összes jury-tagok többsége nyilatkozott. Pályadijak: három dij, egyenkint 2000 forint: két dij, egyenkint 1000 frt. A dijakat egészben, osztatlanul itélik oda. Ha azonban nem érkezik be annyi használható, illetve dijra érdemes terv, mint a hány dij van, akkor a dijaknak csak megfelelő részét adják ki. A három egyenlő dijjal kitüntetett terv közül úgy műszaki, mint vásárforgalmi tekintetből a jury részéről legjobbnak és legcélszerűbbnek talált terv lesz elfogadva kivitelre és annak szerzője lesz megbizva a tervek készitésével és a művezetéssel. A dijazott tervek Budapest fő- és székváros tulajdonát képezik. Nem dijazható, de azért mégis dicséretre méltó terveket a birálóbizottság, a munka becséhez aránylagos dijazásért a fővárosnak megvételre ajánlhat. A pályamüvek a tervezők szellemi tulajdonai maradnak. A kiviteli tervek készitése és az épités vezetése (müvezetés) a magyar mérnök- és épitész-egyesület részéről megállapitott épitészeti dijszabályzat II. osztálya szerint lesznek dijazva. A jury, a polgármester (h. polgármester), illetőleg a VIII. tanácsi ügyosztályt vezető tanácsos elnöklete alatt, a következő tagokból áll: a főmérnök és középitészeti igazgató; a főszámvevő; Fenyvesy Adolf főv. biz. tag; Fodor József dr., főv. biz. tag; Czigler Győző müegyetemi tanár és épitész; Hauszmann Alajos müegyetemi tanár és épitész; Pucher József épitőmester; Bernárd Győző, a m. kir. államvasutak felügyelője; Kherndl Antal müegyetemi tanár; Pál Károly kereskedő, a főv. közmunkák tanácsának kiküldötte; Blankenstein H., Berlin város épitészeti tanácsosa: Licht Hugó, Lipcse város középitészeti igazgatója: Chayer Ferdinánd, Páris volt főmérnöke; a Berlin város tanácsa részéről kijelölendő hatósági közvetitő (Städtischer Verkaufsvermittler). A jury-tagok sem közvetve, sem közvetlenül a pályázatban részt nem vehetnek. A biráló-bizottság a pályázati határidő lejárta után köteles legfeljebb két héttel megkezdeni a működését s itélete végleges és meg nem felebbezhető. A birálóbizottság szakvéleményt és jelentést szerkeszt s határozott javaslatot tesz az iránt, hogy mely terv fogadandó el kivitelre. Szakvéleményt és jelentést szerkeszt s határozott javaslatot tesz az iránt, hogy mely terv fogadandó el kivitelre. A szakvélemény és jelentés hat hétig közszemlére lesz kitéve s ezeket minden pályázónak megküldik. A dijakat a birálat megejtésétől számitott három hét alatt az illetőknek kifizetik. Szükség esetében a biráló-bizottság javaslataira az első dijjal jutalmazandóknak talált tervek szerzői között szükebb körü pályázatot tartanak, a körülményekhez képest kiegészithető programm alapján; ez esetben a legjobb terv készitője lesz a munka kivételével megbizva. A nem dijazott s meg nem vásárolt terveket a szerzőknek bérmentesitve küldik vissza.

A fővárosi szegényügy rendezése tárgyában Horvát János hely. polgármester hosszabb s Európa nagyobb városainak szegényügyi organisatióját is részletesen ismertető memorandumot dolgozott ki, melynek a fővárosi szegényügy rendezését illető positiv javaslatai igy hangzanak:

Azon reformativ intézkedések sorába, melyek a fővárosi szegényügy rendezésének alapföltételét képezik, de a melyek foganatositása a főváros törvényhatósági jogkörén és hivatásán kivül esnek, következők tartoznak:

I. A szegényügy országos rendezése s ezzel kapcsolatban az u. n. szegényjog tüzetes megállapitása.

E nélkül egyes hatóságoknak, szegényügyük rendezésére tett kisérletei sikertelenek.

Szükséges tehát, hogy az idevágó törvények és rendeletek a mai viszonyoknak megfelelően, kibővittessenek és végrehajtásuk országosan biztositassék.

Mig községeink legnagyobb része, szegényeik ellátására, a koldulás megengedésén kivül, egyebet nem tesz s azok szegényeik direct segélyezésére nem köteleztetnek, mindaddig a főváros, a hol a szegények ellátásáról gondoskodva van, ki lesz téve az idegen szegények és csavargók betódulásának, kik származási és illetőségi viszonyaik eltagadása s a hatóság félrevezetése által, illetőségi községük kinyomozását és odatoloncozásukat meghiusitják és kik e miatt a főváros terhére esnek, mint a melynek területén kolduláson vagy csavargáson érettek.

E cimen a főváros pénztára, sajnos, nagyon is illetéktelen mértékben van igénybe véve, mert az idegen proletáriátus, a foglalkozás nélküliek tömege, a népszámlálás adatai szerint is, nagy mértékben van képviselve és annak apasztásában a rendőrség tevékenysége, megfelelő repressiv hatásu eszközök hiányában (minők a kényszermunkaházak, megbizható toloncrendszer) megfelelő sikert, minden buzgósága mellett sem képes fölmutatni.

II. Törvényhatósági intézkedés szükséges az iránt, hogy a városok önállóan, a községek pedig járásonként, szóval szövetkezés utján, a szükséghez képest kórházak, szegényházak és árvaházak létesitésére köteleztessenek s hogy erre nézve a szükséges alapok létesittessenek.

III. Miután azon megyék és községek melyekben a szegénység legnagyobb, az e cimen fölmerülő költségek viselésére legkevésbé képesek, szükséges, hogy a községi törvény (1886: XXII. t.-cz.) 145. §-ának azon intézkedése, mely szerint a községek, ha szegényeik ellátása csak a lakosok rendkivül súlyos terheltetésével eszközölhető, kivételesen a törvényhatóságnak s ha ez nem birná az államnak segélyét vehetik igénybe, gyakorlati alkalmazást is nyerjen s hogy ugy a törvényhatósági, mint állami segély esetei, határozottan körülirassanak és ugy a törvényhatóságok, mint a belügyministerium költségvetései megfelelő dotációval látassanak el nemcsak a betegápolási és lelencügyi, hanem a szegény- és árvaügyi kiadásokra nézve is, hogy ily módon megszüntethető legyen azon tarthatatlan állapot, mely szerint az oly szegény megyék, minők Turóc, Liptó, Árva stb. évről-évre szaporodó betegápolási, árva, lelenc és szegényellátási tartozás mellett, fizetésképtelen állapotban vezessék administratiójukat.

IV. Ugy mint a betegápolási költségekre nézve az 1875: III. t.-c. elrendeli, szükséges, hogy a szegényügyi kiadások egyes nemei is közvetlenül az állam által vétessenek át.

Ezen kategoriák megállapitása tüzetes tárgyalást igényel.

Itt csak példaképen utalhatunk azon lelencek, árvák, szegények és közsegélyre szorultak ellátási költségeink megtérítésére, kik valamely bábaképezdéhez tartozó kórodán vagy szülészeti kórodán születvén illetőségük egyéb adat hiányában, a születés helye alapján állapittatik meg; vagy azon egyének szegényügyi és betegápolási költségeire, kik illetőségi községeiktől 10 éven túl távol lévén, máshol illetőséget nem szereztek vagy kik illetőségi községükben soha sem laktak és nem adóztak.

V. Az országos kormány s a törvényhozás teendői közé sorolandó továbbá a fővárosban egy országos közkórház, javitó-intézetek, szülő- és lelencházak, hülyék orsz. intézetének föláll itása.

Megjegyzendő, hogy az orsz. lelencházra nézve az ankét a nm. m. k. belügyministeriumban még 1885-ben megindult.

VI. A szegényügy országos rendezésének keretébe tartozik és igy állami feladatot képez, továbbá a megrögzött koldusok és csavargók ellen a kihágási törvényben foglalt tulenyhe büntetésen kivül erélyes kényszerrendszabályok megállapitása. Ilyenek volnának: kiskoruak számára a javitó-házak szaporitása és Budapesten való felállitása; a kényszermunka-háznak berendezése oly csavargókra és koldusokra, kiknél az ismételt rendőri büntetés sikertelennek bizonyult.

VII. A toloncügy rendezése. Köztudomásu

lévén, hogy a főváros közvetlen szomszédságában levő községbe toloncoltak, néhány óra mulva, ismét a főváros területén csavarognak és koldulnak.

Mindezen feladatok olyanok, hogy helyes megoldásuk nélkül a főváros szegényügyének alapos rendezése kivihetetlen

VIII. Szükséges a községi törvénynek (1886: XXII.) az illetőségre vonatkozó némely szakaszait a fővárosra nézve megváltoztatni, mert az illetőségi kérdés mikénti rendezésével a főváros szegényügyére nézve nagyon fontos érdekek vannak összekötve.

A községekről szóló 1886: XVII. törvénycikk 164-ik §-ában olyképen intézkedik, hogy ezen törvénycikknek az illetőségről szóló 5—17 §-ainak hatálya a fővárosra is kiterjed.

Az idézett törvénycikk 10 §-ának intézkedése, mely szerint a magyar állampolgár eredeti és szerzett illetőségét négy év alatt elveszitheti és adózás által saját akarata nélkül, hallgatagon ujabb illetőséget szerezhet, a fővárosra nézve ugy pénzben, mint teendőkben is óriási terheket ró. A szegényügyi és betegápolási költségek évről-évre rohamosan emelkednek, az illetőségi ügyek száma pedig annyira felszaporodik, hogy az illetőségi alosztály, a melyben kizárólag illetőségi és ezzel kapcsolatos teendők intéztetnek el s a melyben ez idő szerint tiz egyén működik, már ma sem képes a teendőket kellőképen elvégezni.

Ha egyáltalán helyesnek fogadtatnék is el a törvény azon rendelkezése, mely szerint az illetőség változása hallgatólagosan is bekövetkezhetik, az erre nézve megállapitott négy évi határidő felette rövid. A fővárosban nagy arányokat ölt a népesség beköltözködése a vidékről. Aránylag igen rövid idő alatt, a közterhekhez való jelentéktelen hozzájárulással, sőt a nélkül is, csupán az adó kirovásával szerzik meg az illetőséget számosan, a kik azután később vagy maguk, vagy családtagjaikban a főváros tehére esnek. De még azok is, a kik itt illetőséget nem szereztek, akár rövidebb, akár hosszabb itt tartózkodásuk által nem egyszer szolgáltathatnak okot arra, hogy a hatóságot illetőségük tisztába hozatala céljából a legbonyolultabb és leghosszadalmasabb eljárásokba sodorják, sőt ha esetben más községbeli illetőségüket megállapitani sikerült is, a mennyiben később négy éven túl illetőségük megállapitására ujból szükség van, ügyükben a hosszadalmas tárgyalást ujból kell kezdeni. Sőt akárhányszor még e négy évi időszakon belül is, tagadásba vétetik a korábban megállapitott illetőség épségben léte s nemleges bizonyiték szolgáltatása követeltetik arra nézve, hogy az illető egyén időközben másutt illetőséget nem szerzett.

Az illetőség megállapitása körüli eljárás tehát a törvény 10. §-ának rendelkezése folytán, szerfelett szövevényessé tétetett.

A mi a települést illeti, ez a fővárosban az illetők jelentkezése nélkül nem is juthat a hatóságok tudomására. És ekként, miután a felek a települést be nem jelentik, de azt bejelenteni nem is kötelesek, sőt a bejelentés elmulasztása rájuk nézve semmiféle joghátránynyal sincsen összekötve, ennélfogva a törvényben a hatóság által a település ellen emelhető kifogásokra s az illetőség hallgatólagos megszerzésének megakadályozására nézve foglalt intézkedések csak irott betük maradnak, a melyeknek legalább nálunk a fővárosban, érvény egyáltalán nem szerezhető. Jellemző tényként felemlitendőnek tartjuk, hogy a település iránti bejelentés s ez is túlnyomóan külföldiek részéről, a törvény életbelépte óta először csak 1889-ben adatott be s e jelentések is csupán azon okból történtek, mert az italmérési jövedékről szóló törvény értelmében azoknak, a kik italmérési engedélyt kivántak nyerni, vagy állampolgárságukat kellett igazolni, vagy pedig letelepülési engedélyt kellett felmutatni.

A törvény 6. §-ának azon intézkedése, hogy a törvénytelen ágyból származott gyermekek azon község kötelékébe tartoznak, a melybe születésük idején anyjuk tartozott, a fővárosra nézve szintén szerfelett hátrányos. Az anyának a gyermek születése idejében birt illetősége a legnehezebben s csak a legritkább esetekben nyomózható ki. A hatóságok tagadásaival szemben a belügyminister úr legtöbbször a születési hely alapján kénytelen az illetőséget megállapitani, minélfogva a vidékről s a külföldről a fővárosba jött nők törvénytelen gyermekei legtöbbször budapesti illetőségüekké válnak.

Az idézett törvény intézkedéseinek a fentebbiekben ismertetett hátrányain kivül még két körülményre kell utalnunk, mint olyanokra, a melyek az ügymenet elé nehézségeket és akadályokat gördítenek s az illetőségi ügyek terén a teendőket mód nélkül szaporitják s ennek következtében a főváros által előlegezett közjótékonysági kiadások megtérítését akadályozzák.

Az egyik az illetőségi ügyek tárgyalása körül követett eljárásnak helytelen iránya. Minden község már előre fél az illetőség elismeréséből vagy megállapitásából reá nehezedő tehertől és főelvének az illetőség el nem ismerését tekinti. Ennek a következése, hogy az illetőségi ügyekben a hatóságok közötti érintkezés nélkülözi az őszinteséget; hogy községek a valódi tényállás felderitése helyett nem átallanak egymás hátrányára és kárára, fontos és döntő körülményeket felderités nélkül hagyni és elhallgatni.

Innen van azután, hogy az illetőségi ügyek nagy részét végeldöntés végett a belügyminister úrhoz kell felterjeszteni, a ki határozatai meghozatalánál nem egy esetben az érdekelt község anyagi helyzetét is szem előtt tartva, a terhet a fővárosra rójja.

Kimondandó volna tehát, hogy a községi illetőség egyedül kérvény alapján, a községi kötelékbe való fölvétel utján szerezhető meg.

Az illetőségi ügyek tárgyalása körül követendő eljárás pedig kormányrendelet utján volna szabályozandó.

Megszüntetendő volna az a visszaélés is, hogy a községek minden rendü erkölcsi, szegénységi, illetőségi stb. bizonyitványokat, melyek alapján a felek cseléd-munkakönyvet, igazolási jegyet, útlevelet stb. nyernek, igtatószám nélkül adják ki; évek multán pedig, midőn a felek okmányaikat elvesztették és a szegényjogot igénybe veszik, azt hogy a felek a községtől ily okmányt kaptak volna, valamint azok illetőségét, sőt az általuk más alkalommal már elismert illetőséget is megtagadják.

Kormányrendelettel kellene tehát intézkedni, hogy a községek által kiadott mindennemü bizonyitvány, állandóan ne csak igtatva és számozva adassék ki, hanem azokról névmutatók vezettessenek.

IX. Országszerte minden községben és városban pontos illetőségi és költözködési kataszter vezetése volna elrendelendő.

X. Tekintettel azon körülményre, hogy Magyarországon a külföldi munkások nagy számban tartózkodnak és a segélyzés szüksége ezekre nézve gyakran nemcsak beáll, de a fővárosra nézve az előlegezett segélyek nagy része meg sem térül, kell, hogy ezen országok kormányaival ezen költségek megtérítése államszerződésileg biztositassék és vége vettessék azon közjogilag tarthatatlan állapotnak, hogy a magyar hatóságoknak osztrák alattvalók részére nyujtott segélyösszegek megtérítése végett külföldi hatóságok előtt, az ottani törvények, rendeletek és közig. birósági döntvények alapján, felekként perelniök kell; a mi annál sérelmesebb mivel Magyarországon a szegényügy országosan rendezve nem lévén, a külföldi hatóságok hasontermészetü követeléseikre nézve ily méltánytalan helyzetbe nem juthatnak s a károsodás, előforduló esetekben egyoldalulag csak a fővárost és a magyarországi községeket éri.

XI. A szegényügyről országos statistika vezetése volna elrendelendő.

Ezekben el van sorolva mindaz, a mi főváros szegényügyének gyökeres reformjánál alapfeltételül a kormány és a törvényhozás által létesitendő és módositandó.

Alapfeltételekül jelezvék ezen intézkedések azért, mert a főváros közjótékonysági adminisztrációjának ma sem az a baja, mintha a főváros tulajdonképeni saját szegényeiről ne tudna és birna megfelelően gondoskodni, hanem az, hogy a falai közé mindenünnen, korlátozás nélkül beözönlő tömegek nyomában járó pauperismus ellen egymagában nem képes olyan erővel védekezni, a minővel védekezhetnék, ha országszerte rendezett közrendészeti viszonyokkal és az államhatalom ide tartozó kész intézményeivel találkoznék.

*

A mi most már azon reformokat illeti, melyek a főváros által saját hatósági jogkörében véghezvihetők, erre nézve következőket terjesztek elő:

A főváros közjótékonysági administrációjának első fokú ellátására legalkalmasabb szervül a kerületi elöljáróság kinálkozik, nem ugyan jelenlegi, hanem már évek előtt tervezett újjászervezésében.

Élén teljesen minősitett felelős tisztviselővel, mint elöljáróval és a megfelelő segédszemélyzettel,

Ezen újjászervezendő ker. elöljáróságra bizandó:

A budapesti illetőségüekül elismert szegények állandó és az idegen illetőségüek ideiglenes segélyeinek kifizetése.

A rögtöni segélyek utalványozása és kifizetése.

Lábbadozó betegek és szegény gyermekágyasok segélyezése.

Ingyenes gyógyszerek, műszerek, fürdőjegyek engedélyezése.

Állandó vagy ideiglenes közellátásra szoruló gyermekeknek magánosoknál vagy a gyermekmenedékhelyben való elhelyezése s az e tekintetben szükséges javaslatok megtétele.

A rendőrség által csavargásban talált gyermekeknek, kik 6 éves korukat már betöltötték, de 16-ik évüket még nem haladták, a szeretetházban való elhelyezése.

Közellátásra szorult szegény gyermekeknek iparosokhoz vagy üzletemberekhez való beszegődtetése. Szükség esetében évi tartás és ruházat mellett.

Közellátásba ugyan nem vett, de nagyon szegény iskolaköteleseknek az iskolaszékek közbenjöttével, ruházattal és tanszerekkel való ellátása.

A népkonyhák kezelése és étel-utalványok kiosztása.

Hajléktalan családok elhelyezése, legfeljebb egy havi időtartamra.

A szegényügyi administráció szorosan vett ügykörét képezné:

A közsegélyt kérők nyilvántartása, jegyzőkönyvi kihallgatása és viszonyaik nyomban való megvizsgálása.

Illetőségi adataiknak rövid úton való beszerzése.

A közsegély iránti kérvényeknek kéthetenkint tartandó értekezletekben való tárgyalása, javaslatokkal ellátása és a tanácshoz való fölterjesztése.

A kerület közjótékonysági költségvetésének havonkinti összeállitása.

A fedezetre szolgáló előlegeknek a központi pénztárból rövid úton való felvétele és havonkinti rövid úton elszámolása.

Rendkivüli, egyszersmindenkori segélyekre, útiköltségek előlegezésére stb. külön elszámolandó előleg szolgál.

A közsegélyben részesültek kataszterszerű pontos nyilvantartása oly módon, hogy azok lapjain az egyén származására, illetőségére és társadalmi viszonyaira vonatkozó minden adat, a segélyezés minőségével, ki legyen tüntetve, tartózkodási helyének változásai pedig följegyezve.

Minden közsegély előlegül tekintetvén, a mely vagy a segélyzett, vagy tartásra köteles rokonai által megtéritendő, az iránt a vélelmezett illetőségi község rögtön értesitendő s a megtérités iránti tárgyalások közvetlen levelezés útján befejezendők.

A közjótékonysági administrációban szükséges közvetlen levelezés joga s a tanács közjótékonysági ügyosztályával, a számvevőséggel, központi pénztárral és a közjótékonysági intézetekkel rövid úton való érintkezés.

Akár közveszélyes, akár ártalmatlan elmebetegeknek a megfigyelő osztályra vagy a tébolydába szállitása, minden esetben, tehát a házon belül is, az államrendőrség teendői közé sorolandó.

Az állandó vagy ideiglenes segélyek megállapitása és kiutalványozása, a főváros közjótékonysági intézeteibe való felvétel, úgy ezen intézeteknek kezelése, a tanács jogkörében meghagyandó.

A hét eseményei.

Vasárnap. Augusztus 28. A mentő-egyesület javára hangversenynyel és műkedvelői szini előadással egybekötött táncmulatságot rendez a zenekedvelők egyesülete a Wassermann-féle teremben. Lesz világposta is. A belvárosi Kossuth Lajos magyar asztaltársaság társasvacsorával és dijtekézéssel egybekötött Lajos estét rendez a sip-utca 15 számu házában. A Hunnia magyar kerékpáros egyesület kirándulást rendez Török-Bálintra. A társaság 2 csoportban indul és pedig reggel 6 órakor az Oktogonról s délután 3 órakor az egyesület helyiségéből. A magyar turista egyesület budapesti osztályának tagjai két csoportban indulva rándulnak Tatára. Kelenföldön találkozik a két csoport. A magyar egyesület és a 48-as rokkant honvédek javára hangversenynyel és műkedvelői szini előadással egybekötött táncmulatságot rendeznek Kossuth Lajos nevenapja alkalmából a Villa Belleuve vendéglőben.

Kedd. Augusztus 30. Térzene délután 6 órakor a bástyai sétányon.

Péntek. Szeptember 2. Térzene délután 6 órakor a várkerti kioszk előtt.

Irodalom és művészet.

* **Az ember tragédiája Bécsben.** A nemzeti szinház igazgatósága — hir szerint — az intézetnek október hóban a nemzetközi szinművészeti kiállitáson tartandó vendégszereplése alkalmával az ember tragédiáját műsorába végleg felvette. A diszletek mind ujdonat ujak lesznek s a kiállitás külső disz tekintetében miben sem fog hátrább állni a hamburgiakénál. — A három főszerepet, Jászai, Nagy és Gyenes fogják adni, az ének és zenekar az operától fog felrándulni. Kár, hogy a nemzeti szinház előadásai csak október 5-én veszik kezdetőket, könnyen megeshetik, hogy a őszi esők miatt üres padok előtt fog vendégszerepelni hazánk első műintézete.

* **Legujabb irány az opera irodalom terén.** A mióta Mascagni „Parasztbecsület“ cimű operájával az egész művelt világot meghóditotta, Olaszország zeneszerzői buzdulva Mascagni példáján legujabban csakis egy felvonásos dalműveket irnak. A Sonzogno zeneműkiadó cég által hirdetet pályázatra 60 egy felvonásos opera érkezett be. Legutóbb is a velencei Malibran szinházban Mugnone „Il Birichino“ (A kópé) cimű dalműve nagy tetszést aratott. Mascagni különben „Rautzauk“ cimű operája után, melyet hir szerint már be is fejezett szintén „Zanetto“ cimű egy felvonásos operának megirásához fog, melynek librettója Coppé „Passant“-jából van meritve.

* **Hubay Jenő.** „Cremonai hegedűs“ cimű dalműve valószinűleg Budapesten és Brüsselben egyidejüleg fog szinre kerülni. Az operát hir szerint a párisi Opera Comique és a bécsi uvari opera is megszerzi.

* **Krisztinavárosi szinkör.** A hétnek minden esetre legnagyobb fontosságú előadása volt a Kossuth Lajos nevenapján előadott fényes kiállitásu darab, mely „Buda várának bevételét“ tárgyazta. A darabot, mely Szerdán és Csütörtökön került szinre, Prológ előzte meg, melyet Komjáthi János, szép felfogással s a közönség zajos tetszése között deklamált el! Ezután következett az „Allegoria“, melyben a szinkör összes művésznői s művészei részt vettek, kitünő maszkokkal és remek csoportositásban. Az ügyes rendezésért igazgatot a közönség zajosan megéljenezte. Ezt követte „Budavár bevétele,“ melyet jó öszhangzó előadásban láttunk ez idén. A hölgyek közöl különösen Zavodszky és Balogh Etel nyerték ki ügyes játékukért a közönség tetszését; a férfiak közől pedig Komjáthi, ki nyilt szinen is megtapsoltak, Kovács ügyes mókáival, Réthei Pintér ügyes játékukkal igyekeztek a diszelőadást még diszessebbé tenni. — Pintér Kosuth nótáját szünni nem akaró taps és éljenzés követte! Nagyon tetszett a második felvonásban a „Toborzó“, melyet Lángh Jenő kardalos, oly könnyedén, és délcegen táncolt el, mintha nem is azon a rozoga deszkákon de az operaház diszes szinpadjon, a balettben lejtette volna! Gyulai Pál „Hadnagy Uram“ cimű költeményét bravurral adták elő Kassai és Gireth! Az előadás végén „Apotheois“-szerű tabló volt, mely ismét csak az igazgató rendezési ügyességét dicsérte, kit a közönség zajos éltetésekkel csalt a lámpák elé. Pénteken összevágó kerek előadásban került másodszor szinre az „Arany ember“, mely először Komjáthi János jutalomjátéka volt; A szereplők mind ismét azt a précise összevágó játékot adták, a mit a multkor élveztünk! Závodszky, Balogh Etel. P. Szép Olga, Komjáthi, Kassai, Réthey, Kovács, mind kiérdemelték, azokat a tapsokat, melyekkel őket a megtelt szinkör közönsége kitüntette, hol nyilt szinen, hol a függöny legördülte után! Ma szombaton „Orfeus az alvilágban“ megy Pintér Imre jutalomjátékául: Euridike szerepét Koppácsy Juliska asszony a népszinház tagja vállalta magára a jutalmazandó iránt való szivességből. Az előadás iránt nagy az érdeklődés, miután Koppácsy Juliska asszony két év előtt a krisztina városi szinkör tagja volt. — Heti műsor a következő: Hétfő: Tiszt urak a zárdában. Kedd: Gascogni nemes. Szerda: Quasimodo. Csütörtök: A könyvtárnok. Péntek; Fekete gyémántok. Szombat: Donna Juanitta. Kassai Károly jutalmául. Vasárnap: A két pisztoly.

Mese egy városról.

Volt egyszer hol, hol nem, egy derék nagy város, mely végig küzdve mindazokat a nagy harcokat, melyeket sok nehéz korszak vihara, reá bocsátott végre első rangu nagy várossá lett; még az országnak is, melyben a város található volt feje lőn és a király is, székévé tette azt! Feküdt pedig az a város egy nagy folyónak a jobb partján és ott ült egymagában buslakodva, mert a leánya, még fényesebb még nagyobb volt mint ő s mert anyját annyira elhanyagolta, hogy csak régi, ősi rossz ruhákat adott neki a mig ő maga magát, selyemmel, bársonynyal cifrította, ékesitette.

Hej! sok keserüséget okozott ez a szegény anyának, kérte is sokszor fiait kiket ott városi tanácsnokoknak neveztek, hogy adjanak neki szebb ruhákat diszesebb öltönyöket és ékszereket is, mert azok előtt a látogatók előtt, kik megnézni jönnek nagyon restelli magát olyan szakadozott kopott ruhába. De a fiai is éppen olyanok voltak mint a lánya s azzal torkolták le, hogy, vén vagy már te nagyon kár néked a szép uj ruha! No de ha nem is adtok semmit volt neki egy megbecsülhetetlen hajéke egy nagy darab szőlő mely a város feje felett lévő hegyeken terült el zamatos borával, üditő levegőjével, s tőkéinek ragyogó aranyos fürteivel a legszebb a leggyönyörűbb, legdrágább ékszer volt az agg anyán!

Sajnáltak ezt ugyan tőle ugy a leányai mint a fiai, de nem vehették el tőle, mert az öreg jól vigyázott rája.

Egyszer azután titkos ellenség szállta meg a sok szép fekete szőlőktől kékellő hegyet és elpusztitotta azt az utolsó tőkéig, az utolsó venyigeig! Képzelhető dolog, milyen fájdalmat okozott az öreg asszonyságnak utolsó ékszere elpusztulása, mily keserű könnyeket ejtett felette, milyen jajveszéklést vitt véghez! Sokáig tartott az igy mig végre megszánták fiai leányai és kárpótlásul a drága, értékes ékszerért adtak neki egy játékszert, egy vincellére iskolát! A szegény anya csak küzködött igy tovább, tovább mig végre megszánta — nem a saját fia, hanem egy idegen és ilyenképen beszélgetett hozzá: — Szegény öreg, vénségedre csufot üznek belőled, mikor már elvették minden vagyonodat, ékszeredet, fényes palotáidat s most nem akarnak már, neked semmit vissza adni. Én megkönyörülök rajtad s ha sokat nem is tehetek érte, de adok neked kipusztult szép szülőidért, szép pomologiai intézetet, mely kárpótolni fog téged gyümölcscsel a te izletes, csillogó, rubinszinü borodért! Hanem hogy ez megtörténhessék sok pénzt kell kidobni, ezt pedig én nem tehetem egyedül mert nekem is vannak fiaim, azért kezdd fiaidat, hogy valamelyes csekély összeggel ők is járuljanak hozzá.“ Az öreg anya kért, könyörgött, rimánkodott, de bizony a fiai meginl csak azt mondták a mit előbb, vén vagy már te, nem kell az már neked!

Igy azután az idegen embernek más idegenhez kellett fordulnia, hogy a szükséges 60,000 forintokat kölcsönözze neki még pedig minél hamarább, hogy a fő- és székvárosi tanácsnok urak, — az agg anyának a fiai, — nem sok idő múlva pipázhassanak az alatt a fák alatt, melyet az új pomológiai kertben neveltettek, áldva a teremtő bölcsességét mint Jonás próféta, kinek szintén más, az Isten nevelt a tenger partján borostyánfát, hogy tár fejét a nap nagyon meg ne süsse. Csak azután további sorsuk is meg ne egyezzék a Jonás sorsával a közvélemény cassájával szemben.

Szerkesztői üzenetek.

— **Viola** Ebből a számból sajnálatunkra kiszorult! Jövőre jönni fog! Üdvözlet a távolból! Az igért vezércikket várjuk! — **Egy várba járó polgár.** Hogy panasza nem szószerint jelent meg annak az oka az, hogy mi nem személyeskedünk. F.—i. J—n. Az ön által nyujtott programmot egészen helyeseljük, csak hogy azok az intézkedések, melyeket kegyed ohajt már tervbe vannak véve s csak időkérdése hogy létesüljenek majd akkor ha végleg szóba hozatnak fogunk e tárgyhoz szólni! — **K. D.** »Hoffmann meséi« opera 5 felvonásban. Előadását Mahler a m. k. operaházban is tervezte, szinre hozatala azonban Bianchi közbe jött betegsége miatt elhalasztatott M. távozásával pedig a már csaknem teljesen betanitott opera előadása úgy látszik teljesen elejtetett. Bécsben »Hoffmann« előadása alkalmával volt, a Ring szinházi katasztrofa s tudomásunk szerint a hozzá füződő gyászos emlékek miatt Bécs szinpadain azóta szinre nem került. Kár, hogy a főváros közönsége megfosztatott zenei szépségekben oly gazdag mű teljes megismerésétől. — **Naci.** A második budai gymnasium ügyével e hét folyamán a napi lapok több izben foglalkoztak. Magunk részéről nem tartjuk helyesnek az irányadó körök azon elhatározását, hogy a második gymnasiumot a jelenlegi gymnasiumtól alig 10 percnyi távolságban, csakis első osztálylyal nyitják meg. Ily eljárásnak vidéken van értelme, hol minden intézet önmaga neveli föl hallgatóit egész a VIII osztályig, de a fővárosban hol a középiskolákban alig győzik felvenni a tanuló ifjuságot s az alsó osztályokban, csaknem kivétel nélkül, párhuzamos osztályokban tartatnak előadások: a létesitendő gymnasium minden kockáztatás nélkül négy osztálylyal lett volna megnyitható. A mi pedig a hely kérdését illeti, a Krisztinavárost mint Budának ez idő szerint legvirágzóbb városrészét tartottuk volna legalkalmasabbnak. »**Nyugodjék békében**« a papir kosárban. — **Vályi.** Személyes jellegü küldeményekért a szerkesztőség felelőséget nem vállalhat. Nyilatkozata csakis a nyilt-térben, megfelelő dij lefizetése után, közölhető.

☛ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólítjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósításaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☚

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők, hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.)

Deák mauzoleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napont.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. **6** ó.-tól.— esti ½**10**-ig.

Fazekastér—Vigadó: „ **6** „ — „ fél **10** „

Hidfő—Vigadó: „ **7** „ — „ **10** „

Hidfő—Eskütér: „ **7** „ — „ fél **10** „

Tabán—Vigadó: „ **5** „ — „ **10** „

Rudasfürdő—Eskütér: „ **5** „ — „ **10** „

Sárosfürdő—Vámházter: „ **5** „ — „ **10** „

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

☛ Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 órától esti 11 óráig terjed a közlekedés. ☚

Kedvezőtlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

Hétköznap

Városmajor indulás	Svábhegy érkezés	Svábhegy indulás	Széchényi-hegy érkezés	Széchényi-hegy indulás	Városmajor érkezés
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
6.17	6.55	7.25	7.55	8.25	8.55
6.21	6.55	7.25	7.55	8.25	8.55
6.22	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
7.17	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55
7.21	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55
7.22	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30
8.17	8.55	9.25	9.55	10.25	10.55
8.21	8.55	9.25	9.55	10.25	10.55
8.22	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30
9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	11.30
9.17	9.55	10.25	10.55	11.25	11.55
9.21	9.55	10.25	10.55	11.25	11.55
9.22	9.30	10.—	10.30	11.—	11.30
10.—	10.30	11.—	11.30	12.—	12.30
10.17	10.55	11.25	11.55	12.25	12.55
10.21	10.55	11.25	11.55	12.25	12.55
10.22	10.30	11.—	11.30	12.—	12.30
11.—	11.30	12.—	12.30	1.—	1.30
11.17	11.55	12.25	12.55	1.25	1.55
11.21	11.55	12.25	12.55	1.25	1.55
11.22	11.30	12.—	12.30	1.—	1.30
12.—	12.30	1.—	1.30	2.—	2.30
12.17	12.55	1.25	1.55	2.25	2.55
12.21	12.55	1.25	1.55	2.25	2.55
12.22	12.30	1.—	1.30	2.—	2.30
1.—	1.30	2.—	2.30	3.—	3.30
1.17	1.55	2.25	2.55	3.25	3.55
1.21	1.55	2.25	2.55	3.25	3.55
1.22	1.30	2.—	2.30	3.—	3.30
2.—	2.30	3.—	3.30	4.—	4.30
2.17	2.55	3.25	3.55	4.25	4.55
2.21	2.55	3.25	3.55	4.25	4.55
2.22	2.30	3.—	3.30	4.—	4.30
3.—	3.30	4.—	4.30	5.—	5.30
3.17	3.55	4.25	4.55	5.25	5.55
3.21	3.55	4.25	4.55	5.25	5.55
3.22	3.30	4.—	4.30	5.—	5.30
4.—	4.30	5.—	5.30	6.—	6.30
4.17	4.55	5.25	5.55	6.25	6.55
4.21	4.55	5.25	5.55	6.25	6.55
4.22	4.30	5.—	5.30	6.—	6.30
5.—	5.30	6.—	6.30	7.—	7.30
5.17	5.55	6.25	6.55	7.25	7.55
5.21	5.55	6.25	6.55	7.25	7.55
5.22	5.30	6.—	6.30	7.—	7.30
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
6.17	6.55	7.25	7.55	8.25	8.55
6.21	6.55	7.25	7.55	8.25	8.55
6.22	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30
7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
7.17	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55
7.21	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55
7.22	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30
8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30
8.17	8.55	9.25	9.55	10.25	10.55
8.21	8.55	9.25	9.55	10.25	10.55
8.22	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30
9.—	9.30	10.—	10.30	11.—	11.30
9.30	10.—	10.30	11.—	11.30	12.—

Egyes jegyek Hétköznapon:

Városmajor — Svábhegy	**30 kr.**
Városmajor — Széchényi-hegy	**40 kr.**
Városm. — Svábhegy és vissza	**40 kr.**
Városm. — Széch.-hegy és vissza	**50 kr.**
Svábhegy — Városmajor	**20 kr.**
Svábhegy — Széchényi-hegy	**10 kr.**

Tiz éven aluli gyermekekért félár fizetendő, olyanok 2 év alatt és karon tartva díjmentesek.

MENETÁRAK:

Egyes jegyek vasár- és ünnepnapon:

Svábhegy — Városm. és vissza	**60 kr.**
Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	**10 kr.**
Széchényi-hegy — Városmajor	**40 kr.**
Széchényi-hegy — Svábhegy	**10 kr.**
Széch.-hegy — Városm. és vissza	**70 kr.**
Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	**10 kr.**

Városmajor — Svábhegy	**40 kr.**
Városmajor — Széchényi-hegy	**10 kr.**
Városm. — Svábhegy és vissza	**30 kr.**
Városm. — Széch.-hegy és vissza	**10 kr.**
Svábhegy — Városmajor	**50 kr.**
Széch.-hegy — Városm. és vissza	**60 kr.**
Svábhegy — Széchényi-hegy	**10 kr.**

A lóvasút menetrendje.

1. **Lánchid — Ó-Budai vonal**: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhidfőtől	5	—	a Lánchidfőtől	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

3. **Károlykaszárnya — zugligeti vonal**: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	6	—	a Károly-kasz.-tól	9	—	a károlykaszárnyától: Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1|2 10-ig 10 » 1|2 10-1|2 3-ig 20 » 1|2 5—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	a Zugligetből: Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 » 1|2 9—3-ig 20 » 3—7 1|2-ig 15 » 7 1|2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. **Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig**: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	4	50	a Ludoviceumtól	9	30	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	30	

5. **Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal**: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	7	30	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	05	

Megjegyzés: Ünnep- és vasárnapokon, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

Értesités.

A **III. ker. közs. polgári leányiskolában** (Bécsi-út 33—35 sz.) **a beiratások augusztus 30-ikától szeptember 3-ikáig délelőtt 9 óráfól 12-ig történnek.** Ugyanezen napokon délutánonként fölvételi, pótló és javitó vizsgálatok tartatnak.

Beiratáskor minden tanuló 1 frt beiratási és 50 kr. ifjusági könyvtári dijat fizet. Tanitásdij félévenként 5 frt.

Szegénysorsu, jó magaviseletü és szorgalmas növendékek — ugyszintén a fővárosi alkalmazottak gyermekei — a szabályok értelmében a tanitásdij fizetése alól teljesen fölmentetnek. Szegénysorsu tanulók a körülményekhez képest ingyenes tankönyvekkel is segélyeztetnek.

Különösen figyelmökbe ajánljuk a tisztelt szülőknek, hogy a III-ik és IV-ik osztálylyal kapcsolatban teljesen ingyenes nőipar-tanfolyam fog nyittatni. E körülmény folytán hazánk egyetlenegy polgári leányiskolájában sem tanitják a kézimunkát és nőipart oly tüzetesen, mint a III-ik ker. polgári leányiskolában. Ezen nőipar-tanfolyam szervezete főbb vonásokban a következő:

1. A tanfolyam növendékei csak a közs. polg. leányisk. III-ik és IV-ik osztályának tanulói lehetnek, önkéntes vállalkozás utján. Más iskolabeli tanulók, vagy pedig már nem iskolázó leányok e tanfolyamra föl nem vehetők.

2. Tanitási terv. Munkanemek rokonsága szerint további intézkedésig a következő 3 csoport állittatik fel: a) Első csoport. a) Csipkeverés, csipkék és betétek készitése. b) Keretmunka, kendők, esetleg gyermeköltönydarabok készitése. c) Recézés és guipure kivarrás. Csipkék, betétek, butorvédők, függönyökre alkalmazva. b) Második csoport. a) A kötőgép megismertetése és kezelése. Harisnyák, öltönydarabok készitése. b) Fehér himzés. Monogrammok. c) Műhimzés (kereten) különböző öltésekkel; u. m. lapos, domboru, orosz, szárcsomó öltéssel különös figyelemmel a szinharmoniára és stylra.

c) Harmadik csoport. a) A Singer-féle varrógép megismertetése és kezelése. Begyakorlása a varrás különböző nemeinek, u. m.: szegélyzés, zsinórozás, csipkebevarrás, gyapotozás, fodrozás stb. b) Fehérnemű és felsőruha-szabás és varrás. c) Vasalás és scsipketisztitás.

3. Heti óraszám. A tanitás héttőn és csütörtökön d. u. 3—5 óra között (esetleg kedden és pénteken ugyanazon időben) tehát hetenként 4 órán történik az isk. évfolyama alatt.

4. Kézimunka tanitónő. A tanfolyamot az igazgató ellenőrzése mellett az intézet kézimunka-tanitónője vezeti, ki a háziipar tanitására is képesitve van.

5. Tanitásdij nem fizetettik, mivel e tanfolyam költségeit évről-évre a fő- és székv. tanácshoz beterjesztendő s általa jóváhagyott költségvetés alapján a fő- és székv. közp. pénztár fedezi A munkához való anyagot az egyébként is tandijmentes tanulók, lehetőleg mindazt ami szükséges, ingyen kapják. Ha azonban az év végén vásárlással (eladással) egybekötött munkakiállításon az egyes készitmények elkelnének, az eladási árból az előállítási anyag költsége az intézet részére levonatik: mig a megmaradó összeget az illető tanuló kapja, ki a munkát készitette. Az olyan szert vagy anyagot, mely munkaközben teljesen elhasználtatik, az intézet bocsátja a tanulók rendelkezésére.

6. Munkahelyiségül az intézet berendezett külön kézimunka és rajzterme szolgál.

Budapesten, 1892. augusztus hó 25-én.

Dr. Göőz József,
igazgató.

Iskolai hirdetmény.

Az 1868: XXXVIII. törvény értelmében minden szülő vagy gyám köteles gyermekeit, gyámoltjait — ha nevelésükről a háznál, magánintézetben nem godoskodtak — nyilványos iskolába járatni életidejük 6-ik évének betöltésétől egész a 12-ik, illetőleg a 15-ik év betöltéséig.

Ennek folytán a szülők és gyámok ezennel értesittetnek: hogy az 1891|92. tanév a budavári községi elemi fiu- és leány- iskolában, ugymint a nevezett iskolánál fenálló ismétlő leány-osztályokban f. é. szeptember 5-én vaszi kezdetét.

A tanköteles gyermekek felvétele folyó évi szeptember 1-től szeptember 5-ig délelőtt 9—12-ig az iskolaépületben történik Mayer Ferenc vezető tanitó urnál.

Kezdők csak a tanév elején születési bizonyitvány felmutatása mellett léphetnek be.

A beiratási és tandijak és pedig beiratási dij oszályonkint 40 krral, a tandij pedig félévenkint 1 frt 75 krral beiratáskor fizetendők.

A szegények gyermekei a tandij fizetés alól felmentetnek és a szükséges tankönyvekkel ingyen láttatnak el.

A himlő-ragály csökkentése céljából felhivatnak a t. szülők, hogy beiratás alkalmával gyermekeik himlő-oltási igazolványait felmutatni sziveskedjenek.

Figyelmeztetnek továbbá az érdekeltek az 1868-ik évi népoktatási XXXVIII. t.-cikk 4-ik szakaszára.

„Ha a szülő (gyám vagy gazda) a tankötelezett növendéket az iskolától visszatartja, ebbeli kötelességének teljesitésére komolyan figyelmeztetendő. És ha az e célra szolgáló erkölcsi eszközök felhasználása sikertelennek bizonyulna be s a tankötelezett növendék az iskolától továbbra is visszatartatnék: a kötelességét ekként teljesiteni nem akaró szülő (gyám vagy dazda) első izben 50 krra, másod izben 1 frtra, harmad izben 2 frtra, negyed izben 4 frtra büntettessék az iskolai pénztár javára. Sőt ha még ezen négyszeri büntetés sem téritené a szülő (gazdát vagy gyámot) köteleségének teljesitésére: akkor az illető iskolaszék erről a felsőbb iskolai hatóságnál jelentést tesz, mely hatóságnál külön gyám rendelését is szorgalmazhatja.“

Végül tapasztaltatván, hogy a házi magánoktatásra vonatkozó törvény igen sok esetben meg nem tartatik, mely körülmény az alapos képzettség hiányán felül a felsőbb iskolákban szükségelt készültség hiánya miatt az előirt tananyag feldolgozására is igen hátráltató befolyással van, a fővárosi tanács 1890. junius hó 16-án 42.055. sz. a. elrendelte, hogy a magántanulók az illetékes iskolaszéknél a tanév elején bejelentendők s minden évben vizsgát tenni kötelesek, melyre csakis a bejelentettek vagy a bejelentés elkerülhetetlen akadályait igazoló tanulók fognak bocsáttatni.

Budapest, 1892. évi augusztus hó 25-én.

A budapesti várbeli iskolaszék.

Kosutányi Geiza m. k., jegyző. *Dr. Gombár Tivadar* m. k., elnök.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—4.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

APRÓHIRDETÉSEK.

A **„BUDAI HIRLAP“ apró hirdetései** által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat, **nélkülözheti a közvetitőket.**

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, háztadás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanül levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—7.

Egy lakás kiadó a várban 280 frtért. 2 utcai, egy udvari szoba, konyhával. Cim a kiadóhivatalban. 22—4.

Liviának levele lesz Szerdán a kiadóhivatalban, Ducitól 29—1.

Vig, s a fővárosi jó társaságban előnyösen ismert jó modorú fiatal ember ismerkedés céljából, jó modú fiatal özvegygyel levelezésbe óhajt lépni! Házasság céloztatik. Teljes discretió! Levelek a kiadóba „Bon vivant“ cim alatt kéretnek. 30—1.

Szellemes fiatal szőke hölgy, levelezésbe bocsátkoznék intelligens budai ifjúval, ha az irja az első levelet a kiadóba „Eurydike“ cimre 31—1.

Distingvált fiatal keresztény úri leány házi kisasszonynak ajánlkozik, keresztény úri családhoz. Cim a kiadóhivatalban! 32—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 16. sz. Vasárnap, september 4.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dij-szabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

A kiállitás a Lágymányoson.

Ha az ember a vén, kopasz Gellértről eltekint délfelé, örömmel pihen meg szeme azon a gyönyörű lapályon, mely a Gellért gerince s a budafoki hegy közt elterül. Valaha, mikor honalapitó őseink lovainak patkói taposták a dús legelőt, melyet akkor erdőkoszorús hegyek s a Duna szürke vize határoltak, itt pihenhette ki a kacagányos Árpád a dülő harc fáradalmait.

Manapság e helyen székes fővárosunk egy ujabbik része csirázik s a számitó nemzedék képzelete már látja a hatalmas városrészt, mely uj irányt szabna Budapest terjeszkedésének.

E kép lebeg azok lelki szemei előtt, kik lelkesedni tudnak a székváros emelkedéseért, és serényen munkálnak e kép megvalósitásán, mi talán nemsokára be fog következni.

Ily emberek elméjében fogant meg az az idea, hogy ezredéves fennállásunk megülése alkalmából rendezendő országos kiállitásunk e helyen legyen.

Mi budaiak e kérdésben közvetlenül érdekelt fél vagyunk, s azért e kérdés taglalásánál a mi lokális érdekeinkből fakadó érveinket fel sem fogjuk emliteni, hanem erőnket az általános érdek követelményeiből fogjuk meriteni.

A kérdés most forr. A hely megállapitására kiküldött bizottság most foglalkozik vele; s jól esett lelkünknek tapasztalnia, hogy akadt ott a lágymányosi tervnek egy lelkes szószólója, nem kisebb ember, mint a székváros alpolgármestere: Gerlóczy Károly. Ez a pótolhatatlan ember, ki már akkor is helyesebben tud cselekedni, ha csupán az orra után indul, mint ha sok ember az eszecskéje után. E nélkülözhetetlen ember, kinek a hivatottak közül egyedül van helyes érzéke azon társadalmi mozgalmak iránt, melyek vezetésére a székváros kötelességszerűen van hivatva.

Az ő éles szemei, bámulatos tapintata, nagyszabásu gondolkozása azonnal belátták e terv óriási előnyeit. Ő volt az, ki e tervnek illetékes helyen kifejezést adott, nyiltan kimondván, hogy e tervért egyedül tud lelkesedni.

Köszönjük. Elismerésünk — ismételjük — nem lokalis érdekeinkből származik.

Mert az, hogy a kiállitás a Lágymányoson legyen, egész Budapest érdeke s mert alkalmasabb helyet a t. bizottság keresve sem talál. Az 1885-iki kiállitás helye kicsiny; ha meg hozzáveszik az egész ligetet, kiegészitik a lóversenytérrel, vagy az államvasutak területével: roppant pénzre van szükségük, eltekintve attól, hogy a közönség elől elzárják egyedüli közelfekvő üdülő helyét. S az egész vagyont tevő alapozási munkálatok, szárazföldi hidak s egyéb földmunkák hosszú-hosszú, talán örökidőkre odavesznek. Valóságos homokba fektetett vagyon, mely beláthatatlan időkön át egyebet, minthogy egy-két megkötött talaju parkkal fogunk majd rendelkezhetni, haszonul hajtani nem fog. No meg, kárpótlásul a dunai hidakért, lesz majd szárazföldi hidunk á la Semiramis.

A pékerdő messze, még költségesebb s nagyon problematikus. A Rákos pedig legfeljebb a peleskei nótárius fejében fordúlhat meg.

Ezekkel szemben ott a Lágymányos sikja. Szüz föld, melyen a mai polgárosodás csodás vivmányainak megvalósitására kötetlen kézzel lehet munkálni. Talajának nagy része jobb akármelyiknél, mely kombinációba került. Levegője jó, nagy vize közel, a hajókiállitás területe kész. Van sikja, lejtője, hegye; az alkotóerő szabadon válogathat s tervezhet.

Hanem — sokba kerül, mondják, kik csak felületesen itélnek a dologról.

Nagyon tévednek. A hidak kiállitás nélkül is felépülnek. Ez nem tartozik a számlájára. Egyáltalában a megfelelő

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Domokos ur utazása.

Mikor Gerőfalvi Gereö Domokos csipszeredai közbirtokos és hétszilva fa tulajdonos nemes úr elolvasta a csip-szeredai Tárogatóból, hogy milyen nagy ünnepségek fognak történni nagy Budapest fő- és székvárosban a szent királynak neve napján egy megfoghatatlan keserüség fogta el, mely arra a gondolatra támadt benne, hogy ő még minden igaz magyarsága és hazafisága dacára sem látta sem ős Buda városát, sem pedig folyton épülő és szépülő testvérét, a Duna gyöngyét, a kelet büszkeségét Pestet! Ez a keserüség megrontotta, az étvágyát, az álmát, meg még a pipázását is az ősi tajtpipából, melyben pedig a legfinomabb csempészett muskotály dohány égett s a melyből már másfél százévvel ezelőtt is egyik nagynevü őse pipált! — Igy folytak teltek a napok az öreg csak gondolkodott, csak mürfondérozott magába mig végre a sok gondolkodásnak az lett a vége, hogy elhatározta magában, miszerint felutazik a szép fővárosba, megnézni a nagy ünnepségeket a szent királynak porhadtbatlan jobbját. E gondolatnál megemelte kalapját, kivette szájából az ősit s stentori hangon kiáltott ki nyugodalmas fészkéből a konyhába.

— Náni!

— Tessék parancsolni tekintetes uram!

— Készitsd ki a börös ládámat, vasalj ingeket, süssél pogácsát és főzzél sonkát mert el fogok utazni!

— Jesszus Máriám csak nem messzire talán?

— Egészen a fővárosba.

— Szekéren?

— Dehogy szekéren, vasuton fiam még pedig zónával!

— Jaj édes tekintetes ur ne tessék azt cselekedni majd megtetszik látni, hogy nagy baj fog ebből lenni! A multkor is láttam egy képes ujságban a mint két olyan ördögi masina a mit vasutnak, neveznek egymásnak neki ment oszt az egyiken 27-én haltak meg, mi lesz akkor belőlem meg a gazdaságból meg a Szellő agárból meg a Juci borjuból?

— Megmondtam, hogy elutazom pakkolj, vasalj, süss és főzz ez a te gondod!

— Hát akkor jó, de legalább tessék megirni a végrendeletét, addig át szaladok a jegyző urhoz meg a bíróhoz.

— Jó, jó csak eredj már!

A szegény Náni asszony pityeregve ment ki a szobából szentül meg lévén győződve, hogy soha se látja többé az ő kedves gazdáját a kit pedig már vagy harminc éve hűségesen szolgált.

Domokos ur pedig egy uj pipa dohányra gyujtott s halkan dörmögte magában hosszu haj, rövid ész igaz a!

Igy rezonirozott magában az öreg úr mialatt lelki szemei előtt megjelent a fényes Budavára az ő csillogó pazar pompájával, a királyi palota mely oly méltóságteljesen tekint le büszke helyéről, az agg Gellérthegy, melynek visz képét oly bámulatos szépen adja vissza az alatta komoly méltósággal lejtő Duna — Igy azután nem is csoda ha olyan hamar eltelt az idő s a jegyző és biró megérkeztek.

— Halljuk halljuk tekintetes ur, tekintetes úr, kezdé a jegyző kinek szokása volt minden szót megismételni, hogy végrendeletet tetszik csináltatni! Talán betegnek tetszik lenni?

— Betegnek tetszik lenni, szólt a biró ki hűbb ismétlője volt a jegyzőnek, mint a bele kiabálónak a tihanyi hires viszhang.

— Tetszik az ördögnek! szólt mérgesen Domokos úr.

— De hiszen, de hiszen Náni asszony Náni asszony mondta.

— Hát mit hallgatnak maguk ő reá reám hallgassanak csupán. Most pedig jegyző ur hozzon a pincéből egy kis bort hadd bucsuzzunk el mert én holnap után vagyis 18-án elutazom Budapestre a fővárosba.

— Igen hát utazni tetszik?

— Utazni tetszik? szólt a biró.

— Igen felmegyek a Szt. István napra, tudják szeretném már látni egyszer a fővárost is.

— Ah de jó dolga lesz a tekintetes urnak szólt a biró, bár már egyszer nekem is juthatna aza szerencse, hogy felmehetnék meg-

közlekedés megteremtésének, illetve kiegészitésének kérdése figyelembe sem jöhet.

A talajmunkálatok pedig, a feltöltés, szabályozás, csatornázás stb. hasznos befektetések, melyek nem csupán a kiállitás tartamára hasznosak, hanem annak elmulta után azonnal érvényesülni fognak, megvetvén alapját egy uj városrésznek, mely csodás gyorsasággal fog előteremni.

Az, hol legyen a kiállitás, nem egyszerű, hanem összetett kérdés, melyet ugy kell megfejteni, hogy egy csapásra mennél több legyet üthessünk!

A lágymányosi terv összefügg egy uj virágzó városrész megteremtésével, a budai rész szabályozásával, a dunai hidak kiépitésével, a jobbparti közlekedés kiterjesztésével, a citadella lebontásával, a két part részeinek szorosabb kapcsolatával s végül a Gellérthegy megalkotásának kérdésével, — és különösen ez utóbbi oly nagy jelentőségü, hogy e helyen még külön alkalommal fogunk róla szólni.

E kérdések bármelyike is elsőrendü s nem tisztán budai, hanem egészében székvárosi érdek s ennélfogva országos is. E terv mellett lehet a legokosabb érveket felhozni, de azok méltánylásánál arra a magas nivóra kell emelkedni, ahol alpolgármesterünk áll s a hol ott találjuk a mult országos kiállitás elnökét, a lelkes főurat, kinek magas müveltsége, tapasztalatai, nagyszerü tervektől szinte zsibongó elméje először mutatták meg a terv nagyszerűségét, — Zichy Jenő grófot.

Most dől a kérdés jobbrabalra. A kedélyek mellettünk vannak. Igyekezzünk meggyőzni az észt is. Lehet, s erős alapunk van reá.

Hányjuk-vessük meg a dolgot. Világositsuk meg részletesen, okoskodjunk s agitáljunk; gyüjtsük össze érveinket, gyülésezzünk, szerkeszszünk memorandumot, járjunk deputációkba. Van nekünk sok hivatott és szakértő emberünk, érleljék meg a dolgot. Itt van a szabályozásra nemrég kiküldött nagy bizottság; bizonyára ott is van egy csomó okos ember. Az ügy legszorosabb teendőibe vág.

Akik a lágymányosi tervet megfogják érlelni és valósitani: örök időkre szóló emléket fognak magoknak állitani székvárosunk fejlődésének történetében.

Sült galamb már nincs, Budán legkevésbbé!

Kerecsen.

Mikép emelhető az ipar s kereskedelem Budán.

Jól tudjuk, hogy a főváros egyesitése óta jogszerüen budai vagy pesti kereskedelemről szólani nem lehet, hogy a pestinél sokkal régibb s hajdan oly annyira virágzó budai kereskedelem az egyesités óta csakis mint Budapest külvárosi birálható meg, mindazonáltal miután fájdalommal kell tapasztalnunk, hogy nemsokára a többi budapesti külvárosiaknál is hátrább marad, szükségesnek latjuk ez állapotot közelebbről megvilágitani, s ha az orvoslás lehetséges ennek céljából nézeteinket előadni.

Sajátszerü tény, hogy minden 10—15 ezer lakossal biró vidéki városnak nagyobb kiterjedésü üzletei vannak mint a közel 100.000 lakossal biró Budának; értjük ezalatt a raktárak dus felszerelését, a legkülömbözőbb árukkal, továbbá a forgalom élénkségét, mely jóval tulszárnyalja Budának bármely üzletét.

Hogy ezen Budára nézve szégyenletes állapot csakugyan létezik, mindenki elismeri, — de hozzá tesszük, hogy ezen lesujtó körülményt nem az iparos vagy kereskedő világ, hanem a balparti rész kedvező fekvése folytán központtá való növekedése okozta. Minden vidéki városnak — legyen az bármily nagy vagy kicsiny — megvan a maga piaca vagy fő-utcája, a hol mindent a mi eladni vagy venni való van a városban s vidékén összegyüjtenek, összpontositanak. Ez a központ Budán hiányzik és — topographiai fekvésénél fogva — a jövőben sem teremthető meg. A lánchid mintegy fal választja el a Vizivárost a Tabántól, a várhegy pedig teljesen elkülöniti a Krisztinavárost a többi városrészektől, minélfogva az I-ső kerületben lakó fogyasztóknak, teljesen idegen a II. kerületben létező iparos és kereskedői üzletek, s megforditva a II. kerületben lakó közönség teljesen mellőzi az I. kerületben levő üzleteket, s különkülön sokkal inkább eljár a budai vevő közönség Pestnek bármely üzletébe.

A vidéki város környékén fekvő falvakból nyeri vásárló közönségét, Budának azonban csak a félkörben fekvő községek nyujtanak vásárlót, miután köztudomásu dolog, hogy a Duna baloldalán fekvő helységek lakosai Budát nem frequentálják.

Magyarország minden városának vannak idegen látogatói, utasai, Budának nincsenek; mert akárhány száz érkezzék is naponkint Budapestre, az mind a balparton marad. Hiszen nem is lehet várnunk, hogy az idegen hozzánk szálljon, mert valóban nem tudja, hol szálljon meg! Az egy Lukács fürdői szállodán kivül nincs egyetlenegy számbavehető szálloda. Nézetünk szerint Budán egy két modern a mai kor igényeinek megfelelő hotel a legsürgősebb óhajok közé tartozik.

S minthogy a hanyatlást és stagnálást előidöző okokat kifejtettük, áttérünk e sorok tulajdonképeni céljára: mit lehetne és kellene tenni a jövőben, hogy az üzleti forgalom nagyobb lendületet nyerjen.

Elmondhatjuk néhány szóval:

Vegyünk mindent Budán!

Szerezzük be minden szükségleteinket Budán!

Elismerjük, hogy a Pesten található fényes berendezésü üzletekben, egyes különleges cikkek vételenél bővebb a választék s bizonyos vonze-

---

nézni azt a szép várost! Azt mondják, hogy olyan nagy város az mint valaha Babylon volt, s oly nagy házak vannak benne mint a templom

Igy folyt a három jó úr között a beszélgetés mig végre sok „szerencsés utat“ és „jó mulatást kivánok“ között elbucsuztak Domokos urtól, ki mind a gondolkozástól mind a fáradalmaktól csakhamar elszunyadt és álmodott büszke várról, szép magyar népről mely a gyönyörü főváros utcáin diszes magyaros ruhában jár kel s hol mindenfelé hangzik a szép zengzetes magyar beszéd, mely kellemes zene a fülnek s valódi édes tápláléka a léleknek. Látta álmában a lánchidat impozáns vastag láncaival, melynek egy-egy szeme vastagabb és szélesebb mind idehaza egy jó kerékkötő lánc, a Mátyás templomot, melynek tornyáról nem kisebb kakas kukurikulja a napnak szakait, mint egy hatalmas saskeselyü, szóval az álom csalfa tündére szeme elé hozta mindazokat az élvezeteket, melyekben alkalma lesz gyönyörködni, melyekről ő esztendeig beszélhet az itthoniaknak! . . .

Náni asszony még egyszer figyelmeztette Domokos urat a balesetekre, melyek érhetik még egyszer akarta rábeszélni szándékának megváltoztatására, mikor az aztán nem sikerült sirva fakadva ment a konyhába vissza.

A Jancsi kocsis a lovak közé vágott s a sárga cséza szép lassan megindult a Pocs-szentpéter bürgözfalvi helyi érdekü vasút állomása felé.

— Kérek egy másod osztályú bilétát szólt gangos hangon Domokos úr, mikor a pénztárhoz jutott, olyan akcentussal, mintha senki nem utaznék más, másodosztályon mint gerőfalvi Gereö Domokos.

— Hová kérem?

— Hová? Hát Budapestre!

— Méltóztassék!

— Mit fizetek?

— XIV. zóna öt forint nyolcvan krajcár.

— Biz ez elég sok dörmögte, mialatt előkerült a vastag tömött bugyeláris.

— Mikor utazhatok?

— A vonat két óra husz perckor indul.

— Köszönöm!

Két óra múlva aztán Domokos úr bent ült egy másodosztályú kupénak lágy vánkosai között és versenyt füstölt pipájából a szaladó masinával, mely vitte hegyen völgyön keresztül meg nem szokott gyorsasággal, mint Argyrus királyfit az ő hires papucsai.

— Ipoly-Pásztó öt perc, tessék Budapestfelé átszállani kiabált a konduktor, s Domokos úr lassan, lomhán megindult, az ő bőrös táskájával, hogy átszálljon.

— Mikor indúl a budapesti vasút? kérdi a konduktort.

— Annak kérem három órai késése van, szólt a kérdezett.

— Hát osztán miért?

— Hát sok az utas Pest-felé!

— Hát annyian mennek Pestre, hogy a vonat is elkésik miattuk, szólt Domokos úr, a ki nem tudta elképzelni ezt a helyzetet. — Eszébe jutott a Náni ijesztgetése. — Már most, ha ez elkésik akkor nem tudják mikor jön és valamelyik másikkal össze is ütközhetik, füzte csendesen magába tovább gondolatait, midőn egy hatalmas ütés a vállán felrázta álmodozásából.

— Szervusz öreg!

Domokos úr hátra néz, lát egy kifent képü uracsot oly magas kalappal a fején, mint otthon az ültető kas, rajta vékony lebernyeg, melyben vékony teste csak mint egy csontváz látszik.

— Pardon, személyt tévesztettem, szól az ifjú úr, bocsánatot kérek az okozott bántásomért én Szellő Tivadar fővárosi iró és lapszerkesztő vagyok.

— Ugy! Én pedig gerőfalvi Gereő Domokos, csipszeredai közbirtokos vagyok.

— Örvendek a szerencsének!

— Hová utazik édes uram öcsém, ereszkedett diskurzusba Domokos úr.

— Én Budapestre és urambátyám?

— Szintén csak oda.

— A szent napra?

— Olyan formán.

— Tudja mit urambátyám még úgyis van vagy négy órai időnk, nem mennénk be a restórációba.

— Nagyon szivesen.

Ezzel szépen karonfogva bementek a

rővel birnak a kisebb helyről jövő vevő közönségre nézve, de ezt csak kivételes s ritkán szükségelt cikkeknél hagyjuk helyben. Látjuk e tekintetben Pozsonynak a példáját, mely némely szakmákban Bécs közelsége által szintén sujtatik. De a mindennapi fogyasztás alá eső árucikkeket bizony vétek megvásárolni Pesten, mikor ezek Budán épen oly jó minőségben s hasonló áron megvehetők. A rendes, köznapi áruk vételénél nincs a budai s pesti kereskedések közt semmi külömbség, de nem is képzelhető el, hogy legyen. Senki és semmi sem gátolja a budai kereskedőt abban, hogy egy és ugyanazon forrásból szerezze be az árut a honnan a pesti, az üzleti költségek azonban inkább megengedik a budainak, hogy kisebb haszonnal dolgozhasson; egyedül a nagyobb fogyasztás szól még a pesti előnyére. De ha a vevő közönség ezen buzditásunkat megsziveli és követi, mihamarább megváltozhat a helyzet s a budai kereskedő ár tekintetében is versenyképes lesz bármely pestivel szemben.

A vevő közönség azon kiváló fontos körülményt tartsa szem előtt, miszerint a budai üzlet kivétel nélkül, csak szigorúan szolid alapon vezethető, mivel minden üzletember, csak helybeli vevő közönsége lévén, a megélhetésre irányuló törekvés parancsolja, hogy minden egyes meglevő vevőjét jól, s annak kivánsága szerint szolgálja ki. Budán nem ugy áll a dolog mint nagy városban, hol egy elmaradt vevőt semmibe sem vesznek, mert arra számithatnak és ezt tehetik joggal, hogy holnap jön helyette más kettő; nálunk a vevő közönség mindig egy és ugyanaz marad — a kerületbeli, — itt nem létezik idegen vagy járó kelő közönség után megélhető üzlet.

Állitásunk helyességét azon tény is igazolja, hogy Budán soha nem létezett a Pesten nagy divatban volt „27 kros bazár, végeladás, önkénytes licitáció, parti áruk“ stb; ezek mind csak a nagyváros korcs szülöttei. Efféle üzérkedések Budán nincsenek, és nem is fognának a jövőben sem létezhetni az imént kifejtett helyi viszonyok folytán.

Elvünk hű pártolásával rövid idő multán el lesz érhető az, hogy a budai közönség nem lesz kénytelen semmiféle áruért átmenni Pestre mert meg fogjuk honositani mindazon cikkeket, melyek ma esetleg még hiányosan vagy éppen nem volnának találhatók.

Jelenleg, midőn nagy mozgalom indult meg Buda emelése céljából időszerünek látjuk a budai helyi érdekek előmozditását szivén viselő közönséget a közös cél elérésére buzditani, remélve, hogy e praktikus fölfogás és kivitel által hamarább fogunk sikert elérni, mint bármely nagyszabású tervezet által theoriában.

-- *tt* — *S.*

A hét eseményei.

Vasárnap. Szeptember 4. A magyar turista egyesület budapesti osztálya Nagy Szóba rendez kirándulást. A társaság reggel 6 órakor és délután 2 óra 20 perckor indul. Az Edelsheim Gyulai hadastyán egyesület első női betegsegitő osztálya alapitó ünnepet rendez a medve-utcai Fácán vendéglő helyiségeiben. Az ünnep délután 4 órakor kezdődik. A birlapirók nyugdijintézetének alapja javára hangversenynyel egybekötött zártkörü táncmulatságot rendeznek a Klemens összes helyiségeiben (Hermina-út 29.) A hangverseny 8-kor kezdődik, közreműködnek a szinházaink és szinköreink előkelő tagjai. A Koburg herceg I. budapesti hadastyán egyesület női betegsegitő pénztára s a Kornélia árva alap javára tüzijátékkal és dijtekézéssel egybekötött nyári mulatságot rendez a kőbányai régi sörházban. A budapesti cimfestő, mázoló, aranyozó és fényező ipartestület mesterei segitő pénztára javára nyári táncmulatságot rendeznek a Kamara erdőben, melyet mindenféle tréfás játék s a szobafestők dalegyesületének éneke előz meg. A budapesti Segitség egyesület rendkivüli közgyülést tart a soroksári utcai Tálos-féle vendéglőben.

Kedd. Szeptember 6. A magyar turista egyesület budapesti osztályá társasvecsorát rendez a Politikus szatócshoz cimzett vendéglőben. Térzene délután 6 órakor a bástyai sétányon.

Szerda. Szeptember 6. A magyar mérnök és épitész egyesület négy napra terjedő kirándulást rendez az aldunai munkálatok megtekintse céljából. A kirándulók esti 6 óra 30 perckor indulnak el Budapestről.

Csütörtök. Szeptember 8. A Budapesti mükedvelők szini előadással egybekötött táncmulatságot rendeznek a rákospalotai parkvendéglőben. Lesz tüzijáték is. A szini előadást ifj. Mosolygó Ferenc rendezi. A józsefvárosi első emberbaráti és jótékonysági egyesület zászló avató ünnepet rendez. A zászlóanya tisztségét Funke Sándorné szül. Waldner Emma urhölgy vállalta el. Lukács Béla és Wekerle Sándor miniszterek igéretük szerint szintén megjelennek az egyesület ünnepén.

Péntek. Szeptember 9. Térzene délután 6 órakor a várkerti kioszk előtt.

A „Budai Hirlap“ ez idő szerint a legolcsóbb heti lap.

Előfizetési árak:

Egy évre	(házhoz szállitva)	**4 frt**	**40 kr.**
Hat hóra	„ „)	**2** „	**20** „
Három hóra	„ „	**1** „	**10** „

Egyes szám ára 10 kr.

Figyelmeztetjük a budai kereskedőket és vállalkozókat a Budai Hirlap hirdetési rovatára, melyben az összes lapok között aránylag a legcsekélyebb árak mellett lehet hirdetéseket közzétenni.

Egyes egyesületeknek, vállalatoknak csekély díj mellett állandó rovatot nyitunk lapunk hirdetési hasábjain, melyben minden közlemény közölhető az illető egylet vagy vállalat részéről.

A kiadóhivatal.

vasuti vendeglőbe és kedélyes poharazás közt megkötötték az atyafiságot. Igen az atyafiságot, mert a Szellő anyai nagybátyának a másod unoka fivére és a Domokos úr édes testvérének harmadunokája valaha jegyesek voltak. Igy azután nem is csoda, hogy egymás után üritgették a poharakat, a minek a vége az lett, hogy mire a vonatnak indulási ideje eljött Domokos úr kegyetlenül be volt csücscsentve a mi magyarán kifejezve annyit tesz, hogy alaposan be volt állitva. Szellő mint jó atyafihoz illő berakta urambátyámat a kupéba és maga is mellé ülve lassan várta mig elszunnyad s mikor ez bekövetkezett s Domokos úr egészséges hortyogása versenyt dübörgött a száguldó masinával, szépen kiemelte Urambátyám zsebéből a pukkadásig telt disznóbőr tárcát s mintha semmi sem történt volna a következő állomáson szépen odahagyta kedves atyjafiát, Domokos urat a ki még mindig ugy hortyogott, hogy a szomszéd kupéknak a népe ijedezve ugrott fel álmából, sőt egy vén veterán negyvennyolcban képzelvén magát el is orditotta.

— Itt a muszka!

Domokos úr folytatta is, tehát szépen, az álom ölén ringatózva, utját. Nem zavarta őt meg élvezetében semmi, csak mikor egy erős kéz nehezedett vállára s fülébe dörmögte:

— Tessék felkelni Budapesten vagyunk!

— Nincs dohányom! szólt Domokos úr meglátva maga előtt egy cifra egyenruhás urat, a kit a legjobb akarattal se nézhetett másnak mint finánenak.

— Nem vagyok én financ, hanem pakker! Merre van a pakkja tekintetes uram?

— Itt ez a börös láda.

— Fiakker vagy komfortábli tetszik?

— Mi az a fiakker? mi az a komfortábli vagy mi a csoda?

— Az egyik két lovas a másik egy lovas kocsi.

— Nagyapám se járt soha egy lovon nem vagyok én koldus! Hozzon nekem egy két lovas kocsit.

— Igen is kérem. — 18-dik szám.

— Jó, jó csak menjen már mert még csúfra vissza tolatnak.

Mikor az öreg lejött a kocsi lépcsőjén s meglátta azt a temérdek sok embert, a mely ott forgott sürgött, zajgott, morgott, lökdösődött, kiabált, sirt, ölelt és csókolt az üveggel fedett magas bolthajtások alatt, azt hitte, hogy legalább is vásárt tartanak itt! Végre nagy nehezen rá talált hordárjára s miután illendően kifizette beszállt az előállt fiakkerbe és kényesen hátra dölve kiáltott a kocsisra.

— Budára, valami szállóba.

— Igenis kérem ássan!

Még megérkeztek Domokos úrnak volt elég ideje kicsodálkozni magát a rengeteg városban, de magában is bánkódott a miatt, hogy az ő kedves Szellő öcscsét, hogy elvesztette maga mellől. Mily jó volna az most ide, hogy meg magyarázza neki ezeket a nagy házakat templomokat, szobrokat, tereket! De hát hová is lehetett? No se baj majd találkozik ő még itt vele a városban s akkor aztán el se ereszti maga mellől. Mialatt igy füzte tovább gondolatait, megérkeztek.

— Mivel tartozom? kérdi a kocsist.

— Háromforint kérem!

Domokos úr olyan nyugadt hideg vérrel nyult kabátjának belső zsebébe, mint a gyermek a fészekbe, melyről biztosan tudja, hogy benn van a madár. Egyszerre mintha kigyó csipte volna meg, kapta vissza kezét zsebéből, nem volt ott a tárcája! Hanem a helyett egy papiros akadt kezébe melyre plajbásszal a következő szavak voltak irva:

„Kedves uram bátyám! Azt mondtam tegnap, hogy hirlapiró vagyok és hogy tárcákat szoktam irni. Miután jelenben nincsen tárgyam, elvittem az urambátyámét, hogy valami tárcám még is legyen. Szerető öcscse Szellő.

Ha a Domokos úr feje felett emelkedő, diszes, büszke királyi palota e percben leomlik nem okozott volna nagyobb meglepetést az öreg úrnak mint ez, mig lassan magához térve szomoruan sohajtott fel:

— Hej! mégis csak igaza volt annak a hosszu haju Náni asszonynak mikor azt mondta hogy ne utazzam el! . . .

J — zsi.

Hull a levél a virágról! . . .

Szeretem az őszt s igazán nem tudom, hogy a tavasz ébredő szépségével, életével, avagy az ősz hervadó csendjével, bucsujával tesz-e nagyobb hatást reám? . . . Az érkező madarakat örömmel üdvözlöm s a távozók után könnyeket ejtek, szomoruan kisérem őket tekintetemmel, midőn érezve a pusztulást, látva a hervadást el mennek „jobb hazába“, hol melegebb a tájék, virit a fű, a fa s a természet teljes bájában teljes virágjában ragyog!

Minden levél egy-egy lehulló élet, minden száraz ág egy befejezett múlt s minden azt mutatja, a hulló levél, a száraz ág, hogy közel van a vég, a hosszu deres álom, melynek végén ujra zöld lesz a levél, ujra hajlékony, friss életü az ág! . . . Csakhogy nem az a rózsa fog ujra kinyilni, nem az a levél kizöldülni, az csak e helyett lesz s lehet, hogy ez éppen egy része lesz annak, midőn már elporladva mint föld fogja ennek táplálékát nyujtani. Ah de ez már nem virág, nem levél!

Ez a enyészet oly megható, hogy — nem tehetek róla — elszorul a szivem s én is az elmulás, az elhervadás gondolataival foglalkozom, mikor a sárga lomb között járva szinte nyögnek, jajgatnak a levelek, mintha kegyelemért könyörögnének még itt is, mikor én járok rajtuk!

Minden legkisebb szellő egy uj levél záport hint a földre. Kedvem volna lefeküdni a száraz levelekre, egy öreg fa alá s ott hagyni magam betemetni a hulló levéltől az „aranyesőtől“ és ott aludni át velők a telet. A vad gesztenye már régen, az első őszi fuvalomra, szélnek eresztette nagy ötös leveleit, a dió levelek még görcsösen ragaszkodnak a törzshöz, nem egy könnyen hagyják oda az öreg, annyi vihart, enyészetet átélt fát. A napsugár is bágyadt, sugarai lombán csókolják a téli nyugalomra térő, hervadó, enyésző természetet s mosolya is oly gyönge, olyan mint a lázas betegé, de azért ragyog, hogy legalább mig mind elmult, addig legyen szép a haláluk is, azután — azután ő is nem bánja melegit-e a sugár, csupán a kötelességét teszi, hogy világit, de fősvény avval is, mert kora délután már elhagyja a hideg téli földet s másutt önti ki teljes melegét.

Gondolkodom, hogy mindennek el kell enyésznie, hogy igy fogok-e én is elporlani, ha eljön hervadásom, lehullásom, mint ez a levél, mely elvegyülve a többi és a föld közé nemsokára nem egyébb pornál, olyan por mint az, melyre lehullott s nem is lehet tudni melyik volt levél, melyik föld, melyik élt, virágzott, melyik volt porszem öröktől fogva, a melyikre tapostak-tapostak mindig?! Vajjon ilyen leszek-e én is és akkor nem lesz-e egy nekem, hogy valaha én hullottam le eláról, én voltam e porszem vagy én tapostam rajta?! Mikor azt sem fogom tudni, melyik porszem voltam én, melyik nem!(?) Nem mindegy lesz-e akkor gazdag — szegény, boldog — boldogtalan valék-e?

Könyvembe egy levél van száritva és egy fehér virág; nem tudom kié, nem én tettem belé; aláirva: „menyasszonyi bokrétámból!“ Egy néhány lappal tovább: „anyám sirjáról!“ Mily különböző helyről való e két emlék s mily különböző érzések váltakoznak az ember szivében, ha együtt látja őket!

Az egyik egy boldog nap felejthetlen édes emléke, a mely elsője volt az élete boldogságának, — a másik az éppen a legnagyobb, a legkeserübb, a pótolhatlan veszteséget juttatja eszébe — a szerető édes anya halálát — drága mind a kettő! Melyik inkább az! Nem kutatom!

Vajjon boldogabb-e ez a két levél, mely meg van óva az enyészettől, legalább hosszú időre, mint az, mely rendes kiszabott pályáját korán végezte be, élt, zöldült, kivirult, sárgult, hervadt, lehullott s most ezer társával a földbe van temetve? Jó-e neki a száraz lét vagy kivánna-e nem lenni? Én Istenem, azt hiszem, hogy neki édes mindegy, nem tudja, nem érzi, csak — van!

Ha meggondolom még is csak szebb az, ha az embert szeretik, becsben tartják mint e két levelet s vágyam támad, hogy nékem is ilyen sorsom, ilyen végem legyen! Azt szeretném, hogy mindég gondoljanak reám és soha ne felejtsenek el s ugy nézzenek reám, hogy én vagyok egyedüli emléke egy megtörtént és elmult, örömteli vagy gyászos eseménynek és akár eltesznek, akár lehullok és porrá vállok az nekem mindegy — nem tudom én azt már, nem érzem, — ha lelkem elszállt, hogy velem mi lesz, ez nekem nem okoz gondot, csak ne volna ősz és ne húllna le, ne mulna el minden: ó szép, de szomorú hervadás!

Viola.

Fő- és székvárosi ügyek.

A közoktatási bizottság Rózsavölgyi Gyula tanácsnok elnöklete alatt f. évi aug. hó 31-én ülést tartott, melyen Faller Ferenc jegyző előadása alapján a következő ügyek intéztettek el:

Az orsz. nőiparegyesület két nőipariskolájára nézve a kereskedelmi minister a folyó év tavaszán arra kérte a fővárost, hogy miután az egyesület a tönk szélére jutott, az egylet két iskoláját a cselekvő és szenvedő egyesületi vagyonnal együtt vegye át s részéről biztositja az állam eddigi támogatását. A közgyülés azonban kijelentette, hogy mindaddig, mig a népoktatási törvény által reá rótt feladatokat teljesen nem valósithatja, egyéb iskolák fentartására magát indittatva nem érzi. Most a keresk. minister újabb leiratában arról értesiti a fővárost, hogy tekintettel a nőipar-iskolák nagy fontosságára, az emlitett két iskolát állami kezelésbe átvette s f. évi szeptember 1-től kezdve ily módon okvetlen fenn is tartja. Az emlitett ipariskolák a nők munka- és keresetképességének fokozása és kiterjesztése érdekében szélesebb alapokra is fognak már az 1893-4-iki tanévtől kezdve fektettetni. A minister azért kéri a fővárost, hogy az eddigi 1250 forint évi segélyen fölül ezen iskolákat magasabb állandó segélyben részesitse. A bizottság ugyanazon indokok alapján, a mely indokoknál fogva a közgyülés az iskolák átvétele ellen nyilatkozott, a kért segélyfölemelést szintén nem véleményezheti, még pedig annál kevésbé, mert a kisdedóvási törvény következtében a fővárosra ujabb s előre ki sem számitható terhek fognak hárulni. A III. ker. polgári iskolánál az igazgatóság rendkivüli latin nyelvi tanfolyam felállitását kérelmezi, hogy a gymnáziumoktól távol lakó ó-budai növendékek a polgári iskolák elvégzése után átléphessenek a felső gymnáziumi osztályokba. A bizottság a tanfolyam engedélyezését szivesen véleményezi. A tanfolyam heti négy órát veend igénybe. Be mutattatott a III. ker. Miklós-téri uj iskola tervvázlata is. Ez iskola a munkástelepi iskola pótlására vesz hivatva s tartalmazni fog földszintes épületben 8 tantermet a mellék helyiségekkel, óvodát, tornatermet s elkülönitett igazgatói és szolga lakást. A hozzávetőleges költség 82,000 frt. A bizottság ezt is eltogadván, végül a József-fiárvaházban megürült két s a Mayer-féle árvaházban üresedésben levő egy felügyelő-tanitói állás elnyeréseért folyamodott öt pályázó mindegyikének képesitését rendben találta.

Háborusdi.

Levél a honvéd hadgyakorlatokról.

(szt. a.) Szép élet a katona élet — kivált igy őszi gyakorlatokkor!

Ki volt adva magasabb helyről a parancs, hogy ezredünk a fővárosból meghatározott időben az x-i faluban tartozik lenni.

A tábornok úr tudatja az ezredessel, hogy az ezredet reggel öt órakor, elindulása előtt megakarja szemlélni.

Az ezredes úrnak érdekében áll, hogy az ezredben semmiféle hibát ne találjanak, ennélfogva ő maga előzetesen szemlét kiván tartani és parancsot ad, hogy az ezred öt órakor készen álljon.

A zászlóalj parancsnokokra nézve felette fontos, hogy zászlóaljaikat fél ötkor teljesen rendben találja az ezredes, ennélfogva ők már négy órakor akarnak szemlét tartani a maguk zászlóaljaik felett.

A százados ur, tekintettel erre szigoru parancsot ad ki, hogy a század már félnégy órakor készen álljon, hogy esetleg egyik másik hiányt még négy óra előtt pótolni lehessen.

A főhadnagy és hadnagy uraknak ambiciója, hogy szakaszukon ne találjon kifogásolni valót a százados, épen azért szükséges, hogy már három órára készen álljon a szakasz.

A szakaszvezető, meg a káplár nagyon jol tudják, hogyha három órakor hiba lesz, az nekik igen nagy kellemetlenséget okozhat, épen azért már félháromra mindegyik készen akarja látni a maga embereit, hogy legyen ideje egy pár nem szabályosan ragyogó gombot kitisztittatni.

Igy aztán minden értelmes legény legalább is két órakor kel fel, hogy rendbejöhessen és készen álljon félháromkor a felsőbbség előtt.

A sok vizitáció, szemle, kifogás végbe megy, az ezred készen várja a tábornokot. A tábornok öt óra helyett fél hatkor jött, „megelégedését“ fejezte ki, kifogásait megtette — s végre hat óra lett mire elindultunk.

Nincs szebb a ragyogó napsugárnál — az bizonyos; de az is bizonyos, hogy nincsen kiállhatatlanabb a katonára, mintha a napsugár amúgy Isten igazában süti menet közben.

Már tiz órakor jó 36° meleg volt. A legénység a jóformán térdigérő homokban izzadtan, fáradtan gázol előre, a felkavart por sürü felhőbe boritja az egész csapatot: ellepi órrát, száját az embernek. A nyelv csak úgy ropog a homokos szájpadon.

Akkor hallatszik a távolból az első lövés.

A kiküldött elővéd egyik emberét visszaküldi a csapathoz:

— Itt az ellenség!

Tisztek kardot ránt anak, harsány vezényszavak hangzanak és a csapat, mely mint egy hosszú kigyó mászott eddig a poros úton egyszerre „felfejlődik“; két hosszú sor, mely az út jobb és baloldalán szinte a végtelenbe látszik húzódni lövésre készen tartott puskával nyomúl előre. A kimerült legénységnek még nehezebb sorsa van, mint eddig, szántásokon keresztülgázolnia, kukoricákon áttörtetni.

A mezei munkás ekéjére támaszkodva nézi a hadfiakat. Talán azon tünődik, hogy volt őneki is része már ebben — vagy azon gondolkodik, hogy jövő esztendőre ő is berukkol neki is kijut a háborúsdiból. Milyen kényelmesnek tünik fel ilyenkor a földmüves nehéz munkája! Ha beleizzadt, csak oda szól az ökreinek:

— Hahó! — Azok pedig maguk is szivesen megállnak, hogy kifujják magukat!

Azzal előveszi a gazda ember a cserépkorsóját, a miben a viz mennél nagyobb meleg süt rá, annál hidegebb frisebb marad: a fizikusok tudják, hogy miért van az! Soká néz még a hadi rendben haladó csapatra s aztán meg-

nyugszik abban, hogy milyen jó, hogy ilyenkor van a gyakorlat! Még vagy két héttel ezelőtt ez a sok katona összetaposta volna rengő búzakalászokat: az „életet“ — két héttel később meg mind kitaposná az őszire elvetett magot

Azalatt megkezdődik az ütközet. Először sortüzek dördülnek el, majd meg a gyors tüzelés ropogása, riasztja fel a kukoricákban bóbiskoló nyulakat.

Egyik része a csapatnak „rohamra“ indúl buzditó „Rajta! Rajta!“ hangzik fel s a csapat szuronyt szegezve rohan a fehérjelvényes ellenségre, a felszerelés csörömpölve üti a bakák oldalát, mellét, hátát.

A csata meg van nyerve. Az ellenség elhúzódik, a mi csapatunk ismét visszakerül az országútra, még fáradtabban, kimerültebben.

Ilyenkor kezdődik az orvosok dolga.

Uton útfélen hullanak a bakák, mint a legyek. Az erősebbje féltérdre ereszkedve, fegyverére támaszkodva várja az orvosokat; amelyik már nem birja annyira se, hanyat fekszik: a nehéz borju hátrahúzza. Ha nem lihegve, ha kidülledt szemei nem forognának, azt hinnéd, hogy hallottak.

Az orvosok egyiktől a másikhoz mennek.

Egy kis konyak, a sebesült vivők kulacsából egy pár korty viz (Az is jó meleg;) egyiket másikat talpra állitja még. Leszedik róla a nehéz borjút, felteszik a kocsira s csak a fegyver marad nála: úgy megy tovább. A melyik egészen ki van merülve azt felrakják a kocsikra.

Már csak félóránylra van a végcél — a tisztek és orvosok biztatják a legénységet:

— Ne hadd magad fiam! No még egy félóra! Ott látszik már a falu tornya!

— Némelyiknél használ még, de soknak már hasztalan a beszéd, hasztalan pereg a dob: nem birja tovább! A déli nap teljes melegével tűz a poros csapatra.

A csapat eleje már benn van a faluban, a legénység elfoglalja a szállásokat — a kidölteket még csak akkor hozzák be a nyikorgó, döczögős kocsikon és gyalog kisérve. Beletelik egy óra, mig az utolsó emberek is bevánszorognak.

Leghátul jönnek az orvosok és sebesültvivők. Maguk is kimerülten, kifáradva vánszorognak.

A falu legszélső háza előtt egy ember behivja az orvosokat.

— Nagyon rosszúl van egy katona: Itt esett össze a házunk előtt, vizet kért, de már nem tudott inni.

Bemennek a házba. Ott fekszik egy hatalmas alak, a körülötte levők ecettel, hideg vizzel dörzsölik már jó ideje hiába.

Az orvos megvizsgálja a mozdulatlanúl fekvőt s oda szól segédjének:

Szivműködés még érezhető; munkára!

Orvos és segédje neki vetkőznek. Ő nekik nem szabad kimerülniök; emberélet van kockán.

Megkezdik azt csinálni, a mit „mesterséges légzésnek“ neveznek. A szervezet már nem képes a légzés nehéz munkáját elvégzeni, a tudománynak kell a kimerült emberi erőt helyettesiteni; a mellkasnak a szabályos időközökbeni összeszoritása és kitágasitása a tüdőt működésre kényszeriti. A tetszhalott száján sóhajtva tódul ki és be felé a levegő.

Napszámosnak nehéz munka, és mégis szakisme kell hozzá. Az orvos és segédje felváltva működnek. Az izzadság csurog róluk a nagy munkában, de fel sem veszik. Fél óra mulva az üvegesedett szemek fényleni kezdenek, a beteg — volt már az — elkezd nyögni, majd magától is lélegzik, már a szájába csöpögtetett konyakot is el tudja nyelni: meg van mentve.

Megtudakolják nevét, felirják és átadják a sebesültvivőknek, a kik majd beszállitják a rögtönzött tábori betegszobába.

A szomszéd házban már türelmetlenül várják a doktorokat, ott is nehéz beteg van.

Ismétlődik az előbbi jelenet, az előbbi munka. csakhogy eredménytelenül.

Egy óráig küzdenek az orvosok a halállal hasztalanúl. A sziv mindig gyengébben dobog, a szemek kiszáradtan merednek az alacsony szoba gerendáira, a tüdőbe szoruló levegő elkezd sercegni, mintha vizből bugyborékolna elő.

Consummatum est!

— Befejeztetett! Fellépett a tüdővizenyő.

Az orvos e komoly szavaira abba marad a további kisérlet. Egy mély hörgés — s a háborusdi első halottjáról megirják a jelentést.

— — — — — — — — — —

Beh szép is ez a háborusdi! Már vagy egy hete „bekvártélyoztak“ az x-i faluba. A gazda kiszorúlt a nagy szobájából, nekünk engedte át; mert muszájt. De azért nem haragszik ő ránk! Dehogy haragszik!

Tudja azt Szücs János uram, hogy nem a mi jóvoltunkból vagyunk a nyakán. Még szives is hozzánk! Nincs a nap, hogy mire a gyakorlatról visszajövünk az asztalon ne álljon vagy egy szép dinnye, vagy egy tál szőllő, vagy szilva — amije éppen van a jószivű gazdának. Pénzt dehogy fogadna el érte. Csupa öröm nála lakni. A földes szobát úgy kiseprik, kitakaritják mindennap, hogy csakugy ragyog a tisztaságtól. Nem is csoda, mikor a gazda lánya takaritja ki. Az pedig csinos lány! Az egész faluban sincs szebb lány a Szücs Teránál. Ha úgy vasárnap felveszi az ezer ráncos piros szoknyát, a szöszke hajába befonja a cifra pántlikákat, a nyakára felteszi a négy sor „galárist“, karcsú termetét meg beleszoritja az arany paszomántos „pruszlikba“, bizony nem csak a falú legényei néznek utána, hanem a tiszt urak is megfordúlnak a látására! Olyankor pedig a „Tere lányunk“ (már mi csak úgy hivjuk!) szégyenkezve lesüti szép nagy szemeit és a világért sem nézne az emberre.

Esténként aztán, dolog után elbeszélget velünk a gazdánk is, meg a Tere lányunk is.

Szücs gazda már nem mai gyerek, nagy „sort“ élt már ő is át. Van hát miről beszélnie. El is mondja szépen, hogy milyen más az igazi háború. Ő neki már abban is volt része: 48-ban már huszonnégy esztendős legényember volt. Akkor is ott „vót, a mikor a honvédek agyonlőttek egy spiónyt, a ki németeknek elliferálta a magyar marhákat“ . . .

A Tere lányunk persze még nem volt csatában, de azért ő is katona dolgokról szeret beszélni; a szeretője oda fenn van nagy Budapest városában, a harmincketteseknél szolgál. Arról szeret ő beszélni, azt várja ő haza, mert már nemsokára letelik a három esztendő.

Hasztalan ijesztgetjük, hogy az ő szeretőjét úgy megszerették odafenn is, hogy tiz esztendőnél hamarább ki nem eresztik — nem hiszi ő nekünk; jobban tudja ő azt, mert megsugja a szive az igazat, no meg levelet is kap a szeretőjétől, a „kibe megirja az igazat“ a huncut harminczkettes, a kit mindnyájan irigylünk.

Ünnepnapjaink is vannak. Ezek olyankor jönnek ránk, a mikor nagyon magas, szürke kabátos generális urak jönnek hozzánk vizsgálni. Ilyenkor persze mindenkinek ki kell tennie magéért. A csaták ilyenkor egészen érdekesek, a sok lövöldözés, felvonúlás, visszavonúlás és más egyéb taktikai mozdulat mulattató és szép képet nyujtanak — persze csak a nézőnek.

Gyakorlat után aztán következnek a generális úr megjegyzései. Ezek igen tanúlságosak és sokszor érdekesek is. Egyik például azt a fontosságú stratégiai észrevételt tette, hogy az egyik hadnagy úrnak nem forsriftos, vagy legalább nem az ő kedvére való a szakálla: mindenesetre nagy fontosságú és horderejű dolog egy esetleges muszka háborúnál . . .!

Igy aztán minden sanyarúság dacár elég mulatságosan telik el a háborúsdi alatt az idő és megérjük nemsokára azt is, hogy nekünk rezervistáknak is lefújnak.

Hirek.

A „**Budai Hirlap**“ mult heti számával új évnegyedbe lépett.

Közönségünknek elég alkalma volt megösmerkedni a „Budai Hirlap“ irányával, céljával, előnyeivel.

Dacára a kezdet nehézségeinek lapunk az első évnegyedben már is oly mérvü elterjedtségnek kezd örvendeni, mely nemcsak annak életrevalóságát jellemzi, de egyszersmind biztositék arra nézve is, hogy az a jövőben is fennállhat és szolgálhatja a budai érdekeket.

Magának a budai közönségnek is érdekében áll a „Budai Hirlap“ fenntartása s ennélfogva annak támogatása is minden tekintetben úgy anyagi, mint szellemi tekintetben.

Fizessünk elő a „Budai Hirlap“-ra, keressük fel annak hirdetési rovatait és hirdessünk abban mindent a mi a budai közönséget érdekelheti, a mire figyelmessé tenni szükséges.

De támogassuk a „Budai Hirlapot“ szellemileg is minden alkalommal. Bármi történjék is Budán, ertesitsük róla a „Budai Hirlapot“, illetőleg ennek utján a budai közönséget.

A „Budai Hirlap“ szerkesztősége helyt ad minden oly közleménynek, mely, ha csak részben, hacsak egy kisebb körben is, érdekli a budaiakat. Szivesen helyt ád igy mindennemü egyesületekben előforduló mozgalmakról, azok üléseiről szóló közleményeket és azokat dijtalanul közzéteszi, hacsak a hirdetés jellegével nem birnak. Minden panasz, minden felszólalás — ha csak a személyeskedés jellegét nem viseli magán — helyet talál a „Budai Hirlap“-ban.

Minthogy lapunk minden hatóságnak, minden közintézetnek megküldetik, az azokat érdeklő felszólalások, panaszok, a közönségnek jogos óhajtásai a „Budai Hirlap“ révén tudomásukra jutnak, a mi már magában véve is elég arra, hogy a panaszon segitsen, a felszólalást figyelembe vegye s az esetleges óhajtásnak a mennyiben az jogos, eleget tegyen.

Célunk az, hogy idővet a „Budai Hirlap“ és olvasói között szoros kapocs létesüljön, mely egy közös cél elérésére kösse össze a lapunkat és közönségét: a budai viszonyok javitására, Buda emelésére minden téren és tekintetben. A közönségnek be kell idővel látnia, hogy az egyedüli hivatott organum érdekének emelésére épen a „Budai Hirlap“ mely tisztán és csakis ennek a kitüzött célnak köszönheti létjogát — viszont a „Budai Hirlap“ is tudja, hogy ő e kitüzött célt csak ugy érheti el, ha közönségére támaszkodik, s annak minden óhajtását a lehetőségig teljesiti, kivánságainak eleget tesz.

Epen azért hivjuk fel a budai közönséget arra, hogy tekintse a „Budai Hirlap“-ot sajátjának, mely ő érte van s melyet igénybe venni mindenkor joga és alkalma van. Éljen ezen jogaival és használjon fel minden alkalmat arra, hogy vele élhessen!

Támogassa e lapot erkölcsi, szellemi téren és terjessze, hirdesse azt, hogy anyagilag is biztositsa fenállását.

A szerkesztőség.

A nagy kaszás megsuhintotta az ő hatalmas fegyverét és rendre dől az ember ott a hol kaszál. A lapok tele vannak kolera hirekkel, mindenki csak erről beszél, erről gondolkodik. — A belügyminiszter, a tanácsvéd- és óvó intézkedéseket tesz, a hamis betegség ellen; mialatt az lassan kikerülve a szemek és fülek, éberségét bejön a szellő szárnyain és kezébe veszi a legfőbb hatalmat a nélkül, hogy ez iránt megkérdezné a maga miniszter tanácsát. — Járnak a bizottságok házról-házra! Itt megbüntetnek egy többszörös család apát, mint javithatlan vizpazarlót, mert meg merészelt otthon fürödni és nem itta meg a fürdővizét, ott rá szabják a strófot egy gyógyszerészre egy orvosra mert nem deszinficiál. Hja, ma csúfra már azt is pénzbüntetéssel fogják sujtani, a ki görögdinnyét és kovászosugorkát eszik.

Szerencse az, hogy mi budaiak fel se vesszük ezeket a rossz hireket, a jó friss levegő, a balzsamos áradat, onnan a hegyek felől, melyet a frissen kaszált rétek öntenek, elbizakodottá tesz bennünket. — A multkor is a Sepi a „három frakkos"-ból, kegyetlenül becsodálkozva azt mondja, hogy nem igaz az, hogy kolera lesz ő biztosan tudja azt.

— Honnan tudod Sepi . .

— Hát a múltkor mondta nekem az öreg anyám, mikor bejött Budakeszről a hol kuruzsló asszony.

Ez hát már csak autentikus és jól sugalmazott nyilatkozat!

Közeledik lassan-lassan az ősz is az ő csendes, méla zajával, kezd hullni a virág levél, kezd sárgulni a Svábhegy. — A nyári lakások, a villák kezdenek üresedni, lassanként a hülló levéllel, az első őszi szél, behozza a nyaralókat ismét a fővárosba, visszahozza őket a vágy, a régi megszokott fészek után, mint tavaszszal a játszi napsugár az enyhe szellő, a zöldelő lomb a fecskéket.

A nyári lakók bizonyára a főváros fecskéi, a valódiak tavaszszal jönnek és ősszel mennek a mieink megforditva — nagy bánatára a papáknak és a férjeknek.

A budai honvédemlék. Már másodszor keritették körül a Disztéren azt a területet, hová a Budavár ostrománál elesett honvédek emlékére felállitandó szobor fog állani. — Most talán sikeresebb lesz a működés, mint első alkalommal volt, mert már az alapozási és betonirozási munkákat meg is kezdték. — A talapzat még ez évben elkészül, az emlék pedig, Zala Györgynek műve, öntés alatt van. Maga a szobor ifju honvédet ábrázol magasra tartott zászlóval kezében s diadalmas mosolylyal ajakán, feléje hajlik a Genius s cser koszorút helyez homlokára A szobrot kora tavaszszal állitják fel és 1893. májushó 21-én Budavár bevételének évfordulóján, leplezik le.

Bacillus tenyésztés. A Márvány lépcsőnek falán, hihetőleg valamely csatorna megrepedéséből kifolyólag, egy meglehetős nagyságú nyilás támadt, mely piszkos vizét a falépcsőre önti. Jó volna talán becsináltatni azt a kis léket addig mig el nem jön a kolera, mert akkor jó tenyésző helye lesz e fedett lépcső a bacülusoknak.

Ajandék. A kir. palota plébánia templomának Friedmann Izidor budapesti déli gyümöles kereskedő igen értékes képet ajándékozott, mely Salamon királynak, Laszló herczeggel szt. István koporsójánál történt kibékülését ábrázolja. A képet Veringer apát plebános a szt. István kápolnában óhajtja felfüggesztetni.

A duna partok magasitása. A budapesti duna partoknak 9 méterre leendő megmagasitása céljából szükséglendő vasmunkákra Ganz és társa cég, a kőfaragó munkára Hauszmann Sándor cég tette a legjutányosabb ajánlatot. Az összes munkáknak f. é. december 15-ére készen kell lenni.

A lipót-mező fejlesztése ügyében f. hó 30-án Niedermann Gyula dr. tébolydai igazgató meghivására értekezletre gyültek össze a lipót-mezei villa tulajdonosok s elhatározták, hogy a főváros hatóságához kérvényt nyujtanak be, melyben vasuti összeköttetést, az átszelelő utak rendezését és népliget létesitését sürgetik. E kérvényt tamogatás végett Darányi Ignác és Falk Miksa orsz. képviselőknek is átadják. A kérvényben az érdekeltek több okokra támaszkodnak igy a többi közt arra is, hogy a vasut kérdése meg lett volna oldva, ha a Hármán Ferenczczel több éven át folytatott tárgyalások eredményre vezetnek, most azonban midőn az engedélyezés feltételei meglettek volna állapithatók, Hármán magas korára való hivatkozás mellett lemond vasutépitési szándékáról. Az uj népliget létesitése elhatározott dolog, csupán a földmivelesi minister által jóvahagyott erdőgazdagsági üzemterv, mely fák kiharilását és utak létesitését nem engedi meg, utjában áll, a munkálatoknak. Ezen állapot megszüntetése végett a közigazgatási bizottság kérni fogja a ministert.

Iskola hiány. Mult számunk szerkesztői üzeneteiben emlitettük, hogy az uj budai gymnasiumot nem csupán egyetlen osztálylyal, hanem négy osztálylyal kellett volna megnyitni. Alig kezdődtek a beiratások s már is fölhangzik a panasz, hogy a főváros tanulni vagyó ifjait a budapesti középiskolák befogadni nem képesek. A kormánynak gondoskodnia kellene, hogy az összes jelentkezők befogadása lehetséges legyen, ha másként nem ugy párhuzamos osztályok rendszeresitése által. Budapest tanuló ifjusága évről évre annyira szaporodik, hogy három uj gymnasium létesitése sem tudná végkép megszüntetni ama visszaéléseket, melyek a beiratások alkalmával egyes intézetekben elő szoktak fordulni. Azok kik hatalmas protektorral rendelkeznek mitől sem félnek, azok felvétele bizonyos; szegény embernek azonban egyszerüen kijelentetik „a törvényes szám már betelt," innen azután mehet koledálni más kerületbe, tanulni vágyó fiával.

Ideje volna ezen állapotok megszüntetéséről alaposan gondolkozni.

Különfélék.

Jóslat. Egy csillagász azt josalta XI. Lajos Franciaország egykori királyának, hogy kedvenc hölgye rövid idő alatt meg fog halni. A midőn ez igazán nemsokára beteljesedett, a király kétségbe esve, a csillagászt gyanusitotta hogy az megmérgezé hölgyét, csakhogy jóslata igaz legyen. És annyira dühös lett ezen gondolatra, hogy meggyilkoltatását parancsolá. A midőn a bérelt gyilkosok az áldozat szobájába érkeztek, az egyik gyilkos kérdé tőle vajjon mit gondol, mikor lesz az ő saját halál órája. A csillagász sejté, hogy mi történik és miért azért hamar válaszolá: „A csillagokból olvasám sorsom, melyek nekem azt jelentik, hogy én agg kort fogok elérni, mert én épen három nappal elébb fogok meghalni mint ő felsége a király. A gyilkosok nem mertek hozzá nyulni és bejelenték a joslatot. Erre a király nem csak hogy nem gyikoltatá meg, de még életére is vigyáztatott, csupa félelemből, hogy jóslata nála is teljesülne.

Blondin. A hires kötéltáncost a mikor Chicagóban tartozkodott felkérte egy ember, hogy vele produkciót tartson. Blondin belegyezett és mindketten a kötélre szálltak, de amint körülbelül a közepén voltak a másik elneveti magát. — „Miért nevet oly jó izüen" kérdi őt Blondin. — „Csak azt nevetem, hogy mily arcot fog ön csinálni, ha mindketten a publikum közé esünk." - „De miért esnénk? mondá csodálkozva. — „Csupán azért" felelé egész nyugalommal, „mert én ilyen halált választottam magamnak", és abban a pillanatban ugy elkezdett fickándozni, hogy a hires Blondin már el is veszté egyensulyát. De hirtelen le dobá sulyzó botját mindkét kezével megragadta a kollegát és nagy ügyességgel a nehéz teherrel végig futott a kötélen. Szerencsésen le érkezve leülteté a szerencsétlent és két oly pofont adott neki, hogy az eszméletlenül összerogyott. De ez egyszersmind uj találmányul szolgált neki, mert azután mindennap végig balancirozott ugyanazon emberrel, ki hűséges szolgája lett az nap óta.

Irodalom és művészet.

Krisztinavárosi szinkör. Az elmult héten a régi jó operetteket elevenitették fel a szinkörben a közönség méltó örömére. Szombaton, mint jeleztük volt, Pintér Imre a szinkör jeles baritonistájának volt a jutalom játéka, az „Orpheus az alvilágban" cimü vig operette, melyben K. Koppácsi Juliska mint vendég énekelte Euridike szerepét hatásosan, kedvesen, ügyesen és sikkesen. Szép hangja jó játéka által kiérdemelte a sürü tapsokat, melyekkel a budai közönség egykori kedvencét kitüntette Szép csokorral is meglepték tisztelői, kik e vendég szereplést már régen várták! A jutalmazandó Pintér Aristeus-Plutó szerepét játszotta s ebben tökéletesen tudta szép hangját érvényesiteni, játéka pedig a telt házat sokszor hangolta tapsra. A többi szereplő is nagyon jól megállta helyét dacára annak, hogy a betamulással nem igen készülhettek el, miután a jutalomjátékot az utolsó percben tüzték ki szombatra. Igy remek Diana volt Ledofszki, pajkos ügyes kis Ámor Pintérné Szép Olga a ki ugyan naiva volna, de azért csinosan énekelte el az ő kis huncut notácskáit! Orpheust, Németh János játszotta és énekelte a nála megszokott precizitással és szép hanggal. Jupiter szerepében Kovács kacagtatta a közönséget; Stix Jankó Gireth-ben talált jó személyesitőt. — Kár, hogy a karnak egyes női tagjai bájaikat annyira előre helyezik a szinpadon s onnan felülről keresnek maguknak társat a vacsorához. — Talán kissé várhatnának mig kikerülnek az udvarra! — Jutalmazandó szép telt házat kapott meglepetésül. Vasárnap a Tóth leány ment, jó szerep osztással telt padsorok mellet. Hankát a szegény tót leányt Serédi Sarolta játszotta kedvesen és ügyesen s a szép tót notákat ügyesen énekelte el. Segitettek neki a siker elérésére P. Szép Olga ki szintén ügyesen kedvesen forgolódott az ő gyorsan pergő nyelvecskéjével a szinpadon; Kétszeri Etel mint jó mama, Kassai mint jó engedelmes fia Berki mint papucshős papa. Kovács a tipikus öreg tót, Gyöngyi a szép Miso és Giréth mint ügyes állatorvos. Hétfőn Tiszturak a zárdában operett került szinre, mely kacagtató helyzeteivel nagy mulatságot szerzett az üres padokban ásitozó közönségnek. Ledofszki, Szigeti, Németh, Kovács, Pintér mind megálltak helyöket tisztességesen. A kar azonban nem nagy dicsőséget aratott. Talán ugyan ezt mondhatjuk a keddi előadásról a Gaccogni nemesről a melyben Serédi és Ledofszki kaptak sürü tapsokat a ritka közönségtől. Mind a két primadonna egy mást igyekezett felülmulni kedvességben énekben és játékban. Szintén igy volt egymással Németh és Pintér kik tökeletesen osztoztak a sikerben. A kar ismét szörnyüséges volt, a mi nem is csoda, ha meggondoljuk, hogy az egész 10 mondd tiz személyből állott! A szép diszletek a kellő hatást tették. Szép telt ház gyült össze a szerdai előadásra, a milyet már régen, a jutalomjátékokat nem szamitva, láttak a szinkör falai. Jókai Mór regényének a Fekete gyémántok nagy szinre alkalmazott szinművét adtak nagy anyagi és nagyon szép erkölcsisikerrel. A főszerepet Berendi Iványt Komjáthi János adta precizen és a nála megszokott elevenséggel és könnyedséggel. Ám a többi szereplő is mind kitett magáért, igy nem győzték elégszer a lámpak elé hivni Balog Etelt ki elragadó jelenség volt akár mint széntalicskázó leány akár mint előkelő dáma. P. Szép Olga, Kétszeri Etel, Gyöngyi, Berki, Réthei mind tökéletesek voltak s a közönség majd minden felvonás után a lámpák eléhivta őket. Csütörtökön a könyvtárnok került szinre jól telt ház előtt mit azonban dacára a kitünő előadásnak hegedűművész, csoda gyermeknek Hubay tanitványának vagyunk hajlandók tulajdonitani. Az ökölnyi csöpp gyerek négy darabot játszott, bámulatos technikával és nagy ügyességgel. — Sürü taps jutalmazta a kis művészt fáradozásaiért, a mit ő valóban ki is érdemelt. — Kár, hogy e miatt a zenei előadás miatt kissé későre maradt, úgy, hogy a közönség a 2-ik felvonás utáni piész befejezte után nagyobbrészt haza szállingózott. — A darabban szereplő művészek mind nagyon jól oldották meg szerepüket Kovács kacagtató könyvtárnok volt. Rétey és Komjáthy kitünő gavallérok

Giréth jó Gibsen, öltözetei feltünést keltenek. Berky és Gyöngyi szintén osztoztak a sikerben. — A hölgyek közűl nagyon ügyes, szép két jelenség volt az ő aranyos, pajkos jó kedvükkel Balog Etel és P. Szép Olga, továbbá Kétszeri Etel. Az előadás összevágó jó volt a közönség az egyes szereplőket zajosan hivta a lámpák elé.

* **A budai szinkörben** Kossuth Lajos születése napján Szávay Gyulának „Hunka" cimü dramolettje fog szinre kerülni.

* **Lorényi K. Antal** „Krakélerek" cimü életképének első előadása pénteken lesz. A darabban Sérédi Sarolta, mint huszár hadnagy, párbajt fog vivni.

* **Állandó szinház Ó-Budán.** Az ó-budai szinpártoló egyesület a régi „Korona" épületet melyből a jelenleg elhelyezett iskola jövő évben kiköltözködik, szinháznak óhajtaná átalakitani. Az átalakitás kevés köitséget igényelne a mennyiben csakis a tér felé eső részhez kellene egy toldalékot épiteni, melyben a szinpad és az öltözök nyernének elhelyezést A nagyterem maradna a nézőtér. Más terv szerint, a fővárostól telket kérnének egy teljesen uj szinház épitéséhez, melyhez haza tökét társadalmi uton szereznék be. Megérjük még, hogy Ó Budának lesz állandó szinháza a pesti vigszinház ügye pedig az alatt teljesen elalszik.

* **Chopin kiadatlan zeneművei** legközelebb napvilágot látnak. A zene költő hagyatéka pertárgya volt mely csak most dölt el Chopin egy varsói kiadója javára.

* **A pálya nyertes dalmű.** Emlitettük a Sonzogno-féle uj dalmű pályazatot, a dijat Gellio Benocunto Coronaro „Festa a marina" cimü egyfelvonásos operája nyerte el. Első előadása Romában lesz még ez év november havában. Coronaro ezelőtt húsz évvel tünt fel „Naplemente" cimü poetikus operájával, azóta folyton tanult, csak most tünt fel ismét a Sonzogno féle pályázaton. Coronaro különben vagyonos ember.

* **Műsor a jövő hétre:** Hétfő: Diurnista (utólszor); Kedd: Fekete gyémántok; Szerda: Donna Juannita. Csütörtök; A csikós; Péntek: A krakélerek (először); Szombat: Ugyanez.

Szerkesztői üzenetek.

Kerecsen. Megkaptuk, köszönjük alássan! A levélben emlitett dolgoknak utánna járunk! A Gellérthegyről való cikket szivesen vesszük és várjuk. Üdvözlet és csók a távolból. — **N. H.** Hirdetésének egyszeri közzétételéért 2.50 frt. 10szeri közzétételért 17 forintot fizet, 3-szori közlés 8 forint. — **O—L Buda.** A cikkecskét köszönjük. — Máskor is szivesen vesszük, ha ideje engedi, hogy valamit e részben még irjon. — **Jolán.** Igéretének teljesitését várjuk dobogó szivvel. — **Szkijén.** — Valami jó historiát fundáljon már ki a mi számunkra is és küldje be a hét elején, mert később aztán baj van vele. — **Késő ősz van** . . . (D. L.) Dehogy van, dehogy van, hiszen 28° Celsius szerint a hőmérsék, ebben még a maga versecskéje is megsült! — **Egy olvasó.** A panasz teljesen jogosúlt, de hát Bródi úr, az emlitett lap szerkesztője nem tagja a «Magyar egyesületnek»!. — **Tabáni előfizetőnő.** A legközelebbi számok egyikében fogunk az őszi divatról szóló cikket közölni; addig is elárulhatjuk, ha sekinek sem szól, hogy a hosszú térdig érő kabátkák ismét nagy keresettségnek fognak örvendeni. — **B. E. Ó-Buda.** Ha valaki, ki egy másik személylyel megy, köszön, természetes, hogy a velemenőnek is köszönteni illik azt a kinek ez köszön, ha nem ismeri is. Másik kérdésére, hogyan udvarolhat sikerrel, nem tudunk kielégitő feleletet adni, dacára annak, hogy szerkesztőségünk egy női tagját e tárgyban megkérdeztünk! Mondja csak egyszerűen azt a mit szive diktál és 2—3 hó múlva bizonyosan keblére ölelheti választottját. Legalább a költők igy irják. — **Filkó.** Nem volt igaza, a kontrát, éppen renosz miatt elveszitette. — **Viola.** Tárcacikknek rövid volt a „Hulla levél a virágról" azért került a vonal felé. — Szerkesztőségünk minden tagja lelkesült a poétikus munkáért. Kérünk még egy pár ily szép és ily ügyes cikkecskét. — **Több olvasó.** 1. A hetilap meginditásához polgármesteri engedély kell és rendőri igazolvány. 2. Tetszés szerint; a bélyegilletéket a hó végén kell beküldeni. 3. Nincs.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2 óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Menetrendek.

A lóvasút menetrendje.

1 **Lánchid — Ó-Budai vonal**: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra reggel	perc	Utolsó vonat	óra este	perc	Közlekedés
a Lánzhid-főtől	5	—	a Lánchid-főtöl	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

2. **Lánchid — Zugligeti vonal**: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budai-körút. Zugligeti-út, **Zugligeti állomás**.

Első vonat	óra reggel	perc	Utolsó vonat	óra este	perc	Közlekedés
a Lánchid-tól	6	12	a Lánchid-tól	9	42	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugliget-ből	6	—	a Zugliget-ből	10	—	

3. **Károlykaszárnya — zugligeti vonal**: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra reggel	p.	Utolsó v.	óra este	p.	Közlekedés
a Károly-kasz.-tól	6	—	a Károly-kasz.-tól	9	—	a Károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1/2 10-ig 10 » 1/2 10-1/2 3-ig 20 » 1/2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugli-getből	6	—	a Zugli-getből	10	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1/2 9-ig 10 » 1/2 9—3-ig 20 » 3—7 1/2-ig 15 » 7 1/2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. **Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig**: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra reggel	perc	Utolsó vonat	óra este	perc	Közlekedés
a Ludovice-umtól	4	50	a Ludovice-umtól	9	30	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Fő-térről	6	8	a III. k. Fő-térről	10	30	

5. **Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal**: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v. nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra reggel	perc	Utolsó vonat	óra este	perc	Közlekedés
a városliget-ből	6	—	a városliget-ből	7	30	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfür-dőből	6	35	a császárfür-dőből	8	05	

Megjegyzés: **Ünnep- és vasárnapokon**, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

Hétköznap

Városmajor indulás	Svábhegy indulás	Széchényi-hegy érkesés	Széchényi-hegy indulás	Svábhegy indulás	Városmajor érkezés
6.—	6.17	6.21	6.22	6.30	6.55
6.30				7.—	7.25
7.—	7.17	7.21	7.22	7.30	7.55
7.30				8.—	8.25
8.—	8.17	8.21	8.22	8.30	8.55
8.30				9.—	9.25
9.—	9.17	9.21	9.22	9.30	9.55
9.30				10.—	10.25
10.—	10.17	10.21	10.22	10.30	10.55
11.—	11.17	11.21	11.22	11.30	11.55
12.—	12.17	12.21	12.22	12.30	12.55
1.—	1.17	1.21	1.22	1.30	1.55
2.—	2.17	2.21	2.22	2.30	2.55
2.30				3.—	3.25
3.—	3.17	3.21	3.22	3.30	3.55
3.30				4.—	4.25
4.—	4.17	4.21	4.22	4.30	4.55
4.30				5.—	5.25
5.—	5.17	5.21	5.22	5.30	5.55
5.30				6.—	6.25
6.—	6.17	6.21	6.22	6.30	6.55
6.30				7.—	7.25
7.—	7.17	7.21	7.22	7.30	7.55
7.30				8.—	8.25
8.—	8.17	8.21	8.22	8.30	8.55
8.30				9.—	9.25
9.—				9.30	9.25
9.30				10.—	10.25
10.30				11.—	11.25

Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 órától esti 11 óráig terjed a közlekedés.

Kedvezőtlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

MENETÁRAK:

Egyes jegyek Hétköznapon:

Városmajor — Svábhegy	30 kr.	Svábhegy — Városm. és vissza	40 kr.
Városmajor — Széchényi-hegy	40 kr.	Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	10 kr.
Városm. — Svábhegy és vissza	40 kr.	Széchényi-hegy — Városmajor	30 kr.
Városm. — Széch.-hegy és vissza	50 kr.	Széchényi-hegy — Svábhegy	10 kr.
Svábhegy — Városmajor	20 kr.	Széch.-hegy — Városm. és vissza	50 kr.
Svábhegy — Széchényi-hegy	10 kr.	Széch.-hegy — Sváb-hegy és vissza	10 kr.

Egyes jegyek vasár- és ünnepnapon:

Városmajor — Svábhegy	40 kr.	Svábhegy — Városm. és vissza	60 kr.
Városmajor — Széchényi-hegy	50 kr.	Svábhegy — Széch.-hegy és vissza	10 kr.
Városm. — Svábhegy és vissza	60 kr.	Széchényi-hegy — Városmajor	40 kr.
Városm. — Széch.-hegy és vissza	70 kr.	Széchényi-hegy — Svábhegy	10 kr.
Svábhegy — Városmajor	30 kr.	Széch.-hegy — Városm. és vissza	70 kr.
Svábhegy — Széchényi-hegy	10 kr.	Széch.-hegy — Svábhegy és vissza	10 kr.

Tiz éven aluli gyermekekért félár fizetendő, olyanok 2 év alatt és karon* artva díjmentesek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. **6** ó.-tól.— esti 1/2 **10**-ig.

Fazekastér—Vigadó: „ **6** „ — „ fél **10** „

Hidfő—Vigadó: „ **7** „ — „ **10** „

Hidfő—Eskütér: „ **7** „ — „ fél **10** „

Tabán—Vigadó: „ **5** „ — „ **10** „

Rudasfürdő—Eskütér: „ **5** „ — „ **10** „

Sárosfürdő—Vámházter: „ **5** „ — „ **10** „

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethű olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

művek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemű látogató jegyek elkészitésére.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utcza sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—5.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü leteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, neve önöi, házvezetönöi, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérb vétel** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által cél t lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, h-men hirekre, esküvőkre való meghivásokra, szü letési jelentesekre, névnapi gratulácziókra, gyászjelentésekre

és minden effé e

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajczárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajczár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyeg illeték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető czimet, sőt vidékre díjtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba vétetnek föl készpénzen, vi léktől a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—8.

Vig, s a fővárosi jó társaságban előnyösen ismert jó modorú fiatal e ber ismerkedés céljából, jó modú fiatal özvegygyel levelezésbe óhajt lépni! Házasság céloztatik. Teljes discretió! Levelek a kiadóba „Bon vivant“ cim alatt kéretnek. 30—1.

Valentin János.

Egyszerre nem illik ajtóstól berohanni a házba, s különben is én egyelőre csupán a levelezést óhajtottam. Mért nem ád jelt a kis hirdetések között, hogy levelet irt. — Igy blindre odamenni bajos. „Euridik“. 33—1.

Eladó két

teljesen jó karban lévő chiffon. Hol? megmondja a kiadóhivatal. 34—1.

Mariskának Tiszolc.

A Banda óhajtva várja főnök helyettesét! Mikor lesz már szerencsénk tisztelhetni? A Banda. 35—1.

Gingalló.

Hogy szolgál az egészség s hogy forog a tagló? Az igért mézet várja a Földid. 36—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 17. sz. Vasárnap, september 11.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre **4** frt **40** kr., 6 hónapra **2** frt **20** kr., 3 hónapra **1** frt **10** kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Szegényedünk.

Szokássá vált a mai időben hogy letűnt nagyjaink a bünbánat hangján közelednek a közönséghez. A közönség bizalma lett Canossájuk, attól kérnek bünbocsánatot a mely őket nagygyá emelte, s módot nyujtott nekik ezen bizalom kiérdemeléséhez.

Csak a minapában láttuk hogy közéletünk két nevezetes tagja a népre apellált őszintén vallva be büneit s kimutatta, hogy a kerületek hátra maradottsága a kormány indolenciájának tulajdonitható.

Naivnak tettsző eljárás hogy a számos évi tespedés és semmi tevés után, a sértett önérzett hangja szólal fel bennök, egy pillanat alatt tisztában voltak a helyzettel, a melyet évtizedeken keresztül át látni nem akartak.

S hogy felszólamlásaiknak legcsekélyebb eredménye sem volt az csak a budai közönség conservativ gondolkodásán mulik. A „Budai Hirlap“ egy izben felemlitve már azt kimutatta, hogy a budai közönség conservativ természeténél egységes társadalmi kört, egységes társadalmi érdeket teremteni nem képes, sok lenne a teendő a mely Budának fővárosi jellegét emelni képes lenne.

Budának egykori gazdaságát egykor igen kiterjedt szőllő termelése képezte. Egész vagyon s egyes családok mindene feküdt a szőlőtőkében. S jelenleg pedig egy nagy része parlagon hever, másrésze pedig minden kellő rendszer mellőzésével lett tőkével beültetve, a nélkül, hogy a szakértelem bármiként is nyilványulhatott volna az ültetvényben.

„Megterem az magától is“ csak idő kell hozzá, igy szól a budai gazda de komolyan és szakszerüen hozzá látni nem hajlandó, mert ő azt sohasem tette.

S az irányadó budai körök sem tesznek eleget, hogy a szőlőtermesztést s ezzel kapcsolatban a gyümölcs, értve a nemes gyümölcs termesztését Budán lehetővé tegyék.

Láttuk a minapában hogy a földmivelési miniszter úr kezdeményezése folytán a budai vincellér képezdében létesitendő gyümölcs termelési szakosztály költségeinek részbeni fedezését a fővárosi tanács megtagadta. Egy élet kérdés a városatyák mellőzésével lett eldöntve, mit tegyen tehát a közönség, ha érdekét senki sem méltányolja?

Ha a nép életfentartó eleme hiányzik, érezhető lesz az ipar, a kereskedelem minden ágában.

Budának önálló ipara s kereskedelme nincsen, nem csak a kerületek természeti fekvése gátolja az egységes ipar létesitését, de gátolja a versenyképesség hiánya is.

Tökével nem rendelkeznek a kereskedők és iparosok, mert nincs honnan szerezzék, s ennek hiányán ki van zárva a verseny azon neme, a mely a keresleti cikkek egységes árait megszabhassa. Ott pedig a hol minden kereskedő saját szükségleteihez arányitja cikkei árát, versenyről szó sem lehet.

A közönség pedig tudva mindezeket ott keresi az árut, a hol a kinálat erős. Ezzel nem az lesz mondva, hogy a budai kereskedő az árut megtartani törekszik, hanem az, hogy csak az általa előszabott áron adaadni hajlandó. Azt pedig jól tudjuk, hogy nem a kereskedő privát viszonyai, hanem a kereslet és a kinálat egymáshozi viszonya döntő az ár megállapitásánál.

Sokan kifogásolják az olcsó úgynevezett 27 kros árucsarnokok létesitését, már pedig látjuk, hogy külföldön az erős konkurenczia megteremtése végett ily árucsarnokok, bazárok s más e fajta üzletek napról-napra alakulnak.

Az üzlet szolidsága nem az ár vagy az érték meghatározásától tétetik függővé, de a közönségnek kinyert bizalmától, ha a vevő csalódik, elfordul tőle.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

A szivárvány.

Hosszas önmagával való küzdés után elhatározta, hogy találkozást ád Bélának, ki ezután annyira vágyakodott. — Sokáig küzdött akarata, felfogása, tisztessége, azzal a hatalmas érzéssel, mely most ide kényszeritette; szerelmének szirtjein megtört akarata bár magán a legnagyobb mértékben akart uralkodni! Hány álmatlan éjszakát töltött el, — gondolkozott végig, küzködött maga magával, a szó szoros értelmében még elhatározását, hogy soha többé nem látja azt kit szeretett, megmásitotta! Igaz, hogy most is csak egyszer csak még utóljára akarta látni Bélát, mert előtte volt az örvény, mely felé már nagyon is sebesen szaladt s erőteljesen kellett küzdenie a feltornyosúló habok ellen, hogy a többi balga asszony módjára belé ne kerüljön.

— „Holnap férjem nem lesz idehaza“ irta levelében. — „még egyszer utóljára látni akarom, jöjjön este hat óra tájban a Svábhegyi villánkba!“

„Addig is üdvözlettel Hanna!“

A mikor ezt a levelet sajátkezüleg beledobta a levélszekrénybe csaknem elájult s talán már vissza is vette volna, de nem lehetett! Érezte, hogy helytelenül cselekszik, látta maga előtt férjét, ki az egész viszonyról sejtelemmel sem birván, benne feltétlenül bizik, s bizonyos undort vagy félelmet, maga sem volt tisztában vele hogy mit, érzett maga iránt, éppen olyat mint mikor a gyermek rosszat cselekszik fél a felfedeztetéstől is, de az elhallgatástól is.

Az az éjszaka a mit e levél irása után eltöltött, talán leghosszabb, a legborzasztóbb mindazok között miket eddig át virasztott. — Százszor elhatározta magában, hogy nem megy el a megirt légyottra; Béla csak meg fog talán neki bocsátani ezért, — és reggel mégis a belső küzdelemtől és álmatlan éjszakától sápadt, arccal öltözött fel, hogy elmenjen oda a hová szive sugallotta, egész valója hivta. — A délelőttöt azzal töltötte el, hogy egyik utcából a másikba ment azzal a sejtelemmel, hogy talán majd csak találkozik vele és nem kell kimenni a Svábhegyre! — Igy aztán csendesen eltelt az idő, úgy hogy maga sem vette észre az elmulását csak mikor a Váci utcai óra kettőt mutatott. Akkor még egyszer meggondolt minden eshetőséget, mint egy perspektiván végig tekintett azon a mit meg akart cselekedni s beült egy fiakkerbe és ki hajtatott a Svábhegyre! . . .

Ám a szép tavaszi idő, virágzó fák, a játszi szellő, mely megingatta ezek koronáját, hogy valóságos virágzáport árasztottak a földre, mind nem érdekelte, mind nem gyönyörködtette, folytonosan csak az járt eszébe: mit fog mondani? hogy fog reá tekinteni?

A villába megérkezve elküldte a kocsit maga pedig bekopogtatott a házfelügyelőhöz. — Ezt azután nemsokára, miután a házkörüli dolgokról referált neki, elküldte a „Szép Olasznőhöz“, hogy egy pár pohár bort elköltsön egészségére.

A rácsos ajtó becsapódott és ő egyedül maradt! Dehogy egyedül! Itt volt az a lélek, mely nem hogy némi vigasztalást, hanem csupán rémületet szorongattatást okozott! Domboru tükörben látta a hűtlenség viszképét, mit elkövetett, eltorzulva, megnagyobbodva, bünné aljasulva azt, a mit pedig az elfogulatlan itélő csak könnyelműségnek nézett volna! . . .

Könnyü férfias léptek zaja riasztotta fel lelki zsibbadtságából: Az a rövid idő, a mi az ajtó nyiltáig eltelt, véghetlen hosszunak tetszett neki, halálos aggodalom környékezte. — Hátha férje jönne?! Ha meg tudta volna bünét?! Ha felfedezte volna hűtlenségét ah! úgy érzi hogy meghalna a szégyentől a bünnek tudatától!

A kopogás rezzentette fel elfásultságából alig tudott kinyögni egy halk „Szabadot“ és mindenre elkészülten várta, hogy mi fog most történni.

A mint sok álmatlan éjjelen elképzelte magának éppen ugy lépett be Szabados Béla ugyanazzal a vágyat, érzelmeket kifejező arccal azzal a mélabús tekintettel, a mely oly annyira jellemezte őt.

A rövid üdvözlet után helyet mutatott

A verseny előnye nem csak az, hogy a kereskedő a jó és olcsó áruk beszerzésére lesz serkentve, de legfőképpen az, hogy a vevő a kereskedő szeszélyének esetleg kapzsiságának kitéve ne legyen.

S bármely iparágat tekintsünk is, a stagnációt, a pangást okvetlen konstatálnunk kell, s ennek eredménye gyanánt nem elegendő Pest városának szerzett fölényét szidnunk, de valljuk be őszintén, hogy a hiba önmagunkban keresendő, minden ujitás, minden elhatározó lépés valóságos merénylet lenne megszokott kényelmünk ellen.

W. T.

Res arenae.

A krisztinavárosi szinkörben f.-hó 8-án csöpp hijja mult, hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt! Az előadás alatt ugyanis a kellemetlen égési szagtól vezettetne egy úri ember tüzet kiáltott, a mi a hallgató közönség körében a legnagyobb panikot idézte elő. Lapunk mást helyén foglalkozunk ez esemény tárgyalásával itt csupán arra terjeszkedünk ki, a mit ez eset alkalmából megjegyezni akarunk. S ez különösen két dologra tett bennünket figyelmessé. Az egyik egy olyan általános óhaj, a mit minden budai polgár szivből óhajt s a mely óhaj éppen oly égető szükségességü, mint jogosult, hogy t. i. a fő- és székváros jobbparti részének is legyen már egyszer egy olyan szinháza, hová arcpirulás nélkül mehessen a budai polgár, hogy azokat a szükségleteket, melyeket a szórakozás megkiván, tisztességes és illő helyen kielégithesse.

Mert bizony valljuk meg, hiszen az őszinteség a legszebb erény, hogy e tekintetben nem csak Pest, de a vidéki városok mögött is annyira elmaradtunk, hogy pirulni van okunk. Egy körülbelül száz ezer lakossal biró város, melynek nincsen becsületes szinháza, melynek nincsen egy tisztességes szinpadja, hol a magyar nyelv az öt megillető tisztességben és kegyeletben részesülne! Ez valóban nemcsak elszomoritó, de elkeseritő tény is. Egy deszkából összevert bódéban szorong a szintársulat, mely nem hogy a mai modern, kellékeknek megfelelne, de a mely még a régi görögök szinházaival sem állná ki a versenyt. Nem volna-e jobb, megnyugtatóbb a közönségre nézve is, ha becsületes, kőből emelt épület állna Thalia szolgálatában, hiszen a művelt nyugat, ha ezt meglátná, mit gondolna a sokat emlegetett magyar sovinizmusról, melyet eddig egyes mecenások példája után nem igy tanult ismerni. Mi megpenditettük annak idején az eszmét, hogy egy állandó szinház épüljön Budán, mi oda akartunk hatni, hogy az budaiaknak e régi vágya teljesedésbe menjen, de dacára mindezeknek az intéző körök visszavonultak a maguk jól védett sáncaik megé azzal a jelszóval, hogy hiszen ott a „Várszinház".

De azt ugyanakkor nem gondolták meg, hogy ez a hely éppen olyan, ha nem is egészen oly veszélyes, fészke a mai napság annyira gyakori, szinházi veszedelmeknek, mint a krisztinavárosi aréna!

Máshol vidéken egyre-másra épülnek a pompásabbnal pompásabb épületek a szinigazgatók részére, sőt, óh a sorsnak mily szatirája az öreg Ó-Buda is állandó szinházat akar magának épiteni, s mi itt Budán, hol pedig oly annyira égető szükség volna egy tisztességes szinházra meg vagyunk áldva e részben mint a suhai malom, melybe egy nyáron csak 24-szer ütött belé a menykő!

Azok a bizonyos intéző körök panaszkodnak, hogy ugy sincsen Budán, olyan publikum, a melynek érdemes volna tisztességes állandó szinházat emelni! Persze, hogy nincs akkor, midőn olyan szeles helyen kell hallgatni egy-egy előadást, mely az embernek nem élvezetet, hanem betegséget okoz! Épitsenek csak az aradi, temesvári vagy nagyváradi szinházhoz hasonló, a közegészségnek megfelelő épületet, majd akkor megfogják látni, hogy az a sokat gunyolt és lenézett budai polgár mint pártolja a szinészetet, mint jár el nap-nap mellett a szinházba!

A másik észrevételünk ezen szomoru eset alkalmából arra a felvonásközbeni dolgokra vonatkozik, melyet a szinkör foyerja előtt lehet tapasztalni, és a melyből kifolyólag ez az eset is megtörtént. Az a vigyázatlan kezelése a tűznek, mely ott folyik előbb utóbb szerencsétlenségét fogja okozni a szinkörnek, mert ez oly könnyelmüség, melyet másutt, mint Budán, sehol sem türnének meg. Ugyan az ügyeletes rendőr tisztviselők egyetértve a kerületi kapitánynyal, miért nem tiltják el a közvetlen a szinház, illetve a szinpad előtt való szivarozást. Nem feltünő-e ez a kihivása ugy szólván a tűzveszélynek! Pedig éppen ő nekik volna legnagyobb érdekükben ez, miután ők az őrzői, a vigyazói a polgárok egészségének és testi épségének. — Ha csak két lépéssel odább szoritanák a közönséget, a kert rácsozata megé már meg volna a biztosságnak legalább a látszata, ha nem is az érzete.

Ez által nem szenvedne nagyobb fáradságot a közönség és mégis inkább biztosságban érezné magát a tűzveszély ellen. — Elvárjuk ugy az elöljáróságtól, mint a kerületi kapitányságtól ezeknek az intézkedéseknek a megtételét, melyek nélkül nem biztos a szinház látogató s melyet, hogy megcselekedjenek legnagyobb érdekében áll úgy a tűzbiztosság mint az egyes embereknek érdekében.

A mig ez mind csak „pium derideriu m", jámbor óhaj, marad addig ne szamitson Budán igazgató sikerre és magyar múzsa diadalra!

— *i.*

Új hidaink.

Sok szó és tinta folyt már az uj hidak kérdésében és a sok szó mögül kikivillant egy-egy telek vagy ház-, vagy éppen a megbizó levelek vonzó ereje. Sem házunk, sem biztositandó mandatumunk nem lévén, teljes érdekeletlenséggel szólhatunk a nagyfontosságu kérdéshez, a nélkül, hogy valaki objectivitásunkat kétségbe vonhatná.

Nem hizelgünk magunknak azzal, hogy teljesen ujat mondhatnánk. E kérdést már olyan rég óta tárgyalják szóval és irásban, hogy bajos az ismétlés elkerülése; a megoldás módozatára nézve azonban hisszük, hogy még sem fogunk szalmát csépelni, ha elmondjuk véleményünket.

Első sorban a negyedik t. i a plébánia térről átvezetendő hidról akarunk szólani. Arra nézve, hogy azt kell legsürgősebben kiépiteni, eltérő véleményt nem hallottunk. A főbaj csak az, hogy olyan költséges a terv, melyet felállitottak, hogy a mellék részek kivitele nehezebb és kétségesebb, mint magáé a hidé. Értjük a kigyó-utca kiszélesitését és vele a régi vámház és a plébánia templom lebontását.

Ezt a tervet egyelőre a jövő zenéjének tartjuk, mert mindjárt az az első és legnagyobb kérdés, hogy ki adja a kisajátitáshoz szükséges nagy összegeket? Erre igen bajos a felelet. Mi azonban e terv helyett más megoldást ajánlunk, mely gyorsabban foganatositható, és mely abban

---

neki maga mellett mikor ezt elfoglalta igy kezdett beszélni Hanna:

— Ne itéljen el, ne gondoljon felölem rosszat, mert a mai találkozást, mit oly hőn ohajtott megadtam magának, nem volt ez egyébb mint egy kötelesség részemről, a mi ugyan ellenkezett felfogásommal és tisztességemmel, de melyet megadtam mégis azért, nehogy megtagadva azt lelkifurdalásokat érezzek. Ámde bizakodtam arra az önben, felismert gavallériára és udvariasságra, hogy egy védtelen, önmagát kiadó hölgygyel szemben a helyzettel visszaélni nem fog.

— Asszonyom e felől biztos lehet.

— És most mondja el mi vezette önt hozzám, mi szüksége volt arra, hogy még egyszer találkozzék velem, mikor már egyszer kifejtettem ön előtt, hogy soha sem akarom viszont látni!

— Nagyságos asszonyom — felelé Béla — az egyedüli ok a miért elég merész, — talán esztelen is voltam ezt a randevút kierőszakolni, nem egyébb mint az, hogy utóljára láthassam, hogy utóljára kigyönyörködhessem magamat látásában! Lehet, hogy haszontalan ember vagyok éppen ezért, lehet, hogy talán azokat az elveket, miket eddig magaméinak vallottam végképpen elvettem, hanem nem tudtam ezek dacára sem szabadulni attól a kinos és szivemet mélyen sértő gondolattal elmenni innen, hol pedig talán boldogságom ragyogó napfénye kezdett sütni, hogy öntől, ki leghivebb barátnőm, sajnos, hogy csak az, volt, el ne bucsuzzam! Nem tudtam volna elválni ugy mint az ember elvál egy ismerősétől kit alig-alig ismert, öntől nem pedig azért mert teljesen oda van szivemhez növe képe, egyenisége és minden kicsi tulajdonsága.

— Béla kérem hiszen megigérte hogy . . .

— Igen megigértem, hogy a szó szoros értelmében ugy fogom magam viselni, mint tisztességes emberhez illik, ezt meg követeli az öniránt való tisztelet!

— És mégis . . .

— Ha szivem mást diktál, ha nem tudok betelni nézésével, ha nem tudok mást, mint dicsőlteményt zengeni a szépségéről, a bájáról.

— Ugyan kérem hagyja el.

— Most hagyjam el, mikor már oly sok ideje, hogy türök, szenvedek, sokkal nagyobb kinokat és fajdalmakat, mint a milyet ember el viselni képes. Ugyan mondja, mily nevetséges, mily esztelen dolog volna most elhallgattatni mindazokat az érzelmeket, azokat a szenvedélyeket melyek hónapok sőt évek óta uralkodó elemét teszik kebelemnek! Nem édes Hanna maga talán túl sokat követelne egy oly ifju szivtől, kinek első ideálja, első szerelme, rajongásának tárgya Ön volt!

— De Béla kérem! . . .

— Igenis Ön volt Nagyságos asszonyom az első pillanattól kezdve mikor mint menyasszonyt megláttam, mikor lelkem összes erejével küzdöttem ez ellen az esztelen, ez ellen a botor érzelem ellen! Azután maga férjhez ment, szaakitott mindazokkal az érzelmekkel, melyek talán még egy vékony egy gyönge szallaggal a múlthoz kötötték volna és én nem tudva magamon uralkodni beláttam, hogy hasztalan a küzdés, hasztalan önmegtagadás le kell mondani végképpen arról a célról mit önmagamnak végcélul tüztem ki. — Nem mondom, hogy nem esett fájdalommal, de meg kellett cselekednem! Mit ér a küzdelem, ha nincsen bér a mi kitartásunkat megjutalmazza! . . . Ezért határoztam el magam, hogy elutazzam, messze másvilágrészbe, hol a világi hiuságok ezer szimü tarka képe nem fog csalogatni, hivogatni, de az eltöltött s legalább részben boldog időnek emlékével fogok majd mulathatni! — Távozásommal fájdalmat okozok magamnak, de talán örömet, talán könnyebbülést másnak, és engem ez tökéletesen megnyugtat.

— Azt gondolja felelt Hanna olyan mosolylyal, mely inkább a vértanúk lelkesült mosolyához hasonlitott, sem mint egy légyotton lévő szerelmeséhez, mialatt kezét a Béla kezéhez értette gyöngéd szoritással viszonozván, azokat a vallomásokat, melyeket férjhez menetele óta először hallgatott meg.

— Tehát adna legalább némi kicsi reményt, mely úgy is elkeseritett életemet egy kissé megédesitené?

— Talán!

áll, hogy nem várva meg a kerepesi utról egyenesen irányuló nagy közlekedési ér megnyitását a kilátásba helyezett állami segélylyel, a hid épitése haladéktalanul megkezdendő, mert első sorban az a legsürgösöbb, hogy a főváros baloldali részének a lánchid és vasuti hidközt állandó közlekedése, legyen minél elébb és e cél elérése végett a hid elkészüljön.

Ennek a hidnak kizárólag a személyi közlekedése kell közvetitenie gyalog és kocsin járók számára, mert az üzleti teherkocsik a belvárosból feltétlenül kizárandók, a budai part keskeny volta itt ugy sem engedne meg nagyobb üzleti forgalmat.

A városháza és a plebánia templom érintetlen maradhat, mert sokkal jutányosabban el lehet bánni a pár év mulva ugy is feleslegessé való curiai épülettel, s a Sebestyén-utcai és Duna-utcai házcsoportokkal, mely vonalon kevés nagyobb és értékesebb ház kerülne kisajátitás alá és a hatvani-utca tengelyén kisebb költséggel szintén elég egyenesebben lehet a Dunához jutni.

A negyedik hid kiépitését tehát nem tartjuk olyan nehezen megoldhatónak, feltéve, hogy a hozzákötött szabályozási kolonczot egyelőre lerázza magáról. Mundus se expediet. A személyi forgalmat a megnyilt út ugyis arra fogja terelni és egyelőre az áramlatnak meg fog felelni a jelen vonal, addig, mig a szükség később parancsolni, követelni fogja a bővitést. Akkor aztán az anyagi eszközöket is magával hozandja.

Sokkal nagyobb jelentőséggel bir azonban az ötödik hid, melynek a főváros déli és keleti részének üzleti forgalmát kell közvetitenie. A jobb parton a Gellért-hegy alatt ugy a Vámház-körúttal, mint a Boráros-térrel átellenben alkalmas szabad tér kinálkozik a közlekedés vonalának irányitására.

Élénk küzdelem folyik a két vonal pártolói közt.

A vámházköruti hid hiveinek igazat adunk abban, hogy a széles belső körúton és a bele torkolló Üllői-úton tetemes üzleti forgalmat közvetitene, könnyebben és kevesebb költséggel létesithetők a hidfők mindkét parton, mert nagy feltöltési munkálatra nincs szükség és e hid körülbelől középpontjára esnék a vasuti és a lánchid közt eső területnek s a főváros igen jelentékeny részének adna emporiumot. Ezek oly érvek, a melyek előtt magunk is meghajlunk és ha csak a jelent tekintenők feltétlenül ezt a vonalat irnók zászlónkra.

Ámde nem szabad szem elől tévesztenünk a jövőt.

A főváros jelen állapotában még eltűrhető, bár már is kezd kényelmetlenné válni a belső körut teher forgalma. A személyforgalom nagyon élénkké lett és különösen télen, havas időben szembeszököen akadályozzák a teherszállitó kocsik a személyi közlekedést, ebben természetesen a bérkocsi forgalmat értvén.

Valamint a lánchidról és a belváros főbb utcáiról már kizárták a terhes kocsikat maholnap el kell tereltetniök a kerepesi utról is, mert itt a személyforgalmat már majdnem lehetetlenné teszik, — s ezt különösen a vasutra száló utas érzi — épp ugy ki lesz zárva, ki kell zárva lennie pár évtized mulva a teher forgalomnak a belső körutról is. Ekkor aztán csak nagy kerülővel juthatna a kereskedelem a vámházköruti hidra, mint a mily kerülővel jutott a déli rész a lánchidra és jut most fel a Margithidra.

A déli és keleti résznek tehát alább kell utat nyitni. És erre csakugyan a külső körut torkolata, a Boráros tér van hivatva.

Az való, hogy a hidfő a budai oldalon nagy földmunkálatot hosszu töltést kiván és egyelőre lakatlan térre nyilnék. Közlekedési vonalak azonban gyorsan teremtenek magoknak emporiumot és gyorsan benépesitik környékőket. Felesleges Uj-Pestig mennünk példáért a főváros körutainak gyors kiépülése elég bizonyitékot szolgáltat.

A fennebbiek nyomán tehát a főváros érdekeit hangoztatva tekintettel a jövőre bátran azok mellé állhatunk a kik a boráros tér i hidat pártolják.

M. K.

Különfélék.

A szerkesztőkről Dickens egy 1859-iki levelében következőleg nyilatkozik: „A hirlapszerkesztőnek mint a költőnek, születnie kell, mert legtöbb esetben semmiféle neme a nevelésnek sem teheti ily állás elfoglalására képessé az embert, ha csak születése óta magában nem hordozza az efféle irodalmi foglalkozás iránti érzéket s ügyességet. Azok száma igen nagy, kik egy vezércikket vagy más irodalmi cikket igen szépen és jól képesek megirni egy hirlap számára; de csak kevesen találtatnak, kikre a szerkesztést lehessen bizni; kevesen vannak, kik az oda nem illőt, a mi pedig minden közleményben benn foglaltatik, azonnal fölismerjék; kevesen vannak, kik jó választást tudjanak tenni, hogy a kiadott munkák ne csak egyeseknek tessenek, hanem az egész nemzetre nézve tanulságosak legyenek; kik kiválasszák, a mi nem magánérdekért, hanem közcélokra van irva. Még kevesebben vannak azok, kik egy pillantásra képesek legyenek megitélni azon irodalmi és politikai anyagot, mely a hirlapnak kelendőségét biztositsa. Szóval; egy jó hirlapszerkesztőnek fő nehézsége és fő érdeme nem annyira abban keresendő, a mi lapjának hasábjain megjelenik, mint inkább abban, a mit azokból eltávolitott. Szerencsés szerkesztők nem mindig nagy irók egyszersmind, hanem csak józan, ép eszü emberek s éppen ez egészséges eszük birta őket arra, hogy keveset irjanak önmaguk, de annál többet olvassanak, itéljenek, válogassanak, utasitásokat adjanak, változtassanak s azt a mit mások irtak, figyelemmel kisérjék."

Falb Rudolf legujabb jóslata. A hires idő jós, nevét ujabb módon óhajtja népszerüvé tenni. A kolera terjedésére vonatkozólag következőkép nyugtatja meg a félemtől fölizgatott kedélyeket: „félelem fogta el a lakosságot, a mióta Hamburgban a kolera pusztit. A félelem különben is indokolatlan, mert a kolera Hamburgban szünni fog és a következő hét elején teljesen megszünnik. Föl fog lépni a kolera azonkivül még néhány német és külföldi városban, de 1892. szeptember 20-án délután 3 órakor már hire-hamva sem lesz." Részünkről már sajnáljuk, hogy a hires próféta a perceket és másodperceket jóslatából kifelejtette, megvagyunk azonban győződve, hogy a kolera, parancsára a kijelölt időben Európából kikotródik.

Párisi bérkocsisok. Egy a most nem régen Párisban kiütött bérkocsi sztrájk alkalmából ott járt ur beszéli a következő históriát: — A boulevard des Italiens-en mentem mikor az eső kezdett csepegni. Kocsi után néztem végre meglátok egy fiakkert s oda megyek hozzá felszólitva, hogy vigyen lakásomra! E közben a következő diskurzus fejlődött ki köztünk: „Hogy hivják Önt uram!" „Hermann János", „Van valaki ismerőse a ki ajánlhatná?" „Igen itt a sarki kofa? „Szereti Zolát?" „Imádom!" „Akkor sajnos nem vihetem kocsimon mert én meg utálom!"

— Hogy érti ezt?

— Tudja azt tartja egy régi közmondás: Várt leány várat nyer! Ha azzal a kitartással szenvedélylyel tovább is megtartja azokat az érzelmeket, melyeket az előbb oly szépen fejezett ki és ha a sors nem gátol majd bennünket terveinkben, akkor lehet, hogy úgy lesz, de ki tudja azt mi minden fog közbejönni?

— — — — — — — — — —

Időközben teljesen beborult! A napok óta tartó hőség, viharba volt kitörendő! Először csak a távolból hallatszottak egyes hosszasabban tartó dörejek; a lég a verandán rendkivül nyomott volt, daczára annak, hogy az ablakok mind nyitva voltak, s a légben szinte érezhető volt az a megfeszitett villamosság, mely a két embert kik oly veszélyes théma körül forogtak még szenvedélyesebbé, idegeiket még érzékenynyebbé tette.

E pillanatban megindult a vihart megelőző szél s ugy csapta be a kitámasztott ablakot, hogy az ezer darabra törve hullott le a poporondra. — S mialatt egy nagyot csattant, bent két szerelmes, kik úgy érzik, hogy egymás nélkül, kín nekik az élet a legszenvedélyesebben a legnagyobb izgatottsággal beszélnek!

Tehát még is ad egy kis reményt, ha nem is sokat de megérdemlem mert sokat szenvedtem, ám ez türtem némán, hogy csak láthassam! Nem óhajtottam mást csak azt, hogy közelébe lehessek, szemeinek egy pillantása, egy rezgése nem maradt előttem ismeretlen, vigyáztam, lestem, őriztem minden lépését, mert oly drága oly kedves volt előttem, mert féltettem! . . S mindezért nem kérek semmit csak egy jó szót, csak egy rövid készszoritást, búcsuzóúl, hiszen úgy sem látjuk egymást többé! De hiszen mit is beszélek, mit irom itt le küzdelmemet önmagammal, mit szóljak itt továbbra is szerelemről, hiszen maga jól elrejti magat gondolatait, a maga mentsvára egyedül az, hogy tisztességes férjes asszony! . . .

Rosszúl itél meg barátom! — Igaz eddig küzdöttem ez ellen, de ma nem tudok tovább magamnak parancsolni. . . . Itélj el! . . vess meg . . . szembe állok az egész világ szájával, de megmondom, hogy szeretlek, hogy ha küzdöttem is, ma már nem tudok többé!" . . .

Az utóbbi szavak már csak elsuttogva voltak s a hölgy csaknem önkivületi állapotba esett a férfi karjai közé. — A vihar teljes erejéből kitört, a szél a magas jegenyefákat nádként hajtogatta a dörgések szünet nélkül követték egymást s az eső kövér cseppekben kezdett esni. — E pillanatban egy fület siketitő dörgés rázta meg az épületet alapjában, a villám beütött a terrasz előtt magasló jegenyefába, s két szerelmes megrettenve ugrott szét egymás karjaiból! Hanna a legnagyobb izgatottsággal lépett ki a terrasz szabadban fekvő részére s végképpen exáltálva tépte fel öltönyének derekát, hogy róla a gombok szerte széjjel pattogzottak, kilátszott a márvány fehér váll; a rózsaszinü kebel s mint a vihar tündére állt ott meg mig Béla szoborrá meredt arccal követte őt.

A nő hangja tisztán csengett a dörgést követő csendben, szinte őrjöngve kiabált, két karját széttárva szabad folyást engedve ruháján a szélnek.

— Hát te is elitélsz, Isten! Avagy vétek-e a szerelem? Minek teremtetted akkor az emberi szivet, vagy minek oltottad belé a mérhetetlen vágyat, a soha ki nem elégithető szomjat a szerelemért! Bünös vagyok és ha Uram te is annak találsz, büntess érdemem szerint, szigorúan! De bár mit tégy velem szeretem őt, — igazán mondhatatlanúl! . . .

Lassanként kibomlottak hajfürtei is s ott állott roskadozva az előtt a férfi előtt, kit életében először szeretett s kinek most lábai elé rogyott átölelve térdeit, mig könnyei egybevegyültek az ég könnyeivel . . . .

Az égen ketté szakadtak a felhők, az eső már csak permetezett, amott távol keleten a szivárványnak széles szines ive rajzolódott végig a fekete felhőn, s Béla a mint ott állt elmerengve mntatta meg a kibékülésnek jelét Hannának:

„A válasz ime itt van káromló szavaidra: az igaz szerelemnek, még ha bünös is megbocsát az Isten!"

J—zsi.

A Szent-Gellérthegy megalkotása.

Meg van bizony alkotva régen. Úgy nyugszik ott a Dunába meredező szikláival, mint egy roppant óriásnak, a Dunántúl Vértesének, ökölbe szoritott keze, mely fenyegetően mered a pesti oldalra. Hozzá még tetején a fellegvár, szilárd, kicirkalmazott szürke falaival. Erre is elmondhatjuk, a hogy a debreceni ember szokta; „Csak azért van, hogy legyen.“

Igy, a maga természetes valóságában meg van alkotva régen az öreg Szent-Gellérthegy. De még megalkotásra vár olyképen, amint azt a mai kor izlése, kényelme megkövetelik s a mint a mai fejlett technika eszközeivel megalkotni módunkban áll.

Tabáni lejtőjéről pusztúl lassan-lassan a sok apró ház, s a magasabb városrendezési szempontoknak esik áldozatúl a székes főváros egyik legboldogabb része, a hol t. i. mindenki a saját házában lakott. Tért foglalnak apránként a villák is, — reversális mellett épülve a kincstári területen s közelében. Két év óta megvan a kigyós ut is, az obligát fehér karfákkal. Nemsokára tetejéről is pusztul már a lapos kőfészek s területe a főváros tulajdona lesz.

Ennyire már vagyunk. Ez mind semmi.

Az öreg Gellért nem nagy. Egy jókora szikla, semmi egyéb. Turista kirándulásokat nem rendezhetünk rája, svájci stilü menedékházakat nem emelhetünk rajta. Kicsiny az egész. De ép ezért rendkivül alkalmas terrennumúl kinálkozik a különféle technikai alkotásoknak. Olyan, mint a hibátlan márványdarab, mely fúrásra, faragásra, alkotásra hivja ki a művészt.

Ez a szikladarab nagy kincsünk nekünk; s olyan ember, kinek a természet szépségei iránt érzékeny a kebele, bámulva pillant reá, s csodálkozva tekint le róla. A Gellérthegynek van legnagyobb része abban, hogy a nálunk megforduló idegenek lelkesülten beszélnek székvárosunk gyönyörü fekvéséről s természetadta szépségeiről.

A természet megcsinálta a magáét. Itt nem állapodhatunk meg. Most az embereken van a sor. Manapság raffiniált élvezeteknek van keletjök, s ez helyénvaló is, ha az emberiségnek igy esik jól. Az bizonyos, hogy a Gellérthegy a Dunáról, vagy a pesti oldalról nézve felséges képet nyujt, s bizonyos, hogy az ágaskodó, vad sziklák és az aljában emelkedő paloták, templomok s tornyok között levő kirivó ellentét bár nem kellemetlen, de bizarr benyomást kelt. De tagadhatatlan, hogy a végletek ilyen találkozásával az esztétikailag finomult lélek kibékélni nem tud s keresve keres valamit az ormótlan sziklákon.

Keresi az emberi munka szüleményeit, keresi az emberi alkotásokat, melyek a természetadta előnyökkel kapcsolatba hozva a Szent-Gellérthegyet oly unikummá tennék, mely egymagában is elegendő volna, hogy idetóditsa a világ minden részéről a látni és élvezni vágyó utasokat.

Ebből a holt kőtömegből tehát oly unikumot kell csinálni, hogy csudájára járjanak az emberek, mint a versaillesi termeknek, a saint-cloudi vizműveknek, a müncheni Lohengrin-kastélynak, a schaffhauseni vizesésnek, a Walhallának, az Alhambrának s egyéb ilyen emberikéz vagy természetalkotta ritkaságoknak.

Legyen ott azon a hegyen minden, a mit a művészi képzelet s a támogató technika a természeti előnyökkel s túlterheléstől ment jó izléssel párosúltan felmutatni képes. Valami kolosszalis emberi mű a tetőn, — a mint ezt már mindnyájan akarjuk, — erkélyek, utak, vizesések, vizszökések, hullámvasut, barlangok, sikló stb. Az Olympus hegyét lehetne és kellene ott megalkotni.

És itt függ össze ezen dolog a lágymányosi kiállitási tervvel. A Gellérthegy által nyujtott rendkivüli előnyök kiaknázása nélkül e terv csonka maradna. De ha a Gellérthegy is, a mint elmondottunk, a keretébe bevétetnék: oly unikumot teremtenénk, mely hasonlithatatlanul nagyobb vonzóerőt gyakorolna a párisi Eiffel-toronynál, a chicagoi rengeteg épitéseknél, vagy a holdat, — ha igaz — egy méternyiről mutató távcsőnél.

Ilyen megalkotására vár a Gellérthegy, — mi ha bekövetkeznék, a lágymányosi kiállitás anyagi sikerének egyik legfőbb biztositéka már megvolna, smás részt a jövőre egy csapásra meghóditanók az egész világ turistáit és utazóit.

Persze, hogy ez a terv is sokba kerül, s középszerüen megcsinálva nem sokat érne. Milliókat kell itt áldozni, s a terv sikerét nem ahhoz mérni, hogy belépti dijakból ugyan mennyi folyhatna be. Minden megtérülne, mint a müncheni tündérkastélynál, melyet a kislelküség II. Lajos halála után lebontani is kész lett volna. E mellett pedig méltó emlékünk maradna ezredéves fennállásunk megülése idejéből.

Királyi bőkezüség, vagy merész gondolkozásu, nagyszabásu emberek szükségesek a terv megvalósitására.

Ezekre appellálunk.

Kerecsen.

A kikölcsönzött jegygyűrű.

A szép Ilma grófnő dacára 16 éves korának még mindig a zárdában volt, pedig épen ő oly életre való teremtés oly pajkos játszi természetü volt, hogy minduntalan kiritt a komor szürke falak közöl. De atyja végrendeletében azt kivánta, hogy leánya addig maradjon a gondos apácák nevelésében, mig férjhez nem megy. Még alig volt két éves midőn az anya grófnő árván hagyta szegénykét, de halálos ágyán, férjét arra kérte, hogy beteges lévén ő is, gondoskodjék, hogy az árvájuk egykorón jó kezekbe jusson, sőt még arra is kérte, hogy nősüljön megujra kis lánya miatt és leginkább arra tekintsen, hogy Ilma jó mostoha anyát kapjon.

De a gróf nem nősült a kis lányt zárdába vitte, és különc természettel birva, rokonaival soha sem közlekedett. A kis grófnőt minden vasárnap elvitte kastélyába, de bizony ott is mi várt szegénykére, a mogorva, beteges atyja, kit azonban ő valósággal imádott, bár jó, vig kedélyével az öreget az napra mikor ott volt egy kissé felviditotta.

13 éves volt Ilma, midőn ép karácsonyi szünidőre haza készült és nagy csodálatára atyja ki mindig oly pontosan jött érte, nem érkezett a kitüzött napra. Harmad napra távirat érkezett a zárdába: „A grófnő siessen, ha atyát még látni ohajtja“. Ilma kétségbeesve sietett a kastélyba de már csak épen utolsó hörgéseit hallotta édes atyjának, anélkül hogy beszélhetett volna vele.

A gróf rokonai nagy számmal érkeztek, nem különben mindazok az ismerősei, kikkel még betegsége és különcsége előtt barátságban volt, a nagy pompával tartott temetéshez, de Ilma grofnő apja által befolyásolva, senkiről sem akart tudni, hallalni különben is a fájdalomtól mintegy meg kövesülve, a sok kérdezősködésre, egészen hidegen felelt, hogy atyja végrendeletileg meghagyta neki, vagyis inkább gyámjának, a gróf titkárának, ki ugyan utóbb szinte már csak hivatalosan érintkezett vele, hogy mi fog vele történni.

A gróf kivánsága az volt, hogy Ilma a zárdában maradjon, tartsanak neki egy világi elekelő nevelőnöt, kivel kijárhasson, meg is nevezé az illetőt, kit már e célra kiszemelt, és főkivánsága az maradt, hogy lánya minél hamarabb férjhez menjen, de persze csak is rangjához illően, ellenkező esetben sem ő sem gyámja egy fillért sem kapnak. Ha pedig rangjához illően megy férjhez, a gyám 30.000 frt kielégitést kap, midőn a vagyont át adja.

Ilma grofnő a világért sem akart atyja kivánsága ellen tenni, nem a vagyon miatt, de mert az atyja kivánsága neki szent törvénye volt. A zárdában persze nem volt a legjobb dolga, az apácák nem szerették, ha sokat kijárt, ő pedig szeretett megszökni vasárnaponként, nevelőnőjével, kedves kastélyába, a hol azután mindig nagy felfordulást csinált, mulatott mint szokva volt atya élete létében, a mikor azt tehetett a mit akart, lovagolt, kocsizott, hajtott, a legmeredekebb hegyeket megmászta, az elhagyatott utakat felkereste. A nevelönő pedig, mint mindenki, nem tudott neki ellent állni, imádta és ha roszalta is tetteit, mégis mindent megtett a kedvéért és haragudni nem tudott a szép grófnőre.

16 éves volt midőn egy magános uton a parkban egy maga menve, egy fiatal erdészszel találkozott, mindketten meglepetve állottak meg egy perczre, de nemsokára ismerettséget kötve, sétáltak tovább s igen jól mulattak, miután a grofné, kilétét el nem árulta. És tudja isten hogy, hogy nem minden vasárnap ezután találkoztak egész véletlenül, az erdész mindég egy darabon elkisérte egész egy bizonyos távolságig, ott mindig elbucsuztak és Ilma megigértette vele, hogy se utána nem megy, se kilétét nem tudakolja, mig ő maga meg nem mondja, különben barátságuknak vége szakad.

A szegény grófnő maga sem sejté, hogy tulajdonképen nem helyesen cselekszik, csak midőn utolsó találkozásukkor Károly, mert igy hivták az erdészt oly lelkesülve csókolt kezet neki, és ismét könyörgött, hogy már szabadjon tovább is kisérni, megtudni vajjon hol van hazája és kicsoda? Kezdé belátni, hogy ez igy tovább nem mehet és nevelőnőjének bevallott mindent, a szegény nő rémségesen megijedt és a szomoru grófnőnek elmondá, hogy tulajdonképen mily csunyán cselekedett, hogy a szegény erdész,

abban a hitben, hogy talán polgárleány, most a legszebb reményekben ringatja magát. A grofnő zokogással felelt. A nevelőnő azt hitte, csak jó szive sajnálja, hogy az erdész szivét megsebzé, soha el nem kepzelheté, hogy az ő okos grofnője egy erdészt is tudna szeretni.

Ilma grófnő mint mint mindig most is akarata szerint cselekedett maga ment el az erdőbe, ő maga akarta Károly szemeit megnyitni; nem sejté szegényke, hogy saját szive törik, meg, midön atyja kivánsága teljesitése miatt örökre elbucsuzik Károlytól.

Károly már leste kezében egy szép csokorral, melyet elejtett ijedtében, midőn Ilmát halványan, szédult arccal meglátá. Nem jót setjve eleibe rohant, Ilma pedig fáj dalmában összeroskadva karjaiba esett, Károly magához ölelte, szeretettel suttogva eszméletre akarta hozni, midőn a nevelőnő, ki ezuttal úrnője után leskelődve jött, nagy gorombán ellökte, összeszidta, hogy merészel ő csak kezével is a grófnőhöz nyulni ő egy közönséges erdész.

Károly megállott, a meglepetés szótlanná tette. Ilma most már a füben feküdt feje; a nevelönő karján nyugodván egyszerre felnyitá szemeit. Károly közel lépett hozá é[illegible]ketö hangon kérdé: „Igaz, hogy grófnő?“

Ilma igenlően intett fejével.

Károly minden szó nélkül gyors léptekkel eltünt az erdő sürüjében. Ilma felugrott, utána akart rohani, de nevelönöje visszatartotta, nem engedé, azután felszedte a földről a csokrot, mely neki volt szánva és szótlanul követé nevelönőjét.

* * *

X városában egy szép palotában lakott özv. Lánffy grófnő, ki szépségéről de büszke magatartásáról is hires volt. Ilmára ismerünk benne, nem a régi — pajkos kedvü leányra, hanem a komoly büszke grófnőre. Az erdei jelenet után nagy beteg lett, és többé nem távozott a zárdából. 20 éves korában gyámja sokszori rábeszélése, ki atyjának vég kivánsága teljesitését hozta mindig elő neki, végre engedett és Lánffy grófhoz ment nöül ki azonban három évi házasságuk után hirtelen szivszélhüdésben elhalt. Három évi házassága nem volt boldog, mert ő nem szerette férjét, de annál inkább imádta az őt, és mindent megtett a mit csak sejtett, hogy neki kedvére vagy örömére volna.

A kastélyt eladatta, ő maga soha azon vidék felé sem nézett; férje halála után ismét nagy vagyont örökölt, persze már ha nem is pénze de ragyogó szépsége által körül volt mindig rajongva, bár ő mindenkit távol tudott tartani magától. A hol lehetett mindenütt pénzt, osztott szegényeknek, és jótékonyságáról e téren volt hires. Mindennap reggel végig ment a városon ki az erdőbe, utközben már rendesen találkozott szegényekkel, kiknek mindig jutott egy kis alamizsna. Egy nap reggeli sétája alkalmával, egy csinos fiatal leánykát sirva látott egy ablakban ülni, barátságos modarával odaszólt hozzá: „Hát édes kis lelkem, mi bántja szivecskéjét?“

A csinos lányka elmondá, hogy mai napra volt mennyegzője kitüzve, minden el volt készitve, csak a jegygyürüket nem vették még meg és anélkül a pap nem adja össze őket.

És mind atyának, mind vőlegényének most annyi kiadásai voltak, hogy nincs gyürüre pénzük, ő meg már volt barátnőjénél, ki tavaly ment férjhez, hogy kölcsönözze az övéit, de az oly szivtelen és nem kölcsönzi, mert azt mondja, hogy akkor elhagyja szerencséje és igy még várniok kell.

Ilma grófnő, egy percig gondolkozott, de csakhamar lehuzá keztyüjét, ujjairól levéve jegygyürüjét és a férjéét is, oda nyujta a könyező leánykának: „Ime itt vannak én szivesen odakölcsönzöm.“ A leányka kezet csókolva az úrnőnek, ujongva ugrált a szobájában: „Oh mily boldog vagyok és Karcsim is mily elégedett lesz, ha megtudja! — De kérem; mondá egyszerre elkomolyodva, hová vigyem vissza majd holnap?“

„Soh'se hozd édeském! Tartsátok meg és kivánom, hogy boldogabbak legyetek mint én voltam, e gyürü hordásakor.

A lányka nem tudta eléggé megköszönni és biztositani, hogy mily boldoggá tette ezáltal őt és Károlyát, elmondá, hogy oly boldog úgy szeretik egymást és nagyon kérte, hogy jóltevőjük jöjjön a templomba délután mennyegzőjükre.

Ilma grófnőt, oly bánatos gondolat fogá el de másrészt oly elégedett volt, hogy két embert ily boldoggá tudott tenni. Délután el is ment a mint azt igéré a templomba, mely már meg volt telve kiváncsi nézőközönséggel, ő egyik hátulsó padba foglalt helyet és igazán áhitatosan imádkozott, hogy az új pár az ő gyürüjeivel boldog legyen.

Egyszerre mozgás támadt a templomban, mindenki megfordúlt helyén, hogy a kijárat felé láthasson hol az érkező násznép jött be. Ilma is nagy örömmel mindjárt megismeré a kis siró lányt, mint boldogságtól sugárzó menyasszonyt és mellette a vőlegényt. De a szive dobbanása elállt, oly ismerős arc volt a vőlegényé, egy arc, mely álmaiban oly sokszor megjelenik, ugyan sápadtabban és oly szemrehányó tekintettel látja azt álmában, ez pedig egy egészséges kinézésü mosolygó tekintetü arc. Reszketve hanyatlott vissza. „De nem, az nem lehet Ő!“ Lélekzetét visszatartva lesé mig a ceremonia azon pontjához jutnak midőn a pap a vőlegény elé mondja: „én N. Károly esküszöm. A vőlegény tiszta érchangon mondá utána: „én N. Károly esküszöm“ stb. . .

Abban a pillanatban egy sikoltás hallatszott és a grófnőt ájulva vitték ki a templomból.

Az ifju pár pedig vig zeneszóval vonúlt ki a templomból végig az utcán a lakodalmas ház elé mialatt a magához tért grófné lassan mormolta: Az én erdészem az én szerelmem.

Jmola.

Iskolai ünnep.

A II. ker. polg. és elemi leányiskola számára emelt uj, diszes épületet ma adta át a nyilvánosságnak a fő- és székvárosi tanács nevében Rózsavölgyi Gyula tanügyi tanácsnok úr.

Az ünnep a plébánia templomban vette kezdetét „veni sancte“-val és énekes nagy misével, melyet főtiszt. Dömötör Gedeon plébános úr mondott.

Innét a növendékek az uj épület tornacsarnokába vonultak, hol már diszes közönség gyült egybe. A tanügyi tanácsnok, — Dr. Gombár Tivadar polg. iskola felügyelő — Csepely Sándor elemi isk. iskolaszéki elnök urakon kivül a ker. előljáró, az iskolaszék tagjai, a ker. képviselők s érdeklődő tanárok, tanitók és szülők stb. töltötték meg a szépen feldiszitett termet.

A „Hymnusz“ elhangzása után, melyet a polg. leányisk. énekkara adott elő, Jenny Edith IV. o. növendék szavalta általános tetszés mellett Inczédy Lászlónak „Szent hely“ cimü költeményét.

Majd a polg. isk. h. igazgatója, Erdődy Imre állt fel és rövid beszédben elöbb köszönetet mondott a városnak és nagy érdemü tanácsnak, hogy nagy anyagi áldozattal létesitette az intézetet, melyért, ugymond, „a hálát leróni, nem szavakban, hanem tettekben, első sorban a mi kötelességünk.

Azután áttért arra, hogy az uj otthonban mi rendeltetés vár a tantestületre: mert ne gondolja senki, mondá, hogy avval, ha azt mondjuk, hogy itt nevelni és tanitani kell, már meg van szabva a rendeltetés utja. Igaz, hogy ha mi csak embert akarunk nevelni, akkor felesleges töprengenünk a rendeltetés felett. A könyvek betüi szerint lehet tanitani mindenkit istenfélelemre, erkölcsi szabályokra és temérdek ismeretre; és minden tudománynak megvan a maga természetes rendeltetése. Mi kell hát még? Eszme! mely az emberben összhangot teremt, holt tudományába életet lehel; eszme, mely százféle természetünket s elágazó ismereteinket egyesiteni birja! Igen, az az eszme, melyért a lelkesedés szent tüzénél mindnyájan egybeolvadunk: ez a mi rendeltetésünk. Nem kell ezt keresni! Mint hajdan a Mózest vezető tüzoszlop ott ragyog felénk a sötét pusztából a nemzeti kultura utmutató fénye.“ Annak ecsetelése után, hogy nem müvelt nőket, hanem müvelt honleányokat kell nevelni, a kik nem annyira büszkék arra, hogy tudnak, mint hogy éreznek, érzik magyar voltukat, igy végezte:

S ha sejteném, hogy itt valaha másképen éreznek s más rendeltetésnek szabják meg az utját, imádkoznám, hogy támadjon egy Sámson, a ki megrázza a tartó oszlopokat, midőn belép az első pogány, hogy idegen isteneknek oltártüzet nyujtson! De nem! Hiszen ha mi, a kiket még csak gyenge fáklya fénye vezérelt el nem tévesztők az utat, lehetetlen, hogy a követő nemzedék, melynek már tüzoszlop világit, ne lássa itt célját, rendeltetését.

Erre a célra fogadjátok be szent falak, erre a rendeltetésre seregeljetek egybe kedves tanitványok! S ha nehéz lesz a munka és rögös az ut, ne csüggedjetek! Itt vagyunk mi és felettünk az Isten, a ki sohsem hagyta el a magyart, mig az el nem hagyta önmagát.“

Erre a tanácsnok úr rövid, de nagy tetszéssel fogadott beszédben jelentette ki hogy a fő- és székváros tanácsa a magyar müvelődés szolgálatában mindig példát akar — és fog mutatni az országnak, mely szándékában az áldozatkész város mindig támogatta. Végül azon imaszerü óhajtással, hogy ez iskola melyet ezennel hivatalosan megnyit, virágozzék és bőségesen hozza meg az erkölcsi kamatokat, fejezte be beszédét.

Végül Csepely Sándor iskolaszéki elnök lelkes beszédben utalt azon jókra, melyeket az iskola nyujt a társadalomnak s köszönetét fejezte ki úgy a város közönségének, miht a tanácsnak és biz, tagoknak a palota emeléséért.

Az ünnep a szózat eléneklésével végződött.

Irodalom és müvészet.

* **A lét birálata.** (Irta Frederik Jenő Budapest, 1892. Nagel Ottó bizománya. Ára 1 frt 70 kr).

Kit ne érdekelne léte birálata. Lenni vagy nem lenni? már Hamlet töprengéseinek is képezte alapját. Miből tüntünk elő? Hol kezdődik és végződik származásunk titka? Mindmegannyi érdekes kérdés.

A bölcselkedők sokat foglalkoztak vele, hogy feleletet nyerjenek.

Némelyik megfelelt rá, másik a gondolkodót rejtélyes utvesztőbe vitte. Az ember fogalma épen olyan nagy, mint a minő benne az emberiesség, azaz a gyarlóság. Mi az anyag tökéletlenségének és az ebből kifolyó törvényszerü tüneményeknek célszerü megfejtése?

Hány bölcs élete ment ezekre a fejtegetésekre. Századunkban is sokat foglalkoztak vele és érzékileg véve a világberendezéseit ép annyira tartották célszerünek, mint célszerütlennek. Igaza van Frederiknek: „A mi izlésünknek kényére válik és a mi érzékeinknek gyönyört nyujt, azt mi az első pillanatban elő-

nyösnek és ennélfogva célirányosnak fogják nevezni", ép azért ha emberi képzelő tehetséget önmagára hagynánk, képtelen lenne a célszerüségi, vagy is az általános hasznossági fogalom helyes megállapitására.

Méltó tárgyak ezek arra, hogy egy olyan önálló felfogásu gondolkodó, mint dr. Frederik Jenő budai villájában a zugligetben a szép vidéken, ezeken bölcselkedjen. Tehetsége és készültsége meg van hozzá. Anyagi gondok nem nyügözik le. Tehát egy-egy pontnál megállhat, töprenghet, összehasonlithat és levonhatja független következtetéseit.

Nem olyan nyelven ir, mit irója sem ért meg, hanem világosan és tisztán, sőt határozottan népszerüen. Daczára, hogy merész, nem elbizakodott, állitásait az igazság erélyével, de szerényen tárja elénk, és elvisz arra az álláspontra, hogy: „az élő alkotmányok tökéletessége azért nem valósulhat meg soha, mert a tökélyesbitő testi szervezet maga a tarthatatlan és gyámoltalan ősanyag része" . . .

Felteszi ezután a szervezeti alakulástan egyik legfontosabb kérdését t. i. Egyenes arányban állanak e a simulás eredményei a szervezeti alkotmány mennyiségi tartalmához? Vagy is, képez-e a testi haladás vagy az eltérő alakulás kivitel nélkül anyagi szaporulatot, a szervezeti elfajulás ellenben mindig anyagi fogyatkozást?

És megfelel rá avval, hogy felfedezi az öszhangzást.

Harcol a modern anyag elviség ellen, s azt állitja: „Teljes képtelenség, hogy valamely vizsgálati módszer, mely a tüneményeknek csak is külső látható jeleiben ragaszkodik és képzelt realitásában, a dolgoknak csak is anyagi oldalával foglalkozik képesitve legyen nekünk a kérdéses tárgyak belső lényegéről felvilágositást nyujtani."

„A lét birálata" határozott irodalmi nyereség es eredetisége, valamint független esznéi figyelmet érdemelnek s azt hiszszük méltó feltünést kelt az olvasó közönség között és szakkörökben. Budai ember sikereinek kétszeresen örülünk.

* **Krisztinavárosi szinkör.** Pénteken este került szinre a krisztinavárosi szinkör utolsó ujdonságai: „A krakélerek cimü bohózat, melyet Lorényi Kazaliczky Antal vidéki szinész irt, ki még a mult szezonban is a krisztinavárosi szinkörnek tehetséges és igyekvő tagja volt." — A darab maga hacsak nem a szinszerüségnek tekintetében, egyébként ugyan arra a formára van ütve a mire a többi ilyen fajta müvek mik az utolsó három év alatt mint ujdonságok dominálták mind a két szinkörnek szinpadjait. — Mivel pedig a szerzők rendesen csupán a momentán mondhatni a helyi hatás kedvéért irják darabjaikat nagyon természetes, hogy azok mindig feltudják, a szinház látogató közönség érdeklődését kelteni. — Egy vékony mese, tipikus fővárosi alakokkal, mondásokkal és elmésségekkel garnirozva és kész a hatás vagy legalább annak a látszata. A krakélerekről sem mondhatunk mást mint ezt, miután ez is arra a sablonra arra a sémára megy a mire a többi u. n. fővárosi életkép vagy bohózat, egyedüli érdeme az, hogy a közönség nevető izmait a szereplőknek osztott mókázasok által, folytonosan igénybe veszi és folytonos derültségbe tartja a nevetni vágyó publikumot. — A darab meséje, mely tarkitva van asztaltársasági összejövetellel. cseh-magyar hölgy zenekarral kuplékkal és indulókkal röviden a következő: Dömsödi Bálint (Kovács Mihály) nyugalomba vonult szappanosnak van három krakéler lakója kik közül az egyik Marosi József mérnök (Giréth Károly,) leányát a szép Klárát (Serédi Sarolta) akarja elvenni. — Miután azonban Dömsödi másik leányának férjét Rekesztyényi tanárt (Komjáthy János) egyszer állitólagos gyávaságon kapta rajt, nem akarja Klárát más feltétel alatt Marosinak adni, mintha legalább három párbajt verekszik végig, hogy ekként bemutassa előtte bátorságát, ki azután nem ijed meg az olyan krakélerektől mint a Dömsödi lakói Gyürkös Gyurka (Réthey Lajos), és Gyöngyös Dani (Pintér Imre), a Dömsödi azonban maga is házasodni akarna és beleugrik egy apróhirdetés utján a levelezésbe, melyet e gazdasszonya Borbála (Berzsényi Julia) tesz közé.

A második felvonás a „Csak lassan" asztaltársaság estélyén történik, hova Dömsödi Rózának (R. Balogh Etelka) férje is elmegy és megtalálja azt az urat, kit ő, mert feleségével sértően bánt, felpofozott a miértő most feleségétől elválva él! Ez az úr pedig senki más mint Gyürkös Gyurka, az öt tagu krakéler kompániának egyik jeles tagja, ki hogy a becsületén ejtett foltot reperálja, minden áron párbajt akar vivni. — Az alkalom mindjárt meg is van, mert, Rekesztyényi meg akarja adni neki az elégtételt az adott ütésért! E közben azonban a másik krakéler is az ős jogász Táltos Pista (Gyöngyi Izsó) is összevesz Marosival Klára miatt, s mikor ez látta a veszedelmet, hogy kedvese párbajt akar vivni átöltözik huszár ruhába és egy szomszéd vendéglő termében össze vágja Táltost és keresztül lövi az orrát Gyöngyösinek. — E közben pedig az öreg Dömsödi megszökteti az ő „Zöld tavasz" cimü ismeretlenjét a ki nem más mint életének megkeseritője Borbála gazdasszony, — Végre ezután a harmadik felvonásban kisül minden és Marosi Klárával, Rekesztyényi Rozával, Táltos pedig Borbála kisasszonynyal lesz boldog. — Erre azután a temérdek epizóddal biró darabnak vége is van. A szereplők igyekeztek tökéletesen kiaknázni a darab előnyeit, mely nekik meglehetősen sikerült is. — Legjobban tetszett az ének számok közől a „Krakéler induló" melyet a közönség zajosan megismételtetett valamint a Serédy és Kovács ének számait is a hangverseny alkalmával A szereplők közől Serédi akár mint szende leány akár mint nyalka huszártiszt zajos tetszését vivta ki a közönségnek, mi különben ügyes és sikkes mozdulatainak eleven, kedves játékának és csinosan elénekelt dalainak méltó megjutalmazása volt. — A krakélerek mind kitünő alakitást nyujtottak és jól betanult szerepeikkel méltó hatást tettek. — Kovács Mihály mint nyugalomba vonult szappanos nevettette a közönséget, az ő méltó társával Berzsenyi Juliával. — Szép hatást értek el kis szerepükben Balogh Etelka, Komjáthy és Füredi is. — A zenekar a zeneszámokat, melyeket Rosner Vilmos szerzett elég precizen adta elő. — A szinház félig telt meg közönséggel.

—. *i.*

Hirek.

Lágymányos, pékerdő, városliget ez most a mottó az egész tanácsban, a nagy észü és nagyképü városi tanács urak egyébbel sem foglalkoznak most mással mint ezzel. Máskor talán egyáltalában semmivel sem foglalkoznak és igy mégis csak van valami haszon a munkálkodásukból. Az igaz majd el is felejtettem, a kolerát! A fekete képü szörny még mindég rémeszti az embereket de ez a remület nálunk csodálatos dolog, az égetesi pasziónan nyilatkozik! A közegészségügyi tanács elnöke éget, a kolera bizottságok elnökei égetnek, a polgármester és a tanács panaszkodnak, hogy mért nem égetnek eléggé, szóval a végén kiüll, hogy ugy a közegészségi tanács, meg a kolera bizottságok elnökei, valamint a polgármester nem egyebek mint gyujtogatók, kik azonban nem házakat, csüröket és pajtákat, hanem nyers állatböröket, ocska szinházi dekorációt, és még ocskább kolerától fertőzött ágynemüeket égetnek el.

Hja jobb félni mint egyszerre megijedni!

A budai körvasut is megnyilt még pedig elsején! Hogy ezt mi nem tudattuk mult lapunkban a tisztelt olvasó közönséggel annak nagy oka volt. Az t. i. hogy senkivel sem tudatták az intéző körök a vasuti vonalnak megnyitását; mily nagy öröme lesz már, most s budai polgárnak, hogy ha éjszaka is, de mégis gőzmasinát lát, prüszkolni Budának utcáin, a hol pedig ezelőtt nem igen lejtették mások, mint milimári kocsik, hizott sertés szállitó kupék és a legrégibb időkben pancélos és sisakos lovagok: Ah! Tempora mutantur! . . .

Tüzi lárma is volt a krisztinavárosi szinkörben egy urnak az égő szivarjától meggyuladt az esernyője, most aztán azt fogják rá a szegény direktorra, hogy komolyabb veszedelem azért nem támadt mert darabjai oly annyira vizesek, hogy a tüz azok hatásától aludt el oly hamar! Pedig hát régi igaz, közmondás az: „Nem jó a tüzzel játszani!

No de a szegény igazgató most is folyton telt házakról és busás bevételekről álmodozik és igy került a sor a „Krakélerekre" is. Sajnos, hogy ohájtása most sem teljesedett be, mert a budai polgár ugy gondolkozott: „Minek nézzek n drága pénzért szinpadon ál krakélereket mikor az utcán ingyen láthatok valódiakat is! Igy azután persze a bohozat csak fele részben sikerült jól!

Falb Rudolf is ismét jósolgot, ugyan hiába teszi mert mi nekünk a jóslataira nincsen szükségünk, mióta a várban lévő városházan rendesen kiteszik, a meterológiai értesitéseket. A multkor is azt kérdi tőlem az Edus, hogy mire valók volnának azok, mikor ő ugy is megtudja, hogy mikor lesz eső mikor nem?

— Hogy-hogy? kérdem én.

— Hát, ha a János hegytől borúl el az akkor bizonyosan eső lesz, ha meg másfelől akkor zápor! Éppen azért nem szükségesek nekem tudni azokat az észleleteket, a miket Máltában, meg Nordeskjoldben vettek fel!

Amiben persze tökéletesen igaza is volt! Olcsó az élet mai napság, mily nagy zajt ütöttek mégis a napi lapok, hogy egy leány, kergettetve a rendőr által beleugrott a budai partról a Dunába! Hiszen ez nagyon természetes, csak nem ugorhatott a Császárfürdő uszodájába, mikor a Duna felé kergették! . . .

Kezdik épiteni a honvéd-szobrot is a Disztéren! Felépitették újra azt a deszkakeritést, a mi még csak rövid két évvel is azelőtt oly kedvenc háttámasztója volt a hetivásárra járó kofáknák! Majd ha teljesen alapozva és betonirozva lesz talán ismét átadják ezeknek a jól felfogott üzleti ügyek érdeke miatt! Ad vocem hetivásár! Kezdődik a paprika és paradicsom szezon s ilyenkor mindenki mérgesebb, gorombább és vörösebb, Budán legalább tizenöt percenttel, a minek persze legjobban a jó rácok örvendenek, mert hiszen az ő paprikájuk, paradicsomuk fogy!

A furcsa időjárás is elkezdődött, a mit a kaszinók és kölönféle körök termeinek tömöttsége mutat! Járja a vig kalaber, az elegáns tarokk és a komoly viszt, néha közbe pedig változatosság okáért a nemzeti szinjáték, a csöndes! Mert ugyan mit is csináljon az ember ilyen szomorú, esős időben, ha nem is játszik!

A nyári mulatóhelyek is elvesztették érdekességüket s nem is nyerik vissza a tavaszig! Addig is hát mig újra lehet élvezni a természet oly szép újra nyiló s folyton megifjuhodó bájait: a revidierci!

A svábhegyi lakók régi óhajtásához képest a székes főváros tanácsa a napokban a következő végzést hozta: Miután mindazon telektulajdonosok, kiknek birtokát a Mátyás-király ut meghosszabbitása keresztül metszi, az erre szükséges területeket, egyenként is több ezer □ ölet már ingyen átengedték: „immár csak a Wahrmann Mór úr tulajdonát képező telekből első 69 □ ölnyi magánterületre van szükség, hogy ezen a nagy közönség által szorgalmazott út megnyitható legyen. Felkéretik ennélfogva Wahrmann Mór telektulajdonos úr, hogy ezen útépitést a nagy közönség régi óhajához képest ezen csekély terület ingyenes átengedésével lehetővé tenni és az útépités mielőbbi megkezdésének lehetővé tétele céljából eziránt 8 nap alatt bélyegtelen beadványban nyilatkozni szíveskedjék." Köztudomású lévén, hogy Wahrmann Mór úr a főváros érdekét még saját áldozatával is mindenkor előmozditani szokta, semmi kétségünk sincs, hogy a fentjelzett csekély területet a főváros részére nagylelküen átengedni s ezáltal az út kiépitését lehetővé tenni szíveskedik.

Új épitkezések. A budai polgári casino tudvalévőleg a krisztina városi sörcsarnok helyén palotát épit; mint értesülünk közvetlen szomszédságában egyidejüleg egy második palota is fog épülni, melynek épitésével kapcsolatban áll a Pauler utca teljes megnyitása. A Pauler utcát mely a Krisztina város legszebb utcája teljes megnyitása után aszfalttal fogják burkolni.

A lóvágóhid helyéül legalkalmasabbnak a mérnöki hivatal, a kelenföldi dülőben fekvő s a főváros tulajdonát képező telket jelölte ki, mely fekvésénél fogva a legjobban megfelel a kivánalmaknak.

Szabó Lászlónak a szerencsétlenül járt kuriai birónak, kit Budán is többen ismertek, tegnapelőtt volt a temetése, a kerepesi temető halottas házából. — A kuria tagjai teljes számmal jelentek meg a gyászszertartáson. — Ott voltak azokon kivül kellemesi Melczer István a legfőbb törvényszéknek volt elnöke, val. bel. tit. tanácsos, cs. és kir. kamarás, Melczer Gyula, borsodmegyei alispán, Melczer Géza orsz. gyülési képviselő, Melczer László borsodi földbirtokos, a Szabó, br. Eötvös és Soltész családok tagjai, azonkivül több nyugalmazott kir. táblai biró és a nagyszámu rokonok és ismerősök család tagjai. — A boldogúltat, kit a rokonságon kivül, özvegye szül. Árday Berta és atya Szabó Imre nyug. kuriai biró gyászol, a kellemesi Melczer István családi sirboltjába tették le s az engesztelő szent mise, tegnapiat a Ferencrendik templomában.

Budai egyesületek.

A budai torna egylet választmánya elhatározta, hogy a rendszeres tornázást Zsingor Mihály vezetése alatt f. hó 12-én kezdi meg. A tornaórák hétfőn, szerdán és pénteken esti 7—8 órák közt lesznek. A tanitás megkezdése alkalmából e hónap 10 és 11-én a torna csarnok udvarán levő teke pályán versenytekézés lesz; dijul 5 emléktárgy van kitüzve. — Részt vehetnek a tagok és az általuk bevezetett vendégek. — A vivási tanfolyam november 1-én veszi kezdetét Bély Mihály tornatanitó vezetése alatt.

A budai polgári Casinó október hó első szombatján fogja társas vacsorával megünnepelni alapitásának évfordulóját. Az egyesület palotájának épitését e hó 12-én kezdik meg s az épitményt még ez évben tető alá hozzák.

Szerkesztői üzenetek.

Krecseny. Köszönjük szépen ez úton, hogy igéretét ily gyorsan váltotta be! Addig is mig főszerkesztőnk azt személyesen teheti. — **A. Sarolta.** Kedves sorait megkaptuk, csak az a kár, hogy e helyen azokra, a komoly leckéztetésekre nem válaszolhatunk, miután erre terünk oly nagy nincsen, de ha érdemleges választ akar reá, vagy szenteljen nekünk egy pár rövid percet, és adja meg erre az alkalmat, vagy pedig tudassa, hogy mily alkalmatossággal irhatjuk meg mind azokat a reflexiókat, melyeket becses levele bennünk keltett! — **G. Jenő.** Ezzel a versecskével ugyan arathatott diadalt az önképző körben, de azért a «Budai Hirlap»-ban nem állhatná meg a helyét, különben mi úgy sem közlünk költeményeket. — **Jolán.** A budai nyaralók e lapból kiszorúltak, jövőre fogjuk hihetőleg hozni; addig üdvözlet! — **Előfizetőnő.** Hogy milyen álláspontot foglalunk el a nőgimnáziumokkal szemben, sokkal hosszabb értekezésre nyujt bő anyagot, sem hogy e helyen azt kellő módon meglehetne világitani. Egyelőre csupán annyit, hogy mi szintén csak helyeselni tudjuk azt az eszmét, hogy a nők munka köre kiszélesbitessék, illetve tágabb alapokra fektettessék. — **Kiváncsi.** Jolán kisasszony még mindig megóhajtja tartani inkognitóját, azért feleletet e részben nem adhatunk érdemlegeset. — (**H. L.**), A bástyán vignak elég szomorú, szomorúnak pedig nagyon vig! De ducára principiumunknak, hogy költeményeket nem közlünk, álljon itt az Ön versének a refrénje kuriózumképpen:

Egykedvűn bontják a munkások a falat
Mely sok száz eve volt olyan kemény falat!

Ennél már csakugyan még a Bolond Istók kinrimelője sem tud különb kadenciát kihozni! — **P. J.** A dologról nekünk is van tudomásunk, de nem hivatalosan és magánügy lévén, nem közöljük, ha csak az illetők nem kivánják. — **Mariska.** Kérjük ha máskor ir, előbb küldje el. — **Viki.** Azt kérdezi mily véleményen vagyunk a zsúrok iránt? Mindenkinek megvannak ismerősei, kiknek látogatást elfogadni s egyszersmind azokat viszonozni társadalmi szabályaink értelmében, kötelesség. — A zsúr tulajdonkép a hét egy oly megjelölt napja, melyen valamely család látogatások elfogadására otthon található, Ilyen szempontból véve a zsúr, igen hasznos szokás, a mennyiben kötelező látogatások a hét megjelölt napján kellő eredménynyel elvégezhetők; tényleg azonban másként áll a dolog . . . A zsúrokon rendkivüli fényüzést fejtenek ki egyes családok. A mamák, férjhez adó leányok s a fiatal emberek egész serege találkozik olyankor, kik teát, felvágottat, sőrt meg cigarettát, mit ilyenkor rendesen feltálalni szoktak, nem igen kimélik. A hölgyek ruhák dolgában verseryezrek egymással; ki nem képes a versenyt kiállani, elmarad s a feledés homályába vész, a ki felveszi a versenyt az leggyakrabban az adósságok árjában bukdácsol s végre elmerül. Azt is gyorsan elfelejtik. Hogy mennyi pletyka s ebből kifolyólag mennyi neheztelés kerül felszinre a szezon végin: erre feleletet adni a lehetetlenségek sorába tartozik. Vonja le ezekből a konszekvenciát, és csak azután határozza el magát zsúrok tartására; nézetünk szerint látogatók fogadásának ezen módja csak gazdag embereknek való. — **Alienor.** Szabad szinpadja a külföld minden nagyobb városában van. Budapesten ez ideig ily egyesület létesitéséről csak szükebb körben volt szó s mint értesülünk Budán valószinüleg még ez évben meg is fog alakulni. E tárgygyal különben bővebben fogunk foglalkozni a mennyiben egyrészt birjuk egyik munkatársunk igéretét, hogy legközelebb a szabad szinpadról ismeret terjesztő cikket fog irni, másrészt az egyesület létesitése ügyében lapunk aktive is szerepelni fog. (**M. H.**) Megkaptuk köszönjük alássan ez úton, addig is mig azt személyesen tehetjük!

☞ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☜

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.
Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.
Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.
Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.
Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.
Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.
Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.
Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.
(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők hétfőn 23-ikától kezdve minden nap a Szent István társulat helyiségben (V. Lövész-utca 13. szám. I. em.

Deák muzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napont.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. 6 ó.-tól.— esti ½10-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ 6 „ — „ fél 10 „
Hidfő—Vigadó: „ 7 „ — „ 10 „
Hidfő—Eskütér: „ 7 „ — „ fél 10 „
Tabán—Vigadó: „ 5 „ — „ 10 „
Rudasfürdő—Eskütér: „ 5 „ — „ 10 „
Sárosfürdő—Vámházter: „ 5 „ — „ 10 „

A lóvasút menetrendje.

1 Lánchid — Ó-Budai vonal: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhid-főtől a III. ker. Főtérről	5 5	— 38	a Lánchid-főtől a III. ker. Főtérről	9 10	30 8	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.

3. Károlykaszárnya — zugligeti vonal: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér. Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	6	—	a Károly-kasz.-tól	9	—	a Károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1|2 10-ig 10 » 1|2 10-1|2 3-ig 20 » 1|2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 » 1|2 9—3-ig 20 » 3—7 1|2-ig 15 » 7 1|2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út. Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól a III. k. Főtérről	4 6	50 8	a Ludoviceumtól a III. k. Főtérről	9 10	30 30	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.

5. Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v. nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből a császárfürdőből	6 6	— 35	a városligetből a császárfürdőből	7 8	30 05	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.

Megjegyzés: **Ünnep- és vasárnapokon**, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethű olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

művek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utcza sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—6.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

APRÓHIRDETÉSEK.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb pályázat, **lakáskiadás** és **lakás bérbevétel** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulácziókra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajczárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanúl levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóhiv. 14—9.

Elhagyott.

Kedves levelével nagy örömöt szerzett, de én csakis egész véletlen kaptam meg csütörtökön, és ön már keddre várt felelet! Különben is abba nem bocsátkozhatom, hanem szerdán küldjön a kiadóhivatalba a hol levél lesz ön számára a fenti cimen. Euridike. 37—1.

Egy vidéki ifjú, a ki keveset fordult meg hölgytársaságban, szeretné ha találkozna egy nagylelkü hölgy ki őt levél utján tanitanámegismerni a hölgy eszme világát. Kéri a leveleket „Tudnivágyó“ cimen a kiadóhivatalba. 38—1.

Kéretik

az a drap kalapos, világos öltözetü úr a ki csütörtökön reggel a propelleren találkozva úgy követte a rózsaszinü öltezetői hölgyet egész az országház utcáig, hétfőn regg. tizkor a propeller állomás helyén megjelenni.

Ki volna hajlandó szivar végeket gyüjteni és azt „a kis gyüjtő“ cim. a kiad. küldeni. 40—1.

Egy udvari szoba kiadó a várban, országház-utcza 25. sz. I. em. 41—2.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 18. sz. Vasárnap, september 18.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések díjszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Budai kongresszus.

A lövészegyesületből kiindult mozgalom, melynek eddigi eredménye a Julius 26-diki értekezlet által az összes budai társas egyletekhez intézett felhivás volt, — a legközelebbi időben fog tanuságot tenni arról, vajjon a helyes úton indult-e meg? a helyes eszközöket választotta e meg céljának elérésére?

A cél az emlitett felhivásban nagyjából körvonalozva van, de nézetünk szerint a felhivásban foglalt hosszas fejtegetés sem mond többet, mind mondott volna a felhivás akkor, ha röviden azt mondotta volna: célunk a budai érdekek előmozditása.

Hogy melyek ezen budai érdekek? azt felesleges — de igy, egy szuszra: nem is lehetne elmondani.

Hogy a mozgalom, melynek ezen érdekek előmozditása a célja, jogosult, az minden kétségen felül áll. Hiszen mindnyájan érezzük annak szükségességét, elhalaszthatatlanságát.

Más kérdés az, hogy melyik e cél elérésére a leghelyesebb mód?

A felhivás felszólitotta az egyleteket, hogy kebelükből tiz polgárt jelöljenek ki, s a kijelöltek majd egy közös értekezletre, gyülésre fognak egybegyülni. Erre a gyülésre az egyletek kiküldöttein kivül meghivatnak az összes budai országgyülési és városi képviselők, valamint a kerületi elöljárók is.

A terv szerint a gyülés október havában lesz s az egyletek kiküldötteiket már október elsejéig tartoznak bejelenteni.

Hisszük, hogy az egyletek e mozgalom komolyságától áthatva a felhivásnak eleget fognak tenni, megbizottaikat ki fogják küldeni s a megbizottak meg is fognak jelenni a kongresszuson — hogy igy nevezzük a tervezett gyülést.

Épen azért időszerünek tartjuk a kongresszussal már most foglalkozni, arról nézetünket elmondani.

Hogy a felhivás a módozatokra nézve, melyek szerint a kongresszus működését a felhivók tervezik, semmiféle tájékoztatást nem nyujt, annak kétféle oka lehet:

vagy nem akarták az erre vonatkozó tervezetet közzé — és igy kritika tárgyává tenni; vagy nem tudták közölni: más szóval maguk sincsenek még tisztában e kérdéssel.

Az első esetben nagyon rosz politikát követtek volna a kezdeményezők. A kritika csak előnyére van minden hasonló tervnek. Megvitatása, megbeszélése csak az eszmék tisztázására szolgál, annak kikerülése csak hátrányára lehet az ügynek. Még egyszer mondjuk; csak rossz politika volna, annyira rossz, hogy a kezdeményezőket ösmerve azoknak őszinte, komoly törekvései felől meg lévén győződve: fel sem tételezhetjük róluk e rossz politikát.

Sokkal valószinűbb és érthető, hogy a második eset forog fenn, hogy ők maguk sincsenek tisztában a dologgal, legalább annyira nem, hogy konkrét tervvel állhatnának elő.

Ebben az esetben nagyon is kivánatos, hogy ilyen konkrét tervet csináljanak, s azzal elő is álljanak.

Mert ha a kongresszusnak komoly szerepet szántak — a miben nem kételkedünk — akkor arra a kiküldöttek már tájékozva kell, hogy menjenek. Egy akkora gyülekezet, mint a mekkorának e kongresszus igérkezik, nem jöhet össze anélkül, hogy tisztában ne legyen azzal, mit is akar?

Egy nehány jó dikció, rázugó helyeslés, bizottságok kiküldése — nem jelentenek semmit.

Ennek a gyülekezetnek komoly munkát kell végeznie! Ez pedig csak úgy lehetséges, ha tagjai tudatában vannak a teendőknek és azokra nézve, — legalább nagyjában — már megegyeztek; és csak a részletek képezhetik még diskusszió tárgyát.

A dikció okvetlenül szükséges, kivánatos is, hogy szép legyen; de ennél fontosabb, hogy ne a frázisok mesteri

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Modern Tamás.

— Hát hogyan érzi magát itt közöttünk kedves doktor ur?

— Köszönöm kérdését főtisztelendő uram, elég jól!

— Van-e sok beteg?

— Van hál' Istennek annyi, a menynyi kell, hogy megéljünk!

— No no doktorom, ezért ne hálistenkedjék: nagy baj ám a betegség, kivált szegény embernek!

— Baj, baj — hanem hát mi abból élünk. A halál még nagyobb baj: pedig tudom, hogy mégsem szeretné főtisztelendő úr, ha nem halnának meg az emberek, aztán nem volna kit temetni . . .

A fiatal papot láthatólag kellemetlenül érintette az orvosnak e cinikus beszéde; arca kissé elkomolyodott:

— Ne higyje azt doktor. Bár soha se kellene temetni!

A doktor látva szavainak rosz hatását jóvá igyekezett tenni hibáját:

— Tudom én, hogy szivesebben keresztel vagy esket főtisztelendő uram, de hát a természet ugy rendezte be a dolgot, hogy egyszer mindnyájunknak meg kell halni.

— Hogy tetszik doktorom önnek a mi népünk?

— Megvagyok elégedve. Munkás, derék nép és a mi fő: megbecsüli a doktort. Eléggé felvilágosodott arra, hogy a beteghez nem akkor hivja az orvost, amikor már a pap is ott járt.

— Magam oktatom rá a népet. Az ön elődjével nem egyszer találkoztam a betegágynál. Ő sohasem feledkezett meg a haldoklók lelki üdvösségéről — viszont én is nem egy esetben hivattam olyan beteghez, a kihez a hozzá tartozók fő'öslegesnek tartották elhivni . . .

— Legyen meggyőződve főtisztelendő uram, hogy én is csak úgy fogok tenni. Elvégre is, ha egyszer a tudomány többé nem segithet, az utolsó kenet nem árt többé . . .

E szavakra a pap arca ismét elkomolyodott, nem felelt az orvosnak, amúgy is a paróchiához értek — elbucsuzott.

Az orvos maga is fiatal ember volt, pályája kezdetén. Ruháján meglátszott, hogy az nem a falusi nagy utca számára készült eredetileg, divatos, elegáns öltözék volt. Alig két hete még, hogy a fővárost elhagyva elfoglalta a faluban a körorvosi állást. Egyedüli ösmerőse eddig a fiatal pap volt, a kinek nem mindennapi műveltsége, képzettsége önkénytelenül is vonzotta.

„Csak ne volna olyan nagy jezsuita az én papom — morfondirozott magában a doktor, a mint a poros uton hazafelé baktatott — hiszen jó, ha a nimbusát másokkal szemben megtartja: de velem szemben minek komédiázik?“

Egyszer aztán ezt a nézetét kissé simább formában „beadta“ pap barátjának.

Az egyház embere nyugodt, higgadt hangon felelt:

— Ha nem lenne hitem egyszersmind meggyőződésem is, levetném e ruhát. Én a mit hirdetek, azt hiszem, vallom magam is, lelkem teljes meggyőződésével épen ugy, a mint önnek is át kell hatva lennie tudományának igazságától.

— A párhuzam nincsen helyén főtisztelendő Uram! . . .

— Ne vitassuk azt édes doktorom! Mi egy álláspontra soha sem fogunk jutni . . .

— Dehogy nem! Kedves főtisztelendő Uram, volt már nekem jó pap pajtásom. Az, a mikor úgy magunk között voltunk, bizony beösmerte, hogy az a sok hókusz-pókusz . . .

— Kérem ne folytassa. Hiszem, sőt tudom magam is, hogy vannak mi közöttünk is olyanok a kik nem hivatásnak, hanem csak „foglalkozásnak“ tekintik az Isten szolgálatát: de ezek nem méltók arra a ruhára, melyet viselnek,

egybefüzése legyen az, hanem talpraeset, az ügy érdemére vonatkozó, azt előmozditó eszméknek a kifejezője.

A bizottságok kiküldése is szükséges dolog, de nem abból a célból, hogy az a nagy gyülés egynehány emberre bizza teendőit, s maga csak „zugó helyesléssel“ tegye utólagosan magáévá amazok munkáját.

Ellenkezőleg!

A kongresszusnak határozott programmot kell felállitania, kidolgoznia, s csak a kidolgozott terv kivitele, annak részletezése képezheti az esetleg kiküldendő bizottságok feladatát.

Mindez azonban csak úgy képzelhető, csak úgy lehetséges, ha az eszmék nagyjából már előzetesen tisztázódtak, ösmeretesek.

Épen azért helyén valónak találjuk lapunkban nyiltan felszólitani a kongresszus egybehivóit, hogy adják elő terveiket, nézeteiket ez ügyre vonatkozólag!

Igy azután alkalma lesz mindenkinek e terveket megösmerni, azokkal foglalkozni, azokhoz már előzetesen is hozzászólani, esetleges hibáira jókor figyelmeztetni, azokat bőviteni: szóval meghányni-vetni.

A „Budai Hirlap“ csak hivatását teljesiti, ha e nagy fontosságu kérdésben hasábjait megnyitja mindazok számára, kiknek e komoly kérdéshez szavuk van.

A magunk részéről esetleges differenciák esetén semleges területnek fogjuk a „Budai Hirlap“ hasábjait megtartani, melyen ugyan a magunk kritikai nézetét nem fogjuk elhallgatni, de a melyen minden komoly felszólalásnak, véleménynek szabad nyilvánulását lehetővé fogjuk tenni.

Igy hisszük, hogy a kongresszus elé jól megrágott anyag fog kerülni: a tanácskozásnak tartalma, magva lesz: a hozzászólás alapos tanulmányozásnak — a döntés pedig érett megfontolásnak — eredménye leszen!

Csakis igy biztosithatjuk a kongresszust azon végletektől, melyeknek a hasonló nagyságu gyülekezetek mindig ki vannak téve: t. i. azon veszedelemtől, hogy a gyűlés egynehány ember előterjesztése egyszerü tudomásvételének nevetséges komédiáját játsza el — vagy azon veszedelemtől, hogy a meglepetésképen felvetett kérdés minden tájékozás, minden tanulmány nélkül, meddő és haszontalan szószaporitásnak és szószátyárkodásnak legyen inditó oka.

Ezt a kettős veszedelmet elháritandó ismételjük mégegyszer felszólitásunkat.

Legujabb.

Uj szinház Budapesten. Bámulatos és megfejthetetlen, hogy midőn 20—30 ezer lakossal biró kisebb városaink biztos megélhetést nyujtanak egy-egy jól szervezett szintársulatnak, ez ideig Budapesten télen csupán 3 számban vehető szinház áll.

Berlin egy millió 600 ezer lakosának 23 állandó szinház is kevés, most épitik a 24-iket, holott ezeken kivül két nagy méretü orfeum és egy óriási cirkusz áll német sógoraink rendelkezésére Ezek alapján ez időszerint mi is tiz hasonló szórakoztató helyre tarthatnánk lakosságunk 600.000 számának megfelelő egyenes arányban igényt. Nem ösmerjük el, söt tagadjuk, hogy akár Berlin, akár Bécs aránylag vagyonasabb lakossággal birnának, mint Budapest; nem is birjuk ezek alapján magyarázatát lelni annak, hogy egy minden irányban rohamosan fejlödő város, mint a milyen tagadhatlanul Budapest is, ez irányban olyan indolenciát tanusit, a mely példátlanul áll közép karipa fejlödő városainak történetében.

Hallomásunk szerint a balparton egy külvárosi szinház emelésére mozgalom indult meg, melynek élén egy a szinmüvészetet pártoló ösmert nevü főur áll.

Kossuth Lajos születésnapja.

A legnagyobb szatirája a sorsnak az, hogy a nemzet nagyjait rendesen akkor ösmeri fel teljes nagyságukban, ha azokat elveszti. A nagy férfiak sorsa az, hogy haláluk után veszi észre a nép, a nemzet, melylyel jót tettek, melyért éltek és alkottak, hogy hálával tartozik irántuk és ilyenkor e hálát igyekszik és lerónni legalább a halott emlékének.

Ritka türetmény, hogy egy nemzetnek módjában áll egy nagy hazafival szemben háláját még annak életében kimutatni.

Ilyen ritka tünemény Kossuth Lajosnak ünneplése 90-dik születésnapja alkalmából.

Kossuth Lajos a körülmények által kényszeritve nagyságának teljes, csorbitatlan nimbusával vonult vissza az önkénytes számüzetésbe. Azóta távol, felette áll minden politikai küzdelemnek és ha egyes pártok az ő népszerű nevével csináltak is propagandát az általuk vallott és hirdetett politikai meggyőződésnek, eszméiknek — ő maga e küzdelmektől oly távolállott, mint a milyen távol van az ő tartózkodási helye hazájától.

Épen azért ő benne ma minden magyar ember a dicső multat látja csak, látja azt a szellem-óriást, ki jelenlegi alkotmányunknak, szabadságunknak alapját vetette meg.

Nem-e lélek emelő látvány, a mikor egy nemzet, mely tudja, mit köszönhet férfiúnak, mivel tartozik egy embernek, lelkes örömmel ragadja meg az alkalmat arra, hogy e köszönetét kifejezze, e tartozását legalább külsöleg, részben lerónni igyekszik a kegyelet és hála nyilvánitásai által.

Ez a jelentősége az ugynevezett „Kossuth kultusz“-nak. Nem politikai e mozgalom jellege! A politika, mely Kossuth személyéhez füződik, a történelemé

---

nem méltók arra a kiváltságos állásra, melyet mi hivatásunknál fogva betöltünk. Higyje el kedves doktorom, hogy a felvilágosodottság nem hitetlenséghez, a tudomány mélységes ösmerete nem az Isten tagadáshoz vezet! Ellenkezőleg. Mindenütt, a hol az emberi gondolkodás, hol a tudomány véget ér, az ész is az Istenség felismerésére vezet, s a nyugtalanul kutató elme a hitben talál megnyugvást. Minél egyszerübb az ember, annál hamarább szorul a hitre — minél nagyobb a látköre, minél messzebb hat az ész, annál lassabban ér az Istenség felismeréséhez, de azután annál nagyobbnak, annál végtelenebbnek látja azt!

A fiatal ember arca kigyuladt, szemeiben a meggyőződés lelkes tüze lobogott. A doktor csak a vállát vonogatta, nem igen tudott, mit felelni. Elválás után pedig azt gondolta magában: „Milyen okos, milyen tanult ember — és milyen rajongó!“

*

Alacsony fojtott levegő van a kis szobában. Az a bizonyos kellemetlen föld-szag, mely a földes paraszt szobák levegőjét rontja, a beteg ember kigőzölgésével vegyülve csaknem kiállhatatlanná teszik az atmoszférát.

A betegágyban korosabb nő hánykolódik, nyög a fájdalomtól.

Eltorzult vonásai, kimeredt szemei tanui a kinoknak, melyekkel haláltusája jár.

A gyerekek ott rínak az ágy körül, a gazda az ágy lábánál áll, hol a beteg mellett álló orvosra, hol meg a szenvedő hitvesre veti aggodalmas tekintetét.

Az orvos komoran nézi a beteg vergődését:

— Adna hát a tekintetes Ur egy kis orvosságot neki, — szólal meg végre a gazda fojtott hangon — hadd ne szenvedne olyan nagyon szegény!

Az orvos fejét csóválja, aztán elvonja a betegágytól a gazdát:

— Már itt kedves gazduram semmit se tehetek . . . Hivja kend el a papot.

— Ugy is azt tettem.

Az orvos kalapja után nyúl, menni készül: nincs mit keresnie itt többé, alig várja, hogy a friss levegőre kiérjen . . .

E percben csendül meg az a kis csengetyű, melynek szavára a jámbor hivek letérdelnek és keresztetvetve várják be, a mig a pap a szentséggel elhalad mellettük. Az ajtó megnyilik s a fiatal pap imponáló alakja belép a szobába.

Az orvosnak arcán a boszankodásnak egy észrevétlen redője huzódott össze egy percre, — de azután teljes megadással letérdelt ő is a többiekkel együtt: a hivőket, de a papot is sérthette volna, ha most elhagyja a szobát. Kész tehát közömbösen végignézni a ceremóniát.

A gyerek sirás elhallgat, csak a beteg hőrgése s a pap csendes imája hallatszik a szobában.

És ime csoda történik! A beteg arcán elsimulnak a fajdalmas redők, hörgése megszünik, szemei elöször fáradtan lecsukódnak, azután csendesen felveti pilláit. A könnyeken át is látszik a csaknem derült, nyugodt tekintet.

A haldokló nyugodt, gyenge hangon mondja lelki atyja után az imádságot, az ostyát minden erölködés nélkül veszi szájába . . .

A pap elmondja az imadságot, a körültérdeplők utána mormolják, — maga a doktor is.

A pap elvégezte funkcióját, a kis csöngetyü ujbol megszólal s kimegy az utcára, a hol lassan elhallik.

Az orvos különösen érzi magát. Mintha a levegő s üdébb tisztább lenne a szobában. („Mert kinyitotta a pap az ajtót“ — igyekszik magának a skeptikus megmagyarázni a dolgot.)

De itt a cselekvés ideje! A tudománynak ugy látszik ismét tere nyilik, az orvos az ágyhoz lép.

A haldokló pedig nyugodt, csendes hangon szól hozzá:

— Köszönöm tekintetes uram a jóságát, nem kell már nekem semmi sem . . . jó vagyok már . . .

Az utolsó szava már alig hallható. A

immár! Ez a mozgalom tisztán társadalmi. A mai társadalom hálával emlékezik meg arról a nagy férfiuról, a ki e társadalmat olyanná teremtette, a milyen:

a ki megszüntette a vallásküllömbséget, egyenlővé, polgárrá, emberréève a zsidót!

a ki a rabszolgaságból felszabaditotta, egylővé tette uraival a jobbágyot, a parasztot!

a ki a szabadság, testvériség és egyenlőség nagy eszméinek megvalósitásával lehetővé tette egyik másik embernek, hogy oly téren szerezzen érdemeket, melyen — Kossuth nélkül — születésénél fogva sohasem müködhetett volna, és igy sem királyi tanácsosságot, sem „rákosfalvi“ nemességet nem kapott, nem kaphatott volna soha: sem ő, sem semmiféle ivadéka.

Politikai kérdéseket feszegetni ilyen alkalmakkor, egy tisztán társadalmi magasztos mozgalomba a napi politikát behurcolni és azzal e mozgalom fenségének megszentségtelenitését, profanizálását megkisérleni: vagy alacsony szervilizmus és hitvány kegyhajtászat, — vagy a beszámithatlanságig terjedő korlátoltság, éretlenség.

Elég sajnos, hogy Budapest törvényhatóságának közgyülésén találkoztak olyanok, a kik önmagukat megitéltetésükben ezen alternativa elé állitották.

Pedig bizony sem Istennek, sem királynak, sem embernek nem tetsző dolgot müveltek.

De e rozsdaszemek nem homályosit — hatják el a kardnak ragyogását, melyet a magyar nemzet hálája és kegyelete kovácsolt és melylyel a nemzet legnagyobb élő fiának meg adja a neki tartozó tisztelgést.

Hisszük és reméljük, hogy a kinek e tisztelgés szól, nem fogja meglátni a csillogó kardon az apró rozsda szemeket, és hisszük azt is, hogy a nemzet mely e karddal tiszteleg, fog találni módot arra, hogy a rozsdát eltávolitsa, s a kardot kifényesitse.

Ne zavarjon hát bennünket sem kegyeletes ünneplésünkben az a diszharmónia, melyet egyesek a közgyülés alkalmával létrehozni igyekeztek, hanem szenteljünk mi is néhány pillanatot annak a férfiúnak, a kit az egész magyar nemzet ünnepel most.

Szálljon az Ég Urához szivből jövő őszinte imánk:

Isten éltesse Kossuth Lajost még soká, soká — hogy alkalma legyen nemzete hálás ragaszkodásában, rajongó tiszteletében minél hosszabb ideig gyönyörködhetni!

---

gyerekek oda simulnak hozzá, ők elhiszik, hogy már jobban van édes anyjuk. A haldokló kezét tétova mozdulattal teszi az egyik kis lány fejére: simogatja, simogatja egy ideig, azután a kéz lehanyatlik — egy könnyü, röpke sóhaj és elszenderült.

Az orvos odalép és kimondja a nagy szót: „meghalt!“

A gyerekek rákezdik a jajveszékelést, a gazda is elsirja magát — a doktor megy kifele, haza. Utközben találkozik a pappal.

— Nos?

— Kiszenvedett.

— Az örök világosság fényeskedjék neki!

— A két férfiu szótlanul menj egy darabig egymás mellett. Végre is az orvos látja szükségesnek a csendet megtörni:

— Eleget szenvedett szegény ördög! Az utolsó roham alatt jött *véletlenül* főtisztelendőséged, nagyon kimerült volt már, *azért szünt meg a roham!* . . .

A pap nem felel, csak ránéz a beszélőre: tekintetében szemrehányás és csodálkozás tükröződik vissza.

A modern Tamás pedig kénytelen e tekintet elől kitérni, mert érzi, hogy szavai nem lelke meggyőződéséből fakadtak, érzi, hogy a tagadás szelleme diktálta azokat.

Antonius.

Az előljárók.

A „Bp. H.-ban“ Bartha László tollából figyelemre méltó cikket olvastunk „Aranyos közszolgálat“ cimen.

Minthogy Budán is három kerületi elöljáró van, s az előljáróságok reformálásának szükségességét mi is csak úgy érezük, mint a pestiek, érdekesnek tartjuk a tanulságos cikket reprodukálni annál is inkább, mert annak irója a közigazgatás terén elég tapasztalattal bir arra, hogy e fontos kérdésben szakszerüen nyilatkozzék. A cikk maga igy hangzik:

Néhány hónapja már, hogy a főváros kerületi előljáróságainak vegyes foglalkozásu és hivatásu előljárói 100 arany évi tiszteletdijuknak 200-ra való fölemelését kérték. A tanács e szerény kérést máig agyonhallgatta.

De ime, most járta be lapjainkat a hir hogy az előljáró urak példáját a nem kevésbbé, vegyes foglalkozásu és hivatásu esküdt urak nagy serege is követte, évi 50 arany tiszteletdijuknak, még szerényebben, csak 100 körmöcire való emelését kérvén.

Nem igen fordul ugyan elő a tiszteletdijak történetében, hogy azok fölemelését maguk a tiszteletbeli urak kérték volna, de hát nem azért vagyunk egy darabja a „keletnek,“ hogy ilyesmi elő ne fordulhasson.

E tiszteletbeli fővárosi előljáró és esküdt urak tiszteletdijuk fölemelését, persze, nem a közdrágaság cimén kérik, mert hisz tulnyomó részük nem abból él, de kérik azért, mert a közigazgatás ezerféle fontosnál fontosabb érdekeivel nem áll arányban a 100 vagy az 50 db körmöci.

Ebben teljesen igazuk van. Csakhogy abban meg nekünk van igazunk, hogy az annyira fontos kerületi közigazgatás, mely a főváros adminisztrációjának tulajdonképpeni lelke, a duplára fölemelt tiszteletdij mellett sem lesz jobb, mint a milyen ma, mert a körmöciek szaporodásával az illető vegyes foglalkozásu és hivatásu uraknak sem törvényösmeretük, sem közigazgatási tudományuk meg nem duplázódik s igy az eddigi rendszer, melynek hiányai fölött a sajtó, a fővárosi tanács, a közgyülés, a belügyminiszter, általánosságban pedig a közvélemény évtizedek óta ugyancsak éles és elitélő kritikát gyakorolt, továbbra is megmaradna, csak kétszer annyiba kerülne.

Tudjuk, hisz lépten-nyomon tapasztaljuk, hogy bizonyos érdekcsoportok kölcsönösen sok apró szivességet tesznek egymásnak, mert hisz a barátságot eféle apró ajándékok tartják fönn, — de azt még se merjük föltételezni, hogy az illető előljáró és esküdt urakon kivül ma, a közigazgatási reform és az államositás küszöbén, a főváros közigazgatási létérdekeivel komolyan számot vető és hozzá szakértő ember találkoznék, ki helyeselné azt a szerencsétlen irányt, hogy a közigazgatási jogszolgáltatás s a tételes törvényeken alapuló biráskodás joga jövőben is vegyes foglalkozásu és hivatásu laikus urak kezére és diskréciójára legyen bizva.

A kerületi előljárósági intézményt bécsi minta után másolták s az se ott, se itt be nem vált, mert a modern közigazgatás sulya éppen abban rejlik, hogy a végrehajtás ott, a hol legfontosabb, tudniilik a legalsó fokban, felelős, képzett, rendszeres közszolgálatra képes s e hivatásának egész életét szentelő modern világnézletü tisztviselő kezébe legyen letéve.

A közigazgatás egész vonalán biztositékokat keres az élet és a tudomány arra nézve, hogy a jogállam ne csak fikció, de élő intézménynyé váljék. Azért sürgetik a közigazgatási biróságot, a szolgálati pragmatikát, mert a nagyközönségnek nemcsak igazságra, de feltétlenül megbizható közigazgatásra és exekutiv szolgálatra van szüksége.

Hogy ezt elérhessék, azért akarják a közigazgatást államositani, mert a jó közigazgatás ma tudomány, melyet tanulni és tudni kell, a rendszernek végrehajtásához pedig a közérdeknek oly nagy föladatai füződnek, melyeket laikusokra, tiszteletbeli szolgálatra vállalkozó, de erre soha sem iskolázott elemekre bizni józan észszel nem lehet és a közlakosság legéletbevágóbb érdekeinek kockáztatása nélkül nem is szabad.

Arról, hogy vegyes foglalkozásu és hivatásu polgáraink ne vehessenek részt a főváros önkormányzatában, szó sincs, s e részvételt számukra a törvény nemcsak biztositja, de kivánatos, hogy ez önkormányzat a közérdeknek megfelelő formában a kerületekben valódi egészséges életre hivassék. Kivánatos, hogy minden polgár résztvehessen kerületének közjótékonysági, közoktatási, közegészségi, közmegadóztatási, közmüvelődési sat. ügyeiben. Kivánatos, hogy az ingyenes közszolgálat valóban az legyen, de nem kivánatos, hogy igazságot, perdöntő itéleteket, sujtó marasztalásokat osztogasson, kimondjon és végrehajtson az, kinek ez a szövevényes mesterség soha sem volt hivatása és a ki teljesen eltérő élethivatásában derék, közhasznu polgár, de ki a közigazgatásban helyre nem hozható károkat okoz, mert megingatja a hatóság közhitelét, rést üt az emberek jobb hitén és tulbuzgó kontárkodásával több kárt okoz, mint a menynyi hasznot szeretne hajtani.

Lássuk be már valahára, hogy a közlakosság, a nagyközönség, a főváros jó hirneve nem arra való, hogy tiszteletdijaik megduplázását, tehát jobb fizetést kérő laikusok kisérletezéseinek legyen kitéve.

Nekünk modern közigazgatásra, müvelt, de erélyes tisztviselőkre és föltétlenül megbizható közszolgálatra van szükségünk, de arra, hogy egy lejárt intézményt jövőre a közterhek sorában mégegyszer olyan drágán fizessünk és tartsunk, mint eddig, már erre egy csöpp szükségünk sincsen.

Maradjon csak meg mindenki a kaptafájánál, mert ha az egyszeri hajdu dicsekedett is azzal, hogy ért a harangöntéshez, azért okos észszel ezt a mesterséget még sem bizzák reája.

A hét eseményei.

Vasárnap. Szeptember 18. A budai iparos fiatalság az 1892. évben besorozott ujoncok tiszteletére táncmulatságot rendez a medve utcai Fácán vendéglőben. A *Stefánia szegény gyermek kórház* javára mükedvelői szini előadással, tombolával és világipostával egybekötött szüreti mulatságot rendeznek a városligeti Weisz Leander vendéglőben. A jótékony célra való tekintetből felülfizetések köszönöttel fogad a rendezőség. A *magyar turista* egyesület budapesti osztálya Gödöllőre és Besnyőre rendez kirándulást.

Hétfő. A *budapesti* 1848—49-iki honvédegyesületek lakomával ünneplik meg Kossuth Lajos születés napját. A lakoma I. ker. Keresztẗéren lévő Müller-féle vendéglőben lesz. Kik abban részt akarnak venni, jelentkezzenek Krivácsy József ezredes palotautca 12. szám alatti lakásán.

A kolera főfészke.

Mindhiába való a főváros azon célba vett intézkedése, hogy a kolera fellépte esetén magát a körülményekhez képest izolálni törekszik, mert a fővárosnak magának is oly helyei vannak, a melyek a legkörültekintőbb eljárás mellett is a betegség főfészkét fogják képezni.

A helyi viszonyokkal ismerős ember, eltekintve ó-buda egyes helyeitől, figyelmét a krisztinavárosi barakk-kórház környékének fogja szentelni, mert annak természeti fekvése nemcsak magát a környéket, de az egész fővárost veszélyezteti.

A barakkórházzal szemben fekszik a krisztinavárosi és németvölgyi temető, továbbá a vörös-kereszt-kórház, végül pedig közbe esik a déli vasut a maga rakodó helyével, személypályaudvarával és igazgatósági épületeivel.

A kolera fellépte esetén ott fekszik tehát beékelve a déli vasut, jobbról-balról kórház és két temető között, s okozója lesz annak, hogy az azon környéken inficiált levegőt szivó munkások és utasok, a kik a főváros közönségével folytonos érintkezésben vannak és lesznek, a főváros bármely intézkedései dacára is, majd a város központjába behordják a fertőző anyagot.

De a kolera tovaterjedésének ez irányban még más figyelemre méltó dolog is kedvez. A kolerabarakkórháztól 50—60 lépésnyire vannak a vasuti rakodó helyek s a teher és a személyszállitó kocsik állóhelyei is, leginkább kitéve annak, hogy a kolera-bacillusok az áruk és kocsik belsejében tanyászhassanak. Az esetleg foganatositott dezinfekció minden árún annak természeténél fogva nem alkalmazható, s a kocsik sem lesznek oly annyira tisztán tarthatók, hogy azoknak bármely elrejtett zugában a bacillus felelhető ne legyen.

Azt pedig a főváros nem teheti, hogy a déli vasut utasait és árúit vesztegzár alá helyezze, mert sem a vasuttól, de még kevésbé annak utasaitól nem követelhet áldozatot oly tényeért vagy mulasztásáért, a mely egyedül a tanácsot terheli.

A kerület ez irányban petíciónált már a fővárosnál, s a polgármester úr, a ki a barakkórház tarthatatlan állapotát ez alkalommal elismerte, a közegészségügyi bizottság ülésein önönmagát dezauválva annak fentartása mellett kardoskodott, mindenesetre nem fontolván meg azt, hogy a mint külföldön is a kolera tovaterjedésének legfőbb tényezőjét a közlekedési eszközök képezték, úgy a jelen körülmények között is veszélynek teszi ki nemcsak a kerület és a déli vasut, de az egész főváros közegészségügyi érdekeit.

Különfélék.

A halott hintója. Rómában, az örök városban még ma is igen sok olyan ceremónia van divatban, mely a régi időkből maradt vissza. Még húsz év előtt az előkelő osztályhoz tartozó halottakat oly ceremoniákkal temették el, melyek egyenesen a rómaiak idejéből valók voltak. Igy midőn a Szent Péter templomában egy hercegnő feküdt ravatalán, az udvarmester teljes diszben odalépett a halotthoz és alázatos meghajlással hangos szóval kérdezte a halottat: „Fenség! Mi parancsod van még?“ Egy ideig mintegy feleletet várva állott e szavak után a koporsó előtt, azután meghajtva magát kiment a templom elé, a hol a halottnak diszhintója, diszbe öltözött kocsisával és szolgáival várakozott. Egy inas a kocsiajtót nyitásra készen tartá. A főudvarmester odalépett a hintóhoz, intett az inasnak, behuzta a hintó selyem függönyeit, majd a kocsis kezéből kivette az aranyozott nyelű ostort s azt térdén ketté törve visszaadta ismét e szavakkal: „Ő Fensége nem parancsol már semmit! Haza mehettek!“ Erre az inasok elfoglalták helyeiket a kocsi hátsó lépcsőjén és a lovak lassu lépésben vontatták el a hintót, melyre urnőjüknek többé nem volt szüksége.

Lepecsételve. A gyógyszerész meghalt és segédje vezette tovább a patikát. Egy csinos asszonyka, kinek már régebben szemet szúrt a fess patyikus, ez időtől fogva igen gyakran járt pilulákért a patikába. Ilyenkor a leggyöngédebb pásztorórákat töltették a szerelmesek. Egyszer egy ilyen édes együttlét alkalmával beállit egy komoly képü urakból álló társaság s előadván, hogy ők az elhunyt vagyonának birói felvételére jöttek — elkezdték működésüket. A megzavart párocska nem tudott hova lenni ijedtében: a bizottság bizonyosan be fog jönni a kis szobába is, és az asszonyka kompromitták lesz! A leleményes gyógyszerész ugy segitett a dolgon, hogy kedvesét egy szekrénybe dugta. A bíróság kiküldöttei a szobába is benyitottak és felirták a butorokat, köztük persze a szekrényt is. De a patyikus akkor kezdett hüledezni, a mikor a törvényszék emberei a felvett butorokat elkezdték lepecsételni és lepecsételték azt a bizonyos szekrényt is! A küldöttség még figyelmeztette eltávozásakor a gyógyszerészt a birói pecsétek megsértésének súlyos következményeire, a legtökéletesebb kétségbeesésben hagyva hátra az ifju párt. Nem volt mit tenni: hosszabb és felette kellemetlen tárgyalások után, melyeket a szerelmes pár a zárt és lepecsételt szekrény ajtón át folytatott, a patyikus elment a törvényszékhez és annak közbenjöttével szabaditotta ki lepecsételt kedvesét, a ki pironkodva sietett a helyszinéről haza.

A szerkesztői üzenetek. Egy fővárosi napilap szerkesztőjével beszélget az előfizető: — Ugyan kérem, mi is az önök lapjának a programmja? Tessék elolvasni mult heti számunk szerkesztői üzeneteit, abban megtalálja. — Kinek a kinevezésében biznak a főkapitány jelöltek közül? — Jövő számunk szerk. üzenetében akarjuk kinyilvánitani. — Miért nem szóltak még a Kossuth-ünnephez? — Annak okait mai számunk szerk. üzeneteiben mondjuk el.

Háztűznézés telefónon. Persze, hogy egy amerikai városban történt. A telefonhivatalban éjfélután 2 órakor megcsendült a csengő. A hivatalnok kisasszony fölrezzen álmából és a beszélőcsőhöz siet: — Nagysád! — Kérem? — Én Starr Vilián vagyok. — Kérem. — És Kegyed? — Nem nevezhetem meg magamat. — Kisasszony vagy asszony? — Kisasszony. — Hány éves? — Husz. — Termete? — Közép. — Jó. Ez passzol. Haja. — Gesztenyeszinü. — Szemei? — Kékek. — Orra? — Fitos. — Szája? — Piczi, piros. — Pompás. Kegyed tetszik nekem. Akar-e nőm lenni? — Ön tréfál. — Nem tréfálok. Huszonnégy óra alatt meg kell házasodnom. Nagynénám ma halt meg. Táviratilag értesitettek, hogy a végrendeletben nagy összeget hagyott rám arra az esetre, ha nős vagyok. Mikorra a végrendelet ide ér. — Értem. Hány éves? — Huszonöt. Termetem közép. Szemeim szürkék. Orrom sas. Szakállam, mint selyem. Nem dohányozom. Imádom a virágokat. — Elég. Ön tetszik nekem. — Én pedig imádom kegyedet kedves. — Biri. — Kedves Biri. — E szerint? — Holnap délelőtt 10 órakor templomban találkozunk!

A fő- és székváros közgyülése.

Budapest, 1892. Szeptember 14.

A közgyülésen Ráth Károly főpolgármester elnökölt. A főpolgármester közölte a közgyüléssel, hogy a király a születésnapja alkalmából hozzáintézett gratulációt elfogadta és megköszönte. Jelentette továbbá, hogy az idei Szent István dij nyertese Kodolits Alfonz báró tábornok 500 frtot adott a szegényeknek, mely összeg kiosztása iránt megtörténtek az intézkedések.

Meleg szavakban emlékezett meg ezután az elnök Goldberger Imre, Thaisz Elek és Török János főkapitány haláláról és a közgyülés határozatára kimondta, hogy emléküket jegyzőkönyvbelileg fogja megörökiteni a törvényhatóság, a gyászoló családokhoz pedig részvét iratot fog intézni.

Az elhunyt Goldberger helyébe, ki a III-dik kerületnek volt képviselője Weber József III. kerületi, Török helyébe pedig Beck Dénes V. kerületi bizottsági póttagok hivatnak be.

Ezután a főjegyző felolvasta Preyer Hugó dr. bizottsági tag sürgős inditványát Kossuth Lajos születés napja alkalmából.

Az inditvány, annak tárgyalása, a főpolgármester hasztalan erőlködése az inditvány ellen, valamint Mérő Jánosnak — a svábhegyi polgármesternek, ki úgy látszik királyi tanácsosságánál fogva érzi magát hivatva nevetséges dolgokat beszélni (a miért jól ki is nevették) — szarvas okoskodása, Kaas Ivor bárónak, Helfy Ignácnak és Rózsavölgyi Manónak felszólalásai eléggé ösmeretesek a napilapokból, melyek ez ügyet bőven tárgyalták.

A közgyülés impozáns többséggel elfogadta az inditványt és igy Kossuth Budapest diszpolgárává választtatott, a Hatvani utcából pedig — hacsak a közmunkatanács, melyhez az utcák elkeresztelése tartozik, nem okoskodik — Kossuth-utca lesz.

Szabó N. Ferenc sürgős inditványára ezentúl a bizottsági póttagoknak is járni fog a „Fővárosi Közlöny“.

A közgyülés ezután a napirendre tért és elhatározta a tanács előterjesztésére a következőket:

Buchwald Sándor vállalkozónak a megtartott kétszeres árverés eredményéhez képest a Ferenc-József korzón felállitandó székek utáni dijszedés jogát 265 frtnyi évi összegért 1898. december 31-ig bérbeadja.

Az I-ső kerületi budaörsi uton 8164—6 számu telek mentén levő főv. tulajdont képező s az országuttal szomszédos széles mesgye Pavlacsek Pálnak 1893. január 1-től évi 5 frt bérért s félévi felmondás mellett meghatározatlan időre bérbeadatik.

A nemzeti szinháznak és népszinháznak nyugdijintézete számára javasolt segély felett a közgyülés nem szavazhatott, mert nem volt együtt a szükséges száz bizottsági tag. (!)

Haberhauer János tanácsnok előadta ezután a kolera-járvány ellen ez ideig tett óvintézkedésekről. Ezen előterjesztésnél igen tanulságos felszólalások történtek, melyeket épen ezért szószerint adunk.

Dr. Ullmann Pál: Tisztelt közgyülés! Bár nem vagyok szakember, mégis kifejezést kell adnom bizonyos aggályaimnak és ezekre nézve javaslatokat kell tennem.

A mi aggályomat illeti, ez első sorban az idegenek dezinfekciójára vonatkozik. Az osztrák határnál nem veszik szigoruan a dolgot és azért nekünk kettős kötelességünk az óvatosság. Igaz, hogy a kerületi orvosok megkapták a kellő útasitásokat, de ez nem elegendő, a mint konkrét esetből is kitünik. Épen Hamburgból érkezett egy Trier Ottó nevü uri ember, a kit személyesen nem ismerek, de a kiről tudom, hogy a pályaudvarból a szállóba ment, és azóta a kerületi orvos tizhuszszor is hiában kereste. Szépen bejárja a szinházakat, vendéglőket, kávéházakat. Oderbergben már, a pályaudvaron történik az első dezinfekcio. Ezt nálunk is megkellene honositani, hogy az az idegen, ki kolerás, vagy gyanus vidékről jön, ne terjeszthesse a bajt például az által, hogy társaskocsin, lóvasuton, vagy villamoson bejön a városba. Egy üres szobát fel lehet áldozni e célra.

Második aggályom a kolera-betegszállitási telepre vonatkozik, mely iránt, mint a tanácsi előterjesztés mondja, a mentőegyesület ajánla-

tára történtek intézkedések. Szkeptikusan kell fogadnom az előterjesztést; az intézkedések papiron szépek, de nyolc nap alatt nem lehet elkésziteni a szükséges vizvezetéket és csatornázást. Már most kellene munkához látni, mert épen az első nyolc nap a legveszedelmesebb. Ha bele is kerül 8—10 ezer forintba, vannak esetek, mikor nem szabad takarékoskodni.

Harmadik kifogásom az ideiglenes fertőztelenitő intézetre vonatkozik Először is kérdés, hogy 14 nap alatt csakugyan teljesen fel lesz-e szerelve mert ki tudja, mikor szállitja az a berlini cég a felszerelést. De aztán az sem célszerű, hogy a megfertőztelenitendő holmikat az egéz városon át ahhoz az intézethez vigyék. Inkább mozgó fertőztelenitő gépeket kell beszerezni, melyek sokkal jobban felelnének meg A tanács felhivandó volna, hogy a szükséghez képest bizonyos számu ily gépet szerezzen be.

Utolsó kifogásom oly pontra vonatkozik, mely nagy sajnálatomra a jelentésben elő nem fordul. A hullaszállitásról ugyanis semmit sem mond a tanács előterjesztése. Pedig tudjuk, Hamburgban néha 500—600 holttest is eltemetetlenül feküdt. Isten óvjon hasonló katasztrófától, de gondoljunk mindenre. Épen azért kérdem, méltóztattak-e ez iránt intézkedni, esetleg lépett-e a tanács érintkezésbe a Budapesten létező temetkezési vállalatokkal. Tudom, hogy a tanács és a közegészségügyi közegek megtesznek minden lehetőt, a költséget sem kell sajnálni, mert akár elmarad a kolera, akár bekövetkezik, mindenesetre üdvös lesz, ha az óvintézkedések megtörténnek.

Az egyes pontokra kifejtett aggályaimat kérem figyelembe venni.

Haberhauer János tanácsnok kijelenti, hogy a kolerás és gyanus vidékekről érkező idegenek dezinficiálása és megfigyelése a halottkémekre van bizva, mert a kerületi orvosok túl vannak halmozva munkával. Az emberek ellenőrzése nem oly baj, mint az, hogy a veszélyes vidékről még mindig érkeznek küldemények, melyeket az aug. 26-án kibocsátott rendelet dacára idáig szállitanak. Minden egyes esetben szigoruan elkülönittetnek az árúk. A főorvos ur erélyesen intézkedik, de azért mai nap is érkeztek veszélyes áruk. A kormánytól legerélyesebb intézkedések kérettek, hogy a visszaélések megszüntettessenek. Ha a tisztelt közgyülés megkivánja, lehetne minden pályaudvarban egy tertőtlenitőt elhelyezni. (Helyes!) A pesti oldalon a Rókus és a budain a Szent János kórház rendes kocsijain kivül még Pesten 3, Budán pedig két teljesen felszerelt kocsit bocsát a nevezett két kórház rendelkezésre. Megkötöttük a szerződést és néhány nap óta éjjel nappal bevannak a lovak fogva. A járvány esetleges kitöresénél tehát az első rohammal szembe nézhetünk, 5 kocsi állván rendelkezésünkre. A mentők felajánlották szolgálataikat, kötelezték magukat 8 nap alatt a barakokat felszerelni; a gazdasági hivatal utasittatott a szükséges anyag — többek közt egy mozgó fertőtelenitő kocsi — beszerzésére. A tanács a barakok tényleges felállitását még nem tartotta szükségesnek. Chemnitzből egy fertőtlenitő kályhát rendeltünk, ugyancsak ilyet rendeltünk Zellerinnél is. A fővárosnak van szerződése az „Entrepise des pompes funébres"-rel, mely szerint az köteles ugy egyenkint, mint csoportosan szállitani a hullákat; a vállalat magánértesülésem szerint oly nagy, hogy a hullák szállitását illető zavaroktól nem kell tartanunk. De a felszólitás folytán a tanács kötelességének fogja tartani, hogy a hullaszállitás dolgában intézkedjék.

Dr. Adler Zsigmond: A mondottak után tulajdonkép elállhatnék a szótól, de a tárgy fontossága mégis beszédre késztet. Ugy látszik, a mostani járvány, mely Hamburgban rettenetesen dühöng, nem igen terjed nyugat felé és ha mindenki megteszi kötelességét, nyugodtak lehetünk, de ezek a gyanus szállitmányok komolyan veendők. Igazán nem lehet eléggé elitélni azokat, kik a tilalom, a nagy veszély dacára ily szállitmányokat küldenek! Röviden a miniszterrel kellene érintkezni ez ügyben. (Megtörtént!) Figyelmeztetni kell továbbá a népet arra, hogy legjobb dezinfectio a tisztaság. Aztán nem is lehet mindent a hatóságra bizni, a közönség védje önmagát is azzal, hogy minél jobban támogassa a hatóságokat. Büntetéseknek dacára sem tartanak rendet. A Lipótváros kellő közepében találtam egy házat, melynek istállójában a trágya heteken át felvolt halmozva, dacára, hogy az illetőt már megbüntették köztisztaság elleni vétség miatt. A betegszállitásra nem lehet eléggé elkészülni. Az 5 rendelkezésre álló kocsi mellett a mentőegyesület ajánlatát nagyon életképesnek tartom. A közönség már hozzászokott a mentőegyesület működéséhez, ugy, hogy legkisebb baj esetén is hozzá fordul; nem lesz tehát feltünő és különösen nyugtalanitó a kolerajárvány alatt sem. A hullaégetés kérdését is melegen ajánlom és igazán idején volna, hogy legalább fakultative hozzák be. Más nagy városokban is behozták már a fakultativ halottégetést; a holttest mindenkor veszély az élőkre, bármint el van az temetve. Ismétlem, helyes lesz, ha a tanács foglalkozik a kérdéssel és a közegészségügyi bizottság elé terjeszti.

Dr. Verédy Károly: A kolera ellen a legjobb óvszer az, ha növeljük az ellenálló képességet, ezt pedig jó táplálkozással érjük el. Épen ezért figyelmébe ajánljom a tanácsnak, hogy a szegény tanuló gyermekeket mily nagy veszély fenyegeti kolera idején; óhajtandó volna, hogy a gyermekek is élvezzék a népkonyha jótéteményeit és az igazgatótól kaphassanak étkezési jegyeket.

Haberhauer János tanácsnok megnyugtató válasza után, az elnök az idő előrehaladott volta miatt a tanácskozás folytatását másnapra halasztotta.

*

Budapest, 1892. Szeptember 15.

A folytatólagos közgyülésen először is Haberhauer tanácsnok az I. és II.-dik kerület szemét lerakodó helye tárgyában terjeszti elő a tanács intézkedését.

Az I. és II-ik kerületi szemét-lerakóhelyül eddig a Lágymányosnak egy része szolgált, mely a Dunaszabályozás által nyeretvén, a fővárosi pénzalap tulajdonát képezi. A közmunkatanács, mint e pénzalap kezelője, e területből nemrég 3000 □ ölet eladott. Zsolnay porcellángyárosnak, ki itt közelébb gyárat fog épiteni. Ennélfogva a közmunkatanács felhivta a fővárost, hogy ezt a szemétlerakó helyet — már a vasuthoz való közelségénél fogva is — mielőbb szüntesse be. A tanács tehát egy helyszinlelő bizottságot küldött ki, mely több helyet vett az Albertfalvai határ felé szemügyre s legalkalmasabbnak találta az ó-promontori-út mentén a Nádorkerten túl fekvő, azelőtt homokbányának használt s jelenleg Gamauf Károly mészáros által bérben birt 13 holdas fővárosi telkét, mely a lakott részektől távol esik s a hozzávezető út rövid darabon és kevés költséggel elkészithető. Ide volna tehát kihelyezendő a szemétlerakó hely ideiglenesen, mert a bizottság szerint a fővárosnak oda kell törekednie, hogy a körvasut felhasználásával a szemét a budai oldalról is vasuton kiszállittassék a fővárosi határból. A tanács a közmunkatanácscsal egyetemben szintén hozzájárult a bizottság által javasolt teleknek szemétlerakó helyül való kijelöléséhez, de mielőtt a további intézkedéseket megtenné, a közgyülési jóváhagyását kéri, mivel e kijelölés által egy eddig haszonbérbe adott terület a bérlet alól elvonatik s másrészt a szemétlerakóhely kijebb helyezése által a szemétfuvarozási költség növekedni fog.

A közgyülés a tanács intézkedését s a továbbiakra vonatkozó inditványát is jóváhagyta.

A belügyminiszteriumtól a vizvezetéki mizériák miatt kapott „orra" a tanács hosszabb felelettel terjeszt elő. A felterjesztéshez, mely az egész vizvezeték ügyét ösmerteti és kimutatja azon okokat, melyek a végleges vizmű létrejöttét késleltetik, s melyek közt első helyen áll a közmunkák tanácsának akadékoskodása.

Szabó M. Ferenc a hirlapokkal szemben annak kijelentésére szoritkozott, hogy a véleges vizvezeték elkészültének késedelmezése miatt sem a tanácsot, sem a közgyülést nem lehet megtámadni, hanem egyedül a közmunkák tanácsát, melynek akadékoskodása az oka annak is, hogy a főváros kénytelen volt a Margithid mellett levő ideiglenes vizszürőkre 600 ezer forintot kiadni.

Kaas Ivor báró az ellen kelt ki, hogy a belügyminiszter a fővárost dorgálja meg késedelmes eljárásáért, holott a vizvezeték ügye már hónapok óta a belügyminisztériumnál van, mely a világ minden képzelhető retortáin keresztülment, szakemberek által készitett, a kormány szaktestülete: a közmunkák tanácsa által elfogadott s elismert külföldi szaktekintély által is jónak talált terveket a kulturmérnöki hivatalnak adta ki, holott az soha vizvezetéki dolgokkal nem foglalkozott. (Derültség.) Kéri a főpolgármestert, mint a kormánynak is képviselőjét, járjon közbe, hogy a terveket a belügyminiszter helybenhagyja, hogy valahára a kivitelhez hozzá lehessen fogni. (Helyeslés.)

Ráth Károly főpolgármester kijelenti, hogy a belügyminiszternél a tervek jóváhagyását meg fogja sürgetni. (Helyeslés).

A tanács felterjesztését a közgyülés magáévá tette.

Az ó-budai szinkör igazgatójának Károlyi Lajosnak kérvenyét Rózsavölgyi tanácsnok terjesztette elő: A szinigazgató, ki társulatával a tavasz óta Ó-Budán előadásokat tart, hivatkozva a magyar szinészetnek a kerületben magyarosodási és közmüvelődési szempontból való fontosságára s arra, hogy az általa épitett nyári szinkörbe 2800 forintot fektetett s 35 tagú társulata a karnagygyal és zenekarral 1800 frtba kerül havonkint, minélfogva a lelkes pártolás dacára is hiánynyal küzd, a fővárostól segélyt kér. A közoktatási bizottság egyszer s mindekorra 1200 frt, a pénzügyi bizottság azonban csak 500 frt segélyt javasol megszavazni. A tanács a közoktatási bizottság javaslatát terjeszti pártolólag a közgyülés elé. A közgyülés a tanács inditványához képest a közoktatásügyi bizottság álláspontjára helyezkedett és **1200** frt segélyt szavazott meg az ó-budai direktornak.

A homokszőllő-telepnek, nemes gyümölcsfák tenyésztése végett, harminc holddal való kibövitését elfogadták s e célra 8682 frt költséget is megszavaztak.

A gombák eladására vonatkozó szabályrendeletet akképp módositották, hogy jövőre ne a közgyülés, hanem a tanács jelölje ki ama piacokat, melyeken gombát lehet árusitani.

Több magánérdekü ügy elintézése után a közgyülés véget ért.

Török János emlékezete a közigazgatási bizottságban. A fő és székváros közigazgatási bizottsága e hó 12-én tartotta rendes havi ülését, melyen Ráth Károly főpolgármester elnök, miután Poor Imre dr. bizottsági tagot, ki ezuttal először vett részt a bizottsági ülésen, üdvözölte, a következő meleg szavakban emlékezett meg az elhunyt főkapitányról: „Igen t. bizottság! A közigazgatási bizottság legutóbbi gyülése óta a fővárost és a közigazgatási bizottságot nagy veszteség érte, Török János min. tanácsos, az államrendőrség főkapitánya, mint méltóztatnak tudni, váratlanul elhúnyt. Ismert alakja volt közéletünknek és a részvét, melyet halála okozott,

igazán mély és általános. Ismertük mindnyájan tevékenységét, erélyét, buzgalmát, melyet a rendőrségi ügyek terén kifejtett és hiszem, hogy a t. bizottság hozzájárulásával és egyetértő óhajával találkozom, ha ez alkalommal is inditványozom, hogy mivel az elhunyt a közigazgatási bizottságnak törvény szerinti rendes tagja volt, a bizottság adjon kifejezést a veszteség felett érzett fájdalmának. Méltóztatnak talán hozzájárulni ahhoz, hogy a bizottság a gyászoló özvegyhez részvétiratot intézzen.“ A helyesléssel fogadott inditvány után következtek a havi jelentések, melyeket nagyobbára észrevétel nélkül vett tudomásul a bizottság.

Hirek.

A hét legfőbb eseménye persze Kossuth Lajosnak diszpolgárá választása.

Mindenki érdekkel várta a közgyülés eredményét, mert bár senki sem kételkedett abban, még is kérdéses volt vajjon egyhangulag avagy csak szótöbbséggel mengy e keresztül az inditvány.

Hja, ha nem volnának Scheichek a világon!

Persze, hogy az öreg megint kitett magáért: örül a lelke, ha valamiképen rávicsorithatja a fogát a magyarra. A „Magyar egyesület“-nek nem tudott ártani, hát most legalább Kossuth ellen szavaz.

Két budai volt a közgyülési terem karzatán. A mint a lépcsőn lefelé mentek tárgyalták a dolgot:

— No Scheichről nem csodálom, hogy nem állt fel Kossuth mellett. Ha Osztoicsnak kellene a gratuláció, akkor bizonyosan örömmel szavazna, valamint akkor is, ha a Tárnok utcát „Haynau-utcának“ akarnák keresztelni.

— Hát mégis csak huncút a német!

— Az ám. Hanem azon már jobban csodálkozom, hogy Bogisich plébánosunk is ülve maradt. Tessék a nagy magyar! A ki magára haragitotta az összes budai vén asszonyokat azzal, hogy az isteni tiszteletet, szent beszédet magyarrá tette. Vajjon mi birta erre a pecsovics tüntetésre? . .

— Hja, barátom! Vannak az embernek titkos vágyai — aspirációi.

— Holmi püspökség? De hát ezzel akar érdemeket szerezni rá?

— Én nem szóltam semmit . . . beszéljünk másról . . .

Már meg a lóvasutakon lesz baj. Az ó-budai lóvasutak a kocsis mellett rendesen jól megvannak rakva mindenféle holmival. Persze, a szegény embernek nincs pénze fiakkerre, a melynek a bakjára tehetné cók-mókját, hát felrakja a lóvasutra. Senkit sem bántott ott: most szigoru rendelet jött a konduktorokhoz, hogy semmiféle podgyászt nem szabad megtürni a kocsin.

Vajjon mire jó ez a rendelet?

Azt is meg lehet jósolni. A konduktorok eddig tulságosan jól éltek: legfeljebb néha volt egy kis veszekedésük a dohányzási tilalom miatt egyik másik szenvedélyes füstölővel. Most majd lesz hadd el hadd! Persze a pasazsér nem veszekedhetik azokkal, a kik a rendeletet kiadták, tehát neki megy a konduktornak.

A ki csetepatékat szeret látni, az csak menjen le ezentul a lóvasuti állomáshelyre és ott bizonyosan lesz része benne!

De ez csak egy ideig tart. A pasazsérok többen vannak s a konduktorok majd beleúnnak a sok fölösleges veszekedésbe.

A rendelet meg lesz, s majd marad minden a régi szokás szerint.

És ez helyesen is lesz igy!

Lapunk szerkesztője Andreánszky Jenő négy heti távollét után visszaérkezvén a fő- és székvárosba, a „Budai Hirlap“ szerkesztői teendőit Soltész József segédszerkesztőtől e hó 11-én ismét átvette.

Ujoncok mulatsága. Az ez évben besorozott ujoncok tiszteletére, holnap Vasárnap — vagyis e hó 18-dikán — bucsutáncünnepélyt rendez a budai iparos ifjuság a „Fácán“ vendéglő helyiségeiben. A rendező bizottság élén a következők állanak: Huszmüller Miklós elnök, Szeszich Ottokár alelnök, Láng József jegyző, Burko Vince pénztárnok, Balog Antal és Nagy Kálmán ellenörök. A tánc 7 órakor kezdődik. Belépti jegy ára személyenként 70 kr. családjegy 1 frt 40 kr.

A „**Tabáni I-sö magyar asztaltársaság.**“ Kossuth Lajos 90-ik születésnapja évfordulója alkalmából e hó 19-én (hétfőn) Novák Ignác „Arad városához cimzett vendéglőjében (I. ker Budaörsi út 285.) délután 3 órakor dijtekeversenyt, este 7 órakor pedig nemzeti zenekar közreműködése mellett, a szegény gyermekek felruházási pénztárának gyarapitása céljából szabad bemenettel szüreti ünnepélyt rendez, melyre az első kerület polgárait ez uton is tisztelettel meghivja.

A honvédemlék felállitásának előmunkálatait a várbeli disz-téren már megkezdették. A talapzat számára csinálják most az alapmunkálatokat. A mint látszik a felszakitott kövezetből, a szobrot csak úgy akarják a tér közepére állitani, akár egy közkutat. A Disztér elegendő nagyságu arra, hogy a szobor körül egy kisebb parkot is létesitsenek, a mi nemcsak a térnek válnék nagy előnyére, de a szoborhoz is jobban illenék. Felhivjuk a városatyák figyelmét ezen körülményre, és felszólitjuk, hogy ne sajnáljanak a honvéd-emlék számára egy kis gyepet kieszközölni; hiszen a tér alakja, a közepén keresztül huzódó járdák is kijelölik azt a területet, melyet parkirozni, vagy legalább gyeppel bevonni és körülkeriteni kell is szükséges.

„Kétszer nyilik“ tudvalevőleg a népdal szerint „az akácfa virága.“ A Szent János utca lakosai ezt a népdalt már most módositani fogják, és azt fogják énekelni, hogy: „Kétszer nyilik a vadgesztenyefa virága.“ A Szent János utca 31-dik számu ház előtt ugyanis, mint lapunkat értesitik, egy hatalmas vadgesztenyefa teljes virágzásban áll. Mondanunk sem kell, hogy a ritka természeti tüneményt sokan megcsodálják.

Uj rendelet a lóvasuton. A lóvasuti társaság vezérigazgatója a rendőrség felszólitására rendeletet adott ki kocsivezetőinek mely meghagyja nekik, hogy a legszigorubban ügyeljenek: „1-ször arra, hogy személyek használatára rendelt helyek, podgyásznemüek által, sem a kocsik bensejében, sem pedig az állványokon (tehát a kocsis mellett sem) el ne foglaltassanak, podgyásznemüeket mindenki egyedül a saját helyén belül lévén jogositva elhelyezhetni: — 2-szor, hogy szint vagy piszkot hagyó holmik, ágynemüek és szenyes ruha a kocsikra egyáltalában fel ne vétessék, vagy fel ne tétessék. Ha a kocsivezetők ezen irányban bárki részéről ellenszegülésre találnának; akkor kötelességük a tilalom érvényesitésében a legközelebbi, esetleg a kocsin levő rendőr közbelépését igénybe venni. Ezen rendelet figyelmen kivül hagyása szigoru büntetés alá fog vonatni. A kellő felügyelet ez irányban, felelőség mellett, az ellenőr és segédellenőrök kötelességévé tétetik.“ — A mi a rendelet 2-dik, a piszkos, szinthagyó holmikat letiltó pontját illeti, azzal tökéletesen egyetértünk. De az első rész túlzott, és csak veszekedésekre fog alkalmat adni. Egyébbiránt, minthogy a rendelet szerint a „saját helyén belül“ helyezendő el a podgyász, az, a ki eddig utazó böröndjét a kocsis mellé tette, ezentul majd beviszi a kocsiba, ülőhelyére teszi, maga pedig a tetejébe ül majd fel. Igy a szabályt betartja!

Érczhegyi Ferencz. †

A budai kereskedővilágot sulyos csapás érte. Érczhegyi Ferencz udvari könyvkötő és papirkereskedő meghalt. Érczhegyi nemcsak a maga szakmájában volt kitünő üzletember, hanem a maga dolgán kivül a közügynek is tevékeny munkása volt. Az első kerület halálával a legszorgalmasabb polgárok egyikét vesztette el, ki minden alkalommal a kerület érdekeinek előmozditásán fáradozott. Polgártársai meg is becsülték tevékenységét és minden alkalmat felhasználtak arra, hogy e becsülésüknek kifejezést adjanak. Igy a „Budai lövészegylet,“ majd az egyesült „Budapesti lövészegyesület“ is fölövészmesterévé tette, mely tisztséget 23 éven át, haláláig viselte. A „Budai kereskedelmi társulat“-nak pedig 30 éven át volt választmányi tagja. Érczhegyi Budán született és iskoláit elvégezve, mint könyvkötő-segéd beutazta Németországnak, Franciaországnak és Svájcnak legnagyobb részét és tapasztalatokban meggazdagodva jött vissza Budára, hol 1859-ben könyvkötő műhelyt nyitott, mely csakhamar a legelső e fajta üzlet lett Budán. Később könyvkötő üzletét papirkereskedéssel kötötte össze, mely szintén jó hirnévnek örvendet. 1867-ben a király a „cs. és kir. udvari könyvkötő“ cimmel tüntette ki, később a Ferenc-József rendet, majd pedig a koronás arany érdemkeresztet adományozta Érczhegyinek. A budapesti kereskedelmi és iparkamara tanácsosává választotta. A fő- és székváros törvényhozásának bizottsági tagja volt és mint ilyen ilyen a legtevékenyebben részt vett a községi ügyek intézésében. Az iskolaszéknek szintén buzgó tagja volt. Érczhegyi 55 évesaegészséges testalkatú ember volt, halálát bélelcs, varodás okozta. Tizenkét napig volt mindössze beteg, mig e hó 15-én reggeli fél egy órakor, övéinek odaadó ápolása s az orvosok fáradozása dacára meghalt. Temetése, melyen a nagy számu rokonságon kivül számos fő- és székvárosi bizottsági tag, élükön a tanácscsal és a résztvevők nagy serege jelent meg, most, lapunk zártakor megy végbe. A ravatalra a fő- és székváros közönsége, az összes egyletek, melyeknek Érczhegyi tagja volt, valamint a rokonok és jó barátok szebbnél-szebb koszorukat oly nagy számban tettek le, hogy azokat külön kocsin kell a temetőbe szállitani. A gyászoló család gyászjelentése igy hangzik:

»Özvegy Érczhegyi Ferencné szül. Ott Mária ugy a saját, valamint gyermekei: ifj. Érczhegyi Ferenc és neje szül. Gabrovitz Lujza, Érczhegyi Béla, László, István, Géza, Sarolta és Máriska, valamint az összes rokonai nevében, melyen szomorodott szivvel jelentik a felejthetetlen férj, illetőleg jó atya és após Érczhegyi Ferenc, csász. és kir. udvari könyvkötő és papirkereskedő, a budapesti polg. lövész-egyesületnek 23 éven át fölövészmestere, a fő- és székváros bizottságának, a budapesti kereskedelmi és iparkamara tanácsosa, a budai kereskedelmi-társulat 30 éven át választmányi és a várbeli iskolaszék tagja, a Ferencz József-rend lovagja, az arany koronás érdemkereszt tulajdonosának stb. stb. folyó hó 15-én reggeli fél egy órakor, tevékeny életének 55-ik, boldog házasságának 24-ik évében, rövid szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 17-én délután fél 5 órakor fognak a gyászházban: I. ker., vár, Szentháromság-tér 7. szám alatt a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint beszenteltetni és azután a németvölgyi temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat folyó évi szeptember hó 19-én délelőtt 9 órakor a budavári helyőrségi templomban fog a Mindenhatónak bemutattatni. Budapesten, 1892. évi szeptember hó 15-én. Áldás és béke lengjen drága porai fölött!« A lövészegyesület a következő gyászjelentést adta ki: A budapesti polgári lövész-egyesület tudatja tisztelt tagjaival, hogy 23 éven által felejthetlen érdemdús fölövészmestere Érczhegyi Ferenc, f. évi szeptember hó 14-én, hajnali 1 órakor rövid szenvedés után életének 55. évében jobblétre szenderült. A boldogultnak hült tetemei f. évi szeptember hó 17-én délután 4 fél órakor fognak a gyászházban: I. kerület, vár, Szentháromság-tér 7. sz, a. a róm.-kath. szertartás szerint beszenteltetni és azután a németvölgyi temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szt. mise-áldozat folyó évi szeptember hó 19-én, délelőtti 9 órakor fog a budavári helyőrségi templomban a Mindenhatónak bemutattatni. Kelt Budapesten 1892. évi szeptember hó 15-én. Áldás és béke lengjen drága porai fölött!» A „Budai kereskedelmi társulat“ szintén külön gyászjelentést adott ki, mely igy szól: »A budai kereskedelmi társulat tudatja tisztelt tagjaival, hogy buzgó, érdemdus 30 éven át volt választmányi tagja Érczhegyi Fe-

renc úr, csász. és kir. udvari papirkereskedő f. évi szeptember hó 15-én, hajnali 1 órakor rövid szenvedés után, életének 55-ik évében az Urban elhunyt. A boldogultnak hült tetemei folyó évi szeptember hó 17-én, délutáu fél 5 órakor fognak a gyászházban: I. kerület, vár, Szentháromság-tér 7. sz. a. a róm.-kath. hitvallás szertartása szerint beszenteltetni és a németvölgyi temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat folyó évi szeptember hó 19-én, délelőtti 9 órakor fog a várbeli helyőrségi templomban a megboldogult lelki üdvéért az Urnak bemutattatni. Kelt Budapesten 1892. évi szeptember hó 15-én. Áldás és béke poraira!«

Kossuth ünneplése a fővárosban

A Kossuth ünnep rendező bizottsága plakátokon hivta fel a főváros polgárait, hogy szept. 18-án, vasárnap, az ünnep napján és estején lobogózzák fel házaikat és világitsák ki ablaikat.

Az ünnep programmja ez:

E hó 18-án, vasárnap délután 2 órakor gyülekezés a Kálvin-téren. Innen a menet zászlókkal, cigányzene mellett, a muzeum-körúton, kerepesi-uton, Erzsébet-körúton, Teréz-körúton, Andrássy-uton, Aréna-uton keresztül kivonul a népgyülés helyére: a városligeti szinkör és a mesterséges jégpálya közötti térre.

Ideérvén, megkezdődik a Kossuth-ünnep és a népgyülés, következő tárgysorozattal:

I. Kossuth-ünnep. 1. Szózat. Egressy Bénitől. Éneklik az e célra egyesült: Budapesti férfi dalegyesület, az Egyetértés dalegyesület, a Lyra dalkör, a Ganz-gyári dalkör és a budapesti polgári dalegyesület, Kossovits József karnagy vezénylete mellett. 2. Kossuth 90-ik születésnapján. Költemény. Irta Ilyés Bálint, szavalja Zombori Béla. 3. Kossuth hymnus. Szövegét és zenéjét irta Pap Zoltán. Éneklik a daloskörök. 4. Kossuth Lajos. Költemény, irta Pósa Lajos, szavalja Pártényi László. 5. Tavasz elmult. Kossuth-dal. Szerezte Lányi Ernő. Éneklik a daloskörök. II. Népgyülés. 1. Elnöki megnyitó. Tartja Horváth Ádám dr. orsz. képviselő. 2. A Kossuthoz intézendő irat felolvasása. 3. Beszéd. Tartja Herman Ottó. 4. Beszéd. Tartja Kaas Ivor báró. 5. Beszéd. Tartja Barabás Béla orsz. képviselő. 6. Beszéd. Tartja Rényi József, az egyetemi ifjuság szónoka. 7. Hymnus. Erkel Ferenctől. Éneklik a daloskörök. 19-én, hétfőn. d. e. 10 órakor istentisztelet a Deák-téri ág. evangélikus templomban. 24-én, szombaton, a turini s tállyai küldöttség visszatérte alkalmából Kossuth Lajos tiszteletére a Vigadó termeiben lakomát rendezünk. Az ünnepségekre Kossuth Lajos arcképével diszitett nemzetiszinü kokárdák kaphatók a bizottsági irodában (Harisbazár, I. em. 26. ajtó) és a tözsdékben.

Budapest 14.974 polgára irta alá az üdvözlő iveket, melyeket albumba szedve, felirat kíséretében fognak elküldeni Kossuthnak. Az album holnap szombaton Seefehlner kirakatában lesz megtekinthető. Az aláirók közt a társadalom minden osztálya képviselve van, ügyvédek, orvosok, birák, állami és fővárosi tisztviselők, kereskedők, iparosok stb. A népszinház és a Krecsányi-féle szintársulat összes tagjai, az igazgatókkal az élén, aláirták az iveket. Van egy iv, a melyen az összes aláirók 48—49-diki honvédek. Egy másik ivet a Mollináry-ezred bakái irták tele. A nők sem maradtak el az aláirók közül. Kétezernél több lelkes honleány irta alá az üdvözlő iratokat. Az album könyvszekrény alaku kaszett, valódi remeke a magyar iparnak. A szekrény 40 centiméter széles, 50 centiméter hosszú, 20 centiméter magas, angolbőr burkolattal, zománc sarokkal. Négy sarkán négy zománckép és pedig a 48-iki országgyülést, Kossuth ünnepélyes bevonulását Budapestreés követté választását ábrázolja, középen balról 1802., jobbról 1892. évszámok állanak A középdarab feltünteti a római jogjelvényt. Keresztben egy diszkard és zászló, közepén Kossuth Lajos iratai diszkötésben. Az egész babérágakkal van körülvéve. A szekrény belől bordeaux selyemmel van bevonva.

A felirat Kossuthnak kivált a főváros érdekében tett szolgálatait magasztalja és ekként végződik: „Atyánk! Minden tiszteletüket, minden szeretetüket, leghőbb áldásukat küldik Hozzád Budapest polgárai.“

Irodalom és művészet.

* **A budai szinkörben** e héten vendégszerepelt Ligeti Mari asszony, a ki két év előtt primadonnája volt a szinkörnek. Két izben lépettfel: a „Vörös sapkában“ és a „Kertészleányban“. A közönség igen rokonszenvesen fogadta régi ösmerősét és annak ügyes játékát és énekét szivesen megtapsolta. Az énekesnőnek ez volt első fellépése egy kiállott nagy betegsége után és mi szivesen konstatáljuk, hogy sem játékán, sem énekén nem látszott meg a kiállott betegségnek nyoma. — Szerdán volt Giréth Károlynak, a társulat ügyes komikusának jutalomjátéka az „Eleven ördögben“, Girethet a budai közönség már régebben ösmeri, ugy szólván szeme láttára fejlődött. Ma már annyira megkedvelte az igyekvő művészt a szinkör közönsége, hogy egyes előadásokban ugyszólván nélkülözhetetlen az ő temperamentumos, egészséges és mégis diskrét humorú játéka. A maszkjai pedig, melyekre különösen sok gondot fordit mindig mesteriek a szó szoros értelmében. A jutalmazott szivélyes tapsokat és két babérkoszorut kapott, azon felül barátai értékes arany órával lepték meg. — Felelevenitették e héten „A tücsök“ cimü hajdan oly kedvelt szinművet, melynek avultságát teljesen elfelejttette velünk P. Szép Olga elragadóan kedves, ügyes játéka a cimszerepben. A többi szereplő: L. Kétszery, Komjáthy, Réthey, Gyöngyi és Barcs Aranka szintén pompásan játszottak. — Csütörtökön az „Arany ember“ ment szép közöns g előtt.

* **Kossuth emlék**. Ez a cime egy öt ivnyi füzetnek, melyet Clair Vilmos, a „Magyarország“ szerkesztője szerkesztett. A füzet Kossuth 90-dik születésnapjának ünnepére készült és igen csinos kiállitásu. A füzet Inczédi László „Kossuth“ cimü lendületes költeményével kezdődik. Ezenkivül még négy költemény van a füzetben. Virág J. Bélától egy: „Reményünk“ cimmel Szabolcska Mihálytól egy: „Turinban“ és végül Posa Lajostól és Rudnyánszky Gyulától egy-egy szintén „Kossuth“ cimmel. Az egyes fejezetek tömör előadásban tárgyazzák a nagy férfiu élettörténetét egészen a mai napig. Egy igen érdekes adomagyüjtemény is van a könyvben Kossuth életéből. „Kossuth gyermekei fogságban“ szintén külön fejezetet képez. Számos sikerült kép és egy autogramm Kossuthtól egészitik ki az érdekes művecskét, mely a szerkesztő ügyességét és lelkes ügyszeretetét dicséri.

Szerkesztői üzenetek.

E. Biráló levelében vannak részletek, melyekkel egyetértünk, bárha más szempontból nézzük a dolgot. Mi a tendencia ellen nem fordulunk buzogánynyal, mint ön: a kifejtett axióma örök idök óta fenálló és sokszor igaznak bizonyult; nézetünk szerint ethikailag is helyes. A kidolgozásra nézve már igaza van. Egy kis simitás, több eszthétika a végső jelenetben és kevesebb »leleplezés« nem ártott volna. Mai számunk első hire adja meg a választ arra, hogy dacára e nézetünknek, miért maradt el a kivános változtatás és miért nem fog elmaradni ezentúl? — Egyébiránt a szerző álláspontjának, a kifejtett tételnek védelmére hosszabban felelt önnek, — e feleletet egy levélben az ön számára **E** cim alatt a kiadóhivatalban letéteményezte. Ha érdekli, küldjön érte, de jelölje meg nehány sorban, hogy mire vonatkozik a levél, nehogy esetleg más vihesse el a levelet »heccből.« — **Viola**. Addig is mig személyesen csókolhatnánk kezet, fogadja ez uton is őszinte köszönetünket. Életünk, vérünk s más efféle csekélységek hálából mindenkor rendelkezésére állanak. — **M. H.** A kézcsók kivételével mindaz, a mit Violának üzennünk — Önnek is szól. **V. O.** Azt tessék megkérdezni az illető intézet igazgatójától. — **Féltékeny**. A bajusz mindenesetre a férfiunak ékességét képezi, még akkor is, ha nem valami ékes. De az olyan bajusz, a milyenről kegyed emlékezik meg, épenséggel legfőbb ékessége lehet annak, a ki bir vele. Csak hogy ennek a »lenyiszantása« nagyon komoly beszámitás alá esnék és nemcsak az ön hütelenjének haragját vonná maga után — a mivel Kegyed valószinüleg édes keveset törődnék — hanem, a mint Kegyed is igen helyesen tart töle: a biróság elé is vihető. Precedensek bizonyitják, hogy a büntető biróság az ilyen megcsufolást sulyos »becsületsértés«-nek minösiti és érzékenyen bünteti. Jó lesz tehát, ha mérsékelni fogja magát. — **Álmos**. Üzleteket csak kivételesen ajánlunk: a mi önnek kell, azt minden nagyobb budai füszerkereskedönél megkaphatja és épen nem szükséges átmennie érte Pestre, az Erzsébet-tére. Az csak olyan mese, hogy ott jobb volna. Ezért nem ajánlunk mi sem egy üzletet. — **D. M.** Igéretét köszönettel vesszük — de mindenesetre: »jobb, ha látjuk!« Tehát csak rajta!!

A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum, (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők a mücsarnokban.

Deák mauzoleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napont.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethű olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

művek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemü látogató jegyek elkészitésére.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utcza sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyü, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—7.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRÓHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, háztadás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb pályázat, **lakáskiadás** és lakás **bérb-vételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulácziókra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kivalóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajczárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a czim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető czimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A czim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—10.

Ki volna hajlandó szivar végeket gyüjteni és azt „a kis gyüjtő“ cim. a kiad. küldeni. 40—2.

Egy pedál-cimbalom (Schunda-féle) a várban jutányosan eladó. Hol? Megmondja a kiadh. 42—1.

„Eurydike“ hétfőn levele lesz a kiadóhivatalban: »Elhagyott« 43—1.

Monogrammok hímzésére, vagy luxus kézi munkák elkészitésére, (mint karácsonyi megle-petés) vállalkozom. Cim a kiadóhivatalban. 44—1.

Hölgyek!

Szeretnék megösmerkedni — de csak levél útján — olyan müvelt fiatal leánynyal vagy asszonynyal, a kinek igényei nem terjednek túl a szellemi szórakozáson, a ki megelégszik azzal, ha ösmeretségünk levélbeli marad. Első főkellék, hogy szerelemről ne firkáljon, legalább a magáéról ne: bár nézeteinket erről a thémáról is kicserélhetjük Cim a kiadóhivatalban. Sokrates. 45—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 19. sz. Vasárnap, september 25.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Nehéz feladat.

Lassan, de feltartóztathatlanul közeledik a kolera hozzánk.

A kiknek még voltak hiú reményeik arra nézve, hogy Budapestet el fogja kerülni a veszély, azok is kénytelenek belátni, hogy sorsát Budapest sem kerülheti el.

A sajtó ösztökélésére már hónapok óta folynak az előkészületek a járvány fogadására.

Készséggel elösmerjük, hogy a hatóság sok igyekezettel látott a munkához — de az eredmény épen nem felel meg ezen nagy igyekezetnek.

Beösmerjük, hogy a feladat nehéz, igen nehéz.

A rendeletek, melyeket a kolerára való tekintetből kiadtak, jók, helyesek — azok végrehajtása nehéz feladat, melylyel megbirkózni a mostani körülmények között lehetetlen.

Az ellenőrző biztosok kiküldése is helyes, jó intézkedés — de úgy, a hogy most állanak a dolgok, e biztosok működése is csak illuzórius: semmi.

Lássuk, hogy miért?

A rendelet, mely a tisztaságról, a fertőztelenitésről, az egészség ellenes dolgok megszüntetéséről szigorú parancsokat és utasitásokat foglal magában megjelent. Az ellenőrző biztost kiküldötték, hogy a reábizott territoriumon a házakat megvizsgálja.

Itt megjegyezhetjük, hogy súlyos hiba volt e biztosok kiküldésénél úgy intézkedni, hogy mindegyik lehetőleg a maga lakóhelyének közelébe, abba az utcába küldetett ki, melyben lakik, vagy melyben esetleg, mint háztulajdonos ösmerős. Ezzel nagyon megnehezitették a biztosok ellenőrzését, mert minden lelkiösmeretesség és kötelességérzés mellett is a jó szomszédok, régi ösmerősök ellen feljelentéseket tenni nem szép dolog, — legalább sokan bizonyára igy gondolkodnak — de meg az ilyen jó ösmerősnek igéretében is megbizunk, hogy majd jóvá teszi a mulasztást, helyre pótolja a hiányokat stb. Az ellenőrzés igy már is hiányos — mig, ha épen ellenkezőleg oly utcák házait kapták volna a biztosok, a hol ösmeretlenek, a kellő tárgyilagossággal járhattak volna el. — Hány meg hány esetet tudunk, a hol az ellenőrző biztos mindent rendben talált, és mégis oly állapotok uralkodtak, hogy a kerületi orvos külön intézkedésnek látta szükségét! . .

De hát vegyük a kedvezőbb esetet.

A kiküldött ellenőrző egyik ház udvarán rengeteg szemétdombot talál: felveszi a jegyzőkönyvet, beküldi a jelentést az előjáróságnak.

A háztulajdonos utasittatik a szemét domb azonnali eltávolitására.

A háztulajdonos azonban Pesten lakik, nem sokat törődik, hogy itt a budai házában milyen a levegő, mindent a régiben hagy.

A lelkiösmeretes előljáróság újból kiküldi megbizottját, hogy nézze meg, vajjon a rendeletnek eleget tettek-e. A jelentés bejön: nem.

Erre az előljáróság megidézi a háztulajdonost, rögtöni intézkedésre szólitja fel, egyszersmind eddigi mulasztásáért megbirságolja.

A háztulajdonos sem nem intézkedik, sem nem fizeti a birságot, hanem egyszerüen f e l l e b b e z.

Ez a fellebbezési rendszer tesz nevetségessé, illuzóriussá minden intézkedést.

A fellebbezés a tanácshoz, onnan a miniszteriumhoz szól. Mig ezen a procedurán keresztül megy az akta, addig a szemétdomb marad a régi helyén, a hatóság intézkedése, a bünös megbüntetése függőben marad.

Oly komoly időkben, mint a mostaniak, különös intézkedések teendők.

Egészségügyi dolgokban intézkedések és büntetések végrehajtásában a hosszas fellebbezési rendszernek helye nincsen.

Ehhez járul még az a tapasztalat is, hogy a belügyminiszteriumban cimbora-

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Az ellenőr.

Többféle ellenőr van.

Álmaim netovábbja volt az, hogy egyszer én is ellenőr lehessek.

Gyerekkoromban különösen szerettem volna lóvasúti ellenőr lenni, azok sokat lóvasutaznak, azután ugy menet közben ugrálnak fel meg le a lóvonatról, aranyzsinóros sipkájuk is van és a lóvasuti kocsisok szalutálnak nekik.

Később a mikor bálozni kezdtem, akkor nagyon aspiráltam a rendező bizottsági ellenőrségre, mert annak a nevét minden báli jegyre oda nyomtatják a pénztárnok neve mellé, és én szentül azt hittem, hogy minden bálozó kisasszonynak első dolga az, hogy megtanulja a jegyre nyomtatott neveket. Megbuktam, mást választottak meg ellenőrnek.

Egy hitelszövetkezetnél is szerettem volna pénztári ellenőr lenni, voltak is reményeim rá, mert az előbbi ellenőrt a pénztárnokkal együtt becsukták: együtt sikkasztottak. Hanem a szóban forgó hitelszövetkezet tagjai nagyon élelmes emberek, a kik az eset után egyszerüen nem választottak többé elllenőrt, ugy gondolkozván, hogy a pénztárnok egymagában csak fele annyit sikkaszt, mint ha ketten vannak hozzá az ellenőrrel.

Már már azt hittem, hogy sohasem lesz belőlem ellenőr, midőn egy szép napon meghivást kaptam a kerületi előljárósághoz.

Ez a meghivó nagyon megijesztett.

Én ugyanis nagyon szeretem a kerületi előljáróságot, de tudom, hogy oda csak akkor hivják meg az embert, ha valami baj van.

Házi ur vagyok. Az „Illatos“ utcában van a házam. Rögtön megnéztem a házamat, nincs-e ott valami baj. A mióta ugyanis a kolera veszély fenyeget, két házi urat megbüntetett már az előljáróság. Az egyiket azért, mert a házában egy túlzsufolt pincelakás volt, a másikat pedig azért, mert az udvaron egy nagy szemétdomb volt, a hogy ez Budán igen sok helyen ősi idők óta dívik, s a mely szemétdombnak a kigőzölgése az előljáróságnak nem tetszett.

Igazán nevetségesnek találom ezt a terrorizálást.

Először is a pincelakás azért pincelakás, hogy zsúfolva legyen, mert ha nincsen zsúfolva, akkor nem fizeti ki magát ilyen lakást a házban berendezni. A pincelakó nem fizet 600 frt évi bért, tehát nem is dukál néki olyan kényelem, mint az első emeleti lakóknak: had zsufolodjanak hát egy kicsit. A szemetet pedig nem lehet a szobában tartani, s azt sem lehet kivánni egy szemét dombtól, hogy pacsuli szaga legyen.

Én tehát mint emlitettem, okulva szomszédjaim példájából, megvizsgáltam a házamat.

Abban is van pincelakás, de én nem találtam azt túlzsúfoltnak. Összesen 34 ember, asszony és gyerek lakik benne, a kik egészen kényelmesen elférnek, ha állanak — ha pedig lefeküsznek, akkor egymásra fekszenek úgy, hogy még bátran elférne egynehány ember mellettük, vagy keresztbe rajtuk.

Szemétdomb is van az udvaron, de ez sem egészségtelen — olyan tehénszag féle illata van, a mi még jó a mellbetegeknek, a hogy azt egy öreg szomszédasszony mondotta.

Kissé megnyugodva mentem hát el az előljárósághoz.

Ott azután megtudtam hogy engem az előljáróság az „ellenörző bizottságba“ hivott be és én ezentúl ellenörző bizottsági tag, röviden e l l e n ő r leszek.

Legforróbb óhajásom tehát — hála a kolerának — teljesedésbe ment.

Rám bizták az Illatos-utcának az ellenőrzését. Meghagyták, hogy minden egyes házról jelentést tegyek, és a tapasztalt egészségellenes dolgokról beszámoljak.

Nagyon büszke lettem új hivatalomra és minden tétova nélkül munkához láttam.

ság, rokonság révén igen sok esetben a leghallatlanabb és legveszélyesebb egészség elleni kihágások miatt kiszabott büntetéseket egyszerüen elengedik. Több ilyen esetről van biztos tudomásunk.

Igy azután a hatóság, minden igyekezete mellett sem felelhet meg sürgős, nehéz feladatának.

A rendeletek azonnali, esetleg karhatalommal való végrehajtása okvetlenül szükséges, ha lelkiösmeretesen akarunk felkészülni a járvány elleni védekezésre!

Tudtunkkal ilyen kivételes hatalma van a járvány-bizottságnak.

Ha úgy van: össze kell hivni mielőbb a járvány-bizottságot! Össze kell hivni már holnap, azonnal.

A veszély elkerülhetetlen, a járvány fellépése feltétlenül bizonyos. Az, hogy milyen mértékben fog fellépni, mily fokú lesz a pusztitás, melyet emberéletben fog tenni, az attól függ, hogy mennyire leszünk elkészülve rá.

Még talán van egy kis időnk a felkészülésre! Használjuk fel!

A fő- és székváros tisztifőorvosa: Gebhardt Lajos dr. nemcsak lelkiösmeretes, képzett őre az egészségügynek Budapesten, de erélyéről is ösmeretes.

Felhivjuk figyelmét az előljáróságok nehéz feladatára, melynek azok nem felelhetnek meg, nem lévén a kellő végrehajtó hatalom kezeik között.

Felhivjuk a tiszti főorvos urat, hogy látogasson el a kerületi előljárókhoz, nézze meg a százával bejött feljelentéseket, tudakolja meg az előljáróktól, hogy nem-e ugy áll a dolog, a hogy fentebb elmondottuk.

Nézze meg, vajjon az előljárók és hatósági orvosok tevékenységének meg van-e a látszata?

Előre megmondhatjuk, hogy: nem. Az előljáró, a kerületi orvos intézkedhetik, javasolhat, rendelhet: mindez irott, mondott malaszt marad, mert a végrehajtáshoz szükséges hatalom nincsen kezükben, a fellebbezés lehetősége, hónapokra, sőt évekre nyújt el olyan ügyeket, melyek legfeljebb 24 óra alatt kellene, hogy elintézést nyerjenek.

Meggyőződésünk, hogy, ha a tiszti főorvos ur erről meggyőződik — miben nem kételkedünk — össze fogja hivatni a kellő hatalommal rendelkező járvány bizottságot.

Ez vegye át az előljáróságoktól a jelentéseket és intézkedjék sürgősen, végérvényesen.

Ilyen, de csakis ilyen módon felelhet meg a hatóság azon nehéz és felelősségterhes feladatnak, mely a lakosság egészségi biztonságának érdekében e komoly napokban, a vész közeledtével reá vár.

A budai mozgalom.

A budapesti lövészegyesület kebeléből pártolásra méltó és remélhetőleg eredménydús mozgalom indult meg a fő- és székváros Dunajobbparti részeinek érdekében; a cél, a melyet maga elé tűzött, a feladat nagysága, de a fő- és székváros intéző köreinek ismert lassú ügykezelése is egyaránt kivánatossá teszik minden budai polgár köreműködését. Ebből kiindulva tartom kötelességemnek én is a budai érdekek emelésére meginditott mozgalommal kapcsolatban erre vonatkozó nézetemet a nyilvánosság elé vinni.

A mozgalom irányát, az eszközöket, melyekkel a célt elérni vélik, nem ismerem, de szerény nézetem az, hogy a mozgalom sulypontja a polgárok önkénytes működésének felébresztésére helyezendő. Legyünk azon minél többen, minél többször és minél különbözőbb helyen és eszközökkel, hogy a polgárság annak felismerésére jusson, hogy anyagi jólétnek csak úgy örvendhet, csak úgy nézhet a biztos és állandó haladás elé, ha a viszonyok megváltoztatásában önmaga is tevékenyen részt vesz.

Véleményem szerint a társadalom tevékenységének hármas irányba kellene érvényesülnie, hogy a további működés alapját megvetvén, sikerre számithasson: reform a kereskedők tevékenységében, egyleti élet és az ennek kifejlésére mulhatlanul szükséges budai vigadó mielőbbi létesitése. Lássuk e három kérdést egyenként.

A budai részek iparának és kereskedelmének pangása régóta állandó panasza az érdekelt polgároknak; a jajveszéklés, a panasz, a kétségbeesés folytonos, de azt, hogy ennek az iparosok és kereskedők magok az okai, beismerni nem akarják, valamint megfoghatatlan közönnyel minden áron konzervativek maradnak. Pedig a konzervatizmusnak, az ipar- és kereskedelem terén sehogy sincsen helye.

Panaszkodnak, hogy a budaiak Pesten szerzik be összes szükségleteiket, — de azért nem tartanak raktárt, hogy a kellő választék meg legyen; nem áldoznak semmit, nincs bennök vállalkozási szellem; nem gondolnak arra, hogy kirakataik csinosak, tartalmasak, hogy üzlethelyiségeik külseje is tetszetős legyen; nem gondolják meg, hogy a budai is fővárosi embernek tartja magát, hogy igényei csak olyanok, mint a pesti lakosé, hogy ugyanazért a pénzért inkább oda megy, hol tetszetős dolgot tetszetős helyen és jó kiszolgálás mellett kaphat. Lássák be végre hogy a kereskedőnek mernie kell! Ha az iparosok és főleg a kereskedők a mozgalmat ez irányban kezdeményezik, akkor a fogyasztó közönség fel fogja őket keresni, idővel a budaiak is megszokják a Budán való vásárlást és igy az üzleti élet emelkedni fog.

A második kérdés az egyleti életre vonatkozik. Sajnos tapasztalat, hogy Budán, dacára a sok egyesületnek — az egyesületi élet még számba vehető eredményeket nem tud felmutatni. Az iparos és kereskedő — kevés kivétellel — szabad idejében korcsmázik és szaktársai körében — politizál, a helyett, hogy valamely polgári kör helyiségeit látogatná, ott polgártársaival találkozva és megösmerkedve e réven vevőkört szerezne magának. Mert tagadhatatlan, hogy a kölcsönös érintkezésnek kihatása van az üzletforgalomra is. Szivelják meg tehát iparosaink és kereskedőink saját jól felfogott érde-

---

Elöszőr is a hónom alá csaptam a nékem adott nyomtatványokat, melyeket ki kellett töltenem, a pápaszememet feltettem az orromra (Az igen emeli a tekintélyt) és megindultam ellenőri müködésemet megkezdeni.

Mindjárt az utca elején lévő házon kezdtem meg funkciómat. A ház tulajdonosa, régi jó cimborám volt, ugy hivják, hogy Malacki Jónás.

Előadtam, mi járatban vagyok.

— Nagyszerű! No az pompás, hogy épen ide küldtek téged a mi utcánkba. Legalább eljöttél megint egyszer hozzám, úgy is régen nem voltál idebenn. Pedig de pompás kis gugyim van: megállj csak, mindjárt itt lesz , . .

Azzal rohant a gugyi után, melyet rögtön elém tett egy kis szalámi, s egy kis sódar kiséretében. A paprikás szalona is igen izletes volt, melylyel megkinált.

Eldiskurálgattunk egyről is, másról is, többek közt a koleráról is és az ellenörző bizottságról:

— Hagyd el kérlek, kedves barátom, — szólt Jónás cimborám, — olyan lárifári ez mind. Éltem én már át kolerás időt, nem volt akkor ellenőrző bizottság, nem is ellenőriztünk semmit, és az emberek még is meghaltak, ha rájuk jött a kolera. Most is meghalnának ellenörzés nélkül is, ha majd itt lesz a nyavalya, — . . . Minek hát az a sok ceremónia, komédia, irka-firka . . .

Igyekeztem vitatkozni Jónással, de tagadhatatlanul oly sulyos helyzetbe juttatott vaskövetkezetességü logikája által, hogy tényleg bajos volt ellene argumentálni: zavarba jöttem.

Zavaromból a déli harangszó segitett ki, mely a közeli templom toronyból felhangzott. Reggel óta voltam ott, pedig még vagy 49 házam van ellenörizni való!

Kijelentettem, hogy már most megyek, csak előbb megirom a jelentést. Elővettem a nyomtatványt, melyen a szükséges kérdések vannak és elkezdtem kérdezni a házigazdát szépen sorjába. Ő pedig felelt hűségesen.

— Milyen a ház s udvara általában: rendes, vagy nem rendes?

— Rendes, oh nagyon rendes!

Lelkiösmeretem megnyugtatására kinéztem az ablakon az udvarra. Egyik sarokban nagy rakás mindenféle volt felhalmozva: gyümölcs haj, régi csontok, papiros, por, elhajitott éretlen dinyedarabok, egy elhunyt macska, ételmaradékok és más efféle. Én az igazat megvallva szemétdombnak néztem ezt a gyüjteményt és kifejeztem ebbeli nézetemet Jónás barátom előtt:

— Hová gondolsz! Szemétdomb az én udvaromon! Isten ments! Ez csak úgy ideiglenesen van ott, a mig elviszik.

— Vagy úgy.

Beleirtam a jelentésbe, hogy: rendes.

— A kellő fertötlenitésről gondoskodva van-e?

— Hogyne!

— Te Jónás: de igazán??

— No, ha mondom, Vagy nem hiszed talán?

— Dehogy nem! csak kérdeztem.

Az igazat megvallva én sem igen tudom, hogy hogyan kell fertötleniteni: kiváncsi lettem volna megtudni, de nem akartam, hogy Jónás észre vegye járatlanságomat, azért hát óvatosan, de lehetőleg komoly, hivatalos hangon kérdeztem tőle:

— Hát hogyan van gondoskodva nálad a fertőtlenitésről?

— Hm, . . . hogyan? . . . Hát úgy, a hogy szokás, hisz tudod! . . .

— Akkor jól van. Beirhatom, hogy: igen gondoskodva van.

— Van-e istálló, s ha nem megfelelő, minő tekintetben kifogásolható?

— Az én istállóm!? Kifogásolható? Hová gondolsz!? A mult héten csináltattam bele egy új jászolt. Nem hiányzik abból semmi sem!

— Van-e szabályszerü trágyatartó?

— Persze, hogy van!

Fogalmam sincsen, hogy milyen egy szabályszerü trágyatartó, ennélfogva beirtam, hogy: szabályszerü. Hiszen azt Jónás barátomnak jobban kell tudnia, én nem tartok lovakat.

kökben is azt a nagy előnyt, a mely az egyesületi élet nyujtotta nemes szórakozáson, a szellemi művelődésen, látkörük szélesbitésén kivül ez által reájok vár.

Ezzel kapcsolatban van a vigadó ügye. Ennek hiánya okozza jórészt azt, hogy a budai közönség anynyira rakaszkodik Pesthez.

Regóta van a vigadó ügye a tanulmányozás stádiumában, de eredmény, úgy látszik, csak úgy lesz elérhető, ha az egész ügyet maga a polgárság veszi kezébe és jogos igényeinek kielégitését követelőleg és szivós kitartással maga szorgalmazza. Lépjenek fel a budai egyesületek együttesen, karolják fel a budai vigadó ügyét, mert kétségtelen a nagy hiány és ennek hatása a társadalmi és üzleti életre.

Őszinte örömmel irhatjuk meg a tényt, hogy a budai polgárság ébredezni kezd álmából és a közügy érdekében szivesen csoportosul.

Igy a lövészegyesületen kivül a II. ker. Polgári Kör is programmjába vette a budai érdekek előmozditását, s a kör tagjai közötti egyetértés, munkakedv és akaraterő kedvező elő jelei a sikernek.

Ezt a példát kellene követni a többi budai egyletnek is, és akkor fáradozásuknak meg lesz a gyümölcse.

H. Gy.

A hét eseményei.

Vasárnap Szeptember 25. A Typographia daloskör tréfás játékokkal, birkozással és tombolával egybekötött szüreti mulatságot rendez a medve utcai Fácán vendéglőben. A mulatság délután 4 órakor kezdődik. A budapesti kalapos legények önsegitő egyesülete hangversenyt és táncmulatságot rendez a városligeti Klemens-féle vendéglőben. A budapesti egy fogatu bérkocsisok ipar társulata zászló ünnepet rendez. Az egyesület tagjai és a vendégegyesületek délelőtt 10 órakor a Mária Terézia tér 4. számu házában gyülekeznek s onnet zene kisérettel vonulnak az egyetemi templomba. Az egyházi szertartás után diszebéd lesz a Széchényi-tér vendéglőjében, este pedig ugyanott táncmulatság. A zászló anya tisztségére Zichy Nándor grófnőt nyerte meg az egyesület. A fővárosi iparosok Nefelejts társasköre szegény gyermekek felruházására szüreti mulatságot rendez a soroksári utcai helyiségében. A mulatságot különböző tréfás játékokkal kötik össze. Az Osman betegsegitő és temetkezési egyesületnek a tavaszmező utcai Morbitzer-féle vendéglőben lesz szüreti mulatsága. A mészáros ifjak önképző köre délután 3 órakor a mészáros ipartestület helyiségében (gyöngytyuk utca 8. szám.) közgyülést tart. A magyarországi hirlapirók nyugdijintézete délelőtt 11 órakor igazgatósági ülést tart az alkotmány utcai helyiségében.

Péntek Szeptember 30. A magyar vöröskereszt-egyesület igazgató választmánya délután 4 órakor rendes ülést tart a Tiszavölgyi társaság tanácskozó termében. Az ülés tárgysorozata ez: Elnöki jelentés, határozat hozás a kolera veszedelem ügyében teendő javaslatok iránt, az Erzsébet kórház ügyei, pénztári jelentés, a lábbadozó katonák gondozására vonatkozó ujabb ajánlatok bejelentése, a segélyek iránt való kérvények, folyó ügyek.

Szombat. Október 1. A II. ker. polgári kör hölgyestélylyel egybekötött társasvacsorát rendez saját helyiségében (II. Bombatér 3. szám,) Egy teriték 60 kr.

A kolera.

Alig van nap, hogy lábra ne kelljen a hir: itt a kolera.

Egyes emberek valósággal örömüket lelik abban, hogy ilyen álhireket terjeszszenek.

Tényleg ez ideig még egyetlen egy kolera esett sem fordult elő. Volt ugyan több koleragyanus megbetegedés, de ezek mindegyike heveny gyomor-bélhurutnak bizonyult. Pertik egyetemi professzor minden gyanús esetben megejtette a mikroszkopikus vizsgálatot, de egy esetben sem találta meg a kolerát egyedül előidéző és jellemző Koch-féle komma bacillust. Egyébiránt az emlitett esetek mindegyike gyógyulással végződött.

A kerületi elöljáróságok által kiküldött ellenőrző bizottsági tagok is megkezdték már működésüket, de általános a panasz, hogy munkájukban igen lassan haladnak, ugy hogy egyik budai kerületben, a hol közel 3000 ház felől kell tüzetes jelentést tenni, eddig még 400 jelentés sem jött be, a mi tekintve azt, hogy a bizottság tagjai már közel 5 hét óta működnek, hallatlanul kevés. Egyébbiránt ez a panasz az összes kerületekben hallható.

A bizottsági tagok jelentéseit az elöljáróság a tiszti-főorvosi hivatalnak szószerinti másolatban küldi be, a mi szintén igen sok munkát igényel, az elöljáróságokhoz pedig ezen nagy másolási munka elvégzésére csak egy-egy dijnokot osztottak be, a mi felesleges és indokolatlan takarékosság.

A külföldről érkező hirek arra engednek következtetni, hogy a kolera meglehetősen enyhén fog fellépni nálunk is, mint a hogy Berlinben, Párisban, Krakkóban stb. mindenütt igen mérsékelt a kolera járvány. Eddig csak Hamburgban volt ijesztő a járvány fellépése, a minek magyarázata az, hogy ott teljesen készületlen volt ugy a lakosság, mint a hatóság is a veszélyes vendég elfogadására.

Ez is csak arra buzdithat bennünket, hogy ki-ki tegye meg a maga kötelességét, és akkor Budapesten sem lesz nagyobb baj.

*

Több vidéki lapban megjelent támadó közleménynyel szemben a „**Gresham**“ életbiztositó társaság igazgatósága kijelenti, hogy ugy saját kötvényfeltételeinél fogva, melyek minden kötvényen olvashatók, valamint az irányadó magy. kereskedelmi törvény intézkedéseihez képest kolerahalál esetében is kifizeti, és pedig minden halasztás nélkül a biztositási összeget.

*

A héten több boncolást is végeztek a törvényszéki orvostani intésekben oly esetben, ahol a hirtelen halál csak a legkisebb gyanura is okot adhatott. Igy a legutobbi éjjel a Tompa-utczaban esett össze egy 40 év körüli asszony, a ki rögtön meg is halt. A Ferencvárosbn ennek hire terjedt, persze úgy, hogy az asszony kolerában halt meg. A törvényszéki orvostani intézetben ma boncolták az asszony holttestét és konstatálták, hogy az asszony halálát szélhüdés okozta s a kolerának nyoma sem volt nála.

A „Budai Hirlap“ ez idő szerint a legolcsóbb heti lap.

Előfizetési árak:

Egy évre (házhoz szállitva) **4 frt 40 kr.**
Hat hóra („ „) **2 „ 20 „**
Három hóra „ „ . . . **1 „ 10 „**

Egyes szám ára 10 kr.

Figyelmeztetjük a budai kereskedőket és vállalkozókat a Budai Hirlap hirdetési rovatára, melyben az összes lapok között aránylag a legcsekélyebb árak mellett lehet hirdetéseket közzétenni.

Egyes egyesületeknek, vállalatoknak csekély díj mellett állandó rovatot nyitunk lapunk hirdetési hasábjain, melyben minden közlemény közölhető az illető egylet vagy vállalat részéről.

A kiadóhivatal.

— Van-e nedves lakás a házban?

— Nincsen. Egy pár szobában ugyan a falak nedvesek, de hát az majd meg szárad

— Az ám. Tehát: nincsen.

Igy végig kérdeztem az összes kérdéseket és a feleletek tökéletesen kielégitettek.

Végre az „észrevételek“ rovatához értem. Erre különösen figyelmeztettek odafenn az elöljáróságnál. Ide kell beirni, ha disznókat tartanak a házban, vagy ha más ilyen, meg nem engedett dolgot fedez fel az ember.

— Nem tartasz te disznókat, Jónás?

Jónás gondolkodóba esett. Gondolkodását megkönnyitette az udvar hátuljából hallatszó vidám röfögés:

— De igen. Nézd meg őket.

Azzal karon ragadott és kivitt a disznóólhoz, a hol két sertés lubickolt a sárban.

— Nézd milyen pompásak. Már hizlalom őket. Egy hónap mulva ezt a nagyobbikat leszuratom. Az egyik sonkát nektek szántam, pompás sonka lesz, azt mondhatom. Emlékszel a tavalyira, úgy-e, az is elég jó volt?

— Emlékszem bizony. Előre is köszönöm a szivességedet. De tudod-e, hogy nem szabad a belterületen sertést tartani? . . .

— Hát tartok én sertést? Hiszen csak a mult héten vettem és csak addig csukom ide, a mig leöletem! Mit gondolsz, hogy vettem őket?

— No úgy 80 forintért.

— Nem-a. Hetven forintomba került a párja. De akkor még nem voltak ám ilyenek!

— Akkor hát nincsen észrevételem. De ha leöletted őket, azután ne tarts többet! . . .

— Ne félj! Ösmerem én is a szabályokat!

Igy befejezvén ellenőrző vizsgálatomat haza siettem ebédelni.

Be kellett vallanom önmagam előtt, hogy az ellenőrzés egészen jó kis szórakozás, csak mértékletesen kell vele élni. Mindössze ötven házam van, ha naponta egyet egyet ellenőrizek, akkor ötven nap alatt el tudok majd vele készülni.

Másnap felvittem jelentésemet az elöljáróság hoz. Ott el voltak csodálkozva gyorsaságom miatt.

Még csak egy bete, hogy kiküldöttek és ime az első jelentést beadtam!

Megdicsértek buzgóságomért. A többi ellenőrző bizotsági tagok közül még egyetlen egy sem tett jelentést.

Ez a körülmény gondolkodóba ejtett:

Talán nem is kellene olyan túlbuzgón „müködnöm“ . . ?

El is határoztam, hogy ezentúl hetenként legfeljebb egy házat vizitálok majd meg: vasárnap délelőtt. Akkor nekem is van rá elég időm, meg a háztulajdonosok is biztosabban otthon vannak, rá is érnek, s legalább nem kell tapogatodznom, ők maguk adják meg a kellő felvilágositásokat.

Ugy fogok tenni. *Dongó.*

Fő- és székvárosi ügyek.

A villamos világitás. A villamos világitás ügyében, mint olvasóink emlékezni fognak, a közgyülés közvetlenül a nyári szünidő előtt azt a határozatot hozta, hogy a pályázó Ganz és Társa céget, melynek ajánlata technikailag magasabb fokon áll, fel fogja szólitani, hogy a légszesz társulattal, melynek ajánlata olcsóbb, együttesen és annak feltételei alapján vállalkozzék a világitás foganatositására — illetőleg ez ügyben a légszesz társulattal a tárgyalásokat kezdje meg. A Ganz és Társa cég határozott már és a felszólitásra egy beadványnyal válaszolt, melyben azt mondja: „33531/1892. becses átiratának vételét elismerve, van szerencsénk tisztelettel jesen kijelenteni, miszerint hajlandók vagyunk a villamvilágitás és erőátvitelre nézve az általános osztrák légszesztársulat mellett és azzal egyidejüleg ugyanazonos, vagyis a légszesztársulat ajánlatában, valamint a közgyülés által megjelölt és a fent idézett fölhivással velünk közölt alapokon a fő- és székvárossal tárgyalásokba bocsátkozni, illetőleg szerződési viszonyba lépni. Midőn e nyilatkozatunkat időmegtakaritás céljából, még az erre kitüzött záros határidőnek lejárta előtt a tekintetes tanács becses tudomására hozni bátorkodunk, legyen szabad azon tisztelettel jes kérést kifejeznünk, miszerint a kilátásba vett szerződési tárgyalásokat a lehető legsürgősebben megindítani méltóztassék, hogy a tervezett villamtelep fölállitása, mely nemcsak cégünknek, hanem a fő- és székváros és ennek nagyszámu közönsége érdekében is kivánatos és mely ma már egyetlen, Budapesthez hasonló jelentőségü városban sem hiányzik, mihamarább foganatositható legyen.“ Már most kivánatos, hogy a fő- és székváros is hasonló gyorsassággal intézkedjék e kérdésben.

Ujpest csatolása. Ujpest községe már teljesen összeépült Budapesttel. A rendőrsége is közös a fő és székvárosával törvényszékileg is idetartozik már, — igy tehát csak az van még hátra, hogy közigazgatásilag is idecsatoltatván, a fő- és székvárosba, mint annak egyik külvárosa, kebeleztessék. Ezt a bekebelezést első sorban maguk az ujpestiek nagyon óhajtják, sőt mint látszik, Pestmegye közönsége is. Sőt Pestmegye közönsége ez iránt felterjesztést is intézett Szapáry Gyula gróf belügyminiszterhez, a ki ennek következtében leiratot intézett a főváros törvényhatóságához, melyben igy nyilatkozik: „Tekintettel arra, hogy Ujpest község törvénykezési és rendőri téren tényleg a fő- és székvároshoz van kapcsolva; tekintettel arra, hogy az utóbbinak nagymérvü fejlődése következtében az Budapesttel összenőttnek tekinthető; tekintve az ebből folyólag, de egyébként is kifejlődött viszonyokat, kétségtelen, hogy a közigazgatás bekövetkezendő uj szervezése alkalmával ezen javaslatba hozott egyesités komoly megfontolás alá kell, hogy kerüljön. Ugyanazért felhivom a fő- és székváros közönségét, hogy ezen kérdést tegye tanulmány tárgyává s megállapodását legkésőbben folyó évi október hó 31-ig, minden irányban tüzetesen indokolva, hozzám terjeszsze fel.“

Halottak elégetése. Fontos inditványt adott be a budapesti önkéntes mentő egyesület a fő és székváros törvényhatóságának. Kolera járvány esetére ugyanis azt inditványozza, hogy a halottakat ne temessék el, hanem az infekcio veszélyének elkerülése céljából — égessék el. Az egyesület ezen inditványát egy részletes előterjesztésbe foglalva hozza javaslatba. E felterjesztésben kétféle halott-égetési rendszert ajánl a fő és székvárosnak. Az egyik rendszer, a mely legcélszerűbb s a járvány hirtelen fellépése esetén legkönnyebben keresztülvihető, az ugynevezett „Siemens-Reclams-féle generativ rendszer“, a melynek alkalmazásánál a halott nem jön érintkezésbe a fütő anyaggal, hanem a gázok égetik azt el. Egy, e módozat szerint létesitendő kemence, három nap alatt felépithető. Egy ily kemence felállitása körülbelül 1000 frtba kerülne s egyszerre 6 halottat lehetne benne elhelyezni és elégetni. Minden kemence $1^1/_4$ óra alatt emészt fel egy halottat s felmelegitéséhez és az első halott elégetéséhez 7 métermázsa barna szén szükséges. Tizenkét órai munkaidő mellett naponkét 60 halottat lehetne elégetni, s igy a főváros részére elegendő volna 2 ily kemence. A másik rendszerü (Siemens-féle) kemence, már nagyobb szabásu és mintegy 8000 frtba kerülne. A javaslat kiterjeszkedik az égetési módozatok apró részleteire is és igy a többek között azt ajánlja, hogy a kolerahalottakkal égetés esetén a koporsók ne égettessenek el, hanem ezek maradjanak további használatban. Ez esetben azonban a főváros maga készittesen bizonyos számú koporsót, hogy ezután mindig ezek használtassanak. Az előterjesztést véleményezés végett kiadták a tiszti főorvosnak.

Kövezés Ó-Budán. A tanács az ó-budai Raktár- és Kerék-utcák kövezésére kitüzött pályázatban már döntött, és e munkálatokat Wagner A. és J. vállalkozoknak adta át.

Budai nyaralás.

Levél a Szerkesztőhöz.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

A Pali öcsémet, akarom mondani a Pali bátyámat — mert egy jól nevelt budai kisasszonynak soha sem lehet öcscse — be kellett iratni az első gimnáziumba, tehát kénytelenek voltunk a nyaralást abbahagyni és szeretett székes fővárosunkba visszatérni.

Most azután, ha megengedi, majd megint felkeresem becses lapját egyszer másszor levelemmel.

Egyet-mást szeretnék elbeszélni a nyaralásunkról.

Mi tudniillik, mint a hogy jó budaiakhoz illik, Budán nyaraltunk: illetve a budai hegyek között.

Tudja kedves szerkesztő úr, eleinte vitatkozás volt odahaza a mama és a papa között, hogy hová menjünk.?

A papa kijelentette, hogy a zúgligetbe semmi szín alatt nem fog elmenni, mert először is ő nem milliomos, hogy az ottani drágaságot pénzzel győzze, másodszor pedig ki nem állhatja a zongorát. Már pedig a zugligetet talán épen azért hivják zúg-ligetnek, mert ott folytonosan „zúgnak“ a zongorák.

Oh az valami kétségbeejtő! A pompás erdőben fülemile helyett zongora, a virágos réten tücsök helyett zongora, az alkony beálltával a mélabús kakukszó helyett zongora, az éjféli bagoly-huhogás helyett is zongora .... zongora itt, ott és mindenütt! Valóságos átka e szép nyaraló helynek, mely kiállhatatlanná teszi az ottani tartózkodást.

A papa tehát a zugligeti kérdésben győzedelmeskedett (a minek ő igen örülni látszott, mert az igazat megvallva, ritkán történik meg; rendesen a mama akarata teljesedik, és azt hiszem, hogy most is a zugligeti zongorák mentették meg a papát, mert a költség nem lett volna elég ok — a mama előtt.)

Ekkor a Lipótmező került szóba. Csakhogy oda meg a mama nem akart menni, mert azt mondta, hogy fél a bolondoktól. De én azt hiszem, hogy ő nem annyira a bolondoktól félt, mint attól, hogy, mivel ez idén még omnibusz sem járt ki a Lipót-mezőre, nem fog kijönni hozzánk senki, nem lesznek vendégeink — ő pedig a vendégeket nagyon szereti. A papa épen ezért szerette volna keresztül vinni a lipótmezei tervet, mert ő meg nem nagyon szereti a sok vendéget: hanem, mint már mondottam, ilyenkor a mama akarata szokott teljesedni.

Én a Svábhegyen szerettem volna nyaralni, mert ott sok nyári mulatság van, a mit én nagyon szeretek — de abból sem lett semmi: a papa nagyon közelinek találta a városhoz, a mama pedig (És ez volt a fő!) migrént kapott a fogaskerekü zakatolásától.

A vége az lett, hogy kimentünk Budakeszire.

Volt már a tekintetes szerkesztő ur Budakeszin?

No, ha volt, akkor fogja tudni azt, hogy micsoda kín az omnibuszon oda kimászni, azon a poros, napos országúton harmadfél óra hosszáig!

Pedig három ló húzza a kocsit. Csakhogy a kocsis, egy sváb ember, a ki igen kurtán beszél mindenkivel, nem szereti, ha a nap a hátát perzseli, azért ugy tesz, hogy utközben leszáll a bakról és szépen gyalog sétál az országútszéli fák árnyéka alatt, nyugodtan szivarozgatva. Persze, hogy a lovaknak lépésben kell menniök, különben még ő kocsisságának szaladni is kellene!

Mikor kiérkeztünk a faluba, lakást kerestünk.

Nagyon bajos volt lakást kapni, és a mi volt, az nagyon borsos volt.

A papa azt mondta, hogy a budakeszi sváboknak „nagyon megnőtt a taréjjuk.“ Mikor ő ezelőtt husz évvel először ment nyaralni Budakeszire a családjával (Kérem tekintetes szerkesztő ur, én még akkor nem voltam a világon: ne hogy talán azt higyje!) hát akkor egész nyárra harminc forintot fizetett azért a paraszt szobáért a melyért a mostani nyaraló, a kit a papa megkérdezett, 120 forintot fizetett!

A nyaralás különben jól ment. A levegő, a folytonos por dacára is elég jó volt. Szórakozás volt elég.

Az udvarban egy lugas is volt a mi használatunkra. Rendesen itt szoktunk étkezni.

Első reggel mindjárt beállitott a házigazda azzal, hogy vörös teritőt többé ne tegyünk az asztalra, mert a tehén azt nem szereti.

Ezentul tehát fehér teritőt tettünk az asztalra.

Ebéd alatt igen sokan voltunk. A papán, mamán, a vendégeken kivül és én kivülem oda jött rendesen: a házigazda kutyája, két macskája, kakasa, négy tyukja, sok csirkéje és egy pár libája. Ezek mind igen kedves állatok, csakhogy persze hibáik is vannak.

Igy például a „Bundás“ egy igen kedves eb volt, elég nagy is volt, mert ha felállt a két hátsó lábára, az asztalra téve első lábait, magasabb volt, mint a papa, a ki lelökte az asztalról Csak az volt a rosz szokása, hogy nagyon szerette az asztalra feltenni a sáros első lábait, és az embernek még a szájából is kihuzta a pecsenyét.

Eleinte a papa elverte az asztaltól, de a házigazdáék ezért nagyon megharagudtak, és revánsképen nem engedték a pincét használni, a mi igen nagy baj volt, mert a dinyéink melegek voltak, a tejfelünk elromlott, a hus pedig rossz szagu lett.

A papa eleinte pörölt, haragudott, de a sváb kijelentette, hogy ő csak a lakást adta ki, a pincéről szó se volt (Ebben igaza is volt), tehát akkor engedi meg neküuk a használatát, ha ő akarja.

Végre is a mama megsokalta a dolgot és a papának át kellett menni bocsánatot kérni és a kutyát egyszer s mindenkorra ebédre meghivni. Szerencse, hogy a házigazda nem követelt a kutyája számára fotelt: még arra is ráállottunk volna!

A macskák már sokkal tisztább állatok voltak, nem is volt sáros a lábacskájuk sohasem, ugy hizelegtek az embernek, hogy szinte jól esett. Különösen a sötét ruhákat kedvelték és a vendégeknek azonnal az ölükbe ugrottak, ha leültek. De a kedves cicáknak nagyon ment a szőrük, ugy, hogy a vendégek ruhái tele voltak hol fehér és szürke, hol pedig vörösös szörszálakkal. Az asztalkendők is olyan macskaszörösek lettek, hogy mi mindnyájan a zsebkendőinket használtuk szájtörlésre, a tapasztalatlan vendégek pedig, a kik az asztalkendőt igénybe vették, nem győzték kiszedni a szájukból a szörszálakat.

No a tyúkok és libák már kevesebb bajt okoztak, ezeknek csak az volt a helytelen felfogásuk, hogy a szemétdombon vannak akkor is, a mikor az asztalunk körül keresgéltek morzsákat, és ezen tévedésük folytán ugy is viselték magukat, a hogy a szemétdombon, a minek különösen a sleppes ruháju hölgyvendégeink örültek nagyon. A libák ugyan néha belecsiptek egy kicsit az ember lábába, de hát az olyan fájdalom, a mit még elehet viselni, még akkor is, ha az ember fil-de-kó harisnyát hord.

Egyszer ebédközben egy kis zavar is volt, t. i. a Bundás és az egyik macska az asztal alatt összeverekedtek és a nagy marakodásban az asztalt mindenestől felforditották. Szerencse, hogy még csak a marhahusnál tartottunk és a torta, meg a pecsenye még nem voltak az asztalon! Igy csak a paradicsom-szósz ömlött

a Laura néninek az ölébe. A marhahust, a mint a földre esett, egyszerre elkapta a Bundás és elrohant vele, de a házigazda meglátta, utána rohant, és dacára annak, hogy az ármányos kutya a disznóolba bujt jogtalanul szerzett prédájával, kicsavarta a hust a fogai közül és visszahozta nekünk. Még le is törülte a sárt, meg a port, a mi ráragadt.

Mi azonban nagyon finyásak voltunk, és nem ettük meg a hust. Persze, mert nem pecsenye volt.

Hanem azért mi igen mulattunk. Vendégeink mindennap voltak a mama nagy örömére és a papa bosszuságára, a ki mindig azt hangsulyozta, — persze csak nekünk — hogy ő nyaralni, üdülni, pihenni jött ki falúra, nem pedig korcsmát nyitni, a hová minden ösmerös fővárosi kiránduló betér . . . Hanem az csak olyan beszéd volt, mert azért a papa „örvendett a szerencsének“ leginkább, ha valaki jött, ő sürgette az uzsonát, ő traktált, kinált borral, szivarral mindenkit, még a kocsist is, ha fiakkeren jött vendégünk.

Az uzsonák alkalmával is rendesen szorakoztattak bennünket kedves háziállataink.

Délután rendesen kirándultunk az erdőbe és ott mulattunk.

Mindezeken felül még szinházba is jártunk. Ugy bizony! Egy német társulat (a papa szerint: „trupp“) játszott itt és igen érdekes darabokat adott. Igy például egyik este a következő darab került szinre:

„Der geschundene Raubritter
oder:
Wenn auch der Bosheit Schlangentücke
Die Unschuld oft erzittern macht,
Doch noch eine Vorsehung wacht.

Grosses Ritter, Trauer, und Schauspiel mit Gesang, Musik, uud abwechselnden Scenen mit Todtschlag, Mord, und Geistertanz in einem Pro und Epilog, 3 Akten, mit einen Gespenstertanz von Ritter von Kohnstein.

1 Akt: Adelgunde, oder das Gelbe von Ei. 2 Akt: Das gebrateneMenschenherz. 3 Akt: Der blutige Pantoffel an der Kirchhofsmauer oder die Eingeweide der Schwiegermutter.“

Lássa kedves szerekesztő úr én sohasem hittem volna, hogy ilyen darab is létezik, és ha nem a saját szemeimmel olvastam volna a szinlapot, melyet ime e levéllel önnek is elküldök*) (különben talán ön sem hinné el, hogy ez való), ha nem magam láttam volna a darabot is — igazán senkinek el nem hittem volna, hogy egy mérföldnyire a magyar székes fővárostól ilyent adnak elő csaknem kizárólag fővárosi közönségnek. (Más alig járt a szinházba, mint a nyaralók) Pedig a társulatnak jól ment a dolga. Vajjon egy magyar társulat meg tudna e élni itt? Aligha, mert annak a repertóárja: nem olyan — érdekes.

Ilyen élvezetek közt telt el a nyár, és mi lesülve, meghizva és falusi tapasztalatokban gazdagodva költözkötünk haza Budára.

Most nagyon el vagyok foglalva az őszi ruháimmal, azért többet nem is irok már. Az őszi ruhákról az jutott eszembe, hogy legközelebb majd a divatról irok a szerkeztő urnak, ha ugyan az efféle is érdekli és szivesen veszi.**)

Ezzel maradok hű olvasója

Jolán.

*) A szinlapot megkaptuk, köszönjük és szerkesztőségünkben kitettük, hogy mindenki a saját szemeivel olvashassa és láthassa, hogy az nem tréfa talán.
Szerk.

**) Hogyne! Kérjük és előre is köszönjük.
Szerk.

Irodalom és művészet.

* **Kossuth himnusz.** Pap Zoltán Kossuth Lajos 90-dik születés napja alkalmából Kossuth himnuszt szerzett és irt. A zenemű teljesen megfelel a himnusz kellékeinek: korálszerű, komoly zene, mely főleg egyszerüsége által hat. Minthogy Pap Zoltán nemcsak zeneszerző, de lirikus költőink között is az elsők között van, természetes, hogy a himnusz szövege is igen jó. Minthogy eképen a himnusz igen könnyen megtanulható, valószinű, hogy népszerüvé fog lenni. A városligetben tartott népgyülés alkalmával a részt vevő dalkörök énekelték a himnuszt és már akkor is látszott, mennyire alkalmas arra, hogy a nép ajkára vegye: a harmadik verset a tömeg már együtt énekelte a dalárdákkal. Kivánatos, hogy a budai zene és dalegyesületek is betanulják a Kossuth himnuszt, mely megérdemli azt a kevés fáradságot, a mivel a betanulása jár.

* **A budai szinkörben:** Vasárnap zsufolt ház előtt folyt le Kossuth Lajos születésnapja alkalmára rendezett diszelőadás. Komjáthy szavalata volt az első pontja a programmnak, mely rendkivül, hatásos volt és nagy tetszést aratott. Épen ugy tetszett a második pont: „A munka“ cimü dialogus is, melyet Komjáthy (a magyar munkás) és Réthey (az idegen szocialista) szavaltak és a melyet a háttérben rendezett, sikerült élőképek illusztráltak. Különösen meglepő szép volt az utolsó kép: a magyar kultura nagy tablója. A költészet (Petőfi, Vörösmarthy, Arany János stb), a festészet (Munkácsy), a tudomány, a szobrászat, a zene, a törvénykezés, a kereskedelem, a hajózás, a mezőgazdaság egyes fázisai, a különböző iparágak stb. mind megannyi jellemző alakok és csoportok: egy óriási táblóba rendezve gyönyörü látványt nyujtottak a megnagyobbitott szinpadon. A nagy kép közepén volt látható Kossuth Lajos ősz alakja, a mint a munkálkodó nemzetet szemlélve ül. A függöny legördülte után a közönség viharos tapsokkal ujra látni kivánta a képet és azontul még vagy hatszor fel kellett huzni a függönyt: nem tudtak eltelni a kép nézésével. Krecsányi igazgatót megéljenezte a közönség és a lámpák elé hivta, a mit a derék igazgató meg is érdemelt a tabló ügyes, izléses rendezése által. Ezután a „Tündérlak Magyarhonban“ került szinre. Serédi és Pintér Marcsa és Gyuri szerepét adták. Serédi nem volt parasztlány, legalább nem magyar parasztlány — még öltözékben sem. Olyan toálettet magyar parasztlány nem visel sehol széles ez országban, és ha Serédi tudja is jól, hogy a sötét ruha jól áll neki, nem szabad megfeledkeznie arról, hogy a szinpadon első sorban is élethü alakot kell bemutatni és csak második sorban lehet: tetszeni. Pintér Gyurija sem elégitett ki. Először is az ő Gyurija mindenféle volt, csak nem kiszolgált huszár — nem pedig azért, mert ugy a hogy a Pintér Gyurija beszélt a huszártiszttel, legfeljebb egy fővárosi strici mer beszélni egykori feljebbvalójával, de a kiszolgált magyar huszár nem tartaná tiszteségnek, de nem is tudná megtenni — másodszor pedig Pintér egyáltalán nem volt az a Gyuri, melyet a szerző megirt. Pintér ugy diskurált, a hogy épen jól esett neki és szinte elcsodálkoztunk, ha a sok rögtönzés között egyszer másszor ráösmertünk az eredeti szövegre. A többi szereplők Berky, Komjáthy, Réthey, Balogh Etel és P. Szép Olga láthatólag jól mulattak a szinpadon, Gyöngyi és Kovács a közönséget is mulattatták. Az egész előadás meglehetősen vontatott volt. Hétfön a vasárnapi előadást ismételték kevés közönség előtt. Kedden a „Fekete gyemántok“ ment, Szerdán pedig a szezon legélvezetesebb estéinek egyike volt. Rné Balog Etel asszony jutalomjátékául adták a „Vasgyáros“-t. A kiváló művésznő, de a kiváncsiság is elegáns közönséget vonzott a szinkörbe, mely a zsufolásig megtelt. Az előadás meggyőzte a közönséget arról, hogy Krecsányi drámai személyzete határozottan művészi magaslaton áll, mely még a „Vasgyáros“ szabta nehéz próbát is tisztességesen kiállja. A jutalmazott művésznőről csak azt mondhatjuk el mostan is, a mit már több izben mondottunk, hogy alakitásával (Claire) ismét bizonyitékát adta szép tehetségének, ügyességének — szóval művészi hivatottságának. A többi szereplőkről is csak jót mondhatunk. Komjáthy Derblay szerepében jól átgondolt, helyesen felfogott alakot mutatott be, kinek jellemét gondos játékával sikerültkidomboritania. Krecsányiné, Závodszky, Kétszery és Szép Olga a többi női szerepben, Réthey, Follinusz, Giréth, Kovács és Berky a főbb férfiszerepekben teljesen megfeleltek feladataiknak. Csütörtökön a „Cigánybáró“ került szinre; a szerepek nagyrészt ösmerős jó kezekben voltak Némethnél, Kovácsnál, Ledofszkynál, Barcs Arankánál, Gyöngyinél stb. Uj volt Várnai Paula Arzéna szerepében. Várnainak ez volt első nagyobb énekes szerepe és hizelgés nélkül mondhatjuk, hogy elég tisztességesen küzdött meg a kezdet nehézségeivel. A lámpaláz dacára is elég tisztán, jól énekelt és hangja is kellemes. Pénteken és Szombaton Pintér Imre ujdonságát adták, melyről külön számolunk be.

Kossuth ünneplése Budán.

A tabáni első magyar asztaltársaság e hó 19-én a Budaörsi-uton levő Novák-féle vendéglő kerthelyiségében pompásan sikerült szüreti ünnepélyt rendezett Kossuth Lajos 90-dik születésnapja alkalmából. A dijtekézés után mely az ünnepélyt megelőzte, Roth Lajos, az asztaltársaság elnöke rövid beszédben hangsulyozván az ünnepély jelentőségét azt megnyitotta s átadta a szót Jámbor Gyula ügyvédnek, a ki hosszabb szónoklatban dicsőitette és végül éltette Kossuth Lajost. Az ünnepély, mely igy a nagy hazafi lelkes ünneplésével kezdödött, ezután a legfesztelenebb és legvidámabb hangulatban folyt le. A kert fáin megerősitett kötelekről pompás szőllő-fejek és egyébb gyümölcsök csiklandozták a mulatók inynyét. De jajj volt annak, a ki leszakitani próbált belőlük. Szemes csőszök és csinos, magyar ruhába öltözött pásztorleányok vigyáztak mindenfelé és a tettest egyszerre négyen, öten is megfogták és kimélet nélkül vitték a biró elé. A biró azután a lopott szőllőgerezd nagyságához és a tolvaj viszonyaihoz képest 10 krtól egy forintig terjedő birságra ítélte az elfogottat. Minthogy tudvalévőleg a tiltott gyümölcs igen édes, a birságokat pedig a szegény gyermekek javára szedték — igen sok ember lopott és igen sokat tetten is kaptak. Vacsora után sikerült tüzijátékban gyönyörködtek az ünneplők. A jó cigányzene csak növelte a jó kedvet s a fiatalságot táncra is csábitotta. Az ünnepélyen részt vett Mátyus Arisztid, az I. ker. volt képviselőjelöltje is, ki láthatólag jól mulatott e feszletlen polgári körben.

Az 1848—49-diki honvéd-egyesületek Krivácsy József ezredes vezetése alatt a kereszt-téri Müller-féle kerti vendéglőben ugyancsak Kossuth Lajos születésnapja alkalmából, lakomát rendeztek e hó 19-én. Érdekes látvány volt, hogy a hosszú asztaloknál ülő ősz hajú, ősz szakállú aggastyánok, mint lelkesültek együtt a fiatalabb generációval Kossuth nevének már puszta emlitésénél is. Mondanunk sem kell, hogy a nagyszámu pohárköszöntők mindmegannyian Kossuthot dicsőitették és éltették. Krivácsy ezredes a lakoma vége felé megjelent Mátyus Arisztid egészségére is poharat emelt, a mi zajos ovációkra adott alkalmat. Mátyus Arisztid köszönetet mondott a kitüntetésért, de figyelmeztette a társaságot, hogy ez alkalommal csak egy férfiú lehet ünneplés és lelkesedés tárgya, az a kit e napon az egész nemzet ünnepel: Kossuth Lajos. Ezután lendületes szép beszédben emlékezett meg Kossuth halhatatlan érdemeiről és végül annak egészségére ürité poharát. A nagy figyelemmel hallgatott és lelkesedéssel fogadott beszéd után még egyszer szót emelt Mátyus, Kossuth kortársait, a nagy idők dicső részeseit és bajnokait: a negyvennyolcas honvédeket éltetvén. A zajos éljenzés után felszólalt Krivácsy ezredes és meghatottan köszönte meg a magasztaló szavakat: „de — úgymond — azokat nem fogadhatja el sem ő, sem bajtársai, mert ők csak kötelességüket teljesitették, ezért pedig magasztalás nem illet meg senkit“ végül poharát buzditó és lelkesitő szavak kiséretében a mai fiatalság egészségére ürité, melyről meg van győződve, hogy épen ugy fogná teljesiteni kötelességét alkalomadtán, mint tették azt ő és bajtársai annak idején. A társaság jóval éjfél utánig maradt együtt.

Hirek.

Mindenféle suttogások izgatják a városi atyák kedélyeit.

— Le fog mondani Ráth?

— Már be is adta a leköszönését. A miniszter azt mondta neki az utolsó közgyülés után, hogy bizonyos idő multával, úgy három hónap mulva adja be a lemondását — Ráth erre kijelentette, hogy: „Akkor beadom most!“ és be is adta. A miniszter nagyon meg van akadva, mert nem akarja a dolgot olyan feltünően csinálni.

— De hát mit tehet arról Ráth, hogy a közgyülés tulnyomó többsége hazafiasan gondolkodik?

— Pszt! Azt ne kutassuk: neki több rákosfalvi Mérő Jánost kellett volna preparálni arra a közgyülésre.

— Apropó! Hallotta már? Mérő nem hiába szólalt meg, megkapja a . . . .

Azt már nem lehet hallani, hogy mit kap, de, hogy nem mindennapi dolog, az abból a nyilatkozatból is kiderül, a mely mindjárt rá felhangzik:

— Tudtam, hogy jó koncnak kell lenni, a miért beugrott a svábhegyi polgármester!

De nem csak erről suttognak a városnál.

— Hát a főkapitány ki lesz? Igaz, hogy a székesfehérvári főispán?

— Dehogy! Ma hallottam biztos forrásból, hogy Miklós Gyula lesz.

— Ellenkezőleg. A legbiztosabb helyen hallottam, hogy Splényi báró lesz.

— Pardon! Nem akartam bele szólni, de én épen ma a legautentikusabb helyről hallottam, hogy Havass Imre, az ügyész van kiszemelve . . .

— Nos mindegy. Annyi bizonyos, hogy ezek közül az egyik csak meglesz!

— Tévednek az urak. Erre az állásra most nagyon „kipróbált“ embert keresnek.

Hogy — hogy?

— Csak ugy, hogy a miniszternek már a boldogult Török sem tetszett.

— Miért?

— Csak azért, mert gondolkodó ember volt és a törvényeket is ösmerte.

— Hát aztán? Hiszen olyan kell! . . .

— Kell, de nem a miniszternek! Majd talál ő arra való embert: engedelmes, ostoba kreatura kell erre az állásra . . .

— Miért?

— Hja, az a Kossuth diszpolgársága nagyon is érthetően jellemzi a székes főváros szellemét . . . Most megnyilik majd az országgyülés — és sohasem lehet tudni, hogy egy főkapitányra nem lesz e nagy igen nagy szüksége a . . .

— Pszt! Hagyjuk a politikát: itt a városházán az ki van zárva.

— Olvasta Dr. Kresz segédeinek a nyilatkozatát? Vajjon mi volt közte és a tiszti főorvos között.

— Hallottam ugy fél füllel. Kresznek egyik mentőembere neki ment a fő és székváros által tett kolera ellenes intézkedésnek. Gebhardt erre megmondta Kresznek, hogy egy város által szubvencionált egyletnek nem szabad a város egészségügyi hatóságait igaztalanul megtámadni. A kerületi orvos feleselt a tiszti főorvossal, az jól lehordta, még azt is hallottam, hogy kilökte . . .

— Csak nem?

— Én nem tudom, csak azt mondom, a mit halottam. Igy keletkezett az affér.

— Milyen stenker ember ez a Kresz, mindjárt duellálni akar!

— Hogyne! A lipotvárosi vivóklub tagja, ugy verekszik, mint egy spádászén és ugy lö, mint egy Tell Vilmos!

— Brr! Félelmetes ember!

Igy beszélgetnek, suttognak a városatyák.

Hölgy estélylyel egybekötött társasvacsorát rendez Oktober hó 1-én, Szombaton a II. kerületi polgári kör saját (II. Bombatér 3. 1 em.) helyiségében, melyen szivesen lát úgy nő mint ferfi vendégeket. Ez a vacsora lesz az első „szombati vacsora“ ezen idényben s ezen túl minden szombaton fog a kör ily kedélyes összejöveteleket tartani melyek már a mult idényben is igen látogatottak voltak, s úgy a kör tagjai, mint a vendégek előtt is közkedveltségnek örvendtek.

Kereskedelmi- és iparkamarában, lejárván az öt évi ciklus, melyre a kamara tisztviselői és tagjai megválasztattak, a miniszter most érkezett rendeletéhez képest, még ez évben fogják meg választani a kamara külső és belső tagjait. E végből ugy a főváros, mint a budapesti kamara területéhez tartozó Pestmegye és Fehérmegye területén már hozzá is láttak a törvényes választóképességgel biró kereskedők és iparosok összeirásához, a kik 24—24 külső és belső kereskedő- és 24—24 külső és belső iparostagot választanak. Az ujjáalakitás után az összes kamara tagok közül elnököt választanak, valamint egy-egy elnököt a kereskedelmi osztály és az iparosztály élére: az utóbbi egyuttal a elnöke is a kamarának.

Ujoncok mulatsága. A budai általános iparos ifjuság az 1892 évben besorozott ujoncok tiszteletére sikerült bucsu táncünnepélyt rendezett e hó 18-án a Fácán vendéglő helyiségeiben. Az első négyest száz pár táncolta. Jelen voltak leányok: Schneider Irma, Franhoffer Mariska, Haberl Mariska, Tápai Katicza, Schneider Nővérek, Szőke Mariska, Gonda Hermina, Huszárek Emma, Bukovszky Irma, Zimermann nővérek Gonda nővérek, Letnyák Mariska, Müller Teréz, Bubornak Adél, Heinlein Mariska, Fichser Betti, Matheidisz Anna, Kováts Irma, Kovits Juliska, Julcsovits Teréz, Matausz Klára, Stulcz Teréz, Háberler nővérek, Krüger Anna, Horák nővérek, Mátté Mariska, Déra Anna, Bunyovszky Ilon, Kukoricza Mariska, Jonatta Teréz, Fodor Anna, Gábor Ilonka, Valter Józsa, Hertlein Janka, Zsák Mariska, Nodicska Teréz. Asszonyok: Özv. Schneider Ferenczné, Ópré Mihályné, Szalay Józsefné, Tóth Mihályné, Müller Ferenczné, Juhász Józsefné, özv. Kováts Terézné, Grimm Ödönné, Matausz Józsefné, özv. Stravuczky Károlyné, Viener Adolfné, Stumff Károlyné, Hoffmann Károlyné, özv. Reicher Vinczéné, Horák Vinczéné, Háberler Mátyásné, Német J.-né, Illés M.-né, Bélyes Józsefné. Felülfizettek: Reisz József 5 frtot, Müller Ferenc 2 frtot, Ópré M.-né 1 frt 50 kr. Juhász József 2 frtot, Hárolt Ferenc 1 frtot, N. N. 10 krt. N. N. 30 krt. A tiszta jövedelemnek fele a budapesti munkás önképző egylet könyvtár alap javára esik.

A halottak elégetése ügyében a mentő egyesület részéről a tanácshoz beadott felterjesztést lapunk máshelyén ösmertetjük. Gebhardt Lajos Budapest tiszti főorvosa ezen ügyben, mint a „Bp. H.“ irja a következő érdekes és fontos nyilakozatot tette: Kétségtelen — úgy mond — hogy közegészségi tekintetekből legcélszerübb volna a fertőző kórban elhaltak tetemeit elégetni s erre nézve örömmel üdvözölné a hatóság amaz indézkedését, a mely a takonykor, lépfen.tifusz, hinlő, szóval minden fertőző betegségekre vonatkozólag kimondaná, hogy az oly fertőző kórban elhaltak holttestét, a mely más bántalommal össze nem téveszthető s a melynak jelenléte bizonyos és kétségtelen volt, elégetésel semmisitsék meg. Nem javasolhatja azonban azt, hogy a kolerában elhaltak holttesteire nézve, akár általánoságban, akár fakultative az elégetés rendszerét alkalmazák. Bár kétségtelen, hogy a fertőző holttestek megsemmisitése az elégetésel legbiztosabb eljárás ez önvédelmi szempotból — s e tekintetben a kolera éppen nem képez kivételt, — mégis fennállanak amaz elháríthatatlan akadályok, a melyeket a közrendészeti s törvényszéki követelmények figyelmen kivül hagyni nem engednek. Mert az, hogy minden kolera-cimen elhalt ember holttestét felbontsák s béltartalma a vizsgálatnak alávettetvén, csak ennek eredménye után történjék az elégetés, tömeges halálozások esetén oly késedelmezéseket s zavarokat okozna, a mely a célba vett sikert: a gyors és teljes megsemmesitést bizonyára meghiusitanák. Eltemetés mellett a holttestek bármikor ismét megvizsgálhatók, mig ha ezeket elégetik, a fölmerült törvényszéki kérdéseknél az esetleges bün felderitésének lehetősége mindenkorra ki van zárva.

A honvédszobor leleplezése. A budai honvédszobor-bizottság arról értesitette a tanácsot, hogy a szobor-leleplezési ünnepélyt november 1-ére tüzte ki, s felkérte, hogy az ünnepélv programmját előkészitő-bizottságban magát képviseltesse. A tanács Rózsavölgyi Gyula tanácsost és Dezsényi József bizottsági tagot bizta meg képviseletével.

“Nesze semmi, fog'd meg jól.“

Eredeti bohózat 3 felvonásban irta: Pintér Imre.

(Először a budai szinkörben 1892. September 23.)

A második darabja ez Pintér Imrének, mely a Budai szinkörnek deszkáin lát napvilágot. Szokásba jött már a budai szinpadon, hogy egyes uj darabokat nem azoknak belső értéke, hanem a külső hatás tekintetéből ad elő az igazgató, s csupán egy két telt házra számit.

A „Nessze semmi fogd meg jól“ ilyen darab, melynél csupán a zajos hatásra dolgozott a szerző, azért gyömöszölt bele a darabba mindenféle német és magyar jó és rosz viccet, szójátékot, régi és ujabb anyós adomákat stb. Ha a sikere egy darabnak abban nyilatkozik, hogy a közönség sokat nevet, egyes kuplekat sokszor ismételtett, akkor Pintér meglehet elégedve a sikerrel: mert mindez meg volt. Belső értéke, egyébb jó tulajdonsága nincsen a darabnak, de erre valószinüleg a szerző nem is számitott.

A darab meséje következő: Vandrák (Gyöngyi) ujpesti kötélverő-mester, szerelmes Kohlmark Fánni (Serédi) szobaleányba, kit el is venne feleségül, ha leendő anyósa özv. Csekoné (L. Kétszeri E.) nem volna, a kit, hogy láb alól eltegyék, meg akarnak mérgezni, a mi azonban nem sikerül, mert az anyós nem csak hogy meg nem hal, de sőt a bevett szappan oldattól jobban lesz. Vandrák leánya Aranka (P. Szép Olga) egy affektált s minden idegen szót összecserélő ujpesti kisasszony, szintén szerelmes még pedig Kalmár Endrébe (Komjáthy) egy selypitő fiatal emberbe, kit az apja (Réthey) keres. Az öreg Kalmárnak Evetke (Follinusz) ellopja a tárcaját de el is vesziti és Vandrák megtalálja és el is rejti. Egy német nyelvmester is szerepel, a ki német refrénü kuplékat énekel, és rossz vicceket csinál. E közben elvézet a szerző a zugligetbe, a hol megtudjuk, hogy az öreg Kalmár beleszeretett Kohlmark Fanniba és feleségül akarja venni de e mellett még mindig keresi a fiát; Vandrák szerelmet vall a Fanni anyának, ki ekként megtudja a talált pénzes tárca titkát és ezzel a titokkal presszionálni akarja, hogy vegye öt feleségül. Evetke azonban megmenti Vandrákot, azzal a fogással, hogy a német nyelvmesterre ra disputalja az anyóst. Időközben megkerül a pénzes tárca is, de Kalmár nagy lelküen vissza adja Vandráknak és Evetkének, mert üres ő ugyanis a pénzét a csizmaszárában és nem tárcában szokta hordani. Ez az a bizonyos: „Nessze semmi, fogd meg jól. — Ezek után egy pár lesz Arankából és Endréből, Fánniból és Kalmárból a nyelvmester, a szolgálót veszi el és igy a Fanni anya Vandrákkal és Evetkével együtt hoppon marad.

Vannak a darabban kuplék, keringők, indulók, melyek közül a közönség egyeseket megismételtetett. A szereplők mind igyekeztek kitenni magukért. Igy nagyon szépen és ügyesen játszották el a szerelmes párt P. Szép Olga és Komjáthy, Gyöngyi és Follinusz valamint L. Kétszeri E. is igyekeztek, ha nem is oly nagy sikerrel kiaknázni gyengébb szerepeiket. — Serédi dalait zajosan megújrázták, a Kovács mókáin pedig sokat mulattak, és — mulattak volna bizonyosan akkor is, ha Kovács egy nem az arénába de még az orfeumba sem való durva rögtönzését elhagyja. Réthey mint mindég jól alakitott és játszott. — A szerzőt az első felvonás után többször hivták a lámpák elé.

Y.—i.

Különfélék.

Besózott-gyermek. Nem csak besózott heringek vannak a világon, hanem besózott gyerekek is. A keleti népek nagyrésze, látván a sónak fentartó, a hust konzerváló hatását, úgy okoskodak, hogy sós fürdők a gyereket is „tartósabbá“, erősebbé teszik. Az oroszok, különösen Arménia lakói még ma is besózzák az újszülöttett és három óra hosszat hagyják igy besózva, s csak ezután fürösztik meg langyos vizben. Egyik másik vidéken elhagyták már ezt a régi szokást, s e vidék lakosait el is nevezték „sótalan arméniaiak“-nak. Német ország egyes vidékein is hódolnak e szokásnak, de csak szimbolikusan, t. i. a gyermeknek csak a fülét sózzák meg kissé, másutt pedig a polyába kötnek egy kis papirosban só Kis Ázsiának egyes vidékein leginkább divik a gyermekek besózására, huszonnégy teljes óráig hagyják az újszülöttett besózva, hogy a bőre, és a husa megerősödjék.

Merénylet egy professzor ellen. Tarnopolban szept. 16-án, a mikor a gymnáziumi ifjuság elszéledt az iskolából, Svéd János tanuló lelőtte Glovacki Félix professzort, aztán önmagát is kivégezte. A merénylő szegény parasztfiu volt s legszorgalmasabb tanulója, a hetedik osztálynak. Hogy tanulhasson, leczkeadással kereste meg mindennapi kenyerét. Glovacki professzor, egy harmincnyolc éves ember, két év óta folyton üldözte a fiut és kiméletlenül gúnyolta származását is. Az elkeseredett diák abban a pillanatban lőtte le, s mikor kilépett a folyosóra s föl akarta tenni a kalapját. A folyosón egybegyült tanulókat megdermesztette az ijedtség, s csak akkor tudták meg, hogy mi történt, a mikor elszállitották a két halottat.

Forgácsok az aradi akasztófákból. A kolozsvári országos ereklye-muzeumba jutottak azok a kegyeletet ébrentartó forgácsok, melyeket Teleki Sándor ezredes az aradi vértanuk akasztófáiból a szomorú napon metszett le és kegyelettel őrzött halála napjáig. A forgácsok közül az egyiknek súlya 35 gr., hosszusága 10 cm. A második 12 gr., hossza 11 cm. A harmadik 4 gr., hossza 9·4 cm. A negyedik 6 gr., hossza 9·7 cm. Az ötödik 5 gr. hossza 11·7 cm. A hatodik 3 gr,, 10·4 cm. A hetedik 3 gr. és 9 cm. A nyolczadik 4 gr. és 9 cm. A kilenczedik 3 gr. és 8 cm. A bitófák tenyőből voltak faragva. A muzeumot Kossuth Lajos születése napján nyitják meg nagy ünnepiességgel.

Mikor szabad hazárd kártyajátékot játszani? A kecskeméti törvényszék itéletileg kimondta, hogy ha a felek hazárd játékot is játszanak, a nyereséget azonban közösen elfogyasztják, ez esetben a hazárdjáték nem büntetendő cselekmény. Ezt az itéletet a kir. tábla is helybenhagyta.

Szerkesztői üzenetek.

m. B. L. Ha igaz, a mit ir, ugy semmi szüksége arra nincsen, hogy a szerkesztőség előtt ösmeretlen maradjon. Névtelen közleményekre elvből egyáltalán nem reflektálunk. — **r. R.** — Hol késik az éji homályban? A jövő számban biztosan számitunk tollára. Szerdán le küldünk délután 5 órakor kéziratért. — **M. M. Sopron.** A kiadóhivatalhoz intézett becses levelében kilátásba helyezett cikkecskét epedve várjuk!

Nyilt-tér*)

Nyilatkozat.

Alulirott kinyilatkoztatom, hagy **D. Fejér Lajos** urat, a kit Szeptember hó 18-én arculvágtam, párbaj képtelen egyénnek tartom és ennélfogva visszautasitom kihivását is, nem párbajozván pofonütött emberekkel.

Budapesten, 1892 Szept. 20.

Ferner Sándor.

*) Az ezen rovatban közöltekért nem felelős a Szerk.

Nyilatkozat.

Alulirott ezennel kijelentem, hogy **Ferner Sándor** ur(?) által ellenem szórt rágalmakra csak megvetéssel felelek és azzal, hogy ezen közmegvetésre méltó egyén ellen, a kinek fogalma sincsen a tiszteségről, a bíróságnál megtettem a feljelentést, a hol meg fogja kapni azt, a mi a hozzá hasonló himpellérekre — addig is a mig akasztófára kerülnek — vár: t. i. fogház büntetést.

Előre is kijelentem, hogy nevezett egyénnel sem e lapban, sem más ujságban polemizálni nem fogok, mivel ez méltóságomon alul van.

Kelt Budapesten 1892 Szeptember hó 23-án.

D. Fejér Lajos s. k.
könyvvezető.

A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII., József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon· d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Tavaszi kiállitás (A mücsarnokban VI. Andrássy-ut 69 sz.) d. e. 9 d. u. 5-óráig. Belépti dij 30 kr. Mindennap nyitva. Az elhunyt Jakobey Károly képei az egész héten át megtekinthetők a mücsarnokban.

Deák mauzeleum a kerepesiut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napont.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca:	reg.	**6**	ó.-tól.—	esti	½**10**-ig.
Fazekastér—Vigadó:	„	**6**	„ —	„ fel **10**	„
Hidfő—Vigadó:	„	**7**	„ —	„ **10**	„
Hidfő—Esküter:	„	**7**	„ —	„ fél **10**	„
Tabán—Vigadó:	„	**5**	„ —	„ **10**	„
Rudasfürdő—Esküter:	„	**5**	„ —	„ **10**	„
Sárosfürdő—Vámházter:	„	**5**	„ —	„ **10**	„

A lóvasút menetrendje.

1 **Lánchid — Ó-Budai vonal**: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhid-főtől	5	—	a Lánchid-főtől	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

3. **Károlykaszárnya — zugligeti vonal**: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körut, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körut, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	6	—	a Károly-kasz.-tól	9	—	a károlykaszarnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8 „ 15 „ 8—1|2 10-ig 10 „ 1|2 10-1|2 3-ig 20 „ 1|2 3—5-ig 15 „ 5—7-ig 10 „ 7—9-ig 15 „
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 „ 1|2 9—3-ig 20 „ 3—7 1|2-ig 15 „ 7 1|2—9-ig 10 „ 9—végig 15 „

4. **Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal hiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig**: azaz **Üllői-uti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörut, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körut, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	4	50	a Ludoviceumtól	9	30	8 percenkent, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	30	

5. **Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal**: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körut, **m. á. v nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	7	30	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	05	

Megjegyzés: Ünnep- és vasárnapokon, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg utcza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethű olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

HEISLER J.

kő- és könyvnyomdája

Budapest, II. ker., Várkertrakpart 1. sz.

Ajánlja magát mindennemü e szakbavágó munkák pontos és diszes kivitelére, ugymint

művek, városi tervek, megyei térképek, oklevelek, körözvények, illusztrácziók, föliratok, autografiák és mindennemű látogató jegyek elkészitésére.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—8.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRÓHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás. üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnöi, házvezetőnöi, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könynyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiváloan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre díjtalanúl levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—11.

„Elhagyott“ kedden levele lesz a kiadóhivatalban. Eurydikétől. 48—1.

Iszkának M.-Szig. A héten küldhettem csak levelet, reméliem, megkapta!? Legyen elnéző és irjon nemsokára a hű uhlánusnak. „Csau“ Villi. 47—1.

Egy arany gyürüt kék tűrkiszszel veszitettem el a mult héten a bástyán. Értéke nem nagy, de nekem kedves emlék és igy a becsületes megtalálója a kiadóhivatalban már letett jutalmat megkapja. 46—1.

Hölgyek! Szeretnék megösmerkedni — de csak levél útján — olyan müvelt fiatal leánynyal vagy asszonynyal, a kinek igényei nem terjednek túl a szellemi szórakozáson, a ki megelégszik azzal, ha ösmeretségünk levélbeli marad. Első fökellék, hogy szerelemről ne firkáljon, legalább a magáéról ne: bár nézeteinket erről a thémáról is kicserélhetjük Cim a kiadóhivatalban. Sokrates. 45—2.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 20. sz. Vasárnap, október 2.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.
Hirdetések dijszabály szerint.
Egyes szám ára 10 kr.

Komoly szó a városatyákhoz!

Bevégzett tény, hogy a kereskedelmi miniszter leiratot intézett a fő- és székváros közönségéhez, hogy **Magyarország ezredéves fenállásának ünnepére rendezendő országos kiállitást a városligetben szándékozik rendezni** s egyszersmind felszólitja a fő- és székvárost, hogy a városligetet e czélra **engedje** át s a **költségekhez járuljon hozzá.**

Hasztalan volt tehát minden okos szó, mit ez ügyben vesztegettek és vesztegettünk mi is!

De talán még sem!

Hiszen, ha csak tizedrészét vesszük is komoly megfontolás alá az ezen terv ellen szóló érveknek — lehetetlen, hogy a fő- és székváros ezt megengedje.

Legelső sorban maga a kiállitás érdeke kivánja ezt.

Nem fogunk ismétlésekbe bocsájtkozni, és nem soroljuk fel ujra mindazon fontos és nyomós érveket, melyek a városliget felhasználása ellen szólanak.

De nem habozunk kijelenteni azt, hogy a kiállitás már azon egyszerü okból is, mert ugyan oda akarják tenni, a hol az 1885-diki országos kiállitás volt, minden vonzerejét elveszitiy egyszerü ismétlése lesz amannak.

Kit fog érdekelni az 1885-diki kiállitást még egyszer megnézni?

Mi budapestiek majd csak ellátogatunk oda, de hát a vidék, az ország többi lakosai kiváncsiak lesznek-e erre a kiállitási másodvirágzásra, érdemesnek fogják e tartani meghozni azt az anyagi áldozatot, melylyel a kiállitás megtekintése, az ide való utazás, az itteni drága élet jár, ha előre tudják, hogy ugyanazt látják most is, a mit már 1885-ben egyszer hasonló nagy anyagi áldozatok árán láttak?

Hát az idegenek? . . .

És, hogy az érem másik oldalát is nézzük: mi lesz a városligetből?

Elfogják ismét pusztitani.

A pestiek egyetlen üdülőhelyét, mely tiz év alatt csak nehezen heverte ki az utolsó kiállitás okozta pusztulást, ismét körül fogják zárni nehány évre. A kiállitást megelőző években a munkálatok, az épitkezések fogják ezt szükségessé tenni, a kiállitás ideje alatt eo ipso el lesz zárva, és a kiállitást követő egy-két év alatt az épületek rombolása, a kiállitás eltávolitása ismét használhatatlanná fogja tenni a városligetet.

Hát azután?

Fog majd maradni egynehány középület és egy nagy pusztaság!

A mostani parkot tönkre kell tenni, a fákat ki fog kelleni vágni, a cserjést a faiskolákat, a gyepet elpusztitani!

Hát olyan egészséges Budapest, oly annyi üdülőhelye, sétahelye van, hogy már nincsen szüksége a városligetre?

Ha a törvényhatóság tagjai mindezt meggondolják, ha felelőségünknek, melylyel a lakosság egészségének tartoznak, tudatában vannak, akkor azt fogják mondani a miniszternek: „Nem adjuk oda a városligetet!“

És még a fő- és székváros költségekkel járuljon ahhoz, hogy egy minden tekintetben észszerütlen terv megvalósuljon!

Mi az értéke a kiáilitásoknak egy városra nézve?

Az, hogy a város forgalma növekedvén, fellendüljön. Az, hogy a város azon része, melyben a kiállitás van, vagy a közvetlen szomszédságban levö részek egyszerre és természetszerüleg gondozás tárgyává lesznek: mert a kiállitás környéke kell, hogy a kiállitással együtt rendeztessék, közlekedési utakkal és eszközökkel elláttassék.

Mi szükség van mindezekre a városligetnek? Hiszen az 1885-diki kiállitás mindezt már meghozta, tehát a városliget nem nyerhet semmit, de — a fentebb emlitett okokból — nagyon is veszithet.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

A sárkány-huzók.

— Igaz történet. —

Az egyszeri palócról mondják, hogy amint hazafelé ballag Egerből a vásárfiával, egy pár vadonat uj csizmával, három csintalan diák megakarta tréfálni. Találkozik vele az első s köszönti:

— Adj Isten jónapot! Hát ke'd hova viszi azt a varjút?!..

— Mit!? varjút?? sz' nem varjú az öcsém, hanem csizma; most vettem az egri vásáron — felel nagy rezignációval a palóc.

Jő szembe vele a másik diák.

— Hát földi, mit akar avval a varjúval!?

— No ez mán csak csizma, most hozom az egri vásárról — s némi kétkedéssel pislant a vállán lógó csizmára.

S amint a harmadik is megállitja:

— Hát atyafi, aztán csak nem haza viszi azt a csúf madarat?!..

— No!.. ha mán mindenki varjúnak nézi, hát üsse kő!... levágja az út közepére s tovább ballag.

Mesélnek azután egy bizonyos falú messze hires tornyáról, melyről a szégyen szemre kizöldelő füvet a kötélen felhúzott bikával legeltették volna le. Persze a rátótiak sem maradhatnak el az ő hires létravivésükkel az erdőben és igy még sok mindenféle rágalmakat költenek a rossz nyelvű városi népek a jámbor falusiakra, a kik mellett az én sárkány-huzóim annyiban vannak előnyben, hogy velök az alábbi esemény valóban megtörtént.

Ott valahol a nyirség rengeteg nádasaiban elrejtve s elmaradva a világtól boldog egyhangúságban élt a falu, melyben a történet megesett.

Egy szép napon a falu öreg nótáriusa uj embert hozott magával, a ki azután csakhamar nagy szerepet játszott a falúnak eddig csöndes történetében.

Bagó Péter az uj jegyzősegéd, ki csak nemrég pottyant ki a debreceni kollegiumból, itt kezdé meg világtörténelmi szereplését; s hova-hamarabb a jámbor csökmöiek előtt — igy hivták a falút — elsőrangu személyiség lett. Mert hát nem hiába szedte ő magába a kollegiumban a tudományt! értett is mindenhez, tudott mindenre patikát, tanácsot és hogy mindemellett nem volt valami béka vérü gyerek, azt legmeggyőzőbben a fehér népsép bizonyithatná, amely pedig csak úgy bomolt utána.

Az öreg nótárius úgy, a hogy csak meg lett volna elégedve véle; Péter mindenben s mindenütt otthon volt, legkevesebbet ugyan az irodában, annál inkább azonban a — nagy korcsmában.

Természetes, hogy a dicső férfiú egy évi szereplése után egészen máskép folytak az ügyek Csökmön: ő volt a központja a falunak, az ő szája ize szerint ment ott minden.

De hát végre is, mit nem ún meg az ember?.. vagy talán Péter uram valami burkus felhőt pillantott meg napjainak eddig oly derült egén?! Elég az hozzá, hogy kikivánkozott a nagyvilágba, lehetnek ott még szebb lányok, menyecskék, jobb bor, vigabb élet is, mint itt az Isten háta mögé eldugott faluban.

Hát ott hagyta Péter a csökmőieket, de nem úgy, mint Pál az oláhokat. Egy világra — vagy legalább is hét falura — szóló tettel akarta emlékezetessé tenni búcsúzását, a mely azonban zsebjének minél nagyobb vigaszára legyen.

Napok óta csunya, szeles idő járt. Az öreg nótárius épen távol volt, mikor egyszer csak az a hir kapott lábra, hogy a rét alatti nádasban egy szörnyüséges sárkány ütötte fel tanyáját, a ki végelpusztulással fenyegeti az egész falunépet. Hogy honnét eredt a borzasztó hir, azt nem tudták, de hogy igaz és való, azt a napnál is fényesebben bizonyitja az iszonyatos állatnak egész napon át hallható rémes buglyása, nemkülönben Kósza Gyurinak, — kit már vagy két napja nem láttak — hirtelen eltünése, a kit csak a sárkány falhatott föl első falat gyanánt, amint azt Sára asszony is váltig erősiti.

— Juj! a borzasztó bestia, mint búg egész nap: szörnyü dühös lehet!..

Lőn hát nagy riadalom a faluban, fejvesztve néz mindenki a végitélet elé; a gyen-

És mégis oda akarják ujból tenni a kiállitást!

Nem szabad, nem lehet, hogy a fő- és székváros ezt megengedje.

Van elég hely másutt, a hol nem kell parkot, erdőt, sétányt kipusztitani, — a hol csak nyer vele a főváros, — a hol a környék egyszerre fellendülne minden tekintetben a kiállitás által: oda tessék helyezni.

Ott van a Lágymányos, ott van a Kelenföld, ott van — a hogy Pulszky ujabban proponálta. — Ó-Buda és Aquincum. Akármelyik helyre inkább, mint a városligetbe.

A városatyák gondolják meg e dolgot és úgy határozzanak.

A budai városatyák pedig első sorban törekedjenek e fontos érveknek érvényt szerezni, mert ők egyszerre két érdeket szolgálnak akkor: először magának az egész fővárosnak és a kiállitásnak az érdekét — és másodsorban Budának, a Duna jobbparti városrészeknek a speciális érdekeit.

Tegyék meg kötelességüket, dolgozzanak, mozgassanak meg minden követ, hogy a közgyülés a miniszter kivánságát megtagadja és azt a kiállitás helyi kérdésének megoldására szoritsa.

Ez a komoly szavunk a városatyákhoz!

Budai sétányok.

A sétány bizottság szeptember hó 13-án tartott ülésében, a mérnöki hivatal által benyujtott, az összes terek és széles utcák befásitására vonatkozó terveket tárgyalta. — Miután a bizottság a összes terveket kiegészités végett a mérnöki hivatalnak vissza adta és csak a kiegészités megtörténte után fogja ez ügyet érdemleges tárgyalás alá venni: szükségesnek találjuk az illetékes körök figyelmét felhivni Buda elhanyagolt sétányaira, nehogy a végleges határozat után a tervben lévő munkálatból Buda teljesen kifelejtessék.

Tudva lévő, hogy a bástya sétány leásása és a régi árnyas akácfák kivágása miatt e helyen a délutánni tartózkodás a lehetetlenségek sorába tartozik. Kárpótlást nyujthatna helyébe némileg az alsó bástya; azonban ezen út vonal oly rendezetlen és elhanyagolt állapotban van, hogy itt kellemes sétáról ez idő szerint szó sem lehet.

A bástya sétány rendezése alkalmával mesterségesen készült hegyoldal begyepesitést igényel. Ezen munka igen sürgős mert ellenkező esetben egy jókora zápor vagy pedig a tavaszi olvadás az amúgy is meglazult földhányás felét, feneketlen sár alakjában lehordja az útra.

A bástya falán is, itt ott veszedelmes repedések mutatkoznak; nem ártana talán a várba vezető új út épitését a várfal felülvizsgálásával és kijavitásával kapcsolatba hozni.

Az elipsz rendezésére tudomásunk szerint 25000 frt lett engedélyezve. E nyár folyamán kapált is ott, vagy hat tót munkás, munkájuknak azonban eddig semmi látszatja nincsen. Kár, hogy a város középpontján fekvő sétány nincs kellőleg felhasználva; rendezése által, talán akadna élelmes vállalkozó, ki az alagut felett lévő óriási erkélyt kibérelné s ott egy kioszkot létesitene. — Kioszk céljaira ennél alkalmasabb hely aligha kinálkozik és mondanunk sem kell, hogy a kilátás mely innen az élénk forgalmú lánchid térre nyilik, számos vendéget biztositana a kioszk bérlőjének.

A Corvin-tér jelenlegi állapotjában nem felel meg rendeltetésének. Pedig modern séta térre való átalakitását most, midőn a megnagyobbitott Bomba tér és a Fazekas tér elég teret nyujt a vásárosoknak: mi sem hátráltatná.

Azon reményben, hogy a Mátyás templom melynek elkészültét immár húsz év óta folytonosan igérik, egyszer mégis csak elkészül s ezáltal a várbeli lakosság által oly régóta nélkülözött halász bástya szabaddá lesz, kivánatos volna, ha ezen pont rendezése és parkirozása a diszes templomhoz megfelelőleg történnék, Innen nyilik ugyanis a legszebb kilátás az uj országházra és ennek környékén emelkedő uj városrészre s ezen pontról számos idegen fogja majdan csodálni az alant elterülő főváros szépségeit.

A honvéd-szobor környékének parkirozásáról már tettünk említést; jelen alkalommal ismét felhivjuk a sétány bizottság figyelmét, hogy e helyen kis park létesitése a szobornak és a térnek is nagy előnyére szolgálna.

A városmajorról, melyhez mostani állapotjában igen sok szó férne ez alkalommal nem foglalkozunk, miután nyilván való, hogy kellemes és látogatott ligetté csakis a terület feltöltése és az ördögárok beboltozása által volna átalakitható. Reményeljük azonban, hogy a Christen féle terület betöltése után a városmajor is ezen környék fejlődéséhez képest fokozatosan fog rendeltetésének megfelelően átalakittatni.

«Sajnálatos tévedés»

Márton János Budapesten felült a vonatra, hogy Tordára utazzék. Nagyon meleg volt, és képzelhető Márton uram öröme, mikor olyan kupéba került, a hol rajta kivül csupán egy nő volt. Nem azért örült ugyan Márton, mert nő volt az utitársa, hanem azért, mert most már kényelmesen és bátran aludhatott hazáig. Ezt meg is tette, de Kolozsvárott dolga akadt és azért itt megszakitotta az utazását. A mint azonban befelé ment a városba, egyszerre csak észrevette, hogy hiányzik a pénzestárcája, a melyben kétszázötven forint volt. Visszaszaladt az állomásra, de a vonat akkor már nem volt ott. Természetesen nem gyanakodhatott másra, mint arra a nőre, a ki vele utazott és a kiről előkelő külseje után itélve, bizony alig hitte volna, hogy meg fogja őt lopni. Mit tehetett, megkérte az állomásfőnök helyettesét, táviratozzon a következő állomásra, Kocsárdra, hogy ott keressék meg az ő tárcáját és vonják kérdőre az ő utitársnőjét. Donhoffer állomásfőnök meg is

---

gék sirnak, az erősek remegnek, hova forduljanak, mit tegyenek?!..

Talán Péter diák?!... Igen Péter diák: ő megmenti a falut!.. Lám, mily Isten áldotta egy ember!...

Kimondta hát a szót: a sárkányt ki kell huzni!“ Előbb majd ő bemegy hozzá, bűvös szavaival elaltatja és megkötözi, azután kihuzzák majd; ehhez pedig kötél kell, nagy, igen nagy, hosszú, erős kötél. Azért hát minden összefonható anyagot egybe kell mihamarabb fonni.

Fontak hát a jámbor csökmőiek egy egész nap szakadatlan. Örege, ifja, apraja, nagyja mind segitett, dolgozott; de volt is látszatja: készen volt másnapra a rettenetes nagy kötél.

Félve, remegve, ünneplő ruhában vonul ki a nagy rétre másnap reggel az egész falu mind — huzni a szörnyü sárkányt.

A szél egyre futt, bömbölt s a nádas vágásából pedig rémesen hallatszott ki a hátborzongató bugás.

Remegett minden lélek! Mi lesz most?!..

Előlép Péter büszke önérzettel, elold egy csónakot s magával vive a kötél egyik végét, egyenesen befelé tart a folyásba, honnét a bugás hallik. Az a sok fiatal fehér nép siránkozó tekintettel néz a bátor hős után... Aligha jön ki többet!

Péter eltünt a kanyargó folyásban.

S mikor a magára maradt nép félelmében már-már iramodni készül, egyszerre elnémul a bugás — a sárkány elaludt!?.. (Persze, mert hát megforditotta Péter uram azt a nagy öblös cserép korsót, melyet tegnapelőtt este tett oda nagy suttyomban a folyás szélére, kifelé a nyilásával, és a melyben a szél oly rémséges nótákat búgott:)

Majd a kötelet össze-vissza bogozva a hatalmas fűz és nádtörzsek körül, megelégedetten mormogja magában! hadd huzzák a — sárkányt!...

Diadalmas arccal jő ki Péter a nádasból s rá sem hederitve a magasztaló és hálálkodó tekintetek és beszédekre, kiadja a jelszót:

— Rajta! huzzátok!.. A sárkány alszik s én megkötöztem...

Elkezdi hát húzni a jámbor nép nagy erőfeszitéssel a sárkányt; reccsen-roppan ugyan egyet-egyet, de biz a bestia nem mozdul.

Szól ismét Péter harsány hangja:

— Emberek! megálljatok! Valamit még elfelejtettem — s nagy sebbel szalad a faluba, hol egy lélek sem maradt, be a község házához, hol megterhelvén zsebjét a község vagyonával, vagy 3—4 száz forinttal, benéz Orbán gazda istállójába, elővezeti a legtüzesebb csikót, rápattan s megkerülve a falut nem messze a letelepedett sárkányhuzó néphez, egy fűzhez köti a csikót, hogy majd az utolsó pillanatban menekülhessen a veszedelemtől.

Majd ismét a helyszinére siet.

— Ez is megvan! — szól elégülten.

És előhuz zsebéből egy kis könyvet s fenszóval olvas valamit diákul, azután e szókkal fordul a néphez:

— Testvérek az Urban! mielőtt e nagy munkához fogtunk volna, elfelejtettem egyet megmondani. Az Úr könyvében, mint a hogy most felolvastam, az vagyon megirva, hogy csak tiszta szivvel és kézzel lehet ily munkához fogni. Már pedig azt hiszem mindnyájan bünösök vagyunk!... Én ugyan már elvagyok látva a szent malaszttal; de szükséges, hogy ti is megtisztuljatok; siessetek hát haza, hintsétek meg legalább háromszor magatokat szentelt vizzel, mert előbb nincs erő, mely e szörnyet kipusztitsa. S ha vissza jöttök, bátran fogjatok csak munkához; én benn leszek a sárkánynál, s ott fogom a nagy munkát elősegiteni.

A nép a faluba, Péter meg világgá szaladt.

Épen a legnagyobb erőfeszitésben voltak már a csökmőiek, amint visszatér az egész dolgon szörnyen ámuló öreg nótárius, sietett is ki rögtön a rétre; és ime! egy nagy recscsenés — s az öreg nótárius nagy mulatságára — valamennyi sárkányhuzó arccal földre hullva dicséri — Péter diák hét falura szóló furfangját.

Hogy mi történt ezután, arról a legmélységesebben hallgat a krónika; de hogy minden csökmői ivadék kérlelhetetlen ellensége mindenkinek, a ki e sárkányhuzásra emlékezteti, arról nem a legkellemesebb volna saját tapasztalatokkal megbizonyosodni.

S. Eördögh Gyula

ejtette a vizsgálatot; a konduktor azt mondotta, hogy neki az egész uton feltünt a magánosan utazó hölgy különös magaviselete. Az állomásfőnök megszólitotta és mindjárt megkérdezte, mennyi pénze van? „Hat forint és néhány krajcár“, felelte az asszony. Az állomásfőnök megkérte, hogy menjen az ő lakására, és ott egy asszony által kimotoztatta. Hát az alsó ruhájában egy foltban bevarrva kétszázötven forintot találtak. Ötven forintot kivéve, a pénznem is ugyanaz volt, mint a Márton János pénzeé. Kétségtelen, ez az asszony lopta el a pénzt! Az állomásfőnök azonnal fel is ültette a vonatra és Marosvásárhelyre küldötte, miután ott értesitette a rendőrséget.

A konduktor utközben jól ügyelt az asszonyra és a marosvásárhelyi állomáson azonnal odavezette a kupéhoz az ott várakozó rendőrbiztost De csodák csodája! A biztos udvariasan szalutál az asszonynak és köszönti: „Kezeit csókolom nagysád!“ A gyanusitott asszony ugyanis — egy gazdag, előkelő földbirtokosnak volt a felesége, a kit a különös véletlen hozott ily visszás helyzetbe. Persze volt bocsánatkérés és mentegetődzés a „sajnálatos tévedés“ miatt, de a hölgy ezzel nem elégedett meg, hanem az esetről azonnal feljelentést tett a kereskedelmi minisztériumnál. A m. á. v. igazgatósága — mint azt a „V-t“ irja — 48 óra alatt jelentést kért az ügyről az üzletvezetőségtől, ez pedig Donhofferrel nyilatkozatot iratott alá és a kolozsvári állomásfőnök-helyettest, a kinek nyolc gyermeke van, áthelyezte büntetésből Nagyváradra.

A sajtóhiba.

Gimnazista koromban roppant nagyra törő terveim voltak. Ha csak időm engedte, fúrtam, faragtam, világra szóló találmányon törtem fejemet, szóval, hires ember szerettem volna lenni.

És mi lett belőlem?

Végzetem poros akták közé temetett, nincs már reményem hogy hirnevem valaha elhomályositja a napot.

Egyetlen egyszer reám mosolygott a szerencse, nevem az ujságba is került a mikor a vámpalota lépcsőházában megtaláltam Kókán hiressé vált levélboritékját; másnap kisült, hogy soha egy krajcár sem volt benne.

Azóta csendes megadással tűröm sorsomat s mint az afféle elégedetlen bürokratához illik, türelmetlenül várom a fizetések végleges rendezését.

Egy nyári délután hónapos szobám lyukas pamlagára dőlve morfondiroztam a világ folyásáról, épen az elszunditás stádiumába jutottam, midőn szállásadónőm bocsánat kérések közepette, szobámba lépett.

Arcából kiolvastam, hogy rendkivül fontos mondani valója lehet s rögtön el is mondta, hogy az éjszaka azt álmodta, mintha, én a szomszéd Lincerék Juliskáját feleségül vettem volna.

Nagyot dobbant a szivem. Biz' Isten megálmodta a gusztusomat.

Illedelmes ovatossággal kérdezte életem korát, mert ő a megfelelő számokat lutriba ohajtaná tenni.

Micsoda felséges ideái vannak ennek az asszonynak! Azonnal összeállitottuk a terno sorozatot, melyet meg Orlice a mathematika hires professzora is megirigyelt volna tőlünk. Az én életkorom 29, a Lincer Juliska 17, esküvő pedig az egyptomi álmoskönyv szerint az egybekeltek életkorának összege.

Egy darab papirosra ráirtam 29, 17 és 45-öt s azután keservesen kiguberálva 3 piculát magam is seco-ternora megraktam. Szállásadónőm csak ambó-ternóra játszott, mert — úgy mond — ő szegény asszony lévén, inkább megelégszik egy ambóval, mint semmivel.

Este pénz nélkül de ezreket érő reménynyel sétáltam a császár fürdőben.

Gondolatokba merülve sétálgattam a parkban, légvárakat épitettem és felosztottam a nyereséget. — Ha zsebem véletlenül nem lett volna oly nagyon üres, ugy talán leereszkedtem volna a jó nyereség reményében egy két pohár sörre is.

Eszembe jutott szállásadónőm álma; mi tagadás bizony Lincer Juliska iránt platói érzelmekkel viseltettem. Valahányszor danolt, elragadtatással hajoltam ki az ablakon s gyönyörködtem dalaiban; ha én fuvoláztam, olyankor ő az ablaknál ülve hallgatta nótáimat.

Ily reminiszcenciákon tünődve, hallgattam a katonák zenéjét és néztem az előttem hullámzó tömeget. Egyszer csak ismerős hangon valaki megszólit:

— Jó estét Hidvégi úr!

A mint hátra né tem, vérem akár egy tettenért tolvajé azon pillanatban arcomba szökött: Juliska volt a mamájával.

— Ej, ej, de elpirult, — veté oda gúnyosan — talán bizony valami roszban törte a fejét?

Tessék még incselkedik velem! Pedig éreztem, mint lángol arcom és hogy égeti valami a fülem cimpáját.

Csak lopva mertem Juliskára tekinteni; oly szépen mosolygott reám! Ugy látszik gyönyörködött elfogultságomon.

Együtt sétálgattunk egy darabig s azután baza mentünk, Magam sem tudom miről folyt a szó, tény azonban, hogy rendkivül boldognak éreztem magamat.

Az nap éjjel én is esküvőmről álmodtam. Diszes templomban ismerőseim beláthatatlan tömege nézte a szertartást; veterán-banda kisérte a nászmenetet, a Gellérthegyen pedig ágyuztak.

Az ágyuzásra felébredtem; házi asszonyom döngette szobám ajtaját és teli torokkal kiabálta, hogy: „Ki jöttek a számok!!“ Kiugrottam az ágyból, reszketve az izgatottságtól néztem az ujságban a kis lutri húzását.

29, 17 és 46. A rcskontón pedig 45 állott.

A házi asszonyom kérdő jellé kuporodott:

— Hát Hidvégi, úr nem a 46-tost tette meg? Hiszen 29 és 17 az 46 . .!

Majd a guta ütött e fölfedezésre, ily baklövésért életfogytiglani fegyházat érdemelnék!

Házi asszonyom csendes megvetéssel fordult el tőlem és felmondta a lakást.

Mikor kiléptem szobámból, a ház lakói gúnymosolylyal tekintettek reám; Juliska reggelenkint szivélyesen szokta fogadni köszöntésemet, most ott sem volt az ablaknál.

Megsemmisülten mentem a hivatalba,

Tíz óra felé járt az idő, midőn házi asszonyom a folyósóra hivatott.

Elvoltam készülve egy ujabb skandalumra sőt vitriol drámára is gondoltam, de azért elszántan ki mentem.

— Bocsásson meg Hidvégi úr, hogy megbántottam, kezdte kö nyektől fuldokló hangon, visszavonom a felmondást, az ujságban hibásan voltak nyomtatva a számok mégis csak a 45-ös jött ki.

— Micsoda? Hisz akkor nyertünk?

— Igen; én 200 frtot Hidvégi úr 1260 forintot!

Kimondhatatlan érzelem fogta el szivemet, rehabilitálva éreztem magamat a világ előtt, nem annyira az összeadás, mint inkább ternó sorozatok összeállitása terén.

Mikor hazafelé mentem, Juliska ott ült ablakánál s mosolyogva gratulált a szerencséhez.

Este a holdvilágnál megkérdeztem tőle mit szólna ahhoz, ha házi asszonyom álma teljesedésbe menne, tudna-e szeretni s akarna-e feleségem lenni?

Elpirulva mondta ki a boldogitó igent s örömmel mondhatom hogy összeadási hiba révén jutottam aranyos feleségemhez.

Permethy Sándor.

A hét eseményei.

Vasárnap. Oktober 2 .A magyar turista egyesület budapesti osztálya a Nagy Szénás hegyre rendez kirándulrst. A kirándulók két csoportban indulnak és pedig reggel 8 órakor a Szép Ilona kertből s délután a Hárs hegyről. A budapesti üveges legények dalosköre hangversenyt és táncmulatságot rendez a Széchenyi tér vendéglőjében. A budapesti polgári-dalos kör felavató ünnepet rendez a-Rökk Szilárd utcai Betskey féle vendéglőben.

Hétfőn. Oktober 3. A debrecen-hajdú megyei kör esti 8 órakor tartja a lakuló közgyülését Derekassy István ideiglenes elnöklése alatt az Altmann féle vendéglő külön helyiségben (Szentkirályi utcában.)

Szerdán. Oktober 5. A szepesi egyesület választmánya este 8 órakor tartja meg a nyári szünet után, első ülését a Rendek féle helyiségben. (Andrássy-út.)

Szombat. Oktober 8. A nemzeti torna egyesület házi torna versenyt rendez: a verseny után este a vivóteremben ismerkedési társasvacsora lesz: egy teriték ára 1 frt 20 kr. A magyarországi asztalos szakegyesület központi bizottsága jelemzés szüreti mulatságot rendez a városligeti Weis Leander féle vendéglőben. A jövedelem a szakegyesületé.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII. József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Deák mauzoleum a kerepesi-ut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon.

Nemzetközi baromfikiállitás az Andrássy-uti Bellevuében; nyitva egész nap. Belépti dij 30 kr.

Jakobey-kiállitás a mücsarnokban, nyitva d. e. 9-től d. u. 5-óráig. Betéptidij nincs.

Árpád sírja és a millenium.

Salamon, Ferenc a főváros helyrajzi történet irója a „Nemzet“ 1882. évi október 5-iki számában igy kiáltott fel: „Ha tudnók is azt, hogy a honalapitó Ó-Buda határában van eltemetve, nincs az országnak annyi pénze, hogy ennek felkeresésére fölforgassa néhány méter mélységre a város egész határát!“ — E szavak az ez irányu kutatásokra nem hatottak lankasztólag, a mennyiben akadtak olyanok, kik Árpád sírjának feltalálásánál közreműködni s a Fehér — egyháza helyét megállapitani, feladatukká tették.

Havas Sándor ny. állam titkár és főv. régészeti szakbizottság elnöke, dr. Wekerle László és Thold Titusz ügyvéd behatóan foglalkoztak a szóban lévő kérdés megoldásával.

Thold Titusz, ki a Fehér egyház helyének megállapitásánál a leghelyesebb nyomokon haladt, s ki kutatásainak eredményét nyilvános felolvasáson s önnáló füzetben is ismertette, korán elhunyt és sirba vitte legkedvencebb eszméjét. Azóta elmult öt esztendő, a honalapitás ezredik évfordulója rohamosan közeledik, s Árpád sírjának felkeresése immár a feledés homályába burkolódzott.

Valóban nem tudjuk mire vélni a kormány és a főváros határtalan közönyét, melyet különösen a milleniumi ünnepély s ezzel kapcsolatban álló ügyek irányában tanusit. A kiállitás ügye a végleges vízmű sorsára jutott, a honalapitó sírjának feltalálásához évek óta egyetlen krajcárral sem járultak, dacára, hogy a törvényhatósági bizottság 1882. évi február 7. és 8-án 107. szám alatt hozott határozata értelmében az ásatások költségei engedélyezve lettek.

Kiváncsiak vagyunk, valjon miként ohajtják egy modern állam alapitásának ezeredik esztendejét megünnepelni! Nem fogunk-e ismét szégyent vallani, mint Buda visszafoglalásának 200 éves évfordulója alkalmával, legutóbb a párizsi világtárlaton, hol tudvalevőleg hazánk képviselve sem volt, és végre a bécsi szinészeti kiállitáson...?

Valjon kit illet mindezekért a felelőség?

Scorpió.

Különfélék.

Lefőzés. Jókedvü adakozó (egy rongyos koldúshoz: „Itt van egy hatos magának; hanem ne igya be mindjárt, mint a minapában!“ Koldus (Zsebre téve a pénzt): Mi köze hozzá az urnak, hogy én mit csinálok? Azt teszem a magam pénzével, a mi nekem tetszik!“

A csoda. Egy ifju pap minden pénzét a szegényeknek osztogatta el. Egy alkalommal egy szegény asszony jött hozzá koldulni, mikor már minden pénze elfogyott. A pap meg is mondta a koldusnőnek, hogy máskor szivesen ád neki ismét, de most nincs egy fillérje se. De az asszony nem tágitott, kért, könyörgött és végre hizelegve azt mondta a papnak, hogy egy ilyen jóltevő és szent ember mint ő, még csodát is tehet, ha egy ily nyomorult nőnek segiteni akar, hát csak próbálja meg és nyuljon a zsebébe, bizonyára fog benne pénzt találni. Az ostromolt jóltevő újból szabadkozott, hogy neki nincs pénze, és hogy békessege legyen, meg akarta mutatni az asszonynak az üres zsebet. Belenyult és ime, nagy csodálkozására zsebében egy ezüst pénzdarabot talált, melyet rögtön odaadott. Azután a templomba sietett, ott térdre hullva adott hálát Istennek a csodáért, mely vele történt. A mint a szemináriumba visszatért, már beléptekor hangos kiáltozással fogadták társai: „Csakhogy itt vagy! Végre itt van!“ Nem is gondolhatott egyebet, minthogy már itt is tudják a csodát és azért fogadják olyan szivesen. De csakhamar megtudta, hogy miért vártak rá olyan nagyon, mert a szobatársa rögtön hozzásietett: „Már alig győztelek várni, észre sem vetted, hogy az én nadrágomat vetted fel, abban pedig az utolsó ezüst pénzem volt, megigértem társaimnak, hogy együtt eluzsonáljuk . . .“ Igy azután, a csoda is meg volt fejtve.

II. kerületi mizériák.

Ily cimü és lapunk 15-dik, azaz augusztus 25-diki számában megjelent cikkünkre vonatkozólag az iskola utca 44 számu ház tulajdonosától, ki házát a m. kir. államrendőrségnek bérbeadta hosszabb levelet vettünk, melyben a levél irója a közleményünkben foglaltakat cáfolja. — A levél fontosabb része igy hangzik:

„Tény az, hogy a II. ker. iskola utcai 44 sz. a. házamat a m. kincstárnak bérbe adtam a fő- és székváros jobbparti rendőri iskolának II. ker. kapitányság és rendőri tisztviselők és azok családtagjainak lakásul; — tehát se nem lovassági kaszárnyának, tehát sem istállónak, de legkevésbé egy toloncháznak.“

A fenti levélre vonatkozólag cikkirónk a következő megjegyzéseket teszi: „A Budai hirlapban megjelent cikk folytán a kérdéses ügy a II. ker. bizottsági ülésen szóba hozatott a mely alkalommal az illető szakközegek kijelentették hogy a kérdéses lovas kaszárnya épitéséről hivatalos tudomásuk nincsen, annyi tény azonban hogy a rendőrség egy néhány lóra kiván istállót berendeztettni.

Ugyanekkor a II. kerületi orvos tiltakozott a közleményben felhozott okoknál fogva bár egy néhány lóra berendezendő istálló felépittetése ellen is, s a bizottság egyhangulag hozzájárult e tiltakozáshoz, kijelentvén, hogy egy istállónak célba vett épittetése ellen már előzőleg a kellő lépéseket meg fogja tenni. Különben is, hogy a megjelent cikk nem rosszakaratu félrevezetésen alapult, a mint a t. háztulajdonos ur megjegyzi, kitünik onnan is, hogy a házudvar végén levő lakóknak azon indokolással mondta fel a lakást, hogy a rendőrségnek az általuk birt lakás helyén istállót fog épittetni.

Hogy tehát némi alapja volt a felszólamlásnak, kitünik nem csak a fentiekből de a háztulajdonos úr levele végpaszusából is, a melyben azt mondja: „a tisztelt szerző úr megtizszerezte a lovakat.“

Tehát mégis csak lesz ott istálló!

*

Mindezekhez nekünk több szavunk nem lehet, és hisszük, hogy a levéliró úr sem tagadhatja, hogy cikkirónk nem akarta „félrevezetni ferditésével a közönséget“, hanem csak a közérdek birta őt ez ügyben felszólalásra.

Fő- és székvárosi ügyek.

A fő- és székváros közgyülése.

Budapest, 1892 szeptember 28.

Ráth Károly elnök az ülést megnyitván, a király névnapja alkalmából inditványozza, hogy a fő- és székváros üdvözlő küldöttséget küldjön ki, Ezt a közgyülés elfogadja. Azután igy szólt a főpolgármester:

„T. közgyülés! Szomorú elnöki kötelességet kell ismét teljesitenem, midőn a hazafias fájdalom legbensőbb érzetével a főváros egy a szó teljes értelmében jeles polgárának, a törvh bizottság egyik kiváló, buzgalmas, köztiszteletben és közszeretetben álló tagjának halálát jelentem be. Érczhegyi Ferencz udvari papirkereskedő, a budapesti lövész-egyletnek negyedévszázadon át volt főlövészmestere, a Ferencz József-rend lovagja, a koronás érdemkereszt tulajdonosa, a napokban meghalt A boldogult társadalmi és egyleti életünknek kimagasló, ismert alakja volt és azért elhunyta felett a részvét valóban általános. Egyébiránt sokkal ismertebb volt t. polgártársunk buzgalma, munkássága, hazafias tevékenysége, különösen a budapesti lövészegyesület és egyáltalában a lövészügy érdekeinek kifejtése körül, semmint azokat részletezni kellene. Azt hiszem, a t. közgyülés nézetével találkozom, ha a főváros közönzégének fájdalomérzetét tolmácsolom és inditványozom, hogy a t. közgyülés a veszteség feletti fájdalmának, valamint a bodogult iránti tiszteletének jegyzőkönyvében kifejezést adni méltoztasék. (Elénk helyeslés) Egyuttal bátor vagyok inditványozni, hogy a gyászoló családhoz a főváros fajdalmát tolmácsoló részvétirat intéztessék. (Elfogadtatik)

Érczhegyi Ferencz értékképviselő helyébe Gyértyánffy István póttagok fogják behivni.

Elnök ezután bejelenté, hogy a mult közgyülésen tévedésből határoztatott el, hogy az elhunyt Goldberger Imre helyett Weber József hivassék be. A lajstromban nyomdai hiba következtében maradt Weber neve a pottagok közt. Weber József már 1891. óta rendes tag és a Goldberger Imre halála által megüresedett helyre Benedek Sándor lesz behivandó.

Ezután a napirendre kerül a sor.

Márkus József tanácsnok előadja a pénzügyi bizottmány és tanács előterjesztését a nemzeti szinház nyugdijintézete és a népszinházi tagok szegélyegylete részére 30—30.000 frtnyi segély megszavazása tárgyában.

Rácz Károl dr. számtalanszor szólalt fel bizonyos jótékony intézetek érdekében; de a főváros csak oly intézeteket segélyez, melyek aztán a főváros elszegényedett lakoságát rang és felekezeti különbség nélkül segélyezik, de egyes osztálynak, foglalkozási körhöz tartozó egyéneknek segélyt adni csak azért mert odatartoznak, nem helyes. Lehetetlen a főváros vagyonából zártkörü társaságnak igényeit, szükségletét kielégiteni és fedezni. Ennélfogva jelen esetben nem meri megszavazni a kérelmet.

Scheich Károly: Azt tartja, hogy szerencsétlen gondolat volt egyesiteni a két intézet kérvényét, mert nem tartoznak egy szempont ala. A nemzeti szinház 50 éven át igen sokat művelt ő 1847 óta látogatója a menzeti szinháznak, tapasztalta, mit végezett ezen idő alatt. Itt tanult magyarul, mikor magyarul beszélni nem volt szabad; a felső köröket arra inditotta, hogy magyarul beszéljenek és gyermekeiket magyarul tanitsák Ajánlja hogy teljesitsék a nemzeti szinház nyugdíj-intézetének kérelmét a telekre vonatkozólag. A népszinházra nézve inditványoza, hogy annak adassék meg a 30.000 frt.

Ágoston József, tekintettel arra, hogy a nemzeti szinházi nyugdíjintézetnél hibák, sőt niányok voltak, csak oly feltétellel hajlandó a segélyt megzavazni, ha a főváros kiköti, hogy a nyugdijintézet végrehajtó bizottságában egy tagot a közgyülés küldhet.

Heltai Ferenc dr. ellentmondásnak találja, hogy Rácz most csak oly testületeket akar támogatni, melyeknek jótékonyságában viszont mindenki részesülhet, holott akkor, mikor arról volt szó, hogy a szabadkőmüveseknek az alkotmány-utcai telket odaajándékozzák, ő kardoskodott a mellett legjobban.

Wodianer Béla megzavazza a segélyt, mert az indirekte a főváros érdekében hozott áldozat.

Csorba Ferenc azt ajánlja, hogy mindkét nyugdíjintézetnek csak 15—15 ezer frtot adjanak.

Friedmann Bernát midőn a vidéki városok sokkal nagyobb áldozatokat hoznak a nemzeti szinészet érdekében, a főváros nem vonhatja ki magát annak támogatása alól.

Bercsényi Béla nem akar a dolog érdeméhez hozzászólni, mert ő is tagja az egyik intézetnek, azért Rácznak, kinek ugy látszik,

nemcsak a neve rác, (Derültség) nem is válaszol, de Ágostonnak megjegyzi, hogy a nyugdíjintézetnél nem hiányok voltak — a mi alatt azt szokták érteni, hogy a pénzt valaki elzsebelte — hanem deficit volt. Ez pedig egészen más.

Erre azután a névszerinti szavazás következett, melynek eredménye az lett, hogy a segélyt 134 szavazattal 35 ellenében mindkét intézetnek megszavazták.

A szavazatszedő bizottság jelentette ezután, hogy a közmunkák tanácsába megválasztották: Ribáry Józsefet, Pucher Józsefet és Liptay Béla bárót; a középitési bizottságba Mendl Istvánt s a pénzügyi és gazdasági bizottságba Hegedüs Ferencet.

Az igazságügyminiszter által épittetni szándékolt fogház céljaira a X. ker. kereszturi dülőben levő telket ingyenesen engedi át a főváros.

Az orsz. baromfitenyésztő-egyesületnek 600 frtnyi segélyt szavaztak meg.

A juh-vágóhidi jéggyártó gépezet megváltásának jogával, mit a főváros régebben fentartott, a közgyülés nem kiván élni.

A VIII. ker. vásárcsarnok céljára szükséges telkek kisajátitását; továbbá, az istenhegyi Mátyás király-uttól a „Disznófő"-höz és a Normafa-uttól a János-hegyig vezető ut céljára szükséges terület megszerzését elhatározták.

A belügyminiszter — köztudomásulag — nem hagyta jóvá azt a közgyülési határozatot, a mely szerint a király-utcai villamos vasut a nagymező-utcán át az Andrássy-utig meg lenne hosszabbitható.

Morzsányi Károly dr. nem tartja elfogathatónak azt az ellenvetést, hogy a vasutvonal oly szük utcákon menne át, a hol forgalmi zavaroktól lehetne tartani, mert hiszen sokkal szükebb helyeken is halad villamos vasuti vonal. Kéri tehát, ne vegye a közgyülés a belügyminiszter leiratát egyszerüen tudomásul, hanem intézzen hozzá ujabb fölterjesztést, hogy a multkori közgyülés határozatát hagyja helyben. A közgyülés elfogadta Morzsányi inditványát.

A VIII. ker. uj kálvária körül az utak rendezését s az V. ker. kültelken több közkut felszállitását, végül az aréna-utnak a Damjanich-utcából a Podmanicky -utcáig trahittal való kikövezését elfogadták.

A napirendre kitüzöt s csekélyebb jelentőségü ügyek elintézését a két hét mulva tartandó közgyülésre halasztották.

Irodalom és művészet.

A budai szinkör.

E héten fejezte be a budai szinkör az idei szezont.

A budai szinkör oly fontos tényezője a magyar kulturának, hogy annak működését figyelemmel kisérni s e működésről beszámolni szoros kötelességünknek tartottuk mindenha.

Ha a társulat ez idei működésén végig tekintünk, be kell ösmernünk, hogy Krecsányi ez idén is lelkiösmeretesen, sok igyekezettel iparkodott megfelelni a közönség igényeinek és ha az idei szezón talán ő reá nézve anyagilag nem sikerült úgy, a hogy azt ő szerette volna, s a hogy azt mi is tiszta szivből kivántuk volna a derék igazgatónak, annak okát ő egy nagy tévedésben keresse: a maga részéről.

A budai közönség, a mióta évről évre meggyőződött arról, hogy Krecsányi szintársulata oly jeles erőkkel rendelkezik, melyekkel minden szinpadi vállalkozásnak igen tisztességesen meg tud felelni, szivesen hozzászokott az arénába járáshoz, eltekintett a szinkör külsőségeitől: a régi fabódétól, az utcáról behallatszó zajtól és más, csekélyebb kellemetlenségektől, és szivesen hallgatta, élvezte a magyar előadásokat.

Igy emelkedett az aréna látogatottsága a mult esztendőig évről évre számokban kimutatható fokozatossággal.

Igy lett volna az ez idén is, a szezón eleje igen jól indult, dacára annak, hogy a három szinház oda át Pesten még működött.

De az érdeklődés csökkent, a közönség minden jóakarata mellett is gyérülni kezdett.

Ennek oka pedig az, hogy a budai közönség elvégre is fővárosi publikum, mely ha szinházba jár, ott művészi nívón álló előadást akar élvezni.

Hát ezt ez idén csak részben tehette.

Az operettnek, mely pedig a fővárosiak által nagyon is kultivált és dédelgetett műfaj, hiánya volt.

Krecsányi balfogást követett el, melynek következményei előreláthatók, elkerülhetetlenek voltak. Egy oly primadonnát hozott a budaiak nyakára, a kit már ösmert a fővárosi közönség, a ki már egyik pesti műintézetben próbálkozott és a kit e műintézet, mint meg nem felelőt kénytelen volt épen a publikum magatartása folytán elbocsájtani. Ez tény, melyet mindenki tudott, Pesten is, Budán is.

Nagy hiba volt hát azt hinni hogy a mi Pesten nem kellett, azt majd be lehet adni a budaiaknak: bizony nem vették azok be!

Tagadhatatlan a szóban forgó énekesnő ambiciója, szorgalma, igyekezete még a hang anyag sem hiányzik nála: de azért fővárosi szinpadon, magyar szinpadon nem fog tetszeni!

Az a sánszonettszerü fellépés, merész (hogy ezzel a kifejezéssel éljünk) mozgás a szinpadon, az a mesterkélt, minden hangjával és mozdulatával hatást hajhászó modoros ének és játék, melyet ő kultivál, és mely egyéniségével összeforrtan már természetévé vált: egy orfeumban rendkivüli sikereket fogna felmutatni, lehet, hogy egyik másik vidéki szinpadon is hatást érhet el de itt a főváros művelt, jó izlése előtt nem jöhet művészet számba soha.

Ezért nem tudott zöld ágra vergődni az illető énekesnő Pesten, ezért nem kellett Budán sem.

És ez ellen nem lehet tenni semmit. Hasztalan igyekezett egy az énekesnőhöz közel álló pesti társaság mesterséges tapsolásokkal, virág özönnel és minden ösmert eszközökkel legalább külső hatást elérni, még az sem igen ment. Hiába! a budainak meg van a maga itélete, a melyet nem enged befolyásoltatni senki által.

Ennek azután az lett a vége, hogy az énekesnő a szezon végén már nem is a közönségnek, hanem nehány pesti urnak, egy-két páholynak játszott. És ezért őt nem illetheti szemrehányás: ő annak játszott, a kinek tetszeni tudott, az pedig nem a nagy közönség volt.

Nagy tanulságot rejt magában ez a dolog a direkcio számára, és Krecsányiban van elég itélőképesség, elég éles a szeme is arra, hogy e tanulságot meglássa és megszilelje.

Mindezeket pedig mi megirhattuk volna előre, már Májusban, de nem tettük, nehogy ugy lássék, mintha lefolyásolni akarnák a közönséget. A közönség maga itélt és az operett előadások érezték ezen itélettnek a hatását.

Ezzel szemben az idei szezonnak kimagasló jelensége volt az az érdeklődés, melylyel a közönség a drámai előadásokat kisérte.

Ez határozott vivmány, és oly vivmány, mely az igazgató érdeme, a ki drámai személyzetét hivatott művészekből és művésznőkből állitotta össze. Igy történhetett meg, hogy „Az arany ember", „A fekete gyémántok", „A vasgyáros" és ezen kategoriába tartozó más előadásoknak jó hire ment, és közönsége is volt.

Az előadásra került operák is elég tisztességes sikert értek el, és a direktor jól fogja tenni, ha a jövőben is szinre hoz egy-két operát.

Az ujdonságok között, melyek szinre kerültek, valami kimagasló, esemény számba menő nem volt egy se. Összesen tizenegy ujdonság került szinre.

Érdekesek a statisztikai adatok, melyek tanuságot tesznek arról, hogy tavalyhoz képest úgy szólván 50%-al emelkedett a komoly műfajok előadásainak száma, köztük a népszinmű tekintélyes számmal szerepel.

A **151** estén bemutatásra került **38** operette, **4** opera, **31** népszinmű, **16** bohózat, **31** életkép, **15** dráma, **3** szinmű és **6** látványos darab.

Irói tiszteletdijak fejében az igazgatóság 1748 frt 60 krt fizetett.

A szivélyes, rokonszenves bucsú, melylyel a közönség az igazgatót bucsúztatta, meggyőzhette őt arról, hogy e közönség az ő fáradozását, buzgóságát elösmeri, érdemeit pedig méltatja.

Mi is Isten hozzádot mondunk a magyar kultura vidám harcosainak és derék, ügybuzgó igazgatójuknak és kivánjuk, hogy a jövő évben, mindazokat, kik idevalók, viszontláthassuk ismét!

Szl. A.

*

A budai szinkörben vasárnap Jókainak „A Bolondok grófja" ment telt ház előtt. Hétfőn a szinlapok amúgy jó vidékiesen hirdették, hogy Serédi Sarolta „bucsu fellépte" lesz „Nebántsvirágban." El is bucsuzott Serédi az épen nem neki való szerepben. Az ártatlan, naiv kis „Nebántsvirágból" olyan kihivó sanszonett figurát csinált, főleg a kaszárnya jelenetben, hogy a páholyban ülő tisztelőinek valóban örömük telhetett benne. Közönség nem sok volt. Kedden a plakátok ismét Ledofszky búcsúfellépését hirdették. A kedvelt énekesnő „Szép Helénában" lépett fel, és a nagyszámu közönség sokat tapsolt. Az előadás különben a legjobbak közé tartozott. Némethnek pompás, jó szerepe volt Páris mindig, ezuttal pedig különösen jó volt úgy éneke, mint élénk játéka. Kovács Mihály Kalchaszsza, Gyöngyi Agamenuonja ösmert jó alakitásai a két komikusnak. Giréth mint Menelaus sikerült alakot mutatott be, jóizü humorával sok derültséget okozott. Pintér Imre bősz Achillesse is jó volt. Szerdán volt az utolsó előadás. „A trónkereső"-re a szinkör teljesen megtelt közönséggel, mely feszült figyelemmel kisérte a dráma minden mozzanatát. A trónkeresőt Komjáthy személyesitette azzal az izzó szenvedélylyel, mely a dráma főalakját jellemzi, és a mely a jeles művész temperamentumának, egyéniségének teljesen megfelel. Balogh Etel és Zádovszky Teréz méltó társai voltak a játékban Komjáthynak. Amaz az önfeláldozó, szerető fiatal kún leány lelki szenvedéseit, rajongását, emez a fé.tékenységében szenvedélyes, bosszuálló hitves kitöréseit, majd pedig, midőn férje ártatlanságáról a kún leány öngyilkossága meggyőzi, fájdalmában, hibája tudatában megsemmisülését megkapó közvetlenséggel, az érzelmek és szenvedélyek igaz hangján értették meg velünk. Különösen hatásos volt a két nőnek találkozási jelenete a 4-dik felvonásban, a mikor a közönség tetszése nyilt jelenetben tört ki L.-né Kétszery Etel a trónkereső anyját személyesitette, s a haldokló lelki tusáját megható természetességgel, hatásosan jellemezte. A többi szereplők — a két primadonnát kivéve az egész személyzet el volt foglalva — is mind ambicióval, jól játszottak, úgy, hogy az előadás a legsikerültebbek egyike volt. A negyedik felvonás után már kezdődött a közönség bucsuzása. Miután a szereplőket többszörösen kitapsolták, egyszerre felharsant: „Éljen Krecsányi!" és a következő pillanatban az egész szinkör tombolva hivta az igazgatót. Krecsányi meg is jelent a hivásra és dörgő éljenzéssel, lelkes tapsokkal fogadták. Még nehányszor ismétlődött e jelenet s csak az ötödik felvonás kezdete szakitotta végét a kihivásoknak. Mikor azonban a függöny utoljára és legördült, akkor valósággal elementáris erővel tört ujból az „Éljen Krecsányi!" kiállitás. Tizennégyszer hivták ki a népszerü embert és kendőlobogtatással, „Éljen!" és „A viszontlátásra!" kiálltásokkal, tapsokkal búcsúztak tőle páholy és karzat egyaránt. Végre mind sürübben hallatszott a „halljuk Krecsányit!" kiálltás és a direktor, ki erre nem volt elkészülve végre is kénytelen volt szólani a közönséghez Hangja reszketett a meghatottságtól, mikor könnyes szemmel igy szólot: „Engedje meg a mélyen tisztelt közönség, ha e percben elfogodottságomban nem tudok kifejezést adni érzelmeimnek. Minél erősebben hangzik az önök szivélyes istenhozzádja, minél hangosabban adnak kifejezést nagyrabecsült rokonszenvüknek, — annál nehezebb, annál fájdalmasabb nekem a válás önöktől. Jól tudom, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, hogy az önök lelkesedése nem nekünk, a mi csekély személyünknek szól („De igen! „Éljen Krecsányi") . . . hanem a magyar kulturának, a magyar színészetnek. De mint e kulturának igénytelen harcosai, a kiknek végtelenül jól esik, ha őszinte igyekezetünk ilyen szép elismerésben részesül, engedjék meg, hogy a magyar színészetnek, a magyar kulturának nevében köszönetet mondjak

szivélyességükért, rokonszenvüknek ezen buzditó, lélekemelő nyilvánulásáért. Engedjék meg, hogy én is szivből jövő istenhozzádot mondhassak: Isten önökkel — a viszontlátásig 1893 Május elsején!" A zugó tapssal és lelkes éljenzéssel fogadott szavak után távozott csak a közönség a szinkörből, melynek ajtai utána hét hónapra bezáródtak. — Krecsányi társulatával Temesvárra utazott, hol Október elsején kezdi meg az előadásokat „Thermidor"-ral. Temesvárról Pozsonyba, onnan pedig ismét Budára fog jönni.

* **Baross Gábor élete** cimü mü már teljesen elkészült s a napokban kerül nyomtatás alá. Baross kimeritő, 6 ivre terjedő életrajzán és arcképén kivül tartalmazni fogja a munkás miniszternek tanulmány utjából irott 14 és szüleihez vaskapui utja előtt irt utolsó levelét. Egy példány ára megrendelve vagy előfizetve 1 frt. Megrendeléseket még október közepéig elfogad Petrovics László tanár Kis-Szeben-be (Sáros megye). Megjelenése után a münek bolti ára több lesz.

* **Csiky premierje Bécsben** A bécsi Karl szinház okt. 1-én fogja bemutatni Csiky „Cifra nyomoruság" cimü szinmüvét.

* **A kuruc nóták,** melyeket Káldy Gyula gyüjtött össze, a hangjegy piacon is meg fognak jelleni. Az I-sö füzet mely legközelebb napvilágot lát, 28 számot fog tartalmazni.

* **Az opera irodalom uj csillagai,** kiknek müveit Sonzogno cég Bécsben bemutatta, nem arattak egyforma sikert. Loncavallo „J. Pagliacci" cimü dalmüve habár nagyon tetszett, az udvari operában mégis csak röviditésekkel fogják szinre hozni. Muquoue „Il Birichino" cimü müve kevésbé tetszett; zenéje kissé érzelgös. Cilca Ferenc „Tilda" cimü operája sokkal nagyobb külső sikert aratott, mint a mennyit lármás és semmit mondó zenéje megérdemelt volna. Néhány dala azonban figyelemre méltó. Legutóbb Giordaus „Malavila" cimü müve tetszéssel fogadtatott, habár tárgya és zenéje egyaránt Traviátára emlékeztett. A Sonzogno cég különben a jövő évtől kezdve, évenként olasz opera ujdonságok bemutatását tervezi Bécsben. Az első stagione 1893 október havában lesz.

* **Két magyar dal,** ének hangra zongora kisérettel szerzé Tördesi Kálmán. „Sokan vannak a hivatottak de kevesen a választottak" e szavakkal kell kezdenünk, ha Tördessi Kálmán zeneszerzeményét komoly birálat tárgyává akarjuk tenni. — Zeneszerzeménynyel nyilvánosságra lépni a generál baszus ismerete nélkül legalább is merész vállalkozás. Van azonban a da oknak még más hibájuk is, t. i. a dallamosság hiánya és a szövegnek rosz alkalmazása. Az első népdal oly benyomást tesz reánk, mintha valamely kórus II tenórját vagy I. baszusát hallanánk szólóban előadni; a második dalnak hibája az első három ütem kivételével — melyek azonban egy ismert igen szép népdalból vannak leirva, — ugyan az, mint az elsőé. — A népdalok különben a szerző arcképével gróf Zichy Livia úrnőnek „alatvalói hódolattal" vannak ajánlva. Ára 60 krajcár csinos kiállitás a Kunossy-féle zenemü nyomdát dicséri.

Hirek.

— Van hát új főkapitányunk!

— Van ám. Milyen ember az a Sélley?

— Nem ösmerem úgy közelebbről, de a tisztviselőktől ugy hallom, hogy igazságos, k pzett ember és érti a dolgát . . .

— No majd meglátjuk. A nemzeti szinház felment Bécsbe: jól fogadták és nem helyezték vesztegzár alá öket pedig tartottak tőle a kolerás hirek miatt!

— Hallottad mi ujság?

— Nos?

— Mielőtt elmentek a nemzeti, szinház beliek egy pert inditottak . . .

— Miféle pert?

— Becsületsértési és rágalmazási pert.

— Ki ellen.

— Hm. Azt nem merem igy hangosan kimondani, mert az nagy, hatalmas Úr . . .

— Ismertető jelei?

— Sokat és bolondot beszél.

— Hol?

— A hol csak megjelenik, pedig minden lében kanál . . .

— Ahá! A közgyülésen is mindenbe belekotnyeleskedik . . .

— Igen, igen!!

— Nagyon szereti a „Magyar egyesületet".

— Igen, igen!!

— Akkor már tudom, hogy kicsoda. De mit csinált az a szerencsétlen a nemzeti szinháznak . . .

— A multkori közgyülésen történt: ő persze megint nem nyughatott . . .

— Pedig illenék egy kissé meghúzódnia a történtek után!

— Meghiszem azt! . . Szóval az utolsó közgyülésen megint belebeszélt mindenbe, többek között a nemzeti- és nép-szinházak segélye kérdéséhez is szükségesnek látta éles elméjü megjegyzéseit türni és akkor azt találta mondani, hogy ő a nemzeti szinházban és attól tanult meg magyarúl!

— Akkor értem a dolgot és cseppet sem csodálom, hogy ezért pört inditottak ellene a nemzetiek!

— Hogyne! Hallottad már magyarul beszélni?

— Mintha a fogamat húzták volna!

— Csak nem tud el lenni az öreg sehogysem!

— Nem fér a bőrébe!

Művész telep Budán. A művész körökben az az eszme merült föl, hogy a Gellérthegynek a város felé forduló részén uj művész telepet alakitsanak, miután az epreskerti telepen már minden hely el van foglalva. Mondanunk is fölösleges, hogy ezen részneknek fekvése, a páratlan kilátás a müvészekre bizonyára vonzólag hatna s azonkivül ezen város résznek szépitéshez is az uj művész telep nagyban hozzájárulna.

Öngyilkossági kisérlet a várban. A mult Hétfőn reggeli fél három óra tájban három egymásután következő lövés zaja riasztotta fel a Tárnok utca lakóit. A lövéseket Kanda József vasuti hivatalnok intézte önmaga ellen; kettő közülök talált s a lövegek a mellüregbe botoltak. A gyorsan elő hivott orvosok nyujtották az öngyilkosnak az első segélyt, a kit azután a mentők a Szent János kórházba szálitottak a hol Ludvig Endre dr. igazgató főorvos megállapitotta, hogy a lövegek nemesebb szerveket nem sértették meg és igy a sebesült felgyógyulása valószinü. Kanda állapota. A tényleg annyira javult, hogy nemsokára elfogja hagyhatni a kórházat. Öngyilkosságának oka felől az öngyilkos nem adott felvilágositást a inspekciós rendőr tisztviselőnek, ki e föl kikérdezte és csupán annyit mondott, hogy ő „nagyon szerencsétlen" Természetes, hogy az öngyilkossággal kapcsolatban a legregényesebb hirek keltek szárnyra a várban.

Tolvajok a déli vasúton. A déli vasut Berzencze és Barcs közötti vonalrészén az utóbbi hónapokban egy rendszeresen működő tolvajbandának jöttek nyomára, mely egy idő óta az áruval megrakott vasuti kocsikat fosztogatta. Hosszas utánjárás után sikerült a tolvajokat, számszerint tizenhármat Berzencén és vidékén lakó elzüllött emberek személyében letartóztatni. A lopások a berzencei állomáson történtek oly módon, hogy az ott hosszabb ideig álló éjjeli tehervonat egyes kocsijairól az ólomzárt eltávolitották és a kocsiban szállitott árukból elhordtak a mennyit csak tudtak.

Napidijas házi urak. A napi lapok és az élc lapok sokat irnak a szegény napidijasokról, kik 80 kr. bér mellett másolgatják a nagyságos fogalmazó urak szellemi termékeit. A Sanyaró Vendelek nyögdécselése felhangzott már a legfelsőbb regiókig, helyzetük javitása érdekében azonban mindeddig semmi sem történt. Pedig boldog az, ki hosszas koldulás után 8 hatosos állomást elnyerni képes volt annál is inkább, mert a két és három forintos dijnoki állásokat csakis 40 évi szolgálat után nyugalomba vonult nagyságos uraknak adják meg. A fővárosnál és államszámszéknél van akárhány nagyságos ur, ki nyugdiján felül tekintélyes vagyonnal rendelkezik sőt még háztulajdonos is, azért hátralévő napjait dijnokoskodással tölti el, természetesen nem 80 krajcár napi dij mellett, mert a protekció a jobb dijnoki állásokat mind ilyeneknek juttatja. Ez pedig épen nem méltányos dolog, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy az ilyen kedvezések igazán földhöz ragadt szegény emberek rovására történek. Kivánatos volna, ha ily fajta vagyonos emberek kapzsiságát némileg fékeznék s ily magas napidijak megszüntetésével az igazi Sanyaró Vendelek sorsának enyhitését komolyan tervbe vennék.

A lipótmező fejlesztése ügyében megbizott küldöttség: Emich Gusztáv, Niedermann Gyula dr. Radoca János dr. és Palóci Antal tanár f. hó 28-án tisztelgett Kammermayer kir. tanácsos polgármesternél. Emich Gusztáv tolmácsolta az ötven nyaraló és telek tulajdonos által aláirt kérvényt, melyben a lipótmezei, vasut kiegészitését a vidék utóhálózatának rendezését s végre a tervbe vett népliget létesitését sürgetik. A polgármester megigérte, hogy a kivánalmakat minden alkalmas módon és helyen támogatni fogja.

Névnapi ünnep. Garancsy Mihály min. titkár és az I. ker. polgári kaszino titkárának nevenapja alkalmából jó barátai és a kaszinó tagjai vacsorával egybekötött kedélyes összejövetelt rendeztek. Körülbelül ötvenen vettek részt, kik közül elsőnek Peringer Ferenc üdvözölte az ünnepeltet, utána Kertész Aba dr. humoros felköszöntő kiséretében az egybegyültek nevében értékes pipát nyujtott át Garancsynak. A vidám hangulathoz nagyban hozzájárult a „Harmonia" dalegyesület előadása, számos felköszöntő és a cigány muzsikája. Garancsy Mihály, ki különben ismert szerénysége és szeretetreméltó modorával ugy hivatalában, mint magán életben a tiszteletet egyaránt kiérdemelte, fogadja a mi részünkről is őszinte szerencse kivánatainkat.

Eljegyzés. Dr. Batizfalvy István Zoltán egyetemes orvostudor, t. főorvos, a 8-ik honvédhuszárezredben eljegyezte Fittler Marikát, Fittler Dezsö ügyéd leányát Tatán.

Családi ünnep. Kempelen Géza miniszteri titkár vendégszerető házában f hó 24-én (szombaton) családi ünnep folyt le. Ott voltak a háziasszonyon Kempelen Gézánén kivül özv. Bélányi Ferencné urnő, valamint a házikisasszony Kempelen Etelka, Borota Emilia, Kovács Etelka, Beláoszky Elvira, Waáz Paula és Ottilia kisasszonyok. A vacsoránál Benárd Emil és Stuchly Miksa tósztokat mondottak. Vacsora után a vidám társaság táncra perdült és csak reggel felé oszlott széjjel.

A budapesti polg. lövész-egyesület október hó 9-én, vasárnap délután 4 órakor saját egyesületi helyiségeiben (II. ker. Nagy Rókus-utca végén) rendkivüli közgyülést tart. A közgyülés tárgyai: 1. A vásasztmány azon egyhangu inditványa, hogy a boldogult főlövészmester: Érczhegyi Ferenc temetkezési költségei — a boldogultnak az egylet körül 23 éven át szerzett elévülhetlen érdemei elismeréseül — az egylet által viseltessenek. 2. A főlövészmesteri állás — s esetleg azon tiszti állások betöltése, melyek a főlövészmesteri választás folytán netalán megüresednek. — Ugyancsak a lövész-egyesület október hó 16-án, vasárnap reggeli 8 órától szakadatlanul alkonyatig tartandó zár- és libalövészetet rendez, melyen a dijak ki fognak osztatni. Ugyanakkor a két tekepályán versenytekézést tartanak, a hol a tekepálya-bizottság intézkedik megfelelő dijakról. — Az egyesklet tudatja tagjaival, hogy az ez idei szoba-lövészet kezdők számára ugyanakkor nyilik meg, és azontul minden vasár- és ünnepnapon délutáni 3 órakor Déván Károly lövészmester ur felügyelete alatt fog megtartatni. A

150 méter távolságu céltáblán az egész téli idény alatt kedvező időben szintán gyakorló-lövészeteket fognak tartani. A lövész-egyesület tagjaihoz egy felhivást intézett, melyben többek között igy szól: Egyesületünk igazgató választmánya folyton nagy érdeklődéssel viseltetett a „magyar országos lövész-egyesület“ ügye iránt; kötelességszerüleg tárgyalásokat folytatott saját kebelében a már is elalvó félben levő országos lövész-egyesület feleleventése érdekében; végre az 1892. március 27-én megtartott rendes évi közgyülésünk oda utasitotta választmányunkat, hogy a millenium ünnepélye alkalmával Budapesten, egyesületi helyiségeinkben egy „országos lövészet“ jellegével biró lövész-ünnepélyt rendezzen, melyre meghiván a „magyar országos lövész-egyesület“ eddigi, és ezentul belépő tagjait, ez alkalommal az országos lövész-egyesület ügyeinek azontuli vezetésére az országos választmány, és ennek kebeléből alakitandó országos központi igazgatóság megválasztandó lesz. Ugyanazon közgyülés elhatározta, hogy azon lövész-egyletek és azon lövész-egyesületi tagok, kik a magyar országos lövész-egyesületbe már előzőleg beléptek, az 1892-ik évtől kezdve a tagsági dijaknak ezentul évenkénti pontos fizetésére felhivassanak, mig az előző évekről a tagsági dijak — minthogy az ügy iránti érdeklődés szünetelni látszott — nem követelendők. És mert a fennt emlitett közgyülés a budapesti polgári lövész-egyesületet, mint a mely a „magyar országos lövész-egyesület“ ügyét vezetni — tovább fejleszteni hivatva van, illetve annak választmányat teljhatalommal ruházta fel mindazon intézkedések megtételére, melyeket az „országos lövész-egyesület“ lét-érdekében üdvöseknek szükségeseknek tart, a megillő tisztelettel felhivja ezennel mindazon nagyrabecsült magyar lövész-társulatokat és annak minden egyes tagját, hogy tagsági dijaikat 1892, évtől kezdve pontosan fizessék; és mert a magyar országos lövész-egyesület virágzásának föfeltétele az anyagi eszközök szaporitása, a budapesti polgári lövész-egyesület igazgató választmánya felkéri az ország összes lövész-egyleteit, a melyek eddigelé még nem tagjai a magyar országos lövész-egyesületnek, hogy ugy maguk lépjenek be az országos lövész-egyesületbe; valamint oda hatni sziveskedjenek, hogy lövész-tagjaik valamennyien tagok gyanánt beiratkozni méltóztassanak és az eredményt a mellékelt gyüjtő-ivvel együtt alulirott lövész-egyesületnek legkésőbb ez év október hó végéig megküldeni kegyeskedjenek.“

Falk Miksa dr.-nál, a fő és székváros I-sö kerületének képviselőjénél kedden délután az első kerületi polgároknak egy küldöttsége tisztelgett, melynek vezetője Jámbor Gyula ügyvéd hosszabb beszédben fejtegette a képviselő előtt a kerületnek, főleg a tabániaknak sérelmeit, kérvén a képviselőt, hogy érdekükben tegyen valamit. Jámbor után Wellisch Zsiga várbeli kávés emelt szót, a ki viszont ecsetelte azon mizériákat, melyel a várban, a hivataloknak áthelyezése folytán fenyegetik a polgárságot, főleg pedig az iparos és kereskedő osztályt. Falk Miksa dr. megigérte a polgároknak, hogy a felhozott dolgokat a tanulmány tárgyává fogja tenni, és oda fog hatni, hogy a polgárság érdekeit előmozditsa. Egyszersmint felszólitotta a polgárokat, hogy minden kivánságukkal teljes bizalommal forduljanak hozzá.

Szerkesztői üzenetek.

Skála. Gounod 1818-ban született. kétségtelenül francia ország leghiresebb zene szerzője. »Sappho« cimü első operájával 1851-ben csak félsikert ért el. »Faust«-ot 1859-ben irta melylyel az egész müvelt világot meghóditotta. Tagadhatatlan tény, hogy »Faust« kerti jelenete a modern zene irodalom legpáratlanabb alkotása. — **Illés.** A mübarátok köre jó idő óta mit sem hallat magáról s igy nem is tudhatjuk, hogy tulajdonkép mily célja van. A tavalyi opera pályázaton a beérkezett 12 mü közül egyet sem találtak az 1000 frtnyi dijra méltónak, pedig ismerünk tekintélyes szerzöt, ki művével a pályázatban részt vett. Szinte lehet tlennek tartjuk, hogy a biráló bizottság a művek közöit még emlitésre méltót sem talált. A pályadij ujból kitüzetett.

☞ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☜

A szerk.

Menetrendek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. ½7 ó.-tól.— esti 8-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ fél 7 „ — „ fél 9 „
Hidfő—Vigadó: „ fél 8 „ — „ fél 10 „
Hidfő—Eskütér: „ fél 8 „ — „ 9 „
Tabán—Vigadó: „ 6 „ — „ fél 10 „
Rudasfürdő—Eskütér: „ 6 „ — „ fél 10 „
Sárosfürdő—Vámházter: „ 6 „ — „ 9 „

A lóvasút menetrendje.

1. **Lánchid — Ó-Budai vonal**: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhid-főtől	5	—	a Lánchid-főtől	9	30	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	10	8	

2. **Lánchid — Zugligeti vonal**: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchid-tól	6	12	a Lánchid-tól	9	42	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugliget-ből	6	—	a Zugliget-ből	10	—	

3. **Károlykaszárnya — zugligeti vonal**: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	6	—	a Károly-kasz.-tól	9	—	a Károlykaszárnyatol Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1|2 10-ig 10 » 1|2 10-1|2 3-ig 20 » 1|2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	10	~	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 » 1|2 9—3-ig 20 » 3—7 1|2-ig 15 » 7 1|2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. **Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig**: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker. és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	4	50	a Ludoviceumtól	9	30	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	30	

5. **Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal**: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v. nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	7	30	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	05	

Megjegyzés: Ünnep- és vasárnapokon, kedvező idö esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

Svábhegyi fogaskerekü vasút.

☞ Vasár- és ünnepnapokon kedvező időben reggel 6 órától esti 11 óráig terjed a közlekedés. ☜

Kedvezőtlen, esős időben csak az egész órákban indulnak a vonatok a Városmajori állomástól.

MENETÁRAK:

Egyes jegyek Hétköznapon:

Városmajor — Svábhegy 30 kr.
Városmajor — Széchényi-hegy 40 kr.
Városm. — Svábhegy és vissza 40 kr.
Városm. — Széch.-hegy és vissza 50 kr.
Svábhegy — Városmajor 20 kr.
Svábhegy — Széchényi-hegy 10 kr.

Tiz éven aluli gyermekekért félér fizetendő, olyanok 2 év alatt és karon ültetve díjmentesek.

Vasár- és ünnepnapon:

Városmajor indulás	Svábhegy érkezés	Svábhegy indulás	Városm. és vissza érkezés	Városmajor indulás	Széchényi-hegy érkezés	Széchényi-hegy indulás	Svábhegy érkezés	Svábhegy indulás	Városmajor érkezés
Hétköznap									
6.—	6.30	7.—	7.30	8.—	8.30	9.—	9.30	10.—	10.30
6.17	6.21	7.17	7.21	8.17	8.21	9.17	9.21	10.17	10.21
6.30	6.22	7.—	7.22	8.—	8.22	9.—	9.22	10.—	10.22
6.55	7.25	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55	10.25	10.55	11.25
7.—	7.21	7.30	7.22	8.—	8.22	8.30	8.22	9.—	9.22
7.17	7.21	7.30	7.22	8.17	8.21	9.17	9.21	10.17	10.21
7.30	7.22	8.—	8.22	8.30	9.—	9.30	9.22	10.—	10.22
7.55	8.25	8.55	9.25	9.55	10.25	10.55	11.25	11.55	12.25
8.—	8.22	8.30	8.22	9.—	9.22	9.30	9.22	10.—	10.22
8.17	8.21	9.17	9.21	10.17	10.21	11.17	11.21	12.17	12.21
8.30	8.22	9.—	9.22	10.—	10.22	11.—	11.22	12.—	12.22
8.55	9.25	9.55	10.25	10.55	11.25	11.55	12.25	12.55	1.25
9.—	9.22	9.30	9.22	10.—	10.22	10.30	10.22	11.—	11.22
9.17	9.21	10.17	10.21	11.17	11.21	12.17	12.21	1.17	1.21
9.30	9.22	10.—	10.22	11.—	11.22	12.—	12.22	1.—	1.22
9.55	10.25	10.55	11.25	11.55	12.25	12.55	1.25	1.55	2.25
10.—	10.22	10.30	10.22	11.—	11.22	11.30	11.22	12.—	12.22
10.17	10.21	11.17	11.21	12.17	12.21	1.17	1.21	2.17	2.21
10.30	10.22	11.—	11.22	12.—	12.22	1.—	1.22	2.—	2.22
10.55	11.25	11.55	12.25	12.55	1.25	1.55	2.25	2.55	3.25
11.—	11.22	11.30	11.22	12.—	12.22	12.30	12.22	1.—	1.22
11.17	11.21	12.17	12.21	1.17	1.21	2.17	2.21	3.17	3.21
11.30	11.22	12.—	12.22	1.—	1.22	2.—	2.22	3.—	3.22
11.55	12.25	12.55	1.25	1.55	2.25	2.55	3.25	3.55	4.25
12.—	12.22	12.30	12.22	1.—	1.22	1.30	1.22	2.—	2.22
12.17	12.21	1.17	1.21	2.17	2.21	3.17	3.21	4.17	4.21
12.30	12.22	1.—	1.22	2.—	2.22	3.—	3.22	4.—	4.22
12.55	1.25	1.55	2.25	2.55	3.25	3.55	4.25	4.55	5.25
1.—	1.22	1.30	1.22	2.—	2.22	2.30	2.22	3.—	3.22
1.17	1.21	2.17	2.21	3.17	3.21	4.17	4.21	5.17	5.21
1.30	1.22	2.—	2.22	3.—	3.22	4.—	4.22	5.—	5.22
1.55	2.25	2.55	3.25	3.55	4.25	4.55	5.25	5.55	6.25
2.—	2.22	2.30	2.22	3.—	3.22	3.30	3.22	4.—	4.22
2.17	2.21	3.17	3.21	4.17	4.21	5.17	5.21	6.17	6.21
2.30	2.22	3.—	3.22	4.—	4.22	5.—	5.22	6.—	6.22
2.55	3.25	3.55	4.25	4.55	5.25	5.55	6.25	6.55	7.25
3.—	3.22	3.30	3.22	4.—	4.22	4.30	4.22	5.—	5.22
3.17	3.21	4.17	4.21	5.17	5.21	6.17	6.21	7.17	7.21
3.30	3.22	4.—	4.22	5.—	5.22	6.—	6.22	7.—	7.22
3.55	4.25	4.55	5.25	5.55	6.25	6.55	7.25	7.55	8.25
4.—	4.22	4.30	4.22	5.—	5.22	5.30	5.22	6.—	6.22
4.17	4.21	5.17	5.21	6.17	6.21	7.17	7.21	8.17	8.21
4.30	4.22	5.—	5.22	6.—	6.22	7.—	7.22	8.—	8.22
4.55	5.25	5.55	6.25	6.55	7.25	7.55	8.25	8.55	9.25
5.—	5.22	5.30	5.22	6.—	6.22	6.30	6.22	7.—	7.22
5.17	5.21	6.17	6.21	7.17	7.21	8.17	8.21	9.17	9.21
5.30	5.22	6.—	6.22	7.—	7.22	7.30	7.22	8.—	8.22
5.55	6.25	6.55	7.25	7.55	8.25	8.55	9.25	9.55	10.25
6.—	6.22	6.30	6.22	7.—	7.22	7.30	7.22	8.—	8.22

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: Ing (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—9.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

HALÁCSY

Atelier Parisien

Budapest Harisbazár

Bemenet Városháztér, és Koronaherczeg uteza 8.

a köröndben: félemelet.

Személy-, csoport-, táj-, és ipartárgyak fölvétele. Fényképnagyitások bármely arczkép után papirra és vászonra.

Különlegesség: Fényképek szinezése és fénykép alapon festett élethü olajképek egész életnagyságig, valamint aquarellek is.

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelők, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM.

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levelbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü leteladás, birtokbérlet, háze adás, házvétel, nevelő, neve önöl, házvezetőnöi,** gazdasszonyi és egyéb pályázat, **lakáskiadás** és lakás **berb vétel** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajczárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajczár.** Czimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—11.

Monogrammok himzésére, vagy luxus kézi munkák elkészitésére, (mint karácsonyi meglepetés) vállalkozom. Cim a kiadóhivatalban. 44—2.

MM. Sopron. Gondol-e néha a budaiakra? vagy a soproniak elfelejtettik Magával őket? Meg kapta levelem? Tegnap emlegettük, hogy kivel, nem lesz nehéz eltalálnia, üdvözlik régi hivei. 49—1.

Levelezésbe óhajtanék lépni egy szellemes fiatal emberrel mert már oly sokat hallottam, az ily levelezések kellemetlenségeiről. Kérem a levelet „A kis kivánczsi Erzsi“ néven a kiadóhivatalba küldeni, rögtön fogok válaszolni. 50—1.

Egy csinos barna leánynyal szeretnék ismeretséget kötni levél utján, házasság nincs kizárva. 28 éves hivatalnok vagyok. Az első levelet „Árpád“ néven kérem czimezni a kiadóhivatalba legkésőbb csütörtök délig. 51—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Varkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

! Fertőtlenitve van. !

Budapest, 1892. I. évfolyam 21. sz. Vasárnap, október 9.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések díjszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

? ? ?

1892. október 6-án

Sajnos, hogy a „Budai Hirlap"-nak jóslata beteljesült.

Lapunk tudvalevőleg még akkor, midőn mindenfelé abban a hiú reményben ringatták magukat az emberek, hogy Budapesten nem lesz kolera, már Julius 17-diki számában megjelent „Kolera-Budapesten cimű vezércikkében, majd ugyancsak vezércikkben („Semmi" cim alatt) augusztus 7-én nem habozott kimondani azt, hogy a kolera veszély elkerülhetetlen, a járvány fogadására el kell készülni.

A kik tehát — ők tudják, hogy mily alapon — reménykedtek: csalódtak.

És most ismét egy jóslattal, egy komoly jóslattal állunk elő: adja az ég, hogy e jóslatunk ne teljesüljön, hogy legalább ebben mi csalódjunk!

Határozott meggyőződésünk, hogy a **járvány Budapesten oly nagy dimenziókat fog ölteni, a kolera oly nagy pusztitást fog véghez vinni nálunk, mint sehol egész Európában** — és örülni fogunk, ha Hamburgot e tekintetben el nem érjük!

És ennek oka tisztán és egyedül a **hatóságnak** az a szinte megfoghatatlan **bűnös indolenciája**, melylyel a járványnyal szemben viseltetett és **viseltetik jelenleg** is.

Arról szólani, hogy mit mulasztott el a hatóság a kolera ellen tenni, mikor három teljes hónap előtt már mintegy be volt jelentve a járvány, tehát elég idő volt a legmesszebb menő intézkedéseket megtenni, a mikor az egész sajtó folytonosan ösztökélte, a hiányokra rámutatott — most nem akarunk.

Arra már most késő!

De a mit most csinál, az a józanul gondolkodó ember vérét az arcába kergeti!

Mintha azon fáradozna, azt akarná kierőszakolni, hogy a kolera minél alaposabban terjedjen, minél intenzivebben fészkelje be magát Budapesten.

Nagyképű nyilatkozatok az üléseken, rendeletek kibocsájtása: ebben kulminál a hatóság „tevékenysége."

Kapkodás, habozás, a tudatlanságig menő tájékozatlanság: ezek jellemzik a hatósági eljárást.

De lássuk a tényeket!

A kolera itt van, a kerületekben „ellenőrző bizottságok" működnek — hogy: hogyan? az könnyen elképzelhető, mikor az ellenőrzés minden jóakarat mellett is teljesen járatlan, ahhoz nem is értő emberekre van bizva.

Hahotára késztető szatira, hogy egy a közügyekkel foglalkozó és igy ismertebb nevü embert, tisztán ezen a jusson egészségügyi szakközeggé tesznek meg, a kinek belátására, itéletére van bizva a reá osztott városrészben levő házak egészségügyi állapota!

Ez tehát az első őre a közegészségnek.

A második a kerületi orvos. Ma a kerületi orvos, ha azt hiszi, hogy meg tud felelni feladatának: bolond — ha azt állitja, hogy meg is felel: hazudik.

Nehány ezer házat ellenőrizni, ha csak az ellenőrző bizottsági tagok által hiányosnak találtakat vizsgálja is felül, azokról irásbeli véleményt adni, minden koleragyanús hirre az illető beteghez rohanni és ott intézkedni, hatósági orvosi bizonyitványokat kiállitani, szegényeknek naponként ingyen rendelni, védhimlő oltásokat eszközölni, minden egyes ragályos (nem kolerás) betegről jelentést venni és tenni, a tulzsúfolt lakásokat kiszállásoltatni, a dezinfektőrökkel a hatósági fertőztelenitést eszközölni — mindezt egy embernek elvégezni még akkor is abszurdum, ha a kerület fekvése nem olyan, mint a budai kerületeké, melyek oly területen fekszenek, hogy egyik végüktől a másikig két óráig kell fiakkeren járni, — abszurdum volna ezt kivánni még akkor is, ha a kerületi orvos úgy volna fizetve, hogy a megélhetés gondja és szüksége nem szorítaná őt még a privát praxisra is.

És ezt a hatóság nem látta előre, nem látja még most sem, nem ad a kerületi orvosok mellé segitséget!

A „BUDAI HIRLAP" TÁRCÁJA.

Irén.

— És a mi fő, nagyszerü elefánt. — Ezzel fejezte be Pista azt a dicsériádát, melyet Révészy Ákosról mondott Irénnek.

És ebben igaza volt, mert Révészy, a ki — még ha tekintetbe is veszük, hogy már minden reggel ki kellett böngésznie a hajából és a szakállából a szürke szálakat — nagyon is komoly ember volt, bár igen gyakran járt Irénékhez, olyankor, ha Pista ott volt, rendesen a mamával foglalkozott, mig Pista Irénnek csapta a szelet.

Most is, hogy együtt sétáltak a szigeten, Pista Irénnel elől ment, Révészy pedig a mamával utánuk.

Irén igen szivesen foglalkozott Pistával, a ki mindig el tudta őt mulattatni. Elég csinos pár lett volna belőlük: az Irén ragyogó szőke haja, álmos kék szemei igen jól illettek Pista férfias barna arcához, élénk barna szemeihez.

Egyébbiránt Pista is ebben a nézetben volt:

— Én azt hiszem Irénke, hogy mi egymásnak vagyunk teremtve,

— Miért hiszi ezt? — nevetett Irén.

— Magam sem tudom. A familiáink összepászolnak, az igényeink egyformák . . .

— Csak ne beszéljen ilyen komolyan Pista, ez magának nem áll jól.

— Már akár jól áll, akár nem: engedje meg, hogy ez egyszer komolyan beszéljek . . .

— Tud is maga!

— Lássa Irénke én Kegyedet szeretem és . .

— Jaj de bolondos fiú maga! — s ezzel Irén a szeme közé nevetett a meglepett Pistának.

Ákos és a mama odaértek, Pista nem folytathatta a megkezdett témát. Azután betértek a felső vendéglőbe uzsonára.

Pista odaintette a cigányt és elhuzatta az Irén nótáját — tudta jól, hogy melyik az, sokszor húzatta, — azután a magáét, végül Ákoshoz fordult:

— Melyik is a te nótád?

— Mindegyiket szeretem.

Pista vállat vont s aztán Irénhez fordult:

— Jó fiú ez az Ákos, de nagyon unalmas.

— Dehogy az, igen kedves fiú. Nézze, most is a mama milyen jól mulat vele.

— No az igaz, hogy megbecsülhetetlen elefánt! De melyik nótát parancsolja?

— „Ilyen, olyan kis legénye" . . .

Pista intett a cigánynak, az meg húzta. Irén az utolsó két sort dúdolgatta: „Jó volna, jobb lenne: ha valaki másba szeretne"

Pistának nem volt kedvére való a nóta, mindjárt rá elhuzatta: „Sürü csillagos az ég!" . . Ő is eldúdolta a végét: „De már akkor késő lesz, mert a szivem másé lesz."

Mikor Pista és Ákos együtt mentek haza az Irének kapuja elől, a meddig elkisérték őket, Ákosnak feltünt Pista rosz kedve:

— Mi bajod Pista?

— Eh, olyan unalmas néha ez az Irén!

— De hiszen igen jól mulattattok, a hogy én láttam.

Többet nem is beszéltek.

Két hét mulva Révészy Ákos és Irén jegyesek voltak. Senki sem csodálkozott ezen, csak Pista:

— Pedig elvettem volna. Hja, de ha a komoly ember imponált neki! , . .

Irén esküvője után egy fél év mulva özvegy lett: Révészy hirtelen meghalt.

Az emberek úgy találták, hogy a gyászruha nagyon jól áll neki.

A gyászév letelte után, mikor a regattaverseny után a szigeten ő nyujtotta át a győztes evezősöknek a „hölgyek diját", mindenki úgy találta, hogy a fehér csipke ruhában még sokkal jobban fest.

A versenyt követő táncmulatságon pedig határozottan ő volt a legszebb. A fiatalság csak úgy törte magát a fiatal, szép özvegy után. Egész udvar volt körülötte állandóan.

Pista is az udvarhoz tartozott. Irén eskü-

Most jön a kerületi elöljáróság.

Tudvalevő, hogy e hivatalokban mennyi a munka még rendes időben is, most pedig töméntelen!

Az összes jelentéseket a sok ezerre menő házaktól el kell könyvelni, azokat másolatban a tiszti főorvosi hivatalnak beadni, e jelentések alapján hozott végzéseket négy, öt sőt hat példányban is kiadni (kerületi orvosnak, ellenőrző bizottsági tagnak, a félnek, a rendőrségnek, mérnöki hivatalnak és a tisztifőorvosi hivatalnak) vizsgálatokat megejteni, a rendeletek végrehajtását eszközölni, jeget venni, árulni és osztani, dezinficiáló szereket beszerezni és elosztani, éjjeli inspekciót tartani, betegszállitásról, kiszállásoltatásokról gondoskodni: ezek nagyjában azon teendők, melyek a rendes munkán (közigazgatási, kihágási és bagatell biráskodási ügyek) felül terhelik a nagyon is csekély személyzetet.

És ezen óriásilag növekedett munka legyőzésére az elöljáróságokhoz egy-egy dijnok lett beosztva!

Ha öt gyakorlott dijnokott osztottak volna be, akkor is elég munkájok lett volna.

De hát itt, ilyenkor spórolni akar a hatóság.

Ezután jön a tisztifőorvosi hivatal.

Ez arról nevezetes, hogy a mely ügyet, mint hatáskörébe tartozót oda felterjesztenek, az ott megfeneklik oly alaposan, hogy a legsürgősebb ügyek, melyeknek elintézése nehány óra alatt volna kivánatos, hetekig ott van: mert ott sincsen elegendő ember, ott is túl vannak halmozva munkával,

Ilyen a közegészségi hatóságok belső képe.

Szánalom és boszankodás fog el, ha a külső működésre vetünk egy pillantást.

Nézzük sorjában:

A dezinfekcio. Kerületenként egy-egy ember van, mint dezinfektör alkalmazva. Ez a jó ember ugy teljesiti a dezinfekciót, hogy egy meszelővel, melyet a fertőztelenitő folyadékba mártogat, a dezinficiálandó helyiség falait itt is ott is meghinti. Ez az alapos munka rengeteg időt vesz igénybe. Ha csak naponta tiz helyiséget fog kelleni dezinficiálni, feltéve azt a kedvező körülményt, hogy már reggel tudja, mely helyeken van rá szükség és igy az utat beosztathatja — nem lesz képes elvégezni a dolgát. Ettől eltekintve, ha a dezinfektör elment az elöljáróságtól, és egy ujabb helyen van rá szükség, meg kell várni (néha fél napig is), mig, vissza jön.

Legalább is 3—4 ilyen emberre volna szükség kerületenként, s azoknak a hátukon hordható, vagy kis kocsin továbbitható fecskendőkkel kellene dolgozniok. A mostani dezinfekcio játék és önámitás, ezt minden ahhoz értő ember kell, hogy belássa.

Itt vannak a kiszállásolások. Előre látható volt, hogy a kiszállásoltak számára, az esetleg elkülönitendők számára helyiségre lesz szükség. Még ez időszerint Budán nyoma sincsen a szükség barakoknak, s a melyek léteznek, azokból e napokban kellett azt a száznál több embert kiakolbolitani, kik eddig elfoglalták a barakokat. Hogy ezek hol fognak lakni, hol huzzák meg magukat mind megannyian — azt a jó Isten tudja: a hatóság nem. A túlzsúfolt lakásokból, kolera fészkekből e miatt ugy szólván lehetetlen a kiszállásolás.

Mindezekhez járul még az, hogy a felsorolt összes egészségügyi hatóságok intézkedései, rendeletei; irott malaszt, számba nem vehető irka-firka marad, mert hiányzik a végrehajtó hatalom.

A törvény világosan kimondja, hogy mihelyst a járvány, mint ilyen hatóságilag konstatálva van, az egészségügyi bizottság járvány bizottsággá alakul, mely teljhatalommal intézkedik, mely ellen nincsen fellebezés.

De a hatóság konstatálta a járványt — és a járvány bizottság még sem alakult meg.

Ennek az eredménye az, hogy az elöljáróságok hasztalan büntetnek, rendelkeznek — a felek fellebbeznek.

Ennek köszönhető, hogy egyes renitens háziurak fittyet hánynak a hatósági intézkedéseknek és a legbotrányosabb állapotok megmaradnak.

Ennek köszönhető, hogy csak egy kerületből hozzunk fel példát, hogy az első kerületben egy nehány száz beteg állományú elmegyógyintézet tőszomszédságában sertéstenyézde (!) virágzik, melynek megszüntetésére nincsen hatalom és mely büzhödt, miazmákkal fertőzött levegőjével állandóan veszélyezteti az emlitett intézetet. Jaj azoknak a betegeknek, ha ott a kolera egyszer kiüt: alkalmasabb talajt keresve sem talál.

Ugyanezért van egyik árvaház és egy másik egészségügyi intézet közelében szintén sertés hizlaló, a nehány száz árvagyereknek kedves egészségére. Ezt sem lehet beszüntetni.

És ilyen esetet százával hozhatunk fel minden kerületből!

Mit akar hát tulajdonképen a hatóság ?

? ? ?

Mert csakugyan érthetetlen, megfoghatatlan ez az állapot!

De ne is igyekezzünk erre feleletet találni. Itt sürgősen tenni kell.

Tenni kell a kormánynak!

Teljhatalmú **kormány biztost** kiküldeni, ez volna a kormány kötelessége.

Krakkóba három kolera eset után kiküldték a kormánybiztost. Miért habozik a magyar kormány Budapest tehetetlen hatóságát támogatni? Mire vár?

A lakosság élete, egészsége függ attól, hogy ez irányban történjék valami.

Még egyszer: kormánybiztost Budapestnek!

---

vője után is megmaradt jó barátnak, s most özvegységében sem hiányzott a társaságából soha.

Pista pedig az elmult két év alatt nagyon megkomolyodott: a régi szeleburdiból férfias, higgadt ember lett. De nem is volt szükség arra, hogy ő mulattassa a társaságot mókáival: ott volt Feri, a kinél még ő sem volt nagyobb gyerek soha.

Feri különben 22 esztendős, huszárhadnagy és igen csinos fiú! Pistán kivül ő van legtöbbet Irén körül, a ki sokat nevet bohóságain.

A multkor a hajó-hidról leesett a Dunába Irén kesztyüje:

— Menjen, és hozza ki, Feri!

És Feri, úgy a hogy volt a Pejacsevics-nadrágjában begázolt a partról a térdig érő vizbe és kihozta:

— No maga nagy bolond! — Ez volt a jutalma.

Most is az Irén szalmakalapja van a fején. Fel kellett volna valahová akasztania, de ő inkább a fején tartotta.

— Csak nem fog igy táncolni?

— Miért ne? — És táncolt az Irén kalapjával a fején.

— Borzasztó gyerek ez a Feri! — szólt Irén Pistához, a mikor magához tért a nevetéstől. Az pedig szánalmas mosolylyal nézte a komédiát s azt mondta rá, hogy „az bizony nagy gyerek.“ De Irén ezt már nem hallotta, mert elvitték táncolni és Pista megelégedetten nézett a szép asszony után.

Az igaz, hogy megváltozott! Az ábrándos kis lányból vidám, jókedvü asszonyka lett, — a hajdan álmos kék szemekből csak úgy rítt ki a pajzán jókedv. Pistának igy még jobban tetszett; elhatározta magában, hogy még ma tisztázni fogja a dolgot.

Mikor Irén visszakerült a helyére, Pista legyezte őt:

— Angazsirozva van a négyesre?

— Nem.

— Úgy: szabad kérnem?

— Hiszen maga ösmeri az én elvemet: senkinek táncot előre nem igérek oda. Jöjjön majd a négyes előtt.

— Tudom ezt a szokását. De nagyon kérem, hogy tegyen ez egyszer kivételt. Nagyon komoly mondani valóm volna . . .

— Nem tehetem, mert már Ferinek sem adtam, ő is kért. Képzelje, letérdelt a bolondos a verandán mindenki szeme láttára, és úgy könyörgött! Egészen zavarba hozott. De azért nem igértem oda neki sem: majd a ki előbb jön.

Keringő után a zene jelt adott a négyesre.

Pista és Feri ugyanegy pillanatban hajoltak meg Irén előtt.

— Most melyiknek adjam oda?

Persze mind a kettő egy hanggal mondta rá:

— Nekem!

Irén körülnézett a verendáról, a hol ült, és aztán kimondta a szentenciát:

— Nos azzal fogom táncolni, a ki azokból a sárga rózsákból nekem egyet ellop.

Azokat a sárga rózsákat pedig egy jól fésült fiatal ember tartotta a kezében, a ki lent, egy távol álló asztalnál ült. Egészen idegen társaság volt az asztal körül, vacsorázni jöttek a szigetre.

Feri a következő percben már ott termett az asztalnál, nyugodtan kivette az ámuló fiatal ember kezéből a rózsacsokrot, a legszebb rózsát kihúzta belőle, a többit letette az asztalra s azzal sarkon fordulva szó nélkül ment fel a verendára, ott aztán térden állva nyujtotta a rózsát Irénnek.

— Jaj maga bolondos! Hogy tehette ezt? . . . Hát nem tudta, hogy csak tréfálok? . . . Ilyet csak nem mondok komolyan? . . . Igazán nem hittem, hogy meg fogja tenni! . . . Ni, hogy néznek ide: vigye vissza rögtön, mert különben csakugyan nem táncolok magával egy lépést sem többé . . . Siessen!

— Vissza viszem, ha velem táncol.

A budai szőllők.

Ha vissza gondolunk azon kincsre, melylyel birtunk a budai szőllőkben, elszorul szivünk; egy leégett város, egy elpusztult falú, egy véget ért csata nem nyujthat szomorubb látványt!

Szomorúbb szüretet képzelni sem lehet, mint az idén volt a budai határban. Alig hatnyolc bortermelő szüretelt a sok ezer közül, és ezek is vajmi keveset!

Aligha nem ezen év volt a fordulópont, mert jövőre már nagyobb a kilátás, miután — dacára a rosz viszonyoknak, melyeket főleg a kompetens személyek, hatóságok nemtörődésükkel ugy szólva elősegitenek — az uj ültetések kedvező időjárás mellett számba vehető termést hozhatnak.

Megfoghatatlan az a hanyagság, melyet a város a budai termelőkkel szemben tanúsit, mert azzal, hogy homok-szőllőket ültetett a pesti oldalon, a kerepesi ut mentén — csak nem a budaiakon segitett? Intézkedéseivel, közegeinek egyes rendeleteivel pedig nem, hogy elősegitené az ujjá teremtést, hanem még hátráltatja.

Sok példát lehet ennek bebizonyitására felhozni — ime csak egy a sok közül: a szarvas marha-, valamint ló-trágya lerakási helyek elleni intézkedések.

Eddig a gazdák az év folyamán összegyüjtött trágyát bizonyos helyekre összehordták, hogy onnan őszszel földjeikre vitethessék — nos ezt az előljáróság betiltotta még a nyár közepén (járványról akkor még szó sem volt!), a mikor a termés még mindenütt talpon állott, és elrendelte, hogy az a körülbelül 1000 kocsi trágya 8 nap alatt távolittassék el.

Ezáltal csak kétszeres költséget okoztak az illető gazdáknak, mert földjeikre nem vitethették, hanem kénytelenek voltak más helyet keresni, a honnan aztán őszkor ujra kocsira rakva földjeikre vihessék.

Már peeig csak örülni lehet ha a gazdák a trágyázást alkalmazák, mert csak is ez által lehet a termelést fokozni.

Ugyis nagyon soká tartott, mig az öregebb bortermelők a trágyázás jó hatására rá jöttek, sőt még most is vannak egyesek, kik a trágyában nem biznak.

Hazánk egyik kitünő gazdásza: Balázs Árpád egyenest a gazdának, inteligenciáját itéli meg a trágyáról, mert elve: „mutasd a trágyádat és telepedet s én megmondom, mily gazda vagy!“

Sok, nagyon sok a tenni való!

Talán épen ez riasztja vissza azokat, a kik hivatva volnának a budai bortermelők érdekében fáradni; pedig lehetne még újjá teremteni a budai szőllőket, csak egy kis jóakarat kellene hozzá.

Igaz ugyan, hogy a területnek egy jó részét a város terjeszkedése, és az új temetők szőllőtermelésre alkalmatlanná tették, — példa erre a Mártonhegy, Németvölgy stb. — De a java részét, épen ott, a hol a jóságáról leghiresebb budai bor termett, lehetne ujjá alakitani, mert a Polgárvölgy, Sasad stb. nem igen alkalmas a város terjeszkedésére — mig szőllőnek kitünő.

Mi tehát a hiba? mi áll útjában az újjá teremtésnek?

A ki nem tudja, nem tapasztalta, az előtt szinte hihetetlennek fog látszani, ha megmondjuk:

A lopások.

Igen a lopások! Mert lopnak szőllőt, szőllővesszét, karót, gyümölcsöt, sőt egész gyümölcs fákat — lopnak mindent, a minek csak lábat adhatnak.

Lopnak éjjel-nappal, egyesek, valamint egész bandák, a csőszök előtt és azok háta mögött.

Természetes, hogy ily körülmények között senkinek sincs kedve vagyonát, vagy legalább annak egy részét ily vállalatba fektetni, mert a befektetett és amugy is kockáztatott tőkéjétől kamatra, fáradságának jutalmára senki nem számithat.

Pedig ezen fő hibán — természetesen vannak ezenkivül kisebb hibák is — nagyon könnyen lehetne segiteni, csak akarat és aránylag nagyon kevés pénz igényeltetnék hozzá!

Müller János.

— Persze, hogy magával táncolom, hiszen teljesitette a feltételt — de most siessen vissza!

Feri visszavitte a rózsát, a megriadt társasághoz, mely félig boszankodva, félig meglepetve nézte a verandán lefolyó jelenetet. Bemutatta magát, nehány szóval magyarázatot adott, bocsánatot kért és minden rendbe jött; még a rózsát is rátukmálták, hogy csak vigye vissza ő nagyságának.

Ezalatt Pista nem palástolhatta bosszúságát:

— Olyan föltételt szab, a miről tudja, hogy csak gyerek teljesitheti, komoly ember nem tehet ilyent, ha még oly nagy is a jutalom...

— De hát miért olyan komoly maga?...

— — — — — — — — — —

Egy hónap mulva Pista nagyon elcsodálkozott: Irén a Feri jegyese lett.

A többiek megint nem csodálkoztak rajta: „előrelátható volt“ azt mondták.

Pista nem látta előre, az bizonyos.

Kellemetlenül érintette ez a meglepetés, de azért nem az az ember volt, a ki nem talált volna vigasztalást:

— Ki tehet róla, ha megváltozott a gusztusa!

Ezzel vigasztalódott.

(Szt. A.)

Irodalom és művészet.

A budai szinkör.

A budai szinkör elhagyatva, üresen fog állani most hét hónapon keresztül.

Ezt az időt arra szokták felhasználni, hogy a szinkör épületét renoválják.

Hogy Buda végleges szinházat kapjon, az még oly annyira a messze jövőben van, hogy arról beszélni, vagy arra való tekintettel lenni a budai szinügy kérdésénél nevetséges dolog.

Épen azért igyekezzünk legalább azt, a mi van, jó karban megtartani.

Nem vész az kárba!

A mi meggyőződésünk szerint a krisztinavárosi magyar szini előadások oly annyira fontos tényezői a magyarosodásnak, hogy ott a szinkörre még akkor is szükség leend, ha majd az a bizonyos állandó szinház fel talál épülni az alagúton túl, valahol a vizivárosban.

Azért hát csak hadd legyen az olyan, a milyennek lennie kell egy a fővárosi közönség befogadására szánt nyári szinkörnek.

A szinkörben igen sok a renoválni való.

Minthogy pedig úgy látszik, ez idén a város törvényhatósága gondoskodik erről az elhagyott épületről és ott több rendbeli átalakitásokat, épitkezéseket eszközöl, felhivjuk a figyelmét mindazokra a hiányokra, melyeken segiteni kell, és igen könnyü.

Igen helyes gondolat volt a diszlet-raktár számára új épületet emelni, és a jelenlegi diszlet raktárt öltözőkké, könyvtári, irodai stb. helyiségekké átalakitani, mert főleg öltözőkre igen nagy szükség van. A jelen visszonyok között négy szük öltöző szobában és a zongora szobában gyakran 40—45 személy öltözködött, a mi csakugyan tarthatatlan állapot.

Csak azután az új öltözőket úgy csinálják, hogy a ventillácio ne a falak széles deszkahasadékain keresztül történjék, mint a mostaniakban, az ablakokat pedig lehessen úgy kinyitani, hogy azért az utcáról, vagy a kertből ne essenek bele az emberek — szóval jó magasra csinálják, mert most vagy nem lehetett öltözködni, mivel a nyitott ablakon át mindenki a ki arra ment, benézett — vagy pedig be kellett csukva tartani az ablakokat, a mi megint igen kellemetlen mulatság volt a 30 fokos kánikula napjaiban.

De nemcsak hátúl a szinpad körül, de elől a nézőtéren is igen sok a tenni való.

Igy, hogy az elején kezdjük: az ó-korból való régi bőr zsölyéket már régen ki kellett volna dobni, legalább akkor nem dűltek volna fel maguktól, mint most az utóbbi időben, a mikor minden előadás előtt fel kellett először állitani a széksort és odaszegezett lécekkel legalább annyira megerősiteni, hogy csak az utolsó felvonás után borult ismét fel nagy mulatságára azoknak, a kik — nem ültek rajta.

Égető szükség van új zsöllékre, de az ósdi bőrvánkosok helyett a szinkörbe jobban illő nád, nagy amerikai fa ülések (mint a lóvasuti kocsikban) sokkal célszerűbbek. Ugy tudjuk, hogy Krecsányi igazgató, ki a legközelebbi három esztendőre megkapta ismét a szinkört, egy kérvényben a várostól kért is uj ülőhelyeket: ez a kérés nagyon is méltányos és első sorban a közönség érdekében minden teketória nélkül teljesitendő.

A zsölle különben kevés is, legalább is még négy sor el kelne. A zsöllék melletti helyet pedig okvetlenül vas korláttal kell elrekeszteni, mert a jelen viszonyok között a tisztelt álló közönség, mely természetesen előre igyekezett nyomúlni, minden különös skrupulus nélkül rátámaszkodott hol a zsöllére, hol a bennülő nézőnek a vállára: néha egyik másik még rá is ült az oldaltámlára, esetleg a néző karjára.

A pénztár elé a szokásos vaskorlátokat felállitani épen olyan szükséges, mint a páholyok mögé valami pokróc vagy gyékényfélét a dobogóra fektetni, hogy a későn jövők ne menydörögjék fel lépteikkel a kivánatos csendet.

Egy nagyon is fontos és szükséges intézkedés volna a szinkör körüli utcákat, de főleg az igen nagy forgalmu Alagut útcának a szinkör előtti részét aszfalt burkolattal ellátni, mert sem az éneket nem kellemes hallani kocsizörgés kisérettel, sem az nem kellemes, ha drámai előadások alkalmával egész jelenetek csak némajátékká lesznek, hála a behallatszó kocsizörgésnek!

Ezek azon legközelebbi szükségletek, melyeken a szinkör holt szezonjában okvetlenül segiteni kell.

Melegen ajánljuk ezeket az illetékeseknek becses figyelmébe!

---

* **Énekesek ösztöndija.** A belügyminiszter a jövő évi költségvetésében 2800 frtot vett fel ösztöndijakra opera énekesek számára. Az ösztöndijakat élvező tehetséges énekeseknek kötelezniök kell majd magukat, hogy kiképeztetésük után a magyar kir. opera tagjaivá lesznek.

* **Uj opera énekesnő,** mint lapunkat értesitik: Baróthy Jenőné, született Kárffy Ilona, kit hangversenyekről és a templomból is ösmer a közönség a m. kir. operához szerződött igen kedvező feltételek mellett.

* **A megszökött hegedüs.** A napilapokból tudjuk, hogy Strümpfler, a m. kir. opera első hegedűse, egy cirkuszi lovasnővel Budapestről megszökött — egy jó csomó kifizetetlen számlát és váltóadósságot hagyva maga után. Strümpfler Budán is ösmert egyéniség, a mennyiben a budai zene akadémia hegedű tanszakán, mint tanár müködött, a zeneakadémia házi hangversenyein gyakran működött, s művészi játéka a budai hangversenylátogató közönségnek még bizonyára élénk emlékezetében van. A megugrott művészt és professzort azonban valószinüleg visszafogják szini, mert egy megkárositott kereskedő bünfenyitő feljelentést tett ellene. Strümpflert, ki mint tudjuk, külön vonaton szökött meg, majd külön kisérettel fogják ide visszahozni.

* **A nemzeti szinház** tagjai, Paulay Ede vezetése alatt Péntek délben a gyorsvonattal, hazaérkeztek Bécsből. A kapott koszorukat ki fogják állitani a nemzeti szinház előcsarnokában. — A hat bécsi előadás, a „Nemzet“ szerint, 6067 frt 50 krt jövedelmezett.

Fő- és székvárosi ügyek.

Kórházi dolgok.

Annyi bizonyos, hogy Szapáry Gyula gróf, Magyarország belügyminisztere még nem volt kórházi beteg, sőt az is bizonyos, hogy a miniszter úr nem is látott még közelről kórházat, de nem láttak azok sem, a kik aláiratták vele azt a leiratot, melyet a fő- és székvárosi közkórházak költségvetése tárgyában Budapest közönségéhez intézett.

Régi dolog, hogy a belügyminiszteriumban szokásos a fő- és székváros ügyeibe beleavatkozni, sületlen kifogásokat tenni, megnehezíteni az adminisztrációt, sürgős ügyeket mindenféle módon elhalasztani.

A költségvetés csaknem minden tételére van a miniszternek egy-egy „talpraesett“ észrevétele, vagy egy „lényeges“ módositása.

A kórházi adminisztrácio ellen kifogása van. Kivánja, hogy kisebb javadalmazású állásokat rendszeresitsen a székes főváros a kórházakban és azokkal lássa el az adminisztrációt,

A kórházi tisztviselők csak most fognak tudatára ébredni annak, hogy ők milyen fényes, túldotált állásokat töltenek be! Eddig ők is, mi is azt hittük, hogy bizony kevés az a fizetés ahhoz a munkához képest, melyet végezniök kell. A belügyminiszter éles szeme felfedezte azt, hogy itt pazarlás történik, itt spórolni lehet.

De sokalja a miniszter az élelmezésre szóló költségvetést is. Hogyne! Hiszen azt rég tudja mindenki, hogy a kórházi koszt túlságosan sok és túlságosan fényüző, drága. Tessék csak lemenni a Szent János kórházba és ott megkóstolni! Nem csoda, ha a miniszter sokalja a költséget és olcsóbbat akar. No, de ezuttal nem annyira a Jánoskórházról van szó, mint inkább a pesti kórházakról, a hol házilag főzik a kosztot a derék apácák és ez a koszt azután csakugyan jobb, mint a melyet a János kórház vállalkozója szállit: egy kevéssel persze drágább is, mint emez. De elképzelhető, hogy ha a házilag kezelt élelmezés drágább, mint a vállalkozóé, hogy akkor milyen lehet annak a vállalkozónak az élelme, hogy azon még ő nyer!

De, hogy a miniszter milyen atyailag gondoskodik a városról és kórházairól, az meglátszik a legapróbb részletekben is.

Lássuk csak a minket érdeklő Szent János kórházat. Erre vonatkozólag a leirat igy szól:

„A János-közkórház költségvetésében „betegek ruhái és ágyneműi“ cimén kért 3864 frt szükséglet a vonatkozó mellékletben előtüntetett eredmény szerint 100 frttal apasztva, helyesen 3764 frtban állapittatott meg. — Ugyanezen közkórház költségvetésében „épület fentartás“ cimén kért 4237 frt, a 3 előző évi tényleges kiadás átlaga és a mérnöki kimutatásban foglalt eredményre való tekintetből 372 frttal apasztva 3,865 frtban állapittatott meg.“

Tehát a betegek ruhaneműin a miniszteri bölcsesség 100 mond. száz kerek forintot akar megtakaritani, — valószinüleg, mert a kórházi betegek különösen gigerlisen járnak és ágyaik is tulságosan fényüzésesek.

Hogy pedig a Szent János kórház épületén lehet megtakaritani vagy 372 frtot, az bizonyos: egy tekintet e fényes palotára elegendően meggyőz arról, hogy ott túl sok a luxus, a fényüzés, a tatarozás stb.

Ez a két passzus jellemző az egész „leiratra“.

No van még egy.

Az orvosságot is sokalja a miniszter.

Ezekre vonatkozólag konstatálja a leirat: hogy „gyógyszerek“ cimén a szükséglet rendkivül emelkedett“ és azután igy szól:

„Felhivom ennélfogva a fő- és székváros közönségét, miszerint ezen, a betegforgalom emelkedésével egyáltalán nem indokolható nagymérvü költségszaporulat keletkezése és oka iránt beható vizsgálatot tartson, a vizsgálat eredményéről, valamint a túlköltekezés megakadályozására tett intézkedéseiről szóló kimeritő jelentését terjessze fel.“

No hát ennél jobban dokumentálni a hozzá nem értést, ennél fényesebben igazolni a korlátolt gondolkodást csakugyan nem lehet!

A betegeknek kell gyógyszer, kell jó gyógyszer — bőven megfizetnek érte az 1 frt és 4 kr napi ápolási dijjal. Ezen a téren takarékoskodni abszurdum, még gondolatnak is!

Igazán ideje volna, ha odafenn a magasban meggondolnák, mit firkálnak. És ha már a minisztertől magától nem követelhetünk is szakösmeretet, tájékozottságot — hiszen nála ennél sokkal több is hiányzik — legalább azoktól, kik ez ügyekkel foglalkoznak, elvárnók mindezt: legalább oly mértékben, hogy a felhozottakhoz hasonló módon ne blamirozzák a minisztert!

Ugyanezen alkalomból kifolyólag Pichler ur lapja, a „Főváros“ is szükségesnek látja tanácsot adni a hatóságnak és igy szól:

„Vannak azonban a kórházi kezelésben dolgok, a melyeknél lehetne helyes mértékkel alkalmazni a gazdálkodás elvét, s ez: az orvos urak bőséges, luxuriőz hajlama, a mit egy kissé megvizsgálni s megszoritani nem ártana. Ezt ajánljuk a tanács figyelmébe s ne engedje, hogy az orvos urak mindenkor a „sic volo, kis jubeo“ elvét erőszakolják.“

Az egész pont elég nagy képü fogalmazvány arra, hogy a laikus embert gondolkodóba ejtse, elég arra, hogy a homályos mondások és frázisok által gyanút ébresszen az olvasó közönségben a kórházi orvosok ellen.

Mi nem tudjuk, hogy miket ért a „Főváros“ az orvosok „bőséges, luxuriőz hajlama“ alatt, melyet „meg kell szoritani“, de azt tudjuk, hogy tisztességes lap, ha ilyen nagyon is komoly gyanút fejez ki, akkor adatokkal támogatja állitását, — ha pedig nem gyanusitani akar, hanem tényleges dolgokat felhozni akkor hozza is fel, ne hagyja kétségek közt olvasóit!

Mondja el, kelljen ki azon luxus ellen, hogy egy tudományosan képzett ember tizennyolc évi tanulás után és a megszerzett diplóma birtokában, oly foglalkozásért, hol életét folyton veszélyezteti, a mások életét, egészségét pedig megmenti és éjjel nappal el van foglalva: évi 400, mond négyszáz forint fizetést kap, és egy szobát, melyben egészsége folytonos veszélynek van kitéve, ellenben a kényelemnek még csak legkezdetlegesebb kivánalmairól sincsen gondoskodva.

Igy legalább tudni fogja az olvasó, hogy milyen is az a bőséges luxus, melyben a kórházi orvosok dúskálnak és a melyet a „Főváros“ bölcs cikkirója megszoritani tanácsol.

Vagy a „Főváros“ csak azért ir, hogy épen irjon valamit?

A fővárosi egyesület f. é. szeptember 27-iki értekezletén már a betegségéből teljesen felüdült Kamermayer Károly polgármester elnökölt, kit Reményi Antal a legszivélyesebben üdvözölt az egyesület nevében. Az egyesület örvendetes tudomásul vevén a tanács által a Margitsziget árvizvédelme ügyében tett lépéseket, Reményi Antal a Ferenc- és Józsefvárosban rendes kincstári posta felállitását kivánja Kamermayer Károly elnök megjegyzi, hogy az egyesület körébe ily irányu lépések nem tartozhatnak; meg van róla győződve, hogy ha az érdekeltek folyamodást nyujtanak be, a kereskedelmi miniszter a kérelmet kétség kivül teljesiteni fogja. Osztoics Mihály lovag I. ker. előljáró kéri az elnöklő polgármester pártfogását a gellérthegyi-utcák kövezése és a Lágymányos árvizvédelme tárgyában tett előljárósági előterjesztésekre, a mi iránt az elnök megnyugtató választ adott.

A szerencsétlen családapa.

— Igaz történet. —

Valamikor egy házban laktunk Tényalival. Tényali a hivatalban számtanácsosi, otthon pedig családapai rangot és jelleget visel: hat gyermeknek a papája.

Igen kedves ember, pontos, lelkiösmeretes és rendkivül szereti a családját.

Épen belenéztem az alagútba — a mult hónapban történt, — midőn Tényalit megláttam.

A krisztinavárosból jött, ott lakik.

Alig ösmertem rá. Arcvonásai fájdalmasak, dúltak voltak, cilinderjén széles gyászfátyol volt, talpig fekete ruhában jött felém.

Megrendültem.

— Mi baja kedves Tényali úr?

— Oh én szerencsétlen ember! . . . és itt elkezdett fuldokolni.

— De hát mi történt?

— Oh uram! Családi életem, boldogságom feldúlva! . . .

Azt hittem, hogy a feleségének történt valami baja. igyekeztem hirtelen temetkezési arcot vágni:

— Fogadja részvétemet!

— Köszönöm, köszönöm.

— Tehát beteg volt ő nagysága?

— Kicsoda?

— Hát nem a nagyságának történt valami baja; . .

— Nem.

— Talán a gyermekek közül valamelyik?

— Oh mind, mind!

— Az Istenért, hát hogy lehetséges az?

Szemeiből kitörülte a kilógó könnyeket, ezután megszólalt:

— Ah uram az a Szeptember, az az iskola!

— De kérem, hát mondja meg mi baj történt, hát mind meghaltak a gyerekek? . . .

— Isten ments.

— Hát melyik?

— Egy se! Hanem iskolába járnak. Ez uram a legborzasztóbb a világon. Meg kellett válnom a családomtól, mióta a tanév megkezdődött és azóta egyik gyermekemet sem láttam. A feleségem már egészen betegje az iskolának. Oh az irtózatos!

Bementünk a lánchid kávéházba s ott leülve Tényali igy beszélte el tragikus sorsát:

Ön tudja, hogy nekem 6 gyermekem van két leány és négy fiú. A legidősebb fiam ez idén fog érettségit tenni a gimnáziumban. Ez egy óráig van iskolában, fél kettő lesz, mire éhesen hazajön: tálalni kell neki.

A kisebbik, a Gyula kiszorult a budai gimnáziumból, az a Kálvin térre jár: három óra is lesz, mire haza jön: akkor kell neki tálalni.

A négy kicsi közül az Imre meg a Gyuri a második elemibe járnak — a krisztinavárosba. A Gyuri a II-dik A-osztályba, az Imre a II-dik D-osztályba. Ezek egy tanteremben tanulnak úgy, hogy az egyiknek 8-tól 10 óráig, a másiknak 10—12 óráig van iskolája. A Gyuri ki 10 órakor jön haza, már 12-kor megint ott kell, hogy legyen az iskolában, mert 12-től 3-ig van iskolája. Az hát 11 órakor ebédel. Az Imre 12 óra után jön haza, az fél egy órakor ebédel, mert 1 órakor már francia órája van megint. Ez már a negyedik ebéd. A kis lányok közül az Ilkának 10 órakor kell ebédelni mert 11-től 2 óráig tart az iskola a negyedik elemi F-osztályban, akkor pedig 3 óráig kézimunka van. Az Etelka lányom az első elemi M-osztályba jár, az egyszer 8—10-ig és 11—1-ig van iskolában s akkor fél 11-kor kell ebédet adni szegénykének. Minden másodnap 1-től 4-ig van iskolája, olyankor vagy 12-kor, vagy fél 5 órakor ebédel. Én kettőkor szoktam otthon lenni és akkor ebédelek.

(Nekem beleszédült a fejem ebbe a komplikált házi rendbe, Tényali pedig nagyot lélekzett és azután folytatta panaszát.)

A feleségemet már csak látásból ösmerem, mert az folyton rohan a konyhába meg vissza és vagy tálal, vagy a tanrendeket tanulmányozza.

Megakartam a multkor látogatni, — már két hete nem láttam — a Gyuri fiamat. Mint mondtam a II-dik A osztályba jár.

Kérdeztem az iskolaszolgát, hogy hol van a II-dik A osztály. Rámutatott egy ajtóra s azon a következő felirások voltak:

„II-dik A osztály“
„III-dik C osztály“
„I-ső W osztály“
„I-ső B osztály“

Benyitottam. Egy tanitó jött ki és kérdezett, hogy mit keresek. Megmondtam neki.

— Bizony kérem én nem tudom, hogy mikor van itt a II-dik A osztály.

— Legalább szeretném tudni, hogy most melyik osztály tanul itt.

— Most kérem a IV-dik osztály tanul francia nyelvet . . .

Azzal ott hagyott a derék tanitó, a kinek a hóna alatt egy rengeteg mappa volt telerajzolva és irva a tanrenddel.

Azt beszélte az iskolaszolga, hogy ebbe a tanrendbe őszült meg szegény.

Igy vagyok kérem én család nélkül, házirend nélkül: meg kell bolondulnom, ha ez egész évben igy megy.

— De hát miért van ez igy — kérdeztem csodálkozva.

— A város kérem szoritja a szülőket az iskoláztatásra. Az iskolás gyerek nagyon sok, a tanterem egy tizedrészének se volna elég, hát most igy váltogatva használják . . .

Meghatottan kondoláltam a meggyötört férfiunak, a ki sóhajtva igy szólt:

— Egyetlen reményem még a kolera. Ennek a kedvéért talán majd becsukják egy időre az iskolát, s akkor viszont fogom látni családomat!

És a boldogtalan családapa könnyes szemekkel ment el hivatalába!

I. Gy.

A kolera.

A kolera terjedése a fő- és székvárosban.

E hó 1-én délután fél négy órakor vette át Gebhardt dr. tisztifőorvos Pertik Otto dr. egyetemi docenstől azon jelentést, hogy a megvizsgált ürülékekben a kolera-bacillust minden kétséget kizáró módon koustatálta.

Hétfőn, vagyis e hó 3-án jelentette ezt be a tiszti főorvos a közegészségi bizottmányban, a mely azonban nem tartotta szükségesnek járványbizottsággá átalakulni. (!)

Azóta napról-napra növekedik a kolera betegek és a kolera halottak száma.

A hatóság mindennap új meg új rendeleteket bocsájt ki: ebben kulminál tevékenysége.

A népkonyhák felállitását és haladéktalanul megnyitását elrendelték: eddig Budán még egy sem nyilt meg.

A jégeladásra vonatkozólag plakátok jelentek meg, melyek az egyes jégelárusitókat felsorolják.

Hogy a kolera milyen komoly alakban lép fel, bizonyitja azon körülmény, hogy elseje óta, vagyis 7 nap alatt folytonos a betegedések és halálozások számának emelkedése.

Péntek éjjeli tizenkét óráig Budapesten kolerában megbetegedett összesen 217-egyén, meghalt összesen: 94-egyén.

Ugyanez ideig a három budai kerületben a legkedvezőbbek a viszonyok az összes kerületek között. Budán ugyanis — nem számitva azon nehány esetet, melyekben pesti ember, ki ide át kapta meg a kolerát, szállittatott a budai kolera-barakba — Péntek éjjeli 12 óráig összesen: 2 kolera megbetegedés és 1 halálozás fordult elő.

*

Tegnap e hó 7-én tartott ülésén a közegészségügyi bizottmány végre járványbizottságá alakúlt!

A homeopaták és a kolera.

A „magyar hasonszenvi orvosegylet“ megbizásából Szontágh Ábrahám dr., egészségügyi tanácsos és Balogh Tihamér dr. homeopata orvosok a homeopatia hiveinek következő „**Utasitást**“ adták ki.

I. Magatartás.

1. A mig valahol a járvány konstatálva nincs: mindenki ugy éljen, a mint egy mértékletes, óvatos, de nem félénk ember élni szokott. Rendes életmódját, ha az mértékletes s mellette jól érezte magát, ne változtassa. Ne tegyen már előre oly intézkedéseket, melyek az egészséget s jólétet esetleg meg is zavarhatnák, különösen ne használjon u. n. prezervativumokat (vörös bor, borovicska, koleracseppek, füstölések s hirdetett csudaszerek), mert ezek, épen szokatlanságuk által a legkülönbféle zavartokat idézhetik elő. Nem szabad szem elöl téveszteni, hogy a legpusztitóbb kolerajárvány alatt is, a lakosságnak csak egy kis töredéke betegszik meg és pedig azon töredéke, mely az észszerű rendszabályokat nem követi, vagy rosz életviszonyok között él. Ha ezt kiki megfontolja: nem vesz rajta erőt a félelem, mely, ép ugy, mint a többi kedélyizgalom, őt a bajra csak disponálja, mert csökkenti a szervezet ellenállási képességét.

2. A járvány közeledésekor az, ki a félelmet nem tudja leküzdeni, vagy nagy hajlammal bir a hasmenésre és gyomorhurutra, vagy a előrement betegség (váltóláz stb.) által elgyöngült: utazzék, ha könnyen teheti, távolabb, egészséges vidékre, de idejekorán, nehogy a betegség csiráját magával hurcolja s csak akkor térjen ismét vissza, midőn lakóhelyén a járvány már teljesen megszünt.

3. Ha valahol a járvány kitörése már konstatálva van, akkor az általános, kivált a mindennapi életmódra s a tisztaságra vonatkozó egészségügyi és diétetikai rendszabályok pontosabb és szigorúbb megtartása mellett, még a következőket hozzák javaslatba.

Minden háztartásban kéznél legyen:

1) Karbolsav. Városban, hol a gyógyszertárból az elfogyasztott mennyiséget pótolni lehet, elég belőle 50 gramm, ugyanannyi vizes borszeszben felolvasztva. Pusztán, vagy falun, a gyógyszertár távolsága miatt, annak tizszerese szükséges. Ezen karbololdatból, használatkor, 1 rész 9 rész vizzel keverendő. A kezek, fehérnemü és padló fertőtlenitésére még alkalmasabb a szappan tartalmú Lysol, mely $^1/_3$-dal hatásosabb, nem maró, és vizben jól oldódik.

2. Jég.

3. Elegendő száraz ágy- és fehérnemü.

4. Csőre.

5. Egy uj pléhedény vizforralásra.

Az óvó rendszabályokat a következőkben foglalják össze:

a) A lakás, ugy szintén az egész ház és környéke tisztán tartandó.

A főző és evőedényeket és szereket használat előtt forró vizbe kell mártani s tiszta és száraz ruhával megtörülni.

Az árnyékszékeknél nemcsak a csészét kell leöbliteni karbolos vizzel, hanem az ülést is lemosni s itató papirral jól letörülni, még pedig naponta több izben. Idegen árnyékszékeket, a mennyire lehet, kerülni kell. A nyilt árnyékszékeknél a pőczegödör tartalmának egész fölületét naponta le kell önteni 20%-kos vasgálic vagy 10%-kos rézgálicoldattal.

A konyhahulladékok azonnal eltávolitandók s a szemétgödrök kellő mennyiségü fenilmészszel naponta behintendők.

A szennyes ruhát nem szabad sokáig zsufolva tartani s annak szétválasztását nyilt, szabad helyen, rázogatás nélkül kell végezni.

b) Az ivóviz a legtöbb helyen nem felel meg a higenikus követelményeknek, kivált a hol a kút az árnyékszék vagy istálló közelében van s miután a rosz ivóviz önmagában is képes oly zavarokat előidézni a tápláló csatornában, melyek aztán a szervezetet előkészitik a kolerára: a vizet előbb vagy szabatosan megszűrni, vagy 15 percig forralni kell. A szűrést legtökéletesebben a Chamberland-Pasteur-féle szűrő végzi, mely különböző nagyságban és szerkezetben 24—40—56 frtért kapható. Olcsóbbak, de kevésbbé biztosak a szénszűrők. Forralni az ivóvizet uj, csupán e célra használandó edényben, vagy üvegpalackokban szabad. Az iztelenség elháritása céljából ajánlatos a főtt és kellőleg lehütött vizet, otthon, forralt vizből készült, kis mennyiségü szodavizzel (szifonnal) keverni. Budapesten a kutak vize még mosásra sem való s célszerűbb a szűrt vizvezetéki vizet használni. A savanyuvizek közül ajánlható ivásra: a borszéki és a mohai Ágnes-forrás, a külföldiekből pedig a gieszhübli, mint melyek a bél mozgását nem gyorsitják.

c) A diétára különös gondot kell forditani. Kerülendők különösen:

A nyers ételek, mint: gyümölcs, saláta, forralatlan tej; a kövér, zsiros táplálékok: sertés, liba, kacsa, kövér hal, vajas tészta, tejhab, szalámi, kövér sonka és füstölt hús, sajt, pástétom; ugy szintén a keletlen és rosz kenyér továbbá:

A késő és bő vacsora. Sokféle étel összekeverése veszélyessé válhatik. A vacsora legyen frugális és könnyen emészthető, mely után mintegy 2 óráig nem szabad lefeküdni.

Az éhgyomorral való kimenetel. Célszerű előbb egy csésze könnyű teát inni.

A szeszes italok tulságos élvezete. Kik a bort meg nem szokták: a járvány ideje alatt ne kezdjenek hozzá. A sör egyáltalában nem ajánlható.

Az erős dohányzás, mely az emésztést zavarja s a szív tevékenységét csökkenti.

A kezek minden étkézés és terités előtt 3%-kos karbolvizzel és szapannal, vagy Lysol-oldattal mosandók.

A kenyérféle sima felülettel birjon, hogy azt tiszta ruhával vagy gyapottal jól ledörzsölni lehessen.

Ha a gyomorhurut türnetei mint: étvágyhiány; undor; rosz szájiz; nyomás (nem égetés) a gyomorban, böfögés mutatkoznának, ajánlatos ebéd- és vacsora közben 3—5 csepp higitott sósavat (acidum muriaticum dilutum) egy fél pohár vizben bevenni.

d) A meghüléstől, kivált az altest és láb átfázásától rendkivül kell óvakodni.

A gyomrot és beleket meghütheti az ember: jeges vizzel, fagylalttal és hideg gyümölcscsel, — ezek tehát gondosan kerülendők; a külbört pedig léghuzamos árnyékszékekben és az által, ha izzadt testtel hirtelen hüvös levegőbe kerül, vagy átázik. Ez utóbbi esetben az illető folyton járjon-keljen, vagy máskép mozogjon mindaddig, mig száraz ruhát nem ölthet. Ugyanezen eljárást kell követni, ha a lába megázott.

A fürdés a bőr müködésének előmozditása céljából szükséges, de azt a szokottnál nagyobb óvatossággal kell végezni, nehogy utána meghülés, s ennek káros következményei, nevezetesen hasmenés álljon be. Meleg fürdő után hideg levegőre menni nem tanácsos, miért is legcélszerübb otthonn, lefekvés előtt, langyosan fürdeni s a testet szappannal lemosni. Hideg fürdő annak, ki azt meg nem szokta, ártalmassá válhatik.

II. Segélynyujtás.

A ki a járvány ideje alatt bármily bajban megbetegszik: azt, bármily jelentéktelennek látszanék is az, nem szabad elhanyagolni, mert a legnagyobb veszély kútforrásává válhatik. Fődolog, hogy a beteg minden körülmény közt azonnal ágyba feküdjék, meleg takaródzás által izzadásba jönni igyekezzék s főtt vizzel készitett mandola-tejen kivül semmit sem egyék vagy igyék. Az ilyen beteg ürülékét, vagy a mit hány, azonnal karbolsavas vizzel kell leönteni s csak azután eltávolitani, mivel az ember sohasem tudhatja, nem bir-e az ragályozó képességgel? Ezen igen fontos óvórendszabály által egy-egy családban gyakran meg lehet gátolni a betegség továbbterjedését.

Ha a fentebbi eljárás következtében izzadás áll be: akkor a baj gyors megszünte is remélhető; ha ellenben a hasmenés és hányás ismétlődnék, akkor azonnal orvosért kell küldeni s mig az megjön nedves haskötőt alkalmazni.

(Eljárás: nagyobb fajtájú törülközőt oly módon hajts össze, hogy a gyomrot és hasat teljesen befedje, mártsd hideg vizbe, csavard ki erősen, boritsd be vele a beteg altestét s göngyölgess rá erősen többrétt összehajtot száraz lepedőt. Ezt addig kell rajta hagyni, mig a nedves törülköző meg nem szárad s csak akkor kell 2—3 óránként újjal fölcserélni, ha az ürülések ismétlődnek.)

Ha a fenntebbihez ikragörcs, a kéz és láb elhidegülése s elkékülése járulna, de kivált ha az ürülékek elvesztik bélsáros jellegüket, nagyon vizenyősek, szintelenek s rizsléhez hasonlókká válnak, a mellett gyorsan következnek egymásra, akkor célszerű a vizes borogatásokat a gyomorra és hasra fél óránként változtatni s ha azokat a test már nem volna képes fölmelegiteni: föléjük melegitett száraz ruhákat, vagy meleg kása-borogatásokat rakni. Az elhidegedett lábakhoz ruhába csavart forró téglákat kell fektetni.

Ha a koleraroham (az u. n. száraz kolera) mindjárt kezdetben a következő alakban lép fel: rohamos gyöngeség; kimondhatatlan roszullét; hányás és hasmenés hiánya vagy csekélysége, de a belekben, hirtelen nyomásra, loccsanásszerű nesz hallatszik; erős, nyomó fájdalom a nyomortájon; mellszorulás; dult arc; — föltéve, hogy ezen jeleket nem csupán a félelem okozza — akkor a következő vizgyógyeljárás ajánlható:

A betegnek minden hozzáférhető testrészét jéghideg vizbe mártott ruhákkal — lehetőleg egyidejüleg — 1—2 percig kell ledörzsölni, aztán ezen dörzsölést száraz ruhával folytatni. Az egész művelet percenként ismétlendő, mindaddig, mig a bőr tartósan föl nem melegszik s ruganyossá nem válik. Az ivást nem szabad tiltani s a beteg olyan italt kapjon, (hideg szodavizet, vagy meleg teát), a milyet legjobban eltür.

Javulás esetében a beteg maradjon ágyban s a dietában még akkor is óvatos legyen, midőn már egészen jobban van.

Igen fontos, hogy az ürülékek, úgy a hányás, mint a szék, minden egyes esetben, azonnal leöntessenek egyenlő mennyiségü karbolos vizzel, vagy oly edényben fogassanak fel, mely karbolvizet tartalmaz.

A bepiszkitott ágy- és fehérnemüeket szintén karbolos vizzel kell leönteni s azután forró vizbe vetni, — mely ilyenkor elegendő mennyiségben készen tartassék — és abban egy óra hosszáig forralni. Az ápoló személyzet kezei s netalán bemocskolt ruhái szintén karbolos vizzel mosandók le. A bepiszkitott s rögtön meg nem mosható tárgyak (padló, bútor) szárazra dörzsöléséhez igen alkalmas a Bruns-féle tisztitott, vagy a karbolos gyapot, mely a gyógyszertárakban s több mű- és kötőszerésznél kapható. A használt gyapotot azonnal el kell égetni.

Végre az ápoló személyzetnek a szivére kell kötni, hogy ne féljen, mivel a tapasztalás azt bizonyitja, hogy a ragály a fentebbi eljárás mellett direkt a betegről az ápolóra nem terjed át. De ez utóbbi óvakodjék az ugyanazon szobában való evés-ivástól, melyben a beteg fekszik.

Végül felemliti az utasitás azon homeopata orvosságokat, melyek a házi gyógytárban készen tartandók, hogy az orvos rendelésére azonnal bevehetők legyenek. Ezek: Chamomilla (2-dik tizedes higitás cseppekben), Ipecacuanha (2-dik tizedes higitás cseppekben), Veratrum (3-dik tizedes higitás cseppekben) Carbo vegetabilis (3-dik tizedes dörzsölet), Arsenicum (3-dik tizedes dörzsölet) és mint a kifejlett kolera roham főszerét, legalább 50 gramm Camphora-t (Rubini-féle tinctura.)

A kiállitási-hely kérdéséhez.

„Hol és mikor létesitsük a milleniumi kiállitást“ — ez a cime egy röpivnek, mely Musitzky aláirással jelent meg és „Miskolcz 1892 szeptember 28-dikáról“ keltezett.

Az érdekes nyomtatvány bevezetésül röviden ösmerteti a milleniumi kiállitás történetét, annak elhanyagolását s azután igy folytatja:

„A kérdést lethargikus álmából a kereskedelmi miniszter programmbeszéde rázta fel. A kiállitásnak létre kell jönni, a hivatalbeli elődnek Barossnak végrendelkezését valósitani kell. A misztikus homályban feltünt egy kis fény, a kiállitás kérdése kezd konkrét formát ölteni. A miniszter kiküldött egy albizottságot, mely csupa kiváló férfiakból áll, hogy válasszanak és állapitsanak meg egy alkalmas területet a kiállitás számára. A mennyiben nyilvánosságra jutott, ezen bizottság (mely többnyire kiváló szakemberekből van összeállitva) első sorban és kizárólag a Lágymányos mellett nyilatkozott és erre vonatkozólag előterjesztéseket tett a kereskedelmi miniszternek épen két hét előtt. Az elhatározás, melyet a miniszter magának tartott fenn, még nem lehet végleges.

Minden elfogulatlan emberre nézve a Lágymányos előnyei az összes kombinációba vett helyekéi között a legerősebben szembeszőkők.

A Lágymányos egy pompás kiállitásnak minden előnyeit nyujtja, ezek: A főváros közelsége (az uj hid felállitása után a lakosság két harmada részére közelebb mint a városliget), sok már tényleg létező közlekedési vonal, a kivaló szép vidék és azon körülmény, hogy a kiállitás épen a főváros terjeszkedési területének direkte a keretébe esik, miáltal minden a kiállitásra alkalmazott tégla, minden talyiga föld csak a jövendőbeli uj városrésznek lesz a javára.“

Ezután polemizál Musiczky azokkal, a kik a Lágymányoson rendezendő kiállitást drágaság szempontjából ellenzik, felhozza, hogy ezen állitások nem szakértői számitásokon alapulnak, hauem csak hozzávetőleges kombinációk szülték azokat. Majd igy szol:

„A többi kiállitási területek okvetlenül szükséges kiadásairól semmi szó nincs. Hogy mibe kerül a Stefania-út áthidalása az egyik, és mibe a vasutak alatti átjárók a másik tervezetnél, azt az illető urak nem számitgatják. És ezen szinte nem csekély költségek a kiállitás után mi a macskát használnak! Pardon! Még aztán drágá pénzen le kellene azokat bontatni, illetőleg betöltetni. Mi történne valjon a tervbe vett egyébb kiállitási helyeken emelt épületekkel, vagyis mi célra szolgálnának ezek a kiállitás után, azt nehéz volna meghatározni. A Lágymányoson azok a főváros közvetlen közelében vannak és bizonyára a legjobban értékesithetők annyival is inkább, mert a Duna közelsége is emeli becsüket.“

Ezután multkori vezércikkünkkel egyezőleg hangsulyoza a városliget fontosságát és annak szükségességét, hogy megkiméltessék.

Végül igy fejezi be fejtegetését:

„Ami azon ellenvetést illeti, hogy a legujabb tervezet szerint a Lágymányost a jövőben téli kikötőnek akarják átalakitani, erre azt felelem, hogy erről ugyis csak a Vaskapu-szabályozás befejezése után lehetne szó. Ezen eshetőségről már magam is szólottam a mult évi május hó 10-én kiadott expozémban. Egyébként is e célra a Lágymányosnak a Csepel szigettel szemben fekvő nagyobb része sokkal alkalmasabb, ha ugyan nem lesz az a téli kikötő a balparton, a mi sokkal valószinübb.

Köszönet a buzgó és hazafias férfiaknak, kiknek volt arra bátorságuk, hogy oly tervezet mellett foglaltak állást, melyet végre is a felületesen itélők nagy részének a dolog természeténél fogva el kellett fogadniok. Eltekintve az irigység és roszakarattól, melyekkel minden jó eszmének a harcot fel kell venni, a további körülmény az, hogy a Lágymányoson csak a főváros és az állam előnye van biztositva, mig a spekuláló uzsorások számára nincsen meg ott a kellő talaj.

Annak idején, midön Rotschild Bécsben Kempen minisztertől az épitési engedélyt kérte a cs. kir. Nordbahn épitéséhez, a miniszter nem tudta felfogni, miként áldozhat ily vállalatra Rothschild milliókat. Kempen előadta Rothschildnek, hogy Bécs és Brünn között csupán 4 omnibusz közvetiti a személyforgalmat már évek hosszu során át, hogy ő maga is használta ezelőtt ezeket a bárkákat és azt tapasztalta, hogy nem volt mindig kellő számu utasuk. Valjon mit szólna most Kempen a Nordbahn mai forgalmához és részvényeinek kurzusához?

Ha 3 millióval többe kerül is a Lágymányos, ugyis jó helyre lesz az a pénz elköltve. 10 év mulva a telkek ott 30, sőt több milliót is érnek és hozzá egy uj városi indóház ott a főváros jobb partján jobban emelné azt, mint bármi más tervezet.

Reméljük, hogy a döntő körök a Lágymányos mellett foglalnak állást.

E tekintetben Lukács miniszter, mint Baross méltó bajtársa és utódja, bizonyára széles látókörü államférfiúnak és a jövővel számoló miniszternek fog bemutatkozni.“

*

Megjegyezzük, hogy Musitzky cs. és kir. ny. őrnagy, ki a milleniumi kiállitást beható tanulmány tárgyává tette és a ki a Lágymá-

nyoson épitendő kiállitásról részletes tervezetet készitett és nyujtott be a székes főváros tanácsához.

Különfélék.

Visszaemlékezés. N. gróf több évig utazott. Első ismerőse, kivel visszatértekor házájában találkozott X. báró volt, egykori jó barátja. Jó bor mellett ünnepelték viszontlátásukat, egyszerre a báró kérdezi barátját: „Emlékszik ön a gazdag Arnold komteszre?“ — „Hogyne, kedves báró! Természetesen emlékszem arra a sovány, kancsal szemü, vöröshaju szörnyetegre. Ilyen madárijesztőt életemben csak egyet láttam. Hát mi történt vele?“ — „Óh semmi különös, kedves gróf, csak az, hogy elvettem és most a feleségem!“

Egy igazi veterán. Lyonban, az ottani aggok menedékházában él a világ legöregebb katonája. Lyonban született 1786. julius 28-án s igy most éppen 106 esztendős. A vén harcos már Napoleon tábornokkal Egyiptomban járt, később Spanyolországban táborozott, végig küzdötte az 1812. évi orosz hadjáratot és Beresina mellett öt golyót kapott a testébe, melyek közül egyet maig is hord. Cambronne alatt résztvett a waterlói ütközetben és e sok viszontagságos harc dacára, még ma is ép és egészséges. Nem régen a Rhone-departement prefektusa meglátogatta az öreg katonát, a ki azt mondotta, hogy nem érzi öregségét és reményli, hogy még vagy 50 esztendeig elél.

Az angol posta bizonyára egyike a legnagyobb közforgalmi intézményeknek a világon. Anglia főpostamestere több ember fölött rendelkezik, mint az angol gyalogság főparancsnoka. A posta 126,000 személyt, férfit, nőt, fiut és leányt foglalkoztat. Rendes évi fizetéssel 10.000 nő van alkalmazva. 1891-ben ez a posta 2.767.500,000 levelet, 241.600,000 levelezőlapot és 495.300,000 ujságot könyvet és csomagot szállitott. 1882-ben még 86 levél jutott egy személyre, azóta azonban 500 milliővál emelkedett a levelek száma, minek folytán ma minden Angolországban élő lélekre egy évben 46 levél, 6 levelezőlap és körülbelül 20 postacsomag esik. Még nagyobb az emelkedés a táviratoknál, melyek 1882. óta 32 millióról 69 millióra emelkedtek. Ezenkivül az angol postán a mult évben 49 millió font sterlinget (több mint 500 millió forintot) utalványozott a közönség.

Az ernyőkről Kinában már 1500 óta léteznek eső és nap ernyők; már az ezen időből való könyvek tesznek emlitést roluk. Lagard a hires utazó Ninive romjai között találta az első Baszrelifet, a mely egy királyt ábrázolt, kezében ernyővel. Iudiában is mindig a királyi méltóság jelének ismerték a napernyőt. A hercegek kisebb nagyobb rang fokozatukhoz képest ernyőket használtak, ugy, hogy ugyancsak erős emberek kellettek annak a tartásához, mely a nagyherceg feje fölé dukált. A király pedig többi cimein kivül is használja: „A fehér elefánsok ura és 24 vernyő tulajdonosa“ stb. cimet. A Kinai császár még adászat alkalmával is maga előtt vitteti a 24 ernyőjét, melyek részben selyemből, részben lakirozott papirosból készültek. John Hanvay, a londoni hospital alapitója, volt az első europai, ki 1756-ban oly bátor volt esernyővel az utcára lépni, a mi az utcai nép nagy mulatságára szolgált.

Alapos félelem. VIII. Henrik angol király egy nemest küldött I. Ferenc, Franciaország királyához és pedig egy nem épen hizelgő üzenettel. A követ, ki a francia király hirtelen haragját ismerte, kérte Henriket, hogy mentse fel őt e veszedelmes küldetéstől. „Ne féljen semmit“ — mondá Henrik nyugodtan — „ha a francia király elég merész, Önt megöletni, én az összes hatalmam alatt álló franciákat lefejeztetem.“ — „Fenség, igen kegyes“ — felelé az angol — „de én mindazonáltal félek, hogy mindazon fejek közül egyik sem lesz képes pótolni az enyémet!“

Hirek.

Az embernek aggódva járnak kelnek az utcákon:

— „Hány eset van?“ — „Hány halott van?“ — „Forralt vizet isztok-e?“ — „Hol kapni jeget?“ — „Volt e már Budán kolerás?“ — Ezek azon kérdések, melyeket egymáshoz intéznek az emberek.

Elővigyázó ember nem is megy át Pestre most: ide át mégis csak nagyobb a biztonság.

Hanem azért a legrémesebb hirekkel ijesztgetik egymást:

— Hallottad már a várban, az uri utcában volt egy kolerás eset!?

— Azt nem hallottam, de az Istenhegyen volt odakinn egy kolerás gyerek!

— A várbeli elemi iskolában is volt már két eset. Még a táskájukat is ott tartották a gyerekeknek dezinficiálás végett.

— Hát miért nem zárják be az iskolákat?

— Valószinüleg majd csak akkor, ha a kellő percent meg lesz.

— Miféle percent?

— A szabályrendelet értelmében csak akkor csukják be ragályos betegség esetén az iskolát, ha a tanulók bizonyos százaléka esik a ragályba . . .

— De hát azt akarják bevárni most is? Hiszen ez abszurdum!

— Mi nem abszurdum, abból, a mit a hatóság csinál és nem csinál a kolera ellen?

— No én a gyerekeket itthon tartom.

Más okos, lelkiösmeretes szülő is úgy tesz.

De tényleg azért hála istennek még nem volt az iskolákban kolera: az Istenhegyi gyerek, meg a két várbeli is a gyomrát rontotta el.

Az előljárók nem tudják, hogy hol áll a fejük, a kerületi orvosoknak pedig már ringlispil van a fejükben, annyifelé kell futkosniok, intézkedniök.

Persze nagy baj van a kiszállásolásoknál: csaknem mindenütt ki kellett rendelni a karhatalmat.

De azért az okos ember nem fél, hanem elővigyázó és követi az orvosok tanácsait.

A „Budai Hirlap“ óvatossági szempontjából, minthogy több ember kezén megy át, az olvasóközönségre való tekintetből **fertőztelenitve** van.

Uj kaszárnya Budán. A II. ker. retek utcában egy vadász zászlóalj számára tudvalevőleg uj kaszárnya épitését határozták el. Ezen munka elkészitését Hausmann Sándor 250.000 frtért vállalta el.

Uj épitkezések. A „budapesti tornaegylet“ választmánya elhatározta, hogy krisztinavárosi palotájához a Szt.-János utca és Szt.-János tér felé fekvő telkén bérházat épit. Az épitkezésnek természetesen a tagok kellemes nyári szórakozása, a kuglizás áldozatul esik, a mennyiben az épitendő bérház a torna csarnok kertjét teljesen igénybe fogja venni.

A villany Budán. Ganz és társa cég a főváros villany világitására illetőleg a vezetékek lerakására vonatkozó tervét, köziratban ismerteti a közönséggel. E terv szerint a vezeték Budán a Ganz utcától a Szarvas térig s innen a várba a Ferenc-József-kapúig lesz lefektetve. A Krisztina város, mely nyáron Budának legélénkebb város része, egyelőre csak petroleum lámpák fényében fog tündökölni.

A kir. palotához vezető uj ut épitésével kapcsosatban áll a Szarvastér leásása. E munkálatnak a terv szerint még ez ősszel kellett volna elkészülnie, a legujabb megállapodás szerint azonban majd csak a jövő év tavaszán fognak hozzá.

Az uj főkapitány Budán. Sélley dr. a fő- és székváros uj rendőr főkapitánya csütörtökön délelőtt a budai rendőrkapitányságokat sorra meglátogatta, egy részt, hogy azokat felülvizsgálja, de főleg, hogy meggyőződést szerezzen az ezen kapitányságoknál levő fogdák állapotáról és az azokban foganatositott fertőztelenitésről, az szóval egészségügyi intézkedésekről. A főkapitány mindent rendben talált.

Szerkesztői üzenetek.

G. R. Minden héten igérgeti, de csak nem kapjuk meg a cikket?! Pénteken az eső miatt maradtunk el, de jövő hét elején jövünk számosan: **V.** — **Katica.** Azzal nem szolgálhatunk, mert az szerkesztőségi titok, az irónő maga kivánja inkognitóját megtartani. — Dehogy: Hisz azt a stilusáról láthatja; különben első próbája volt. — **Idus.** A zsebkendő tolvajlás már nem uj és nem is kriminális dolog. hogy, hogyan kaphatja vissza, azt nem tudjuk. — **K. B.** Gribó, kis község Sáros megyében, az egész 17 házból áll és 132 lakossa van, utolsó posta Sztropkó. — **Károly.** Ha van egy bejáratos ismerőse ezen házhoz, kérje fel azt, hogy mutassa be magát. Más expedienst nem ajánlhatunk. — **r. R.** — Az ördögárokra vonatkozó dolog nem felel meg a tényállásnak: épen a napokban ejtetett meg ez irányban a vizsgálat. **Félénk.** A ki önnek azt mondá, hogy a vizben nem lehet kolera-babillus, az nem lehetett orvos! Hiszen ez már régóta ösmert dolog. Már a 30-as években befolyt kolera-járvány alkalmával tudták azt: a nép azért fogta rá az urakra, hogy a kutakat megmérgezte és azért lázadt fel, mert tapasztalta, hogy a kútviztől kapta meg a kolerát. De sőt nemcsak a viz, hanem a nedvesség egyáltalában erősen elősegiti a bacillusok teriedését. Hogy forralt vizet kell-e okvetlenül innia, az más kérdés. Elvégre ihatik szürt vizet. De azért csak jobb, a mi biztosabb. Az, hogy egy ösmerőse szüretlen kútvizet iszik elvből (?!) még nem bizonyit semmit. A 3-dik emeletről is már leugrottak úgy, hogy semmi baja se történt az illetőnek, de azért az okos ember mégis csak a lépcsőn fog lejárni és nem leugrani. **S. E—h.** Köszönjük szivességét! — **M. J.** Az érdekes cikket igen köszönjük. Bárha minél többször kapnánk szakavatott kezéből effélét!

☞ A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik. ☜

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII. József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Deák mauzeleum a kerepesi-ut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon.

Nemzetközi baromfikiállitás az Andrássy-uti Bellevuében; nyitva egész nap. Belépti dij 30 kr.

Jakobey-kiállitás a műcsarnokban, nyitva d. e. 9-től d. u. 5-óráig. Betéptidij nincs.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—10.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

LOHR IRMA

Budapest II k. fő-utcza 1 sz. alatti

elővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevivágokból készithető cikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

A küszöbön álló halottak napjára és mindszent ünnepre élő vagy száraz (erfurti) **virágokból készitett diszes koszorúk 2 frttól kezdve minden árért kaphatók.**

16—1.

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelők, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM. 15—2.

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü. feleladás, birtokbérlet, háseladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői,** gazdasszonyi és egyéb pályázat, lakáskiadás és lakás bérbevétel hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba is vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapu-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnőtt, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—12.

Monogrammok himzésére, vagy luxus kézi munkák elkészitésére, (mint karácsonyi meglepetés) vállalkozom. Cim a kiadóhivatalban. 44—3.

Elhagyott.

Miért nem ir? Nem tetszett őszinteségem? Remélem, hogy nem végkép akarja meszakitani levelezésünket, nagyon megbántaná vele „Euridykét,“ ki óhajtva várja sorait. 52—1.

Mephisto.

Levele nekem érthetetlen, ha feleletet akar kérem irjon világosabban a „kivánesi Erzsikének.“ 53—1.

Ifjú hölgyeknek.

Az országos nőiparegylet évek előtti kiállitásán érmet kaptam a papirvirág készitésért. Kurzust nyitok, 15 lecke alatt megtanulhatni tőlem minden virág készitést, egy személy fizet 4 frtot, a ki pedig még a filigran lepkék készitését is akarja, megtanulni azok 5 frtot fizetnek. Cimem a kiadóhiv. megtudható. 54—1.

Gold. ? ? ? ? ?

Egy szó — egy betü se? ? ? 55—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 22. sz. Vasárnap, október 16.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Hatóság és sajtó.

A legutóbbi közgyülésen a városatyák ugyancsak nekifohászkodtak a szerecsen-mosásnak. Mosták szörnyen, de azért csak nem lett az fehér!

Bizalmat szavaztak a hatóságnak a járvány alkalmából tett intézkedésekért. Egyuttal keserves panaszokkal fordultak a sajtó ellen, a miért az kikelt a hatóságok tétlensége ellen.

„Kompromittálják hatóságainkat a külföld előtt!“ igy hangzott a panasz.

A felelet igen egyszerű erre: Ne adjanak rá okot, alkalmat.

Mert, hogy az egészségügyi intézkedések terén nagy mulasztások terhelik a fő és székváros hatóságát — ezt a legkétségbevonhatlanúl számok igazolják be.

Jóslatunk megdöbbentőleg gyorsan beteljesült: Budapesten Hamburg kivételével — az egész kontingensen a legtöbb kolera beteg és halott volt eddig.

Berlin, Bécs, Páris, Krakkó, Prága stb. képesek voltak utját állani a járványnak erélyes preventiv intézkedéseik által.

Budapestnek a járvány nehány nap alatt ugy szólván többe került fél millió forintnál — és az eredmény még csak alig alig látszik.

A mit a hatóság most tesz, ezt helyesen, jól cselekszi, erélyes intézkedéseivel talán képes lesz megakadályozni azt, hogy Hamburg sorsára jussunk.

Senki nem panaszkodik azon, hogy a hatóság nem eléggé erélyes most: sőt már is emelkednek hangok, — mint azt a közgyülésen is tapasztaltuk, — melyek a takarékosságot emlegetik és túlzottnak mondják a jelenleg életbe léptetett rendszabályokat.

Nincs igazuk!

A járvány háború, a háborúban pedig a takarékosság lehetetlen.

Garasoskodni akkor, a midőn igen sok emberéletről van szó — helytelen, vétkes szükkeblüség volna.

Csakhogy félannyi költséget meg lehetett volna kimélni, ha a preventiv intézkedéseknél nem akartak volna spórolni.

Ha mindent idejében megtettek volna, úgy ma, mi is túl volnánk a veszedelmen: a járvány nálunk sem kapott volna lábra sohasem.

Igy a legnagyobb mértékben készületlenül talált a kór.

Legalább felerészét a most tett intézkedéseknek meg kellett volna tenni már a mult hó elején, meg kellene tenni egész év alatt.

Az egészségtelen, zsúfolt lakásokat nem most kellene delozsirozni, hanem egész éven át arra kellett volna ügyelni, hogy ilyenek ne legyenek.

A kellő szükség-barakkokat nem most kellene épiteni, régen állaniok kellene már.

A sajtó tehát csak kötelességét teljesitette, a midőn a hiányokról megemlékezett, a hatóságokat figyelmeztette teendőire.

Hogy borsót hányt a falra, az is bizonyos: mert figyelembe sem vették.

A köszönet is itt van: most még a sajtónak mennek neki, hogy miért irta meg az igazat.

De hát ez a sajtót nem fogja kötelességének teljesitésében befolyásolni.

A sajtó ezentúl is a közjóért, az általános érdekekért fog működni és küzdeni, akár tetszik az a közgyülésnek, akár nem.

Kötelességünket fogjuk teljesiteni mi is ezentúl épen úgy, mint eddig.

Most is azt tesszük, a midőn óva intjük a hatóságokat a garasoskodástól a járvány elleni harcban.

A pazarlásnak mi sem vagyunk barátai, pazarlást nem is tapasztalunk a hatóságok részéről.

Csak a legszükségesebbeket teszik meg: de azt igyekeznek lehetőleg gyorsan megtenni.

S a hatás már is érezhető. Nehány nap óta a járvány nagyobb emelkedést nem mutat, úgy látszik, hogy meg fogunk vele birkozni és legalább sokkal több áldozata nem lesz már, mint volt eddig.

Nem kell tehát kimélni a pénzt,

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Őszi levelek.

Ősz volt. Hüvös esti szél fújt midőn kimentem a nagy hársak alá.

Zizegve, zörögve hullottak le a sárga fonyadt levelek. A félig puszta ágakba belekapaszkodott a szél, s miután jól meghintázta magát rajtuk, tovább lebbent, magával vive sok, sok sárga levelet, melyek, mikor már elhagyta erejök, sürün hullottak lefelé és sárga szőnyeggel boritották be a földet.

Felvettem egy szép piros-sárga hársfalevelet, mely engem is valami füzfa poétának gondolva, félve rezgett ujjaim között; csak mikor látta, hogy én nem kezdek valami hangulat gerjesztő őszi kinrímekbe a falevelekről, akkor lassanként bizalmas lett hozzám, s kiöntvén keservét, igy beszélt:

„Látod, én már félek az ősztől, a mikor itt a hervadás ideje, mert akkor nincs nap, hogy ki ne jönne egy-egy rágott végü plajbászos nyávogó teremtés, a ki azt hiszi, hogy ő valami nagy költő; jön és itt mindenféle hossszú lére eresztett dicsénekeket zeng rólunk: hogy sárgulunk, hullunk neki . . . .

Sárgulunk ám a boszankodástól, pirulunk a szégyentől, és hullunk a méregtől, hogy még az ilyen is tolla alá mer venni, és rólunk keserves rosz verseket faragni.

Sóhajt, mint mikor kifáradt bika fúj, de nem a természet halálán, hanem, hogy egy verset nem tud tisztességesen összetákolni! Arcáról lerí a kínlódás. Mintha neki fájna, hogy az erdő megritkúl, a madarak elhallgatnak, mi pedig megyünk átaludni a telet!

De sokat is kell nekünk elhallgatnunk! ha már rólunk nem tud rímet akkor a hangulathoz hiven, valami mélabús szerelmi versre kerül a sor. Hogy az „imádottja“, a kié forongó szive, melynek lángja egy erdőt felperzselne, ilyen meg olyan legékesebb példánya a női bájnak, szépségnek, erénynek. És bizonyosan jól tud főzni is. A Múzsáról meg éppen azt hisszi, hogy őt homlokon csókolta — pedig ha csak közel járt volna a szele is hozzá, nem keseritené meg igy a mi utolsó napjainkat.

És bizony alaposan félre ért bennünket, ha azt hiszi, hogy a mi zizegésünk, zörgésünk neki szól!

Ha azt hallod, hogy a hervadó levél susogva hull le, s vegyül többi társai közé, ne gondold, hogy az tán valami poétának, a mi rémünknek szól, vagy fájdalmas sóhaj a végzet ellen, hogy ily rövid lét után el kell enyésznünk!

Oh nem! Dehogy! Mi csak búcsúzunk, jó éjszakát kivánunk egymásnak a téli mulatsághoz, és hálát adunk a mi szép Istennőnknek Flórának, hogy megszabaditott a poétáktól.“

Egy kis fuvalom, s maga az érdemes levél is morogva, zúgva vegyült a többiek közé.

— — — — — — — — — —

Pedig, szivesen, hallgattam volna még!

Olyan érdekesen beszélt lassú zörgésével, s gondolatai úgy megegyeztek az enyéimmel.

Felkeltem s elmentem.

Egy fa alatt két fiatal embert láttam. Egymásnak hátat forditva ültek, hogy ne háborgassák egymást, és a készülő nagy munkát ne zavarják meg..

Egyik firkál, firkál rémületes gyorsan, közben, közbe sürü üstökébe mélyeszti hosszú ujjait; látszik róla, hogy bőviben van a hervadó, sárga természethez sehogysem illő zöld gondolatoknak.

A másik meg égnek forditott szemekkel bámul, ez meg, úgy tetszik, még teljesen üres, és kopár, s a mosolygó kék mennyből várja az ihletet: minden félórában lehajol s összekuporgatott kézzel ir le egy-egy szót.

Zizegő lombok hervadó természet, sárguló fű, — mit is mondott a falevél?

V.

hanem meghozni mindazon áldozatokat, melyek szükségesek.

A hatóság mindenkor számithat a sajtó támogatására, és amint a sajtó nem kiméljet senkit sem, mihelyst közérdekről van szó, épen ugy nem fog habozni megvédelmezni, a közvéleménynek visszhangja lenni akkor sem, ha a hatóságot igaztalanul pazarlással vádolná valaki, vagy más méltatlan váddal lépne fel.

A mi a külföldet illeti, melyet a sajtó állitólag félrevezetett, az csak a legritkább esetekben indul az itteni sajtó nyomán.

A külföldi sajtónak jelentősebb organumai épen úgy birnak állandó tudósitókkal itt Budapesten, mint a hogy a mi tekintélyes napilapjainknak is megvan a maguk tudósitása mindenhonnan. Ugyan melyik lap fogná a bécsi dolgokat a bécsi sajtó szemüvegén át nézni és olvasóinak ugy feltálalni?

Egyik sem!

Nekünk tehát, tekintet nélkül arra, vajjon az tetszik e egyeseknek, tetszik e a hatóságnak — tekintet nélkül arra, vajjon a külföld, mit szól hozzá: meg kell mondanunk az igazat, ha még oly kellemetlenül hangzik is.

Tettük eddig, tenni fogjuk ezentul is!

Fő- és székvárosi ügyek.

A fő- és székváros közgyülése.

1892. október 12-én.

Elnöklő Ráth Károly főpolgármester megnyitván a közgyülést, inditványozza, hogy a mennyiben a tárgysorozatra fölvett összes ügyek nem volnának a jelen ülésben elintézhetők, a többinek tárgyalása, tekintettel a tanácsnokok és tisztviselőknek a rendkivüli viszonyok miatti nagymérvü elfoglaltságára, ne másnap, hanem a jövő szerdára összehivandó ülésben intéztessék el.

Ezt az inditványt a közgyülés elfogadta.

Elnök bejelenté ezután, hogy a nyomtatott napirenden kivül a tanács bemutatja a kolera járványra vonatkozólag a szeptember 16-diki közgyülés óta tett intézkedésekről szóló jelentését. A mennyiben a közgyülés kivánja, az elnöki előterjesztések után a jelentés első tárgyul fel fog olvastatni. (Helyeslés.)

Haberhauer János tanácsnok előadja ezután a tanács jelentését a kolerajárvány ügyében tett intézkedésekről.

Tabódy József: Teljes bizalommal viseltetem a járványbizottság és t. elnöke iránt és ebben a bizalmamban megerősit az előadott intézkedések sorozata. De e bizalmam mellett egy körülményre nézve mégis kell kérdést intéznem. Kérdésem az, vajjon a járványbizottság arra nézve is kiterjesztette-e figyelmét, hogy a barakból kijövő kolerás betegek ruháit elégessék, természetesen az illetők kártalanittatván, mert hiszen a desinfectio nem elég. Mikor a legdrágább, az élet, forog kérdésben, akkor a takarékosság volna pazarlás. (Helyeslés.)

Haberhauer tanácsnok: A kórház területéről a járvány kihurcolásának veszélye nem forog fenn. A lehető legszigorubb óvó intézkedések meg vannak téve és ezeket be is tartják. Tudtommal a megfertőztetett ruhákat el is égetik, de az orvosi szakértők véleménye szerint a 100. C. foknyi vizben való megfőzés után a ruhák semmiféle veszélyt sem rejtenek magukban.

Dr. Gebhardt Lajos a kifejtettek kapcsán még megemliti, hogy a csekélyebb értékü ruhákat elégetik, de a hol az érdemes, a teljesen megbizható fertőztelenitést alkalmazzák.

Dezsényi József: T. közgyülés! A főváros lakosságának a mostani megpróbáltatás idején bizalomra van szüksége. Elfogadom a tanács előterjesztését és bizom benne; mellőzök minden rekriminációt. Csak arra a tényre akarok áttérni, mely ezen törvényhatóság minden egyes tagját illeti. Olvastuk a legközelebbi multban Budapest főváros sajtóját, annak nyilatkozatait; azt kellene hinni, hogy itt oly feltétlenül önálló rendelkezéssel biró testületről van szó, mely minden más tényező hozzájárulása nélkül, felsőbb hatalmak kérdezése nélkül járhat el és járhatott volna el abban is, hogy a baj be ne csempésztessék az ország határán. Azok a meglehetősen kiméletlen támadások, melyeket e törvényhatóság ellen intéztek, azt engedik sejtetni, hogy ama nagyhatalom, a sajtó, mely előtt, mint a közérdek őre előtt különben meghajlok, nincs talán kellően tájékoztatva. (Igaz! Ugy van!) Ez a törvényhatóság tulajdonképen csak végrehajtó közege a miniseriumnak.

T. közgyülés! Már ezen jelentésből kiviláglik, hogy a járvány behurcolására vonatkozólag teljesen indokolatlan, ha a főváros törvényhatóságát támadják. Meghajlok a fővárosi sajtó előtt, tudom, hogy a közérdek megóvása a hivatása, de meglehet kivánni azt is, hogy objektiv és igazságos legyen. (Helyeslés.) Tudvalevő dolog, hogy a főváros égalji és más viszonyainál fogva fogékonyabb az egészségtelen behatások ellen, mint az északi és nyugoti városok; de köztudomásu dolog, hogy itt is, ott is három főtényezője van a közegészségügynek: jó csatornázás, vizvezeték és köztisztaság. Ezen három tényező nélkül csak az Uristen kormánybiztosa segithet és nem a magyar királyi ministeré.

Ha ez a három főtényező most a főváros kalamitását képezi, az, mint méltóztatnak tudni, nem a mi hibánk. A vizvezetéki tervek ügye még most sem volna eldöntve, ha a főváros lakossága ismét nem lenne veszélyeztetve. A csatornázás ügyét is számtalanszor kellett sürgetnünk. Ugy vagyunk a miniszterrel szemben, hogy ez a törvényhatóság önállóan nem rendelkezhetik; a ministeri ellenőrzés dajkaséggá lett és nemcsak a tanácsot, de a törvényhatóságot is járszalagon vezetik.

Ily körülmények közt megkövetelem az igazságos fővárosi sajtótól, hogy méltányos legyen, ne kárhoztasson bennünket, ne lázitsa a lakosságot azok ellen, kik szivükön hordozzák a lakosság jólétét. (Élénk helyeslés.)

Polonyi Géza: Magam részéről ezt a pillanatot arra nem tartom alkalmasnak — bár kinálkozó — hogy politikai recriminatiókba bocsátkozzam a kormánynyal szemben. De méltóztassanak figyelembe venni, hogy 1873-ban Bécsben a kolera legalább négyszerte oly hatalmasan dühöngött, mint most nálunk, és ott világkiállitást ünnepeltettek velünk, magyarokkal. Figyelmébe ajánlom a sajtónak, hogy a főváros nem szolgáltatott okot arra, hogy összes intézményeit kompromittálják nemcsak azok előtt, kik itt az országban nem ismerik, de az egész müvelt külföld előtt. (Igaz! Ugy van!)

Fájnak nekem e támadások annál is inkább, mert életemben ez az első eset, hogy a magyar sajtó ily igazságtalan vádakkal van tele. Hiszen nem szabad feledni, hogy még csak külön vámhatára sincs az országnak és azt, hogy sok baj háramlott ránk onnan, honnan most kigyót-békát kiáltanak ellenünk. Inditványozom, méltóztassanak a tanács előterjesztését egyhangulag tudomásul venni: és miután tudtunkkal és meggyőződésünk szerint oly ok nem forog fenn, melyből akármely közegünk mulasztására lehetne következtetni, jelentsük ki bizalmunkat abban, hogy a főváros törvényhatóságának vezetői jövőre is meg fogják tenni kötelességüket. (Élénk helyeslés.)

Heltai Ferencz: A t. közgyülés nyilvánuló hangulata sem tartóztat vissza annak kijelentésétől, hogy Polonyi képviselő ur inditványát semmi tekintetben nem fogadhatom el. Magam is abban a meggyőződésben vagyok, hogy a főváros lakosságának és a törvényhatósági tisztviselőknek nyugalomra van szükségük és azért azzal a szándékkal jöttem és a józsefvárosi bizottsági tagok részéről oly megbizatást is nyertem, hogy megnyugtató irányban szólaljak fel. De azok után, a melyeket itt előttem elmondtak, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a főváros közönségének, melyet a törvényhatóság képvisel, semmi oka, hogy a bizalomnyilvánitáshoz hozzájáruljon, a mint annak Dezsényi és Polonyi urak kifejezést adtak. Az a jelentés, mely előttünk fekszik, semmi ujat sem tartalmaz, valamint az sem, melyet a t. főorvos a közegészségügyi bizottság elé terjesztett. És merem állitani, hogy semmi okunk elhinni, hogy mind az, a mi benne van, valamennyi meg is valósittatott. (Közbekiáltások: Meg kell előbb győződni!)

A főorvos augusztus havi jelentésében kedvezőnek mondja a főváros egészségi állapotát, pedig 200 difteritiszes esetet mutat ki, a mi pedig járványnak felel meg. Ha a kellő intézkedéseket megtették volna, akkor most nem volna itt a baj. Budapest messzebb esik Hamburgtól, mint Berlin vagy Bécs és azok a járványtól megóvattak. Nem akarom a t. közgyülés türelmét kifárasztani, de abban konkludálok, hogy semmi okunk sincs arra, hogy most bizalmi nyilatkozatokat tegyünk.

Rémi Róbert: Nem volt szándékom felszólalni, de miután az előttem szólott bizottsági tag úr azt mondja, hogy ő a józsefvárosiak megbizásából szólt, kijelentem, hogy mindazokat, melyeket Dezsényi és Polónyi urak mondtak, tökéletes megnyugvással fogadom és teljes bizalommal viseltetem a tanács iránt. (Helyeslés.) Sőt inkább azt hiszem, hogy kissé tovább is megyünk a költekezésben, mint szükséges volna, de a közönség megnyugtatása érdekében nem szabad visszariadni az áldozatoktól.

Dr. Rácz Károly: Én sem hallgathatom el sajnálkozásomat a sajtónak felszólalásai miatt, melyek bizonyos szempontból jogosultak ugyan, de másrészt túlhajtottak és oly szinben tüntetik fel a közgyülést, melyet az még sem érdemel meg. Ne felejtsük el, hogy a külföld menynyire fogja növelni e támadásokat. Hamburgban sem voltak ily támadások. Bécsben az uralkodónak kellett közbelépnie, hogy barakok létesittessenek.

A baj itt van; a lakosság izgatott; szükséges a megnyugtatás. De a hatóságnak is higgadtan kell eljárnia. A kolera eddig ugyszólván kizárólag szegény embereknél pusztitott. Helyen való, hogy a vagyonosabbak támogassák azokat; de az már megdöbbentő, hogy egyetlen embernek a butoraiért 1300 forintot adjanak kárpótlásul. (Felkiáltások: Négynek adták! Ki mondta? Az ujságban olvastam. Hiszen ha ilyen 100—120 eset fordul elő, a főváros csődbe kerül.

A tanács jelentését különben tudomásul veszem és kérem a tanácsot, hogy a kiadások körül azzal a mérséklettel és óvatossággal járjon el, mely indokolt és szükséges.

Kamermayer Károly polgármester: T. közgyülés! Mindenekelőtt bocsánatot kell kérnem, ha a t. közgyülés figyelmét néhány percre igénybe veszem. Sokkal fontosabb ez az ügy, semnogy ezen ügynél ne a legnagyobb komolysággal és hidegvérrel járjunk el. Jól esik nekem és azt hiszem, a tisztviselők mindegyikének az, hogy a t. közgyülésnek, mint látom, többsége, elismeri a tett intézkedések valódiságát és bizalmat méltóztatik nekünk szavazni. Higyje meg a t. közgyülés, hogy ez lesz a támasz, mely bennünket törekvéseinkben fenn fog tartani és buzditani, hogy kötelességünket a főváros törvényhatósága irányában mindenkor teljesitsük.

Nehéz volt a feladat, t. közgyülés, mert midőn mindent elmondanak az emberről, csak azt nem, hogy becsületes ember, mikor egész multját elfeledve, azt mondják nem helyére való, mikor azt mondják, hogy nem képes megfelelni, akkor nagy lelki erő és higgadtság kell ahhoz, hogy az ember félretekintve ezen körülményektől, hiven és lelkiismeretesen teljesitse kötelességét. (Igaz! Ugy van!)

De a lakosságra is nagy befolyással birt ezen támadás, mert a hatóság tekintélyét alázták és a lakosság egy részét ellenállásra buzditotta. Ha ily körülmények ismétlődnek, akkor a veszély idejében nemcsak a nagy közönség fog megfélemlittetni, de a hatóság közegeinek tevékenysége is meg fog bénittatni, a közegek elkedvetlenednek és visszavonulnak a küzdőtérről. Oly sok mindenféle dolgot hoztak és hoznak fel a jelenre vonatkozólag, mintha nem éltünk

volna át hat járványt. Hiszen, a ki emlékszik reá, tudhatja, hogy 1848 óta hat járvány uralkodott, még pedig oly mérvben, melyről a fiatalabb generációnak fogalma sincsen. Mi tulajdonképen a járvány valódi oka? Az, hogy behurcoltatott. Az orvosi tudomány már sokkal magasabb fokot ért el, semhogy el lehetne hinni, hogy a járvány lokális és hogy a városban önmagától támadt; ez nem is áll és az orvosi tudomány konstatálta, hogy behurcoltatás történt.

Méltóztatott hallani, mi minden történt. Nekem nem volt benne részem, nincs is benne érdemem, mert szeptember hó 14-én foglaltam el állásomat. A t. törvényhatóság tudomásával, a tanács, illetőleg Gerlóczy polgármester ur (éljenzés) és az illető közegek, kik közül különösen ki kell emelnem Haberhauer tanácsnok urat (éljenzés), Gebhardt t. főorvost (éljenzés), sőt dr. Müller Kálmán (éljenzés) kórházi igazgatót is, minden előintézkedést megtettek, hogy a járvány be ne hurcoltasék. Sem a tanácsnak, sem a törvényhatóságnak, de magának a kormánynak sem állott hatalmában a behurcolás megakadályozása. Hiszen behurcoltatott oly városba, hol a legjobb közigazgatás van, hol a város nemcsak város, hanem állam, hol azt lehet mondani mintaszerű tisztaság, berendezés van?

Ott a járvány egyszerre lépett fel, nagy vehemenciával. Ennek egyszerű oka, hogy Hamburg gócpontját képezi az egész világ közlekedésének és be lett hurcolva a baj és ezt a legnagyobb erőfeszitéssel sem tudták akadályozni. Budapesten, melynek majdnem annyi lakosa van mint Hamburgnak, azaz 520—530 ezer, mig Hamburgnak hatszáz egynehány ezernyi a lakossága, mondom, nálunk abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a járvány tetemesen nem emelkedik. Ha egyszer a járvány behurcoltatott, a különböző faktorok, melyek terjesztéséhez hozzájárulnak, nemcsak a talaj, nemcsak a vizvezeték és a csatornázás, hanem az emberek életmódja és tisztasága; látható, hogy különösen oly helyen, hol nincs szűrt viz, hol szegény lakosság van, mely nem tudja magát ellátni tiszta ruhával és élelmivel és mely a pálinkának nagyon is áldoz, ismétlem, ez a szegény lakosság sinyli legjobban a bajt.

Ha már egyszer behurcoltatott a baj, annak elnyomása nagyon nehéz. Azt hiszem, a jelentésből méltóztatott látni, hogy mikor a baj konstatáltatott.*) a hatóság egy percig sem késlekedett. Minden igyekezetét és törekvését kifejtette. A kezdet nehézségeivel kellett megküzdeni és megtörténhetett, hogy a közegek elvesztik fejüket és nem tudják tulajdonképen, mint csináljanak. De kimondhatom, hogy ily nagymérvű előintézkedések, a mióta a főváros fennáll, nem történtek. Mindenekelőtt 240 ágyra kórházat rendeztek be Pesten, holott most is csak 100 ágy van igénybe véve: a Duna jobb partján is rendeztetett be 30 ágy. Készen volt a szállitás minden eszköze. Oly intézményt, melyet csak hirből ismerünk, felállitottunk, a mi ismét Gerlóczy alpolgármester úr érdeme, mert az ő kezdeményezésére létesittetett a fertőztelenitő intézet, melyben a desinfektio legnagyobb mérvben eszközöltetik. Mikor hivatalomat elfoglaltam, köteleségemnek tartottam megtekinteni és mondhatom, hogy ez az intézmény, bár ideiglenes, olyan, mely tökéletesen megfelel az igényeknek. Ehhez járulnak majd mozgó fertőtlenitők.

Azt méltóztatik hinni, hogy csak a mi belső berendezésünk és szervezésünk rossz? Ki nem ismeri Párist? A németek, mikor elfoglalták, azt mondták: most tanultuk egy nagy város berendezését megismerni és most látjuk, hogyan kell egy városnak berendezve lennie. Annak dacára azonban, hogy Páris, London, Bécs, Berlin és más városok roppant haladást tettek minden irányban, vajjon meg lettek-e kimélve? Ezeket épugy meglepte a járvány, mint más városokat és szerencsének mondható, hogy például Berlinben, hol a közegészségügyi intézmények nagyon ki vannak fejlődve, dacára annak, hogy közel van Hamburghoz, nagyobb mérveket nem öltött. De ott is előfordul még naponként 10—15 eset. Párisban most is fordul elő 20—25 koleraeset, de elhatározták, hogy nem adnak ki bulletineket és Berlinben figyelembe sem veszik a dolgot. A kolera útja kiszámithatatlan. Fellép keleten, aztán délnek megy, megkiméli az északot, majd meg épen északon tör ki és terjed onnan.

Az ivóvizre azt mondják, hogy nem ér semmit. A ki volt Berlinben, Hamburgban, Londonban, meggyőződhetett róla, hogy ott nincs jó viz. Európában csak három városban van jó viz: Bécsben, Rómában, Drezdában. És minthogy épen a drezdai vizművek igazgatójának terveit fogadtuk el, remélhetjük, hogy mi is jó vizet fogunk kapni. Méltatlan támadás, ha ennek a közgyülésnek szemére hányják, hogy nem tett eleget. Létesitettünk közvágóhidat, épitettünk kórházakat, létesitjük az árúcsarnokot, javitjuk a közegészségi szolgálatot, elrendeltetett a csatornázás.

Ha a közgyülés nem áll feladata szinvonalán, ha a tanács tagjai nem tudják teljesiteni kötelességüket, akkor a közgyülés nem érdemli meg a választók bizalmát, a tanács pedig nem érdemli meg a közgyülését. Azt hiszem, kezünket szivünkre tehetjük és mondhatjuk, hogy annyit, a mennyit a főváros hatósága megtehetett, minden irányban megtettünk. (Élénk helyeslés.) Az iskolai és egyéb kulturalis feladatok mellett nem felejtettük el a közegészségi ügyet. Fejtsük ki továbbra is tevékenységünket, ne riadjunk vissza semmiféle áldozattól és a veszély pillanataiban tartsunk össze; akkor a veszélyes ellenséget le fogjuk győzni. (Élénk helyeslés.)

Még csak egyre kell figyelmeztetnem a t. közgyülést. A mi állapotainkat a külföld előtt oly sötét szinben festették le, intézményeinket oly módon rajzolták le, hogy szinte vissza kell riadnia a fővárossal való érintkezéstől és ennek következtében minden, mi Budapestről kimegy, visszautasittatik. Ez pedig, méltóztatnak tudni, az ipar és kereskedelem nagy kárára van (Igaz! Ugy van.) E tekintetben talán szükséges lesz, hogy a t. közgyülés ezen jelentést tudomásul véve, elrendeli, hogy az eredmény a belügyminiszter elé terjesztessék, ki egyuttal felkéressék, hogy a hamis és koholt hireknek valódi értékükre való vezetése tekintetében kegyeskedjék intézkedni a külügyminiszterium útján, hogy a külföld valódi képét lássa állapotainknak.

Kérem a t. közgyülést, méltóztassék a tanács javaslatát elfogadni.

Dr. Adler Zsigmond: A mi mondani valóm van a járványra vonatkozólag, azt már elmondtam az illető bizottságban. Mikor e terembe jöttem, azt hittem, hogy a tanács mindenféle támadásoknak lesz kitéve s az volt szándékom, hogy a támadásokat kellő mértékben ellensulyozzam. Most azonban csak azt inditványozom, hogy még ne szavazzunk sem bizalmat, sem bizalmatlanságot, hanem várjuk be az intézkedések konsequenciáit és most a tanács előterjesztését egyszerűen vegyük tudomásul.

Elnöklő Ráth Károly főpolgármester: Azt hiszem, tolmácsolom a t. közgyülés nézetét, ha azt mondom, hogy a tanács javaslatát tudomásul veszi és bizalommal viseltetvén az illetékes közegek buzgalma és kötelességérzete iránt, elvárja és meg van róla győződve, hogy e rendkivüli időkben kötelességöknek minden irányban eleget fognak tenni. (Helyeslés.) A t. közgyülés elhatározza, hogy ez ügyben a belügyminiszternél előterjesztés történjék az iránt, hogy a valódi állapotok a külföld tudomására jussanak. (Helyeslés.)

Több tárgy elintézése után Rózsavölgyi Gyula tanácsnok előadja ezután a tanács előterjesztését a budai honvédemlék-szoborbizottság kérvényére, a honvédszobor lelepzése alkalmából az ünnepély rendezési költségeinek megszavazása tárgyában. Elnök és előadó rövid megjegyzései után a tanácsi javaslat elfogadtatik. A közgyülést jövő szerdán folytatják.

*) Az épen baj, hogy csak akkor nem késlelkedett! (Szerk.)

A budai katholikus legényegylet.

A budai kath. legényegylet az összes budai iparosokhoz a következő felhivást intézte:

Felhivás az iparüző mester Urakhoz!

Köztudomású, hogy fő- és székvárosunk jobbpartján társadalmunk iparos osztályának művelődése érdekében még 1868-ik évben, tehát ezelőtt 24 évvel szerveztetett a „budai kath. legényegyesület.“

E közel negyedszázad óta fennálló egyesület midőn, áldásos időszakokkal dicsekedhetik; bevallja, hogy meddő, viszontagságoktól látogatott éveket is élt át.

Hogy ez egyesület a viszontagságok dacára ma is él, ez csak hiteles bizonyitéka lehet annak, hogy társadalmunkban szükséget pótol s hogy az iparos segédek azt magukra nézve hasznosnak, üdvösnek ismerik.

De nem is lehet szó arról, hogy szükséges-e ezen egyesület, vagy nem. Hiszen ezen egyesületnek célja: hogy a mindenkitől elhagyott, társadalmunkban elszigetelten élő iparos segédeknek kedves otthont nyujtson, mely óvja őket az erkölcsi sülyedéstől; otthont, hol napi fárasztó munkájok után mint hasonsorsúak találkozván, egymásiránt vonzalmat, bizalmat, barátságot, kölcsönös szeretetet éleszszenek, ápoljanak; hol keresztény vallásos érzelmekkel is táplálkozván: erkölcsük, szivük nemesedjék s végre hol az iparos segéd megszerezze a mainap ő reá nézve is nélkülözhetlen társadalmi müveltséget.

E művelődés céljából az egyesület tagjai saját helyiségeikben — Budapest, II. ker., Apor-utcza 4. sz. — oktatást nyernek: a hit- és erkölcstanból, a magyar nyelvből és irodalomból, a hazai történelemből, a számolás és rajzolásból. Kiterjed továbbá a tanitás az egyszerübb polgári ügyiratok szerkesztésére, valamint a kedélyt emelő és nemesitő dalra is; végre kellő méltánylásban irészesül az izlést és erkölcsöt művelő szinielőadás.

Nagy súlyt fektetünk nevezetes férfiak, nagy hazafiak életrajzainak közlésére is az időszakonként tartandó felolvasásokra. Mert midőn a minden századnak és nemzetnek erényeik által kimagasló alakjait ecseteljük, ez által a tökéletes egyén mintaképét állitjuk iparos segédeink elé, ezeket, amazok követésére buzditjuk, módot, alkalmat nyujtunk nekik, hogy megismerjék a valódi hazafiságot, nemes erkölcsöket, férfias karaktert, mértékletességet, munkásságot mint polgári erényeket. Röviden: az egyesületet melegágygyá óhajtjuk tenni mindazon erkölcsök, erények, szép és nemes tulajdonságok számára, melyek az embert diszitik, emelik, önérzetre ébresztik és sorsával megelégedetté teszik.

Ezek élesztésére, ápolására vállalkoztunk minden anyagi jutalomra való igény nélkül, nem kimélve időt, fáradságot. De érzük, hogy magunkra hagyatva alig leszünk képesek e kitüzött, magasztos célunkat elérhetni. Nagy szükségünk van az iparos mester urak anyagi és erkölcsi támogatására.

Anyagi támogatásban részesitendik egyesületünket a mester urak akkor, ha mentől számosabban belépnek mint pártoló tagok.

Erkölcsi támogatást nyer egyesületünk, ha az iparos urak segédeiket az egyesületbe való belépésre buzditják, ha mentől gyakrabban megtisztelik egyesületünket, annak nagyobb ünnepélyein, fontosabb gyülésein való becses megjelenésökkel, hol és amikor mint pártoló tagoknak módjukban álland szabadon és jogosultan érvényesiteni egyesületünk érdekében jó indulatokat, gazdag tapasztalásukon alapuló nézetüket.

Teljes bizalommal fordulunk az imént vázolt célunk és tervünk valósitása érdekében tisztelt iparosainkhoz. Búzdit bennünket a tudat, hogy hazafias, önzetlen vállalkozásunk méltó a legmelegebb pártolásukra. Fokozza e reményünket, azon feltevésünk is, hogy az iparos urak megértvén célunk horderejét: örömest, sőt velünk versenyezve fognak vállalkozni arra, hogy társadalmunk számára tisztességes, müvelt, önérzetes iparos osztályt neveljünk.

Eme hitben és reményben bocsájtjuk közre e felhivásunkhoz csatolt aláirási ivet, jeligénkkel:

„Isten áldja a tisztes ipart!“

Kelt Budapesten, 1892. évi oktober hó 1-jén.

Dr. Nemes Antal, s. k.
jogtudor, az egyesület egyházi elnöke.

Vajda hunyadi Duma György, s. k.
főgymn. rendes tanár, fő- és székvárosi bizottsági tag, az egyesület másod elnöke.

E felhivásokhoz gyüjtőivek vannak csatolva. Melegen ajánljuk a nemes célu egyletet iparosaink pártfogásába.

A bástyazene.

A budai vár nyugoti oldalára egész nyáron át minden kedden katonazenekar vonul ki s a közönség mulattatására közügyes nótákat játszik. Ha ilyenkor felnézünk a bástyára, ott látjuk Budát, képviselve a társaság minden rétegéből. Valósággal érdekes e tarka sokaság felett szemlét tartani. Legelőször is persze, mint mindenütt, itt is a katonatisztek tünnek fel, kik nagy hangon beszélve setálgatnak, nagyokat nevetnek, hogy ne c s a k egyenruhájuk által tünjenek fel. Tudvalevő dolog, hogy ezek, még ha a zenekar magyar darabot játszik is, németül beszélnek. No de ezt nem vehetjük tölük rosz néven, hiszen csak nem fognak a magyar kenyéren jól élő derék tisztek magyarul beszélni abban a Fesztungban, a hol a k. und k. „Generalkommando“, meg a Generál Hentzy emléke áll . . .

Hagyjuk el ezeket! Nézzünk máshova!

Ime itt sétálnak, azaz hogy masiroznak a katonanövendékek. Ezek m é g nem igen mernek beszélgetni, hanem feszesen, büszkén és hallgatagon lépdelnek egymás mellett kezüket az oldalukra kötött fogpiszkáló markolatára téve olyan formán, hogy mindenkinek meg kellessen látni az ott lógó portopét. Van köztük ludoviceumbeli, újépületbeli. Az lenézi ezt, mert közös, ez lenézi azt, mert nem közös — közösen pedig lenézik a „együtt-ment cibileket“.

Ha leányok mellett mennek el, azokat megnézik, de nem fej, csak szemforditással. — Ha tiszttel jönnek össze, felkapják kezüket a „simleder“ mellé és ugyancsak komoly képpel tisztelegnek.

Itt jönnek a sétánytaposók. Vegyük őket is szemügyre.

Keztyü, ezüstfejü sétapálca, tarka nyakkendő, oldalt beszúrt csillogó tüvel, arany gomb az arasznyira kiálló kézelőn, mélyen kivágott kabát, gigerli-ing, övvel, sárga félcipő, gondosan előre fésült „hatvanhatos“, hátracsapott fehér kalap alul kilátszó, középen kétfelé választott és csaknem a szemig lelógó haj ez alatt közönséges ablaküvegből készült orrcsiptető (máson nem látnának), az alatt ismét egy füstölgő brittanika (hónap végén jó a regalia brevis is), csipőben „sikkessen“ előre hajtott testtartás, — s előttünk áll ily ficsúr. Ezek is nagy hangon beszélnek, de legalább magyarúl folyik a diskusszió.

Van ezek között kopott báró, kopott gróf kicsapott diák, éhező diurnista (mert nem mind úgy öltözik ám kérem, mint a Borszem Jankó Sanyaró Vendelje! — de éhezni valamennyi éhezik), dijtalan gyakornok, gyakorló dijnok... de ki tudná mind előszá lálni!

Hagyjuk el ezeket és nézzünk másfelé is.

Amott sétál a papa meg a mama, előttük duzzogva jár egy már hosszú ruhás és egy még kurta ruhás lányka. A hosszú ruhás duzzog, mert még mindig elől kell menni, a kurta ruhás duzzog, mert még nem adnak neki hosszú ruhát. Egymásra nem néznek, haragszanak, de annál jobban kinozzák a szemüket az oldalt elhaladó kadétra nézéssel, mert fejöket forditani, vagy épen hátra fordulni nem mernek. Oh! miért is vannak itt az „öregek“ is!

Hátunk mögött hadaró, kappanhangú gyors beszédet hallunk, forduljunk feléjök, kik lehetnek ezek? Hát egy csomóba öt-hat egymást taszigáló, kamaszkorban levő gyereket látunk. Ezek azért jönnek ide, hogy mások is hallják bölcseségüket. Beszélnek sivitva politikáról, halkabban szerelemről, s egész halkan az iskoláról. A leányok után futkosnak, azok előtt akarnak minden áron feltünni.

A legtöbb padon cselédek ülnek s bizony ők is részesülnek egy-egy kegyelempillantásban.

A bástya falra, jobban mondva, korlátra támaszkodók között vannak legtöbbnyire azok, kik nem mernek sétálni, mert vagy a cipőjük beteg, vagy a nadrágjuk alja foszlányos, vagy a kabátjuk kopott, szóval, akik nem akarják, hogy mások is lássák őket, csak azt, hogy ők gyönyörködhessenek.

Az eddigiek azért jönek ide, hogy lássanak, s hogy mások őket lássák és hallják, vannak azonban olyanok is — bár kis számban, kik hallgatni vágynak. Ezek a zenekedvelők és zeneművészek. A zenekarhoz közel áll a hosszu haju zenész újjával s lábával üti a taktust s mellé csendesen fütyörészi a dallamat. Nyakát majd összehuzza, majd erősen kifeszíti (valószinüleg a pianot és fortét jelzi), majd ismét idegesen rángatódzik arca (ez nem tetszést jelent), majd kiderül és sugárzik ábrázata, mosolyog hozzá (ez valami igen szépen végbevitt mesteri rész hatása). A zenedarab végén fog azután egy balekot, kinek elmondja, hogy ez a darab igen szép volt, csak hogy ennél a résznél — s elfütyöli — nem eléggé jellemzetes, emez meg — megint fütyül — egyátalán nem sikerült és igy tovább.

De a kik legjobban örülnek, azok a gyermekek. Oda állanak a nagy dob, vagy trombita mellé, s ütik ők is kezükkel a semmit, vagy fújnak a kezükkel csinált trombitába. Egyik, másik a hangszerhez nyul, elkergetik, de ujból visszajő s ujra csintalankodik. S ez nekik jó mulatság. Boldog gyermekek!

A zenének vége. Mindenki indul haza felé. A mamák kergetik a bakfisokat, lányok lopva lesik a kisérőt, a gyermekek ugrálnak, a cselédek ballagnak, a zeneművész kritizál Legutoljára távoznak a járda koptatók, hogy még egyszer megnézhessenek mindenkit, s hogy mindenkire tegyenek még egy megjegyzést. Ezek is eltávoznak s a bástya kihalt lesz.

Hajós Mihály.

A kolera.

A kolera Budapesten.

Az elmult héten a kolera betegedések és halálozások aránya olyan, mint a mult hét végén és igy valószinü, hogy a járvány nagyobb fellépésének veszélyét a járvány bizottságok erélyes intézkedései képesek megakadályozni.

Péntek éjféli 12 óráig a járvány tartama alatt Budapesten összesen **493** kolera megbetegedés fordult elő és ezek közül **185** meghalt.

A mi Budát illeti, itt a viszonyok még a legkedvezőbbek. A vár még teljesen intakt: egy eset sem fordult elő. A Tabán, Krisztina, Viziváros, Uj-lak és Ó-budai részekben is csak nehány eset fordult elő.

A mióta a központi és kerületi járványbizottságok megkezdették működésüket egészen más képe van az egészségügyi intézkedéseknek.

A statariális eljárás, mely ellen nincsen fellebbezés, biztositja a szükséges intézkedések tényleges keresztül vitelét. Az I-ső, II-dik és III. kerületekben kérlelhetetlen szigorral büntetnek mindenkit, a ki az egészség ellen vétkezik.

A járványbizottsági tagok maguk járnak házról-házra, hogy személyes meggyőződést szerezzenek maguknak mindenről s a konstatált hiányok pótlását a bizottságok 24 órán belül elrendelik. Nagyobb mértékben eszközölnek kiszállásolásokat oly helyekről, a hol már régóta nem szabadna embert lakóként megtürni. A népkonyhák is megnyiltak es nehány száz szegény ember napról napra részesül azok jótéteményében.

A szegény emberektől elszedett és megégetett holmikat azonnal megtéritik az eljáró hatósági közegek.

Az első kerületi járványbizottság tekintettel a Gellérthegyen lakó szegény népre e helyen a fertőtlenitést a h á z a k b a n i s hatóságilag végezteti, ezen kivül az utcákat is állandóan dezinficiálják.

Jövő héten a házak padlásai és pincéi kerülnek vizsgálat alá, mivel e helyeken sok házban évek óta halmozódik fel a szemét és piszok Az illető tulajdonosokat szigoruan meg fogják büntetni,

A hét folyamán a budai oldalon a járványbizottságok tüzetes vizsgálat alá vették a p é k m ű h e l y e k e t. A megejtett éjjeli vizsgálatok a legnagyobb fokú egészség ellenes visszaéléseket deritettek ki. A tisztátlan, lelkiösmeretlen pékeket szigoruan megbüntették.

Érdekes körülmény, hogy a legrondább pékmühelyek, a hol legtöbb visszaélést, szenynyet és mulasztást találtak, a V á r b a n vannak, tehát Budának azon részében, mely legtisztább és melyben a legintelligensebb lakosság van. Itt csakuem mindegyik üzlettulajdonost megbüntettek. A legkedvezőbb eredményt a t a b á n i vizsgálat mutatta ki, a hol egyetlen kifogásolni való dolgot sem talált a bizottság! A viziárosban is sok visszaélésnek jöttek nyomára, — Ó-Budán a pékmühelyvizsgálatokat még nem ejtették meg.

A Tabán veszedelme.

Csak a kik a Tabánban járatosak, vagy ottani lakosok, azok tudják, hogy mit rejtett magában e fogalom: László-féle ház.

Benn, a város kellő közepén, közel a Rudasfürdőhöz, van beékelve két külsőleg is piszkos, régi, ronda ház: a Döbrentey-utca 45-dik és a Rudasfürdő-tér 2-dik számu ház. A házak udvarai egymásba nyilnak, tulajdonosuk is közös. Úgy hivják, hogy László László. Kicsoda, micsoda, arról a legkülönbözőbb regék keringenek Budán: „Nagy úr! „Gazdag úr!“ „Milliomos!“ — ez a nézet felőle.

A mi nézetünk az, hogy a leglelkiösmeretlenebb emberek egyike, a ki rosszabb az uzsorásnál, mert nem a vagyonából, de az egészségéből, az életéből nyerészkedik a szegény embereknek.

Ő maga Pesten lakik és az emlitett két háznak csak a jövedelmét vágja zsebre.

Ez a jövedelem pedig szakértők becslése szerint 50—60% volt!

Ennek a módja is igen egyszerü. A ház valóságos czigánytanya volt. 160—200 ember volt a piszkos, dohos falak közé bezsufolva és ezek naponként fizettek házbért. Ki 6 krt, ki 10 krt, ki többet a szerint, a mint ablak nélküli lyukban, vagy nagyobb szobában, pincében kapott szállást. Igy egy-egy nagyobb pinceszobában 20—25-en voltak bezsúfolva, a kik közül csak 20-at à 10 krral számitva egy évi bér gyanánt 720 frtot kapunk egy szobáért — egy három szobás lakás pedig, mely rendes körülmények között ezen környéken 300—350 frtért bérelhető: 2160 frtot jövedelmezett, feltéve, hogy a konyhában, az esetleges kamrában senki sem lakott — már pedig mindenütt laktak.

A háta borsodzott az embernek, ha a házba belépett. Az emberekkel zsufolt helyiségeken kivül pince, udvar tele volt állatokkal. Nehány száz tengeri nyúl rágodott az istállóban rodhadó zöldség hulladékon s az udvar egyik részén emeletnyi magasságra épitett tyúkketrecekben, melyek soha tisztitva nem lettek: 200—300 csirke, tyúk terjesztett olyan büzt, a mely az embert már a kapun belépésekor úgyszólván leütötte a lábáról.

A pincékben rodhadt a szalma és szemét évek óta, úgy hogy az utcán nem lehetett a pincelyukak mellett elmenni.

A falak sötét-barnák, nyirkosak az évtizedek óta beléjük ivódott szennytől, piszoktól a szobák padlói rodhadtak a ráöntött nedvességektől és ételhulladékoktól, s volt pincelakás, melyben padló egyáltalán nem volt.

Ebben a házban volt összezsúfolva 160—200 ember: legtöbbnyire cigányok. A legpiszkosabb nép a világon, a mely a legrendetlenebb életmódot folytatja, éjjelez, iszákos, megfordúl az egész város területén, tehát oly helyeken is, a hol már a kolerának sok áldozata van: ott inficiálódhatik és akkor a kóranyagot elviszi a legalkalmasabb meleg ágyába a járványnak!

Mindezeken felül a ház hátsó teljesen fából készült alacsony, három emeletre osztott épületrészében egy — vattagyár van elhelyezve. Ez folytonos tüzveszélynek van kitéve, csak a legutolsó évek alatt háromszor támadt benne tüz — s csak a véletlen szerencse mentette meg mind a három esetben a munkásokat, a lakókat sőt az egész környéket a legnagyobb veszedelemtől.

Mindezt ily állapotban türni, meghagyni, ebből pénzelni: nemcsak disznóság, lelkiösmeretség is.

Fenmarad még a sokszor felvetett kérdés, hogyan lehetett ezt türni?

Erre a kérdésre a felelet a milyen könnyü, olyan kényes,

Tény az, hogy e házban már számtalanszor tartottak vizsgálatot, több lakást betiltottak, a rendőrség részéről az emlitett vattagyár beszüntetése életbiztonsági és tüzrendőri szempontból évek előtt kimondatott — és mégis minden maradt a régiben.

Az a buzgó tisztviselő, az a lelkiösmeretes orvos vagy hatósági közeg, ki ezeket proponálta, elrendelte, ugy tapasztalta, hogy a felebbezett rendelet a felsőbb hatóságoktól soha vissza nem kerül, hogy a rendelet végrehajtására a legmagasabb forumok nem hajlandók, szóval, hogy nem csak a ház volt büzös, inficiált: hanem más is büzlött Dániában. Denique a László-ház maradt ott és úgy évtizedeken át mint járványmelegágy és tüzfészek állandóan veszélyeztetve az egész környék lakosságának életét, egészségét és vagyonát.

Már a járvány kitörése előtt egyre másra érkeztek a hatósághoz e házak felől a jelentések. Mikor pedig a járványbizottság megalakult legelső teendői közé tartozott e házak azonnali kiürítését és bezárását elrendelni. Két hatósági orvos is sürgette és követelte ezen intézkedést, a járványbizottság pedig, melynek legtöbb tagja ösmeri e házakban uralkodó viszonyokat, egyhangulag hozta meg az erélyes határozatot, melynek végrehajtását 24 órán belül mondotta ki foganatositandónak.

Másnap délelőtt négy kocsi állott meg a ház előtt és Hoser Viktor kerületi esküdt felszólitotta a házak lakóit, hogy azonnal költözzenek ki.

A meglepett házbeliek eleinte ugyan protestáltak a gyors kiköltöztetés ellen, de utóbb — látván, hogy nincs mit tenni ellene — siettek hurcolkodni. A kerület rendőrkapitánya, Gyalokay Lajos személyesen jelent meg a helyszinen, hogy a szükséges intézkedéseket ellenállás esetén megtegye, de az esküdt és az ő rábeszélésének sikerült a lakókkal a helyzetet megértetni, ugy, hogy minden erőszak fölösleges volt: estére üres volt mind a két ház teljesen, be is zárták s a kulcsokat felvitték a járványbizottság elnökéhez.

A házmester a kiszállásolás megkezdésekor rohant át gazdájához jelenteni: mi történt, de László úr bizony nem jött át a piszok fészekbe, hanem felkérte Morlin Imre dr. ügyvédet, fő- és székvárosi bizottsági tagot, hogy baján segitsen. Morlin ügyvéd azóta éjjel nappal a László-féle házak kinyitásán fáradozik: polgármestert, főpolgármestert, tiszti főorvost, kerületi előljárót, rendőrséget bejár sőt legujabban a miniszter elnökhöz is el fog menni, hogy a járványbizottság intézkedéseit megmásitsa. Mindeddig sikertelen volt minden rohanása és a miniszter is csak jóvá fogja hagyni a bizottság eljárását.

A Tabán lakossága pedig egy sulyos veszedelemtől megszabadulva könnyebben lélekzik és hálát ad a járvány bizottságnak.

A kiszállásolt lakókat a fehérvári úti munkás telepen helyezték el egészséges lakásokban.

Hirek.

„Uj épitkezések“ cimü, mult számunkban megjelent hirre vonatkozólag a következő sorokat veszük Kollár Lajos ügyvédtől, a „Budapesti tornaegylet elnökétől: „Igen tisztelt szerkesztőség! F. hó 9-i számában b. lapuknak „Uj épitkezések“ cim alatt azon hirt közlik, mintha a „budapesti (budai) tornaegylet“ választmánya a csarnok mögötti telkén bérház épitését határozta volna el. Minthogy ez a valóságnak legkevésbbé sem felel meg, mint a „budapesti (budai) tornaegylet“ elnöke, kötelességemnek tartom arra kérni a t. szerkesztőséget, hogy a legközelebbi számban ezen alaptalan hirt kifejezetten és teljes határozottsággal visszavonni sziveskedjék. Budapest, 1892. oct. 12. kiváló tisztelettel Kollár s. k.

A Hatvani utca nem lesz — Kossuth utca! Természetesen nem, mert a közmunkák tanácsa dönt az utcák elnevezésének kérdésében. A mult héten került tárgyalás alá ott ezen ügy s a szavazás előtt rövid vita volt. Podmaniczky elnök titkos szavazást rendelt el. Tizenegy szavazatra jogosult tag volt jelen s ezek közül nyolcan a Kossuth-utca ellen, hárman (!) pedig mellette szavaztak. Igy a fővárosi bizottság határozatát öt szótöbbséggel elvetették, még pedig oly indokolással, hogy élő ember után nem neveznek el utcákat, — ha csak az illető nem Podmaniczky báró!

A vörös-kereszt-egylet népkonyhája már napok óta működik a krisztinavárosi iskola épületében. Naponta 200—250 embernek osztanak ki meleg levest és egy jókora kenyeret. A fiókegylet elnöke Schwartzer Ottó dr. személyesen van jelen a kiosztásnál, mely Szöllőssy Istvánné, mint háziasszony felügyelete alatt történik. A népkonyhában nap nap után fordulnak meg látogatók. Igy Gerlóczy Károly alpolgármester, központi járványbizottsági elnök, Farkas László dr. főorvos, Takács Endre dr. egyetemi dócens, Mihályffy honvédhadbiztos, Matuska városi tanácsnok és mások is megfordultak a népkonyhában és mindannyian dicsérték a jó kosztot, melyet meg is kóstoltak, és a rendkivüli tisztaságot, melyet tapasztaltak.

A tabáni első magyar asztaltársaság helyiségét áttette az Attila-utca 19. szám alatti Noszek Ignác-féle vendéglő helyiségébe, és ezentúl itt fogja rendes összejöveteleit megtartani.

A városi népkonyhát a Tabánban, a paróchia épületében rendezték be és ma Szombaton délben nyitották meg. A berendezésre és a főfelügyelet gyakorlására idősb Gamauf Károlyné volt szives vállalkozni s a jószivü úrnő ezen tisztét teljes odaadással teljesiti; mindenütt jelen van, intézkedik, buzgólkodik. Segitségére voltak e nemes feladat teljesitésében Gamauf Erzsébet, Kohmann Paula és Jancsa Ida. A megnyitásnál jelen volt Matuska Alajos városi tanácsnok, Osztoics Mihály lovag, ker. előljáró, Steffek dr. ker. orvos, Hoser Viktor ker. esküdt és Arányi dr. hatósági orvos. Hogy mily nagy szükség van e népkonyhára az már ma is kiderült: 296 szegény ember ebédelt az izletes gulyás levesből.

Különfélék.

Megjárta. Egy ifjú orvos hosszas gyógykezelés után szerencsésen felgyógyitott egy ifjú özvegy asszonyt, makacs betegségéből. Midőn az orvos szerencsekivánatait fejezte ki betege teljes felépülése felett, az özvegy asszonyka fiokjához lépett, onnan kivett egy igen elegáns, saját kezüleg horgolt pénzes-zacskót és azt azon kéréssel adta át, hogy fogadja ezen csekélységet hálája jeléül. Az ifju orvos, praktikus ember létére megijedve ezen ugyan csinos de kevés értékü honoráriumon, meghajtva magát igy szólt: „Kérem engem 150 frt honorárium illet meg.“ A hölgy elpirulva vissza lépett, s a pénzzacskóból kivett két százast s azokat e szavakkal nyujtotta oda orvosának: „Ugy! Akkor, kérem talán fel tudja váltani az egyik százast és vissza adhatja belőle a feleslegest!“

A legjobb tanács. Egy new-yorki kereskedő és segédje között a következő párbeszéd folyt: „James, holnap nekem 3000 Dollárt ki kell fizetnem.“ — „Igen, uram.“ — „2000 Dollár van a kasszában, de raktárunk üres, azt hiszem itt a pillanat a midőn buknunk kell.“ „Egészen az én véleményem.“ — „Most már csak azt szeretném tudni hogy lehetne hitelezőink elől a 2000 dollárt megmenteni. Micsoda mentséggel éljünk? Gondolkozzék az éjjel, hogy lehetne ezt ügyesen elrendezni!„ — A segéd megigérte, hogy gondolkozni fog gazdája kimentésén. Másnap reggel a principális kasszaját feltörve találta és a pénz helyett a megugrott segéd következő levelét: „Én a 2000 dollárral Európába hajóztam. Igy hitelezői nem kapják meg a pénzt, és Önnek elég oka van, azt oda nem adni. Isten Önnel!“

Szerkesztői üzenetek.

N. M. Sajnáljuk, de mi nem bocsátkozunk polémiába azon lappal. Ha akarja a dolgot a nyilvánosság elé hozni, forduljon egy napi laphoz, ott talán elfogadják cikkét. — **Félős.** »Hogy viselkedjünk koleraveszély idején?« e cimen a fő- és székvaros tiszti főorvosi hivatala közre bocsátott egy nyomtatott könyvecskét, melyet házról házra vittek, ha Ön nem kapott forduljon a fennt nevezett hivatalhoz, ott bizonyára kap még egy példányt. — **B. J.** Ügyében legjobb, ha egy ismert ügyvédhez fordúl, és annak azt egészen átadja. — **Előfizető.** E dologban csak azt tanácsolhatjuk, hogy menjen személyesen kihallgatásra. — **R. V.** Ha az illető, valóságos belső titkostanácsos, akkor a »nagyméltóságú« cim megilleti, mint államtitkárt csak a »méltóságos« cim illeti meg. — **Érdeklődő.** Kürry Klára a kolozsvári nemzeti szinház tagja volt. Kiss Mihály pedig még tavaly Kreesányi Ignác szintársulatának volt tagja. — **V. S.** Hihetetlen, rémregény az egész. **P.....y S....r**, Ön igérte, hogy minden csütörtökön leküldhetünk és hogy mindig fogunk valamit kapni, elfoglaltságunk lehetetlené teszi, hogy minden héten külön kérjük szivességét

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü). **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló, harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—11.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

LOHR IRMA

Budapest II k. fő-utcza 1 sz. alatti

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevivágokból készithető cikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

A küszöbön álló halottak napjára és mindszent ünnepre élő vagy száraz (erfurti) virágokból készitett diszes koszorúk 2 frttól kezdve minden árért kaphatók.

16—2.

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelök, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM. 15—3.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

APRÓHIRDETÉSEK.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü. leteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb pályázat, lakáskiadás és lakás bérb. vételi hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betűvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba i vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnőtt, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—13.

Iszka.

Miért nem ir? Vagy talán szülei tiltották meg, hogy velem levelezen. De mondja meg nekik, hogy én csak tartalékos hadnagy vagyok. Hanem azért „Csan“. És egy forró csók Villitől. 56—1.

Kiváncsi Erzsikének. Sajnálom, hogy levelem érthetetlen volt Önnek. Kérem ne tettesse magát, na de azért lesz egy érthetőbb levél keddig a kiadóhivatalban. Mephistótól. 57—1.

Egy kis arany szivet veszitettem a mult héten az úri utcában, a becsületes feltalálója 1 frt jutalmat kap, vagy pedig örökre hálára kötelez. Cimem a kiadóhivatalban tudható meg. 58—1.

Ifjú hölgyeknek.

Az országos nőiparegylet évek előtti kiállitásán érmet kaptam a papirvirág készitésért. Kurzust nyitok, 15 lecke alatt megtanulhatni tőlem minden virág készitést, egy személy fizet 4 frtot, a ki pedig még a filigran lepkék készitését is akarja, megtanulni azok 5 frtot fizetnek. Cimem a kiadóhiv. megtudható. 54—2.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

! Fertőtlenitve van. !

Budapest, 1892. I. évfolyam 23. sz. Vasárnap, október 23.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre **4** frt **40** kr., 6 hónapra **2** frt **20** kr., 3 hónapra **1** frt **10** kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

Budai szobor.

Szerencse, hogy Budavárát annak idején az osztrákok megakarták tartani s a honvédeknek hősi küzdelemmel kellett bevenni — különben Budán sohasem állitottak volna fel szobrot.

A Nándor téren van ugyan a helyőrségi templom falába egy emléktábla befalazva: Budavár visszavételének kétszázadik évfordulója alkalmával tették oda a körülbelől egy négyszög méternyi fekete márvány lapot, mely hivatva volna a hálás utódok kegyeletét a hősök dicsőségére megörökiteni — voltaképen pedig siralmas bizonyitéka egy nagy, Európára szóló nevetségességnek.

Összecsődittették az országot, a külföldet, nagy hűhót csináltak s végül blamirozták az egész szép ünnepélyt egy olyan emlékkel, a melynél külömbet állit fel minden jobb módu polgári familia a temetőben azok emlékének, kik iránt kegyelettel viseltetik.

Van azután egy másik vasszobor, mely fennállása óta botránykőve a magyar közvéleménynek, a melyet a magyar ember kerül, vagy csak akkor keresett fel eddig, ha hagymakoszorúval diszítette fel, vagy záptojással hajigálta meg.

Ebben sincsen örömünk.

Most végre hosszas vajudás után nemzeti adakozás utján készittettek egy szobrot, mely történelmünk legszebb napjaira emlékeztet, Budavár dicsőséges megvivását örökiti meg.

És mi történik?

Alig készül el a szobor, már is oly hirhedté akarták tenni, hogy jó érzésü magyar ember nem is nézhette volna meg anélkül, hogy a hozzáfűződő gyalázat szégyenpírja ne boritotta volna arcát.

És miért?

Azért, mert a szobor-bizottság hígvelejű intézői a kegyelet e szép tényével jónak látták a legakútabb, legkényesebb politikai kérdések megoldását megkísérleni.

Mi köze van a jelen politikának az elmult dicső napok emlékéhez?

Mi szükség van a honvéd emlék leleplezésének ünnepét, — mely tisztán a kegyelet és hála ünnepe kell, hogy legyen — politikai demonstrációkra felhasználni?

Mit akarnak ezzel elérni?

Hát erre a kérdésre feleljenek ők, ha tudnak. De hogy tényleg mit értek el, azt már tudja ma az egész világ: botrányt, skandalumot.

Csak a honvédegyletnek köszönhetjük, a honvédegylet tagjai többségének hazafias gondolkodásának, hogy a leleplezési ünnep nem lesz egy világraszóló botránynak, skandalumnak szinhelye.

A kérdés ez időszerint — ugy látszik meg van oldva: a leleplezés November, 2-án elfog maradni.

Ez mi szerencsénk!

A felidézett vihar hatalmas hullámverései talán eszükre téritik azokat, a kiknek rövidlátása, tapasztalatlansága, korlátolt eszejárása és hazafiatlan gondolkodása e vihart támasztotta.

Ivánka és hasonszörü cinkosai siessenek ott hagyni a honvédemlék-bizottság vezetését, hagyják azt olyan emberekre, a kik nem akarnak „érdemeket“ szerezni azzal, hogy politikát csempésznek be oly nemzeti ünnep rendezézébe, mely felette áll minden politikai, minden párt kérdésnek.

Mi budaiak pedig örüljünk, hogy a ködös November leleplezési ünnep és botrány nélkül fog elmúlni, és a verőfényes Május hó lesz tanúja az első budai szobor leleplezése ünnepének, remélhetőleg botrány, tüntetés nélkül!

De egy momentum van ebben az odiózus ügyben, mely leköti figyelmünket és őszinte örömmel tölti el szivünket.

Ez a momentum a budai dalárdának korrekt, helyes viselkedése.

A budai dalarda, melyet felkértek a „leleplezési“ ünnepen való közremü-

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Ki a hibás.

— Irta: **Révész János.** —

Az oláhok kezdenek divatba jönni. Szinte irigyeljük tőlük, mily sokat beszélnek róluk.

A napilapok olvasói nem egyszer elgondolják magukban, mily büszke most ez a nép, hogy kéjeleg a lapokban, mik róluk és nélkülök nem tudnak megjelenni, mennyire rátartó lehet, talán szóba sem áll már a magyarral. Pedig valójában ugy áll a dolog, hogy az oláhság csendes, jámbor faj, túrja a földet s együtt húzza az igát apró ökreivel, vagy a hegyek közt legelteti barmait, de nem panaszkodik, sőt vigan van, csak kenyere legyen.

Sokan hasonlitják a medvéhez. Igazuk van.

Az oláh olyan mint a medve, nem bánt senkit, ha őt sem ingerlik.

Magas tetejü kunyhójában málékenyér mellett, ősi egyszerűségében él ma is.

Szegény és müveletlen. Mit sem tud ő arról, a mit lelketlen izgatók nevében úznek. A mi a pálinkán és málékenyeren kivül esik, az őt nem érdekli. Politikához nem is ért, nem is foglalkozik vele, legfellebb azt tudja, hogy a „császárnak meg kell adni, a mi a császáré s Istennek, a mi Istené,“ mert ezt még Jézus idejében tanulta meg s ma is azt hiszi, hogy az ő hazáját császár kormanyozza, a királyra még eddigelé nincsen szava szegény nyelvében.

E divatos fajnak nem utolsó tagja a hosszu Mitru, a ki elég előkelő és ünnepelt parasztlegény a maga falujában. Minden vasárnap tiszta fehérruhát vesz magára, melyen még a türés is meglátszik, haját hosszú fürtökben viseli s vasárnaponként azt is rendesen megfésüli, tüszőjét sohase hagyja el magától s mezitláb járni rangján alulinak tartja, állandóan bocskort visel. Egy szóval Mitru egy kicsit rátartós legény.

A faluba komédiások jöttek. Az uraság az üres csürben helyet adott nekik nehány napra,

A társulat mindenekelőtt igyekazettitt-ott — már a hol lehetett — a szilva-termést megdézsmálni, aztán kiadta nagy betükkel leirt állandó programmját, felakasztva azt a falu nevét jelző táblára a korcsma előtt, az országut mellett. A tábla és plakát aztán együttesen következő hirdetménnyel gyönyörködtette az arra utazókat:

Zab község
Kukutyini járás
Tuhutum vármegye.
Nemzeti szinészet.

Saját külön e célra épitett orfeumban adatik:

1. A négy éves kigyó-gyermek:
2. Arabs ugrások. Előadják a 16 éves Rebuska kisasszony és a 8 éves Szántó Pista.
3. A Szántó-család az ő csodálatos mutatványaiban.
4. A cumberlandi király, előadják többen.

Végül 5. Markules a nagy birkozó, ki a hires Robinettit három izben földhöz vágta, hogy vállai szabályszerüen érintették a földet. Nagy versenybirkozás, jutalom egy arany óra fekete zsinórral.“

A társulatnak nem jól ment a sorja, de ezen ők legkevésbé sem akadtak fel, hozzá vannak már szokva s tudják is hogyan kell segiteni a bajon.

Szántó ur magához veszi a négy éves kigyó gyermeket s végig járják együtt a falut. A kigyó-gyermek körültekeredik a tornác-oszlopon, Szántó ur pedig furulyázik s táncolva kéreget. A jámbor nép aztán egy-egy kis krumplit, kenyeret, karalábét, szilvát ad neki, a nagyobb urak rendesen két krajcárig erőltetik meg magukat, amiért aztán a kigyó-gyermek még a Szántó ur nyakára is felül s lábaival fogódzva, hol előre, hol hátra dobálja magát.

Csak egy ember akadt a faluban, a ki 20 krajcárt juttatott a művészet oltárára. Ez a jegyző volt.

Szántó ur elbámult. Ily bőkezüségről fogalma sem volt. Mit tegyen, hogy ezért háláját méltóképen kifejezze. Lefektette a kigyó gyermeket, ő maga tótágast állott annak a hasán,

ködésre, s mely a legnagyobb készséggel vett volna részt e szép nemzeti ünnepen — egyhangulag utasitotta vissza a szoborbizottság meghivását, a mikor megtudta, hogy mit „leplez“ az a leleplezési ünnep.

Jól tettók!

A dalárda nem arra való, hogy ilyen politikai demonstrációban részt vegyen.

A budai dalárda lojalitásához szó nem fér. Még élénken cseng fülünkben a király jubiláris ünnepén hallott király himnusz, melyet a budai dalárda énekelt a palota-téren.

Akkor megmutatta a dalárda, hogy szivesen közremüködik oly ünnepélyen, mely az egész nemzet öröm ünnepe.

Most pedig megmutatta, hogy nem vesz részt oly ünnepen, melyen hazafiatlan, magyar ellenes, politikai párt célokat szolgáló demonstrációt akart nehány szolgalelkü ember rendezni.

Az már más kérdés, hogy a budai dalárda elnöke, ki a jubiláris ünnepen mint buzgó elnök forgolódott a dalárda élén — ezuttal még az ülésre sem jött el, melyen elnökölnie kellett volna.

Ebből mi azt a következtetést vonjuk le, hogy Országh úr a dalárda érdekeit csak akkor szolgája, ha azok a saját egyéni ambiciójának megfelelnek, céljainak elérését előmozditják.

Ez a mi következtetésünk. Hogy a dalárda hazafiasan gondolkodó tagjai elnökük magaviseletéből mit következtetnek, s hogy a konzekvenciákat lefogják e vonni — az reájuk tartozik.

Egy séta.

Leirhatlan inger, nyugtalanság vagy nem tudom micsoda fog el engem, valahányszor egy idegent látok. Megyek utána, megnézek mindent vele, figyelek, lesem a hatást s a midőn már nem birok magammal: megszólitom. Ha azután nevezetességeinket megmutattam, minden látni valóra figyelmeztettem s meggyőződtem, hogy idegenem jól érezi magát, sokat látott, talán még tanult is és már most megfogja becsülni otthonunkat, akkor azután leirhatatlan jó érzés, büszkeség töltötte be lelkemet.

Már zsenge koromban is, ha azt hallottam, — bár ne hallottam volna annyiszor — hogy oda künn még nem tudják, vagy nem akarják tudni, hogy mi is a világon vagyunk, ádáz düh fogott el, mely csak tehetetlenségénél fogva csillapult le . . . és valahányszor öreg bécsi nagynémén meglátogatott minket és hazánk, fővárosunk ujabbi haladása felett keserű, de igaz bámulatának adott kifejezést, örömöm oly határtalan volt, oly végletekre ragadott, hogy elutazása alkalmával örömömben — megcsókoltam.

Az elmult hónapban egy amsterdami gazdag bankárral találkoztam, a ki ügyeinek lebonyolitása végett legelőször járt itt Budapesten. Régi bajom teljes erővel tört kirajtam és menten csatlakoztam hozzá. Körüljártunk a városban. Beszámolok kölcsönös benyomásainkról.

Legelébb is öszinte nyilatkozataiból megtudtam azt, a mit különben mindegyikünk tapasztalhatott már, ha külföldivel találkozott, hogy igen kellemesen — — csalódott. Nagy meglepetésére kifogástalan szállodát, követett utcákat, szinházat, villany- és lóvasutat, élénk forgalmat egy szóval civilizációt talált.

Legjobban tetszett néki a város fekvése, melyet páratlan szépségünek nevezett. Ez nem lepett meg, mert ez nékünk is meggyőződésünk és büszkeségünk. Mindenkitől halljuk és hallottuk és minden budapesti bátran elmondja, még akkor is, ha külföldi ismeretei Soroksáron túl nem terjednek: hogy e tekintetben egyedül a török főváros versenyezhet a miénkkel. Mondja mert tudja, mert hallotta és mert jól esik.

Igen meglepte őt továbbá az Andrássy-út nem mintha Europa többi fővárosaiban nagyobbat és hatalmasabbat nem látott volna, hanem fekvésénél fogva. Az a nyil egyenességü út — úgymond — melyen véges végig lehet nézni, remek kivitelü palota soraival, festői élénk forgalmával és városligeti hátterével szinte páratlan a világon.

Megjegyezte azonban, hogy igen nagy káz és eszthétikai vesztesség — nem akarta hibának mondani, — hogy legszebb épületeink nem megfelelő terjedelmü tereken épültek. Mennyire igaza van! Egy világváros törvényhatóságának valóban szép palótája — egy szük utcában! Vagy mennyivel hatalmasabb benyomást és szebb látványt nyujtana akár a bazilika, akár az opera, egy nagy tér közepén!

Ellenben igen jó gondolatnak találta az új országház helyének megválasztását. Ezt akkor mutattam meg néki, midőn a Margitszigetre mentünk. A hajó fedélzetéről valóban hatalmas látvány már most is fejlődésében a part melletti, mintegy a vizből kiemelkedő impozáns épület. Nagyon meglepte József főherceg paradicsoma is, bár a sziget ilyenkor már inkább romantikus és én igen sajnáltam, hogy azokat a szép rózsa ligeteket s a zöldben és virágokban pompázó üdülő helyeket fénykorukban nem mutathattam be.

Az nap este elmentünk az operába. Lelkesen beszélt úgy az opera külső diszes alakjáról mint a zenéről és művészetről. E témánál őszintén szólva megijedtem, mert, bár igen jól tudom, hogy a zene és művészetünk minden idegent kielégithet és sok ágában talán utolérhetetlen, mégis azt hittem, hogy ironizál, nem a művészeten, hanem — a műértő közönségen. Ez ugyanis abban az időben volt, midőn a napi sajtó is érdekesnek tartotta feljegyezni, hogy épen 26-án tolongtak a Múzsa tág csarnokában. Én azonban siettem kinyilatkoztatni, hogy nálunk most még nincs szezon és hogy tél idején annyian ostromolják a művészet templomait, hogy még az állóhelyekért is verekedni kell. És ő ezt egészen természetesnek találta! Talán még irigye lett az intendánsnak!

Másnap idő rövidsége miatt bérkocsin folytattuk tanulmányainkat. Bérkocsiaink igen megnyerték tetszését. Ezekben állitása szerint olyan luxust fejtünk ki, a mi egyetlen egy városban sem található. Helybenhagytam, bár eszembe jutott, hogy mi e luxusnak igen drágán adózunk. Annyira vagyunk, hogy még hatóságilag is bajos egy csinosabb kétfogatút a tariffa megtartására kényszeriteni. Követel — és mi megadjuk, mert nem vagyunk praktikusok és mert ők el vannak kényesztetve.

Először is megnéztük a muzeumban az épp nyitva lévő régiségtárt, azután a városligetbe robogtunk. S a mennyire csodálkozott a városiaknak e szép üdülő helyén, annyira kárhoztatta — mert gyakorlott szemét és figyelmét semmi sem kerülte el — magában a városban a fásitás hiányát. Persze nem tudja, hogy hányszor szólaltak fel s hányan irtak már e miatt. A halandósági statisztika elég bizonyság, hogy hány tüdőt pusztit el évenként az a levegőnek csúfolt kulturális gözréteg, melynek káras hatását máshol legalább a fásitással igyekszenek ellensúlyozni. Itt tehát a közegészség érdeke

---

lábaival tapsolt. Majd egy hirtelen ugrással talpon termett és igy szólott:

„Tekintetes ur, instálom alásan! ha már olyan jó szive van a tekintetes urnak, könyörgöm szépen, adjon legalább egy kis szénát is a lovacskánknak, a melyik a cók-mókunkat húzza utánunk.“

„Menjetek tovább. Elég az, a mit adtam.“

„De tekintetes uram, kezét csókolom, látom, hogy van egy boglya az udvaron, segitsen rajtunk, miből fognunk élni, ha a lovunk megdöglik.“ E gondolatra mindketten éktelen orditást csaptak.

„Jól van no, ne sirjatok, a mit egy ember elvihet, vigyetek el annyit az udvarról.“

Szörnyü örömmel, nagy köszönések közt rohantak tovább.

Rövid idő mulva megjelent Markules az athléta a jegyzőuel a társulat nevében, felpakkolt vagy 3 mázsa szénát a hátára s ugy indult ki az udvarról, mintha egy szekér szénának lába kerekedett volna.

A jegyző dúlt fúlt mérgében, de igy megcsalni őt! Az athlétát küldik el, mikor olyan kevés széna termett az idén.

„Na megálljatok vissza adom én ezt nektek!“

Estére még egyszer visszavonhatatlanul búcsú-előadás volt hirdetve.

A jegyző magához hivta a szálas Mitrut.

„Mitru! ugy-e te erős legény vagy!“

„Felemelem a szénás szekeret, mikor egészen tele van. Megbirkóztam egyszer a maczkóval is és késsel szurtam agyon. Két zsák málét egyszerre elviszek a két vállamon.“

„Ilyen ember kell nekem. Menj el este a komédiába és vágd földhöz Markulest. Megkapod az arany órát.“

„Nagyon erős ember az uram. Ne kiváud azt tőlem, hogy csúffá legyek a falu előtt.“

„Mitru! ha téged vág oda én adok neked egy forintot. Jó lesz?

„Nem bánom uram, tudom, hogy te meg tartod a szavadat. Elmegyek.“

Mitru csakugyan megjelent a saját külön orfeumban s ugy oda penderitett Markulest, hogy alig birták fellocsolni.

Szántó úr kétségbe volt esve, először is azért, mert nem volt arany órája, a mit jutalmul oda adjon, másodszor meg, hogy a nagy birkozó hirneve tönkre volt téve.

Egyszerre csak örömtől villant meg két szeme. Valami mentő gondolata támadt. Ugyan mi lehet?

„Mitru te! jer hozzánk birkozónak, csapj fel a táboromba, meglátod nem bánod meg.“

Mitru azonban kinevette őt és ott hagyta arany órástul. Elég volt neki a falu előtti dicsőség is.

Szántó ur pedig még az este elköltözött.

Az uraságnak megtetszett Mitru. Bátor legény és jó kiállásu ember.

Magához hivatta és kocsisnak fogadta meg őt

A falu többi legénye irigyelte tőle ezt a szép állást s besugták a nagyságos urnak, hogy Mitru nagyon szeret pálinkázni s gyakran holt részeggé issza le magát, a mi különben teljesen igaz is.

Az uraság kérdőre vonta. Mitru azonban könnyen segitett magán, de hivatalát nem hagyta kisiklani kezei közzül.

Elment a paphoz, megesküdött, hogy egy évig semmiféle szes es italt nem fog inni, esküjéről irásbeli bizonyitványt kapott. Ötven krajcárt fizetett érte a papnak.

A bizonyitvány aztán teljesen megadta az ő renoméját. Rendesen ez a kvalifikációjuk oláh vidékeken a kocsisoknak.

Az oláh nagyon vallásos nép. Az eskü szentségét erősen tartja és hiszi. Mitru tehát igen józan és jámbor életet élt. Az uraság teljes megelégedéssel volt irányában.

Büszkén ült a bakon, mikor végig hajtott a falun s a kocsi előtt mindenki alázatosan süvegelt. Ilyenkor vidám ostorpattogtatással fejezte ki teljes megelégedését helyzete felett.

A zsinóros dolmányban, magyar nadrágban és pántlikás kalapban ugy nézett ki, mint egy a Tuhutum hős ivadékai közül.

parancsolna radikális intézkedéseket mert a mit eddig fővárosunkban a fásitás érdekében elkövettek az még a verebek igényeit sem elégitik ki.

A városligetből a gyárnegyedbe mentünk a hol különösön a malmok kötötték le figyelmét. Fogalma sem volt, hogy a malom ipar eldorádójában van s hogy fővárosunk ezen a téren Európában első helyet foglal el. Fel is jegyeztettem vele, hogy helybeli gőzmalmaink átlag 5.600.000 métermázsa gabonát örölnek meg évenként.

Délben már városszerte beszélték, hogy a kolera kitört s igy további tanulmányaink elmaradtak. Társam csak még egy bankot szeretett volna látni. Elvezettem a hitelbank nem rég elkészült palotájába, a hol egy igazgatósági tag kalauzolt bennünket. Idegenem, ki e téren kiváló szakember, mindent megnézett és megmagyaráztatott magának s úgy az ügykezelés, mint az üzlet berendezése felett teljes elismerését fejezte ki. Ezt a hitelbank meg is érdemli.

Este elváltunk. Bankárom megköszönte fáradozásaimat és biztositott, hogy örül, hogy megismerte hazánkat, de anyagilag is nyert, mert élénk piacot talált. A vonat kirobogott én pedig abban a boldogitó meggyözödésben tértem vissza lakásomra, hogy ismét lesz valaki, a ki hirdetni fogja, hogy élünk, hogy nem voltunk, nem leszünk, hanem — már vagyunk!

Örök dicsőség fényeskedjék annak, a ki ezt megjövendölte nemzetének már akkor, a midőn még jövőről álmodni sem lehetett!

A »hős.«

Hentzi tábornokról, kinek „hősi halálát“ oly gyakran emlegetik azok, a kik emlékét megkoszorúzzák a „Magyarországban“ „**Hentzi tábornok bűnei**“ cimü cikkében a következőket olvassuk:

Hentzi születéshelyére nézve magyar volt. Debreczenben született. Keresztlevele latinból leforditva igy hangzik:

„1785. október 26-ikán született és ugyanazon napon kereszteltetett meg a csecsemő, kinek a keresztségben Henrik, József, Vincze név adatott. Született nemes szülőktől, atyja Hentzi Lajos patriczius s a toskáni József-ezredben hadnagy, anyja Kortitsch Jozefa bárónő, törvényes hitvesek; keresztszülői méltóságos Bellegarde Henrik gróf, ugyanazon ezred ezredese és Kortitsch Francziska úrnő.“

A Budavárat ostromló Görgey felhiva őt a vár átadására, hivatkozott magyar származására. Hentzi válaszában kijelentette, hogy semmivel sem tartozik Magyarországnak, mert ő svájczi eredetü. A mieink mindamellett mint debreczeni születésüt, hazaárulónak tartották őt. A hazaárulás a Hentzieknek különben, úgylátszik, már vérükben volt. Svájczi nagyapját ugyanis a svájczi szövetség elleni árulásért, a mit Lessing is leirt, halálra itélték...

Hentzi nem szolgálhat eszményképül ama hadsereg előtt, a melynek védelmére hazánk is bizva van, mert Hentzi szószegő, esküszegő volt. Hentzi 1848-ban Péterváradon parancsnokolt s ott esküt tett a magyar alkotmányra, de Hollán Ernő az ő kezében nem látta biztosnak e fontos erősséget s ki is szoritá onnan. Félig-meddig fogva került Péterváradról Budapestre s itt szolgált. A mikor a magyar nemzeti kormánynak 1848. utolsó napjaiban menekülni kellett Pestről. Hentzi megjelent Kossuth lakásán s ajánlkozott, hogy ő fogja megerősiteni Szegedet. A mikor Kossuth ezt visszautasitotta, azt válaszolta, hogy Pesten fog maradni s ekkor Kossuth Lajos becsületszavát vette, hogy nem fog a magyar hadsereg ellen harcolni.

E szóadásért a Pestre bevonult Windischgrätz tisztjei kezdetben elfordultak a Pesten maradt Hentzitől, a ki ekkor fölkérte a császári főparancsnokságot: állitsa egy veszedelmes pontra s meg fogja mutatni, hogy milyen hű katona. Ekkor tették Budavárába parancsnoknak s mint ilyen védelmezte, Kossuthnak adott szava ellenére, Budavárát a magyarok ellenében. A szószegés ügye utóbb a császári katonák közt nem egyszer szóba került. Voltak, a kik azt mondották: „a lázadóknak adott szó nem kötelez.“ De erre egy hires osztrák lovassági tábornok azt mondotta: „Azon kellett volna kezdenie, hogy ne adja szavát lázadóknak, mert ha adta, akkor nem az dönt, hogy kinek adta, hanem hogy általában adta.“

Ugron Gábor 1886-ban, a Hentzi-sir május 21-iki megkoszorúzásakor, a következőket mondta a képviselőházban: „Nagyon jól volt megválasztva a kamarilla által Budapest védője, mert annak nem a hős babérkoszorújáért kellett harcolni, hanem félni kellett azon kötéltől, mely az esküszegőkre, becsületvesztettekre vár.“

A mikor Hentzi elbucsúzott Jellacsicstól, igy szólt: „Ebben az életben nem látjuk egymást viszont; ha a golyó meg nem könyörül rajtam, akasztófa lesz a sorsom.“ Hasonló szellemben irt Bécsben tartózkodó nejének, a magyar Bertalan Eleonórának. E kijelentése nem magyarázható meg másképp, mint hogy csakugyan maga is teljes tudatában volt esküszegésének.

Hentzi különben a hátán kapott seb következtében halt meg. Ezt a sebet akkor kapta, a mikor álruhában menekülni igyekezett. Nemelyek szerint egy titkos kapun át akart menekülni, de utolérték és lelőtték.

Ugron Gábor erről igy szólt: „Hentzi nem oly hősiesen veszett el, mint az ünneplők el akarják hitetni. Ő a szolgák halálával mult ki. Álruhában akart megszökni és úgy ismerték fel s lőtték le hátulról. Képviselőtársaink közt vannak, a kik ezt tudják s a kikre mint tanukra hivatkozhatom.“

Az Ugron által emlitett szemtanuk egyike: Kőrössi Sándor.

A vártérre berontó zalai honvédzászlóalj három századosa: Püspöki Pongrácz, Hertelendy Kálmán (a későbbi főispán) s Csillag László (a későbbi kuriai biró) egyszerre löttek Hentzire, nem tudván, melyik golyójától esett el.

Bartal Móricz dr. főorvos nyilatkozata szerint, a ki a sebesült Hentzit a General-Commando épületében tüzetesen megvizsgálta s konstatálta, hogy a seb feltétlenül halálos, a golyó a tizenegyedik borda alatt furódott a hátba s elől rézsut, a tizedik borda alatt jött ki.

A megsebesült Hentzi az őt a honvédek dühétől védelmező honvédtisztek többjének meleg köszönetképen jobbját nyujtotta, de egyik sem fogadta el. Görgey fővezér sem méltatta Hentzit arra, hogy vele kezet fogjon, a mit Görgey Vácznál a haldokló Götz tábornokkal megtett.

Irodalom és művészet.

* **„Ilyen az élet“**: rajzok, irta Révész János. Találóbb cimet az elöttünk fekvő könyvecskének nem is adhatott a szerző, kivált, ha azt is oda tette volna még, hogy a: „vidéki — élet.“ A tizenhárom rajz hol komolyan, hol humorisztikusan, de mindég közvetlenül, egyszerű szavakban ösmertet meg bennünket a vidéki élet egyes fázisaival, jóizü vidéki alakokkal s azok gondolkodás módjával. Minden egyes rajz egy-egy gyorsfénykép, melynek minden szava, minden vonása karakterisztikus. A szerzőnek humoros, nem ritkán szatirikus megjegyzései képezik a rajzok kiszinezését: ezek élénkitik, teszik érdekessé a művecskét, mely nemcsak az iró éles megfigyelő képességéről, de hivatottságáról is meggyőz bennünket. A Révész János név, a mint az a tállyai Kossuth ünnep leirásából is kitünik Riszdorfer Jánosnak irói álneve, a ki a „Nagybánya és Vidékének,“ a legrégibb s legjobban szerkesztett vidéki lapok egyikének szerkesztője. A csinos kiállitásu könyv, mely Molnár Mihály, nagybányai nyomdáját dicséri két koronáért vagyis 1 frtért akár a szerzőnél vagy kiadónál Nagybányán, akár a „Budai Hirlap“ utján is megrendelhető. Mutatványul a jeles müvecskéből mai tárcarovatunkban közöljük a „Ki a hibás?“ cimü rajzot, mely találóan jellemzi az oláh parasztnak természetét, eszejárását és az oláhlakta vidék szokásait.

Egyszer uri vendégek érkeztek a kastélyba.

Kocsijuk eltört s a falu végén vesztegelt valahol, ők maguk gyalog jöttek be s kérték az uraságot, hogy vitesse tovább őket, mert valami nagyon sürgős járásuk van, s a kocsit nem képes a cigánykovács megreparálni.

A nagyságos ur ismerte a szerencsétlenül járt utasokat jól s szivesen teljesitette kérésüket.

Mitru vitte őket a székvárosba.

Derekasan hajtott. Az urak idejében érkeztek meg.

Őt forint borravaló ütötte a Mitru markát.

Ritka nagy összeg, hisz havi fizetése is. csak mindössze négy forint az ellátáson kivül.

Mit csináljon ő ezzel a rengeteg pénzzel?

Végig sétált a városon. Minden harmadik, negyedik házban pálinka-mérés, bor-árulás, sörmérés kisértgette. Egyik házon gyaluforgács, másikon, fenyőkoszoru! Egy-két jókedvü ember lármája kihalszik az utcára.

Egy elégedett képü atyafi boros üveget emelget az utca közepén. Majd szájához teszi s nagyokat kortyongat belőle, az ital csak ugy kotyog az üvegben.

Ennek a hangnak nem tudott tovább ellent állani.

Késő éjjel értek haza a lovak. A bakon senki sem ült. A jámbor állatok szép csendesen haza ballagtak. A kocsis bent hevert a diszes ülésben holtrészegen, az uton valahol elnyomta a buzgóság hiába rángatták, kiabáltak rá, oldalba ütötték, leöntötték vizzel, mit sem használt.

Az uraság megparancsolta, hogy dobják valahová a szinbe, reggelig majd helyre jön.

Az eskü óta alig telt el 5 hónap s ime beadta derekát a fiu!

Reggel maga elé rendelte az uraság Mitrut s szigorú szemrehányásokkal illette, keményen megdorgálta. Majd elővette a bizonyitványt, a kocsisi kvalifikációt, szeme elé tartotta Mitrunak és igy szólott:

„Látod gazember, te hamisan esküdtél, én téged már most lezáratlak. Tudod-e te haszontalan, hogy öt esztendei fegyházat is kaphatsz ezért? Szerencsétlen teremtés. Én felkaroltalak, jó dolgod volt s igy megtörted az esküdet!“

„Én semmi bünt nem csináltam jó uram.“

„Még beszélni mersz?!“

„Nézd meg nagyságos uram ezt az irást.“ Azzál kivesz zsebéből egy gondosan összetürögetett iv papirost.

Az uraság kezébe veszi, elolvassa és hangosan felkacag.

Mitru bement az utszéli egyik falunak lelkészéhez ott visszaszitta az esküt egy napra s erről a pap adott neki 50 krért hiteles bizonyitványt. Ez volt az az irás.

„Igazad van, te ártatlan vagy!“

A «politikus grájzlernél.»

Már hiába, nincsen jobb hely a „politikus grájzlernél“ — vagy, hogy magyarosabban fejezzem ki magamat a „politikus szatócsnál.“

A legfontosabb politikai kérdések rövid uton és — higyjék el kérem — igen alaposan intéződnek ott el.

Ott van a törzsasztal A legkülönbözőbb pártárnyalatok vannak ennél képviselve, s csak egyben egyeznek mindannyian, hogy t. i. a bort egyformán isszák.

Adalbert Hundsknoch úr például, a ki már a 60-as években öreg pénzionátus kapitány volt, a fekete-sárga politika szószólója.

Vérforgó Mihály negyvennyolcas, függetlenségi, republikánus. Még a borban is csak a forradalmi vörös szint szereti.

Szomacsek János, a nyugalmazott számtanácsos minden körülmények közt kormánypárti. A magyar világban a független magyar kormány szószólója, a német világban a német kormány embere volt, azután megint a magyar kormányt védte és védi ma is. Neki mindegy, hogy Batthyány, Bach, Tisza Kálmán avagy Szápáry a kormáuy elnök, ő csak a kormány embere minden körülmények között.

Ezek a fő faktorok. Van azután függetlenségi-48-párti, Ugron-párti, nemzeti-párti, szabadelvü-párti, antiszemita, néppárti is — de ezek az egyes alkalmakkor a három korifeus körül csoportosúlnak és vagy Jani bácsi mellett vagy Miska bátyánk mellett, vagy pedig a Herr Adalbert mellett (a német kapitánynak ez a neve) foglalnak állást.

Van még egy egyéniség, s ez azután mindenki felett áll, Ő a legélesebb ellentéteket ki szokta egyenliteni, a legmérgesebb vitákat megszünteti és igazságot, meg bort mér mindenkinek.

Ez maga a politikus grájzler, a korcsmáros, a politikai szatócs.

A politikus grájzler, a mikor szavaz a képviselő választásoknál, akkor nemzeti párti: s a mikor a bort méri, akkor is nemzeti párti. Ő jó bort ad az Apponyi híveinek, mert nemzeti pártiak, jó bort ad a többinek is, mert nem szeretné, ha egy nemzeti párti korcsmárosra azt mondaná valaki, hogy nem tiszta a bora:

— Mi tiszta bort szoktunk a pohárba tölteni! — szokja mondani, de ezt úgy is, mint nemzeti párti, úgy is mint korcsmáros mondja.

Ő maga nem vesz részt a vitákban, csak ha nagyon melegen megy már, akkor szólal meg, és pedig úgy, hogy mindenki igazat ad neki.

A honvéd emlék s a Hentzi szobor leleplezése és megkoszorúztatása a politikus grájzlerben is nagy port vert fel.

Adalbert úr kijelentette, hogy bár nem szivesen teszi, bár egy kicsit borsódzik a háta tőle, ő azért csak megkoszorúzza a honvédemléket, mert cserébe Hentzi is kap koszorút a rebellisektől.

Miska bátyánk lángoló gyalázatnak tartja a hazaáruló zsoldosnak megkoszorúzását és forradalmat jósol.

Jani bácsi, minthogy nézete szerint a kormány mindent bölcsen rendez el, az egyesitett leleplezési és koszorúzási ünnepélyt a legpompásabb ideának tartja, mely e században politikus fejében megfogamzott.

A negyedik spricernél már oly éles volt a vita, hogy Miska bátyánk az öklével ütötte az asztalt.

A politikus szatócs időszerűnek látta, hogy közbelépjen. Leült hát a törzsasztalhoz, mire ott csend lett:

— Hát Miska bátyám nem koszorúzná meg a Hentzi szobrát?

— De nem ám! Felrobbantani, azt igen. De megkoszorúzni — soha!!!

— És Adalbert úr? Szivesen adna koszorút a honvédeknek?

— Nem én! Ó, még nem felejtettem el, 48-ban hogy kellett futnom tőlük! . . .

— És Jancsi bácsi?

— Kormány rendelte, tehát koszorút kell tenni.

— De mi célból?

— Mit tudom én? El van rendelve: punktum. Adalbert ur kötelessége maúl halten és weiter-dínen, a Miska bácsi nem számit . . . . hanem, ha tetszik egy okos embert hallani, ott a doktor Szénássy Sándor.

— Mi az? Ki az? Wi heiszt er? — kiálltoztak a korifiusok össze-vissza.

A politikus szatócs szemrehányólag nézett a társaságra:

— Hát önök, a politikus grájzler törzs vendégei ezt sem tudják? Felvilágositom önöket tehát!

Ezzel kivett a zsebéből egy nyomtatott papirost, olyan féle volt, mint a lóverseny programmok s azt szétbontva igy szólt:

— Doktor Szénássy jelenleg Budán a legelső politikus. A mióta a „Budapesti-Hirlap“ egyik munkatársát küldte hozzá, hogy a nézetét megtudja, és a nézetét ki is nyomták az ujságba, azóta a Krisztina-város őt tartja a legelső politikusnak. Az öreg úr kurzust is fog nyitni politikusok számára. A tanári kar már szervezkedve is van, s a tanrend a következő:

1. A magas politika, Politikai kérdések tapintatos elintezése, A negyvennyolcas honvéd kötelességei 92-ben — tanitja: Szénássy Sándor dr.

2. A szabad választási jog, A választási elnökök teendői, A választási-törvény magyarázata, Szavazat gyüjtéstan (gyakorlati példákkal Ó-Budáról) — tanitja: Országh Sándor dr.

3) A magyar kultura fejlesztése, A magyar nyelv terjesztése, Magyar irodalom, Szónoklás-tan, Modor-tan — tanitja: Scheich Károly.

4. Állami közigazgatás előljárósági szempontból, A hatóság kötelességei képviselő-választásoknál, A polgárok érdeke, Lovaglástan a magasabb iskola szerint — tanitja: Osztoics Mihály lovag.

5. Igérettan, Mézes-madzag-tan, Mikor megy az igazi politikus választói közé? — tanitja: Falk Miksa dr.

6. Mint rendkivüli tárgy tisztviselők számára: A tisztviselők politikai jogai — tanitja Scheich Károly.

Ime uraim — szólt a politikus, összehajtogatva és zsebre dugva a tanrendet, melyet felolvasott — látják tehát, hogy Szénássy doktor, ki ezen tanfolyamot a kolera után a többi iskolával együtt meg fogja nyitni, ezen kérdésben hivatva van véleményt mondani.

Rögtön ki is küldtek egy bizottságot, mely eljárván feladatában, meghozta Szénássy drtól a feleletet.

Három kérdőpontot állitottak fel a nagy hazafi előtt és Szénássy dr. pontonként megfelelt:

I. pont: Jó-e a Hentziszobrot megkoszoruzni a honvédemlék leleplezésekor? — Szénássy dr. felelete: „Hogy ne! Nagyon is jó, helyes!“

II. pont: Miért jó? Szénássy dr. felelete: „Azért jó, mert az egy igen szép engeszteltődési ünnep, a melyiken mindenki mérges lesz, a ki a komédiában részt fog venni. Dühös lesz a hadsereg, dühös lesz a régi honvédség, dühös lesz a közönség is, csak én nem. A mi engem illet, én nemcsak Hentzit, de Haynaut és Spanga Pált is szeretném megkoszorúzni. Meg is fogom tenni, csakhogy Haynaunak még nincsen szobra Budán, a mi elég baj, — Spanga Pálnak pedig szintén csak még ezután lesz: mert én gyüjtök is már rá.

III. pont: Mire jó? Szénássy dr. felelete: „Igen okos politikus és nagy hazafi vagyok, de mán erre nem tudok felelni!“ . .

A társaság csodálkozva hallotta a szavakat, és Herr Adalbert rögtön ki is jelentette, hogy:

— I hab récht!

Erre a szóra a többi is felzúdult s a vita eleről kezdődött volna, ha a politikus szatócs csendet parancsolván igy nem szólt volna:

— Kérem! Majd én megmondom, hogy hogyan áll a dolog! Helyes, nem helyes — e: azt eldönteni bajos. Herr Adalbert, Szénássy dr. és más pecsovicsok helyeslik — a magyar ember nem helyesli. De itt az a főkérdés, a mire még Szénássy dr, se tudott felelni, hogy mire jó ez a hires koszorúzás, mi lesz ennek az eredménye? Mert, hogy Lobkovicék nem szivesen teszik a koszorút a honvédemlékre, az valószinü, — meg, hogy a honvédek sem koszoruzák meg undor nélkül a Hentzi szobrot az már egészen bizonyos. Mán most csak az a kérdés, hogy mit érnek el vele, mi lesz az eredmény? Na hát majd elmondom, csak egy kis sváb történetet idézek emlékezetükbe:

Egy budakeszi sváb egy tehenet hajtott esős idő után. A pajtása ment vele. Egyszerre egy rém nagy varangyos békát látnak ugrálni:

„Tú Hanz!“ — szólt a tehéntulajdonos „ha kettéharapod ezt a varancsos békát és a felit megeszed, neked adom a tehenet!“

Erre kapja magát a másik sváb, megfogja a békát, behúnyt szemmel beleharap és isszonyú kínnal meg is eszi a felét.

A tehén tulajdonosa megdöbbenve nézte végig a villásreggelit, s azután oda adta a marhalevelet a Hanz-nak és igy a tehén is a Hanz-é lett.

Azzal elindultak szépen együtt.

Alig mentek egy pár lépést, a Hanz, a kinek igen émelyedett a gyomra, s a kit már a hideg is kezdett lelni az undortól, igy szólt társához, a ki igen szomoru képet csinált az elvesztett tehén miatt:

„Tú Szépl! Ha te megeszed a másik felét annak a békának, úgy én vissza adom megint a tehenet!“

Szépl pedig minden undora dacára bekapta és lenyelte a varangyos béka másik felét s igy a tehenet is visszakapta.

Szó nélkül mentek egymás mellett tovább: mind a kettő igen rosszul érezte magát, a béka nagyon megfeküdte a gyomrukat, émelyedett mind a kettőnek a gyomra, s a hideg is kirázta őket az undortól.

Mikor Budakeszire értek, az első ház előtt a Szépl megállott hirtelen, és soká, hosszasan nézett a Hanz szeme közé, végre igy szólt:

„Tú Hanz! Cu wasz hám ten mir té Krót camkfresen und óba kslukt???“ *)

— — — — — — — — — — —

Igy szólt a politikus grájzler, a társaság pedig megértette a példázatot és csendesen kihörpintve borát, nyugodtan szétoszlott.

Dongó.

*) Te Jancsi! Minek is ettük mi meg és nyeltük le azt a varangyot?

Különfélék.

Harc a rablókkal. Az Egyesült-Államokban egy idő óta nagyban folyik a rablóbandák garázdálkodása, különösen a vasutak ellen, melynek vonatait feltartóztatják s a kocsikat és az utasokat kiraboljak. Legujabban meg már a falvakba is betörnek és harcot vivnak a lakossággal. Igy Kanzás állam Coffey-

ville községében egy hat tagból álló felfegyverzett lovas rablóbanda jelent meg, mely két bankházat kifosztott. A rablók a bankhivatalnokokat fegyveres kézzel arra kényszeritették hogy a pénztárakban levő összes készpénzt kiszolgáltassák nekik. Mialatt a rablók zsákmányoltak, a városka bátrabb polgárai felfegyverkeztek s mikor a rablók el akartak illanni a zsákmánynyal, megtámadták őket. A rablók és a polgárok közt valóságvs utcai harc fejlődött ki, a melyben négy rablót agyonlőttek, egy súlyosan megsebesült: a hatodik rabló elmenekült. A bátor polgárok közül is öt ember vesztette életét. Az elrabolt pénzt visszaszerezték. A megsebesült ötödik rablót agyonkövezték.

Levelet irt a királynak Fegyver István székelyi földmives. Jó dinynyetermése volt az idén az öregnek s mert a minősége is jó volt a sárgabélü gyümölcsnek, elhatározta, hogy a legszebbiket elküldi a királynak. Minthogy pedig szives beszéd is illik a jószivvel küldött ajándékhoz, levelet is irt a dinye mellé egy félárkus diósgyőri papiroson. Ez a levél, melyből az is kiderül, hogy Fegyver könyvet ir a jó király dicsőséges uralkodásáról, a maga őseredeti helyesirásával igy hangzik:

„Küldi ezen gyümölcsöt Tiszteleté nek jeléül ditsően uralkodó cs. K. Kegyelmes Áldot Felségüknek az az öreg ember Szabolcs megye Székely községből, a mely ditsőséges uralkodásáról ir egy könyvet áldot Felségüknek és az urban nyugvó minden ditső Császári Királyi elődjei uralkodássjairól mely ditsőségel fog át sugárzani a késő századok ban uralkodó császári utódaji rais ditsőségel eljutását ezen gyümöltsnek nagy kegyelmeségéből meg iratni méltóztasék had örül hessek én annak kezeit tsokolva maradok Kelt Székely 20. aug. Szabolcsmegye alázatos szolgája öreg Fegyer istván.“

A küldeményhez háromujjnyi széles papirra még a következő pár sor volt feljegyezve:

„Természetét haladó tiz és fél gerezdes dinye. Ezért küldöm Tisztelet ből Aldot Felségünk Részére Kivánom Fris jó egéségel elköltesék.“

A sajátságos küldemény szerencsésen eljutott Bécsbe a királyhoz, a ki 3 darab aranyat küldetett kabinetirodája utján hű alattvalójának.

Fő- és székvárosi ügyek.

Budapest 1892. Oktober 19.

A főe és székváros közgyülése Ráth Károly főpolgármester elnöklete alatt több kisebb érdekü tárgy elintezése után nagy fontosságu határozatot hozott:

Viola Imre tanácsnok előadja a jogügyi bizottmány és tanács előterjesztését Ujpest és Kis-Pest községeknek, valamint Erzsébetfalva és Kossuthfalva telepeknék a fő- és székvároshoz való csatoltatása tárgyában: A belügyminiszter, mint tudva van, Pestmegye törvényhatóságának felirata következtében felszólitotta a fővárost, hogy tegye községeknek a fővároshoz való, csatolását megfontolás tárgyává. A fővárosi jogügyi bizottság és a tanács azt javasolták, irjon fel a közgyülés a miniszterhez, hogy a szóban levő községek viszonyainak kipuhatolására vegyes bizottságot küldjön ki, melynek jelentéséből a közgyülés tisztán láthassa, hogy mekkora terhet vállal magára és miféle hasznot remélhet azoknak a fővároshoz való csatolásából.

Del Medico Ágoston: Nem ellenezném a vegyes bizottság delegálását, ha a bizottság tanácskozásainak más mint akadémikus értéke lenne. De tisztában vagyunk azzal, hogy a széles alapokra fektetett főváros csatornázási, vizvezeteki, épitési, egészségügyi és adminisztrációnális költségei óriási terhekkel járnak, és a főváros alig képes e tekintetben minden kötelességének teljesitésére. Nincs rendelkezésére elegendő alapja. A Ferencvárosban 114 ház van, mely nem bir sem kiépitett utcával, sem vizvezetékkel, sem csatornával, éjjeli világitással, és bár a büdzsében óriási összegek vannak felvéve, a lakosok igényeit nem tudjuk kielégiteni. Ezek alapján szóló nem fogadja el a tanács javaslatát, hanem határozati javaslatot nyujt be, melyben kimondatni kivánja, hogy az egyesülésre vonatkozó tárgyalások mindaddig mellőzendők, mig a székes főváros területéhez tartozó összes lakott területek vizvezetékkel, rendes utakkal, csatornákkal stb. nincsenek ellátva. (Helyesles.)

Dr. Rácz Károly: Ugyanezeket akartam elmondani, és most már csak azt jelentem ki, hogy hozzácsatlakozom ahhoz, hogy a tanács javaslata mellőztessék. Csupán Del Medico úr indokolását kérem kihagyni, mert nem szükséges most oly elvi kijelentéseket tenni, hogy mig a fővárosi terület nincs teljesen ellátva vizvezetékkel, addig nem tárgyalunk. Kérem a tanács javaslatának egyszerü mellőzését, és mondjuk ki, hogy a tanácskozást egyelőre nem tartjuk időszerünek.

A közgyülés Del Midico inditványát fogadta el Rácz dr. módositásával.

Az erdélyi magyar szinészet 100 éves jubileumát rendező bizottság a november 11-én Kolozsváron tartandó országos jellegü ünnepre a fővárost meghivta. A közgyülés az ünnepre Nagy Lajos dr. és Márkus József tanácsosokon kivül három bizottsági tagot is küldött ki.

A városligeti királypavillont a történelmi képcsarnok számára oly kikötéssel engedikát, hogy ha az 1896. évi országos kiállitás céljára aera szükség lenne, a kultuszminiszter tartozik azt ismét a főváros rendelkezésére bocsátani.

Az egyetemi kör kérvénye következtében a főváros a kör alapitó tagjai közé lépett.

Bodendorfer és társának megadták az engedélyt, hogy a városligetből az Angyalföldön át Ujpestre vezetendő villamos vasutat nem földalatti, hanem töldfeletti áramvezetési rendszer szerint épitse ki.

A Liptómezőn levő Millacher telekre és az alföld-utcai menedékházba a vizvezeték bevezetését elfogadták.

Az uj vásárteret, hol az országos vásárokat tartják, kavicscsal fogják befedni.

A kereskedelemügyi miniszterhez felirnak, hogy a kereskedelmi és iparkamarai választásoknál azok is gyakorolhassák szavazati jogukat, a kik a választók jegyzékéből kimaradtak, de választói jogosultságukat iparigazolvánnyal és adókönyvvel igazolják.

Ó-Budán a törökkői dülőben 1,700.000 frt költséggel épitendő szegényház számára a szükséges telkek kisajátitását elfogdták.

A néh. Frank István által hagyott 20.000 frtból 10 ezret a budai menedékházra, 10 ezret pedig a szeretetházra fognak forditani.

A kisajátitási törvény módositása végett felirnak a belügyminiszterhez.

Az üllői-uton négy polgári iskolai osztály számára egy magánházat bérelnek ki, egyuttal utasitották a tanácsot, hogy Józsefvárosban polgári iskola szervezése iránt tegyen előterjesztést.

Az angol kisasszonyok Lipót-utcai intézetének 15.0 0 frt, több jótékony egyesületnek és intézetnek pedig kisebb segélyeket szavaztak meg.

A Hungária-ut és a m. államvasutak nyugoti vonala közt uj ut nyitását és vasuti átjáró épitését határozták el.

Több magánérdekü ügy elintézése után a közgyülés véget ért.

Buda fejlesztése.

Buda fejlesztése érdekében tudvalevőleg nagyobb szabású mozgalom indult meg, melynek programmja több igen fontos javaslatot tartalmaz, melyek megvalósitása esetén Buda nem csak szépészeti, hanem társadalmi szempontból is versenyezni fog a főváros balparti részeivel. Tervbe vétetett többek között az I. kerületben új középiskola felállitása, a nyári, fából épült szinkör helyébe az igényeknek megfelelő modern vas szerkezetü szinház épitése. Az új szinház öt hónap alatt teljesen elkészülne, ugy, hogy az épités által a nyári szinházi idény legfeljebb egy hónapnyi rövidést szenvedne.

Az Árok utca kiszélesitése és teher forgalomra való berendezése valamint a lóvasutnak az épitendő eskü-téri hidig való meghosszabitása nagyban fogják majdan emelni a Krisztinaváros forgalmát.

A II. kerületben legfontosabb a budai vigadó létesitése, melynek szükségessége évről, évre fokozódott mértékben érezhető, Ó-Budán szintén szinház épitését tervezik melynek jövőjét az idei szini idény tapasztalatai után biztosnak lehet tekintenünk.

Budának lakosai örömmel értesültek a mozgalomról, mint a hogy a jelen alkalommal felsoroltakból is kitünik, a mozgalom vezetői figyelmöket minden irányban kiterjesztik, hogy a magyar királyság ősi székhelyét modern nagyvárosok szinvonalára emeljék.

Kivánatos volna azonban, ha a bizottság a gyalog járok részére a hidvám eltörlése és az alaguton az étkelési dij leszállitása esetleg eltörlése érdekében minden lehetőt elkövetne.

Sajnálatos, hogy fővárosunkban egyes városrészek pénz nélkül meg nem közelithetők. A jámbor vidékiek nem képzelik, hogy a főváros lakossága, hidvám, alagút és a túlságos magasra szabott házmester dijak által mily nagy megadóztatásnak van alávetve. Az államnak és a fő- és székvárosi tanácsnak kötelessége volna, hogy a túlságosan megterhelt lakosság legalább a gyalog közlekedésben ne korlátoztatnék; hidak és útak fentartása fejében a lakosság amúgy is meg lesz adóztatva s azt hiszük, hogy az alagút megváltása és a dunai hidakon való szabad átkelés által az államháztartás egyensúlya nem ingattatnék meg oly nagy mértékben, mint a milyen befolyással van e körülmény Buda fejlődési viszonyaira.

Buda kereskedelme pang; alig van jobbmodú család, mely háztartási cikkeinek beszerzését budai kereskedőnél eszközölné. Egyes pesti nagykereskedők még Ó-Budára is szállitják árúikat, mig a budai kereskedők kevés kivétellel a szegényebb sorsú népre vannak utalva, kik szükségleteiket csekély jövedelmökhöz mérten csakis krajcáronként képesek bevásárolni. Hogy mindennek, valamint az árúcikkek drágaságának tisztán a hidvám az oka, ez tagadhatatlan tény.

A dunai hidak és az alagút körút jellegével birnak, melyeknek szükségességét elvitatni nem lehet. Tegyék az átkelést a gyalog járókra nézve szabaddá s kétségtelen, hogy nagyobb lépéssel fog Buda emelkedni, mint a mennyit az útolsó évtizedekben emelkedett.

A leány gimnázium.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Már régen foglalkoztatott a gondolat, hogy Jolán példájára, levelet irjak én is Szerkesztő

úrnak. Nem ugyan hiúságból, hogy nevemet talán kinyomatva lássam ujságában s elmondhassam, hogy én is tudtam becses lapja számára dolgozni — de mert különös kedvet kaptam, Szerkesztő Urnak egy — s más dologról — melyről lapjában csak elvétve olvastam, saját véleményemet, nézetemet kifejteni.

Sokat irtak már a nőkről, hivatásukról, mai állásukról okosabb emberek, s talán merészség is tőlem, hogy erre vállalkozom, de szeretném elmondani, bebizonyitani, milyen tévesen gondolkoznak azok, kik még ma sem akarják elismerni, hogy a nő a férfiakhoz hasonló szerepet, állást viselhet a közéletben, kivált mikor az élet fentartásáról, megélhetésről — szóval kenyérkeresetről van szó. Mióta egy leánygimnázium felállitásának uj eszméje szóba jött, (holott külföldön ez már nem ujság) azóta itt s, ott is a napi lapokban, s tudományos, folyóiratokban jelentek meg egyes cikkek arról, menyire kivánatos ennek felállitása, s milyen fontos ezen eszmének a megvalósulása. És mégis akadnak igen sokan, kik helytelennek, határozottan szükségtelennek tartják ezt a leányok számára. Ilyen nyilatkozatokat hallottam én a napokban többektől, s ez késztetett arra, hogy magam is röviden, csak pár szóban kifejezést adjak annak, milyen hátra maradottak a mai modern felfogástól még sokan, kik nem tudják, s nem akarják elismerni, hogy a nő szellemi tehetsége, nagysága, tevékenysége van olyan mint akár a férfié, hogy követelheti ő is, épp úgy, hogy azt művelni, értékesiteni neki is nyujtsanak alkalmat, tért.

Általános nézet, hogy a nő, mint a gyengébb nem képviselője, ne keressen, ne akarjon hirnevet, dicsőséget szerezni magának a világban, — elégedjen meg ő azzal a kis világgal, melyet családjával alkot, legyen ő annak a nemtője, őre, angyala.

Szépen van ez elmondva, s bizonyára minden nőnek ezt elérni lesz legkedvesebb ohajtása — de vajjon el érheti-e mindegyik?

E kérdést szinte szükségtelen föltenni, mert tudja azt mindenki, hogy több ezerre megy azon nőknek száma, kik egyedül állanak a világban, s kiknek önmaguknak kell gondoskodni saját fenntartásukról.

Ezeknek a legnagyobb resze, örömmel fog tanúlni, dolgozni, fáradni azért, hogy a társadalomban tiszteséges álláshóz juthasson. — De vajjon hányféle az ut, mely számára eddig nyitva állt?

Nem sok! — Első volt a tanitónői pálya. Tömegesen tódultak erre a pályára, úgy, hogy ma már alig nyernek állást, annyian vannak. Majd a postánál és vasutaknál alkalmazták nőket, s egy év óta megnyilt a kereskedelmi tanfolyam is, mely ujra új pályát, hivatalt nyitott nekik. Hogy a nők e hivatalok bármelyikében szintúgy megfeleltek mint a férfiak — ezt senki sem tagadhatja; hiszen tudják azt ők is jól, hogy mikor az ember kötelességet vállal, azt pontosan, lelkiismeretesen tartozik teljesiteni. Sokan közülök megtéve kötelességeiket nem is fognak nagyobb babérokra áhitozni — de lesznek, s mi sem természetesebb, — kiknek szellemi tehetségeik oly magas fokon állanak, hogy e szük munka kör nem elégiti ki őket. Szeretnének többet, nagyobbat létre hozni a mindennapinál, de nem lehet, el van zárva előttük az ut. S ha akad is közülök egy-egy a ki túl teszi magát az általános véleményen és saját belátása s meggyőződése szerint megy keresni magának új kört, olyat, mely vágyainak, ohajainak megfelel, melyen tudvágyát kielégitheti, azt a nőt akkor már nem találják többé igazán nőiesnek — az már e m a n c i p á l t nő.

Igy vélekednek nálunk, holott külföldön már nem egy eset volt rá, hogy nők is ép úgy mint a férfiak egyetemet végeztek, orvosi, ügyvédi vizsgát téve le, emezeknél nem kevesebb sikerrel.

De nem csak a külföldi nők! Legyünk büszkék reá, hogy van akad, s akadna elég m a g y a r nő is, nem egy, a ki ki tudná állani a versenyt. Csakhogy sokakat visszatart az általános közvélemény, de meg a lehetetlenség is, mert hisz ha külföldre nem megy, itt saját hazájában ezt el nem érheti.

S ime most meg van téve az első lépés: komolyan foglalkoznak az első leánygimnázium felállitásának eszméjével, mely új tért nyit a nőnek értelmét, szellemét művelni, s azt új hivatalában egykor érvényesiteni.

Haragusznak érte sokan, de leginkább — a férfiak!

Miért?

Nem akarom azt mondani, hogy irigységből, talán csak az ambiciójuk olyan nagy, hogy nem látnák örömmel, ha velük, a világ uraival egy rangban, állásban lennének a nők is.

De hát nem is célja, uincs is rá utalva minden nő, még ha elvégzi is a leánygimnáziumot, sőt többet talán, hogy pályát, hivatalt válaszszon magának; de azért annak, a mit ott tanul, annak a szellemi s erkölcsi műveltségnek, melyet ott szerez magának, használ veheti családi életében is, csak előnyére lehet a nő hivatásában, ha a sziv az észszel párosúl.

Üdvözölje hát mindenki ezt az uj eszmét ne akarjon ellene harcolni, s ellenséges állást vele szemben elfoglalni, hanem istápolja ereje, képessége szerint: ezzel saját hazájának, egész nemzetének, s e nemzet művelődésének hasznára leend.

Bizzanak hát a nőkben, ott s én meg vagyok győződve, hogy nem fognak bennük csalatkozni — s ha sok is az áldozat, melyet értök hoznak ne sajnálják: a mit ennek fejében tőlük várnak, annak ők meg is fognak felelni!

Kifogyhatatlan tudnék e tárgyat illetőleg lenni, de nem akarom Szerkesztő Úr türelmét soká igénybe venni, s ezért befejezem levelemet azon kéréssel, ha érdemesnek tartja rá, adjon helyet becses lapjában az én levelemnek is, ki maradtam Szerkesztő Urnak

hű olvasója:
Elvira.

Hirek.

— A pénzügyminisztériumban kitört a kolera! Ez a rémhir ijesztette a budaikat csütörtökön délután.

Csakugyan jeleztek is „koleragyanus megbetegedést“ az I. ker. elöljáróságnál, mely rögtön ki is küldötte hatósági orvosát és dezinfektőrjeit.

Az orvos megvizsgálván a „gyanus“ beteget, egy hivatalszolgát, konstatálta, hogy az tökéletesen — részeg.

De azért elővigyázatból dezinficiálták a „beteget“ és fekhelyét. A multkor a „Budai Hirlap“-ról elmaradt a „Fertőtlenitve van!“ felirás, de azért az emberek mégis csak elmerték olvasni. Igazuk is volt, mert a dezinfekció azért egész szigorusággal megtörtént.

Hogy a koleráról a figyelem egy időre a Hentziszoborra van irányozva, azt mondanunk sem kell,

Mindenki leste a lapokat, hogy megtudhassa, mi újság ez ügyben?

— Szépen vagyunk! — mondja egyik budai a másiknak. — Épen a budai honvédegyletből kellett kiindulni ennek a dolognak! Jó magyarságunk hire elmegy majd . . !

— No de a budai dalárda kitett a budaiakért. Vajjon ki fog énekelni a Hentziszobor előtt?

— Ki? Hát Országh Sándor. Azért nem volt az ülésen, mert ő elhatározta, hogy elfogadja a meghivást.

— De hát magában fog énekelni?

— Természetesen!

— Ét tud?

— Hogyne! Hiszen azért elnöke a dalárdának.

— De én nem halottam még.

— Ujabb időben nagyon elcsendesedett, nem igen hallatja magát.

A lóvasút menetrendje e hó 15-dikén megváltozott. Ajánljuk olvasóink figyelmébe az uj menetrendet.

A Tabán veszedelme. A hirhedt László-féle házakban serényem dolgoznak a járványbizottság által elrendelt munkálatokon. Az alapos tisztogatás egész héten át folyt. Érdekes, hogy például az egyik kisebb pincéből négy kocsira való rothadt szalmát, szemetet fuvaroztak ki, melyet a pince bérlője, mint pompás trágyát adott el forintjával kocsiját.

A kolera. Az elmult héten semmiféle különös valtozás a betegedések számát illetőleg nem állott be, ellenben a halálozások száma nagyobbodott a hét végén. Eddig összesen **686** ember betegedett meg kolerában, a kolera-halottak száma pedig **274.** — Budán a kolera barakban mindössze **11** beteg fekszik jelenleg. — Oriási nagy az a veszteség, mely a kereskedőket és iparosokat sujtja: a kolera kitörése óta napról napra kevesebb a munka, csekélyebb a forgalom. Főleg a pesti oldalon levők szenvednek nagy anyagi kárt, nálunk Budán a pangás még hála Istennek nem oly á talános.

A krisztinavárosi sörcsarnokról megirtuk volt a nekrológot, megsiratuk annak rendje és módja szerint mint a vigság pusztuló tanyáját. Az ócska falak azonban „megfogyva bár de törve nem“ újra megnyilnak a mulatni vágyó publikum előtt, a helyiség kicsinositva s a réginél praktikusabb beosztással e hó végén lesz fölavatva Gambrinusz s a farsang folyamán valószinüleg Terpsichore szolgálatába.

Uj lépcső a várba. A királyi várlakhoz épülő új úthoz közvetlenül az alagút krisztinavárosi bejáratánál új lépcsőt épitenek, mely valószinüleg még e hó folyamán készen lesz. Az új útvonal a fehérvári kapú helyén fog a várba torkolni, lesz azonban elágazása is, mely közvetlenül az uj várlak gazdasági épületeinek udvarába fog vezetni.

A krisztinavárosi polgári kaszinó palotája alapfalai már teljesen készen vannak s a jövő hó közepe táján az új épület már tető alatt lesz. A falegyen ünnepélyt az egyesület társas-vacsorával óhajtja megünnepelni. A folyó hóban tervbe vett estély a kolera járvány miatt elhalasztatott.

Nyilvános felolvasás. Vasárnap f. hó 23-án — esti 6 órakor — a „budai kath. legényegyesület“ helyiségében Tomor Ferenc nyug. főgimn. tanár nyilvános felolvasást tart, melynek cime: „A k a t h o l i k u s v i l á g h e l y z e t e.“

Iskola egylet. Az Országos Magyar Iskolaegyesület I. kerületi választmánya e héten megalakuló tagjai a következők: Arányi Árpád dr., Beiwinkler Károly, Bogisich Mihály, Borosnyai Oszkár, Dulovics Béla, Eiszdorfer Gusztáv, Farkas Antal, Farkas József, Frey Antal, Garay Antal, Gombár Tivadar dr. Gyurmann Emil dr., Hanzély László dr., Hegedüs János dr., Heinrich Kálmán dr., Hetzer József, Hoffmann Sándor, Hoser Victor, Hümpfner Ferenc, Kemény Ferenc dr., Kertész Aba dr., Kertser István, Kossutányi Géza, Lász Károly, Lechner László dr., Mayer Ferenc, Magyarevics Jeremiás, Mauks János, Mihalecz József, Muchmayer Ferenc, Nemes Antal dr., Osztoics Mihály, Országh Sándor, dr. Patacsics János, Peringer Ferenc, Scheich Károly, Szelestey Géza, Schmelhegger Nándor, Schönva Auréll, Somlyai József, Steffek Adolf dr., Tomor Ferenc, Varga József és Zeitler Sándor E l n ö k n e k: Gombár Tivadar drt, a l e l n ö k n e k: Bogisich Mihályt,

jegyzőknek: Kossutány Gézát és Farkas Antalt, pénztárnoknak: Garay Antalt, ellenőrnek pedig: Muchmayer Ferencet választották meg.

Szerkesztői üzenetek.

— **Eliz.** Az operettek atyja Offenbach volt, ki körülbelül 109 művel gazdagitotta az operett irodalmat; nem lehet azonban elvitatni Herve érdemeit sem, ki hasonló zsánerben számos művet irt, melyekhez eleinte a szövegeket is maga szolgáltatta. Herve 1829-ben született, még ma is él; legismertebb műve a »Nebántsvirág« és »Fausztocska, mely utóbbi tartalom és zene tekintetében ügyesen parodizálja Gouod »Fauszt«-ját. A régibb operettek zeneileg még ma is megállnák helyüket; a szövegek azonban már nem felelnek meg a jelenkor izlésének. A »Fanschon asszony leánya« cimü ujdonságot a napilapok legnagyobb része tulságos pikáns tartalmáért megróvta; ki tehet azonban arról, ha a szinmű irodalom ujabb termékeinek csaknem kivétel nélkül pikáns háttére van s ezen irány nem csak a népszinházban, hanem hazánk legelső müintézetében is termékeny talajra talált. E szerint igen helyes az ön által emlitett napilap zenereferensének ama nyilatkozata: »a mit szabad a kerepesi út elején, uincs megtiltva a kerepesi út közepén sem.« — **P . . . . . S . . . r.** Köszönjük. **M. M.** Addig is mig levélben tehetjük, fogadja ez úton hálánk kifejezését. — **Farkas.** Elkésett, de ha jókor jött volna is, nem használhattuk volna, mert Ön csak kerüli a dolgot, mint a macska a forró kását, már pedig a mi elvünk: vagy kimondani egyenest a mi akartunk, vagy hallgatni. — **Peregrinus.** Azt tudhatná, hogy lapunk csak társadalmi heti lap és igy politikával nem foglalkozunk és nem is foglalkozhatunk! — **Cenci.** Kiváncsiságát e téren sajnálatunkra nem elégithetjük ki, mert ez magánügy.

A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési képviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum, (VIII. József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3. sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparmüvészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Deák mauzeleum a kerepesi-ut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon.

Nemzetközi baromfikiállitás az Andrássy-uti Bellevuében; nyitva egész nap. Belépti dij 30 kr.

Jakobey-kiállitás a mücsarnokban, nyitva d. e. 9-től d. u. 5-óráig. Betéptidij nincs.

Menetrendek.

A lóvasút menetrendje.

1 Lánchid — Ó-Budai vonal: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhid-főtől	5	—	a Lánchid-főtől	9	—	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	9	38	

2. Lánchid — Zugligeti vonal: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás**.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchidtól	7	42	a Lánchidtól	7	12	20 percenkenti a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	8	—	

3. Károlykaszárnya — zugligeti vonal: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	7	—	a Károly-kasz.-tól	8	—	a Károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1|2 10-ig 10 » 1|2 10-1|2 3-ig 20 » 1|2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	30	a Zugligetből	8	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 » 1|2 9—3-ig 20 » 3—7 1|2-ig 15 » 7 1|2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker.) és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	5	—	a Ludoviceumtól	9	—	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumtól Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	—	

5. Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v. nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	5	35	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	—	

Megjegyzés: **Ünnep- és vasárnapokon**, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden

APRÓHIRDETÉSEK.

hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A
„BUDAI HIRLAP“
apró hirdetései
által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,
nélkülözheti a közvetitőket.
Ezenkivül: **birtokeladás, ü. leteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb pályázat, lakáskiadás és lakás bérb vétel hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap
apró-hirdetései
által célt lehet elérni.
Családi jelentésekre;
eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre
és minden efféle
közleményekre
a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanül levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba vételnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—13.

Egy lakás kiadó november 1-től a várban 2 utcai 1 udvari szoba és konyha 280 frtért. Hol? megmondja a kiad. 59—1.

Egy fiatal hölgy ajánlkozik mint a házi-asszony támaszának, vagy esetleg egy gyermek mellé mint nevelőnő. Cime megtudható a kiadóh. 60—1.

Mephistónak levele van a kiadóhivatalban, a »kiváncsi Erzsikétől«. 61—1

G. R.-nak. Még én sem kaptam semmi ujabb tudositást, de a mint bizonyosat tudok rögtön megirom. Pá! Csók a távolból. 62—1.

Gold! Kissé megnyugtattál — kérlek ne várass soká az igérttel. 63—1

Ifjú hölgyeknek. Az országos nőiparegylet évek előtti kiállitásán érmet kaptam a papirvirág készitésért. Kurzust nyitok, 15 lecke alatt megtanulhatni tőlem minden virág készitést, egy személy fizet 4 frtot, a ki pedig még a filigran lepkék készitését is akarja, megtanulni azok 5 frtot fizetnek. Cimem a kiadóhiv. megtudható. 54—2.

Mindennemü kézi munkához való kellék.

OTT LAJOS

II. k., Bombatér és Plébánia utca sarkán

„a zöld vadászhoz“ (saját házban)

ajánlja jól felszerelt raktárát férfi divat-árukban, ugymint: **Ing** (kizárólag saját készitésü) **Lábravaló, gallér, kézelő, nyakravaló harisnya, nadrágtartó, keztyű, szövött alsó ruhák** stb.

Továbbá **női divat s pipere** cikkek. **Szövött és rövid áruk.**

Függönyök, és fehérnemük tisztitó intézete.

14—12.

Hozzávaló férfi s női szabók részére.

LOHR IRMA

Budapest II k. fő-utcza 1 sz. alatti

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevivágokból készithető cikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

A küszöbön álló halottak napjára és mindszent ünnepre élő vagy száraz (erfurti) **virágokból készitett diszes koszorúk 2 frttól kezdve minden árért kaphatók.**

16—3.

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelők, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM. 15—4.

GRÜNWALD SAMU

I. KER. SZT.-HÁROMSÁGTÉR 8. SZ.

ajánlja jól felszerelt rövid, szövött és divat-áru raktárát az őszi és téli idényre.

Női ruhakelme	**35 kr.-tól**	**1 frt 50 krig**	
„ **ruhaposztó**	**75** „	**1** „ **40** „	
Niagara kitünő téli kelme legszebb mintázatu . .	**55** „	— „ **65** „	
Szines mosó barchét . .	**30** „	— „ **50** „	
Valéria barchét alkalmi vétel, jó szintartó			**30 kr.**
Nagy posztó kendő . . .	**2 frt 25 krtól**	**10 frtig**	

Női válfüző minden árban.

Gyászkelmék gyári árban.

Saját készitésü női Fehérnemü

mosott Király-Chiffonból.

LEGJOBB MINŐSÉGÜ!

Férfi ingek . . . 1 frt 40 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr.

Valódi és utánozott

Jaeger alsó ruházat

Nő, férfi és gyermek részére.

Legdivatosabb férfi nyakkendők.

Verseny félselyem esernyő: 2 frt 25 kr., 2 frt 50 kr., 2 frt 75 kr.

Gallér, Kézelő, Zsebbeli és Harisnya nagy választékban.

Férfi és női szabó-kellékek legolcsóbban számittatnak.

17—1.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Varkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

! Fertőtlenitve van. !

Budapest, 1892. I. évfolyam 24. sz. Vasárnap, október 30.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

„Valami akadály."

A fő- és székváros legutóbbi közgyülésén meginterpellálták a polgármestert a budai kórház és a budai közvágóhid ügyében.

Mind a két ügy egy évtized óta nyúlik, huzódik — pedig mind a kettő igen „fontos és sürgős," a hogy azt a polgármester válaszában is mondotta.

Ösmerjük a kórházi mizériákat Budán. Nem szükséges ujból elmondanunk, hogy az úgynevezett Szent János kórház nem is kórház, hanem egy régi rozoga épület, mely annak idején szegényház volt és úgy csináltak belőle kórházat.

Tehát kórházunk nincsen Budán és igy annak felépitése már csakugyan fontos és sürgős volt — már tiz év előtt is.

Hanem hát a polgármester a kérdésre, hogy miért nem épült még az a kórház azt mondta, hogy „valami akadály" jött közbe.

A közvágóhid hiánya a legtürhetetlenebb állapotnak okozója.

Megint csak szászor és ezerszer elmondott dolgokat kellene ismételnünk, ha a közvágóhid szükségességét hangsulyoznánk, és fel akarnók sorolni mindazon hátrányokat, melyeket annak hiánya folytán a budai mészárosok, a fogyasztó közönség, de általában a lakosság sinylenek meg.

És ime kiderül, hogy már minden készen van, már a nyáron el is akarták kezdeni az épitkezést — csak valami akadály jött közbe, azért maradt el: no de jövő évre bizonyosan felépitik.

Persze csak akkor teljesülhet be a polgármester igérete, ha nem fog ismét — valami akadály közbe jönni.

Hiszen, ha tiz év óta rendesen közbejött valami akadály, hát miért ne jönne a tizenegyedik évben ismét?

De hát mi is az az akadály, mely oly szerencsétlenül mindig megakadályozza e „fontos és sürgős" dolgoknak a kivitelét?

A felelet igen egyszerü.

A legnagyobb akadály az, hogy az a közvágóhid Budán kell, és nem Pesten, s a kórház is Budán kell és nem — Pesten.

Hozzá vagyunk szokva, hogy valahányszor Budának kell valami, akkor „valami akadálynak" okvetlenül fenn kell forogni.

Pesten bezzeg felépült az uj kórház! Ott nem volt akadály.

De hát ennek is mi vagyunk az okai. Miért választunk be a törvényhatóságba olyan bizottsági tagokat, a kiket ugyan a főpolgármester mindenféle kiállitási és egyébb bizottságokba kiküld, de a kik mindennel gondolnak, csak a budai érdekekkel nem.

Az egész évben senkinek nem jutott eszébe sem a közvágóhid, sem a kórház, csak épen most az utolsó közgyülésen akkor is csak egynek közel száz budai képviselő közül. Az az egy is megnyugodott a polgármester válaszában, nem kérdezte, hogy mi hát az az akadály mely minden budai dolgot hátráltat? A kérdés megtéttetett, a felelet megadatott s igy a városatya is, a hatóság is megtette a maga kötelességét — s megint maradhat minden a régiben.

Az igaz, hogy a bizottsági tag urak nem igen szorulnak a kórházra, és talán mészáros sincsen köztük, sőt talán olyan sem, a kinek a tőszomszédságában marhát vágnának, vagy . . . szóval egyik sincsen személyesen érdekelve és igy nem igen bántják őket ezek a dolgok.

Pedig tehetnének! Módjukban van!

Tetszene csak minden közgyülésen egynehánynak interpellálni, szóba hozni a dolgot, rámutatni arra a tengeri kigyóra, mely a végtelenségig húzódik: ime egy hét mult el és ismét semmi sem történt!

A „BUDAI HIRLAP" TÁRCÁJA.

Adelin mamája.

A tanácsosék kis Adelinje nagyon meg lehetett elégedve a hatással, a mit első szereplésével a társaságban elért. A keresztelőjére összegyült diszes, nagyszámú társaság a szép mamának adózó bámulattal vette körül a csipkefüggönyös bölcsöt, s mikor az asztalnál felköszöntötték a kis babát, a szép tanácsosné büszkén, szinte diadalmasan nézte sorra barátnőit, mig a kis Adelin kézről-kézre járt, s zavartalanul szendergett a puha csipke-hullámok között.

Annyi bizonyos, hogy a kis baba kiváló szerepet játszott ettől fogva a tanácsosék házában. A házi rend gyökeresen felfordult, s senki sem sinylette ezt meg jobban, mint a tanácsos úr. De mint a szép asszonynak jól idomitott rabszolgája, nem mert ellene szólni. Először is kiszállásolták a hálószobából, hogy a dajka kényelmesebben telepedhessék oda; a dohányzást a lehető legszükebb körre és időre szoritották: a dolgozószoba sem volt korlátlan birodalma már; délután, mikor a hivatalból hazakerült, a kis Ada bölcsője épen odáig jutott már, végigvándorolván addig a napos szobákat; az ebéd idejét egy órával előbbre tették, hogy még a hüvős este előtt ki lehessen kocsizni a kis babával.

Szóval a tanácsos úr nagyon háttérbe szorult, s a kis baba foglalta el az első helyet. Azaz, hogy a másodikat, mert a szép tanácsosné a maga jogaiból semmit sem engedett. Legfőbb gondja az volt, hogy pongyolája mindig összhangzatban legyen a kis baba szines szalagcsokraival, a mikor ketten együtt fogadták a látogatókat, kik eldicsérgették a kis babát, bizonyitgatva, hogy „az anyjára ütött", „nagyot nött már," „milyen selymes a haja s aprók az ujjacskái!" stb.

A szép asszony alig várta, hogy az utcának is bemutathassa. A legelső meleg, tavaszi napsugár kicsalta őket a Belváros utcáira, s az ilyen séta aztán valóságos diadal-menet volt. Kegyes mosolylyal köszönt az ismerősöknek, néha szóba is állt velők, s kielégitett hiúsággal fogadta bókjaikat; s még az idegenek tekintetéből is, — mely a szép, kis babáról önkénytelenül is a mamára tévedt, — azt olvasta ki, hogy meghódolnak szépsége előtt.

Igy teltek el az első évek a gyermek életében, ki mitsem sejtett arról, hogy milyen hatalmas tényező a tanácsosné életében, ki bár sokat engedett a gondosságból, melylyel a kis lányt ezelőtt odahaza körülvette, de a világ előtt sohasem jelent meg a gyönyörü gyermek nélkül, kit a saját szépsége kiegészitőjének tartott, s valósággal hozzászámitotta a toalettjéhez, mint a jázmin-illatot, melylyel ruháját szokta locsolni.

A társaságba is mindenüvé magával vitte; a kis leány végig unatkozott a déli misén, ott könyökölt az opera páholyában is a szép asszony mellett, s csak ugy duskált az anyja udvarlóitól kapott bonbónokban.

Adelin még csak hét éves volt, mikor az egyik gyerekbálon spanyol infánsnőnek öltözve, kicsi és nagy egyaránt őt ismerte el bálkirálynőnek, a mint az anyjától hiven elsajátitott fejtartással, mozdulattal, fogadta az apró lovagok hódolatait, s hagyta, hogy a nénik és bácsik sorra csókolják.

De ugyan ezen a bálon történt, hogy valamelyik vigyázatlan udvarló azt találta mondani a tanácsosnénak, odamutatva az elöttük elsétáló Adelinra:

— Asszonyom, ön veszedelmes kis vetélytársnőt nevel magának; a kis Adelin annyira hasonlit Nagyságodhoz már most is, hogy nehány év mulva épen úgy fog uralkodni felettünk mint Kegyed és mi ép oly szivesen fogunk az ő zsarnokságának hódolni, mint a milyen örömest hódolunk a szép mamának.

A szép asszony meghökkent; semmi kedve sem volt még olyan egyhamar lemondani a hatalomról, melylyel az egész társaság felett uralkodott, de még csak osztozkodni sem akart senkivel a diadalokon.

E naptól kezdve Ada a gyermekszobába szorult, anyja nagy ritkán vitte csak magával

Fogadott melléje egy nevelőnőt, a tanulás

Igy azután képesek volnának a közgyülésnek a figyelmét is ráterelni ezen ügyekre, de talán a hivatalos aparátus is kissé ideges lenne a folyton meg meg újuló nógatástól, kérdezősködéstől, korholástól: az pedig igen előnyös volna, mert az ideges hivatal gyorsan dolgozik.

Az igaz, hogy ez egy kis megerőltetésébe kerülne a bizottsági tag uraknak, mert először el is kellene menni a közgyülésre, másodszor ott még beszélni is! . . . Azt pedig csak nem kivánhatják a tisztelt polgártársak! Örüljenek, hogy elfogadták a bizottsági tagságot és ne legyenek túlkövetelők.

Igaza van a polgármesternek, a budai dolgoknak „valami akadályuk“ van!

Halottak napjára.

A haldokló ősz vége felé, midőn a természet hervadó élete sirba készül: ünnepeljük kedves halottaink emlékezetét. E napon a kegyelet legközelebb visz a temetőhöz, az élet zaklatásaitól menekült lelkek e csendes hazájához . . .

A természet is gyászol: a napnak mosolygó fénye, a puszták délibábja, a fának lombja, az erdőnek madara, a mező virága, a patak csevegése eltüntek, hogy érzelmeinkből annál több jusson a gyásznak, a mulandóságnak e szomorú ünnepére.

A könny, mely bús arcainkon lepereg: a fájdalom, mi kebleinkből fakad: a virág, mely lábainknál kervad: a vándor felhő mely egünkön borong: a sirkereszt, mely életünk és halálunk mesgyéjén emelkedik: a sirdomb, hová évekké tömörülő pillanataink kéje és csalódása visz: mindnyájunkhoz beszélnek, mert a szenvedés közös tulajdona életünknek, mert mindnyájan evezünk a csendes tenger felé, melynek kikötője a sír . . . E közös sors megtöri a gőg és hiúság alakjait, lerontja a koldus rongy és a fejedelmi bibor válaszfalait. A könny és fajdalom az emberiség családjának közös tulajdona.

Mindnyájunknak van egy-egy kedves halottja. Jerünk a temetőbe!

*

Kigyúlnak a sirok lángjai, megnépesül a porladás hazája. A néptenger, mint egy áradat hömpölyög a sirok közt. Egy nagy világ, mely gyászba öltözött. Egy bús elégia, melyből Allegri „Miserere“-jének szellem hangjai sírnak föl; egy nagy templom, melynek oltárán a gyász kultusza ég, melynek fohászaiban, sóhajaiban Palesztrina „Improperiái“ jelennek meg.

A fájdalomnak nagy költészete van! Láttam ezt az elhunyt magzatját siratő legegyszerübb pórnő beszédes jajveszéklésében, megtanultam az Eufrát árnyas fűzei mellett rabigában görnyedő nemzet prófétáinak keservében ...

A kérkedő márvány sirbolt fényes kandellábereinek világa és a jeltelen sírdomb faggyúgyertyájának pislogása mellett ugyanazon sorokat olvasom: „Ave pia anima, ad vitam venturi saeculi!“ — Üdv neked jámbor lélek a jövő életre!

Ez ama felirat, mely már a katakombák sirjain hirdette a kereszténységnek örökké élő, soha el nem muló kegyeletét . . . Ennek gyakorlásában őszült meg az egyház, melynek hite Diderotot is a rakoncátlan ész hullámai közül atyja mondásához vezette: „Fiam! jó vánkos az ész, de sokkal jobban nyugszik a fej a vallás párnáján.“ E párnán megpihen a kifáradt vándor s nem rázza le az életet, mint ruháról a terhes útnak porát, hanem új erőt merit a kereszt hordozására és a munkás élet küzdelmeire. Igy születtek népek és nemzetek életében a nagyok, a dicsők, kiknek örök időkre szóló áldásos alkotásaiban fényes oszlopot ismer fel a hálás utód, mely e napon sírjuknál meggyujtja az emlékezet, a kegyelet fáklyáját, mert:

»Csak, törpe nép felejthet ős nagyságot,
Csak elfajult kor hős elődöket.
A lelkes eljár ősei sír-lakához
S nyújt régi fénynél uj szövétneket.«

Boldog nép, mely ráborulhat a nagyok sírjaira. E sirokat nagy elvek küzdelmei hantolták, melyek túlérik harcosaikat s a késő unokákat megtanitják: „occidi potest, vinci non potest . . .“ — megölni: igen, de legyőzni nem lehet!

— — — — — — — —

A márványlapok beszélnek . . . Füleinkben megcsendül a vértanúk himnusza:

„Caesar! morituri te salutant!

— Cézár! Üdvözölnek a halálra menők! Az igazság sohasem évül el, soha sem csökken . . . A halhatatlan érdemek által lelkesült nemzet gyászkoszorúja legyen a talizmán, mely nagyjaink sirjainál a „megbünhődött multnak“ szebb jövőbe vetett reményét hirdesse minden halottak napján.

Fülei-Ssántó Lajos.

Irodalom és művészet.

* **A honvéd-emlék.** A budai honvédszobor egyike lesz az egész ország legszebb szobrainak. Minden részletén meglátszik, hogy az eszme megfogamzása s a kivitel közben a hazafiság szent lángja ihlette meg Zala György szobrászunk lelkét s lelkesedés vezette kezét. A szobormű két alakból áll. Ballábával tört ágyucsőre támaszkodva, a jobbal elszántan előre lépve, f-jén megsebzett honvéd áll. Homlokán kendő takarja el a sebet, melyet hazája védelmében kapott. Jobb kezében kardot, baljában a csaták viharában megtépett zászlót tart, melyet az ország védasszonyának: Szűz Máriának képe, s a következő felirás diszit: „Szabadság vagy halál.“ Ezt a zászlót a művész egy eredeti, a szabadságharc korából való zászlóról mintázta, az eredetinek teljesen megfelelőleg. A főalak mögött szétroncsolt ágyukerék és talp látható. Hátulról a dicsőség szárnyas nemtője hajlik a megsebzett honvéd fölé s szeliden az arcába néz. Magasan emelt jobbjában babérkoszorút tart, balkezzel pedig a drága zászlót karolja át. Mind a két alak rendkivül sikerült s mindjárt az első pillantásra teljesen leköti a figyelmet. A honvéd egész alakjával elszántság és rettenthetetlen bátorság benyomását kelti, a melyet csak megerősit az arc szinte átszellemült kifejezése. Ezzel az arccal a művész valósággal remekelt. A nemtő alakja könnyed és légies, az arcon szeliden mélázó kifejezés ül, mely érdekes ellentétet képez a honvéd elszánt és bátorságot lehelő vonásaihoz. Az egész mű oly szerencsésen van megoldva, hogy bármely oldalról nézzük is, teljes körvonalakat tár szemeink elé s mindjárt az első pillanatban feltünik erőteljes kompoziciójával és zavartalan összhangjával. A szobor talapzata a legtartósabb rózsaszinü márványból épült, és teljes arányban van magával a szoborral. A szobor szine sötét bronz, és a brüsszeli ércöntődének titkát képező patinával van bevonva, mely a levegőn az igazi, nemes zöldszinü bronz-rozsdává alakúl át. Igy el van

---

kezdetét vette, s minden nem gyereknek való mulatság megszünt számára. Itt-ott még szerepelt a gyermektársaságban, néha-néha megujult a régi hódolatok egy-egy jelenete, ha a gyereksereg véletlenül bebotlott a szálonba, s a kis Adát a szép mama iránti hódolatból ott fogták.

Mikor pedig Adelin tiz éves lett, anyja kikereste számára a főváros legelőkelőbb nevelő intézetét, megigérte neki, hogy vasárnaponként hazahozatja ebédre, s aztán még egy szertartásos csókot nyomott homlokára, s egy fél óra mulva már egy nagy gondtól megszabadúlva, robogott hintaján a lóversenyre.

Minden vasárnap pontban tizenegy órakor megállt a hintó az intézet előtt s Adeline hazavitte.

Anyja többnyire társaságba készült, s a kis leány örült, ha megengedték neki, hogy az öltözködés alatt a szobában maradhasson, s megcsodálhassa anyja fejedelmi, szép alakját a tükör előtt.

Legtöbbnyire azonban már ott talált egy sereg ebédre hivott vendéget, s ilyenkor Ada a gyerekszoba s a szomszédos hálószobában töltötte el magányosan az egész délutánt.

Utóbb anyja kihozta divatból a vasárnapi vendégeskedést, s többnyire ő ment valamelyik baratnőjéhez; ilyenkor Ade in, a mikor egyedül ebédelt a nagy teremben szomorúan nézett végig a pompásan teritett asztalon, melyről nem hiányzott semmi, csak az anya szerető tekintete, s az édes atya nyájas biztató szava.

Egy ilyen szomorú téli vasárnap délután történt, hogy Adelin szivét kimondhatatlan keserü érzés fogta el, könnyes szemekkel járt végig az elhagyott szobákon, meg-megállva s elmerengve a régi, kedves emlékek előtt.

A dolgozószobában megtalálta anyja legujabb arcképét, mélyen kivágott, zöld selyemruhában. Milyen szép, milyen felséges volt még mindig, igy emlékszik rá kis gyermekkora óta, ilyennek látta akkor is, azon a régmult bálon . . .

Igen, igen! az az utolsó gyermekbál!! Olyan régen volt már hogy nem is hinné, ha ott nem volna emléke megörökítve azon a nagy képen a szálonban.

Alkonyodni kezdett. Ada egy karosszéket vont a kép elé, s elmerengett rajta. Egy szép gyermeket ábrázolt az, középkori spanyol öltözetbe . A leáldozó nap sugarai odatévedtek a képre, egy játszi sugár felszökött az aranyos keretről a széles fehér kalapra, s mintha meglebbentette volna rajta a rózsaszinü structollat . . .

Aztán egyszerre elsötétült az egész kép s rohamosan homályba borúlt a szoba. Ada tovább merengett, képzeletében ujra végig élte az egész gyermekbált, mennyi hódolattal vették körül, . . . anyja sugárzott a büszkeségtől, . . . hogy dédelgették mindnyájan . . . és most? . . .

A kandallóban fellobbant a tüz, s a haragos piros láng bevilágitotta a szobát, a képet is, és Adának ugy tetszett, hogy dacos, gögös tekintet néz onnan le rá.

Futva menekült az ijesztő látomány elől szobájába, s ott leborulva ágya párnái közé, sirt, sirt keservesen.

A könyek megenyhitették. Egyszerre csudálatos nyugalom szállta meg, összerakosgatta a szobában szerte elhelyezett, rég nem használt játékokat, becsomagolta az apró porcellánfigurákat, s mint a ki hosszu időre utazni készül, gondosan elzárt mindent.

Nem is járt ettől kezdve haza, csak a nagy ünnepekre, s még a nagy szünidőt sem töltötte szülei körében, hanem falura adták valamelyik rokonához.

Igy multak el évek. Otthon ezalatt nagy változások történtek: a teljesen felesleges gyermekszobát átalakitották a tanácsosné számára budoárnak, világoskék selyem kárpittal vonták be a falakat, más alkalmas butorokat raktak beléje — a régieket pedig kitették. Adelin szive elfacsarodott a mikor látta, hogy már helye sincsen többé otthon.

De mégis van! Az utolsó évet töltötte már a nevelőben, mikor egyszerre sulyos, igen sulyos beteg lett.

Hazavitték s akkor a régi gyermekszoba beteg szoba lett. Adelin megint otthon volt, otthon volt nemcsak a szülői házban, otthon anyja szivében is. A szép asszony beteg leánykáját teljes odaadással ápolta, gondozta, épen

kerülve az, hogy a szobor ugy megfeketedjék, mint a hogy az a fényes bronzszobroknál látható (Széchényi, Deák stb. szobra és a bécsi Radeczky szobor) Szóval ez lesz a legszebb szobra Budapestnek.

* **Magyar hirlapirodalom.** A kereskedelmi kormány statisztikai adatai szerint, Magyarországon 733 hirlap és folyóirat jelenik meg; ezek közül 490 magyar, 33 magyar-német, 111 német, 1 magyar-horvát, 12 tót, 16 szerb, 15 oláh, 4 olasz, 3 franczia és 1—1 orosz, német-horvát, bunyevác és héber nyelven jelenik meg. Politikai tartalmú volt 104, helyi-érdekü 231, szépirodalmi 66, szaklap 313, élclap 19. Legjobban szaporodtak a magyar lapok, melyek 1890-hez képest 33-al szaporodtak; a magyar-német lapok 12-vel, a németek 4-el, a másnyelvü lapok vagy csak egygyel, vagy épen nem szaporodtak. Sajnos azonban, hogy a példányok száma nem mutat ily kedvező emelkedési arányt, mert mig 1890-ben 463-féle magyar hirlapot és folyóiratot 35,268.905 példányban szállitottak, tavaly azok száma 491-féle ujságból sem tesz 35.585.542 példánynál többet.

* **„Központi csatlakozó kalauz."** Ez a cime Szép Béla m. á. v. tisztviselő művének, mely Magyar és Horvátország, valamint Bosznia és Hercegovina összes vasutainak menetrendjét, igen könnyen áttekinthető s mindenki által megérthető tabelláris rendszerben ismerteti. Ez a kalauz a kereskedelemügyi miniszterium engedélyével és hivatalos adataival jelenik meg s azért az utazó közönségnek nélkülözhetlen könyvecske. Ára is rendkivül olcsó: 25 kr. Kapható a vasuti személypénztáraknál mindenütt.

Polgári házasság.

Deák koromban, nagy előszeretettel olvasgattam a ponyva irodalom remekeit; rendkivül meghatott, ha az a szerelmi hős ékes szavakkal eldeklamálta dulcsíneájának, szive lángoló szerelmét.

Csodáltam e nagy alakokat, azt hittem, hogy a közéletben is igy szoktak szerelmet vallani, s attól féltem, hogy e tudományt én soha sem fogom megtanulni.

Ugyan honnan is szedtem volna ennyi frázist?

Gyermek éveimet pusztán töltöttem, s legjobb barátném a kocsisunk Jucikája volt. — Eljárogattunk egymás zsúr fixeire, együtt legeltettük a libákat, szerelemre azonban sohasem gondoltunk.

Jucika azóta már egy timárt boldogit szerelmével és gyerekekkel — én meg taposom az egyetem pádimentumát. Ő már kifelé pályázik a szerelemből én még belé sem jutottam.

Egy alkalommal, a hónap vége felé valami murit tartottunk a makhetesben; onnan kevés pénzzel a zsebünkben, de annál több borral a fejünkben botorkáltunk a király utca felé.

A régi polgári lövöldéből trombiták recsegése s a nagy dob éktelen puffogása felkölté figyelmünket.

Nekünk sem kellett több, az egész kompánia varázs szóra ott lebzselt a bál teremben.

Soha sem láttam annyi uniformist egy csoportban, mint e bálon, csupa tábornok, arany galléros vitéz sereglet egybe; cibilt alig alig lehetett látni. A teremben uralkodó hangulat nagyon hasonlitot a mienkhez; úgy látszik a generális urak mint a veteránusok karakteréhez illik, alaposan felöntöttek a garatra.

A mamák együtt boroztak a férjeikkel s nem egynek jókedvében félre csuszott a fejkötője.

Csendes szemlét tartottam a leányok között.

Egyszer csak megpillantok egy gyönyörü kis leányt. Aranyos fejecskéjét kecsesen a förendező vállára hajtva lejtette a mazurkát.

És a förendező?

Balfelé forgatta a szegénykét. Sohasem tudtam megbarátkozni a tánc e kiforditott formájával, hát ha még egy aranyos angyalt táncoltattak ily formán, olyankor elöntött az epe.

Bemutattam magam, s mi tagadás szivem iránta azonnal szerelemre gyulladott.

A papája aranyos uniformisban hevesen politizált, ütötte öklével az asztalt hogy még a poharak is járták a táncot. Velem csaknem brúdert ivott, annyira megszeretett.

Fejem lassanként kitisztult a bortól, komoly lettem s Micikével boldogan sétálgattam a teremben fel és alá. Reggel felé a diszes társaság oszladozván, Micike mamája kegyesen megengedte, hogy haza is kisérhessem őket, ha nem esik majdan terhemre. — Hogy is gondolhat ilyet! — biztattam a mamát s a legnagyobb örömmel vezettem Micikét haza felé Mögöttünk jöttek az öregek.

A papát támogatni kellett; kardjával borzasztóan csörömpölt az utca kövezetén.

Végre nagy bérház előtt megálltunk;

Itthon vagyunk! — rikácsolt az öreg.

Micikének és a mamának kezet csókoltam az öreg meg minden áron az én kezemet akarta megcsókolni. Végre is egy ölelés árán megmenekültem tőle.

A mama másnapra meghivott ozsonnára; Micike is szépen kért, hogy jöjjek el, s mondhatom, hogy örömmel fogadtam el a meghivást.

Másnap parádéba öltözködve elmentem az ismert házba; a kapú alatt háromszor is végig néztem a lakók névsorát, Heidle Mátyás nevét azonban sehol sem találtam.

Mi a kő? Csak nem tévesztettem el a házat?

Töprenkedve nyitok be a házmesterhez, s uramfia, kit látok? Heidle uram kefélte az uniformisát.

Tehát házmester ő kelme? Sebaj Micikét látva gyorsan megvigasztalódtam; szépen ki volt öltözve s még szebbnek találtam, házi öltözékében, mint a báli ruhában.

Az ozsonnánál a mama vitte a szót.

Beszélt a magasabb házmesteri tudományról: Micike váltig figyelmeztette mamáját, hogy ne úntasson engem ilyes dolgokkal, melyek aligha érdekelnek. Dehogy nem! Kilencven pártei volt a házban s ezek fölött Heidle Mátyás uram parancsnokolt.

(„Istenem" — gondoltam — „mennyi lehet itt a spergeld!")

Különben a mama nem is titkolta, hogy Micikét akár katona tiszt is elveheti, mert úgymond van egy kis apritni való és telik akár kaucióra is.

Kellemesen lepett meg a mama ezen nyi-

úgy, mint mikor még kis baba volt. És Adelin, mikor lázasan betegen feküdt, érezte a gondos anyja ápoló kezét s érezte az anyai szív szeretetét is. Talán a tudós doktorokon kivül ennek a szeretetnek a melege tartotta benne az életet, ez segitette gyógyulását.

Mire felgyógyult, tavaszodni kezdett.

Ott ült az ablaknál az anyja kék kis budóárjában, bágyadtan, kimerülve. A tavaszi verőfény árja beözönlötte a leány alakját, megvilágitotta betegségében csodálatosan megszépült arcát s vakitó fehérségü homlokát, melyen szinte megtörött a fény. Volt valami angyalszerű az egész jelenségben. Talán a reá váró boldogság előrevetett fénye volt? Hogyne! Hiszen anyja megint szerette, dédelgette, s ő engedte, hogy kényeztessék, mint a hogy a tehetetlen kis gyermeket szokás. Ajkához vonta anyja simogató lágy kezét, s egy új élet reménye éledt fel szivében.

Majd egy távoli rokonhoz vitték falúra, hogy ott egészen felüdüljön. Adelin ott töltötte a tavaszt, a nyarat, de még az őszt is. A telet is kikönyörögte magának. Volt, a mi ott tartsa. Szive megszólalt, s ő ifjusága teljes hevével szeretett.

Választása szerencsés volt, szerelmét viszonozták. A választott őszinte, egyenes jellemű, igaz ember volt. A nagynéni még azt is hozzátette, hogy nemes családból való. Ez aztán megnyugtatta egészen a szép tanácsosnét.

Megrendelte sebtiben az Ada pazar csipkés kelengyéjét, s nehogy elkéssék a társaságától, idegesen kapkodta össze uti podgyászát, hogy a rég óta kicsinált terv szerint nagy olaszországi utra indulhasson.

Innen is csak pár nappal az Ada esküvője előtt tért meg; s egészen az ő óhaja szerint volt az esküvő, csendben, ott falún, a nagynéni házában. Mire való lett volna nagy port verni fel azzal, hogy neki már férjhez menő lánya van. Szerette magát a fiatal asszonyok közé számitani, szépségével még megállta helyét, noha érezte, hogy már hanyatlani kezd, régi hivei lassanként el-elmaradoznak tőle s nem tud már helyettök új hódolókat szerezni.

A társas élet árja még teljes erővel sodorta őt is magával de már felszinre nem igen tudott jutni. Félt minden megujuló évtől, mert mindegyik ujabb csalódással várta.

A hódolók köre mindinkább ritkult körüle, érezte, hogy a társaságban alig jön számitásba, lejárt már ott az ő uralkodásának az ideje, mehet . . .

Talán ekkor érezte először ez a hiú szív a szerető családi kör hiányát azon a körét, a mely megbecsülné, ha öreg is, ha haja között nem is képes már eltitkolni az ősz szálakat, ha szemében bágyadtabb is már a fény.

Oh, de neki még otthona sincs! Miért nincsen? Oh, hogy még csak az okát sem igen meri kutatni. Ha az ő ön ése, ha az ő hiúsága nincs, Adelin még most is mellette lehetne nála találna p henést, vigasztalást. Nem volna, ilyen kietlen, fanyar az élet, ha Adelin simitaná el homlokáról a bánat redőit; nem volna ilyen puszta az otthona, ha az Adelin két kis aprósága élénkitené fel háza néma, örömtelen csendjét.

Az Adelin gyermekei! Az ő két kis unokája! Még nem is ismerik a nagymamájukat, de tudja, hogy szeretik őt, hisz mindig hivogatják magukhoz, biztatgatják édes csókkal, forró öleléssel. Nem volna ilyen elhagyatott, ha ezek vennék körül . . . . . Milyen édes volna tűrni apró hizelkedésöket, . . . hogy fonnák karjukat a nyaka közé . . . s csókolnák álomra a szemét . . . S ezt kell neki nélkülöznie!

Kell?? . . . Na hát, nem nélkülözi tovább! Mindjárt holnap utazik hozzájuk — nem: még ma!

— Nanett! csomagold gyorsan a legszükségesebbet, utazom.

— De most az éjszakába?

— Most az éjszakába!

— Ilyen hidegben?

— Majd felmelegitenek az unokáim csókjai!

S a szép asszony — nagymamának még mindig nagyon szép volt, — ugy érezte, hogy ezt a decemberi hideget fel se veszi, mióta fellobant szivében a szeretet éltető lángja. Oh, hogy előbb nem élesztette áldott, áldott melegét!

gr.—

latkozata s föltett szándékom volt, hogy Micikének alkalom adtán szerelmet fogok vallani.

A kedvező alkalom nem sokáig késett. A mama kiment a konyhába, a papa pedig hivatalosan el volt foglalva. -- Egyedül maradtam Micikével; beszélgettünk a bálról.

Elmondtam, mily örömemre szolgált, hogy vele megismerkedni alkalmam nyilt.

Micike is sietett kijelenteni, hogy mamája rendkivül büszke az én ismeretségemre s a Vibercsekné egész este boszankodott, hogy az ő leányainak nem akadt a bálon oly sikkes udvarlójuk és oly jó táncosuk, mint én.

— Hát kegyed minőnek tart Micike nagysám? — kérdeztem naivúl.

— Én? Igen kedves embernek! — felelte, s mintha valamit akaratlanul elárult volna, mélyen elpirúlt

Megfogtam kis kezét; finom kezei voltak, meglátszott, hogy Heidle úr úri módon neveli leánykáját. Ajkamhoz emeltem kis kacsóját, mélyen bele néztem kék szemébe, ő meg önfeledten vállamra hajtotta szőke fürtös fejecskéjét.

Magam sem tudom hogy hogyan, akaratlanul átöleltem picike karcsú derekát s igaz szerelem érzetével csókoltam meg homlokát.

E pillanatban lépett be a mama.

Meglepte a nem várt jelenet, melynek szemtanúja lett; én azonban, mint igazi gavallérhoz illik, eloszlattam a feszült pillanatot; elmondtam a mamának, hogy Micikét első látástól fogva halálosan szeretem, és boldognak fogom magam érezni, ha tannulmányaim befejezte után nőül vehetem.

Ugy is lett.

Micikét egy év mulva oltárhoz vezettem. Szegény Heidle bácsi, nem élte meg leánya boldogságát; veteránus parádé alkalmával zuhogó esőben a városon végig cipelvén az egyleti zászlót, meghült, és nem sokára bajtársai zene szóval búcsúztatták el a szép világtól.

A mamát is rövid idő alatt sirba vitte a férje utáni bánkódás.

A kilencven párteisos házban Vibercsekék vették át Heidle bácsi örökét, Vibercsekné most már büszkén hangoztatja, hogy leányainak ő is úri férjet csip.

Elmult azonban öt esztendő, de az uri kérő csak nem mutatkozott; a hatodik évben a fiatalabbikat elvette a főrendező úr, ki Micikémet is balfelé táncoltatta.

Én pedig most szerfelett csodálkozom, hogy a „polgári-házasság“ oly sok fejtörést okoz a magas kormánynak.

Hát kell-e „polgáribb“ házasság az enyémnél?

Permethy Sándor.

Fő- és székváros rendes közgyülése.

Elnöklő Ráth Károly főpolgármester bejelenti, hogy a király a fő- és székvárosnak legmagasabb névnapja alkalmából kifejezett üdv- és szerencsekivánatait legkegyelmesebben elfogadta és köszönetét kifejezni méltóztatott (Éljenzés).

Elnök tudomásra hozza, hogy összesen hat interpellácio jelentetett be. (Mozgás.)

Fektor Ferenc megemliti, hogy, mert a kolera és a járvány itt van, kellett volna gondoskodni, hogy a Garay-tér szabályszerüen rendeztessék és a közélelmezési cikkek ott árultassanak. Ezt megemlitve, kérdi a polgármestertől: Van-e tudomása róla, hogy a tér már 11 esztendeje van e célra kisajátitva? Van-e tudomása róla, hogy a múlt évben épen ilyen tájban a tér megnyitása iránt interpellált? Van-e tudomása róla, hogy akkor igéretet kapott itt a közgyülés szine előtt, hogy e tér haladéktalanul megnyittatik és közélelmezési térré fog átalakittatni? Ha van tudomása szándékozik-e oda hatni, hogy e tér haladéktalanul átalakitassék, a mondott célnak átadassék, hogy a közélelmezési cikkek árulhatók legyenek? (Helyeslés.)

Elnök: Mint az interpelláló úr mondotta, első izben Gerlóczy alpolgármester úr válaszolt neki, ki most nincs jelen. A válaszolhatásra szükséges az ügy tanulmányozása és azért a válasz a legközelebbi közgyülésen fog megadatni.

Fektor Ferenc: Második interpellatiójában az Alpár-utca megnyitását kérte. Itt lakott Kaas Ervin báró, a ki kolerának esett áldozatul. Vigasztalhatatlan állapotban volt az utca és csak a járványbizottságnak sikerült a tisztaságot némileg helyreállitatni. Kérdezi tehát a polgármestert, hogy szándékozik-e a legközelebbi közgyülésnek előterjesztést tenni arra nézve, hogy az utca megnyittassék, igen-e vagy nem?

Elnök kijelenti, hogy a válasz megadhatásához szükséges annak tanulmányozása, a mi ebben az ügyben a legutóbbi időben történt, azért a válasz a legközelebbi közgyülésen fog megadatni.

Pártos Gyula: Mióta a VIII-ik kerületi járványbizottság tagja a kerületi járványbizottság figyelmét felhivta a pincelakásokra s arra, hogy első sorban a túlzsúfolt pincelakásokat kellene kiüriteni s akkor azt mondották, hogy nem lehet 30—40.000 embert hajléktalanná tenni, tehát beismerték, hogy még mindig 30—40.000 ember pincelakásokban lakik. Kérdi tehát: Van-e a polgármesternek tudomása arról, hogy Budapest fő- és székváros területének még a nagy körúton belüli részén is számtalan nedves és egészségtelen pincelakás van? Van-e tudomása róla, hogy ezen nedves és egészségtelen pincelakásokban szegény sorsú polgárok legnagyobbrészt túlzsúfolva együtt laknak? Ha van tudomása, szándékozik-e a polgármester, illetve a tanács oda hatni, sürgősen intézkedni, hogy ezen, különösen járvány idején az egész főváros lakosságát veszélyeztető bajon mielőbb gyökeresen segittessék? Ha napirendre kerül a dolog, inditványt is fog tenni.

Kamermayer Károly polgármester: Maga is igen fontosnak tartja, hogy különös gondoskodás történjék a szegény nép elhelyezésére nézve és arról, hogy egészséges lakások létesittessenek. E tekintetben nem most, de évtizedek óta a törvényhatóság, illetve a közegészségügyi hatóság törekvése mindig odahat, hogy a pincelakások illetőleg a túlzsúfolt lakások szüntettessenek meg. Mondhatja, hogy Gebhardt t. főorvos és a kerületi orvosok ebben az irányban nagy tevékenységet fejtettek ki. Igaz, hogy rögtön nem lehetett segiteni, de annyi intézkedés történt, hogy ha igy folytatjuk, mégis lesz eredménye, de teljes eredménye csak akkor lesz, ha gondoskodás történik családi lakásokról, munkáslakásokról, egészen szegény emberek elhelyezésére szükséges lakásokról, t. i. azokéról, kik nem képesek lakást bérelni, hanem 10 krt fizetnek egy estére. Azt, hogy a hatóság vállalkozzék, alig lehet keresztül vinni, legfeljebb arról gondoskodhatik a hatóság, hogy a mikor delogirozás fordul elő, tegyenek szükséglakások. Különben tapasztaltatott, hogy ezekből a szükséglakásokból azokat, a kik már egyszer bennük vannak, alig lehet ismét kivinni, még ha nem is volt járvány. Fődolog, hogy alkalom nyittassék privát vállalatnak, hogy a túlzsúfoltság megszüntetése végett könnyü szerkezetü lakásokat épithessenek. A családházakra nézve már több szövetkezet jött létre és ezek épitettek, s a gyárosok is gondoskodtak a munkások elhelyezéséről. Mindez azonban nem elegendő hanem gondoskodni kell arról, hogy a szegény embernek legyen egészséges lakása, ne betegedjék meg, ha pedig járvány kitörne, hogy az lehetőleg kevés áldozatot szedjen. Az törekvésének, valamint a tanács törekvésének oda kell irányulnia, hogy a közgyülés elé előterjesztésekkel járuljanak. Kéri a választ tudomásul venni.

Az interpelláló és a közgyülés a választ tudomásul veszik.

Rózsavölgyi Manó: Folyó évi április havában inditványt tett, melyben az iskolákba kettesével, hármasával csoportositva, iskolaorvosok rendszeresitését ajánlotta. Kérdi, hogy mi az oka annak, hogy jelzett inditványa mind ez ideig nem tárgyaltatott még a bizottságban, sem a közgyülés elé nem hozatott.

Elnök: A t. közgyülés engedelmével dr. Gebhardt Lajos tiszti főorvos úr fog felelni.

Dr. Gebhardt Lajos: A tanács az inditványt azzal utasitotta a tiszti főorvoshoz, hogy az állandó albizottság útján az egészségügyi bizottságnak tegyen jelentést. E kérdés kapcsolatban áll a főváros orvosi személyzetének általános szervezetével, melyre nézve javaslatot volt szerencsém átadni a polgármester ur ő nagyságának. Ebben benfoglaltatik, hogy az iskolák orvosi ellenőrzése miként gyakoroltassék, de azért nem let tárgyalva, mert a kolera jött közbe.

A választ tudomásul vétetik.

Scheich Károly: T. közgyülés! Két kérdést, és pedig lényeges kérdést kell intéznem a polgármester úrhoz. Az egyik az, hogy április hóban Kollár bizottsági tag úr interpellált az iránt, hogy a budai közvágóhid mikor fog kiépittetni; a telek már be van szerezve és erre való tekintettel bérbe sem adatott, mi által a főváros kamatveszteséget szenved. Azt mondták, hogy a nyáron okvetlenül megkezdik az épitést. Vissza is utasitottak egy ajánlkozót, ki a telket 300 frtért kérte bérbe kaszálónak. Hasonlóan áll a budai kórház ügye. Ez a második kérdés. Haberhauer tanácsnok azt mondta, hogy az ügy az utolsó stádiumban van és okvetlenül megkezdik az épitkezést. Mult az idő, de nem történt semmi. Minden hosszabb dissertátió nélkül kérdem tehát a t. polgármester úrtól, szándékozik-e ezekben az ügyekben intézkedni?

Kamermayer Károly polgármester: Scheich biz. tag úr is szives volt előzetesen értesiteni interpellációjának tárgyáról és azért azonnal felelhetek. Mindkét ügyről tudomásom van, de az nem áll, hogy semmi sem történt. A költségvetés és a terv készen van: valami akadály jött közbe, ugy hogy az épitkezést nem lehetett megkezdeni, de a két ügyet oly sürgősnek és fontosnak találom, hogy gondoskodni fogok a legerélyesebb intézkedésről és arról, hogy az illető épitész, ki a tervvel és a költségvetés készitésével meg van bizva, mielőbb tegye meg az előterjesztést. A mennyiben a tárgyak már az ügyosztálynál lennének, rajta leszek, hogy haladék nélkül tárgyaltassanak és jövő tavaszra a két épitkezés megkezdethessék. (Helyeslés.)

Az interpelláló és a közgyülés a választ tudomásul veszi.

Marton Alajos kérdi a polgármestert, hajlandó-e most már a villamos világitás ügyét erélyesen kezébe venni és utasitani a tanácsot, hogy a szerződést az egyik vagy másik vállalkozóval megkösse, illetve, hogy a szerződést a t. közgyülésnek bemutassa?

Kamermayer Károly polgármester rajta leszek, hogy a tárgyalások mihamarabb befejeztessenek.

A válasz tudomásul vétetik.

Szabó Károly tanácsjegyző olvassa Csorba Ferenc biz. tag inditványát, mely szerint tekintettel arra, hogy a járvány szünő félben van, a főváros törvényhatóságának bizottsága, mint a székes fővárosi közvélemény illetékes tolmácsa mondja ki határozatilag, hogy az iskoláknak további zárva tartását a viszonyok által indokoltnak nem látja s hogy az egyetemnek és a műegyetemnek azonnali, a többi iskoláknak pedig a járványbizottság diskretiója szerint megállapitandó egymásutánban eszközlendő mielőbbi megnyitását kivánatosnak tartja.

Elnök kijelenti, hogy az inditványt most tárgyalni nem lehet. Azután pedig respektalni kell a kompetenciákat. A járványbizottság nem mandatáriusa a t. közgyülésnek és ha határozata nekünk nem tetszik, csak a belügyminiszter dönt.

A közgyülés elhatározza, hogy az inditványt pártolólag terjeszti a járványbizottsághoz.

Szabó Károly tanácsjegyző felolvassa Del Medico Ágoston inditványát, mely szerint a „Fővárosi Közlöny“ egyik közgyülési beszédet bővebben, a másikat rövidebben

közölvén, protekciót osztogat, a mi hivatása nem lehet s azért utasitandó a szerkesztőség a közgyülésen történő minden beszéd szó szerinti közlésére.

Elnök: A „Fővárosi Közlöny“ szerkesztője szerződés alapján működik. Az inditványt a tanácsnak kell kiadni, hogy tegyen előterjesztést.

A VIII. kerületi előljáróság részére a Baross-utca 63 sz. ház kibérlését elfogadták.

A jobbparti szemétkotrási jog bérlete iránt Braun Lipóttal kötött szerződés f. év végén lejár; minélfogva intézkedni kellene e jognak további bérbeadása iránt. Mivel azonban a központi járványbizottság e hó 15-én hozott határozatával a szemétkotrást ugy a jobb-, mint a balparton eltiltotta, minek következtében a szemétkotrás tényleg be is szüntettetett s előre nem látható azon időpont, midőn e jog kihasználása ismét életbeléphet s ha a bérbeadás most történnék, a bérlő a tilalom ideje alatt elvesztett használért kártérités követelhetne: a tanács javasolja, hogy a jobbparti szemétkotrási jog bérlete iránt az intézkedések csak a szemétkotrási tilalom visszavonása után tétessenek meg.

A kültelki fogyasztási és italmérési adó bérletéért a pénzügyigazgatóság 308 ezer forintot kér a fővárostól. A tanács javaslatára elhatározták, hogy a bérletért csak 165 ezer forintot ajánlanak meg.

A kereskedelemügyi miniszter felszólitotta a fővárost, hogy az 1895. évi országos kiállitás rendező bizottságába nyolc tagot küldjön ki.

Elnök konstatálja, hogy az előkészitő bizottság tagjai voltak Kármán Lajos, Lipthay Béla báró, Mérő János, Morzsányi Károly, Preuszner József, Radocza János, Rémi Róbert, dr. Wagner Géza urak. Hogy minden kerület képviselve legyen, jó lenne, ha a miniszter ur beleegyezésével tiz tag küldetnék ki és pedig a nyolc emlitetten kivül még dr. Országh Sándor és Kugler József is. Mendl István, ki az előkészitő bizottság tagja volt, akadályozva van abban, hogy a kiküldetést elfogadja. (Felkiáltások: **Csupa kormánypárti!**)

Del Medico Ágostonnak semmi ellenvetése sincs az ellen, ha csupa kormánypárti küldetik ki, vagy ha nincs is minden kerület képviselve, de azt látja, hogy a kijelöltek közt nincs iparos és kereskedő. Inditványozza, hogy a kiküldöttek felerészben az iparosok és kereskedők köréből választassanak.

Elnök szerint csak arról van szó, hogy a törvényhatósági bizottság legyen képviselve. Az ipar és kereskedelem szakférfiait a miniszter más úton hivja meg.

Heltai Ferenc inditványozza, hogy miután a miniszteri leirat szerint, mely nyolc tagról szól, ugy sem jelölhet ki a közgyülés tizet, intézzen felterjesztést, melyben tiz tag jelölhetését kéri és hivja fel a tanácsot, hogy a közgyülésnek való ajánlásnál különösen az iparos bizottsági tagokra legyen majd tekintettel.

Mátyus Arisztid szerint, itt csak a törvényhatóságnak, mint olyannak képviseletéről van szó. Éppenséggel nem akar az ipar és kereskedés érdekei ellen felszólalni, de a miniszter csak általános irányelvekre, az általános szervezésre nézve kiván meghallgatni tekintélyes, szorgalmas, müvelt tagokat és erre nem szükséges, hogy iparos vagy kereskedő szakférfiak küldessenek ki.

Marton Alajos szerint megszoktuk, hogy a kijelölt urakat egyszerüen elfogadjuk, de most oly nagyfontosságú ügyről lévén szó, mint az 1895-iki kiállitás, szintén kéri, hogy legyünk figyelemmel az iparos és kereskedői osztályra.

Hahóthy Sándor inditványozza, hogy a küldöttek a legközelebbi közgyülésen szavazólapokkal való szavazás utján választassanak meg.

Del Medico Ágoston zárszavával élve, Mátyus Arisztid ellenében kifejti, hogy a szellemi tőke és tudás nem monopoliuma egy osztálynak. Könnyen elképzelhet müvelt cipészt és ügyetlen minisztert. Minthogy a közgyülés is körülbelül fele részben iparosokból és kereskedőkből áll, méltányos, hogy a kiküldendők is felerészben ezekből, felerészben a többiek közül választassanak.

Mátyus Arisztid szavainak félremagyarázása cimén szólal fel. Hangsúlyozza, hogy legkevésbé semállitotta, hogy az iparos- és kereskedő-osztályt kevésbé tartaná az intelligenciához tartozónak, mint az ugynevezett lateiner-osztályt. Épen nem érdemli, hogy neki ilyen eszméket tulajdonitsanak.

A közgyülés ezután elhatározza, hogy a kiküldendő tiz tagot a legközelebbi közgyülésen választja meg és pedig felerészben az iparosok és kereskedők, felerészben a többiek köréből.

A kórházi alapitványok rendezésére vonatkozó szabályzat tervezetét, Dezsényi József inditványára, visszaadták a tanácsnak, hogy azt a tényleges viszonyoknak megfelelőleg módositsa.

A budai polgárok régi óhajtása, hogy a fogaskerekü vasutnak a városmajor mentén elvonuló töltés alatt átjárót készitsenek. Ez az óhajtás most teljesedésbe megy, mert az átjáróra szükséges 9347 frtnyi költség a jövő évi büdzsébe föl lesz véve.

Több magánérdekü ügy elintézése után a közgyülés véget ért.

Különfélék.

Értékes titok. Egy élelmes ember a fővárosi napilapokban a következő kis hirdetést tette közé: „Ki akar évi 10,000 forint jövedelemhez jutni? Ezen értékes titkot megtudhatja mindenki ki tizenöt krajcár értékü levélbélyegeket küld a kiadóhivatalba „értékes titok“ cimre.“ Ezrivel érkeztek a bélyegekkel terhelt levelek, s a feleletet mindegyikre rögtön megirta a szellemes vállalkozó egy levelező lapon: „Tisztelt Uram! Tegyen úgy, mint én! Tisztelője: N. N.“

A lefőzött királyné. A genuai Kolumbusz-ünnepségek alkalmával történt. Az olasz királyi pár meglátogatta a fraucia tengernagyi hajót, a melyen őket Rieunier admirális fogadta. A hajó termében a királyné figyelmét lekötötte egy aranykeretbe foglalt tábla, melyen aranybetükkel voltak felirva a francia tengernagyok nevei, a kik hatvan év óta szolgáltak e hajón. Az arany keretet még mindig a Bourbonok koronája disziti. A fölött függ Carnot elnök arcképe. A királyné a kép felé ment és igy szólott a tengernagyhoz: „Hogyan! Carnot ur képe megtüri zzomszédságában a koronát?“ — „Hogyne, felség válaszolt Rieunier, hiszen a korona a köztársaság elnökének lábainál van!“ Szemtanuk azt mondják, hogy az olasz királyné ajkát rögtön elhagyta a mosoly e merész feleletre s csakhamar a látogatás is véget ért.

Az ügyes ujságiró. Barke tábornok ünnepélyes temetésénél az amerikai kormány nem akarta megengedni, hogy a temetésen ujságirók is részt vehessenek és igy még Smith J. az amerikai ujságirók királyának sem adtak belépti jegyet a gyász ünnepélyhez. Schmith azonban igen leleményes lévén, a kamin ajtaján át a szolgák megvesztegetésével bejutott azon szobába, a hol a ravatalon feküdt a nagy halott, és hamar a gyászoló közönség közé keveredett. Egy asztalon feküdt egy kalap s abban nehány iv teleirt papir. Smith kihúzta az iveket a kalapból és nagy örömére látta, hogy az a beszéd volt, melyet a papnak kellett volna a temetőben a sirnál tartani. Midőn a menet megindult, a pap mindenütt kereste beszedjét de nem találta. Végre nem volt mit tenni, a beszédet, ugy, a hogy arra kissé még emlékezett rögtönözve elmondotta. Ez alatt az igazi beszéd tartalmát már az esti lapban kinyomva olvashatták, és annak finom kidolgozását csodálták különösen azok, kiknek az elmondott beszéd pongyolasága a szónok szokatlan kapkodása feltünt.

Hirek.

Hogy akadályozták volna meg a Hentziszobor megkoszorúzást? Az ominózus megkoszorúzás hála a régi honvédek hazafias elhatározásának elmaradt. De nem történt volna az meg külömben sem. Az országgyülési függetlenségipárt tagjai ugyanis komoly számitásba vették azt az esetet, hogy Iványka Imre és a szoborbizottság a kormánynyal együtt a parlamenti vita dacára is odamegy a Hentzi-szoborhoz s erre koszorút helyez. Ennek meghiusitása végett a függetlenségi párt tagjai becsületszó alatt megállapodtak abban, hogy teljes számban kiveszik az ünnepély-jegyet, diszruhában felvonulnak s kellő időben kettős sorban a Hentzi-szobrot körülállják, a koszorút a szoborra helyezni nem engedik s ünnepélyesen kijelentik, hogy csak szurony és golyó alkalmazása mellett, élő testükön keresztül vihetik a koszorút a szoborra. Igy a koszorúzás elmaradt volna, mert nem hihető, hogy a képviselőket, kiket immunitásuk is védelmez, erőszakkal meg merték volna támadni és vérontás árán is keresztül vinni a gyalázatos tettet.

Zichy Livia grófnő a népkonyhában. A vöröskereszt-egylet krisztinavárosi népkonyháját 26-án, szerdán délben Zichy Livia grófnő meglátogatta. A grófnőt Schwartzer Otto dr. elnök fogadta az épen ott volt választmányi tagok élén s vezette be a népkonyhába. Épen akkor készültek a kiosztáshoz. Szőllőssy Istvánné, ki a konyha felügyeletére vállalkozott, mindent megmutogatott a grófnőnek, ki nem győzte dicsérni a praktikus berendezést s a ragyogó tisztaságot, s mikor kóstolóul egy tányérban az elkészült gulyás levessel szolgáltak neki, az egész tányér levest megette és annak kitünő izletességét ezzel dicsérte legjobban. Mondanunk sem kell, hogy a nemes szivü úrnő a levesnek szászoros árát fizette be a jótékony célú perzselybe. Mikor a leves kiosztást megkezdték a grófnő maga is bement az étkező helyiségbe és az ott habzsoló szegény emberekkel nehány barátságos szót váltott, kérdezősködött viszonyaik felől és megkérdezte, hogy izlik-e a leves? Persze, hogy dicsérték a jó levest és hálálkodtak mindannyian.

Szerkesztői üzenetek.

Berkesy. Sajnáljuk, de ilyen nevü úr nincs a szerkesztőségünkben, különben nem is ismerjük, és ha ismernők, is azt hisszük, hogy époly kevéssé tartozik az mi hozzánk hogy az illető mit tesz, mint Önhöz? — **gr—.** Fogadja ez uton is köszönetünket. — **Kivánesi.** Azt még az illető maga sem tudja, minden esetre még a meddig lehet halasztgatja.

KOLERA ELLEN!

Erdővidék gyöngye.

Baross-forrás.

SAVANYUVIZ!

Erdély és a Székelyföld legszénsavdúsabb savanyuvize. Mind élvezeti viz ugy borral is páratlanul kellemes, mind gyógyviz rendkivül hatásos, különösen légző és hugyszervek idült bántalmainál és ezért méltó a nagy közönség pártolására és az orvosok figyelmére. Dr. HANKÓ VILMOS, a budapesti II. ker. állami főreáliskola kémiai tanára: Dr. HAJÓS BÉLA, Udvarhely-megye tiszti főorvosa:

A Baross-forrás savanyuviz

a Gieshüblinél 320, a Mohainál 310, a Krondorfinál 8·0 köbcentiméterrel több szabad szénsavat tartalmaz és ennélfogva kitünő üditő italul szolgál és borral vegyitve kellemes.

A Baross-forrás savanyuviz kapható fü szerkereskedésekben s majdnem minden vendéglőben.

Főraktár:

Leitersdorfer Mórnál,

IV. váci-utca 10. Lerakat: **Ambrózy** és **Posch**-nál II. ker., fő-utca 17., Ujpesten **Fischer Dezső**-nél Kőbányán özv. **Böbl Nándornénál.**

Egyedüli képviselő Budapest és a Dunamelléki városok részére:

Gyüszü István, I. ker., árok-utca 31.

18—1

GRÜNWALD SAMU

I. KER. SZT.-HÁROMSÁGTÉR 8. SZ.

ajánlja jól felszerelt rövid, szövött és divat-áru raktárát az őszi és téli idényre.

Női ruhakelme . . . . . 35 kr.-tól 1 frt 50 krig
„ **ruhaposztó** . . . . . 75 „ 1 „ 40 „
Niagara kitünő téli kelme legszebb mintázatu . . 55 „ — „ 65 „
Szines mosó barchét . . 30 „ — „ 50 „
Valéria barchét alkalmi vétel, jó szintartó . . . . . 30 kr.
Nagy posztó kendő . . . 2 frt 25 krtól 10 frtig
Női válfüző minden árban.
Gyászkelmék gyári árban.

Saját készitésü női Fehérnemü mosott Király-Chiffonból.

LEGJOBB MINŐSÉGÜ!

Férfi ingek . . . 1 frt 40 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr.

Valódi és utánozott

Jaeger alsó ruházat

Nő, férfi és gyermek részére.

Legdivatosabb férfi nyakkendők.

Verseny félselyem esernyő: 2 frt 25 kr., 2 frt 50 kr., 2 frt 75 kr.

Gallér, Kézelő, Zsebbeli és Harisnya nagy választékban.

Férfi és női szabó-kellékek legolcsóbban számittatnak.

17—2.

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelők, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM. 15—5.

LOHR IRMA

Budapest II k. fő-utcza 1 sz. alatti

élővirágkereskedése

elvállal bárminemü üdevivágokból készithető cikkekre megrendeléseket, ugymint: koszorukat, csokrokat, virágvánkosokat stb. stb. és egyuttal pontos kiszolgálat mellett jutányos árakat is biztosit.

A küszöbön álló halottak napjára és mindszent ünnepre élő vagy száraz (erfurti) virágokból készitett diszes koszorúk 2 frttól kezdve minden árért kaphatók.

16—4.

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódás sokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez

juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—14.

Egy lakás kiadó november 1-től a várban 2 utcai 1 udvari szoba és konyha 280 frtért. Hol? megmondja a kiad. 59—1.

Egy fiatal hölgy ajánlkozik mint a háziasszony támaszának, vagy esetleg egy gyermek mellé mint nevelőnő. Cime megtudható a kiadóh. 60—2.

Szórakozni szeretnék! Ki volna hajlandó vig levelezésbe bocsátkozni velem, ki most üdülő beteg lévén szórakozás után vágyodom. Levelet kérem »Üdülő« néven a kiadóhiv. cimezni. 65—1.

Kiváncsi Erzsiké-nek. Utolsó levelére engedje meg, hogy csak egy hét mulva válaszoljak, hogy legyen időm azt jól megfontolnom. Addig is szivélyesen üdvözli Mephistó. 64—1.

Ifjú hölgyeknek. Az országos nőiparegylet évek előtti kiállitásán érmet kaptam a papirvirág készitésért. Kurzust nyitok, 15 lecke alatt megtanulhatni tőlem minden virág készitést, egy személy fizet 4 frtot, a ki pedig még a filigran lepkék készitését is akarja, megtanulni azok 5 frtot fizetnek. Cimem a kiadóhiv. megtudható. 54—3.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

! Fertőtlenitve van. !

Budapest, 1892. I. évfolyam 25. sz. Vasárnap, November 6.

Budai Hirlap

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.
Hirdetések díjszabály szerint.
Egyes szám ára 10 kr.

Mi történt eddig?

A budai kongresszusnak a tervezet szerint már Oktober havában kellett volna megkezdenie működését.

Már November havában vagyunk, s még komolyabb előkészületekről sincsen tudomásunk.

Igaz, hogy a kolera járvány a kongresszus elodázását nehány héttel kellően indokolja, de már az előkészületeknek a kolera sem lehet utjukban — helyesebben itt ez a kifagás nem állja meg a sarat.

Hanem valami történt mégis!

Hogy: micsoda? Azt igen könnyü kitalálni:

Bizottságot küldtek ki!!!

Tehát eddig igy következtek a budai kongresszus dolgában az események.

A lövészegylet tagjai között egy bizottság alakult, mely a kongresszus eszméjét felvetette és annak megvalósitását célul tüzte ki.

Ez a bizottság kiküldött egy másik bizottságot, melyet a felhivás szerkesztésével és az előkészületek megtételével bizott meg.

Az ujabb bizottság Oktober végéig mindössze annyit tett, — tudtunkkal — hogy a felhivást még Julius havában megcsinálta, azóta több egyletnek meg is küldte (másoknak meg nem küldte el) s ily módon a kongresszuson valórészvételre felszólitotta.

A mult hónap végével olvastuk egyik német lapban („Politisches Volksblatt"), hogy a kiküldött bizottság egy értekezletet tartott.

Csak mellékesen jegyezzük meg, hogy az értekezlet egybehivói, kik a „Budai Hirlap"-ot még eddig egy betüvel sem értesitették hivatalosan az egész kongresszus-ügy felöl — ugy látszik — fontosabbnak tartják azt, hogy német kollegánk hozzon nehány sort sok névvel, mint azt, hogy ez az ügy lapunkban tárgyaltassék s a történtek felől a közönség kimerítő értesitést kapjon.

Egyébb iránt ezt nem szemrehányásképen hozzuk fel, mert az ügy annyira fontos, hogy mi ahhoz még akkor is hozzá fogunk szólani, ha nem kérdeznek, és ezentul gondunk lesz arra is, hogy habár a gyülésekre, értekezletekre a „Budai Hirlap" nem lesz is hivatalos, az ezen összejöveteleken történtekről, hozott határozatokról stb. közönségünk kimerítő értesitést kapjon lapunkban.

Ez különben csak hirlapirói kötelességünk s hogy azt ezuttal elmulasztottuk csak azon téves nézetünknek tudható be, melynek következtében mi azt gondoltuk, hogy a kongresszus tervezői és előkészítői a budai ujságot fogják első sorban olyannak tekinteni, melylyel az ügyet előmozdithatják és annak propagandát csinálhatnak, annál is inkább, mivel a „Budai Hirlap" annak idején támogatását előre is megigérte, szolgálatát az ügy érdekében felajánlotta.

Hát ez tévedés is, mulasztás is volt tőlünk — olvasóink talán meg fognak érte bocsájtani, különösen azért, mert német kollegánk tudósitása révén mi is közölhetjük az értekezlet eredményét.

Mi ez az eredmény?

Akár előre is megirhattuk volna, bizonyos volt:

Bizottságot küldtek ki!!!

Igy tehát teljesen meglehetünk nyugtatva és konstatálhatjuk, hogy öt hónap alatt a következő nagy munkálatok történtek meg:

1. Szerkesztettek egy felhivást.

2. A meghivást, mely minden társas körnek, egyletnek volt megküldendő, sok egyletnek, körnek (de nem mindegyiknek!) megküldték.

3. Két értekezletet tartottak, melyeken a fenti dolgokat elintézték, el-

A „BUDAI HIRLAP" TÁRCÁJA.

A halottak-divatja.

Bármilyen frivolnak lássék is, mégis ugy van.

A halottaknak is divatjuk van

Igaz, hogy helyesebben azt kellett volna mondanunk: Divat a halottaknak. Mert az élők csinálják itt is a divatot.

Kezdve a koporsóban levő fejvánkostól egészen a gránit siremlékig minden a divatnak van alávetve.

Itt is, mint minden téren a luxus az, mely a divatot teremti.

A szegény ember fakoporsója, sirgödre, fejfája nincsen divatnak alávetve: olyan most is, mint volt régen.

A gazdagnál ez másképen van.

Az érckoporsók nagyságra és fényes kiállitásra nézve versenyeznek egymással.

A ravatal felállitásánál is van divat: most a koporsót mentül magasabbra helyezik. Lépcsökön kell felmászni a gyászoló család tagoknak, ha még egy tekintetet akarnak vetni a szeretett halott hideg arcára.

A gyászjelentések is a divatnak vannak alávetve. Most a két ujnyiszéles fekete szegély divatos, egyszerü kereszttel. Kevéssel ezelőtt még a sirhalom felett zokogó angyal, kezében a letört pálma ággal, vagy a lefelé tartott fáklyával lebegő halál angyala és más allegórikus képek voltak a divatos partecédulákon; ezeket, ugyan még ma is látjuk, de már nem — „elegánsak". Volt egy idő, a mikor nagyon elegáns volt a fekete gyászjelentés ezüst nyomással, még régebben pedig a keskeny, alig fél cmnyi fekete szegély volt divatos.

A halott szállitás is mekkora átváltozásen ment keresztül, mig a régi Szent-Mihálylovából a maí ezüsttöl ragyogó, nyolcfogatú gála-üveg kocsi lett!

A nyitott halottas kocsikat a zárt üvegkocsik teljesen kiszoritották, s az annak idején fekete függönyökkel eltakart lovak helyett ma vagy igazán feketék, vagy jól-rosszul besubickolt sötét pejlovak huzzák a halottaskocsit ezüsttel kivert fekete szerszámban.

Hát a koszorúk!

Talán semmi féle téren nincsen olyan nagy luxus, mint a koszorúkban. Egy-egy előkelőségnek, hiremesebb embernek a koporsójára nem is lehet már koszorut tenni másnap: az már künn szorul az előszobában és talán a harmadik, vagy negyedik koszorus-kocsira fog majd csak kerülni.

A koszorús kocsi is ujitás, mely már jó formán minden nagyobb temetésnél szükséges kellék.

Budapesten a legelső külön koszorus kocsira Deák Ferenc temetésénél volt szükség — azóta már megszoktuk: minden vagyonosabb ember temetésén ott látjuk.

A szallagok a koszorúknak szükséges attributumai.

Eleinte a szallagokra egész jelmondatok, búcsuszavak stb. voltak felirva: akkor az volt a divat. Ma minél kevesebbet irnak rá: a halottnak — ez, vagy az. Rokonok, jó barátok között csak a kereszt neveket divat kiirni.

A koszorúk alakja is a divatnak van alávetve. Ma a hosszúkás, tojásdad, felül összehajló és alul nagy virágcsokorral összekötött pálma levelekből álló koszoru küzd a szélesen kötött kerek alakú virágos koszoruval az elsőségért. Divatos mind a kettő, mert mind a kettő elég drága.

De végre ki értünk a temetőbe.

Az sem a régi többé.

A ki a régi vizivárosi vagy krisztinavárosi temetőből az uj németvölgyi temetőbe megy: láthatja a különbséget.

A régi temetők sirjai össze-vissza, minden rend nélkül emelkednek a földből. A sirok felett és mellett szomoru füzek és egyébb fák nyujtanak árnyékot és rejtik el a közülük ki-kifehérlő emlékköveket.

Az uj temető sirjai szabályos egyenes utak által elválasztott parcellákban, szinte katonás sorrendben vannak egymás mellett. A sirok között sehol semmiféle fa — csak az utak szélén vannak ilyenek kiültetve.

rendelték, tudomásul vették és a legfontosabb teendőként:

4. Három bizottságot küldtek ki, mely bizottságoknak ismét az lesz a teendőjük, hogy más, kisebb bizottságokat küldjenek ki — és igy tovább.

Minden kezdet nehéz, s azért mi kritikát még ez időszerint nem kívánunk gyakorolni.

Csak beszámoltunk arról, hogy mi történt eddig a budai kongresszus ügyében, mely oly nagy fontosságu egész Budára nézve.

Vagy csak olyannak igérkezett?

A jövő fogja megmutatni: mi résen leszünk!

«Mindent részletre.»

Nem régiben voltunk szószólói az ipar és kereskedelem fejlesztésének és emelésének Budán, kifejtettük, hogy mily szükséges és üdvös volna, ha közönségünk hozzá szoknék, hogy össses szükségleteit a lehetőséghez képest Budán fedezze, itt helyben vásárolja, — mert egyedül ez lendithet a budai kereskedők sok tekintetben súlyos helyzetén.

Elismert szomorú tény, hogy minden üzletág pang, hanyatlik, egynek kivételével; ez az egyedüli virágzó de a közönségre nézve szerfelett káros és hátrányos üzletág: a részletfizetésen alapuló üzlet.

Minden feltünés és hirdetés nélkül, egész csendben és biztonságban virágzik a részletüzlet; talán épen a budai lakosság fokonkinti szegényedése oka annak, hogy az üzletfajok e szomorú kinövése mind ijesztőbb mérvben és hihetetlen széles körben észlelhető már is.

Tagadhatatlan, hogy vannak árúcikkek, melyeket azok nagy áránál fogva készpénz mellett nem mindenki képes megvásárolni. Ilyen cikkek például a butorok, zongorák, varró vagy egyébb gépek, ékszerek, órák stb. Elösmerjük azt is, hogy bizonyos esetekben a részletüzlet mindkét félre nézve előnyös és üdvös: például, ha varrónők, szabók, cipészek vagy más iparosok az ipar üzeméhez szükséges segédgépeket szerzik be részletre. Ily esetekben az előny abban nyilvánul, hogy a használatban levő gép úgyszólván önmagától képesiti az iparost arra, miszerint a megszabott részleteket megfizethesse; sok esetben egyidejüleg az iparos gyarapodásának, sőt nem ritkán meggazdagodásának lett forrása.

De midőn azt látjuk, hogy a háztartásnak minden legcsekélyebb cikkeit, a ruházatot, fehérnemü, pipere cikkeket, mindent részletfizetésre vesznek kellő megfontolás, gyakran minden szükségesség nélkül; csak azért, mert az árút rátukmálják a vevőre, — ez már határozottan kárhoztatandó! A vevő ilyenkor majdnem kétszeres árt fizet, és igy csupán az eladónak zsebére dolgozik, ő maga pedig a vétel ilynemü takaró leple alatt zsarolva lesz.

Nagy veszedelem rejlik a közönségre nézve még abban is, hogy a könnyelmüen gondolkozó ember gyakran oly dolgokat is vásárol, a melyekre szüksége sincs, vagy a melyeket könnyen nélkülözhetne, és igy a majdnem fölösleges tárgyak megszerzése által oly nagymérvü kötelezettséget vállal magára, melynek többé nem képes megfelelni.

A részletüzleteknek furfangos s bőbeszédü ügynökei mindent elkövetnek arra nézve, hogy hiszékeny, tapasztalatlan embernek sok árút sózzanak a nyakába. És sajnos tapasztalás, hogy sok ember túlbecsüli vagyoni viszonyait, vagy jövedelmével egyáltalán nem tud számolni, nem tudja fentartani az arányt a bevétel s kiadásai között, és igy annál könnyebben esik áldozatul a lelkiismeretlen ügynököknek.

A részletüzlet veszélyes voltát még az a szokásos kikötés is fokoza, mely szerint egy-egy részletfizetés elmulasztása esetén az eladó jogositva van az adós, eladott tárgyat adósától visszavenni, azonkivül a már teljesitett részleteket magának megtartani, anélkül, hogy az, illetve a vevő ezen eljárás ellen kifogást támaszthatna. Számos példa van arra is, hogy akárhány megszorult ember a részletüzletben vásárolt árúkkal egyenest a zálogházba megy, és csakhogy pár forint készpénzhez jusson, azt legott elzálogositja. Hogy az ilyen művelet mily nagy áldozattal jár kitetszik abból az egyszerü tényből, hogy a ki igy kézhez kap a zálogházban 4—5 forintot azért ezután a nyakába vesz 12—13 frt adósságot. Ennek a megfontolása akaratlanul is ama gondolatot ébreszti bennünk, hogy a törvény által üldözött uzsora ily körülményhez képest egész jótétemény s kamatai szerény csekélységgé törpülnek.

Mindennapi látvány, hogy a szorongatott és végül beperelt adós az elöljárósági bagatell biróság elé idéztetvén a megvásárolt árúval jelenik meg, avval kisérli magát védeni, hogy a megvett cikk túlságos drága, avagy silány, nem éri meg a kikötött árt! Ezáltal reméli a fizetés alóli felmentetését. Pedig hasztalan! A beperelt félnek ilyenféle panasza figyelembe nem vehető; az árút megvette, senki sem képes és nincs is hivatva az összeget, melyre ő magát lekötötte, csak egy krajcárral is apasztani; az adósnak fizetni kell, bármily áron történt is a vétel.

A részletüzlet pártolói rendesen azzal érvelnek, hogy a részletfizetések által takarékosságra szokik a közönség. Nagyon szomorú módja az a takarékosságnak, hogy valaki előbb adósságot csinál — kötelezettséget vállal magára, s ennek nyomása alatt akar takarékoskodni!

Mennyivel nagyobb eredménynyel gazdálkodik az, a ki összerakja krajcárjait, vagy forintjait előre ennek vagy annak a szükségelt cikknek a bevásárlására, s kész pénzért ott vásárol, a hol legjutányosabbak az árak vagy a hol legfigyelmesebb a kiszolgálás.

Azt kellene hinnünk, hogy a részletüzlet a szerfelett felcsigázott árak következtében valami fényes jövedelmet hajt az azzal foglalkozónak!

Ez a feltevés nagyrészt téves, mert akkép áll a dolog, hogy ez az üzletág körülményeinél fogva még ezen részben sem nyujt örvendetes képet. A „mindent részletre“ áruló kereskedő sok s olykor csalárd ügynökökkel dolgozik, kik fix fizetésben ugyan nem részesülnek, de meglehetős nagy jutalékban a kötött üzletek után: továbbá felemészti a haszon egy épen nem csekély részét az időközi kamat. — Azonfelül előidézik a haszon csökkenését legnagyobb mérvben azon nagyon is gyakori esetek, hogy a kereskedő követelését részben vagy teljesen elveszti, vagy csak részben veheti meg az adósain, akkor is költségesen jut a pénzéhez. Ilyenkor rendesen a vevő már eleve is csalási szándékból vásárolt.

Annyi azonban bizonyos, hogy az ily módon megkötött üzlet, legyen az kedvező vagy kedvezőtlen az eladóra nézve, mindig csak azok rovására megy, kik minden vétkes szándék nélkül rábeszélésnek lettek áldozatai, de felvállalt kötelezettségüknek eleget tesznek, vagy kénytelenek tenni.

Az elmondott visszás üzleti s közgazdasági állapoton segiteni csak társadalmi uton lehet. — Az állam jelenlegi irányelve a szabad ipar s a szabad kereskedelem; ő a polgárokat a létért való küzdelemben, vagy a mikénti vagyonosodásban nem akarja korlátozni, s azért szabad versenyt, szabad fejlődést hirdet!

Igy segitséget, orvoslást e komoly baj ellen csak is önmagunkban, kereshetünk. A tárgyalt szomoru üzletág Budán szembetünőleg virul, azért is mintegy kötelességszerüleg hivatottnak érezük magunkat annak ellensulyozására a társadalom figyelmét felhivni ez üzlet káros következményeire, veszélyes voltára.

— *tt* — *s.*

Az ellentét szembeszökő.

Egyik ezt, a másik azt találja szebbnek.

Egyiket az árnyas füzek hangulatos, festői képe ragadja meg, a másikat a könnyen áttekinthető, világos, rendes sir-dandárok nyugtatják meg.

Nekem az igazat megvallva egyik sem kell. Hacsak nem muszáj, nem megyek ki a temetőbe.

A sirha leeresztik a koporsót — régente az előkelőbb halottak koporsóit összehajtott lepedőkkel bocsájtották le az előzékeny sirások (a szegény ember koporsójának jó volt a kötél is) — ma ez a különbség megszünt; a város a sirásóknak széles gurtnikat ad: az jó minden koporsó számára.

A sír be van hantolva — de a halottak divatja tovább is tart.

Látjuk azt minden évben, láttuk ez idén is Mindenszentek és halottak napján.

A temetőkbe kizarándokoló tömegnek kétharmadát nem a kegyelet viszi ki a sirok közé, hanem a kiváncsiság.

Látni, csodálni akarják a halottak divatját — megbirálni, megszólni és megdicsérni az egyes sirok feldiszitését. Egy-egy fényesebben kivilágitott, gazdagon diszitett sirhely előtt állva, minden percben hallhatjuk az arra menők szájából: „Be szép!“

Sír, halál: és — szép!!

Cini.

A kautschuk köpenyeg.

Keresve sem lehetne rémesebb, s e mellett megrenditőbb tragédiát költeni, mint Jakszakow Vaszilijnek történet, kit a „minden oroszok cárja“ különös kegyelme(!) ártatlanul Szibériába számüzött egy kaucsuk köpönyeg miatt. Már maga a szó: „Szibéria“ elegendő arra, hogy minden müvelt embert iszonyattal töltsön el, a mióta megjelentek Kennan hajmeresztő leleplezései a szibériai számüzöttek sorsáról. Az amerikai hirlapiró, a ki nagy fáradalmakkal és az orosz bürokrácia zsarnokságával küzdve járta be Szibériát, az ő száraz objektiv modorában elmondta, hogy milyen elképzelhetetlen gyalázatosságot követ el a cári kormány a szegény számüzötteken. A könyv óriás feltünést keltett, Amerikát és Európát a megbotránykozás forgószele járta végig, — csak Oroszország hallgatott. — Ezt a hallgatást — mint az angol költő mondja, — meghallották az egész világon.

Körülbelül egy év előtt valami Baikaliev nevü orosz szökevény érkezett Budapestre, a kinek sikerült a szibériai ólombányákból megmenekülnie. Baikaliev egy a bányákban elpusztult fogolytársának hátrahagyott leveleit hozta magával. E leveleket, a melyek ólomdarabokkal voltak papirrongyokra karmolva, az Athenaeum kiadta kötetben. A könyv borzalmasságaival még túltett Kennan leleplezésein is. Az emberi szenvedésnek és nyomornak oly lesujtó tragédiáját mondta el, a melynél sötétebbet Dosztojevszkij fanfáziája sem tudott kigondolni. A könyvet azóta magyarból leforditották idegen nyelvekre és a külföldi sajtó ujabban sokat foglalkozik vele.

A tragédia szomoru hőse, a levelek szerzője, Jakszakov Vaszilij nevü fiatal tudós. Ha egyszer össze fogják irni a világ legboldogtalanabb embereinek a nevét, Jakszakov Vaszilij köztük lesz.

Jakszakov harminc éves korában a filozófia tanára volt és a moszkvai egyetem tanszékére pályázott, mikor nőül vette egy moszkvai kereskedő leányát. A lakodalom estéjén három titkos rendőr jelent meg a menyasszony házában, a kik kihivatták Jakszakovot a táncteremből és arra kérték, hogy jöjjön velük egy pillanatra a rendőrséghez, hol valami ügyben fölvilágositást várnak tőle. Jakszakov, a ki sohasem törődött politikával, nem tulajdonitott a dolognak fontosságot, nem is szólt a családjának, hanem ugy, a mint volt, frakkban elhajtatott a rendőrséghez. A rendőrségnél börtönbe vetették, a börtönben kellett nászéjszakáját töltenie. Másnap megtudta, hogy mivel vádolják. Egy Kibalcsics nevü tanulónál, a kit II. Sándor cár meggyilkolása után mint bünrészest felakasztottak, egy levelet találtak, a melyben Jakszakov az igért tárgy megküldését sürgeti. Az igért tárgy nem lehetett más, mint dinamitbomba, — Jakszakov hiába bizonyitgatta, hogy kaucsukköpenyegről volt szó.

E bizonyiték alapján, háromszori kihallgatás után, halálra itélték; a cár kegyelme életfogytiglan tartó bányamunkára változtatta az itéletet.

Egy pár nap mulva Jakszakov már utban volt a számüzöttek Golgotája, Szibéria felé. Másfél évig tartott ez az ut, a mely naprólnapra a legirtóztatóbb kinszenvedésekkel járt. Jakszakov a nisni-novgoródi börtönben kezdte meg följegyzéseit, egy dögleletes büzü barlangban, mely zsúfolva volt a foglyok százaival. Innen hajón mentek Permbe. A beszállásnál mindegyik fogoly néhány kopekát kapott, hogy élelmezéséről gondoskodjék. Egy pár nap mulva már egyiküknek sem volt pénze; a ki enni akart, az kapott ugyan kenyeret az őrségtől, de előbb véresre kancsukázták. Ezt elvből teszik, hogy — takarékosságra szoktassák a számüzötteket! Jakszakov leirja egy asszony s,orsát a ki igy szerezte meg mindennap éhező gyermekeinek a kenyerét. A hajón sokan pusztultak el, a halottakat az élőkkel együtt tovább vitték a hajón, mivel Permben be kellett számolni a holttestekkel . . .

Mikor Irkutskot is elhagyták, az éjszakai hóviharban oly borzalmasság történt, a melyhez foghatót alig irtak még le. Az összeláncolt rabok karaványát szibériai farkascsorda támadta meg . . . „Még most is hallom fogolytársaim tehetetlen, vértfagyasztó üvöltését, a láncok folytonos csörgését és mialatt a sorok bomladoznak és rakásra zuhannak, hallom a fogak csikorgását, a csontok roppanását és azt az utálatos, mohó falást . . .“ 900 fogoly indult el Európából, Irkutsba már csak 500-an értek, a farkasok 123-at téptek szét és mikor a karaván az algaszi völgybe ér, már csak 200-an vannak.

Ebben a völgyben vannak a czár ólombányái. A bányák a cári család magánvagyonához tartoznak és az egész deportálási rendszer alapjában véve a Romanov-család spekulációja, — mindenesetre a legpiszkosabb nyerészkedés a melyről a világtörténelem tud. Jakszakov hat hónapig dolgozott a bányákban, a nélkül, hogy a napvilágot látta volna. Ennyi idő alatt 140 fogoly őrült meg a földalatti börtönben. Mikor Jakszakovot később fölvitték a levegőre, szemei már nem birták el a napfényt. Ekkoriban meg is siketült és fölhagyott a följegyzésekkel. Baikalievtől tudjuk, hogy Jakszakov, a folytonos éhezés és verés következtében, teljesen elbutult. Mint idiótát is munkára szoritották. Egy nap aztán megtámadta az egyik felügyelőjét. Büntetésül félholtra ostorozták és megkötözve egy barlangba dobták, a hol szomjan veszett.

Enynyi szenvedésen kellett keresztül menni, ily nyomorultan kellett elpusztulnia a szerencsétlen Jakszakovnak azért, mert egy barátjától rosz időben sürgette a — kaucsukköpönyegét.

Mg.

Különfélék.

Merész terv. Ritter francia földmérő se többet, se kevesebbet nem akar, mint Párisba vezetni a neuchateli és a genfi tó vizét, ezen a réven örök időkre megoldván Franczia ország fővárosának vizvezeték-kérdését. Naponkint egy millió köbméter vizzel szolgálna Párisnak a svájczi tavakból, vagyis minden lakóra jutna vagy 400 liter. Ha csak a neuchateli tavat csapolnák meg, a vizvezeték egész hossza 470 kilométer lenne; egyebek között kellene furni a Jura-hegységen át egy 37 kilométer hosszu alagutat, aztán épiteni 65, összesen 113 kilométer hosszu viaduktot és lerakni 29.500 méter csövet. Ha a genfi tó vizét vezetnék Párisba, 40 kilométeres alagutra lenne szükség. Hogy ezek a hallatlan munkálatok mennyi pénzbe és időbe kerülnének, arról egyelőre nem is beszél a merész tervező.

Az igazi emancipáció. Tudvalevő dolog, hogy az angol nők nagy akcziót fejtenek ki emanczipácziójuk érdekében. Hogy mily elszántak e küzdelemben, eléggé illusztrálják azok az események, melyek egy nemrég Birminghamban tartott meeting alkalmával történtek. A női szónokok nagy tűzzel, szenvedélyes kifakadásokkal buzditották a jelenvolt hölgyközönséget, midőn egyszerre valami Bozens nevü hölgy lepett a szószékre és többek között a következőket mondta: „Minek várjunk annyit hiába, midőn úgy sem kapjuk meg jogainkat, politikai és társadalmi egyenjoguságunkat. Itt az ideje végre a kétségbeesett elhatározásnak, hogy . . . a dinamithoz nyuljunk!“

Mekkora lehet egy levél. A kereskedelmi miniszter rendeletben mondotta ki, hogy a levelek maximális hossza 35 cm. lehet, a legnagyobb szélesség 15, a vastagság pedig 5 cm.

A kegyelet. Egy özvegy meglátogatta neje halálának évfordulóján annak sirját és egy szép koszorut tette arra sürü könnyek között. Azután barátjához fordult, ki őt elkiséré e szavakkal: „Most, hogy e szomoru feladatot teljesitettem, az a kérdés, hogy hol töltsük el e nap hátra lévő részét?“ — „Én bizony nem tudom“ — felelé amaz. — „Várj, én már tudom. Menjünk a Renz cirkusz délutáni előadására, az volt a megboldogult Lizikémnek is a kedvenc mulatsága. Gyere induljunk!“ És azzal ismét könnyekre fakadva elment barátjával a cirkuszba.

A rézzeg elefánt. Egy amerikai cirkusz tulajdonosnak egyik remek elefántja gyomor görcsöket kapott. A cirkusz állat-orvosa félóránként egy pohárka erős borovicskát rendelt számára. Az állatszelidítő egy korsóval hozott a jó orvosságból s abból az első adagot be is adta a páciusnak. Hanem ugyanakkor másfelé is hivták és ő a korsót az elefánt közelében felejtette. Az elefánt pedig, — kinek ugylátszik izlett az orvosság, — megitta az egész korsó borovicskát, mely azután meg is tette a maga hatását a mennyiben a szomjas beteg ugyancsak berugott és oly orditást vitt véghez, a melyet még sem az emberek sem állat társai sem hallottak. A többi fenevadak rémülten huzodtak meg ketreceikben és még a többi elefántok is ijedten tértek ki jókedvü társuk elől. Az oroszlányok és tigrisek vasketreceikből mindenáron ki rohanni akartak: egyszóval az egész menázsériában nagy volt a felfordulás. Az összes ápolók felügyelők össze szaladtak és tanakodtak, hogy mikép foghatnák el a megszilajodott oriást. Végre is egyiknek sikerült az elefánt lábára hurkot vetni s akkor nagy erőfeszitéssel és munkával odakötözték erős kötelekkel és láncokkal a lábát egy fához. A berugott elefánt egy ideig még nótázott a maga módja szerint, de ezután — úgy két órai dorbézolás után, ismét elcsendesült, vagyis — kijózanodott.

A kolera.

A kolera Budapesten.

A héten beállott melegebb szép napok a kolerára is hatással voltak; kis mértékben bár, de emelkedett a betegedések és halálozások száma.

A járványkomoly ságát egyébként legjobban illusztrálják a csekély számú megbetegedések dacára is sulyos arányban történő halálozások.

A legjobb nap volt e héten a pénteki, melyen tizenegy betegedés és öt halálozás történt.

De itt is még mindig elég sulyos a halálozás arány: 45.4 százalékot tesz ki. A mig a halálozási percent 40 —60 közt ingadozik addig mindig van okunk a járványtól tartani.

Péntek éjfélig a összes kolera betegedések száma **921**.- a halálozások száma pedig **387**, a mi 41.7 százalékot tesz ki.

A budai barakkorházban Pénteken éjfélig az ápoltak közül meghalt 2, meggyógyult: 1, és minthogy ujabb beteget nem hoztak be: összesen maradt ápolás alatt **9** kolerás.

Fodor tanár a kolera ellemi óvintézkedésekről.

A mint hogy nálunk mindent lehetőleg ügyetlenül is rosszul csinálnak, ugy a mostani járvány alkalmával és a baklövések egész sorozata elkerülhetetlen volt az „illetékes hatóságok“ részéről.

Ime, kiüt a járvány a fő és székvárosban, a járványbizottság összeül és miután járvány törvényünk nincsen, ötletszerüleg intézkedik, elrendeli mindazt a mit jónak lát: bármibe körüljön is az a városnak, az egyeseknek, sőt az egész országnak.

Ennek igy kell lenni, — másképen ilyenkor, háborus időben nem is lehetséges. Hanem azt már csakugyan meg követelhetnők, hogy mindent elkövessen a bizottság arra nézve is, hogy intézkedései észszerüek, a modern tudomány által indokoltak és az által, mint elkerülhetlenül szükségesek, igazoltak legyenek! Erre nézve az első főkellék az, hogy a szak férfiak tanácsát, tapasztalatait meg kell hallgatni és csak azután tenni. És ime, mit látunk?

Fodor József dr. tanárt, a ki nemcsak itt Magyarországon, de különösen

az egész müvelt világon a legelső egészségügyi kapacitásnak van elősmerve, a kinek speciális tapasztalatokban gazdag tanulmányát képezték a járványok, s ezek közt első sorban a kolera, és főleg itt Budapesten — ezt a legilletékesebb szakférfiut nem vonták bele a járványbizottság tanácskozmányaiba!

Nem szorultak rá!

Igazán a legmulatságosabb szatirák egyike volna, ha a lakosság egészségi és vagyoni jóléte nem forogna szóban!

Olyan baklövés ez, oly imminens korlátoltságára mutat e tény az intéző elméknek, hogy az ember haja szála az égnek áll, ha jól meggondolja a dolgot.

Az a körülmény, hogy Fodor professzor nem tagja a közegészségügyi bizottmánynak, és igy nem lehet tagja az ezen bizottmányból alakult központi járványbizottságnak sem — nem változtat a mulasztás nagyságán semmit és üres — magyarán: meglehetősen ostoba kifogás

Először is a törvény nem mondja azt ki, hogy más, szakértő a bizottságba be nem hivható. Egyébbiránt a katonai parancsnokságok képviselői sem tagjai az egészségügyi bizottmánynak s a központi járványbizottságba — szükség lévén reájuk — mégis behivattak.

De eltekintve ettől, ha úgy magyarázzák is a törvényt, akkor sincsen kizárva az, hogy a bizottság fontosabb intézkedéseit szakértők véleményének meghallgatása után tegye meg, — a hogy különben tette is, mert Pertik tanár sem tagja a járványbizottságnak és az ő vizsgálatairól szóló jelentését, szakértő véleményét ugyancsak igénybe vették és veszik ma is a közp. járványbizottságban. Sőt e héten fordult elő, hogy mikor a Biach-féle koleragyanus rongyokat elégettette a járványbizottság, rongy-szakértőket kért fel, hogy a rongyok értéke stb. felöl véleményt adjanak.

Kár is vele foglalkoznunk, változtatni ugy sem lehet már a dolgon.

No de ha Fodor tanár nem tagja is a közegészségügyi bizottmánynak és igy a központi járványbizottságnak sem, ha ott dr. Adler Zsigmond (az beszél legtöbbet az üléseken) és más kapacitások fölöslegessé teszik is az ő jelenlétét, van neki szerencsénkre egy villája, s ezen a réven ő budai várotya lett az utolsó választás alkalmával az I. ker. részéről. Igy behivták az — első ker. járványbizottságba és ő el is ment.

Ugy látszik, az első kerületi járvány bizottsagban nem a könyökükkel gondolkoznak az emberek, mert ott felkérték a szakférfiút, hogy oktassa, adjon tanitást, utasitást tudományos tapasztalatai alapján a bizottságnak.

És Fodor tanár a bizottság október hó 24-diki gyülésén szivesen engedve polgártársai kérelmének két óránál tovább tartott rögtönzött beszédében annyi tanulságos, nagy fontosságú dolgot mondott el, hogy nemcsak a bizottság tagjai, de az egész ország okulhat majd belöle.

Nem lehet a mi feladatunk, hogy a beszédet részletenkért kommentáljuk. Az különben is oly világos, a legegyszerübb ember által is érthető modorban van tartva, hogy minden megjegyzés csak szószaporitás volna.

Mi csak, mint legfőbb tanulságokat vonjuk le belőle a következő konzekvenciákat:

I. A kolera ellen való hatósági óvintézkedések egy része a rendelkezők tudatlansága vagy jaratlansága folytán a fő és székvárosnak rengeteg sok hiába és feleslegesen kidobott, a magánosoknak (háztulajdonosoknak) pedig zsebeiből kilopott pénzébe került. (Pl. vasgálic használata stb.)

II. A kolera ellen eddig sok könnyen is olcsón eszközölhető, szükséges is hathatós óvintézkedés ugyancsak a fenti okból elmaradt.

III. A kolera megszünését a közeli jövőben bizton remélhetjük, de annak ujboli kitörése a jövő évre valószinü, ha csirájában nem sikerül eltojtanunk és azért mindent el kell követnünk ezen irányban, a mi csak emberileg lehetséges.

Ezek azon legszembeötlöbb tanulságok, melyeket a beszéd magában foglal.

Maga a beszéd annyira érdekes és tanulságos, hogy szivességet vélünk tenni olvasóinknak azzal, hogy a beszédet gyorsirói feljegyzések után szószerint közöljük egész terjedelmében.

*

Az I. ker. járvány-bizottság f. hó 24-dikén tartott ülésén minthogy 40-en jelentek meg a bizottsági tagok közül.

Osztoits Mihély lovag elnök a mult ülésről szóló jegyzőkönyv felolvasása és nehány csekélyebb jelentőségü tárgy elintézése után felkérte Fodor József drt, bizottsági tagot, a közegészségtan tanárát a budapesti egyetemen hogy szíveskedjék a legutóbbi ülésben Schwartzer Otto dr. biz tagnak a bizottság nevében előadott kérelmére tett szives igéretéhez képest, a kolera ellen való óvintézkedésekre, főleg a dezinficiálásra vonatkozólag a bizottság tagjait felvilágositani és nagybecsü tudományos tapasztalatai nyomán nekik tanácsokat adni.

Fodor József tanár készséggel engedett a kérésnek és a következő beszédet mondotta:

T. Uraim! A mult ülésben ama kivánságukat fejezték ki, hogy a mai ülés után a kolera elleni védekezésről nevezetesen a fertőtlenitésről beszélgessünk, s egymásnak felvilágositással szolgáljunk. Azzal a gondolattal jöttem tehát ide, hogy elfogom mondani nézetemet a dezinficiálás gyakorlati módjairól. Most azonban ugy látom, hogy önök t. uraim voltaképen nem ilyen egyszerü megbeszélést óhajtanak, hanem behatóbb tárgyalást várnak tőlem a kolerát illetőleg.

Készséggel meghajlok kivánságuk előtt és részletesebben elfogom mondani azt, a mit a koleráról különösen Budapestre vonatkozólag tudok; és nevezetesen vizsgálni fogom, hogy milyen kilátásaink lehetnek a kolera-járványnyal szemben és ennek korlátozására minő intézkedések szolgálhatnak.

Már régen kezdtem és évek hosszú során át tettem vizsgálódásom tárgyává a kolera-járvány lefolyását Budapesten. Abban az időben kezdettem meg vizsgálataimat, mikor még Buda és Pest nem voltak egyesitve és a fővárosnak csak pesti oldalára kellett szoritkoznom munkámmal. Még az 1872|3-iki kolera-járvány alkalmával sem tudtam megbizható adatokat gyüjteni a budai oldalnak azon házairól, a melyekben kolerahalálesetek fordultak elő. Ennélfogva nem is szólhatok a budai oldalt illetőleg olyan speciális vizsgálódásokról, mint a minő személyes tapasztalatokat a pesti oldalon szereztem. De a multak tapasztalásairól az irodalom és mások elbeszélése utján ismeretes előttem nehány adat, — ezeket elmondhatom.

És itt mindjárt egy nagyon érdekes irodalmi adatot emlithetek fel. *Toldy Ferenc*, kiről a főváros egyik szép utcáját nevezte el, mikor még orvosi gyakorlatot folytatott és egy tekintélyes orvosi szaklapot szerkesztett, ebben a lapjában, az „Orvosi Tár"-ban, 1831-ben oda nyilatkozott, hogy úgy mutatkozik a kolerajárvány Oroszországban, s hozzánk közelebb Lengyelországban, hogy Buda reménlhetőleg kevesebbet fog e járványtól szenvedni, mint Pest és nevezetesen Budán legkevésbbé fognak szenvedni a vár, a Krisztinaváros, a Tabán, minthogy ezek a városnak emelkedettebb részei.

És csakugyan ez a theoretikus állitás azóta nagyjában bevált. A Budapesten eddig uralkodott kolera-járványok tényleg ugy nyilvánultak, hogy kolera-megbetegedések csekélyebb számban mutatkoztak Budának emelkedettebb részeiben, mig ellenben Pesten nagyon pusztitottak olyannyira, hogy Pest Europa ama városai közé számitható, a melyek, sajnos, igen ki vannak szolgáltatva a kolera elterjedésének. Nem is szólva a régebbi epidemiákról, még az 1872—3 iki is oly heves volt, hogy méltán hasonlitható a hamburgi katasztrófához, mert pl. 1873 augusztus 6-ikán (csupán a pesti oldalon) 109 megbetegedés volt följegyezve.

De ha tovább vizsgáljuk a kolerának helyi elterjedését fővárosunk különböző részeiben, nevezetesen az 1866- és 1872|3-iki járványok alatt, az a feltünő dolog tünik ki, hogy a pesti oldalnak azon részeiben, melyek csak nehány méterrel fekűsznek mélyebben a többinél, a mely mélyedést az utcákon járva alig vesszük észre — tudnivaló, hogy az 1838-iki árviz óta Pest utcái egyenletesen töltettek fel és csak az udvarokon és kertekben tünik fel a mélyebb fekvés, — ismétlem, a városnak ezen mélyebb részeiben mindenkor feltünően erősen uralkodott a kolera. Nevezetesen erősen pusztitott az egy vonalon, a melynek legjobban megfelel a mostani körút, a mely vonal egyszersmind az emelkedettebb belső városrészeket félkör alakban körülveszi. Igy nagyon kolerás terület volt a Ferencvárosnak a körútra eső része, továbbá kolerás terület volt a József- és a régi Terézvárosnak az a része, mely a köruton és ettől kifelé fekszik, azután következett a Lipótvárosnak akkor még jóformán lakatlan külső része.

Ha már most tekintetbe vesszük ezeket s velük szemben látjuk, hogy a pesti oldalnak belvárosi, lipótvárosi, belső terézvárosi belső józsefvárosi belső ferenczvárosi részei, melyek magasabb fekvéssel birnak, mint az imént leirt külső területek, egyszersmind feltünően kevesebbet szenvedtek a kolerától mint, a külső részek, akkor el kell ismernünk, hogy Budapesten is beválik az a régi tapasztalás, hogy az *emelkedettebb, tisztább és nem vizhordotta, szenny-töltötte területek egészben véve egészségesebbek, mint a mélyebben fekvő, nedves és szennyes talajú területek.*

De tekintsük, a saját kerületünket részletesebben.

Tudjuk *Toldytól*, *Eckstein* professzortól, hogy az 1831/32-ki kolera-járvány alkalmával ez az I. kerület aránylag kevesebbet szenvedett, mint a fővárosnak többi kerülete.

Az 1848-ki kolera-járványról úgy hallottam a nagy tapasztalatú *Wógner* orvos-tanártól, a ki 1848-ban itt az I. kerületben, a krisztina-városban praktizált, hogy a Krisztinavárosban a vár alján fekvő házakban volt sok kolerateset és ezt a híres orvostanár annak tulajdonította, hogy ezeknek a házaknak talajába és kutjaiba leszüremkedett a várbeli árnyékszékekből a szennyanyag és megfertőztette ezen házakat és kutjaikat, és ez okozta, hogy lakóik közt oly erősen pusztitott a kolera. *(Felkiáltások: 1872-ben is ez volt az oka!)*

Fodor tanár a kolera ellen.

(Folytatás.)

Ez abban az irányban tanulságos reánk nézve, hogy most is figyelembe vegyük az olyan utcák házait, a melyekbe magasabb telkekről leszüremkedések történhetnek; de másrészt azt a vigasztalást is nyujtja, hogy mert immár vizvezetékünk van itt is, nem fenyeget annyira a kolera, mint azelőtt.

Az 1854—5-ki kolera szintén enyhébb volt Budán, mint Pesten, mert Budán csupán 507 egyén halt meg kolerában, mig Pesten 1848, holott a két város népességének száma között csekély volt akkoron még a különbség.

Az 1866-ki és 1872—3-ki kolera megint erősebb volt Pesten, mint Budán. Nevezetesen 1872—3-ban Budán (Ó-Buda nélkül) 533 ember halt meg, Pesten ellenben 2621 vagyis ötszörte több, holott a népesség nem tett ki ötszörte többet.

Igaz, hogy az 1872-ki kolera Budáról, a várból indult ki, — azonban ismeretes, hogy azt katonák hurcolták be, akik Galiciából a Ferdinand-kaszárnyába érkeztek.

A Svábhegy is koleramentes; ámbár tudjuk, hogy van egy utczája (a régi „falú“) a mely a város legszenynyesebb utcáinak egyike; itt mindenütt piszok és moslék van, mert lovat, tehenet és disznókat tartanak lakói. Tehát a svábhegynek erre a részére különösen ki kell figyelmünket terjeszteni.

Ennyi talán elegendő lesz annak megismerésére, hogy miképen viselkedett eddigelé a kolera a főváros különböző részeiben és annak megitélésére, hogy mit tartsunk a kolera-veszélytől az I. kerületben. A kilátás úgy a várban, mint a kerület emelkedettebb részeiben aránylag kedvező, valamint kedvezők a Svábhegyen is, minthogy itten a talaj kevésbbé szennyezett és kevésbbé vizjárta, mint a pesti oldalon.

Most pedig térjünk át arra a kérdésre, hogy *mi okozza a kolerát.* A miket már százszor is megbeszéltek és megirtak azokról nem kivánok bővebben szólni, azok felett röviden elsuranok. Röviden tehát mi okozza a kolerát? Okozza — tudjuk — az ember belébe, esetleg gyomrába kerülő és ott megszaporodó *kolera-bacillus.* De itt mindjárt ki kell jelentenem, hogy ne gondolják azt, hogy minden ember, a ki kolera-bacillust nyel el, meg is kapja a kolerát mert akkor sokkal több ember betegednék meg kolerában, mint a mennyit tényleg tapasztalunk, minthogy kolera idején valószinüleg a legtöbb ember tényleg nyel kolera bacillust. — És miért nem betegszik meg? Azért, mert a gyomornak jelentékeny desinficiáló képessége van; az egészséges gyomornak sava azonnal megsemmisiti a kolera bacillusokat.

Szügségesnek tartom mindjárt megjegyezni, hogy ne gondolják azt, hogy tehát helyes dolog a gyomor-savat *mesterségesen* szaporitani. Általában mindenütt hallom hangoztatni, hogy igyunk sósavas vizet. Ezt csak orvos adhatja, az is elővigyázattal, mert a hozzá nem értő laikus ember só-savval élvén, a legsulyosabb, a legmegrögzöttebb gyomorbántalmakat kaphatja. Ha azt gondolja valaki, hogy a gyomrának nincs elegendő só-sava, forduljon orvoshoz, az, ha kell és szükségesnek látja, rendelhet neki.

De talán nem csupán a gyomor véd bennünket a kolera-bacillusok ellen. Fiatal orvosok épen most folytatnak intézetemben nagy fáradsággal vizsgálódásokat a *nyálat* illetőleg, Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a nyál rendkivül becses desinfektor, ugy hogy a szájba jutott kolera-bakterium tiz perc alatt elpusztul a nyálban. Ezen vizsgálódások eredményei azonban még nem véglegesek; a vizsgálatot még folytatják.

Térjünk most arra a themára, hogy honnét kerül a kolerabacillus az egészségesek testébe, — *miképen terjed el és okoz epidemiát,* vagyis tömeges megbetegedést. Ennek több utja-módja van, a melyek mindegyikét figyelembe kell vennünk; mert különben könnyen megtörténhetik, hogy midőn az egyiket megsemmisiteni igyekszünk, ugyanakkor a másikról megfeledkezünk és ez uton támadhat veszély.

Két fő utja van annak, hogy a kolera epidemiává fejlődik.

Az egyik az, ha a kolerás emberek ürüléke, hányása sok tisztátalan ember között el lesz szórva s ezek annak, habár láthatatlanul kicsiny részeit lenyelik. A kolerásnak bél-ürülékében, hányadékában ugyanis megszámlálhatatlanul sok kolera-bacillus él és tenyészik. Szegény emberek, kivált ha többen vannak egy lakásban nem sokat törődnek azzal, ha közülük valamelyiknek hasmenése van, sőt minduntalan hozzányulnak kezükkel a beteghez, vagy az edényhez, a melyben a betegnek ürüléke van; ha a beteg a padlóra hányt, oda bocsátotta ki ürülékét, azt jól-rosszul feltörülik, a szennyesét kimossák, — de nem mossák meg kezüket, és nem dezinficiált kézzel ülnek az asztalhoz és esznek. Ezen oknál fogva tehát első sorban és különösen a *szegény emberek között* terjed a kolera tisztátalanságuk következtében. És igy nagyon jól érthető, hogy a kolerások napi kimutatásá többnyire szegény embereket tüntett fel: napszámosokat, kocsisokat, — különösen sok cselédet, akik éppen a legtisztátalanabb anyagokat fogdossák s nem igen mosakodnak, nem mossák kezüket minden evés, ivás előtt. Ellenben a jobb módúak, tisztábbb emberek között csak szerencsétlen véletlenségből terjed ily módon a kolera.

A másik utja a kolera terjedésének az, hogy az ember beléből kijutott bacillus nyirkos felületre talál, pl. egy nedves szobának a falaira, a nedves padlóra vagy különösen padlózatlan, sárral kivert földre. avagy kijut a hányadék és ürülék az udvarra, utcára, a szemétdombra, trágyára, vagy a hová a konyha-moslékot öntik stb. Ekkor a kolera-bacillus ugy megterem a szennyben, mint ahogy megterem a búza a jóföldben, azzal a különbséggel, hogy a kolera-bacillusnak minden nyirkos föld és anyag jó. A kolera-baczillus továbbá megterem egypár óra alatt; 24 óra alatt már megszámlalhatatlan mennyiségre szaporodhatik, ugy, hogy egy szennyes folyadék egyetlen egy cseppjében sokszorta több kolera-baczillus lehet a szaporodás folytán, mint a mennyi az egész föld kerekségének a lakossága.

És milyen csekélység kell ahhoz, hogy a kolera-baczillus eljusson a beteg testből a nedves falra, a szennyes padlóra, a nedvesszennyes udvarra! A láthatatlanul kicsiny cseppben, amely a kolerás ürülékéből például a csizmára hullott, vagy a kézen megtapadt, milliókra rugó bacillus van, a melyek ha nyirkos anyagra jutnak, ismét tovább szaporodnak, mérhetlen mennyiségben. Ily módon válik fertőzötté most már nem csupán a beteg és ruhája, hanem az egész ház is, az udvar, sőt az utcza, — az egész város.

Ekkor pedig könnyen érthető, hogy nagy a veszedelem. Mert nem csupán a beteg terjeszti a fertőző anyagot a környezetére,hanem minden porszem azokból a házakból, utcákból. Ez berepül lakásunkba, — ivóvizünkbe, élelmünkre jut, szánkba kerül. Az igy elszaporodó kolerabacillus már nem csupán azokat fenyegeti, akik a beteg körül vannak és tisztátalanok, hanem fenyeget mindenkit, — azt is, a ki gondos és tiszta.

Vizsgáljuk tovább, hogy mily nagy különbség van a kolera terjedésének leirt kétmódja közt.

Az ember beléből kijutott kolera-anyaggal a közvetlen fertőzés a beteg tisztátalan környezetében mindig, minden időben lehetséges, télen-nyáron; ellenben az ember testén kivül elszaporodó bacillusokkal való fertőzés csak *bizonyos helyeken* fenyeget, ahol t. i. meg vannak a bacillus tenyészésére a föltételek, u. m. nyirkosság, szenny, különösen nyirkos és szennyes talaj és lakások, — továbbá *bizonyos időben,* amikor t. i. meleg évszak van, — mert ekkor könnyen tenyészik és szaporodik a kolera-bacillus a szabadon, ellenben hideg időben, az ember testén kivül nem szaporodik. Amint az időjárás hüvössé válik, a kolera rendesen gyorsan csökken.

A piszkos, tisztátalan emberek közt az ember beléből kijutott kolera-anyag tehát télen is terjesztheti a kolerát; de az igy terjesztett kolera ritkán okoz számos megbetegedést s különösen nem fenyegeti a jobb osztályokat is epidemiával. A szegény nép közöttmindazonáltal nagy kárt okozhat, ha nem intézkednek kellőképen. Olvassuk azt a tapasztalást, hogy Oroszország néhány falujában akemény téli idő dacára is erősen dühöngött a kolera. Ezt könnyen megmagyarázhatjuk abból, hogy ott zsufoltan és tisztátalanul élt a nép, ugy, hogy az egyik embernek bél-ürüléke és a másik embernek élelmi szere között rendesen nagyon közeli ut volt.

Azt láttuk az elmondottakból, hogy Budapest *alkalmas hely* a koleránek elterjedésére, mert talaja a város nagy része alatt szennyes és nyirkos, és igy a lakások nagy része is tisztátalan és nedves. Kérdezzük, vajjon fennforog-e most, október végén, november elején az *alkalmas idő* a kolera járványos elterjedésére?

Elég határozottan válaszolhatjuk, hogy az idő immár nem alkalmas a kolerának epidemikus elterjesztésére, — ennélfogva most már csupán az ürülék utján egyik emberről másikra terjesztett fertőzéstől tarthatunk: igy tehát természetes, hogy a kolera leginkább a szegény, tisztátlan népség között fog lappangani, ellenben a jobb módúakat, tisztákat meg fogja kiméln, — sőt valószinü, hogy a szegények közül is rövid időn ki lesz irtható.

Egészen másképen áll azonban a dolog, a mint bekövetkezik a meleg évszak, a mikor is lehetővé válik a kolera terjedésének másik módja is. Meleg időjárásban elenyésző jelentőségü az ürülék által közvetlenül terjesztett kolera. Nyáron és ősz elején, a mig meleg időjárás van, az emberen kivül megtermett kolerabacillus a veszedelmes; mert ez gyorsan és nagy területekre egész városokra kiterjedhet veszélyezteti az összes népséget, makacs és nem egykönnyen irtható ki. És midőn látjuk, hogy Hamburgban milyen hevesen dühöngött a kolera, ezt két oknak tulajdonithatjuk. Először, hogy épen meleg időjárás volt (augusztus vége és szeptember hó eleje) s ennélfogva nemcsak az ürülékkel terjesztette egyik ember a másikra a kolerát, hanem a házak, udvarok és utcák szemétjében és szennyében is megtermett a kolera-bacillusa, általánosságban befertőzte az egész várost ;másodszor hogy a kolera kitörésekor nyilván nem gondoltak Hamburgban arra, hogy a betegeket izolálják és ürülékeiket gyorsan fertőtlenitsék, hanem engedték a házakat, utczákat befertőzni. Amikor pedig valamely terület be van fertőzve és az évszak a terjedésre kedvező, nagyon nehéz a védekezés a kolera ellen!

Vonjuk le ebből a tanulságot magunkra nézve. A multak tapasztalatai után minden valószinüség szerint sikerülni fog nálunk a kolerát az ősz, illetve a tél folytán egészen elenyésztetni, mert tapasztalásr szerint hideg téli idő megöli a bacillusokat künn aszabadban; az egyes emberek testében levő bacillusokat pedig, a betegek gyors és szigoru izolálásával és ürülékeik és lakásuk fertőtlenitésével ki lehet pusztitani. Ily módon sikerült 1886-ban is a kolerát végleg kiirtani.

De ne feledkezzünk meg az 1854-iki és 1872—73-iki epidemia tanulságáról! 1854-ben valamint 1872-ben a kolera november és decemberben erősen uralkodott. A következő hónapokban alább hagyott ugyan, de nem szünt meg teljesen, nem irtatott ki gyökeresen. A tisztátalan lakásokban, a szegény néposztály között tovább lappangott. Igaz, akkor még kevesebbet gondoltak a járványnyal: gondatlanok voltak a betegek elkülönitésében, s tapasztatlanok, tudatlanok, a dezinficiálásban. És ime, a következő évben, a meleg hónapokban, az addig lappangó kolera egyszerre hevessé vált; a fertőzőanyag nyilván kijutott az udvarokra, utcákra, a talajba s befertőzte az egész várost — kivált annak lapályosabb, tehát nyirkosabb talaju, épitkezésü részeit, s most általános és heves epidemiát okozott, — főképen az emlitettem egészségtelen fekvésü és talajuvárosrészekben.

Ezekből következik, **hogy minden erőnkből azon kell lennünk, hogy a kolerát a tél folyamán elfojtsuk, nehogy fertőző anyag maradjon a jövő évre, mely a melegebb időjárás beáltával szörnyü veszedelembe sodorhatná a fővárost.**

De az is következik az elmondottakból, hogy mig most késő őszkor, télen nem fontos dolog a kolera szempontjából, hogy milyenek udvaraink, utcáink, addig ezek a dolgok szerfö-

lött fontosak ká válnak, ha netán megmaradna a kolerának csirája a jövő nyárig.

Minthogy pedig emberileg nem biztosithatjuk magunkat arranézve, hogy a jövő nyárra ne maradjon fenn valahol kolera csira. **azért a jövő nyárra fenyegető sokkal nagyobb veszedelemmel már ma kell számolnunk.** Oda kell törekednünk, hogy ha lesz is fővárosunkban kolera csira a jövő nyáron, az *netaláljon alkalmastenyé-szö helyet házainkban, udvarainkban, utczdinkon.*

Miután megismertük, hogy a kolera terjedésének fők eszköze először a beteg ürüléke, másodszor a kolera baczillusnak szenyezett helyeken alkalmas időben elszaporodása: meg is értjük mik a legcélszerűbb módok a kolera leküzdésére illetve megelőzésére.

Legelső feladatunk az, hogy a kolerás beteget *azonnal feltaláljuk* s teljes *elkülönitésével* valamint mindennemű ürülékének és váladékának s az ezzel szennyezett tárgyaknak *fertőtlenitésével* megakadályozzuk, hogy a kolera bacilus egészséges egyénekre elragadhasson; második feladatunk pedig hogy a bacilusnak a lakásban, házban, udvarban, városban szerteszorását s tisztátalan helyeken megtelepedését s elszaporodását lehetetlenné tegyük.

Tudjuk jól, hogy miképen intézkedik a hatóság, hogy mindenkolera betegedést rögtön megtudjon. Tekintettel még a sajtónak is éberködésére immár nem valószinű, hogy a kolera betegedésekrejtve maradjanak. S ez fontos dolog! Azt is igen jól tudjuk, hogy a kolerás beteget — hacsak magának elégséges és külön lakása és orvosa nincsen — beviszik a kolera kórházba s ott izolálják, zárják el a közönséggel való érintkezéstől. Ez is fontos és helyes dolog s még a betegre nézve is nagy haszna van: ugyanis a legjobb ápolást s legsikeresebb gyógyitást valóban a *kórházban* lehet kapni. És bölcsen tennék, ha a jómóduak számára is létesitenének járvány idejére kolerakórházat; szivesen fizetnék a költségét azok, akik családjukat oltalmazni önmagukat pedig jól ápoltatni, gyógyittatni kivánják.

De térjünk most arra, hogy mivel és miképen semmisithetjük meg a betegtől kiüritett kolerabacilusokat — vagyis *miképen dezinficáljunk?*

Erre számtalan eszközünk és szerünk van. És itt mindjárt meg kell jegyeznem, hogy üdvös dolog az, hogy a dezinficziálásra többféle módszerünk van, mert ha csak egy szerünk volna, pld. a karbol-sav, nagy gazdasági és közegészségi veszedelem fenyegetne bennünket, minthogy ennek ára járvány idején roppantul felszöknék. Igen hasznos tehát ismernünk a különféle dezinficiáló szereket, hogy veszély esetén azt választhassuk, a melyik sikeres és *olcsó.*

Budapestre nézve kevésbé mérvado ugyan, hogy olcsóbb-e vagy drágább a fertőtlenitő szer, mert a főváros gazdag; de rendkivül fontos az olcsó dezinficiáló szerek ismerése és használat a vidéken, a szegény népesség között.

Melyek a legajánlatosabb dezinficiáló szerek és eljárások?

Először is az *elégetés.* A mely inficiált ruha vagy butordarabot elégetünk, abban alaposan elpusztul minden kolera-anyag. Elégetünk mindent, minek elégetése lehetséges, és nem drága. Még az ürüléket is elégetik. Pl. a beteg ürülékét rongygyal fel-fogva, az rongyostul elégettetik.

Rendesen elégetik a rongyokat, szalmazsákokat sőt esetleg ócska fehérneműt, lepedőket, ruhákat stb. is.

Nagyon sikeres dezinficiáló eljárás hogy ha *kifőzzük* vizben a szennyes tárgyakat s ruhadarabokat. Még az ürüléket is dezinficiálhatjuk forró vizzel, hogyha az ürülékbe négyszer annyi nagyon forró vizet öntünk. Ebben megföl a bacillus.

Még helyesebb az a módszer, melyet 1887-ben *Dr. Gerlóczy Zsigmond ajánlott: a luggal való dezinficiálást.* A forró lug még alkalmasabb dezinficiáló, mint az egyszerü forróviz, azért, mert melegebb mint a viz, továbbá benne vannak erősen dezinficiáló részek is. Az ürüléket 3 annyi forró luggal leöntve, teljesen ertőztelenitettük. A szennyes fehérneműt ruhákat és általában mindent, a mi lugba belemártható, forróluggal dezinficiáljuk.

A kereskedésekben árulják a *nátronlugot.* Ez olcsó, kilója 20—30 krajczár. Ha ebből a natron-lugból aránylag keveset, (50grammot) egy liter vizbe teszünk, s ezt felforraljuk rendkivül jó dezinficiáló eszközt kapunk.

A kifőzéshez hasonló hatású a *gőzzel* fertőtlenités. Ha valamely üstben, kazánban gőztfejlesztenek s e gőzt végig hagyjuk áramolni ruhán, ágynemű s efélén, amit nem lehet lugban kimosni, akkor a gőz épugy fertőtleniti ama tárgyakat, mint ha kifőzték volna. A gőzzel dezinficiáláshoz azonban, megfelelő apparatusok és hozzá értő munkások valók. Célszerü, sőt nélkülözhetetlen, hogy a hatóság szerezzen be gőzdezinficiálókat, mert ezekre járvány idején mindig szükség van, még pedig nem csupán kolera idején, hanem egyéb járványok, pl. difteritisz, himlő, kanyaró stb. ellen is, mert eme betegségekben szenvedőknek ágyneműjét és ruháját szintén sürgősen kell fertőtleniteni, erre pedig legalkalmasabb a gőz-dezinfektor.

Megbecsülhetetlen fertőztelenitő a *meleg és száraz levegő*, vagyis a kiszellőzés. Igen sok olyan tárgy van, melyet sem el nemégethetünk, sem lugba bele nem márthatunk, mert ezzel nagyon megkárositjuk magunkat (pl. butordarabok, ágynemű, kanapé, a bunda posztóruha stb.) Ha ezeket kitesszük a napra, emberektől nem járthelyen, a nap melege és a száraz levegő kitünően dezinficziálja. Ez nagyon fontos tudnivaló aszegény emberek részére, kivált falu helyen.

Tudjuk, hogy Arábián és Persián át évszázadok óta nem hatolt keresztül Európába a kolera ámbár arra volt a kereskedésnek az utja Indiából Európába. Ennek oka az, hogy az ottani nagy melegség és szárazság ártalmatlanná tette az utközben megbetegedetteknek ürülékeit. Amióta *Koch* fölfedezte a kolera bacillusát, azóta kisérletekkel kipróbálhattuk, hogy e baczillus száraz levegőn valóban rövid idő, pár óra alatt teljesen elpusztul.

A kiszáritás nagyon értékes dezinficiáló eszköz, mert *olcsó* és igen sok esetben használható. Ennélfogva okosan tesszük, hogy ha mindent, a mire gyanakszunk, hogy nem tiszta és megszáritható, megszáritunk. Pl. a zsemlét, kiflit a vevők a péklegényekmegfogdossák, nem tudhatjuk, hogy nem támadhat-e ekkor a veszedelem. Meglehet, hogy az a péklegény, ki a zsemlét, habár papirosban is árulja vagy a ház hoz hozza, nem egészen tiszta, kezére fertőző anyag tapadt. Azért nagyon helyes és megnyugtató, hogy ha a zsemlét és efféle süteményeket mielőtt a kávéhoz behozzák, előbb a tüzhelyen kiszáritjuk sőt, megpiritjuk. Éppen igy dezinficiálhatunk egyéb élelmi szert, evőeszközt, edényt stb.

Ezekben volt szerencsém az egyszerü és mindenki által könnyen alkalmazható és általános dezinficiáló módokat előadnom.

Most következnek a komplikáltabb fertőtlenitő szerek. Ilyen a *korroziv*, a maró higany. Ez rettenetes méreg a kolera-bacillusra nézve. Hogy ha a korrozivból egy grammot egy liter vizbe teszünk, ez a viz már rendkivül jó dezinfektor, ugyszólván rögtön megöli a bacillusokat. Ez a korroziv azonban az emberre nézve is méreg. Nem is adják a patikában laikus embernek, orvosi recipe nélkül. Hibája az is, hogy olyan szine van, mint a közönséges konyhasónak, s azért könnyen történhetik vele mérgezés. Fölösleges bővebben foglalkoznom vele, mert csakis orvos kezébe való.

Egy másik igen hathatós szer a *rézgálic*, az u. n. kékkő. Már a kolera-dezinficiálás első kisérleteinél észlelték *Koch*, Babes és mások, hogy a rézgálic, a kékkő, hatalmas dezinfektor, sokkal erősebb, mint pl. a drága karbolsav. A kékkő kilója 30 kr., mig a karbolsavé háromnégy forint, sőt ha nagy a szükséglet, még drágább is.

Ennek a rézgálicnak, előnye még, hogy kék szine van, tehát nem lehet összetéveszteni a konyhasóval, tehát nem issza meg senki; továbbá előnye az, hogy ha netalán a gyermek az ilyen rézgálicos vizet mégis meginná, csak hányni fog tőle; de sulyosabb baja nem lesz, mert a rézgálic nem mérges olyan értelemben, mint a minő mérges a korroziv, vagy a karbolsav.

A rézgálicot általában használni lehet ott, ahol kolerás ürülékkei fertőzött edényt, falat, földet, padlót, csatornákat, folyókákat, árnyékszékeket stb. kell dezinficiálni. Leginkább használják a 10%-os oldatot: tehát 100 grammot egy liter vizben. Hasznos tulajdonsága még a rézgálicnak, hogy szagtalanit. Ha tehát azt akarjuk, hogy azok a helyek, a hová a konyhavizet, moslékot kiöntik, ne legyen büzös, rézgálicos vizzel kell leönteni, — erre elég pedig $^1/_{10}$ százalékos oldat is, vagyis 1 gramm rézgálic 1 liter vizre.

A *cink-gálic*, cinksó szintén jó dezinfektor. Ezt is lehet fertőztelenitésre használni, ha a rézgálic megdrágúlna.

A *vasgálic*, **a zöldgálic legkevesebbet ér a fertőztelenitő szerek közt.** Nagyon olcsó ugyan, de nagyon sokat is kell belőle venni, hogycsak némi hatása legyen. Különösen szagtalanitásra, szennyes viz kiüritők lemosására szokták használni. **Még szagtalanitó hatása is csekély. Azért még sem mondom, hogy teljesen vessék el. Miért? Azért mert vizben oldva szokták használni s ez a viz legalább lemossa a szennyet. Ezért jobb a semminél**

Áttérek most egy sokkal hasznossabb szerre, *az oltott mészre* Az oltott mész, még olyan higitottan is, mint a hogy azt a közönséges meszelésnél használják, — de nem az u. n. akkord-szerinti meszelésnél, mert ebben alig van mész: hanem a mit a jó gazda használ mikor meszeltet, — szintén jó fertőztelenitő és lévén a mésznek ára nagyon csekély, egyszersmind igen olcsó szer is. Legcélszerűbb egy kilogramm meszet négy kilogramm vizzel megoltani; ekkor sürü, pépszerü anyagot nyerünk, melyet, ürülékekre, árnyékszékekbe és mind az oly helyekre öntünk, mikben a kolerabacillust elölni akarjuk. Czélszerü vele a befertőzött falakat, padlót, földet bekenni, bemeszelni. Érdekes ennek készitése. Foglalkozunk most a *karbolsavval.* A közönséges kőszénből a gázgyárak kátrányt kapnak; a mikor ugyanis a gáz a kőszénből fejlődik, ledesztilálódik belőle a kátrány is. A kátrányt sok mindenre használják: a háztetők, a házfalak bekenésére, a kaszárnyákban a padlónak bekenésére is, hogy nyirkosak ne legyenek stb. A kátránybannagyon sok különböző anyag van, melyeket ki lehet abból választani, ha a kátrányt ujra desztillálják, különböző hőmérsék alkalmazása mellett. Igy választják ki belőle a karbolsavat, azután a krezil-savat, s a többi közt ebből nyerik a piridint, a mi szörnyen büdös stb.

Meglehetősen általános a nézet a közönség közt, hogy a különféle anyagok *büzös szaga* a pusztitója a kolerabacillusnak. És ennek van némi előtörténete. Már az ókor emberei szagos, többnyire büzös anyagokkal igyekeztek az epidemiákat elüzni. Kifüstölték, mint az ördögöt. És emlékezhetünk, hogy régibb kolera-epidemiáknál is általánosan használták a szagos füstöléseket: fenyő magokat, cukrot, ecetet égettek parázson stb. — Ez e régi hiedelem volt az alapja annak, amiért a büzös karbolsav is gyorsan népszerüvé vált, mint fertőtlenitő szer. Sok ember, sőt azt kell hinnem, hogy részben hatósági közegek is azt hiszik, hogy a karbolsavnak a szaga megöli, kiüzi a bakteriumokat. Innen van az, hogy nagyon szeretik használni. Igy nagyon szeretik a carbolmeszet, elhintik a csatornanyilások körül a falak körül, a szegletekbe és mert a szagát érzik, azt hiszik, hogy ezzel már alaposan dezinficiáltak. Azt remélik, hogy a bacillus megszagolja a karbolt — és odább áll, — nem mer előbujni a csatorna rostélyán. Pedig nem ugy van. A karbolsavnak akkor van hatása, hogyha elegendő mennyiségben és folyadékban érintkezik a bacillusokkal. A forrón elgőzölögtetett, tehát igen sürü karbolgőz szintén fertőtlenit, de a levegőn magától párolgó karbolnak alig van számbavehető hatása. A tiszta karbolsav kristályos, karbolszagu anyag. Ilyet vásároljunk, ha azt akarjuk, hogy meg ne csalhassanak. Ezt a tiszta karbolsavat vizben oldjuk s igy, higitva, használjuk.

A karbolsavoldatnak legalább 2%-kosnak kell lenni, hogy bizonyosan megölje a kolerabacillust. Más bakteriumok megölésére még több

karbolsav kell, 4—5%-kos, ugy pl. a lépfene bacillusa elölésére.

Ha tehát a kolerás anyagot kárbolsavval akarjuk dezinficiálni, annyi karbolsavat kell venni, hogy a fertőtlenitett anyagban legalább 2%-ot tegyen ki a karbolsav. Rendesen ugynevezett 5%-os karbolsav-oldatot csinálunk ugy, hogy 50 gramm karbolsavat feloldunk egy liter vizben. Már most ebből körülbelül majdnem ugyanannyit öntünk az ürülékre, a mennyi az ürülék maga. Ekkor lesz az egésznek 2% karbolsavtartalma, ekkor lesz az jól fertőtlenitve. Ha tehát oldatunk nem 5%-os, vagy kevesebb oldatot öntünk az ürülékbe, mint a mennyi az ürülék, akkor valószinü, hogy nem eléggé dezinficiáltunk.

A karbolsav-oldattal nemcsak az ürüléket, hanem a szennyes falakat, padlókat, fehérnemüt stb. is épugy lehet dezinficiálni, mint az oltott mészszel, vagy mint a forró lúggal.

De valjon eléggé dezinficiáltunk-e, hogy ha pl. a szoba falait, a padlót, a ruhát stbit csak befecskendezzük a 2%-es karbolsav-oldattal? Nem. Az ilyen befecskendezés nem elégséges; mert csak az a bacillus van dezinficiálva, a mi az oldattal le van öntve, — a melyikre csepp hullott, a többi, tehát a fertőzött tárgy legnagyobb része dezinficiálatlan marad.

Különben nem igen célszerü olyan túlságosan ragaszkodnunk a karbolsavnak dezinficiálásra való igénybevételéhez. Először is azért nem, mert a carbolsav nagyon drága. Kilója három-négy forint és hogyha a kolera általános epidemiává válik, még drágább. Egy-egy dézsa vizbe több forint ára karbolsav kell, ha abban akarjuk a fehérnemüt fertőtleniteni, mig hogyha lúgott tettünk bele, ugyananynyi krajczárba kerül csak.

De ezen drágaságon kivül egy másik nagy veszedelem is jár vele. *Nagyon mérges:* majdnem olyan mérges, mint a korroziv. 5%-os karbolsav-oldatból ha megiszik valaki egy kortyot, halálos vagy legalább is súlyos beteg lesz. Az a hibája is van, hogy szintelen. Ott tartjuk az asztalon vagy az almariumon, jön a gondtalan gyermek, szomjazik és iszik belőle. Igaz, hogy szagáról, izéről azonnal észreveszi, hogy valami nem jó, de már lement a torkán egy korty.

Tehát a karbolsav veszedelemmel is jár. Azért igen bölcsen teszik, ha a karbol oldatot egy csöp tintával vagy fuxinnal megfestik, hogy azonnal felismerhető legyen.

A karbolsavból különféle fertőtlenitő praeparatumokat készitenek. Igy készitik a *karbol meszet.* Oltott mészhez kevernek karbolsavat, — 1 kiló mészhez 50 grammot. Ez a karbolsav a mészszel egyesül és a levegőn lassanként megpirosodik.

Igen ám, ha nem volna olyan drága a karbolsav! De drága. Hogyan csinálják tehát a karbol-meszet? Vesznek mészport, a mi olcsó, azt megbüdösitik egy pár csepp karbolsavval, azután meg-festik olcsó fukszinnal, és készen van a karbol-mész. A vevő közönség csak azt nézi, hogy vörös szine és karbol-szaga legyen. Megtörtént rajtunk is, hogy jó hirü kereskedésben vásároltunk karbolmeszet és nem 5%, hanem 2% karbolsavat sem találtunk benne.

A karbolmész tehát megbizhatatlan, rendesen egészen hatástalan fertőtlenitő szer. — És mennyi visszaélést követnek el vele! Lássuk csak. Rendesen földre, lépcsőkre, udvarokat hintik el, sőt szobában tartogatják.

A karbolmész azonban a karbolsavtól *büdös*, gyomrot émelyitő. Nem tudom, mindenki ugy van-e vele, de én utálom a karbolsav szagát. Ha egy szobá an megérzem, kellemetlenül hat reám; ha megérzem a zsemlyén, huson, akkor az nem izlik. Sok embernek még nagyobb ellenszenve van iránta, úgy hogy hánynak tőle, megrontják a gyomrukat. És igy mikor hatósági rendeletből elszórják azt az udvarokon, stb. akkor az ilyen házakban több olyan szerencsétlen természetü ember lehet, a ki rosszúl lesz tőle, hány elromlik a gyomra és igy kivan téve a veszedelemnek, hogy a kolerát megkapja.

De még más hátránya is van a karbolmésznek. Tapasztalhattuk ugyanis azt, hogy a hol a házmester elszórta a karbolmeszet, azt a helyet nem igen söprik. A csatornanyilások körül, látjuk, hogy ott hagyják hetekig az elhintett karbolmeszet nem söprik el, vizzel nem öblitik fel és igy piszkos és tisztátatlan marad udvar.lépcső, csatorna rostély stb., s azokon a helyeken bátran megtapadhat a kolera bacillus, — mert — mint mondottam — az nem utálja a karbol szagát. Jobban teszik vele, ha az udvart, lépcsőt szorgalmasan söprik, felmossák. Még egyet mondok, a miért a házi urak különösen megharagudhatnak a karbolmészre. Ez a karbolmész idővel mégis csak belekerül a csatornába, ott leüllepszik, iszap lesz belőle, bedugja a csatornát és a házi uraknak csak költségükbe kerül, mert a csatornát tisztitatniok kell.

Visszatérve a kátrányból készitett preparatumokra ilyen preparatum még a *krezol.* Még nem igen ismeretes nálunk a krezol, Németországban azonban már erre is vannak gyárak és szabadalmak. Az ugynevezett „acidum carbolicum flavum" vagyis sárga folyós karbolsav rendesen szintén krezol, csakhogy karbolsav név alatt árulják. — A kresol kereskedelmi ára eddig alig volt $^1/_5$-része a karbolsavénak.

Fontos dolog, hogy a krezol sokkal hatalmasabb dezinficiáló mint a drága karbol, s e mellett nem is olyan mérges, mint a karbol. A mint a krezolnak ezeket a tulajdonságait németországi gyárosok észrevették, mindjárt patenst vettek reá. Az egyik gyáros ugynevezett Solveolt és Solutolt csinált belőle, a másik gyáros azu. n. Lysolt. Ezt ugy készitik, hogy szappant felolvasztanak vizben és ebbe beleöntik a kresolt. Miért keveri a vizet szapannal?

Azért mert a krezolnak az a rosz tulajdonsága van, hogy még nehezebben oldodik fel a vizben, mint a karbolsav. A karbolsavból ugyanis csak 5%-ot lehet felolvasztani vizben, több nemoldódik fel, hanem a feneken marad, mint az olaj a felületen. A krezolból pedig csak 2%, oldódik fel vizben. A szappanos vizben ellenben bőséges mennyiségben feloldódik. Azért a gyáros szappanos vizben oldja fel a krezolt és Lysol név alatt árulja legalább is tizszerte nagyobb áron, mint a mennyi a kereskedelmi értéke. Másik gyáros, lúggal keveri a vizet. — Ebben is jól oldódik a krezol. — Az én laboratoriumomban meszet adtunk a vizhez, — ebben is igen jól oldódik a krezol; tehát könnyen készithetünk vele jó és olcsó dezinficiáló szert.

Ha tehát valamely háztulajdonos olcsón és jól akar fertőzteleniteni, hozasson a szokásos, drága karbolsav helyett krezolt, oldja fel azt a mondott módon lúggal vagy mészszel kevert vizben és jó és olcsó dezinficiáló szert kap 50 gramm krezol feloldva egy liter lúgos vagy aemeszes vizben legalább is két- sőt négyszerte olyan erős dezinficiáló szer, mint az 5%-os karbolsav-oldat s mégis alig $^1/_2$—$^1/_4$-rész áru. A hatóságok is bölcsen cselekednének, hogy ha egy kis fáradsággal, utánajárással a drága karbolsav helyet házilagilyen krezol-keveréket csináltatnának.

Van még más kátrányból származó fertőtlenitő szer is: az u. n. *nyerskarbol.* Ez kátrányszerü, fekete folyadék; jól dezinficiál. De ennél is az a bökkenő, hogy nem oldódik fel vizben; azonbanluggal fel lehet oldani. A másik baj az, hogy a kereskedésbenrendkivül meghamisitják.

Ez a nyers karbol mindenféle gyári hulladékok keveréke, azért könnyen meghamisitható. Ez a megbizhatlanság oka tehátannak, a miért a nyerskarból nem ajánlható. A hatóság azonban beszerezheti ezt megbizván egy nagy kereskedőt annak szállitásával, a ki felelős a jóságáért. A nyerskarból egyszersmind kitünőenszagtalanitó. Egy rész nyerskarbol ezerszerte annyi rothadó folyadékban elkeverve elfödi ennek büzét.

A *chlór mész* is nagyon jó szer, nem is drága, de csak frissállapotában felel meg a célnak, ha állott, akkor nem érsemmit Tehát magánosoknak ez sem ajanlható.

Használják a *kénnel való füstölést* is lakások fertőtlenitésére, ugy a mint hordók tisztitása is használatos. A kénezés azonban csak ugy ér valamit, ha nagy mennyiségben égetjük a ként pl. egy szoba kifüstölésére két-három kilót. A kénezés szakértőt kiván, — orvost, kitanult dezinfektort.

A legfontosabb dezinficiálót végére hagytam. Ez pedig a *közönséges viz.* Minden dezinficiáló szerek közt a legtöbb és legfontosabb szolgálatot a viz teszi, és vele hasznosság tekintetében csakis a levegő, vagyis a *szellőzés* versenyezhet. Vizzel bőséges lemosással, higitással, leöntitéssel mindent lehet fertőtlenitni, — még a kolerás ürülékét is. Mindazáltal természetes, hogy a kolerás ürülékek, a kolerástól beszennyezett tárgyak fertőtlenitésénél nem elégszünk meg a lemosással, vizzel öblitéssel, hanem biztosabbandezinficiáló szerekhez folyamodunk, minők a fentebb elősoroltak.

A kolerás tárgyak dezinficiálására nem elégszünk meg az egyszerü öblitéssel, lemosással. Ellenben akkor, amikor csupán tisztaság fentartásáról van szó, és nem a kolera bacillusok megöléséről, többnyire megelégedhetünk a vizzel mosásokkal, öblitésekkel.

És a hatóság is bölcsen cselekszik, ha megfontolással jár el a dezinficiálás elrendelésében. Akkor és addig, amig csak tisztántartásról van szó, ne pocsékoltassa fölöslegesen a drága fertőtlenitő szereket — ne lövöldösse el a levegőbe a puskaporát, mint az értel-metlen és gyáva katona, mert arra nincs szükség, és a szerfölött súlyos terhet ró. De sőt az a kára is van az ilyen tulzó intézkedésnek, hogy az emberek kijátszák a rendeletet, és csak pro forma dezinficiálnak pl. karbolmésszel, hogy szaga legyen. Igy pedig alászáll a dezinficiálás módja ugy, hogy akkor is, amikor már nem csupán tisztaság kedveért, de a kolera baczillus megölése czéljára kellene hathatósan dezinficiálni, ekkor is csak ugy pro forma dezinficiálnak.

A hatóság ennélfogva a fertőzött, a kolerás tárgyák dezinficiálása rendelje el a költséges fertőtlenitő szereket, de ekkor bőségesen használtassa; egyébkor pedig, tehát a closetek tisztán tartására, udvarok, utcák tisztitására, elégedjék meg a bőségesen használt vizzel, mosással öblitéssel.

Ez az elv, a többet észszel mint erővel elve, különösen fontos szegényebb községeknek kolera ellen oltalmazásánál. Itt valóban gyakran meg kell elégednünk — ha értelmesen járnak el, teljesen meg is elégedhetünk — azzal, ha a legolcsóbb és legtermészetesebb dezinficiáló hatányokat applikálják: tisztaságra a vizet és szellőzést, a kolera-bacillusok megölésére pedig a tüzet, forró lúgot, meszet. Ezzel teljesen beérhetik. Leirtam röviden a fertőtlenitő szereket és módokat. Nézzük most, hogy *mit kell dezinficiálni?*

Magától érthető, hogy azt dezinficiáljuk első sorban és leggondosabban, *a mi tényleg tartalmaz kolera-ürüléket,* kolerabacillust. És itt megint értelmesen kell eljárni és a tulságoktól óvakodni kell, nemcsak azért mert az indokolatlan tulzás egyszersmind anyagi kárral jár, hanem mert elvonja az emberek és hatóságok figyelmét a valóban veszedelmes fertőző tényezőktől. Fertőztelenitünk tehát főképen ürüléket, a betegnek szennyes ruháját, árnyékszékét és használt tárgyait, — végre szobáját, ágyneműjét. Amit nem szennyezett be a kolerás, azt fölöslegesen fertőtlenitjük. És itt még egyet kell figyelembe vennünk; ha valamit be is fertőzött a kolerás, de az megszáradt, akkor egy pár óra alatt el is vesztette fertőző tulajdonságát, mert a kolerabacillus pár órán át kiszáradva elpusztul. És igy különösen tulságoskodás az ha kereskedelmi árukat gyanusitanak kolera hurcolással s azokat égetik, dezinficiálják, kitiltják, — vagy ha olynemü áruknak elfogadását megtagadják kolera félelemből. A müvelt országokban és immár Magyarországon is, csupán a rongyokat és nedves, nyirkos árukat tiltják ki kolera idején (tehát pl. a meg nem száritott bőrt, sajtot vajat kaviart, halakat), mert a nedves tárgyakon életben maradhat az esetleg oda tapadt kolerabacillus, a száraz tárgyakon ellenben elpusztul. — Ha pedig valaki kap valami árut, s fél tőle, hogy kolerás, tegye ki a levegőre, száritsa meg jól, s nyugodt lehet, hogy nem kap tőle kolerát.

Félénk és itéletre nem képes emberek megkivánnák, hogy forralják fel a Dunát, égessék fel a várost, hogy minden bacillust elpusztithassanak.

Mit fertőtlenitsünk még a beteg ürükén s az általa fenyegetett tárgyakon kivül? Mindazt, amivel valamit és amit a szájunkba viszünk; tehát kezeinket, evőteszközeinket alunkat, élelmünket. Ezt azért tegyük, mert hisz bárhonnét kerül is elő a fertőző anyag, azt fő-

képen a szájunkba vitt dolgokkal juttathatjuk a gyomrunkba. Másrészt sohasem lehetünk biztosak, kivált városokban, hogy nem érintettünk-e kezünkkel valamit, amit kolerás beszennyezett, avagy nem fertőztette-e be cselédünk, vagy a kereskedő, a véletlen, élelmünket, italunkat.

Kezeinknek, evőeszközeinknek fertőtlenitése könnyü. Szappannal mosva kezünket elpusztitjuk a netán rá tapadt kolerabacillust; evőeszközöket — mint már emlitettem — megmosás után megmelegitéssel (a takaréktüzhely sütőcsövében) dezinficiálhatjuk.*)

Mit tegyünk *az ivóvizzel?* Mindenekelőtt figyelmeztetem Önöket, hogy ne véljék, mint ha a viz volna a kolera fő terjesztője. Ez nem áll. A fő terjesztő, mint mondottam, a beteg szennyes környezete, s az a tisztátalan hely, ahol nyáron, őszkor megtapadt a kolerabacillus és elszaporodott. — Csak a legritkább esetben lehet valóban bebizonyitani, hogy az ivóviz okozta a kolerát. Ez akkor van, ha kolerás ürülék jut a kutba, vizbe. Mindazáltal az ivóviz kiváló figyelmet érdemel: először azért, mert a tisztátalan, a rosz viz (a kutviz és a filtrálatlan folyóviz rendesen tisztátalan; a forrásviz rendesen tiszta, de lehet esetleg szennyezett is!) elrontja gyomrunkat, belünket, és igy hajlamosit a megbetegésre, mert a beteg gyomor nyilván nem öli meg olyan biztosan a kolerabacillust, mint az egészséges gyomor; de továbbá sohasem lehetünk teljes biztonságban, hogy vizünkbe, avagy vizes edényünkbe, oeharunkba nem jutott-e észrevehetetlenül koprás anyag.

Az ivóviz még azért is veszedelmes, mert ha például beleh.ullott láthatatlanul kolerabacillus, ez a vizben gyorsan pár óra alatt szerfölött elszaporodhatik s igy valóban fölötte veszedelmessé teheti a vizet. Ebből láthatjuk, hogy mindenek fölött veszedelmes az a viz, amely pár órán át állott. Állott vizet ne igyunk — ime! én sem iszom meg a mellém letett pohár vizet, pedig a beszédtől és meleg-től ugyancsak szomjuhozom. — És láthatjuk mennyire fontos, hogy a községben, városban jó ivóviz legyen. A jó ivóvizü városokban ritkább a rosz vizzel elrontott gyomor és bél, és ennélfogva a kolera ellen ellentállóbb a népesség.

Mit tegyünk a vizzel, hogy a fertőzés ellen biztositsuk magunkat? A legbiztosabb az, amit népszerü énekesnőnk a „Szegény Jonathánban" a szódaviz dicséretére elmond, — hogy t. i. ez a viz azért a legjobb ital, mert az ember — ott hagyhatja. Valóban sokan javasolják, hogy ne igyunk vizet kolera idején, hanem sört, bort, — abban nincs bacillus.

De nem jó volna egészen komolyan venni ezt e tanácsot; a sok sör és bor ital nagy kárt tehet az emberek egészségében. Azért igen jó dolog az, hogy a fertőzött vizet is ártalmatlanná tehetjük, ha *felforraljuk*. Ne feledjük azonban, hogy a forralt viz is igen könnyen fertőzötté válhatik, ha sokáig áll. Tehát frissen forralt, s hideg vizbe állitással lehütött vizet igyunk. Tehetünk bele kevés bort is, vagy czitromlevet, — de ebben se túlozunk, mert megárt, ahelyett hogy javunkra volna.

Az *ásványvizek* többnyire fertőzésmentesek a forrásnál, — de ki biztosit, hogy amikor szállitják, a kereskedőtől hozzák, nem szenyezik-e be? Különösen nyirkos dugóján tapadhat meg fertőző anyag, s kihuzása után rákenhetjük ezt a pohárra, beleöblitjüka vizbe.

A *szódaviz* rendesen közönséges kutviz, vezetéki viz. A legnagyobb hibája, hogy a szifonja nem tiszta, — azért járvány idején jobb, ha nem iszuk.

Az *ártézi kút*, a Margit-Szigeti forrás vize bacillus mentes, — de az a kérdés: milyen edényben hozzák? Nem szennyezték-e be idő közben? — Ha *állott* ez a viz, akkor különösen gyanus, mert ameleg vizben még gyorsabban szaporodik a bacillus, mint a hideg kút vizben avagy vezetéki vizben.

A *bor és sör* nem kolerás, — nem él meg benne a kolera bacillus, — mindazáltal jól nézük meg, milyen edényben, pohárban adják!

*) Vendéglőben láttam, hogy az evőeszközöket, meg a zsemlét egy tányérban meggyujtott kanálnyi spiritus lángja fölött fertőtlenitették Az eszes gondolat Schwartzer Ottó tisztelt barátomtól eredt.

A tej különösen jó tenyéző helye a kolera bacillusnak. Azért — miután nem lehetünk biztosok, nem jutott-e bele valami kolerástól származó tisztátalanság — mindig frissen forraljuk s igy igyuk.

Az *élelmi szerek* legtöbbjén esetleg megtapadhat a kereskedőnél, a cseléd kezéről fertőző anyag. Azért kolera idején csak *frissen sült, főtt, frissen kimelegitett, kiszáritott élelemmel éljünk*. Hideg tápszert — kivált ha nyirkos a fölölete, ha a kereskedőnél, a vendéglőben állott, — ne együk meg, mert be lehet szenyezve, ami annál veszedelmesebb, mert a nyirkos élelmi szeren állás közben roppantúl megszaporodhatik az esetleg reá jutott kolera bacillus.

A *sonka* élvezete megengedhető ha azt magunk főzzük és nem áll soká. De ha a boltostól hozatjuk, nagyon gyanus. A sonka nyirkos felülete igen jó tenyésztő hely.

A *gyümölcsök* egy része szintén alkalmas a baczillus tenyésztésre. Nem alkalmasak erre a savanyu gyümölcsök (pl. az alma) a melyek savanyusága előli a kolera baczillust. Ha valaki szőlő teszik, jól teszi, hogy ha azt előbb meg mossa.

Gyanus a *sajt*; még pedig mentül nyirkosabb, annál gyanusabb. Nem ajánlatos a *vaj* sem.

Körülbelül ezek a fő elővigyázati szabályok, az élelmiszereket sitalokat illetőleg. Igen fontos ezen kivül, hogy az *ember gyomra és bele egészséges* legyen. Ha pedig valami bajt érez, hivjon orvost és tartsa meg, amit neki az orvos rendel.

Ugylátszik, jelentékeny szerepe van ebbe a betegségben *az orvosnak*. Sok embert ment meg az, ha az orvos mellette van mindjárt. Bizalmat ébreszt a betegben, felemeli, felgerjeszti a betegnek testi enerzsiáját, önbizalmát és ellentállóbbá teszi. Mig ellenben az olyan ember, a ki orvost nem hivat s oktalan rémülettel van eltelve összeesik a félelemtől. Van valami igaz abban a mesében, a mely szerint a tizezer koleráshalottból a kolera csak ötezer embert vitt el, a másik ötezret pedig a félelem pusztitotta el.

A ki hamar elveszti bátorságát, enezsriáját, annak a szive megrendül, gyomra meggyengül. Ha ellenben valaki rosszul érzi magát, s ideje korán orvost hivat, abban megbizik, könnyen megmenekül aveszedelemtől. Azt hiszem, az orvos nem csupán szereivel, hanem szugesztió utján is segit a bajon, felemeli a beteg lelkét és ezzel megmenti őt az életnek.

Elmondottam, miképen védekezünk az ellen, hogy a kolera beteg ürüléke ne fertőzze be az egészségeseket. Izolálással, s a beteg ürülékeinek és szenyes dolgainak dezinficiálásával aránylag könyü azt elérni. Azért aránylag könnyü a kolera ellen védekezés addig, amig a kolera baczillusok nem szaporodnak a betegeken kivül is,— a házban, az udvarban, az egész városban.

Elmondottam, hogy télen tavaszkor nem szaporodik a kolera bacillus a szabadban s ekkor könnyü ellene a küzdelem; — dea meleg évszakban a beteg ürülékéből elszálló láthatatlanul csekély porszemecske elég, hogy befertőzze a szennyes udvart, talajt, utczátés igy bacillus termő helyekké teheti a város összes tisztátalanudvarait, házait, utczáit — a város szennyes talaját.

És igy méltán van okunk arra, hogy a meleg évszak kolerájától különösen féljünk. 1854, valamint 1872 november, deczember havában ugyszólván magától szünt meg a kolera — de annál pusztitóbban lépett fel a meleg évszakokban.

Mit tegyünk a meleg évszak kolerája ellen?

Mindenek előtt a feladat megint az, hogy a kolerás beteget azonnal felismerjék, vizsgálják s ürülékeit fertőztelenitsék. Ez azonban sajnos nem mindig elégséges az epidemia meggátlására.

Arra kell törekedni, hogy a betegtől elszálló kolera bacillus ne találjon a városban alkalmat s helyet a tenyészésre, elszaporotára!

Hogyan érhető el ez? Csakis a lakásoknak, árnyékszékeknek udvaroknak, az egész városban tisztán tartásával.

És most láthatjuk, mennyire fontos a városoknak epidemiákellen biztositására *a jó közegészségügy*, a köztisztaság, a jó csatornázás, a bőséges és tiszta öblögető s ivó viz, a jó lakásviszonyok. Amikor itt vsn a kolera bacilusa, akkor jó formán elkéstünk azzal, hogy hamarjába hozzuk rendbe a köztisztaságot. Rögtönösen csatornázni, valóban jó árnyékszékeket épiteni, a régóta szennyezett talajt megtisztitani stb. nem lehetséges.

Előre a járvány előtt kell mindenről fokozatosan gondoskodni —ha pedig nem gondoskodtunk kellőképen, akkor az emberek ezreinek élete valóban csakis Isten irgalmától függ. Ott van Hamnburg szörnyü példája, de itt van Budapest példája is a multból. Hiszen fővárosunk minden kolera alkalmával (ha az nyáron érkezett el tehát pl. 1831-ben, 1848-ban, 1855-ben, 1873-ban) épanyit, sőt aránylag a népesség számához többet szenvedett a kolerától, mintez évben Hamburg.

Hamburg, az ő óriási vagyonával, intelligens adminisztrátiójával nem birt megküzdeni a meleg évszak kolerájával, miután ennek csirái a város szennyes és nyirkos utcáiban szerte szóródtak s mindenütt új termő helyet találtak. Hiába volt a drága dezinficiálás, a kolerakórházban stb.

Valóban, amikor a kolera-csira künn az utcákon, udvarokon az egész városban megterem, akkor tehetetlen vele szembe minden hatósági törekvés és áldozat.

Tehát előre kell gondoskodni, hogy ha netán kitör a nyáron ujra a kolera, ne találjon tenyésző ágyakat a városunkban.

A jövő nyár kolera veszedelme ellen csak az nyujthat biztositékot, és semmi más, ha sikerül kültisztaságunkat javitani, — hasikerül a kolera meleg ágyait, a szennyes zsufolt lakásokat, szennyes udvarokat, rosz árnyékszékeket, sáros utcákban, ronda telepeket, szennyezett talajunkat megtisztitani.

Ennek munkája most és egyszerre nem végezhető, — tehát igazi biztositékot a kolera ellen csakis fokozatosan, a közegészségi intézmények kifejlesztésével érhetjük el. Azonban addig is elő a söprűvel, meszelővel, vizzel, — kövezéssel, — javitsuk a nép és a város közegészségi állapotát, — munkálkodjunk nyugotan, izgalom nélkül, de fáradhatatlanul s meglátjuk jutalmát: — mert hisz minden elsöprött szemét, lemosott szenny, tisztitott lakás eltávolit és kevesbit tenyésző helyet a kolera bacillus számára s a megjavult közegészségiügy ellentállóbbá teszi a népességet a kolera fertőző anyagával szemben.

Azért, ha sikerül is a kolerát most, télen kiirtani, ne rakjuk kezeinket ölünkbe, — hanem csak azután igazán fel a munkára! a közegészségiügy javitására."

*

A tanárt a bizottság tagjai lelkesen megéljenezték a beszéd végeztével és Schwartzer Otto dr. biz. tag megköszönvén az összes jelenvoltak nevében a tanulságos, szép beszédet, egyszersmind kijelentette, hogy miután a beszédet egy gyorsiró leirta, és az oly közérdekü és könnyen érthető oktatás, hogy minél nagyobb közben való elterjedése csak kivánatos jótétemény, ő, mint a vöröskereszt budai fiók egyletének elnöke azt ki fogja nyomatni és több ezer példányban szét is fogja osztattni. (Éljenzés.) Ezzel a nagyfontosságú ülés véget ért.

Kolera utasitás a nép számára.

A belügyminisztérium az elmult héten készitette el kolerautasitását s azt több mint 200,000 példányban kinyomatva az egyes hatóságoknak megküldötte.

Annyi bizonyos, hogy az a falusi biró vagy előljáró nem fog az utasitásból kiokosodni s nem fogja tudni, hogy mit csináljon. A minisztérium sokkal okosabban tenné ha „Legifjabb Tatár Péter"-nek könyvét osztatná ki a nép között.

De nehogy valaki tréfára vegye a dolgot a legkomolyabban konstatáljuk, hogy ennél hasznosabb nyomtatvány még nem fordult meg a ponyván.

A könyvecske a „vasorrú bába", „Rózsa Sándor élete és halála" „Spanga Pál és társai rablógyilkossága és halála a bitófán" stb. hasoncimü férenyomtatványok formájára készült. Kép is van rajta: a halál egy csontváz alakjában az ágyban fekszik, kezében egy könyvecske (bizonyosan Tatár Péter könyve) mellette egy jó képü legény batyuval a vállán, bottal, kalappal a kezében búcsút intve neki utnak indul. Valószinüleg lefőzte a legény a kolerahalált a Tatár Péter könyvével és ő maga egészségesen ott hagyja a betegágyban a csontost. A teljes cim ez: „Kolerás világ vagy a Bacillus koma szomorú és igaz története."

Népies, tréfás versekben magában foglalja mindazt, a mit a hivatalos stilusban szerkesztett „utasitások" hasztalan igyekeznek még az intelligens, tanult emberrel megértetni. Minden szava érthető, magyarul van mondva és teljesen igaz, megfelel a modern higénia követelményeinek s a legkomplikáltabb dolgot nehány szóval, népiesen megmagyaráz.

Valóságos kincs e könyvecske a nép számára.

Egyébbként legjobban dicséri önmagát e művecske s azért ez egyszer szakitva azon elvünkkel, hogy verseket nem közlünk „Legifjabb Tatár Péter" művecskéjéből szemelvényeket közölünk.

A bevezetés igy szól:

Ide hallgass népem, itt van az orvosság!
Nem kapnak kolerát, a kik ezt olvassák.
Nem foghat ki rajtuk az a csunya féreg.
A Bacillus koma. Itt az ellenméreg! —

Hanem a szó csak szó, a betü csak betü,
Attól még nem leszesz huzamos életü;
Csak ha megtogadod, a mit én itt mondok,
Ugy mulnak el rólad a kolerás gondok.

*

E bevezetés után következik a tulajdonképeni „utasitás". Legifjabb Tatár Péter igy oktatja a népét:

Először is vigyázz mind a tiz körmödre:
Ne vájj porba, sárba, se szemétgödörbe.
Ott, a hol piszok van, ott él az a gomba,
Mely az ember iránt szerfölött goromba,
Melyből ha csak egy is gyomrodba hatolhat,
Kirántja ez könnyen a gyékényt alólad!
Mert az ember gyomra az az éleskamra,
Hol pompás világ vár Bacillus uramra:
Nem pusztul ki onnan, mig téged nem öl meg,
Vagy te nem téssz olyat, mitül ő dögöl meg.
Azért vigyázz jól, az ujjad le ne szopjad
S ezzel a kolerát hasadba ne lopjad;
Hanem mosdózz előbb, nem kimélve szappant
S ugy egyél, a mi van: sült krumplit vagy kappant.

A mi nyers vagy állott, arra te rá se nézz,
Arra szeret menni a kolerapenész;
Neki csak forróság vagy erős hideg árt,
Kis meleg vagy hideg nem okoz benne kárt.
Igy az ilyen étel, tej vagy gyümölcsfajta,
Nem jó, kivált nyersen. Kolera ül rajta.

Nem akarod hékám, hogy kolerás legyél?
Akkor soha semmit a szádba ne vegyél,
Ami nem volt forró azelőtt kevéssel,
Ha ital, ha étel. Itten nincs kivétel!
Tisztaságra legyen mostan fő-főgondod,
A Bacillus komát ezzel igen rontod.
Nem feledve azt sem, hogy kolerát nyersz ám,
Ha csak te vagy tiszta, de piszkos a szerszám,
Kés, kanál, vagy villa. Azért tegyezd most meg,
Ezeket is minden evés előtt mosd meg
Forró vizbe mártva s törülgesd le szépen!
Igy a koma elvész és te maradsz épen.
Pálinkát, sört hagyj el! Pálinkába, sörbe
Nem lesz a komának hajszála se görbe;
Csak te leszel tőle ész dolgába törpe
S időnek előtte jutsz a sirgödörbe.
Igyál jó vörös bort (legjobb, ha más fizet).
De ha erre nincs mód, igyál forralt vizet.
Melynek módja im ez: Jó tiszta edényt végy,
Abban forrjon a viz, s rá tiszta fedőt tégy,
Aztán mikor felforrt, amugy edényestül
Hideg vizben tartsad, mig szépen le nem hül;
Sőt ne feledd ott is fedőt tenni rája,
Nehogy a Bacillus meg előtalálja!
Oszt' mikor a pohárt a kezedbe veszed,
Öblitsd forró vizbe, akkor mosd meg kezed,
Ugy merits a forralt és lehütött vizből.
De mivelhogy ebben nem sok van az izből,
Borecettel keverd, nem nagy ennek ára,
És elég belőle husz csöpp egy pohárra,
Melytől a Bacillus legyen bár ökölnyi,
Azt mondja, hogy: »Kampec! Meg muszáj dögölnyi.«

Mivel minden szenny, por egy-egy puha fészek
Hová e kis komák belopózni készek:
Ügyelj ám a házra, udvarra, lakásra,
Több gondot szánj erre mint a jóllakásra!
Dolgozzék a seprü! de locsold a földet;
Porral a Bacillus gyomrodba költözhet.
Viaszkos pallónak nincs ilyenkor helye,
A Bacillus abba könnyen esik bele;
Forró lúgot reá! s mikor a lúg lehül,
Sikáld föl a viaszt. Bacillus jár csehül.
A padolt szobát meg söpörjed ekképen:
Vizes ruhát csavarj a seprüre szépen,
Mert igy a Bacillus nem száll fel a porral,
S dugába dül csinyje, mit ellened forral.

Pusztitsad a legyet, hogy magva se légyen:
A betegség hozzád bejöhet a légyen:
Messziről elhozza a Bacillust a légy!
Azért a légy iránt te irgalmas ne légy!

*

Igen hasznos verses tanácsok következnek ezután az illemhelyekre vonatkozólag, majd meg a pöcegödrökre vonatkozólag, melyekről végül tanácsképp ezt mondja a vers:

S itt arra ügyelni szoros kötelesség:
Nehogy az a gödör kuthoz közel essék,
Mert igy a Bacillus kutba esik hamar,
A kutból meg beléd, oszt' megérzed, ha mar!

Ezenkivül nézzen arra is az anyjuk:
Szellőzzön a házban minden kis és nagy lyuk.
Friss levegő jöjjön a szobába folyvást!
Öreg-ifju tegyen naponta nagy mosdást!
Szóval: tiszta legyen a ház s a ház népe,
Maga és ruhája, keze, lába, képe.
Józanul, okosan, óvatosan éljünk,
Akkor nincs ok, hogy a kolerától féljünk.

*

Ha pediglen, ámbár mindent elkövettünk,
A kolera mégis erőt vesz felettünk.
Ha azt vesszük észre, hogy német a hasunk,
A hányás környékez, és ki-kifutkosunk,
Szóval, hogy a féreg tán bennünk is vagyon,
Még akkor se köll ám megijedni nagyon.

Először is menten orvosért szalajtunk,
Fodormenta-teát jó forrón felhajtunk.
És ha még a hányás nem akar megszünni,
Uccu, meleg ágyba gyorsan lefekünni!
Hadd izzadjon a test, de kiváltkép a has;
Borogatást erre jó meleget rakass.
Izzasztó a testnek, izzasztó a hasnak.
Ezek a betegre jóltevőleg hatnak.
Dunyhát reá sokat, amennyi csak ráfér,
Melegvizes korsók, meleg tégla, tányér:
Kivülről ezekkel fűteni kell őtet,
S belülről is adjunk jó melegitőket,
Bodza- vagy hársteát s oly melegen adjuk,
Ahogyan csak állja, kihülni ne hagyjuk.
Azonban a hányás ha megujul mégis,
Olyankor a háznál orvosság a jég is,
Abból ha időnkint egy-egy borsó-szemnyit
A kolerás elnyel, hányáson ez enyhit.

Kezében, lábában görcsöket ha érez,
Gyürkőzz neki hamar, lábához, hezéhez!
Ne várd, hogy a teste hideg legyen meg kék.
Dörzsöld kezét lábát, hogy kimelegedjék.

Készer álljon nálad mostanság a kárbol,
Kapsz a községházán vagy a patikából;
Viz legyen tizennyolc, kárbol pedig egy rész,
Evvel a Bacillust ha leöntöd, megvész.
Ebbe mossa kezét, ki kolerást ápol:
Dézsában, dényben ott legyen a kárbol.
S abba folyjon bele, amit hány a beteg
És a mit magukból kiadnak a belek.
Abba folyjon bele s álljon valamelyest.
Azután azt mindig biztos helyre öntesd,
Ne ám szana-széjjel, ne ám erre-arra,
Hogy ember vagy állat tova vigye, hordja:
Mert ebben a szennyben a Bacillus tanyáz,
Még pedig a java! Erre tehát vigyázz,
Karbolvizzel mosd le ennek minden nyomát,
Máskép fölszedheted a Bacillus komát,
Kolerában ha ki eltalálna halni,
Kárbolban egész nap ázzék az a holmi,
Ágybelije, inge gatyája, nadrága.
Minden a hol feküdt, legyen bármi drága;
Mert drágább az élet mint ruha vagy vánkos,

S az életre inkább, mint arra kivánkozz!
Ujra kell meszelni a szobát, hol megholt,
A mi nem sok érő, ne pazalj rá kárbolt;
Égesd izzé-porrá! Kolera van benne!
Bacillus komából dús örököd lenne,
Kis haszon fejében kijutna a kárból:
Fekete halálból, kit elüz a kárbol.
S ha nem volna kárbol, más szer is van erre:
A mit minden háznál megkaphatsz egyszerre,
Itt van im a recept: oltatlan mész egy rész.
Hozzá viz négy annyi, ebből áll az egész.
Ugy nevezik: mésztej. Házépitő szer ez,
De a Bacillusnak ez is nagy bajt szerez.
Ha leöntöd vele, mikor nem is sejti
S elegyited azzal, a mi őtet rejti.
Árnyékszékbe, falra ez a mésztej való.
Jól megtisztul ettől a föld vagy a padló;
De kézre, ruhára, ami kényes, áros.
Használj csupán kárbolt, mert a mésztej k ros.

*

Eleget tudsz immár, tudnod is kell azér,
Hogy segits magadon, ha tán a baj elér.
Ám ha orvost kaphatsz, bizd az ő kezére!
Isten után ő most mindnyájunk vezére,
A ki mint hü barát, nem félve Kolerát,
Szegényért is önként feláldozza magát,
Bizd rá magad hékám! Jobbat mit is tennél?!
Nála a segitség (no meg az Istennél.)
De ha azt akarod, hogy ne szorulj rája:
Ugy élj, a mint mondtam! S most —

alásszolgája!

«Lujza egylet»

Ilyen cim alatt nem régen egy uj egyesület alakult meg Budapesten.

Az egylet „Koburg Lujza" főhercegnőtől vette nevét, ki a védnökséget elvállalta.

Az egylet egy igen nagy bajon igyekszik segiteni, mely főleg azon szegény sorsú nőket sujtja, kik kezük munkájával akarnák ugyan megkeresni a megélhetéshez szükségest, de összeköttetéseik hiányában nem jutnak munkához és igy mintegy házalva kénytelenek üzletről üzletre járni, a kereskedőknek alkalmatlankodni, — s akkor is nagyrészt eredménytelenül, mert a legtöbb üzletnek meg van a maga rendes kézimunkásnője, a hová munkáit kiadja.

Sok megaláztatásnak, gyakran gorombaságnak és egyébb kellemetlenségeknek voltak kitéve eddig a munkát kereső nők — ezen kiván segiteni, ennek akarja elejét venni a „Lujza" egylet.

Tehát a legmelegebb pártolásra érdemes ezen uj intézmény és hisszük is, hogy különösen hölgy-közönségünk egy részt áthatva a nemes cél iránti lelkesedéstől, de másrészt praktikus szempontból is felfogja karolni azt, mert tényleg a kézimunkának becse igen nagy és ily módon talán olcsóbban fog hozzájuthatni.

Értesülésünk szerint már egyes kereskedők helyeztek is kilátásba nagyobb megrendeléseket az egyletnél, sőt már történtek is kisebb megrendelések.

A részletes ismertetése az egylet céljának, eszközeinek stb. benne foglaltatik az egylet által sok ezer példányban szétosztott „Felhivás"-ban, melyet teljes terjedelmében közlünk:

„T. c. Van szerencsénk kiváló tisztelettel értesiteni, hogy Budapesten Szász Koburg Gothai herceg-asszony Ő Fensége védnöksége alatt Női munkát értékesitő „Lujza"-egylet cimmel jótékonycélú nőegylet alakult, melynek feladata a magyar nők munkaképesitését minden tekintetben előmozditani s különösen módokat és eszközöket találni, hogy a müvelt középosztály női tagjai kézi ügyességük és szellemi tehetségük által tisztességes mellékkeresetre tehessenek szert.

Közérdekü emberbaráti törekvésünk, melyet a közvélemény már egyesületünk alakulásánál osztatlan rokonszenvvel fogadott, mert érezte, hogy egyesületünk által nemcsak százakkal tehetünk jót, de ezer és ezer müvelt család boldogságának előmozditói lehetünk, közérdekü emberbaráti törekvésünk — mondjuk — csak úgy sikerülhet teljes mértékben, ha a nők munkaképesitésének nagy eszméjét a müvelt közönség is rokonszenvvel fogadja s ha különösen azok, kiknek módjukban van a nőknek munkát szolgáltatni, első sorban az iparosok és kereskedők, egyesületünk érdekeit a maguk részéről is előmozditani igyekeznek.

Ennek tudatában egyesületünk alapszabályai értelmében mindenekelőtt állandó női munkaközvetitő irodát állitott fel, a hol szakavatott egyének a mellékkeresetért dolgozó nők munkáit átveszik s azok számára vevőt vagy megrendelőt keresnek.

Közvetitő irodánk kizárólag a női munka értékesitésével foglalkozik s ezek közül is csak olyanokkal, melyek házilag s nem iparszerűen állittatnak elő. Ezért határozottan ki van zárva innen minden gyárilag készült iparcikk vagy vásárolt mű, melyek értékesitésének közvetitése nem tartozhatik jótékonycélu egyesület feladatai közé. Ellenben a nők munkáját, a mennyiben az házilag, de nem iparszerűen készül, a betegápolás és nevelés teendőin kivül, a legtágabb értelemben véve igyekezünk értékesiteni. Ily kézimunkák s női foglalkozási tárgyak főkép a következők:

1. Mindennemü ugynevezett női kézimunka, u. m.: fehérnemű varrás, himzés, horgolás, csipke-munkák s diszitések.

2. A házilag előállitható női ipartárgyak: női öltönyök készitése, kalapok s más divatárú-munkák, keztyű- és nyakkendő-varrás, majolika-festés, névjegy-tartók és dobozok készitése, egyes nürnbergi apróbb áruk előállitása.

3. A női háztartáshoz tartozó készitmények: befőzött, candirozott gyümölcs, torták, sütemények, cukorkák.

4. A nők szellemi működéséből eredő keresetforrások: gyorsirási munkák, hangjegyirás, mindenféle másolatok és esetleg forditások.

Ezen négy nagy csoporthoz tartozó női munkákon kivül készek vagyunk, ha kivántatik, kivételesen a nők alkalmazását a könyvvezetésben, előfizetők és hirdeté-ek gyüjtésében és más hasonló téren is közvetiteni.

Irodánk, a jótékony célt tartva szem előtt, mindenkor arra törekszik, hogy a közvetitést igénybevevő munkakeresők és munkaadók minden méltányos igénye lehetőleg teljesittessék, hogy tehát a munkakeresők munkájuknak teljes értékét megkapják s a munkaadók kitünő vagy legalább is szolidan készitett munkát kapjanak mérsékelt áron, mert csak ily módon hiszszük elérhetni azt, hogy a magyar társadalom is egyre fokozódó mértékben lesz hajlandó a sok ezer müvelt nőnek eddig oly gyakran kárba veszett munkaerejét és idejét a közjólét érdekében felhasználni. E célra tekintve mindenekelőtt, elhatároztuk, hogy munkaközvetitő-irodánk az általa közvetitett értéknek csak 1—5 százalékát, tehát a legtöbb esetben parányi összeget szed a munkakeresőktől és munkaadóktól költségeinek némi fedezése végett.

Közvetitő irodánk f. é. október havában nyilt meg s állandó helyisége Budapest, IV. ker., Hatvani-utca 12. sz., földszint van, a hol minden nap reggeli 9 órától délután 6 óráig egyesületünk megbizottjai készek bárminemü megbizatást elfogadni. Megemlitjük még, hogy irodánk és megbizottjaink az egyesület választmányának (kik között a női munkák minden nemében szakavatott jártassággal biró s részben kiváló társadalmi állásu úrhölgyek és urak vannak) állandó felügyelete alatt állanak s hogy egyetlen megrendelő sem köteleztetik soha arra, hogy az egyesületünk által közvetitett munkákat, ha azok szükségleteinek meg nem felelnek, át is vegye avagy hogy tisztán jótékonyságból egyesületünk pártfogoltjai iránt más eljárást tanusitson, mint a minő az üzleti világban általában megszokott. Egyesületünk azonban a maga részéről a megrendelések pontos és rendes teljesitésére megbizottjai részéről felelősséget vállal.

Nem könyörületet kérünk mi ennélfogva Cimedtől sem, csak azt az egyet kérjük, hogy becses megrendelésével egyesületünket egészen üzletszerüleg keresvén fel, ezáltal bizalmának adjon kifejezést, hogy a női munkát tisztán csak azért, mert az nem gyárilag készittetett, nem tartja értéktelennek s hogy önmaga is, legalább kisérletkép hajlandó előmozditani azt a nagy elvet, hogy a társadalmi életben jelenleg annyira kifejlődött élathalálharcz közepett szükségünk van a müvelt nők munkájára is.

Mély tisztelettel kérve, hogy egyesületünk törekvéseit támogatni s munkaközvetitő irodánkat becses megrendelésével megtisztelni kegyeskedjék, maradtunk kiváló tisztelettel.

Budapest, 1892. október hó.

A női munkát értékesitő „Lujza“-egylet Elnöksége.

Omnibuszok Budán.

A fő és székváros kisérletei egy egységes omnibusz közlekedést teremteni, mint tudjuk a többszörösen kiirt pályázatok dacára is csak annyit eredményeztek, hogy egyetlenegy vállalkozó akadt a brüsszeli Vanderschueren Polydore, ki ajánlatában kész szerződést nyujtott be a városnak.

Ezen ajánlatot a közrendészeti bizottmány még Junius havában elfogadta, illetőleg a közgyülésnek elfogadásra ajánlotta egyes a szerződési tervezetben teendő módositásokkal.

Ilyen stádiumban van jelenleg az ügy és valószinü, hogy még ez évben a közgyülés is tárgyalni fogja, ha ugyan az eddigi szokástól eltér és nem hagyja ismét húzódni a dolgot. Pedig úgy látszik, hogy már ismét tengeri kigyóvá akarják növeszteni ezt is, mert Junius óta Novemberig talán mégis csak lehetett volna már a közgyülés elé vinni ezen nagy fontosságú ügyet. Végre is a vállalkozóknak nincsen arra idejük, sem pénzük, hogy egy nehézkes adminisztráció lassú gépezetének kinlódásait évekig türelemmel várja s ha van is kedve tőkéjét egy Budapesten létesitendő vállalatba befektetni ez a kedv el kell, hogy muljék, ha ajánlatának sorsa egyébb közügyeink mintájára elhúzódik: tőkéjét időközben másfelé értékesitheti s ajánlatát egyszerüen visszaveszi, még pedig joggal.

Hanem hát tegyük fel, hogy a tanács bölcsesége is terjed annyira, hogy ezt belássa és az ajánlat csakugyan a közgyülés elé kerül úgy, a mint azt a közrendészeti bizottmány ajánlja módositásaival.

Ez esetben bennünket első sorban a Budán létesitendő omnibusz-menetek érdekelnek.

Sajnos, azt tapasztaljuk, ha a szerződés tervezetet módositásaival együtt vizsgáljuk, hogy Budáról ismét mostohán akarnak gondoskodni, hogy a pestieknek előnyei felettünk szembe szökök.

Szükségesnek tartjuk azért a dunajobbparti városi képviselők figyelmét azon visszás tágokra felhivni, melyek e szerződésben Budát illetőleg fenforognak, hogy annak idején ez ügyben a közgyülésen alapos tájékozottsággal szólhassanak hozzá polgártársaik érdekében.

De lássuk a tervezetnek Budát érdeklő részeit.

Az útvonalak megállapitásánál bennünket a II, III és V-dik utvonalak érdekelnek.

„II. Utvonal: Rudas fürdő (belső végpont) Döbrentey-utca, Döbrentey-tér, Várkert-rakpart, Lánchid, Ferenc-József-tér, Fürdő-utca, Marokkói-utca, Andrássy-út, Aréna-út (külső végpont).“

„III. Utvonal: Pálffy-tér (esetleg Császárfürdő, belső végpont), Bomba-tér, Fő-utca, Lánchid, Ferenc József-tér, Akadémia-utca, Arany János-utca, Váci körút, Andrássy-út Városliget (külső végpont).“

„V. Utvonal: Miatyánk-utca (belső végpont) Erzsébet-tér, Harmincad-utca, József-tér, Fürdő-utca, Ferenc-József-tér, Lánchid, Lánchid-tér, Alagut, Alagut-utca, Krisztina-tér, Krisztina-utca, Városmajor-utca, a téli hónapokban, vagyis október hó 1-től Március végéig külső végpont a Városmajor-utca vége a nyári hónapokban, vagyis április 1-től szeptember végeig a fogaskerekü vasut városmajori indóháza.“

„Az V. vonal keresztezési pontja a Lánchidtér: az utasok innen folytathatják utjukat a II. és III. vonal kocsiján átszálló jegyekkel egészen a Miatyánk-utcáig.“

Ezek az útvonalak a Miatyánk-utca Városmajori utvonal kivételevel ma is ugy a hogy elvannak látva omnibusz közlekedéssel.

Nézetünk szerint a Rudasfürdöi vonalat megkellene hosszabbitani legalább is a Fejérváry-út elejéig. A közlekedés ott elég sürü arra hogy ezt a számba sem vehető nagyságú út darabot érdemes bevenni — a vállalkozó sem járhat rosszúl.

Az V-dik útvonalra vonatkozólag a szerződés tervezet azt köti ki, hogy azon a közlekedést csak a szerződés megkötése után 16 hónap mulva köteles a vállalkozó megkezdeni.

Nem képzelünk alapos indokot arra nézve, hogy ha Budapesten minden egyébb helyeken 10 hónap alatt kell megkezdeni a közlekedést a szerződés tervezet szerint, miért nem kezdi meg épen ezt a közlekedést e határidő alatt, holott itt nagyon is érezhető a közlekedés hiánya már régóta!

Vagy talán az oda épitendő omnibuszok később lesznek készek?

A közlekedési idő megállapitása szerint a közrendészeti bizottmány módositásával a II. és III. utvonalon legalább minden öt percben (a vállalkozó 10 percet ajánlott), — az V. utvonalon pedig a módositás szerint nyáron minden tiz percben — télen pedig: vagyis November 1-től Március 1-ig minden húsz percben (a vállalkozó nyáron 15, télen 30 percet ajánlott) köteles kocsi indulni.

Minden esetre jó lesz, ha a budai városatyák résen lesznek és ezen pontban a közrendészeti bizottmány módositásához ragaszkodnak.

A viteldijak megállapitásánál van a legnagyobb igazságtalanság. Itt a vállalkozó tervezete és a bizottmány módositása a következő:

		A vállalkozó ajánlata:	A közrendészeti biz. módositása:
II. Rudasfürdö — Városligeti vonal.	Egész jegy	14 kr.	— kr.
	Szakasz »	8 »	— »
	Gyermek » (egész)	9 »	— »
	» » (szakasz)	7 »	— »
III. Pálffytér — Városligeti vonal.	Egész jegy	14 kr.	12 kr.
	Szakasz »	8 »	8 »
	Gyermek » (egész)	9 »	7 »
	» » (szakasz)	7 »	6 »
V. Miatyánk-utca — Városmajor fogaskerekü vasuti vonal.	A fogaskerekü vasut indóházáig:		
	Egész jegy	24 kr.	— kr.
	Gyermek »	14 »	— »
	A Városmajor-utca végéig:		
	Egész jegy	22 kr	— »
	Gyermek »	14 »	— »
	A Miatyánk-utcától a Lánchidtéri szakasz jegy	10 »	— »
	A Miatyánk-utcától a krisztinavár. tempmig szak. j.	14 »	— »
	A krisztinavárosi templomtól a külső végpontig szak. jegy	8 »	— »
	A Miatyánk-utcától a Lánchidig szakasz gyermek jegy		6 »
	A Miatyánk-u-tól a kriszt. vár. templomig szakasz gyermek jegy		7 »
	A Kriszt. templomtól a külső végpontig szakasz gyermek jegy		4 »

Az összes árakban 2 kr. hidpénz és illetőleg 2 kr. alagut pénz benfoglaltatik. A hidon át 4 kr. lesz a viteldij.

A pesti oldalon — a Kálvintértér — Golyai útvonalat kivéve, a hol 15 kr az egész dij is 8 kr a gyermek-jegy, továbba a Király utca elejétől a — Golyáig a dij — a legnagyobb távolságra (pl. Csepelrakpart — Városliget, stb.) is csak 10 kr az egész, a szakasz-jegy pedig 6 kr (csupán a Városligeti fasorvégétől a Gólyaig 8 kr) a gyermek-jegy 5 kr, illetőleg a szakasznál 4 kr.

A mint látszik, az egységes omnibusz vállalat épen nem egységes árakat tervez és pedig mi rovásunkra. Mig a pesti oldalon az alap ár 10 kr, a szakasznál 6 — addig Budán az alap 12 kr, szakaszra pedig (Krisztinavárosi templom — fogaskerekü vasut, stb.) 8 kr.

A hidon átkelésért oda és vissza fizettetik még a 2 krt, holott az állam csak az egyik menetnél követeli s igy jogosan csak 1 krt szabadna egy személytől követelni, s ezt az alap árhoz 10 krhoz, illetve a szakasznál 6 krhoz hozzátenni. E szerint a Városliget-Rudasfürdői és Városliget — Pálfi-téri utvonalon az egész jegynek csak **11** krba, a szakasz jegynek **7** krba, a gyermek jegynek (egész) **6** krba, a gyermek szakaszjegynek pedig **5** krba szabad kerülnie.

Hogy a Krisztinavárosi templomtól miért fizessen a budai ember 8 krt, a Fogaskereküig, holott a pesti a Király-utca elejétől a Hermina utig terjedő legalább háromszor akkora úton 6 krt fizet, azt nem tudjuk megérteni.

A Miatyánk utca Fogaskereküi vonal óriási árai pedig épen érthetetlenek.

Itt is — a pesti Golya vonal mintájára 15 kr, illetőleg a hid és alagut pénzzel együtt **18** krnak szabad csak kerülni az egész jegynek és **11** krba a gyermek-jegynek s ezen az alapon kell a többi szakasz és gyermek jegyeket is számitani.

Még egyszer a legkomolyaban figyelmébe ajánljuk ezen ügyet a budai városatyáknak.

Hirek.

A fehérvári uti népkonyha már egy hét óta müködik és ott is naponta 200 szegény ember kap ingyen ételt. E héten Matuska Alajos fő- és székvárosi tanácsnok járt odakünn a kerületi orvos kiséretében s a tapasztalt rend, az izletes jó leves és étel felett teljes megelégedésének adott kifejezést. A népkonyha felügyeletért az elemi iskolai vezető tanitó vállalta magára, a konyhát pedig szivességből látják el.

A várbeli kaszino legujabban elhatározta, hogy minden hónap első szombatján kedélyes társas összejövetelt és vacsorát rendez. Az első ilyen vacsora ma Szombaton este lesz a kaszino disztéri helyiségeiben.

Uj jólékony egylet Budán. Budán is folyton szaporodnak a nyomor, a szegénység enyhitésére alakuló egyletek. Ezek közé tartozik a Szent Vince-egylet is, mely a Pesten már létező hasonnevü egylet mintájára most alakul meg Budán, A felhivásokat már szétküldötték; igy szólnak;

Ő Excellenciája gróf Zichy Nándor, v. b. t. t. az arany-gyapjas-rend vitéze stb. és a budapesti Páli szent Vince egylet elnöke meghagyásából, van szerencsém e felhivást kibocsátani.

A Páli szent Vince egylet, mely felekezeti különbség nélkül a jótékonyságot gyakorolja, eddig inkább a főváros pesti oldalán működött, mely körülmény a főváros budai oldalán levő szegényeknek hátrányára volt. A bajon segitendő, két egylet létesülése vált kivánatossá, ugy, hogy az egyik a pesti oldalon, mig a másik a budai oldalon működjék.

Ezen budai szent Vince egylet érdekében, bátorkodom a nemes szivü embertársakat, belépésre felszólitani. Az egyesület célja és alapszabályai röviden a következőkben foglaltatnak:

A mindinkább elharapozó szegénység és nyomoruság, nemkülönben a szellemi járványok: mint a kommunizmus és socializmus elveinek ellensúlyozására, a szent Vince egylet vallás-erkölcsi alapokon, a jót és üdvöst törekszik előmozditani.

Az egylet anyagi támogatását nyeri, a nagyméltoságu püspöki kar s a világi előkelőség részéről. Az egylet tagjai tagsági dijt nem fizetnek, hivatásuk egyedül a szegények bajait gondozni. Ez okból időközönként ülés tartatik, melyben a segélyérti folyamodványok tárgyaltatnak, s ez alkalommal a tagok közül egyesek a szegénye kérését átveszik, nemkülönben a kiutalványozott-pénzbeli segélyt, s igy az ügyet elintézik.

A szent-irás szavai szerint, Máté 25. 40. „Bizony mondom nektek, a mit egynek ezen legkisebb atyámfiai közöl cselekedtetek, nekem cselekedtétek.“

Az alakuló közgyülés, gróf Zichy Nándor Ő Excellenciája elnöklete alatt, f. é. november hó 19-én, szent Erzsébet napján, d. u. 5 órakor az I. kerületi elöljáróság helyiségében (Vár I. Szentháromság-utcza 2.) tartatik meg.

Budapesten 1892. november hó 5-én.

Dr. Nemes Antal
ideiglenes jegyző.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII. József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Deák mauzoleum a kerepesi-ut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon.

Nemzetközi baromfikiállitás az Andrássy-uti Bellevuében; nyitva egész nap. Belépti dij 30 kr.

Jakobey-kiállitás a mücsarnokban, nyitva d. e. 9-től d. u. 5-óráig. Betéptidij nincs.

Menetrendek.

A lóvasút menetrendje.

1 Lánchid — Ó-Budai vonal: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhidfőtől	5	—	a Lánchidfőtől	9	—	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	9	38	

2. Lánchid — Zugligeti vonal: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchidtól	7	42	a Lánchidtól	7	12	20 percenkeni a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	8	—	

3. Károlykaszárnya — zugligeti vonal: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	7	—	a Károly-kasz.-tól	8	—	a Károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1/2 10-ig 10 » 1/2 10-1/2 3-ig 20 » 1/2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	30	a Zugligetből	8	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1/2 9-ig 10 » 1/2 9—3-ig 20 » 3—7 1/2-ig 15 » 7 1/2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig: azaz **Üllői-uti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker.) és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	5	—	a Ludoviceumtól	9	—	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	—	

5. Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	5	35	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	—	

Megjegyzés: Ünnep- és vasárnapokon, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este. egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán je lezn k

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. 1/2 8 ó.-tól. — esti 7-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ fél 8 „ — „ 7 „
Hidfő—Vigadó: „ fél 8 „ — „ fél 9 „
Hidfő—Esküter: „ fél 8 „ — „ 8 „
Tabán—Vigadó: „ fél 7 „ — „ fél 9 „
Rudasfürdő—Esküter: „ fél 7 „ — „ fél 9 „
Sárosfürdő—Vámházter: „ 7 „ — „ fél 8 „

GRÜNWALD SAMU

I. KER. SZT.-HÁROMSÁGTÉR 8. SZ.

ajánlja jól felszerelt rövid, szövött és divat-áru raktárát az őszi és téli idényre.

Női ruhakelme . . . . . 35 kr.-tól 1 frt 50 krig
„ **ruhaposztó** . . . . . 75 „ 1 „ 40 „
Niagara kitünő téli kelme legszebb mintázatu . . 55 „ — „ 65 „
Szines mosó barchét . . 30 „ — „ 50 „
Valéria barchét alkalmi vétel, jó szintartó . . . . . 30 kr.
Nagy posztó kendő . . . 2 frt 25 krtól 10 frtig
Női válfüző minden árban.
Gyászkelmék gyári árban.

Saját készitésü női Fehérnemü mosott Király-Chiffonból.

LEGJOBB MINŐSÉGÜ!

Férfi ingek . . . 1 frt 40 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr.

Valódi és utánozott

Jaeger alsó ruházat

Nő, férfi és gyermek részére.

Legdivatosabb férfi nyakkendők.

Verseny félselyem esernyő: 2 frt 25 kr., 2 frt 50 kr., 2 frt 75 kr.

Gallér, Kézelő, Zsebbeli és Harisnya nagy választékban.

Férfi és női szabó-kellékek legolcsóbban számittatnak.

17—3.

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelök, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM. 15—6.

KOLERA ELLEN!

Erdővidék gyöngye.

Baross-forrás.

SAVANYUVIZ!

Erdély és a Székelyföld legszénsavdúsabb savanyuvize. Mind élvezeti viz ugy borral is páratlanul kellemes, mind gyógyviz rendkivül hatásos, különösen légző és hugyszervek idült bántalmainál és ezért méltó a nagy közönség pártolására és az orvosok figyelmére. Dr. HANKÓ VILMOS, a budapesti II. ker. állami főreáliskola kémiai tanára: Dr. HAJÓS BÉLA, Udvarhely-megye tiszti főorvosa:

A Baross-forrás savanyuviz

a Gieshüblinél 320, a Mohainál 310, a Krondorfinál 8·0 köbcentiméterrel több szabad szénsavat tartalmaz és ennélfogva kitünő üditő italul szolgál és borral vegyitve kellemes.

A Baross-forrás savanyuviz kapható füszerkereskedésekben s majdnem minden vendéglőben.

Főraktár:

Leitersdorfer Mórnál,

IV. váci-utca 10. Lerakat: **Ambrózy** és **Posch**-nál II. ker., fő-utca 17., Ujpesten **Fischer Dezső**-nél, Kőbányán özv. **Böbl Nándornénál.**

Egyedüli képviselő Budapest és a Dunamelléki városok részére:

Gyüszü István, I. ker., árok-utca 31.

18—2.

APRÓHIRDETÉSEK.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat,

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, ü ieteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői,** gazdasszonyi és egyéb pályázat, lakáskiadás és lakás bérb vételi hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentesekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Címmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre dijtalanül levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Becsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez

juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—15.

Kivánczi Erzsikének levele van a kiadóhivatalban Mephistótól. 66—1.

„Üdülő.“

Levele van a kiadóhivat. „Szórakoztatótól.“ 67—1.

Egy barna csinos

ifjú óhajtana egy fiatal leánynyal levelezés utján megismerkedni. Kérem kegyes leveleiket a kiadóhivatalba „Jó párti“ cimen beküldeni. 68—1.

Iszka M.-Sziget.

Még mindig semmi életjelt nem kaptam!?! V. 69—1.

Gold!

Nyugtalanságom véghetetlen — miért nem tartod be igéretedet! Siaj! 79—1.

Ifjú hölgyeknek.

Az országos nőiparegylet évek előtti kiállitásán érmet kaptam a papirvirág készitésért. Kurzust nyitok, 15 lecke alatt megtanulhatni tölem minden virág készitést, egy személy fizet 4 frtot, a ki pedig még a filigran lepkék készitését is akarja, megtanulni azok 5 frtot fizetnek. Cimem a kiadóhiv. megtudható. 54—4.

Nyomatott Heisler J. könyv- és könyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

! Fertőtlenitve van. !

Budapest, 1892. I. évfolyam 26. sz. Vasárnap, November 13.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.

Hirdetések dijszabály szerint.

Egyes szám ára 10 kr.

A pestiek a budai kongresszuson.

A budai kongresszus előkészitése lassan és meglehetősen titokban folyik.

A milyen kivánatos, hogy a kongresszus mielőbb létrejöjjön, épen oly óvatosan kell annak eljárnia.

Mi a kongresszus célja?

Tudjuk: a budai érdekek orvoslása, Buda emelése, a Budán szükséges teendők sürgetése, keresztülvitele.

Ha igazán célt akar érni a kongresszus, akkor már most, az előkészitésnél kell arra ügyelni, hogy annak éle ne legyen.

Hogy jobban fejezzük ki magunkat: a követendő eljárás az, hogy ne a sérelmek felsorolásával, a pesti oldal részéről tényleg szenvedett igazságtalanságok felpanaszolásával, a pestieknek, szóló szemrehányásokkal igyekezzék célt érni a kongresszus — hiszen e szemrehányásokat úgy is hallották már azok, kiket illet, elégszer, a sérelmeket ösmerik mindenfelé.

Nem erre van szükség!

Hanem arra, hogy a budai érdekeknek barátokat szerezzünk.

Igyekezzünk megérthetővé tenni helyzetünk tarthatlanságát azok előtt, a kik e helyzetet nem ösmerik. Igyekezzünk meggyőzni kivánságaink jogosultságáról mindazokat, kik ugyan érdekelve nincsenek, de a kik befolynak az ügyek intézésébe.

Bajaink nagy része onnan származik, hogy azokat csak mi érezük. A pestiek, — távol tőlünk — nem ösmerik az itteni állapotot: meg kell velük ösmertetni. Ezt pedig szemrehányásokkal, éles kritikával — bármily jogos legyen is az — el nem érhetjük.

Igy meggyőzni senkit nem lehet.

De lehet igenis szép szerivel mindenkit rávezetni arra, hogy mily nagy szüksége van Budának a támogatásra, mily sok sürgős és múlhatatlan a teendő itt nálunk.

Meg kellene arra a kongresszusra hívni nem csak a budaiakat, de a pestí mérvadó köröket is. Mindazokat igyekezzünk belevonni a dologba, a kiknek befolyásuk, szavuk van a fő- és székvárosi ügyek vezetésére.

Hiszen, ha mi budaiak önmagunknak mondjuk el azt, a mit úgy is tudunk, önmagunkat kapacitáljuk szóval és irásban, a mit amúgy is érezünk: lenditünk a dolgokon?

Azt hisszük, hogy épen nem.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy már most vonassanak a tárgyalásokba „idegen“ — pesti elemek.

De kivánatosnak tartanók, ha már most, az előkészületi munkálatoknál tekintetbe vennék az intézők azt a szempontot, hogy lehetőleg az egész fő- és székváros értesüljön Buda helyzetéről és kellően informáltassék minden ember, a kinek az ügyek intézéséhez szava van, vagy lehet.

Legalább egy, egy utolsó gyülést kell majd oly formán megtartania a kongresszusnak, hogy abba pestieket vonjanak be, hogy azok már ott a kongresszuson tájékoztatva nyilatkozatokat tehessenek a jövőre vonatkozólag s a maguk támogatását illetőleg.

Ezt mi igen fontos dolognak tartjuk.

Céljaink elérésére nehány pesti jó barát, a kik ilyenekké lettek a helyzet felösmerése után, igen sokat használhat!

Lehet, hogy a kongresszus előkészitői ezen körülménynyel is számolnak, s ez irányban is igyekeztek már a kellő lépéseket megtenni.

Annál jobb!

De ha ezt még eddig nem tették volna meg, úgy fontolják meg e dolgot és lássák be ennek a helyességét.

Hogy memorandumok, bármily ékesen s meggyőző hangon és adatokkal vannak is azok meg irva, hatással nincsenek — ezt tudja mindenki.

A „BUDAI HIRLAP“ TÁRCÁJA.

Alísz.

— Nem fog elfelejteni a távolban?

— Ne bántson meg e kérdéssel, Elemér! Szivemnek minden dobbanása, lelkemnek minden ohajtása a magáé. Soha más e helyet el nem foglalhatja! Esküszöm! . . .

— Én hiszek Alísz! És mégis . . . Egy balsejtelem, egy szomorú előérzet szorongatja szivemet.

S Elemér szemét elboritották a könynyek.

A nő pedig, ha könnyet lát a férfi szemében: gyengeséget lát e csillogásban — ilyenkor ő érzi magát erősnek.

Alísz is erősnek érezte magát. Megsimogatta Elemér haját, mint a hogy a kis gyermekeket szokás dédelgetni, szép szemeiből szánalom nézett ki, nyugodt biztató hangon vigasztalta Elemért:

— Ne legyen gyermek! Hiszen viszontlátjuk egymást nem sokára . . .

És elváltak a — viszontlátásig.

Még akkor verőfényes, meleg nap sütött, a poétáknak még nem lehetett a sárguló levelekről sóhajtozniok, csak a fecskék gyülekeztek hosszú vándor utjukra.

Elemér fájó érzéssel kisérte tekintetével a távozó kedves madarakat a távolba . . . Talán arra a gyorsvonatra gondolt, a mely épen oly sebesen viszi el tőle a távolba azt, a ki előtte legkedvesebb.

A fecskék elrepültek: az őszi napok bekövetkeztek. Az idő beborult, a nappalok rövidebbek lettek. A nap eltávozik a földtől — bágyadt fénye már nem küld üditő meleg sugarakat, csak világit halványan, messziről, mig a korai esthomály el nem boritja.

Elemér is érezte, hogy napja a távolból már csak világit, melegét nem érezte már, s a kétségek homálya korán köszöntött be nála.

Volt rá oka?

Ha gondolkodni kezdett, azt felelte önmagának, hogy: nincs.

De lelkének balsejtelme minden gondolkozást meghazudtolt.

Az őszi nap pedig még kisütött reá. Leveleket kapott Alisztól. Leveleket, mik panaszkodtak az elválásról: tehát a nap még küld a távolból világító sugarakat — de érezte, hogy e sugarak fénye bágyadt, melegük kihült.

Épen úgy mint az őszi napfény.

*

Alísz tanitónő volt. A nyári vakáció elmultával állomáshelyére utazott, messze, messze Elemértől.

Sokat gondolt Elemérre.

Hű akart maradni hozzá. Csak kötelességének élt s ha olykor meglepte a vágy, a viszontlátás vágya, vigasztalást keresett az — imádságban.

Nem járt el sehová. Állomáshelyén szerették őt mindenfelé, hivták, szórakoztatni akarták. De ő csak a templomba járt el.

Eleinte csak vasárnapon, ünnepnapokon, nagy misékre.

Később mindennap elment a reggeli misére.

Ha irni akart Elemérnek, azt reggel szokta megtenni: elfoglaltsága napközben nem engedte, este pedig kifáradtan nyugalomra, álomra vágyódott.

A reggeli miselátogatás miatt azután mind ritkábbak lettek a levelek.

Minek is lett volna már a sok levélirás?

Hisz itt volt a küszöbön Karácsony, s a karácsonyi szünidőben, — hacsak nehány napra is — viszontlátják majd egymást.

A karácsony megjött. A viszontlátás sem maradt el.

De Elemér ekkor már érezte, hogy tél van: hideg, zord tél!

Alisz pedig örült, mikor a kis szünidőnek vége volt, legalább ismét elmehetett a reggeli misékre.

Ugy érezte, hogy az ő lelkének nagy szüksége van erre.

Reggelenként pedig egy csinos, fiatal

Annyi mindenfé le memorandum, információ, értesités stb. készül minden legkisebb dologból kifolyólag, — hogy azokat bizony alig olvasa valaki. De az élő szó, melyet meghallgatunk, a nyilt felszólitás, melyre válaszolunk esetleg, sokkal jobban felkölti és ébren tartja a figyelmet, mint a holt betű, melyet el sem olvas az ember.

Arról a nagyfontosságú körülményről nem is szólva, hogy egy esetleg tett nyilatkozat, igéret stb. által az egyeseket mintegy kötelezi a későbbi működésre a felvállalt ügy érdekében.

Ezért fontos mindezekre már és még most tekintettel lenni: az ügyeket ily irányba terelni.

Ez a kongresszus előkészitőinek feladata.

Nekik, az ő figyelmükbe ajánlva irjuk mindezeket.

— o —

Mükedvelők szinpadja.

A nemzeti kultura terjesztésének egyik hatalmas tényezője a szinház.

De a milyen nagyfontosságú nemzeti kulturális szempontból egy nagy szinháznak, egy müintézetnek a működése, művészi tevékenysége — nem tagadható a működvelői előadásoknak a hordereje és fontossága sem.

Ugy vagyunk itt, is mint a zenével.

A szó szorosabb értelmében vett művészi zene mellett a dilletánsok zenekedvelése az leginkább, mely a zenei művelődést emeli, mely úgy szólva előkészit a magas nivón álló zenei tökéletességeknek kellőképeni és teljes élvezhetésére. Nem tévedünk, ha azt állitjuk, hogy a működvelők zenélése az a valódi zenei művészethez viszonyitva, a mi a gimnázium az egyetemekre nézve.

Emez is előkészit, kimüveli elméket a magasabb és szorosabban vett tudományok befogadására, mintegy megemésztésére — amaz ugyanazt teszi zenei érzékünkkel; kimüveli, fogékonnyá teszi a valódi zenei művészet iránt.

És ki merné állitani azt, hogy a ki a gimnáziumot (vagy más középiskolát) bevégezte, nem müvelt ember?

Bizonyára senki sem.

Épen igy vagyunk a mükedvelői zenével is: a ki zene-működvelők társaságában forog, a ki mint működvelő zenével foglalkozik, bizonyos zenei müveltségre tesz szert még akkor is, ha a valódi zeneművészetet sohasem ösmeri is meg,

Épen úgy áll a dolog a szinházzal és „működvelői szinielőadásokkal“ is.

A ki működvelői szinielőadásokon akár mint szereplő, akár mint néző részt vesz, az a valódi szinművészetet fokozattabb mértékben lesz képes méltányolni, élvezni.

S ha valaki csak is működvelők körében ösmerkedik meg a szinészettel, akkor is behatása alatt áll mindazon művelő, az értelmet és szépérzéket fejlesztő tulajdonságoknak, melyek a szinészetet a közművelődésnek oly fontos eszközévé teszik.

A működvelői szinielőadások kulturális fontosságáról beszélni, azt bizonyitani tehát felesleges: azzal tisztában kell, hogy legyen mindenki.

Hogy nálunk Budán még sokkal fontosabb szerepe jut a működvelői szinügynek, azt is könnyü belátni.

Tudjuk, hogy a magyarositásnak még igen sok a teendője Budán és igy igen kivánatos, hogy a már meglevő eszközökön kivül, — mint a milyenek az iskolák, felolvasások, szinházak — a működvelői szinielőadások is megtegyék azon hatást, melyet e téren tőlük eltagadni nem lehet.

Budán a szinházlátogatás sok nehézséggel jár.

Nyáron még csak megvolnánk a szinkörrel, és a pesti szinházakkal is — de télen már egészen másképen áll a dolog.

A várszinház jó formán csak is a várbeliek számára hozzáférhető. Messze esik minden helytől, mely nem a hegyen van. E mellett meg van a maga állandó bérlőközönsége, úgy, hogy a mi még kevés szabad hely marad a különben is kis szinházban, az elenyéző csekély s nehezen is lehet hozzájutni.

A pesti szinházak mesze esnek, s a kommunikácio főleg téli időben jó formán teljesen hiányzik: igy — azokon kivül, a kik fiakkeren vagy saját fogataikon járhatnak, — közönségünknek csak egy igen csekély töredéke szánja magát arra, hogy átmenjen.

Egyébiránt itt még mindig arról a közönségről van szó, mely szinházlátogató s a melynek úgy szólván életszükségletévé vált az, hogy legalább néha szinházba is menjen.

De van még egy más, igen nagy csoport, mely egyáltalában nem jár szinházba, a melynek ürügy kell arra, hogy a szinházba lehessen csalni.

A működvelői előadások főleg erre a nagy csoportra nézve valóságos jótéteményt képeznek.

Mindezeken felül a működvelői előadások a fiatalság számára a legkellemesebb, legnemesebb és leghasznosabb szórakozást nyujtják.

Olyan szórakozást, mely a társas összejövetelek által, a kinálkozó mulatság által és művelő hatása által minden más szórakozás felett áll.

Budán a működvelői előadások nem ösmeretlenek.

Tudjuk, hogy csak legujabban is, a hetvenes évek végén s a nyolcvanasok

---

pap szokott azon a helyen misézni, a' hol Alisz állomáson volt.

*

A tél elmult. Eljött a tavasz, megjött a nyár is.

De Elemér számára nem sütött ki többé az ő napja. A tavaszi fecskék, miknek érkezését oly türelmetlenül várta, megjöttek, s hirül hozták neki, hogy az a fiatal pap, a ki reggelenként misézni szokott, levetette a reverendát, polgári állást vállalt el: tanár lett.

Alisz pedig, kinek mindig volt egy kedvenc nótája, ezuttal ezt a nótát választotta, a melyben ez a sor is előfordúl:

»Szüret után lesz az esküvőm« . . .

A szüret is elmúlt, eljött ujra a tél is.

Elemér pedig nem érzi már az időváltozást, az ő szivében örökös a tél, örökös a fagy. Ő nem várja már a tavaszt, nem lesi a fecskéket többé!

Hát Alisz?

Oh Alisz várja a tavaszt, lesi a fecskéket, sőt talán a gólyát is — azt is meleg idő hozza . . .

Szegény bolondos Elemér!

Hiszen Alisz is nő — mint a többi.

Cini.

A szombati heti vásár.

„Mikor én még legény voltam“ a népdal ezen szavaival kell elkezdenem, ha a szombati heti vásár hü képét leirni óhajtom. A Szombatot mindig az ünnep napok közé soroltam. Gondosan kiöltözködve készültem rendesen e nagy napra: a nyakkendőm csokrát olyankor a szállásadónőm kötötte meg s mint igazi gavallér indultam a „zsúr fix“-re, mint a hogy a szombati vásárt rendesen nevezni szoktam.

És tényleg! E nap a várbeli lakosság zsúr fix.

Itt találkoznak hetenkint a jó ismerősök, szomszéd asszonyok, jó barátnék és „Ők.“

Tetszik tudni, kik azok az „Ők“? Nos hát például én és a Brunner Sárika.

Sárika ugyan minden Szombaton megharagudott reám, mert, mint mondani szokta, elrontom a „gseftet“: rendesen egész komolyan kijelentette, hogy utólszor engedte meg vásár napján a kisérgetést. Mire haza értünk azonban, elfelejtette az egészet s a következő Szombaton ismét találkoztunk.

Sárikának megvoltak az ő rendes udvari szállitói. Minden Szombaton egy és ugyanazon kofa asszonyságoknál tettük tiszteletünket, én néha-néha megeresztettem egy-egy sikerült viccet, melyet természetesen a mi kofánk soha sem engedett el, és kamatostól vissza vágta gondosan fésült fejemhez.

Ily aprosságok miatt neheztelt ugyan Sárika; de hát ki tehetett róla, ha a kofák nálamnal sikerültebb vicceket tudtak gyártani.

Tiz óra felé rendesen kivonul a hivatalnokok egész sora: némelyike téntafoltos hivatalos kabátban, és a legszigorubb téli időben is nagyobbrészt felöltő nélkül. Végig saszirozák a vásár teret, azután visszavonulnak szaftos virslire és egy pohár sörre a Hakliba.

A hátunk mögött szakadatlanul orditja egy elkeseredett öreg nemű skatulja kereskedő: „Álte sáchtel! Junge sáchtel!“ majd meg éles visitó hangon gyufát, suvikszot vagy levélpapirost kinálgatnak alig 8—9 éves fiók izraeliták. Mindez azonban engem egy csöppet sem zavar. Kedélyesen diskurálgatok Sárikával, akár csak szalónban vagy bál teremben volnánk.

Ily módon telt el egy esztendő minden Szombatja; ismertem az egész piacot s viszont engem is a legutolsó fokhagymás rác is ösmert.

Azt hittem, hogy ez örökké igy fog tartani.

Egyszer azután találkoztunk a Lizi néni-vel, Sárikanak valami távoli rokonával:

— Tudtam Sárika, — kezdé a beszédet, — hogy elmaradhatlan kiséröd Haraszti ur vele van! Különben már az egész piacon azt ujságolják, hogy ő a vőlegényed.

elején az akkori „Polgári kör“ hires volt működvelői előadásairól.

A kik ezen előadásokra visszaemlékeznek, a legkedvesebb, legpompásabb mulatságokra emlékeznek.

Különböző, főleg személyi differenciákon alapuló okokból ez a jó hirü működvelői társaság szétoszlott, megszünt. Azóta Budán csak a „katholikus legényegylet“ tart működvelői előadásokat, melyek tudomásunk szerint igen látogatottak, s kedveltek.

Hát nem lehetne Budán egy működvelői szintársulatot, helyesebben egy egyletet szervezni, mely működvelői előadások tartását tüzné ki célul?

Hogyne!

Csak akarni kell.

Nehány ügybuzgó ember szerény körülmények között és feltételek mellett szép sikert mutathat fel e téren.

Az I. ker. polgári körben a tavaszszal rögtönöztek egy igen sikerült működvelői előadást.

Itt tehát a kedv meg van, a vállalkozók is meg vannak.

De fognak találkozni másutt is, a többi társaskörökben is.

A téli hónapok előttünk állanak — létesitsünk működvelői szintársulatot Budán.

Az eszme meg van penditve, a hivek siessenek a zászló alá gyülekezni.

Könnyü szerrel fog az sikerülni, csak két dolgot kell szem előtt tartani.

Ezekre ügyelni kell — ezek azon kényes pontok, melyeknek figyelmen kivül hagyása a legjobb akarat mellett is meghiusitaná az egészet.

Először is;

Tartózkodjunk minden személyi differencia előidézésétől.

Másodszor:

Szerény eszközökkel, a körülményekhez mért feltételek között és a mi viszonyainknak megfelelöen igyekezzünk az akciót megindítani s az eszmét megvalósitani.

Mi csak kötelességünket teljesitjük, hogy ez ügyet felkarolva az eszme megvalósitására készséggel segédkezet nyujtunk.

szt. a.

*

A fentiekkel kapcsolatban felkérem mindazon hölgyeket és urakat, a kik egy működvelői előadásokat rendező társaságnak vagy egyletnek — akár mint működők, akár mint pártolók — hajlandók tagjaivá lenni, hogy ebbeli készségüket sziveskedjenek velem röviden irásbelileg tudatni. (Cim: Bpest, I. Bécsikapu-tér 7.)

E tudósitásban sziveskedjenek azt is megjelölni, hogy mint működők, mily irányban kivánnának tevékenykedni — például mint társalgási szereplők, énekes szereplők, működvelő zenészek s ez utóbbi esetben micsoda hangszerrel?

Továbbá szivesen veszek az ügy érdekében minden idevágó tanácsot, utbaigazitást, inditványt, ujabb eszmét vagy propoziciót.

Mindezen értesitéseket egy ezen ügyben a közel jövőben egybehivandó értekezlet elé fogom terjeszteni, hacsak a beküldő nem kivánja határozottan az ellenkezőt.

Az ügy megérdemli a lelkes pártolást — tegyünk!

Budapesten 1892 November 7-én.

Andrednszky Jenő s. k.

No erre az ijedségre nem voltam elkészülve! Egészen komolyan mondom, hogy nékem ilyesmi sohasem jutott eszembe. Sárikát még sokkal fiatalabbnak tartottam, mint sem hogy férjhez mehetett volna, én meg még nem estem túl a második alapvizsgán. Ilyen kvalifikációval megnősülni pedig legalább is bajos.

A következő Szombaton Lizi néni fenti bombája után, félve mentem föl a várbeli vásárra; szomoruan jártam föl és alá, de Sárikát sehol sem találtam.

Az ösmert kofák csodálkozva tekintettek reám, valamennyinek arcáról egy kérdést véltem léolvashatni t. i.: hol van Sárika?

Az utálatos Lizi néni is ott járt a vásáron, minduntalan ki akartam kerülni, de hiába volt minden fáradságom: ő rám talált.

Gúnyos célzással kérdezte tőlem:

— No Haraszti úr, továbbra is föl fog járni a vásárra? Szegény Sarika többé már nem mehet: a vőlegénye nem engedi!

— Micsoda? Hát menyasszony? — kérdeztem remegő hangon.

— Igen hát! Tegnap jegyezte el Kovács Ödön miniszteri titkár. Nagyon boldogok! . . .

— Kezeit csákolom! Alászolgája! Rohantam el a várból s azóta sem mentem föl a vásárra!

P. S.

Irodalom és művészet.

* **A „budapesti, népszerü felolvasásokat rendező társulat“** f. hó 6-án tartotta XIX. közgyülését Póra Ferenc elnöklete alatt. Az elnöki, titkári és pénztárnoki jelentésekből kiderült, hogy ez a közhasznú társulat, mely 19 év óta megbecsülhetetlen érdemeket szerzett Buda városának magyarositása körül, szép virágzásnak örvend, dacára a csekély tagdijnak (évenként egy forint). A tagok száma 211. A társulat ingyenes felolvasásait a budai főreáliskola disztermében tartja évek óta; ez idén is ott fogja tartani csakhogy eddigelé a kolera járvány miatt be lévén zárva az iskolák, a felolvasások programmját nem lehetett közzé tenni. A közgyülésen megejtett tisztujitás eredménye a következő: Elnök: Póra Ferenc. Alelnökök: Gombár Tivadar dr. Csízik Károly. Titkár: Ekkert Antal. Pénztáros: Sajóhelyi Béla. Választmányi tagok: Bánfi Zsigmond dr., Balási Dénes, Baróti Lajos, Bernát István dr., Berzeviczy Albert dr., Bochkor Károly dr., Bogisich Mihály, Csepely Sándor, Csízik Gyula, Csorba Ferenc dr, Darányi Ignác dr., Dessewffy Aurél gr., Dömötör Gedeon, Erdődy Imre, Emmer Kornél dr., Emich Gusztáv, Frecskay János, Forster Gyula dr, Gallner József, Göőz József dr, Hámpel Sándor, Justh Gyula, Kasics Péter, Klimm Mihály, Kollár Lajos dr., Kosutány Géza, König Gusztáv, Láncy Leó, Lipthay Béla br., Lengyel Sándor, Mayer József, Németh Imre dr., Rauscher Lajos, Rác Gerő, Szubovits Manó, Schwartzer Ottó dr. Szily Kálmán, Than Károly dr., Téry Ödön dr. és Varga Bálint dr.

A budai szinkör igazgatója Krecsányi, ki tudvalevőleg Temesvárt időzik most társulatával, a hol népszerütlen primadonnájával épen ugy járt, mint nálunk Budán — mint értesülünk — Temesvárról nem Pozsonyba fog társulatával utazni, a hogy azt eddig még minden évben megtette és most is tervezte, hanem — Nagybecskerekre. E változásnak oka abban rejlik, hogy Pozsony városa a szintársulatnak csakis 1600 frt uti átalányt hajlandó segélyképen nyujtani, mely összeget azonban fütés és világitás cimén a társulat igazgatója többszörösen tulfizetni köteles. Ha Pozsony város tanácsa a magyar szinügy érdekében nagyobb áldozatokra nem lesz hajlandó, akkor a szintársulat tavaszszal N. Becskereken fogja előadásait megtartani, mely város Temesvárhoz sokkal közelebb lévén az utazás kevesebb költséget igényel: innen jönne föl azután Budára.

* **Herve.** † A „Nebántsvirág“ zseniális szerzője, hirtelen meghalt. A zeneszerzőn utóbbi időben elme háborodás tüneteit észlelték s ugy látszik tényleg zavart állapotában pörölte be Planquettet a „Kornevilli harangok“ szerzőjét plagizálás miatt. Herve ugyanis azt állitotta, hogy a „Kornevilli harangok“ két felvonását ő irta, a partiturát azonban elveszitette; Kárpótlás cimén egy millió frank potom árat követelt. Rendkivül boszantották utóbbi időben a hirlapok kritikái, s legutóbb a „Figaro“ előfizetőinek sorából is azért lépett ki, mert a nevezett lap, egyik művét élesebb hangon kritizálván. Hervének erre vonatkozó válaszát közölni nem akarta. A halál ujság olvasás közben érte s valószinü, hogy tulságosan felizgatott kedélyére a hirlapoknak élesebb hangon irt cikkei voltak befolyással, mert a kezében talált lap példány is az ő műveinek birálatával foglalkozott s a szélütés e közben vetett végett életének. Herve rendkivül termékeny zeneszerző volt; műveihez eleinte a szöveget is maga irta. Ő és Offenbach nevezhetők az operett irodalom megalapitóinak.

* **Liszt Ferenc egyesület.** A zene tanárok orsz. egyesülete f. hó 5-én Fenyvessy Ferenc dr. elnöklete alatt a tagok rendkivüli érdeklődése mellett tartott közgyülésén elhatározta, hogy jelenlegi cimét megváltoztatja s mint „Liszt Ferenc egyesület“ fogja működését tovább folytatni. Az egyesület uj alapokra fektetve, módot fog nyujtani arra, hogy nemcsak zenészeknek hanem működvelőknek is alkalom adassék tehetségeik bemutatására. Ideje is volt, hogy hazánk nagyhirü zene művészének nevét egy egyesület fölvegye, mely a zenét az ő hirnevéhez méltóan kultiválni, tüzte ki fő feladatául.

* **A „szinészeti gyakorló iskola“** saját nagy termében (Teréz körút 19 sz. I. emelet) nyilványos gyakorló előadást tart e hó 12 dikén; szinre kerül ez úttal „A nagymama“ Csikytől. Rákosy Szidi asszony az intézet jeles tanárnőjének tanitványai fogják magukat bemutatni.

* **„A szalonbetyár“** cimü bohózatot — mint Temesvárról értesitenek — Krecsányi társulata ott telt ház előtt szinre hozta ugyanolyan szerep osztással, mint itt Budán. A közönség és az ottani sajtó az előadást s a darabot rokonszenvesen fogadta.

* **„Szabad szinpad“** cim alatt ösmerős kezekből vettünk egy rövidebb közleményt, mely nagyjából érinti az általunk „Működvelők szinpadja“ cimü cikkünkben felhozottakat is, és végül oda kulminál, hogy a külföld példájára nálunk is honositsunk meg egy úgy nevezett „szabad szinpadot“, melynek egyik főcélja — a működvelői előadások által nyujtott előnyökön kivül — az, hogy diletáns szinműiróknak a műveit szinre hozza, ha azok arra alkalmasak. Ez a terv épen nem ellentétje annak, a mit cikkünk mond, sőt az ott felvetett eszmének kiegészitő részét képezi. Arra azonban minden esetre tekintettel kell lenni, hogy ne minden kétségbe esett irói kisérletezésnek legyen a működvelők szinpadja kiszolgáltatva; hanem csakis szinre alkalmas művek számára álljon nyitva. A fősulyt azonban jelesebb irók műveinek az előadására kell mindenesetre fektetni!

Jolán uj kormánya.

(Levél a szerkesztőhöz)

Tisztelt Szerkesztő Úr!

Megigértam ugyan egyszer, hogy a divatról fogok irni a „Budai Hirlapnak“, de most azt nem teszem.

Először is mostan leginkább divatban van a politika, tehát a legdivatosabb théma minden bizonynyal a politika.

De másodszor csakugyan szándékom irni a női divatról is, de majd csak jövőre. Most fogunk bevásárolni télire, hát alkalmam lesz mindent megnézni. Azután meg a kolera is alább kezd hagyni — no az igaz, hogy a „Budai Hirlap“ még a multkor nagyon is „kolerás“ volt — talán majd mernek az emberek megint hangversenyre, felolvasásra meg zsúrokra elmenni, s akkor bővebb alkalom lesz mindent megfigyelni, megnézni.

Hanem most muszáj vagyok én is a politikáról irni, mert azzal nagyon teli vagyunk már.

Tetszik tudni, tisztelt szerkesztő úr, minálunk utoljára a választások alatt politizáltak.

Mi a második kerületben, a Vizivárosban lakunk és igy minálunk ugyan nem lehetett korteskedni, mert a Darányi Náci bácsi ellen nem lépett fel senki, mint a papa mondja: „ő biztos nálunk“ — hanem azért mégis politizáltunk, mert az első kerületből az Aranka nagy ellenzéki volt, még a Máttyus urnak a fotografiáját is megszerezte úgy szerette. Ó-Budáról meg az Annuska hozott mindig uj politikai hírt, hogy például milyen szép, fess öreg úr a Horváth Gyula, hogy szeretik ott náluk őt az asszonyok, és az Országh Sándorra hogyan simfel mindenki.

Igy tehát nálunk mindig politizáltak.

Mikor aztán a választásnak vége volt és az Annuska elmesélte, hogy milyen gyönyörű volt a Horváth képviselő úr diszmagyarban, hogyan örültek mindnyájan és hogy az Országh Sándor hogyan sunyitott egész nap diszmagyarban és várta, hogy ő legyen a képviselő, — akkor egyszerre vége lett a politikának egészen mostanig.

Most a mióta a Hentzi-szobrot le akarták leplezni, megint megkezdődött a politizálás nálunk is.

Azt beszélték, hogy a kormány le fog mondani.

Mi is megbeszéltük ezt a dolgot és egy uj minisztériumot állitottunk össze — magunknak.

A Szapáryt azt megbuktattuk.

Olyan kiállhatatlanul gunyosan szokott mindig mosolyogni: hogy az ember egészen ideges lesz tőle, a fejét is olyan különösen tartja mindig oldalvást, mintha valami baja volna vele . . .

Hogy kit választottunk helyette? Senkit sem!

Az Annuska ugyan váltig akarta, hogy Horváth Gyulát válaszuk meg, de mi azt nem ösmerjük olyan jól, hát nem fogadtuk el. Az Aranka, a ki a tavaszszal az arénában volt, mikor Apponyi gróf beszédet tartott, azt mondta, hogy úgy is mindegy akárkit választunk, mégis előbb utóbb az Apponyi lesz; ezt ők a várban már tudják.

Én a Daráuyi bácsit akartam volna, és igy sehogysem tudtunk megegyezni.

Megkérdeztük a papámat is, a ki — mint már többször emlitettem a minisztériumban van — de a papa igen komoly képet csinált és azt mondta, hogy az nem nekünk való.

De nem csak mi kérdeztük a papától, hogy ki lesz a Szapáry helyett miniszter, a Sándor bácsi is megkérdezte és a papa arra is komoly képet csinált és azt mondta, hogy „ő nem szólhat.“

Ugy tett mintha tudná a titkot, de nem akarná elmondani.

Különben ez a papának régi szokása. Ha tud valami ujságot, otthon rögtön elmondja; ha más nincsen nálunk, hát a mamának meg nekem. Még azt is tudja, hogy az államtitkár urnak mi a kedvenc étele. Hanem ha valamit nem tud, akkor rendesen komoly hivatalos képet csinál — és hallgat.

Igy hát nem egyeztünk meg sehogy sem.

Már a többivel könnyebben rendbe jöttünk.

Wekerle Sándor mind hármunknak nagyon tetszik. Az Annuska ugyan szeretné, ha bajusza is volna, de azért beösmeri, hogy igy is nagyon fess ember: ezt meghagytuk miniszternek.

Szilágyi Dezsőt ugyan nem ösmerjük, az sohasem néz át Budára, de azért ösmerjük a képét a Bolond Istókból: egy köpcös, kövér öreg — meglátszik rajta, hogy nagyon jól tud enni, meg inni: de egyebet nem igen. Nekünk lányoknak az ilyen nem kell.

Le is csaptuk közakarattal és helyébe megtettük Darányi bácsit. Sándor bácsi is emlitette, hogy a Szilágyi helyére „olyan tett erős, képzett ember és kitünő jogász való, mint Darányi Náci.“

Ebből mi csak azt vettük ki, hogy Darányi bácsi még jogász, és igy még fiatalnak kell lennie: de különben is mind a hárman szeretjük, mert ő igen kedves ember és szeret velünk is tréfálni. Mi velünk pedig sohasem tréfált, vagy foglalkozott még miniszter. Ez tehát nagy nyereség lesz a budai — lányokra nézve.

Lukács minisztert kissé sajnáltuk, de az Annuska kedvéért azt is elküldtük. Sajnáltuk azért, mert még elég fiatal, pláne, mint miniszter, csak — három hónapos. Aztán meg a mama révén azt is tudjuk, hogy mennyi baja volt, mig miniszter lehetett. Én ugyan nem tudom megérteni a dolgot, de a mama úgy beszéli, hogy van annak a Lukácsnak egy közeli rokona: Gajzágó. Ez nagy ur lehetett, mert a minisztereket ellenőrizte a „főszámszéknél.“ Persze, mint rokona a miniszternek nem ellenőrködhetik felette és azért, ha Lukács miniszter akart lenni, először neki le kellett mondani a nagy állásról. Nagy családi szcénák is voltak, mert az öreg Gajzágó igen okos ember és előre látta, hogy a Szapáryt el fogja csapni a király s azért addig nem is akart lemondani Lukács javára, mig Szapáry meg nem bukik és más nem jön helyébe. Hanem rábeszélték az öreg urat és most ime kiderül a valóság, neki volt igaza, Lukács mehet: nekünk legalább nem kell, mert Annuska Horváthot protezsálta, a ki egy ujságban a „Magyar Hirlapban“ már Barossnak is segitett vasuti dolgokat elrendezni.

A Fejérváryt, no azt már nagyon szeretjük, mert az igen finom, szép ember: az még szebb, mint Wekerle. Hanem az mindig Bécsben jár és most a király körül van, hát nem ér rá honvédelmi miniszternek lenni.

Én proponáltam az öreg Szénássy Sándor doktor bácsit, a ki még azóta jár hozzánk, mióta a Krisztinavárosban laktunk s akkor a házi orvosunk volt. Most ugyan más gyógyit bennünket, de ő azért rendesen eljár hozzánk, megkérdezi, hogy hogyan vagyunk, el is diskurálgat és nagyon jó izü bácsi. Azt is tudom, hogy ő honvéd volt, arra nagyon büszke: most pláne a honvédeknek úgy is elnöke, azért azt hiszem legjobb lesz miniszternek. A „Budai Hirlap“ is azt mondta, hogy ő a legnagyobb politikus.

Hanem az Aranka meg az Annuska megmagyarázták nekem, hogy a doktor bácsinak inkább az ötvenes években kellett volna miniszternek lenni, az pászolt volna neki, mert akkor a Bach-huszárok voltak az első katonák, azok pedig nagyon szerették volna a doktor bácsit.

Én nem bánom, belenyugodtam a többség határozatába és egy csinos honvédfőhadnagyot tettünk meg miniszternek. Az legalább igazi honvéd, ha nem is olyan okos, mint a doktor bácsi.

A többi minisztereket csak fotografia után ösmerjük, de azok elég fess emberek, hát nem is bántottuk őket. A horvát miniszter pedig úgy sem a mi miniszterünk, hát az lehet öreg úr is.

Igy politizálunk mi, tisztelt szerkesztő úr: azért is irtam én azt meg. Ha nem is fog minden teljesülni, a mit kicsináltunk, azért a Darányi bácsit biztosra vesszük: még a papa sem szólt ellene, nem is csinált hozzá valami fontos képet.

De most már csakugyan elég a politikából. Ha gondolja, tisztelt szerkesztő úr, hogy a budaiakat érdekli a mi politizálásunk, akkor legyen szives és közölje a „Budai Hirlapban“ a mi általunk csinált „Uj kormányt.“

Maradok tisztelettel

hű olvasója.

Jolán.

Különfélék.

Nem lehet beszélni a — mamával. Két hölgy beszélget egymással, bizalmas jó barátnők, kik hosszabb távollét után látják viszont egymást: „Hát csakugyan igaz édes Katalin, hogy nem mentél még férjhez!? — „Hadd el, kérlek, én nagyon boldogtalan vagyok! Már hat udvarlóm akart beszélni a mamával.“ — „Nos . . . és?“ — „És ő nem engedte soha egyiket sem szóhoz jutni, mindig ő beszélt!“

Gyilkos virág illat. Königsbergben történt a következő eset. Egy odavaló bankár leánya születése napját ünnepelte a mult pénteken s harminckét bokrétát kapott udvarlóitól. Olyan meggondolatlan volt, hogy a virágokat hálószobájába vitette. A bankárné, a ki a szomszédszobában aludt, hajnali három órakor fájdalmas nyöszörgést hallott leánya szobájából. A mint kinyitotta az ajtót, oly kábitó virágillat csapott feléje, hogy szinte elszédült. Leánya ájultan hevert az ágy mellett s csak nagysokára ocsudott föl. Az orvos azt mondja, hogy meghalt volna, ha csak nehány perccel is tovább fekszik a virágok közt.

Hol fog a királyné jövő nyáron fürdőzni? Kovászna, erdélyi fürdőhely közönségét, a bécsi kabinetirodának egy a napokban odaérkezett leirata valósággal lázba hozta. A kabinetiroda a fürdőigazgatóságtól a kovásznai gyógyitó-erejü „pokolsár“ vizéből mintát kért, vegyelemzés végett s egyszersmind az iránt intézett kérdést az igazgatósághoz, vajjon található és berendezhető volna-e Kovásznán egy a királyasszony nyári tartózkodására alkalmas helyiség? Valószinü, hogy a királyné görög tanitója, Russopolus Russos, a ki a mult év nyarát Kovásznán töltötte, ismertette meg felséges tanitványával a „pokolsár“ jótékony hatását, s ez inditotta a királynét arra, hogy a jövő évben nyári üdülő helyül Kovásznát válassza.

A véradó. Egy angol statisztikus kiszámitotta, hogy a modern háboruk hány emberáldozatot követeltek. E szerint az első francia császárság öt millió emberéletbe került, 1866-ban az osztrákok és poroszok 41.000 katonát hagytak a csatatéren. Az 1871-iki háboruban a németek és a franciák 260.000 embert vesztettek el. A krimiai háboruban 780.000

katona vesztette életét. Az ebben a században vivott összes csatákban megölt katonák számát bátran tehetjük tiz millióra. Ilyen nagy az emberiség véradója!

Borzalmas lelet. Párisban egy épülőtélben levő palota telkén a minap egy rongyszedő nagy véres csomagra bukkant. Az összekötözött rongyokban tizenkét részre darabolt női holttest volt. A fej hiányzott. A rongyszedő a rendőrséghez vitte a csomagot. Az odahivott orvos és egy rendőrtiszt kijelentették, hogy a gyilkosságot 24 óran belül követték el. A holttestet akkor vagdalták szét, mikor még meleg volt. az irtózatos munkát ügyes kéz, fürésszel végezte. A holttest bőre finom, a tagok gyengék, vékonyak. A vizsgáló bíróság, 500 méternyire attól a helytől, a hol a csomag feküdt vérnyomokat talált, melyeket husz lépésre lehetett követni. Eddig nem sikerült megtudni sem a gyilkos, sem az áldozat kilétét.

Kedélyes város lehet Szabadka városa! A sajtó és egyébb bíróságok maholnap már nem is fognak egyébbel foglalkozni, mind szabadkai ügyekkel. Nemrégiben a budapesti esküdtszék előtt egy sajtóügyi tárgyalás alkalmával a szabadkai hivatalos manipulációkra vonatkozólag olyan érdekes adatok kerültek napfényre, hogy a bíróság a hivatalosan bevádolt ujságirót, ki a „Szabadság“ cimü lapban leleplezéseket közölt egyes tisztviselők gazdálkodásairól, a rágalmazás és becsületsértés vádja alól felmentette. Hanem azért az illető tisztviselő még mindig hivatalában van. De egyébként is a közerkölcsöknek is olyan sülyedése lehet Szabadkán, hogy arról csak az szerezhet fogalmat magának, a ki a „Szabadság“ cimü szabadkai ujságot olvassa. Alig van olyan száma, a melyben nehány „gazembert“ le ne leplezne e lap, s ha már közérdekeknek ez az erős hangú organuma maga nem talál lebunkózni valót, akkor a „Nyilt térben“ sietnek az odavalók egymást legazemberezni, becstelennek, gyávának stb. „nyilatkoztatni.“ Az elvadulásról tesz tanúságot az a hir, melyet ugyancsak a „Szabadság“ legutóbbi számában olvasunk, s melynek igazságáért — természetesen — a nevezett lap felelős. A hir igy szól: „Pofozkodó pap. Panasz érkezett szerkesztőségünkhez, melyben egy tisztességes polgári nő elpanaszolja, hogy őt Gyenes János káplán, midőn hozzá egy szegényebb és vele semmiféle rokonságban nem állott, és általa csupán humanizmusból elvitt, hirtelen meghalt ember holttestét beszentelés végett elszállittotta, a káplán azzal fogadta, hogy ő hozzá mindenféle dögöt hoznak a melyért semmi dij nem jár. Az asszony erre az embertelen bánásmódra megbotránkozásának adott kifejezést, a tisztelendő pedig annyira megfeledkezett magáról, hogy a védtelen nőt ugy arcul csapta, hogy sérülése az orvosi látlelet értelmében 8 napi gyógyulást vesz igénybe.“ Igy a „Szabadság“ hire, melyhez kommentár — úgy hisszük — felesleges.

Fő- és székvárosi ügyek.

A fő- és székváros közgyülése.

1892 November 9.

Az ülés megnyitása után a főpolgármester a közgyülés munkarendjére nézve tett előterjesztést, nevezetesen azt inditványozta, hogy a jövő szerdai rendes közgyülésen amaz ügyeket intézék el, melyek esetleg a mai közgyülésről visszamaradnának, a két hét mulva, november 25-én tartandó rendkivüli közgyülésen pedig a jövő évik öltségvetést vegyék tárgyalás alá, hogy az a törvény értelmében még november hóban a belügyminiszterhez felterjeszthető legyen.

Ezután Kamermayer polgármester válaszolt Fekete Ferenc a múlt közgyülésen tett két interpellációjára. A polgármester megigérte, hogy a Garai-téren a jövő tavaszon az élelmiszerek árulása megkezdhető lesz, mert a tér rendezésére szükséges 4500 frt költség a jövő évi költségvetésbe fel van véve. Az Alpár-utca megnyitását a polgármester szintén megigérte.

Az interpelláló és a közgyülés ebben megnyugodtak.

Del Medico Ágoston: Számos fővárosi polgár emlékiratba foglalta panaszait a trieszti osztr. ált. légszesztársulat budai gyára ellen. Panasztevők azt állitják, hogy a nevezett gyárban készült légszesz nem elegendő s ennek következtében csekély a nyomás. Specialiter kiemelték, hogy éppen abban az időben, midőn legnagyobb a légszesz-fogyasztás, vagyis délutáni 5 — 9 óra közt, a légszeszfogyasztók formálisan félhomályban vannak. (Igaz! Ugy van!) Szóló felolvassa a trieszti osztr. légszesztársulat és a főváros közötti szerződés illető szakaszait, kijelentve, hogy a légszeszlámpák világitása alig felelhet meg a feltételeknek, különben nem kellene a homály ellen panaszkodni. Épen azért a következő interpellációt intézi a polgármester úrhoz: Hajlandó-e az osztr. általános légszesztársulatot kötelességének teljesitésére szoritani, még pedig minden rendelkezésre álló törvényes eszközzel?

Kamermayer Károly, polgármester: Tudomásul veszem, a mit a t. interpelláló úr mondott. Természetes dolog, hogyha ily panasz tétetik, ugy nem csak nekem, de a tanácsnak is kötelessége az ügyet megvizsgálni. A magam részéről kijelenthetem, hogy az interpelláció folytán a vizsgálatot a tanács utján el fogom rendeltetni és azután a jelentést a közgyülés elé fogom terjeszteni.

Del Medico Ágoston: Köszönettel tudomásul veszem.

Ezután bemutatta a főpolgármester a központi járványbizottság amaz előterjesztését, hogy a vizhiány megelőzése végett, addig is, mig a végleges vizvezeték elkészül, vezessék be a fővárosba a káposztásmegyeri probakutak vizét. Az előterjesztést kiadták a tanácsnak, hogy arra nézve mielőbb tegyen javaslatot.

Ezzel áttértek a napirendre, melyek első tárgya a tanácsnak az az előterjesztése volt, hogy a 25 milliós kölcsönből harmadfélmillió értékü kötvények $99^1/_4$ árfolyamon értékesittessenek.

Csetei Herzog Péter a tanács javaslata ellen, Lipthay Béla báró, Weitzenfeld Jakab, Steiger Gyula és Lampl Hugó főszámvevő a javaslat mellett szólottak. Kern Tivadar dr. csak az ellen tesz ellenvetést, hogy Köváry Ármin bankár egy 500.000 frtnyi cimlet átvételében részesittessék, mert fővárosi bizottsági tag, s igy a törvényhatósággal szerződési viszonyban nem állhat.

Steiger Gyula inditványoza, hogy utasittassék a kölcsönügyi bizottság, hogy mondjon véleményt arról, vajjon a későbbi pénzbeszerzés miként történjék. (Általános helyeslés.)

A közgyülés a tanácsnak amaz javaslatát, hogy a kötvények 99 és egy negyed árfolyammal eladassanak, valamint Steiger Gyula inditványát is, nagy többséggel elfogadta.

Hozzájárult ezután a közgyülés ahhoz, hogy a magyar lóversenyegyletnek, a lóversenytéri istállók közelében, 1407 négyszögölnyi terület ölenkint 20 frtjával átengedtessék.

A Dunapart használatáért a jövő évben fizetendő béreket a tanács javaslata értelmében állapitották meg.

Lemberger S.-t ama kérésével, hogy a X. ker. monori-uton 2511 négyszögöl területet, a mérő- és rajzoló eszközgyár épitésére ölenkint 3 frtjával engedjenek át, elutasitották s a kért telek árát ölenkint 25 frtban állapitották meg.

Ezután a kereskedelemügyi miniszternek az a leirata került tárgyalás alá, melyben azt kéri, hogy az 1895. évi nemzeti kiállitás számára a városligetnek egy részét engedje át s a kiállitást anyagilag is támogassa.

A tanács a városligetnek azt a részét javasolta átengedni, a hol az 1885. évi kiállitás volt s egyszersmind a biztositási alapra 100.000 forint maximális összeget ajánlott fel.

Krausz Lajos azt inditványozza, hogy az 1895. évi kiállitás céljára engedje át a főváros az 1885. évi kiállitás egész területét és ezenkivül a Stefánia-ut jobboldalán elterülő s az Arénáig terjedő térséget. Ezzel szemben viszont a tanács azt a kikötést tegye, hogy a miniszter a közlekedést a Stefánia-uton áthidalással biztositsa s az állatkertet a nagy közönségnek dijtalanul nyissa meg.

Pártos Béla azt kivánja, hogy a népligetet feltétlenül megkiméljék s hogy a kormány kötelezve legyen az épületeket a kiállitás végével azonnal eltávolitani.

B. Lipthay Béla: Ha a közgyülés elszánja magát arra, hogy a városligetet, a nép ezen üdülési helyét átengendje, mely a célnak megfelel. Pedig kár azt elzárni a szegény néptől. Nagyon helyes dolog, ha a szegény osztály is elférhat oda, hol a jobb módunak is üdülnek. Külföldön mindenütt sulyt helyeznek erre és iparkodnak rajta, hogy a lakosság szépérzéke fejlesztessék. Ha azt a területet, melyről Krausz Lajos inditványában szó van, átengedik, ez csak a szegény nép rovása történik, mely az üdvösnek bizonyult vasárnapi munkaszünetet ott tölthette. A hintós publikumnak persze mintegy. A célszerüségi szempont maga nem elég, mert ebből a tekintetből sok egyebet is kellene elfogadni. A javaslat sérti a a szegény osztály érdekeit néhány száz gazdag ember rovására. Nem kell a kiállitás a város legnépesebb részeinek közvetlen közelében létesiteni. A bécsi prater sem volt különb annak idején, mint most a Lágymányos, melyet könnyen és gyorsan lehetne 2.000 fával beültetni és kiállitási területé átalakitani. Párisban egy esztendő alatt végeztek hasonló munkát. Ezt meg kellene gondolni: de ha már átadják a városligetet, akkor annyit adjanak belőle, a mennyi a kiállitáshoz szükséges.

Kölber Ferenc, Csepreghy János, Csíky Kálmán és Fischer Ignác a tanács és Krausz inditványa mellett szóltak fel.

A közgyülés ezután elfogadta Krausz Lajos inditványát.

Szabó Károly tanácsjegyző azután felolvassa a szavazatszedő bizottság jelentését, mely szerint az országos nemzeti kiállitás rendező-bizottságába küldendő tagokra összesen 174 szavazat adatott be. Megválasztattak; Balázs Mór, Id. Cséry Lajos, Goldberger Sámuel, Grósz Mór, Lincer Imre, Lipthay Béla báró, Országh Sándor dr., Pucher József, Id. Rémi Róbert és Wagner Géza dr.

Del Medico Ágoston ebben az eredményben megsértve látja a közgyülés ama határozatát, hogy a tagok fele az iparos- és kereskedő osztályból választassék.

Az elnök figyelmezteti Del Medicot, hogy felszólalása céltalan, mert a közgyülés a maga választását meg nem semmisitheti. Ha tehát nem tartja azt helyesnek, felebbezzen a miniszterhez. (Helyeslés.)

A lazaristák temploma és kolostora részére a tisztviselő-telepen nagyobb telket engedtek át.

A tüzoltósági legénység létszámának 20-szal való szaporitását elfogadták.

A fővárosi szegény gyermekkert egyesületnek három alapitványra 600 forintot szavaztak meg.

A közgyülés ezután Kun Gyula tanácsnok előterjesztésére elhatározza, hogy a Csepelrakparti 5. számu ingatlant a központi vásárcsarnok céljára kisajátitja. Elhatározza továbbá a következő Gellért-rakparti házak kisajátitását:

1. A Pálházy András tulajdonát képező, 2056. hrsz. és az I. ker. Gellért-rakpart 37. sz. a. levő házat — mely áll 1 bolti helyiségből, 6 szobából, 3 konyhából s mely műszakilag 8977 frt 50 krra becsültetett — 11.000 frtért. 2. özv. Kluzatsek Ágostonné tulajdonát képező, 2087. hrsz. és az I. ker. Gellért-rakparton levő házat — mely áll 1 bolti helyiségből, 4 szobából, 2 konyhából, 1 éléskamrából, 1 istálóból s mely műszakilag 9650 frtra becsültetett — 10.000 frtért. 3. özv. Tomanek Vencelné tulajdonát képező, 2081. hrsz. és Gellért-rakpart 32. sz. a. levő házat — mely áll 6 szobából, 3 konyhából, 1 istálóból és mely műszakilag 9894 frtra becsültetett — 10.000 frtért. 4. Szalay Márton és neje tulajdonát képező, 2040. hrsz. és I. ker. alsóhegy-utca 10. sz. a. levő házat — mely áll 4 szobából, 1 konyhából, 1 kamrából és mely műszakilag 2891 frtra becsültetett — 3000 frtért. 5. Verder-

ber Gyula tulajdonát képező, 2061. hrsz. és Gellért-rakpart 12. sz. a. fekvő házat — mely áll 4 szobából, 1 előszobából, 3 konyhából, fáskamrákból és mely műszakilag 9115 frtra becsültetett — 10,000 frtért; 6. Petsits, szül, Fóris Mária tulajdonát képező, 2063. hrsz. és I. ker. Gellért-rakpart 14. sz. a. levő házat — mely áll 4 szobából, 1 konyhából és mely műszakilag 3877 frtra becsültetett — 4000 frtért. 7. Birmann Izrael és neje tulajdonát képező 2064 hrsz. és I. ker. Gellért-rakpart 15. sz. a. levő házat — mely áll 4 szobából, 1 konyhából, 4 raktárszobából, 1 bolti helyiségből, 1 irodahelyiségből és mely műszakilag 10.770 frtra becsültetett — 13.000 frtért. 8. Mandl Mór és neje tulajdonát képező, 2054. hrsz. és I. ker, Gellért-rakparton fekvő házat — mely áll 13 szobából, 3 konyhából, kocsiszinből és 50 lóra való istállóból és mely műszakilag 15.202 frtra becsültetett — 18.000 frtért. 9. Bayer János tulajdonát képező, 2055. hrsz. és I. ker. Gellért-rakparton levő házat — mely áll 8 szobából, 2 konyhából, istállóból 90 lóra, 1 kocsiszinből 18 kocsira és mely műszakilag 10.621 frtra becsültetett — 11.000 frtért. 10. Ugyancsak Bayer János tulajdonát képező, 2053. hrsz. és I. ker. Gellért-rakparton levő házat — mely áll 10 szobából, 4 konyhából, 2 istállóból 26 lóra, 1 kocsiszinből és mely műszakilag 12.000 frtra becsültetett — 12.000 frtért.

Az uj épitési szabály tárgyában a közmunkák tanácsa s a törvényhatóság között ellentétek merülvén fel; az ügy rendezése végett az országgyüléshez fognak felirni.

Tudomásul vette a közgyülés, hogy a közmunkák tanácsa a IV. ker. lövész-utcát Királyi Pál-utcának nevezte el.

A napirend egy részének elintézését a jövő közgyülésre halasztották.

Ezzel a közgyülés véget ért.

Hirek.

A mult héten a kolera járvány volt napi renden, ma már alig beszélnek róla. Olyan mindennapos dolggá nött fel, mintha örök időktől fogva köztünk lett volna; szót sem érdemel. Most a kormány bukása képezi a beszéd tárgyát; Magyarország számtalan politikusa „spriccer“ mellett nem késik kijelenteni nagy fontosságú nézeteit a kormány válság fölött. A kombinációk egész sorozata indult meg s eléggé bő anyagot szolgáltat arra, hogy felöle egy két hétig beszélni lehessen. Azután ismét szünet lészen, s csendes birodalmát át veszi ismét — a kolera.

Az iskolás gyerekek az örökös vakácio gyönyöreit élvezik. Az iskolák megnyiltak csak azért, hogy be lehessen zárni és ismét meg fognak nyilni, mig a difteritisz vagy tudja Isten miféle járvány miatt a tanuló ifjuság ismét tétlenségre lesz kárhoztatva. Azért kiváncsian várjuk, hogy az iskolai értesitők mily eredményeket fognak feltüntetni az év végén; eddig a befejezett tananyag = **0.**

Az év végén tekintettel, hogy a tanuló ifjuság sokat felejtett, a befejezett tananyag képlete: **0—1**, vagyis kevesebb lesz a semminél.

Nagyon megvannak akadva a társaskörök vigalmi bizottságai. A kolerás világban bajos táncmulatságokat rendezni és igy egyelőre kénytelenek a „társasvacsorák,“ „Kedélyes közvacsorák“ és más ezekhez hasonló „Uri-muri“-kkal beérni. De a családapáknak és férjeknek ez kevésbé jó titulus a lumpolásra, mint a kolera bizottsági — ülések.

Két asszony találkozik a piacon:

— Oh csak már mulna el az az istentelen kolera! Az ember alig kap már valamit a piacon.

— Az én vajas asszonyomat is elfogták, az egész héten nem volt vajam!

— És az uraknak mennyi dolgot ád az az átkozott járvány.

— Az! Talán a te urad is kolerabizottsági tag? . . .

— Sajnos! Szegény tegnap is csak éjfél után jött haza a gyülésből. Olyan fáradt volt, hogy alig tudott a lábán állani. Csak ugy dült bele abba az ágyba: rögtön el is aludt! . . .

— Épen ugy mint az enyém! A mult héten kétszer világos reggelig gyüléseztek. Férjem egészen ki volt merülve, másnap még beteg is volt. Tudod nem szokta meg a szeszes italt és ott egy kis konyakot isznak, hogy erősitsék magukat és attól úgy elromlott a gyomra, de úgy!! . . .

— — — — — — — — — —

Denique a járványbizottságok permanenciában maradnak és tovább müködnek.

Budán most külömben az egyletek megalakulási ideje van. Legujabban a Szent Vince egylet táboroz hiveket. Csak egyesüljenek!

Elég nagy a nyomor, a szegénység, mely segitségre szorul!

A városi közgyülésen eldölt a kiállitási terület sorsa. Az egyetlen Lipthay báró tört lándzsát a Lágymányos mellett.

Hol vagytok budai városatyák?

Schwartzer, Rupp Zsigmond, Szelestey, Országh, Gombár, és a többiek: miért engedték a városligetet tönkre tenni és miért nem akarják felvirágoztatni a Lágymányost, s azzal együtt egész Budát?

Vagy talán ott sem voltak . . ?

No de ott volt Del Medico. A közgyülésnek állandó interpellálója — dicséretére legyen mondva.

Most az egyszer a gázvilágitásnak a gyengesége tünt fel előtte — kár, hogy nem világosabb az a gázláng, talán akkor a kiállitási kérdésben és meglátta volna Del Medico úr a budai érdekeket. Nagyon üdvös lett volna, ha felszólalt — volna.

Csupa volna!

Hanem hát igy vagyunk, még mindig alszunk! De azért a kongresszust megtartjuk! Ott majd beszélünk! *Dongo.*

A budai Szent Vince egylet felszólitja mindazokat, a kik tévedésből nem kaptak felhivást, a jótékony cél iránt érdeklődéssel viseltetnek, hogy sziveskedjenek ily felhivásért akár személyesen, akár irásbelileg az egylet ideiglenes jegyzőjéhez Nemes Antal drhoz (I., Vár, Országház utca 3. sz.) fordulni. a ki minden egyébb az egyletre vonatkozó kérdésekben is készségesen szolgál felvilágositásokkal.

A „várbeli casino“ estélye a mult szombaton igen jól sikerült. Mintegy harminc egyesületi tag vett részt a közvacsorán, melylyel az egylet komornyikja szolgált és a mely igen izletes s e mellett elég olcsó is volt. A borokról az egylet igazgatója gondoskodott s ezen intézkedés által a társaság olcsó pénzen hamisitatlan, jó bort kapott. A vacsora a legvidámabb hangulatban folyt le a kellő számú toasztokkal füszerezve. Vacsora után a társaság egy része a kártya-szobákba vonult, a nagyobb rész azonban még a fehér asztal mellett mulatott éjfélig.

A dunaparti korzón falat épitenek. Ahol azelőtt a vasrácsozat volt, oda most majdnem egy méternyi magasságú falat emelnek. Szépnek bizony nem szép ez az ujitás, de azt mondják a mérnökök, hogy hasznos az árviz ellen. A régi rácsokat pedig szépen leszedik és még Pestről is áthozák Budára; a királyi várlakba vezető uj szerpentin útnak a szélén állitják fel őket. Egy kissé „uraságoktól levetett“ ugyan ez a rácsozat, de majd felfrisitik őket úgy, hogy ujaknak lássanak.

Iskolai mizériák. A fővárosi tanács régebben elhatározta, hogy Budán a Retek utcában és a Vérmező mellett levő Aszalay telken iskolát épit. Az erre vonatkozó költségek megvannak szavazva, a tervek pedig csak kivitelre várnak. A krisztina városi iskola nem képes befogadni a tanköteles ifjuságot; különben is a nagy távolság, a honnan egyes városrészekből a gyermekeknek iskolába járni kell, a szülőknek különösen tél idején nem csekély gondot okoz. A tervbe vett iskolák épitését már ez ősz folyamán kellett volna megkezdeni, hogy a jövő iskolai évben ily nehézségeknek eleje vétessék. A gyermekek közt pusztitó járványokra is az iskolák távolsága minden esetre nagy befolyással van. Azt hisszük, hogy közóhajnak teszünk eleget; ha az intézők figyelmét a tervbe vett iskolák sürgős épitésére felhivjuk.

A villamos vasut személyforgalma. Érdekesek azok a számadások, melyek a budapesti villamos városi vasut vonalain szemlélhető személyforgalomnak folytonos emelkedését mutatják. 1889. junius 30-án adták át a közforgalomnak a Baross-utcai vonalat, mely után ugyanaz év szept. 10-én a Podmanicky utcai vonal következett. Tulajdonképeni első üzleti évnek tehát csak az 1890-ik esztendő tekinthető, melynek folyamán (Március 6-án) a körüti vonal is megnyittatott. Ez évben (1890) 4,459.234 személy szállittatott. A következő 1891-ik évben a személyforgalom már 8,666.366-ra emelkedik és pedig az első évadban 3,782.083-ra és a másodikban 4,884.283-ra. Tehát az 1891-ik év második felében körülbelül 400.000 személylyél több szállittatott, mint a megelőző év egész folyamán. További növekedést mutat a jelen esztendő, melynek első évadában a személyforgalom 5,609.827-re rugott, tehát körülbelöl 1.800.000-el magasabbra, mint a megelőző év ugyanazon szakában. A jelen évben lefolyt 10 havi forgalom eredményét tekintetbe véve, mely **9,365.866** személyt mutat, ismét lényeges emelkedést látunk, mert magasabb a szám, mint az 1891. év egész tartamán. Hát Budán vajjon mikor fogunk beszélhetni a budai villamos vasut — személyforgalmáról?

Hogy ösmerjük fel a hamis ötvenest? Legujabban jöttek annak a nyomára, hogy az ötven forintosok között igen sok a hamis bankó. Azoknak a kik szerencsések nagy bankókkal rendelkezni, ajánljuk figyelmükbe, hogy most már az ötveneseket is szorgos vizsgálat alá vegyék. A hamisitottaknak ismertető jelök: durva papirosukon s világosabb szinükön kivül a német szövegben az „angenommen“ helyett tévesen „angenemmen“, s „Gulden“ helyett 50-es szám után irt „forint“ áll.

Megnyilnak az iskolák a jövő hét elején: Hétfőn. A központi járvány bizottság megengedte a megnyitásukat. csak a kisdedóvodák és inas-iskolák, vagyis elegánsabban: „tanonc“-iskolák maradnak zárva további rendelkezésig.

1000 koleramegbetegedés Budapesten. Budapesten ma délelőtt történt a járvány kitörése óta az ezredik kolera megbetegedés. E héten a legtöbb mebetegedés Pénteken volt, a mikor **11** volt az új betegek száma. A budai barakban ez idő szerint **7** kolerást ápolnak. — A hét elején koleragyanus megbetegedés történt a várban. A Disztéren levő Horváth féle péküzlet alkalmazottjai közül egy Koeka nevü inasgyerek rosszúl éreszte magát és bement a Szent János kórházba. Az ottani inspekciós orvos koleragyanusnak találta a fiú és beküldötte a barakkórházba, egyszersmind jelentést tettek az I. ker. elöljáróságnak az esetről, Az inspekciós orvos azonnal telefonon kérdezősködött a kolera barakban a fiú állapota felöl és onnan arra a kérdésre, hogy tényleg kolerás e a fiú, a felvételi tiszt azt felelte: „Határozattan kolerás.“ Természetesen az orvos kötelességszerüen a kellő intézkedéseket megtette, a péküzlet összes alkalmazottjait az elkülönitő barakba vitette, a szobát, melyben a fiú lakott, elzárta és lepecsételte, s a központi fertőztelenitő intézetet értesitette, a dezinfektorral pedig az egész házat szorgosan fertőtlenitette. Ez esti tél 9 óra tájban történt. Tizenegy óra tájban ujból kérdést intéztek a kolerabarakhoz a gyerek hogy léte felöl és akkor az inspekciós orvos azt telefonirozta, hogy a fiú

határozottan nem kolarás. Igy az orvos a központi fertőtlenitő intézetet is értesitett, hogy kivonulására a várba nincsen szükség. De azért óvatosságból a szobát másnap reggelig lepecsételten hagyta, csak még a karantélba tett pékmunkásokat bocsájttatta szabadon. Mind kiderült, a felvételi tiszt összetéveztetta a fiú nevét egy ugyanakkor más honnan behozott tényleg kolerásnak bizonyult beteggel s azért informálta tévesen az orvost. Igy tehát a vár még a mai napig is teljesen kolera mentes maradt. A fiút két napi megfigyelés után teljesen egészségesen bocsájtották ki a barakkorház megfigyelőjéből.

Villamos vasut Budán. A fővárosi tanács felszólitotta a villamos vasut részvény társaságot, hajlandó e a Sáros fürdőtől a fogas kerekü vasutig terjedő vonalat kiépiteni. A társaság kintettel azon körülményre, hogy a kijelölt út vonal mindeddig szabályozva nincs, első sorban ennek szabályozását s megfelelő nivóra emellését követeli. Ennek megtörténte után a földalatti vezetékkel ellátott vonalat azonnal kiépiti. Az uj vasut a Sáros ürdőtől a Duna parton és a Szarvas téren át az Attila utcán vezetne végig. Minhogy a kiránduló közönség előreláthatólag nagymértékben fogja igénybe venni az uj vasutat, azonnal két vágány kiépitését tervezik. A villamos vasut részvény társaság mint halljunk — hajlandó egyszersmind egyességre lépni a lóvonatú vaspálya társasággal is, úgy, hogy a vágányokat mind két vállalat közösen használhassa. (?)

„A tanitó“!!! Van itt Budán egy fiatal úr, a ki sehogy sem fér a bőrébe. Bizonyára emlékezni fogunk még azokra a förmedvényes plakátokra melyek: „Budapestnek vesznie kell!“ cimen hirdettek „csakis felnőttek számára“ egy brosürt. Annak idején — minthogy figyelmeztettek bennünket rá — röviden mi is érintettük a dolgot, a minek következménye az volt, hogy a „szerző“ ur egy klaszszikus levelet irt hozzánk, melyet olvasóink nagy hahotájára érdemesnek tartottunk szószerint közölni. Most ugyanaz az iró egy lapot szerkeszt itt Budán „Paedagógiai Hirlap“ cimen. Nem foglalkoznánk a reánk nem tartozó dologgal, ha a „szerkesztő“ véletlenül nem volna — tanitó. Igy azonban nem hagyhatjuk szó nélkül ezt a kuriozitást, mert az már reánk is tartozik, hogy azok, a kikre a gyermek nevelés van bizva, — mit csinálnak. De nehogy azzal vádolhasson bennünket valaki, hogy olyan dologról szólunk, a mi szorosan szakdolog, egyszerüen idézük „A Népnevelők Lapja“ cimü pedagógiai szaklapnak erre vonatkozó kritikáját. Csupán csak iskolaszékeink elnökeit kivánjuk még figyelmeztetni, nehogy a „szerkesztő“ valamelyik budai iskolában alkalmazást kapjon. A szerkesztő neve Törd e s s y B r i c h t a Kálmán. „A népnevelők lapja:“ „Pedagógiai gyóm“ cim alatt többek között ezeket mondja:

A magyar pedagógiai irodalom gyalázatára f. é. okt. hó 30-ikán megjelent „Paedagogiai Hirlap“ henteslegény-virtussal szerkesztett 1. száma „Programmunk!“ vezércikkében azt mondja: „Kitüzzük s magasan lobogtatjuk a zászlót, melyre igaz vérrel irtuk reá jelszavunkat: Ébredni! A hazai tanitóság régi óhajának teszünk eleget; utat törünk a nehézségeken át, melyeken haladt a küzdők serege és védő kart nyujtunk a szellemileg hátramaradt (?) és anyagilag elsülyedt egyéneknek, midőn megteremtjük (?) a Paedagogiai Hirlapot. Tudjuk s érezzük, mennyi baj van, hol a tanitó személyisége körül: rozzant lakásával, (falun) melyben fecskefészkek s pókhálók diszelegnek a repedésekben, csekély bérének (?) pontatlan kiszolgálásával stb. stb.“ Később nekiszilajul s igy folytatja: „Most pedig kérdem, lehetünk-e ezek mellett kegyelmesek, (?) midőn oly soká éltünk béketürően? Nem! Elérkezik nemsokára az idő s ki fogunk vetkőzni a szelid bárány bőréből és egy vérengzőbb állat bőrére fogunk bujni, hogy éles fogainkat belevésbessük a segiteni nem akarókba, hogy ott töltsük ki a mérget, melyet már oly soka gyüjtünk. Ostorozni fogunk kegyetlenül ott, hol látjuk, hogy az önérdek működik. Ostorcsapásaink után vércseppek fognak hullani, stb.“ —„Kántoraink“ cim alatt „y“ a rosszul fizető, igazságtalan választókra csattogtatja fogait, kik: „hozzá lévén szokva a megboldogult öreg kántornak lármás harsonásához (?) ennek orditani tudó szabólegény fiát választják, ki persze teljesen az édesatya lépteit követi és igy a kornyikáló egyházi ének az orgona stacattóban böfködése nemcsak, hogy nem reformáltatik, de lealacsonyittatik az utcai füttyentezés és verklizéshez. Néhol pedig a politikus János gazda kitanult szabó fia nyeri el a „kántórtanitó“ állást. „Persze mert hát ő neki van hangja, orditani tud mint egy csimpánz.“ — „Selyemtenyésztésünk“ cim alatt igy buzdit a selyembogarászat kultiválására: „Rajta szegény néptanitók! ha az emberek neveléseért nem fizet az állam, fizet ám ott állat neveléseért — tenyésztéseért! Tehát csak rajta!“ — Hogy a Pedagógiai Hirlap mennyire hivatva van ékes stylusával tanügyi irodalmunkat a szépirodalom magaslatára emelni, a fenti idézetek ez iránt minden kétséget kizárnak. — Ki húsvágáshoz ért, legyen hentes vagy mészáros, a ki meg vérengző állat bőrébe bujik, az is értékesitheti e ruházatban valahol magát, de semmi esetre a pedagógiai irodalom terén. — Cimlapján a Pedagógtai Hirlap elég vakmerően azt birdeti, hogy „Megjelenik minden vasárnap.“ Én programmja, stylusa stb. után még a második szám megjelenésében sem bizom. S csak azt csodálom, hogy a Pedagogiai Hirlapra keresztelt, idétlen korcsszülött megjelenése a kolerajárvány-bizottságok figyelmét hogyan kerülhette ki?“

Igy nyilatkozik egy szaklap az uj budai ujságról. Nekünk ehhez nincs mit hozzátennünk.

Szerkesztői üzenetek.

V. Igéretünkhöz képest már elküldöttük volna a »Nem lehet«-et, de tartunk tőle, hogy ha kezünkből kiadjuk, úgy leszünk vele, mint a tyúk, a mely rucát költ s azt a vizre bocsájtja: szóval félünk tőle, hogy nem jön vissza. Ne lessék ezt bizalmatlanságnak venni . . . Oh nem! Egyébbiránt, ha, mint multkor megijesztett vele, gondolatokat tud olvasni úgy már régen kiolvasta volna, hogy epedve várjuk ujabb közleményét — addig itt marad zálogba a »Nem lehet«. —**gr**— Kérjük, hogy örvendeztessen meg kitünő tollából ismét valamivel! — **Jolán.** Reméljük, hogy becses levelében ezuttal tett változtatásokért nem haragszik — hiszen az csak mellékes dolgokra vonatkozik. A kihagyott részt azért kellett kihagyni, mert már politikai kritikát gyakorol — ahhoz pedig a »Budai Hirlapnak« nincsen jussa még akkor sem, ha olyan finom, kedves kacsók irják is meg, mint a kegyedé. — **S Eördögh!** Kedves Eördögh úr, hol az ördögben késik, már nagyon szivesen látnánk valami józamatu ördöngős apróságot. — **Kapucinus.** Nem mehetünk bele a dolog elbirálásába, mert nem látunk tisztán. Világosságot! — **r. R.** — A »szabad szinpadról« irt rövid közleménye kiegészitő része lehet mai lapunkban meginditott mozgalomnak. Ha előbb kaptuk volna, azt is fel lehetett volna emliteni cikkünkben. Egyébként azért minden esetre bevesszük majd a programmba. Mondanunk sem kell, hogy önre számitunk! — **Permethy Sándor.** Szent Atyánk! Hogy megváratott! Egyébbiránt igen érdekes, hasznavehető küldemények voltak. Kérjük e héten is kegyes közreműködését. — **M. M.** Jövő hét elején levél megy!

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Menetrendek.

A lóvasút menetrendje.

1. Lánchid — Ó-Budai vonal: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhidfőtől	5	—	a Lánchidfőtől	9	—	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	9	38	

2. Lánchid — Zugligeti vonal: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchidtól	7	42	a Lánchidtól	7	12	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugligetből	6	—	a Zugligetből	8	—	

3. Károlykaszárnya — zugligeti vonal: azaz **IV. ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	7	—	a Károly-kasz.-tól	8	—	a Károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1/2 10-ig 10 » 1/2 10-1/2 3-ig 20 » 1/2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 » a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1/2 9-ig 10 » 1/2 9—3-ig 20 » 3—7 1/2-ig 15 » 7 1/2—9-ig 10 » 9—végig 15 »
a Zugligetből	6	30	a Zugligetből	8	—	

4. Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig: azaz **Üllői-úti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker.) és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludoviceumtól	5	—	a Ludoviceumtól	9	—	8 percenként 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Főtérről	6	8	a III. k. Főtérről	10	—	

5. Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara—császár fürdői vonal: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v. nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városligetből	6	—	a városligetből	5	35	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfürdőből	6	35	a császárfürdőből	8	—	

Megjegyzés: Ünnep- és vasárnapokon, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. 1/2 8 ó.-tól.— esti 7-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ fél 8 „ — „ 7 „
Hidfő—Vigadó: „ fél 8 „ — „ fél 9 „
Hidfő—Eskütér: „ fél 8 „ — „ 8 „
Tabán—Vigadó: „ fél 7 „ — „ fél 9 „
Rudasfürdő—Eskütér: „ fel 7 „ — „ fél 9 „
Sárosfürdő—Vámházter: „ 7 „ — „ fél 8 „

GRÜNWALD SAMU

I. KER. SZT.-HÁROMSÁGTÉR 8. SZ.

ajánlja jól felszerelt rövid, szövött és divat-áru raktárát az őszi és téli idényre.

Női ruhakelme . . . . . 35 kr.-tól 1 frt 50 krig
„ **ruhaposztó** . . . . . 75 „ 1 „ 40 „
Niagara kitünő téli kelme legszebb mintázatu . . 55 „ — „ 65 „
Szines mosó barchét . . 30 „ — „ 50 „
Valéria barchét alkalmi vétel, jó szintartó . . . . . 30 kr.
Nagy posztó kendő . . . 2 frt 25 krtól 10 frtig
Női válfüző minden árban.
Gyászkelmék gyári árban.

Saját készitésü női Fehérnemü mosott Király-Chiffonból.

LEGJOBB MINÖSÉGÜ!

Férfi ingek . . . 1 frt 40 kr, 2 frt, 2 frt 50 kr.

Valódi és utánozott

Jaeger alsó ruházat

Nő, férfi és gyermek részére.

Legdivatosabb férfi nyakkendők.

Verseny félselyem esernyő: 2 frt 25 kr., 2 frt 50 kr., 2 frt 75 kr.

Gallér, Kézelő, Zsebbeli és Harisnya nagy választékban.

Férfi és női szabó-kellékek legolcsóbban számittatnak.

17—4.

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelök, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM. 15—7.

KOLERA ELLEN!

Erdővidék gyöngye.

Baross-forrás.

SAVANYUVIZ!

Erdély és a Székelyföld legszénsavdúsabb savanyuvize. Mind élvezeti viz ugy borral is páratlanul kellemes, mind gyógyviz rendkivül hatásos, különösen légző és hugyszervek idült bántalmainál és ezért méltó a nagy közönség pártolására és az orvosok figyelmére. Dr. HANKÓ VILMOS, a budapesti II. ker. állami főreáliskola kémiai tanára: Dr. HAJÓS BÉLA, Udvarhely-megye tiszti főorvosa:

A Baross-forrás savanyuviz

a Gieshüblinél 320, a Mohainál 310, a Krondorfinál 800 köbcentiméterrel több szabad szénsavat tartalmaz és ennélfogva kitünő üditő italul szolgál és borral vegyitve kellemes.

A Barros-forrás savanyuviz kapható füszerkereskedésekben s majdnem minden vendéglőben.

Főraktár:

Leitersdorfer Mórnál,

IV. váci-utca 10. Lerakat: **Ambrózy** és **Posch**-nál II. ker., fő-utca 17., Ujpesten **Fischer Dezső**-nél, Kőbányán özv. **Böbl Nándornénál**.

Egyedüli képviselő Budapest és a Dunamelléki városok részére:

Gyüszü István, I. ker., árok-utca 31.

18—3.

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betüből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető felnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő. Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

APRÓHIRDETÉSEK.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat.

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői,** gazdasszonyi és egyéb pályázat, **lakáskiadás** és **lakás bérbevétel**i hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre díjtalanúl levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba is vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez

juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—16.

Mephistó.

Én ott leszek a kijelölt helyen, szerdán déli 11½ órakor. A megbeszélt ismertető jellel, de maga is azzal jöjjön. Addig is üdvözli a kivánesi Erzsike. 80—1.

„Jó pártinak“

Levele van a kiadhv. 81—1

G. R.-nak.

Még nem határoztunk napot de majd csak eljövök a hét második felében, szerdán semmi esetre. Naponkénti sétáim rendesen folytatom. Üdvözletek a távolból 82—1.

Egy fiatal ember

800 frt évi jövedelemmel nősülni óhajt. Ismeretség hiányán levél utján akkor egy müvelt szegény leányt megismerni. Leveleket kéri „Szolid Pali“ név alatt beküldeni. 83—1.

Ifjú hölgyeknek.

Az országos nöiparegylet évek előtti kiállitásán érmet kaptam a papirvirág készitésért. Kurzust nyitok, 15 lecke alatt megtanulhatni tőlem minden virág készitést, egy személy fizet 4 frtot, a ki pedig még a filigran lepkék készitését is akarja, megtanulni azok 5 frtot fizetnek. Cimem a kiadóhiv. megtudható. 54—5.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)

Budapest, 1892. I. évfolyam 28. sz. Vasárnap, November 27.

BUDAI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 4 frt 40 kr., 6 hónapra 2 frt 20 kr., 3 hónapra 1 frt 10 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Andreánszky Jenő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. Bécsikapu-tér 7. sz.
Hirdetések dijszabály szerint.
Egyes szám ára 10 kr.

A vadházasság.

Vannak vidékek, a hol — sajnos! — nagyon is elharapódzott az együttélés. Ezeken a helyeken a nép a vadházasságban élőkre azt mondja: „polgári házasságban vannak".

Tökéletesen igaz!

Épen úgy, fordítva, az úgynevezett polgári „házasságot" joggal nevezheti minden ember vadházasságnak, a kinek hite, vallása van: akár római katholikus, akár református, akár görög, akár zsidó templomban vagy zsinagógában imádkozik.

Az országgyülésen tárgyalnak e felett, „egyházpolitikai kérdésnek" deklarálják, valóságos szónoki csatákat vivnak — pedig ez a kérdés mindenre alkalmas, csak politikai megvitatásra nem, politikai tőke kovácsolására nem.

Ez a szó legszorosabb értelmében t á r s a d a l m i k é r d é s.

A politikát, az államot érdekli annyiban, a mennyiben minden, a mi a társadalomra, a közerkölcsökre jó vagy rosz befolyással lehet: érinti az államot is, előmozditja vagy fenyegeti annak lételét.

Hogy a vadházasság micsoda hatással van a közerkölcsökre, azt látjuk mindazon államokban, a hol ez a „liberális" intézmény virágzik.

S ha argumentum a vadházasság „apostolai"-nál, hogy azért szükséges annak behozatala nálunk, mert a külföldön már mindenütt behozták — sokkal sulyosabb argumentum ez a vadházasság ellen, mert épen a külföldi államok példáiból kell, hogy a félreösmerhetetlen tanúságot levonjuk.

Mit látunk a külföldön mindenfelé?

Azt, hogy mindazon államokban, a hol a vadházasságot törvényes intézménynyé emelték, az erkölcsöknek rohamos elvadulása következett be.

Ezen nincs mit tagadni, nincsen mit csodálkozni!

Ott, a hol a hit, a vallás bármilyen legyen is az, — mert minden ösmert vallás a jót kirdeti, arra kötelezi hiveit — az emberekből kivesz, ott üresség támad. A müvelt, a tudományos embernek lelkében ezt az ürt betölti úgynevezett tudása, az ezen tudás segitségével igyekszik megfelelni önmagának a hit tárgyát képező nagy és az emberi véges ész által soha meg nem oldható kérdésekre: szóval uj vallást, uj hitet teremt önmagának, melyhez még nagyobb fanatizmussal ragaszkodik, mint egy másik ahhoz a valláshoz, melyben felnevelték. Ez történik a müvelt, tudományos embernél, a ki meggyőződésből, akár helyes, akár helytelen gondolkodás és következtetés után tagadja meg hitét. Ezeknek legfeljebb saját bensőjük sinyli meg-az igy örökös lelki tusát, mert azon az uton megállapodás nincsen, az ész mindég ujabb kérdéseket támaszt, mindég ujabb theoriákkal — ujabb vallással — igyekszik megfelelni a problémáknak.

De egészen másképen áll a dolog a nagy tömegnél, a félig müvelt, vagy müveletlen embereknél.

Ha azokból egyszer a hit kivesz, kivész minden nemesebb érzés. A hit az, mely már gyermekkorában megtanitja a jó és rosz közötti külömbségre — s ha e hitet megöljük benne, vagy ha e hitben nem is nevelkedett; akkor reá nézve a legprimitivebb erkölcsi fogalmak is teljesen ösmeretlenek.

Mennyiben függ össze a hit, a vallás a felvétetett kérdéssel? A legszorosabban!

Csodálatos, hogy kevés kivétellel még a legprimitivebb vallású embereknél is a házasság akármilyen csekély, de mégis vallási ceremoniával van és volt egybekötve. Hogy e külső ceremoniáknak belső jelentőségük is volt, és van mindég, az magától értetődik.

Nem szólva a katholikus vallásról, melynél a házasság tudvalevőleg szentséget képez, akár a református vallások bármelyikét is vesszük, akár a zsidó vallást tekintjük: a vallási funkciónak mindegyiknél kiváló főszerep jut a házasság kötésnél.

A „BUDAI HIRLAP" TÁRCÁJA.

Záklyás fene — Wekerlének.

Az igazat megvallva, nem vagyok barátja a fáklyás-zenéknek; hanem a mikor arról volt szó, hogy Wekerlének adjunk fáklyás zenét — gondolkozni kezdtem.

Wekerle nagy ember. Ő tud egy forintból két koronát csinálni, a krajcárból két fillert. Neki köszönhetem, hogy nyolcszázforintos fizetésemet nem sokára fel fogják emelni ezerhatszáz — koronára!

De ha nem lennék is számtiszt, a kinek fizetését ilyen fényesen emeli a kitünő pénzügyminiszter, akkor sem zárkózhattam volna el azon általános áramlattól, mely a demokrácia magasztos eszméjét hirdeté, s a melyek élén az első kerületben G o m b á r dr. a másodikban R u p p Zsigmond állt.

Két igazi „nagyságos úr," a ki nemcsak a korcsmában a pincéreknek, hanem mindenütt, mindenkinek az.

Meg aztán Emich Gusztáv nagyságos úr, a ki császári és királyi asztalnok, s a ki élére állt a — demokratikus fáklyás zene rendezésének. Ő bizonyosan a császári és királyi „a s z t a l n á l" szerezte demokratikus hajlamait, ott pedig csak tudják, hogy mi az a demokrácia!

Hát ha ezek az urak készülnek fáklyát vinni, nem sajnálják a jó ruházatjukat, minek spórolnék én a szalónkabátommal: igy gondolkoztam.

Azután milyen lelkesedés! A rendező bizottság elnöke kihirdette, hogy a főváros összes társaskörei örömmel igérték csatlakozásukat a menethez.

Az igaz ugyan, hogy a „N e m z e t i k a s z i n o" azzal az „üzenettel" küldte vissza a demokratikus meghivást, hogy t a g j a i k ö z ö t t n i n c s e n o l y a n, a k i f á k l y á t v i h e t n e; az is igaz, hogy a „V á r b e l i c a s i n o" nem is reflektált a meghivásra; az is igaz, hogy az „I. k e r ü l e t i p o l g á r i k ö r" sajnálattal bár, de azért visszautasitotta a meghivást hivatkozva alapszabályaira, melyek a politikai szerepléstől eltiltják a kört: azt sem tagadhatom, hogy a „B e l v á r o s i t á r s a s k ö r" is csinos kis kosarat adott a rendezőségnek: hogy az „O r s z á g o s C a s i n o" is lefujta — a hogy mondani szokás — a dolgot: azt is megtudtam hogy a Józsefvárosban, meg Ferencvárosban is voltak egyletek, melyek nem kivántak hozzájárulni a parádéhoz: de azért mind ez engem nem zsenirozott!

Van még elég társaskör, a melyekről nem tudom ugyan, hogy elfogadták e a meghivást, de a melyekről gondoltam, hogy talán ezek mégis csak elfogadták, mert különben mit h a z u d o z o t t volna a rendező bizottság elnöke az „összes társaskörökről" . . . .

Denique felhúztam a szalonkabátomat és elmentem a Gizella-térre, a hol a programm szerint a fáklyákat „u t a l v á n y o k e l l e n é b e n" ki kellett kapnia a — polgárságnak.

Az utalvány a kezemben volt, a cilinder a fejemen, a szalónkabát meg rajtam, a mikor oda értem.

Megrendültem azon, a mit láttam.

A törökökkel való háború óta nem hiszem, hogy lett volna ahhoz fogható véres verekedés, mint a milyen ott volt!

Utalványról szó sem volt: a ki birta — marta.

Szóval „Demokratikus" motivumok szerint ment a fáklyaosztogatás.

Mint praktikus ember lehuztam hirtelen a szalónkabátomat, kiforditottam az ujjait s ugy kiforditva ujra magamra rántottam. Azzal neki gyürköztem én is, és verekedtem egy fáklyáért.

Nehány oldalba ütés (demokratikus figyelmeztetések), pofon és hátba verés után, és miután egy égő szurok fáklyát a cilinderemhez kentek: nekem is jutott fáklya.

Az én képem elkoráig már megváltozott. T. i. a kezemben nem volt utalvány, ellenben szurtos volt a szuroktól, mert nehány fáklyát ugy csavartak ki a kezemből s még hátba is vertek vele; a cilinderem betörve, szurkos és megperzselt volt, a kiforditott szalónkabátom bélése pedig rongyos és szurkos, az arcom izzad és kormos volt.

Ha már most törvényileg kimondjuk, hogy a házasságnál a vallási aktus nem szükséges, nem elkerülhetlen dolog: akkor törvényileg támadjuk meg az összes vallásokat.

Mi ennek következménye?

Az élelmes, előrelátó ember az együttélést hatóságilag láttamoztatja, más szóval a polgári „házasságot“ köt, mert az utódokra gondol, s azon kedvező következményekre, melyeket ez utódoknak az ilyen „láttamozás“ biztosit

A nép, az egyszerű ember, talán mert nincs is oka az örökösödési zavaroktól tartania, nem sokat gondol. Azt már látja, hogy lehet az ember tisztességes, törvényes házas — egyházi, vallási áldás nélkül, fölöslegesnek tartja a reá nézve tényleg felesleges hatósági láttamozást.

Igy azután vadházasságban él egyik is, másik is. A hit pedig megrendül, az első hitelv megtagadása arra a lejtőre vezet, mely a tudos embert hitetlenséghez, mást pedig erkölcstelenségre, roszra vezet.

De lássuk, hogy mi a következménye a törvényesen szankcionált vadházasságnak.

A „legliberálisabb“ gondolkodású Franciaországban van meghonositva, legrégebben.

Nos a kinek magának nem volt alkalma a francia erkölcstelenség, az ottani családi élet felől meggyőződést szerezni — nem számitva Párisnak nagyvárosi romlottságát — az kisérje figyelemmel azon világra szóló tireket, melyek lépten nyomon meglepnek a franciák részéről.

A hol Boulanger nemzeti hős tudott lenni, a ki egy hitvány, gyáva kéjenc volt, — a hol olyan botrányok folynak le nap nap után, mint a Wilson-ügy és a mostani Panama-ügy, melyek a társadalom eljes korrumpálásáról annak minden régében a legijesztőbb, de a leghivebb képet tárják elénk, a hol az anarchizmus oly hálás talajra talál, mint épen Franciaországban: ott az erkölcsök teljes romlottságáról méltán beszélhetünk.

A ki Németországban tartózkodott, — egyes vidékek kivételével, a hol nem is tudják, hogy mi az a p o l g á r i „házasság“ — annak alkalma lehetett meggyőződni arról, hogy ott a társadalom egy rothadó almához hasonlit, mely kivülről mutat, csal, belől pedig a társadalmi élet alapfeltétele: a családi élet teljesen meg van rontva, ugy szólván nincs is.

Hanem itt még nem tudott eléggé gyökeret verni a liberálizmusnak ez a mérges növénye, épen úgy, mint szomszédságunkban, Bécsben nem — ámbár a „bünös Bécs“ cimen rovatot vezetnek maguk a bécsi lapok, s nekünk, közel szomszédoknak elégszer van alkalmunk az ottani „erkölcsökről“ meggyőződni.

De hiszen felesleges itt bizonnyitgatnunk. A világtörténelem és a közélet körülöttünk elég tanúságot szolgáltatnak.

A társadalomnak, a maga érdekében kell tennie ezen ellene irányuló merénylettel szemben.

Ám had dikciózzanak „liberálizmusról“ a t. házban — a mennyit akarnak, a társadalom maga segithet magán.

És segiteni is fog!

Érdekében áll ez mindenkinek, bármely vallás szerint imádja is az Istent.

Az egyházak vezetőinek, a vallások leghivatottabb őreinek kötelességük első sorban akcióba lépni.

A papnak épen ugy kell, hogy legszentebb érdeke legyen a vallás teljes épségben tartása, mint a rabbinusnak.

Nem egymás ellen, de egymás mellett kell e kérdésben küzdenie a hivőknek az álliberalizmus, az erkölcstelenség ellen.

Nem változtat ezen erkölcstelenségen az a rendes frázisa a vadházasság védőinek, hogy hiszen azért a vallási szertartást épen ugy megtarthatja mindenki, mint most, ha lelkiösmerete, vallási érzése ugy kivánja.

Álokoskodás! Épen olyan, mintha a törvény kimondaná, hogy a gyermek gyilkosságot megengedi, ugy okoskodván, hogy a kit a jó lelkiösmeret visszatart, az ugy sem fogja megtenni, igy hát a törvény helyes, erkölcsös.

Védekeznie kell a társadalom minden tagjának!

A pap ne kereszteljen gyermeket, ne temessen halottat, ha az vadházasságból származott, vagy abban élt. Hirdesse a templomban és zsinagógában e merénylet isszonyatosságait!

Az asszonyok pedig, a kik a családi életben leginkább képviselik a sziv világát, a nemes érzelmeket — használják fel minden befolyásukat, minden téren és irányban, hogy megakadályozzák a vallásnak, a hitnek megcsorbitását, az erkölcstelenségnek törvénybe igtatását, a romlás magvának elhintését.

S.

*

Hogy a vadházasság eszméjét mily visszatetszőleg fogadják a társadalom minden rétegében, arról könnyen meggyőződhetett mindenki a legutóbbi napok alatt.

Érdekes e részben a „Budapesti Hirlapnak“ a „Hölgyek akciója“ cimü közlése, mely az arisztokrata hölgyek mozgalmáról számol be, kik épon oly féltékenyek vallásukra, hitükre, mint a polgári nők. A közlemény többek közt igy szól:

„A nagy eseményeknél éppen ugy, mint a családi drámákban érvényesül a közmondás: „Cherchez la femme.“

Wekerle is könnyebben elbánhat a Vatikánnal és a felsőházzal, mint a budapesti és bécsi arisztokrácia hölgyeivel.

Ezek az ő egyházi politikájának halálos ellenségei.

Az első demonstráció már megtörtént, midőn Szapáry grófnénál megjelent az összes

---

De hát végre volt fáklyám,

Körülnéztem. Szemügyre vettem a „lelkes polgárságot.“

Két kategóriát tudtam megkülönböztetni a csődületben:

1) Ostoba csirkefogókat.

2) Élelmes csirkefogókat.

Az élelmes csirkefogok — ezek voltak többségben — hónnk alá vették a fáklyákat és elvitték — haza.

Az ostobák, lehettek vagy ötszázan, meggyujtották a fáklyákat, és rendetlen csürhe módjára iramodtak egy veterán banda után, a mely kopott ruhákban ugyan, de annál hamisabban muzsikált a „menet élén“. No a dobjuk az nem volt hamis, azt ugyancsak érzéssel döngették!

Én is az ostobákhoz szegődtem, de csak egy darabig. Mikor láttam, hogy az utcákon az emberek mind nevetve néznek a „felvonulást“ s engem még külön meg is bámulnak, mert jó nadrágom volt: eloltottam a fáklyámat s odaadtam egy inas gyereknek, a kinek már kettő volt a hóna alatt, de azért ugyancsak nyöszörgött:

— Bácsi adja neken!!!

Erre azután inkognitóban végig jártam az egész menetet s kerestem a rendezőséget.

Se Gombár, se Rupp Zsigmond nem volt a fáklyások között.

A veteránok közelében haladt egy pár jobban öltözött ember, Havas is köztük volt. Ugy látszik ez a nehány ember (lehettek vagy huszan) volt az az „impozáns tömege a polgároknak“, melyről másnap a „Nemzet“ s a „Lloyd“ irtak.

Annyi bizonyos, hogy ennél d e m o k r a t i k u s a b b fáklyásmenet még nem volt Budapesten: a hány utca gyerek csak van Budapesten, az mind részt vett a menetben.

A veterán banda azonban nem győzte a folytonos lármacsinálást, tehát maguk a fáklyások csináltak zajt.

— Abzug Szapáry!

— Éljen Verhovay!

Ezek voltak a lelkes kiáltások, melyekre a tömeg zúgó „éljen“-nel és zúgó „abzug“-gal felelt. Azt hiszem, hogy egy párszor azt is kiáltották:

— Éljen Wekerle!

Magamban csendesen konstatáltam, hogy a zsidó zavargások óta olyan csőcseléket nem láttam az Andrássy-úton — s csendesen hazaballagtam.

Otthon lefekvéskor elősmertem önmagam előtt, hogy Wekerle igen okos, előrelátó ember, a mit legjobban azzal bizonyitott, hogy kikérte magának az „ovációt“. Nem az ő hibája, hogy kérését nem hallgatták meg.

Hiába! Havas elkészült a dikciójára, azt pedig csak nem fojthatta magába! Mikor lett volna neki alkalma, ha most elszalasztja, egy miniszternek dikciót mondani, s egy minisztert — l e t e g e z n i? . . .

Csak azt csodálom, hogy Wekerle el nem utazott a „megtiszteltetés“ elől.

Másnap elolvastam a „Nemzetet“.

Csodálatos! Én a tegnapi heccet a legnagyobb skandalumok egyikének tartottam, mely valaha a főváros uteáin végbe ment, — a „Nemzet“ pedig „lélekemelő, magasztos látványnak“ irta le.

Kérdezösködtem az ösmeröseimtől, hogy nem volt-e talán két „fáklyászene?“ . . . Azt felelték, hogy: n e m.

Ők is csak azt látták, a mit én. Csakhogy ők sokkal okosabbak voltak, a cilinderjüket, kabátjukat megkimélték, s nem is próbálkoztak fáklyát vinni.

Annyi bizonyos, hogy ha a belvárosi klub máskor ilyen sok gyereket akar összcsöditeni, s ezzel a demokraciának ünnepet rendezni, azt sokkal olcsóbban is teheti: nem kell ezreket kiadni fáklyákra. Elég ha egy veterán bandát felszólitanak, azok úgy is szivesen mennek, még örülnek, ha a temetéseken kivül egyszer másutt muzsikálhatnak. Hogy nagyobb legyen a csődület a banda után még valami olcsó látványosságot vezethetnének: például egy elefántot, Podmaniczky Frigyes bárót, vagy más ilyenféle furcsaságot.

Csak aztán ne Wekerlének csináljanak ilyen komédiát, mert az csakugyan nem érdemli meg az ilyen boszantást.

Dongó.

highlife a hölgyvilágból, hogy sajnálatát fejezze ki Szapáry bukása fölött.

Ezáltal jelezve van, hogy esetleg megkezdődik a Wekerle-kabinet és az uri nők közt a harc és háború. A nagy közönség nem is gyanitja, minő szenvedélyességgel küzdenek a nők, midőn a vallási kérdések megoldásáról van szó.

Ezt láttuk a keresztény-zsidó házassági törvényjavaslat alkalmával, midőn egy református nagy dáma oly élénk vitatkozásba bocsátkozott a felsőház karzatán — egy katolikus hangadó urhölgygyel, hogy a környezetnek kellett kezbelépni és lecsillapitani a vetélkedő feleket.

A nagy társaságban mai napig sem ismerik el az ugynevezett „erdélyi házasságokat", melyek elválás és áttérés utján jöttek létre.

A legmagasabb családból származott nő ki lesz zárva a „haute créme" szentek szentjéből, ha ilyen „erdélyi házasságra" lépett. Különösen ott nyilvánul erősen a nők befolyása a politikára, hol királyi udvar van és hol politikai szalonok léteznek. Budapesten udvar nincs, de támadni fognak politikai szalonok és azok a mágnások — öregek és fiatalok — kik e szalonokban megkisértik az oppoziciót, azok a legszomorubb jövőnek néznek elébe és jaj azoknak, kik nem akarnak Wekerle javaslatai ellen szavazni.

A bécsi udvarnál már *M.* hercegné nevet adott ellenségeinek s őket bécsi dialektusban *Wekerlmágnát*-oknak nevezi. Egy ilyen szerencsétlen Wekerlmágnát néhány nappal ezelőtt igen hideg fogadásban részesült egy bécsi politikai szalonban, hol eddig kedves vendég volt; távozáskor pedig ezt a bucsuztatót kapta: „Hogy Pesten mit fognak önök tenni, nem tudom; de azt mondja meg a Wekerlmágnátoknak, hogy vigyázzanak magukra, mert ha a szentegyházat üldözik, mi itt Bécsben mozgósitunk s akkor majd meglátjuk, ki az erősebb."

A Wekerle-kabinetnek egyik legnagyobb veszélye a nők. — A tapasztalás bizonyitja, hogy az a politika, mely ellen a nők egész hadjáratot szerveznek — rendes uton és béke idejében — nem sikerülhet. — Különösen a parlamenti életben a női cselszövények mindig győznek, mert a szavazatok eltéritésében vagy megakadályozásában mesterek a nők.

Hogy is volna képzelhető, hogy egy szegény férj neje akarata ellen szavazzon! Hiszen ennek a szerencsétlen embernek nem volna se éjjele, se nappala, élete egy politikai martirság volna, melyre nem igen akad vállalkozó.

„Ha Wekerle egyházi politikája megbukik akkor nem a korona sem a Vatikán, sem a felsőház nem buktatják meg, hanem — a nők."

*

A **„Magyar Állam"** cimü katholikus lap a klérust, valamint a katholikus hiveket a vadházasság elleni harcra szólitja fel. A nevezett lap a következőkben állapitja meg a papságnak és a katholikus hivőknek a legközelebbi teendőket:

1. Az advent mind a négy vasárnapján minden templomban a polgári házasság ellen kell szónokolni, kifejtvén, hogy az csak ágyasság, hogy az abban élő nem járulhat a szentségekhez, gyónásnál fel nem oldozható, holta után el nem temethető, mert tette által magát az egyházból kiközösitette; ki kell fejteni, hogy az ily ágyasságból származott gyermekek törvénytelenek, kik egyházi hivatalra, sem papnak, sem apácának fel nem vehetők; ki kell fejteni, hogy a polgári házasságban élőket, mint a katholikus egyház megbecstelenitőit, a katholikus társadalom be nem fogadhatja, mindaddig, mig az egyház ellen elkövetett gyalázatukat bünbánatuk könyeivel le nem mosván, elégtételt nem szolgáltatnak.

2. Népmisziók szervezendők. Az egyházmegyék jeles szónokai, támogatva a szerzetesrendek buzgó papjai által, járják be az ország minden plébániáját, két-három napon át szónokolván az egyház igaz tanitásáról, buzditván és felesketvén a hiveket, hogy ugy társadalmi, mint politikai téren mindent elkövetnek, mit a katholikus hit csak megenged, hogy a káros törvényjavaslatok visszavonassanak.

3. Ugyane célból minden ünnepélyes istentisztelet után nyilvános kérő imádságok tartandók.

4. Politikai bizottságok alakittassanak a népre hatni tudó világi férfiakból, kik az egyházi missziót követő napokon nyilvános népgyüléseken a tiltakozó mozgalmat vezessék, felirván a képviselőházhoz, a kerület képviselőjéhez és a főrendiházhoz, a katholikus hitre sérelmes javaslatok ellen, a képviselőknél különösen hangsulyozván, hogy ha választói óhajának engedni nem akar, tartsa beesületbeli kötelességének lemondani megbizatásáról.

5. A vallásos társulatok tagjai, az ifjuság, a kalocsai Mária-kongregáció magasztos példájára, tegyenek fogadalmat, hogy a polgári házasság, a titkos társulatok ellen egész életen át küzdeni fognak, azokat elő nem mozditják és törvény által való eltiltásukat követelni fogják. Ünnepélyes alkalmakkor, az iskolai ünnepek kiválólag alkalmasak e fogadalom letételére, főleg a katholikus leánynevelő-intézetek növendékeit, a jövendő anyákat kell felleikesiteni, hogy az uj generáció az egyház szeretetében és a liberális antikatholikus instituciók gyülöletében nevelkedjék.

6. Alakitani kell a keresztény nőkből társulatot, melynek tagjai vallásos házasság fenntartására és a polgári házasság eltörlésére társadalmi eszközökkel munkálkodnának.

7. Alkalmas népiratkákkal fel kell világositani a választó polgárokat az ujabb megterheltetéssel járó liberális tervekről, hogy igy a politikai akció annál hatásosabb legyen."

*

Értesülésünk szerint a református egyházak kebelében is élénken foglalkoznak a vadházasság ellen teendő lépésekkel, melyet vallás-erkölcsi szempontból elleneznek dacára annak, hogy — a mint tudvalevő — a református kánon szerint a házasság nem képez szentséget.

Kivánatosnak tartjuk, hogy a reformatus egyházak, s a zsidó vallásfelekezetek is mielőbb nyiltan foglaljanak állást az összes vallások a társadalom ellen tervezett merénylettel szemben, hogy annál tisztábban tünjék ki, miszerint nem az egyes felekezetek s vallások egymás ellen, hanem egy közös ellenség ellen készülnek együttes harcra.

Köztisztviselők fogyasztási szövetkezete.

F. hó 22-én a földmivelési minisztériumban egy igen üdvös intézmény létesült, mely némileg javitani fog a kisebb javadalmazású tisztviselők helyzetén.

Utóbbi időben különösen a mészárosok és pékek kényök kedvők szerint emelték pórtékájuk árát, elannyira, hogy a tisztviselők fizetése elégtelen volt a fővárosban uralkodó drágaság leküzdésére. E bajon segitendő létesültek már több izben fogyasztási szövetkezetek, melyek azonban a kormány támogatása nélkül nem voltak fentarthatók.

Most végre e kérdés végleges megoldást nyert; a mennyiben a földmivelési miniszter kezdeményezéséből az ő védnöksége alatt alakult egy oly szövetkezet, **mely hivatva lesz a köztisztviselőknek kivétel nélkül, háztartásuk összes cikkeit tetemesen olcsóbb áron szállitani,** mint a hogy azokat eddig kereskedőktől voltak kénytelenek beszerezni.

A földmivelési miniszter, három évre dijtalanul átengedi a minisztérium palotájában lévő, 1600 frt évi bért érő raktár helyiségeket.

Az állam gazdaság összes cikkei a legolcsóbb áron fognak a szövetkezet rendelkezésére állami, a vasuti szállitást a kereskedelmi miniszter minimumig le fogja szállitani.

A földmivelési miniszter, ki az alakuló gyülésen maga is részt vett, egyelőre hat kocsit bocsát szintén dijtalanul a szövetkezet rendelkezésére, melyek a megrendelt cikkeket rendelkezésök helyére fogják szállitani később ha a szövetkezet megerősödik, minden kerületben fiók telepeket állitanak föl.

Mondanunk sem kell, hogy a szövetkezet régen érzett hiányt fog pótolni, mely legalább némileg gátat fog vetni a tisztviselők eladósodásának.

Különfélék.

Vidéki „gavallér stikli" Lippának jó nevü orvosa Biasini dr. rendesen egy bőrtáskát hord magával, melyben orvosi eszközök vannak: kések, tük, hallgatodzó csövek, gégetükrök stb. Egy kisebb hivatalnok a minap éjféltájban vig borozgatásból harmadmagával hazajövet épen szemben találja az emlitett orvost, ki táskájával kezében csöndes léptekkel ballagott hazafelé. A ficsur, a mint az orvos közvetlen közelébe ér, udvarias „jó estét" kivánva ezt fölszólitja, hogy sziveskedjék őt lakásába követni. Dr. B. egy szó ellenvetés nélkül követi a fiatal embert, ki hazaérve gyertyát gyujt, aztán egy székre telepedve nyaka köré egy kendőt veszen s követőjét fölszólitja, hogy — borotválja meg! Dr. Biasini egy szó ellenvetés nélkül veszen elő a mosdó asztalról szappant, vizet s azzal munkához lát táskájából egy borotvát vesz elő s azzal a fiatal urat megborotválja! Képzelhető a spicces tréfacsináló öröme a mikor magát pompásan megborotválva látta. Az orvos munkája végeztével dijját kérte, még pedig — tiz forint összegben! Követelését azzal indokolta, hogy minden orvosi ténykedésnél a hol az orvos valamely vágó eszköz használatára van utalva, külön dijak számittatnak, ő nappal öt forinton alól operációt nem végez, éjjel pedig kettős taksát számit. Minthogy az az orvos botjával fenyegetődzött ha a gavallér nem hajlandó az összeget lefizetni, az ijedten nyult tárcájába s onnan félhavi gázsiját előhúzva szomorodott szivvel nyujtotta át az „operatőr"-nek. Dr. Biasini erre kissé kiengesztelődve — mint a „Radna Lippa és V" irja — igy szólt hozzá: „Holnap menjen a községházára s ott egy forintot deponáljon a szegények számára, mint az én fáradságom árát, s jövőre jegyezze meg magának, hogy a mit a doktor tud, azt a borbélynak nem kell tudnia, de a mit a borbély tud, az egy orvosnak csak bliktri! Érti szamár!" Hogy a lippai gavallér à 10 frtot a gorombasággal együtt zsebrerakta-e vagy sem, arról nem ir az idézett lap.

A Rózsa-Szent-Mártoni feszület. Ki ne halotta volna hirét a fancsali feszületnek? Minden magyar ember tudja, hogy mit jelent az „ha valamire azt mondják, hogy olyan képe mutat, mint a fancsali feszület; vagyis igen szomorú képet. Ez a közmondás most meg fog változni. Tudniillik a jó fancsaliak nagyon restelték, hogy akárki idegen jött községükbe, rögtön azon óhajának adott kifejezést, hogy szeretné látni azt a hires fancsali feszületet. A község tehát kérvényt intézett a belügyminiszteriumhoz, hogy nevét meg akarja változtatni. A miniszter belátta a felhozott érték nyomós voltát és megengedte, hogy a fancsali község nevét Rózsa-Szent-Mártonrat változtathassa át. A jövőben tehát már ott nem kereshetik a fancsali feszületet. Ez alkalomból elmondjuk a fancsalit feszület szomoru történetét. Fancsalban, egy Abaujmegyei tót faluban, feszületet csináltattak a falusiak, Kérték pedig a készitőjét, hogy Krisztus urunk képét a feszületen ne lehajtott fővel, halva, hanem élő ábrázattal csinálja. Elkészülvén s fellállittatván a feszület, a rákövetkező éjjel oly égi háboru lett, hogy az egész falu határát elverte a jég. Reggelre egybegyültek a falu vénei s a haragvó Isten képmását helyre igazitották úgy, hogy a fejét lenyomták. E műtét azonban oly rosszul sikerült, hogy a feszületen az emberi ábrázatnak nyoma sem maradt, minek kovetkeztében ugyancsak szomoru képet mutatott a fancsali feszület.

Segitség a tisztviselőknek.

Lapunk más helyén közöljük a köztisztviselők fogyasztási szövetkezetének megalakulásáról szóló hirt.

A tény röviden, az, hogy a földmüvelési miniszter égisze alatt és segitségével egy oly intézmény létesül Budapesten, mely a tisztviselők mostoha helyzetét van hivatva javitani.

Budát, a hol a lakosságnak egy igen tekintélyes részét tisztviselők képezik, ez a hir igen közelről érdekli.

A tisztviselők helyzete — főleg a fővárosban — csakugyan nem irigylendő.

Társadalmi állásuknál, képzettségüknél, intelligenciájuknál fogva a köztisztviselők kénytelenek bizonyos követelményeknek eleget tenni, melyeknek azonban a jelenlegi viszonyok között vagy épen nem, vagy csak nehezen, anyagi romlásuk árán képesek megfelelni.

A tisztviselő, bármily szerény állást foglal is el, nem mehet a város végére, putrikba lakni — de még pincelakást sem használhat: hiszen állásának tartozik azzal, hogy annak megfelelően lakjék.

Igen! de miből?

A lakbér már magában véve is igen csekély, pedig hát abból neki még az élelemhez is kell adnia, mert fizetéséből magából nem képes fentartani családját.

Az élet pedig drága, igen drága itt Budapesten. Oly drága, hogy ehhez fogható drágaság talán sehol Európában nincsen.

Minthogy pedig az állami büdzsé nem képes a tisztviselők fizetését felemelni, javitani, — a tisztviselők pedig helyhez vannak kötve, s igy még csak módjukban sem áll a drága helyet olcsóbbal felcserélni — az államnak, a kormánynak kötelessége rajtuk segiteni, a megélhetés lehetőségét nekik megkönnyiteni.

Ilyen segitség, ilyen könnyités lesz a megalakúlt fogyasztási szövetkezet.

Nem volt ugyan még módunkban a terv részleteivel megösmerkedhetni, de maga az eszme oly annyira jó, hogy bizvást elmondhatjuk róla, ha a kivitel is helyes, ügyes lesz, ezen uj intézmény valóságos Isten áldása lesz a családos tisztviselőkre nézve.

Ideje is már, hogy valamit tegyenek értük a kormányzat vezetői.

Eddig úgy is balúl ütött ki minden intézmény, vagy vállalat, mely a tisztviselők érdekeinek előmozditását célozta.

Ott van a pesti tisztviselő-telep.

Azon ma már mindenféle ember letelepedett — csak tisztviselő nem, vagy igen igen kevés.

Az eszme maga ez esetben is jó volt: olcsó lakást biztositani a tisztviselőknek; de a kivitel határosa nevetségességgel, ügyetlen.

Ugy akartak segiteni a szegény emberen, a ki lakásbért nem birt fizetni, hogy — házat épitettettek vele!

Hiába voltak kedvezők és előnyösek az epitkezési feltételek: tőke mégis csak kellett hozzá. A tőkét józan spekulánsok nagyon szivesen adták a házra kölcsön, mert mire az felépült, a sok utánjárásnak, fáradságnak vége volt, addigra már a hitelezőé volt a ház felszereléssel, mindennel együtt.

Ma már a tisztviselőtelepen tisztviselő háztulajdonos alig akad, s a ki akad, az másutt is lehetne háziur: tőkéje volt.

De más módon is igyekeztek a tisztviselőket boldogitani.

Csináltak már régebben is fogyasztási szövetkezeteket.

De hogyan? — Úgy, hogy a ki olcsóbb áron remélt az élelmi-cikkekhez jutni, azt megfogták szövetkezeti tagnak, részvényesnek.

A részvényes azután igaz, hogy egy pár krajcárral olcsóbban kapott egyik másik holmit — de azt drágán fizette meg a befektetett részvények által, melyek sohasem juttattak osztalékot a a részvényeseknek, s végül a beléjük helyezett tőke odaveszett.

Az ilyen vállalkozásnak csak akkor lehet eredménye, ha nagy a forgalom, sok a tag, a szövetséges. Már pedig az elmult években sorra megbukott szövetkezeteknek épen az volt a bajuk, hogy elegendő tagot nem tudtak szerezni, s ennek folytán forgalomról sem lehetett szó; nem pedig azért, mert hiányzott az intézmény iránti bizalom. Az intézet alapitói, magánemberek, nem voltak képesek a kellő garanciát nyujtani — vagy legalább is nem voltak képesek ezt az érdekelt közönség meggyőződésévé tenni.

Egészen másképen áll a dolog a most szóban forgó fogyasztási szövetkezetnél.

Itt, minthogy maga az állam nyujtja mintegy a garanciát: először a bizalom feltétlen.

De másrészt ugyancsak az állam annyiféle előnyt, kedvezményt képes nyujtani az alakult szövetkezetnek, hogy már ezáltal is anyagilag sokkal kedvezőbb helyzetben van kezdettől fogva, mint minden eddigi e téren próbálkozó egylet vagy intézet.

Meggyőződésünk, hogy ezen intézmény a tiszviselőkre nézve, főleg a kisebb fizetésüekre nézve igen nagy jótétemény lesz.

Nem tudjuk, hogy az eszme Bethlen miniszternek saját eszméje-e, avagy a boldogult Barossnak gazdag hagyatékához tartozik-e, de azt tudjuk, hogy a kinek agyában megfogamzott azt józan, nemes intenciók vezették! *(Szt. a.)*

Hirek.

Valahára megalakult a minisztérium és a kolera is szünő félben van . . A hirlap olvasó közönség liderc nyomástól szabadul meg, ha egyszer már nemcsak a kormány válságról és koleráról kell olvasnia.

A forralt viz már az ördögnek sem kell.

Az ujságirók különben legjobban fájlalják, ha e két háladatos téma majdan nem szolgáltat elegendő anyagot hasábjaik megtöltésére.

Magam is gondolatokba merülve azon töprenkedem: miről fogok irni? Álmaimban rémképeket látok s a mult hetek eseményei fokozódott alakban jelennek meg szemeim előtt.

A minap reggel is szörnyü ijedségre ébredtem. Olyat kiálltottam, hogy gazdasszonyom csaknem sirva fakadt ijedtében. Azt álmodtam, hogy a Hentzi szobor felrobbantására alakult titkos bizottság, sors húzás utján engem szemelt ki a terv végrehajtására. Minden elő volt készitve, s én akár csak egy kilo cukrot, gondosan papirba csomagolva vittem a robbanó anyaggal telt üveg bombát.

Esti 9 óra volt, az eső csendesen permetezve hullott, az utcák néptelenek voltak: szóval a hangulat teljesen megfelelt szörnyü tervem kiviteléhez.

Bele ültem a sikló első osztályú kocsijába — egyedül voltam.

A bombát gondosan mellém helyeztem a kocsi ülésére.

A jelző csengetyü megszólalt, szivszorultan vártam az indulást; a kocsi ajtaja becsapodott, már csak a gépésznek kellett megadni a jelt, hogy a magasba emelkedhessünk.

Egyszerre ujból megnyilik a kocsi ajtaja és sietve belép a miniszterelnök.

Meghökkentem. Nem volt annyi időm, hogy a bombát a kocsi üléséről elvegyem, mert a miniszterelnök minden teketoria nélkül ráült, éppen a bombára.

A mi ezután következett, arról nem tudok beszámolni. Midőn felébredtem percekig nem tudtam szóhoz jutni az ijedségtől.

A levegőben még akkor is láttam repülni a miniszterelnök darabjait s a felrobbant bomba egyes részeit.

Egy ilyen bomba szilánk épen elém esett, megösmertem: a vadházassági törvényjavaslat volt.

De hát minek is ült rá Wekerle erre a bombára?

Scorpio.

Az orsz. magyar iskolaegyesület II. ker. választmánya tagjaiul f. hó 13-án Rupp Zsigmond elnöklete alatt a medve utcai iskola helyiségében tartott közgyülésen 5 évi időtartamra megválasztattak a következők; Rendes tagok: Emmer Kornélné, Lengyel Sándorné, Rupp Zsigmondné, Szabó M. Eerencné, Turánszky Irén, Bánfi Zsigmond dr., Axamethy Lajos dr., Bauer József, Blau Oszkár dr, Biscera Endre, Csepely Sándor, Derlik Sándor, Eckermann Ede, Freyberger Pál, Gallner József, Gőőz József dr, Hauszmann Sándor, Kocsis Alajos dr, Kollár Lajos, Kozma Gyula, Lengyel Sándor, Lindmayer Ferenc, Mayer József, Mihalovits Antal, Paldt Lajos dr, Palotai Rezső, Pec István, Rónay Károly dr, Rupp Zsigmond, Szabó M. Ferenc, Szávoszt Alfonz, Schiller György, Szász Gábor, Tabódy József, Trajtler Károly, Csebi Pogány Béla, Gyurman Andor, Kobzinek Frigyes, Garba Gyula. Póttagok: Brunner Alajos, Dietrich Károly, Fábián Antal, Kanyó Sándor, Mambriny János, Skrobanek Károly, Sártory Béla, Szabó Ignác, Szemlér Mór, Takács László, Wagner Antal és Jurman János. A közgyülésen Gőőz Józzef dr. referált az iskolaegyesület s különösen annak II-ik ker. választmánya eddigi munkásságáról. A választmány tisztikarának megválasztását a november 19-ikén tartott gyülésen ejtették meg.

Korán kezdi! Szinte hihetetlen, hogy a mai fiatalság, már milyen korán tér a rosz utra. A legközelébb is egy csecsemő fordult meg egyik viziárosi — zálogházban. A dolog ugy történt, hogy egy a Kapás utcában lakó szegény aszszonynak el kellett mennie hazulról, egy éves kis gyermekét nem vihette magával, hanem az ágy párnáiba takarta és ott hagyta a szobá-ban. Alig távozott az asszony, egy tolvaj lopódzott be a lakásba és miután más elvinni valót nem talált, az ágyon levő párnákat szemelte ki zsákmányul. Hamar felkapja a párnacsomagat, nem is nézi, hanem siet vele egy közeli zálogházba. Ott beadja a csomagot és

kölcsönt kér rá. A zálogtulajdonos természetesen meg akarja vizsgálni a zálogtárgyat, bontogatja a csomagot és egyszerre csak két párna közt, egy kis csecsemőt pillant meg. Nagyot néz, majd a klienshez fordul, hogy magyarázatot kérjen tőle. A kliens azonban szintén észrevette már, hogy ő sietségében mit felejtett a lopott holmi közt, gyorsan elillant. A furcsa zálogtárgyat persze a zálogos elvitte a II-dik kerületi kapitánysághoz, a hol az inspekcios tisztviselő ugyancsak megbotránkozott a kisded romlottságán, és mikor a gyerek anyja is a kapitányságra rohant elvesztett gyermekét keresni, annak erősen a szivére kötötte, hogy vigyázzon jobban a kicsikére.

A 10,000-dik porcio gulyás levest osztották ki Pénteken a krisztinavárosi vöröskeresztes népkonyhában. A tizezredik porciót nem közönséges ember kapta: beteg ember, a ki nem a száján át vesz lélekzetet, hanem az Ádám-csutkája felett egy lyukon, mely a gégéjébe vezet. Valami gége baja lehetett a szegeny embernek, a miért megoperálták és azóta a nyakán levő lyukon át vesz lélekzetet. Ha beszélni akar, betartja a lyukat az ujjával, mert különben a levegő ott megy ki s nem éri a hangszálakat. A népkonyha vezetői s fentartói beszédbe is ereszkedtek a fals-gégés emberrel. Babarczi Schwartzer Otto dr. egyetemi tanár, vöröskeresztegyleti elnök is megjelent az igy nevezetéssé vált levesosztáson és mint hogy e nap: November 25-dike ő reá nézve kegyeletes emlékezetű, t. i. boldogult édes atyja, ki Buda városának legnépszerübb polgára volt, születésnapjának emlékünnepe — a népkonyha céljaira könyöradományokat gyüjtő perselybe száz forintot adakozott.

Mulatság. Az I. ker. polgári kör December hó 6-én tánccal egybekötött zene és ösmerkedési estélyt rendez saját helyiségében. Az estély esti 8 órakor kezdődik.

Wolafka Debrecenben. Wolafka Nándornak, ki legnépszerübb papja volt fővárosunknak, debreceni fogadtatásáról ezt irja a „Debreceni Hiradó“: „Dr. Wolafka Nándor c. püspök és helybeli plébános, csütörtökön érkezett városunkba. A fiatal püspök Budapestről jött. Az üdvözlő beszédet a nagyszámu várók jelenlétében dr. Nemes Kálmán ügyvéd, r. kath. főgondnok mondta, ki után Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester üdvözölte a főpapot, kinek beszédéből kiemeljük a következőket: „Isten engem ugy segéljen, hogy sem magam meg nem bontom a felekezetek békés egyetértését és szeretetét, sem pedig hiveimnek megbontani nem engedem. Működésem odairányul és a vallásfelekezetekkel vállvetve odaműködöm, hogy rajongásig szeretett hazám s e város felvirágzását, jólétét előmozditsam. És most engedjék meg, hogy szeretett városunknak nevszhessem én is Debrecent. Köszönöm szivélyes üdvözlésüket.“ A püspök nemes szavai viharos éljenzést keltettek, mely szünni is alig akart. Az ünnepélyes fogadtatás után a püspök a város ötös fogatára ült s Nemes Kálmán kiséretében behajtatott a városba. A templomban fényes segédlet mellett az uj püspök-lelkipásztor „Veni Sancte“-t mondott. Azután a tisztelgő küldöttségeket fogadta.“ — Ugy látszik tehát, hogy Wolatka Debrecenben is hamar népszerüvé fog lenni. Hát még, ha majd a debreceni asszonyok is úgy el fognak járni a prédikációra mint a — budaiak!

A budai vikarius lakását, az Uri utcában levő „skót házban“ rendezik be. Vajha az érseki helynök kinevezése befolyással volna a várbeli templomok ügyeire is, és siettetné némileg a Mátyás templom elkészültét!

A krisztinaváros polgári Casino f. hó 26-án uj háza falegyen ünnepélye alkalmával társas vacsorát rendezett.

A budai zeneakademia f. hó 23-án nagyszámú működő tag jelenlétében tartotta évi közgyülését. Az évi jelentésből kitünik, hogy 104 működö-, 50 pártoló-, és 55 alapitó tagja van; cselekvő vagyona 38.754 frtra rúg. Jövő év tavaszán fennállásának 25 éves évfordulója alkalmából Felician Dávid: „Kolumbus Kristóf orátoriumát“ fogják előadni. Az akadémia történetének megirásán pedig annak jeles titkára Fellner Ferenc már huzamosabb idő óta dolgozik.

Buda érdekei.

Hogy nemcsak a budai kongresszus bizottsági üléseznek, de az érdeklődést a budai érdekeket illetőleg mindnagyobb és nagyobb körben sikerült már is felkeltenünk, bizonyitják a hozzánk ez ügyben beérkező cikkek.

Megjegyzás nélkül adunk alább két ilyen cikket, mindegyikben van figyelemre méltó ujabb eszme.

I. Buda jövője.

Vámbéri Ármin igen érdekes és alapos tanulmányu felolvasást tartott a mult hetekben a terézvárosiaknak „Budapest jövőjé“-ről, mint a Kelet és Nyugat leendő világ forgalmi gócpontjáról, Európa és Ázsia jövendö metropoliszáról.

Kitünő tudósunk felolvasásában megemlékezett még a terézvárosiakról is, de figyelmen kivül hagyta a budai részt; melynek jövője pedig tagadhatatlanul egészen külön tárgyalandó kérdést képez fővárosunk jövőjénél, miként azt az alábbiakban látni fogjuk.

De hát mi magunk is úgy megszoktuk már fővárosunknak az egyesitett Budapest elnevezését, hogy midőn oly fényesnek látjuk jövője képét, egészen megfeledkezünk a minket érdeklő részről, Budáról — és azon szerepről mely a fényes jövőben Budának jutni fog.

Pedig épen a pesti rész óriás haladása mellett mindinkább és már annyira szembeötlő a mi elmaradottságunk, hogy e kérdés, — a nyomában felmerülő számtalan tennivalóval — méltán érdemel komoly figyelmet, főleg most, midőn a budai részek fejlesztése és emelése érdekében bizonyos erőlködést vélünk láthatni.

Ha külön-külön vesszük figyelembe a két város rész fejlődését, nyilván való az, hogy manapság jóformán csak provinciájává lettünk Pestnek, a tulajdonképeni központnak: úgy tudja és tapasztalja ezt minden ide vetődő idegen, de úgy érezük azt leginkább mimagunk.

Jóllehet még 1872-ben törvényileg kimondották a két városnak közigazgatási egyesitését, ezáltal még korántsem egyenlitették ki azon eltéréseket, melyek a kettős város egyöntetüsége elé elháríthatatlan akadályokat gördítettek és fognak gördíteni mindenkor.

Ilyen akadály a két városnak egymástól teljesen elütő történeti multja, fejlődési processzusa és különösen fekvési viszonyai melyek képesithették ugyan Budát a még nem is oly rég letünt időkben a főváros szerepére, de ma már a rohamosan megváltozott társadalmi viszonyoknál fogva ép ez által van hátráltatva, Pesttel a fokozatos fejlődésben lépést tartani. S hogy e hegyvölgyes város rész sohasem emelkedhetik arra a nivóra, melyen egy világforgalmi központnak állania kell — az könyen érthető; mig ellenben Pest rohamos fejlődésével hatványozott gyorsasággal fogja elérni ebbeli jelentőségét. E fejlődés azután nem hagyhatja érintetlenül a jobbparti részt sem és mivel e kihatás Budának a fentjelzett területi szakadozottságánál fogva nem találhat jelenlegi területén kellő talajra, önkénytelen fog magának alkalmasabb helyet keresni, úgy, hogy amily arányban terjeszkedik majd a pesti rész külés gyárvárosaival Észak- és Délnek, szintén oly arányban fog előbb-utóbb a budai rész is terjeszkedni Északnak Ó-Buda felé s még inkább délnek Lágymányos és Kelenföld felé, melyek sík területeikkel a gyárvárosok alakulására igen alkalmas területül szolgálnak.

Különösen e tekintetben segitette volna elő egy óriás lépéssel a mi helyes és egyedüli terjeszkedésünket a Lágymányosra tervezett milleniumi kiállitás, mely azonban fájdalom csak a papiroson maradt meg úgy hogy mi ismét vissza vagyunk vetve legalább is egy évszázaddal e részre irányuló fejlődésünkben.

Hanem ezen már — úgy látszik nem lehet változtatnunk:

Mi hát Budának a jövője?

Tekintsünk csak bár mely világvárosra: London, Páris, Berlin stb. vagy épen Pest is rohamos emelkedésüket kiválólag nem sik területi fekvésüknek köszönhetik-e?

Ha be is kell látnunk, hogy Buda fekvésével és szakadozottságával nem fejlődhetik oly irányban és arányban, mint Pest, ezzel még épenséggel nincs kimondva az, hogy tehát; most felesleges is volna minden további szándék annak emelésére. Sőt épen ebből kifolyólag következik egy igen fontos feladat, melynek teljesitésére kell minél nagyobb tevékenységet, munkásságot kifejtenünk?

Ugyanis: amilyen elháríthatatlan akadályául szolgál még most Budának fekvése világvárossá alakulásában — ép oly, sőt tán nagyobb mértékben fog előnyére válni e fekvés a jövőben!

Ebben a fekvésben rejlik Buda jövője.

Az a természeti szépség, gyönyörü kilátás hegyeinkről, kies hegy-völgyes vidékünk, mely fővárosunk, budai oldalát minden időkben megmenti a nagyvárosok tulzsúfoltságával együtt járó szánalmas egészségügyi mizeriáktól; a számos gyógyforrás, széthintve Buda minden részében: oly természeti adományok, melyeket a legalkalmasabban felhasználva, pótolhatjuk azt, a mivel Pest eddig megelőzött fejlődésében.

Ezért, s ily szellemben kell tehát nagy tevékenységet ás munkásságot kifejtenünk, hogy helyre hozhassuk általánoságban hátra maradottságunkat s legalább a jövöre nézve biztositsuk magunkat.

A várhegy a most is folyó nagyszabásu épitkezések folytán már a közel jövőben egyike lesz a leggyönyörübb fekvésü királyi lakoknak a Gellérthegyet pedig, a nemzeti eszmét szolgáló fenséges monumentummal speciális világcsodává varázsolhatnók: már most is messzehires gyógyforrásaink praktikus felhasználással világ fürdöket állithatnánk fel.

Csak is ily alapon lehet fényes és nagy jövőre kilátásunk.

Eördögh.

II. Budai bajok.

A mióta Buda fejlesztése érdekében „mozgalom“ indult meg, a közönség körében is bizonyos érdeklődés észlelhető, mely azon általános ohaj alakjában nyilatkozik, vajha Buda is az ország fővárosához mélton emelkednék és lépést tarthatna Pest rohamos fejlődésével.

Évtizedek hibáit helyre hozni roppant nagy feladat. Pest fényes Duna-partja büszkén tekint a szemben levő apró viskókra. Nincs Budának egyetlen utcája sem, mely a nagy város jellegét magán hordaná.

A milleniumi kiállitásból Budának vaj mi kevés előnye lehet, pedig a lágymányosi terület felhasználásával a város fejlödése oly mértékben haladhatott volna előbbre, hogy nem kellene majdan szégyenkerve meghátrálnia a külföld vendégei előtt Pest gazdagsága és fénye mellett.

Budának igy be kell érnie azzal a konc-

cal melyet az állam s a városi tanács jóakarata, hosszas jajgatás után juttat.

A legfontosabb mozzanat, mely az egész országra befolyással lesz, az épülő királyi palota, melyből majdan elragadó kilátás nyilik Buda hegyeire s az alant elterülő apró viskókra.

Mi fog történni a szegénység apró tanyáival? Nem fogják sérteni majd az uralkodó s magas vendégeinek szemeit?

Vagy talán halomra döntik az egész városrészt?

És mi fog történni a kihaló félben lévő várral?

A ministeriumok egymásután elköltöznek, fényes palotákba, az uj országház közelébe; a pénzügyministerium nem kevesebb mint hét helyen, kivétel nélkül régi épületekben van elhelyezve. És micsoda helyiségek azok például, melyekben az illetékügyi számvevőség egy osztálya van elhelyezve, a régi országház épületében?

Oduk a szó legteljesebb értelmében.

Más államokban a pénzügyminiszteri palota a város egyik látványosságát képezi, minálunk azt sem tudjuk melyik az igazi, hiszen hét darab is van!

Azonban nem zúgolodunk, mert még ez is átvándorol majd Pestre.

A templomok kérdése a várban, már több mint két évtized óta foglalkoztatja a közvéleményt.

A Mátyás templom nem akar elkészülni, a helyőrségi templom pedig oly szánalmas állapotban van, hogy ily állapotban soká használni aligha lehet.

Az evangelikusak temploma görbe tornyával (ha ugyan annak nevezhető) nem méltó a főváros sokszor hangoztatott szépségéhez.

A Krisztina városról általánósan azon hir van elterjedve, hogy Budapest legegészségesebb városrésze, és ennek tulajdonitható utóbbi években tapasztalt fejlődése.

Tényleg fejlödött, de a jelen viszonyok között mégis egy elzárt városrésznek tekinthető, melynek sem állandó piaca, sem kereskedelme nem lévén, tetemesen drágább a főváros bármely városrészénél.

A lakások ára különösen az ujabb házakban az Andrássy úti lakások árával állitható párhuzamba. A hus és egyébb élelmi cikkeket az alagut és lánchid vám tetemesen megdrágitják.

A tavasszal épülő villamos vasúti vonal, mely a Sáros fürdőtől az Attila utcán át a Fogaskerekü vasútig fog vezetni, és a tervben lévő Duna-hidak mindenesetre élénkiteni fogják a forgalmat, s talán megjavitják majd a jelenlegi helyzetet.

A viziváros dacára, hogy Budának legélénkebb városrésze, nem hordja magán a nagy város jellegét.

Utcái szükek; az épitkezés különösen a Fő-utcán igen lanyha.

Egyes épületek utjában állanak a fejlődésnek: mint például a Corvintéri katonai raktár és a Hitelbank gőzmalma. Ez utóbbi közvetlen szomszédságát képezi a Bombatéri templomnak, melynek tornyait örökös füst felhőkbe boritja. Ily sors vár különben a fazekas térre tervezett református templomra is.

E malom különben már régóta szálka a környék lakoinak szemében, s kivánatos volna kisajátitása már csak azon oknál fogva is mert igy, szemben a tulsó parton épülő országházzal, Budának amugy is szegényes Duna partját még visszataszitóbbá teszi a külömbséget Pesttel szemben pedig még rikitóbbá.

Buda távolabb fekvő városrészeiről jelen alkalommal alig lehet szólani, hiszen a fejlödésnek minden esetre a központból kell ki indulnia, s csak akkor lehet majdan szó a város többi részeiről. Kivonatos volna azonban minden esetre, ha az éjjeli világitás kérdése továbbá a Császárfürdő környékének szabályozása végleges megoldást nyerhetne.

—r R—

Irodalom és művészet.

A téli kiállitás.

Ha kimegyünk az Andrássy-uti műcsarnokba és végig nézük azt az ötszázhuszonhét művet, melyet az idén kiállitottak, akkor azzal a kellemes benyomással távozunk a képzőművészetek palotájából, hogy Budapestet nem csak az idegen művészek keresik fel szivesen műveikkel a kiállitások alkalmával, hanem magyar művészeink is évről-évre többet, jobbat produkálnak.

Az is örvendetes jelenség, hogy a már ösmert művészeken kivül elég szép számmal sorakoznak ujabbak a magyar művészgárdához.

A kiállitáson sok a jó kép, több a középszerü, s csak igen kevés van olyan, mely a kritikát semmiben sem állja ki.

Valami kiváló, világra szóló alkotás nincsen sem a képek, sem a szobrok között. De azért van nehány nagyobb szabású mű ugy a képek, mint a szobrok között.

A szobrok között mindjárt a bejáratnál Butti Enriko bronzszobra tünik fel: „A bányász.“ A szenes talicskára a teljes kimerültség és fáradtság félreösmerhetlen jeleivel ugy arcban, mint testtartásában dül egy bánya munkás; lankadt kezéből földre hulott a csákány. Megkapó realizmus, nelyes plasztika nyilvánul a műben.

A lépcsőházban Fadrusz János gipszszobra „Krisztus a keresztfán“ van elhelyezve. A 3 métert meghaladó szobor teljesen leköti figyelmünket. Az üdvözitőnek fájdalmas szenvedéseit visszatükröző vonásait a művész megrenditő összhangba tudta hozni a halálnak, s a megnyugvásnak jótékonyan ható jeleivel. A test és a végtagok a feszités által rendes formáikból kihozva is anatomiailag tökéletesek. A „B. H,“ műbirálójának azon kifogása, hogy a karok nagyon soványak, minden alapot nélkülöz.

A folyosón van Senyei Károly bronzszobra, a „Békát fogo gyermekek,“ mely a főváros tulajdonat képezi: ügyes kompozicio, bár nem kifogástalan kivitelében.

Strobl Alajosnak több szobra között igen jó Beöthy Zsolt dombormüvü mellképe. Tisza Kálmán mellszobra is sikerült alkotás, bár az öreg államférfiu szoborképe nagyon zordon kifejezésü. Egy öreg asszony, kezében bibliával a legsikerülteab alkotásai közé tartozik a mesternek. A jóságos arcu öreg asszony -- mint mondják — a művész édes anyjának képmása, innen a felirás is: „Anyánk.“

Zala György „gyermek képmásai“ pompásak,

József főhercegnek és Klotild főherceg asszonynak mellszobrai a IV. teremben Strobl vésőjét dicsérik.

Lehetetlen egyszerre számot adni mindazon benyomásokról, melyeket a sok kisebb, nagyobb szobrok a szemlélőben s a kritikusban keltenek, s igy ezúttal csak az emlitett nagyobbszabású művekkel érjük be.

De, ha lehetetlen a szobrokról beszámolni, még kevésbé vagyunk képesek a nagyszámú képekről még csak nagyjából is tájékoztatást nyujtani. Itt is az első „átfutás“ alkalmával nyert impresszióinkról szólhatunk ma még csak, a kiállitás első napján.

A X-dik számú nagy teremben mindenek előtt az olasz Garnelo Jose óriási vászna köti le figyelmünket.

A kép cime „A megakadályozott párbaj.“ Modern gondolat, modern kivitelben — de nem hiba nélkül. A szinházi kuliszákra emlékeztető erdős háttér előtt két csoportozat van a képen. Az egyikben a párbajt megakadályozó hölgy s a párbajozó a főalakok: ez utóbbi kezében rapirral a kellemetlen meglepetésnek s a fájdalmas megdöbbenésnek vegyes vonásaival arcán talán a legsikerültebb alakja a képnek. A körülötte levők kevésbbé érdekelnek, bárha egy örag uruak alakja, ki a rapirt igyekszik átvenni (talán az orvos?) szinte kidomborodik a képből.

A hölgy alakjában a természetességet, a valószinüséget ugyszólván teljesen nélkülözük. Estélyi toáletben, uszályos ruhában borul a férfi nyakába s inkább egy rosszul játszó operaénekesnö benyomását teszi a szemlélőre, mint az aggodó hitves, vagy kedvesét, a ki mindenről megfeledkezve rohant a vivók közé. Ugy az ő mint kisérönöjének ruhái elegáns szinezésük által bilincselik le tekintetünket. A csoport mögött közvetlenül áll egy hintó, melynek távlata teljesen érthetetlen s a szemlélő nem képes eldönteni, vajjon a kisérönő háttal nem támaszkodik-e az egyik toporzékoló lóhoz. A lovak maguk aránytalanul kicsinyek, meglehetősen rosszul rajzoltak.

A második csoport a kép jobb oldalán a másik vivóelet ábrázolja segédeivel. A meglepetés, s a megilletődés látszik arcán. Az alakok kidolgozása itt is, mint az egész képen a legapróbb részletekig pontos, gondos.

Szinte felkacagunk, ha az elhunyt Peel Paul „Az ikrek“ cimü festménye tünik szemünkbe: oly bohókás, kedves, vidám e festmény. Az ikreket megakarják fürészteni, de ők elbujnak a spanyol fal mögé. A gyönyörü bubák kedves pofácskái, üde, rózsa szinü húsuk, az őket kereső nő mosolygó arca s az egész képnek szinpompás, világos kivitele mindenkit kell, hogy megkapjanak.

Korányi dr. professzor arcképe Stetka Gyulától gondos kidolgozásu, de élettelen kép.

Checa Ulpiano „Szaturnáliája“ különösen élénk szinezése által tünik fel. Ugyan e festőnek egy másik nagyobb képe: „Kocsiverseny egy római cirkuszban“ érdekes tárgya által, valamint ugyancsak a szingazdag feldolgozás által nagyon rászolgál arra, hogy vele foglalkozzunk, de oly rosz helyre jutott a kép, hogy a művész bizony nem fogja megköszönni a kiállitás rendezőinek.

Marr Károly „Áldozatra menés“-e a maga páratelt levegőjével hangulatos, szép kép, mely a kiállitásnak legjobb művei közé tartozik.

Hogy Margitay Tihamérnak festményei elé kiváncsisággal nézett a nagy publikum, azt nem csodáljuk. Ő a maga „életképei“-vel a legdivatosabb festője szalónunknak.

Ezuttal két képpel jelent meg a kiálitáson. „Az első váltó“-nak cime megmondja a kép tárgyát. Az első váltóban bünös fiatal ember félig hátat forditva szégyenkezve hagyja feje felett elzugni a családi vihart, melyben a haragos apának jut a menydörgés főszerepe. Az alakok ügyes összeállitása, a szinek szerencsés és izléses összeállitása jó tulajdonai a képnek.

Hibája a képnek a plasztikának úgyszólván teljes hiánya. Mintha csak olajnyomásu kép előtt állanánk, oly sablonszerüen van kidolgozva a művésznek ezen és másik képe is.

E másik kép „A féltékeny“ — mulatságos tárgyu, ugyanazon jó és rosz oldala van, mint minden Margitay képnek az utóbbi időben. Ezen felül e képen a három alak fejei tulságosan nagyok, annyira, hogy feltünő.

Knirr Henrik képe „Válságos pillanatok“ nagyobb szabású kép, komor tárgygyal (egy súlyosan beteg leány ágyán az aggodó anya, az asztalnál a habozó orvos). Az orvos habozó, határozatlan mimikájával a legsikerültebb alakja a képnek. Az anya inkább kiváncsi, mint aggodó kifejezéssel nézi az orvost. A beteg leány épen nincsen beteg szinben; behunyt szemeivel, jó szinü arcával aludni látszik, úgy, hogy szinte rosszúl esik az orvos jelenléte.

Pap Henrik „Üres bölcsője“ kifejezés teljes, hangulatos kép. A fiatal parasztgazda és felesége szomoruan néznek az üres bölcsöbe, mely pedig kevéssel az előtt még nem volt üres, a mint a helyzetből, s a ruhákból látszik. Igen sikerült e képen a világitás. A falon függő örök tüznek vöröses fénye kissé tulsú-

gos, tekintettel a nappali világitásra. Pap Henrik a fiatalabb festők közé tartozik, a ki azonban már évek óta kiállit egy-két képet s igy évről-évre van alkalmunk haladását konstatálni. A mult évben kiállitott és a király által megvett „Október elseje“ volt utolsó képe, melyet láttunk. Gondos lelkiösmeretes kidolgozás mindig jellemezte Pap Henriknek müveit eddig is, s most ehhez az ecsetnek észrevehetőleg határozotab, jellemzetesebb használata járul.

Eisenhut F. Hungáriája dacára az impozáns szinezésnek nem sikerült kép. Hungáriának az a ki élt, francia sanszonettszerü arc nem illik sehogysem; szinte csodáljuk, hogy elbirja a nehéz sisakot. A feje is aránytalanul kicsi azon felül — érdekes állapotban látszik lenni.

Bencur Gyula nehány arcképet állitott ki, melyek közül az elsőség mindenesetre Almássy Dénesné grófné arcképét illeti meg, mely e kiváló müvész arcképeinél már megszokott bravurral van festve.

Ezekben számoltunk be nagyjából a kiállitás futólagos áttekintése után a legfeltünőbb dolgokról.

Igen gazdag a kiállitás ez idén aquarellekben is, még pedig igen jeles, értékes müvekben,

(— n.)

Kuruc dalok. A kurucvilág zenéjének buzgó müvelőjétől Káldy Gyulától Kuruc dalok XVII. és XVIII. század cim alatt terjedelmes füzet jelent meg, mely Thaly Kálmánnak van ajánlva. Ennek a kiadványnak, miként a szerző tanulmányszerü, tartalmas előszavában mondja, az a célja, hogy megismertesse a XVII. és XVIII. századbeli magyar zenét, Tökölyi Imre, Rákóczy Ferenc korabeli dalokat, nótákat, egyházi énekeket, amelyek legnagyobb része eddig, kinyomatva nem lett. Ezek a zenedarabok különösen néprajzi tekintetben kiválóan érdekesek és általuk bebizonyitja a szerző, hogy nincs semmi más oly zene a világon, melytől az európai zene annyi ritmusi ereditséget tanulhatna, mint a magyar zenétől. Ezt különben Liszt Ferenc is állitotta.

— **Zajos derültség egy szinházban.** A havrei szinházban e hó 22 22-én „A savanai tengeri rablók“ rémdarabot adták. Mikor az első felvonás végével a függönyt leeresztették, egyszerre csak berohannak a földszintre a jegyszedők, minden kijárást elállnak s fölszólitják a közönséget, hogy maradjon veszteg. Talán valami iszonyu gyilkosnak jöttek a nyomára s ennek a szökését akarták megakadályozni? Egy asszonyság a második emeleti zártszékeken oly hevesen csuklott (nyitott szájjal), hogy egész hamis fogsora kiesett s leesett a földszintre. Ezért mozgositotta a jegyszddőket, nehogy drága jószágát valaki eltulajdonitsa. Hosszu keresés után meglelték a fogsort, odaadták az asszonynak, a ki szépen visszatette a szájába s tovább csuklott, de jobban vigyázva.

Az ötödik népszerü hangverseny nov. 27-én, d. u. 5 órakor Thomson Cesns hegedümüvész és Strozzi Guglielma k. a., énekesnő közreműködése mellett a következő műsorral tartatik meg: 1. Vieuxtemps 1-sö hangverseny. 2. Tartini. Trillo del diavolo. 3. a) Pergolese di Jesi. (1710—1766) Ária. b) Mascagni, M'ama non m'ama. c) Sucher. Rosenbusch. 4. a) Hängel. Nagy hangverseny. b) Ries. Adagio. c) Händel. Tassacaglia. 5. a) Hofmann. Stille Liebe. b) Brahms. Vor ewiger Liebe. c) Jensen. Am Ufer dess Flusses des Manzanares. 6. Wieniawski. Romance et Zingaresca.

* **Nyilvános felolvasákat** rendez a „II. ker. Polgári Kör“ saját helyiségeiben vasárnaponként, esti 6 órakor. Ezen felolvasások programmja következő: 1892. December 4-én Margalits Ede dr. vendég: A szép a természetben és a művészetben. Dec. 11-én Herman Gyula, körtag: Nehány szó a Duna jobbparti reform. törekvésekhez. Dec. 13-án Szterényi Hugó dr. vendég: A kenyéről. 1893 Január 8-án Radnai Rezső dr. vendég: Az aesthetika köréből, Január 15-én Thewrewk Árpád, vendég: Gróf Széchenyi István hősies elszántsága a lipcsei ütközetben. Január 22-én Hangl József körtag: Nehány szó a népnevelés köréből. Január 29-én Pápay Károly dr. vendég: Szibériai nyelvrokonaink. Fekruár 5-én Thewrewk Árpád vendég: Magyar nyelvkérdések és feleletek. Február 12-én Beke Manó vendég: A számok világából. Február 19-én id. Stielly Gyula, vendég: Lugano. Február 26-án Szabó Lajos körtag: A kék oroszlán szerencséje. (Humoreszk.) Március 5-én Szabolcsi Izidor dr. körtag: Fő- és székvárosunk közigazgatása. Március 12-én König Gusztáv, körtag: A jellemről. Március 19-én Németi Imre, dr. körtag: I. Mátyás királyról (korrajz.) Március 26-án Németh Imre dr. körtag: I. Mátyás királyról (folytatás.)

☞ **A Duna jobbpartján lévő T. egyesületeket és társulatokat felszólitjuk, hogy a közönségre, nézve érdekes határozataikat, gyüléseikről szóló tudósitásaikat sziveskedjenek jókor beküldeni. A mennyiben azok nem üzleti hirdetés jellegével birnának, szivesen vesszük át e közléseket mint a melyek közönségünket is érdeklik.** ☜

A szerk.

Hasznos tudnivalók.

Budai képviselők:

Az I. kerület országgyülési kepviselője: dr. **Falk Miksa** (lakása V., Dorottya-utca 14. sz.)

A II. kerület országgyülési képviselője: dr. **Darányi Ignácz** (lakása IV., Koronaherceg-utca 2 sz.)

A III., kerület országgyülési képviselője **Horváth Gyula** (lakása IX., Lónyay-utca 7. sz.)

Miniszterek fogadó napjai:

Belügyminiszter fogad szerdán d. u. 4 órakor.

Pénzügyminiszter fogad kedden d. u. 2 órakor.

Vallás- és közokt. miniszter fogad csütörtökön déli 12—2-óráig.

Igazságügy miniszter fogad d. u. 2 órakor hétfőn és csütörtökön.

Földmivelési ügyi miniszter fogad d. u. 2 órakor csütörtökön.

Kereskedelmi ügyi miniszter fogad csütörtökön d. u. 2 órakor.

Honvédelmi miniszter fogad szerdán d. u. 2 órakor.

Horvát- szlavon miniszter fogad minden nap kivéve a vasárnapot.

(Vasárnap nem fogadnak a miniszterek.)

Intézetek, látványosságok.

Nemzeti muzeum: nyitva van naponként d. e. 9—1-óráig (d. u. 1—3-óráig 50 kr. belépti dij) és kedig: Vasárnapon váltakozva. Szerdán és szombaton péptár. Hétfőn és csütörtökön: a természet és néprajztár. Kedden és pénteken: régiségtár.

M. kir. technologiai ipar muzeum. (VIII. József-körut, szemben a népszinházzal.) Hétfőn kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnapon d. e. 9—12-óráig és d. u. 3—5-óráig.

Szerdán este pedig 7—9-óráig van nyitva. Szombaton egész nap zárva van.

Kereskedelmi muzeum. Hazai termékek állandó kiállitása a városligeti nagy iparcsarnokban: nyitva van naponkint d. e. 9—2-óráig és d. u. 3—6 óráig (Vasár- és ünnep napon délután 20 kr. belépti dij)

Egyetemi könyvtár (IV., Ferenciek tere 5. sz.) naponként 8—12-óráig van nyitva.

A muzeumi könyvtár (VIII., muzeum.) naponként 9—1-óráig van nyitva.

A magy. kir. szabadalmi levéltár. (II. ker., Lánczhidtér 3 sz.) nyitva van naponként 9—12-óráig.

Akadémiai könyvtár (V., Akadémia palotája. nyitva d. u. 3—6-óráig.

Országos képtár. (V., Akadémia palotája) Szerdán, és pénteken és vasárnapon van nyitva 9—1-óráig.

Történelmi arcképcsarnok (I. Budai várbazár) csak vasárnap d. e. 9—12-óráig van nyitva.

Iparművészeti muzeum (VI. Andrássy-ut 69 szám) nyitva csütörtökön és vasárnapon 9—1-óráig.

A kereskedelmi tudakozó iroda és könyvtár. (Akadémia-utcza 12) nyitva naponként d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-óráig.

Deák mauzeleum a kerepesi-ut melletti temetőben megtekinthető: csütörtökön és vasárnapon d. u. 3—6-óráig.

Mentő egyesület állomása (V. Markó-utca és Solyom-utca sarkon) megtekinthető egész napon.

Nemzetközi baromfikiállitás az Andrássy-uti Bellevuében: nyitva egész nap. Belépti dij 30 kr.

Jakobey-kiállitás a mücsarnokban, nyitva d. e. 9-től d. u. 5-óráig. Betéptidij nincs.

Menetrendek.

A lóvasút menetrendje.

1 **Lánchid — Ó-Budai vonal**: azaz II. ker. **Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Zsigmond-utca, Lajos-utca, **Főtér III. ker.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánzhid-főtől	5	—	a Lánchid-főtől	9	—	12 percenk. esti 10 órakor és 10 óra 30 perckor külön vonat indittatik a lánchidtól Ó-budára a főtérre és vissza.
a III. ker. Főtérről	5	38	a III. ker. Főtérről	9	38	

2. **Lánchid — Zugligeti vonal**: azaz **II. ker. Lánchidfő**, Margit-rakpart, Pálffy-tér, Ország-út, Budaikörút, Zugligeti-út, **Zugligeti állomás.**

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Lánchid-tól	7	42	a Lánchid-tól	7	12	20 percenként a lánchidfőtől este 5 és 7 óra, a Zugligetből este 6 és 8 óra közt 15 percen.
a Zugliget-ből	6	—	a Zugliget-ből	8	—	

3. **Károlykaszárnya — zugligeti vonal**: azaz **IV ker., Károlykaszárnya**, Deák Ferencz-tér, Váci- és Lipót-körút, Margithid, Pálffy-tér, Királhegy-utca, (visszamenet: Török- és Primás-utca), Ország-út, Budai-körút, Zugligeti-út **Zugligeti állomás** a Laszlovszky-völgyben.

Első vonat	óra	p.	Utolsó v.	óra	p.	Közlekedés
	reggel			este		
a Károly-kasz.-tól	7	—	a Károly-kasz.-tól	8	—	a Károlykaszárnyától Regg. 7-ig 30 p. 7—8-ig 15 » 8—1|2 10-ig 10 » 1|2 10-1|2 3-ig 20 » 1|2 3—5-ig 15 » 5—7-ig 10 » 7—9-ig 15 »
a Zugligetből	6	30	a Zugligetből	8	—	a Zugligetből Regg. 7-ig 15 p. 7—1|2 9-ig 10 » 1|2 9—3-ig 20 » 3—7 1|2-ig 15 » 7 1|2—9-ig 10 » 9—végig 15 »

4. **Ludoviceum—m. á. v. nyugati pályaudvar — ó-budai vonal kiágazással a Ludoviceumtól az Orczy-kert mögött a Tisztviselő háztelepig**: azaz **Üllői-uti állomás** IX. ker., Üllői-út 111. sz.) Üllői-út, Kalvin-tér, Muzeum-Károlykörút, Deák Ferencz-tér, Váczi-, Lipót-körút, Margithid, Zsigmond-utca (visszamenet Török- és Primás-utca), Lajos-utca, **Főtér** (III. ker.) és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a Ludovice-umtól	5	—	a Ludovice-umtól	9	—	8 percenként, 10 órakor külön vonat indittatik a Ludoviceumt. Ó-Budára. — 11 ór. különvonat indit. Óbudáról Ludoviceumh.
a III. k. Fő-térről	6	8	a III. k. Fő-térről	10	—	

5. **Városliget—m. á. v. nyugati pályaudvara — császár fürdői vonal**: azaz, **városligeti állomás** (VII. ker., Arena-út), Damjanich-utca, Rottenbiller-utca, Kerepesi-út, Károly- és Váci-körút, **m. á. v nyugati pályaudvara, császár fürdő** és viszont.

Első vonat	óra	perc	Utolsó vonat	óra	perc	Közlekedés
	reggel			este		
a városliget-ből	6	—	a városliget-ből	5	35	Hétköznap 5 percenként ünnep- és vasárnap sürübben a szükség szerint.
a császárfür-dőből	6	35	a császárfür-dőből	8	—	

Megjegyzés: **Ünnep- és vasárnapokon**, kedvező idő esetén, — a lánchid-ó-budai vonalat kivéve — valamennyi vonalon a közlekedés este, egy órával tovább tart, mit az illető állomásokon külön táblán jeleznek.

Csavargőzösök.

Fazekastér—Árpád-utca: reg. 1/2 8 ó.-tól.— esti **7**-ig.
Fazekastér—Vigadó: „ fél **8** „ — „ **7** „
Hidfő—Vigadó: „ fél **8** „ — „ fél **9** „
Hidfő—Esküter: „ fél **8** „ — „ **8** „
Tabán—Vigadó: „ fél **7** „ — „ fél **9** „
Rudasfürdő—Esküter: „ fél **7** „ — „ fél **9** „
Sárosfürdő—Vámházter „ **7** „ — „ fél **8** „

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, vastagabb betűből 4 kr. Oly hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakcimével el vannak látva, minden egyszeri közlés után 30 kr. bélyegdíj is fizetendő. Minden

APRÓHIRDETÉSEK.

irdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal, ha a hirde- s alatt álló kis szám közöltetik. Levélbeli tudakozó- sokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges posta- bélyeg beküldetik. Az apró hirdetések előre fizetendők.

A

„BUDAI HIRLAP“

apró hirdetései

által mindenki, a ki alkalmazást, munkát keres, vagy alkalmazást, munkát adhat.

nélkülözheti a közvetitőket.

Ezenkivül: **birtokeladás, üzleteladás, birtokbérlet, házeladás, házvétel, nevelő, nevelőnői, házvezetőnői, gazdasszonyi** és egyéb **pályázat, lakáskiadás** és **lakás bérbevételi** hirdetések, szóval az életszükséglet minden fázisában könnyen és olcsó pénzen a

Budai Hirlap

apró-hirdetései

által célt lehet elérni.

Családi jelentésekre;

eljegyzési hirekre, hymen hirekre, esküvőkre való meghivásokra, születési jelentésekre, névnapi gratulációkra, gyászjelentésekre

és minden efféle

közleményekre

a „Budai Hirlap“ apróhirdetési rovata kiválóan alkalmas.

A hirdetési dijak igen olcsók. Mindannyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik, egy-egy szó **két krajcárba** kerül, vastagabb betüvel **négy krajcár.** Cimmel ellátott hirdetéseknél még egy-egy hirdetés után 30 kr. kincstári bélyegilleték külön jár. Ha a cim nincsen kitéve, hanem a hirdetés úgy szól, hogy »Cim a kiadóhivatalban megtudható« akkor bélyegdijat nem kell fizetni. A kiadóhivatal ilyen esetben minden dij nélkül megmondja a kérdezősködőknek az illető cimet, sőt vidékre díjtalanul levelez is, ha a kérdezősködő a postabélyeget beküldi. Helyben a hirdetések a kiadóhivatalba vétetnek föl készpénzen, vidékről a pénzt legalkalmasabban postautalványon lehet küldeni. A cim egyszerüen **Budai Hirlap Bécsikapú-tér 7.**

Tisztességes mellék-jövedelemhez

juthat felnött, müvelt ember. Némi szorgalommal havonta 40—50 frtot kereshet csekély fáradsággal. Hogyan? megmondja a kiadóh. 14—17.

Kitűnő

bizonyitványokkal és több évi praxissal biró, konzervatoriumot végzett harmadéves bölcsészethallgató korrepetitori vagy zongoratanitóiállást keres fiú vagy leánygyermekek mellé sürgősen. Cim. a kiadóhivatalban. **83.**—1

G. R.-nak.

Még nem határoztunk napot de majd csak eljövök a hét második felében, szerdán semmi esetre. Naponkénti sétáim rendesen folytatom. Üdvözletek a tavolból 82—2.

Egy fiatal ember

800 frt évi jövedelemmel nősülni óhajt. Ismeretség hiányán levél utján akkoe egy müvelt szegény elr ányt megismerni. Levi eket kéri „S z o l i d P a l“ név alatt beküldeni.83—2.

Ifjú hölgyeknek.

Az országos nőiparegylet évek előtti kiállitásán érmet kaptam a papirvirág készitésért. Kurzust nyitok, 15 lecke alatt megtanulhatni tőlem minden virág készitést, egy személy fizet 4 frtot, a ki pedig még a filigran lepkék készitését is akarja, megtanulni azok 5 frtot fizetnek. Cimem a kiadóhiv. megtudható. 54—4.

GRÜNWALD SAMU

I. KER. SZT.-HÁROMSÁGTÉR 8. SZ.

ajánlja jól felszerelt rövid, szövött és divat-áru raktárát az őszi és téli idényre.

Női ruhakelme	35 kr.-tól	1 frt 50 krig	
„ **ruhaposztó**	75 „	1 „ 40 „	
Niagara kitünő téli kelme legszebb mintázatu . .	55 „	— „ 65 „	
Szines mosó barchét . .	30 „	— „ 50 „	
Valéria barchét alkalmi vétel, jó szintartó			30 kr.
Nagy posztó kendő . . .	2 frt 25 krtól	10 frtig	

Női fehérnemü mosott király Chiffonból.

Gyászkelme és fátyol: legolcsóbb árban.

Nagy választék: előrajzolt **Kézimunkákban, Asztalfutó, Kredenc és Tálcakendő, Törülköző, Milleux**, himzett **Cipő** valamint az összes kellékekben.

Legjobb minőségü

Férfi ingek . . **1** frt **40** kr., **2** frt, **2** frt **50** kr.

JAEGER ALSÓ RUHÁZAT

Férfi alsóing . . . . . **75** krtól **4** frtig

„ alsónadrág . . . . . **1** frt **10** „ **4** „

! UJDONSÁG !

Mascagni téli kesztyü varrás nélkül. — Gummi cipők minden nagyságban

Férfi és női szabó-kellékek legolcsóbban számittatnak.

Szőrme áru; Karmantyu (Muff), Gallér és Sapka. 17—6

5 kitüntetés. **5 kitüntetés.**

Mechlovits Béla

BUDAPESTEN.

II. ker., viziváros, Fő-utca 7. sz. Lánchid közelében.

Legujabb divatu valódi

Angol és francia

CILINDER,

Férfi- és gyermek nemez- és gyapju-kalapok,

FÉRFI FEHÉRNEMÜEK,

gallérok, kézelök, nyakkendők, esernyők a legjutányosabb áron.

Saját kalap- és férfi fehérnemü gyára.

TELEFON 91—81. SZÁM. 15—9.

KOLERA ELLEN!

Erdővidék gyöngye.

Baross-forrás.

SAVANYUVIZ!

Erdély és a Székelyföld legszénsavdúsabb savanyuvize. Mind élvezeti viz ugy borral is páratlanul kellemes, mind gyógyviz rendkivül hatásos, különösen légző és hugyszervek idült bántalmainál és ezért méltó a nagy közönség pártolására és az orvosok figyelmére. Dr. HANKÓ VILMOS, a budapesti II. ker állami főreáliskola kémiai tanára: Dr. HAJÓS BÉLA, Udvarhely-megye tiszti főorvosa:

A Baross-forrás savanyuviz

a Gieshüblinél 320, a Mohainál 310, a Krondorfinál 8.0 köbcentiméterrel több szabad szénsavat tartalmaz és ennélfogva kitünő üditő italul szolgál és borral vegyitve kellemes.

A Barros-forrás savanyuviz kapható füszerkereskedésekben s majdnem minden vendéglőben.

Főraktár:

Leitersdorfer Mórnál,

IV. váci-utca 10. Lerakat: **Ambrózy és Posch**-nál II. ker., fő-utca 17., Ujpesten **Fischer Dezső**-nél, Kőbányán özv. **Böbl Nándornénál.**

Egyedüli képviselő Budapest és a Dunamelléki városok részére:

Gyüszü István, I. ker., árok-utca 31.

18—5.

Nyomatott Heisler J. könyv- és kőnyomdájában, Budapest, II. ker., Várkert-rakpart 1. sz. (Kluseman-féleház.)